Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (1324) Reedel, 14. jaanuaril 1983 XXXV aastakäik

Rubriik «Üks nädal» tahab ennast sisse seada kunagise «Reedest reedeni» asemel. Vahe on juba küllaltki pikaks kujunenud, lausa kordamisohtu ei näi vist enam olevat. Ja on ju iga nädal isemoodi.

Praegu on uus aasta kestnud täpselt kaks nädalat. Kokkuvõtlikult võiks seda nimetada vaid üheks suureks sessiks. Pole ju erilist vahet detsembri lõpupäevade ega jaanuari esimestega. Raamatud, konspektid, konsultatsioonid, kirjanduse «jututoad»... Allpool saabki natuke rohkem piilutud eksamiaega.

Täna jääb alustatud rubriik veel ahtaks. Anname pisut teavet, sest uuel aastal tahab «TRÜ-gi» uue näoga olla. «Ühest nädalast» veel nii palju, et me ei mõtlegi kõiki nädala uudiseid sellesse ära mahutada. Kaalukamad sündmused vajavad mõistagi iseseisvat ruumi. Kui uuest rubriigist saab aga lugeda nädala ilmet publitsistlikus laadis, siis on ta oma eesmärgi täitnud. Peale toimetusetöö ajate saavad siin nädala nägu läbi oma prisma vahendada ka kolleegiumi ja pressiklubi liikmed.

Uutest rubriikidest võiks mainida veel «Aspirantuuri», millega tegime algust eelmisel aastal ning «Õpetajalugusid». Viimases käsitleme pedagoogiametit nii vilistlaste kui tudengite pilgu läbi. Mõnda uut on veelgi lisandumas. Tudengitest autoritele tahame aga kohe teada anda, et iga kuu esimeses lehes märgib toimetus ära eelmise kuu parimad üliõpilasautorid.

Nii palju alustuseks. Nüüd võib jälle konspekti edasi lugeda. Eksamini on veel...

HEAD
PÕRUMIST!

ILUSAT
VAHEAEGA!

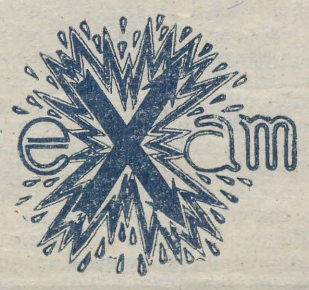

Kohtumine rektoriga

28. detsembril kohtus rektor prof. Arnold Koop komsomoliaktiiviga. Rektor rääkis ülikooli juubelist, selle rahvusvahelistest järelkajadest. Rääkis Rootsis kuuldust-nähtust, mis ülikooli juubeliga seotud.

Rektor hindas juubeli üliõpilasüritused kordaläinuiks ja tänas kõiki üliõpilasi tehtud suure töö eest.

A. Koop tõi esile 1982. aasta erilise tähtsuse. Oli see ju juubeliaasta ka meie maale — täitus 60 aastat NSV Liidu moodustamisest. Rektor refereeris NLKP Keskkomitee peasekretäri J. Andropovi kõnet NSV Liidu 60. aastapäevale pühendatud pidulikul koosolekul. Rektor käsitles probleeme, mis seisavad komsomolikomitee ees.

Kohtumisest rektoriga jäi mälestuseks foto, millel ta koos juubeliaasta komsomolikomiteega.

Euroopa meister tagasi Tartus

Nii on tõesti. Hollandis Euroopa juunioride malemeistriks tulnud Jaan Ehlvest võeti teisipäeval, 11. jaanuaril ülikooli juhtkonna poolt pidulikult vastu nõukogu saalis. Kohal viibisid rektor Arnold Koop, prorektor Uno Palm, parteisekretär Advig Kiris, kehakultuuriteaduskonna dekaan Atko Viru, ajalooteaduskonna dekaan Allan Liim.

Rektor A. Koop ütles, et ülikoolil on aastate jooksul olnud silmapaistvaid saavutusi kehakultuuri ja spordi alal. Viimasel ajal on jälle hakanud hoogu võtma ka intellektuaalsed spordialad. Jaan Ehlvest jätkab ülikooli maletraditsioone, mis pärinevad suure Kerese ajast. Kogu ülikool elas kaasa J. Ehlvesti esinemisele Hollandis ja on väga rahul tulemusega — Euroopa meistriks tulekuga. Rektor andis J. Ehlvestile üle sümboolse mälestuseseme — ülikooli juubeliraamatu. Prof Atko Viru andis Jaan Ehlvestile, tema treenerile Tõnu Truusile ja Tartu malespordi juhtijale Ago Marksoole üle vimplid.

Ago Marksoo tutvustas seejärel lühidalt Jaan Ehlvesti senist maletajateed. Ajalooteaduskonna dekaan Allan Liim tänas värsket Euroopa meistrit teaduskonna nimel.

Spordiklubi juhataja Ivar Valge andis J. Ehlvestile karika ja treener T. Truusile mälestuseseme.

Jaan Ehlvest tänas rektoraati talle osutatud tähelepanu eest, samuti kõiki kaasaelajaid, kes tema võitu soovisid.

ENSV RIIKLIKUD PREEMIAD

Värsked laureaadid TRÜ-st on:

teaduse, tehnika ja tootmise alal

Ü. Arend, J. Männiste, K. Põder, E. Sepp, H. Tikko ja E. Tünder — veresoontekirurgia arendamise ja juurutamise eest aastail 1960—1981;

P. Ariste — töötsükkel «Vadjalaste seos teiste läänemeresoome rahvastega»;

õpikute eest

A. Kalda, E. Kukk, V. Masing, E. Parmasto, H. Trass — õpiku «Botaanika I, II, III» (kirjas us «Valgus», Tallinn 1965, 1970, 1979).

Kirjanduse, kunsti ja arhitektuuripreemia saanute hulgas on ka M. Tomberg ja E. Ruus TRÜ teadusraamatukogu pannoovaiba eskiisi ja teostuse eest.

III KOHT

NSVL moodustamise 60. aastapäevale pühendatud üleliidulisel üliõpilaste töö-, olme- ja puhketingimuste konkursil sai TRÜ läinud aastal III rahalise preemia (sellega kaasneb aukiri ning 750 rubla aktiivi premeerimiseks).

EKP TRÜ KOMITEES

● **10. jaanuari koosolekul arutati kasvatustööd ühiselamuis. Põhjalikumalt rääkisid rektori abi õppe-kasvatustöös Viktor Sepp ja dots. Endel Türi.**

● **Parteiorganisatsiooni kogemustest internatsionaalse kasvatustöö korraldamisel majandus- ja matemaatikateaduskonnas kõnelesid parteibüroode sekretärid dots. Mart Sõrg ning dots. Aivo Parring. Lähemal ajal saab sellest pikemalt lugeda ka meie ajalehest.**

● **Õppe- ja metoodilise töö taset filoloogiateaduskonnas analüüsisid parteibüroo sekretär dots. Nora Toots ning prof. Inge Unt.**

ÜLIKOOLI KERGEJÕUSTIK ALUSTAB

täna (s. o. reedel, 14. jaanuaril) kell 15.30 (teivashüpe) spordihallis oma talvist võistlushooaega. Muud alad algavad 16.45. Treenitud on korralikult, uuendamist ootavad hallirekordid. Ühtjagu põnevustki on heitlustes — selgitatakse siin ju võistkond traditsioonilise TRÜ—Moskva RÜ matšiks, kust ei puudu reeglina ka Leningradi RÜ, Tbilisi RÜ ja Läti NSV üliõpilaskoondised. Oodata on osalejaid ka väljastpoolt ülikooli ja Tartut. Loodame kaaslinlastest põidlahoidjate siirast tähelepanu ja toetust, samuti ei öelda ära neile, kes ise osaleda soovivad. Ootame põnevusega ülikooli parimate hinnanguid halli jooksuraja ja sektorite kohta.

Head võistluslustil

TRÜ kergejõustikusektsiooni
nimel
HENN VALLIMÄE

EÜE-83

Kõigil, kes suvel soovivad töötada EÜE-s rühmafunktsionääridena, palume end kirja panna ELKNÜ TRÜ komitees või helistada telefonil 3 19 68.

EÜE sektor

PRESSIKLUBI

Tuleme kokku kolmapäeval, 9. veebruaril kl. 18 toimetuses. Mõtleme selle üle, mida tegime eelmisel semestril ja mida teeme algaval. Ühesõnaga: aruanne ja tööplaan.

KOHTUMISENI!

Kus tudeng õpib?

Käib jutt, et uude raamatukokku on viimasel ajal raske saada. Noh, mitte just päris nii, et ukse pealt sisse ei lasta. Kel lugejapilet korras ja olemas, saab ikka. Aga... Käib sess. Seda on juba õhustki tunda, elektrit rohkem kui muidu. Üliõpilastega võidu on ninad kartoteegis õppejõududel. Eks nendelgi kulu ettevalmistus ja treening enne eksamit marjaks. Käin mööda saale ja märkan, et juttudel on tõepõhja — vabu kohti ei märka. Astusin korraks läbi ka hommikul — sama lugu. Mõtlen — mis maagiline asi see sessioon ikkagi on — justkui omad kogemused oleksid kuskile kaugele jäänud. Nii ei söandagi siin süvenenuid tülitada. Tõden vaid, et töö käib täie hooga.

See-eest on raamatukogu kohvik see, kus pinged veidigi maha lähevad ja ka juttu ajada saab. Põhiline on siin teada saada, kui kaugele teine jõudnud on. Siis saab ise laskuda paanilistesse ohetesse — ma ei tea veel midagi. Aga eksam läheneb. Äkki märkan tuttavat. No muidugi — Verni. Kutsun ta oma lauda ja kavatsen eksami kohtagi veidi pärida. Loomulikult alustab ta ise. Kuigi eksamini on veel viis päeva aega, hõlpu endale ei anta. Eksam ikkagi erialas. Ka kohvikus hoiab Verni õpikut ja konspekte igaks juhuks käe all — äkki jääb veel midagi küsimata. Kõrvallauas on juristid rahulolevate nägudega — vist eksam juba tehtud. Tuttav Aare on rahu ise. Aga nii mõnegi nahas ei tahaks küll olla. Nägu reedab unetust ja erutust. Nii see sessiaeg läheb, üliõpilaspõlves kirume selle maa põhja, aga pärast lõpetamist tunneme küll, et nagu midagi jääks puudu!

* * *

Kus tudeng õpib? Praegu, selletalvisel sessioonil?

✻ Ma olen ikka teaduslikus käinud. Ühikas ei tule eksamiks õppimisest midagi välja.

✻ Mulle istub paremini just ühikas. On mõni loeng puudu, lähed laenad kuskilt konspekti.

Aga kas kõige uuemas raamatukogus olete käinud? Te ju filoloogid.

✻ Oleme ikka. Päris hubane on.

✻ Ei tea, algul harjumatu. Iga koht tahab sisseelamist.

Küllap vist. Nii oli ka selle kolmapäeva hommikul seminarka uutes ruumides tõepoolest vähe inimesi. Neid väheseidki ei söandanud segada.

Aga raamatukogu ise on tõesti kodune. Meeldivad Soome lauad. Nende taha mahub 94 lugejat. Poolkabiinides on 21 kohta õppejõududele ja aspirantidele.

Raamaturiiulid jaotavad suure ruumi väiksemateks osadeks. Riiuleil peaks praegu asuma ligi 60 000 raamatut, ajakirja... Oma abi jagab konsultant. Seintelt seiravad Kaljo Põllu kodalased, Elmar Kitselt on viiekümnendate aastate keskel valminud Kreutzwaldi ja Faehlmanni portreed. Väikesele uudiskirjanduse väljapanekule pakub samas lisa teinegi — «Tartu ilukirjanduses».

Tütarlapsed, kellelt algul pärisin õppimiskoha asjus, pudenesid ruttu laiali. Arge nime küsigegi. Meil raske eksam tulemas. Ei taha millelegi muule mõelda. Ja kui veel õppejõud lehest eksamipäeval loeb...

ALEKSANDER SOKK
KERSTI HARGLA

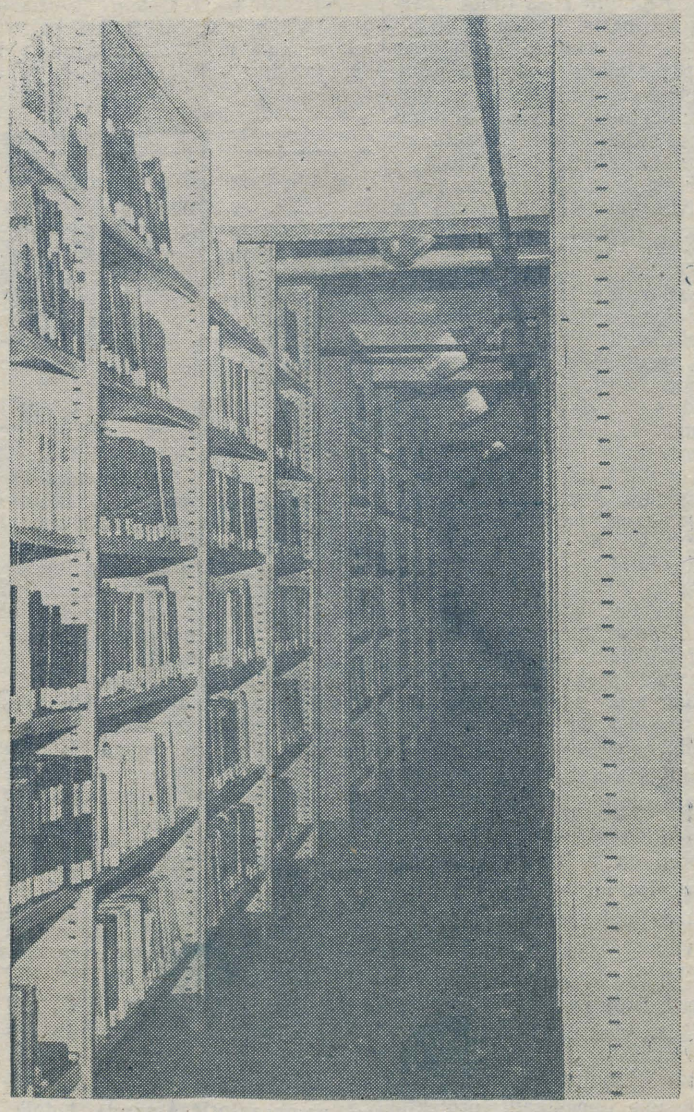

✻

Mis siis, et pildil pole tuupivaid tudengeid. Meelitagu need riiulitäied uusi lugejaid kenasse endisesse tuubikumi ja praegusesse seminarkasse. Toomas Volmer tegi selle pildi raamatukogu avamise päeval.

✻

Füüsikutel uus õppeplaan

Mitte küll veel päris käes, kuid projekt on juba olemas

- **Õppeainete kontsentreeritum esitamine**
- **Rohkem praktilisi töid**
- **Uued füüsikaerialad**
- **Õppeplaan pole dogma, kohandamisvõimalusi on**

Kõikide Nõukogude Liidu kõrgkoolide, ka ülikoolide õppeplaanid vaadatakse aeg-ajalt uuesti läbi. Plaanid kehtivad ligikaudu kümmekond aastat.

Praegu kehtiv füüsikute õppeplaan kinnitati 1974. aastal. See vaadati üle 10. ja 11. novembril NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi füüsika teaduslik-metoodilise nõukogu ülikoolide sektsiooni laiendatud pleenumil. Tartust olid kohal prof. K.-S. Rebane ja allakirjutanu. Pleenumile, mida juhatas Valgevene TA akadeemik M. Jeljaševitš, eelnes aastapikkune ettevalmistustöö. Püüti hinnangut saada praegusele õppeplaanile mitte ainult ülikoolifüüsikutelt, vaid ka nimekatelt akadeemikutelt. Laekunud ettepanekute alusel töötati välja uus, pleenumile arutamiseks ja kinnitamiseks esitatud projekt. Selle koostamisel konsulteeriti Vene NFSV Haridusministeeriumiga ja NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi matemaatika teaduslik-metoodilise nõukoguga. Peamise töö tegi sektsiooni aseesimees, MRÜ teoreetilise füüsika kateedri professor J. Loskutov.

● **Mida kujutab endast uus õppeplaan?** Midagi kardinaalselt pöörderist pole, pigem võib seda lugeda kehtiva plaani ümbertöötatud ja täiustatud variandiks. Tähtsamaks juhtmõtteks õppeplaani parendamisel oli **distsipliinide senisest kontsentreeritum esitamine ja praktilise töö suurendamine.**

Nii on uue plaani järgi üldfüüsika traditsioonilistе osade loengutundide arv enam-vähem võrdne harjutustundide arvuga. Teoreetilist füüsikat on ette nähtud õpetada nii, et igal semestril oleks esindatud vaid üks teoreetilise füüsika distsipliin, kusjuures loengud ja harjutustunnid toimuksid vahekorras 5:3. Samuti on koondatud ühele semestrile (senise kahe asemel) raadioelektroonika õpetamine. Erilist tulu loodetakse õppeplaani muutmisest teoreetilises füüsikas (toetudes Irkutski ja Jakuutia ülikoolide kogemustele). Uue plaani järgi lõpeb see kursus semestri võrra varem, võimaldades eriainete senisest tõhusamat õpetamist.

Paremini saab ka matemaatikat õpetada: semestri võrra varem toimuvad vektoranalüüsi ning semestri võrra hiljem diferentsiaal- ja integraalvõrrandite loengud, kusjuures viimased mõnevõrra suuremas mahus. Väga vajalik on elektronarvutite ja programmeerimise õpetamise alustamine juba esimesest semestrist. Eriti oluline on siin tihe koostöö matemaatikute ja füüsikute vahel, sest uus õppeplaan eeldab elektronarvutite laboratoorsete tööde tegemist enamasti üldfüüsika praktikumi baasil. Kindlasti peaks soodustama üliõpilaste ja õppejõudude vahetut suhtlemist ning üliõpilaste iseseisvat uurimistööd täiendav kursusetöö kolmandal kursusel (meie ettepanek).

Ka psühholoogilis-pedagoogilisi aineid peeti otstarbekohaseks õpetada kontsentreeritumalt — kumbagi ainet vastavalt 6. ja 7. semestril endises mahus. Pioneerilaagripraktika puhul leiti, et õigem oleks seda korraldada sen.se kolmanda kursuse järel alles aasta hiljem. Nii moodustaksid laagripraktika kui ka sellele järgnev pedagoogiline praktika ühtse tsükli. Senine II kursuse järgne tutvustav praktika otsustati uuest plaanist hoopis välja jätta.

● **Oluliselt täiustati füüsikaerialade nomenklatuuri ja distsipliinide näidisloetelu.** Selle põhjuseks on füüsika kiire areng. Uue plaani järgi on senise 21 eriala asemel Nõukogude Liidu ülikoolides võimalik valida 27 eriala vahel. Lisandunud on näiteks plasmafüüsika, kosmosefüüsika, mikroelektroonika jt.

● Füüsikuid valmistatakse ette meie maa kõikides kõrgkoolides. Füüsikute koolitamise traditsioonid, kogemused, materiaalne baas jms. on aga ülikoolides erinevad. Piirkonniti on mõnevõrra erinevad koguni füüsikule kui spetsialistile esitatavad nõudmised. Kõiki neid asjaolusid väljendas pleenumil küllaltki tormiline diskussioon. Üleliiduline õppeplaan kõiki iseärasusi otseselt kajastada ei saa, **küll aga võimaldab ta neid arvestada (õppeplaani lõpus on loetletud teaduskonna nõukogu õigused plaani muutmiseks). Need õigused on kehtivas plaanis võrdlemisi suured ja muutuvad veelgi suuremaks.**

Häda on vahest selles, et me ise suhtume sellesse dokumenti sageli liiga dogmaatiliselt, kasutamata temas peituvaid võimalusi õppetöö paremaks ja otstarbekamaks korraldamiseks. Mille muuga põhjendada näiteks sedagi, et juba pikemat aega on meie üldfüüsika kateedril suuri raskusi bioloogia-geograafia teaduskonna veenmisega bioloogide, geograafide ja geoloogide õppeplaani muutmiseks, et nende erialade üliõpilastele saaks füüsikaloenguid pidada ühes voorus. Õppeprogrammid on neil praktiliselt samad, erinevus vaid õppetöö jaotuses semestriti ja semestrite pikkuses. Vaevalt et niisugune tühine erinevus tohiks olla põhjuseks loengute pidamiseks ühe asemel kolmes voorus, igas vastavalt 50, 20 ja 15 üliõpilast. Eriti koomiline oleks see füüsikahoone uutes auditooriumides, mis on arvestatud 200-le või 100-le kuulajale.

Teine «habemega» probleem üldfüüsika kateedris, mis tuleneb õppeplaani dogmaatilisest tõlgendamisest mõne teaduskonna dekanaadis ja vahel ka õppeosakonnas, on üldfüüsika praktikumi kestus. Sageli on väiksema füüsikakursuse mahuga erialade (matemaatikud, kaubatundjad, geoloogid, farmatseudid jt.) õppeplaanis praktikumi jaoks ette nähtud kaks tundi nädalas **kogu semestri** jooksul. Soovides ka nende erialade üliõpilaste füüsikapraktikumis kasutada minimaalselgi määral nüüdisaegset eksperimenditehnikat, kaasa arvatud elektronarvutid, peab praktikum kestma vähemalt 3 tundi. Vastasel korral üliõpilased töid sooritada ei jõua. Niisugusele seisukohale on asunud ka füüsika vabariiklik õppemetoodika nõukogu.

Arusaadavalt ei tohi kolmetunniste praktikumide korral ületada kogu praktikumi jaoks ettenähtud tundide arvu. Jääb üle vähendada laboratoorsete tööde arvu, sooritades neid semestri jooksul näiteks 17 asemel 12. Loomulikult leiavad nüüd tunniplaani koostajad ja kontrollijad, et füüsikud on kuritarvitanud nendele kasutamiseks antud aega ja suurendanud üliõpilaste nädalakoormuse üle õppeplaaniga fikseeritu! Kuid see «kuritarvitamine» on ainult näiv: üliõpilased on ju praktikumis 17 nädala asemel vaid 12 nädalat, teevad laboratoorseid töid vähem, kuid põhjalikumalt, saavad praktikumist vabaks (praktikum arvestatakse jooksvalt) kõige pingelisema sessioonieelse kuu. Näib, et rahul peaksid olema kõik, kuid ikkagi on probleem lahendamata ning võitlus teaduskondade ja õppeosakonnaga käib vahelduva eduga à la «Piibeleht ja Vestman». Ka nii võib tõlgendada õppeplaane, kuid vaevalt ootab sellist tõlgendust Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeerium ja muidugi eelkõige need, keda nende õppeplaanide järgi ette valmistatakse.

Pleenum kinnitas üksmeelselt füüsikute uue õppeplaani projekti koos parandustega. Seda jäid tõendama pleenumist osavõtnute allkirjad õppeplaani esimesel eksemplaril. Ülikoolidesse peaksid plaanid jõudma sel aastal.

KALJU KUDU,
üldfüüsika kateedri dotsent,
füüsika vabariikliku õppemetoodika nõukogu esimees

Usun töösse

A

Sissejuhatuseks. Eelmise aasta 29. oktoobri ajalehes andis toimetus märku uuest rubriig.st. Nüüd ei pea lugeja enam nõnda kaua ootama, ünt-te st on toimetuse «portfel.i» kogunenud. Loodame sellele lisa, eelkõige aspirantidelt enestelt.

* * *

ENNE ASPIRANTUURI

Virginius Brilise nimi ei tohiks lugejale päris tundmatu olla. Lehetegijaile meenub, et see on mõnikord mainimist leidnud. Nimi viitab leedulasele. Nii ongi. 1973. aastal sai Virginiusest tartlane. Enne tuli aga Viinluse ülikoolis sisseastumiseksamid ära teha.

«Spordimeditsiini osakonda sattusin juhuslikult, kuigi olin sellest mõelnud juba 9. klassis. Juhuslikult seepärast, et ei teadnud viimase minutini, kuhu edasi õppima minna. Otsuse langetamisel oli oluline osa vist seliel, et mängisin korv- ja jalgpalli. Mul oli I järk.»

Eestisse tuidi mitmekesi. Lõpuks jäädi spordimeditsiini osakonda sõbraga kahekesi. Algisest sai pärast lõpetamist Leedumaal arst, Virginiusel tuli otsustada: kas sõita tööle koduvabariiki või jätkata ülikooliajal mikrobioloogiakateedris alustatud teadustööga tegelemist.

«Teate, kui professor Akivo Lenzner meile II kursusel mikrobioloogiat lugema hakkas, nakatusid paljud sellest ainest, ka õppejõu isikust. Tõsi küll, mikrobioloogia ringi jäime oma kursuselt abikaasaga kahekesi. Esialgne uudishimu lahtus mõnelgi, sest tööd tuli teha kõvasti.»

Juba õpingute ajal võttis Virginius osa mitmest ÜTÜ konverentsist, ka üleliidulisest. V kursusel soovitas professor aspirantuuri üle järele mõelda.

«Mulle pakuti huvitavat probleemi: uurida infektsiooni algusstaadiumi ja mikrofloora kujunemist. Sellest ei huvitu praegu mitte ainult mikrobioloogid, vaid ka biokeemikud, immunoloogid jt. Tartu on üks esimesi paiku Nõukogude Liidus, kus selle probleemiga tegelema hakati.»

ASPIRANTUURIS

Detsembris sai aspirantuuriaeg otsa. Väitekirja tarvis on katsed tehtud, tulemused analüüsitud, töö kirjutatud. Kuid hiljutine aspirant arvab:

«Kolm aastat on aspirantuuri jaoks liiga vähe. Sel ajal tuleb end kõigest muust väljalülitada. Kuue töötunniga ei tee veel midagi ära. Esimesed katsed kestsid hommikust õhtuni. Ja kas aspirant võib endale südamerahuga puhkepäeva lubada? Muidugi ei või see aeg lubamatult pikaks venida. Palju oleneb enesedistsipliinist, kohusetundest. Probleeme tekib ka artiklite avaldamisega. Selleks peab ju eksperimentaalne osa valmis olema.»

Virginius jätab tagasihoidliku noormehe mulje ja püüab mulle selgeks teha, et üksinda poleks ta selle ajaga väitekirja valmis saanud. Väga palju oleneb kateedri ja juhendaja suhtumisest.

«Meie erialal on võimatu üksinda katseid teha, tulemusi kirja panna. Alguses tuli metoodika välja töötada. On veel aparatuur, erialakirjandus. Kõige rohkem olen tänuiik Helga ja Akivo Lenznerile. Võlgnen tänu kogu kateedri ja labori kollektiivile. Tänapäeval pole sugugi väikese tähtsusega ka väitekirja tehniline külg: õiges formaadis paber, korrektne trukkimine jm. Väga harva on kauplusest saada kopeeri. Ma ei kujutaks ette, mis saanuks, kui kateedri rahvas ja teisedki tuttavad poleks mind niisugustes küsimustes aidanud.»

Ärgitan Virginiust juhendamisest lähemalt rääkima. Kuidas konkreetselt teda juhendati?

«Kuidas või? Ennekõike tahaksin rääkida suhtumisest. Minu meelest paneb suhtumine nooremasse kolleegi paljugi paika kohe alguses. Minu juhendaja suhtub minusse mõistvalt: ei tunneta, et oled temast kusagil väga palju madalamal astmel. Tajud, et sind usaldatakse, püütakse suunata. Loomulikult peab aspirant ise aru saama, et tal puuduvad veel kogemused. On ainult käed ja pea, s. t. mõningad teadmised ja töötahe. Seepärast tuleb algul endale selgeks teha, et see, mida juhendaja lõiguti läbitöötamiseks pakub, on sulle endale vajalik. Ka kontrollima peab. Rõhutan veel kord, et juhendaja usaldust ei või kuritarvitada. Pealegi on eksperimentaalse töö juures palju nn. musta tööd. Vaevalt ma kusagil mujal oleksin nende aastatega nõnda palju selgeks saanud.

See on juhendamise üks pool. Teine pool — juhendaja isiklik eeskuju — pole sugugi väiksema tähtsusega. Professor Lenzner töötab minu meelest igal pool: kodus, tööl, puhkusel. Ent ükskõik, millal sa tema juurde lähed, aega leiab ta ikka. Pole liialdus, kui ütlen, tema juhendamine on väga lähedal ideaalile. Minult on mitmel pool küsitud, kuidas nii noorele inimesele nii keeruline teema anti. Ju siis peab omajagu optimismi olema. Tema ongi niisugune õppejõud, keda tudengiümbrus vananeda ei lase.

Kas ma vastasin ammendavalt? Täpsemalt vist ei oska. Kokkuvõttes: suunamine loomingulisele tööle, oma kogemuste edasiandmine, usaldamine ja kontrollimine, paras nõudlikkus, isiklik eeskuju.»

Kuuldust võib teha järelduse, et professor Lenzneri juures ei jää vist ükski väitekiri pooleli. On ju mõnel pool ka niisugust suhtumist: õppejõud on ülepea haaratud oma ainest, inimest ei näegi.

PÄRAST ASPIRANTUURI

Ees seisab kandidaaditöö kaitsmine. Mitte siinsamas koduste seinte vahel, vaid hoopiski Moskvas L. Tarassevitši nim. Meditsiinilis-bioloogiliste Preparaatide Standardiseerimise ja Kontrolli Riiklikus TUI-s.

«Seda vastutustundlikumalt töösse suhtun. Minu dissertatsiooni järgi hinnatakse ka kateedri ja kogu õppeasutuse teaduslikkuse taset, võetakse mõõtu järgmiste kaitsjate suhtes.»

Aspirantuuri ajal tekkisid muudki sugugi mitte väiksema tähtsusega probleemid, nn. noore spetsialisti probleemid. Näiteks korter. Nüüd on Virginiusel tuba üliõpilaste ja ülikooli töötajate perekonnaühiselamus. Kas kahele noorele teadurile (pere suureneb) jagub ühest toast mitmetoalises korteris? Vaevalt tuleb kodus midagi välja teadusliku töö tegemisest.

«Ülikool on ju ise huvitatud noortest spetsialistidest, kuid nendele tingimuste loomine on samal ajal piiratud. Tahaks loota, et see tulevikus paraneb.»

Palju aega võtab ühiskondlik töö. Laupäeviti on mikrobioloogiaring, ülejäänud nn. vaba aeg kulub laste jalgpallivõistkonnale. Virginius on nende ühiskondlik treener.

«Oleks vale öelda, et nüüd kui väitekiri on valmis, ootad vaid kaitsmist. Töö jätkub, katsed kestavad. On loodud kindel baas uuteks eksperimentideks. On vaja töötada, töötada.»

Kui kaua?

«Seni, kuni töö annab rõõmu ja rahuldust.»

VARJE SOOTAK

TRÜ nõukogus

● Lõppenud aasta viimasel koosolekul 24. detsembril andis rektor prof. Arnold Koop **ÜTÜ parimate ringide esindajatele** ÜTÜ aukirjad.

● **Dotsent Vello Tohver sai oma 60. sünnipäeva puhul kätte ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja, mille ta pälvis viljaka teadusliku, pedagoogilise ja ühiskondliku tegevuse eest.**

● Dotsendikutse taotlemise poolt hääletati meditsiinikandidaatidele **Aino Pavesile ja Helju Tällile.**

● **Teadusprorektor bioloogiadoktor Ants Kallikorm tutvustas teadusharude kaupa aasta tähtsamaid teadussaavutusi ülikoolis.**

● **Pikemalt arutati spordimeditsiinispetsialistide ettevalmistamist.** Põhiettekanne oli spordimeditsiini ja ravikehakultuuri kateedri juhatajalt prof. **Toomas Karult.**

Praegu õpib osakonnas 260 üliõpilast, kellest 150 on vastu võetud otse keskkoolist, 110 kõrgharidusega noort on suunanud TRÜ-sse NSVL Spordikomitee. Üliõpilaskond koosneb paarikümne rahvuse esindajaist. Keskkoolist tulnuid võeti vastu paljude aastate jooksul kindlaks kujunenud kokkuleppe alusel: Lätist 5, Leedust 5 ning 15 kohale üldkonkursi alusel. Sellest õppeaastast jäeti üldkonkurss ära ja muudeti jaotust: Lätist 5, Leedust 10, Gruusiast 2, Eestist 3. Nõukogu koosolekul tehtud otsuses peetakse vajalikuks siiski järgmist jaotust: Lätile 5, Leedule 10 ja oma vabariigile 10 kohta. 25 kohta jääb endiselt NSVL Spordikomitee poolt suunatuile.

Osakonna õppetööd teeb enamasti spordimeditsiini ja ravikehakultuuri kateeder. Õpitakse põhiliselt ravieriala õppeplaani järgi. Õppeedukus on olnud hea (90—93% piires). Rahul ei saa olla aga õppedistsipliiniga ning püsiva erialase orientatsiooni väljakujunemisega. Selle parendamisele juhitakse otsuses tähelepanu. Kutseorientatsiooni parendamiseks peetakse vajalikuks VI kursusel sisse seada võistkonnaarsti praktika.

Erialases ÜTÜ ringis on ligi 30 üliõpilast. Teadusliku töö põhisuunaks on sportlaste arstliku kontrolli meetodite täiustamine arvutustehnika abil. Kateedril on oma väljaarendatud baas, piisavalt on avaldatud õppekirjandust. Puudub aga sportlaste uurimiseks vajalik importaparatuur, millega on varustatud juhtivad kehakultuuridispanserid. Seepärast toimub ENSV koondvõistkondade arstlik kontroll hoopis Tallinnas ning üliõpilased ei puutu vajalikul määral kokku tippsportlaste dispanseerimisega. Põhiline erialane õppebaas on Tartu Linna Arstlik-Kehakultuuridispanser, mis aga asub ise kitsastes ja remontimata ruumides ning mille materiaalne baas on kehv.

Tarvilike importseadmete muretsemiseks soovitatakse otsuses pöörduda ENSV Tervishoiuministeeriumi ja NSVL Spordikomitee poole.

Otsuse viimane punkt kohustab pöörduma tervishoiuministeeriumi ja linna täitevkomitee poole palvega kiirendada linna kehakultuuridispanseri kapitaalremonti.

● **Ülikooli töö kontrollist TRÜ-s NLKP XXVI kongressi otsuste alusel rääkis SIK-i esimees dots. Vello Tohver.**

● **TRÜ tsiviilkaitsealasest tööst kõneles staabi ülem Anatoli Dovidenko.**

● Vanemteaduri kohtadele üleviidud dotsendid Jaan Vainu, Edvitar Leibur, Mati Abel ja Leo Tamm andsid aru doktoritöö valmimiskäigust. Doktoritöö kirjutamiseks viidi vanemteaduri kohale üle dots. Jaak Maaroos.

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles ja tänas hea töö eest preparaatorit **Amanda Aidnikku** ja koristajat **Linda Tooverit** 75. sünnipäeval, koristajaid **Ida Timuskit** ja **Aino Alli** 70. sünnipäeval, preparaatoreid **Marta Kadarit** ja **Eugenia Vetkat** 65. ning kaadriosakonna juhatajat **Asta Liivakut**, analüütilise keemia kateedri assistenti **Helvi Vahemetsa**, töölist **Raimo Saagi**, koristaja **Helvi Piispead** ja majahoidja **Jevgenia Azarenkot** 50. sünnipäeval.

Rektori tänu ülikooli 350. ja ÜTÜ geograafiaringi 35. aastapäevale pühendatud konverentsi ja vilistlaste kokkutuleku eeskujuliku organiseerimise eest pälvisid **dotsendid Heino Mardiste ja Leo-Peeter Kullus, vanemteadur Ille Palm, vanemlaborant Tiina Jasinski ning üliõpilased Kalev Sepp, Margus Toots ja Hannes Vald.**

Rektor tänas kirurgia-auditooriumi sisetööde lõpetamist organiseerinud **professoreid Henno Tikkot ja Kaljo Põderit ning dotsent Jaak Maaroosi.**

Üliõpilaste teadustöö eduka juhendamise ning kauaaegse kohusetruu töö eest ülikoolis avaldati tänu **bioloogia-geograafiateaduskonna professorile Salme Nõmmikule, dotsentidele Ann Marksoole, Ants Raigile ja Agu Kongole, vanemõpetaja Aino Bennole ning vanemlaborantidele Ilja Kalale ja Valli Kooritsale.**

Punkt fotovõistlusele

Täna siis veel kord lõppenud fotovõistlusest. Pisut analüüsivamalt.

KES? 10 autorit ja 87 pilti. 9 üliõpilast (5 tulevast ajakirjanikku, 1 lõpetas juba kevadel) ja üks stažöör-uurija. Kas vähe või palju? Võib arvata üht- ja teistmoodi. Terve ülikooli peale muidugi kasinasti, kui arvestada sedagi, et mõnel erialal (näit. žurnalistika, õigusteadus) koguni õpetatakse pilte tegema. Teiselt poolt vaadatuna aga näitab osavõtjate arv ikkagi niisugust meeldivat kogumit, millega pole «TRÜ» toimetusel hulk aega tegemist olnud.

Kutsusime osalema ka õppejõude ja kõiki teisi ülikooli töötajaid. Paraku jäid nad eemale. Meeldiv erand oli vaid varemgi meile pilte teinud Andrus Salupere matemaatikateaduskonnast.

Autoriti jagunes fotode arv muidugi erinevalt. Tiit Kaljuste ja Jüri Vlassov pakkusid vaid ühe pildi. Ühe seeria tõi Anatoli Jõgi, mitme seeriaga esinesid ülejäänud.

MIDA PILDISTATI?

Komsomolikomitee ja ajalehetoimetus kuulutasid võistluse ülikooli juubeli puhuseks. Ootasime pilte tudengielust juubeliaastal, muidugi kõige mitmekesisematest valdkondadest. Tooni andsid juubeliüritused, mis just võistluse ajale langesid. Kõige rohkem pilte oligi pidustustest ja sõpruspäevist, jäädvustati ka 1. mai ronkäiku, «rebaseks» lõõmist, ehitusmalevat, lihtsalt tudengi elu-olu.

Juubelitööde fotosid ootas kolm eripreemiat. Laekus üksnes 4 pilti kahelt autorilt (Ilmar Kikkas ja Anatoli Jõgi).

TULEMUSED tõime ära juba 10. detsembri lehes. Miks siis žürii oma auhinnad just sedamoodi jaotas?

Kolm parimat fotoseeriat. **Meelis Loki** (nüüd juba ametis «Edasi» parteielu osakonnas) tööd jäid silma nii väga hea kvaliteedi kui hästi tabatud situatsiooni poolest. Teemaks juubeliüritused. **Margus Metsa** (ajakirjandusdiplomand) piltide tehnilisele küljele pole samuti midagi ette heita. Tema tõi võistlusele kogunt mitu teemat: «rebaseks lõõmine», EÜE, taidlus. Lugeja on neid pilte lehes ka näinud.

Peeter Tali (ajakirjanduse I k.) üllatas samuti kvaliteetsete piltidega. Tema kaks suuremat sarja kujutasid kolhoosikuud ja oma kursust juubelisündmuste aegu.

Võrdselt hinnati veel kaht sarja. **Ilmar Kikkas** (õigust. V k.) ja **Andrus Salupere** (matem. stažöör-uurija) pälvisid auhinna juubelitemaatika eest.

Kolm parimat üksikfotot. **Tiit Kaljuste** (biol. IV k.) fotot võib pidada juba kunstfotoks. Pilt kujutas Raekoja väljakut ülikooli 350. aastapäeva rongkäigu lõpu aegu. Tõesti väga ilus ja huvitav töö. **Rein Siku** (ajakirjanduse IV k.) parim foto «Peiupoiss» ilmub tänases lehes. **Toomas Volmeri** (ajakirjanduse II k.) TV-stuudio avam.shetkede fotodest pidas žürii paremaks lehes nr. 34 ilmunud pilti (muide, tehniliselt taas head pildid).

Ergutusauhinna väärilisteks arvati **Anatoli Jõgi** (ajakirj. IV k.) pildid juubelitöödest, **Jüri Vlassovi** (KKT IV k.) ainuke pilt juubelitõrviku süütamishetkest ning kolhoositemaatika poolest veel **Peeter Tali** loome.

Ja ongi kõik. Muidugi ei olnud auväärt žüriil (žurnalistikakateedri juhataja prof. Juhan Peegel, telekino-fotokabineti juhataja Eduard Sakk, komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren ja komsomolikomitee ideoloogiasektori juhataja Owe Ladva ning toimetuserahvas) põhjust saagiga rahul olla. Ei olnud kõikide piltide kvaliteet korralik, teemaringki veel ahtake. Aga et tõepoolest pole vähemalt viimase 7—8 aasta jooksul ühtki fotovõistlust peetud, siis ei ole algus sugugi läbi kukkunud. Ja mis kõige olulisem: «TRÜ» ilme rikastus uute põnevate piltidega. Kahjuks tuleb küll lehe jaoks pilte vähendada ning iial ei oska ette näha, kui hästi või halvasti pildid lehes välja tulevad. On sedagi juhtunud, et täiesti kvaliteetse pildi klišee annab alust arvata, nagu oleks juba foto ise hall.

Esimese pildi allkirjaks pani Rein Sikk «Peiupoiss», teisele «Filoloogi saatus».

Toimetus leidis fotovõistlusega üsna mitu uut autorit. Tahame väga koostööd jätkata ja ühtlasi kutsume kõiki, kel pilditegemine hobiks, meilegi midagi tooma. Pealegi tahab toimetus sellest aastast alates teha iga kuu viimases lehenumbris teatavaks parima tudengifoto.

NB! Neid autoreid kes toimetusest mitteolenevail ja o'enevail põhjusil fotovõistluse laureaatide autasustamisõhtul «Sophokleses» polnud, ootame pressiklubi avakoosolekule kolmapäeval, 9. veebruaril kl. 18 (toimetuses).

UUTE FOTODENI!

Diskotaadi mõtisklusi

Tahaksin selles loos veidi disko üle mõtiskleda. Miks on disko võimalused ikka ahenenud? Oodatud-loodetud avardumiste asemel? Ikka juhtub nii, et toodad rohkem, kui realiseerida õnnestub. Ometi, meie, vanad ja läbilöönud diskotegijad, usume, et tuleb aeg... Kas tõesti nüüd, kümme aastat hiljem olemegi päral.

Eks innusta eelkõige diskotarbijate arvamus, suhtumine, pakkuma neile midagi uut, uudishimu rahuldavat. Kas ei tule ka mitte publikust, tema maitse(tuse)st otsida põhjusi, miks oleme diskoga sealmaal, kus oleme. Ühes mõttes on publik olnud meile ustav. Ulatanud piletiraha lootuses leida mõnusat meelelahutust. Millele aga publikupoolne panus on kulunud — seda ala ma ei tunne ning seepärast loodan mõne kompetentse isiku järgnevale sõnavõtule.

Millele on kulunud diskorite energia, võin oma kogemuste põhjal veidi pajatada. Kui 1971. aastal EPA klubis alustasime, osteti meile võimendus ja tolleaegne parim grammofon. Nüüd muretsevad diskorid endale ise vahendeid, et tuua tulu klubidele... Mäletan, et tollal ei olnud veel mingit märkimisväärset sissetulekut. Siis TRÜ klubi alles avastas, et POP-klubi võiks plaadimuusikaga rahva tantsimagi panna. Toonagi, nagu praegu, meeldib mulle kuulamisprogramme rohkem teha. Olav Osolini ühinemine lavapoolsete pakkujatega avas meie vabariigis tõelise diskobuumi.

Ükskord meenutasime Olaviga, kas me oma diskodega ka tulu taotlesime. Ei tulnud küll meelde ühtegi korda, kus asja raha pärast ette oleksime võtnud. Ikka oli see klubi juhatus, kes vastavalt teo õnnestumisele need etteasted ka tasustas. Kummati ei meenunud meile, kui suur summa oli, mille saime. Ju meid see nii väga ei huvitanudki. Vaatan praegusi diskoreid — kõigepealt lepitakse tasus kokku, siis alles minnakse peale...

Aeg läheb edasi. Selle kümne aasta jooksul pole klubid loonud vaata et mitte ühtegi statsionaarset diskoteekil

Diskor saab raha nagu näiteks treialgi. Aga treial treipinki kodust kaasa ei too. Millal ükskord kultuuritöötajail tekiks arusaam, et diskoreilt tuleb küll nõuda, aga nõudma peaks ka enestelt. Mul pole ju võimalik klubiruumi kaasa tuua õdusat sisustust, kujundust...

(Järgneb.)

Diskotaat RIHO BAUMANN

Repliik repliigile suitsuhimu asjus

Muidugi sõdib Endla Lõhkivi (vt. «TRÜ» nr. 37, 17. detsember) õige asja eest. Tõepoolest seab sigaretisuits keemiahoone koridoris paiguti nähtavuspiire ja hingamistakistusi, tõepoolest johtub see kuri kõige sagedamini arstiteaduskonna tudengite pingutusist (siin peaks peituma mõtlemisainet meedikuist õppejõudude tarvis: arstide (ka tulevaste) osa suitsetamisvastases sõjas pole küllap mõtet üle rääkida). Kuigi, jah, isiklik viimaste aegade suurim soov gaasimaski omada pärineb hoopis ÜTÜ psühholoogiaringi kuu-paari taguse, keemiahoone ringauditooriumis peetud juubelikokkutuleku päevist.

Kõige sellega nõustudes tahaksin paar aktsenti viidatud repliigis kummati ringi sättida. Keemiamajas õpitud-töötatud poolteise tosina aasta jooksul pole mul veel kunagi tulnud mõttesse oma ameti pärast ruta'a elu kindlustama. Lõhkeaineid ja kütuseid siin ei sünteesita, muid tuleohtlikke aineid võimaldab töötajate vilumus kenasti lubatud piirkonnis, s.o. reaktsiooninõudes ja säilitusanumais pidada. Ja tudengitegi käevääratusi on kogenud õppejõudude juuresolek seni lasknud pidada piires, kus halvimaks resultaadiks on olnud mõned «lokaalpaugud». Nii et kallid kaaslinlased võivad õppehoonest aadressiga Kingissepa 14/16 julgesti, elu ohtu panemata mööda kõndida ja kõik need, kel siia asja, kartmatult paraaduksest sisse astuda. Soovitus piiburiistad koju või taskusügavusse jätta lähtub siingi eelkõige samast põhimõttest, mis teisteski ametihoonetes — mittesuitsetajaile jäägu õigus mitte suitsetada, ka passiivselt mitte.

Teiseks tahaksin vähema't osaliselt vaidlustada Endla Lõhkivi alguslause «Keemiahoone tööta'ail on mure». Päris kindlasti pole muret neil — paraku üsna paljudel — keemiahoone töötajail, kes tudengite (ja nagu juba öeldud — sugugi mitte ainult nende) kombel panevad «tobi tolmama» esimeses ettejuhtuvas kohas — küll tööruumides, küll koridoris, küll veel ühtedes pisikestes ühisruumides, mille õhustiku aroomsus — vabandatagu naturaalsust! — ületab julgeimategi haisusünteeside loomevõimalusi. Nentigem siis lihtsalt, et antud juhtumil tuntud lause härjast ja Jupiterist ei kehti, täpselt samuti nagu ta vähemalt põhimõtteliselt ei kehti muudegi seaduste, määruste, eeskirjadena vormistatud käsulaudade suhtes. Muide, nende jaoks, keda ettenähtud suitsetamiskoht ei rahulda, on imelihtne pääsevõimalus: kunagise kümne kirgliku suitsumeheja nüüdse seitsme mittesuitseta'aasta järel võin küllap üsna mõjusa autoriteedina kinnitada, et sigarettidest loobumine pole kaugeltki nii piinarikas, nagu püüab asju kujutada suitsetamisvastaste kirjatööde enamik!

TOOMAS JÜRIADO,
keemiahoonlane

Mõnda TRÜ klubi ajaloost

TRÜ klubi vajalikkus oli esimest korda kõne all ülikooli teenistujate ametiühingukonverentsil 10. veebruaril 1949. aastal.

Ametiühingukomitee aruandes märgiti: «TRÜ teenistujate ametiühingu liikmeil puudub kultuurne kooskäimise koht — klubi.» 30. septembri konverentsil vastuvõetud otsuse põhjal pöördus komitee rektor prof. A. Koorti poole palvega, et klubile eraldataks vajalikud ruumid. Et aga linnas sobivat maja ei leitud, siis anti klubile ruumid peahoone füüsikatiiva keldris. See oli väga halb lahendus, sest seal ei olnud võimalik mingisuguseid massiüritusi korraldada — isegi väiksema osavõtjaskonnaga mitte. Kui keegi hakkas näiteks pasunat puhuma, oli mõlemas füüsikaauditooriumis loengute pidamine peaaegu võimatu.

Ametiühingukonverentsil 19. novembril 1952. aastal olid klubi ruumid taas päevakorral. Haldusprorektor B. Võrse tõstatas probleemi ülikooli endise kiriku ümberehitamisest klubi jaoks, öeldes: «Klubi ehitamiseks pole aga ettevalmistusi tehtud, pole selleks ka summasid ette nähtud. Tuleb lahendada küsimus, kas kirikust saab klubi või raamatukogu.»

Rektor prof. F. Klement: «Praegu ei ole klubi ja ka raamatukoguga on lood halvad. Klubi loomulikult ei ole põhiline. Kõigepealt tuleb lahendada ühiselamuprobleem.

Ministri asetäitja lubas eraldada vahendeid raamatukogu jaoks, et see ehitataks sinna, kus praegu on põhiraamatukogu. Sel juhul jäävad muidugi näitusemaja ruumid klubi jaoks. Aga kui neid vahendeid ei saa, peame näitusemaja ümber ehitama raamatukoguks.»

Rektor mõtles näitusemaja all ülikooli endist kirikut, sest ülikooli taasavamise 150. juubeli aastal oli sinna paigutatud näitus.

Klubiküsimus jäi 1952. aastal lahendamata. See võeti uuesti päevakorda 1953. aasta 20. novembri ametiühingukonverentsil. Vahepeal oli ülikooli kirik antud üliõpilaste käsutusse. Viimati mainitud konverentsil tuli seetõttu tõsine heitlus — kas ikkagi klubi või õpperaamatukogu.

1952. aastal valiti ametiühingukomiteesse ka käesoleva artikli autor. Järgmisel aastal kirjeldas olukorda esimeheks valitud R. Sorrok: «Seegi mittekohandatud klubi, mis on üliõpilaste käsutuses 1. jaanuarist, läheb raamatukogu ehitamiseks, mida sugugi ei saa lugeda õigeks ning tänane konverents peab oma seisukoha võtma.»

Sõna võtsid veel vabariikliku komitee esimees sm. Jõgi, teadusraamatukogu direktor A. Hiir ja üldfüüsika kateedri vanemõpetaja Jaan Reinet.

Sm. Jõgi lausus, et ametiühingukomitee vaatab pealt, kui talt klubi ruumid ära võetakse. Komitee ei seisa oma ülesannete kõrgusel, kui ta laseb seda teha. A. Hiir: «TRÜ pearaamatukogus on raamatufond kasvanud ligi poole miljoni võrra. Lugemissaali kasutati siiani laialdaselt. Raamatukogu ei ole saanud ruume, üliõpilased aga kogunevad raamatukokku... TRÜ on õppeasutus. Ametiühing peab hoolitsema, et üliõpilased saaks töötada, õppida.»

Algas terav diskussioon halduprorektori B. Võrse ja allakirjutanu vahel. Olin arvamusel, et kui klubi paigutatakse otse ülikooli südamesse, siis pole häiritud mitte üksnes loengute pidamine füüsikaauditooriumides, vaid kogu peahoone akadeemiline rahu. Siin peaks asuma õpperaamatukogu, kus üliõpilased loengute vaheajal saaksid rahulikult töötada ja neil ei pruugiks minna kaugele internaati ega tulutult aega viita peahoone koridorides: «...Kes on käinud pearaamatukogus, teab, et seal on ruumi leidmisega suuri raskusi. Üliõpilastel pole õppetöö vaheajal kuhugi minna.»

Tegin ettepaneku leida klubile linnas sobivad ruumid. See ettepanek võeti vastu.

Praegu on taasavatud klubil nõuetekohased ruumid olemas.

JAAN REINET

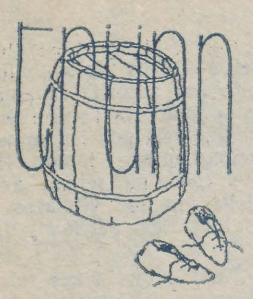

«LAAGER»

Vananev ja seega ka nooruslikku särtsu ning head nina minetav ansamblimänedžer Mänd püüab viimast korda Tartu kevadisteks levimuusikapäevadeks ägedat bändi kokku ajada, et Eesti rokipildist suure mürtsuga ja jäädavalt lahkuda. Aega on vähe, kevad tulemas.

Poolteist ööpäeva helistamist ja pillimehed ning pillid on olemas. Mänedžer Mändi teatakse-tuntakse meie muusikakuluaarides ja juba ta nimi on kordamineku tagatiseks. Ainult kobe laulja puudub veel. Männile on mitmetelt kokteiliõhtutelt ja telesaatest «Kaks takti ette» meelde jäänud Konstantin Tou — noormees, kelle tippmeloodiad alles laulmata, hääl aga paljulubav. Otsekohe sõidab Mänd Ulan-Udes preemiaekskursioonil viibivale Toule järele. Saabki noore laulja nõusse ja koos lendavad nad meeldiva sisustusega lennukis koju.

Männil on ühe kontserdi jaoks helilooja Kuuselt lood ostetud. Kahjuks pole ühtki tõelist tipplugu, sellist, mis kargest rokist vaimustujail riided seljast raputaks.

Mõni päev on veel kontserdini jäänud, kui Tou armub Männi armukesse ja koos sellega Riiga sõidab. Mänd on ahastuses, sest just nüüd on leitud bändile kobe nimi — «Laager». Õnneks sõidab Tou järgmisel päeval tagasi. Selgub, et Männi armuke võttis Tou lihtsalt naljapärast oma kunstnikest sõprade juurde kaasa. Tahtis Eesti tulevast tipplauljat veidi internatsionaalsemalt eksponeerida.

Täiesti juhuslikult saab Tou vastikus rongis rappudes oma esimese pisikese palaga maha, mis kõigile bändi liikmetele meeldib. Mänd lubab uue loo — «Jee» — repertuaari võtta ja kõik on O. K. Järgmisel õhtul tuleb esineda ja «Laager» peab kõigile ära tegema, muidu pole Mänd Mänd. Et asi kindel oleks, lubab ta meestele pärast õnnestumist mõnusad kõbinad.

Konstantin Tou elab kontserdieelset ööd raskesti üle. Tema — Viljandi kultuurikooli esimese kursuse kursant — ja selline grandioosne üritus! Toul hakkab hirm. Ta tahab vargsi lahkuda, aga kaval Mänd on seda ette näinud ja hotellitoa väljastpoolt lukustanud. Tasa pomiseb Tou laulu sõnu: «Jee, jee, jepsadijee...», et paremini meelde jääks ja laval ära ei ununeks.

Mänd ei saa selgi ööl magada: peab «Maratist» änksid esinemisülikonnad ära tooma. Hommikuks on kõik tibens ja «Laager» täielikult valmis peale minema. Vaid Tou mõtleb midagi. Mänd on vihane, sest Tou tahab refräänis «jepsadijee» asemel «japsadi-jee» laulda. Selleks tuleb ju laulu sõnad uuesti kinnitamisele viia ja see ei lähe ruttu. Tou jääb enda juurde ja lubab hoopis ära Viljandisse sõita, kui tema tahtmist ei tehta. Bänd ja Mänd suruvad Tou paari touga nurka ja seal ta kükitab kuni esinemisjärjekorrani.

Kõik läheb all right. *«Laager» meeldib publikule ja žüriile, Mänd on vaalikud mehed igaks juhuks kinni ka maksnud. Au ja kuulsus tulevad üksteise võidu ja kohe sõlmitakse filharmooniaga leping kontsertreisideks mööda NSV Liitu. Teet Kallas ja Peeter Urbla kaelustavad Mändi ja lubavad kiiremas korras mingi nõukoguliku kommertsmuusikafilmi valmis teha. Tou on menu ja õnne kätte suremas, ago õnneks armub järsku ja kõigile väga ootamatult Anne Veskisse ning...*

(Edasi ma ei tohi kirjutada — mind on kinni makstud.)

TAAVET TÜNAMO

*

ILMUB ÉRITRÜKK, MOELDUD SESSIKÜTKEIS VÄEVLEVALE TUDENGILE.

SESSIHABE-SASSIHABE

Sessi ajal pole aega
habet ära ajada.
Kui ta kasvas, las siis olla —
ilmselt teda vajan ma.

Muudkui õpin, habe kasvab
raamatute vahele.
Leiab õiged leheküljed —
ma ei vasta kahele.

Pärast sessi habe sassis,
vaja maha ajada.
Sest et mõne maja klassis
habet küll ei vaja ma.

Nagunii ei lubata
ja ju siis pole vaja.
Nii ei jäägi üle muud
kui habe ära aja.

SASS HABE

Albert Trummal

6. jaanuaril suri pärast pikka rasket haigust dotsent Albert Trummal. 25 aastat töötas ta ülikoolis. Mitmed filoloogide põlvkonnad mäletavad teda kui prantsuse kirjanduse eriteadlast ning väliskirjanduse väsimatut lektorit.

A. Trummali elutee ei olnud kerge. Ta sündis 1920. aastal praeguse Saraatovi oblasti Krasnokutski rajooni Estonka külas talupoja perekonnas. Varakult jäi ta isata. 1932. aastal kolis perekond Moskva oblastisse. Siin astus A. Trummal keskkooli, mis aga jäi lõpetamata raske majandusliku olukorra tõttu. Esialgu töötas ta rajooni lasteraamatukogu juhatajana, seejärel Viljaminovski külakooli õpetajana. 1940. aastal sooritas ta eksternina küpsuseksamid ning aasta pärast asus õppima vene keelt ja kirjandust Moskva Lenini-nim. Pedagoogilises Instituudis. 1942. aastal mobiliseeriti A. Trummal Nõukogude armeesse. Kogu sõja tegi ta kaasa Eesti laskurkorpuse ridades, võttis osa Eesti ja Läti vabastamisest. Pärast demobiliseerimist 1945. aastal astus A. Trummal TRÜ ajaloo-keeleteaduskonda, kus õppis prantsuse keelt ja kirjandust. 1951. aastal sai A. Trummalist TRÜ vanemõpetaja, kes luges väliskirjanduse kursust filoloogidele ja bibliograafidele. Neil aastail kuulus see ametikoht vene keele kateedri, alates 1954. aastast aga väliskirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri koosseisu. 1965. aastal kaitses A. Trummal kandidaadidissertatsiooni teemal «G. Flaubert'i romaan «Bouvard ja Pecuchet» välismaa ja vene kriitikas». 1971. aastal valiti ta dotsendi kohale. 1977. aastal lahkus A. Trummal ülikoolist ning töötas mõnda aega toimetajana Leningradis, kuni raske haigus sundis ta pensionile minema.

Üle kahe aastakümne tuli tal lugeda kogu maailmakirjanduse kursust alates muinasislandi saagadest ja lõpetades Salingeri ning Camus'ga. Selle tohutult raske ja keerulise kursuse lugemine ülikoolis nõudis igapäevast pingelist tööd. Aastate viisi istus ta päevast päeva raamatute taga, sundis end töö nimel peaaegu täielikult loobuma kõikidest eluhüvedest. Isegi suvepuhkused veetis ta tihti Moskvas väliskirjanduse raamatukogus. Ja ikkagi arvas ta, et teeb vähe. Alatasa süüdistas ta end selles, et ei jõua oma loengutes korra ikult käsitleda kõige uuemaid nähtusi maailmakirjanduses. Lõpuks muutus töö enesepõletamiseks.

Teadlasena uuris ta kogu elu Gustave Flaubert'i loomingut. Albert Trummali kandidaadiväitekiri ja teaduslikud artiklid hämmastavad meid tohutu läbitöötatud materjaliga mitmes keeles. Mõni kuu enne surma, juba raske haiguse küüsis vaeveldes, kavandas ta veel suure töö, tundes rõõmu, et on lõpuks vabanenud loengukoormusest ja võib täielikult pühenduda teadusele. See töö jäi aga teostamata...

Kõike tegi Albert Trummal südametunnistuse järgi ja suure ennastsalgavusega. Filoloogina, uurijana ja lektorina püüdles ta ülima täpsuse ja täiuslikkuse poole. Kuid karm saatus ja iseloomu maksimalistlikud jooned ei võimaldanud tal oma teadmisi ja annet täiel määral realiseerida. Ta oli väga printsipiaalne inimene, isegi kompromissitu, mis mõistagi ei teinud elu kergemaks.

Meie aga mäletame teda noorena, uljana ja lõbusana, kui polnud veel ei ränka väsimust ega kibestumist. Ta oli hea ja kindel seltsimees, alati abivalmis, alati suuremeelne. Mälestus Albert Trummalist jääb alatiseks meie südamesse.

VALERI BEZZUBOV
SERGEI ISSAKOV

TÕLKEVÕISTLUS

Tõlgime eesti keelde maailma mis tahes keelest ilukirjandust. Proosatekstide (novellid, esseed või terviklikud katkendid romaanist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt kaks ning ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSV Liidu rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes võistluse väljakuulutamise hetkel, s. o. 4. juunil 1982 olid või käesolevast õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1983», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 10. veebruariks 1983 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Žürii

PANE TÄHELE!

ELKNÜ TRÜ komitee ja ajalehe «TRÜ» toimetus annavad teada uuest konkursist. Alates tänasest hakkame ootama üliõpilasteemalist publitsistikat (portree, olukirjeldus, reportaaž, essee, publitsistlik artikkel).

Üliõpilastemaatika on juba iseenesest avar. Oodatud on kõik selle avaldusvormid: komsomolielu, teaduslik töö, ühiselamu- ja erialaprobleemid, sport, taidlus, käitumisnormid...

Tööd palume tuua või saata toimetusse (soovitame masinkirjas, siis ka 3 eksemplari; käsitsi kirjutatud artikli puhul piisab 1 eksemplarist, ilmtingimata nõuame aga loetavat käekirja).

Võistlustööle olgu pandud märgusõna. Kinnine ümbrik sisaldagu autori täielikku nime, osakonda ja kursust ning Tartu aadressi. Et ülikoolilehe maht üsna väike, siis jätame artikli pikkuseks kuni 5 lehekülge.

Preemiad:
*** päris hea lugu — 10 rbl.,**
*** natuke parem — 15 rbl.,**
*** kõige parem — 20 rbl.**

Kolme küllaltki tasemel loo autoreid ergutame igaüht eraldi 5 rublaga. See ei ole veel kõik: ERIPREEMIATEGA (à 10 rbl.) tunnustame niisuguste parimate teemade autoreid:
— komsomol,
— EÜE ja suvemalev,
— ühiselamu,
— üliõpilasabielu.

Žürii (žurnalistikakateedri juhataja, toimetuse kolleegiumi liige prof. Juhan Peegel, komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren, komsomolikomitee ideoloogiasektori juhataja, õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Owe Ladva, pressiklubi ja toimetuse esindajad) jätab endale õiguse preemiaid olenevalt tööde tasemest ja arvust ümber jaotada.

Võistlus algab kohe ja lõpeb 14. mail. Avaldama hakkame juba järgmises lehes!

Sõnumist

Jean d'Arci kangelastegu aitab värskendada ja taasmõtestada Noorsooteatris mängitav B. Shaw «Püha Johanna», mis on suurepärane algmaterjal mõtiskluseks — paljutasandiline ja suure üldistusjõuga. Ent etendus ei lähe siiski täie ette, sest laval ei suhelda, vaid r ä ä g i t a k s e. Et B. Shaw näidendites on enam teksti kui tegevust, siis oleks eriti oluline, et see ka vaatajani jõuaks. Paraku suurem osa tekstist (lõpu poole) lihtsalt räägitakse nii et kõnelemine hakkab lammutama etenduse jooksul tekitatud kujundeid. Seetõttu jäävad suuredki mõtted õõnsaks, oluline osa sõnumist jääb saamata.

Mõtte väljendamise probleem on muidugi üldisem ja mitmekülgsem. Hiljuti kuulsin üht logofiili arvamas, et inimene ei suuda aru saada seostest, mida pole sõnastanud.

Uueaastaõnne soovides sain ühe vastuõnnitluse: «Sulle samad sõnad.»

Kõnelemata raadiost, mida saab kuulata taustaks — keegi räägib midagi ja tantsudiskori sõnavulina võib jätta hoopis tähele panemata.

Kui paljud tudengid on aga eksamil vastates kesiste teadmiste maskeerimiseks kasutanud õppejõu nn. surnuks rääkimise meetodit, kus ilmneb küll avar silmaring, aga sellest peamisest — s õ n u m i s t — jääb puudu.

Sõnadega ollakse nii harjunud, et ei panda neid tähelegi. Sõnad sobivad taustaks, mida inimene ei vaja, ent millest ta ka ei loobu.

Sõna devalveerub ja võtab kaalust maha. Seega mõtte väljendamiseks kulub neid üha rohkem.

Mõtte sõnastamisel või siis mõttetuse variamisel on vaja aga päris palju rääkida.

Sõnumita sõnahulgast mõtisklemist alustasin teatrivallast seepärast, et mõtetega katmata jutu rääkimine annab teatris tavalisest teravamalt tunda.

Laval on sõnatundlikkus suurem kui elus.

Ideaali, et täppissõnad väljendavad mõtet ja et mõte toidab, peetakse ju eelkõige kunsti omaks.

Sõna täpsuse taganõudmine ei tähenda muidugi, et mõte-sõna(-tegu) peaksid teatrikunstis sedavõrd ühte sulama, et ei jääkski ruumi kunstilisele kujundile. Kunstis peaks vaid aherainet vähem ja maaki (sõnumit) rohkem olema.

Siis ei tuleks neli tundigi kestval etendusel kannatamatult lõppu oodata: «Aitab näitemängust. Palun leiba!» *MAARJA PÄRL*

Anton Hellat

Meie kateedrit tabanud ootamatu kaotus — Anton Hellati manalasse varisemine 24. novembril — viis allakirjutanu mõtted neile ülikooli töömeestele, kes on olnud talle endale eeskujuks kui õpetajad, kolleegid või sõbrad, kellele on saanud toetuda, kellelt õppida, kelle sarnaseks oled püüdnud saada.

Anton Hellati (sünd. 3. nov. 1925) kogu töömehetee on seotud ülikooliga (alates 15. okt. 1949) ja selle füüsikaosakonnaga (15. juulist 1951), kuhu ta asus tööle mõni aeg pärast tehnikumis elektrieriala omandamist.

Anton Hellati ja tema taoliste ülikoolist lahutamatute, oma ala põhjalikult tundvate meistrite töö kaudu avardus minu jaoks tänavu sageli väljendatud mõtte *«Universitas* — see on õppijate ja õpetajate ühtsus» üks sügav tahk. Arvan, et selles keskkonnas, milles materialiseeruvad ühed või teised aparaate ja abiseadmeid vajavad teaduslikud ideed, kaob vahe õppijate ja õpetajate vahel. Selles ringis olijad õpivad pidevalt ise, aga samaaegselt on ka õpetajate rollis. Teaduslikes annaalides on eelistatult jäädvustatud professorkonna esindajate nimed. Kuid ilma H. Maasinguta ja J. Vilipita, ilma J. Muugata, J. Haldreta, ilma meistrite R. Tennuse, A. Susi, R. Pastaku, ilma V. Kiisata ja mitmete teisteta ei oleks paljud teaduslikud ideed realiseerunud. Niisuguste meeste hulka kuulus ka Anton Hellat. Nende meeste vaimsus avaldub suhtumises töösse, kohanemisvõimesse uute ideedega, uue põlvkonna teadlaste ja aparaadiehitajate kasvatamise eest hoolitsemises.

Anton Hellati põhierialaks oli vaakuumtehnika, mis sai füüsikaosakonna õppeaineks 50. aastate alguses. Anton Hellat hakkas sellega tegelema üldfüüsika kateedris varsti pärast seda, kui läks sinna laborandiks eksperimentaalõppetöökoja klaasipuhuja õpilase kohalt. Peaaegu kõik füüsikaosakonna lõpetajad on omandanud Anton Hellati juures selle ala esmateadmised. Paljudest nendest on nüüdseks saanud silmapaistvad vaakuumtehnika spetsialistid. Vaakuumtehnikas avaldus Anton Hellati aparaadiehitaja talent kõige paremini. Tema konstrueeritud ja korras hoitud on vaakuumtehnika õppelaboratoorium. Tema kogemustele toetudes ning tema osavõtul on loodud mitmed teaduslikuks tööks vajalikud vaakuumseadmed.

Anton Hellati ootamatu lahkumine jätab sügava haava meie kateedri töösse, aga mälestus temast saab kustuda vaid koos meie endiga.

Eksperimentaalfüüsika
kateedri kollektiivi nimel
UNO NÕMM

LUULET JA PROOSAT

ootab uue semestri algul ilmuv «Krapi» lehekülg. Vaata enne vaheajale minekut veel kord oma looming (= omalooming) üle: ehk söandad ka midagi «TRÜ»-le pakkuda.

NB!

Järgmine «TRÜ» ilmub neljap., 27. jaanuaril.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruum 104, tel. 3 90 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 95. MB-01211.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (1325) Neljapäeval, 27. jaanuaril 1983 XXXV aastakäik

Nüüd on igatahes selge, et ilmataat arvestab tudengitega. Et vaheajal talveröömud ehedad oleksid, selleks puistas ta nüüd ka lume maha. Jah, üks talvine sess on siis jällegi seljataha jäänud. Aga kuidas kellelgi. Mõnel on üht-teist varuks jäänud edasise jaoks. Igal juhul said närvid vatti nii üliõpilastel kui õppejõududel. Nüüd kulub vaheaeg marjaks. Seda jätkub 9. veebruarini. Nagu juba alguseski mainitud, on nüüd siis lumi maas. See kergendab ka puhkusevormide valikut — mis seal muud kui suusad alla ja... Aga siiski on hädas Kääriku maratoni organiseerijad. Nagu viimati kuulda oli, distantsi ikkagi lühendatakse.

Puhkust ei ole kaugõppijail. Neil sess äsja algamas. Kaugõppijailgi samad eksamimured, -hirmud. Kohtasin paar päeva tagasi tuttavat filoloogi. Temal seisis ees eksam prof. H. Peebule. Igatahes erilist optimismi neiust ei õhkunud. Ometi oli lugu õnneliku lõpuga. Kui paar tundi hiljem kohtusime, siis oli juba näost näha, et kõik on O. K.

Keset talve tuletab ennast meelde suvi. Komplekteeritakse regioonistaape, varsti läheb lahti ka rühmade komplekteerimiseks. Mis seal enam, EÜE aeg polegi ju enam nii kaugel. Möödunud suve malevategijad sõidavad aga peagi preemiareisile Prantsusmaale ja Kuubasse. Rännatakse ka veidi lähemale. Peagi läheb lahti igatalvine turiaad.

Nii me rändame ja reisime, samas võtame vastu ka külalisi. Möödunud nädalal oli meie komsomolil külas delegatsioon Riia linna komsomolikomiteest. Eelmisel nädalal külastas ülikooli ka ÜLKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Juri Sažnjov.

RAIVO LOTT

ÜLKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja ülikoolis

Eelmisel reedel oli meie komsomoliorganisatsiooni külaliseks ÜLKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Juri Sažnjov. Ta kohtus õppeprorektor prof. Uno Palmi ning parteisekretär dots. Advig Kirisega. Külaline huvitus paljudest meie ülikooli tegevust puudutavatest probleemidest. Kohtumise lõpul kuulutas prof. U. Palm J. Sažnjovi TRÜ autudengiks. Külaline lubas väärikalt täita ainsat autudengi kohustust — teenida kogu ülejäänud elu *alma mater Tartuensis*'t.

Juri Sažnjov kohtus ka komsomolikomitee aktivistidega. Kõne all olid üliõpilaskomsomoli tööd ja tegemised. Külaline vaatas meie ülikooli peahoonet ning teaduslikku raamatukogu. Viimase kohta tõdes ta, et pole sellist raamatumaja veel kohanud, kuigi ametilähetused on teda viinud paljudesse meie maa kõrgkoolidesse. Nõustuda tuleb ka tema arvamusega, et ülikooli suurjuubeli ajal said uute hoonete näol suurima kingituse meie tudengid.

Külalist saatis Tartus ELKNÜ Keskkomitee sekretär Andres Raa.

EKP TRÜ komitees

● 24. jaanuari koosolekul tegi teadusprorektor bioloogiadoktor Ants Kallikorm ülevaate ülikooli osast toitlusprogrammi elluviimisel.

● EKP TRÜ komitee sektorite tööst ülikooli IV parteikonverentsi otsuse täitmisel ning konverentsil tehtud ettepanekute ja kriitiliste märkuste realiseerimisel andsid aru ideoloogiasektori juhataja prof. Akivo Lenzner, organisatsioonilise töö sektori juhataja dots. Ando Ots ning õppe- ja teadustöö sektori juhataja prof. Vilma Kelder.

● Arutati kaadriküsimusi ja veebruaris toimuva ülikooli partei- ning komsomoliaktiivi koosoleku korraldamist.

Kaugüliõpilased jälle sessioonil

On alanud pingeline kaugõppesessioon kõikidel kursustel. Nagu alati, on pooled selleks hästi valmistunud, mida kinnitavad õigeaegselt laekunud kontrolltööd, osavõtt konsultatsioonidest ning kontakt dekanaadi ja kateedritega. Muidugi pole edukail üliõpilasil võlgnevusi, sest nad elavad homses päevas, s. t. võtavad osa kõigist loenguist, sooritavad õppeplaanis ettenähtud eksamid ja arvestused. Sellised üliõpilased on meie 350-aastase ülikooli au ja uhkus.

Kahjuks on aga pooled sellised, kellest ei saa kunagi head spetsialisti, kuigi neilegi tuleb läbi häda anda diplom. See osa üliõpilasi elab eilses päevas, on pidevalt eksamivõlas. Kuigi oleme selliseid eksmatrikuleerinud, on praegugi veel sessioonijärgseks väljakirjutamiseks küllaldaselt kandidaate. Kõige halvem kogu asjas on see, et täiskasvanud inimesed leiavad koolilapse kombel kõige naiivsemaid õigustusi oma saamatuse põhjendamiseks. Mahajäämuse põhjustena nimetatakse haigestumist septembris, komandeeringuid oktoobris, ülekoormust detsembris jne. Kuidas need põhjused said mõjuda juunis-juulis, kui oli eksamite sooritamise aeg, seda ei oska ühegi loogikaseadusega seletada. Ka mõned asutused annavad välja tõendeid kaugüliõpilase koormamise kohta sessioonijärgsel perioodil. Siin on tegemist seaduserikkumisega, sest mittestatsionaarselt õppivaid noori tuleb nende õpinguis igati toetada ja lugeda õppimine ühiskondlikuks kohustuseks, mitte aga koormata kohustustega.

Talvine sessioon on äärmiselt vastutusrikas. Kõige olulisem on osavõtt õppetööst ja saadud juhendite täpne täitmine. Halb on see, kui tegeldakse ainult «sabade» likvideerimisega ning loenguile ei jõutagi. Ülikool ja ka asutused, kus üliõpilane töötab, on huvitatud ikkagi neist, kes suudavad endale võetud kohustusi edukalt täita.

Viimasel ajal on hakatud paremini märkama distsipliini tähtsust meie ühiskonnas. Mittestatsionaarsele tudengile tähendab see kohustuslikku osavõttu õppetööst ja eksamite-arvestuste õigeaegset sooritamist. Distsipliini tuleb meil nõuda järjekindlamalt ka õppejõududelt ning dekanaat palub teatada kõikidest juhtudest, kui õppejõud jätab loengule tulemata. Kahjuks on selliseid juhtumeid olnud juba selgi sessioonil. Kateedrijuhatajail on vaja selgitada oma õppejõududele kaugõppetöö tähtsust.

Kaugõppesessiooni ajal on kateedreil täita vastutusrikkad ülesanded. Üliõpilased vajavad informatsiooni ja juhendamist. Sageli on aga kateedrid töö ajal suletud või ei suuda laborandid vastata lihtsatelegi küsimustele. Tuleb tagada kateedrite lahtiolek ja laborantide pädevus ka kaugõppetöö küsimustes. Ka õppejõud, kellel on kaugõppes ülesandeid, peavad olema kättesaadavad sessiooni lõpuni. Enamikul õppejõududel ei ole talvel korralist puhkust, mistõttu nad peavad täitma oma tööülesandeid. Puhkusel või komandeeringus olevat õppejõudu tuleb aga asendada, see on kateedrijuhataja lahendada küsimus.

Kui nii üliõpilased kui ka õppejõud suudavad ja tahavad ennast pingutada ja oma ülesandeid täpselt täita, pole kahtlust, et nii õppetöö kvaliteet kui õppeedukus paranevad. Senisest paremaid spetsialiste aga vajatakse, miks ei võiks selle nimel senisest paremini töötada.

EDUARD VÄÄRI,
filoloogiateaduskonna kaugõppeprodekaan

1. veebruaril avatakse TRÜ juubelinäitus Tallinnas

Ülikooli 350. aastapäeva tähistamist alustasime teaduspäevaga 13. märtsil 1981. aastal Põlva rajoonis. Ilmselt olemasolevate andmete kohaselt lõpetame juubeliüritused kaks aastat hiljem — 1983. aasta märtsis. Kas me ei pidutse ehk liiga kaua? Tartu ülikooli juubeli tähistamise ajaline pikkus, geograafiline ulatus ja sügavus — need on parameetrid, mille järgi mõistame tõeliselt meie *alma mater*'i tähendust ajas ja ruumis, teadus- ja kultuuriloos.

Kaugemal toimuvatest üritustest seisab veebruari keskel ees **kollokvium Riia Polütehnilises Instituudis teemal «Tartu ülikooli tähtsus Läti teadus- ja kultuuriloos».** Kutsutud on Riia teaduspere ja üliõpilased, kaasa võetakse film ülikoolist ja rändnäitus. Juubelist kokkuvõtteid tehes ei olnud valitsuskomisjon rahul ENSV pealinna Tallinna vähese osalemisega ürituste organiseerimisel. Seda viga saab veel parandada. **1. veebruaril kell 11 avatakse ENSV Rahvamajandusnäitusel Pirita tee 28 I paviljonis ekspositsioon «Tartu Riiklik Ülikool 1632—1982».** Näituse aluseks on Moskva näitusel eksponeeritud ülevaade. Selle on Tallinna «Ars» uuesti ja täiuslikumalt vormistanud. Kunstnikuks on sisustusarhitekt Katrin Laanoja Tallinnast ja Eesti Rahvamajandusnäituse poolt tegeleb meie näitusega Tiina-Marika Leppik. Esialgu on see planeeritud kuuks ajaks. Igal neljapäeval on ülikoolile reserveeritud peapaviljoni 140-kohaline saal propagandaüritusteks.

Alustavad **3. veebruaril täppisteadlased** (üritused kl. 14 ja 16):

«Ülevaade TRÜ füüsika-keemiateaduskonnast» — dekaan prof. V. Past
«Füüsikast TRÜ-s» — dots. V. Ruttas
«Geofüüsikute ettevalmistamisest ülikoolis — prof. O. Avaste
«Keemia ja keskkonnakaitse» — dots. T. Tenno
«Biokeemia probleeme Tartu Ülikoolis» — dots. J. Järv
«TRÜ matemaatikateaduskond tänapäeval» — dekaan dots. M. Kilp

❊ Film Tartu ülikoolist
❊ Tutvumine näitusega
«Mõnda matemaatika ajaloost Tartu ülikoolis» — prof. Ü. Lumiste
«Arvutid ja nende praktiline kasutamine» (demonstratsioon) — dots. J. Kiho

10. veebruaril on arstiteaduskonna päev, 17. veebruaril humanitaaria päev ning 24. veebruaril teaduspäev.

Tudengipere on vaheajal. Oppejõududelgi on aega pisut rohkem. Tere tulemast näitusele! Kui näitus oma rahvale meeldib, toome selle üle ülikooli mõnesse uude hoonesse, et ajaloomuuseumi remondi ajal oleks koht, kus külalistele meie minevikku ja tänapäeva näidata.

MILVI REINFELDT

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL 1632 1982 350

Meid tervitasid

Hoogne juubeliaasta on seljataha jäänud. See aga ei tähenda, et juubeliteema oleks ajalehes ammendatud. Täna ja edaspidi anname teada TRÜ-d õnnitlenud kollektiividest, mõnestki varem kajastamata jäänud või veel saabuvast sündmusest. Alustame rahvusvahelistest telegrammidest.

* * *

ANDIDE ÜLIKOOLI rektor José Mendoza Angulo tervitab oma ülikooli nimel, mille asutamisest täitub 1985. aastal kakssada aastat. Ta lisab 350-aastase ülikooli õnnitlussõnadele: «See auväärne daatum väärib erilist äramärkimist, sest see peegeldab ühe rahva vaimseid pingutusi kolme ja poole sajandi jooksul, teaduse saavutusi, mis teenivad kogu inimkonda.»

VENETSUEELA KESKÜLIKOOLI rektor Carlos A. Moros Ghersi soovib meie ülikoolile teaduslike ja kultuuriritraditsioonide katkematut jätkumist.

VESZPREMI KEEMIA-TEHNOLOOGIA ÜLIKOOLI rektor prof. Balint Heil tervitab siira austusega oma vanemat õde, mis läbi katsumusterohke aja on kujunenud Eesti teaduselu juhiks, teaduse ja kultuuri lipukandjaks. «Juba mõned aastad pärast asutamist hakkas Tartu ülikooli tulema ka ungari üliõpilasi, hiljem oli ka professorite seas ungarlasi.

Ungaris on hästi tuntud Tartu ülikooli kuulsate professorite ja kasvandike saavutused. K. E. v. Baer, Fr. R. Kreutzwald ja P. Ariste on valitud Ungari Teaduste Akadeemia liikmeiks, kuid Ungari teadlased tunnevad ka W. Struve, C. Clausi, Fr. R. Faehlmanni, M. H. Jacobi, H. Hessi, P. Kogermanni, F. Klementi, V. Palmi, samuti matemaatika, soome-ugri ja semiootika koolkondade tõid.... Soovime Emajõe Ateenale, et Tartu *alma mater* oleks ka järgnevate sajandite jooksul katkematult seotud oma ajaloolise pärandiga ja et paljud ülikooli professorid ja kasvandikud satuksid tuleviku annaalidesse.»

Tervitustelegrammid saabusid veel Helsingi Ülikoolilt koos Eesti Instituudiga ning Helsingi Ülikooli soome keele kateedrilt, Sorbonne'i ülikooli soome-ugri keskuselt, Prantsuse Instituudilt, Balti Uurimise Assotsiatsioonilt, Tallinna sõprulinna Kieli linnavalitsuselt ja Veszprémi linnanõukogult.

AUTASUSTAMISI

ENSV Ministrite Nõukogu ja ENSV Ametiühingute Nõukogu autasustasid oma ühise aukirjaga NSV Liidu 60. aastapäeva auks peetud sotsialistlikus võistluses silmapaistnud konstrueerimis-eksperimentaalosakonna treialit **Aleksander Dolgopolovit** ja vanemtöödejuhataja jaoskonna tislerit **Kaido Torimit.**

Mihhail Bronštein 60

23. jaanuaril sai 60-aastaseks poliitilise ökonoomia kateedri juhataja, ENSV TA korrespondentliige, majandusdoktor professor Mihhail Bronštein. Juubilar on töötanud poliitilise ökonoomia kateedris juba 33 aastat. Nende aastate jooksul on professor M. Bronštein õpetanud poliitilist ökonoomiat tuhandetele üliõpilastele, kirjutanud mitu monograafiat ja mitusada teaduslikku ning populaarteaduslikku artiklit, pidanud sadu loenguid väljaspool ülikooli (sh. Vietnamis, Tšehhoslovakkias, Poolas, Ungaris) ja juhendanud aspirante. Professor M. Bronštein on oluliselt edasi arendanud sotsialismi poliitilist ökonoomiat agraarsuhete valdkonnas. Majandusteooria nagu iga teisegi teooria tõesust saab kinnitada ainult praktika. Viljandi eksperimenti, mille hälli juures oli juubilar, märgiti kiitvalt NLKP Keskkomitee 1982. aasta maipleenumi materjalides — rajooni agrotööstuskoondised on nüüd üleliiduliselt tunnistatud põllumajandusliku tootmise juhtimise põhiliseks vormiks. Professor M. Bronštein on aktiivselt osalenud paljude direktiivdokumentide ettevalmistamises, sealhulgas ka toitlusprogrammi kujundamises.

Poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana on professor M. Bronštein edukalt kasvatanud teadlasi ja pedagooge, kes praegu töötavad peaaegu kõigis Eesti NSV kõrgkoolides, paljudes teadus- ja ametiasutustes.

M. Bronšteini töö on olnud tulemusrikas. Seda märgivad «Tööpunalipu» orden, orden «Austuse märk», mitmed medalid ja ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjad.

Õnnitleme lugupeetud juubilari ja soovime jätkuvat energiat edaspidiseks.

Kolleegid poliitökonoomia kateedrist

Mihhail Kotik 60

Loogika ja psühholoogia kateedri juhataja professor Mihhail Kotik sai 23. jaanuaril 60-aastaseks. Ta sündis Berditševis (Ukraina) juristide perekonnas, käis koolis Ivanovos, astus 1940. aastal Moskva Lennundusinstituuti, kust 1942. aastal läks vabatahtlikuna rindele. Sõjaväes teenis ta peaaegu poole oma senisest elust. 1970. aastal läks ta alampolkovniku aukraadiga erru ja sellest ajast peale ongi töötanud kateedris.

Juba sõjaväes tegeles Mihhail Kotik tehnopsühholoogiaga, mis tollal oli Nõukogude Liidus sootuks uus ala. 1965. aastal kaitses ta tehnopsühholoogia-alase kandidaaditöö, sai tehnikakandidaadiks. Veel vormi kandes tegi ta koostööd oma praeguse kateedriga, luges tehnopsühholoogia kursust ja avaldas ülikooli rotaprindis 1969. aastal õppevahendi. Õppevahendist on praeguseks välja kasvanud esimene ja seni ainuke venekeelne tehnopsühholoogia õpik (1978), mida kasutatakse mitmes ülikoolis. M. Kotiku monograafiad käsitlevad operaatori töökindlust seoses eneseregulatsiooniga (1974) ja tegevuse ohutuse psühholoogiat (1981). Viimane raamat paneb aluse psühholoogia uuele harule — ohutuspsühholoogiale, millel on huvitavaid teoreetilisi ja rakenduslikke väljavaateid. Juubilar on kirjutanud 6 raamatut ja üle 100 teadusliku artikli, pidanud loengukursusi mitmes ülikoolis ja hulga ettekandeid konverentsidel. Nende töödega on ta pälvinud laialdase tuntuse ja lugupidamise. Doktoriväitekirja kaitses M. Kotik 1975. aastal Moskva üli-

kooli erialanõukogu ees. Paraku on nõukogu otsus tänini kinnitamata.

Juubilari väärtussüsteemis on töökuse kõrval kõrgel kohal kohusetunne ja korraarmastus.

Psühholoogiaosakonda ja kateedrit on raske juhtida. Neid oleks aga võimatu juhtida, kui saatus oleks juubilari ilma jätnud sallivusest ja huumorimeelest.

Mihhail Kotiku lugemus on aukartustäratav, ja tema lemmikluule on pärsia klassika. Rubaiisid teab ta peast lõpmatul hulgal. Soovime talle, et ta elaks niisama vanaks, nagu elas vanim pärsia luuletaja, ja oleks niisama viljakas, nagu oli viljakaim nende hulgas.

Kolleegid loogika ja psühholoogia kateedrist

TÄNU

Rektori nimele saabus kiri Füüsika-, Keemia-, Bioloogia- ja Biotehnoloogia Probleemide Ametkondadevaheline Teaduslik-Tehnilise Nõukogu aseesimehelt akadeemik A. Bajevilt ja «Plasmiidide» programmi juhilt, TA korrespondentliikmelt I. Domarskilt. 19.—23. oktoobrini toimus Tallinnas üleliiduline konverents «Bakterite metaboolsed plasmiidid», mille üks organiseerijaid oli TRÜ. Sellest võtsid osa ka teiste riikide teadlased. Eduka konverentsikorralduse eest avaldatakse ülikoolile tänu, eriti tõstetakse esile organiseerimiskomitee aseesimeest dots. Ain Heinaru.

Nimetatud üleliidulise konverentsi väga hea organiseerimise eest avaldas rektor oma käskkirjas tänu **geneetika ja tsütoloogia kateedri dotsendile Ain Heinarule, vaneminsener Tiiu Rootslasele ja laborant Ester Schnurile, samuti õppeprorektor Valter Haamerile ning kirjastus- ja trükiosakonna juhatajale Marta Raismale.**

Moodne õppetehnika õppejõule käepärasemaks

Vastavalt vabariikliku võõrkeelte õppemetoodika nõukogu ning kõrg- ja keskeriõppeasutuste tehniliste õppevahendite metoodikanõukogu tööplaanidele toimus 14. detsembril TRÜ-s kõrgkoolide võõrkeelte kateedrite õppejõudude seminar «Metoodilisi võtteid ja harjutusi tööks lingvafonikabinetis». Seminari korraldasid meie võõrkeelte kateedrid. Toimumispaigaks oli keeltemaja ruum 212, mis möödunud aasta kevadsemestril sisustati Tšehhoslovakkia SV-st pärit lingvafoniseadmetega AZD-350.

Inglise filoloogia kateedri juhataja dotsent Heino Liiv tutvustas neid võimalusi, mida lingvafonikabinet suudab pakkuda nii keeleõpetajale kui -õppijale. Põhjalikumalt rääkis ta lingvafoniseadmete kasutamisest grammatika õpetamisel, märkides ära, milliseid harjutuste tüüpe saab grammatikaalaste oskuste ja vilumuste kujundamisel rakendada (lihtne imiteerimine, transformatsioon, substitutsioon, parafraseerimine). Inglise filoloogia kateedri dotsendi Nóra Tootsi praktiline foneetikatund näitas lingvafonikabineti mõningaid võimalusi. Seminarist osavõtvad kõrgkoolide õppejõud ei saanud siin enam passiivse vastuvõtja rolliga piirduda, vaid neil tuli õpilase ossa astuda ja kõik harjutused ära proovida. See tekitas rõõmsat elevust ja sellest oli kahtlemata ka tulu.

Lingvafoniseadme kasutamist konversatsiooni õpetamisel käsitles saksa filoloogia kateedri õpetajate Laine Paavo ja Eve Vahtriku ettekanne, mis samuti sarnanes rohkem praktilise õppusega (seminarist osavõtjad olid taas õpilase rollis). Demonstreeriti audiovisuaalsete vahendite (diapositiivid + helilindid) kombineeritud rakendamise võimalusi keeletunnis, seda eelkõige sõnavara laiendamisel ja süvendamisel ning vaba vestluse arendamisel. Lingvafonikabineti suur eelis, muidugi vastavate õppematerjalide olemasolu puhul, on see, et vajalikke oskusi ja vilumusi (hääldus, intonatsioon, grammatika, sõnavara) saab harjutada ja arendada kombineeritult. Seda demonstreerisid veenvalt ka ettekanded ja näidistunnid.

Järgnevast mõttevahetusest koorus välja mõte, et kuigi tehnilised vahendid ei ole keeleõpetuses kõikvõimsad, on neist suur kasu õppeprotsessi intensiivistamisel ja efektiviseerimisel (korraga saab tööle rakendada terve rühma, on olemas operatiivse kontrolli võimalus), samuti muutub õppetund emotsionaalsemaks ja vaheldusrikkamaks.

MARI-ANN PALM,

saksa filoloogia kateedri vanemõpetaja

30. jaanuaril möödub 105 aastat A. H. Tammsaare sünnist

1907. aastal astus kahekümne üheksa aastane Anton Hansen Tartu ülikooli õigusteaduskonna vabakuulajaks. Täieõiguslikuks üliõpilaseks sai ta alles järgmisel aastal. Tee selleni oli olnud pikk. Veidi kergitab loori sellelt kaugelt ajalt kirjavahetus Lucie Martnaga. Muidu nii vaikne ja enesesse sulgunud mees ei varjanud oma õnne. Ehk seetõttu on suurkooli astumisest juttu juba ka Indreku ristsetel «Tões ja õiguses». Tammsaare sai alustada oma õpinguid tänu mitmetele soodsatele kokkusattumustele. Põhiline oli see, et leidus inimesi, kes olid teda õpingute ajal nõus toetama. Teaduskonna valik oli paljus tingitud ka majanduslikest kaalutlustest, sest advokaadikoht oleks võimaldanud võlad tagasi maksta.

Kakskümmend aastat enne Tammsaaret õppis õigusteaduskonnas läti poeet E. Veidenbaums. Veidenbaumsi tervis ei suutnud aga tiisikusele vastu panna ja ta suri enne lõpetamist. Veidenbaums pidas enda kutsumuseks teadust ja tahtis olla rahvavalgustaja. Ent ta teadis, et kui üks lätlane seaks selle endale ainueesmärgiks, siis sureks ta kindlasti nälga. Seetõttu valivat ta oma õpingute objektiks õiguse.

Tammsaarele olid ülikooliaastad erakordsed: teadmiste ammutamise, täieliku eneseharimise aastad, mis tegid Anton Hansenist Anton Hansen Tammsaare. Kuid temagi tervis ei pidanud sellele koormusele vastu. Ta haigestus raskesti tiisikusse ja pidi õpingud enne lõpueksameid katkestama. Tammsaare seisis alternatiivi ees: kas valida diplom või elu. Ta ei saanud küll diplomit, kuid omandas teadmised, mis alma mater *on alati seda väga soovinutele võimaldanud. Tammsaare on meie jaoks kui sümbol inimesest, kes kõigi olude kiuste püüdis järele jõuda eestläinud rongile. Visa tööga jäädvustas ta end meie rahva ajalukku.*

* * *

Ülikooli juubelipäevil mälestati alma mater*'i kuulsamaid kasvandikke. TRÜ peahoone parempoolse tiiva teisel korrusel, kus praegu asub õigusteaduskond, avati A. H. Tammsaare bareljeef. Autoriks on skulptor Ülo Oun.*

PEETER JÄRVELAID

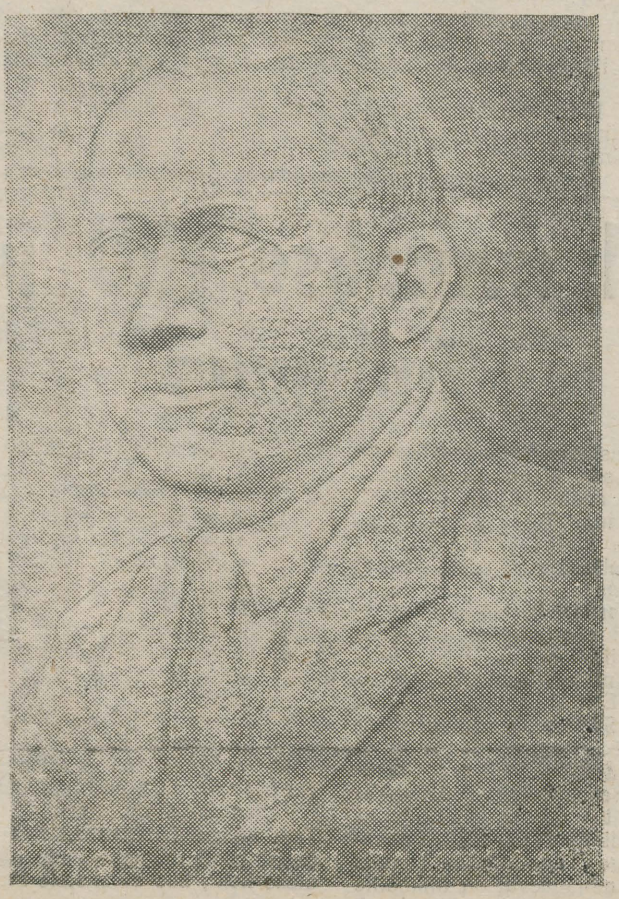

Ministri käskkiri

NSV Liidu Tervishoiuministeerium avaldab oma käskkirjas tänu Tallinnas toimunud III üleliidulise neurokirurgide kongressi organiseerimisel osalenud neuroloogia ja neurokirurgia kateedri juhatajale **prof. Ernst Raudamile, professoritele Ain-Elmar Kaasikule ja Arvo Tikule ning laborijuhatajale Väino Sinisalule.**

NSV Liidu KKEH Ministeerium tänas metoodikamaterjalide väljatöötamise eest ning töö eest võõrkeelte teaduslik-metodoloogilises komisjonis pedagoogikakandidaat **Aurelie Alli.**

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga autasustati kauaaegse viljaka pedagoogilise, teadusliku ja ühiskondliku tegevuse eest 60. sünnipäeval sünnitusabi ja günekoloogia kateedri dotsenti **Regina Kaskmetsa** ja võõrkeelte kateedri vanemõpetajat **Elsa Mauringut** ning 50. sünnipäeval sisehaiguste propedeutika kateedri assistenti **Riste Ridalat.**

Aktiivse osavõtu eest ühiskondlike erialade teaduskonna tegevusest said ministeeriumi aukirja **dotsendid Georg Rekker ja Jaroslav Raid.**

Rektori käskkiri

Rektor tänas kauaaegse kohusetruu töö eest ja õnnitles 75. sünnipäeval vanemraamatukoguhoidjat **Inna Sorkinat** ja 70. sünnipäeval koristaja **Liidia Johansoni.**

Rektor tänas teenete eest nõukogude psühholoogiateaduse arendamisel ja psühholoogiakaadri kasvatamisel loogika ja psühholoogia kateedri juhatajat **Mihhail Kotikut** ja õnnitles teda 60. sünnipäeval. Samal tähtpäeval pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse pedagoogilise töö eest võõrkeelte kateedri vanemõpetaja **Elsa Mauring** ning 50. sünnipäeval NLKP ajaloo kateedri vanemteadur **Inge Müür.**

Rektor tänas NSVL 60. ja ülikooli 350. aastapäevale pühendatud filosoofiakonverentsi organiseerimise eest filosoofiakateedri vanemõpetajaid **Helgi Sillastet, Igor Gräzinit** ja **Viktor Siebenit.**

Töö eest juubeliürituste ettevalmistamisel pälvis tänu nooremteadur **Enn Pärtel.**

Eduka esinemise eest ENSV XI suvespartakiaadil pälvisid rektori käskkirjas tänu võistkonna hea ettevalmistamise eest **dotsendid Jaan Loko, Alfred Pisuke, Martin Kutman, Fred Kudu, Ants Nurmekivi, Heino Laidre, Erich Kübarsepp, Ilmar Kullam ja Arne Kivistik, vanemõpetajad Rein Aule, Rein Roos ja Gennadi Jagomägi, õpetajad Tiina Torop, Ülo Tölp ja Tõnu Sikkut, spordiklubi juhataja Ivar Valge, raamatupidaja Edgar Namm, instruktor Silvia Leet, õppeprorektor Uno Palm ja pearaamatupidaja Eve Fink.**

TRÜ juubelipuhuste arstiteaduskonna päevade ettevalmistamise eest said kiita **professorid Ennu Sepp, Arnold Jannus, Ado Truupõld, Elmar Vasar, Vello Salupere, Ülo Arend, Endel Tünder ja Herman Vahter, dotsendid Ants Peetsalu, Arno Aadamsoo, Viktor Kalnin, Jaak Maaroos, Mihkel Zilmer, Arne Lepp, Udo Reino, Sulev Maramaa ja Edvitar Leibur, assistendid Jüri Linkberg, Maaja Paavo, Luule Tanning, Ülo Langel, vanemteadurid Raivo Uibo, Maido Uusküla ja Ants Nurk ning üliõpilane Vahur Keldrima.**

Dotsent Jakob Kents 1883-1947

Kui 1945. aastal hakati uuesti komplekteerima sõjakeerises täiesti tühjaks jäänud geograafia kateedrit, kutsuti selle juhatajaks teenekas pedagoog, paljude geograafiaõpikute autor, geograafiamagister Jakob Kents. Talle langes raske ülesanne — organiseerida kateeder ning alustada geograafia õpetamist erialal, millele tol aastal alles hakati üliõpilasi vastu võtma. Raskusi ei valmistanud mitte ainult kütmata ruumid ning õppevahendite peaaegu täielik puudumine. Tuli leida õppejõud, kaasa tõmmata üliõpilasi, kellest paljud eelistasid siirduda perspektiivsematele erialadele, seega tuli asuda looma geograafiaosakonda, mida varem Tartu ülikoolis ei olnud.

Jakob Kents ei olnud saanud selle ülesande täitmiseks spetsiaalset ettevalmistust. Ta oli põline koolimees, kes noore mehena töötas õpetajana algkoolis, seejärel pikka aega keskkooliõpetajana ning Tallinna linna haridusosakonna juhatajana. Kesk- ja kõrgema hariduse omandas ta töö korvalt õppides: küpsuseksami sooritas ta H. Treffneri gümnaasiumi juures 1924. aastal, Tartu ülikooli lõpetas aga 1930. aastal. 1935. aastal omandas ta uurimusega «Kooligeograafia olemus, sisu ja meetodid» geograafiamagistri teadusliku kraadi. Juba 1921. aastal ilmus J. Kentsi esimene kooliõpik — «Eestimaa geograafia», millele peagi järgnesid teised, neist mitmed koostöös teiste autoritega. Üldse ilmus J. Kentsi sulest 27 geograafiaõpikut, mis kahe maailmasõja vahelisel perioodil olid eesti koolides laialdaselt kasutusel. Lisaks sellele avaldas J. Kents kooliseinakaarte, kaardistikke, mitmesuguseid muid õppevahendeid ning rohkesti metoodilisi artikleid geograafia alalt.

TRÜ geograafia kateedri juhatajana aastail 1945—1947 luges dotsent J. Kents üldise füüsilise geograafia, kartograafia ja mullageograafia kursusi. Õppetöösse suhtus ta väga tõsiselt, olles nõudlik üliõpilaste, veel enam aga enese suhtes. Oma kaastöölistele aga oli ta sõbralik ning mõistev kolleeg, kelle poole võis alati pöörduda ükskõik millise küsimusega. Tohutud pedagoogilised kogemused, rahulikkus, visadus ning sihikindlus iseloomustasid J. Kentsi mitte ainult kui koolimeest, vaid ka kui akadeemilist õpetajat.

Geograafia vallas oli J. Kentsi peamiseks uurimisobjektiks Kõrvemaa — Põhja-Eesti metsarikas maastikurajoon, kust ta ka ise pärit oli (Lehtsest). Kõrvemaa uurimisega tegeles J. Kents aastakümneid ning on avaldanud selle omapärase maanurga kohta mitmeid sisukaid artikleid. 1947. aastal, juba pärast tema surma, ilmus J. Kentsi ulatuslikum uurimus «Eesti NSV *kõrve*-nimelised kohad — ürgse maastiku ja asustusloo ilmendajad». Selles selgitatakse sõna *kõrb*, *kõrve* algupära, mis algselt tähendas eesti keeles põlismetsa (eriti okasmetsa). XVIII sajandist alates aga on sõna piibli tõlke kaudu omandanud teistsuguse — liivakõrbe, kaljukõrbe jne. tähenduse. J. Kents on koguteose «Pärnumaa» koostamisel uurinud veel Karksi kihelkonda, käsitlenud maastiku aastaaegseid muutusi ning muid küsimusi.

Dotsent J. Kentsi tegevus TRÜ-s kestis ainult lühikest aega — 2 aastat. Ta suri raske haiguse tagajärjel Tartus 22. septembril 1947. aastal ning maeti oma kodukihelkonna Ambla kalmistule. Lehtse alevikus, tema maakodus on Paide Koduloomuuseum sisustanud Jakob Kentsi memoriaaltoa.

Jakob Kentsi 100. sünniaastapäeva tähistamine ülikooli geograafiaosakonna ning Eesti Geograafia Seltsi eesvõttel toimub 3. veebruaril Vanemuise tän. 46 õppehoones, auditooriumis nr. 327 kl. 14.

ENDEL VAREP

1982

Tage der Sowjetunion in Schweiz
Les jours de culture de l'URSS en Suisse

OLEV SAKS

Pealkirjatekstiga märke kandsid Šveitsis paljud meie kontserride, näituste ja kohtumiste külastajad 1.—11. detsembrini. Nõukogude Liidu päevad Šveitsis on saanud traditsiooniliseks iga-aastaseks ürituseks, mille korraldavad sõprusühingud «NSV Liit — Šveits» ja «Šveits — NSV Liit». Neil üritustel esindavad Nõukogudemaad kordamööda kõik liiduvabariigid. 1981. aastal viibisid sel puhul Šveitsis Kirgiisi NSV delegatsioon ja kontserdigrupp. NSVL moodustamise 60. aastapäevale pühendatud päevade sisustamine Šveitsis oli antud meie vabariigile. Neist päevadest on pikemalt kirjutanud Jaak Kaarma 14. jaanuari «Sirbis ja Vasaras». Käesoleva lehe lugejalt palume vabandust ülalnimetatud kirjutises esitatud faktide ja muljete mõningase kordamise pärast.

Esmakordselt teistes maades Nõukogude Liidu päevade korraldamise ajaloos moodustasid kontserdigrupi põhikoosseisu taidlejad — TRÜ rahvakunstiansambli liikmed: viis paari rahvatantsijaid, naiskvintett «Lakstigal» ja 5-liikmeline rahvapilliorkester. Professionaalsetest kunstnikest kuulusid kontserdigruppi NSVL rahvakunstnik Margarita Voites, RAT «Vanemuise» ooperisolist Taisto Noor ning nende kontsertmeister Terese Raide. Kontserdigrupi juhiks oli Eesti Sõprusühingu esimees Arnold Meri, tema asetäitjaks Jaak Kaarma ning grupi kunstiliseks juhiks Maie Eljas.

Esinemised toimusid seitsmes linnas. Tänu sellele oli meil võimalus põgusalt tutvuda nende linnadega ja kõige sellega, mida võib näha autobussist, sõites linnast linna.

ZÜRICH

Saabusime 1. detsembril kell 10.30. Moskvast laineriga Tu-154M. Lend kestis kolm tundi.

Lennujaamas võtsid meid vastu ühingu «Šveits — NSV Liit» esimees lastearst Armand Forel, Nõukogude Liidu Šveitsi saatkonna ja konsulaadi töötajad. Siin oli ka esimene kokkupuude toreda bussijuhi Florianiga, kes viibis meiega kogu reisi vältel ja kellest sai grupi lemmik. Zürichi lennujaamas sai alguse ka suurepärane tutvus giid Theresaga, kes abistas kontserdigruppi kõiges, hoopis rohkem, kui oleme seda giidide juures kogenud.

Meid paigutati kaheks ööpäevaks hotelli «Stoller» kahelistesse tubadesse. Lõunat sõime hotelli restoranis. Šveitsi tavade kohaselt on turisti lõunasöök tugev: püreesupp, roheline salat õliga, praad juurvilja ja makaronide või kartulipüreega, magustoiduks puuvili jäätisega. Lõunasöögi juurde kuulub valikuliselt õlu, limonaad või klaas mahla, lõpuks — alati kohv. Hea, et lõunasöök oli tugev. Õhtusöök jäi sageli peale kontserti (kell 23 või veelgi hiljem).

Esimesel päeval esinemist polnud. Pärast lõunat käisime kunstimuuseumis, kus oli parajasti prantsuse maalikunstniku Henri Matisse'i (1869—1954) tööde näitus. Need olid kokku kogutud paljudest muuseumidest ja erakogudest. Eksponeeritud olid ka Matisse'i skulptuurid, käärilõiked, seina täitvad pannood või nende kavandid. Muuseumis nägime ka teiste kunstnike graafikat, samuti keskajast pärit rikkalikku maalikogu.

Pärast õhtusööki läks enamik tutvuma õhtuse Zürichiga, teised vaatasid televisiooniprogramme. Õhtul saime teada ka järgmise päeva kava. Šveitsi sõprusühing planeeris meile esinemise televisiooni populaarses reklaamisaates «Karussell», mida näeb kogu Šveits. Saade pidi toimuma 2. detsembril kella 18—19 vahel, mis ei rõõmustanud meid sugugi, sest esimene kontsert pidi algama tund aega hiljem. Viieminutilise otsesaate tegemiseks nõudis televisioon esinejad stuudiosse tehnilistele proovidele koguni 4 tundi varem. Arnold Meri, Jaak Kaarma ja Maie Eljas jagasid ülesanded. Saates otsustati näidata ainult tantsijaid (4 paari) ja saateansamblit. Ülejäänuil tuli ette valmistada kontserdipaik, triikida rahvarõivad, üles panna ENSV-d tutvustav fotonäitus.

Kontsert «Volkshausis» pidi algama kell 20. Lõunani toimusid kohaliku lavastuse proovid ja me võisime läbi saali käia vaid kikivarvul. Et televisiooniesinemiselt saabumise ja kontserdi alguse vahet jäi umbes pool tundi, siis kogu kontserdi lavaproovi ei saanud korraldada. Vaatamata sellele andis ka esinemiskohaga tutvumine kindlustunnet. Nüüd teadsime, et lava on piisavalt suur, esinejate garderoobid rahuldavad. Solistidele ja Terese Raidele tegi meelehärmi suur valge õlivärviga ülevõõbatud tiibklaver: kõla poolest paras «pann». Arnold Meri võis konstateerida, et šveitslaste lubatud triikraudu pole kohal ja fotonäituse ülespanemiseks stendid puuduvad.

Šveitsi sõprusühingu tegelastel on ürituste praktiliseks korraldamiseks küllaltki vähe kogemusi. Järgmistel päevadel selgus, et nad polnud saamatud mitte ainult Zürichis. Paljugi sellest, mis oli Tallinnas või Moskvas šveitslastega kokku lepitud kontserdipaikade tehniliseks ettevalmistamiseks, oli unustatud või tegemata. Neil rasketel tundidel oli Arnold Meri närv «must», aga ta säilitas külma vere. Hindamatut abi osutas giid Theresa, kes teadis, kuhu helistada, kellelt küsida, kust leida, mida osta jne. Lõpuks saime triikrauad ja hotellist laenatud tekid. Triikimine võis alata. Ka lauljad said proove teha.

Saalis ja laval oli abiks vaid üksainus mees, kes on ühes isikus «Volkshausi» saalikoristaja, lavameister, valgustaja, helitehnik, varustaja, laohoidja... Selge, et ta korraga igale poole ei jõudnud. Arnold Meri koos paari tudengi ja allakirjutanuga kombineeris kätteantud plaatidest klambrite ja klotside abil stendid, kattis need puhta paberiga ning pani üles fotonäituse. Siis olid ka riided triigitud, hääled lahti lauldud, kokku lepitud lava valgustuse ja mikrofonide suhtes. Paaritunnise pausi sisustas meile Martin Diggelmann, Zürichi pangaametnik, sõprusühingu kohaliku juhatuse esimees.

Martin korraldas ekskursiooni vanalinna sellistesse paikadesse, mis temata oleksid nägemata jäänud. Kõigepealt läksime 58. aastal e. m. a. Julius Caesari ajal rajatud kindlusemüürile. Siit avanes vaade üle Limmati jõe mäenõlvale, millel paiknevad kaks ülikooli ja konservatoorium. Käisime veel Zürichi «Veneetsias» — sildadele ja vaiadele rajatud linnaosas —, 1406—1918 eksisteerinud võõrastemaja juures, mille memoriaaltahvlilt lugesime, et siin on peatunud Aleksander I, Napoleon, Friedrich Wilhelm, Gustav Adolf, Goethe, Hugo, Alexander Dumas, Mozart, Weber, Liszt, Brahms ja paljud teised kuulsused. Peatusime ka maja juures, millel on tahvel «Siin elas V. I. Lenin 1916—1917». Martin näitas Šveitsi suurimat, 9-meetrise läbimõõduga kella Peetri kiriku tornis.

«Volkshausi» jõudsime tagasi umbes samal ajal, kui teised tulid teleesinemiselt. Reklaamisaade valmistas pettumuse, sest peale Eesti loodust tutvustava filmilõigu ja diktoriteksti anti «Kaera-Jaani» tantsimiseks paar minutit. Kas selleks oli vaja kulutada neli ja pool tundi?

Oligi aeg kontserti alustada. Publikut kogunes üle neljasaja.

Pärast tervituskõnesid Šveitsi sõprusühingult ja ENSV delegatsioonilt tulid lavale rahvariides TRÜ majandusküberneetika üliõpilane Reet Ootsing ja õigusteaduskonna üliõpilane Rene Treial. Viimane ütles paar tervituslauset eesti keeles, Reet kordas ja jätkas saksa keeles.

Eesti tantsudega läks lahti hoogne kontsert. Ennustus Šveitsi publiku jaheda vastuvõtu kohta ei pidanud paika. Iga etteastega läks publiku vastuvõtt soojemaks. Reet Ootsing esitas soolotantsu «Külvaja» sellise sarmiga, et publik sulas silmanähtavalt. Arnold Meril tuli pisar silma, allakirjutanul klimp kurku — lihtsalt hea oli tunda, et eesti rahvuskunst palju näinud šveitslastele nõnda meeldib, et noored taidlejad on suutelised publiku südant võitma. Aivar Araku kandlesoolod võeti vastu huvi ning elevusega («Oleks nagu Šveitsis tuntud Zitter ega ole ka?!»). Margarita Voitesele oli lausa tormiline aplaus. «Vanaisapolka» kontserdi esimese osa lõpus kutsus publikus esile lõbusa elevuse.

Kontserdi teine pool läks niisama menukalt. Siin oli vaheldumisi eesti paladega teiste rahvaste tantse ja laule. Kui aga «Lakstigal» lõpetas «Lorelei», oli publik mõni hetk tardunud, alles seejärel läks lahti aplaus. Hiljem kuulsime, et publik oli üllatatud nii kaunist emotsionaalsest «Lorelei» ettekandest.

Pärast kontserti tulid oma tunnustust avaldama mõned šveitslased, kes nende endi ütluse kohaselt on tüdinenud kaasaegsest masinamuusikast. Tulid ka kontserdil viibinud väliseestlased, enamasti elatanud inimesed.

Pärast kontserti näidati «Volkshausis» väiksemat nn. sinist saali, kus 1905. aastal esines V. I. Lenin. Siin pildistati meid koos šveitsi sõpradega. Järgnes õhtusöök sõprusühingu «Šveits — NSVL» aktivistidega. Vahetasime suveniire. Grupi iga liige sai kingituseks pendliga seinakella, mis kujutab muinasjutulist värvikirevat majakest (*chalet*) lillede, linnukese, lehmakese, karjuse jm. Kell käib väga täpselt, kui pendel on õigesti reguleeritud.

Raske tööpäev lõppes pärast südaööd. Järgmisel päeval siirdusime Bieli ehk prantsuskeelse nimega Bienni.

(Järgneb.)

● Zürichi lennujaamas. Igal rahvatantsijal oli kaks kohvrit, üks neist rahvariiete jaoks.

*

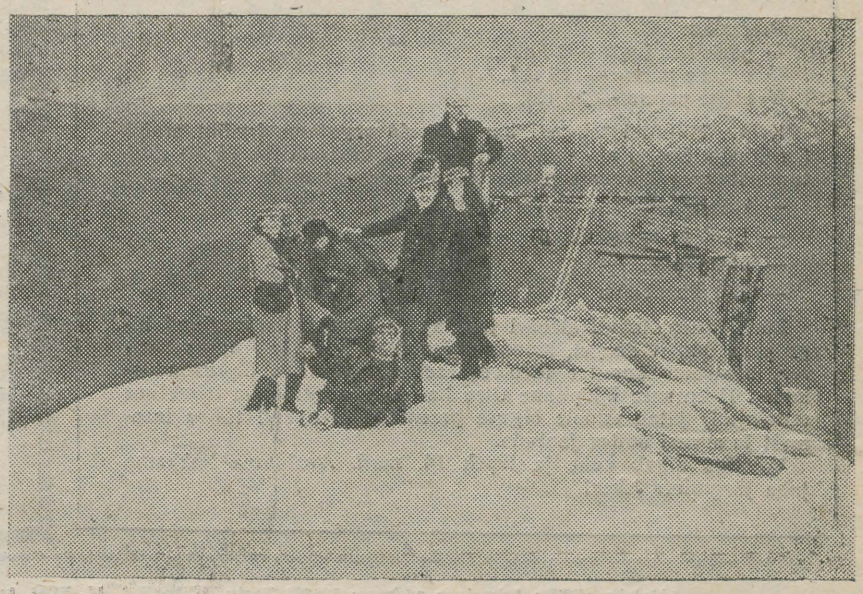

● TRÜ tudengid Alpides. Tagapool seisab Jaak Kaarma.

MEEME UTI fotod

(Algus eelmises lehes)

Millega siis tollane TRÜ klubi rahvas ja muusikud mind küll ära võlusid, et loobusin õpitavast erialast ja asusin teele, mida praegugi käin? Intritoas oli meid kaheksa, neli mängisid pilli. Kaks neist mängivad praegugi ansamblites — Jüri Elken «UDA's» ja Urmas Vann «Randevuus». Mina jälgisin ikka hoolega rokkmuusikauudiseid. Ühel sügisõhtul tehti mulle ettepanek — kuna ma pean rokkmuusika kartoteeki, kas ma siis ei tahaks asuda kommenteerima plaadimuusikat. Kaheksa hakkajat tudengit olid otsustanud luua POP-klubi. Nii olingi andnud oma sõrme diskole. Järgmine etapp oli Tallinnas ELKNÜ Linnakomitee juurde diskoteegi loomine. Koos Tarmo Urbiga sisustasime külalisdelegatsioonide puhkeõhtuid. Tehnikaga oli kitsas, diskosid tegime TPI «Eva» klubi grammofonidega. Tassisime neid Mustamäelt kesklinna ja tagasi... Vastutus oli alguses suur, sest asi pidi end õigustama, alles siis saime kätte vajalikud fondid. Igal juhul tagantjärele mõeldes pidi seda energiat ja tahtmist ikka uskumatult palju jätkuma.

Siis tuli rubriik «Kitarrikäja» TPI lehes, kus meie ansamblite käekäiku meenutatud sai.

Mida siis olen ikkagi õppinud ja omandanud nende aastate jooksul? Vahest seda, et ega keegi teine ei tule ega tee sinu tegemisi paremaks. Kui algul kõik nii ei õnnestu, nagu tahaks, ei antagi teist võimalust. Pidevalt olen olnud nagu ooteseisundis — peab ju tulema haridusega muusikategelasi, kes huvituksid ka levimuusikast. Pikapeale ongi neid ilmunud.

Vahel on küll endal selline tunne, et parem oleks olnud oma erialale jääda, rahulikult oma laua taga istuda ja mõnusalt muusikat kuulata. Ja keegi ei süüdista sind: näe — jänni jäid. Eks vahel ole tahtmine küll diskoriametit nurka visata, aga siis läheb see kõik jälle üle.

Mis siis ikkagi on disko? Kindlasti pole ta imevahend, mille kaudu noorus imekähku kultuurilembeseks saab. Kas ta siis on võimeline väsimatuseni seltskonda meelelahutuse kaudu ergastada? Milleks disko saab, sõltub ka Sinust, tudeng, Sinu soovist oma vaba aega sisustada. Asu aga usinalt nõudja rolli.

Diskotaat
RIHO BAUMANN

Diskotaadi mõtisklusi

Uusi trükiseid

A. Loog, A. Oraspõld. Settekivimite ja setete (setendite) uurimismeetodid. Tartu 1982, 500 eks., 84 lk., 15 kop.

E. Laane. Vereringluse kliinilise füsioloogia küsimusi. Õppevahend arstiteaduskonna üliõpilastele ja internidele. Tartu 1982, 800 eks., 48 lk., 5 kop.

E. Laane. Hingamise kliinilise füsioloogia küsimusi. Tartu 1982, 800 eks., 44 lk., 5 kop.

A Short Student's Guide to English Literature XII. The second half of the 19th and the beginning of the 20th cent. Compiled by A. Luigas. Tartu 1982, 300 eks., 80 lk., 15 kop.

V. Luigaleht. Raamatupidamise alused III. Tartu 1982, 700 eks., 52 lk., 10 kop.

Tõlkepraktikum saksa filoloogidele. Koostanud T. Mikenberg. Tartu 1982, 200 eks., 44 lk., 10 kop.

Retseptuuriülesanded. L. Nurmand, O. Rajavee. Tartu 1982, 800 eks., 88 lk., 15 kop.

Sportliku treeningu alused. Koostanud J. Loko. Õppemetoodiline juhend kehakultuuriteaduskonna üliõilastele. Tartu 1982, 500 eks., 96 lk., 15 kop.

Laboratooriumitehnika orgaanilises keemias. II trükk. Koostanud H. Timotheus. Tartu 1982, 300 eks., 88 lk., 15 kop.

Übungen zur Hauslektüre (Christa Wolf «Der geteilte Himmel»). Zusammengestellt von Koidu Uustalu. Tartu 1982, 150 eks., 44 lk., 10 kop.

Exercises in English Phonetics. (Rhythm and Intonation). Compiled by Nora Toots. Teine, parandatud trükk. Tartu 1982, 400 eks., 80 lk., 10 kop.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 616. Синтез и испытание феромонов. Труды по химии. Тарту 1982, 400 экз., 144 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 619. Вопросы сопоставительной и прикладной лингвистики. Linguistica. Тарту 1982, 450 экз., 168 с., 1 руб. 50 коп.

Реакционная способность органических соединений. Том XVIII. Вып. 3(67). Ноябрь 1981. Тарту 1982, 400 экз., 156 с., 1 руб. 20 коп.

Organic Reacitivity. English Edition of Реакционная способность органических соединений. Vol. XVIII. Issue 3(67). November 1981. Tartu 1982, 400 eks., 156 lk., 1 rbl. 20 kop.

A. Veski. Eesti keele grammatika II. Kolmas vihik. Määrsõna. Teine, täiendatud ja parandatud trükk. Tartu 1982, 800 eks., 56 lk., 10 kop.

T. Leiger. Operaatorid Hilberti ruumis. Tartu 1982, 400 eks., 80 lk., 10 kop.

E. Tiit. Andmeanalüüs II. Tartu 1982, 500 eks., 104 lk., 20 kop.

E. Kaitsa. Revisjon ja kontroll kaubanduses II. Tartu 1982, 300 eks., 64 lk., 10 kop.

V. Kiik. Apteekide hügieen. Tartu 1982, 500 eks., 52 lk., 10 kop.

V. Kask. Lastegünekoloogia II. Tartu 1982, 750 eks., 88 lk., 15 kop.

Analüütilise geomeetria praktikum IV. Teist järku pinnad. Koostanud L. Tuulmets. Tartu 1982, 500 eks., 192 lk., 30 kop.

Suusafiloloogia jätkub

Tänavune lumevaene talv pole mitte üksnes suusaspordi suurürituste organisaatoreid kitsikusse ajanud. Ka suusafiloloogia korraldajad pidid kuni viimase ajani oma plaane tingivas kõneviisis pidama. Nüüd siiski paistab konditsionaal aegapidi indikatiiviks üle minevat. Täpset ja lõplikku infot pakume küll alles uue semestri algul välja pandavatel plakatitel, esialgu aga võiks teada järgmist: **suusapäevad on 19. ja 20. ning osavõtuks registreerimine toimub 9.—11. veebruarini Pälsoni ühiselamu fuajees.** Püüame seekord bussipargi abita läbi ajada ja teeme matka, mille lõppsihiks on Vellavere. Pidulik start on muidugi Tartus, aga tulla ja kusagilt kaugemalt alustada võivad loomulikult needki, kes kogu maad ära sõita ei jaksa. Nõos püüame veidi kehakinnitust ja Vellaveres sauna pakkuda.

Kultuuriprogramm ja embleem on tegemisel. Selgi aastal on lubanud meile külla tulla matemaatikaõppejõud Rein Lepik — koos filmiga, millest paljud Ruusmäel suusatanuist end leida võivad. Ka lubas ta rääkida suvisest jalgrattamatkast Karpaatides.

Üritame korraldada mälumängu ja peame läbirääkimisi õige mitme mõnusa ja suusasõbraliku mehega, kelle juttu pärast väsitavat päeva hea kuulata oleks. Tantsuvõimalused on muidugi piiramatud.

Head treeninguindu ja põial pihku, et lumi tuleks!

JÜRI VALGE

✻

● Üks pilt sügisesest esmakursuslaste taidlusest. Kes seal pimedas ikka oma katseid tegid kui mitte keemikud.

EVALD VELDEMANNI foto

✻

TÕLKEVÕISTLUS

Tõlgime eesti keelde maailma mis tahes keelest ilukirjandust. Proosatekstide (novellid, esseed või terviklikud katkendid romaanist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt kaks ning ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSV Liidu rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes võistluse väljakuulutamise hetkel, s. o. 4. juunil 1982 olid või käesolevast õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1983», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 10. veebruariks 1983 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Žürii

PANE TÄHELE!

ELKNÜ TRÜ komitee ja ajalehe «TRÜ» toimetus annavad teada uuest konkursist. 14. jaanuarist alates ootame üliõpilasteemalist publitsistikat (portree, olukirjeldus, reportaaž, essee, publitsistlik artikkel).

Üliõpilastemaatika on juba iseenesest avar. Oodatud on kõik selle avaldusvormid: komsomolielu, teaduslik töö, ühiselamu- ja erialaprobleemid, sport, taidlus, käitumisnormid...

Tööd palume tuua või saata toimetusse (soovitame masinkirjas, siis ka 3 eksemplari; käsitsi kirjutatud artikli puhul piisab 1 eksemplarist, ilmtingimata nõuame aga loetavat käekirja).

Võistlustööle olgu pandud märgusõna. Kinnine ümbrik sisaldagu autori täielikku nime, osakonda ja kursust ning Tartu aadressi. Et ülikoolilehe maht üsna väike, siis jätame artikli pikkuseks kuni 5 lehekülge.

Preemiad:
✻ päris hea lugu — 10 rbl.,
✻ natuke parem — 15 rbl.,
✻ kõige parem — 20 rbl.

Kolme küllaltki tasemel loo autoreid ergutame igaüht eraldi 5 rublaga. See ei ole veel kõik: ERIPREEMIATEGA (à 10 rbl.) tunnustame niisuguste parimate teemade autoreid:
— komsomol,
— EÜE ja suvemalev,
— ühiselamu,
— üliõpilasabielu.

Žürii (žurnalistikakateedri juhataja, toimetuse kolleegiumi liige prof. Juhan Peegel, komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren, komsomolikomitee ideoloogiasektori juhataja, õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Owe Ladva, pressiklubi ja toimetuse esindajad) jätab endale õiguse preemiaid olenevalt tööde tasemest ja arvust ümber jaotada.

Võistlus algab kohe ja lõpeb 14. mail. Avaldama hakkame juba järgmises lehes!

ANDMETÖÖTLUSEST HUVITATUILE UUS KOGUMIK

Г. Славин. «Прикладные программы для программируемого микрокалькулятора «Электроника Б-34». Ротапринт, Тарту 1983, цена 15 к.

Selles kogumikus on toodud programmeeritava taskuarvuti 50 programmi matemaatiliste ja statistiliste meetodite kohta. Raamat on väärtuslik abivahend bioloogidele, meedikutele, sotsioloogidele ja üldse kõigile, kel tuleb tegemist teha andmetöötlusega.

«TRÜNN»

NB! Eelmises lehes kirjutasin Sass Habeme nime all mina.

TAAVET TÜNAMO

NB!

Järgmine ajaleht ilmub reedel, 11. veebruaril.

* * *

«TRÜ» toimetus asub nüüd peahoone paremas tiivas (end. füüsikute pool) ruumides 240 ja 241. Telefoni meil praegu ei ole.

MEELI REINVELT
5. II 1935
23. I 1983

Mälestame kauaaegset büroo liiget ja avaldame kaastunnet perekonnale.

TRÜ administratsiooni ametiühingubüroo

Kallis Laili!

Oleme Sinuga sel raskel hetkel, mil jätad hüvasti oma armsa

EMAGA.

Pediaatria II kursus ja kursusejuhendaja

Meedik muheleb

● **Ühe loengu algus ja lõpp paju aastaid tagasi, 1. aprillil.**

Professor astub ringauditooriumi ja peatub üllatunult uksel. Loengule ei ole ilmunud mitte ühtegi üliõpilast! Ruum on tühi ja vaikne... Hetke pärast järgneb üldine müdin ja õhelavad näod kerkivad laudade alt nähtavale. Aprill! Lektor ei tee siiski sündmusest väljagi ja asub aegaviitmata teema käsitlemisele. Tahvlile joonistatakse värviliste kriitidega skeem skeemi järel kopsupõletikkude erivormide patoloogiliste muutuste iseärasusi. Tehakse agaralt märkmeid, klõbinal vahetatakse värvipliiatseid... Nüüd tuleb käsitlemisele süfiliitiline kortskops. Kopsukoes tekivad kiirjad armid, armkoe kootumine. Kootumisest tõmbub kopsukude aina vähemaks... Alles siis, kui viimases skeemis on see «kootumine» juba niikaugel, et bronhide küljes ripuvad pisikesed tubakakotikujulised ripatsid, saab tudengitele selgeks, et neile on protsentidega tasutud...

● **Sõjaväearsti töömailt esimesel sõjajärgsel aastal.**

Välilaagris viibivas üksuses toob sanitaarinstruktor üksuse meditsiinipunkti grupi sõdureid ägeda toidumürgistuse tunnustega. Mehed olid söönud karbi riknenud lihakonservi. Kõigepealt tehti maoloputus. Kui maosondi neelamise ja loputuse protseduurid olid läbi, lausus üks ravialune, kunagine kaugsõidu meremees: «Einoh, selle sondeerimisega loputuse õpin edaspidi selgeks ja hakkan ise tegema, aga just neile, kes esmakordselt ületavad ekvaatori. Täis värk!»

Väeosa medpunktis jäigi selle protseduuri nimetuseks ekvaatori ületamine...

● **Noore jaoskonnaarsti vastuvõtt.** *Vanem, maalt pärit naispatsient, kellele just oli antud kirurgilist abi sõrme mädapõletiku puhul, tunneb end operatsiooni järel pisut halvasti. Et pulss on raskesti kombeldav, siis haarab arst steriilse süstla järele kofeiini süstimiseks. Patsient, kes silmanurgast näeb ettevalmistusi, hakkab kohe paluma: «Kalla tohtri, ärge mulle pritsi tehke, tervis na pisut kehva praegu, eks kunagi hiljem, siis kui mul paremb on...» Eks seisund paranenudki ilma pritsita.*

● **Silmakliinikus** *pöördub arst patsiendi poole: «Teie olete müoop?» «Ei, ma olen udmurd,» vastab too.*

● **Noor arstiteaduse tudeng** *kurdab: «Tänapäeval on peaaegu võimatu midagi tõesti uut avastada! Mitte nii nagu vanasti. Võtame näiteks Hippokratese. Temal oli vaja veepinnal vaid omaenda näo peegelpilti vaadelda ning oligi surematu avastus käes — facies hippocratica!»*

● **Laboratooriumi** *saabus mikrobioloogiliseks uurimiseks partii tugevalt väljakummunud kaantega konserve. Et materjali võtmine neist nakkuskahtlastest konservidest toimuks igati steriilseis tingimusis, otsustasid noored mikrobioloogid asja korraldada põhjalikult. Konservid asetati suurde plekknõusse, valati kergelt peale piiritust ja süüdati põlema. Piiritust sai aga pisut palju, leek kuumutas paisunud karpe nii tugevasti, et nood hakkasid granaatidena plahvatama... Ainsal veel laborisse jäänud mikrobioloogil õnnestus nüüd käterättidega leek kustutada ja üks karp säilitada! Muidu oleks uuringuteks pidanud materjali korjama ligi 5 meetri kõrgusel laes ripnevatest «stalaktiitidest.»...*

Üles kirjutanud

EUGEN TALLMEISTER

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 253. MB-01246.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (1326) Reedel, 11. veebruaril 1983 XXXV aastakäik

Kui kolmapäeval olime oma nädalalehe materjalid trükikotta viinud, läksime aulasse **poliitpäevale**. *Ettekandega Nõukogude Liidu rahupüüdlustest esines ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees Johannes Käbin. Lähemalt pildis ja sõnas järgmises lehes.*

«Tere!» Oh neid loendamatuid teretusi! Peahoone on jälle noorust täis. Tõsi, vahepeal jäigi siin liiga vaikseks. Kolmapäeval algas kevadsemester. Algas päris pakaselisel päeval, nüüd, kus talv juba paar nädalat oma õige näopoole pööranud. Ja seadis end just tudengi talvevaheajale ega takistanud niimoodi iga-aastast **talituriaadigi**. *Tänavune turiaad pühendati ÜLKNÜ 65. aastapäevale. Mitmele poole Nõukogude Liitu sõitis välja 21 gruppi. Väike-Kaukasusele suundus 8 ja Lääne-Kaukasusele 5 gruppi. Ka Altai, Ida-Sajaanid, Kasahhi kulumiskingustik, Džungaaria-Alatau ja Karjala ei jäänud Eesti tudengiteta. Koguni Vidzeme ja Alutaguse on need paigad, kuhu mindi. Taliturlaadi organiseerimine käib matkaklubi «Patrioot» poolt (esimees geoloogia III kursuse üliõpilane Aarne Adler, suusasektsiooni esimeheks on aga Ain Niller matemaatika III kursuselt).*

Õppejõule pole vaheaeg aga mitte alati puhkamise ajaks. Kes tegelesid kaugõppijatega, kes sõitsid Tallinna. Nimelt toimus seal **dekaanide ja kateedrijuhatajate nõupidamine õppeprotsessi aktiviseerimisest**.

Kas olete juba Tallinnas **ülikooli näitust** *vaadanud? Pirita tee 28 esimene paviljon on TRÜ juubelinäituse päralt. Tuletame veel kord meelde, et neljapäeviti toimuvad propagandapäevad: eile oli arstiteaduskonna oma, tuleval neljapäeval saavad sõna filoloogid ja 24. veebruaril on TRÜ teaduse päev Ühtlasi saame neil päevil näha «Tallinnfilmi» «Vivat, Universitas!», mis viib meid läbi juubelipeo.*

Teistest suurematest üritustest mahub viimase paari nädala sisse geograafiakateedri kunagise juhataja dotsent **Jakob Kentsi 100. sünniaastapäeva tähistamine** *vastava konverentsiga ning* **füüsikute päevad**. *Viimased said teoks 31. jaanuaril ja 1. veebruaril. Esmajoones füüsikutega seostub aga teinegi tähtis sündmus. Praegu, mil üliõpilane lõuna ajal hädas sooja toidu saamisega (vana söökla ja kohvik remondis, kesklinna sööklad lõuna ajal niigi üle koormatud), hakkas lõpuks tööle* **auditooriumihoone köögiplokk**. *Aga sellest on meie tänases lehes veel eraldi juttu. Hoopis lahedamaks, õigemini normaalsemaks kujuneb meie toitlustamine muidugi siis, kui vana söökla ja kohviku nime all tuntud maja taas avatakse.*

Niipalju uudistest. Tõsi küll, mitmed neist juba mujalt kuuldud ja seega enam õiget uudise hõngu ei kannagi. Mis parata, oma nädalalehes vajavad needki sündmused äramärkimist. Kaht eriti põnevat fakti tahaksime aga veel välja tuua.

Kes meist ei teaks-tunneks Paul Aristet? **Professor alustas kolmapäeval ülikoolis oma sajandat semestrit.** *Paneb mõtlema. Ja lugu pidama.*

Teiseks. Senisele kolmele Eesti kõrgkoolilehele lisandus nüüd veel üks. **Oma ajalehe sai Tallinna Pedagoogiline Instituut.** *Ja veel missuguse, ütleksime meie, lehetegijad. Kuigi selle toimetaja U. Buschmann pidas pühapäevases soovisaates leht sisu välisilmest tähtsamaks (seda peame meiegi), on määrav osa ka trükipildil. Oma silmaga ei ole kolmapäeval ilmunud TPedI lehte veel näinud, ofsetis võib teda aga ette kujutada siiski. Küllap saab varsti TRÜ tudengki seda lugeda. Lehevahetamise asjus oleme juba kokku leppinud. Siinkohal veel kõige paremad õnnitlused ikka niisuguste soovidega, et olgu teil palju ja sõnapidajaid kaastöölisi ja vähe apse (ilma ei tule niikuinii välja).*

Uus semester on siis alanud. Algas mitmesuguste plaanide pidamise ja koostamisega. Nagu toimetuselgi. Paraku ei saa need plaanid teoks, kui nende täitjail puudub **enesedistsipliin, töödistsipliin**. *See, millest viimasel ajal ajakirjanduses nii palju kirjutatud, kuid mis sellest hoolimata peaks olema nii enesestmõistetav, et teinekord tundub lausa piinlik olevat seda üle kahekümne aasta vanustele inimestele mõista anda. Ju vist siis oleme kõik juba varem midagi näitamata, ütlemata jätnud või on võetud mõõtu meie eneste järgi. Mõelgem sellegi üle. Ülikoolis jääb selle põhiväljendi sisse ka niisugune ütlus nagu* **loengudistsipliin**.

Ja tänaseks lõpetuseks. Kindlasti on meil värskelt meeles partei peasekretäri Juri Andropovi külaskäik Moskva Tööpingitehasesse. Mõtlen eelkõige selle kajastust ajalehes. Lugegem veel kord selle vahendust. Milline konkreetsus, täpsus. Nagu oleksime ise kohapeal viibinud. Muutused meie ümber ja meie elus seavad ajakirjanduselegi suuremad ülesanded, objektiivsema lähenemisnurga. Teisipäevase «Rahva Hääle» juhtkirjaski juhiti sellele ajakirjanike tähelepanu. Sellele mõeldes ootab «TRÜ-gi» senisest asjalikumaid, konkreetsema ja ladusama väljendusega kaastöid, kus ei aeta udujuttu ja kust pole «vett välja väänata.» Ja ootab publitsistikavõistluse töid.

VARJE SOOTAK

ENSV kõrg- ja keskeriharidusminister Ilmar Nuut lõikas 1. veebruaril TRÜ juubelinäituse lindi läbi. Ja näitus on avatud kell 11—18, puhkepäev esmaspäeval. EDUARD SAKI foto

AUTASUSTAMISI

PUNATÄHE ORDENI

edusammude eest sõjanduse kateedri töös pälvis NSV Liidu 60. aastapäeva puhul selle kateedri juhataja polkovnik ENDEL HIRVLAANE. Õnnitleme!

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL 1632 1982 350

Meid tervitasid

(Järg eelmises lehes ilmunule)

Juubeli puhul õnnitlesid meid telegrammidega veel NSV Liidu Haridusministeerium, NSV Liidu Kõrgem Atestatsioonikomisjon, Riiklik Teaduse ja Tehnika Komitee, ENSV Aiandusministeerium, ENSV Liha- ja Piimatööstuse Ministeerium, ETA, ENSV Statistika Keskvalitsus, Moskva RÜ, Altai RÜ, Donetski RÜ, Gomeli RÜ, Irkutski RÜ, Kalinini RÜ, Krasnodari RÜ, Lvovi RÜ, Naltšiki RÜ, Nukussi RÜ, Tbilisi RÜ, Tšeljabinski RÜ, Rostovi RÜ, Mari TUI, Meditsiinilis-Bioloogiliste Preparaatide TUI, NSVL Farmakoloogia Instituut, Moskva I Meditsiiniinstituut, NSVL TA Taimede Füsioloogia Instituut, Pihkva Pedagoogiline Instituut, ENSV Riiklik Kutsehariduskomitee, EKP Hiiumaa Rajoonikomitee ja Täitevkomitee, Valga rajooni «Kommunisti» sovhoos, ENSV Heliloojate Liit, ENSV Kirjanike Liit, ENSV Kvalifikatsiooni Tõstmise Instituut, ENSV Majanduse Instituut, ENSV TA presiidium, Skotsinski-nim. Mäendusinstituudi Eesti filiaal, Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikum, Narva Polütehnikum, Tallinna 1. keskkool, Vabariiklik Tallinna Onkoloogia Dispanser ja Onkoloogide Teaduslik Selts, TPI Kohtla-Järve filiaal, Vinni NST, Kingissepa õhtukeskkool, ajakiri «Sotsioloogilised Uurimused», Jaroslavli linna partei- ja täitevkomitee, Leninakani linna partei- ja täitevkomitee jt.

EÜE

Tähelepanu, jälle EÜE!

Ees on ootamas EÜE 20. töösuvi. Et juubelisuvi hästi korda läheks, on vaja varakult alustada. Sellise eesmärgiga toimus Tallinnas 29.—31. jaanuaril seminarlaager, millest võtsid osa kõrgkoolide EÜE sektorite juhatajad ning regioonide funktsionäärid. Kolme päeva jooksul arutati möödunud malevasuve ning pandi paika plaanid uueks aastaks. Et regioonide funktsionääride osas on palju uusi inimesi, siis kulusid kõik näpunäited marjaks ära. Loengute vaheajal oli võimalus sportida. Seminarist osavõtjate käsutuses olid spordisaal ja ujula. Samas toimusid ka kohtumised. Külla olid tulnud väliskommentaator Raul Mälk, ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Donald Visnapuu, ELKNÜ Keskkomitee sekretär Andres Raa.

Seminari lõpus korraldas EÜE keskstaap pressikonverentsi, kus sektorite juhatajad ja regioonide funktsionäärid said vastused küsimustele, mis olid tekkinud eelneva töö käigus. Seega on pandud alus EÜE juubelisuve edukale kordaminekule.

NB! Üliõpilastel, kes suvel soovivad osaleda malevas rühmafunktsionäärina, palume endast märku anda ELKNÜ TRÜ komitees.

MARGUS ROHTLA,
EÜE sektori juhataja

Ministri käskkiri

NSV Liidu Kultuuriministeeriumi käskkirjaga avaldati üleliidulise konverentsi «NLKP XXVI kongressi otsused ja Nõukogude Liidu kunstimuuseumide teadusliku propaganda ülesanded» ettevalmistamise eest tänu meie muinasteaduste muuseumi juhatajale **Õie Utterile.**

Kauaaegse viljaka teadusliku ja pedagoogilise töö ning aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustas ENSV KKEH Ministeerium oma aukirjaga 60. sünnipäeval professor **Pavel Reifmani**, meditsiinidoktor professor **Johan Sarve**, tehnikakandidaat dotsent **Mihhail Kotikut** ja ENSV TA korrespondentliiget, majandusdoktor professor **Mihhail Bronšteini** ning 50. sünnipäeva puhul keemiakandidaat assistent **Helvi Vahemetsa.**

Ministeeriumi aukirja pälvis pikaaegse viljaka pedagoogilise töö ja agara ühiskondliku tegevuse eest ka saksa filoloogia kateedri vanemõpetaja **Helgi Pulk.**

ANDMEANALÜÜSI FAKULTATIIVKURSUS TRÜ ÕPPEJÕUDUDELE, TEADURITELE JA ASPIRANTIDELE

Sel semestril hakkavad toimuma andmeanalüüsi fakultatiivloengud. Käsitletakse empiirilise (katsest, vaatlusest, ankeedist, testist või haigusloost) pärineva teadusandmestiku statistilist töötlemist, töötlustulemuste analüüsi ja interpreteerimist.

Kursuse jälgimine ei vaja erilisi matemaatikaalaseid eelteadmisi.

Loengud toimuvad ühe semestri vältel esmaspäeviti kell 16.15—18 Vanemuise tänava õppehoones audit. 107. Esimene loeng on 14. veebruaril. Lektor E. Tiit.

ELKNÜ TRÜ KOMITEE LIIKMED JA TEADUSKONDADE KOMSOMOLISEKRETÄRID!

Uue semestri esimene koosolek toimub 15. veebruaril algusega kell 18.15 ELKNÜ TRÜ komitees. Osavõtt kohustuslik!

TRÜ teadustöö eelmisel aastal

ANTS KALLIKORM,
teadusprorektor

Teaduse osatähtsuse järsk tõus rahvamajanduse arendamisel mõjutab oluliselt TRÜ kui juhtiva kõrgkooli ette püstitatud ülesandeid. Suuremat tähelepanu pööratakse teadusuuringute efektiivsuse suurendamisele, tulemuste kiiremale juurutamisele ning õppe-, teadus- ja kasvatusprotsesside ühtsuse tagamisele.

Nende põhisuundade edu võimaldas väärikalt tähistada ülikooli 350. ja Nõukogude Liidu moodustamise 60. aastapäeva. Allpool lühidalt meie teadustöö olulisematest saavutustest.

● **Jätkus teaduse temaatika kontsentreerimine.** Teadustöö plaanis oli 134 teemat (1981. aastal 140; edaspidi märgibki sulgudes toodud arv 1981. aasta näitu). Suurenes ühe teema täitjate arv — 11,6 töötajat (11). Kahel viimasel aastal on kõige rohkem osalejaid olnud kehakultuuriteemades — 23,6 inimest (21,6), kõige vähem bioloogidel ja geograafidel ning ajaloolastel — 5,9 ja 6,7 töötajat.

● **On tõusnud koordineeritud teemade osatähtsus.** ENSV majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanis oli aruandeaastal 47 ülikooli teemat — 35,1 protsenti meie teemade üldarvust (30%). Üleliiduliselt oli koordineeritud 112 teemat — 83,6% (56,4%). 134 teemast oli lülitatud ülikooli temaatilistesse plaanidesse 133, NSVL koordinatsiooniplaanidesse 68, NSVL MTA samadesse plaanidesse 34 ja NSVL Pedagoogikaakadeemia plaani 1 teema. ENSV TA tähtsamate uurimistööde plaan loodus- ja ühiskonnateadustes hõlmas 86 TRÜ teemat.

● **Kompleksсihtprogrammid.** Ülikool osales läinud aastal 4 sellise programmi täitmises (1981. a. — 1):

1) «Inimesele ja keskkonnale kahjutute efektiivsete keemiliste ja bioloogiliste taime- ning loomakaitsevahendite väljatöötamine, tootmise arendamine ja kasutuselevõtmine» — orgaanilise sünteesi, keemilise kineetika ja katalüüsi laborid, orgaanilise keemia kateeder;

2) «Biotehnoloogiliste meetodite väljatöötamine meditsiinile ja põllumajandusele vajalike hinnaliste produktide saamiseks ning nende tootmisse juurutamine» — farmakoloogia ja farmaatsia kateedrid, ÜMPI;

3) «Väiketonnaažiliste keemiaproduktide uute tootmisprotsesside loomine ja juurutamine» — orgaanilise keemia kateeder;

4) «Lasertehnika väljatöötamine ja juurutamine (TRÜ leping Füüsika Instituudiga).

Ülikool osales tähtsamate teaduslik-tehniliste probleemide lahendamisel veel 7 kompleksсihtprogrammi täitmises. Kõrgkoolidevahelisse teaduslik-tehnilisse sihtprogrammi «Inimene ja keskkond. Looduse kaitse probleemid» on lülitatud 10 meie teemat. Osaleti 6 vabariikliku kompleksсihtprogrammi täitmisel. Mõned eriti tähtsad teadusuuringud tehti NSVL Ministrite Nõukogu Presiidiumi komisjoni ülesannetena. VMN liikmesmaade programmides osaleti 4 teemas: südame isheemiatõve kirurgiline ravi (ÜMPI), kardiogeenne šokk (ÜMPI), valkude biosüntees (ÜMPI) ja keskkonna monitooringu globaalne süsteem (üld- ja geofüüsika kateeder).

● **Toitlusprogramm.** Ülikooli osa selles on üsna märkimisväärne. Mainigem esmalt poliitökonoomia kateedri (eesotsas prof. M. Bronšteiniga) tööd agrotööstuskomplekside struktuuri ja funktsioneerimise väljatöötamisel, anorgaanilise keemia kateedrit jt. (**Toim.** Ajalehes hakkab peagi ilmuma rubriik «Toitlusprogramm ja ülikool»).

● **Teaduslik-tehnilised koostöölepingud.** 1982. aastal sõlmisid TRÜ allüksused 22 koostöölepingut (32), 7 lõppes ning täitmisel oli 58 (45). Gastroenteroloogidel on ühine uurimistöö Oulu ning neurokirurgidel Helsingi Ülikooliga.

ENSV riikliku preemia pälvisid TRÜ-st 2 uurimuslikku tööd ning 1 õpik. ELKNÜ teadus- ja tehnikapreemia anti kahele meie uurimusele. Esiletõstmist väärib ÜMPI kollektiiv, kes tuli üleliidulises sotsialistlikus võistluses teist aastat kolmandale kohale.

● **Lepingulised tööd.** Nende maht vähenes 1981. aastaga võrreldes 14,4%, täidetavate lepingute arv kasvas 6 võrra. Mahu vähenemise põhjuseks oli ühe lepingu katkestamine ja kahe lepingu mahu vähendamine tellija («Desintegraator») poolt. Nii jäi saamata 440 000 rubla. Keskmist aastamahtu vähendasid mõned teisedki lepingud.

Koosseisuliste lepinguliste töötajate arv on püsinud 448 piires. Õppejõudude arv kohakaaslastena suurenes 43, üliõpilaste arv 100 võrra, mis moodustab TRÜ õppejõudude üldarvust 44,5 ja üliõpilaste üldarvust 13 protsenti. See ei anna veel põhjust rahuloluks, sest üle poole õppejõududest ja suurema osa üliõpilasi jääb lepingute täitmisest kõrvale.

Rahule ei saa jääda ka ENSV Kõrg- ja Keskeriharidusministeeriumi eraldatud tööjõulimiidiga, sest lepinguliste tööde mahu kasvamisega pole viimastel aastatel suurenenud koosseisuliste lepinguliste töötajate arv. Näiteks 1980. aastaga võrreldes on lepinguliste tööde maht kasvanud, tööjõulimiit aga vähenenud 6,2%. Aruandeaastal anti teadusosakonnale I kategooria. Vastavalt sellele tõusevad juhtivate ja teadusliku kraadiga töötajate palgad. Et aga palgad tõstetakse sisemiste reservide arvel, tuleb laborites koondada paarkümmend kohta. Kvalifitseeritud kaadri säilimiseks on otstarbekas need töötajad viia lähedase temaatikaga teisele tööle. Selleks on lepinguline uurimistöö. Nii tuleks aga tänavu suurendada meie lepingulist tööjõulimiiti vähemalt 20 koha võrra.

Nagu ikka oli ka eelmisel aastal lepinguliste tööde täitmisel kõige suurem panus füüsikuil ja keemikuil — 46,5% ülikooli üldmahust.

TRÜ andis tellijatele üle lepingulisi töid 2 634 200 rubla eest (teadusasutustele 59,4%, tootmisettevõtetele 18,2%, põllumajandusettevõtetele 4% jne.).

● **Harulaboreid** juurde ei tulnud, praegu on neid 5. Loota on mineraalide uurimise füüsikaliste meetodite harulabori moodustamist. Lisafinantseeringu alusel asus tööle uurimisgrupp ÜMPI-s bioloogiadoktor Aavo Mikelsaare juhendamisel.

● **Teadusraamatukogule** oli möödunud aasta võrdlemisi viljakas. Teadustöö kulges kolmes uurimissuunas: raamatukogundus ja bibliograafia, raamatukogufondi restaureerimine ja hügieen, Eesti kultuuri ajalugu. Raamatukogutöötajad avaldasid 22 väljannet, neist 3 monograafiat, teaduslikke artikleid 23. Võeti osa ühest üleliidulisest ja ühest vabariiklikust näitusest. Omas majas korraldati 32 temaatilist näitust. 29 töötajat võttis osa 6 üleliidulisest ja 6 vabariiklikust teaduskonverentsist. Ise organiseeriti üks vabariiklik konverents ja 4 teoreetilist seminari.

● **Botaanikaaia** teadustöö teemaks on «Haljastuseks perspektiivsete liikide ja sortide introdutseerimine ja kasvatamise agrotehnika ENSV-s», See on NSVL TA koordineeritud plaanis aastail 1981—1985. Ilmus ladinakeelne «Index seminum», eestikeelne ekskursioonijuht (venekeelse resümeega), 14 populaarteaduslikku artiklit. Sidemed on 147 NSV Liidu botaanikaaia, õppeasutuse ja dendraariumiga ning 401 botaanikaaiaga 68 välisriigis. Osaleti üleliidulisel konkursil «NSVL 60» Leningradis, kus Aarne Kähr pälvis teise koha kompositsiooni «Sõpruse puu» eest. Käidi teistelgi konverentsidel ja nõupidamistel, korraldati mitu ekspeditsiooni.

(Järgneb)

Johan Sarv 60

TRÜ arstiteaduskonna üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedri juhataja professor Johan Sarv sai 2. veebruaril 60-aastaseks.

Ta on sündinud Otepää lähistel talupidaja perekonnas. Käis koolis Otepääl. Gümnaasiumi lõpetas kiitusega. 1945. aastal astus Johan Sarv TRÜ arstiteaduskonda, mille lõpetas 1951. aastal. Seejärel teenis Nõukogude armees meditsiiniteenistuse ohvitserina. Alates 1956. aastast töötab professor Johan Sarv TRÜ arstiteaduskonnas. Esialgu asus ta tööle hospitaalkirurgia kateedri vanemlaborandina, 1957. aastal valiti ta üldkirurgia kateedri assistendiks. Pedagoogilis-kliinilise töö kõrvalt valmis tal kandidaadiväitekiri: «Operatiivse vahelesegamise toimest organismi reaktiivsuse fagotsütoosi ja teiste näitajate dünaamiliste andmete põhjal», mille ta edukalt kaitses 1961. aastal. Pärast kandidaadidissertatsiooni kaitsmist huvitus ta seedetrakti kirurgiliste probleemide lahendamisest. Erilist esiletõstmist väärivad tema saavutused seedetrakti taastavate ja rekonstruktiivsete operatsioonide alal. Peale rohkearvulisi eksperimente ja kliinilisi uurimusi valmis 1971. aastal mahukas doktoritöö mao resektsiooni järgsete haiguslike sündroomide kirurgilise ravi võimalustest. Peale doktoritöö kaitsmist on juubilar jätkanud uurimisi mao- ja kaksteistsõrmiksoole, sapiteede ja kõhunäärme haiguste valdkonnas. Oma töö tulemused on professor Sarv avaldanud ligi 100 teaduslikus artiklis nii kohalikes kui ka üleliidulistes väljaannetes ning välismaal. Oma uurimistulemusi on professor Johan Sarv ette kandnud vabariikidevahelistel ja üleliidulistel konverentsidel, samuti ka välismaal (Bulgaarias, Saksa DV-s, Soomes).

Teenete eest gastroenteroloogia arendamisel omistati talle gastroenteroloogide grupi koosseisus 1980. a. Nõukogude Eesti riiklik preemia.

Ligi 27 aastat on juubilari teaduslik ja pedagoogiline tegevus olnud seotud Tartu ülikooliga. Selle aja jooksul on ta õpetanud tuhandeid meie tulevasi arste, jaganud neile teoreetilisi teadmisi ja praktilisi kogemusi.

Professor Johan Sarv on suurte kogemustega kirurg. Tema aktiivsel eestvedamisel on loodud Tartu Kliinilises Haiglas kirurgilise gastroenteroloogia osakond kogu vabariigi elanikkonna teenindamiseks. Johan Sarv on aktiivselt kaasa aidanud gastroenteroloogia organisatsiooni väljaarendamisel Eesti NSV-s. Asutamisest kuni siiani kuulub Johan Sarv Eesti NSV Gastroenteroloogide Seltsi juhatusse ja probleemkomisjoni.

Teadusliku, pedagoogilise ja kliinilise töö kõrval on professor Johan Sarv aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust elust. Praegu on ta arstiteaduskonna parteibüroo liige, Eesti NSV Tervishoiuministeeriumi atestatsioonikomisjoni liige, ENSV Tervishoiuministeeriumi Teadusliku Meditsiini Nõukogu liige, Vabariikliku Kirurgide Seltsi juhatuse ja probleemkomisjoni liige.

Õnnitleme lugupeetud juubilari ja soovime jätkuvat energiat edaspidiseks!

Kolleegid üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedrist

1982. aasta ÜTÜ üleliidulise konkursi võitjad

MEDAL

1. Matemaatikateaduskonna V kursuse üliõpilane **Andrus Salupere** «Jäikplastsete ümarplaatide optimaalne konstrueerimine». Juhendaja prof. Ü. Lepik. (1981. a. vabariiklikul konkursil I järgu diplom).

2. Füüsika-keemiateaduskonna V kursuse üliõpilane **Raivo Jaanisoo** «Muutliku mittehomogeensusega lisandisüsteemide elektronvõnke spektrid ja nende uurimine kloro-füllisarnaste molekulide tahketel alustel augu põletamise meetodil». Juhendaja: FI vanemteadur R. Avarmaa (1981. a. vabariiklikul konkursil I järgu diplom).

DIPLOM

1. Füüsika-keemiateaduskonna V kursuse üliõpilane **Inna Žurakova** «N,N' — diatsetüül-p-fenüleen diamiini aluselisuse uurimine väävel- ja perkloorhappes». Juhendaja dots. H. Kuus.

2. Majandusteaduskonna V kursuse üliõpilane **Toomas Haldma** «Haigestumisest tingitud ajutise töövõimetuse analüüsi automatiseerimine andmebaasi juhtimissüsteemi INES abil». Juhendaja vanemõpetaja J. Karu.

3. Arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilased **Indrek Miidla** ja **Aare Märtson** «Mao limaskesta muutustest vagotoomiajärgselt». Juhendajad prof. E. Sepp ja assistendid J. Linkberg ning P. Roosaar. (1981. a. vabariiklikul konkursil kõrgeim autasu).

4. Arstiteaduskonna V kursuse üliõpilased **Vambo Vahar** ja **Tõnis Altsaar** «Teekummeli eeterliku õli keemiline uurimine». Juhendaja vanemõpetaja E. Arak. (1981. a. vabariiklikul konkursil kõrgeim autasu).

5. Ajalooteaduskonna V kursuse üliõpilane **Kaia Makkar** «Nürmikute mälu iseärasused». Juhendaja õpetaja E. Viitar.

6. Füüsika-keemiateaduskonna V kursuse üliõpilane **Inge Andresen** «Didaktika ja keemia õpetamise metoodika printsiipide vahekorra analüüs». Juhendaja dots. A. Tõldsepp.

7. Matemaatikateaduskonna V kursuse üliõpilased **Ülle Üksi** ja **Astra Veelma.** «Kliiringsüsteem abielupartneri leidmise tarvis (algoritm ja realisatsioon arvutil)». Juhendajad dots. E. Tiit ja assistent A. Villems.

TRÜ nõukogus

● 2. veebruari koosoleku algul andis rektor prof. Arnold Koop kätte ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjad hiljutistele juubilaridele prof. P. Reifmanile (ka TRÜ aukiri), dotsentidele M. Kotikule ja R. Kaskmetsale ning assistent H. Vahemetsale. Ministeeriumi aukiri anti ka dots. J. Raidile aktiivse töö eest ÜET-s. Leiutustegevuse eest pälvis autoridiplomi vanemteadur L. Visnapuu ning medali ja diplomi keemiakandidaat T. Tenno.

● **Dotsendikutse taotlemise poolt hääletati** õiguskandidaat Harri Kärtnerile, füüsika-matemaatikakandidaat Henn Voolaiule ja tehnikakandidaat Matti-Elmar Fischerile.

● **Päevakorra ettekannete poole juhatas sisse teadusprorektori bioloogiadoktor Ants Kallikormi ülevaade möödunud aasta teadustööst.** Seda illustreerisid slaidid. Pikemalt saab ettekandest lugeda selles ja järgmises lehenumbris.

Sõnavõttudes (H. Trass, V. Past, L. Allikmets, J. Tammeorg, V. Haamer, V. Tohver jt.) peatuti lepingulistel töödel, teadusliku kirjanduse väljaandmisel ja levitamisel, informatsioonilehe vajalikkusel jm.

● **Filoloogiateaduskonna õppe- ja kasvatustöö parandamisest ning üliõpilaskontingendi säilitamisest kõneles dekaan prof. A. Künnap.**

● **Prof. L. Allikmets tutvustas vabariigi elanike tervise kaitse täiendavaid abinõusid ülikoolis.**

● **Haldusprorektori asetäitja Kersti Lepik kõneles lähemalt kapitaalehituse ja remondiplaanide täitmisest ning uutest ülesannetest.**

● Sisuliste küsimuste kohta võeti vastu **otsused** ning **kinnitati TRÜ nõukogu semestri tööplaan.**

Kõhumured kergemaks

(Samal teemal oli juttu meie 19. novembri lehes)

Pärast auditooriumitiiva valmimist ülikooli juubeliks muutus füüsikamajas üpris rahvarikkaks. Eriti oli see märgatav meie väikeses puhvetis: praktiliselt polnud enam aega, millal järjekord puudunuks. Suure koormuse tõttu oli ka puhvetiruumi väljanägemine üsna närune.

Nüüd aga muutus olukord põhjalikult. 7. veebruaril alustas auditooriumitiiva esimesel korrusel tööd korralik söökla. Selle kena saal mahutab korraga 100 külastajat. Söökla juhataja Maire Ojamaa ütles, et toitu võib saada 8.30—15.30, tublit lõunat (supp, praad, magustoit) aga 11—15. Toite valmistavad kaks head kokka. Peale selle on sööklas võimalik saada ka kergemaid suupisteid. Ametis on pagar, kes esialgu lubab küll ainult kohapeal küpsetatud saiakesi. Juhataja aga arvab, et ega tulevikus koogid ja tordidki tulemata jää.

Söökla saal on planeeritud nii, et selle saab jaotada kaheks osaks. Nii on võimalik sööklas korraldada ka igasuguseid üritusi ilma igapäevaste klientide huve kahjustamata, nagu see praegu on enamikus söökaltes ja kohvikutes.

Sööklasse pääseb füüsikahoone peasissekäigust.

Võidakse küsida, et miks siis söökla kohe sügisel käiku ei läinud. Tõsi — ruumid olid olemas. Kohale jäi panemata ja kohati puudus sisustus. Tegemata oli ka enamik sanitaar-montaažitöid. Kui möödunud aasta lõpul võeti ametisse söökla juhataja, algas tema initsiatiivil viimane pingutus. Saadi seadmed, kaasa lõid ülikooli ehitusjaoskond, füüsikaosakonna töötajad, ajaloolased ja filoloogid.

Ja nüüd on ta valmis!
Head isu!

KARL-SAMUEL REBANE,
füüsikaosakonna juhataja

VASSILI ŽUKOVSKI JA TARTU ÜLIKOOL

Neljapäeval, 17. veebruaril toimub kirjandusmuuseumi saalis Vassili Žukovskile pühendatud õhtu. Esinevad dotsent Valmar Adams, «Vanemuise» solistid ja TRÜ üliõpilasteater.

Aulas on V. Žukovski mälestusüritus laupäeval, 26. veebruaril.

9. VEEBRUARIL MÖÖDUS 200 AASTAT V. ŽUKOVSKI SÜNNIST

Kuulsa vene poeedi Vassili Žukovski (1783—1852) elu oli tihedalt seotud Tartuga. Esmakordselt sõitis ta Tartusse 16. märtsil 1815. aastal ning elas siin vaheaegadega kuni 1817. aasta septembrini (mõningatel andmetel 1818. aasta jaanuarini). Poeet viibis Tartus mitmel korral hiljemgi, sest siin elas tema sugulasi, siin oli tal palju sõpru ja tuttavaid. Tema unistuseks oli veeta Tartus oma viimased eluaastad.

Tihedaimad sidemed kujunesid Žukovskil mitmete ülikooli inimestega. Algul elas ta oma sugulase, vene keele ja kirjanduse professori A. Vojeikovi majas Lille ja Tähe tänava nurgal, seejärel kirurgiaprofessor J. Ch. Moieri majas Kalevi tänavas. Ülikooli raamatukogu sagedase külalisena huvitus ta ajaloost, sealhulgas ka Eesti ajaloost. Žukovski parimaks sõbraks sai raamatukoguhoidja Carl Petersen, kes oli samuti tuntud poeet. V. Žukovski on C. Petersenile pühendanud ühe nelikvärsi. Ta tutvus ka raamatukogu direktori K. Morgensterniga, kellega vestles esteetikast ja klassikalisest kunstist. Professori mõjul tutvus ta saksa kirjandusega. V. Žukovski oli hiljem aastaid K. Morgensterniga kirjavahetuses (kirjad asuvad TRÜ teadusraamatukogu käsikirjade osakonnas).

Väga lähedased sidemed tekkisid V. Žukovskil teistegi ülikooli professoritega. G. Fr. Parrot luges talle ette katkendeid oma prantsuskeelsest populaarteaduslikust füüsikaõpikust «Jutuajamisi füüsikast». Vene poeet kirjutas sellele retsensiooni. Kameraalteaduste professor F. E. Rambach tõlkis saksa keelde ühe Žukovski luuletuse, joonistamise professor C. A. Senff õpetas talle graveerimist jne. V. Žukovski käis koos T. E. Bockiga professor G. Ewersi keskaja ning G. B. Jäsche filosoofialoenguil. G. Ewers kinkis luuletajale oma raamatu «Kritische Vorarbeiten zur Geschichte der Russen» (1814). Žukovski kirjadest on teada, et tema heade tuttavate hulka kuulusid veel professorid M. Engelhardt, W. Struve (poeet käis ka tähetornis), K. L. Blum, A. Reutz, J. F. Erdmann jt. Teoloogiaprofessor L. Ewersiga viibis poeet ühel kommersil ning pühendas talle liigutava luuletuse.

Luuletaja koju kogunesid sageli Tartu kirjanikud, kunstnikud ja heliloojad. Nende hulgas võis kohata ka ülikoolis sündikuna töötanud poeeti ja tõlkijat K. F. von der Borgi, ülikooli vilistlast, hilisemat ülikooli raamatupidajat, samuti tuntud poeeti M. Asmust.

V. Žukovski tutvusringkonda ei kuulunud sugugi ainult professorid ja tuntud kirjandustegelased, vaid ka üliõpilased. 1815. aastal tutvus ta arstiteaduskonna üliõpilase C. Seidlitziga, kellest sai üks tema lähedasemaid sõpru. Nad kohtusid tihti, olid hiljem aastaid kirjavahetuses. Enne surma soovis luuletaja, et Seidlitz jääks tema testamendi täitjaks. K. Seidlitzi kirjutatud Žukovski biograafia pole kaotanud tähtsust tänapäevalgi. V. Žukovski kohtus ka Tartus õppivate vene üliõpilastega.

Poeet hoolitses igati oma Tartu sõprade ja tuttavate eest, aitas neid võimaluse korral. Need vastasid talle samasuguse armastuse ja austusega. Žukovski arhiivis on säilinud talle saabunud ülikooli professorite ja teiste kohalike vaimuinimeste kirjad.

Ülikool hindas kõrgelt V. Žukovski teeneid vene kirjanduse arendamisel. Kui 1816. aasta algul ilmus V. Žukovski kaheköiteline luulekogu, andis filosoofiateaduskonna (hilisem ajaloo-keeleteaduskonna) nõukogu talle «riigi vaimukultuuri arendamise eest» filosoofia audoktori kraadi. Ülikooli arhiivis on säilinud V. Žukovski tänukiri nõukogule.

V. Žukovski osutas ka ise ühe suurema teene ülikoolile. 1816. aastal tuli ilmsiks inetu lugu: õigusteaduskond oli andnud altkäemaksu eest õigusdoktori kraadi kahele rikkale rätsepale. Teated levisid ka välismaale ning puhkes skandaal. Valitsusringkondades räägiti koguni ülikooli sulgemisest. Sellel kriitilisel ajal astus Žukovski ülikooli kaitseks välja, paludes abi ka oma mõjukatelt sõpradelt, eelkõige A. Turgenevilt. Pöördumisest oli abi.

Kui A. Vojeikov 1820. aastal ülikoolist lahkus, tegid Žukovski Tartu sõbrad talle ettepaneku asuda vene keele ja kirjanduse professori kohale. Poeet keeldus sellest, tundes, et pole vähese ettevalmistuse tõttu küllalt sobiv.

V. Žukovski sidemed ülikooliga kestsid tema surmani.

SERGEI ISSAKOV

(Algus eelmises lehes)

Biel

See on üks kellatööstuse keskusi. Osa linnast on tasandikul, teine kaljuseinal. Majad näivad nagu pääsukesepesad ning täidavad mäekülje kuni 200 meetrini. Kõrguses asuvad ka ühe maailma tuntuma kellafirma «Rolex» hooned.

Giidilt kuulsime, et Šveitsi kellatööstuse 90 tuhandest töölisest on juba pooled töötud. Jaapan ostab ära Šveitsi firmasid ja, kasutades nende nimesid, müüb oma toodangut.

Meie esinemiskohaks oli kutsekooli aula. Kontserdi kulgu häirisid krigisev lava ja halb akustika. Vaatamata kõigele häirivale anti endast parim ning publik tänas tugeva aplausiga.

Mõned tähelepanekud teel Bielist Baselisse. Asula järgneb asulale, raudteevõrk on tihe, täielikult elektrifitseeritud. Põllud väikesed, sageli alla hektari. Külv algab 10—15 cm kauguselt maantee servast. Ka põldudevahelised teed on sageli asfalteeritud, et vältida erosiooni.

Basel

4. detsembril toimus NSV Liidu päevade ametlik avamine Baseli ühes esinduslikumas, «Stadt-Casino» imehea akustikaga saalis, kus on 1555 istekohta, suur poodium ja orel.

1 9 8 2

Rahvarohkele kontserdile eelnes avatseremoonia, millel esinesid kõnega NSV Liidu suursaadik Šveitsis Vladimir Lavrov, ühingu «Šveits — NSV Liit» esimees, parlamendisaadik Armand Forel ja meie delegatsiooni juht, Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja Heino Veldi. Külaliste hulgas olid ka mitme välisriigi suursaadikud. Kontsert kulges suure menuga.

Kogu grupp võttis osa Nõukogude rahvaste toitude kulinaarianädala avaüritusest hotelli «International» restoranis, kus roogasid valmistasid Tallinna kokad Jaan Tuvike ja Anne Järvamägi. Külalisi oli palju. Sealne õhtu lõppes menuka improviseeritud minikontserdiga, kus esinesid rahvamuusikaansambel ja «Lakstigai».

Basel on piiriäärne linn. Käisime omapärases piiripunktis, kus kohtuvad kolme riigi — Prantsusmaa, Saksa Föderatiivse Vabariigi ja Šveitsi — piirid. See, nn. Dreiländereck asub Reini jõel. Nõnda käisime ka SFV-s ja Prantsusmaal — mis sellest, et ainult kaks meetrit üle Šveitsi piiri Dreiländerecki platvormil.

Linnaekskursioonilt olid meeldejäävamaiks fantaasiarikka konstruktsiooniga purskkaev «Fasnacht-Brunnen», vana ülikoolihoone (1460), peakirik, mis uuendati pärast purustavat maavärinat (1356). Käisime Rooma kindluse «Basilia» müüril. Siit Baseli nimetuski.

Locarno

Kohale jõudsime eredate muljetega. Selja taha jäi enam kui 250 kilomeetrit autoteed.

Baselist väljudes oli ilm sombune nagu eelmistelgi päevadel. Kui aga tõusime Alpidesse, ilmus ootamatult nähtavale päikeses valendav mäetipp. Siin kulges tee ülalpool pilvi.

Läbisime Sankt Gotthardstrasse — maailma pikima autotunneli 16,3 km. Imesile asfalt, kauguses ühte punkti koonduvad sõidurajad, päevavalguslampide korrapärased read, hea ventilatsioon. Mäemassiivilt, mida läbib tunnel, algavad Rein, Rhône ja Po lisajõgi Ticino. Siin lõpeb ka saksa keelt kõnelev Šveits. Väljudes tunneli lõunapoolsest otsast nägime ümberringi kõrgustesse tõusvaid lumiseid mäekülgi. Olgugi et olime mäekuru põhjas, näitas kõrgusemärk 1250 meetrit üle merepinna.

Lõuna poole kulges reis mööda Leventina orgu. Varingute eest kaitsevad teed metallvõrgud, varikatused. Mägedest laskuvad koskede kaskaadid. Kohati otse automagistraali kõrval on sügavad kuristikud.

Enne Locarnosse jõudmist ei tahtnud silmi uskuda — kas tõesti vilksatas mööda suur palm? Siiski polnud tegemist eksitusega — meie sihtpunkt ise osutus lausa palmide linnaks.

Kontsert toimus sama päeva õhtul hoones, mis kannab nimetust «Palazzo dei Congressi», niisiis — kongresside palee. Uhke nimetuse taga leidsime väikese lava ja ebatavaliselt järsult tõusva astmelise põrandaga saali. Viimane istmete rida asus lae all ja oli kõrgemal lavaeesriide ülemisest servast.

Meie hulgas leidus mees — Taisto Noor, kes tuli toime avatervitusega kohalikus keeles. Locarno oli ainus koht, kus kontserti ei avanud tudengid. Ei leidunud itaalia keele valdajat.

Publiku lemmikuteks kujunesid Margarita Voites ja «Lakstigal», keda ei tahetud lavalt ära lasta. Aplausitormi põhjustasid eriti itaaliakeelsed laulud. Naisansamblil tuli esitada šveitsi rahvalaulu «Il cucu» («Kägu») kaks korda. Ei piisanud ka «Tuljaku» kordamisest kontserdi lõpul. Pärislõpetuseks kujunes ühispolka koos temperamentse publikuga.

Tutvusime ka linnaga ja tõusime lähima lumise mäe tippu.

(Järgneb)

Tage der Sowjetunion in Schweiz
Les jours de culture de l'URSS en Suisse

OLEV SAKS

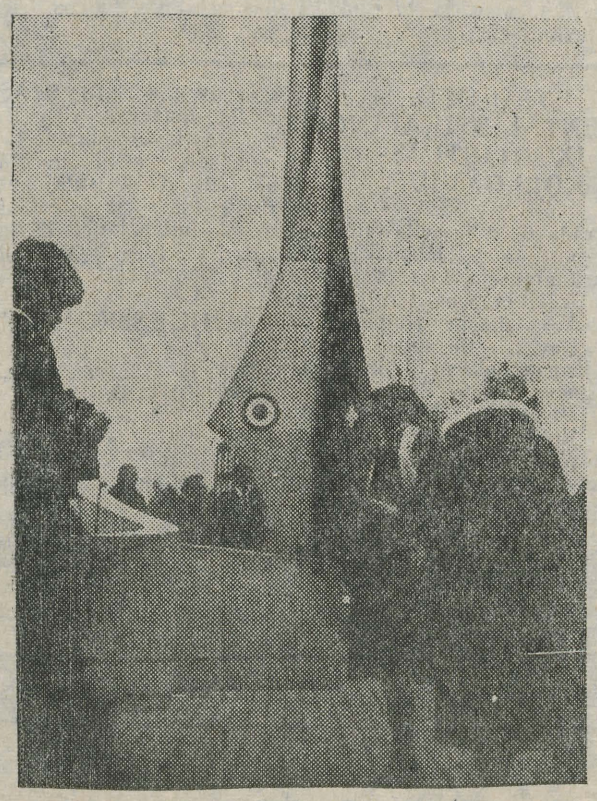

See ongi sümboolne Šveitsi, Prantsusmaa ja SFV ühinemiskoht.

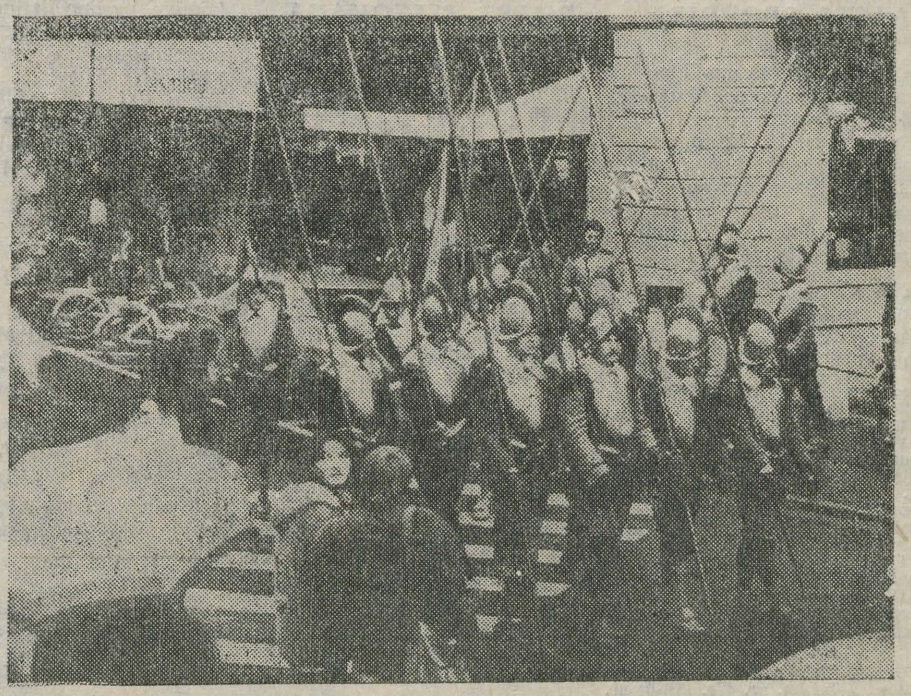

Karnevali peeti Genfis 12. detsembril. Nii tähistati Šveitsi rahvuspüha, prantslaste üle võidu saavutamist.

Viktor Särgava

31. jaanuaril lahkus meie hulgast meditsiinidoktor professor Viktor Särgava. Ta oli TRÜ kõrva-nina-kurguhaiguste kateedri neljas professor selle tegevusajal ning töötas kateedris 42 aastat.

Viktor Särgava sündis 4. märtsil 1918. aastal Vändras talupojaperes Pärnu jõe kaldal, Carl Robert Jakobsoni elukoha lähedal. Pärast Vändra gümnaasiumi lõpetas V. Särgava 1947. aastal TRÜ arstiteaduskonna ja jäi arstina tööle Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla kõrva-nina-kurguosakonda (seal oli ta töötanud juba üliõpilasena). 1956. aastast alates töötas ta TRÜ otorinolarüngoloogia ja oftalmoloogia kateedris, algul vanemlaborandina, siis assistendina ja 1971. aastast professorina. Alates 1975. aastast oli ta kõrva-nina-kurguhaiguste kateedri juhataja.

1955. aastal kaitses V. Särgava kandidaadiväitekirja «Audiomeetrilisi vaatlusi kuulmishäirete puhul, eriti kurtidel ja raskeltkuuljatel».

1969. aastal kaitses ta doktoriväitekirja «Kõneaudiomeetria ja ostsillograafia küsimusi eesti keeles kuulmishäirete puhul». Mõlemad väitekirjad hõlmavad kuulmisprobleemi (audioloogia). Doktoriväitekirjas on uuritud ka eesti keele foneetilisi iseärasusi, koostatud nn. kõnetestid, mis selgitavad üksikute häälikute kuuldavust. Niisuguseid uurimusi ei ole tehtud paljude keelte kohta.

V. Särgava lõi eestikeelse kõneaudiomeetria metoodika, uuris kuulmishäireid ja esitas uusi andmeid kuulmishäirete patofüsioloogiast. Kuulmishäiretega õpilaste kõne ostsillograafiline analüüs osutub objektiivseks mooduseks nende kõne seisundi hindamisel ja abistab nii kurttummade õpetajaid kui ka õpilasi kõne arendamisel. Seega on V. Särgava eesti audioloogia rajaja ja edasiarendajaks.

V. Särgava oli kuulmist parandavate operatsioonide spetsialist. Ta tegeles ka selle eriala teiste aktuaalsete probleemidega — tonsillaarprobleem, onkoloogia, elektroaerosoolid, keskkõrvapõletik ja selle tüsistused jne.

V. Särgava esines ettekannetega üleliidulistel kongressidel ja vabariikidevahelistel konverentsidel. Tema sulest ilmus umbes 150 tööd, nii üleliidulistes ja kohalikes väljaannetes kui välismaal.

Peale arstiteaduskonna üliõpilaste õpetamise tegeles V. Särgava ka defektoloogide ettevalmistamisega.

V. Särgava lõi aktiivselt kaasa ühiskondlikus töös: ta oli üleliidulise Otorinolarüngoloogide Teadusliku Seltsi juhatuse liige, ENSV Otorinolarüngoloogide Teadusliku Seltsi sekretär aastail 1952—1979, selle seltsi esimees alates 1979. aastast. V. Särgava kuulus ENSV Tervishoiutöötajate Ametiühingu Tartu Linna Komitee presiidiumi, oli Punase Risti Seltsi TRÜ komitee esimees, sama seltsi Tartu linnakomitee presiidiumi liige, rahvakohtu kaasistuja ja mitmete teiste komisjonide liige.

V. Särgava oli tagasihoidlik, rahulik, lahke ja abivalmis inimene, hea kolleeg ja südamlik arst. Mälestus Viktor Särgavast jääb kauaks püsima.

Otorinolarüngoloogia ja oftalmoloogia kateeder

Šlaager?

A.: *Mis ta siis on? Muusikaline melodraama või melodramaatiline muusikafilm? Taavi Ruut ei tea «Noorte Hääles» ise ka.*

B.: *Aga mis sa ise pakud? Minu meelest pole «Šlaager» üks ega teine. Üldiselt on ajakirjanduses vist selle filmi kohta juba kõik öeldud. Ja päris õigesti.*

A.: *Nüüd tuli suur kriitik. Paistab, et film sulle ei meeldinud?*

B.: *Ei. Nii üheselt ei saa läheneda. Filmi väärtus on ju meie muusikute jäädvustamises. Oli siis veel tarvis nii banaalset kesta untsuläinud perekonnaelust? Oleks piisanud ainuüksi kontsertfilmist. Ajalugu saanuks palju väärtuslikuma materjali. «ABBA»-filmgi oli meeldejäävam. Lihtne, ülepingutamata, lauljad jäid loomulikuks.*

A.: *Ei usu, et Peeter Urbla taotlused nii vähesed olid. Küllap oli eesmärk kaugemale rihitud.*

B.: *Mõte peab teoks saama. Ega vaatajat huvita see, mida taheti, vaid see, mida ta näeb.*

A.: *Sa ei taha ometi öelda, et eesti filmiloome hakkab jälle mäest alla veerema?*

B.: *Seda mitte. «Corrida» veel nägemata. Sellestki on juba palju kirjutatud. Imelik komme praegu. Filmi ei ole veel kinodes näidatud (filmiklubides näevad siiski vähesed), aga muudkui arvustatakse.*

A.: *Kusagil peaks keegi nagu teada andma, millal filmi näha saame.*

B.: *Informatsioonist ei tasu üldse rääkida. Võta kasvõi Tartu. Väärtfilmid kaovad ruttu. Kui paaril esimesel päeval kinno ei saa minna, siis kolmandal päeval on film kadunud. «Sügissonaat» püsis siiski nädal aega, kuigi samadele päevadele pandi juurde mingi tundmatu Prantsuse muusikafilm. Selle kohta ei leidnud lehest midagi.*

A.: *See on vana jutt. Oleks meil väärtfilmide kino. Siis võiks tõepoolest mujal nädalate viisi India ja muude maade kehva toodangut lasta.*

B.: *Oletame, et niisugune kino tuleb. «Saluut» sobiks ülihästi. Siis peaks seal ka dokumentaale näha saama. Tartus on tõsine probleem: dokumentaalide vaatamiseks pead minema pikale seansile.*

A.: *Kas sulle «Slaagri» pikendatud seansist veel vähe oli? Neli meie filmi, üks koguni «Rujast».*

B.: *Kindral Aru filmi (ma ütleksin pigem ülilühipilti) polnud isegi reklaamitud. «Ruja» oli liiga lühike, aga vist etemgi «Slaagrist».*

(Järgneb)

JAAK EREDA,
TEET TAAL

Nõnda oleme sealmaal, et tänavuse talve suusasündmus Eestis — Kääriku maraton, on käes. Pühapäeval on start. Võib arvata, et selle aasta üritus jääb vähemalt organiseerijaile kauaks meelde. Peale radade ettevalmistuse ja muu töö tegeldi veel lume ootamisega. Nüüd on ka lumi kohal. Ometi on ilmataadi vembud oma jälje jätnud. Algse 60 kilomeetri asemel sõidetakse 53. Rajameistreil on veel tööd kuhjaga, mõnes rajalõigus jääb lund napiks...

Ka sõitjaile on lumetu talv peamurdmist teinud. Treenitud ju vähem kui muidu. Seetõttu on ka sõiduaeg pikem: kella 10-st 19.30-ni.

Teiste huigas lähevad rajale ka meie üliõpilased ja õppejõud. Pidagem siis neile põialt!

ARNE KIVISTIKU foto

PANE TÄHELE!

ELKNÜ TRÜ komitee ja ajalehe «TRÜ» toimetus annavad teada uuest konkursist. 14. jaanuarist alates ootame üliõpilasteemalist publitsistikat (portree, olukirjeldus, reportaaž, essee, publitsistlik artikkel).

Üliõpilastemaatika on juba iseenesest avar. Oodatud on kõik selle avaldusvormid: komsomolielu, teaduslik töö, ühiselamu- ja erialaprobleemid, sport, taidlus, käitumisnormid...

Tööd palume tuua või saata toimetusse (soovitame masinkirjas, siis ka 3 eksemplari; käsitsi kirjutatud artikli puhul piisab 1 eksemplarist, ilmtingimata nõuame aga loetavat käekirja).

Võistlustööle olgu pandud märgusõna. Kinnine ümbrik sisaldagu autori täielikku nime, osakonda ja kursust ning Tartu aadressi. Et ülikoolilehe maht üsna väike, siis jätame artikli pikkuseks kuni 5 lehekülge. Lähemat teavet saab selle aasta kahest esimesest lehenumbrist.

REIN MARAN JA TEMA FILMID TARTUS

Läinud nädala kolmapäeva pealelõunal vaatas ringauditooriumitäis ülikooli ja linna teadusinstituutide rahvast keemiahoones Rein Marani loodusfilme. Et ürituse peaseadjaks oli orgaanilise sünteesi harulabor, üleliiduliselt tuntud ja tunnustatud feromoonitegija, oli telerist tuttavatele, juba kiitagi saanud «Sookurgedele» ning «Nõialoomale» lisaks välja tellitud ka esilinastuslint «Feromoonid». «Talinnfilmi» egiidi all tehtud aimefilm räägib värvi- ja vormirohke putukate maailma liigisiseseist teabevahetusvahendeist ning nende tehisanaloogide rakendamisest taimekaitses.

Huvi kasvatas filmide autori kohalolek. Meie mainekaim loodusefilmija vastas arvukatele küsimustele, aega leiti ka mõttevahetuseks teemal «Film, loodus, keemia».

JÜRI TOOM

SPORT ● UUDIS

UUS AASTA SPORDIS

Vaheaeg on läbi. Algab uus õppesemester, algab ka uus spordiaasta. Spordiklubist paluti teada anda, et 16. veebruaril kl. 18 toimub Kingissepa tänava spordihoone auditooriumis 302 spordinõukogu esimeeste koosolek. Antakse teavet eelseisvatest üritustest, toimub korvpalliturniiri loosimine.

Jätkub ülikooli spartakiaad. Siinkohal toome ära ka praeguse paremusjärjestuse, mis pärast viit ala näeb välja nii:

1.	Bio-geo	59 p.
2.	Spordimed. os.	49 p.
3.	KKT II	47 p.
4.	KKT I	41 p.
5.	Matemaatikat.	40 p.
6.	Töötajad	39 p.
7.	Arst'd.	37 p.
8.	Filoloogiat.	36 p.
9.	Maiandust.	34 p.
10.	Füüs'ka-keemiat.	31 p.
11.	KKT III	29 p.
12.	Õigust.	27 p.
13.	KKT IV	20 p.
14.	Ajaloot.	12 p.

RIIAST ESIKOHAGA

Riias toimus 18. Balti ülikoolide võrkpalliturniir. Naiskond kaotas Riiale ja Minskile 1:3, kuid võitis Vilniust 3:1 ja pälvis **kolmanda koha.**

Meeskond kaotas samuti Riiale 2:3, võitis aga Minski 3:0 ja Vilniuse 3:1. Et Riia kaotas Minskile, võitis meie ülikool tänu paremale geimide vahele karika. Võitjameeskonnas kandsid põhiraskust **Andres Treksler (maj. II), Alar Kaljuvee (KKT IV), Vello Tomson (KKT III), Ain Langel (insener), Alar Kõrgesaar (KKT I), Villi Vantsi (ettevalmistuskursus).** Meie võistkondade parimateks tunnistati **Marje Einre** (saksa fil. IV) ja **Andres Treksler** (maj. II).

KARIKAS MOSKVASSE

Jaanuari lõpus toimusid TRÜ uues spordihoones NSV Liidu ülikoolide karikavõistlused sulgpallis. Turniiril osalesid kaheksa tugevamat kõrgkooli: Moskva RÜ, Leningradi RÜ, Kiievi RÜ, Bakuu RÜ ja Tartu RÜ. **TRÜ võistkonnas mängisid Mare Reinberg (ajal.), Marina Rajevskaja (õigust.), Kalle Kaljurand (maj.), Argo Aru, Ivar Kask ja Almantas Virnišis (kõik arstit.).**

Oma alagrupis võitis TRÜ Kišinjovi ja Voroneži RÜ 6:0 ning kaotas Leningradi RÜ-le 4:6. Finaalgrupis alistati Moskva RÜ 6:5 ja Kiievi RÜ 6:0. Et Moskva RÜ alistas Leningradi RÜ 6:1, siis lõplik paremusjärjestus oli: **1. Moskva RÜ, 2. Tartu RÜ, 3. Leningradi RÜ, 4. Kiievi RÜ.** Turniiri korrektsel läbiviimisel oli suuri teeneid TRÜ võimlemiskateedri juhatajal dots. H. Valgmaal.

ANTS REKET

TRÜ ÜTÜ ORIENTALISTIKARINGI IX VILISTLASKOLLOKVIUM

teemal «Ida tekst ja selle interpreteerimine» toimub laupäeval, 12. veebruaril algusega kell 14 ja pühapäeval, 13. veebruaril algusega kell 12 keemiahoone ringauditooriumis. Kavas ettekanded india, tiibeti, jaapani, pärsia jt. kultuuridest, esinevad Rein Helme, Harri Ints, Jaan Kaplinski, Ivar Kull, Tarmo Kulmar, Andres Kuuste, Linnart Mäll, Leo Normet, Sergei Stadnikov, Haljand Udam, Ülle Udam, Ülo Valk ja Arvo Valton. Osavõtt vaba.

KLUBIS

12. ja 13. veebruaril kl. 20 semestri **AVAPEOD.** Üliõpilaspilet kaasa!

NB! Klubis toimub laupäeval, 19. veebruaril kl. 18 **DŽÄSSIKONTSERT.** Esinevad: «Big Band» Heino Markuse juhatusel, Tallinna muusikakeskkooli diksiländansambel «Reval Revival», konservatooriumi džässitrio ja solistid. Pääsmete eelmüük klubis 17. ja 18. veebruaril kl. 14—18 ja üks tund enne algust kohapeal.

UUES KOHVIKUS

12. ja 13. veebruaril kl. 19 **DISKOÖHTUD.**

NB!

Täna ilmub ka venekeelne «ТГУ».

«TRÜ» toimetus asub nüüd peahoone paremas tiivas (end. füüsikute pool) ruumides 240 ja 241. Varsti saame ka telefoni.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tel.im. nr. 478. MB-01260.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar
Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (1327) Reedel, 18. veebruaril 1983 XXXV aastakäik

Poliitpäev rahu teemal

ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe Johannes Käbini ettekannet oli poliitpäeval tulnud kuulama terve aulatäis ülikooli töötajaid ja üliõpilasi.

ARVO TENNO foto

Eelmise kolmapäeva, 9. veebruari poliitpäeva teemaks oli kogu vabariigis «Partei ja rahva rahupüüd on vääramatu».

Ülikooli rohkearvulisele kollektiivile pidas sel teemal ettekande Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees Johannes Käbin. Ta peatus Nõukogude riigi alguspäevil, mil vaenulikud jõud püüdsid lämmatada rahuideed, meie rahva püüdlustel kättevõidetud rahupäevi säilitada. Rahupoliitika pole oma aktuaalsust kaotanud, eriti on see päevakorrale tõusnud viimastel aastatel, koguni viimastel kuudel. J. Käbin käsitles NSV Liidu võitlust ülemaailmse rahu ja desarmeerimise eest, kõneles USA militaristlikest kavatsustest. Oma ettekande lõpus puudutas J. Käbin ka tänaseid majandusprobleeme, nii toitlusprogrammi täitmist kui ka töödistsipliini. Tal tuli vastata ka hulgale küsimustele. Küsimustele andis vastuseid samuti EKP Keskkomitee büroo liikmekandidaat, partei linnakomitee esimene sekretär Indrek Toome.

ÜHISKONNATEADLASTE ÕPPEPÄEV

11. veebruaril kohtus TRÜ ja EPA ühiskonnateadlastega EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan. Kohtumine sai teoks EKP Tartu Linnakomitee poolt korraldatavate ühiskonnateadlaste õppepäevade raamides. Sellest võtsid osa ka EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär I. Toome, rektor professor A. Koop ja EKP TRÜ komitee sekretär A. Kiris. R. Ristlaane ettekanne oli rahvaste sõpruse ja internatsionaalse kasvatustöö täiustamisest ühiskonnateaduste õpetamisel. Esineja peatus mitmetel üksikküsimustel, mis on kerkinud rahvussuhetes meie vabariigis ja mis vajavad tõhusat ning kompleksset uurimistööd, et vastavaid tulemusi oleks võimalik rakendada praktilises partei- ja kasvatustöös. Siia kuuluvad küsimused teguritest, mis mõjutavad töölisklassi kujunemist Eesti NSV-s, eri rahvustest inimgruppide vaba aja veetmist, õppiva noorsoo mitmete arusaamade kujunemist, kakskeelsuse arengut jpt. Esineja rõhutas vajadust, et ühiskonnateadlased astuksid tõhusalt vastu ideoloogilistele rünnakutele meie rahvussuhete moonutamisel. Pärast ettekannet vastas R. Ristlaan ühiskonnateadlaste küsimustele ideoloogilise elu valdkonnas.

JÜRI ANT,
ühiskonnateaduste kateedrite parteiorganisatsiooni sekretär

Millest kõneldi partei- ja komsomoliaktiivi koosolekul

Esmaspäeva õhtupoolikul kogunes aulasse ülikooli partei- ja komsomoliaktiiv. Kuulati EKP TRÜ komitee sekretäri dots. Advig Kirise ettekannet teemal «Ülikooli kollektiivi ülesanded lähtudes NLKP Keskkomitee 1982. a. novembripleenumist» ning võeti sel teemal sõna. Koosolek lõppes otsuse vastuvõtmisega. Allpool refereerime lühidalt ettekannet ning anname ülevaate sõnavõttudest. Koosolekul osales ka EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär Indrek Toome, kes esines samuti sõnavõtuga.

* * *

NLKP Keskkomitee novembripleenumi materjalid ja NLKP Keskkomitee peasekretäri J. Andropovi ettekanne NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevale pühendatud pidulikul koosolekul ning tema hilisemad esinemised ajakirjanduses ja kohtumised töötajatega on märgatavalt elavdanud poliitilist ja tööalast aktiivsust. Need materjalid näitavad veenvalt, kuidas meie partei keskkomitee ja Nõukogude valitsus jätkavad kõrvalekaldumatult rahu kindlustamist rahvusvahelistes suhetes, meie maa majandusliku potentsiaali tõstmist ning rahva heaolu parandamist. Neid ülesandeid saab täiel määral lahendada aga alles siis, kui kasutatakse igakülgselt ära kogu tootmispotentsiaal. See omakorda eeldab kõikide ühiseid jõupingutusi ning teadlikku suhtumist igapäevasesse töösse. TRÜ töötajad ja üliõpilased on nende ülesannetega toime tulnud. Eriti ilmnes see ülikooli juubeliaastal.

Kõrgkooli maine määrab **õppe- ja kasvatustöö.** Ligi 800 õppejõust on meil enam kui 100 teadusdoktorit ja professorit ning ligi 450 teaduskandidaati ja dotsenti. Nende näitajate, samuti üliõpilaste teadustöö poolest on TRÜ üks paremaid Nõukogude Liidus. Võime rahul olla õppeedukuse stabiliseerumisega 91—92 protsendi piirimail. Paraku on teaduskondade tulemused liiga erinevad. Oma osa on selles õppedistsipliinil. Miks langes näiteks kehakultuuriteaduskonna õppeedukus viimasel sessioonil 4% võrra? Miks jäi füüsika-keemiateaduskonna tulemus alla 87 protsendi? Loomulikult on üks põhjusi ebaühtlane üliõpilaskontingent. See kohustab meid aga rohkem tegelema õppijatega, jälgima õppedistsipliini. Ettekandja seadis eeskujuks matemaatikateaduskonna, kuhu asuvad õppima samuti ebaühtlaste võimetega üliõpilased, kuid kus viimastel aastatel on rahuldavaid tulemusi saavutatud.

Kõneleja rõhutas, et õppeedukuse kõrge protsent pole omaette eesmärgiks, seda ei või saavutada nõudlikkuse alandamisega. Head hinded peavad seostuma kõrge õppe-metoodilise töö ning õppejõu vastutustundliku suhtumisega üliõpilasesse, õppedistsipliini nõudmisega.

Õppeosakond kontrollis semestri esimestel päevadel õppetöö toimumist. Tulemused ei olnud kuigi rõõmustavad. Kui TRÜ rahvakontrolligrupp kontrollis õppeosakonna tunniplaani järgi õppetööd, siis ei tehtud seda 11 juhul 48-st. Mitmel juhul oli muudetud omavoliliselt ruume. Kui ruumid on vahetatud omal algatusel ning sellest pole õppeosakonda teatatud, on see õppejõupoolne jäme distsipliini rikkumine ning kõige algsema korra puudumine kateedrites ja dekanaatides. Ruumide vahetamise tõttu tekib arusaamatusi nii õppejõududel kui üliõpilastel. Kõneleja tõi veel mõned konkreetsed näited. Näiteks puudus üle 50 protsendi üliõpilastest 4 loengul 37-st, rahvakontroll leidis ravi VI ja stomatoloogia V kursuse rahvast teadusliku kommunismi loengult vähem kui 20 protsenti. Võib-olla on distsipliini lonkamist mõneti soodustanud ka möödunud aasta, mil nii õppejõud kui üliõpilased puudusid sageli ühiskondliku töö tõttu. Õppeosakonnal tuleb koos rahvakontrolli ja teiste ühiskondlike organisatsioonidega tõhustada õppetöö kontrollimist. Õppetöösse suhtumise kasvatamine on ju ka üliõpilase kodanikukohuse kasvatamine. Kuigi meie komsomoliorganisatsioonil on häid kogemusi õppetöö kvaliteedi parandamisel, pole viimasel ajal olnud tema abi eriti märgatav. Ülikooli komsomoliorganisatsioon peab väga tõsiselt läbi mõtlema meetmed oma osa suurendamiseks distsipliini kindlustamisel. ÜLKNÜ Keskkomitee pleenumil arutati hiljuti samuti töödistsipliini tugevdamist ning kommunistiku kasvatuse tõhustamist. Nii vajab tõsisemat suhtumist näiteks ka EÜE komplekteerimine. Möödunud suvel esinesid mõnedki üliõpilased ja vilistlased regioonide või suurel kokkutulekul läbimõtlemata ja labaste taidluskavadega. Järelikult toimus selliste kavade ettevalmistamine rühmafunktsionääride juhtimisel või teadmisel. Komsomoliorganisatsioon reageeris nendele juhtudele kommunistlike noorte personaalküsimuse arutamisega. 14 üliõpilast said komsomolikaristuse. See on siiski reageerimine tagantjärele. Järelikult olime soovitanud funktsionäärideks neid noori, kes ei sobinud oma kohale. Väheseks jäi nii EÜE keskstaabi kui komsomolikomitee EÜE sektori poolt tehtav kasvatustöö. Miks on aga maleva-aktivistide hulgas vähe komsomoliaktiivi esindajaid?

Ülikooli parteikomitee arutas EÜE-82 töösuve oma koosolekul ning kavandas koos komsomolikomiteega abinõud uue malevasuve paremaks ettevalmistamiseks: valida hoolsamalt malevakaadrit, tihendada koostööd teaduskondade komsomolibüroodega, samuti parteibüroode ja dekanaatidega.

Ettekandja peatus järgnevalt **teaduskondades (osakondades, rühmades) toimuval ideelis-poliitilisel kasvatustööl.** Kui praeguse ägeda ideoloogilise võitluse ajal kogu maailmas jääb meie ideoloogiline töö vahel formaalseks, siis annab see soodsa pinna väärnähtustele. Ajalooteaduskonnas eksmatrikuleeriti näiteks kolm I kursuse üliõpilast. Need noored said ülikoolis õppida vaid mõne kuu. Nende suunamine, kasvatamine polnud veel õieti alanudki. Ajalooteaduskonna dekanaat ja parteibüroo on viimase aasta jooksul küll aktiviseerinud oma tööd üliõpilaste ideelis-poliitilisel kasvatamisel, kuid seda tuleb veelgi tõhustada.

Poliitinformatsioonid peaksid toimuma kursusejuhendaja suunamisel ja kontrollimisel. Kas need toimuvad igal kursusel pidevalt? Sageli piirdub teave üksnes ajalehest loetuga. Kõikides teaduskondades ei peeta regulaarselt ka poliitpäevi. Nii jääb kasutamata vahetu kanal informatsiooni saamiseks ülikooli, linna, vabariigi või oma eriala juhtivatelt tegelastelt. Parteikomitee poole on pöördutud esineja leidmiseks vaid ühel korral.

Pikemalt peatus A. Kiris **internatsionaalsel kasvatustööl.** Ülikool on olnud internatsionaalne õppeasutus juba oma algusaegadest peale, praegu õpib TRÜ-s ligi 30 erineva rahvuse esindajat. Nii on ligi 20 protsendi üliõpilaste suhtlemiskeeleks vene keel. Keelebarjäär ise pole probleeme tekitanud. Teaduskonnad, kus on vene õppekeelega osakondi, on püüdnud lähendada nii eesti kui vene keelt kõnelevaid üliõpilasi. Sageli peetakse ühiseid üritusi. Samal ajal võtavad vene keelt kõnelevad üliõpilased veel vähe osa EÜE Eestis töötavatest rühmadest, nad jäävad tihti eemale üliõpilastaidlusest, teinekord ka aktiivsest ühiskondlikust tegevusest. Komsomoli- ja parteiorganisatsioonidel ning dekanaatidel on siin veel palju teha nende kaasahaaramiseks. Edasiarendamist vajaks ka komsomolikomitee ja klubi korraldatud erinevate rahvuste õhtute sari. Senisest enam tuleks aidata mujalt saabunud teistest rahvustest üliõpilastel kohaneda, omandada eesti keelt, tutvustada meie ajalugu ja kultuuri.

Probleemiks on jäänud **kord ja distsipliin ühiselamuis.** Sageli puudub neis valve. Ühiselamute nõukogud on olemas, esimehed saavad isegi palka. Hoopis valveta jäid ühiselamud talvisel vaheajal. Pälsoni t. 14 ühiselamust viidi sel ajal ära vestibüüli kardinad, bioloogia-geograafia- ja kehakultuuriteaduskonna üliõpilased pidutsesid nii, et mõned kaugõppijad olid sunnitud ühiselamust enne sessiooni lõppu ära minema. Igas teaduskonnas on olemas kasvatustöö prodekaan. Tundub, et dekaanid ja parteibürood loodavadki selles töölõigus rohkem tema peale. Kuigi rektoraat on kavandanud abinõud komandandi teenistuse ja valve parandamiseks, ei piisa sellest üksi. Eelkõige peab olema teotahteline ühiselamuaktiiv ning tunda teaduskonnapoolset nõudlikkust. Distsipliini aitaksid tugevdada kahtlemata ka rektoraadi, partei-, ametiühingu- ja komsomolikomitee esindajate reidid.

Esimeseks nõuandjaks ja suunajaks kursusel on **kursusejuhendaja.** Tema tegeleb ka kommunistliku kasvatustöö kompleksplaani elluviimisega. Just kursusejuhendaja on aga see, kes peaks esimesena märkama üliõpilase ükskõikset suhtumist õppetöösse, distsipliini eiramist. Mõnigi kord tunnevad kursusejuhendajad end oma töös üksipäi olevat. Tihedamini peaks parteibüroo kuulama kursusejuhendaja informatsiooni ja aruannet, kursuse semestri tööplaanid kinnitagu samuti parteibüroo. Praegu ei ole mitte kõik tööplaanid seotud kommunistliku kasvatustöö kompleksplaaniga. See plaan on koostatud üleliidulise näidiskompleksplaani alusel. Esialgu paljundati neid 200 eksemplaris, plaanid on viidud igasse kateedrisse. Teaduskondade ülesanne on koostada selle alusel oma eripärasusi arvestades kevadsemestri jooksul teaduskonna kompleksplaan.

Kogu kasvatustööd teevad ülikoolis õppejõud nii õppetöö kaudu kui õppetööväliselt. Soovida jätab aga erialaainete ideoloogiline koormatus. Tihti jäetakse kasutamata neis peituvad võimalused kõlbeliseks, internatsionaalseks ja patriootiliseks kasvatustööks.

Ettekandja peatus veel ülikooli osal toitlustusprogrammi elluviimisel, samuti ülikooli majandusprobleemidel.

Novembripleenumi materjalide läbitöötamine ülikoolis jätkub. Linna kaubandus- ja teenindusasutuste tööaja reguleerimisega paranevad ka ülikooli töötajate töötingimused. Sihipärane ja otstarbekas tööaja kasutamine sõltub meie töö organiseerimisest, töö sihipärasemast ja otstarbekamast täitmisest.

Sõnavõtud.

Õppeosakonna juhataja Mati Salundi tõi näiteid semestri esimeste päevade õppetööst. Pilt oli vähe rõõmustav. Mitmel kursusel jäid loengud üliõpilaste puudumise pärast ära, mõnel pool olid kohal vähem kui pooled. Õppetöö alguseks polnud tagasi jõudnud kõik matkagrupid. Enam-vähem rahuldavalt algas õppetöö õigusteaduskonnas, samuti võõrfiloloogidel jt. M. Salundi peatus ka tunniplaani muutmistel. Ei saa ju loengu toimumist

(Järg 3. lk.)

TRÜ teadustöö eelmisel aastal

ANTS KALLIKORM,
teadusprorektor

(algus eelmises lehes)

● **Zooloogiamuuseumi** teadustöös jätkus sirelaste fauna uurimine, kujundati uus, võrdleva anatoomia ja morfoloogia osakond. Välitöid tehti Kirgiisias ja Eestis 152 päeva. Ilmus muuseumi uus ekskursioonijuht, vabariiklikes väljaannetes avaldati 11 artiklit. Zooloogia ja Botaanika Instituut andis muuseumile linnumunade kollektsiooni (7000 muna). Muuseumi 160. aastapäeva tähistamiseks toimus vabariiklik muuseumitöötajate nõupidamine. Aruandeaastal kujundati 3 näitust.

● **Klassikalise muinasteaduse muuseumi** fondid täienesid 500 eksponaadi võrra. Restaureeriti 65 skulptuuri, 15 graafilist lehte, 2 tekstiili, 34 antiikmünti jm. Väljaspool ülikooli korraldati 4 näitust. Ülikooli juubeli puhul algatas muuseum vabariikliku kunstikonkursi ja eskiisikonkursi parimale kavandile «Revolutsionääride-Tartu ülikooli kasvandike» mälestuse jäädvustamiseks.

Ilmus 4 bukletti ja 3 artiklit. Muuseumi juhataja esines ettekandega üleliidulisel konverentsil.

● **Ajaloomuuseumis** avati põhiekspositsioon ning D. Uljanovi kortermuuseum Burdenko tänavas. Peeti üleliiduline teadusajaloolaste konverents ning anti välja konverentsimaterjalid 4 vihikus.

Muuseumi kogud täienesid 1685 säilitusühiku võrra. Restaureeriti ja konserveeriti 218 eset.

● **Materiaal-tehnilise baasi tugevdamine.** Ülikool sai mitu unikaalset seadet (monitorsüsteem haigete jälgimiseks SFV-st, autobuss-laboratoorium Poolast, lingvafonikabinet Ungarist jt.) Rohkem importseadmeid said eksperimentaalfüüsika, anorgaanilise keemia, programmeerimise, farmakoloogia ja hospitaalkirurgia kateedrid, filoloogiateaduskond ning ÜMPI. Aparatuuri hankimise kapitaalmahutused olid 1981. aastaga võrreldes 1,4 korda suuremad. Mõningal määral tugevnes uurimistöö baas ka ülikoolis loodud seadmetega.

Uued tööruumid said ajalookateedrid ning kehakultuuriteaduskond. Endiselt on kehvad töötingimused ÜMPI-l, orgaanilise sünteesi laboril ja mõnelgi kateedril.

Mõnevõrra täienes ka arvutustehnika, praegu on ülikoolis 16 raali.

Vaatamata möödunud aastal saadud seadmetele ei ole paljude kateedrite ja laborite materiaal-tehniline baas palju muutunud. Esimesi samme astuti mikroprotsessortehnika juurutamisel. Endiselt on päevakorral kallihinnalise ja unikaalse aparatuuri efektiivne kasutamine. Teadusaparatuuri korrashoiuks ja remondiks on palju teinud eksperimentaaltöökoda. Kuid ka siin on tööpingid amortiseerunud ning vajavad asendamist.

● **Teadustöö efektiivsus.** Rahvamajandusse juurutati 60 rakendusliku iseloomuga tööd (põhiliselt lepinguliste töödena). Publitseeriti 196 töö tulemused (1981. a. 136, sulgudes toodud arv näitab edaspidigi 1981. a. näitu). Juurutatud töödest arvutati majanduslikku aastaefekti 4 187 700 rubla (3 286 400), sääst saadi 28 (24) töö juurutamisest. Ülikooli teadusele kulutatud rubla tasuvus oli aastas 1,08 rubla (0,85).

Sõlmiti 20 uut juurutuslepingut, aasta jooksul oli käigus 30 ja juurutati 11 lepingu tulemused. Iga juurutuslepingu täitmiseks kulutatud rubla tasus end rahvamajanduses 5,81-kordselt. Erilist tähelepanu tuleb pöörata edaspidigi juurutuslepingute efektiivsuse tõusule, sest see lepinguvorm väljendab teaduse ja rahvamajanduse kõige tihedamat seost.

Laboritevaheline sotsialistlik võistlus toimus uue, täiustatud juhendi alusel. Nagu 1981. aastal, olid ka nüüd kolm esimest tehisintellekti, AEL ja lihastalitluse laborid.

Ülikoolisisene teadustööde juurutamise konkurss-ülevaatus toimus möödunud aastal teist korda ning oli pühendatud TRÜ 350. aastapäevale.

● **Leiutised.** Ülikooli töötajad esitasid läinud aastal 42 leiutistaotlust (44). Saadi 25 autoritunnistust (17), 21 (20) tehnilist lahendust tunnistati samuti leiutiseks. Edukaimad on olnud professorid L. Schotter ja L. Allikmets, dotsendid U. Reino ja H. Kokk ning vanemteadurid R.-H. Mikelsaar ja L. Visnapuu. Registreeriti teaduslik avastus «Aatomite varjatud orientatsiooni nähtus» (üks autor on dots. H. Teral). Hapnikuanalüsaator on lülitatud litsentside müügiplaani. Leiutiste Komitee alustas ühe leiutise patenteerimist 11 välisriigis.

Passiivseks on jäänud üliõpilaste leiutustegevus. Sellele peaks rohkem tähelepanu pöörama nii ÜTÜ juhatus kui ka kateedrid, laborid ja teaduskonnad. Loetakse ju mitmes teaduskonnas ka patendinduse aluseid.

NSVL Rahvamajandusnäitusel korraldati väljapanek «TRÜ 350». Saadi 5 audiplomit, 4 kuld-, 14 hõbe- ja 54 pronksmedalit. Osaleti ENSV Rahvamajandusnäituse ekspositsioonis «Teaduselt rahvamajandusele» ning «NSVL 60». TRÜ fotonäitust eksponeeriti Rootsis, Soomes ja Šveitsis. Sorbonne'i ülikoolis tutvustati fenno-ugristika tõid, Düsseldorfis demonstreeriti portatiivset hapnikuanalüsaatorit.

● **Publikatsioonid.** Ilmus 1827 publikatsiooni (1981. a. 1714), neist oli üleliidulistes väljaannetes 459 (516), välismaistes 140 (112).

Teaduslike publikatsioonide üldmaht oli 612 autoripoognat. Ilmus 37 monograafiat — 563 a.p. (18, 230 a.p.), neist 4 välismaal (Soomes, Saksa DV-s, Poolas ja Bulgaarias). Autorid on dotsendid T. Seilenthal ja T. Kuldsepp, prof. J. Lotman, prof. L. Stolovitš. Üleliidulised kirjastused andsid välja 5 monograafiat (autorid professorid A. Viru, J. Lotman, J. Rebane, dots. J. Mikk ja vanemõpetaja J. Reiljan). Kaks kaasautorluses kirjutatud monograafiat ilmus Vilniuses.

TRÜ kirjastuse kaudu ilmus 41 nimetust TRÜ toimetisi, 38 nimetust teaduslike tööde kogumikke, konverentside materjale ning ettekannete teese, 49 õppevahendit ja üle 130 õppe-metoodilise materjali.

Ministeeriumide grifiga õpikuid ja õppevahendeid oli 31 (25), neist 3 kõrgkoolidele.

Ülikooli kogu produktsiooni üldmaht oli 2 654 autoripoognat (2126).

Aruandeaastal korraldas TRÜ 3 üleliidulist, 4 vabariiklikku ning 7 ülikoolisisest konverentsi. Kõik teaduslikud konverentsid olid pühendatud ülikooli juubelile. Ligi 800 töötajat võttis osa mitmesugustest konverentsidest väljaspool ülikooli. Ülikooli teadlased esitasid 574 ettekannet.

● **Väliskomandeeringuis** viibis 55 õppejõudu ja teadurit (42), kõige enam meedikud ja filoloogid. Väliskomandeeringus ei käinud teaduskondadest ainult õigusteaduskond. Väliskomandeeringute tulemusena juurutati või on juurutamisel 44 uut uurimismeetodit (25), avaldati 4 õppevahendit, töötati välja 24 erikursust ja loengut.

● **Sidemed ja koostöö TA-ga.** NSVL TA koordinatsiooniplaanidesse oli mullu lülitatud 68 TRÜ teemat (1981. a. 37). See moodustab 50,7% TRÜ teadusteemade üldarvust.

15 õppejõudu on NSVL TA nõukogude ja sektsioonide liikmed, NSVL to'metuskolleegiumide liikmeteks on 14 ülikooli õppejõudu. Tihedad sidemed on paljude instituutidega.

● **Teaduslik-pedagoogilise kaadri** ettevalmistamine on tunduvalt paranenud. Eelmisel aastal lõpetas aspirantuuri edukalt 65,1% (56,7%). Kandidaadiväitekirju kaitsti 21 (18). Kateedrites püütakse

(Järg 3. lk.)

Olev AVASTE 50

Täna möödub pool sajandit Eesti ühe silmapaistvama ja tuntuma geofüüsiku, TRÜ geofüüsika kateedri juhataja füüsika-matemaatikadoktori prof. Olev Avaste sünnist. Sünnilt tallinlane, hariduselt tartlane, elukohati tõraverelane on ta teadlasena internatsionaalne.

Juubilar sündis 1933. aastal Tallinnas teadlase (isa August Nieländer füüsika-matemaatikakandidaat, vanemteadur Sookultuuri ja Maaparanduse Instituudis Toomal) perekonnas. Pärast kõrghariduse saamist TRÜ matemaatika-loodusteaduskonnas (1951—1956), mille lõpetas geofüüsiku diplomiga, hakkas ta energiliselt ja edukalt sammuma teadlaseteed: 3-aastase statsionaarse aspirantuuri lõpetamise järel töötas ta algul noorem-, hiljem vanemteadurina Eesti NSV Teaduste Akadeemia Füüsika ja Astronoomia (praegune Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika) Instituudis Tõraveres kuni käesoleva ajani.

1961. aastal anti talle füüsika-matemaatikakandidaadi ja 1977. aastal sama teadusala doktori kraad dissertatsioonide eest, millest esimene käsitles atmosfääri kiirgusvälja selge, teine aga pilvise taeva korral.

TRÜ teenistusse astus ta 1979. a. sügissemestril kohakaaslasena üldfüüsika kateedri professorina. Ülikooli juubelieelsetes soodsates tingimustes õnnestus prof. O. Avaste energilisel tegevusel ja ülikooli juhtkonna heatahtlikul toetusel taastada endine astronoomia ja geofüüsika kateeder geofüüsika kateedrina, mille juhatajaks O. Avaste praegu on.

Prof. O. Avaste senine tegevus on näidanud, et meil on tegemist võimeka ja viljaka teadlasega ning ettevõtliku ja teovõimelise töömehega. Pool oma eluajast on ta tegelnud teadusega.

Tema teadustöö on ulatuslik ja laiahaardeline, see mahub ühise nimetuse alla — atmosfääri kiirguse režiimi uurimine. Ta on ühe monograafia ja poolteisesaja peamiselt atmosfäärioptika valdkonda kuuluva töö autor või kaasautor. Viimaste hulgast tuleb peale tuntud teadlaste (T. Vonder Haar, S. Cok, S. Šifrini jt.) mainida ka Eestit korduvalt külastanud kosmonaute G. Gretškod, V. Sevastjanovit jt.).

Prof. O. Avaste pole ainult tubli teadusmees, vaid ka silmapaistev moodsa teaduse organisaator. Ta on valitud paljudes rahvusvahelistes ja kodumaistes geofüüsikaalastes juhtivates organisatsioonides tervelt 19 juhtivale ametikohale; neist võiks näitena mainida kuulumist Rahvusvahelise Kiirguskomisjoni ja Atmosfääri Kõrgemate kihtide Meteoroloogia Komisjoni, NSVL Geofüüsika Komitee Atmosfäärifüüsika sektsiooni büroo, Mesosfäärifüüsika komisjoni jpt. koosseisu.

Ta on juhendanud 2 kandidaati ja oponeerinud 8 kandidaadi- ja 3 doktoritööd. Ülikooli õppejõuna on tal tulnud viimastel aastatel õpetada kõiki meteoroloogia üld- ja erikursusi.

O. Avaste on ENSV preemia laureaat ja 1981. aastal autasustati teda Tööpunalipu ordeniga.

Vaatamata suurele teadus- ja õppekoormusele on juubilaril jätkunud energiat ja aega teaduse populariseerimiseks raadios ja televisioonis ning ühiskondlikuks tegevuseks.

Kui juubelijutus ei panda pahaks mõnda ülepakkumist, siis praegu on tulnud küll kõrvale jätta mõnigi oluline moment, nagu seegi, et juubilar oli olümpiaregatil vahekohtunik, Balti regatil vanemkohtunik, on 1984. aasta augustis Tallinnas peetava 9. rahvusvahelise pilvedefüüsika konverentsi orgkomitee aseesimees ja programmkomisjoni liige ning veel muudki.

Tänasel tähtsal tähtpäeval õnnitlevad O. Avastet kõik tema kolleegid ning soovivad raugematut energiat ja vastupidavat tervist veel paljudeks aastateks. Jõudu tööle!

Kolleegide nimel
HERMAN MÜRK

Kõik oleneb endast: eesmärgist ja tahtejõust

Samal teemal «TRÜ» nr. 30 (1982) ja nr. 1 (1983)

SIRJE ILVER on hiljutine aspirant. Tema erialaks on rahvamajandusharude ökonoomika, juhtimise ja planeerimise organiseerimine. Aspirantuurist kõneldes jaotasime teema kolmeks. Kõigepealt.

✲ EKSAMID

«Kui aspirantuuri astudes on miinimumeksamid tehtud, saab kohe tööle keskenduda. Sellega võidab aega, sest kolm aastat pole sugugi palju. Ülikoolis on eksamiteks valmistuse süsteem hea. Saab kuulata filosoofialoenguid, käia keeletundides. Aga näiteks poliitiline ökonoomia tuli täiesti iseseisvalt selgeks teha. Ülikoolipäevilt on õnneks baas üpris tugev.»

✲ VÄITEKIRI

«Kindlasti on kergem neil, kelle kateedril on sarnane uurimisteema. Nii on teema aktuaalne ning ka lähteplatvorm olemas.

Minu väitekirja teemaks on emade tööpanuse määramine meie ühiskondlikus tootmises. See kuulub majanduskäberneetika kateedris uuritavasse probleemi, ajutisse töövõimetusse. Käsitlen emade töötamist. Praegu kulub umbes kolmandik ema tööajast haige lapse hooldamisele. Töötasin välja vastava metoodika, püüdsin anda majanduslikku hinnangut ning ratsionaalset töörežiimi. Peab ütlema, et ENSV kergetööstusettevõtetes, mille andmete põhjal väitekiri valmis, on emadele antud kodus töötamise võimalus.

Majandusaspirantidel on keeruline andmete saamine. Ettevõtetes ja keskasutustes on praktikante ning teisi pärijaid isegi palju, nii et aspirantidesse ei suhtuta kuigi osavõtlikult. Peab end lihtsalt läbi suruma.

Kirjanduse leidmisega pole raskusi tekkinud. RVA süsteem on normaalne; raamatukogus on väike kogu autoreferaate. Oleks vaja käia ka Lenini-nimelises raamatukogus, sealses dissertatsioonisaalis.

Kirjandus kirjanduseks. Selle otsimise, leidmise ja kasutamisega saab iga aspirant hakkama. On vaja aga ka dissertatsiooni kirjutamise oskust: näha probleeme, kirja panna, vormistada.

Kiidan võimalust kasutada meie raamatukogu lugejakabiine, sest sõltub ju ka aspirandi töö tegemine muust ilmast, ümbrusest.

Hindan väga suurelt juhendaja osa. Temast sõltub palju — kaitsmise koha ja aja leidmine, üleüldse aspirandi käekäigu kujunemine. Raskematel hetkedel on just juhendaja see, kes julgust sisendab, vahel ka tagant utsitab. Minu meelest sõltub just temast, kas sa tunned end aspirantuuriajal üksi või mitte. Minu väitekirja juhendas prof. Heiki Müür.

Publikatsioone saame avaldada TRÜ ja TPI toimetistes, olen esinenud konverentsidel. Keskväljaannetesse sattuda on juba keerulisem. Üldiselt on eneseväljendamise võimalused normaalsed.»

✲ **KAITSMINE.** «Kellele eelneva loomulik jätk, kellele täiesti uus tsükkel, kus vorm võtab sisu üle võimust. See on igatahes kõige kulutavam, kõige närvilisem aeg: kust saab paberit, kes lõikab sobivasse formaati, kes redigeerib (vene keeles kohe korrektse.t kirjutada ei oska hästi), kes trükib, kes köidab, kes paijundab autoreferaadi jne., jne.

Küsin vahel eneselt kas ei jää paberite vormistamise juures sisuline külg tagaplaanile — töö ise jääb ju lihtsalt seisma? Samal ajal tulevad aga erialas uued probleemid, millega momendil ei jõua tegelda. Töölesuunamisega võib muutuda kogu uurimisprobleemistik. Just sel ajal ongi vist kõige rohkem poolelijätjaid. Mõistan neid. Kui aga eelkaitsmisele oled juba jõudnud, siis hakkab lõpp paistma ja võid kergemini hingata.

Minu arvates oleks vaja, isegi väga, üht ASPIRANDI MEELESPEAD, kust saaks teada paberite täitmise jt. mitmesuguseid nõudeid. Muidu täidad pabereid, võtad allkirju, aga viimase juurde jõudes selgub, et ikka on midagi valesti ning tuleb jälle otsast alustada. Niigi vähest aega oled ilmaaegu raisanud.

Arvatakse sedagi, et kui aspirandil õppetööd pole, las teeb ühiskondlikku tööd. Tihti kuhjatakse palju jooksvaid ülesandeid. Muidugi tuleb temalgi midagi teha, aga mõistlikkuse piirides. Väitekirja lõppetapil ei tohiks küll ühiskondliku tööga koormata.

Kui tulevastele aspirantidele midagi ütelda, siis seda, et aspirantuuri astudes **peab** endale selgeks tegema selle, mis ees ootab. Tartusse jääjal on vaja enamasti ise elamispind leida, mõelda sissetuleku peale, millega peab läbi tulema. Üsna suureks lähevad väitekirja kulud. Teatud ajaks lülitad ennast küll muust maailmast täiesti välja, aga siis hakkab kodus kõik uppuma. Perioditi siiski aega jääb. Palju oleneb perekonnaliikmetest: abikaasa mõistvast suhtumisest puhkepäeval töötamisse, et talle teinekord kodus suurem koormus langeb. Hea, kui vanavanemad vahel last hoiavad. Eks aspirant vajab ka kateedriliikmete toetust, nende arvamust. Ilmselt on mõnes mõttes lihtsam sihtaspirantuuris, kus saad oma tööga rohkem tegelda, on vähem ühiskondlikku rabamist. Lõppkokkuvõttes oleneb siiski kõik endast.»

VARJE SOOTAK

Komsomolikroonika

● 15. veebruaril said komitee istungil soovituse NLKP liikmekandidaadiks astumiseks Harri Arming (maj. II), Margus Rohtla (maj. III), Hille Tomingas (keemia IV), Tiit Raud (keemia V) ja Eve Volma (arstit. V). ÜLKNÜ-sse võeti vastu Imbi Hollat (arstit. V).

● Aivar Reidla (ajal. I, eksmatrikuleeritud 4. jaan.) heideti komsomoliorganisatsioonist välja.

● Eve Rohtla vabastati komitee pressisektori juhataja ja komitee liikme kohustustest. Tema asemele valiti Indrek Lindsalu.

● Hugo Raudsepp valiti kultuurisektori juhataja kohusetäitjaks.

● Seflussektori juhataja ja komitee liikme kohustustest vabastati Vahur Hollo, asemele sai Andrus Lepikov.

● Majandusteaduskonna komsomolibüroo sekretäriks sai Kalev Lepik.

● Suvemalevat juhivad sel aastal Raivo Maalinn ja Toomas Tamman (vastavalt komandör ja komissar).

● Kinnitati ELKNÜ TRÜ organisatsiooni tööplaan kevadsemestriks.

● Kinnitati EÜE funktsionäärid ja EÜE välisrühmade koosseis.

● Võeti vastu otsus «ELKNÜ TRÜ Komitee ülesannetest EÜE-83 ettevalmistaval perioodil», milles peatähelepanu on ühe kõrgkooli rühmade komplekteerimisel.

● Võeti vastu metoodiline juhend «Üleülikooliline komsomolikoosolek õppedistsipliinist». 21.—28. veebruarini toimuvad koosolekud kõigil kursustel, arutatakse läbi NLKP Keskkomitee novembripleenumi materjalid ja selgitatakse välja võimalused õppedistsipliini parandamiseks.

INDREK LINDSALU

Millest kõneldi partei- ja komsomoliaktiivi koosolekul

(Algus 1. lk.)

jälgida, kui ruume muudetakse omal algatusel. Selles on vaja õppeosakonnaga ilmtingimata kokku leppida. Etteheite distsipliini jälgimisel teenis komsomolikomitee, kes viimastel aastatel pole sellega piisavalt tegelnud.

Teadusprorektori aset. prof. Arvo Tikk kõneles ülikooli teaduslikust produktsioonist. Edusammudest võib lugeda eelmises ja tänases lehes. Kuid ülikoolis töötab umbes 10 protsenti õppejõude, kes pole viimase paari aasta jooksul avaldanud ühtegi teaduslikku tööd. Suur hulk kõrgharidusega töötajaid kateedrites ja laborites ei tegele samuti loomingulise tööga. Siin on reserv, mis vajab virgutamist.

Vanemtöödejuhataja jaoskonna vaneminsener Kiira Talja peatus mitmel teraval probleemil, mis takistab ülikooli majandusinimeste tööd. Need on materjalid ja töötingimused. Näiteks saab ülikool betooni ja segu raudbetoontehaselt kätte viimaste hulgas ning alles siis, kui selleks auto antakse. Samal ajal ei saa objektile saadetud töömehi ümber paigutada. Äkki segu veel tuleb? Aastaid on kõneldud garaaži ja majandushoovi kehvadest töötingimustest. Garaažile on vaja korralikke ruume, kus saab ka masinaid remontida. Majandusõue jaoks on tarvis niisugust maa-ala, kuhu saaks paigutada segusõlme. Suuremaid ruume vajab ehitusjaoskond, seoses viimaste remontidega jäid töömehed ilma mitmest väiksest töökojast. Kui töötingimused oleksid paremad, paraneks ka töö maht ja kvaliteet, rääkimata töödistsipliinist. Muidugi on ka tööliste hulgas veel neid, kes tööajast ei hooli. Majandusosakonna rahvakontroll on kontrollinud oma allasutusi mitmel korral. Eeskujulikult töötatakse kirjastusosakonnas, õppetehnika osakonnas, õppetöökodades, kinokabinetis.

Komsomolikomitee ideoloogiasektori juhataja Owe Ladva tutvustas üliõpilaste ideelis-poliitilist kasvatustööd. Näiteks õppetööküsimustega tegelevad üliõpilased paremini õigusteaduskonnas ja keemiaosakonnas (viimase õppekomisjoni tööst võtab osa ka komsomolibüroo esindaja). Mitte igas teaduskonnas pole aga veel tunda kollektiivi mõju, sageli jäetakse tõsised küsimused lahendamata lihtsalt omamehelikkuse pärast. Komsomolijuhid peaksid ka enesedistsipliinile rohkem tähelepanu pöörama. Pole ju kehvasti õppival komsomolifunktsionääril moraalset õigust nõuda häid hindeid teistelt. Möödunud aastal arutas komsomolikomitee kahel korral õppedistsipliini mõjutusvahendite kasutamist. Tänavu arvestatakse ka EÜE-sse soovitamisel õppedistsipliini.

O. Ladva tõi ka näiteid internatsionaalsest kasvatustööst.

Rektor prof. Arnold Koop toonitas meie partei ja valitsuse viimaste dokumentide erilist tähtsust, ja mitte ainult nende tundmaõppimise vajalikkust, vaid veel enam nende elluviimist. Töödistsipliini mõiste ei tähenda sugugi üksnes üksikute hoolimatute tagaajamist, vaid sisulist analüüsi. Töödistsipliini kindlustavad vastutustundlik suhtumine ning printsipiaalsus nii enesesse kui kaaslastesse. Sisuliselt saame töödistsipliini hinnata ju töömahu ja kvaliteedi järgi. Ülikoolis töötab üle 3500 töötaja. On olnud juhtumeid, kus ei teata, kes mida täpselt tegema peab. Nõuda võib ju alles siis, kui on teada, kes vastava ülesande täitma pidi. Kontrolli puudumise näitena tõi rektor hiljutiste telefonikõnede limiidi ületamist. Õigeaegse kontrolli puhul oleks mõttetu raiskamine ära jäänud.

Edasi peatus rektor ideelis-poliitilisel kasvatustööl ning rahvusküsimuse aspektidel. Ülikoolis õpivad üliõpilased paljudest rahvustest, nad saabuvad Nõukogude Liidu erinevatest paikadest, saavad koduks Tartu, kohanevad kaaslastega. Ta rõhutas vajadust rohkem tegelda nende noortega, uurida rahvusküsimust just nende näidete varal ülikoolis.

EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär Indrek Toome lisas töödistsipliini käsitlusele ka poliitilise vastutustunde vajaduse. Mõnikord on see latt liiga madalale asetatud, eriti siis, kui ei süüvita piisavalt tekkinud situatsioonidesse, ei märgata täielikult olukorra teravust. Ka parteilises distsipliinis peab igaüks seadma enesele oma eesmärgi, igaühe osa peab olema nähtav. I. Toome märkis, et ülikooli komsomoli suurüritused — üliõpilaspäevad ja sõpruspäevad hakkavad üha rohkem muutuma tõeliselt internatsionaalseteks üritusteks. Komsomoli ülesanne ongi tegelda poliitilise kasvatustööga. Mõndagi oli ette heita EÜE rühmade taidlusele, ühiselamutele.

TEATRIÜHINGU KINGITUS ÜLIKOOLILE

Teisipäeval, 15. veebruaril etendas Tallinna Draamateater «Vanemuises» Siegfried Lenzi näidendi «Süütute aeg. Süüdlaste aeg». Selle lavastas Eesti NSV teeneline kunstnik Evald Hermaküla. Näidend oli ENSV Teatriühingu kingitus ülikoolile 350. juubeli puhul. Pärast etendust tänas rektor prof. Arnold Koop Teatriühingut ning andis ühingule, lavastajale ja näitlejaile üle ülikoolipoolsed kingitused.

Venia legendi

Võõrkeelte kateedri ped.-kand. **A. Alli** *venia legendi* loeng dotsendikutse taotlemiseks toimub neljapäeval, 3. märtsil kl. 10.15, km. aud. 214 teemal «Fachliteratur im Fremdsprachenunterricht an nichtphilologischen Fakultäten».

Prof. AGO KÜNNAP

TRÜ teadustöö...

(Algus 2. lk.)

luua kandidaatide reservi, mitmel erialal on olnud ka konkurss. Vastuvõetud aspirantidest oli 52% juba sooritanud kandidaadieksamid enne aspirantuuri. Esmakordselt organiseeris ülikool vabariikliku aspirantide ja noorte õppejõudude kõrgkooli pedagoogika ja psühholoogia alase sügiskooli Sangastes.

Doktoriväitekirju kaitsti 4 (1981. a. 2) — E. Laasik, A. Lind, J. Ksenofontov ja J. Ant. Kaitsmisele esitati 9 väitekirja, neist H. Siigur ja J. Mikk kaitsesid tänavu jaanuaris, J. Kärneril, F. Kinkaril ja H. Kaarmal on väitekirjad erialanõukogudesse vastu võetud. Vanemteaduri kohal on praegu doktoriväitekirjade lõpetamiseks 10 õppejõudu.

Erialanõukogusid oli tänavu 1. jaanuaril ülikooli juures 8: doktoriväitekirjade jaoks 5 ja kandidaadiväitekirjade jaoks 11 erialal. Aktiivsemalt tegutsesid soome-ugri keelte ja nõukogude rahvaste kirjanduse doktoriväitekirjade kaitsmise nõukogu, kus kaitsti 9 väitekirja, vene kirjanduse eriala (kaitsti 8) ja sisehaiguste, farmakoloogia nõukogu (kaitsti 7 väitekirja).

Üliõpilaste teadustöö jätkus vastava komplekssplaani alusel, mis näeb ette üliõpilaste kaasahaaramist teadustöö kõikides vormides. Traditsiooniliste vormide (ÜTÜ konverentsid, ringide ettekandekoosolekud jne.) kõrval on viimasel ajal saanud eluõiguse mitmed uued üritused: teaduslikud ekskursioonid, vilistlaskollokviumid, ühisüritused Õpilaste Teadusliku Ühinguga.

1982. aastal võttis ÜTÜ tööst osa 94% üliõpilasi. Aktiivselt töötab ÜTÜ põhilüli — ringides oli 59% üliõpilastest. Viimastel aastatel on need näitajad stabiliseerunud. Rohkem võiks ÜTÜ-s osaleda nooremate kursuste üliõpilasi.

Üliõpilaste juhendamisega mis tahes vormis tegeles 80% õppejõududest, õpetöövälise juhendamisega 68%. Sellega ei saa rahul olla. Üliõpilaste teadustöö juhendamine peaks olema iga õppejõu ja teaduri kohus. ÜTÜ nõukogul on koostatud juhendajate ankeet, mida hakatakse lähemal ajal analüüsima.

Konkurssidel esineti edukalt. Üleliidulisele konkursile esitati 34 tööd, saadi 2 medalit ja 7 diplomit (**Toim.** — võitjate nimed ilmusid eelmises lehes). Vabariiklikult konkursilt saime 533 töö eest 21 rahalist preemiat, 43 diplomit vanemate kursuste ja 27 diplomit nooremate kursuste üliõpilastele.

Ülikoolisisesele konkursile esitati 823 tööd, neist said 550 esikoha. Esikohatöödest omakorda langes ÜTÜ medal 38 ning rahaline preemia 14 ja diplom 504 tööle. Ülikoolisiseselt saadakse põhiliselt esikohti, esikohasiseselt toimub omakorda diferentseerumine. Kas esikohadiplom pole kaotamas oma väärtust ja stimuleerivat osa? Esikoha vääriliseks tuleks tunnistada ainult need, millega kaasneb kas rahaline preemia või medal (50—70 tööd). Nii kujuneks üleülikooliline konkurss taas oma nime vääriliseks.

Edukalt möödus kevadine ÜTÜ konverents. Üliõpilaste teaduslikud sidemed olid juubeliaasta väärilised. Vennasvabariikides esinesid meie üliõpilased 184 ettekandega (1981. a. 92).

Oluline stiimul üliõpilaste teadustöö edasisel paranemisel on sotsialistlik võistlus. Eelmisel aastal võitsid ajalooring, sünnitusabi ja günekoloogiaring ning füüsikalise biokeemia ring. Nii 1982. kui 1983. aasta kokkuvõtete põhjal võetakse osa ka üleliidulisest kõrgkoolidevahelisest sotsialistlikust võistlusest. Selleks tuleb ülikoolis välja selgitada parim kateeder ning teaduskond üliõpilaste teadustöös.

1982

Tage der Sowjetunion in Schweiz
Les jours de culture de l'URSS en Suisse

OLEV SAKS

BERN

(vt. «TRÜ» nr. 2 ja 3)

Locarnost tagasiteel peatusime Altdorfis, kus asuvad legendaarse šveitsi rahvuskangelase Wilhelm Telli monument ja Suvorovi muuseum. Lähedal on mäekuru, mille kaudu tulid Vene väed viimase juhtimisel üle Alpide.

Ka pealinnas kulges kontsert menukalt. Külaliste hulgas olid NSV Liidu, Argentiina ja Jugoslaavia suursaadikud.

Järgmisel päeval oli ekskursioon vanalinna, mis oma kitsaste tänavatega ja võlvialustega meenutab mõneti Tallinna. Keskaegsetest tänavakaevudest on kujundatud purskkaevud, igaühel seismas mingi värvitud kuju.

Berni sümbol on karu. Legendi kohaselt on linngi *Bär*'i (sks. k. karu) järgi nimetuse saanud. Populaarsed on kaks hiiglasuurt mesikäppa, keda lubatakse sööta. Karutoitu müüakse kõrvalasuvas kioskis.

Pealinnas käisime NSV Liidu saatkonnas suursaadik V. Lavrovi vastuvõtul.

LAUSANNE

Enne Lausanne'i läbisime Genfi järve põhjakalda, mida nimetatakse Šveitsi pärliks. Loodus oli seal tõepoolest kaunis. Möödasõidul näidati filmikuulsuste villasid — Ch. Chaplin, Jean Gabin, Brigitte Bardot.

Lausanne osutus üheks ilusamaks nähtud linnadest. Tänavad on mäeküljel erinevail tasandeil. Tänu sellele ei varja hooned vaateid Genfi järvele ja valendavatele Alpidele. Giidi andmetel on Lausanne'is maailma lühim metroo.

Kontserdi avatervituse prantsuse keeles ütles Rene Treial. See meeldis publikule. Edasi läks tõusvas joones. Lõpus kolm šveitsi rahvalaulu «Lakstigali» esituses pälvisid tormilise alpausi. Nõuti ka «Tuljaku» kordamist. Võib-olla aitas õnnestumisele kaasa ka «Théatre Municipal» esmaklassiline lava ja saal.

Kontserdil viibisid Šveitsi kultuuriminister, NSV Liidu konsul ja asekonsul ning saatkonna töötajad.

Õhtu lõppes kohaliku sõprusühingu poolt korraldatud südamliku vastuvõtuga restoranis. Seal paluti tungivalt korrata kontserdil kuuldud šveitsi rahvalaulu «Le Vieux Chalet», mida tuli «Lakstigalil» esitada veel korduvalt Genfiski.

GENF

Muljeid kogunes palju. Tagantjärele tundub uskumatuna, et viibisime selles linnas ainult kaks ja pool päeva. Üks kontsert oli uusehituste rajoonis Lignonis, teine NSV Liidu Alalises Esinduses, kus on 1200 töötajat.

Publiku hulgas oli ka firma «Meyrin Voyages» omanik, noor daam, kelle autobuss oli meie käsutuses. Teda huvitas, mille poolest ja kas üldse erineb meie tudengite tants ja laul professionaalsest kunstist, mis on selles säilinud rahvalikku, milline on heliloojate panus. Analoogilised küsimused tekkisid külastajatel ka eelmistel kontsertidel. Šveitsis on praegu midagi ärkamisaja taolist. Nad ei taha olla sakslased — prantslased — itaallased, kelle keeli kõnelevad. Šveitslased otsivad oma kunstis seda, mis on tõeliselt rahvuslik, ainult neile omane.

Eredate muljete hulka kuulub ekskursioon Rahvaste Paleesse, kus asub ÜRO Euroopa büroo. Läbisime uue ja vana hoone. Viimane kuulus varem Rahvasteliidule. Palees toimub üle 7,5 tuhande nõupidamise ja konverentsi aastas. Peatusime 2000 istekohaga kontserdi- ja mitmes konverentsisaalis. Ühes tuntud ajalooliste nõupidamiste kohas nägime kunstnik Jose Maria Serti kulla ja seepiavärvidega lae- ja seinamaale. Kompleksi ühes tiivas paikneb maailma suurim raamatukogu.

Uued linnaosad Lignon, Meyrin jt. on ehitatud suurplokkidest ja -paneelidest nagu meilgi. Rajoonis, kus toimus kontsert, nägime 13-korruselist maja kümnele tuhandele elanikule, kõrval kauplus, kirik, restoran, võimla, kontserdisaal. Kui kolmandik šveitslase palgast kulub korteriüüriks, siis Genfis on korterid koguni 20% võrra kallimad.

Ekskursioonil veinitööstusse tegime kõrvalepõike Prantsusmaa — Šveitsi piiripunkti, möödusime Euroopa Tuumauurimise Nõukogu (CERN) territooriumist, millel paikneb maa all kiirendi. Veinitööstuses tutvustati tehnoloogiat, keldreid ja lõpuks veinimarke. Siingi ei pääsenud «Lakstigal» laulmata. Kuuldus nende «Chalet'st» oli ette jõudnud.

Vanalinnaga tutvumiseks jäi vähe aega.

Ärasõidueelsel õhtul algas linnas karneval «Escalade» (pr. k. — ülesronimine). Sellega tähistatakse prantslaste üle saavutatud võidu aastapäeva. Juba varakult hakkasid tänavatel trummipõrina ja vilepillide saatel marssima piikide ja hellebardidega malevad. Õhtutundidel lisandus neile karnevalikostüümides noori ja lapsi, ka orkestreid. Käisime müüridel, mida mööda ülesronivate vaenlaste peale oli sajandeid tagasi tühjendatud supipott. Viimane on saanud karnevali sümboliks. Sel õhtul kinkis giid ka meile šokolaadist poti.

Prožektoritest valgustatud Saint-Pierre'i katedraal (1232) paistmas üle vanalinna ning lahe, värviliste reklaamtulede peegeldused järvepinnalt ja kuulsa genflase Jean Jacques Rousseau monument sildade vahel keset vett, olid viimased sügavamad muljed õhtusest Genfist.

Meie tudengid Alpides. MEEME UTI foto

TAGASI ZÜRICHIS

Sõit Genfist Zürichisse kestis neli tundi. Giidilt saime teada veel mõndagi huvitavat. Näiteks ülikoolide kohta. Neid on Šveitsis seitse.

Vastuvõtt toimub sisseastumiseksamiteta gümnaasiumi lõputunnistuse alusel peale 12-aastast õppimist. Ainult sissesõitnutele korraldatakse eksam. Kehtib õppemaks. Väljalangevus on suur. Diplomini jõudvate inimeste arvu piiratakse eksamitel esitatavate nõudmiste tasemega vastavalt vajadusele spetsialistide järele. Ühiselamuid ei ole. Mujalt tulnud üliõpilased elavad sageli õpperuumides, kus nad valmistavad ka toitu.

Zürichi lennujaamas olid meid saatmas Nõukogude saatkonna ja konsulaadi töötajad ning ühingu «Šveits — NSV Liit» juhid. Viimastelt kuulsime, et kontsertidele järgnenud päevadel oli ühingusse astunud märkimisväärselt uusi liikmeid, peamiselt noori inimesi. Nähtavasti on see siiraim hinnang meie esinemistele Šveitsis.

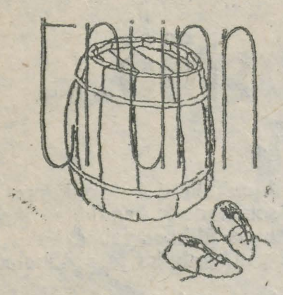

VÕÕRANDUMISJUHTUM MEIE LINNAS

Öudusjutt

Kindlasti olete kunagi ülikooli ees, sees või ümber näinud erakordselt pikkade punaste vuntsidega noormeest. Ütlen kohe alguses ära, et selle noormehega — Tuuduriga — ühega meie hulgast juhtus koŝmatoorne lugu. Nõrga närviga isenditel ei soovita siit edasi lugeda.

Ühel hommikul tundis Tuudur midagi imelikku. Kell oli alles seitse, loengute alguseni veel aega mitukümmend meetrit, aga ei saanud enam magada. Tuudur tundis, et isegi ei tohi *enam magada. Ta süütas küünla (elektrit parajasti ei olnud — kehtis mingi teine režiim) ja tõstis pisikese ümarpeegli näo ette. Miskit võõrast vaatas sealt hõbetatud klaasilt vastu. Täiesti tundmatu nägu. «Just nagu polekski see mina, nagu oleks ma isegi füüsiliselt võõrandunud,» mõtles Tuudur tagasihoidliku hirmuga. «Äkki on tegelik mina veel voodis,» sähvatas läbi unise pea. Tuudur tatsas kušetini, langetas küünalt hoidva käe ja... tõmbus ehmunult tagasi — valge padjapüür ei olnud enam valge vaid punane, karvane.*

Kell oli mitu minutit vaikses, hämaras ja jahedas toas tiksunud, kui Tuudur julges uuesti voodi lähedale minna. Ja tõesti, padi oli punane, aga kuidagi imelikult. Tuudur katsus käega — pehme, karvane, soe. «Kas padi on kasvama hakanud või? Mis totter jama see on? Idiotism.» Tuudur jõi klaasi «Värskat», riietus, läks välja. Kavatses paar tuttavat juurakat ja arsti vaatama kutsuda. Äkki on midagi kriminaalset või meditsiinilist.

Piret ei tundnud Tuudurit ära. Kutsus kõrvaltoast Maie vaatama (Maie ja Tuudur käisid). Mõlemad tütarlapsed kinnitasid, et näevad varast tülitajat esmakordselt. Tuudur tõmbas taskust isikut tõendava dokumendi (nendest paberitest üliõpilane juba puudust ei tunne), vist ALMAVÜ pileti, ja kinnitas, et tema on Tuudur. Tüdrukud nõudsid pildiga paberit. Jupike otsimist ja lugejapiletilt vaatas neile vastu Tuudur Barm, vuntside ja lipsuga.

«Kuule, Piret, sel kutil on minu arust Tuuduri riided seljas, äkki on tõesti temaga midagi juhtunud?» Piret piidles sosistavat sõbrannat, heitis kahtleva sähvakpilgu hommikuse külalise poole ja küsis: «Miks te üldse nii vara hommikul meid tülitate? Kus Tuudur on? Miks teil Tuuduri riided seljas ja dokumendid taskus on?»

Tuudur täitsa ehmus sellest küsimustevalangust. «Kuulge! Mai ja Pirru! Kas te tõesti mind ära ei tunne? Ma ise vaatasin ka peeglist endale päris võõra näoga vastu. Kas ma olen tõepoolest ühe ööga nii muutunud, et ma ise ega teie ka mind enam ära ei tunne? See on mingi õudne jama.»

———

Tuudur ei julgenud kolm päeva oma erakasse minna. Kondas ühikates, pummeldas kunagiste sõpradega, kes teda millegipärast ära ei tundnud et cetera.

Siis hakkas mingisugune tuudurlik tunne jälle kehha tulema (ajudesse kaasaarvatud). Tuudur Barm keeras oma Poe tänava eraka ukse lahti. Sisenes. Süütas kahekümne nelja rublases laearmatuuris elektrivalguse ja nägi laual paberilehte. Punase vildikaga oli suurte tähtedega kirjutatud:

TUUDUR I
LÄKSIN SINUST VÄLJA!

TUUDUR II
Edgar Allani nägemuse kirjutas üles
TAAVET TÜNAMO

AVANGARDISTLIK

Kurbuse kõverad küüned
rebivad rõõmu ihu
paremaid tükke.
Tolmuste ahvide sabad
keevad tõrvaseks süldiks
miilavail sütel
me kabiinide küljest
pöörases mudameres.
Tajume uuestisünni
räniseid küüsi
silmadest välja kasvamas.
Kusjuures üks
nabajalgne narr
taob pidevalt
mõistust
vastu
raud-
teerelssi.

TAAVET TÜNAMO

SÜDAMELT ÄRA

Vastuseks kuuldusele, nagu oleks ma eelmise aasta 19. novembri õhtul järjekordselt uppunud, pean vajalikuks teatada, et tegu on diletantliku vaatleja eksitusega.

Kui sain oma uppumisest teada, küsisin sõpradelt, kas nemad ka neid jutte usuvad. Enamik ei uskunud. Pärast katsusin mõlema käega erinevaid materiaalselt eksisteerivaid esemeid ja vaatasin end peeglist. Enamik katseid andis positiivse tulemuse.

Ikka levib veel kuuldus, nagu oleks ma tol 19. novembri õhtul uppunud. Mina seda igatahes ei usu. Ent mida arvad sina, lugeja?

ARNE ADER,
amatöörsõudja

NB! «Trünni» toimetus ootab lugejate kirju ja joonistusi.

Tuusikud

TRÜ ametiühingukomiteest saab II kvartalis järgmisi sanatooriumi- ja puhkekodutuusikuid:

Železnovodsk «Elbrus»	28. 05.—20. 06.	— seedeelundite h.	— 48.—	rbl.
Druskininkai (ambl.)	28. 06.—21. 07.	— liigeste-närvi, günekol. h.	— 39.—	„
Anapa (ambl.)	30. 05.—22. 06.	— günekol. h.	— 35.90	„
Pans. «Ross» (ravi)	8. 06.— 1. 07.	— südame-vereringe h.	— 36.—	„
Jurmala «J. Fabricius»	2. 05.—25. 05.	— „ „	— 36.—	„
Sigulda (Läti)	6. 05.—29. 05.	— hingamisteede h.	— 36.—	„
Druskininkai «Puzinas»	23. 05.—15. 06.	— luu-liigeste h.	— 36.—	„
Kemeri «Daugava»	15. 06.— 8. 07.	— „ „	— 36.—	„
Baldone (Läti)	28. 06.—21. 07.	— „ „	— 54.—	„
Tshaltubo «Sahtjor»	15. 06.— 4. 07.	— „ „	— 42.—	„
Jurmala «Gorki»	6. 06.—29. 06.	— südame-vereringe h.	— 33.—	„
Jurmala «Bulduri»	27. 05.—19. 06.	— „ „	— 33.—	„
Zelenogradsk (Leedu)	27. 05.—19. 06.	— „ „	— 48.—	„
Sotši «Matš. Dolina»	18. 05.—10. 06.	— „ „	— 36.—	„
Pärnu «Sõprus»	30. 06.—23. 07.	— „ „	— 36.—	„
Druskavets «Berjozka»	20. 06.—13. 07.	— seedeelundite h.	— 40.50	„
Predgorõ Kavkasa	20. 06.—13. 07.	— „	— 48.—	„
Kemeri «Caika»	17. 05.— 9. 06.	— „	— 33.—	„
Lici (Läti)	12. 05.— 4. 06.	— „	— 33.—	„
Kemeri «Kemeri»	7. 06.—30. 06.	— närvisüsteemi h.	— 48.—	„
Kemeri «Dzimtene»	8. 05.— 2. 06.	— nahahaigused	— 34.50	„
Haapsalu «Laine»	20. 04.—13. 05.	— närvisüsteemi h.	— 34.50	„
Pärnu «Rahu»	28. 06.—21. 07.	— „	— 34.50	„
Pärnu «Estonia»	10. 05.— 2. 06.	— „	— 34.50	„
„ „	22. 06.—15. 07.	— „	— 34.50	„
Pärnu «Rahu»	31. 05.—23. 06.	— seedeelundite h.	— 48.—	„
„ „	21. 05.—13. 06.	— luu-liigeste h.	— 34.50	„
Pärnu «Estonia»	26. 06.—19. 07.	— „ „	— 34.50	„
Pärnu «Rahu»	22. 05.—14. 06.	— „ „	— 34.50	„
„ „	28. 04.—21. 05.	— närvisüsteemi h.	— 34.50	„
Haapsalu «Laine»	17. 04.—10. 05.	— luu-liigeste h.	— 34.50	„

Puhkekodudesse:

Pühajärve (perek. t.)	5. 06.—16. 06.		Võsu	4. 06.—15. 06.	
Võsu (perekonnat.)	15. 06.—26. 06.	(3 in.)	Võsu	14. 06.—25. 06.	
Võsu (perekonnat.)	27. 06.— 8. 07.	(4 in.)	Võsu	17. 06.—28. 06.	— 4 tk.
Võsu	1. 06.—12. 06.		Võsu	30. 06.—11. 07.	— 5 tk.
Võsu	3. 06.—14. 06.				

Avaldused esitada otse ametiühingukomiteesse.

Taidlus-konkurss '83

toimub sedapuhku 11.—13. märtsini. Esinejaid oodatakse kõikidest teaduskondadest, võimalikult paljudelt kursustelt. Üleülikoolilise taidluskonkursi organiseerivad komsomoli- ja ametiühingukomitee ning TRÜ klubi. Et viimane on ürituse otsene läbiviija, tuleb peale teaduskondlikku kavade läbivaatamist need registreerida (palade nimetused, autor(id); esinejad; omaloomingu puhul stsenaarium) klubi kunstilise isetegevuse sektori juures 9.—10. märtsil (õhtupoolikul).

11. märtsi päev on reserveeritud laulukonkursi jaoks (vt. «TRÜ» nr. 38, 1982. a.). Nii et **ainult lauluga väljatulejate** jaoks on **eraldi konkurss** «Tudengilaul 83». Kahel järgmisel päeval taieldakse kõikvõimalikes muudes žanrides (montaaž, sõnalis-muusikaline intermeedium, liikumiskavad, deklamatsioon, ka film — niikaua, kuni filmitegijad omavahel konkurssi ei tee). Ühe esinemiskava kestus võiks piirduda 20 minutiga, teaduskond saab ehk hakkama ühe tunniga.

Kui mõni üksikesineja jääb selle taha toppama, et end ja oma «lugu» teaduskonnas kellelegi pakkuma ei oska minna, siis seadku ta nõu ja abi saamiseks sammud klubi poole (telefon 3 47 00).

NB! Ei maksa vaka alla jätta oma pillimänguoskust ega sahtlisse kirjutatud loomingut. Kõrgkoolidevahelisele taidlusele peaks minema ju ikka nii, et kõik, ka peidetud oskused ja võimalused oleksid välja pakutud.

Head pealehakkamist!

ÜTÜ NÕUKOGU TEATAB

ÜTÜ vabariiklik seminarlaager toimub **6. ja 7. aprillil** Käärikul. Teaduskondade ÜTÜ konverentside korraldamisel tuleks seda arvestada.

TRÜ ÜTÜ nõukogu koosolek on **reedel, 25. veebruaril kl. 16.15** ühiskonnateaduste hoones ruumis 102. Osa võtma peavad kõikide teaduskondade ÜTÜ nõukogu esimehed ja juhendavad õppejõud.

TÄHELEPANU!

Andmeanalüüsi fakultatiivkursus toimub esmaspäeviti kl. 16.15—18.00 Vanemuise t. auditooriumis 109 (mitte 107, nagu varem teatatud).

JAANUARI- JA VEEBRUARIKUU PARIMAD

Meie lehe toimetus otsustas selgitada iga kuu parima tudengist autori kirjutise ja foto. Jaanuari- ja veebruarikuu parimateks arvas toimetus Hannes Tamme (žurnalistikaos. IV k.) lood «Trünnis» ja Meeme Uti (ajaloot. IV k.) fotod.

TÕLKEVÕISTLUST

on pikendatud veebruari lõpuni!

KLUBIS

Laupäeval, 19. veebruaril kl. 18 džässiõhtu («Big Band» H. Markuse juhatusel, «Reval Revival», konservatooriumi džässitrio ja solistid).

Pühapäeval, 20. veebruaril kl. 20 diskosaalis diskoprogramm O. Ulbilt.

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 19. veebruaril ja pühapäeval, 20. veebruaril kl. 19 ansambel «Kolmikhüpe».

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 576. Типология культуры. Взаимное воздействие культуры. Труды по знаковым системам XV. Тарту 1982, 1000 экз,. 160 с., 1 руб. 70 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 621. Механизмы вывода и обработки знаний в системах понимания текста. Труды по искусственному интеллекту. Тарту 1983, 500 экз,. 136 с, 1 руб. 20 коп.

MARATONI KUTSE

Pealkirjas mainitu oli vist see, mis pühapäevasele Kääriku maratonile 7810 suusatajat tõi. Et igat juttu kombeks ilmast alustada, siis olgu ära märgitud, et oli maratoniilm. Niipalju sissejuhatuseks. Allpool maratonikilde ja vestluskatkeid.

*

Maraton oli 55,8 km pikk. Lõpuni sõitsid 6885 suusatajat. Esikolmik: m e h e d: 1. J. Teppan 2.53,33; 2. U. Leist 2.54,18; 3. J. Toim; n a i s e d: 1. R. Smigun 3.34,58; 2. Ü. Mardi 3.36,51; 3. S. Sepp 3.38,09.

*

Ülikoolist oli esialgsete andmete järgi rajal ligi 300 suusatajat. Üle poole neist olid õppejõud ja teenistujad. Imestama paneb üliõpilaste vähene osavõtt. **Ülikooli parimana oli suusakateedri õppejõud Mati Alaver kaheksas.** Parim tudeng **Indrek Laine (KKT II)** oli 19. Naiste arvestuses oli **Kerri Veski (KKT II) 4. ja Kersti Merila 22. Nobedamaks professoriks saab tunnistada Gennadi Vainikkot.**

*

Oma 22. maratoni sõitis taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri dotsent **Erich Kukk**: «Enne maratoni olin haigevõitu, samuti polnud tänavu suurt sõitnud. Hommikul vaatasin, et ilm on hea, lausa kutsus sõitma. Distantsil olin rahulik, hetkevorm lubas asja rohkem matkana võtta. Tahan väga kiita rajameistreid. Rada oli ohutu, troppe tekkis vaid paaris kohas.

Et lumi oli tuhkjas, siis ei tulnud ka mulda rajale. Rahvas oli vähe harjutada saanud, seda oli sõidu ajal näha. Mõned Tallinna mehed olid enne maratoni vaid lauskmaal sõitnud. Distantsi esimene pool küpsetas paljud. Lõpus tundsin isegi, et olen päris läbi. Pingutus andis tunda ööselgi. Suu kuivas mis hirmus, pidin kolm korda joomas käima.»

*

Maratoni infotalituse ülem **Lembitu Kuuse**: «Kui rajal oli üliõpilasi vähevõitu, siis raja kõrval oldi kõvasti ametis. Ülikooli õppejõud ja üliõpilased andsid maratoni teenistuses oma parima. Stardi juures olid KKT I ja II kursuse, samuti bioloogia-geograafiateaduskonna tudengid. Finišis võtsid sõitjaid vastu samuti ülikooli inimesed. Kõige tähtsamas lõigus, rajameistrite brigaadis olid tegevad KKT poisid **Toomas Aan ja Raini Pihlak.** Ka suusaabis töötas põhiliselt TRÜ rahvas, seda teenistust juhtis suusakateedri õppejõud **Osvald Allikas.** Minu juures infoteenistuses osalesid ka kaks žurnalistikaosakonna tudengit: **Indrek Lindsalu ja Indrek Schwede.»**

*

Nõnda möödus pühapäevane suururitus, mis maratonikutse järgijaile meeldejäävaks sai. Osale polnud tähtis ka sõidu lõpetamine, vist oli peaasi maratonihõngu tundmine.

RAIVO LOTT

Nüüd Tartu-Kääriku!

Kääriku maraton alles lõppes, aga juba on plaanis uus. 26. veebruaril toimub ülikooli 19. maratonmatk Tartu — Kääriku. Start antakse ilmselt Peedul. Matka pikkus on orienteeruvalt 45 km. Rajameistriteks on Madis Alev ja Arne Kivistik, kes teevad kõik selleks, et rada oleks hea ja sõidetav. Peedule saab Tartust kl. 8.53 väljuva rongiga.

Registreerimine on spordiklubis alates 21. veebruarist ja kestab 24. veebruarini. Kirja saab ennast panna hommikul kl. 9—10 ja õhtupoolikul 15—18-ni.

Veel teadmiseks! Osavõtumaks on 1 rubla. Käärikul on võimalus ööbida 120 inimesel. Finišeerijaid ootavad Käärikul bussid, mis toovad suusatajad tagasi Tartusse. Rajal on ette nähtud toitlustamine, Käärikul ootab priskem lõuna. Organiseerimiskomitee tegutseb. Teisipäeval oli õppeprorektor U. Palmi juures organiseerimiskomitee koosolek.

Mõni sõna suhtlemisklubist

Luuakse suhtlemisklubi. 21. veebruaril kl. 18 on TRÜ klubis esimene kokkusaamine.

Kes on oodatud? Kõik tudengid, kes tahavad iseendast ja teistest paremini aru saada, kes tahavad parandada oma suhtlemisoskust, kes otsivad väljapääsu sisemisest konfliktist või tahavad oma käitumist paremini analüüsima õppida.

(Märkus: lohutamispunktiks loodav suhtlemisklubi ei saa. Samuti on kogemused näidanud, et suhtlemistreeningutel pole hea koos käia abikaasaga.)

Asja hakkavad läbi viima psühholoog Aleksander Pulver ja Mati Sööt, kes on saanud sel alal ettevalmistuse.

Mõni sõna veel suhtlemisklubi olemusest. See on suhtlemistreening: nii individuaalne kui ka grupiline. Mis puutub suhtlemistreeningusse enesesse, siis on see kõikvõimalike olukordade läbimängimine, probleemide tõstatamine ja arutelu nende üle, mõnikord lihtsalt lõdvestus. Tegemist on suures osas elu mänguga. Kõige vähem on tegemist teoreetiliste õpetuste «kantslist kuulutamisega».

Lõpetuseks veel niipalju, et ime nägemise ootusega ei maksa tulla. Midagi silmnähtavalt ennekuulmatut-nägematut suhtlemisklubis ei tehta. Kõik selgub aga muidugi kohapeal.

Kunstiloengule

Möödunud aasta oktoobris alanud loengusarjas «Kunsti ja esteetika valikprobleeme» on seni vaadeldud kunstiprobleeme rohkem esteetilisest ja filosoofilisest aspektist lähtudes.

Uuest semestrist tutvume juba **konkreetsete kunstivooludega** Lääne-Euroopas 19. sajandi lõpul ja 20. sajandil.

Ühesõnaga, juttu tuleb moodsast kunstist, mille üks iseloomulikke jooni on erinevate voolude samaaegne esinemine. Lähemalt tutvustatakse impressionismi ja postimpressionismi, sümbolismi, ekspressionismi, futurismi ja konstruktivismi, sürrealismi ning kunstivoole pärast II maailmasõda.

VASTLAPÄEVALE

Pühapäeval, 20. veebruaril kl. 12.30 on Tähtveres TRÜ töötajate ja üliõpilaste laste vastlapäev (kelgutamise ja uisutamise võistlused, saanisõit). Kaasa võtame uisud ja «Salvo» kelgud. Kl. 14 on uues kohvikus (Leningradi mnt. 27) vastlaeine (80 kopikat maksta rühmaorganisaatorile).

Loengusari on mõeldud kõige laialdasemale kuulajaskonnale. Sillmas on peetud ka neid üliõpilasi, keda võib nimetada passiivseteks kunstihuvilisteks: kes külastavad küll näitusi ja tunnevad huvi tänapäeva kunstiprobleemide vastu, kuid kellele eespool loetletud mõistete sisu on jäänud ähmaseks. Kuna eesti keeles on vastav kirjandus raskesti kättesaadav (põhiliselt üksikud artiklid), siis peaksid loengud huvi pakkuma paljudele. Loengud toimuvad vanas kohas, **Vanemuise ringauditooriumis üle nädala teisipäeviti kl. 19.**

Ruumi jätkub kõigile!

VILJA PARK

NB!

Tuleval reedel ilmub «TRÜ» erinumber abiturientidele. Müügile see ei tule.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajaleht «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 545. MB-01267.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

AR

IVAR JOESAARE joonistus

Istun nüüd siin toimetuse laua taga ja mõtlen: mida Sulle küll öelda, tulevane sisseastuja. Endalgi pole ju eriti kaua sellest möödas, kui olid samad mured ja probleemid, mis Sinul praegu. Mis seal salata, murrangu aeg on tulemas. Ju oled juba kindel, millisesse teaduskonda, osakonda tahad sisse saada. Teisiti ei tohiks see vist ollagi. Ent ometi on ju ka kahtlused, kas ikka valin õige eriala. Kui väga kahtled, siis ülikoolis on olemas selline asutus nagu kutsesuunitluse kabinet, mis asub peahoones kolmandal korrusel. Siit võib spetsialistide abi ja ehk kindlustunnetki leida. Alljärgnevad tutvustavad artiklid taotlevad eesmärki viia Sind lähemalt kurssi ülikoolis õpitavate erialadega. Iga teaduskonna puhul oleme püüdnud võimalikult täpselt näidata, mis perspektiivid on Sul pärast ülikooli lõpetamist. Ometi tuleb sisseastumissaginas rohkem enda ja oma oskuste-teadmiste peale loota, ehk veidike õnnegi on vaja.

Veidi veel, mida vajalikuks pean ja millest juba nüüd mõelda võiks. Ülikoolis läheb vaja **iseseisva töö oskust**. *Seda saab veel lõpuklassiski harjutada. Kiiret mõtlemist ja tähtsama eraldamist ebaolulisest läheb vaja konspekteerimisel. Neid nõudeid, mis kõrgkool esitab, on veel palju ning nendega tutvud lähemalt juba siis, kui oma nime sissesaanute nimekir,ast loed. Igatahes, kui valik tehtud, tule julgelt eksamile. Peaasi on säilitada külm veri ja selge pea. Kõige aluseks on muidugi õpitud materjal.*

RAIVO LOTT

Ajalooteaduskond

- **Õpetajaks**
- **Arhiivitöötajaks**
- **Muuseumitöötajaks**
- **Defektoloogiks, abikooli õpetajaks**
- **Logopeediks**

10 aastat tagasi jagati senine traditsiooniline ajaloo-keeleteaduskond kaheks iseseisvaks üksuseks — filoloogia- ja ajalooteaduskonnaks. Esimese koosseisu jäid kõik keelteosakonnad, teise ajaloo-osakond, defektoloogiaosakond ja psühholoogiaosakond. **1983. aastal võetakse ajaloo-osakonna I kursusele 35 statsionaarset ja 30 kaugüliõpilast, defektoloogiaosakonda vastavalt 25 ja 25. Psühholoogiaosakonda sel aastal vastuvõttu pole, küll on aga taas 1984. aastal.**

● AJALOO-OSAKONDA õppima ootame esmajoones neid, kellel on juba koolipäevil tekkinud sügavam huvi ajaloo vastu või selle mõne eriharu — arheoloogia, etnograafia või kunstiajaloo — vastu. Teretulnud on Õpilaste Teadusliku Ühingu ajaloo- ja kodu-uurimise sektsioonide tööst ning koolinoorte ülevabariiklikest ajaloo-olümpiaadidest osavõtnud või koolide ajaloo- ja ühiskonnateaduste aineringides agaralt tegutsenud õpilased. Head eeldused ajaloo-osakonnas õppimiseks on samuti neil, kelle huviorbiidis on olnud tänapäeva poliitika, rahvusvahelised sündmused ja ühiskonnaõpetuse probleemid, kes on koolis innukalt teinud komsomolitööd või osalenud õpilaste omavalitsuses. Ajalooõpingud ja teaduslik uurimistöö arhiivides ja raamatukogudes nõuavad mitmetes keeltes allikmaterjalide ja kirjanduse lugemist. Ajalooüliõpilastelt eeldatakse seetõttu küllalt tugevat keeltealast võimekust ja ettevalmistust. Kõike seda läheb vaja juba sisseastumiseksamitel, kus ajaloo-osakonna üliõpilaskandidaatidelt nõutakse NSV Liidu ajaloo, eesti keele ja kirjanduse ning ühe võõrkeele ladusat tundmist ja kirjandikirjutamise oskust.

Ajaloostuudiumi **viie (kaugõppes kuue)** aasta vältel omandavad üliõpilased kõigepealt tugeva teoreetilise aluse ühiskonnateadustes (NLKP ajalugu, marksistlik-leninlik filosoofia, poliitiline ökonoomia, teaduslik kommunism, loogika, filosoofia ajalugu). Ajaloo üldkursus hõlmab vana-aja, keskaja, uus- ja uusima aja ajalugu, NSV Liidu ja Eesti NSV ajalugu, Aasia ja Aafrika maade ajalugu, lääne- ja lõunaslaavlaste ajalugu, ürgühiskonnaajalugu, arheoloogiat, etnograafiat, kunstiajalugu, allikateõpetust, historiograafiat, arhiivindust, ajaloolist geograafiat, koduuurimist ja museoloogiat. Õppetöö põhivormideks on loengud ja seminarid. **Pedagoogilise ettevalmistuse** annavad pedagoogika ja psühholoogia ning ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetamise metoodika kursused. Teoreetilisele ettevalmistusele lisanduvad praktikad: I kursusel arheoloogia või etnograafia väli-tööd, II kursusel kasvatustöö pioneerilaagris, III kursusel arhiivipraktika, IV kursusel muuseumi- ja ekskursioonipraktika ning V kursusel pedagoogiline praktika koolides.

Alates III kursusest toimub spetsialiseerumine ühele kitsamale erialale. Põhiliselt jagunevad üliõpilased NSV Liidu (seehulgas Eesti NSV) ajaloo ja üldajaloo, arvuliselt vähemal määral ka arheoloogia, arhiivinduse, etnograafia ja kunstiajaloo rühmadeks. Kitsamal erialal kuulatakse mitu erikursust ning kirjutatakse teadusliku töö oskuste saamiseks kursusetööd ja diplomitöö. Ülikoolikursuse lõpetamiseks tuleb kaitsta diplomitöö ning sooritada riigieksamid. **Sõltumata kitsamast erialast saavad kõik ajalooosakonna lõpetajad ajaloolase — keskkooli ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja kvalifikatsiooni.** Ajavahemikul 1945—1982 on TRÜ andnud ajaloolase diplomi 1606 spetsialistile.

Põhiline osa diplomeeritud ajaloolasi **suunatakse** tööle koolidesse. Enam kui pooled Eesti NSV üldhariduskoolide, tehnikumide, kutsekeskkoolide ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajad on meie ülikooli kasvandikud. Paljud nendest on tõusnud direktorite ja õppealajuhatajate vastutusrikastele ametikohtadele. Kõige tublimatele ajalooõpetajatele ja ajaloolastest koolijuhtidele on antud Eesti NSV teenelise õpetaja aunimetus. TRÜ ajaloo-osakonna lõpetanutest on suures osas komplekteeritud ka ülikooli enda ajalookateedrite, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituudi, EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi, arhiivide ning ajaloo- ja koduloomuuseumide praegune kaader. Ajaloo-osakond on andnud tõhusa panuse ka Eesti NSV kõrgkoolide ühiskonnateaduste kateedrite õppejõudude kaadri kujunemisse. Ajaloolasi töötab samuti partei-, nõukogude ja komsomoliorganites ning kirjastustes, ajalehtede, raadio ja televisiooni toimetustes.

● DEFEKTOLOOGIAOSAKONDA õppima ootame neid noori, kes on tõsiselt huvitatud pedagoogilisest tegevusest ning valmis rakendama oma võimeid ja oskusi just vaimsete ja füüsiliste puuetega laste juures. TRÜ on Nõukogudemaa ülikoolidest ainus, kus valmistatakse ette defektolooge, täpsemalt abikooli õpetajaid ja logopeede. Sisseastumiseksamid tuleb sooritada eesti keelest ja kirjandusest (kirjalikult ja suuliselt), bioloogiast ja NSV Liidu ajaloost.

Defektoloogid saavad küllaltki laiahaardelise ettevalmistuse, mis haarab filoloogiat, psühholoogiat ning pedagoogikat ja meditsiini. Osakonnas õpetatavad ained võib rühmitada järgmiselt: ühiskonnateadused; keeled ja kirjandus; meditsiinilised ained; psühholoogilised ained; pedagoogika; logopeedia; abikoolis õpetatavate ainete erimetoodikad ning anomaalsete kooliealikute õpetamise ja kasvatamise erimetoodika. Tutvutakse ka defektoloogia-alase teadusliku töö aluste, anomaalsete laste uurimise metoodika ja õppetöö tehnifitseerimisega. Tähtis koht defektoloogide ettevalmistamisel on praktikal abikoolides, erikoolides ja koolieelsetes lasteasutustes. Õppeaja jooksul koostavad defektoloogiaüliõpilased kursusetööd ning lõpuks diplomitöö mingil eripedagoogika või -psühholoogia teemal. Lõpetamine toimub diplomitöö kaitsmise ning riigieksamite sooritamisega.

Defektoloogiaosakonna lõpetanud **suunatakse** tööle erikoolidesse, erilasteaedadesse (-rühmadesse), logopeediaklassidesse, arengupeetusega laste klassidesse ja logopeediakabinettidesse, üksikjuhtudel ka pedagoogika-alasele teaduslikule uurimistööle või haridusorganitesse organisatsioonilisele tegevusele.

TRÜ on seniajani lõpetanud 319 defektoloogi. Ülekaalukalt on nad naised. Erikoolid ootavad aga ka meesõpetajaid ja -koolijuhte. Loodame, et 1983. aastal ja edaspidi tuleb eripedagoogikat õppima noormehigi.

Ajalooteaduskonna üliõpilased elavad Pälsoni t. 23 ühiselamus. Õpperuumid asuvad Tähe ja Tiigi tänavas. Vabal ajal on võimalik võtta osa ülikooli taidlus- ja spordikollektiivide tegevusest. Teadustööst rohkemal määral huvitunud leiavad rakendamist ÜTÜ ajaloo-, defektoloogia- ja psühholoogiaringides.

Dotsent ALLAN LIIM,
ajalooteaduskonna dekaan

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (1328) Reedel, 25. veebruaril 1983 XXXV aastakäik

Kontrolleksemplar

Arsti-teaduskond

- **Lastearstiks**
- **Hambaarstiks**
- **Akušöör-günekoloogiks**
- **Proviisoriks**
- **Kirurgiks**
- **Terapeudiks**
- **Spordiarstiks**

Arstiteaduskond on TRÜ kõige suurem teaduskond. Siin õpib praegu 1800 üliõpilast. Sel aastal saadab teaduskond vabariigi raviasutustesse tööle 285 noort spetsialisti. Nende asemele ootame uut teadmishimulist täiendust. **Võtame vastu 335 üliõpilast, kes hakkavad õppima eesti ja vene õppekeelega raviosakonnas, pediaatria-, farmaatsia-, stomatoloogia- ja spordimeditsiini osakonnas.**

● RAVIOSAKONNAS kestab õpiaeg 6 aastat. Esimesel kahel kursusel saavad üliõpilased teoreetilise ettevalmistuse. Kolmandal kursusel alustatakse praktiliste töödega haiglas — tutvutakse kliiniliste uurimismeetoditega, haigusprotsesside olemusega, sümptomatoloogiaga ja ravi põhiprintsiipidega. Neljandal ja viiendal kursusel omandatakse põhjalikud teadmised kõigis kliinilistes ainetes. Kuuendal kursusel pannakse erilist rõhku praktilisele arstitööle. Üliõpilane töötab siis arsti abilisena kas sisehaiguste, kirurgia või sünnitusabi ja naistehaiguste erialal. Kuuenda kursuse lõpetamisel saadakse arsti diplom ja järgneb üks aasta internatuuri vabariigi eesrindlikumates raviasutustes.

Ravi eriala omandamine nõuab hästiarenenud üldisi vaimseid võimeid, samuti töökust, distsiplineeritust ja muid tahtelisi omadusi, sest õppetöö on pingeline, omandatavad teadmised ulatuslikud. Ei saa läbi ka hea vaatluse ja tähelepanu jaotamise võimeta. Enamikul juhtudel on vajalikud käte osavus, ruumi- ja vormitaju. Ravi eriala nõuab kannatlikkust, rahulikkust ja taktitunnet, samuti lahket südant ning tasakaalustatud ja tugevat närvisüsteemi.

● PEDIAATRIAOSAKONNAS toimub õppetöö kahel esimesel kursusel anatoogiliselt raviosakonnaga. Pediaatriliste kliiniliste ainete õpetamine algab III kursusel ja jätkub järgnevatel. Lisaks raviosakonna õppeainetele toimuvad loengud ja praktikumid laste tervishoiust, lastehaigustest, laste nakkushaigustest, laste meditsiinilisest teenindamisest ja lastekirurgiast. Ka pediaatriaosakonnas kestab õppetöö 6 aastat, millele järgneb aasta tööd internatuuris. Internatuuris sooritatakse eriaeksam ning internile antakse **pediaatri kutsetunnistus.** Lõpetajad asuvad tööle jaoskonnapediaatritena rajoonides ja linnades. Osa pediaatreid hakkab töötama koolieelsetes lasteasutustes ja koolides, osa läheb ordinaatoriteks lastehaiglatesse ja -osakondadesse, vastsündinute osakondadesse või lastesanatooriumidesse.

● FARMAATSIAOSAKOND valmistab ette kõrgema haridusega farmatseute-proviisoreid, kelle järele meie vabariigis on suur nõudmine. Õpingud vältavad **viis aastat.** Kahel esimesel kursusel õpitakse põhiainete omandamiseks vajalikke teoreetilisi ja bioloogia-, füüsika- ja keemiaalaseid distsipliine. Kolmandal ja neljandal kursusel õpitakse tundma ravimtaimi ja nende omadusi, ravimite tehnoloogiat, ravimite keemiat, mürgiste ainete tõestamist, ravimite toimet organismile ja farmaatsia-alase töö organiseerimist. Teoreetilisi teadmisi kinnistatakse arvukate laboratoorsete ja praktiliste tööde, seminaride ning kursusetöödega. Erialase vilumuse tõstmiseks on õppe- ja menetluspraktikad apteekides, farmaatsiatehastes, laboratooriumides ning ravimtaimede tundmaõppimiseks katsepõludel ja vabas looduses. Nelja esimese õppeaasta jooksul õpitakse tundma ka teadusliku uurimistöö metoodikat.

Enamik lõpetanuist suunatakse tööle apteekidesse, apteegiladudesse, kontrollanalüüsi laboratooriumidesse, kus nad töötavad juhatajatena, retseptaar-kontrolöridena. Et lõpetajail on hea bioloogia- ja keemia-alane ettevalmistus, on nad hästi rakendatavad ja nõutavad ka paljudes tööstus-, toiduainete-, kliinilistes ja teaduslikes laboratooriumides.

Proviisori töö on ülimalt vastutusrikas, nõuab suurt täpsust ja head tähelepanu ning keskendumisvõimet, sest sageli tuleb kaaluda üliväikesi ainekoguseid, järgida rangelt analüüsikäiku, pidada meeles arvulisi andmeid. Töö nõuab ka puhtuse- ja korraarmastust, ausust, sest tegeldakse paljude hinnaliste materiaalsete väärtustega. Proviisor peab inimestega suheldes olema tähelepanelik ja taktitundeline.

● STOMATOLOOGIA ERIALAL toimub õppetöö kahel esimesel aastal üldmeditsiinilistes ainetes koos raviosakonnaga. Alates II kursuse kevadsemestrist õpitakse üldmeditsiiniliste õppeainete kõrval juba stomatoloogia eriaineid: terapeutilist, ortopeedilist ja kirurgilist stomatoloogiat. Paralleelselt teoreetilise õppetööga toimuvad kliinilised praktikumid. III, IV ja V kursusel on menetluspraktika stomatoloogilistes raviasutustes. Lõpetanud asuvad tööle arst-stomatoloogidena.

Pidevalt suureneb stomatoloogilise abi ulatus. Samaaegselt täiustub stomatoloogi tööks vajalik instrumentaarium ja aparatuur, mis peaks olema huvipakkuv ka tehniliste huvidega noortele.

● SPORDIMEDITSIINI OSAKOND on üleliiduline spordiarstide ettevalmistuskeskus. Õppetöö on vene keeles. Lisaks tavalistele sisseastumiseksamitele toimuvad ka kehalised katsed. Üliõpilaskandidaatidelt nõutakse täiskasvanute II spordijärku. Õpitakse raviosakonna õppeprogrammide järgi. Lisaks sellele õpeta.akse veel spordiarstlikke erialasid nagu kehalise kasvatuse teooria, spordifüsioloogia, sporti-biokeemia, biomehhaanika, arstlik kontroll jt. Õpiaja vältel toimuvad spordilaagrid ning erialagruppides tegelevad üliõpilased oma spordialaga. Pärast lõpetamist suunatakse spordiarstid tööle arstlikesse kehakultuuridispanseritesse, spordimeeskondade hooldusarstideks ja ravikehakultuuriarstideks.

TRÜ arstiteaduskonnas õppida soovijate arv on igal aastal olnud märksa suurem vastuvõetavast kontingendist. See ärgu kohutagu konkursile tulemast neid, kel on tahtekindlust, töökust ja tõsine kutsumus meditsiini vastu.

Prof. LEO POKK,
arstiteaduskonna õppeprodekaan

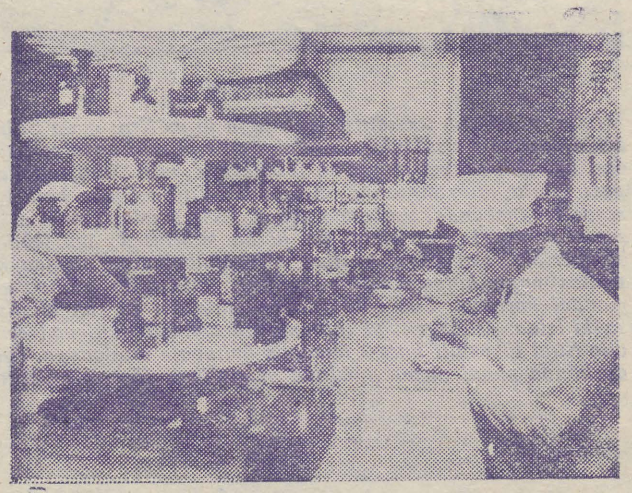

● **Farmatseudid ravimite tehnoloogia praktikumis.**

Bioloogia-geograafia-teaduskond

- **Õpetajaks**
- **Bioloogiks**
- **Geograafiks**
- **Geoloogiks**

Bioloogia-geograafiateaduskond **valmistab meie vabariigile spetsialiste bioloogia, geograafia ja geoloogia erialal. 1983. aasta sügisel võetakse I kursusele 95 uut üliõpilast, kellest 55 hakkab õppima bioloogiat, 25 geograafiat ja 15 geoloogiat.**

● BIOLOOGIAOSAKONDA astujad spetsialiseeruvad **alates III** kursusest **ökoloogia, geneetika, biokeemia, mikrobioloogia, hüdrobioloogia-ihtüoloogia, tsütoloogia, taimefüsioloogia, zooloogia ja botaanika erialale.** Eriprogrammide alusel on võimalik õppida molekulaarbioloogiat ja insenerigeneetikat. Kahel esimesel ülikooliaastal õpitakse matemaatikat, keemiat, füüsikat ja bioloogia üldaineid — botaanikat, zooloogiat, biokeemiat jt. Kolmandal kursusel algab valitud kitsama eriala omandamine. Lisaks üldainetele kuulatakse mitmeid erikursusi ja tutvustatakse tulevase eriala uurimismeetodeid praktikumides. Teadusliku uurimistöö kogemusi saadakse suvisel menetluspraktikal ning kursuse- ja diplomitöö tegemisel. Menetluspraktika toimub ülikooli vastava eriala kateedrite juures või TA instituutide laboratooriumides.

Bioloogiaosakonna lõpetajad töötavad õpetajatena üldhariduskoolides, teaduritena TA instituutides, põllumajanduslikes ja meditsiinilistes uurimis- ja katseasutustes ja looduskaitsealadel. Mikrobioloogе ja biokeemikuid vajavad ka tööstuslaboratooriumid.

● GEOGRAAFIAOSAKONDA astunuil on võimalus valida kitsamaks erialaks majandusgeograafia, biogeograafia või füüsiline geograafia. Kahel esimesel kursusel töötavad kõikide erialade üliõpilased ühise õppeplaani alusel. Õpitakse üldaineid (matemaatika, füüsika, keemia) ja geograafilisi põhidistsipliine, nagu üldine maateadus, üldine hüdroloogia, meteoroloogia ja klimatoloogia jt. Alates kolmandast kursusest toimub õppetöö osaliselt erialade kaupa. Biogeograafid õpivad süvendatumalt bioloogilisi aineid, majandusgeograafid rahvamajanduse planeerimist ja majandusgeograafia matemaatilisi meetodeid.

Umbes pooled geograafiaosakonna lõpetajad töötavad koolides õpetajatena. **Geograafe vajavad hüdrometeoroloogiateenistus, teadus- ja projekteerimisasutused, plaaniorganid ja looduskaitseasutused.**

Kõik bioloogia- ja geograafiateaduskonna lõpetajad saavad õpetaja kutse, kusjuures bioloogid saavad põhialale lisaks keemia ja geograafid bioloogia õpetamise õiguse. 15 bioloogiaosakonna lõpetajale antakse bioloogia-geograafia õpetaja kutse. Õpetaja tööks vajalikke praktilisi kogemusi saadakse kahekuulisel pedagoogilisel praktikal koolides.

● GEOLOOGIA **erialal valmistatakse ette kaardistajaid, hüdroloоge ja ehitusgeolooge, kes asuvad tööle geoloogiavalitsusse, uurimisasutustesse ja ehitusorganisatsioonidesse.**

Dots. JAAN SIMISKER

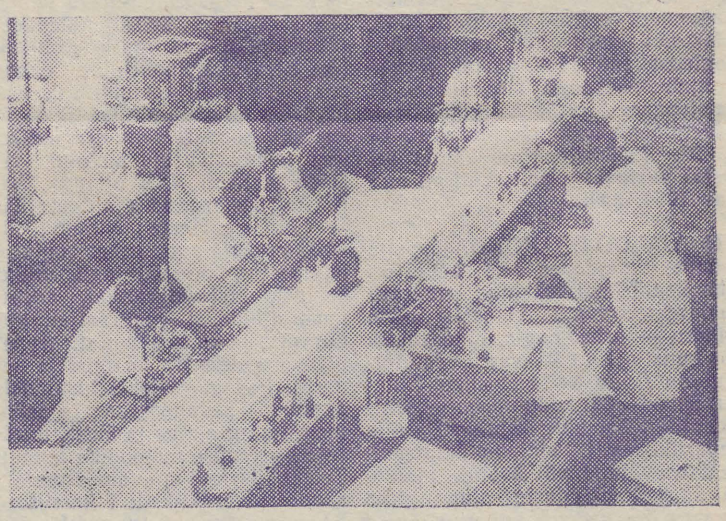

● **Taimefüsioloogidel on praktikum.**

Füüsika-keemia-teaduskond

- **Õpetajaks**
- **Keemikuks**
- **Füüsikuks**

Füüsika-keemiateaduskond võtab igal aastal vastu 125 uut üliõpilast, kellest 75 hakkavad õppima füüsika- ja 50 keemiaosakonnas. Teaduskonda astuvatelt noortelt ootame eelkõige head töötahet ning huvi valitud eriala vastu. Keskkoolis on füüsika ja keemia üldtutvustatavad õppeained, ülikoolis tuleb põhjalikult tutvuda nende teadusharude teoreetiliste alustega ja omandada praktilised oskused, mis on hädavajalikud füüsiku või keemikuna töötamisel.

Valmistame ette kaadrit teadusasutustele, kõrgkoolidele, tööstusettevõtetele, üldharidus- ja kutsekoolidele. Paljud lõpetajad asuvad tööle Eesti NSV Teaduste Akadeemia instituutides. On suurenenud vajadus keemikute ja füüsikute järele bioloogilistes, põllumajanduslikes ja meditsiinilistes uurimisasutustes. Füüsikud ja keemikud töötavad ka tehastes (Kalinini-nim. Elektrotehnikatehas, Võru Gaasianalüsaatorite Tehas, Tarbekeemia Tootmiskoondis «Flora» jpt.).

Füüsika-keemiateaduskonna üliõpilased õpivad ka pedagoogikat, psühholoogiat ja eriaine õpetamise metoodikat. Seetõttu saavad lõpetajad töötada **füüsika- või keemiaõpetajatena** vabariigi keskkoolides ning õppejõududena kõrgkoolides. Viimastel aastatel on väga vajalikule tööle hariduspõllul siirdunud keskmiselt kolmandik keemiaosakonna ja pool füüsikaosakonna lõpetanutest.

Õppeaeg on viis aastat. **Füüsikaosakonnas töötab eesti õpperühma kõrval ka vene õppekeelega üliõpilasrühm.** Keemiaosakonnas toimuvad loengud küll ainult eesti keeles, kuid hea tahtmise korral saavad siingi edasi õppida abituriendid Eesti NSV vene õppekeelega koolidest.

Esimestel kursustel omandavad üliõpilased üldettevalmistuse füüsikas, matemaatikas ja keemias. Õppetöö väiksemates erialagruppides algab kolmandal või neljandal õppeaastal. Viienda kursuse üliõpilased viibivad enamasti praktikal: algul pedagoogilisel praktikal koolides, hiljem erialasel diplomieelsel praktikal uurimislaboratooriumides. Stuudiumi lõpul kaitstakse diplomitöö ning sooritatakse riigieksam. Lõpetaja saab diplomi, milles tema kvalifikatsiooniks on märgitud kas füüsik, füüsikaõpetaja või keemik, keemiaõpetaja.

● FÜÜSIKAOSAKONNA üliõpilased töötavad uues õppehoones Tähe t. 4, kus üliõpilaste kasutada on avarad ja igati kaasaegsed laboratooriumid. Õppetöös kasutatakse ulatuslikult uusimaid uurimisseadmeid ning elektronarvutustehnikat. Üliõpilastel on rida **spetsialiseerumisvõimalusi elektroonika, optika, metroloogia, geofüüsika, teoreetilise füüsika, astrofüüsika ning tahke keha füüsika alal.** Viimatimainitud kitsama eriala baasiks on Eesti NSV TA Füüsikainstituut, valmistatakse ette uurijaid Teaduste Akadeemia jaoks. Olulise tähelepanu all on ühe osa füüsikaüliõpilaste orienteerimine pedagoogi kutsele ja koolitööks vajalike oskuste andmine, mis toimub füüsikute õpetamise metoodika ja katsetehnika praktikumides ning pedagoogilise praktika vältel.

● KEEMIAOSAKONNA üliõpilasi koolitatakse keemiahoones V. Kingissepa 14/16. Keemia õppeainetes on laboratoorsete tööde osatähtsus eriti suur. Eeskätt just laboris kujunevad välja harjumused ja kogemused töötamiseks keemiauurijatena või laia profiiliga keemikutena tööstuses, põllumajanduses ja mujal.

Mitmetest spetsialiseerumisvõimalustest on välja valitud kõige vajalikumad: **analüütiline keemia, füüsikaline keemia, anorgaaniline keemia, orgaaniline keemia ja orgaaniline biokeemia.** Füüsikalise keemia erialal saavad üliõpilased sügavama ettevalmistuse elektrokeemia alal. Orgaanilise keemia eriala raames õpitakse lähemalt tundma orgaanilise peensünteesi ja looduslike ühendite keemilise analüüsi aluseid. Keemia ja füüsika õpetamise metoodikat, anorgaanilist keemiat, keemia katsetehnikat õpivad üliõpilased süvendatult anorgaanilise keemia erialal. Väga vajatakse vabariigi uurimisasutustes biokeemikuid. Nendeks võivad saada keemiaüliõpilased, kes tunnevad huvi bioloogia vastu. Orgaanilise biokeemia kitsamal erialal õpetatakse üldbioloogiat ja biokeemiat.

Paljud teaduskonna üliõpilased kasutavad aktiivselt võimalusi osalemiseks kateedrite ja teaduslaboratooriumide uurimistöös. Rohkearvulised diplomid ja auhinnad ülikooli, vabariiklikel ja üleliidulistel üliõpilastööde konkurssidel annavad tunnistust meie üliõpilaste uurimistöö kõrgest tasemest. Lepingute alusel täidab füüsika-keemiateaduskond ülikoolis kõige rohkem teiste asutuste tellimusi. Lepinguülesannete täitmisse annavad omapoolse panuse ka üliõpilased. Pingelise õppe- ja teadustöö kõrval jääb üliõpilastel aega ka sportimiseks, taidluseks, kaasalöömiseks huvialaringides ja ühiskonnatöös.

Prof. VELLO PAST,
füüsika-keemiateaduskonna
dekaan

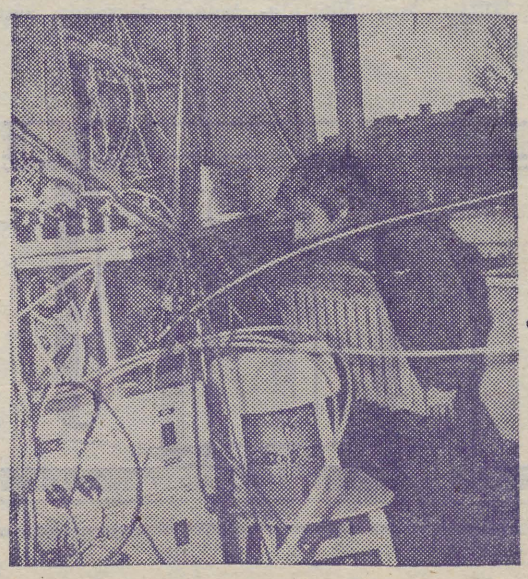

● **Nii palju juhtmeid! Siin orienteerub vist küll ainult füüsik. Selleks aga praktika ongi.**

Filoloogia-teaduskond

- **Õpetajaks**
- **Keele, kirjanduse ja rahvaluule uurijaks**
- **Toimetajaks, korrektoriks**
- **Raamatukogutöötajaks**
- **Tõlgiks, giidiks**
- **Ajakirjanikuks**

Filoloogiateaduskond on rahvuslike teaduste üks olulisemaid õppe- ja teaduskeskusi Eestis. Siit on sõjajärgsetel aastatel võrsunud kandev osa Eesti NSV tänasest humanitaarintelligentsist. TRÜ filoloogide teadussaavutused on leidnud üleliidulise ja rahvusvahelise tunnustuse.

Filoloogiateaduskond valmistab **ette eesti, vene, saksa, prantsuse ja inglise keele õpetajaid** (peamiselt keskkooli vanemale astmele), **keele, kirjanduse ja rahvaluule uurijaid teadusasutustele, toimetajaid ja korrektoreid kirjastustele ja toimetustele, kõrgkoolide õppejõude, samuti raamatukogutöötajaid ja tõlke.** Kõik nad saavad nii filoloogi kui ka pedagoogi kvalifikatsiooni. Filoloogiateaduskonna ülesandeks on pidevalt olnud ka ajakirjanduskaadri väljaõpetamine, kes lõpetasid ülikooli viimase ajani kirjandusliku kaastöölise diplomiga, alates 1981. aastast aga juba žurnalistidiplomiga.

Praegu õpib teaduskonnas ligi 800 statsionaarset ja üle 500 mittestatsionaarse üliõpilase. Vastuvõtt eesti, vene, saksa ja inglise filoloogia ning žurnalistika erialale toimub igal aastal, nii ka tänavu; 1983. aastal võetakse vastu ka prantsuse filoloogiasse.

Statsionaarseid üliõpilasi võtame sel aastal vastu: eesti fil. — 50, žurnalistika — 10, vene fil. — 65 (pooled eesti-, pooled venekeelseist koolidest), saksa fil. — 16, inglise fil. — 26, prantsuse fil. — 8. Konkurss on meie teaduskonnas viimastel aastatel olnud 1,5 ühele kohale (žurnalistidel ja inglise filoloogidel siiski 2 ja rohkemgi, saksa filoloogidel ja eestikeelseist koolidest tulnud vene filoloogidel mõnikord aga isegi alla ühe).

Teaduskonnas töötab ligi **150 õppejõudu**, neist 17 filoloogiadoktorit-professorit ning 41 teaduste kandidaati ja dotsenti. Nende hulgas on nimekad teadlased professorid **P. Ariste, A. Kask, J. Lotman, P. Alvre, E. Laugaste, H. Rätsep, M. Seljakin, P. Reifman, J. Peegel, S. Issakov, dotsendid J. Tuldava, O. Mutt, P. Palmeos ja paljud teised.**

● Kui asute õppima EESTI FILOLOOGIA OSAKONNAS, saate filoloogi, eesti keele ja kirjanduse õpetaja kvalifikatsiooni. Ühtlasi omandate veel ettevalmistuse ka ühel **kitsamal alal, mis võimaldab** vastavate eelduste korral ka teaduslikku tööd teha või toimetuses, kirjastuses, raamatukogus rakendust leida. Need **kitsamad valikalad on eesti keel, eesti kirjandus, eesti rahvaluule ja soome-ugri keeled.** Spetsialiseerumine algab juba esimese kursuse kevadsemestrist, minnes rööbiti üldfiloloogilise ettevalmistusega.

● VENE FILOLOOGIA OSAKONNAS omandate filoloogi, vene keele ja kirjanduse õpetaja kvalifikatsiooni. **Siin on kitsamateks erialadeks vene keel ja vene kirjandus.** Ootame sellesse osakonda ka keelehuvilisi noori eesti keskkoolide lõpetajate seast. Nendel on tulevikus huvitav töö, olgu see siis koolis, tõlkijana või mõnel teisel alal.

● VÕÕRFILOLOOGIA OSAKONNAS on kolm suuremat alajaotust, esimene neist valmistab ette **filoloogе, inglise keele ja kirjanduse õpetajaid**, teine — **filoloogе, saksa keele ja kirjanduse õpetajaid**, kolmas — **filoloogе, prantsuse keele ja kirjanduse õpetajaid.** Loomulikult saadakse õpitava võõrkeele osas sedavõrd põhjalik ettevalmistus, et lõpetaja on suuteline vajaduse korral töötama ka tõlgi või giidina.

Mistahes filoloogiaerialal õppimisel on vastunäidustatud järgmised haigused ja tervisekahjustused: veresoonkonna haigused; kõrvahaigused, millega on kaasnenud püsiv kuulmise langus mõlemas kõrvas; skisofreenia ja epilepsia; ülemiste hingamisteede limaskestade kõhetuv põletik; kõrge kogelemise aste. Pedagoogina ei ole lubatud töötada isikutel, kes põevad nakkushaigusi, ka kopsutuberkuloosi. Otsest vastunäidustust füüsiliste defektide puhul ei ole, kuid nende esinemine õpetajal ei ole soovitav. Nägemine peab õpetajal olema normaalne, sest tal tuleb palju vihikuid parandada, lugeda. Õpetaja peab olema võimeline nägema tahvlile kirjutatut, et seda vajaduse korral parandada, ta peab jälgima iseseisva töö ajal vihikutesse kirjutatu õigsust. Ka mujal töötades tuleb filoloogidel tavaliselt väga palju lugeda ja kirjutada.

Õppeaeg statsionaarselt õppijaile kestab teaduskonnas viis aastat, kaugõppijaile kuus. Eksamid toimuvad kaks korda aastas, igal sessioonil 4—5 eksamit ja niisama palju arvestusi, viimase kursuse lõpul aga kaitstakse erialane diplomitöö ja sooritatakse riigieksam. Õppeaineid on stuudiumi vältel mitukümmend, sealhulgas ühiskonnateadused (NLKP ajalugu, poliitökonoomia, filosoofia), pedagoogilised distsipliinid (pedagoogika, eriaine metoodika, koolipraktika), keeled (vene keel, võõrkeel, ladina keel), maailmakirjandus ja oma rahva kirjandus, loogika ja psühholoogia, kitsamad valikained, loomulikult ka õige suure tundide mahuga põhikeel. Kõik see teeb töö teaduskonnas päris pingeliseks ja soovitame igal sisseastujal tõsiselt kaaluda, kas tal jätkub eeldusi ja visadust eriti just mitme keele õppimiseks. Ootuspärased on ka huvi ja võime õpetajatööks.

Prof. AGO KÜNNAP,
filoloogiateaduskonna dekaan

*

Ajakirjandus on ülimalt huvitav elukutse, kasvõi sellepärast, et siin ei ole ükski tööpäev teisega ühte nägu. Tänavugi toimub ülikoolis vastuvõtt selle.e erialale TRÜ filoloogiateaduskonnas. Soovitame eeskätt kirjandus.ike võimetega noortel seda võimalust silmas pidada.

Erinevalt muudest erialadest tuleb siin enne vastuvõtueksameid (need on eesti filoloogidega ühised), s. o. eesti keel (kirjalik ja suuline), NSVL ajalugu (suuline), võõrkeel (suuline) läbi teha loominguline konkurss.

Nõnda siis: kui esitate avalduse ülikooli astumiseks, siis märkige sinna, et soovite õppida ajakirjandust ning taotlete osavõttu loomingulisest konkursist. Koos avalduse ja muude nõutavate dokumentidega tuleb loomingulisele konkursile pääsemiseks veel lisada:

1) iseloomustus-soovitus Ajakirjanike Liidu osakonna või toimetuse poolt, kuhu sisseastuja on teinud kaastööd; vähemal määral on arvestatav ka koolipoolne iseloomustus kaastöö kohta kooli almanahhis, raadiosõlmes või seinalehes, samuti iseloomustus osavõtu kohta kirjasaatjate kooli, noorte reporterite klubi vms. tööst või komsomoli rajoonikomitee soovitus abituriendi suunamiseks sellele erialale;
2) materjalid (kaastööd), mis on avaldatud ajakirjanduses, raadios, TV-s, millele lisada veel mõned avaldamata kirjutised. Avaldatud tööd lisada väljalõigetena; raadios ja TV-s ilmunu, samuti avaldamata tööd aga masinakirjas. Avaldatud tööd peavad kandma toimetaja allkirja ja pitsatit; varjunime puhul peab toimetus autorsust tõestama.

Esitatu põhjal teeb vastav komisjon otsuse, kas sisseastuja lubada loomingulisele konkursile või mitte. Konkurss ise koosneb kahest osast:

1) kahetunniline kirjalik töö (4—5 lk. käsikirja), mille teema saab valida 6—8 ühiskondlik-poliitilise, tegelikkuse faktide tundmist ja arutlusoskust eeldava teema hulgast. Selle ülesande edukalt täitnul lubatakse teha konkursi teine osa, milleks on
2) individuaalne vestlus vastavas komisjonis, kus selgitatakse sisseastuja huvid ja ühiskondlik-poliitiline silmaring.

Konkursi mõlemad astmed sooritanud lubatakse komisjoni poolt vastuvõtueksameile. Konkursile mittelubatud või konkursi mittesooritanud võivad loomulikult dokumendid sisse anda teisele erialale. Ajakirjanike Liidu liikmed vabastatakse konkursist. **Žurnalistika erialale võetakse tänavu vastu 10 noort.**

Materjalid konkursist osavõtmiseks koos muude sisseastumisel nõutavate dokumentidega esitada vastuvõtukomisjonile kuni **11. juulini.** Konkursikomisjon teeb hiljemalt kolme päeva jooksul otsuse, keda lubatakse konkursile: konkursi tulemused teatatakse hiljemalt **18. juuliks.** Vastuvõtueksamid koos eesti keele ja kirjanduse osakonda astujatega toimuvad augustis.

Ajakirjanduse erialal kehtib esimesest kursusest peale eraldi õppeplaan, mille järgi õpetatakse ühiskondlik-poliitiliste ja üldfiloloogiliste (eesti keel, võõrkeel, väliskirjandus, eesti ja vene kirjandus jpt.) ainete kõrval üldisemaid ja kitsamaid eriala-aineid (nõukogude ajakirjandus, ajakirjandustehnika, ajakirjanduse sotsio.oogilise uurimise meetodid, eesti ajakirjanduse ajalugu, välismaine ajakirjandus jne.). Erikursuste ja -seminaride, samuti erialase praktika käigus omandatakse kitsam eriala (töö ajalehes, ringhäälingus, TV-s, võimalik on õppida ka dokumentaalfilmi ja reklaaminduse alal).

Lõpetajad saavad ajakirjaniku kvalifikatsiooni.

Et ajakirjanikutöö nõuab elutundmist ja elukogemust, ootame eriti neid noori, kes pärast keskkooli on tööl või armees olnud.

Ja lõpuks: tahaks konkursil näha rohkem noormehi!

Prof. JUHAN PEEGEL,
žurnalistikakateedri juhataja

Majandus-teaduskond

- **Raamatupidajaks**
- **Kaubatundjaks**
- **Majandusküberneetikuks**
- **Rahandusspetsialistiks**
- **Kaubandusökonomistiks**

Majandusteadlase ülesandeks on kogu rahvamajanduse majandusalase tegevuse suunamine ja arenguperspektiivide kavandamine, senise töö efektiivsuse kindlakstegemine ja abinõude väljatöötamine selle parandamiseks. Selleks analüüsib ta ettevõtete, tootmiskoondiste ja ministeeriumide majandustegevust, suunab majanduslikke seoseid, materiaalsete ressursside ja tööjõu jaotust nende vahel. Majandusspetsialistil on kaalukas sõna majandusalaste otsuste langetamisel ning juhtimisküsimuste lahendamisel rahvamajanduse eri tasanditel.

Et seda kõike arukalt teha, on vaja tundma õppida majanduselu seaduspärasusi. Majandusspetsialistide ettevalmistamisele ongi viimastel aastatel pööratud üha rohkem tähelepanu. Majandusteaduskonnad töötavad TRÜ-s, EPA-s, TPI-s. Vabariigisisese tööjaotuse korras valmistatakse TRÜ majandusteaduskonnas ette kaubanduse ja rahanduse spetsialiste ning majandusküberneetikuid — kokku 6 erialal.

Sel aastal **võetakse päevasesse osakonda uusi üliõpilasi kaubandusraamatupidamise, kaubandusökonoomika, toidukaupade ja tööstuskaupade tundmise ning kaubanduse organiseerimise erialale (4-aastane õppeaeg), rahanduse ja krediidi ning majandusküberneetika erialale (5-aastane õppeaeg). Kaubandusraamatupidamise erialal toimub õppetöö ka vene keeles. Kaugõppeosakonda võetakse uusi üliõpilasi rahanduse ja krediidi, kaubandusökonoomika ning kaubandusraamatupidamise erialale. Kaubandusökonoomikas ja rahanduse ning krediidi erialal on kaugõppes ka venekeelsed grupid.**

Majandusteadust õppima asunul peab olema tahe püsivaks tööks. Et majandusteadus järjest enam kasutab matemaatilist aparatuuri, siis tulevad kasuks matemaatilised eeldused. Viimased peavad igal juhul olema majandusküberneetikutel.

Kõigi erialade õppetööd, samuti tulevaste lõpetajate tööperspektiive tutvustatakse ammendavalt peatselt ilmuvas teatmikus **«TRÜ majandusteaduskond 1983. a.».** Teatmikke saadame keskkoolidesse, kutsenõuandlatesse ja kõigile meil õppimisest huvitatuile nende soovil. Kui on probleeme, palume pöörduda dekanaadi poole aadressil **Tartu 202 400 Nooruse 9, TRÜ majandusteaduskond.**

Majandusteaduskonnas mõeldakse praegu palju uutele suundadele õppeprotsessis. On välja kujunemas terviklik õppe-uurimissüsteem, mis hõlmab referatiivsed tööd, eriseminarid, kursusetööd, loomingulised praktikauurimused, spetsiaalse teadusliku töö aluste kursuse ja lõpeb diplomitööga. Niisugune eesmärgikindel tegevus võimaldab anda töökamatele üliõpilastele kaalukaid ülesandeid, tõmmata neid kaasa kateedrite ja laboratooriumide uurimistöödele. Üliõpilaste osavõtt lepingulistest töödest on küllaltki elav. Edukalt tegutseb Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Kõik see teenib spetsialisti parema ettevalmistamise eesmärki ning aitab temast kujundada arenguvõimelist majandusjuhti.

Uute vormide kasutamine õppeprotsessis ei tähenda loomulikult traditsiooniliste hülgamist. Aluse iseseisvale uurimistööle paneb siiski pidev osavõtt loengutest, seminaridest ja praktikumidest. Neis antakse ja omandatakse iga teaduse alused.

Loomulikult ei mõõdu üliõpilase aeg õppides või ÜTÜ ringides tegutsedes. Tänased majandusüliõpilased on tulevased töökollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonide juhid. Sellealane töö on seda edukam ning tulevikuspetsialisti enese areng seda kiirem, mida rohkem ta saab juba ülikoolis juhtimis- ja organiseerimiskogemusi. Häid võimalusi mainitud suunas arenemiseks pakub tegevus komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonis. Üliõpilastest aktivistide eestvedamisel on teaduskonnas teoks saanud huvitavad üritused: kohtumised juhtivate majanduspraktikute ja -teadlastega, mitmekülgsed kontaktid teiste kõrgkoolide üliõpilastega, spordipäevad, teaduskonna- ja kursuseõhtud ning palju muud.

Teaduskonna lõpetajad on oma töökohtadel hästi hakkama saanud, täites vastutusrikkaid ülesandeid vabariigi keskasutuste osakonna- ja valitsusejuhatajatena, kaubandus-organisatsioonides, rahandus- ja pangaasutustes, arvutuskeskuste ja automatiseeritud juhtimissüsteemide juhtijatena ning spetsialistidena. Paljud lõpetanud on asunud teaduslikule tööle, õppejõududeks kõrg- ja keskeriõppeasutustesse või suunavad meie majandustegevust partei- ja nõukogude organites.

Majandusteadlase tööpõld on avar, dünaamiline ja teda ennast pidevalt arendav. Mida energilisemalt seda harime, seda kiiremini areneb meie rahvamajandus, seda enam läheb edasi kogu meie elu.

Dots. VALNER KRINAL,
majandusteaduskonna dekaan

● Assistent Ants Helemäe juhendab raamatupidamise praktikumi.

Kehakultuuri-teaduskond

- **Treeneriks**
- **Spordiorganisaatoriks**

Sport on saanud lõbuasjast ühiskondlikuks tarbeasjaks. Kehalise kasvatuse ja rahvaspordi näol püüab ta haarata võimalikult kõiki ühiskonna liikmeid. Eesmärgiks on anda kasvavale põlvkonnale hea tervis ja eeldused kõrgefektiivseks kutsetööks, täiskasvanuile tervis ning hea töövõime ning vältida vanemaealiste enneaegset vananemist. Tähtsa koha ühiskonnas on omandanud ka võistlussport. Kõik see esitab järjest suuremaid nõudeid spetsialistidele, kes vahetult juhivad spordiliikumist, kes töötavad organisaatoritena, treeneritena, spordiõpetajatena. Et tagada kõigile kõrges vanuses hea tervis ja tugev töövõime, selleks ei piisa ainult rakenduslikest kogemustest: vaja on põhjalikult tunda kogu organismi talitlust.

Sügava ettevalmistuse garanteerib kehakultuuriteaduskond neile noortele, kes on saanud koolipõlves sinasõbraks spordiga ja kel on tõsine tahtmine jääda kogu eluks kokku spordiga. Kehakultuuriteaduskonnas saab üliõpilane põhiteadmised **inimorganismi ehitusest ja talitlusest, psühholoogiast ja kasvatusteadusest, ühiskonnast ja filosoofiast**, praktilised oskused ja teoreetilised teadmised tööks treenerina ning algteadmised teadustöö vallas. Ja muidugi seostub see kõik sportliku tegevusega, milleks loob avarad tingimused uue õppeaasta alguseks valminud spordihoone. Viimastel aastatel on traditsiooniks kujunemas meistrinormide täitmine paljude üliõpilaste poolt: iga neljas neist kannab rinnas meistersportlase märki, iga kolmas kuulub vabariigi või spordiühingu koondvõistkonda.

Tartu ülikooli spordil on suured ja kaugele ulatuvad traditsioonid. Juba möödunud sajandil paistis ülikooli professuur silma spordilembelisuse poolest. Ülikooli esimene rektor pärast taasavamist 1802. a. prof. G. F. Parrot oli silmapaistev vehkleja. Tema poeg ja hilisem rektor prof. J. F. Parrot on alpinismi rajajaks Venemaal. Maailmakuulus astronoom prof. F. G. W. Struve oli aga võimlemise propageerija ja ka ise hea võimleja ning võimlemisõpetaja. Tänase päeva vastuseks sellele on 11 professori osavõtt raskest Tartu suusamaratonist. Kaasaegses spordis tõi Tartu ülikoolile hea maine meie üliõpilassportlaste tubli esinemine sõjaeelsete aastate universiaadidel. Sõjajärgsel perioodil hoidsid ülikooli spordilippu kõrgel kergejõustiklased, korvpallurid, hiljem sõudjad, aerutajad, suusatajad jt.

Ülikooli kehakultuuriteaduskond valmistab ette treenereid vabariigis eelisarendatavatel aladel. Siit saavad teadmised ja tuule tiibadesse **kergejõustiku, sportmängude (korvpalli-, võrkpalli- ja väravpalli-), veespordi (ujumise, sõudmise ja aerutamise), raskejõustiku (maadluse ja tõstmise), suusatamise, jalgrattaspordi, laskespordi ja iluvõimlemise treenerid.** Oleme katsetanud ka **purjespordi- ja maletreenerite** ettevalmistusega. Arvame, et vajaliku teadmisvaru saavad meilt ka tulevased spordimetoodikud ja spordijuhid.

Konkurents sisseastumiseks toimub erialade kaupa. Kõigepealt tuleb sooritada kolm sportliku kallakuga eksamit. Nendeks on üldkehaline ja erialane kehaline ettevalmistus ning erialane tehniline meisterlikkus. NSV Liidu meistersportlased on nendest eksamitest vabastatud ja saavad automaatselt eksamilehele kolm «väga head». Järgnevad veel eksamid keemias ja bioloogias ning kirjand.

Ootame abituriente, keda paelub sport, kes on läbi elanud treeninguvaevu ja tunnetanud sportliku võistluskonkurentsi karmust. Kuid soovime, et seejuures jätkuks ka head tahtmist ja visadust teoreetiliste teadmiste omandamiseks.

Professor ATKO VIRU,
kehakultuuriteaduskonna dekaan

Matemaatika-teaduskond

- **Matemaatikuks-pedagoogiks**
- **Rakendusmatemaatikuks**

Matemaatikateaduskond võtab sügisel oma perre vastu 100 uut üliõpilast, kellest 60 asuvad õppima matemaatika ja 40 rakendusmatemaatika erialal.

Elektronarvutustehnika loomine ja kiire areng viimastel aastakümnetel on tekitanud tõelise murrangu matemaatikas ja selle rakendustes. Kui varem olid matemaatilised meetodid kasutusel peaasjalikult täppisteadustes, siis nüüd ei saa nendeta läbi isegi humanitaarsed distsipliinid. Matemaatikud on oodatud uurimispartnereiks väga mitmete erialade teadlasrühmades. Andmetöötluse meetodeid vajatakse ka vahetult tehnikas ning tootmise ja rahvamajanduse planeerimisel ja juhtimisel. Järjest kasvab arvutuskeskuste ja neis töötavate elektronarvutite arv, kusjuures need muutuvad üha võimsamaks ja kaasaegsemaks. Matemaatikute poolt lahendatavad ülesanded on tänapäeval mitmekesised, lahendustest tulev kasu on sageli väga suur.

Uued rakendusvaldkonnad omakorda on mõjutanud matemaatikat ja stimuleerinud uute teooriate kujunemist. Kõnesolev protsess kajastub otseselt ülikooli õppeplaanides, kuid sellest puutumata pole jäänud ka keskkool, kus juba mõnda aega on päevakorras õppeprogrammi kaasajastamine. Kõige selle tulemuseks on suur vajadus nii kvalifitseeritud rakendusmatemaatikute kui ka tänapäeva nõuetele igati vastavate matemaatikapedagoogide ja -teadlaste järele.

Kõrgharidusega matemaatikuid valmistab meie vabariigis ette TRÜ matemaatikateaduskond. Õppeaeg on 5 aastat. Ettevalmistuse aluseks on traditsioonilised põhiained — matemaatiline analüüs, analüütiline geomeetria ja kõrgem algebra, mille elementidega on tutvutud juba keskkoolis. Esimesel kursusel õpitakse juba ka uusi, kaasajal kujunenud distsipliine: matemaatilist loogikat, arvuteid ning programmeerimist jm. Hiljem järgnevad sellised rakenduslikult tähtsad ained nagu tõenäosusteooria ja matemaatiline statistika, optimeerimismeetodid, operatsioonianalüüs, automatiseeritud juhtimissüsteemid.

Ühise kõrval on teaduskonna kahe eriala õppeplaanides ka erinevusi.

● MATEMAATIKA ERIALAL antav ettevalmistus on mõneti laiahaardelisem. Kõigepealt tutvutakse tänapäeva matemaatikateooria kõigi põhivaldkondadega. Õppeplaanis on ka rakenduslikud ained, kuid nende maht on väiksem kui rakendusmatemaatikutel. Eriainete süsteem on mõnevõrra universaalsem kui rakendusmatemaatikuil. Niisugune mitmekülgsem ettevalmistus on vajalik seetõttu, et peamiselt selle eriala lõpetajate ülesandeks on uue kaadri edasine ettevalmistamine kesk- või kõrgkoolides. Viimastel aastatel on vabariigi matemaatikaõpetajate pere täienenud paljude kindlalt orienteeritud TRÜ lõpetajatega. Rekordaastaks selles mõttes on senini 1981. aasta, mil me suunasime koolidesse tööle 43 lõpetajat.

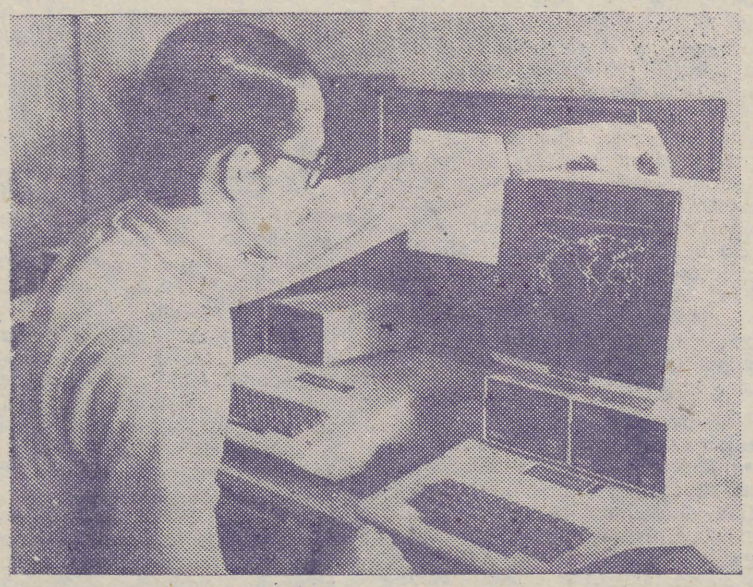

● Matemaatikatudengite käsutuses on ka moodsad mikroarvutid.

● RAKENDUSMATEMAATIKA ERIALAL on eespool mainitud rakenduslikel ainetel suurem kaal. Ka on siin arvutuspraktika ja arvutusmeetodite käsitlus märksa ulatuslikum. Eriainete süsteem on orienteeritud nende edasisele kasutamisele. Siin on võimalik arvestada ka üliõpilaste erihuve, sest rakendusmatemaatik peab teataval määral tundma õppima ka seda ala, kus ta oma meetodeid rakendama hakkab. Rõõmustav on, et eelmisel õppeaastal omandas programmeerimise õpetamine uue kvaliteedi. Selle põhjuseks on *display*-seadmete ning uute moodsate miniarvutite kasutuselevõtt õppetöös.

Mõlemal erialal on üliõpilaste ettevalmistuses oluline koht iseseisval tööl. Matemaatikat ei saa kujutleda ilma ülesannete lahendamiseta. Noorematel kursustel alustatakse praktikumides õppejõudude poolt antavate ülesannetega, hiljem lisanduvad rakendustest välja kasvanud või teoreetilises uurimistöös kerkinud ülesanded. Sageli tuleb lahenduse saamiseks välja töötada ka uusi meetodeid. Originaalsemaid lahendusi ja meetodeid tutvustavad üliõpilased erialaringide koosolekutel, konverentsidel (ka väljaspool meie vabariiki) ning vormistavad auhinnatöödena. Väga hästi esines meie ülikooli võistkond eelmisel ja käesoleval õppeaastal üleliidulisel üliõpilaste matemaatikaolümpiaadil, kus saavutati mõlemal aastal kuues koht. Esmakordselt teaduskonna ajaloos jõuti hiljuti medalini üleliidulistel üliõpilaste teadustööde konkursil. See anti Andrus Saluperele võistlustöö eest «Jäikplastsete ümarplaatide optimaalne konstrueerimine», teaduslik juhendaja oli prof. Ülo Lepik.

Matemaatika õppimine arendab kogu intellekti. Loogiline rangus ja süsteemikindlus, millega on üles ehitatud matemaatilised teooriad, on olnud eeskujuks paljudel vaimse tegevuse aladel. Kahtlemata nõuab matemaatilise kõrghariduse omandamine sihikindlat tööd ja suurt mõttepinget, kuid nagu näitavad kogemused, on see jõukohane kõigile keskkoolis normaalse edukusega noortele. Põhiline on hea töötahe, sellest tuleneb huvi ja võimekuse pidev areng.

Tulevased matemaatikud lõõvad pingelise õppetöö kõrval aktiivselt kaasa mitmesugustel üleülikoolilistel üritustel. Teaduskondadevahelisel spartakiaadil on matemaatikud alati esimeste hulgas.

Dots. MATI KILP,
matemaatikateaduskonna
dekaan

Lugupeetud sisseastuja!

PANE HÄSTI TÄHELE!

Enne sisseastumiseksameid pead Sa esitama Tartu Riikliku Ülikooli rektori nimele avalduse ja lisama sellele vajalikud dokumendid. Millised täpselt, seda saad teada teatmikust «Tartu Riiklikku Ülikooli astujale» ja muu reklaami kaudu. Annan siinkohal ülevaate tüüpilisematest vigadest dokumentide vormistamisel. Loetlen neid vigu positiivses plaanis, s. t. seda, mis peab olema, mida aga sageli pole või mis on kuidagi teisiti — kummalgi juhul me dokumenti vastu võtta ei tohi. Kui on aega, pead dokumendi parandamiseks või uuendamiseks sõitma tagasi selle väljaandmiskohta. Kui selline äpardus juhtub juuli lõpus, võivad Sinu dokumendid jäädagi 1983. aastal vastu võtmata ja sisseastumiseksamitele Sa siis ei pääse.

Lõputunnistusel olevad nimed — nii eesti- kui venekeelsed — peavad täht-tähelt kokku langema passis olevatega. Tunnistuse eesti- ja venekeelne pool peavad olema identsed. Tunnistuse all nurgas on punktiirjoon selle väljaandmiskoha jaoks ja see koht peab olema sinna ka märgitud.

Iseloomustusel peab olema kolm allkirja, mitte vähem. Õpilastel direktori, klassijuhataja ja komsomolisekretäri allkiri (komsomolisekretär kinnitab oma allkirjaga ka nende õpilaste iseloomustused, kes komsomoli ei kuulu). Töölisnoortel direktori, parteisekretäri ja komsomolisekretäri või ametiühinguorganisatsiooni esimehe (kui noor on komsomolieast väljas) allkiri. Ka iseloomustusel olev nimi peab täielikult ühtima passis olevaga. Kui iseloomustus koosneb kahest või enamast lehest, peab iga leht olema kinnitatud direktori allkirjaga, sellel olgu ka kuupäev, pitsat ja iseloomustatava täielik nimi.

Ka **arstitõendil** (vorm 286) — kordamine olevat tarkuse ema — langegu nimi kokku sellega, mis passis, olgu pitsat, allkiri ja kuupäev, millal lõplikult kinnitatud. Sealt ei tohi puududa ühegi nõutud erialaarsti, näit. psühhiaatri (viga, mida tehakse kõige sagedamini) märge.

Mitte igasugune **foto** ei sobi. Kõik neli fotot olgu pärit ühest ja samast negatiivist (seepärast soovitame neid tellida kohe rohkem ennetamaks kaotsiminekut või riknemist) mõõtudega 3×4 cm ja ilma valge nurgata.

Töölisnoored peavad esitama ka **väljavõtte tööraamatust.** See olgu kinnitatud töökohal. Kui väljavõte on mitmeleheline, peab olema kinnitatud iga leht: pitsat, allkiri ja — olgu veel kord alla kriipsutatud — kuupäev, mis millegipärast kipub kõige sagedamini ununema.

Paljud siintoodud märkused ja juhtnöörid võivad tunduda asjatu kordamisena. Vastuvõtukomisjoni töötajad nii ei arva, nemad puutuvad nende vigadega suvel kokku päevast päeva — kui mitte sagedamini. Tegu pole ka bürokraatliku tähenärimisega, jutt on üksnes dokumendi korralikust vormistamisest. Paljud (kui mitte kõik) neist vigadest pole Sinu süü, sisseastuja. Ent Sa võid need ära hoida, kui loed dokumendid kohe pärast täitmist läbi ja lased vead parandada enne Tartusse sõitu. Nii kergendad vastuvõtukomisjoni tööd ja hoiad kokku oma kallist aega. Loodan, et selles suhtes püüavad Sulle kaasa aidata ka kõik need, kes kuidagi ülaltoodud dokumentide väljastamisega seotud ja kes juhtuvad neid ridu silmama.

Lõpetuseks veel mõned üldisemad märkused ja soovitused. Isikutel, kes on lõpetanud keskkooli varem kui 1983. aastal, peab päevasesse osakonda astumiseks olema iga aasta kohta, mil ta kusagil õppinud ei ole, tööraamatus vähemalt 6 kuud tööstaaži. Vastasel korral me tema dokumente vastu võtta ei saa. Tehnikakooli lõpetanud peavad esitama ka keskkooli lõputunnistuse. Hoiatame dokumentide postitsi saatmise eest. On juhtunud, et need jõuavad pärale hilinemisega (kui ei lähe hoopis kaduma). Me lõpetame dokumentide vastuvõtmise **pühapäeval, 31. juulil kl. 16.** Pärast seda hetke ükski dokument enam laekuda ei saa, olgu hilinemises süüdi kes tahes.

Niipalju mõnedest tüüpilisematest vigadest. Ei välista seda, et mõni jäi veel märkimata. Elu on ju nii võimalusterikas! Ent loodame kõige paremat. Seniks jõudu töölel

Lugupidamisega

KAIDO JAANSON,
TRÜ vastuvõtukomisjoni
vastutav sekretär

Õigus-teaduskond

- **Prokuröriks**
- **Uurijaks**
- **Notariks**
- **Advokaadiks**
- **Juriskonsuldiks**
- **Kohtunikuks**

Juristi tööpõld on lai. Mõnikord arvatakse ekslikult, et juristid töötavad ainult prokurörina, kohtunikuna, uurijana või advokaadina. Väga suur osa töötab eelkõige vabariigi rahvamajanduses (tööstusettevõtetes, kolhoosides, sovhoosides) või asutustes ja ametkondades juriskonsultidena või kaadritöötajatena. Paljud õigusteaduskonna lõpetanud on tööl partei-, komsomoli- või ametiühinguorganites.

Ükskõik millises süsteemis või kellena jurist ka ei töötaks, on tema põhiülesanne täpselt ja kõrvalekalduvatult täita kõiki seadusi ning jälgida, kuidas täidavad neid teised. Samuti peab jurist nõudma seaduste täitmist isikutelt, kes ei taha neid täita. See eeldab, et juristil peab olema hea ülevaade kehtivast seadusandlusest.

Arvestades kehtivate seaduste ja muude õigusaktide hulka, vajab juristi tööks valmistumine tudengipõlves usinust ja töökust. Kuigi kõik seadused ei pea olema peas, on juristil siiski väga vajalik teada, millises õigusaktis ja kuidas on üks või teine küsimus reguleeritud. Samuti on oluline teada mitte üksnes seaduse kirjatähte, vaid suuta seda ka õigesti lahti mõtestada. Sellepärast nõuab meie teaduskonnas õppimine pidevat ja visa tööd. Vahel kostev arvamus, et hea juristina töötamiseks on vaja osata ainult hästi rääkida, et pea paika. Jurist peab küll oma mõtteid selgesti ja ladusasti väljendama, kuid sellest on vähe. Eelkõige peab jurist hästi teadma ja tundma seda, millest tal tuleb oma töös rääkida või kirjutada.

Õigus nõuda seaduste täitmist teistelt eeldab, et nõudja ise täidab kõiki õigusnorme eeskujulikult. See tähendab kõrget teadlikku enesedistsipliini. Juristina ei saa töötada isik, kes ise ei austa seadust. Sellest tulenevalt on ka õigusteaduskonna üliõpilastele seatud mõningal määral kõrgendatud distsiplliininõuded.

Töötada juristina tähendab ühtlasi olla meie partei ja valitsuse poliitika vahetu elluviija. See eeldab ja nõuab aktiivset osavõttu ühiskondlikust elust. Ei ole mõeldav valmistuda tööks juristina ja jääda kõrvale pidevast ühiskondlikust tööst. Mitme aastakümne kogemused näitavad, et mida aktiivsem on juuratudeng ühiskondlikus töös, seda suutelisem on ta pärast lõpetamist oma kutsetöös.

Töö juristina eeldab ka head füüsilist ettevalmistust ja vastupidavust, seda eriti nendel, kes asuvad tööle uurijatena miilitsas või prokuratuuris. Seepärast pööratakse teaduskonnas tõsist tähelepanu füüsilisele karastamisele.

Tänapäevale omane praktika ja teaduse vastastikune seos eeldab, et ka jurist-praktik on kodus teadustöö algtõdedes ja oskustes. Oluline koht on kursusetöödel. Võib nentida, et teaduskonna üliõpilaste praegune koosseis mõistab teadustöö tähtsust. Seda tõendavad hulgalised esikohad üliõpilaste teadustöö ülikoolisisestel ja vabariiklikel konkurssidel. Tunnustust on võidetud ka üleliidulistel konkurssidel.

Hiljuti toimunud õigusteaduskonna lõpetanute anketeerimine näitas, et meie vilistlased ei kahetse kunagist astumist õigusteaduskonda. Üksmeelselt arvati: juristina töötada on küll raske, kuid paeluv ja vaheldusrikas.

Dots. ALBERT PALTSER,
õigusteaduskonna dekaan

● Õigusteaduskonna üliõpilased on üle ülikooli tuntud taidlejad. On tuldud esimeseks nii oma õppeasutuse konkurssidel kui kõrgkoolidevahelistel.

NB!

Nüüd oled Sa lehe läbi lugenud, oled teada saanud, mida TRÜ-s õppida saab. Kuid ega tudeng ainult õpi. Sind ootavad vilgas komsomolielu, mitmesugused koorid ja ansamblid, ringid ja klubid. Mainigem tuntumaid: naiskoor, meeskoor, kammerkoor, rahvakunstiansambel, looduskaitsering, ajalooring, orientalistikaring, kunstiloo-ring, filmiklubi, matkaklubi, pressiklubi, interklubi... Loetelu läheks päris pikaks. Tudengite organiseerida on olnud Tartu levimuusika päevad, TRÜ üliõpilaspäevad, rahvaste sõpruse päevad. Tudeng teeb teadustööd (TRÜ üliõpilaste uurimusi on hinnatud sageli koguni üleliiduliste medalite ja auhindadega) ja spordib.

Nii et ülikoolis võid vaevalt kurta igavuse üle. Enne on aga tarvis pääseda õnnelike sissesaanute hulka. Head eksamiõnne neile, kes tahavad oma meelisala tõesti õppida 350-aastases ülikoolis ja kes oskavad muuta oma tudengiaastad igati meeldejäävaks ning huvitavaks. Niisama midagi õppima tulla (kuhugi peab ju minema, ema-isa tahavad) pole küll mõtet.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 686. MB-01279.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту. Эстонской ССР.

IVAR JÕESAARE joonistus

*

Rektori käskkiri

Õnnitlen rahvusvahelise naistepäeva puhul TRÜ arvukat naisperet ning soovin edu õpingutes ja kutsetöös!

Töös ja ühiskondlikus tegevuses enam silmapaistnutest pälvivad tänu:

a d m i n i s t r a t i i v - m a j a n d u s t ö ö t a j a d: raamatupidaja Külli Volman, laborant Marina Johanson, metoodik Aino Juursoo, insenerid Asta Annuk, Helju Ertmann, Riina Laidvee, Tamara Galuško ja Luule Viitamees, tehniline toimetaja Aino Laas, meistrid Hilda Põltsamaa ja Lehte Jakobsoo, Maie Kaitsa, Aino Vahter ja Evi Kukk, tõlk Nelli Kim, insener-tehnoloog Tiiu Ruut, koristajad Ernestine Kõvast, Efrosine Küla, Ida Timusk, Maria Tranžirova ja Olga Sõukand, majahoidja Taimi Kõiv, riidehoidja Helmi Trell, pasportist Eugenie Enno, valvurid Anni Tammin, Meeta Juurik, Jenny Jaas ja Olga Rekand, tehniline toimetaja Aige Koger, maalrid Lehte Saarma ja Õie Vanamb, tehnik Marika Tillisson;

a j a l o o t e a d u s k o n n a s t vaneminsener Mari-Liis Muttik, dispetšer Vaike Võsamäe, üliõpilased Maret Allmäe, Kersti Aavik ja Vilja Laanaru;

a r s t i t e a d u s k o n n a s t professor Valve Saarma, dotsendid Lea Praks, Virve Kask, Tiia Soo, Helle Tapfer, vanemõpetaja Anne-Liis Padar, assistent Maaja Paavo, preparaator Leontine Teesalu, üliõpilased Meeli Kass, Marina Sahhalova, Laima Paartalu, Katrin Maldre, Maire Tõsine ja Lea Urb;

b i o l o o g i a - g e o g r a a f i a t e a d u s k o n n a s t vanemlaborandid Mare Leis ja Lagle Kasak, insener Valve Kivi, meister Mare Novak, dispetšer Kunda Jermakov, üliõpilane Ülle Lahi;

f i l o l o o g i a t e a d u s k o n n a s t vanemõpetajad Epp Tamm ja Mari-Ann Palm, õpetaja Krista Muldma, vanemlaborandid Ragna Jõesaar ja Tiina Mällo, vanempreparaator Valve Vetesalu, üliõpilased Merike Kütt, Ludmilla Loginova, Õie Mandri, Pilvi Rajamäe;

f ü ü s i k a - k e e m i a t e a d u s k o n n a s t vanemteadurid Niina Kulbatšuk ja Lilli Paama, vanemlaborant Erna Kõiv, laborant Urve Tätte, dispetšer Virge Talvik, insener Neonilla Hiiemäe;

k e h a k u l t u u r i t e a d u s k o n n a s t vanemlaborant Elli Rünk, laborant Irja Rentel, insener Veera Kirs, koristaja Olga Martinson, üliõpilased Kersti Sepp, Aira Aav, Viivika Möllits ja Kersti Poska;

m a j a n d u s t e a d u s k o n n a s t vanemõpetaja Mare Järveots, vanemlaborandid Kaja Riesen ja Helju Möller, üliõpilased Merle Viitpoom ja Riina Ruus;

m a t e m a a t i k a t e a d u s k o n n a s t vaneminsenerid Anu Koovit, Elvi Ehasalu, Aime Juust ja Reete Ambre, meister Endla Kaja, vanempreparaator Hilja Kull, laborandid Tiia Kalaus ja Aino Koemets, dispetšer Meeli Kozlova;

õ i g u s t e a d u s k o n n a s t vanemõpetaja Maie Ruus, laborant Anne Kurvits, üliõpilased Külli Aren, Ene Meerpuu ja Piret Valner;

ü h i s k o n n a t e a d u s t e k a t e e d r i t e s t õpetaja Sirje Krikk de Mateo, vanemlaborant Vaike Vanaaseme, õppekabinetijuhatajad Õie Kivimaa ja Juta Lauren;

t e a d u s r a a m a t u k o g u s t haruldaste koopiate fotograafid Maie Austa ja Aime Espenberg, osakonnajuhataja Valvi Hiir, sektorijuhataja Helgi Laanes, redaktorid Rita Lääne ja Marju Kolk, operaator Ilme Mesipuu, vanemraamatukoguhoidja Elsa Kudu, vanembibliograaf Maret Konson, raamatukoguhoidja Kai Kirikmäe;

ü l d - j a m o l e k u l a a r p a t o l o o g i a i n s t i t u u d i s t nooremteadurid Helve Sinimäe ja Tamara Vorobjova, insenerid Mall Kure ja Imbi Viikmaa, preparaator Asta-Alaida Leet, vanempreparaator Laine Pärsikivi.

TRÜ rektor

Rubriigist «Üks nädal» oleme karjunud lugema ikka sellest, mis möödas. Seda lugu tingib kirjutama kuupäev, mis alles tuleb. 8. märtsil on rahvusvaheline naistepäev.

* * *

Naiste üle on arutletud vist niikaua, kui vana on ilm. Sama lugu on vist ka kirjapanduga — nii kui kirjutama õpiti, jäi paberile ka naine. Mida me arvame, kirjutame, mõtleme temast praegu, milline on naine anno 1983. Ta on pilkupüüdev, seltsiv, sotsiaalselt aktiivne. Vahel ehk liigagi, arvavad ehk mehed. Igatahes on tõde see, et naist ette kujutades me ei mõtlegi enam pannidele-pottidele, pesupesemisele. Eriti siin, tudengitelinnas Tartus. Ehk on omasem teda märgata loengul, raamatukogus või koguni baaris?

* * *

On sümboolne, et naistepäev jääb märtsi. See on esimene kevadekuu, alati midagi ärevat ja ilusat aimata laskev. Arvan, et naine kuulub kevadesse, sest kevad tähendab ju armastust ja ärkamist. Naistepäeval mõtleme emale.

* * *

Emadest on ikka palju kirjutatud, sõna ema on saanud sümboli tähenduse. Olen tihti imetlenud tüdrukuid, kes saavad emaks ülikooli ajal. Selge see, et neil on raske. Ega siis ainult lapsega tegelda saa. Tuleb ju õppida, et ülikool teistega koos lõpetada. Peamine on see, et nad tulevad toime!

* * *

Naisi paika panna, neid defineerida võib, aga kas need reeglid ja definitsioonid elus kehtivad — kahtlen. Mõtlen, et naine on just seetõttu huvitav, et tal on võime olla tuhandetahuline. Mõtlen muinasjuttudele, naistele sealt. Ehk on isegi hea, et nüüdisaegsed naised pole muinasjuttudest.

ALEKSANDER SOKK

Toimetus tahaks siinkohal lausa hüüda: «KÕIGILE! KÕIGILE! KÕIGILE!» See tähendab, et üheksale dekanaadile, rohkem kui 80 kateedrile, mitmekümnele laborile ja allasutusele, ringidele, klubidele, kooridele ja üleüldse kõigile neile, **kellel oleks lugejale uudiseid pakkuda.** Ei saaks just öelda, et praegu neid lehes pole, tähtsamatest sündmustest oleme ikka teada saanud ja loo tellinud või ise kirjutanud. Aga üsna palju jääb ka teadmata. Viimasel ajal on toimetusele ülikooli töötajailt mitu seesugust ettepanekut tulnud: avaldage lühikroonikat, kasvõi ainult fakte. Oleme ise ka igati selle poolt, aga ainult omapäi (toimetuse kahe töötaja jõul) me toime ei tule. Teame, et mitmelgi ringil on olemas oma pressisekretär, aga paistab, et vaid nime poolest. Osa uudiseid saabub lehetegijate kätte teaduskondade pressisekretäridelt. Arvame, et nendes teaduskondades, kus pressisekretär tõesti töötab, teavad sellest ka teaduskonna juhid. Olekski hea infoteenistust koordineerida.

Ja nüüd viimased uudised, mis selle lehe jaoks suutsime kokku saada.

● **24. veebruaril peeti Tallinnas TRÜ juubelinäituse viimane propagandaüritus — teaduspäev.** Esinesid teadusprorektor bioloogiadoktor A. Kalikorm, tema asetäitja prof. A. Tikk ja ÜTÜ nõukogu esimees dots. J. Sootak. Vaadati filmi ülikooli juubelipidustustest ja feromoonidest. Teaduspäevast võtsid osa ka teiste kõrgkoolide teadusosakonnad ja «Flora» keemikud.

● **Veebruari keskel olid Käärikul koos ülikooli ÜTÜ nõukogu liikmed.** Arutati peatselt toimuva ülevabariigilise ÜTÜ seminarlaagri korraldamist ning suusatati.

● **TRÜ ajaloomuuseumist teatati meile (suur tänu informatsiooni eest!), et rõdusaalis avati professor Elmar Karu 80. sünnipäevale pühendatud näitus.** Seal võib näha tema doktoriväitekirja ja -diplomit ning teisi teaduslikke töid, samuti aukirju, medaleid jm.

● Läinud kuu lõpus ja uue algul peeti mitmes teaduskonnas **suusapäevi.** Sellest saab lugeda ka tänasest lehest.

● **1. märtsil tutvustati teadusraamatukogus külastajate ankeetküsitluse tulemusi.**

● **Paar päeva tutvus ülikooliga NSV Liidu KKEH Ministeeriumi siseinspektsiooni ülema asetäitja N. Pahhomov.** Teisipäeval kohtus ta teaduskondade ja teiste üksuste juhtidega.

● **Õigusteaduskonna III kursus korraldas poole diplomi õhtu.**

Selleks korraks niipalju. HEAD NAISTEPÄEVA! Tuleval reedel ilmub leht jälle (2-leheküljelisena).

Toimetuse praegune telefon on 3 90 80, asukoht peahoones 240 ja 241. Uudisteni!

Tudengimõtted paberile!

Rektori käskkiri

Tänu üliõpilaste eduka õppe- ja sõjalis-patriootilise kasvatustöö eest pälvisid Nõukogude armee ja laevastiku päeva 65. aastapäeval Johannes Kalits, Juhan Peegel, Akivo Lenzner, Leo Päi, Johan Sarv, Zinaida Saar, Jüri Ksenofontov, Jüri Ristkok, Eugen Tallmeister, Julius Adojaan, Jaroslav Raid, Aleksander Seffer, Fred Kudu, Leopold Kivimägi, Ants Alt, Raimond Tani ja Alfred Narusing

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (1329) Reedel, 4. märtsil 1983 XXXV aastakäik

Kontrolleksemplar

● **Korea RDV.** «Kõrgkoolide emaks» kutsuvad korealased Kim Ir Seni nimelist ülikooli Phönjanis. Ülikool asutati 1946. aastal ja praegu õpib seal ligi 12 000 tudengit. Ülikooli peahoone asub keset üliõpilaslinnakut, kus on palju õppehooneid, ühiselamuid, paiku kehakinnituseks ja suur raamatukogu. Tänases Korea RDV-s on 170 kõrgkooli ja instituuti.

(«Forum»)

*

● **Karachis (Pakistan)** kihutas politsei pisargaasiga laiali üle 150 tudengi, kes ajasid nurja maahokimatši India ja Pakistani meeskondade vahel. Agressiivsed tudengid kuulusid pahempoolsesse üliõpilasorganisatsiooni «Jamiat-i-Talaba». Viimane nõuab Karachi ülikoolis toimunud rahutuste ajal vahistatud tudengite vabakslaskmist.

Pakistan juhtis 3:0, kui mäng tooreks ja üleliia jõuliseks muutus. Pealtnägijate andmeil roninud seitse tudengit üle staadioni piirava 12 jala kõrguse tara, tormanud väljakule ning hakanud mängijatega kaklema. Kumminuiadega relvastatud politseinikud ajanud omakorda üliõpilasi taga. Üks tudengeist haaranud hokikepi ning tormanud Pakistani meeskonna kapteni poole, kes samuti tõstnud enda kaitseks hokikepi. Õnneks jõudnud appi politsei, kes ohjeldamatu tudengi kiiresti sisse piiranud ja kahjutuks teinud.

(«Morning Star»)

*

● **Luanda (Angoola RV)** ülikoolis on marksismi-leninismi kursus alates 1982/83. õppeaastast kohustuslik kõigile teaduskondadele. Varem õpetati marksismi-leninismi aluseid vaid neljas — õigus-, pedagoogika-, majandus- ja põllumajandusteaduskonnas. Ülikooli rektor Martins väitis: «Marksismi-leninismi stuudium on meie tudengitele põhitähtis, sest tulevased insenerid, arstid ja teadlased peavad teadma, millised ülesanded tuleb neil lahendada meie sotsialismi suunduvas ühiskonnas.»

(«Forum»)

*

● **Krakovi (Poola)** tudengite huvialaklubi «Krab» (klubi tegeleb allveeuurimistega) liikmed organiseerisid ekspeditsiooni Mehhikosse ja Kuubale, tutvumaks korallrahudega. Kogutud mineraalid, merikarbid ning ekspeditsioonil vändatud film on üle antud Krakovi Jagiello ülikoolile.

(«Польша»)

*

● **Halles (Saksa DV)** asuva Martin Lutheri nimelise ülikooli madrigalistid valmistavad ette suurt kontserdiprogrammi Martin Lutheri 500. sünniaastapäevaks, mida teatavasti tähistatakse tänavu sügisel. Peale arvukate ülesastumiste Lutheri nimega seotud paikades annab ülikooli kammerkoor Lutheri sünniaastapäeval, 10. novembril erikontserdi Leipzigis, sealses «Neues Gewandhaus'is». Tänavusel Wartburgi laulupeol aga kantakse koori poolt esimest korda ette motett «Frieden denen, die den Frieden halten».

(«Forum»)

*

● Kuus kuud vanglat või 500 ruupia suurune rahatrahv ootab eksamil spikerdamisega vahele jäänud tudengit **Maharashtra osariigi (India)** ülikoolides. Osariigi seadusandliku kogu saadikud, väljendades otsustavust teha igaveseks spikerdamisele lõpp, kinnitasid ranged karistusmäärad ka õppejõududele, kes ilmutavad liigset leebust ja vähenõudlikkust.

(«Азия и Африка сегодня»)

Väljavõtte tegid
MALLE NASTIKU ja
MÄRTIN KOBRASTE

Anna Paas 80

Sa oled meie kateedris kõige vanem ning töötad siinsamas pidevalt juba 1949. aastast. Tunned peaaegu kõiki meid juba tudengi põlvest, kui orgaanilise keemia laboritesse selle teadusega tegelema ilmusime.

Oled töötaund kolme rektori ja lugematute prorektorite võimu all dekaanegi on olnud ilmatu hulk Kateedrijuhatajaid, kellele Sinu kohusetundlikkust, töökust, täpsust ja asjaajamise oskust vaja on läinud on siiski vaid kaks — kadunud Hans Sossi ja meie praegune. Üks pärandas Sind teisele, teades, kui võrd vajalik on kateedris inimene kes teab, kuidas dekaanidega hakkama saada, kateedri paberivärgiga mäele tulla, õppejõudusid neile meeldival viisil ümmardada ja kui vaja, siis abistada. Sa oskad inimestega läbi saada. Sa oled alati korrektne ja viisakas. Seda haritud inimesele loomulikku käitumisjoont poleks mõtet nagu rõhutada, kui see oleks normiks kõigi puhul. Aga võta näpust. Paljudel meie noorepoolsetel kolleegidel oleks Sinult selles suhtes õppida.

Pole kuulda olnud, et keegi oleks Su kohta midagi halvasti öelnud. Või ainult niipalju, et mis ta seal masina taga nii viimase minutini toksib, väljas ilus ilm, võiks oma aiamaale minna, saaks ka varem jõe äärde või linna peale. Aga Sul on juba noorusest üks progressiivne harjumus: täpselt tööle tulla ja töö ajal kogu aeg tööd teha! Nüüd muidugi ei tee Sa oma endist tööd, nooremad on kateedri asjaajamise üle võtnud. Aga tööhoog on Sul endiselt sees ning praegu pühendud teaduse abistamisele — ikka kirjutusmasina abil.

Oleme pidanud kateedris Sinu kolme suurt juubelit — 60, 70, 80. Arvestades Sinu optimistlikku meelelaadi, keemialaborite rammusat mikrokliimat ja kogu orgaanikapere sügavat lugupidamist MEIE ANU vastu, tahame tervitusi ja õnnesoove tuua ka järgneval juubelil. Kui juba niisugune traditsioon on tekkinud, siis tuleb seda ka jätkata. Nii et 23. veebruari puhul veel kord õnne ja jõudu edasiseks ja orgaanilise keemia eduks.

Aga naistepäeval kateedri meespere poolt sügav lugupidamine ja maani kummardus. Muidugi ka lilled, aga igaühelt eraldi!

TULLIO ILOMETS

Professor Elmar Karu 80

Homme saab 80-aastaseks psühhiaatriakateedri kauaaegne juhataja, praegune konsultantprofessor, Eesti NSV teeneline arst Elmar Karu. Seda auväärt juubelit tähistavad ülikooli ja tema arstiteaduskonna kollektiividega kogu vabariigi meedikud, iseäranis psühhiaatrid.

Oma sihikindluse, töökuse ja entusiasmiga suutis Elmar Karu ise endale õppimisvõimalusi luues lõpetada 1932. aastal arstiteaduskonna kiitusega. Juba üliõpilasena asus ta 1931. aastal esialgu praktikandina, hiljem assistendina tööle tollasesse ülikooli närvi- ja vaimuhaiguste kliinikusse, pühendudes arstiteaduse ühele raskemale erialale — psühhiaatriale. Aastail 1934—1938 omandas ta täiendava erialana põhjalikud teadmised ja kogemused kohtumeditsiinis, et siis siirduda tagasi psühhiaatriakliinikusse vanemassistendiks.

Sellest ajast peale on Elmar Karu 45 aasta jooksul pidevalt töötanud psühhiaatrina, psühhiaatria ja selle kõrvalainete õppejõuna, psühhiaatrite kasvatajana ning psühhiaatriaabi organisaatorina. 1939. aastal kaitses ta edukalt doktoriväitekirja alkoholismi diagnostikast alkoholi kontsentratsiooni määramise abil veres. 1941. aasta alguses määrati ta psühhiaatria õppetooli ja kliiniku juhataja-dotsendiks.

Pärast Eesti vabastamist määrati ta psühhiaatriakateedri juhataja-professoriks ja ühtlasi Vabariikliku Tartu kliinilise psühhoneuroloogiahaigla peaarstiks (neid ülesandeid täitis ta kuni 1964. aastani). Kliiniku ja kateedri taastamine kulges kiiresti tänu just Elmar Karu energiale. Samal ajal võttis ta aktiivselt osa arstiteaduskonna reorganiseerimisest. Aastail 1944—1949 oli ta prodekaan, 1949—1950 dekaan. Elmar Karu innustavat ja juhtivat kätt vajas kogu vabariigi tervishoid: aastail 1945—1968 oli ta vabariigi tervishoiuministeeriumi peapsühhiaater ja suunas meie psühhiaatriaabi organisatsioonilist väljakujundamist. Kõige selle kõrval jõudis ta täita veel mitmeid olulisi ühiskondlikke ülesandeid: ta on paljude aastate jooksul olnud psühhiaatrite ja neuroloogide teadusliku seltsi kohaliku, vabariikliku ja üleliidulise juhatuse aktiivne liige, erialaajakirja toimetuse liige, mitmete teaduslikkude ja metoodiliste nõukogude liige.

Vabariigi psühhiaatrid peavad Elmar Karu õigustatult oma nestoriks, ta on praktiliselt kõikide meie vabariigis töötavate psühhiaatrite koolitaja.

Elmar Karule on alati olnud südamelähedane hoolitsemine erialaspetsialistide ja teadusliku järelkasvu eest. Tema algatusel asutati 1950. aastal ÜTÜ psühhiaatriaring, mis on olnud ja on praegugi meie eriala spetsialistide põhiliseks taimelavaks. Elmar Karu juhendamisel on valminud ja kaitstud kümme kandidaadiväitekirja. Tema enda uurimistööd, eriti alkoholi ainevahetuse valdkonnas, on rahvusvaheliselt tunnustatud.

Olles 1975. aastast kateedri konsultantprofessor, jätkab Elmar Karu pidevalt aktiivset pedagoogilist, arstlik-konsultatiivset ja teaduslik-konsultatiivset tegevust, on alati valmis andma noortele nõu ja abi oma kogemuste ammendamatust varasalvest.

Õpilased ja kolleegid soovivad lugupeetud professorile tema auväärsel juubelil jätkuvat entusiasmi meie rahva vaimse tervise kindlustamisel, tugevat tervist ja töörõõmu!

Tartu psühhiaatrid

Juubilariks Maie Ruus

Tänane juubelijutt on mõneti ootamatu kõigile, kes Sind teavad-tunnevad. Töötades Sinuga päevpäeva kõrval ühes teaduskonnas, jagades muresid ja koos rõõmustades on peaaegu võimatu uskuda, et oled jõudnud esimese juubelini. Sinu nooruslik entusiasm, raugematu energia ja loomupärane sarm sunnivad pingutama mõnd tunduvalt noorematki kolleegi. Riigi ja õiguse teooria ja ajaloo kateedris töötad küll alles kuuendat aastat, kuid ülikoolile oled truu olnud selle lõpetamisest, 1957. aastast peale. Tänane töökoht õigusteaduskonnas on kindlasti Sullegi kõige kodusem, sest kõrgkoolidiplomiga anti Sulle juristi kvalifikatsioon. Üliõpilastele õpetad NSV Liidu riigi ja õiguse ajaloo kursust. Nii puutud kokku esmakursuslastega ja aine kõrvalt tuleb Sul õpetada mõnelgi juhul verivärsketele tudengitele õiget ellusuhtumist, kõrgkooliprobleemide nägemist ja muudki. Kuidas Sul peale pingelise õppetöö jätkub aega ühiskonnatöö jaoks, seda tead Sa küll ainult ise. Aktiivne eluhoiak on kindlasti see, mis sunnib Sind kaasa lööma TRÜ naiskomisjonis, EKP Tartu Linnakomitee metoodikanõukogus, õigusteaduskonna metoodikakomisjonis, teaduskonna rahvakontrolligrupis ...

Soovime Sulle, lugupeetud Maie Ruus, jõudu kõigis ettevõtmistes, jätkuvalt edukaid loomeaastaid, inimlikku õnne.

Kõik kolleegid õigusteaduskonnast

H. Siigur teadusdoktoriks

19. jaanuaril kaitses Üleliidulise Nõukogude Seadusandluse Teadusliku Uurimise Instituudis oma doktoridissertatsiooni «Töötasustamise täiustamise õiguslikud probleemid sovhoosides» rahvamajandusharude ökonoomika kateedri dotsent Heino Siigur. Et see kateeder kujunes välja alles möödunud aasta 1. septembrist, siis valmis H. Siiguri dissertatsioon rahanduse ja krediidi kateedris (endine juhataja prof. R. Hagelberg).

H. Siigur on aastaid uurinud töö tasustamise õiguslikke probleeme. Sellest vallast on ka tema kandidaadiväitekiri, kaitstud 1961. aastal. Ta on tegelnud ka NSV Liidu rahanduse ning finantsõiguslike probleemidega. Temalt on ilmunud üle 100 publikatsiooni.

H. Siigur töötas rahanduse ja krediidi kateedri vanemõpetajana ja dotsendina (kutse 1966. a.) aastail 1957—1982. 1962—1965 oli ta õigus-majandusteaduskonna prodekaan. Ülikoolis ja Tartu linnas on ta täitnud mitmeid kaalukaid ühiskondlikke ülesandeid. Juba aastaid on ta marksismi-leninismi ülikooli tunnustatud lektor. Kuigi aastaid on veidi üle viiekümne, pole H. Siigur unustanud aktiivset sporti. Õhtuti näeb teda ikka minemas õppejõudude võimlemisrühma või ujuma, teda kohtab sageli ka suusaradadel.

Doktoridissertatsiooni oponendid, prof. I. Karinski, prof. A. Zaikin ja vanemteadur õigusdoktor R. Livšits andsid tööle väga kõrge hinnangu. Suurt resultatiivset tööd tunnustasid ka kaitsmisel sõnavõtnud. Kaitsmine lõppes 17:0 H. Siiguri kasuks.

Viimastel aastatel on rahanduse ja krediidi kateedris palju tegeldud õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisega. 27. jaanuaril näiteks suunati kaitsmisele sama kateedri dotsendi Vambola Raudsepa doktoritöö. Väga tõsiselt pürgib sama eesmärgi poole dots. E. Ulst.

VALNER KRINAL

Ees on aruande- ja valimisperiood

Nagu meie maa kõikides ettevõtetes, asutustes, organisatsioonides nii lõpeb ka TRÜ-s rahvakontrolligruppide ja -postide volituste tähtaeg. Rahvakontrolliorganite aruanded ja valimised peetakse veebruarist aprillini.

Eesti NSV Rahvakontrolli Komitee sellekohastes soovitustes on rõhutatud, et aruande- ja valimisperiood rahvakontrolliorganites peab aitama kaasa haarata töökollektiive XXVI kongressi, NLKP Keskkomitee 1982. aasta mai- ja novembripleenumite otsuste, 1983. aasta ja kogu XI viisaastaku riikliku plaani täitmisele ja ületamisele, samuti NSV Liidu toitlusprogrammi täitmisele. Aruanded ja valimised peavad kulgema aktiivselt ja asjalikult, printsipiaalselt ja kriitiliselt, arutades nii tootmistööd, olmet kui ka kultuurilise teenindamise parandamist.

Pidagem siis neid suuniseid aluseks ka TRÜ rahvakontrolligruppide ja -postide valimisel. On ju TRÜ kui juhtiva kõrgkooli rahvakontrolliorganite põhiülesanneteks kontroll õppe- ja töödistsipliini, õppeedukuse, teadustöö resultatiivsuse, meile eraldatud ressursside ja vahendite heaperemeheliku, ratsionaalse ja säästliku kasutamise, töötajate töö- ja olmetingimuste parandamise jt. probleemide valdkonnas.

Õppe- ja töödistsipliini probleemid ei ole TRÜ rahvakontrolligrupi jaoks uued. Nad on olnud pidevalt meie plaanides ja tegutsemissfääris, eriti pärast rektori käskkirja nr. 127 1981. a. «Sisekorra eeskirjade täitmisest». Ometi pole meil asjad kaugeltki korras. Rahvakontrolligrupi ja administratsiooni viimaste aastate kontrolli tulemusi õppe- ja töödistsipliini üle vaetakse üksikasjalikult TRÜ nõukogus 25. märtsil. Võib juba nüüd öelda, et töö organiseerimist ja distsipliini saab tunduvalt parandada, üliõpilaskonna ideelis-poliitilist ning erialast kasvatust saab tõhustada, õppeedukust on võimalik tõsta, õppejõudude-teaduritе teaduslikku produktiivsust saab suurendada ja kõigi nende ülesannete täitmiseks oluliselt vajalikku majandustegevust parandada.

Organisatsioonilised ettevalmistused aruande- ja valimisperioodiks on käimas. Koostöös Tartu Linna Rahvakontrollikomitee ja EKP TRÜ parteikomiteega on paberile pandud rahvakontrolligruppide ja -postide struktuur ning arvuline koosseis, mis üksikasjalikult arutati läbi TRÜ rahvakontrolligrupi laiendatud koosolekul 24. veebruaril. On koostatud aruande- ja valimiskoosolekute graafik. Üleülikoolilise rahvakontrolligrupi ja tema büroo valimine ning sektorite moodustamine toimub 13. aprillil. Suurt abi meie tööle loodame 9. märtsil, mil ühtse poliitpäeva raames lubas aulas esineda Eesti NSV Rahvakontrolli Komitee esimees, EKP KK büroo liige O. Merimaa. On iseenesest mõistetav, et sellest üritusest võtavad osa kõik TRÜ rahvakontrolörid.

TRÜ rahvakontrolligrupi büroo nimel soovin, et kogu TRÜ, valitud rahvakontrolligrupid ja -postid suhtuksid täie tõsiduse ja vastutustundega aruande- ja valimisperioodi ning usaldaksid rahvakontrolli vastutusrikka töö kollektiivi nendele liikmetele, kes senise tööga on tõestanud head tahet, võimekust ja autoriteeti rahvakontrolli ees seisvate ülesannete lahendamiseks.

LEMBIT TÄHEPÕLD,
TRÜ rahvakontrolligrupi
büroo esimees

Nemad on ülikooli komsomolijuhid

ANDRUS LAUREN,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Sünd. 1958. a. Tallinnas. 1976 lõpetas Tallinna 24. keskkooli. 1976—1981 õppis õigusteaduskonnas. On olnud kursuse komsomolibüroo liige, teaduskonna ÜTÜ nõukogu esimees, komsomolikomitee ideoloogiasektori juhataja ja asesekretär. Alates 1980. a. detsembrist komsomolikomitee sekretär.

ELKNÜ Keskkomitee liige, ENSV Üliõpilasnõukogu esimees, ENSV Rektorite Nõukogu liige, ELKNÜ Tartu LK büroo liige, ülikooli parteikomitee liige.

NLKP liige 1980. aastast.
Abielus, perekonnas tütar.

VERNI LOODMAA,
ELKNÜ TRÜ komitee ideoloogilise kasvatustöö asesekretär

Sünd. 1962. a. 1980. a. lõpetas Tartu II Keskkooli. Samal aasta astus majandusteaduskonda, kaubandusökonoomika erialale. Praegu III kursusel. I ja II k. oli kursusevanem. I kursusel valiti teaduskonna komsomolibüroo ideoloogiasektori juhatajaks. Alates 1981. a. oktoobr st kuni 1982. a. detsembrini oli teaduskonna komsomolisekretär. Alates 1. jaanuarist töötab ELKNÜ TRÜ komitee koosseisulise asesekretärina.

NLKP liikmekandidaat 1982. aastast.
Vallaline.

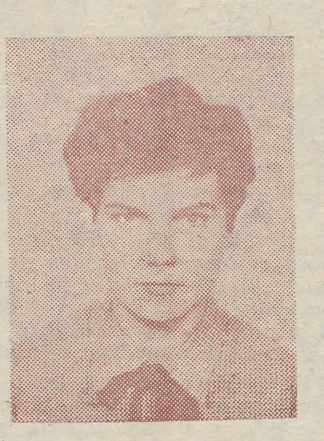

ÜLLE LEPP,
ELKNÜ TRÜ komitee organisatsioonilise töö asesekretär

Sünd. 9. novembril 1957. a. Lõpetas 1980. a. TRÜ, omandas majandusteadlase-küberneetiku eriala. Ülikoolis õppimise ajal oli kursuse komsomolisekretär, teaduskonna sekretäri asetäitja organisatsioonilise töö alal, 1977.—1979. a. majandusteaduskonna komsomolisekretär, 1977.—1980. a. TRÜ komsomolikomitee liige, alates 16. sept. 1980 töötab ELKNÜ TRÜ komitee koosseisulise asesekretärina.

NLKP liige 1979. aastast.
Vallaline.

AARE KRUUSER,
ELKNÜ TRÜ komitee õppe- ja teadustöö asesekretär

Sünd. 1959. a. Pärnus. 1978. a. lõpetas Tallinna 43. Keskkooli. Töötas 1979. a. Tallinna Mererajooni rahvakohtus, samal aastal asus õppima TRÜ õigusteaduskonda. Praegu õpib IV kursusel.

On olnud TRÜ suvemaleva komissar, staabiülem ja komandör, TRÜ 350. juubeli üliõpilaskomisjoni liige, ülikooli juubelitööde staabi liige.

ELKNÜ Tartu Linnakomitee liige, saab V. I. Lenini nimelist stipendiumi.

NLKP liikmekandidaat 1982. aastast.
Vallaline.

JAAN VIHROV,
ELKNÜ TRÜ komitee töökasvatuse asesekretär

Sünd. 1960. a. Antslas. 1978. a. lõpetas Antsla Keskkooli. Samal aastal asus õppima TRÜ õigusteaduskonda. Praegu õpib õigusteaduskonna V kursusel. 1981. a. sügisel valiti EÜE sektori juhatajaks.

ÜLKNÜ liige.

Abielus.

Komsomolikroonika

ELKNÜ TRÜ komitee istungil 1. märtsil viibisid külalistena ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär Silja Kikerpill ning ELKNÜ TRK komitee sekretär Riho Rõõmus.

● Kinnitati algorganisatsiooni otsus Jaak Aroldi (keemia V k.) ja Andres Lehtmetsa (ravi I k.) vastuvõtmise kohta ÜLKNÜ liikmeks.

● NLKP liikmeks astumiseks sai soovituse Martin Kosemets (KKT IV k.). NLKP liikmekandidaadiks astumiseks said soovituse Margus Maser (ravi III k.), Jüri Rekker (farm. V k.) ja Andres Arend (ravi VI k.).

● Ettevalmistusosakonna komsomolibüroo sekretäriks kinnitati Mati Allik.

● Arutati personaalküsimusi: ELKNÜ TRÜ komitee avaldas Üllar Lepikule (õppeeksperimentaaltöökoja insener) noomituse arvestuskaardile kandmisega komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest. Kommunistlikule noorele ebaväärika käitumise pärast heideti ÜLKNÜ ridadest välja Mart Sarapuu (ajal. I k., eksmatrikuleeriti 4. jaanuaril k.a.) ning vali noomitus arvestuskaardile kandmisega avaldati Kai Korsile ja Piia Solbale (ajal. I k.).

● Kuulati teaduskondade komsomolisekretäride informatsiooni üleülikoolilise komsomolikoosoleku kohta. Mitte alati ei ole komsomolibüroodel ülevaadet koosolekute toimumisest, seal arutatavatest probleemidest.

● Arutati ühiselamunõukogude ja teaduskondade komsomolibüroode tegevust korra tagamiseks ühiselamutes. Arutelust võtsid osa Pälsoni 14, Tiigi 14 ja Leningradi mnt. 27 ühiselamunõukogude esimehed. Detailne otsus võetakse vastu komitee järgmisel istungil.

● Selleaastased rahvaste sõpruse päevad toimuvad 21.—24. aprillini ning on pühendatud ÜLKNÜ 65. aastapäevale. RSP ürituste korraldamiseks kinnitati organiseerimiskomitee.

● NB! 9. märtsil kl. 17 kohtub TRÜ nõukogu saalis komsomoliaktiiviga ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Donald Visnapuu.

Šlaager?

(Algus «TRÜ-s» nr. 3)

A.: *Hobuste-filmiga toodi sindki probleemi juurde.*

B.: *Seda oleks tulnud kõige esimesena näidata. Ja kui hobuste tulevik tõepoolest niisuguste raskustega seotud, peaksid filmi tegijad küsimuse mõne aja pärast uuesti käsile võtma.*

A.: *Ma käisin muide mitu päeva sellele pikale seansile piletit otsimas. Ju neid filme ikka vaadatakse.*

B.: *Ennekõike tuldi «Ruja» pärast. Tudengid peavad seda ju kõige paremaks ansambliks.*

A.: *Levimuusikapäevadel?*

B.: *Muidu ka. Au ja kiitus ülikooli komsomolile, et nad nii kaalukat üritust on suutnud mitu aastat ühtejärge teha. Ütle, kus siis tudeng meie oma muusikuid näha-kuulda saaks?*

A.: *Ega Tartus bändid palju käi. Ja kui tulevad, ei saa ju piletit.*

B.: *Nagu levimuusikapäevadele saaksid.*

A.: *Saab ikka. Mõtle ise, need neli-viis kontserti on ainult üliõpilaste päralt.*

B.: *No kuule, kui saalis ringi vaatasid, siis vähemalt veerand rahvast küll ülikoolist polnud. Nagu kuulda, mitmelt poolt korraldamisega seotud inimesed.*

A.: *Enamik oli ikka üliõpilaspublik. Ja peaasi, et muusikameestele meeldib siin esineda.*

B.: *Kui hardunult kuulati «In Sped», «Kasekest», «Radarit»... Seda on võimatu sõnadega seletada.*

A.: *See pole enam tavaline levimuusika, vaid hoopis sügavam. Ansamblid teevad väga tõsist tööd ja head muusikat.*

B.: *TPI-s korraldatakse vägevaid eesti filmi festivale. Nii et Tartu pole pealinna kõrgkoolist sugugi maha jäänud.*

A.: *Ent tudengi muusikahuvi olevat ju piiratud. Ta ei külastavat süvamuusikakontserte.*

B.: *Ma tahaksin teada, kui palju on aula paarikümne kuulaja hulgas Tartu muusikaõpetajaid ja -õpilasi. Kui juba nendel pole aega või huvi kontsertidel käia, mis siis veel muusikalise hariduseta tudengile ette heita.*

A.: *Üliõpilaste hulgas on ju ka muusikakoolis käinuid.*

B.: *Ma ei söanda sliski tudengile niisugust etteheidet teha. Kui teda pole kodust ja koolist muusika poole suunatud, ega ülikoolis hakka teda keegi käekõrval kontserdile viima. Minu tuttavate hulgas igatahes on neid, kes ka tõsisemat muusikat kuulamas käivad. Kahtlemata on neid igal kursusel. Aga mitu kursust võiks ülikoolis kokku olla?*

A.: *Võimatu paugupealt arvata.*

B.: *Sageli on viga hoopis reklaamis ja korraldamise ajas. Kui ülikool ise midagi teeb, on ikka aula täis. Mäletad õõmuusikat, Kaljuste kammerkoori, «Hortus Musicust»...*

A.: *Kui ikka ühel nädalal on mitu head asja, siis valid. Sessiooni ajal kirendasid teadetetulbad kontserdiplakatitest.*

B.: *«Arsenali» kontserdil ma igatahes käisin. Aga rohkem küll sessi ajal endale lubada ei võinud. Paar korda kinos ka.*

A.: *Üldiselt jah. Aga me pidime ju rääkima ainult «Šlaagrist».*

B.: *Kas «Šlaagri» šlaager on muuutunud šlaagriks?*

A.: *See on liiga hea laul lööklaulu jaoks. Ei ta muutu. Minu jaoks on siin küsimus autoritele pealkirja pärast.*

B.: *Mis me siis lõpetuseks ütleme? Ühineme Märt Kubo, Peeter Tooma, Taavi Ruudu, Rein Langi jt. arvamustega?*

A.: *Küllap on igaühe arvamusel omad nüansid. Mina nii kriitiline ei ole, aga ju ma siis veel filmikunsti süvenenud pole.*

B.: *Rõhutan veel kord muusikute jäädvustamist filmilindile, Els Himma loomutruud mängu (suuri plaane võinuks temastki vähem olla). Ongi kõik. Jääb üle oodata üht tõeliselt head muusikafilmi.*

JAAK EREDA,
TEET TAAL

«REVOLVER»

Itaalia, režissöör Pasquale Squiteri

Alguskaadrist alates liigub film almatava skemaatilisusega lõppidee poole, hoolimata süžee võimalikest kõrvalepõigetest. Kui uskuda, et ilus on kõik, mis on täiuslik, julgen rääkida täiuslikust skemaatilisusest, mis n.-ö. visandi näol kerget stoorit meenutab.

Hullutav lumm on revolvris! Mida enam temaga (kokku) elada, seda päästmatumalt ta kütkestab. Insener Luigit erutab tema nägeminegi, külma raua kuum hingus. Ent olgu see ka alati temaga, ometi jääb teadmine, et see on loodud millekski enamaks, tõeliselt erutavaks. Jääb painama. Sellest painajast Luigi lahti ei saagi. Relv on tõeline narkootikum, joovastuses ihkab Luigi üha uut.

Sellise kriitilise piirini jõudmist ennustas kaader, mis tagantjärele kujundiks koondub: relvapoe aknast peegeldub Luigi näkku revolver, ja ütlemata on selge, et nii lihtsalt seda enam peast välja ei viska. Antud kontekstis saab otseselt võtmeepisoodiks stseen lasketiirus: erutusest värisedes kipuvad inseneri maiad käed relva järele, et teda vaid puutuda saaks, siis aga ei oska temaga midagi peale hakata. Ent juba on süttinud haiglane tuluke prilliklaaside taga, õigustamaks hüüdlauseid: julge algus on pool võitu! õppida pole kunagi hilja! jms.

Hirm ajendab teda revolvrit hankima, hirm, mida ta kogeb tühjal hoovil laipa nähes. Ei, mitte hirm samuti tapetud saada, nagu hõlpsasti tunduda võib, ja nagu ta isegi seda oletab, vaid hirm ise niimoodi üksinda, kõigist hüljatuks ja põlatuks jääda. Põgusa meelepette tulemusena poleks tal raske ennast tapetuna asfaldile viirastada. Esialgu küll veel aimamisi, et tal jääb võimalus sellest üle olla ja veenvalt oma tegusid motiveerida. Esialgu! Igatahes tajub ta kord sooja duši alt tulles täie selgusega kodust jäist õhkkonda. Ei edene koos(t)öö naisega, võõraks on jäänud tütar. Ja vaevalt ta usubki, et tummad telefonikõned ainult tütart ootavad. (Kas sarved veel ei sügele?) Ebakõla töö juures, ja ongi mõõt täis. Vanem daam ostaks bolonka või siiami kassi, elektroonikainsenerile see justkui ei sobi. Kuni ta enese jaoks leiab revolvri, sellesama kuuelasulise.

Traagiline paradoks seisneb selles, et Luigi ise usub end endiselt toimivat millegi õilsa nimel. Ta tunneb ennast missioonikandjana, missiooniks naist ja tütart kimbutada tahtjaile kuuli pähelaskmine (tulistamine poolelioleva maja juures). Ahastamapanevalt abitud on naine ja tütar ta kujutluses. Ent selleski kujutluses on pigem valusat enese tõestuse- ja maksmapanekuigatsust kui vahetut õiglusejanu. Igatsust, mis aastatega hinge on kogunenud, igatsust olla naisele Mees, tütrele Isa. Revolver on tema viimane lootus. Samas paljastab see kujutelm lõplikult tema alateadliku iha revolvrit kord tõeluses proovida — tappa inimene, keda ta siin ilmas «ei austa, vaid ainult talub»(?), unustada, et sihiku ees on tühi tünn. Ja kui kaamera episoodi kergendusohkega lõpetab, näeme autost mehe laskeharjutust jälgivat ema ja tütart. Nii on kogu nägemus mehele vaid vabandumine oma poisikeseliku elevuse pärast, õigustus tütre ja naise tarvis, ei midagi muud.

Story

Viimane meeletu katse seda kõike eitada ja unustada, kodus kord maksma panna viib ta Nationali tänavale. Ühiskonnaheidikute pelgupaik on esitatud filmi struktuuri lõhkumata, küllaltki skitseerivalt, kulunud malli järgi (flööt, kitarr, veiniklaas, sigaretid, tühi loba), et jääb tervikuna vaid hetkeliseks olupildiks, viipeks. Viipeks millele?

Leebub haiglane tuluke inseneri näol. Midagi tundub talle siin tuttavat, ehk varem kogetutki. Kas mitte kättesaamatu ja laastatud lapsepõlvemaastik, peletatud unelmad! Juba on ta valmis tütart mõistma, temaga kõrvuti jalgu sirutama, veini rüüpama. Juba...

Lavastatakse veretõõ (justkui liiga teravmeelne nende tuhmhallide tüüpide jaoks), mis meid reaalsusse ehmatab, jättes episoodi ikka ainult viipeks tunnetuse raskele teele. Kuul rebib katki ainsa paela, mis isa ja tütre vahele päästvaks ühendusvõimaluseks võinuks jääda. Paela läbilaskmine on «pidulik» (lilled revolvritorus) sündmus, mis avab uue etapi kangelase arenguloos. Selle nimi on «leidmine».

Luigi leiab oma tõe seniste tõdede paikapidamatuses, mis tõukabki teda kergendama haige ema siitilmast-lahkumise-valusid. Mõrv jääb õnneks olemata, nagu jääb alles selle meeletu kavatsuse mitmeti tõlgendamise võimalus.

Filmi lõpp on sümboolne. Tung relva «proovida» jääb Luigil lõpuni rahuldamata. Ent lõpuni jääb trumlisse üks padrun, justkui sümboliseerides seda potentsiaalset mõrvarit, kes (temas) kõigi tühjakselamiste kiuste edasi eksisteerib.

Kui insener ise ka tapaerutust kogeda ei jõua, jätab ta selle õnneliku «eneseväljendusvõimaluse» teisele enesetaolisele relvaarmastajale. Sellega sulgevad filmi autorid end nõiaringi, viidates, et kogu probleemi olemus on kaugelt komplitseeritum.

(Ta riietub aeglaselt ja monteerib relva, osutades selgelt, et talle polegi nii tähtis «surmasuus» viibiv laps kui selle mõnu etteaimdus, millega ta iga oma liigutust mõõdab.) Liiga konkreetselt näeme läbi optilise vintpüssisihiku naise ja lapse lahkumist Luigi juurest, liiga selgelt tajume omakohtu vägivaldsust, tajume kuritegu. Näeme ka inimest, kellele saatus mängis kätte oivalise võimaluse seda erutavat hetke kogeda, mille ohvriks ta filmi idee kohaselt kunagi ka ise satub.

Ja lõpuks jõuame nii ka terrori, vägivalla algeteni, selle agressiivsuse ja kättemaksuiha juurde, mis pideva umbusu- ja alaväärsustundega kaasas käib, mis domineerivaks saab suhetes ümbritsevaga, mis olukorrast kõige võimukamate vahenditega üle saama sunnib, mis...

PEEP PEDMANSON,
žurnalistika II k.

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 618. На основе творческого использования опыта аграрной политики КПСС. Труды по истории КПСС. Тарту 1982, 350 экз., 116 с., 1 руб.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 622. Совершенствование финансово-кредитных методов управления народным хозяйством. Труды по экономическим наукам. Тарту 1982, 400 экз., 148 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 623. Теоретические и практические задачи общественной географии в свете решений XXVI съезда КПСС. Труды по географии. Тарту 1982, 500 экз., 140 с., 1 руб. 20 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 624. Регуляция метаболизма энергетического субстрата у микроорганизмов. Труды по микробиологии. Тарту 1982, 300 экз., 128 с., 1 руб.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 626. Проблемы античной и зарубежной литературы. Миф и реальность. Труды по романо-германской филологии. Литературоведение. Тарту 1982, 300 экз, 156 с., 1 руб. 40 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 627 Вопросы прочности и оптимизации конструкций. Труды по математике и механике. Тарту 1982, 400 экз., 112 с., 1 руб.

Vaevalt saab Päntrionude mahedahäälne ning mesikeelne tervituslause teele minna, kui juba ongi raadiomaias filoloog oma kõrva tihedasti krapi vastu surunud. Ja miks ka mitte, sest EETRIS ON LÕUNA-EESTI AINUKE TUDENGITE RAADIOJAAM «PÄNTERRAADIO». «Pänterraadio» on Päntri raadio. Ja Pänter on sama, mis ühiselamu Pälsoni 14 ning «Pänterraadio» on maailma parim!

Ei oleks vist midagi meeldivamat, kui seda algust tõsimeeli uskuma jääda. Ja miks ka mitte, sest teisele poole ust naljalt ei lasta. «Saadel» õeldakse.

Aegade hämarusse vaadates näeme stuudionuppe kruttimas tollaseid žurnalistikaüliõpilasi Erkki Berendsit ja Ain Saarnat. Praeguseks on meestel kuus sammast seljataga ning mõlemad pürgivad hoolega raadioklassiku auväärse tiitli poole. «Jah, olid ajad» — paneb ohkama küll. Igal kolmapäeval oli saade, neljapäeval kordus. Tehti, tehti ära, piisas vaid entusiasmist ning tahtest.

Tänaste «Pänterraadio» tegijate meeles mõlgub ning keelel hüüab aga väike nostalgia. Võib-olla on asi selles, et «Pänterraadio» on eelkõige orienteerunud AKTIIVSETELE saadetele. Saadetele, mis sünnivad saatejuhi ning intrirahva ühistööna. Saadetele, kus tagasiside on eluliselt vajalik. Seda aga kipub alati nappima.

«Pänterraadio» on avalik raadio, põhimõtteliselt võib seal igaüks sõna saada, enamik kirju loetakse eetris ette. Ja ehk ongi loomulik, et koos avalikkuse tõusuga käib kaasas mõningane kvaliteedi langus. Ent «Pänterraadio» ei kandideerigi kuhugi kõrgele, eelkõige on oldud ja tahetakse olla oma rahva — filoloogide raadio.

Nüüd aga räägin ühest tondist, mis käib ringi mööda ülikooli. Tondi nimi on **PSEUDOPROFLUS.** *Pseudoproflus on see, kui iga hinna eest trügitakse proffide sekka, ise seda veel olemata. Kui mõni tudeng saab suure ajakirjanduse meki suhu, siis on ta läinud. Milleks kirjutada näiteks ülikooli lehte viiele tuhandele, kui võib kirjutada viiesajale tuhandele. Milleks rääkida neljasajale, kui võib rääkida neljasajale tuhandele. Mõni ikka kuulab. Ja «aidaa!» Ning suures ajakirjanduses makstakse ka kõva honorari! Just nii tekibki suurde ajakirjandusse palju pseudoproffe, kes oma tasemelt seal veel ei peaks olema.*

Ja nii seisab «Pänterraadio» praegu vaid kahe žurnalistist Reinu-onu najal. Kui neil on aega, kõlab saade, aega pole — on eeter tühi. Lisaks veel nilpalju, et üks neist on diplomand, teine neljandal kursusel. Kui nad on läinud, kas siis lüüakse «Pänterraadio» uksele ristlauad ette?

Sügistalvel, pärast aruande- ja valimiskoosolekut lubas filoloogiateaduskonna komsomolibüroo, et nüüd kohe võtame «Pänterraadio» oma šefluse alla ning saated tulevad sellised, et oi-oi-oi. Tänaseks on see hurraa vaibunud.

Töö ikka käib ning kui hoog sisse saadakse, kõlab muusikaprogramm eetris 3—4 päeval nädalas. Mõnikord tuleb sekka ka olulisi ning ebaolulisi sõnu. Sessi aegu saadi hakkama peaaegu et eneseületamisega — igal õhtul kõlas eetris muusikaprogramm. Valiti koguni «SESSIMELOODIA 83». Valimised tõid Reinu-onudele üle saja kirja ning hääletustalongi, kus kõige enam kordus J. Lennoni «Imagine». Teiseks valiti A. Vivaldi «Kevad» ning kolmandaks pala «Teravik on suunatud alla» ansamblilt «Teravik».

Siinkohas oleks paslik stiras tänutundes langetada pea ka nooremate ajakirjandustudengite , Mart Juure ning Indrek Ude ees. Nemad on mõnelgi korral oma lahket abi pakkunud ning sõnalist eetriaega täita aidanud.

Ja tänu sullegi, nimetu filoloog, kelle pika ja südamliku kirja taga vaid toa number seisab. Kord üks, kord teine, kord kolmas. Just sinusugused annavad Reinu-onudele hoogu, just sinusugustele nad oma saateid teevadki, tundes, et nad on siiski vajalikud.

Kui veel Reinu-onude tegevusaega tagasi vaadata, siis jäid paljudele kindlasti hinge mälestussaated Villem Ernitsale ning John Lennonile, mille eest ka kättpidi aitäh ütlemas käidi. Reinu-onud tõid «Pänterraadiosse» klassikatunnid koos Vivaldi, Mozarti, Bachiga. Hakati koostama muusika edetabeleid. Ent täpsemalt nagu ikka «Pänterraadio» ukse pealt. Sest kuniks Reinud, seniks raadio; veel täidavad eetrit muusikarütmid ning nii mõnigi filoloog võib suu magusale muigele venitada, kuuldes krapist: «Tere, kõik väikesed naerusuud! Eetris on «Pänterraadio»» ...

TÕNU TRAGOS

IVAR JÕESAARE joonistus

TEADUSKONDADES

Matemaatikud Riias ja Vilniuses

Teoreetilist matemaatikat õppivate tudengite V kursuse õppeplaanis on ette nähtud kaks õppeekskursiooni. Üks korraldatakse sügisel, mil tutvutakse mitmete eesti keskkoolide ja keskeriõppeasutustega. Teine ekskursioon toimub tavaliselt kevadel ning seni on külastatud Läti, Leedu ja mitmeid Vene NFSV kõrgkoole.

Tänavune V kursus käis oma lõunanaabritel külas aga talvel, just vaheaja alguspäevil 24.—28. jaanuarini.

Esimestel päevadel tutvusime põgusalt Läti Riikliku Ülikooliga. Käisime peahoones. Meile jutustati lühidalt ülikooli ajaloost ja põhilistest traditsioonidest. Näidati kahte aulat, ajaloomuuseumi ning üllatavalt mitmekesise tehnikaga varustatud matemaatika õpetamise metoodika kabinetti, kus isegi aknakardinate liikumapanemiseks tarvitses vaid nupule vajutada.

Huvitav on märkida, et LRÜ tudengid kasutavad ülikooli peahoone ees olevatest kolmest trepist vaid külgmisi kitsaid treppe. Laiast trepist käiakse stuudiumi vältel vaid kahel korral: sisseastumisel ja diplomi saamisel. Toredaks traditsiooniks on kujunenud ka matemaatikafüüsikapäevad, mil õppejõud esinevad üliõpilastena ning tudengid võivad neilt küsida igasuguseid küsimusi. Samuti antakse välja seinaleht õppejõudude sofismidest ja korraldatakse tore peoõhtu.

LRÜ juurde kuuluvad veel arvutuskeskus, botaanikaaed, observatoorium ja Tahke Keha Füüsika Instituut. Viimast õnnestus ka meil külastada. Nägime arvukaid laboratooriume ning veel pooleliolevat *display*-saali, kus saime vahelduseks ka arvutitel mängida.

LRÜ-s ei õpetata programmeerimist loengute meetodil nagu meil. Läti tudeng õpib seda ainet praktikumides, kus ta esialgu tutvub teoreetilise materjaliga ning pärast selle omandamist koostab õppejõu juhendamisel nõutud programmi. Sellist meie füüsikalaboritele analoogset õppevormi katsetatakse programmeerimise õpetamisel ülikoolis juba mitmendat aastat ning on jõutud järeldusele, et praegu kasutatav praktikumi-meetod on efektiivsem senistest.

Kultuurieluga tutvumiseks ja lõõgastumiseks pakkusid võõrustajad L. Minkuse balletti «Don Quijote» Riia Riiklikus Ooperi- ja Balletiteatris ning teisel õhtul hubast teeõhtut ühiselamu puhketoas, kus saime juurde uusi sõpru-tuttavaid — tulevasi kolleege.

Teine pool meie reisist möödus Vilniuses. Eredalt jäi meelde kohtumine Vilniuse Riikliku Ülikooli matemaatikateaduskonna dekaaniga nende õppehoones. Meie üllatuseks võetakse VRÜ-sse vastu kolm korda rohkem matemaatikuid kui meil ning napilt üks kolmandik neist suunatakse õpetajateks, sest õpetajate vajadused rahuldab pedagoogiline instituut. Silma hakkas ka matemaatikateaduskonna õppehoones üles seatud seinaleht matemaatika ajaloost, milles käsitleti selle teaduse arengut. Kadestama pani õppehoone esimesel korrusel asuv suur erialaraamatukogu.

Meie Vilniuses veedetud aja sisse mahtusid veel põhjalik tutvumine linnaga, moodsa ooperi- ja balletiteatri külastus ning kohtumisõhtu kohalike tudengitega.

KERSTI LOITE,
matemaatika V kursus,
teaduskonna pressisekretär

Rahvapuu

LOENGUID SOOME-UGRI RAHVASTE KULTUURIST

Aga kes nad olid enne?

Kust me tuleme? Kes me olime enne, kui seadsime end sisse siin Läänemere kallastel.

UTÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ringi loengusari pakub kuulda eestlaste sugulasrahvastest, soomeugrilastest ja samojeedidest, kelle ühised esivanemad umbes 6000—8000 aastat tagasi koneiesid uurali algkeelt. Räägitakse, milliste meetodite ja milliste tulemustega on uuritud uurali keeli; järeldustest, mis keeleajaloo ja arheoloogia andmetel saab teha **rahvaste esiajaloo** kohta, sellest, mis uurali keeltes endis on ühist ja erinevat. Samuti püütakse anda ülevaade **eri uurali rahvaste elukohtadest, ajaloost, uskumustest, elutingimustest ja tänasest kultuurist.** Nii saavad huvilised linnulennult vaadata pinnasele, millest on kasvanud paljuharuline rahvapuu, mille vilju oleme meie.

Ootame eeskätt neid üliõpilasi, kellele vastavaid teadmisi ülikoolis ei pakuta (eesti filoloogidel on ju erikursus soome-ugri filoloogiast), ka mittefilolooge.

Lektoriteks on vastavate alade eriteadlased, teemade rõhuasetus seostub lektorite teadustöö suundadega. **Esimene loeng toimub kolmapäeval, 9. märtsil kl. 20 ph. 126. Soome-ugri keelte kateedri dotsent Tõnu Seilenthal kõneleb soome-ugri rahvaste etnogeneesist.**

Tulge!

Eesti keele ja soome-ugri keelte ring

TEADMISEKS GRAFOPROJEKTORI KASUTAJAILE

Sellel semestril on kõigis teaduskondades elavnenud grafoprojektori kasutamine loengute näitlikustamisel. Kasutajatele julgustuseks on meeldiv teatada, et õppetehnika- ja metoodikateenistuse metoodikakabinet (tel. 3 90 96) sai äsja grafoprojektor «Polylux» tagavaralampe. Samuti võime soovijaid varustada puhta kile ja mingil määral ka TPI-s valmistatud kiletindiga ning piisavalt nõuannetega valmiskilede loomiseks.

Tagavaralampide olemasolu ärgu muutku tarbijaid ükskõikseks grafoprojektori instruktsioonis antud järgmiste soovituste suhtes:

- **lambi asend projektoris peab olema õige (vt. joonis 14 instruktsioonis);**
- **võimaluse korral töötada pöördlüliti asendis I;**
- **pärast demonstreerimise lõpetamist tuleb ventilaator tööle jätta väljalülitumiseni.**

ELGA TAMM

TAIDLUSKONKURSS

Laupäeval, 12. märtsil ootame klubi lavalaudadele arste, ajaloolasi, biolooge ja geograafe, kehakultuurlasi.

Pühapäeval, 13. märtsil esinevad kõik filoloogid, füüsikud ja keemikud, matemaatikud, majandus- ja õigusteaduskonna tudengid.

Proovideks saab kokku leppida klubis (tel. 3 47 00).

NB! Eelregistreerimine lõpeb 10. märtsil kell 19.

«MEES JA KITARR»

10. märtsil toimub jälle filoloogiateaduskonna suur lauluvõistlus. Oodatud on kõik soovijad ka teistest teaduskondadest. Auhinnad on nõutavad ja hinnalised. Osalemiseks võtta kontakti **Pälsoni 14—417.** Pidu ise toimub **10. märtsil** Päntris.

EERIK JOHKER

KLUBIS

Laupäeval, 5. märtsil kl. 22 puhkeõhtute konkursi keemikute kava «Memm — 1983».

NB! Palutakse koguneda ka kõigi teaduskondade kultuuriorganisaatoritel kl. 21.30 klubisse.

Teisipäeval, 8. märtsil kl. 21 naistepäevaüllatused ülikooli naisperele ja neid saatvatele meesisikutele meestelt Eesti erinevaist paigust ja veel kaugemaltki. Avatud baar.

RÜTMOPLASTIKA ÕHTU

on sedapuhku laupäeval, 5. märtsil kell 19.30 TRÜ klubis. Et «Edasis» on alates novembrikuust arutletud süva- ja levimuusika üle, siis võiks ehk seekordse rütmoplastika õhtut tutvustavas kirjutises meenutada, et Yehudi Menuhini arvates lähendas muusikat passiivsest kuulamisest rohkem mitte üksnes mõnel pillil musitseerimine, vaid ka tantsimine.

Rütmoplastika rühm on tantsimise kaudu püüdnud endale lähendada ka Penderecki ja Ligeti muusikat, kuid seekord kasutatakse populaarsemat süvamuusikat. Õhtu esimeses osas kõlab M. Raveli «Boolero», mis kirjutatud asjaarmastaja tantsija Ida Rubinsteini palvel. Rütmoplastika kompositsiooni pealkirjaks on «Teekond». Õhtu teise poole täidavad kaks miniatuuri. Esiteks «Sünnipäev» (muusika: N. Paganini «Kapriisid», E. Mägi haikud häälele ja harfile) ja teiseks väike paroodia «Õnnelik lõpp» (muusika: Verdi ja muudki). Kompositsiooni on kokku pannud Reet Kudu.

K. KART

«TUDENGILAUL — 83»

Tänavuaastane ülikooli laulukonkurss, arvult kaheksas, toimub 11. märtsil TRÜ klubis. Osavõtuks registreerimise viimane kuupäev on 10. märts. Selleks tulla koos laulutekstidega klubi kunstilise isetegevuse sektorisse.

Konkursi tingimused on toodud 24. detsembri lehes. Seekord lubasid võistlust kuulama-vaatama ja ka ise esinema tulla 1970. aastate tudengilaulu loojad-lauljad.

Esmakordselt paneb parima poliitilise laulu eest preemia välja komsomolikomitee.

Peaauhind on vana tava järgi 50 rubla. Selle võidab laul, mille viis, sõnad ja esitus saavad žüriilt kõrgeima hinnangu. Eraldi hinnatakse ansambleid ja nende soliste. On veel terve rida eripreemiaid ...

TRÜ klubi

KLUBIS

Reedel, 4. märtsil kl. 20 «Me tuleme metsast» (metsajutte ja -laule folktriolt «Forest» — Hendrik Relve, Tõnu Naha, Peeter Hindpere).

Suusad alla

Möödunud aastal märgiti ühes «TRÜ» numbris, et majandusteaduskonnas on põhjust massisporditööga pisut rahulolematu olla. Poisid veel mängivad korvpalli, aga suur tüdrukute vägi on lihtsalt reservis.

Midagi juba liigub — võisime õelda vastlaõhtul, kui Kassitoomel mäest alla sõitsime. Kelgumäel käidi õhtu jooksul mitu korda, viimati päris pimedas. Peamised sõtjad olid Leningradi mnt. 27 ühiselamust. Sõbralikult laenutati üksteisele kelke, iga kukkumist, eriti kui müts peast lendas, võis pealtnägija naerda. Tavalised vastlad. Osa said need, kes mäele viitsisid tulla. Mägigi oli alles õppemägi ja kelke läks sellel salvokelguvaesel ajal lubamatult palju katki.

Teine lugu oli juba teaduskonna päris tõelise spordipäevaga. Kuulutus rippus seinal ja kutsus laupäeva hommikul kõiki rongiga Vapramäele. Varahommikul olid kaasas suusad, tagavarasokid, kauss, kruus, lusikas ja mittevajaliku meeldetuletusena hea tuju. Kuulutus lubas, et suusateekonnal Vapramäelt Vellaverre juhtuvad sportlikud mängud, lumejalgpall, teatevõistlus jm. vahvad asjad.

Täpselt nii kukkuski välja. Mõned murtud suusaotsad, teatevõistlus igatpidi suusatamises, jalgpall segavõistkondade vahel. Finaalis võitja selgitamisel sai selgeks, et tagurpidi polegi nii lihtne mängida. Pall lihtsalt ei veere väravasse. Kellele külm liiga tegi, läks ja toetas TRÜ puhkebaasis jalad vastu kuuma ahju. Pärastlõunal ootas söök — seljanka, vorstivõileib, moosisai ja piiramata kogus teed, soovi korral saun ja õues puukiik. Auhinnati spordimängude võitjaid ja siis läks lahti loteriiks.

Tol laupäeval oli Vellavere kandis mitu tõsist suusaüritust korraga. Aga seda, et lõbutseb majandusteaduskond, oli üle lageda välja kaugele kuulda. Kuigi potentsiaalseid osavõtjaid kohutas tõenäoliselt varane ülestõus ja pisike enesesundimine, sai talvepäevast osa ligi sada tudengit. Võib-olla proovis mõni neist suuski tänavu alles esimest korda. Proovis ja mõtles — läheks veel?

Aitäh korraldajaile! Hoog on sees ja talv kestab.

HELLE ÜMARIK,
majandusübern. II k.,
teaduskonna pressisekretär

Ajaloolased suuskadel

Alles see oli, kui kirusime, et ilmataat on midagi sassi ajanud ja ega's sel aastal õiget suusatalve enam tule.

Nüüdseks on maha peetud mitmeid talispordiüritusi, tagatipuks Kääriku — Tartu maratongi. Ajalooteaduskond ei sõitnud maha maratonikilomeetreid, vaid pidas läinud kolmapäeval traditsioonilise suusapäeva. Varasema Vellavere asemel otsustati nüüd Vorbuse kasuks.

Pärast parasjagu sõidetud kilomeetreid andis kosutust aurav tee. Ei lugenud midagi, et tasapisi väsimus kontidesse puges, tagasitee Tartussegi sai suuskadel ette võetud. Kahju ainult, et mõned kursused meie lumevaesel ja kapriissel talvel ei oska üritust õigesti hinnata. Osavõtt oleks võinud olla arvukam. Kuid need, kes kohal käisid, said kindlasti sportliku elamuse.

Organiseerimistöö eest aitäh teaduskonna spordiorganisaatorile **Ants Rebasele.**

Teaduskonnas oli neidki, kes ei põlanud paljuks maha sõita Kääriku — Tartu kilometraaži.

Sporti ja õppetööd saab siduda mitmeti. Ka selles osas on teaduskonnas kujunenud oma traditsioon — nädalane suusalaager Vellaveres, kuhu igal aastal sõidab III kursus.

VAMBOLA PAAVO, ajaloo IV k., teaduskonna pressisekretär

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 90 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 775. MB-01157.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Kohtrollekaamatar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (1330) Reedel, 11. märtsil 1983 XXXV aastakäik

Algab üleliiduline olümpiaad

«Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» — sellise nimetuse all toimub kõrgkoolides juba mitmendat aastat üleliiduline olümpiaad.

Kutsume osa võtma kõiki üliõpilasi!

Olümpiaad on tore võimalus kontrollida ja näidata oma võimeid ning võrrelda neid kaasüliõpilaste omadega nii erialal kui üldainetes.

Võrreldes varasemaga on sel õppeaastal suurenenud olümpiaadiainete hulk. Jõukatsumine tuleb **matemaatikas** (üld- ja eriaine), **keemias** (üld- ja eriaine), **füüsikas** (üld- ja eriaine), **bioloogias** (üld- ja eriaine), **vene keeles ja kirjanduses** (eriaine), **vene keeles** (üldaine), **eesti keeles ja kirjanduses** (eriaine), **võõrkeeles** (üld- ja eriaine), **teoreetilises mehhaanikas** (üldaine), **pedagoogikas ja pedagoogilises psühholoogias** (pedagoogilistele erialadele), **bioloogilis-meditsiinilistes ainetes** (kehalise kasvatuse ning kehakultuuri ja spordi erialadel), **õigusteaduses, teraapias, pediaatrias, füsioloogias, esteetikas, kehalise kasvatuse teoorias ja metoodikas.**

On muutunud ka olümpiaadi üliskooli-vooru korraldus. Kõikides teaduskondades on moodustatud olümpiaadikomisjonid, mida juhivad õppeprodekaanid ja millesse kuuluvad suurte kogemustega õppejõud.

Ülikoolisisene voor toimub kirjalike tööde või suuliste vestlustena ja lõpeb 1. aprilliks.

TRÜ üliõpilased on olümpiaadist alati rohkearvuliselt osa võtnud. I voorust osavõtjate arv on ületanud viie tuhande piiri (seejuures on paljud osa võtnud mitme aine olümpiaadist ning seetõttu statistiliselt arvestatuna esinenud mitme üliõpilase eest).

Iga aine parimad tundjad võistlevad ülikooli võistkonna koosseisus **vabariiklikes voorudes**, kus kohtutakse teiste Eesti kõrgkoolide võistkondadega ja selgitatakse ka individuaalvõitjad.

Vabariikliku vooru võitnud kõrgkool esindab Eesti NSV-d **üleliidulistel võistlustel**, mis toimuvad tavaliselt sügissemestril NSV Liidu erinevates paikades. Üleliidulisest voorust võtavad osa kõikide liiduvabariikide ning lisaks veel Moskva ja Leningradi võistkonnad. Selliselt organiseeritud üleliiduline olümpiaad võimaldab otseselt võrrelda ainete õpetamise taset erinevates vabariikides ja kõrgkoolides.

Paljude aastate kestel on jus' meie ülikooli võistkonnad võitnud mitmete erialade vabariikliku vooru. Nende ainete võistkondadele langeb eriti tähtis osa nii vabariigi kui ka meie ülikooli esindamisel üleliidulisel areenil. Suure vastutuse paneb see ka võistkondi ettevalmistavatele õppejõududele, sest tuleb ju väärikalt esindada üleliiduliselt üheks juhtivaks ülikooliks tunnistatud 350-aastast TRÜ-d. Õnneks on võistkondade ettevalmistamisel võimalik toetuda eelnenud aastate rikkalikele kogemustele.

Mõnedel erialadel on TRÜ võistkonnad esinenud üleliidulises ulatuses väga hästi. Nii võib möödunud aastate paremateks esile tõsta vene keele, inglise keele, matemaatika ja teraapia võistkondi.

(Järg 2. lk.)

Tagasipilk sessioonile

Intervjuu õppeprorektor professor UNO PALMIGA

● Eksamisessiooni üldnäitajaks on kõigepealt protsent. Viimase sessiooni tulemus oli 91,7%. Mis on selle taga?

«Küllaltki palju. Kõigepealt peaaegu viis kuud tõsist tööd. Näiteks õppisid rohkem kui pooled üliõpilased hinnetele «hea» ja «väga hea». Hästi läks esmakursuslastel. Vaatamata sellele, et üks kuu abistati majandeid, saavutasid nad varasematest esmakursuslastest parema tulemuse — 94,5%. Paranenud on ka teaduskondade ja kateedrite õppetöö organisatsiooniline korraldus, metoodiline töö, loengute sisuline tase. See kõik oli meeldiv järelkaja septembris edukalt kulgenud ülikooli juubeli tähistamisele. Erilist tooni andis läinud õppeaastale NSV Liidu moodustamise 60. aastapäev.

Kahjuks mahuvad sessiooni üldiselt hea näitaja sisse ka mõned ebaõnnestumised. Eksamivõlglasi jäi 409 — see on juba ühe keskmise teaduskonna suurus. Ikka maadleme arvukate arvestusvõlglastega. Mõnevõrra on kasvanud ka ainult «kolmedele» õppijate hulk. Õppeaasta viie kuu jooksul tuli eksmatrikuleerida 97 üliõpilast. Põhjuseks edasijõudmatus, õppedistsipliini rikkumine, vääritu käitumine ühiselamus jne. Eks seegi ole üldtulemuse taga.»

● Nimetage, palun, paremad teaduskonnad ja osakonnad.

«Teaduskondadest tuleb nimetada arsti- ja õigusteaduskonda (tulemused vastavalt 93,3% ja 92,9%). Juristidel oli küll võrreldes eelmise sügissemestriga väike tagasiminek. Teaduskonniti on õppeedukus stabiliseerunud 90—93% piirides, suuri kõikumisi pole. Endiselt jääb oluliselt maha füüsika-keemiateaduskond, kelle põhikonkurent matemaatikateaduskond on end kindlalt kinnistanud 90% piiril, parandades oma edukust viimase kolme aasta jooksul 1,5% võrra.

Kahe kõige parema eriala üliõpilased on majandusteaduskonnast: tööstuskaubatundjad ja toidukaubatundjad. Nende edukust märgib sajaline protsent. väga häid tulemusi saavutasid veel majanduskübernee-tikud (97,7%), saksa filoloogid (97,4%), žurnalistid (97,1%) jmt.»

● Miks on Teie arvates mõnel kursusel, näiteks vene filoloogia II k., füüsika II k. (vastavalt 63,1% ja 65,7%) jm. nii kehvad tulemused?

«Ilmselt ei valitse neil kursustel vajalik töömeeleolu. Teaduskonna juhtkonnal, komsomolibürool ja kursusejuhendajal on midagi tähele panemata jäänud. Arvan, et põhjuseks ei saa olla erakordselt raske õppeplaan, sest aastati on nõrgimad kursused erinevad.»

● Tänavusel sessioonil läks viletsamini teistel kursustel. On see traditsiooniline häda? Mida ette võtta?

«Kahjuks on see traditsiooniline häda. Nähtavasti löövad kõrgkooliga adapteerumisraskused välja just teisel kursusel. Oleme selle probleemiga tegelnud, kuid vajalikku edu veel pole. Probleem jääb endiselt päevakorrale. Neid kohanemisraskusi hakkas taas analüüsima kõrgkooli komplekssse uurimise labor. Loodame sellest tööst tulu, et kitsaskohad kõrvaldada.»

● Vaieldamatult on selge õppedistsipliini seos õppeedukusega. Milline osa on ja milline peaks olema kursuse komsomolijuhil, osakonna (teaduskonna) komsomolibürool ja ka komsomolikomiteel?

«Seos on kindlalt olemas. Arvan, et vaid üksikuil on jõukohane loenguilt puududes materjal iseseisvalt selgeks saada. Süstemaatiline töö terve semestri vältel on eriti oluline erialadel, kus tehakse praktilisi töid, on seminare jne. Eksamimaterjali võivad mõned küll kolme päevaga ära õppida, mitte aga sügavalt selgeks saada. Kolme-nelja päevaga ei saa võõrkeeltes, teoreetilises füüsikas, anatoomias või mistahes muus aines kompenseerida semestri jooksul tegemata jäetut.

Teadliku õppedistsipliini vajadust pole tarvis pikemalt seletada. Igaüks peab teadma oma põhiülesannet. Õppeprotsessi kõikides lülides pöörame õppedistsipliinile sel semestril varasemast veelgi suuremat tähelepanu.»

● Millised oleme võrreldes ülejäänud viie kõrgkooliga?

«Edukuselt päris keskmised, teadmiste kvaliteedilt («väga hästi» ja «hästi» õppijate osa) juhtgrupis.»

Intervjueeris
VARJE SOOTAK

RKA

Rahvatantsuga (ja rahvatantsimisega) on kord juba nii, et kui näiteks läti tantsu tantsid, arvad end ka kuidagi lätlasele lähemal seisvat. Rahva karakter ja kordumatus avaneb läbi tantsu selgesti. Seda kogesime järjekordselt eelmisel nädalavahetusel. Ja tõsi mis tõsi, lätlane on ikka Eestimaa mehest parasjagu ärksama olemisega küll. Juba teist aastat oli TRÜ RKA-l loominguline koostöö Juris Lainisega Riiast. Paika pandi kaks toredat läti tantsu: pidulik ja hoogne «Lucavietis» ja vallatusisuline «Klipu-Klapu». Tööd nende (tegelikult enda) kallal veel muidugi jätkub. Juris Lainist ootame külla edaspidigi. Kui mitte varem, siis järgmise suve «Gaudeamusel» saame ikka kokku.

MADIS JÜRGENI tekst
MEEME UTI foto

Üldist

TRÜ nõukogus

● 25. veebruari koosoleku algul andis õppeprorektor prof. Uno Palm kauaaegse hea töö eest töölisele Evald Nuginile kätte ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja 70. sünnipäeva puhul.

● Hääletati meditsiinidoktor Õie Reintamile professori kutse ning meditsiinikandidaatidele Larissa Goljanovale ning Helje Kaarmale dotsendikutse taotlemise poolt.

● Rahanduse ja krediidi kateedri juhataja kohale esitati dots. Vambola Raudsepp.

● Talvise eksamisessiooni tulemusi analüüsisid õppeprorektorid U. Palm ja V. Haamer.

● Ülikooli finants-majanduslikust tegevusest eelmisel aastal andis ülevaate pearaamatupidaja E. Fink.

EKP TRÜ komitees

● 14. veebruari koosolekul kinnitati EKP TRÜ komitee ning ajalehe «TRÜ» kevadsemestri tööplaanid.

● 28. veebruari koosolekul andis sõjalise kateedri juhataja E. Hirvlaane ülevaate üliõpilaste sõjalis-patriootilisest kasvatusest.

● Arutati administratsiooni, sõjalise kateedri, teadusraamatukogu ja kehakultuuriteaduskonna kaadriküsimusi.

● Kinnitati TRÜ rahvakontrolligrupi kevadsemestri tööplaan.

● EÜE Tartu regiooni komandöriks kinnitati Vahur Keldrima (arstit. IV k.) ning sama regiooni komissariks Tiit Ruisu (maj. II k.). Lõuna-Eesti regiooni komandöriks kinnitati Silver Saarik (TRÜ vilistlane) ning Sakala regiooni komissariks Harri Arming (maj. II k.) ja komandöriks Priit Lill (arstit. III k.).

● NLKP liikmekandidaatideks kinnitati Margus Rohtla (maj. III k.) ja Harri Arming (maj. II k.).

Poliitpäev

Kolmapäevasel poliitpäeval esines aulas TRÜ töötajaile ja teenistujaile ENSV Rahvakontrollikomitee esimees Otto Merimaa. Komsomoliaktiiviga kohtus nõukogu saalis ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Donald Visnapuu.

Rahvamalev

Ülikoolis on 398 rahvamalevlast. Möödunud aastal tegutsesid teistest paremini ajaloo- ja majandusteaduskonna malevlased. Osa ettenähtud reide jäi ülikoolil siiski tegemata. Suuremad võlglased olid bioloogid, filoloogid ja juristid.

Niisuguse lühikokkuvõtte võib teha TRÜ rahvamaleva staabi ülema dots. Nikolai Ševtšuki ettekandest, mille ta pidas teaduskondade rahvamalevate komandöridele ja parteibüroode sekretäridele.

Naistepäeva-aktus

4. märtsil kogunes aulasse ülikooli naispere. Kontsertaktusel pidas päevakohase, naistepäevateemalise kõne professor Abner Uustal. Väikese kontserdiga esines Tartu Akadeemiline Meeskoor, solistid olid O. Prinits ja O. Saks. Õppeprorektor prof. U. Palm ja õppeosakonna juhataja M. Salundi andsid rektori käskkirjas tänu pälvinuile üle kaunikaanelise käskkirja ning lilled.

Tunnustus

NSVL KKEH Ministeeriumi kolleegiumi, Haridustöötajate, Kõrgkoolide ja Teadusasutuste Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi ning spordiühingu «Burevestnik» tehtud kokkuvõtete põhjal sai meie ülikool kõrgkoolide tervistavate ja puhkelaagrite eelmise aasta **ülevaatusel vimpli, aukirja ja II rahalise preemia (500 rbl.).**

Ministri käskkiri

Viljaka teaduslik-pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku töö eest autasustati 50. sünnipäeval ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga füüsika-matemaatikadoktor **Olev Avastet.** Samal sünnipäeval pälvis ministeeriumi aukirja eduka töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest õppe-eksperimentaaltöökoja konstruktor **Uno Jaanson.**

Rektori käskkiri

Oma 80. sünnipäeval pälvisid õnnitluse ja tänu hea töö eest Eesti NSV teeneline sporditegelane dots. Johannes Laidvere, preparaator Anna Paas, valvur Aleksander Siimon ja koristaja Ella Klimak.

70. sünnipäeval avaldati tänu hoolsa töö eest preparaator Helga Kukele ja töölisele Aleksander Uibole.

60. sünnipäeva puhul õnnitles rektor teadusliku kommunismi kateedri vanemõpetajat Helmi Erebit ning tänas teda kauaaegse tulemusrikka töö eest noorte ideoloogilisel kasvatamisel. Samal tähtpäeval õnnitles rektor veel meister Antonina Leidlat ning töölisi Endel Petersoni ja Helga Lompi.

Tulemusrikka töö eest geofüüsikute õpetamisel pälvis 50. sünnipäeval TRÜ aukirja geofüüsika kateedri juhataja füüsika-matemaatikadoktor Olev Avaste. Samal tähtpäeval õnnitles rektor riigi ja õiguse ajaloo ning teooria kateedri vanemõpetajat Maie Ruusi ning töölist Aksel Villakovi.

Aktiivse loengulise tegevuse eest rahvussuhete, rahvaste sõpruse ja NSVL moodustamise 60. aastapäeva temaatika käsitlemisel ühingus «Teadus» pälvisid tänu professorid Johannes Kalits ja Lembit Raid ning dotsendid Jüri Ant, Hans Dsiss, Lembit Kiik ja Rafik Grigorjan.

Kauaaegse kohusetundliku töö eest NLKP ajaloo sektsiooni sekretärina avaldati tänu vanemlaborant Veera Andile.

Nõukogude armee 65. aastapäeva puhul avaldas rektor üliõpilaste sõjalis-patriootliku kasvatuse eest tänu ALMAVÜ aktivistide'e Ants Pildile, Ilja Kalale, Jaak Andersonile, Henno Kaidrole, Madis Alevile, Viktor Frolovile, Eva Hindoalale ja Ott Rannule.

EMALE

Pühapäeval, 13. märtsil kl. 16 laulavad ja tantsivad uues kohvikus (Leningradi mnt. 27) emadele TRÜ lasteaia ja lasteringi mudilased. Einelaud.

ÜTÜ FÜSIOLOOGIARINGI

35. aastapäevale pühendatud pidulik koosolek toimub **reedel, 18. märtsil** kl. 15 füsioloogiakateedris O. Lutsu 2 (ringaud.). Ettekanded vilistlastelt ja ringi liikmeilt.

Ringi juhatus

KLUBIS

Laupäeval, 12. märtsil kl. 22 kesköödisko (baar).

Toimus kateedrijuhatajate vabariiklik seminar-nõupidamine

3. ja 4. veebruaril toimus Tallinnas küllalt erakordne sündmus — kokku said kõikide meie vabariigi kõrgkoolide kateedrijuhatajad. Toimus seminar-nõupidamine «Üliõpilaste aktiviseerimine õppekasvatusprotsessis». Nõupidamise avas kõrgja keskerihariduse ministri asetäitja H. Peremees. Sissejuhatavad ettekanded olid kõrgkoolide valitsuse juhatajalt R. Murelilt teemal «Üliõpilaste aktiviseerimise üldprobleemidest vabariigi kõrgkoolides» ja EKP Keskkomitee osakonnajuhataja asetäitjalt V. Rajangult teemal «Eesti NSV haridussüsteemi arengu perspektiivid lähtudes noorte kontingendist ja rahvamajanduse vajadustest».

Ülikooli esindajate ettekanded olid keskendunud põhiliselt kahele probleemile. Esimeseks olid aktiviseerimise üldpedagoogilised probleemid — dotsendid V. Ruttas ja J. Tammeorg ning professor I. Unt. Teiseks valdkonnaks oli tehniliste vahendite kasutamine õppetöös. E. Tamm rääkis nende rakenduspõhimõtetest, pöörates erilist tähelepanu grafoprojektori kasutamise metoodikale (juhime lugeja tähelepanu 4. märtsil «TRÜ-s» avaldatud infole, millest ühtlasi ilmneb, et praktilised võimalused selle seadme kasutamiseks on laienenud). Dots. H. Liiv rääkis lingvafonikabineti kasutamisest võõrkeelte õpetamisel.

Ettekanded teistest kõrgkoolidest hõlmasid veel õige mitmeid probleeme: juhtimisteooriat, suhtlemise küsimusi, arvutite, perfokaartide ja võrkgraafikute kasutamist õppetöös, kommunikatsiooni aktiviseerimist vene keele õpetamisel jpm. Ettekande omapärast vormi demonstreerisid TPedI õppejõud akadeemik H. Liimets, dots. M.-I. Pedajas ja dots. L. Türnpuu, kes rääkisid diskussiooni vormis kutsekasvatuse professionaliseerimisest.

Ettekannete materjalid on trükitud metoodilises kogumikus ja on seega kõigile asjahuvilistele kättesaadavad. Kogumik sisaldab lisaks ülalnimetatutele veel kasvatustöö aktiviseerimisega seonduvaid artikleid dots. A. Kiriselt, dots. P. Kenkmannilt ja dots. kt. A. Allilt.

Nõupidamisel jäi kõlama vajadus otsida ja katsetada mitmekesiseid üliõpilaste aktiviseerimise vorme ja meetodeid.

INGE UNT

Punase Risti Seltsil läheb hästi

Stomatoloogia kateedri juhataja dotsent SILVIA RUSSAK on juhtinud TRÜ Punase Risti Seltsi üle kümne aasta. PRS seostub eelkõige sanitaarsalkade ja doonoritega. On see nii?

«Need on meie tegevuse põhilülid küll, kuid mitte ainult.»

Alustagem sanitaarsalkadest.

«Nii sanitaarsalkade kui -postide õpetamine kuulub sanitaarkaitse töö hulka. Ülikoolis valmistatakse ette 14 sanitaarsalka ja 28 -posti. Mullu võitis ülikoolis majandusteaduskonna salk nr. 7, kes ülelinnalisel võistlusel pälvis hinde «väga hea». Sanitaarpostidest oli oma õppeasutuses parim arstiteaduskonna post nr. 9. Linnavõistlusel osalenud, ülikoolis teiseks jäänud sama teaduskonna post nr. 15 sai hindeks «hea».

Sanitaarpostidel võiks olla sanitaarharidustöös tunduvalt suurem osa. Kas ei peaks teaduskonna ühe juhtiva posti komandör kuuluma ka ühiselamunõukogusse? Tema peaks üles panema plakateid, jälgiks, et need ruttu ära ei kaoks. Tema poole võiks ühiselamus pöörduda ka esmaabi saamiseks. Sanitaarkontrolli tuleks tihendada. Ega žurnaalidesse kõike kirjagi panda, mis vaja oleks.»

Kuidas täitus doonorluse plaan?

«Plaanis oleva 760 inimese asemel andis verd 803. Plaani koostamisel arvestatakse iga 1000 üliõpilase kohta 110 doonorit, meil tuli 143. Teaduskonniti on parimad arsti-, bioloogia-geograafia- ja majandusteaduskond, kes oma plaani ületasid.»

Kuid kehakultuuriteaduskonnas on plaanis olevast 42 üliõpilasest verd andmas käinud ainult 29 (69,1%).

«Eelmise aasta plaani täitmise protsent oli neil veelgi väiksem. Tänavu ei saa rahul olla ka filoloogidega (81,1%), kes küll varem on hoolsamad olnud. PRS töös võiks teaduskonniti igati eeskujuks tuua majandusteaduskonda. Oma ülesannetesse suhtutakse alati mõistvalt, kohustused täidetakse.»

Tartus peaks verevajadus küllaltki suur olema. Kas verd on piisavalt?

«Meie linnas tehakse palju keerulisi südame-, neeru- jt. operatsioone. Teinekord läheb verd vaja ka vastsündinuile. Peaksime jõudma niikaugele, et iga üliõpilane annaks vähemalt korra verd. Ka reserv võiks suurem olla. Igaüks võiks teada oma veregruppi, sest ka lähedased inimesed vajavad ootamatult verd.»

Doonoritele antakse vaba päev. Millised soodustused on veel?

«Esimene vaba päev on vereandmise päev. Teise vaba päeva puhul tuleb ilmtingimata kursusejuhendajaga kokku leppida. Mitte nii, et puudume ette teatamata. Virgemail doonoreil on eeliseid ka profülaktooriumi-, sanatooriumi-, puhkekodu- ja turismituusikute saamisel. Kes on andnud verd vähemalt viiel korral, neid peame meeles doonori märgiga. Kahjuks ei ole meil kõikide kohta täpseid andmeid. Kindlasti on veel märgi väärilisi. Teatage endast arstiteaduskonna dekanaati.»

TRÜ PRS on mitmel viimasel aastal kõrgkoolide hulgas parim olnud. Kas hoiate esikohta edasi?

«Meie valduses on rändlipp, mis praegu asub Toomel ajaloo muuseumis. Peale selle autasustati meid Pirogovi medaliga ning mulle kui organisatsiooni esimehele anti diplom.

Kas me esikohta hoida suutsime, selgub varsti.

Väga oluline on aga, et me kõik mõistaksime Punase Risti Seltsi töö tähtsust. See on meie kõigi tervise huvides.»

KERSTI PAJU

Nokk kinni, saba lahti

Kevadsemester tõi meeldiva üllatuse. Õieti pole see enam üllatus, sest Tähe tänava uue õppehoone söökla pidi uksed avama juba sügisel. Nüüd ta siis töötab. On aga mõned «agad», millest tahaks rääkida.

Esialgu jätab soovida toitlustuse organiseerimine. Ärge arvake, et toidud on halvad. Ei, need on tõesti maitsvad. Toitu teevad EPA sööklast palgatud kokad.

Halvasti on aga paigutatud kassa. Kassiir teeb mis suudab (ta on kindlasti üks oma ala meistreid), iga oma põhitöö kõrvalt peab ta praegu tegema muud, mis otseselt tema ülesannetesse ei kuulu — tooma piima, teed, kohvi. Parimal juhul suudab kassa meie vaheaja jooksul (15—20 minutit) läbi lasta 20—25 inimest. Kui pikk aga on järjekord kella 12—13 vahel! Kui satud järjekorra lõppu, ära hellitagi lootust süüa saada. Ja kui riskid, hilined loengule.

Osa õppejõude loeb ju ilma vaheajata ja lõpetab 15—20 minutit varem. Paraku satuvad mitme kursuse loengute lõpud ühele ja samale ajale ning siis algab tõeline olelusvõitlus. Kas peame tõesti nii madalale laskuma nagu keskkoolis?

Kui oleks ka teine kassa, kahaneks järjekord kiiremini. Toidujagajaidki võiks olla kaks: üks annaks praade, teine suppe. Praegu peab üks inimene teenindama mõlemat letti.

Seoses söökla avamisega likvideeriti einelaud vanas hoones. Seda oleks siiski vaja. Praegu on olukord niisugune, et kui tahad võtta kohvi ja paari saiakest, pead vahele trügima ja tekitama kassa ees teise järjekorra. Pahandab kassapidaja ja pahandavad teised järjekorras seisjad.

On kuulda, et endise einelaua ruumidele pretendeerib mitu kandidaati. Ka neil on õigus, sest ruumipuudus ülikoolis on suur. Kas ei võiks seal siiski taastada einelauda: saaksime jälle kohvi, teed, saiakesi, võileibu, salatit.

Ei tea, kui palju on toitlustuskogemusi teiste kõrgkoolidega jagatud. Võib-olla aitaks olukorda leevendada valmis toidukomplektide jagamine — nii näiteks tehakse Riia PI-s.

VAMBOLA PAAVO,
ajaloo IV k.,
teaduskonna pressisekretär

Rebasepilk raamatukokku

«Eksamisessiooni ajal on uues raamatukogus haaratud iga viimne kui nurgake....» Ka kirjutasid ülikooli uuest raamatukogust nii meie oma ajaleht kui «Edasi». Tõepoolest, kui semestri algupoolel või ka enamvähem keskpaigas raamatukogus ringi kõndida, siis näib see ajuti väljasurnud olevat, ainult mõned üksikud lugejad lipsavad vahetevahel mööda justkui varjud. Seda hämmastavam oli tookord ajalehtedest edasi lugeda: «...samas seisab vastvalminud seminariraamatukogu hoopis tühjapoolsena.» Ometi väi'sid paljud, et «seminarkas» on märksa mõnusam tööd teha, seal ei sumise ja tuttavaid pole ka tülitamas. Samas need kiitjad ise seminarkasse eriti ei kippunud. Miks siis?

«Nojah, vaata,» hakkasid nad nüüd põhjusi lagedale tooma, «seal on palju vähem raamatuid, suures raamatukogus on kohe hea riiulilt võtta (oh imet, ei oleks nagu märganud, et see nõnda lahe on! Eriti arvestades seda, et niimoodi väitjad juhtusid olema filoloogid) ja tuttavaid on ka, kelle käest oma teadmistele lisa saab minna hankima (endisele väitele risti vastu.) ...Ja üleüldse, seal pole kohvikut!»

Ah vaat siis, milles asi. Kuigi, õige kah! Kui tuled raamatukokku terveks päevaks tööd tegema, siis tahaks vahepeal ka midagi hamba alla saada.

Hea küll, oli nüüd selle probleemiga, kuidas oli, arvatavasti pole «seminarka» tudengitele veel omaseks saanud. Tegelikult on mõlemal, nii seminarkal kui suurel raamatukogul üks konks juures, mis vähemalt sessi aja! paljudele pinnuks silmas. Laupäeviti ja pühapäeviti on raamatukogud palju vähem lahti. Pühapäeval ei tööta ka kohvik (see häirib muidugi ainult suures raamatukogus õppijaid). Selge, et raamatukogutöötajatel on oma kindlaksmääratud tööaeg, samuti kohviku rahval. Nendelgi on vaja vaba päeva. Kuid kui tudengitel on eksamid nädalapäevast hoolimata, nagu teada, ei ole neil tihtipeale kusagil mujal oma õppetööd teha kui just nimelt raamatukogus. Ühiselamus saavad tõele au andes teadmisi ammutada ainult õige kindlanärvilised, kes suudavad ennast ümbritsevast elust eraldada.

Ehk saaks raamatukogu lahtiolekuaega pikendada? Ülaltoodust paistab nüüd sedaviisi, nagu ma teistele peale üliõpilaste üldse ei mõtleks. Ütleb ju raamatukogu nimigi, — teaduslik raamatukogu — et tegemist on eeskätt teaduse tegemise kohaga. Aga ega siis enamik, kes raamatukogus teadustööga tegelevad, igal õhtul seal kella kümneni viibi. Ka aspirandid jt. teevad oma tööd sessiooni ajalgi.

Kui eksamisessiooni ajal vaadata ühte kõrgkooli, siis näeme, et pingutavad kõik, nii õppejõud kui tudengid, kahtlemata ka raamatukogu personal. Pärast, uue semestri alguses, tõmbavad kõik natukene hinge. Kas ei võiks raamatukogu töötajad sessi ajal koos tudengitega nii statsionaarsete kui mittestatsionaarsetega, ja ka õppejõud veel rohkem pingutada ning pärast ühineda ühise sügava kergendusohkega?

HERKKI HALDRE,
eesti filoloogia I k.

Algab...

(Algus 1. lk.)

Kõikide voorude võitjaid autasustatakse mälestusesemetega, rahalise preemiaga, laureaadi medali või diplomiga jm.

Mitmestki mõni aasta tagasi olümpiaadil edukalt esinenud üliõpilasest on saanud juba nimekad noored teadlased.

Püüdkem selgi aastal säilitada saavutatud kvantiteet ja ületada kvaliteet. Selleks kõigile palju edu ja head pealehakkamist!

LEMBIT PUNG,
ülikoolisisese olümpiaadi
organiseerimiskomisjoni
esimees

PRESSIKLUBI

Kõikide teaduskondade pressisekretäre ootab toimetus kolmapäeval, 16. märtsil kl. 18 ph. 241.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241 tel. 3 90 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 849. MB-01297.

«Тарту Рийклик Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu
Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (1331) Reedel, 18. märtsil 1983 XXXV aastakäik

Arvasin eelmise nädala ja selle ja üleüldse terve märtsi olevat teatrikuulise. Nagu ajakirjanduses toonitatud. Arvasin eelmise nädala lõpu olevat nii tudengitaidlusliku, et tahtsin selles nädala nägu näha. Küllap ta pisut oligi, ent loodetust kahvatum.

Reedene algus — lauluvõistlus — andis märku, et taidluski pakub naudingut. Olgu kohe öeldud, et lauljaid-pillimängijaid oli varasemast rohkem, oli emotsionaalseid, kaasa elama panevad ja üleüldse mitmesse žanrisse liigitatavaid laule. Taseme üle võib muidugi vaielda. Arvestada tuleks aga üht — tegemist on mitteprofessionaalidega. Täpsemaid hinnanguid saab lugeda meie lehe 3. leheküljelt. Samuti ka laupäeval ja pühapäeval toimunud taidluskonkursist (4. lk.).

Mõtlema paneb seegi, et nii teaduskondade kui osakondade ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonides on valitud inimesed, kes kultuurielu edendamise eest peaksid seisma. Kui nad aga ei suuda kasutada seda ainsatki võimalust oma teaduskonna näitamiseks ülikoolilerele, kas siis neid üldse ongi vaja...

Laupäeval ei tulnud klubisse ühtegi esinejat. Pühapäeval püüdis majandusteaduskonna au päästa monoloogiga Kalev Lepik, matemaatikud näitasid 1946. aasta tudengielu, juristid improviseerisid Majakovski loomingu ainetel. Järjestada polegi midagi. Nii palju võiks ehk lisada, et õigusteaduskonnas on enam-vähem kindel taidlejate grupp, kes aastast aastasse loorbereid lõiganud. Kui aga praegune IV ja V kursus on ülikooli lõpetanud, mis siis saab? Momendil ei näi peale teaduskonna ansambli rahva erilist järelkasvu paistvat.

Kahjuks pole meil andmeid, et ka teaduskondades teatrikuu omaks oleks võetud. Uudiseid on aga klubi poolt. Viimasel leheküljel on kirjas terve ürituste jada, millega juba eile algust tehti. Külla tuleb TPI tudengiteater. Tahaks nüüd küsida, kuhu on jäänud ülikooli teatri tegijad. Möödunud aastal oli algatusest siin ja seal juttu, aga... Nähtavasti oleme jäänud vaid targutama. See-eest mängib vene üliõpilaste trupp juba mitmendat aastat.

TRÜ klubi juures praegu näiteringi ei ole. Tahtmatult mõtleb selle loo kirjutaja oma ülikooliajale, kuuekümnendate aastate lõpule, kui klubi näitering suutis ühel õppeaastal lausa mitme näidendiga hakkama saada. Mängisime «Armastab, ei armasta», «Kallimast kallimat», «Vaata raevus tagasi». Ühtegi päris näitlejat meist ei saanud, seda eesmärkigi polnud, aga Juhan Saare ja Kulno Süvalepa juhatusel saime näitekunstist vististi rohkem aimu kui keskkoolipäevil. Ja vahva oli.

Mine tea, võib-olla oli veel vara teatrikuu juurde asuda, ligi pool pool aega ees. Ehk on järgmises lehes enamat teatada. Siiski hõljub vähemalt toimetuse kohal mingi pessimismivirvendus, sest... vaatamata lehetegijate ponnistustele ei näi ülikoolis leiduvat teatrist kirjutada tahtvaid, julgevaid tudengeid. Oleks ilmatu tore, kui pärast selle loo lugemist keegi siiski oma mõtted paberile paneks ja meile tooks.

Nii et teatrikuule, teatrile üldse ei saa veel punkti panna. Paljud asjad ühe nädala ringvaatesse ei mahtunud. Mainigem veel vaid, et diplomandidel on saabunud ülitõsised päevad — töölesuunamine. Sellest teeme juttu juba järgmises lehes.

VARJE SOOTAK

NSV Liidu kultuuriminister P. Demitšev külastas ülikooli

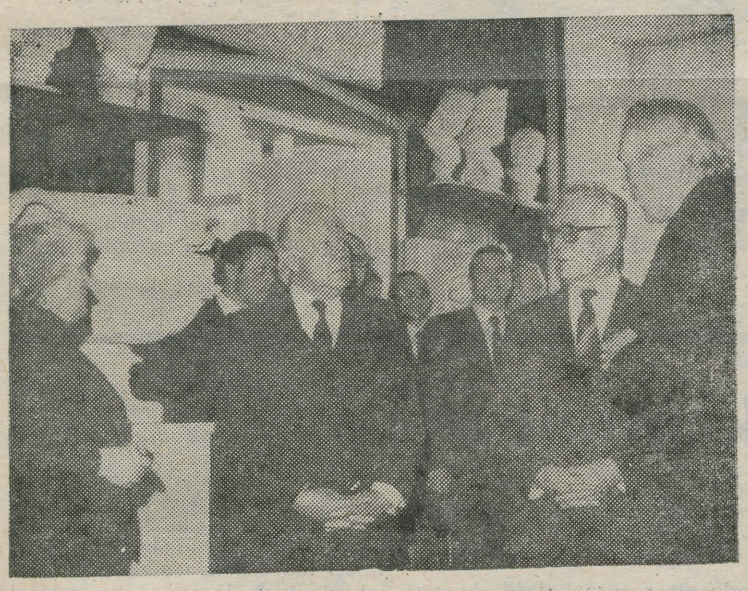

12. märtsil külastas Tartus viibides ülikooli NSV Liidu kultuuriminister Pjotr Demitšev. Ta kohtus ülikooli juhtkonnaga (minister sai ka TRÜ autudengiks), käis muinasteaduse muuseumis ja teadusraamatukogus.
ARVO TENNO fotod

ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär D. Visnapuu kohtus komsomoliaktiiviga

«Kas pole meil vahel liiga palju askeldamist, rabelemist? Hommikul tuleme suurte lootustega. Täna pean helistama sinna ja sinna, kokku leppima, külla kutsuma, taga ajama, need ja need paberid täitma, koosolekule minema... Komsomoliaktivist on aga eelkõige üliõpilane: enne loengud ja alles siis ühiskonnatöö. Aga mis tuleb välja õhtul? Pea on väsinud, meel mõru, sest kõik asjad korda ei saanud. Nägid küll ühte ja teist, sai lobisetud, kohvi joodud... Kas siit ei paistagi asjatu sebimine? Tööl käimine tööd tegemata. Vist nii võiks mõista esimeses lauses öeldut?

Niisugused mõtted jäid meelde **komsomoliaktiivi kohtumiselt EKP Keskkomitee büroo liikmekandidaadiga, ELKNÜ Keskkomitee esimese sekretäri Donald Visnapuuga.** Lisan kohe juurde ka teise tähelepaneku: mõnedki TRÜ suurürituste (üliõpilaspäevad, levimuusikapäevad, RSP) organiseerijad kurtvat, et muuks jäävat vähe aega. Tõsi, suurüritused võtavad meeletu aja. Kuid igal organiseerijal on ka oma põhiülesanne komsomoliaktiivis. Tal on kindel sektor või valdkond. Kas ta võib julgelt väita, et oma peamised ülesanded on täidetud, pealegi hästi ning et nüüd on mahti tegelda ka kultuuriga. Ent kultuuriüritused käivad siiski otsapidi klubi ja ametiühingu töö alla. See ei tähenda muidugi, nagu ei peaks komsomol tudengite meelelahutusega üldse tegelema. Peab. Kas ei kao aga muul ajal komsomolituumik vaateväljalt?

Ei maksa eespool öeldut võtta vaid suure kriitikana. Tuleb lihtsalt sagedamini vaadata aupaiste taha.

Kindlasti on kasuks ka niisuguste kohtumiste korraldamine nagu seekord.

Komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren: «Tahame kaks korda semestris kutsuda kokku ülikooli komsomoliaktiivi. Arutame koos momendi põletavamaid probleeme.» Kas aga johtus seekordne tudengipoolne loidus ruumi akadeemilisusest (nõukogu saal), hilisest ajast või ürituse uudsusest või hoopis vähesest huvist? Küsimusi ei tulnud, omapoolseid arvamusi ka mitte. Ometi oli päevakorral kõrvuti muude komsomoliprobleemidega ka EÜE. Niipalju sissejuhatusest. Järgnevalt aga valikuliselt kõneldust.

D. Visnapuule oli varem esitatud 16 küsimust. Peatume mõnel.

Kuidas võita keskkooli komsomoliaktiivi ülikoolile?

Kaadritöö on kehv. Teistes liiduvabariikides ei kao aktivist nii rutu vaatepiirilt kui meil. Teinekord jääb kõrgkoolis komsomolitööst eemale koguni keskkooli komsomolisekretär. Ilmselt tuleks sisseastumisest peale jälgida iga aktivisti, teda rohkem kaasa haarata. Töö peab olema järjepidev.

Missugused ülesanded on kõrgkoolil töös keskkoolinoortega?

Kõigepealt erialade propageerimine, huvi äratamine kõrgkooli vastu. Mõnes liiduvabariigis on malevarühmad suvel avanud koguni konsultatsioonipunkte. Meie väikeses liiduvabariigis selleks massilist vajadust ei näi olevat.

Kuidas hindate ENSV üliõpilasnõukogu tegevust?

Üliõpilasnõukogu kui ELKNÜ Keskkomitee ühe töökomisjoni tegevus on pärast 19. kongressi hoogustunud. Selle esimeheks on ülikooli komsomolisekretär Andrus Lauren. Nõukogu ülesanded ja võimalused on päris suured, reserve tegevuseks jätkub.

Kas üliõpilaslaulupeo korraldamine Tartu asemel Tallinnas on õigustatud?

Laulja kui esineja seisukohast oleks vist parem Tartu. Poleks vaja busse ühest kohast teise sõitmiseks jne. Kuid nii lätlastel kui leedulastel toimus «Gaudeamus» pealinnas, kus saab rohkem külalisi ja esinejaid vastu võtta. Pealegi vajab Tartu laululava rekonstrueerimist.

Kas suvemalevad õigustavad end?

Kindlasti. Oma kõrgkooli, oma üliõpilasaegset kodulinna aidata on iga üliõpilase kohus. Aga suvemalevast ei tohiks kujundada teist EÜE-d. Töö peaks piirduma linnaga, pole tarvis maarühmi ega lausa ehitustöörühmi.

Kas praeguste malevarühmade suurus on paras?

Minu arvates on 15—20-liikmelised rühmad väikesed. Oma malevateed alustasin 36-lises rühmas. Ühes 30-liikmelises rühmas võiks olla mitu brigaadi: saaks paremini vaba aega sisustada, eelkõige aga tööd organiseerida.

Kas EÜE on niisama populaarne nagu oli Teie ajal?

(Järg 2. lk.)

Algab filosoofiakonkurss

Filosoofiakateeder kuulutab NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevale pühendatud üliõpilaskonkursi teemal: **«Rahvusküsimuse marksistlik-leninlik käsitus».**

NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevale pühendatud piduliku koosoleku ettekandes 21. detsembril 1982. aastal märkis J. Andropov: «Alaline, püsiva tähtsusega ülesanne on kasvatada nõukogude inimesi meie maa kõigi rahvuste ja rahvusrühmade vastastikuse lugupidamise ja sõpruse, oma suure Nõukogude kodumaa armastamise, internatsionalismi ning teiste maade töötajatega solidaarsuse vaimus. Seda ülesannet peavad lahendama kõik partei- ja komsomoliorganisatsioonid, nõukogud, ametiühingud, ... relvajõud ... See peab olema Nõukogudemaa kõigi õppeasutuste igapäevane hool.»

Lähtudes eelöeldust on konkursi eesmärk:

1) marksismi-leninismi klassikute tööde, NLKP kongresside ja konverentside ning kaasaja aktuaalsete materjalide alusel rahvusküsimuse süvauurimine;

2) suunata üliõpilasi ühiskonna arengu teoreetiliste ja praktiliste ülesannete mõistmisel-lahendamisel kasutama materialistlikku dialektikat;

3) selgitada välja TRÜ 1982/83. õppeaasta parim üliõpilane marksistliku filosoofia tundmises.

Konkurss on mõeldud filosoofiat õppivatele III kursuse statsionaarsetele üliõpilastele, kes II kursusel on omandanud dialektilise materialismi kursuse ja praegu õpivad ajaloolist materialismi. Konkursi II ja III voorus võivad osaleda ka I, II, IV ja V kursuse üliõpilased.

Konkurss toimub kolmes voorus.

I voorus (15.—29. märtsini) selgitavad filosoofiaseminaride juhendajad koos rühma aktiiviga välja 2—4 paremat üliõpilast, arvestades nende dialektilise materialismi eksamihinnet, õppereferaatide sisukust, õppetööd III kursuse sügis- ja kevadsemestril, samuti teaduslikku ja ühiskondlikku tegevust.

II voor (15. aprillil) toimub **kirjaliku tööna** (testina), mille küsimused töötab välja ja kinnitab filosoofia kateeder. II voorus eduka esinemise eelduseks on marksismi klassikute rahvusküsimusealaste tööde ja kaasaja aktuaalsete materjalide sügav tundmine. 10 paremat üliõpilast pääsevad III, lõppvooru.

Lõppvoorus (26. aprillil) esineb iga osavõtja oma valitud teemal **lühikese** (7 min.) **ettekandega,** samuti **lühisõnavõtuga** (5 min.) **konkursi žürii poolt antud teemal.** Esinemisjärjekord loositakse. Paremusjärjestuse lõplikuks määramiseks arvestab žürii ka II voorus saavutatud tulemust.

Esinemise hindamisel arvestab žürii teadmiste sügavust, oskust loovalt ühendada filosoofiline analüüs kommunistliku ülesehitustöö küsimuste, NLKP XXVI kongressi ja NSVL moodustamise aktuaalsete probleemidega. Samuti peetakse silmas esinemisoskust.

Lõppvooru parimad saavad rahalise preemia või mälestuseseme. Parimale võimaldatakse turismituusik sotsialismimaale.

Konkursikomisjon

Moskva Riiklikku Ülikooli külastas Norra teaduse ja kultuuri minister L. R. Langslet, kes viibis Nõukogude Liidus ametlikul visiidil. Minister kohtus MRÜ rektori akadeemik A. Logunovi ja prorektori professor V. Tropiniga. Vesteldi kõrghariduse probleemidest Nõukogudemaal.

(«Московский университет»)

*

Voroneži Riikliku Ülikooli tudengid Sergei Trošin ja Gennadi Meštšerjakov õpivad II kursusel õigusteadust. Peale selle, et nad edukalt omandavad valitud eriala teooriat, on nad ka tragid õpitut praktikas rakendama ning avalikku korda kaitsma.

Hiljuti saabus ülikooli õigusteaduskonna dekanaati kiri linna siseasjade osakonnast, milles neile kahele tublile poisile avaldatakse kiitust: «1. detsembril 1982 lõhkus kamp noorukeid personaalpensionäride Avrorovi ja Zotovi korteri akna, samuti söökla nr. 44 ja Kostja Streljuki tänava maja nr. 20 akna. Üliõpilased S. Trošin ja G. Meštšerjakov näitasid üles initsiatiivi ja visadust, jälitasid huligaane ning pidasid nad kinni.»

(«Воронежский университет»)

*

Halle (Saksa DV). Aprillis avatakse siinses ülikoolis suur näitus Martin Lutheri 500. sünniaastapäeva tähistamiseks. Väljapanek peab andma pildi Lutheri elust ja tegevusest, reformatsiooniajastu olustikust ning ka sellest hoolsast tööst, mis on Halle Martin Lutheri nimelises ülikoolis tehtud minevikupärandi säilitamisel ja elustamisel ning traditsioonide hoidmisel. Oktoobris aga leiab aset suur teaduslik konverents, ajendiks ikka seesama «Luther-Jahr 1983», mida Saksa DV-s nii väärikalt tähistatakse.

(«Forum»)

*

Erfurti Pedagoogikainstituudi (Saksa DV) üliõpilased saavad nüüd ühe semestri või koguni terve aasta oma viieaastasest stuudiumist süvendada teadmisi Nõukogude Liidus. Seni vältas tulevaste vene keele õpetajate välispraktika vaid kolm või neli nädalat. Viimase 15 aasta jooksul on ligi 2000 Erfurdi pedagoogikatudengit saanud keelepraktikat Nõukogudemaal.

(«Forum»)

*

Möödunud nädalal toimus **Grazi ülikoolis (Austria)** pikk ja põhjalik seminar, mille üldteemaks olid «kriitilise psühholoogia» probleemid. Osavõtjaid oli Austriast ja Saksa FV-st, kokku üle 300. Nii suur huvi ürituse vastu on eelkõige seletatav tolle Saksa FV-s tekkinud psühholoogiakoolkonna ideede tähelepanuta jätmisega Austria ülikoolides. Näiteks Lääne-Berliinis asuval *Freie Universität*'il on oma «kriitilise psühholoogia» instituut, seevastu Grazi tudengite püüdlused saada oma psühholoogiainstituuti «kriitilise psühholoogia» õppejõudu on seni nurja läinud. Seminari avas eelmisel esmaspäeval Grazi ülikooli rektor prof. dr. Kurt Freisitzer. Seminar vältas kuni laupäevani.

(«Volksstimme»)

*

Wartenbergi Kõrgema Tehnikakooli (Saksa DV) üliõpilased töötasid mullu usinasti Berlin-Blankenburgi lastekodus: nad ehitasid liivakaste, istutasid puid ja põõsaid, panid kõnniteeplaate. Sel kevadel tahavad töökad tudengid käed külge lüüa mänguplatsi rajamisel ning roosipõõsaste hooldamisel.

(«Forum»)

Väljavõtte tegi
MARTIN KOBRASTE

Livia Kirsch 60

19. märtsil tähistab 60 aasta juubelit ülikooli teenekas õppejõud dotsent Livia Kirsch, kes on rohkem kui 40 aastat seotud farmaatsiaga.

Alustanud apteegiõpilasena, omandanud proviisori kvalifikatsiooni, juba üliõpilasena ilmutanud teadusehuvi, sidus L. Kirsch oma tööaastad püsivalt farmaatsia kateedriga. Seal on ta töötanud alates 1946. aastast tunnustatud ja armastatud pedagoogina farmaatsia ühe põhidistsipliini — ravimite tehnoloogia alal.

Juubilari teaduslik tegevus on olnud mitmetahuline ja viljakas: 1952. aastal farmaatsiakandidaadi väitekiri, teaduslikes väljaannetes hulgaliselt mahukaid uurimusi nii oma meelisteemal — ravimite tehnoloogiast kui ka ravimtaimedest, farmaatsia ajaloost, farmatseudi eetikast jm.

Üle kõige aga meeldib talle tegelda üliõpilastega. See väljendub eriti tõsise huvi sisendamises teadusliku töö vastu ÜTÜ ringis. Tema koostatud arvukad õpikud-õppevahendid-metoodilised juhendid aitavad tõhustada õppetööd ja selgust saada paljudes ravimite tehnoloogiat puudutavates küsimustes. Viimased ülikooli juubeliaastal ilmunud väljaanded käsitlevad aseptiliste ravimite valmistamist ja sterilisatsiooni, ilmumisjärge ootavad ulatuslik monograafia ja õppevahend ravimite sobimatustest.

Suurepärase lektorina on juubilar oodatud ja hinnatud esineja farmatseutide täienduskursustel, apteegitöötajate nõupidamistel ja ühingu «Teadus» lektorina.

Soovime austatud juubilarile jätkuvat nooruslikku särtsu, raugematut optimismi ja tahet olla alati seal, kus edendatakse farmaatsiat.

Kolleegid farmaatsia
kateedrist

**Väga lugupeetud kolleeg
Olaf Imelik!**

Teile juubelijuttu kirjutama asudes pean kõigepealt ütlema teadmiseks teistele (s. o. neile, keda siis veel ülikoolis polnud, kui meie mõlemad veel tudengitena asusime tööle füsioloogia kateedris), et me oleme elus kindlasti rohkem kui puuda soola koos ära söönud.

Nende jaoks, kes on üpris palju nooremad kui meie ning ei tea Teist rohkem kui seda, et olete arstiteaduskonna füsioloogiakateedri dotsent, rikkaliku teadusliku pagasiga ja suurepärase pedagoogi kuulsusega õppejõud, tuleb kirja panna tähtpäevakohane lugu sellest, mida seni olete jõudnud korda saata:

— arstiteaduskonna lõpetamine 1947. a.

— alates 1946. aastast füsioloogiakateedris õppe- ja teadustöö algus; kandidaaditöö saab valmis ja kaitstud 1955. a.

— aastatel 1960—1975 töö Tallinna Pedagoogilises Instituudis õppejõuna, sealt ka dotsendikutse 1964. a.

— uudse profiiliga laboratooriumi rajamine — füüsiliste harjutuste ealise füsioloogia uurimiseks — Tallinna Pedagoogilise Instituudi juures;

— järjest kasvava aktiivsusega osavõtt rahvusvahelisest teaduselust — sümpoosiumidest, konverentsidest ja kongressidest; publikatsioone välismaal enam kui 10 keeles, kokku 20 tööd;

— tervisespordi propageerimine nii ajakirjanduses, raadios kui ka televisioonis;

— organisatoorne töö spordimeditsiini ja kehakultuuri vallas: töö ENSV Spordimeditsiini Föderatsiooni asesimehena, lisaks sellele osavõtt väga paljude kehakultuuri ja spordiga tegelevate komisjonide tööst nii ENSV kui NSVL MN juures;

— aktiivse töö eest spordifüsioloogias ning tervisepordi propageerimisel saadud autasusid üleliiduliselt, vabariiklikult ning Tallinna Kehakultuuri ja Spordikomiteelt, ENSV Kõrg- ja Keskeriharduse Ministeeriumilt, aukiri Üleliiduliselt Füsioloogia Seltsilt.

Nagu eeltoodust näha, olete edukalt täitnud plaani kõrgema kooli õppejõu kaksikprofiili mõlemal poolel: vedanud aasta-aastalt õppe koormuse vankri kevadesse välja ning selle kõrval teinud kõva tööd teadusepõllul.

On aeg teha kokkuvõtet. Tean küll, et jätsin ütlemata, missugused harrastused Teid on paelunud, missugust muusikat eelistate jne., aga tegin seda meelega. Las teadusajaloolased uurivad. Igatahes on, mida uurida.

Minu poolt: õnne, jaksu ja hakkamist nii nagu ennegi! Jätkugu endiselt ka elurõõmsat optimismi ja väiklustest ülevaatavat huumorimeelt!

MARIA EPLER,
ametikaaslane

Olaf Imelik 60

Harri Tihane 50

Dotsent Harri Tihane on sündinud 16. märtsil 1933. aastal Tartu rajoonis Puhja mail. Pärast arstiteaduskonna lõpetamist 1960. aastal suunati ta kirurgiks Tartu Kliinilise Haigla kirurgiaosakonda. Paariaastase töö järel astus ta aspirantuuri ja kaitses 1967. aastal dissertatsiooni «Mõningatest muutustest vee- ja elektrolüütide ainevahetuses postoperatiivsel perioodil». Nendesse aastatesse mahuvad ka täiendamine Moskvas, tehisneeru keskuse rajamine Tartus ja esimene hemodialüüs 13. aprillil 1966. Tehisneeru osakonna töö moderniseerimine võimaldas ette valmistada kroonilise neerupuudulikkusega haigeid neerude siirdamiseks. 1968. aasta detsembris tehtigi esimene neerusiirdamine Eestis. Nüüd on hemodialüüs muutunud asendamatuks ravimeetodiks. Ka hemosorptsiooni kliiniline juurutamine hemodialüüsi täiendava ravimeetodina on juubilari teene. Lisaks ülaltoodule on H. Tihane kliinilisse praktikasse juurutanud rea operatiivseid ravimeetodeid nii uroloogia kui ka tehisneeru osakonnas.

Arstiteaduskonnas töötab H. Tihane alates 1966. aastast (algul assistendina ja 1970. aastast dotsendina). H. Tihane hakkas esimesena õpetama uroloogiat iseseisva õppeainena.

1980—1982 oli H. Tihane ÜMPI teadusdirektor. Alates möödunud aastast töötab juubilar taas teaduskonnakirurgia kateedris.

H. Tihane on koostanud kaks õppevahendit; juhendanud 7 võistlustööd, millest kaks on pälvinud üleliidulise ja viis vabariikliku preemia; avaldanud 84 teaduslikku uurimistööd ning juhendanud kahte väitekirja.

Ta on Euroopa Transplantatsiooni ja Dialüüsi Assotsiatsiooni liige, Üleliidulise ja Eesti Uroloogide Seltsi juhatuse ning Üleliidulise Organite ja Kudede Siirdamise Nõukogu liige. Juubilar on aktiivselt osalenud ka ühiskondlikus töös.

Soovime jätkuvat loomingulist indu ja edu kõikides ettevõtmistes!

Kolleegide nimel
prof. KALJU PÕDER

Komsomolikroonika

Järjekordne ELKÜ TRÜ komitee istung peeti 15. märtsil.

● Soovituse NLKP liikmeks astumiseks said **Toivo Hansen (keemia IV k.)** ja **Rita Labotkina (stom. V k.).**

● Soovitus NLKP liikmekandidaadiks astumiseks anti **Andres Kaskmannile (KKT III k.), Sirje Borgile (ingl. fil. III k.) ja Suren Nždesjanile (majandust. III k.).**

● Komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest avaldati noomitus arvestuskaardile **Raul Suitsule (matem. I k.).**

Kommunistlikule noorele ebaviisaka käitumise eest said valju noomituse arvestuskaardile **ajaloo I kursuse üliõpilased Aivar Lippmaa ja Mehis Pever.**

● **ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XXVI konverentsil esitatud ettepanekute ja kriitiliste märkuste realiseerimise plaani täitmisest rääkis asesekretär Verni Loodmaa.** 55 tehtud kriitilisest märkusest jäeti edasisele kontrollile 35. Töö tõhustamiseks otsustati sektorite kaupa ära jagada kriitiliste märkuste realiseerimise plaan, et sektoritel oleks täpsem ülevaade, millistele probleemidele tuleb erilist tähelepanu pöörata. Plaan ja selle täitmine tuleb arutamisele ühel sügisesel komitee istungil.

● **Arutati bioloogia-geograafia-, filoloogiateaduskonna ja keemiaosakonna komsomolibüroo tegevust õppe- ja eksamidistsipliini kindlustamisel.** Teaduskondade õppesektorite juhatajad andsid ülevaate talvise eksamisessiooni tulemustest. **Arutelu tõestas veel kord, et on olemas otsene side õppedistsipliini ja eksamitulemuste vahel.** Siit järeldus, et komsomolibürood peaksid semestri vältel reageerima kõigile õppedistsipliini rikkumistele. Nimetatud teaduskondades tegeleb õppetöö küsimustega kõige enam keemiaosakonna komsomolibüroo.

Bioloogia-geograafiateaduskonna komsomolibüroo tähelepanu juhiti vajadusele läbi mõelda, kuidas vältida järgmistel aastatel õppetööle hilinemist seoses matkadega. Filoloogiateaduskonnas jätab endiselt soovida vene filoloogide õppetöö. Ilmselt on see töölõik komsomolibüroo kontrolli alt väljas.

● **Kuulati ära aruanne 30. novembri 1982 otsuse «Organisatsioonisisesest tööst KKT ja bioloogia-geograafiateaduskonnas» täitmisest kõikides meie teaduskondades.**

● **Eelmisel istungil arutatud küsimuses ühiselamute kohta võeti nüüd vastu otsus.** Et kõik ühiselamuprobleemid ei kuulu komsomoli töövalda, siis otsustati teha rektoraadile ettepanekuid, mis puudutavad eeskätt valve organiseerimist ja ühiselamute materiaalset varustamist. Peeti otstarbekaks, et võimaluse korral majutataks ettevalmistusosakondade kuulajad oma tulevaste teaduskondade ühiselamutesse. Teaduskondade komsomolibüroodel tuleb täpselt täita rektori 1971. aastal tudengite omavalitsuse kohta käiva käskkirja neid sätteid, mis puudutavad ühiselamukohtade jaotamist. Ühiselamunõukogudele pandi järgmised kohustused: kindlalt kinni pidada ühiselamuelanike materiaalse vastutuse printsiibist, korda peavad aitama pidada ühiselamutes elavad KOR-i liikmed, võtta tarvitusele abinõud tubade vabastamiseks talvisel vaheajal kaugõppijaile jm. Otsusele eelnes põhjalik ettevalmistustöö, mille tulemused ka vastavas õiendis kirja pandi.

● **Tehti kokkuvõte 9. märtsil toimunud komsomoliaktiivi koosolekust.**

ELKNÜ Keskkomitee...

(Algus 1. lk.)

Keegi ei vastaks täiesti objektiivselt. Igaühe algusajal oli mõndagi paremini, mõndagi ilusamat. Tundub, et 1967. aastal esimest korda malevas olles meeldis kõige rohkem. (D. Visnapuu lõpetas TRÜ õigusteaduskonna 1972. aastal).

● **Kas ühe pudeli õlle joomine on kuiva seaduse rikkumine?**

On küll. Näiteks valitses 1966. aastal malevas täielik kuiv seadus. Kui seda rikuti, visati malevast välja, ka kõrgkoolist. Praegu on kõrgkoolist väljaviskamine sel põhjusel peaaegu kadunud. Peab olema rohkem printsipiaalsust, nii korrarikkujatega malevas, ühiselamus kui mujal. Sageli ollakse tagantjärele targad. Tuleb lahti saada sõbralikust õlalepatsutamisest. On tarvis hoopis sisukamat tööd ja rangemat nõudmist.

Malevast räägiti veel palju. A. Lauren tutvustas lühidalt möödunud maleva-aasta häid ja halbu külgi, selgitas lähemalt tänavuaastast komplekteerimist. Koosolekul viibis ka EKP TRÜ parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris, kes peatus samuti malevaprobleemidel. Gagarini rühmast kõneles komandör Jüri Jekimov. Aga lõpetame selle looga ja anname malevateemale eraldi ruumi.

VARJE SOOTAK

TEATRIKUU

**TRÜ klubis
üliõpilas- ja noorsooteatrite päevad**

Reedel, 18. märtsil kl. 18 dots. V. Bezzubovi vestlus Poola ja maailma üliõpilasteatritest; **kl. 20** Vilniuse Inseneri- ja Ehitusinstituudi miniatuuriteatri estraadietendus «Gintarele».

Laupäeval, 19. märtsil kl. 15 Narva rahvateatrilt A. Suhhovo-Kobõlini «Tarelkini surm».

Pühapäeval, 20. märtsil kl. 13 teatrifilmide programm; **kl. 15** TPI teatriklubi etendus T. Williamsi «Purukstallatud» petuuniad»; Leningradi noorte eksperimentaalteatriklubi «Subbota» etendused «Teatraliseeritud ring» **kl. 18** ja «Viis nurka» **kl. 20.**

RKA ESINES RÄPINAS

Täna täpselt nädal tagasi andis TRÜ RKA kontserdi Räpina sovhoostehnikumis. Hilisemal koosviibimisel SOKUS (sovhoosi oma kohvikklubi) jagati kokkutulnuile muljeid Šveitsist ning vastati küsimustele. Tänutäheks said tan'sijad sovhoosiperelt kaasa hulgaliselt vitamiinirohkeid hoidiseid, mis praegusel rohelisevaesel ajal marjaks ära kuluvad.

KARL KALA

EÜE

Tagasipilk eelmisele

Malevasuvi on tulekul, seepärast ka paras aeg jälle EÜE asjadest juttu teha. Enne kui pöörata pilk maleva juubelisuvele, peab rääkima möödaläinust, õppima eelmise suve kogemustest. Palusin 1982. a. EÜE-st kokkuvõtlikult rääkida TRÜ komsomolisekretäril Andrus Laurenil.

«Möödunud suvel oli meil raskusi komplekteerimisplaani täitmisega. Plaan oli 830, malevas käis 783 meie tudengit. Põhjused on ka teada. Suvemalevasse läks tavalise 200 asemel 800 tudengit. Seega praktiliselt kõik esmakursuslased. Loomulikult komplitseeris see EÜE komplekteerimist.

Vaatamata taotlustele plaani ei vähendatud, vaid suurendati. Sellegipoolest maleva komplekteerimisplaani ülikool põhiliselt täitis.

Kahjuks tuleb nüüd tagantjärele nentida, et see kvantiteedi tagaajamine ei mõjunud soodsalt kvaliteedile. Vähe tegelesid komsomolikomitee malevasektor ning teaduskondade komsomolibürood rühmafunktsionääride kaadri valiku, paigutamise ning õpetamisega. Millega muidu näiteks seletada, et rühmakomandöriks soovitati keemiaosakonna üliõpilane Andrus Ütt, kes kuiva seaduse rikkumise pärast maleva kokkutulekul Intsikurmus EÜE ridadest välja visati ning karistati valju noomitusega komsomoliarvestuskaardile. Kahjuks võib selliseid näiteid möödunud suvest tuua teisigi.

Ikka on tekkinud probleeme meie välismaalasi vastuvõtvate rühmade tegevuses. Ilmselt ei ole me seni siiski piisavalt mõistnud seda, et töö ja vaba aja organiseerimisest sõltub meie külaliste hinnang kogu meie maa üliõpilaskonnale. Möödunud suvel tuli välja vahetada Interesti rühma komandör Jaanus Jõgi veel enne malevasuve algust. Kuid ka uus komandör — meister Kaupo Mätas ei olnud oma ülesannete kõrgusel. Komsomolikomiteel tuli teda karistada noomitusega komsomoliarvestuskaardile.

Möödunud malevasuvi näitas rühmade juhtkondade vähest ideelis-poliitilist ettevalmistust töösuve ees, aga ka regiooni staapide vähest kontrolli rühmade vaba aja veetmise üle. Mille muuga seletada, et TRÜ kureeritava Lõuna-Eesti regiooni Riidaja rühmas saadi hakkama selliste tegudega, millele on raske nimegi anda. Kindlasti seondub Ljahhovi kolhoosi perele sõna «tudeng» pikemat aega millegi ebameeldivaga. Intsikurmus paistsid halvas mõttes silma Muhu, Sõrve ja Vara rühm.

Need rühmad ei pööranud küllaldast tähelepanu taidlusja laulukavade ideelis-poliitilisele ja kunstilisele tasemele. Nende kavades esines jämedaid ideelis-poliitilist laadi vigu, kaldumisi labasustesse.

Kõiki eespool nimetatud rühma staape karistati ülikooli komsomolikomitee poolt komsomolikaristustega ning neilt võeti ära võimalus edaspidi tegutseda rühmade eesotsas. Üldse oli aga komsomolikomitee sunnitud arutama 13 kommunistliku noore personaalküsimust. Kõigile neile määrati komsomolikaristus. Kahjuks jäi enamik nendest juhtumitest vastukajata teaduskondade komsomoliorganisatsioonides, kes ju tegelikult soovitasid neid inimesi tööle. Oleksime aga ebaobjektiivsed, kui näeksime vaid möödunud töösuve pahupoolt. Nii põhjalik puuduste analüüs on vajalik selleks, et vigadest õppust võtta.»

Järgmises lehenumbris räägime läinudaastase malevasuve paremast poolest.

ROBERT VAKS

(Järgneb)

Õpetajaks? Selle raske elukutse poole hoidjaid ei ole just palju. Miks? Kuidas õpitakse õpetajaks ülikoolis, praktikal? Mida arvavad vilistlased ja üliõpilased? Sellest tahaksimegi uues rubriigis rääkida. Alustame vilistlase arvamusest. Loodame huvitavat ja tululikku mõttevahetust, kus üteksid oma sõna nii õppejõud kui tudengid.

Valisin kooli

Pärast mitut ebaõnnestunud katset telefoni teel, asjatut kooliukse kulutamist ja loengufest ärahiilimist, pärast ekslemist äärelinna tänavaterägastikus olen oma eesmärgile jõudmas. Istun Tammelinna õdusas elutoas, vestluskaaslaseks **Tartu 10. Keskkooli ajalooõpetaja Sirje Allik.**

● Ülikooli lõpetamisest on nüüd kaks aastat. Seljataga on esimesed tunnid pärisõpetajana, ka esimesed raskused. Kui nüüd pööraks aja tagasi keskkoolilõppu, kas läheksite taas ülikooli ajalugu õppima?

Kindlasti läheksin. Ülikooliaega meenutan sageli. Vahel on kahjugi, et tudengipõli lõppenud. Professorite Piirimäe ja Ligi loengud, ühiselamu, esimesel kursusel liialt järsku vahelduvad ööd ja päevad, aasta — pisut legendaarne oma nakatava energia ja tegutsemislustiga ning kursus, kus igaühel oma pisiveidrused.

Tõtt öelda, ega õpetajaks saada tahtnud algul keegi. Taotlused olid üldse ähmasevõitu, ei osatudki öelda, et tahan saada selleks või selleks. Tuldi lihtsalt ajalugu õppima, see huvitas. Elukutse koorus huvist välja hiljem, mõnel alles viimasel kursusel, mõnel võib-olla üldse mitte.

Mul oli valida arhiivi, muuseumi ja kooli vahel. Valisin kooli ja tean nüüd, et tegin õigesti. Kohanemisraskust ei olnud. Suhtlemine vanemate õpetajatega on väga soe.

● Millise klassiga praegu töötate?

Praegu annan ajalootunde 4.—7. klassini. Üleminek vanematele klassidele on siiani toimunud ja toimub ka edaspidi aste-astmelt, algklassidelt keskkooli poole. Muidu olekski raske kohe vanemate ette minna. Ei tea ju, mida ja kuidas neilt nõuda. Nooremategа on tihti see hädа, et ei oska neile arusaadavalt rääkida, kasutada ainult neile tuntud sõnu. Arusaamatuteks osutuvad tihti just sellised väljendid, mida ise kartagi ei oska. Vanematega võib vabamalt rääkida. Kogemuse osa ei saa koolis kuidagi alahinnata. Kui oled juba kaks aastat ühte klassi õpetanud, tead, millised teemad on raskemad, mida tuleb rohkem korrata. Üllatusega tõdesin, et eriti teevad muret kogu ajalookursust läbivad kultuuriteemad. Tihti ei ole lapsel veel mingit ettekujutust kujutavast kunstist, muusikast, arhitektuurist. Mõne tunniga on seda talle väga raske anda. Tegelikult jääbki see ülesanne ajalooõpetaja kanda — nii laulmise kui joonistamise tunnid on ju praktilisemat laadi. Materjal on aga väga mahukas, küllaldane hõlmamaks eraldi õppeainet. On halb, et keskastme, eriti 7. klassi programm on ülepaisutatud, korraga suurt materjali õppida anda on ülearu palju, aga muidu ei jõua raamatut kevadeks läbi.

● Missugused on noore õpetaja mured?

Noore õpetaja peamiseks mureks on kindlasti ajanappus: ei ole mahti põhjalikumalt tegelda oma klassi ega ainekabinetiga. Normaalkoormus (18 tundi nädalas) on tõepoolest normaalne, kuid ülekoormus on vajalik materiaalsest küljest. Seetõttu omakorda kannatab tunni kvaliteet, ja vahel pärast tunde tunnen, et kaugeltki mitte kõik ei läinud nii, nagu tahtsin.

● Palju on räägitud õpetaja kohustustest ja võimalustest, hindamise subjektiivsusest. Mida arvate sellest?

Poleemika õpetaja missiooni, tema isiku, võimete ja oskuste, samuti õiguste üle ei tule minu arvates alati kasuks. Rääkimine, kuidas nimelt peaks hindama, venitab kurikuulsa «kolme» piirid laiaks just õpilase, mitte õpetaja jaoks. Liiga hästi teab 6. klassi õpilane, et õpetaja töö kvaliteedi kritiseerimise aluseks on siiski väljapandud puudulike arv ja et just pedagoogi esmane mure on «kahtede» kiire parandamine. Klassijuhatajatel on sellega seoses veel üks mure — käitumishinde panek iga veerandi lõpus. Siin tahaks küll nuriseda liiga väikese valiku üle. Tihti on õpetaja tõsise probleemi ees — milline hinne panna parajale väänikule, kellel on aga õppimisega kõik korras? Hinne «rahuldav» võib anda niivõrd erinevaid varjundeid, et parem oleks, kui tema ja «eeskujuliku» vahel veel ka varem kasutatud «hea» paikneks.

● Teil on oma klass. Kuidas olete nendega rahul?

Sel aastal on mul tõesti esimest korda ka oma klass — IV c. Linnakooli kohta on 34 päris paras arv, rohkem küll ei tahaks. Halvaks klassiks ma neid ei pea, õppimine on ikka korras olnud. Rahutud nad ju on, liiga palju kipuvad üksteist kiusama ja togima, aga arvan, et see läheb vanemaks saades üle.

Hea, et meil on ka oma klassiruum, kuhu igal hommikul tulla ja mis ajapikku päris koduseks muutunud. Suurtes koolides on sellise koha olemasolu väga vajalik.

Viimasel ajal on ka algklassides asutud kabinetsüsteemi juurutama. Arvan, et see on halb, sest nii väikestel peaks siiski olema OMA klass ja OMA õpetaja. Efekt, mis saadakse õppetöö näitlikustamisel, ei ole võrreldav kahjuga, mis tekib, kui lastelt ära võtta nende klassiruum.

● Ja veel üks küsimus: kas saite osa ka ülikooli juubelist?

Kahjuks mitte niivõrd, kui oleksin tahtnud. Vilistlastele ju tegelikult midagi ei organiseeritud. Nüüd olen vaatamas käinud nii uut raamatukogu kui ka muuseumi. Viimane jättis mulle kui ajaloolasele tõesti väga hea mulje. Raamatukogust rääkides on aga väga kahju, et seda meie ajal veel polnud, praegu tundub ta pisut võõras.

TIINA LUIGE,
žurnalistika I k.

IVAR JÕESAARE joonistus

Kas tõesti üle argitaidluse piiride?

Lõpuks ometi! Üle hulga aja peeti traditsiooniline lauluvõistlus **«Tudengilaul 83»** jälle ülikooli klubis. See taaskohtumine 11. märtsil vana hea majaga kujunes toredaks ettevõtmiseks, millest seekord õhkus teatud vaimsustki! Kui selliseid vaid rohkem oleks, sest paraku argidiskodel, tantsupidudel meie klubi just meeletuseni ulatuva rahvamassiga ei hiilga...

Võrreldes möödunud aasta lauluvõistlusega oli tänavu osalejaid küll vähem, aga selle eest üldine tase parem. Eriti meeldiv oli näha-kuulda seda üliõpilaslikku sõnumit, mis paljudes lugudes end kuulajani tõi.

Millise heliga lavale mindi? Pakuti enese teadmises olevat tänapäevaseks kujunenud, pisut nukrat, paatoslikku, mõtisklevat folklaulu mudelit. Püüti pisut markeerida ka tuntud folklauljaid. Muidugi pabistati kõvasti, loeti-lauldi paberilehekestelt maha, vahel mindi looga lausa «metsa». Väga peetakse lugu tunnustatud poeetide loomest. Vaimustutakse luuletustest. Ainult et midagi enamat peale selle sisemise vaimustuse ei osata nende luuletustega peale hakata. Tulebki välja, et pala kantakse ette poollaulides või pooljutustades. Kunstilise terviku seisukohalt pole muidugi tähtis, kumba eelistada. Tähtis on lõpptulemus. Kuid ikkagi... Hea luuletus tahab head esitust, nõuab sobivat meloodiat. Kas pole liiga kergekäeline rikkuda suurepärast luuletust diletantliku esitusega, ebamäärase viisiga? Olgu parem oma tekst, oma viis. Ise rikun, kui rikun. Aga ikkagi oma! See maksab ka midagi. Probleem on ehk vaieldav, aga oma tõetera on selles kindlasti.

Ning veel. Vaheajal tuli minu juurde üks noormees (esineja muidugi) ja kurtis, et esinemisel oleks kangesti-kangesti orelit tarvis läinud, aga — võta näpust! Klubi ei lubanud. See keelamine oli vist küll peaorganiseerija poolt liiast — vaevalt see tundlik elektronaparaat asjatundjate (helitehnikud jt.) silma ja käe all ühekordsest mängukorrast rikki oleks läinud. Nii et ülesastujatele ei kindlustatud kaugeltki mitte kõiki musitseerimisvõimalusi. Kahju!

Lauluvõistlejaid oli igat masti. Laias laastus aga sai nad kõik jaotada nii: **solistid ja ansamblid.** Üheks soleerijate tavaveaks kujunes elementaarsemaid asju — kitarri häälestamine. Küllap oli siin esinemispabinal-tuhinal oma osa, aga täiesti mööda mängitud kõlavad veerandtoonid olid valusad küll. Õnneks polnud tänavu kellelgi kitarr veel täitsa timmist väljas... Järgmiseks aastaks tuleb sellest kaugeltki mitte pisiveast üle saada.

Üks markantsemaid lauljaid oli arstitudeng **Henno Ligi,** kelle kaasakiskuv esitus ja tugev häälematerjal andis ansambli **«Placebo»** kogumuljele kõvasti vitaalseid värvinguid nii sõnas kui helis. Peale tema oli teisi kangeid mehi veel küllaga.

Žürii eesotsas Indrek Miidlaga pani **solistid** niimoodi paika. **Parimaks PEEP PUIS (õigust. II k.).** Lisaks sai Peep veel žürii eripreemia parimate sõnade eest **(«Isamaa»).** Järgnes **Toomas Kaunvere EPA-st.** Kolmanda preemia otsustas žürii aga jätta välja andmata. Muidugi oli ka igasugu muid auhindu kuhjaga. Nendega sai niimoodi tehtud: **publiku preemia — Jüri Homenja (spordimed. III k.),** kelle itaaliakeelsed laulud tütarlaste südameid liigutasid ja see õttu laulja ka tuliselt tagasi plaksutati. **Peeter Panov (eesti fil. II k.)** ansamblist **«Bekahower»** teenis eripreemia suurepärase ja kordumatu plokkflöödi soolo eest. Tubli, Peeter!

✲ **Parim laul «Masajas Vollilt»** (viis ja sõnad Andrus Meinerilt, kes on viienda kursuse geograaf).

✲ **Tugevaim instrumentalist Jüri Pere kontrabassil.** Jüri mängib «Placebos» ja õpib arstiteaduskonna V kursusel.

✲ **Parimad kompositsioonid — A. Meiner** (geogr. V k.).

✲ **Parim tudengilaul — «Peatu, hetk!»** (ans. «Placebo») sõnad — Henno Ligi ja Jüri Pere, viis — Henno Ligi.

✲ **Komsomolikomitee preemia sisukaima sotsiaalpoliitilise laulu eest — ans. «Masajas Volli».**

Kogu ürituse kontekstis andsid kõige tugevamaid toone ansamblid «Kolm on kohtu seadus», «Masajas Volli» ja «Placebo». «Kolm on kohtu seadus» pühendas konkurentidele isegi sobivad lood, mis olid tulvil parodeerimispüüdlusi. Ainult et seda peamist, seda iva (just muusikalist) tabada ei suudetud...

«Masajas Volli» laulis nii hästi ja palju ja mitut moodi, et neile tuli anda II koht.

Mitte igapäev ei laulda klubi laval itaalia keeles. Jüri Homenja laul ja esitus igatahes meeldisid.

EVALD VELDEMANNI fotod

Kõige originaalsema muusikalise pagasiga tuli **«Masajas Volli»,** Tegemist on ansambliga, kellel on meie tudengimuusikas kindel firmaheli. Ja kaunis puhas kogunistil Ta on üliõpilaslik ja lihtne, vaatamata oma svingilaadsele harmooniale, valgrelikele nüanssidele. Tore, et ei laskuta kolmeduurilugudele, süldimuusikale!

«Masajas Vollile» pakkus konkurentši «Placebo». Tasavägises vägikaikavedamises jäi seekord siiski peale «Placebo». Seda tänu just heale üliõpilaslaulule «Peatu, hetk!»

Lõppkokkuvõtteks:

Peapreemia — «Placebo» (Henno Ligi, Jüri Pere, Tõnis Adamson, Felix Rõivassepp).

II — «Masajas Volli» (Andrus Meiner, Hannes Vald, Hugo Raudsepp).

III — «Kolm on kohtu seadus» (Peep Puis, Owe Ladva, Vesse Võhma).

Kogu lauluvõistluse traditsiooni tuleb pidada õnnestunuks ja tänuväärseks. Tänavu sai juba lõikuspidu pidada. Traditsiooniks saanud üritus on andnud Tartule veel kaks tugevat üliõpilasansamblit. Seega on neid kõrgema tasemega, üle argitaidluse piiride ulatuvaid koosseise juba kolm — «Masajas Volli», «Placebo», «Rentaablus». See juba on midagi.

Iga esineja jaoks oli «Tudengilaul 83» omaette tähtsaks sündmuseks. Kõik, kes soovivad fotosid, millele on jäädvustatud tänavuaastase võistulaulmise hetki, pöördugu TRÜ klubisse kunstilise isetegevuse sektorisse.

IVAR VIGLA,
žurnalistika III k.

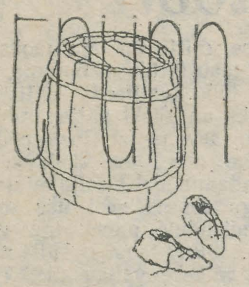

«Teater on elu peegelpilt. Tema sisu — inimene, tema elu ja suhted teistega ei lase vanimal muusade seast iialgi välja surra. Televisioon ja kino püüavad temaga konkureerida ja kuigi ületavadki teatrit vaatajate arvukuses, pole elavast kontaktist lava ja saali vahel tehnilisте kanalite puhul juttugi. Kuid just selles peitubki teatrikunsti olemus, jõud, mis lubab tal nagu Fööniksil üha uuesti ja uuesti ümber sündida.

Läänemaailmas sõltub enamik teatreid kaukameestest koosneva publiku maitsest. Seetõttu kohtab sealsetel lavadel nii harva tõepärast, realistlikku elukäsitlust, mis oleks vaba kõigist dogmadest ja eelarvamustest. Ent meil on draamakunst humanismi ja tõeliselt eesrindlike ideede kandja. Tuletagem meelde vaid säravamaid lehekülgi meie teatriloost — Stanislavskit ja Pansot.

Omal ajal tekitas palju poleemikat nn. Baltikumi teatriuuendus, kuid, nagu näha...»

Helises telefon.

Pannud toru hargile, hakkas toimetajal kiire.

«Ühesõnaga — sõida N-i, sealses teatris on teoksil midagi huvitavat. Võid seal viibida niikaua kui vaja, igal juhul mitte üle kolme päeva. Järgmisel esmaspäeval pane lugu vaat siia,» koputas ta suitsetamisest kollaseks tõmbunud küünega vastu lauda.

Siis oli ta läinud.

Selgituseks peab ütlema, et viimasel ajal oli N. teatrist ja tema näitejuhist Ants Kuusepuust sageli juttu tehtud, eriti pärast triumfaalseid külalisetendusi Moskvas. Iseäranis kuulsad olid teatri klassikalavastused. «Hamlet», «Tõde ja õigus». Tšehhovi «Kirsiaed» — need on vaid üksikud silmapaistvate lavastuste plejaadist, millega publikut järjepannu üllatati. Mitte asjatult ei seostatud kõiki neid saavutusi Ants Kuusepuu, peatselt keskikka jõudva lavastaja nimega. Tema töö iseenda, näitlejate ja kirjandusliku materjaliga, omapärane lähenemisviis klassikale ja mõõdukus nüüdisdraama lavaletoomisel — kõik need omadused tegid seni silmapaistmatust provintsiteatrist tuntud-teatud draamatempli.

Reede keskhommikul jõudsin N-i. Juba raudteejaamas torkas silma müürileht, mis teatas järjekordsest esietendusest — sedapuhku oli selleks vana hea August Kitzbergi «Libahunt». Premjäär pidi toimuma komme õhtul teatri väikeses saalis, loomulikult oli lavastajaks A. Kuusepuu ja otse loomulikult oli kuulutusele kleebitud sildike lakoonilise teatega — «Välja müüdud.»

Olin saabunud just õigel ajal. Esietenduse-eelses saginas, n.-ö. nabanööri läbilõikamise juures viibides arvasin end kõige paremini ära tundvat selle, mis on teatris, tema näitlejates ja lavastajas erilist, mis muudab Kuusepuu lavastused sellisteks nagu nad on. Kui palju ja õieti kui vähe on vaja selleks, et loovnatuuride kooseksisteerimisest tekiks Kunst, mis õhtust õhtusse muutub ja teiseneb, tormates kord käreda ja raevuka Terekina või kulgedes majesteetliku ülevusega nagu Volga sugenedes ja kõrgvaimsuse turmtules ergastudes, andes vaatajale võimaluse katarsiseks, intellektuaalseks Suureks Pauguks ja vaimseks naudinguks, mida pean kõigist mõnudest ülimaks.

Ümbes nii ma mõtlesin, otsides vööorastemaja, mida, nagu selgus, linnas polnudki. Ainsaks ööbimisvõimaluseks sissesõitnule näis olevat kainestusmaja. Hakkas sadama.

LIBAHUNT

(anonüümne draama)

Ants Kuusepuu oli pikakasvuline, tüsedusele kalduv meesterahvas, jõuline habemelaid ehtimas punetavat nägu, milles pilkusid rähmasevõitu silmad. Juba mitmendat tundi istusime tema kabinetis ja rääkisime ja rääkisime. Üks meist oli vaieldamatult geenius ja võin mürki võtta, et see polnud mina — kahjuks. Ta kõneles erutatult, katkendlikult.

«Nimetasin lavastuse anonüümseks draamaks. Kuid žanrimääratluseks sobib sama hästi ka komöödia või striptiis... tähtis pole mitte vaatenurk objektile, vaid objekt ise... Soovite veel tassikese kohvi? Libahunt, der Verwolf, sobaaka... nimetu, tundmatu — anonymos, inkognito. Kitzberg nimetas selle müsteeriumi Tiinaks, kuid näiteks ka Lassie või — hahahahaa — Ants Kuusepuu oleksid samaväärsed, võimetud haarama Deemonit. Me ei tea, kes ta on, kust ta tuleb ja miks.

Inimene-hunt, huntinimene, kiskjalik inimene ja inimlik kiskja — see on peamine, mida uurime.

Küsimust: tobe või mitte siin ei eksisteeri, vähemalt nende jaoks kes...

Ah jah, palju kell on? Kümme? Ma pean nüüd minema. Aga teie seadke end siin mugavasti sohva peale sisse. N-is pole vööral kerge öömajale saada — inimesed on kartlikud ja hotelli pole. Nojah, kohv on termoses, suitsud laual, tekk on kapis ja padi ka, raamatuid leidub ja peldik üle koridori. Head ööd.»

Uks kolksatas tema järel kinni.

Magasin lõunani, kuni tuli Kuusepuu, kes ütles et kohe algab peaproov ja kui ma tahan, siis võin seda pealt vaadata. Muidugi ma tahtsin. Loputasin kraani all nägu ja me läksime proovisaali.

Ma lootsin näha peaproovile omast närvilkku sekeldamist, üksikute repliikide ja stseenide lõputut kordamist, režissööri raevu ja näitlejate pisaraid. Kuid Kuusepuu vaid lobises, tõmbas laisalt suitsu ning haigutas häälekalt. Lõpuks mängiti tükk küll korra läbi, kuid näitejuhil näis puuduvat minimaalseimgi huvi laval toimuva vastu, vahepeal näis ta koguni tukkuvat. Tema unisus nakatas ka näitlejad ja kogu seltskond paistis ilmset kergendust tundvat, kui Kuusepuu proovi lõppenuks kuulutas.

Oma kabinetis kohvi tassidesse valades vaatas ta mulle otsa ja küsis muiates: «Olete pettunud? Lootsite enamat?»

«Jah,» pidin tunnistama.

«Oodake etenduseni, usun, et muudate siis oma arvamust. Ma tunnen oma näitlejaid piisavalt hästa ja julgeksin loota 100%-lisele õnnestumisele. Eks te ise näe muidugi,» ütles Kuusepuu tassi suu juurde tõstes ja üha oma kavalat naeratust lehvida lastes.

Ja nägingi. Midagi säärast poleks ma isegi unes näha saanud. Juba esimese vaatuse lõpus puhkes mürisev aplaus, mis kuidagi lõppeda ei tahtnud. Meie teatrikultuuris on see ju nõnda harukordne, et hakkasin oma kriitikumissiooni pärast koguni muret tundma. See oli vapustav, usun, et kõik, kes tol õhtul saalis viibisid, nõustuvad minuga. Raske uskuda, et näidend, mille tavapäraste tõlgitsustega juba ammu leppinud oleme, võib anda sääraseid võimalusi mänguks, et...

Mul oli pilet hilisõhtusele rongile. Enne ärasõitu tahtsin Kuusepuuga kindlasti hüvasti jätta. Esietenduse järgne ball oli kogu maja enese võimusesse haaranud. Suurivaevu, mitme tühjaksjoodud šampanjaklaasi hinnaga õnnestus mul lõpuks tema kabinetini jõuda. Oh, poleks see ometi õnnestunud, või umbes nii...

Kuusepuu istus massiivse kirjutuslaua taga, üksi, pea toetatud kätele. Ma ei mäleta, millest me rääkisime ja tegelikult pole sel ka enam mingit tähtsust.

Siis astus ta laua tagant välja ja, käed otsekui embuseks laiali, söösti mu poole. Ehkki sedasorti õrnused mulle eriti ei istu — olen nimelt esteet — astusin siiski sammukese vastu — paljugi mis...!

Siis sulgusid käed mu ümber, tundsin, kuidas midagi märga ja libedat mu põske puudutas ja siis ta hammustas. Õnneks ei lasknud krae tal päriselt kõri kallale minna. Püüdsin teda maha raputada, kuid ta rippus mu küljes nagu marutõbine krants. Näitejuhi kihvad tungisid üha sügavamale ihusse, tema hundihallid juuksed pildusid sinakaid sädemeid ja jämedal, punetaval kaelal tuksles tursunud soon. Mu käsi ulatus lauani, just soome pussini, mida näitejuht millegipärast kirjade avamiseks kasutas, ja siis ma lõin ja lõin ja lõin. Ta kiunatas ootamatust valust, laskis mu lahti ja pehmelt nagu kott kukkus hunt, canis lupus, *ka võsavillemiks hüütu, sammalrohelisele vaibale ja kärvas.*

Rongile ma sel õhtul ei jõudnudki.

Kas jäämegi pealtvaatajaks?

Mööndunud reede õhtul võis täiesti tõsiselt rõõmustada: tudeng jõuab raamatukokku, jõuab klubisse teisi vaatama, jõuab ise lavale astuda. Tartu publikutki kiidetakse. Ka nn. perekonna- ja kunstiloengutel käib palju huvilisi. Kui arvuliselt võtta, siis polnudki lauluvõistlusel esinejaid eriti palju, kuulajaid aga küll. Musitseerijaid, kes võistlusel vajaliku tasemeni jõuda võiksid, on meie ühiselamutes märksa enam. Enam-vähem kindlad pillimängijate ja lauljate grupid tegutsevad ju aasta läbi. Nii sobiks teha nn. näitemängu harrastajatega. Mitmes teaduskonnas (majandus-, bioloogia-geograafia-, õigus-, matemaatikateaduskond) taolised potentsiaalid justkui olid.

Igal sügisel tulevad vähem või rohkem andekad esmaskursuslased esinema. Osa neist tuleb välja ka kevadisel konkursil. Üksikud edaspidigi. Tavaliselt käib see nii: klubi kuulutab üritуse välja ja need, kes igas teaduskonnas seisavad ergutamise eest, viivadki olemasolevate gruppide mõtted niikaugele, et nood end taas kokku võtavad ja aitavad üliõpilastaidlusel jätkuda. Enamal juhul on tegijad hulgaliselt positiivseid emotsioone kogunud. Harva tuleb aga midagi taganttõukamiseta. Taganttõukajateks olete aga seatud teie, teaduskondade, osakondade, kursuste kultuuriorganisaatorid. Kas pole taidluskonkurss üks teie põhiülesandeid?

Taidlust aga tegelikult polnud. Mõned objektiivsed põhjused selleks on ehk olemas. Konkurss toimus tavalisest varem, pealegi pärast naistepäevanädalat ja võib-olla jäi eelreklaamgi nõrgaks. Järjekordne kinnitus sellele, et tavaline lehes kuulutamine pärale ei jõua. Mingeid silmaga nähtavaid, käega katsutavaid stiimuleid pole kusagil ära näidatud ja ega neid teab mis palju välja pakkuda olegi. Siin võiks ametiühing oma käe märksa pikemalt välja sirutada: üliõpilastaidlus võtaks selle rõõmuga vastu.

Jah, vaadata meile meeldib. Huvi taidluse vastu pole justkui kadunud. Nii laupäeval kui pühapäeval kogunes publikut paras hulk. Laval käisid ära majandus-, matemaatika- ja õigusteaduskond.

Siinkohal küsimus laiale auditooriumile: kas jätkame pealtvaatamist või teeme ise ka midagi?!

ANNELI KÜLAOTS,
žurnalistika III k.

6. ja 7. märtsil toimus geograafidel-geoloogidel traditsiooniline suurüritus — GEO-GEO, seekord väga kaunis paigas — Rõuges. Eks sellega ole ka seletatav rekordiline osavõtjate arv nii üliõpilaste (152+18 vilistlast) kui ka õppejõudude (L. Vassiljev, A. Kont, L.-P. Kullus) poolt.

Suur, suur avarus, rohkesti, rohkesti lund; palju, palju osalejaid; lisaks avakõne, tule toomine, lipu heiskamine, kõige selle vahele rõõmuhõiskeid ja naerupahvatusi — sedasi avati suurüritus. Kuid midagi oli veel lisaks — see seisis väljaku ääres, kogukas, ja kuidagi eriti armas — GEO-GEO maskott (vt. embleemi), peale avamist rutati end jäädvustama tema taustal või najal, unustades kohati, et ta oli valmistatud lumest.

Kaks päeva Haanja maastikukaitseala läänepoolses servas möödusid kiirelt, ilmadega vedas ja ka tegemist oli palju. Võisteldi teatesuusatamises, orienteerumises, laskesuusatamises, suusasprindis, suurslaalomis, suusahüpetes, kelgutamises, lumejalgpallis. Kahe päeva vahel koguneti klubisse, kus lõõgastuti esimesest päevast, osaleti viktoriinil, kuulati Joel Steinfeldti, kandlemängu, «Hellerot», tantsiti ja tehti isetegevust.

Tahaks
— tänada igavesti noort geogeolast dots. Lev Vassiljevit;
— avaldada suurimat tänu Anu Kullile, tublimale orseerijale, kelle õlgadel oli palju ja kes jõudis palju;
— esile tõsta V kursust, kes oli ainsana suuteline esinema meeldiva isetegevuskavaga.

Lõpetamine, diplomid, meened, lõpusõnad, suurürituse traditsiooniline korraldaja III kursus üldvõitjaks ja rändauhinna omanikuks. Need olid toredad päevad.

MAIRE MILDER,
geograafia III k.,
teaduskonna pressisekretär

MEIE TELEFONINUMBRID MUUTUVAD

Alates 19. märtsist muudetakse meie telefonijaama numeratsioon. Kolmekohalise sisenumbri esimene number suureneb ühe võrra. Näiteks: 020 asemel valida 120, 120 asemel 220 jne. Linnast saab helistada kõikidele TRÜ jaama abonentidele, valides uuele sisenumbrile ette 35 (senise 39 asemel; näiteks 35 120, 35 420 jne.). Linnatooni saavad kõik abonendid, valides senise 9 asemel 0.

Informatsiooni saab telefonil 3 51 00.

KIVI KAAMERAS

Saar Läänemeres. Kivid, kadakad, vana suitsutare, kus oma mesinädalaid veetmas verivärske abielupaar — ENSV teeneline kunstnik, vanameister Kaljo Säga ja hispaaniapärase profiiliga kaunitar Rita Ravez, filmistuudio endine asjaajaja, nüüd aga hinnatud režissööri kodukanake. Päike, napid bikiinid ja hõrk vermut päevaloojangul — idüllide idüll.

Ühel tormijärgsel varahommikul mererannas patseerides leiab Säga laintest uhutud rämpsu sees lesimas oimetu Olavi-Pekka Vanamaa, kel võitluses stiihiaga lõppes jaks. Kes ta on, kust tuleb ja milleks — seda Säga veel ei tea. Pole ka imestada, temasugune ekraanihai ei osalenud mulluses noorte filmisõprade seminarlaagris, kus Olavi-Pekka oma esimesed kunstiristsed sai. Ei tea Säga ka seda, et samal suvisel noorkineastide filmitriennaalilt Palangas oli tema tõmmu abikaasa veetnud nii mõnegi lustaka öö koos Vanamaga, keda kuluaarides tunti kui lootustandvat ja andekat noort. Nüüd tuli noormees Ritale järele.

Ennäe! Paar lonksu rummi, kuivad dressid ja Ritakese meelad huuled viivad rammetuse merehädalise kontidest. End veidi kogunud, hakkab ta Säga süüdistama:

«Oled sa aus inimene? Sina, vänderdasid abimootoriga jalgrattal ohtlike kurvide vahel, kuuekümnendatel uputasid õhulisi keskpäevapraame, seitsmekümnendatel kääksutasid tuulisel rannal viiulit ja kaheksakümnendatel lihtsalt matkid meid, noori?! Eesti film on isegi kleenuke ja läbitrööbatud, ja nüüd tuled sina ennast nuumama kõhnukese Juhan Liivi ja Oskar Lutsu südameverest!»

Olavi-Pekka sööb tühjaks talu toidukapi ja kavatseb koos Ritaga saarelt lesta tõmmata, jättes hallipäise Kaljo filmikarpide otsa kössitama. Kuid enne põgenemist kavatseb ta teostada oma ammuse unistuse — vändata film, mis oleks hoobiks väikekodanlikule vähikäigule, konservatiivsusele ja vaimsele mannetusele, visata kivi läppunud kloaaki, mille kaldal spinningutega istuvad rasvunud konjunktuurlased, teenides X muusa lüpsmise pealt priskeid summasid, ise seda kunstiks nimetades. «Kunst! Kunst! Kurat, mis tead sina kunstist», röögib hullunud Vanamaa teda takistada püüdvale Sägale, rebib ühe ropsaga kleidi Rita hõrgult ihult ja käivitab kaamera.

Järgmine öö on saarel rahutu. Võrkkiiges kägardunud Olavile heiastuvad imekaunid unelmad kaugest ja kutsuvast Teisest Kaldast, oleks ainult kummipaat ja kümme rubla... Ka Rita ja Kaljo ei saa uinuda. Nende armupalangu rikub ootamatult akna taha ilmuv pullikari (peaosas Tõnu Kark) ja unenäovarjud sosistavad, et Rital on Saatanaga laps. «Ära usu teda,» hüüab Rita ja põgeneb katusele. Kuu helgib ta pronksikarva ihul.

Hommikul seab Vanamaa end minekule. Juba kummipaadis istudes heidab ta viimse pilgu saarele, kaldal märatsevale Sägale, mäletsevale pullikarjale ja Ritale, kes nostalgiliselt katusel kükitab. Eh, igav, härrased, on maailmas elada, ohkab Olavi-Pekka, ohkab ja viskab saarel tehtud filmid merre, mille kaldal istub rasvunud konjunktuurlane, kes need osavasti spinningu otsa haagib. Kivi kaamerasse!

PEEP PÕNDAK

NB! EÜE' 83 INFO

Maleva komplekteerimine käib täie hooga. Tuletame meelde tähtsamaid kuupäevi.

*** 1. aprilliks peab olema koos rühma tuumik. Sellel aastal peab kaks kolmandikku rühma liikmetest olema kureeritavast kõrgkoolist. Komandör ja komissar peavad mõlemad olema samast kõrgkoolist.**

*** EÜE '83 komplekteerub täielikult 22. aprilliks. Kiirustage!**

75% TRÜ kureeritavatel rühmadel on juba olemas funktsionäärid. Meeldetuletuseks, et malevaperfode pakk asub endiselt komsomolikomitees EÜE sektori laual.

Tänavuaastasest komplekteerimisest ja üldse tulevasest malevasuvest räägib asesekretär Jaan Vihrov meie järgmises lehes.

Venia legendi

Reedel, 18. märtsil 1983 kell 12.15 toimub peahoone 139. auditooriumis eesti keele kateedri dots. Jaak PEEBO venia legendi loeng teemal «ne- ja s-sõnade käänamine tänapäeva eesti keeles».

KLÜBIS

Laupäeval, 19. märtsil kl. 21 disko.

AUTOKURSUSTE

järgmise grupi registreerimine 22. märtsil kl. 16.15 Tiigi 78—237.

Merike! Jagame Sinu leina isa
ANTS MIILI
kaotuse puhul.
Kursusekaaslased

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 961. MB-02740.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (1332) Reedel, 25. märtsil 1983 XXXV aastakäik

„Tartu ülikooli osa läti kultuuri arengus“

Niisugust pealkirja kandis teaduslik kollokvium Riia Polütehnilises Instituudis. Selle korraldas 16. märtsil Riia PI koos P. Stradinši meditsiinimuuseumi ja ühinguga «Teadus». Meie ülikoolist võttis üritusest osa füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof. VELLO PAST.

«Kollokvium toimus tuntud läti keemiku Paul Waldeni nimelises auditooriumis, kuulajaid oli 120 ringis. Nähtavasti oli neid mitmest linna teadusasutusest. Ettekandeid oli kolm. Põhiteemal kõneles meditsiinikandidaat Arnis Viksna meditsiinimuuseumist, ülikooli osast Riia PI ja Läti RÜ ajaloos vanemteadur Ilgar Grosvalds instituudist. Mina peatusin meie ülikooli ajaloo kõrval ka kunagistel ja praegustel sidemetel.

Minevikust on meenutada mõndagi. Riia Polütehnikumi läks (nii nimetati algul seda Läti ainukest kõrghariduskollet) Tartu ülikooli lõpetanud ja siin töötanud tulevane Nobeli preemia laureaat W. Ostwald. Naabrite õppeasutusest tuli meile neil õppinud ja töötanud professor M. Wittlich, kes arendas siin keemia tehnoloogiat.

Oluline on märkida, et nii lätlaste polütehnikum kui meie ülikool on etendanud oma rahva ajaloos päris suurt osa — olnud mõnda aega peaaegu ainukesed teadus- ja kultuurikeskused.

Praegune instituut on suur. Seal õpib 15 000 üliõpilast. Uut, nüüdisaegset keskust ehitatakse kesklinnast eemale, kuhu osaliselt on juba üle kolitud. Õppejõude on üle tuhande, lisaks 900 tehnilist töötajat (laborandid, insenerid jt.).

Meie sidemed pole mitte ainult minevikulised. Neil on heal tasemel orgaanilise keemia suund. Sel alal töötas just prof. G. Vanag. Meie orgaanilise keemia kateedri professor Ants Tuulmets kuulub koguni vastavasse erialanõukokku Riias. Kontakte on meil ka Orgaanilise Sünteesi Instituudiga, kus orgaanilise keemia alal töötab akadeemik Janis Stradinš. Ta on ka tuntud teadusajaloolane, kes on esinenud Tartu teaduskonverentsidel. Ta oli ka meie juubelikülaline.

Peale õppejõudude suhtlevad naabritega üsna tihedalt ka tudengid.

Näitasin juubelipäevade slaide ning kingituseks oli kaasas juubelialbum, samuti teisi suveniire.»

UUSI NÄITUSI TEADUSRAAMATUKOGUS

Teaduskirjanduse lugemissaalide ees on kaks väljapanekut meie tuntud teadlastest.

○ 5. märtsil 80. juubelit tähistanud psühhiaatriaprofessor **Elmar Karule** on pühendatud näitus loodusteaduste saali ees. Tutvustame meie raamatukogus olevaid materjale juubilarist.

○ Teine uus näitus tutvustab väljapaistva botaaniku **August Vaga** (15. III 1893—11. XII 1960) mahukat elutööd. Materjalide ja nõuannetega aitas väljapanekut sisustada A. Vaga õpilane ja töö jätkaja professor H. Trass.

Näitustega saab tutvuda veel aprillikuuski.

ÜLLE LANGEL

Üks nädal hall ja sombune, linnas lausa lumelage. Teine algas küll ametliku kevadega, tegelikult hoopis lumega. Laupäeval jõudis juba pisut kevadist hingust koguda. Mööda Kitsast tänavat jooksis alla päris ojake. Teisipäeval pärast kolmetunnist EPA filmiklubi programmi võttis õhtu vastu vilu tuule ja lumesajuga. Öeldakse, et ilmast kõneldakse siis, kui millestki muust enam rääkida pole. Kuidas sa aga kevadest kirjutamata jätad? Märts toob peale kurdetud kevadväsimuse ometi ka aastaaegade ühe säravama poole — taastärkamise ja helisemise, suuri elumuudatusi. Mõtlen diplomande. Palju neid praegu Tartus on? Kes kodus diplomitööd tegemas, kes juba poolenisti tulevasel töökohal, oma pere juures. Töökohad on nüüd kõigil teada. Ametlikud suunamised on läbi. Pöördusime täpsemate andmete saamiseks kahe dekaani poole. **Ajalooteaduskonna dekaan dots. Allan Liim:**

«Riiklik suunamiskomisjon pani lõpetajad paika 17. märtsil. 23-st ajaloo-osakonna lõpetajast läheb 14 ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajaks Tallinnasse, Tartusse, Viljandisse, Märjamaale, Otepääle, Puhja, Pukka jt. üldhariduskoolidesse. Kaks asub tööle Tallinna ja Kose kutsekeskkooli. Ülejäänud ajaloolased lähevad teadurina tööle Ajaloo Instituuti, muuseumidesse, arhiivi või raamatukokku.

Kõik 18 defektoloogi on haridusministeeriumi käsutuses.

Psühholoogiaosakonna 23 lõpetajat jagunevad 16 eri ametkonna vahel. Kõige rohkem suundub kergetööstusministeeriumi ettevõtetesse või uurimisasutustesse. Ka haridusministeerium saab endale 4 psühholoogi.»

Füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof. Vello Past andis kaks ühtemoodi arvu: neil lõpetab 44 füüsikut ja 44 keemikut. Põhiliselt

minnakse TA teadusasutustesse (jälle ühepalju — 8 keemikut ja 8 füüsikut). Pedagoogiks saavad 12 keemikut. Füüsikaõpetajatest tuli siiski puudus, väljalangevus on suur olnud. Kolm keemikut läheb ka põllumajandusministeeriumi. Tänavu lõpetab esmakordselt ka 5 üliõpilast nahatöötlemise ja nahkesemete valmistamise erialal. Niisugustest spetsialistidest on huvitatud kergetööstusministeerium, neid koolitatakse edaspidigi. Füüsikuid läheb muidugi ka raadioelektroonika ja elektrotehnika erialadele.

Ei ole ametliku suunamisega muidugi veel kõik paika pandud. Alt võib vedada diplomitöö, ebaõnn võib oodata riigieksameil. Mõnigi lootis paremat kohta, oli ka üksteise eest napsamist, pisaraid. Ja uudiseks pole sügisel seegi, et mõni õpetajaks suunatu jääb kohale minemata. Paraku. Miks? Mõnigi kord on süüdi korteri puudumine või pakutav ühiselamutuba. Jäetakse tulemata ka raskusi kartes, otsitakse ise kohta kodu lähedalt, kergemat, paremat. Kahjuks. Aga võib-olla midagi niisugust sel sügisel ette ei tulegi. Oleks ju tore. Fakt on aga see, et enamus lõpetajatest läheb oma esimesele töökohale. Tuleb ju suurem osa sisseastujaid otse keskkoolipingist, sageli lihtsalt soovist oma õpinguid jätkata, mõtlemata eriti tulevasele elukutsele. Meie siin ülikoolis tahame aga arvata, et just ainult selle või tolle eriala pärast püütaksegi üliõpilaseks saada.

Üks võimalus õpitavast erialast, tulevasest elukutsest aimu anda on ka **lahtiste uste päevad abiturientidele.** Nii tõi see nädal ülikooli palju noort rahvast, kes nuusutasid suurkooli akadeemilist hõngu.

Üleülikooliliseks suursündmuseks kujunes aga meie **juubelinäituste pidulik lõpetamine aulas.** Sellest saame lehes pikemalt teada anda sõnas ja pildis alles järgmine kord. Juubelisündmuste lõpetajaks oli ka eelmisel neljapäeval keemia ringauditooriumis nähtud värviline **dokumentaalfilm «Vivat universitas»** (H. Speek, A. Lõhmus). Selles nägime veel kord oma ilusaid septembripäevi. Dotsent Hillar Palamets aga näitas ja kommenteeris Eduard Saki slaide.

Lisaks eelmisel nädalavahetusel klubis toimunud üliõpilasteatrite etendustele on teatada ühest laulusündmusest. Eile õhtupoolikul esines klubis ülikoolirahvale **Eesti NSV rahvakunstnik Heli Lääts.**

Kaks uudist saabus õigusteaduskonna tudengitelt. Anto Viigi teiselt kursuselt on kirja pannud 3. märtsil Käärikul toimunud teaduskonna **suusapäeva.** Kahjuks on lehes juba mitu suusalugu ilmunud, üritused enamasti ühte nägu, seepärast piirdume vaid nimetamisega. Sama teaduskonna komsomolipere võttis nädalavahetusel vastu **Läti RÜ tudengeid.** Näidati linna ja ülikooli, peeti korv- ja võrkpallilahinguid. Vastukülaskäigule minnakse aprillis.

Ja lõpuks pressirahvast endast: eile uudistati koos **EPA pressiklubiga Toomel ülikooli ajaloo muuseumi väljapanekuid** ja huvituti üksteise tegemistest. **Pressiklubi järgmine üritus on neljapäeval, 31. märtsil kl. 16. Kohtume professor Juhan Peegliga. Koguneme toimetusse.**

VARJE SOOTAK

TAGASIPILK MÖÖDUNULE

(Algus eelmises lehes)

Andrus Lauren jätkab läinud malevasuve meenutamist selle paremast küljest:

1982. aasta suvel töötas vabariigis 39 TRÜ kureeritavat EÜE rühma, enamik neist ka ülikooli poolt kureeritavates regioonides: Tartus, Sakalas ja Lõuna-Eestis. Need regioonid täitsid ja ületasid oma ehitusplaanid. Teist aastat töötasid Tartu regiooni juhtimisel meie linnas üliõpilased teistest meie maa kõrgkoolidest: Moskvast, Leningradist, Vilniusest ja mujalt. Väljaspool Eesti NSV-d töötasid meie rühmad Gagarinis, Karjalas ja Jakuutias. Oleg Sevtšuki juhtimisel töötanud Gagarini rühm tunnistati seal ka sotsialistliku võistluse võitjaks. Välisrühmad olid Debrecenis, Veszpremis, Prahas ja Ljubljanas.

TRÜ kureeritavates regioonides toimus tööst vabal ajal kaaluka tähtsusega üritusi. Nii oli Sakala regiooni rühmade šefluse all Viljandi lossipark ja Viljandi Rajooni Noortemaja. Tartu regioonis toimusid ühisüritused teiste liiduvabariikide üliõpilasrühmadega. Lõuna-Eesti regioonis levis aktiivne sõjavastane liikumine. Kõik rühmad abistasid majandeid söödavarumisel.

vest, sellest, mida EÜE '83 endas uut sisaldab.

«Kõigepealt komplekteerimisest. Nagu teada, peavad sellel aastal rühma **komandör ja komissar** olema **ühest kõrgkoolist.** Rühmade **tuumikute** (komandör, komissar, arst ja meister) **kinnitamine** toimub **1. aprillil.** Selleks peavad funktsionääride perfod ja nimekirjad laekuma TRÜ komsomolikomiteesse **30. märtsiks.** Kui rühma tuumiku nimekiri pole 1. aprilliks EÜE sektoris, läheb rühm vabale komplekteerimisele. **Alates 1. aprillist arvatakse kõik esmakursuslased, kes pole toonud EÜE perfot, TRÜ suvemaleva liikmeks.** Kui tulevase malevlase perfo on EÜE sektorisse laekunud, nime aga tuumiku nimekirjas pole, teda rühma tuumikusse ei arvata. Ei arvestata ka nende rühmade tuumikuid, kus puudu kasvõi üks rühma funktsionäär. Sellisel juhul komplekteeritakse rühm algusest peale printsiibil — kes ees, see mees. **20. aprilliks** peab komandör kinnitama rühma nimekirja komsomolikomitees. **Nimekiri olgu kahes eksemplaris.**

Perfodel tuleb täita kõik lahtrid. Arstipunktist saavad kohe loa kätte kehalise kasvatuse üldgrupis käivad üliõpilased. Dekaani loa perfodele võtavad teaduskondade komsomolisekretärid (ainult neile, kelle perfo on komsomolikomitees hiljemalt 20. aprilliks). Perfol peab olema pilt ja isiklik allkiri. Kõrgkooli lõpetanud saavad perfod ja tagastavad need samuti EÜE sektorile. Perfoga käib kaasas ka kaart vaktsineerimise kohta. Kes pole 10 aasta jooksul end teetanuse vastu vaktsineerinud, sellel tuleb seda teha nüüd. Puukentsefaliidi vastu vaktsineeritakse need, kes lähevad tööle maaparandusrühmadesse.

Alates aprillist toimuvad rühmafunktsionääride õppused. Need on 7., 14. ja 21. aprillil. Õppusi viivad läbi EÜE Keskstaabi, TRÜ rektoraadi ja parteikomitee ning TRÜ EÜE sektori esindajad. Osavõtt õppustest on kohustuslik, seda arvestatakse atesteerimisel.

Atesteerimine toimub **mai** alguses. **Atesteerimisel peab olema kaasas rühma nimekiri, atribuutika kavandid, kõigi rühmaliikmete perfod, tehtud OT eksam.**

EÜE komplekteerimisplaani täitmise tagamiseks on nüüd igal teaduskonnal oma plaan:

arstiteaduskond	290
majandusteaduskond	120
õigusteaduskond	60
matemaatikateaduskond	70
füüsika-keemiateaduskond	90
ajalooteaduskond	70
filoloogiateaduskond	130
kokku	830

NB! Malevasse võivad tulla ka need, kellel võimalus töötada vaid üks kuu.

Sellel suvel läheb TRÜ-st teistesse liiduvabariikidesse 3 rühma: Jakuutiasse, Karjalasse ja Gagarini

(Järg 4. lk.)

EKP TRÜ KOMITEES

○ 14. märtsi koosolekul kuulati **ÜMPI parteibüroo sekretäri Agu Tamme informatsiooni** instituudi kommunistide pidevatest parteilistest ülesannetest.

Arutati ka kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi ÜMPI-s ja matemaatikateaduskonnas.

NLKP liikmeks võeti orgaanilise keemia kateedri aspirant **Peep Palumaa,** liikmekandidaatideks **Hille Tomingas** (keemia IV) ja **Tiit Raud** (keemia V).

○ 21. märtsi koosolekul võeti NLKP liikmeks eesti keele kateedri õppejõud **Jüri Valge,** majandusteaduskonna aspirant **Raivo Käi** ja kehakultuuri IV kursuse üliõpilane **Martin Kosemets.** NLKP liikmekandidaatideks said üliõpilased **Sirje Bork** (inglise fil. III k.), **Eve Volma** (pediaatria V k.), **Jüri Rekker** (farmaatsia V k.), **Suren Nždejan** (majandust. III k.) ja **Andres Arend** (ravi VI k.).

KOMSOMOLIKROONIKA

OWE LADVA,
ELKNÜ TRÜ KOMITEE IDEOLOOGIASEKTORI JUHATAJA

Sünd. 1962. a. 1981. a. lõpetas Tallinna 9. keskkooli kuldmedaliga ja asus õppima õigusteaduskonda. Praegu õpib II kursusel.

I kursusel oli kursuse komsomolisekretär. Alates 1982. a. novembrist on ELKNÜ TRÜ komitee ideoloogiasektori juhataja.

ÜLKNÜ liige.
Vallaline.

EDGAR UMBLIA,
ELKNÜ TRÜ KOMITEE OLMESEKTORI JUHATAJA

Sünd. 1961. a. Jõhvis. 1979. a. lõpetas Kohtla-Järve 5. keskkooli. Samal aastal astus majandusteaduskonda rahanduse ja krediidi erialale. Praegu õpib IV kursusel.

I kursusest alates rühma ametiühinguorganisaator, III kursusest ÜTÜ rahandusringi esimees. 1980. a. septembrist 1983. a. märtsini oli tegev ühiselamu nr. 7 majanõukogus. 1980. a. oktoobrist 1982. a. oktoobrini rahanduse osakonna komsomol'sekretär. 1982. a. oktoobrist ELKNÜ TRÜ komitee olmesektori juhataja.

ÜLKNÜ liige.
Vallaline.

Milleks on kasulikud mikrokaardid

Tänapäeva teadustegijat ei ole vaja veenda käepärase ning operatiivse teaduslik-tehnilise informatsiooni tähtsuses. Teadurite sellelaadsed muredki infonäljast, infopuudusest on üldtuntud.

Kust king meie *alma mater*'i õppejõude-teadlasi-tudengeid teabe hankimisel kõige rohkem pigistab, sellest saavad selgust eelkõige raamatukogutöötajad. Abinõutajatele jõukohaselt vastu tulles ollakse aegajalt sunnitud nentima, et meie ülikooli teadusliku raamatukogu infoteenistuse kõiki võimalusi vist ei teatagi.

Juba 1979. aastal avaldas «TRÜ» sõnumi («TRÜ» nr. 37), et teadusraamatukokku saabuvad tsentraliseeritult mikrokoopiad mitmest välisajakirjast. Mikrokaardifond on tublisti suurenenud ja tellitavate nimetuste arv kasvanud.

Kõigepealt terminite täpsustusi: hoolimata valmistamise menetlusest nimetatakse **mikrovormideks** kõiki dokumente, millele tekst, kujutised jm. on kantud silmaga loetamatus minikirjas ja mille lugemine nõuab abivahendeid. Trükitud algteksti, joonise vm. originaali olemasolu puhul võib mikrovormi nimetada ka **mikrokoopiaks.** Niisuguse eritlemise tingib teistsugune terminoloogia.

TRÜ TR lugejatele on kahtlemata tuttavaim mikrovorm **mikrofilm,** millel on tekst läbipaistvast fotomaterjalist lindil. Linti säilitatakse rullis. Ülemaailmselt kasutatakse info levitamiseks ja säilitamiseks projekteerimisasutustes, arhiivides, raamatukogudes, riigiasutustes jm. mikrokaarte.

Mikrokaart (täpsemalt diamikrokaart, ka mikrofilm) on kaardikujuline mikrovorm, mida säilitatakse lamedalt. Tema laiuse ja pikkuse suhe on ligikaudu 1:2. Ka mikrokaarti loetakse lugeriga, selle ülaosas on aga palja silmaga loetav päis kergendamaks mikrokaardiga töötamist. Mõõtmetelt on mikrokaarte mitmesuguseid, kuid enam kasutamist on leidnud kaardid suurusega 105×148 või 75×125 mm. Neist omakorda on rahvusvaheliselt levinuim mikrokaart 105×148 mm, mida nimetatakse tihti ka mikrofišiks (микрофиш; pr. microfiche).

Nõukogude Liidus kasutatakse mikrokaarte eelkõige teadus- ja tehnikainformatsiooni keskustes, raamatukogudes ja arhiivides. Põhiliselt kantakse mikrokaartidele juba olemasolevaid tekste, raamatuid ja dokumente nii info säilitamiseks kui levitamiseks. Mitmes välisriigis antakse ka tähtsamaid teadusajakirju ning teatmeteoseid üheaegselt välja nii tavalisel kujul kui ka mikrokaartidena. NSVL-s on suurim mikrokaartide valmistaja ja kopeerija Üleliiduline Teadus- ja Tehnikainformatsiooni Instituut (ВИНИТИ). Eriti ulatuslik on instituuti saabuvate välisajakirjade mikrokaardistamine ja nendest tellimuste alusel teadusasutustele ning raamatukogudele koopiate valmistamine. Lisaks oli analoogilistel tingimustel võimalik käesolevaks aastaks välisajakirjadest mikrokaarte tellida veel 46 kesk- ja harukondlikult infoasutuselt ning raamatukogult. Üleliiduliselt mikrokaardistati kokku 4161 nimetust välisajakirju ja jätkväljaandeid.

Meie vabariigis jaotab keskinfoasutustest saabuvaid mikrokaarte vastavalt tellimustele Eesti Informatsiooni Instituut. Instituut valmistab ka kohapeal osa vajalikke koopiaid. Samuti tehakse piiratud ulatuses mikrokaarte vabariigi raamatukogudesse laekunud eriti nõutavast kirjandusest.

Nii täiendab ülikooli raamatukogugi oma mikrokaardifondi EII kaudu. Et välismaiste teadusajakirjade otsetellimise võimalused on piiratud, püüab raamatukogu aasta-aastalt täpsustada lugejate nõudmisi ja välismaiste teadusajakirjade numbrite nimistut ning korvata originaalide puudumist mikrokaartidega. Et RVL-i kaudu ikka ja jälle taotletakse ka selliste välisajakirjade numbrite tellimist, mis TRÜ TR-is on mikrokaartidel, näitab, et ülalmärgitud asendused jäävad lugejal tihti märkamata. Tegelikult saabus ülikooli raamatukokku mikrokaarte 1982. aastal 295 välisajakirja ning 5 jätkväljaande kohta. Selleks aastaks on esitatud mikrokaartide tellimus juba 370 ajakirjale ja 54 jätkväljaandele.

Olemasolevates mikrokaartides orienteerumiseks peetakse alates 1979. aastast eraldi **alfabeetilist kartoteeki.** Selle abil saab kindlaks teha mikrokaartidel saabunud ajakirjade nimetused, aastakäigud ja olemasolevate üksiknumbrite arvu. Kartoteek, samuti jooksvaks aastaks mikrokaartidel tellitavate välisajakirjade nimestik, asuvad ajakirjade lugemissaalis. Analoogilist teavet on võimalik leida ka võõrkeelse perioodika tähestikkataloogist. Perioodikaosakonna töötajad tahavad koostada ka süstemaatilist mikrokaardifondi kataloogi.

Nimetame, näiteks, järgmisi mikrokaartidel saabuvaid ajakirju: **«Archives of Biochemistry and Biophysics», «Computer Journal», Journal of Chemical Physics», «Journal of Applied Physics», «Journal of Matematical Physics», «Journal of Neurogy, Neurosurgery and Psychiatry», «Matematische Zeitschrift», «Nature», «Zeitschrift für Naturforschung»** jt.

Loetelust nähtub, et enamik mikrokaartidel tellitavatest ajakirjadest kuulub reaalteaduste valda. Humanitaarajakirjade mikrokaartide levitamise ühtset süsteemi seni kahjuks ei ole.

Mikrokaartide levitamise süsteemi arusaamatused ja puudused võib põhimõtteliselt jagada kaheks: esiteks — mikrokaardid ei saabu pidevalt, teiseks — koopiate kvaliteet on mõnikord vilets. Ka üleliiduliste infokeskuste esindajad on ilmutanud erialases kirjanduses rahulolematust, koguni originaalajakirjade endi ilmumise ja saabumise ebaregulaarsuse pärast. Häirivate teguritena on nimetatud veel ajakirjade kaksiknumbrite etteteatamata väljaandmist, korraliste numbrite lisade ilmumist jm.

Olukorda komplitseerib seegi, et mitte kõiki tellimisnimekirjades olevaid ajakirju ei mikrokaardistata NSV Liidus. Mitme välismaise organisatsiooniga sõlmitud lepingute alusel saabuvad NSV Liitu juba valmis mikrokaardid, millest valmistatakse vaid vajalik arv koopiaid. Kui lepinguid täpselt ei täideta, võivad mikrokaardifondid ajakirja mõne numbri osas jäädagi puudulikuks.

Mikrokaartide halb kvaliteet on tehnilise praagi tunnuseks ja tuleneb peamiselt paljukordsest kopeerimisest. Tuleb meeles pidada sedagi, et sotsialismimaades kasutatakse mikrokaartide valmistamisel kindlakordset (21×) vähendust. Säärasele vähendusele arvestatult toodetakse ka lugereid ning mikrovormide paberile tagasisuurendusaparaate. Osa üleliidulisi infokeskusi valmistab aga mikrokaarte välismaiste seadmetega ning teistsuguste vähendusastmetega. Taolisi mikrokaarte on VMN-i maades toodetavatel lugeritel küll võimalik lugeda, kuid kujutis ei ole piisavalt terav. TRÜ TR-s on märgitu oluline SDV-s toodetud lugeri «Pentakta L100» kasutamisel, mis koos mikrofilmilugeritega asub ülikooli teadusliku raamatukogu auditooriumis nr. 320.

1982. aastal saabus raamatukogule mitu aparaati mikrofilmidelt ja -kaartidelt paberile tagasisuurenduste valmistamiseks. Neis suhteliselt väikese jõudlusega aparaatides on ühendatud ekraaniga varustatud luger ning tagasisuurendi, moodustades koos nn. **kopeerlugeri.** Kopeerlugerite abil on võimalik ekraanile ilmunud kaadrist samas pabersuurendis valmistada. Praegu nõuab aga nende aparaatide paigaldamine ning häälestamine aega.

Seniks palume nii mikrokaardifondiga tutvumiseks kui lugerite kasutamiseks pöörduda teadusraamatukogu **ajakirjade lugemissaali** töötajate poole. Mikrokaartide eelised — ruumi kokkuhoid säilitamisel, kopeerimise kiirus ja kaasnev paberisääst, suhteline odavus jne. on aluseks nende ülemaailmsele levikule ning populaarsusele. Pole kahtlust, et varem või hiljem omandab nende kasutamisharjumuse iga kaasaegses teaduseprotsessis osaleja.

Tunniplaanidest ja muustki

Muude tegurite hulgas on edukas õppetöös kindel koht tunniplaanidel, õpperuumidel, toitumis- ja puhkamisvõimalustel. Koolides koostavad tunniplaane metoodiliste teadmistega kogenud õppealajuhatajad, ülikoolis olid sõjajärgsetel aastatel tunniplaanide ainuisikulised koostajad prodekaanid. Kui loodi metoodikakomisjonid, analüüsisid need mõnikord ka tunniplaane. Aja jooksul on aga mõneski teaduskonnas tunniplaanide koostamine veeretatud tehniliste töötajate õlule, kellelt ei saa nõuda ei metoodika tundmist ega teaduskonna eripära arvestamist.

On teada, et aine omandamise seisukohalt on parim ajavahemik kella 9-st 14-ni, seega teine ja kolmas loengupaar. Varasele tõusmisele järgnev esimene loengutund kulub kohanemisele, paljud õppejõud püüavad isiklikust mugavusest lähtudes hommikustest loengutest hoiduda. Rasked teoreetilised loengud, samuti keeletunnid tuleks planeerida just esimesele kuuele tunnile. Õhtupoolsele ajale sobivad kehakultuur, käsitöö, seminarid, praktikumid, kollokviumid jms. Arvestada on tarvis sedagi, et üliõpilaste vastuvõtuvõimel on piir ning kaheksa tunni ühtejärge planeerimine peaks olema lubamatu.

Nii töölistel kui teenistujatel on ette nähtud lõunavaheaeg, see peaks olema ka üliõpilastel, et pisut puhata ja lõunastada. Toitlustusasutustes ülekoormuse vältimiseks ja auditooriumide otstarbeka kasutamise huvides peaks lõunavaheaeg olema eri kellaaegadel. Praegu pole kohusetundlikul üliõpilasel mingit võimalust söömiseks. Õppejõududele teatavaks tehtud loengukorra kohaselt tuleb iga tunni järel teha vaheaeg (soovitavalt esimese loengutunni järel 10 minutit, teise järel 15 minutit). 10—15 minuti jooksul saavad kõige kiiremad einestada peahoones ja keemiahoones, Tähe tänava õppehoones pole selleks mingeid võimalusi, Vanemuise tänava einelaua lahtiolek on suvaline. Arvestada tuleb veel seda, et õppehooneid pidevalt vahetatakse ning on raskusi rõivaste kättesaamise ja järgmisele loengule jõudmisega, söömisele ei maksa mõeldagi. Õppejõudude ja üliõpilaste vaikse kokkuleppe kohaselt peetakse kaht loengutundi lühendatult, kahjuks sageli nii, et kahest loengutunnist jääb järele 50—55 minutit. Sellest tulenebki, et auditooriumidest on sageli kolmandik tühjad, kuigi õppeosakonna dispetšeri andmetel on need hõivatud. Mingi komisjon peaks analüüsima einelaudade töö otstarbekohasust, Tähe tänava õppehoones tuleks aga kiiresti avada sööklale lisaks einelaud salatite, võileibade, saiakeste, kohvi, mahla ja morsiga. Praegu on olukord täiesti ebanormaalne ning sööklа baasil pole võimalik midagi muuta. Kõigest kirjutas õigesti Vambola Paavo artiklis «Nokk kinni, saba lahti», mis ilmus meie ajalehe 11. märtsi numbris.

Tunniplaane silmitsedes jääb palju mõistatuslikuks. Nii on defektoloogidel kella 8 ja 10 vahel eri kursustel käsitöö või kehakultuur, kuigi aeg sobiks mõnele teoreetilisele ainele. Kuidagi ei suuda mõista, miks üliõpilasi jooksutatakse ühest õppehoonest teise, sageli liiguvad sama teaduskonna üliõpilased vastassuunas. Peahoone luksusauditooriumides on juristid, nendel muidugi pole probleeme, meedikud on seotud kliinikute ja spetsiaalsete ruumidega, nende puhul on ehk liikumine paratamatu. Ajaloolased pendeldavad marsruudil Tähe — Tiigi — Vanemuise, filoloogid ristlevad peahoone, Tiigi, Tähe ja Vanemuise tänava ning keeltemaja vahel, põigates sisse ka keemiahoonesse ja ühiskonnateaduste majja. Nii näiteks on inglise filoloogia IV kursuse marsruut reedel järgmine: peahoone—keemiahoone—Vanemuise—Tähe; kolmapäeval: keeltemaja — peahoone — Vanemuise — keemiahoone. Eesti filoloogia IV kursus liigub teisipäeval Tähe, peahoone, Tähe vahel, reedel peahoone, Vanemuise, peahoone vahel. Peaaegu kõiki tunniplaani koostamise põhimõtteid on aga rikutud samal kursusel kolmapäeval: 1) õppetöö toimub neljas kohas (peahoones, Vanemuise õppehoones, Tähe õppehoones, keemiahoones), 2) samale õppejõule on pandud järjest neli tundi teoreetilisi loenguid, 3) järjestikku on ilma puhketunnita 10 tundi teoreetilisi loenguid (eesti kirjanduse ajalugu, kirjandusteooria, teaduslik kommunism, üldkeeleteadus, filosoofia). Üle nädala on küll 8 tundi, kuid sedagi on palju.

Statsionaarsete üliõpilaste tunniplaan kehtib kogu semestri, selle järgi kujuneb nii nende kui ka õppejõudude töörütm. Prodekaanidel ja metoodikakomisjonidel oleks viimane aeg taas hakata tegelema tunniplaanide nõuetekohase koostamisega. Praegu jääb arusaamatuks, missugune osa on õppeosakonnal tunniplaanide jõustumisel.

Üliõpilastele normaalsete loenguplaanide koostamise ja puhkening söögipauside loomisega on võimalik tõsta loengutest osavõttu ja parandada töö produktiivsust. Ka lihtsad tõed ei tohiks ununeda, kui rakendatakse suurt teadust.

EDUARD VÄÄRI

Värskuse kaitseks komsomolielus

Komsomolielust on räägitud-kirjutatud nii ja teisiti. Siiski tundub, et ülikooli ajaks on enamikul meist entusiastlik komsomolivaimustus lahtunud. Keda süüdistada? Kuidas parandada?

Kolmapäeval, 16. märtsil pidas õigusteaduskonna komsomolipere oma üldkoosolekut. Teemaks õppeedukus ja õppedistsipliin. Ettekandega esines õppesektori juhataja Liina Lebbin, kes analüüsis sügissemestri tulemusi ning tegi kokkuvõtte meie tudengite seas korraldatud ankeedist. Komsomolibüroo püüdis leida vastust küsimusele, miks mõnda loengut kuulatakse pingsa tähelepanuga, mõnel loengul on aga kuulajaid hõredalt. Üliõpilased pidasid siin tähtsaks tuntud tõde — palju oleneb õppejõust. Sellest, kui huvitav, asjalik ja probleemikas on loeng. Ka hea õppevahendi olemasolu vähendab loengutest osavõtjate arvu. Kindlasti on õppejõududel oma loengute paremaks muutmiseks palju ära teha, kuid samas ei tohi unustada, et kooliskäimine on siiski kohustuslik. Ja kahjuks juhtub ikka veel, et suuremad puudujad ei saa ka eksamitulemustega hoobelda.

Sõnavõtuga esines vanemõpetaja Paul Varul, kes juhtis tähelepanu sellele, et õigusteaduskonnas on küll täiesti reaalne õppida kogu materjal eksamiks kolme päevaga ära, kuid nii ei teki **HARIDUST,** seda, mis me püüdluste peaeesmärk on. Eks me tea isegi, et kiiresti õpitu ka kiiresti ununeb.

Sestsamast — suhtumisest — rääkis teaduskonna komsomolisekretär Aivar Pilv, kes lahkas komsomoli argiküsimusi, mis paraku ikka ja aina esile kerkivad. Näiteks seda, kuidas kursustel komsomolijuhte valitakse. Kas pole mõni õnnelik, kui pääseb sellest ametist? (Kas pole natuke keskkoolimaiguline!) Kas ei põrka komsomolibüroo pingutused vastu tuimuseseina! Miks kängub teaduskonna laualeht ja miks kooleb fotoleht «Fookus»? Kas ei taandu kogu komsomolielu vaid liikmemaksu maksmisele, saunaõhtutele ja spordiüritustele. Millised peaksid olema värskemad vahendid, et natukenegi asjalikumat, põnevamat kuulda?

Küsimusi oli palju. Koosolek võttis vastu otsuse kohelda õppedistsipliini rikkujaid rangemalt ning arutada nende küsimust komsomolibüroo, dekanaadi ja parteibüroo esindajate ühisel koosolekul.

Õppedistsipliini rikkujaid on ehk ikka võimalik veel korrale kutsuda, kui nüüd hästi karm olla. Aga mis saab komsomolielust?

Artiklit lugedes tunnete kindlasti, et kõik probleemid on teilegi tuttavad. Jälle ei midagi uut! Et neid on tuhandeid kordi arutatud, aga kasu ei midagi. Ikka on viga selles, et arutame neid õhtuti ühiselamutoas omavahel. Aga kui prooviks komsomoli üldkoosolekul! Või kardame olla ausad, teokamad ja vahel natuke printsipiaalsed? Et mida siis dekanaat ütleb? No kui kardame, siis jääb vaid soovida jätkuvat rahulikku und!

ANNE MILDER,
õigusteaduskonna IV k.,
teaduskonna
pressisekretär

TOIMETUSELT. Mida võiks ette võtta komsomolielu värskendamiseks? Ootame Sinu arvamust, tudeng!

*

See pilt ei ole lauluvõistlusest, kuigi Kaido Ehasool kitarr käes. Tema ja teised õigusteaduskonna tudengid jäid Evald Veldemanni piltidele taidluskonkursilt eelmisel pühapäeval.

See oli taidlus

Pildirõõm

«Meie kunstikabinet on nagu käsitööklubi,» arvab Andrus Kasemaa: uksed tehakse lõuna paiku lahti ning iga joonistaja, kellel aega ja tahtmist jätkub, võib kätt harjutama tulla. Sügisel koguneb teadaande peale umbes 30 inimest, kuid kevade poole hakkab vähemaks jääma. Sellegipoolest käivad siin ka meie vilistlased, rääkimata koolipoistest, kellega Andrus Kasemaale eriti meeldib tegelda. Kunstikabinet on tõeliselt loominguline paik — siin ei sunnita midagi peale, vaid juhendatakse, antakse hüva nõu ja abi, jagatakse muljeid, elamusi ja oskusi. Kabineti juhataja on ise veendunud, et on liiga palju näitusi tehtud n.-ö. tipptöödest — see hirmutab asjahuvilisi ilmaasjata eemale. Kindlasti paraneks asi keskpärasemate tööde eksponeerimise järel.

Tartu kunsti omapära selles ongi, et ta mitte üksnes omas mahlas ei sünni (Tallinna instituudirahva kindlas kontingendis luuakse rohkem ühes suunas, professionaalselt). Kui siinsel joonistajal midagi põnevat välja hakkab tulema, ei muudaks tagantsundimine midagi (võib-olla ainult ärritab). Looming tuleb ainult vajaduse järgi, ning jääb pooleli, kui «kompleks» ammendatakse, ehkki ideede poolest annaks veelgi jätkata. Andrus Kasemaa sõnade põhjal on see diletantide kunst sõna kõige paremas mõttes: vabalt tegutsedes sünnivad huvitavad mõtted, värsked ideed ja kavad. Haridus paneb inimese mõtlema, kunst süvendab seda. Harv pole seegi juhus, mil istutakse valge paberilehe ees, ilma et käsi liiguks. Pilte mitte ei fabritseerita, vaid nad ilmuvad pärast mõtteprotsessi lõplikku jälgimist (teinekord ka enne) — ka selles mõttes on kunst ülikoolis vaimsem ja sõltumatum.

Viimase aja tööd ilmestab kaks suunda: üks on fotoliku täpsusega, slaidilik, teine abstraktsem, müstilisem. Mõlemaid on näidatud «Sophoklese» kohvikus ning nendega üllatatakse kindlasti edaspidigi. «Skandaal» on teretulnud — see näitab inimeste reaktsiooni ja mõistmistahet.

Viimane näitus Raivo Kelomehe ja Merike Mäemetsa ühisloomingust saab põhjalikuma kommentaari edaspidi.

ANU PALLAS,
žurnalistika II k.

Lauluvõistlus fotodel

● Ülemisel pildil arstitudengite võidukas «Placebo».
● Klubi kunstiline juht Anneliis Moss annab auhinna II kursuse juuratudengile Peep Puisile. Tema oli parim solist.

EVALD VELDEMANNI fotod

Ühikaidüll

Sügisene varahommik. Ühiselamu on veel vaikne, alles kolme-nelja tunni pärast hakkavad helisema äratuskellad.

Klaasiklirin. Toasolijad avavad ehmunult unised silmad. Esialgu ei saa arugi, mis juhtus. «Tulekahju?», vilksatab peas, akna poolt punakat valgust nähes.

Siis ilmub katkise aknaruudu taga nähtavale tuttav nägu. «Kes selle akna sisse viskas?», pärime Juhanilt. «Vist need kaks selli, kes siin enne omavahel arutasid. Üks hüpatas telliskivi käes ja arvas selle imetoreda olevat,» kõlab vastuseks. «Tundsid sa neid?» «Nimesid ei tea, aga ära tunneksin küll.»

Vaatasime toas ringi. Tarmo leidis punase telliskivikamaka enda kõrvalt toolilt. Ainult pool meetrit peast eemal.

Riietusime ja läksime välja. Tahtnuks nende aknalõhkujatega tutvuda. Loomulikult ei leidnud me kedagi.

Tore küll. Aga mida edasi teha? Jääkülmas toas pole enam sugugi meeldiv uinakut jätkata. Tarmo pidi kella kuuest ühiselamuvalvesse minema. Läksime temaga kaasa. Vahest teab valvenäitsik midagi?

Pärimise peale kostis unesegast venekeelset pominat. Ei, tema ei teadvat midagi. Ometi asub meie tuba otse valvelaua kõrval. Milleks seda valvet siis üldse pidada, kui temast midagi kasu pole? Ööbimiskoha me siiski saime. Õnneks oli meie kursuse tüdrukute toas paar vaba voodit.

On selline juhtum erand? Mõnes mõttes küll. Üldisest korralagedusest natuke silmatorkavam. Aga midagi erilist selles ka ei ole. Pälsoni elanik on juba harjunud joobnute räuskamisega. Ka lõhkumised tunduvad n.-ö. loomuliku kaona. Nii on olnud ja nii arvatavasti jääbki. Ja kes peakski rahurikkujaid talitsema? Ega ometi ühikavalves olevad tüdrukud, kellele purjuspäi külge lüüakse? Ülikooli juhtkonda paneks nendepoolne mentaliteet kindlasti vastama: «Teie ise, ühiselamus elavad tudengid.» Kuid kes need «meie ise» on? Paarkümmend poissi, kes allkorrusel elades otsekui tüdrukute valvekordoni moodustavad?

Vahest ehk miilits? No mis te nüüd! Miilits ei tule juba ammu aadressil Pälsoni 14. On vaja ohvreid (vägistatud, tapetud), niisama huligaanitsemine, lõhkumine — sellest ei tehta väljagi.

Praegune ühiselamuvalve on kaotanud igasuguse mõttekuse. Igaüks tuleb ja läheb, millal tahab, joob ja räuskab, millal tahab. Eelmisel aastal välja antud ühiselamulubasid tänavu ei pikendatud, esmakursuslased ei tea neist midagi. Ja milleks ongi mingeid lubasid vaja, kui keegi neid ei kontrolli?

Loodetavasti on lugejal ammu selge, et nii see asi jääda ei saa. Mida ette võtta? Selle üle on hakatud isegi kõrgemal pool pead murdma. Vastasühika valvelaua süütamine sundis järele mõtlema. Ühiselamute vanemad istusid koos ja arutasid. Tulemusi pole siiani veel näha. Võibolla seada sisse TPedI süsteem? Neli palgalist valvurit (70 rubla kuus) lasevad soovijaid sisse vaid ühiselamuloa ettenäitamisel. Kesköösl pannakse uks kinni ning oma maja elanikelgi on raskusi sissepääsemisega. Iga väiksemagi lärmi puhul ülakorrustel on valvetädi kohal ning ähvardab komandandile kaevata.

Range, isegi liiga range valvekorraldus, mis viiks ühest äärmusest teise. Vahest ei maksa mõlemapoolselt närve kulutada? Karmuse asemel peaks olema mõistlikkus.

Pealegi on Pedagoogilises Instituudis tegemist seaduse rikkumisega. Üleliiduline kõrgkoolide kohta käiv määrus ütleb, et ühiselamus peavad valvama ühiskondlikel alustel üliõpilased ise.

Kuskil peaks siiski leiduma kompromiss. Oma ühiselamu elanik võiks kogu ööpäeva jooksul majja saada. See ei häiriks kedagi, täiskasvanud inimene teab ise, millal tuleb ja läheb. Loomulikult käib sissepääs ainult lubadega. Valvurid aga peaksid olema palgalised.

Kindlasti ütlevad nüüd mõned kaastudengid, et nende vabadusi tahetakse piirata. Kuid tehke siis midagi selle vabaduse säilitamise heaks! Pakkuge teisi võimalusi! Senine vabadus on anarhiamaiguline. Ole ja ela kuidas tahad, kuid lase ka teistel elada! Peopidamisel arvesta, et teine inimene ei pruugi su rõõmupeost osa saada tahta.

Märgusõna «X»

See juhtus Leningradis

Me oleme uhked oma vabariigi rokkansamblitele. Teame neid hästi. Meil on omad lemmikud. Siinkohal pole vist mõtet hakata pikalt-laialt seletama, kuidas me valdavalt suhtume teistesse rokkgruppidesse — näiteks Kesk-Aasiast või mõnest muust vennasvabariigist. Eelarvamus on kindlasti olemas. Paljuski on selles süüdi asjaolu, et kokkupuude vennasvabariikide helipildiga on üpris põgus. Nii saavadki hellitatud kodulemmikud ehk sutike ülemääraseid loorbereid lõigata. (Muidugi mitte kõik...)

Laialt tuntud nimed on «Mašina Vremeni», «Krasnõje Maki», «Araks» ja ehk veel mõned. (Seekord jätame solistid põhimõtteliselt kõrvale.)

Kuid on ka täiesti tundmata-teadmata nimesid. Nii näiteks meenub juhus, kui suvel ringi rännates ühe Moskva tudengiga kokku sain ja nende lemmikuid pärisin. Muidugi lootsin kuulda üht ülaltoodud nimedest. Aga tühjagi. Uus nimi oli — «Karneval».

Siit lugu õieti algabki. See juhtus viimasel koolivaheajal Leningradis. 29. jaanuari õhtul oli Leningradi Noortepalee (prof. Popovi tn. 47) jälle rahvast tulvil. Kavas **rokk-kontsert «Rokkmašina».** Noortepalee oli esinduslik: palju saale, auditooriume; ruume ja võimalusi igasuguste ürituste korraldamiseks.

Alustas **«Skifõ» Odessast.** Nagu vene gruppidele tavaks saanud, tuldi lavale laiendatud koosseisus, puhkpilligrupiga. Mängiti meiegi kõrvale harjunut — vene- ja eurodiskostiili sünteesi. Avalugu oli tuttav: J. Joala repertuaarist «Tandem». Selgesti oli kuulda «Radari» matkimispüüet, mis üsna pentsikuna välja tuli. Pilku kõitis hoog ja rõõm musitseerimisel. Ei mängitud kaugeltki norutades, tuimalt. Midagi taolist pakub vahel «Magnetic Band». «Skifõ» mängis ka *reggae*'d. See aga kaotas palju, sest suure koosseisu tõttu olid *reggae*-lood lihtsalt üle orkestreeritud. Seega oli tulemus rosoljelik ja kalk (halb?)

Siis tuli, õigemini jooksis hoogsalt lavale ansambel **«Krasnõje Maki» Leningradist.** Samuti suures koosseisus. Ja säravvalgetes kostüümides. Puhkpilligrupp tegi mängutaktis kükke ja hüppekesi. Ikka üks ja kaks, üks ja kaks. Trummar tõstis rõhklöögiks soolotrummi pihta käe efektselt tikksirgelt üles. Eriti paelusid kõrva Bachi rokipärased töötlused.

Elevus saalis. Tundus, et kaks eelnenud esinejat olid vaid soojenduseks; isegi 4 LP-ga maha saanud «Krasnõje Maki». Lavale tulid viis meest. **Moskva ansambel «Karneval».**

Pakuti stiilselt uut ja ka meil mitte eriti levinut — uusromantismi. Mõneti võõras oli seda vene keeles kuulda, ent kogu helipilt oli puhas ja võimas. (Lõpuks võttis kõrvad päris kumisema kohe...) Publik reageeris heakskiitvalt ja tormiliselt. Joosti lava ette kaasa karglema ja vehkima, mispeale mõned rahvamalevlased tulid ning sundisid ülemäärased kaasaelajad muidugi istuma. Et kired pisutki vaibuksid, mängiti midagi rahulikumat. Kõlasid Bob Marley *reggae*'d. Esitus oli stiilne. Viiene koosseis oli üleorkestreerimisest vaba. Kuid seda pehmust, päikselisust ja eufooriat, mida Marley ja Peter Toshi lintidelt kuulda, ei saavutatud. Tulemus oli slaavilikult karge ja tugev. Ometi huvitav.

Kindlasti mõjus publikule soodsalt ka grupi väiksem koosseis. Juba puhtvisuaalses mõtteski. Iga mees oli eraldi, omaette. Jõudsid jälgida, vaadata, uurida. Iga mehe sarm ja personaalsus andis osakese tervikusse, toredasse ansamblimängu. Nii visuaalselt kui ka heliliselt. Suure koosseisu puhul valgub saali midagi marionetlikult impersonaalset. Kaemuslik pingestatus nõrgeneb. «Karneval» jättis igatahes toreda muljel Grupi kiire tõusu põhjusi pole raske ära arvata. Esiteks muidugi stiil, teiseks hea koosseis (5 head sarmikat tüüpi), kolmandaks hea ansamblitunnetus. Seda kõike perioodil, mil vene tippgrupid kipuvad koosseise laiendama, mil valdavaks on eurodisko slaavilik variant tüüpilise pisut kulunud *funky*'liku rütmimustriga.

Heli poolest tegi «Karneval» paljudele meie vabariigi tunnustatud gruppidele silmad ette.

Kahju, et mul Leningradist suhteliselt vara lahkuda tuli. Nimelt esines samas palees 1. veebruarist alates meie «Rock-Hotel». Tore oleks olnud kohaliku publiku vastuvõttu jälgida. Mis sest, et mõnel pool reklaami- ja piletimüügiputkades kuulutati hoopis midagi sellist: **«Rock-otdel», solist Ivo Linno.** Nii et — kahju!

EERIK VANA

Võim on kindlates kätes

Heavy tuleb ja . . . , siis ei kuula enam keegi «ABBA-t»!»
(G. Grapsi suust)

Momendil on maailma kõige populaarsemaks *heavy-metal*'i ansambliks suure loomepotentsiaaliga «AC/DC». Inglismaal esinesid nad võeti neid vastu kui tõelisi jumalaid, Ameerikas võis nende edu meeletusega võrrelda.

«AC/DC» tuli kokku Austraalias 1974. aastal. Täpsemalt — Sydney linnas. Ettevõtmisele panid aluse kitarristid **Angus** ja **Malcolm Youngid.** Loominguliseks keskmeks tulid **Georg Young** ja **Alex Young.** Vokaal usaldati nende vanale tuttavale eelmistest bändidest **Bon Scottile.** Debüütalbum «High Voltage» püsis Austraalia edetabelis kuus kuud ja müüdi maha rohkem kui 100 000 eksemplaris. 1976. aastal, pärast teist albumit, võeti ette teekond Inglismaale. Seal alustati rasket publiku rõhumist, võiks öelda isegi — «jahvatamist». Ikka selleks, et rebida eneselt tundmatuse pime vari, rebida end läbilõõmiseks pinnale, saavutada liidrite staatus. Vankumatu albumite jada («Dirty Deeds», «Let there be rock», «Powerage») ja lõppev kontserttegevus viiski ansambli staaride seisusse. Kriitika võttis plaadid hästi vastu. Kõik need olid pilgeni tulvil käredat otseütlevat heli ning iga plaat tähendas uut sammu grupi loomingulises arengus. 1978. aastal valmis album «If you want Blood You've Got it». Seda juba aga mõningate muutustega koosseisus: looming (laulude kirjutamine) — **Young** — **Scott.** Bassi mängis Cliff Williams ja trummide taha asus Phil Rudd. 1979. aastal tuli lugude kirjutamisel appi Robert John Lange. Ühiste jõupingutuste tulemusena valmis «Highway to Hell», mille müügiarv üle kogu maailma ulatus üle miljoni ja mis ka Ameerika edetabelites jõudsalt konkureeris.

«AC/DC» edu pandiks on väikest kasvu Angus Young, ekstraoriginaalne *blues*'i nüanssidesse kalduv kitarrist. Samas omab ta tohutut lavalist sarmi, on võimeline võrratult laval liikuma. Youngi mäng haarab ja vallutab oma puhta ja võltsimatu olemusega. Ta esitab kuulajale just seda, mis peamine, leiab justkui igast loost roki ekstrakti. Oma pingestatuses ja otseütlemises on see muusika lausa hirmuäratav!

«AC/DC» tööliskassilik lihtsus ja ahastav jutustamine läänemaailma pahelisusest on samuti üheks edu põhjuseks. Igatahes on nende stiilile omane ahastav brutaalsus palju ausam kui paljude uue laine puntide kärarikas reklaamilooming: «Tagasi juurte, tagasi looduse juurde!». Huvitav on see, et AC/DC-d on iseloomustatud ka kui *punk heavymetal*-bandi. Ilmselt seepärast, et ansambel jagab paljuski nn. uuele muusikale omast mässumeelset filosoofiat. Kuid loomingulised vahendid oma eesmärkide saavutamiseks ei ühti kaugeltki mitte labaste ja mahakäinud punkbändide omadega. Superstaaride käitumuslikesse liialdustesse, ülepakkumistesse suhtub ansambel põlgusega...

«AC/DC» on ülejäänud käreda roki bändidest parem. Grupp on tasemelt üle neist, kes moodustavad ligi 90% *heavy*-ansamblitest ja mahuvad kõik ühise nimetaja — «verised kabareebändid» — alla.

1980. aasta märtsis juhtus õnnetus. Traagiline surm röövis laulja Bon Scoti. Tema asemele tuli Brian Johnson ja ansambli uus tõus on juba plaadistatud («Hells Bells», «We Salute You» jt.).

Nii et «AC/DC» võim on igati kindlates kätes.

IVAR VIGLA

Aasta oldud, kuidas on?

1. märtsil sai teadusraamatukogu konverentsisaalis teoks lugejate konverents, mis oli ka omamoodi kokkuvõtteks raamatukogu esimesest eluaastast. Huvilisi võtsid vastu raamatukogu kõikide osakondade esindajad. Vastuseandjate vägesid juhatas direktor Laine Peep. Temalt ka avasõnad.

Küsima tulnutest oli ilmne enamik õppejõude. Tudengeid võis lugeda ühel käel.

Konverentsi aluseks oli raamatukogu kasutajatele korraldatud ankeet. Neid jagati nii õppejõududele kui ka üliõpilastele, kokku 350. Tagasi tuli 322. Küsimused hõlmasid raamatukogu kasutamisel paljusid külgi.

Lugeja külastab raamatukogu keskmiselt 3—4 korda nädalas ja on seal korraga 4 tundi, enamik orienteerub hästi nii majas kui kataloogides. Teeninduskiirusega on rahul 79%, uudiskirjanduse väljapanekut uurib hoolega 44%. Olme rahuldab 84%, segavate asjaoludena nimetati päevavalguslampide ja ventilaatorite müra, õhu umbsust, kohtade kinnipanemist, juttu saalis. Õppejõude häiris, et pole paika, kuhu jätta oma paberid, kui tarvis majast mõneks ajaks lahkuda. Mõned nõudsid laualampe.

Kõige menukamateks saalideks on ajakirjanduse, ühiskonnateaduste ja filoloogia saalid. Kasutatavaim teeninduspunkt on kohvik. Rahul poldud suitsetamise asjadega: ühtedele ei meeldinud, et pole spetsiaalset ruumi, teistele, et suitsu tõttu hingata ei saa. Kohvik pälvis põhiliselt kiitust, sooviti sooja toitu, ekspresskohvi, suuremat toiduvalikut.

Ankeet andis vastajaile võimaluse ka ettepanekuid teha. Pandi ette, et avariiulite komplekteerimisel kasutataks rohkem erialainimeste näpunäiteid, sooviti majja rohkem lilli, taheti juuksurit ning paluti raamatukogu lahtiolekut puhkepäeviti pikendada.

Kõik ettepanekud ja märkused arutati pressikonverentsil läbi. Laine Peep rääkis, et lahtioleku aeg pikeneb vaid laupäeval, loodetavasti alates 1. septembrist — kella 20-ni. Mida ei tule? Ei tule ühekordset lugejapiletit, suitsetamisruumi, juuksurit ja lastetuba. Õppejõududele lubati eraldada kappe. Teeninduspunkti ja lugejate ühine probleem on suur äraütlemiste arv. Peeti vajalikuks parandada komplekteerimist. Tähtsaks tingimuseks on samuti lugejate südametunnistus. Veel — kui vajalikke raamatuid on võimalik tellida õppekirjanduse osakonnast, ärge küsige seda teaduskirjanduse omast. Raamatukogutöötajad lubasid, et peagi täidetakse tellimused poole tunniga.

Raamatukogult tuli kaks tähtsat palvet kateedritele. Oodatakse soovitusi avariiulite koostamisel ning kateedritesse saabunud konverentside jne. materjale ja autoreferaate, et need oleksid kättesaadavad laiemaks kasutamiseks.

Peeti vajalikuks rohkem reklaamida RVL-i (raamatukogudevaheline laenutus). Selle kaudu tellib senini kirjandust 500 lugejat. Tellida saab kirjandust, mida oma kogus pole. Keda asi huvitab, küsigu lähemat juhatust ruumist 292. Samuti tasub huvi tunda koopiate valmistamise vastu. Nende tellimine käib infoosakonnas.

Majandusosakond vastas neile saabunud märkustele ja ettepanekutele nii: toolide vähesus tuleb nende nõrgast ehitusest (ära kiigu kahel jalal!), laelampe ei paigaldata, päevavalguslampide mürast on jagu saadud, ventilaatorite omaga peab siiski harjuma. Kõikidest olmehäiretest palus majandusosakond julgesti teatada ükskõik millisele raamatukogutöötajale.

Nagu eespool juba selgus, on kõige menukam teeninduspunkt kohvik. Seetõttu ka palju küsimusi. Vastused: kohvik on mõeldud kohvik-baarina ja sooja toitu jagama ei hakata. Seda saavad vaid oma maja töötajad. Sortimenti ei laiendata, see peaks olema piisav — 7—8 sorti võileibu ja palju teisi suupisteid. Palju soovitud automaatkohvi niipea tulema ei hakka, sest tehnika ja tehnikamehed ei sõltu kohviku töötajatest ega külastajate tahtest. Juurdehindlus on 26% ning odavaks söögikohaks muutumist ei toimu.

Raamatukogu direktor teatas veel, et soove arvestades on hoones võimalik avada TRÜ trükiste müügipunkt ning et majja paigaldatakse vargapüüdja.

Esimesel aastal külastas raamatukogu ligi 16 000 inimest.

«Mida suuremad on meie võimalused, seda suuremad teie nõudmised. Ega midagi, saame hakkama!» ütles lõpetuseks Laine Peep.

Järgmine lugejate konverents on aasta pärast.

JUHAN KILUMETS,
žurnalistika I k.

*

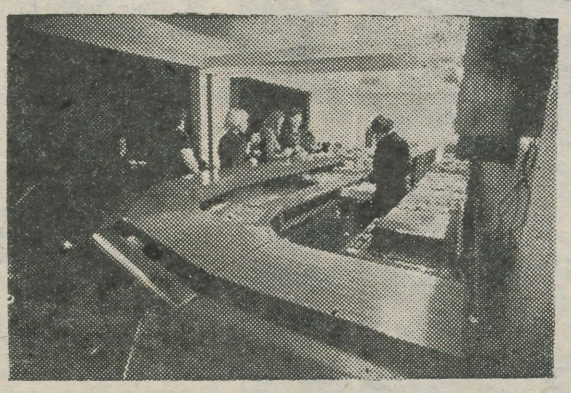

● Fotomeenutus kohviku esimestest päevadest.
Malev Toome foto

*

MALEVLASE... GAGARINISSE

(Algus 1. lk.)

linna. Et töötingimused nendes paikkondades on raskemad, siis tuleb ka malevastaaži rohkem: ühe Gagarinis töötatud aasta eest 2, Karjalas 1,5 aastat. Gagarinisse läheb 40 malevlast, Karjalasse ja Jakuutiasse 30. Nendesse rühmadesse on veel üksikuid kohti, lähem info komsomolikomiteest.

Toome ära ka ülikooli poolt kureeritavate regioonide funktsionääride nimekirja (komandör, komissar, arst):

TARTU regioon

Vahur Keldrima	(ravi IV k.)
Tiit Ruisu	(maj. II k.)
Jaan Mölder	(ravi II k.)

LÕUNA-EESTI regioon

Silver Saarik	(TRÜ lõpetanu)
Margus Rohtla	(maj. II k.)
Tiit Laja	(ravi III k.)

SAKALA regioon

Priit Lill	(stom. III k.)
Harri Arming	(maj. II k.)
Tõnu Kalvet	(stom. III k.)

Välisrühmade nimekirjad on välja pandud EÜE stendile.

See ei ole enam mingi uudis, et möödunudaastasel Gagarini rühmal väga hästi läks. Sotsialistlikus võistluses jõuti esimese kuue hulka (rühma funktsionäärid olid O. Ševtšuk ja J. Ginter). Tänavu suvel minnakse jälle. Teadmiseks: meie liiduvabariiki esindab seal alati just TRÜ komplekteeritud rühm.

Kellel rühm veel valimata või kellele tundub pakutav võimalus ahvatlev olevat ning kes tahab oma oskusi ja võimeid proovile panna, tulgu julgesti. Kahe kuu jooksul võib tutvuda meie maa kõigi liiduvabariikide ja kangelaslinnade eilse, tänase ja homse päevaga, nende inimestega. Gagarini rühmas on teie käsutuses kultuuriprogramm, millist pole kuskil mujal. Eelkõige on aga töö ja veel kord töö. Sedapuhku on eelistatud noormehed, kellel ehituserialad selged. Ent neidudelegi on jäetud võimalus oma tööoskust näidata.

Veel on vabu kohti! Rutake! Pöörduda tuleb teadusliku kommunismi kateedrisse rühma komandöri õppejõud Jüri Jekimovi poole.

NB! EÜE '83 INFO

EÜE FUNKTSIONÄÄRID!

2.—4. aprillini toimuvad Viljandis EÜE-82 regioonistaapide ja rühmastaapide õppused.

— Väljasõit Viljandisse REGIOONI staapidele 2. aprillil kl. 9 TRÜ peahoone eest.

— Väljasõit Viljandisse RÜHMA komandöril või komissaril (ühel neist) 3. aprillil kl. 9 TRÜ peahoone eest.

— Tagasisõit Viljandist 4. aprillil kl. 17.

«AEROFLOT»

soovib ka 1983. aasta suveks tudengitest stjuardesse. Kandidaatidele esitatakse järgmised nõuded:

— ÜLKNÜ liige
— vanus 18—24
— perfol pilt mõõtmetega 4×5 cm

Perfo tuua EÜE sektorisse hiljemalt 1. aprilliks 1983. a.

Imeline õhtu

9. märts — imeline õhtu. Võib-olla mitte igale tütarlapsele, aga majandusteaduskonna omadele kindlasti. Usun, et pea iga tüdruk astus peomajja, Leningradi mnt. 27 kohvikusse veidi ärevalt, kaasas eelmise aasta mälestused nn. naistekaitsepäevast. Mis tuleb tänavu?

Esimesteks pilgupüüdjateks osutusid maheda muusika saatel sagivad veidi närvilised noormehed ja kogu oma säras ning hiilguses rootsi laud. Suures eeskavas osales vaid tugevam pool. Kõigepealt tulised tervitussõnad kuuelt sõnakunstnikult. Edasi läks lahti justkui suur võistluskontsert, mille pealkirjaks oleks võinud olla «Sulle, naispere!». Naistepäevakontserdilt ei puudunud omalooming ega igihaljad meloodiad. Lustakate tervituslaulude ja kordumatu isikupäraga astusid üles külalised — EPA poisid. Meie maja tuntud värsimeister Tiit Ruisu ehk Sepp esitas viimase «Sepa-sõna», milles pearõhk oli pandud meeste- ja naisterahvaste omavahelistele suhetele. Üpris meeldejääv ning mõtlemapanev... Keset suurt tantsumöllu toimus selle õhtu hingeminevaim üllatus. Saladuslik noormees spordimeditsiini III kursuselt võitis kitarri ja itaaliakeelsete lauludega tütarlaste südamed. Veel viimane tants, veel viimane pilk säravatesse silmadesse ja sulgus 9. märtsi imedemaa uks. Sulgus, et avaneda uuesti aasta pärast.

IMBI KOOP,
majandust. III k.,
pressisekretär

Repliik

Üliõpilaste üks populaarsemaid klubisid on filmiklubi. Seda tõestavad täissaalid huvitava filmi korral Vanemuise t. 46 ringauditooriumis. Ollakse oma klubiga ka rahul? Kardan, et mitte. Kuigi külastatavuse üle ei saa eriti kurta, jätab filmide valik ja ürituste sagedus kõvasti soovida.

Ei tahaks heietada vanadest headest aegadest, kuid eelmise aastaga võrreldes on toimunud tõsine tagasiminek. Siis vähemalt püüti midagi korralikku filmimaailmaga kursis oleva inimesega pole olnud. Keegi klubi juhtkonnast lihtsalt ütleb enne filmi, millega tegemist ning jutustab sisu ümber. Korralikust tõlkimisest pole juttugi, see on midagi á la «peategelane vaatab aknast välja» stiilis. Või mida arvata filmi «Äraaetud hobused lastakse ju maha» poolikust näitamisest, kusjuures esimene osa alatasa katkes.

Või ei osata ehk paremat tahtagi? Aga TPI filmiklubi? Ja ega eeskujusid pole vaja kaugelt otsida. Sügistalvel tegutsema hakanud EPA filmiklubi on juba aktiivsema osa TRÜ vaatajasorganiseerida, ehkki see alati hästi välja ei tulnud. Võtkem kasvõi filmiajaloo katkendlikud (ja süsteemitud) tutvustamised. Üritused toimusid samuti sagedamini.

Selle aasta filmiklubi elu tundub küll välja surnud olevat. Sügisel oli isegi selline aeg, mil 2—3 kuu jooksul ei näidatud midagi. Siis saadi asi uuesti kuidagi käima ning suure hurraaga toodi vaatajateni kohe mitu filmi järjest. Seejärel jällegi soikumine, mida aeg-ajalt mõned keskpärased filmid ilustavad.

Ka näidatava valik on juhuslik. Kui mingit filmi ei saada, võetakse teine. Peaasi, et midagi näidata oleks. Mingit süsteemsust pakutava juures, mida klubi kui organisatsioon peaks tagama, ei ole. Filmiklassika tutvustamine on jäänud sinnapaika ning vist ka ühtegi kohtumist konnast enda ridadesse meelitanud. Paljud tudengid on korraga kahe klubi liikmed. Kas tõesti ei saa ülikool oma filmiklubi korraldamisega hakkama? Vahest tuleks sel juhul EPA ja TRÜ vastavad organisatsioonid ühendada, et ka ülikooli tudengid midagi asjalikku näeksid?

Seni aga oma 5 rubla maksnud liikmed lihtsalt ootavad, millal jälle midagi vaadata saaks. Klubi juhtkonnas on otsekui mingid kanged jumalad, kelle tegutsemist ei oska ette aimata. Kindlasti on siingi olemas tööplaan. Miks seda siis laiema avalikkuse ette ei tooda? Organisatsioonis peaks ikkagi valitsema selline tsentralism, kus kõrgemad organid on valitavad ning aruandekohustuslikud liikmete ees.

TEET ROOSAAR,
žurnalistika II k.

Toimetus palus artiklit kommenteerida komsomolikomitee asesekretäril VERNI LOODMAAL.

«Viimasel ajal on meie filmiklubi tegevus saanud terava ning õigustatud kriitika osaliseks, seda tõestab ka käesolev artikkel. Ehkki ka sellel õppeaastal on toimunud üritusi, näiteks TRÜ filmiklubi ja ELKNÜ TRÜ komitee ühiselt läbiviidud filminädal nõukogude filmide paremikust, on ürituste toimumise sagedus jäänud ebaregulaarseks ja on piirdutud vaid filmide näitamisega.

Mis puutub filmide kvaliteeti, siis seda ei saa siiski panna filmiklubi juhtkonna süüks. Paljud filmid on vanad ning aastate jooksul nende kvaliteet halveneb.

See ei ole aga peamine põhjus, miks filmiklubi tegevus on halvenenud võrreldes varasemate aastatega. Põhjuseks on eelkõige see, et praegune filmiklubi juhtkond on muutunud loiuks ja vastutustundetuks oma klubi liikmete ees, samal ajal ei ole nad otsinud ega kasvatanud endale uusi entusiaste, kes oleksid võimelised klubi tööd juhtima. Sarnased probleemid vaevavad ka teisi komsomolikomitee juures tegutsevaid huvialaklubisid, eelkõige interklubi. Ilmselt on varasemad komsomoliaktivistid tõstnud huvialaklubide lati nii kõrgele, et järglased pole suutnud üle hüpata.

ELKNÜ TRÜ komitee on oma istungitel korduvalt arutanud filmiklubi tegevust, kuid tehtud kriitikat ja töösuundi pole klubi juhtkond omaks võtnud. Aprillis arutab ELKNÜ TRÜ komitee taas filmiklubi tegevust ning võtab nende töö ka range kontrolli alla. Vastuvõetud otsustest teatame ajalehes.»

Mis on lahti filmiklubiga?

Venia legendi

Kaubatundmise ja kaubanduse organiseerimise kateedri dots. kt. Eevi Kolgi **venia legendi** loeng teemal «Liha kvaliteedi mõningaid aspekte» toimub 20. aprillil kl. 14 Nooruse t. 9 aud. 201.

Võrkpall

Möödunud nädalavahetusel peeti kunagise sportmängude kateedri juhataja A. Rünga mälestusturniir, kus kõrvuti täiskasvanutega osalesid ka noored. Pingelisel meeste turniiril võitis TRÜ Moskva RI-d ja EPA-t 3:2, Tartu rajooni 3:0 ning tuli esimeseks. Võidukas TRÜ meeskonnas mängisid **Vello Tomson, Andres Skuin (KKT II), Alar Kõrgesaar (KKT I), Urmas Raudsepp (füüs. I), Rein Pulsand (matem. I), Andres Trelsler (maj. II), Ain Langel (ÜMPI insener), Villi Vantsi (ettevalmistuskursus) ja Alar Kaljuvee (KKT IV).** Viimane pälvis ka parima mängija auhinna.

Naiskondadest oli teistest üle tugev Moskva RI, kes võits TRÜ-d 3:1 ja EPA-t 3:0.

TRÜ võitis EPA-t 3:1 ja sai teise koha. TRÜ parimaks tunnistati Marje Einre (fil. IV).

TARMO KAJANDI

Uusi trükiseid

Tartu Ülikool kirjasõnas. Bibliograafianimestik aastaist 1940—1980. Tartu, 1983, 800 eks., 368 lk., 70 kop.

V. Kark. Stomatoloogiline materjalitundmine. Tartu 1983, 400 eks., 60 lk.,

H. Vahter. Suguhaigused ja nende profülaktika. Tartu 1983, 800 eks., 68 lk., 10 kop.

Eduard Vääri. Loenguid keeleteadusest I. Teine trükk. Tartu 1983, 700 lk., 48 lk., 10 kop.

Kasvajad. Õppemetoodiline materjal arstiteaduskonna III kursuse üliõpilastele. Teine, parandatud trükk. Tartu 1983, 1000 eks., 76 lk., 15 kop.

Matemaatilise analüüsi praktikum I. Tartu 1983, 600 eks., 252 lk., 35 kop.

Matemaatilise analüüsi praktikum II. Tartu 1983, 600 eks., 264 lk., 35 kop.

Matemaatilise analüüsi praktikum III. 1. vihik. Tartu 1983, 600 eks., 216 lk., 25 kop.

Tartu Riikliku Ülikooli struktuur ja isikkoosseis. Teatmik (andmed seisuga 15. oktoober 1982). Tartu 1983, 850 eks., 220 lk., 40 kop.

NSV Liidu ajaloo historiograafia programm. Tartu 1983, 250 eks., 5 kop. 44 lk.

Spordipsühholoogia praktikumide juhend II. Teine trükk. Tartu 1983, 500 eks., 32 lk., 5 kop.

Programmeerimine keeles DIAMS-2. Tartu 1983, 300 eks., 68 lk., 10 kop.

LUULETUND

pühendatud Marie Underi 100. sünniaastapäevale, on teadusraamatukogu konverentsisaalis **kolmapäeval, 30. märtsil kl. 16.**

Toimetaja V. SOOTAK

KLUBIS

Laupäeval, 26. märtsil kl. 22 **kesköödisko.**

Pühapäeval, 27. märtsil kl. 21 puhkeõhtute konkursi **füüsikute** kava (tants, show, baar).

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 26. märtsil ansambel **«Kolmikhüpe».**

Pühapäeval, 27. märtsil **disko.**
Neljapäeval, 31. märtsil **disko.**

NB!

1. aprillil on klubis suur **showkarneval.** Jälgige erireklaami!

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 1064. MB-01322.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (1333) Reedel, 1. aprillil 1983 XXXV aastakäik

Nemad saavad nimelist stipendiumi

V. I. LENINI NIM. STIPENDIUM

Jaak Aru — arstit. VI k.
Sulev Nõmmann — bio-geo IV k.
Velle Möll — matemaatikat. V k.
Ivo Maripuu — ajaloot. IV k.
Vahur Keldrima — arstit. IV k.
Jaak Evert — majandust. III k.
Aare Kruuser — õigust. IV k.
Toonika Lihu — keemiaos. III k.

K. MARXI NIM. STIPENDIUM

Nelli Olesk — filoloogiat. IV k.
Heiki-Jaan Kaalep — majandust. III k.

LENINLIKU KOMSOMOLI NIM. STIPENDIUM

Verni Loodmaa — majandust. III k.

E. LENZI NIM. STIPENDIUM

Hugo Mändar — füüsikaos. III k.

H. PÖÖGELMANNI NIM. STIPENDIUM

Kaja Tael — filoloogiat. V k.

J. SMUULI NIM. STIPENDIUM

Inna Stolovitš — ajaloot. IV k.

FR. TUGLASE NIM. STIPENDIUM

Marje Einre — filoloogiat. IV k.

G. LURICHI NIM. STIPENDIUM

Andres Kaskmann — KKT III k.

J. VARESE NIM. STIPENDIUM

Ingrid Muuga — KKT IV k.

D. ULJANOVI NIM. STIPENDIUM

Eleonora Jegorenkova — arstit. IV k.

N. N. BURDENKO NIM. STIPENDIUM

Andres Arend — arstit. VI k.

K. E. v. BAERI NIM. STIPENDIUM

Ülle Lahi — bio-geo III k.

W. STRUVE NIM. STIPENDIUM

Julia Granovskaja — matem. IV k.

V. KINGISSEPA NIM. STIPENDIUM

Liina Lebbin — õigust. IV k.

J. LAURISTINI NIM. STIPENDIUM

Anne Männama — ajaloot. II k.

J. ANVELTI NIM. STIPENDIUM

Tiina Mägi — majandust. IV k.

NB!

Kõikide teaduskondade õppesektorite liikmeid ja õpperühmade vanemaid oodatakse keemiahoone ringauditooriumisse teisipäeval, 5. aprillil kell 18 LÜHIAJALISELE nõupidamisele.

Teie aega ei raisata! Räägitakse ainult väga olulistest probleemidest. Osavõtt on väga vajalik!

Venia legendi

NLKP ajaloo kateedri dots. kt. **Rafik Grigorjani** *venia legendi* loeng teemal «Revolutsiooniline Afganistan: sotsiaalpoliitiline ja majanduslik areng» toimub 6. aprillil kl. 14 NLKP ajaloo kateedris.

Esmaspäeval polnud ülikoolis õieti näha ühiskonnateadlasi. Sõideti Tallinna **Eesti NSV kõrgkoolide ühiskonnateaduste kateedrite õppejõudude seminarile.** Kuulati EKP Keskkomitee sekretäri R. Ristlaane, NSVL KKEH Ministeeriumi Ühiskonnateaduste Õpetamise Valitsuse asejuhataja I. Stoljarovi ja ENSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja G. Tõnspoja ettekannet. TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri juhataja M. Bronštein kõneles sotsialismimaade põllumajanduse ja agraarsuhete arenguprobleemidest.

Samal päeval osalesid **komsomoli linnakomitee liikmed pleenumil,** kus oli arutelu all töö- ja õppedistsipliin. TRÜ-st oli ettekanne komsomolikomitee õppesektori juhatajal Merle Viitpoomil.

Teisipäeval, **linnanõukogu istungjärgul** oli tähelepanuväärne osa pööratud Tartu teadusele, milles mõistagi on roll ülikooli teadlastel.

Kolmapäevast saab **klassikalise muinasteaduse muuseumi keldriruumides vaadata näitust «Tulmed ja restaureeritud tööd»** — maalid, puugravüürid, antiikesemed, ikoonid jm. Üleval **Toomel** on aga põnev **postkaardinäitus** Neeme Saare kogudest — ülikool läbi aegade.

Teadusraamatukogu konverentsisaalis loeti kolmapäeval **Marie Underi luulet.**

Laupäeval toimus aulas temale pühendatud **tudengiüritus.** Kolmapäevaõhtune täissaal klubis oli aga tänulik **«Music-Seifile», Tõnis Mägile ja Anne Veskile,** kes meile esinema tulid.

Nädalavahetusse tagasi vaadates võiks märkida veel **vabariigi kõrgkoolide ametiühinguaktivistide seminaarlaagrit TPI-s.**

Seekordsel nädalal piirdume vaid faktide ülestähendamisega. Nagu kolmapäeviti, lehe lõplikul kokkupanekul ikka, jäi jälle ruumipuudusel mõni lugu välja, mõnda sai ehk liiast kärpida, nädalaülevaadegi seepärast kuivem.

Ja... vähemalt «Ühes nädalas» aprillinalja pole.

TUNNUSTUSE PÄEV

«Mõnigi juubeliüritus jäi aastasse 1983. Üks kesksemaid sündmusi, juubelinäitus NSV Liidu Rahvamajandusnäitusel jätkus aasta algul Tallinnas. Vastutusrikas üritus Moskvas möödus igati edukalt. Seda tunnistavad ka need rohked autasud, mis siin täna kätte antakse.»

Nii juhatas rektor professor Arnold Koop sisse **juubelinäituste lõpetamise piduliku koosoleku kolmapäeval, 23. märtsil aulas.**

Rõõmsa päeva puhul õnnitles meid **NSV Liidu Kõrg- ja Keskeriharidusministeeriumi näituste osakonna juhataja Nikolai Tihhonov.** Ta meenutas, et TRÜ väljapanekute vastu tunti suurt huvi.

ENSV kõrg- ja keskeriharidusminister Ilmar Nuut soovis meile eduka töö jätku. Ta andis ülikoolile üle heade õppe- ja teadustöö tulemuste eest NSVL Rahvamajandusnäituse kõrgeima autasu, audiplomi. **Audiplomi** pälvisid veel rektor professor **Arnold Koop,** professorid **Paul Ariste, Karl Siilivask ja Viktor Palm. Kuldmedal** anti teadusraamatukogu direktorile **Laine Peebule,** dotsentidele **Johannes Tammeorule ja Valeri Vassiltšenkole** ning vanemõpetajale **Olev Saksale. Hõbemedali pälvisid Advig Kiris, Helve Kabur, Valdo Ruttas, Paul Kenkmann, Uno Palm, Vello Reeben, Enno Mõttus, Reinhold Matisen, Matt Anso, Vello Pärlin, Ants Kallikorm, Leo-Henn Humal, Eduard Sakk ja Jüri Lotman.** Pronksmedali saajaid oli 54, osavõtudiplomi pälvis 100 inimest. Minister I. Nuut andis üle ka ministeeriumi aukirjad näituste eduka korraldamise eest Johannes Tammeorule, Valeri Vassiltšenkole, Allan Liimile, Milvi Reinfeldtile, Elmar Talvistele, Tamara Galuškole ja Sirje Kahule. Rektori käskkirjas avaldati tänu 46-le TRÜ töötajale.

Pidulikku koosolekut lõpetades ütles rektor A. Koop, et see oli meie töö omamoodi aruanne partei ja valitsuse ees. Tulemused näitavad meie edaspidiseid potentsiaale. Rektor palus NSV Liidu Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi osakonnajuhatajal edasi anda ministeeriumile meie suur tänu TRÜ saavutuste nii kõrge hindamise eest.

Koosolekut ilmestas oma lauludega ansambel «Lakstigal».

Rektori käskkiri

Moskvas ja Tallinnas toimunud näituse korraldamise eest pälvisid tänu Eduard Sakk, Ernest Teetsov, Veera Loginova, Lembit Raid, Lembit Kiik, Helmut Piirimäe, Linda Eringson, Hillar Palamets, Mall Tamm, Kiira Allikmets, Vello Kaldma, Ado Jaagosild, Marta Raisma, Oleg Mutt, Heino Liiv, Leopold Kivimägi, Ülo Saag, Ülo Kadaja, Voldemar Kiis, Reet Kasik, Ann Malts, Tiiu Parts, Nadežda Uleksina, Anne Jänese, Galina Jerementšuk, Galina Grozdova, Svetlana Meltser, Signe Mandel, Riina Maastik, Viivi Raiet, Silva Tuustik, Leili Künnap, Mari Kannusaar, Sergei Savihhin, Igor Bitov, Aleksandr Jedinak, Jevgeni Gutman, Aleksandr Pjatetski, Eero Vainikko, Tarmo Kinkar, Aare Hallikman, Jaanus Järveoja, Kalle Hein, Irina Skrebova, Siim Loogma, Lembit Vihvelin, Peeter Tihhomirov, Tatjana Bontšuk, Katrin Laanoja, Tiina Leppik, Leeni Uba, Hilja Käsper, Tiina Sikkut ja Malle Rüütli.

Rektor õnnitles 70. sünnipäeva puhul ning avaldas tänu kauaaegse kohusetruu töö eest telefonist Marta Valgule, vanempreparaatorile Meeta Kullile, raamatupidajatele Ella Rehastele ja Hilja Künnapuule.

65. sünnipäeva puhul said hea töö eest kiita kütjad Meeta Saarva ja Artur Tanni.

60. sünnipäeval õnnitles rektor füsioloogiakateedri dotsenti Olaf Imelikku ning tänas teda kauaaegse tulemusrikka õppe-, kasvatus- ja teadustöö eest. Samal tähtpäeval pälvis tänu ka freesija Voldemar Lipping.

50. sünnipäeval õnnitles rektor teaduskonnakirurgia kateedri dotsenti Harri Tihast ning avaldas talle tänu tulemusrikka teadusliku ja pedagoogilise töö eest.

Kauaaegse eeskujuliku töö eest sai kiita laohoidja Eha Kender.

Rektor avaldas kiitust geofüüsika kateedri assistendile Kalle Kikasele abi eest tulekahju kustutamisel.

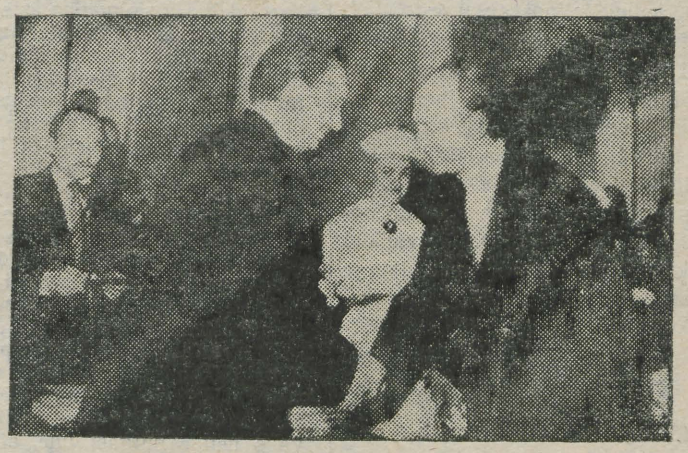

● **Tele-, kino- ja fotolabori juhataja Eduard Sakki autasustati NSV Liidu Rahvamajandusnäituse hõbemedaliga.**

ARVO TENNO fotod

ÜTÜ VABARIIKLIK SEMINARLAAGER

on 6. ja 7. aprillil Käärikul. Väljasõit 6. aprillil kl. 9 peahoone eest. Tartus oleme tagasi 7. aprillil kl. 18 paiku.

Moskva Riiklikus Ülikoolis käib karm ja halastamatu võitlus distsipliini eest. Ülikooli I kursuse žurnalistikatudeng N. Nehhorošev kirjutab selle kohta järgmist: «Kui ajakirjanduse teaduskonna üliõpilane on loengule või seminarile juba 1—2 minutit hiljaks jäänud, ei tarvitse ta kiirustada. Õpperuumi teda enam sisse ei lasta. Isegi ajakirjaniku meisterlikkuse eriseminari, mis tavaliselt ei toimu auditooriumis, vaid mõnes linna käitises, ei tohi hilineda.

Ei aita siin kurtmised rikkiläinud äratuskella või hilinenud bussi üle. Mitte üksnes täpsuses, mis peaks olema tulevase ajakirjaniku põhiomadusi, pole antud juhul asi. Sest kujutage endale ette inimest, kes hakkab lugema raamatut viiendalt või kümnendalt leheküljelt! On ju loengud ja seminarid samamoodi peatükid raamatust, mille nimi on kõrgem haridus. Kas lehekülgedeta raamat meeldiks teile? Vene vanasõna ütleb: «Dobraja slava v uglu sidit, hudaja slava po dorožke bežit». Selle ütlemise teine pool on aktuaalne neile, kes kuidagimoodi ei jõua õigeks ajaks õppetööle. Arvan, et need, kes möödunud semestril palju hilinesid ja seetõttu loenguid-seminare vahele jätsid, ilmselt juba kahetsevad oma kergemeelsust, eriti pärast seda, kui õpinguraamatuisse on ilmunud «mitterahuldav». Selliseid inimesi teatakse teaduskonnas nüüd nägupidi.

Uue semestri esimesel päeval ootas neid teaduskonna õppehoone sissepääsu juures fotograaf, ning päeva lõpuks oligi komsomolikomitee erakorraline pildileht kõigile kaemiseks välja pandud. Mis puutub õppejõududesse, kes hilinemistele ja loengute vahelejätmistele läbi sõrmede vaatavad, siis ilmselt on juba nemadki märganud, et eksameid järele tegema satuvad ikka need üliõpilased, kelle äratuskell on krooniliselt rikkis või kelle buss ei tule õigel ajal. Meie maa töökollektiivide kogemused näitavad, et distsipliini probleemi saab lahendada ka linnatranspordi ja kellaparanduse abita, vahetult oma kollektiivis.»

(«Московский университет»)

*

Grazi ülikooli (Austria) tudengite sotsiaalkomitee nõuab valitsuselt demokraatlikumaid stipendiumiseadusi. Sel sügisel peaks Austrias jõusse astuma uus seadus stipendiumide kohta, mida riigi teadusministeerium käsitab kui edusammu, ent mis Austria tudengitele üpris vastukarva käib. Uue seaduse järgi väheneks veelgi nende tudengite arv, kellele stippi antakse, samuti väheneksid stipisummad. Jõukate kihi haridusprivileegid saavad selle seaduse valgusel aina ilmsemaks. Iseäranis suurt nurinat tekitas Grazis tõik, et uue seaduse järgi ei saa pedagoogikaakadeemia lõpetanud, kes tahavad edasi tudeerida ülikoolis, mingit stipendiumi. Avalikud diskussioonid valitsuse esindajate ja Grazi aktiivsete tudengite vahel jätkuvad.

(«Volksstimme»)

*

Alates 1978. aasta Aprillirevolutsioonist on **Afganistani DV**-s meditsiinitudengite arv kolmekordistunud. Riikliku Meditsiiniinstituudi alla kuuluvad ka Kabuli ja Nangarhari ülikooli arstiteaduskonnad. Instituudis on ligi 2400 tudengit. Tulevaste arstide praktiliseks koolitamiseks on instituudi käsutuses paarkümmend haiglat.

(«Forum»)

Otsinud MARTIN KOBRASTE

EKP TRÜ komitees

● 28. märtsi koosolekul võeti NLKP liikmeks üldfüüsika kateedri nooremteadur **Indrek Peil** ning liikmekandidaatideks taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri dotsent **Jaan Simisker** ja geograafia IV kursuse üliõpilane **Vallo Saar**.

● **Teadustöö olukorrast ja selle parteilisest juhtimisest õigusteaduskonnas** kõnelesid dotsendid A. Paltser, P. Kask ja J. Sootak, samuti teadusprorektor bioloogiadoktor A. Kallikorm ja parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris. Võeti vastu otsus.

● **Kaadriprobleemid ja kutsetaotlused** olid kõne all arsti- ja majandusteaduskonnas.

Liiklusprobleemidest

Neljapäeval, 24. märtsil rääkis arstiteaduskonna poliitpäeval Uue Anatoomikumi ringauditooriumis linna RAI ülem Arnold Müürsepp liiklusohutuse probleemidest Tartus. Juttu oli tänavate rekonstrueerimise ja liikluskorralduse muutmise perspektiivplaanidest, liiklusviisakusest ning LE sätete täitmisest. Kuulajad said teada uute sildade kavandamisest Emajõele. Loota on, et kunagi lakkab väsitav mürin Leningradi mnt. ühiselamute akende all — sealne autovool suunatakse tulevikus teisele teele.

Möödunud aastal ei jäänud Tartus auto alla ükski TRÜ töötaja ega tudeng. Lootkem koos autoinspektsiooniga, et ka edaspidi ei jää.

Õnnitleme!

*

Igas majas töötab mõni niisugune inimene, keda peame selle hoone päris omaks inimeseks. Marta Valgule on peahoone olnud nii koduks kui tööpaigaks. Oli ju siinsamas esimesel korrusel telefonikeskjaama ruumes kunagi kahetoaline korter. Selles elas komandant oma telefonistist naisega. Ülikoolis on Marta Valk ametis juba 1946. aastast. Telefonitöö on õpetanud teda ülikooli tundma, tema lahke toon ja abivalmidus on ta meile meelde jätnud. Kui sügiskuudel toimetusel telefoni polnud, tuli ta ikka meid keskjaama kutsuma: «Keegi tahab teiega rääkida.» Ja ega meie ainukesed olnud. Pole vist liiast toonitada inimestega suhtlemisel just lahkust, vastutulelikkust, mitteülemuslikkust. Kuidas on küll sellest meie igapäevases elus, esmajoones teeninduse poole peal puudus. Tasuks korraks kaeda vanemate inimeste poole, mõndagi märgata ja omaks võtta. Aga nii kipub väike sünnipäevajutt juubilarist kaugemale. 30. märtsil, Marta Valgu 70. sünnipäeval soovivad tema kaaslased ja kahtlemata kogu ülikooli rahvas sellele väikest kasvu hallipäisele sõbralikule naisele palju, palju õnne, peatset paranemist ja head tervist.

Komsomolikroonika

29. märtsil oli ELKNÜ TRÜ komitee järjekordne istung.

● Soovituse NLKP liikmeks astumiseks said **Aaro Saks (matem. V), Aivar Künnapää (õigust. V).**

● Soovituse NLKP liikmekandidaadiks said **Küllike Haavasalu (õigust. IV), Margus Mets (žurn. IV), Vahur Kalmre (žurn. V), Jelena Ditjakina (vene fil. IV), Irene Valtin (õigust. IV).**

● ÜLKNÜ liikmeks võeti vastu **Küllike Kuivari (saksa fil. III).**

● **Rita Petersellile (KKT IV)** avaldati noomitus koos arvestuskaardile kandmisega komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest.

● ÜLKNÜ ridadest heideti välja vene keele kateedri aspirant **Svetlana Mõtskina** seoses komsomoliorganisatsiooniga sideme kaotamises.

● Seoses ülikooli lõpetamisega vabastati **Krista Rebane (stom. V)** organisatsioonisisese töö sektori juhataja kohalt. Uueks sektori juhatajaks kinnitati ja koopteeriti komsomolikomitee liikmeks **Heli Reinola (õigust. II).**

Samal põhjusel vabastati **Sulev Rais** KOR-i komandöri ja õiguskasvatuse sektori juhataja kohalt. Sellele kohale kinnitati ja koopteeriti komitee liikmeks **Andi Kasak (õigust. II).**

● **Arutati ajaloo- ja õigusteaduskonna komsomolibüroode tööd aktiiviga.** Otsustati tunnistada õigusteaduskonna büroo töö heaks, ajalooteaduskonnas rahuldavaks. Otsuses rõhutati, et töö aktiiviga on teaduskondade komsomolibüroode üks tähtsamaid ülesandeid. See peab toimuma kõikidel tasanditel vastava plaani alusel pidevalt. Erilise tähelepanu all peaksid olema ideoloogilise ja organisatsioonisisese töö küsimused.

● **Põhjalikult arutati filoloogiateaduskonna komsomolibüroo tegevust ÜLKNÜ 19. ja ELKNÜ 19. kongressi otsuste täitmisel.** Aruande büroo tegevusest esitas büroo sekretär **Gaida Kabral.** Kaasettekande tegi komsomolisekretär **Aare Kruuser.** Filoloogiateaduskonna komsomolibüroo tegevus tunnistati rahuldavaks.

● Kinnitati EÜE välisrühmade uued koosseisud, seoses muutustega välisriikide kõrgkoolidega sõlmitud lepingutes.

● Jätkuvalt olid tähelepanu all ühiselamuprobleemid. Seekord oli luubi all ühiselamu valve.

35 aastat ÜTÜ füsioloogiaringi

7. ja 8. aprillil. toimub arstiteaduskonna järjekordne ÜTÜ konverents. Selle töö toimub põhiliselt sektsioonides. Üks neist on 1978. aastast peale iseseisvalt tegutsenud füsioloogiasektsioon, kus kuulatakse füsioloogiaringi liikmete teadustöö kokkuvõtteid.

Füsioloogia on arstiteaduskonna õppeplaanides üks esimesi erialadistsipliine, mis annab noorele tudengile põhiteadmised inimorganismi talitlusest. Sellele alusele rajatakse edasised teadmised haiguslikest muutustest ja nende ravist. ÜTÜ füsioloogiaring tegutseb arstiteaduskonna füsioloogiakateedri juures. Siin saavad võimaluse tungida teaduse sügavusse põhiliselt II kursuse tudengid. Suuremale osale asjast huvitatuile on see esmakordseks kokkupuuteks teadustööga. Oma esialgse teadustöö kogemuse on selles ringis saanud mitmed silmapaistvad teadlased ja õppejõud, nagu professorid R. Looga, T. Karu, S. Teesalu, A. Viru, R. Silla, meditsiiniteaduste doktorid S. Veinpalu, J. Reinaru, dotsendid M. Mägi, O. Rajavee, M. Kull, P.-H. Kingisepp ja paljud teised.

18. märtsil möödus ÜTÜ füsioloogiaringi asutamisest 35 aastat. See annab võimaluse heita pilku tehtule, tutvustada ringi ajalugu ja traditsioone. Selleks kogunetigi täpselt 35 aastat hiljem Uue anatoomikumi ringauditooriumi, **ringi aastapäevale pühendatud pidulikule koosolekule,** kus esinesid nii vilistlased (prof. A. Viru, prof. R. Silla, R. Altrov) kui ringi liikmed.

● **Koosoleku avas kateedrijuhataja prof. E. Vasar**, kes meenutas, et füsioloogiaring loodi meie austatud prof. E. Käer-Kingisepa initsiatiivil, kes oli ka esimeseks ja pikaajaliseks teaduslikuks juhendajaks. Esialgselt oli ringi liikmeid kaheksa, esimeseks ringivanemaks Tatjana Ždanko, keda enam meie hulgas pole. Asutajaliikmetest olid kohal R. Silla ja J. Reinaru. Ringi aastapäevaga seoses pälvisid rektori käskkirja ringi teaduslik juhendaja dots. P.-H. Kingisepp ja ringivanem, neljanda kursuse üliõpilane A. Viiklepp, kes esitas lühiülevaate füsioloogiaringi ajaloost.

Aja jooksul on füsioloogiaringi liikmed esitanud üle viiekümne võistlustöö, mis on toonud auhindu üleülikoolilistelt ja vabariiklikelt konkurssidelt. Füsioloogiaalaste ettekannete arv ÜTÜ konverentsidel on suurenenud eriti viimastel aastatel, mis näitab teadustöö ulatuse kasvu. Mitmeid ühiseid koosolekuid on peetud teiste ÜTÜ ringidega, nagu näiteks hospitaalsisehaiguste, bioloogia-zooloogia ja füüsikaringiga ning EPA veterinaariateaduskonna füsioloogiaringiga. Korraldatud on õppesõite üliõpilasteadusega tutvumiseks teistes kõrgkoolides ja sidemete loomiseks sealsete ÜTÜ ringidega. Mitu korda on külastatud I. Pavloviga seotud teaduslikke uurimisasutusi Leningradis ja Koltušis, käidud Riia Meditsiiniinstituudis ja Meditsiiniajaloo Muuseumis, Tallinna purjespordikeskuses ja mujal. Füsioloogiaringi liikmed on esinenud ettekannetega Kutaisis, Smolenskis, Riias, Kaunases jm.

Sel aastal esitasid paljud liikmed lühiettekande mõne füsioloogia suurkuju elust ja tegevusest — sel viisil püüame lähemalt tundma õppida teaduse ajalugu. Kevaditi on käidud A. Schmidti ja F. Bidderi haudu korrastamas.

● **Prof. E. Käer-Kingisepp meenutas üliõpilaste teadustööd kodanlikus ülikoolis ja tõi esile need eelised, mida on meile antud tänapäeval.** Tol ajal ei olnud üliõpilaste teaduslikke ringe. Arstiteaduskond teatas õppeaasta algul auhinnatööde võimalikud teemad. Üliõpilane valis nende hulgast ühe, et siis uurimistöö aasta lõpus vormistatult esitada. Igale teemale oli autasuks määratud üks kuld- ja hõbeauraha. Töö tegijate nimed kirjutati eraldi ümbrikusse, kui mõni töö auhinda ei saanud, põletas ülikooli rektor andmed töö kohta avalikult küünlatulel. Praegu on endiste aegadega võrreldes tunduvalt avaramad võimalused teadustööga tegelemiseks. Tööde temaatika ja arv pole piiratud, iga sisukas töö leiab tähelepanu.

● **Prof. A. Viru võrdles füsioloogiaringi aastapäevale esinema tulekut pöördumisega oma teaduskoju, kust ta oli kunagi hoogu võtnud tiivasirutuseks teaduses.** Praegustele ringiliikmetele tuletas ta meelde kuulsa teadlase, stressiteooria rajaja H. Selye ütlust, et seose põhjuslikkuse selgitamiseks teaduses on vaja teravmeelsust, mõtteerksust ja oskust näha puude taga metsa. See on omane just noortele. Nad on vabad ka mõttestambist, mistõttu peavad julgelt teadusse astuma. Prof. A. Viru ettekanne «Kehalise pingutusega kohanemise uurimise perspektiividest» oli seotud töö- ja spordifüsioloogiaga. Selles käsitleti huvitavalt neid põhjusi, mis on ajalooliselt sundinud inimesi nende töövõime uurimisega tegelema. Üheks aktuaalseks küsimuseks sealhulgas on olnud sportlaste töövõime hindamine ja suunamine.

● **Prof. R. Silla, kes töötab Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituudis, puudutas oma esinemises laste ja noorukite ealise füsioloogia probleeme.** Selgus, et aktseleratsioon (inimese põlvkondade arengu kiirenemine) on suurem neis linnades, kus keskkonna saastatus ei ületa lubatud normi piire. Liialt saastatud õhuga suurlinnades on uuringud näidanud jällegi aktseleratsiooni pidurdumist. Maa-asulates, kus õhk on puhtam, on ka aktseleratsioon vähem väljendunud.

● **Elava diskussiooni tekitas Tallinna G. Otsa nim. Muusikakooli direktori R. Altrovi ettekanne «Hingamisest muusiku pilguga», mis oli pühendatud puhkpillimängijate hingamise iseärasustele.** Ilmnes, et kuigi trompetimängija võib pilli puhumisel saavutada kõrgeid rõhuväärtusi hingamisteedes, on palju raskem mängida flööti, mis selliseid kõrgeid rõhkusid ei nõua, kuid on seotud suure õhukuluga (kuni 50 liitrit minutis). Sellega kaasuv alveolaarõhu koostise muutus võib kogu organismi talitlusele oluliselt mõju avaldada. Puhkpillimängijate hingamist on siiani üldse vähe uuritud ja seda oleks väga vaja kasvõi hingamistehnika õigeks õpetamiseks, resümeeris R. Altrov.

● **Üliõpilasettekannete teemadeks olid serotoniini toimemehhanismidest kõhunäärmetalitlusele (R. Heiman V k., A. Johanson II k.), vaimse pinge ja füüsilise koormuse mõjust sülje suhkrusisaldusele (K. Neilinn IV k.), elektrolüütide bilansist lihastöö puhul (R. Kolk ja K. Kisand IV k.), serotoniinretseptoritest kesknärvisüsteemis (A. Soosaar ja A. Reimets IV k.), südametsükli faaside ööpäevastest muutustest naistel (P. Arak ja M. Heinpalu III k.) ning süsihappegaasi osarõhu mõõtmisest venoosses veres (T. Särev II k.).**

Kuigi ettekanded puudutasid erinevaid meditsiiniharusid, ühendas neid mingi füsioloogilise probleemi lahtimõtestamine.

Ringi oli tulnud aastapäeval tervitama TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees dots. J. Sootak, kes andis üle TRÜ aukirja ja ÜTÜ medali. Sõna võtsid ka mitmed vilistlased, kelle arvates jättis ettekandekoosolek soliidse konverentsi mulje ja seetõttu soovitati tulevikuski neid koos vilistlastega pidada.

Õhtut jätkati ühises meenutuste kohvilauas, kus jagati muljeid ringi algusaastaist, vaadati dots. P.-H. Kingisepa filmi kuulsa füsioloogi A. Schmidti mälestussamba ülesseadmisest ja avamisest ning dots. O. Imeliku värvipilte ülikooli juubelist.

Õhtu lõppedes jäi kõlama mõte: tore on, kui TRÜ lõpetanu saab pärast üliõpilasaastaid öelda, et ta on oma esimesed sammud teaduspõllul teinud füsioloogiaringis.

ANTS VIIKLEPP,
ravi IV k.
füsioloogiaringi vanem

EÜE Tartu regioon

«Emajõgi voolab jälle,» ütles **Tartu regiooni komandör Vahur Keldrima**, vaadates jalakäijate sillalt alla mustava vee poole, millel hulpisid üksikud väsinud jäätükid. «See tähendab, et varsti läheb lahti kõvaks parvetamiseks,» arvas **peainsener Urmas Uiboleht.** Te võite küsida, et mis see parvetamine siia puutub? Seletus on lihtne. Allveelaev, mis möödunud suvel Emajões kurseeris, roostetas läbi ja kanti maha. Sellise olukorra edaspidiseks vältimiseks ning seoses rauakaupade hindade tõusuga otsustas regiooni juhtkond ehitada parve. «Parv on parem, ei löö muhku pähe,» põhjendas otsust **ohutustehnika insener Andrus Allik.**

Praeguseks momendiks võib öelda, et palgid on kogutud ja ka internatsionaalne meeskond komplekteeritud. Kellel allveelaeva sumbunud õhust ja raudsetest seintest isu täis, võib parvesõitu proovima tulla, sest «Värske õhk on tervise pant!» ütleb **arst Jaan Mölder.**

Lähemat informatsiooni saab ELKNÜ TRÜ komiteest teisipäeval kl. 17—18.30, kui kohal on komandör ja komissar, ja neljapäeval kl. 17—18, siis on kohal komandör ja arst.

TIIT RUISU,
regiooni komissar

Maestro tähtpäevaks

Juubilar 1975. aasta üldlaulupeol.

«Pärast ülikooli astumist 1923. aastal hakkasin laulma Akadeemilises Meeskooris ja juhatama mõnd üliõpilaskollektiivi, nende hulgas ka naiskoori (1926—1928). Sealt saingi ajendi kindlama baasiga üliõpilasnaiskoori moodustamiseks. Sobiv aeg saabus pärast Suurt Isamaasõda. 3. märtsil esitasin (siis juba ülikooli muusikaõpetajana) rektorile avalduse ülikooli naiskoori asutamiseks. Samal päeval andis rektor professor Alfred Koort oma nõusoleku. Nii sündiski praegune TRÜ Akadeemiline Naiskoor.»

«TRÜ» nr. 16, 1975

* * *

«Esimene üliõpilaslaulupidu õigustas ennast kõigiti, ta täitis oma ülla ülesande väärikalt ja tal on tugevad eeldused selleks, et panna alus uue, täiesti vastuvõetava traditsiooni — üliõpilaslaulupidude traditsiooni — kujunemisele.»

Kogumik «Esimene üliõpilaslaulupidu»
Tartu Riiklik Ülikool 1957

* * *

Tsiteerida võiks palju, sest palju on maestro Richard Ritsing ise kirjutanud, palju on temast kirjutatud. Üks inimene on oma elu jooksul jõudnud väga palju, väga sügavalt. Ja aina seotud ülikooliga: aastakümneid TRÜ muusikaõpetaja, juhatanud Tartu Üliõpilasmeeskoori (Tartu Akadeemiline Meeskoor), TRÜ naiskoori, algatanud ja juhtinud esimest üli õpilaslaulupidu Tartus...

Helilooja ja dirigendi, Eesti NSV teenelise kunstitegelase austamisõhtu toimus aulas reedel, 25. märtsil. Päev, millal äratuse tõid TRÜ naiskoor ja TAM, kuulutas pärastlõunal üliõpilise Tartu koorijuhi oma linna aukodanikuks. Õhtul andis linna parteikomitee esimene sekretär Indrek Toome üle ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirja. Rektor Arnold Koop kuulutas maestro TRÜ autudengiks. Sellesse kirevasse päeva mahtus ka palju laulu. Kontserdi algul esitas segakoor «Vanemuine», mida R. Ritsing on juhatanud 48 aastat, tema hilisemat loomingut. Lõpulaulu laulsid koos kuus austama tulnud koori.

Peahoone auditooriumis 140 viisime näha aga väikest juubelinäitust.

Sündmusrikas päev on möödas. Jätkugu juubilaril veel kauaks loomeindu!

* * *

5. aprillil kl. 16 *toimub ka teadusraamatukogu konverentsisaalis Richard Ritsingu 80. sünnipäeva tähistav muusikaõhtu. Üritusest võtab osa juubilar, kes on lubanud kõnelda oma sidemetest üli kooliga.*

Põhiettekanne on Tartu Muusikakooli lõpetajalt Laine Randjärvelt, kes tutvustab tähtsamaid fakte koorimehe elust ja loomingust. R. Ritsingu instrumentaalmuusikat esitavad O. Prinits, A. Russak, K. Loona, A. Loona ja R. Bleive.

See õhtu avab raamatukogus loomisel oleva fonoteegi lugejaürituste sarja, mis märgib muusikute tähtpäevi ning tutvustab nende loomingut põhiliselt fonoteegis leiduva materjali põhjal.

Avaüritusele oodatakse rohket osavõttu.

Raskemeelne folkmõtisklus

Pean folklaulu aja südametukseks. Folgikeeli on ikka valusatest ja ilusatest asjadest räägitud. Ikka sellest, MIS TÄNA, MIS JUST PRAEGU TÄHTIS JA OLULINE.

Ja seepärast ongi esimeseks hinnangukriteeriumiks folklaulus just TEADE, selle olemasolu.

Eelöeldu olgu aluseks tagasivaatele, et mis siis juhtus 19. märtsil «Vanemuise» kontserdisaalis «Kevadkontserdil 83», kus kõik oli hästi mõeldud ja siiski halvasti välja kukkus.

Kõigepealt räägin rumalast stiilist, mille paljud esinejad omaks võtnud. Tegemist on nimelt FOLKMEHELIKKUSEGA.

Folkmees on populaarne, folkmees on rahvamees. Ta tuleb ja ajab rahvalikku pula suust välja ning püüab ka mõne sotsiaalse labanalja visata. Siis võtab folkmees kitarri, pinistab natuke, ning jõudes oma ebamusikaalsuse tipule, sonib maha mõne Runneli teksti. Seejärel langeb folkmees õndsasse rahulollu, sest arvab end oma missiooni täitnud olevat. Siis läheb folkmees ära.

Ja tulebki nüüd

KOBAKAS KIVI KORRALDAJATE KAPSAAEDA.

Oleks võinud ikka vaadata, keda lavale lasta. Allakirjutanu, kes on ääretult ebamusikaalne, leiab, et temagi oleks võinud lavalt mingi teksti maha soiguda, kusjuures tase oleks kenakesti mõne kehvemapoolse esinejaga sama olnud. Kahju.

Igatahes viis esinejate ja esitatava nõrkus selleni, et kaduma läks ka tasemel olijate poolt öeldu. Lihtsalt kadus ära üldisesse hallusse. Ja kokku on kõik eelöeldu taandatav vaid ühele sõnale —

VASTUTUSTUNDETUS.

Peamine on selge — kui laulufestival, siis peab ka laulda oskama. Aga kui laulda, siis mida? Millist teksti valida?

Palju lauldakse Runnelit. «Meie ajastu südametunnistus,» ütles Reet Valgmaa. Ent ainuüksi Runnelist ei piisa. Mõnele tundub, et liida ainult tema sõnadele mingi viis ning populaarsus ja aplaus tulevad nagu müdin. Aga ei tule. Imehästi tõestas seda ka läinud kontsert.

«Aga ehk laulda midagi hoopis sügavat ja rasket,» mõtleb folklaulja. A. Müller näiteks valis esitamiseks ühe Ivan Bunini luuletuse. Tekst oli tasemel — ikkagi klassika, aga loodetud efekt jäi tulemata, sest tekst oli liiga raske. Iga luuletus lihtsalt ei kõlba laulmiseks, sest MÕTE EI JÕUA PÄRALE.

Kontserdil mõjus tekstiga manipuleerimisena Kiho *ja* «Theurgia» *lauldud* «Kullervo surm». *Trummipõrin ja rütm saavutasid küll suure sugestiivsuse, kuid samas kadus ära ka kohmakalt esitatud tekst. Ja nii, kui lõpuks suure ja pika laulu võimsa mõju alt lahtisaanuna endalt küsisin, mis siis juhtus Kullervoga, jäi vastus paraku tulemata. Midagi suurest regivärsilaviinist ei meenunud. Siiski on «Theurgia» trupil oma stiil ja jõud, millest veel midagi v ib sündida.*

Kontserdi tipp-palaks jäi «Mõtelda on mõnus» *duolt* Lunge-Taniloo, *kel instrumentideks kitarr ja orel. Hämmastas juba nende nii erinevate pillide koosk la, lisaks ka teksti lihtsus. Siin asus autori rolli ka kuulaja ise, kes kõik ütlematajäänu ise juurde sai mõelda.*

Lõpetuseks veel lühiülevaade neist esinejaist, kel midagi öelda oli ja kelle nime kirjutades sulg peos tõrkuma ei hakka.

Need olid: «LEIGARITE» LAULURÜHM, kelle ponnistused paraku tühja jooksid. Fuajees ja kohvikus polnud alguse märgusignaali kuulda ja nii rüseleti saalis kogu nende esinemise aja. Eesti rahvalaul on pärl, millist järgmistelgi kontsertidel kuulata tahaks. Ent leitagu siis pärlile õige koht või tehtagu signaalimasin korda. KADRI KASK ja BAIBA BÕTŠKOVA laulsid hästi ja ilusasti, mis varemkuuldud ebamusikaalsuse tõttu seda enam välja paistis. «Suvi suur maalritöö» läks saali kenasti pärale. REET VALGMAA esinemine oli kompaktseim ja läbimõelduim. Ei ühtki ülearust sõna, segast mõtet. Parim Runneli teksti esitus. ANNE ADAMS oma tuntud headuses pani kontserdi esipoolele punkti. JAAK JOHANSON JA KONSERVATOORIUMI POISID pakkusid stiilseima kava kaheküm nendate-kolmekümnendate džässist. VALDO RANDPERE JA LEILA MILLER orienteerusid paraku liialt oma populaarsusele ja seepärast eriti ei pingutanud. «Pühajärv» on ju kena küll, aga kipub juba tüütama. MARIA REEDIK JA KATRE KÕIVA lauldud ingliskeelsed ballaadid olid selged kui allikavesi. KARIN LIPPUS ainukese esinejana laulis eesti luuleklassiku Marie Underi 100. sünniaastapäeva meeles pidades tema teksti. ALEKSANDER MÜLLERILE viskas tehnika vingerpussi. Samas hakkas aga müllerlik lollitamine tüütama ja nii ei saadudki saalis pihta, kas mikrofon oli tõsiselt katki või tehti hoopis lolli nalja. Laulda Müller küll suurt ei mõista, aga tema stiil on huvitav ja teinekord nauditavgi. URMAS ALENDER jäi ikka Alendriks ja ei midagi rohkem ega vähem. Lisaks veel ansambel «KAPELL», kelle kantrilaul oli kõrvale kaunis, kuid mõistusele null, ja «INSTITUUT», kelle esinemise ajal publik juba igavluses uneles ning muusikal tühja lasi voolata. Finaal ning Taniloo oreliga saadetud ühislaul «Öö lõhnab, vihma sajab». Sellega viietunnine mammutkontsert lõppeski.

Kodus kuulasin oma lindikogust üle paljud eesti folkklassika lood, tahtmatult segunesid need kontserdimuljetega ja sest segust sai kindel veendumus — ka tuleval kevadel lähen folkkontserdile, et näha, KUHU SIIS SAMMUB LAULUPIDUDE RAHVA FOLKLAUL.

REIN R. SIKK

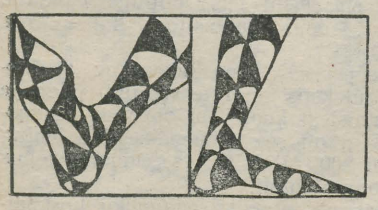

Mind parasjagu hämmastas, et teatris polnud ühtki tuttavat kirjandusõpetajat. Küllap nad ei julgenud OMA Gorkit **(«Põhjas» — Viljandi Draamateater)** *lõhkuma tulla, olles ENSV teenelise kunstniku Ingrid Aguri töö aitab kaasa sisserännanute viletsuse rõhutamisele. Raskusi ja kannatusi õhkub lavalt. Lavakujundusele on omamoodi kontrastiks näitlejate rabelemine, visklemine, tormamine, justkui mingi salapärane energia ülejääk. Sümboliseerib see meeleheite-hüsteeriat või tsitaati kavalehelt: «Ja «Põhjas» puhul peab tahes tahtmata meenutama, et kaevu põhjast on isegi päeval näha tähed.»*

Lausa häirivalt mõjus Zoja Mellovi Vassilissa Karpovna, ta meenutas kangesti midagi mannekeeni ja karikatuuri vahepealset.

Kui palju on neid, kes küll meie vaateväljast välja jäid, aga kellele annab elamise jõu üksnes USK paremasse?

. . .

Lõputu rodu mikse jääb õhku rippuma.

Etendusi, mis vaatajat end unustama panevad, pole just liiga palju. Seda tänuväärsem on «Põhjas», mis laseb kõik vagunid-vedurid rutiini rööpaist välja joosta.

* * *

Teatrikuine nädalavahetus

varasematest Toominga lavastustest piisavalt läbi raputatud.

Kavaleht vastab igati keskkoolitunnist kaasa võetud ootustele: kondised käed sirutumas ahastuses, lootusetuses musta tühjusse, kuhu langeb kitsas valgusriba. Siiski.

Toominga eksperiment (tegelikult nüüd juba enam mitte eksperiment; pruugib vaid meenutada «Kauka jumalat», «Tõde ja õigust», «Rahva sõda», et diletantki näeks etenduses seda tooming(a)likku, tunnetaks seda tabamatut MISKIT, mis muudab nii Kitzbergi, Tammsaare kui ka Vilde üheks lavalaudadel tegutsevaks Toomingaks) lööb meie (dogmaatilistel?) arusaamadel jalad alt. Ei tea, kas ikka tasub klassikast, millesse meil (märksa enam veel vanemal generatsioonil) on oma üsnagi kindlapiiriline suhtumine (mis sest, et enamasti valmismallidena üle võetud) sel määral üldistuseks ja sümboliks muuta?

Igihaljaste asjade puhul on uute lähenemisnurkade ja dramaturgiavõtete otsimine loomulik, stambid ei rahuldaks kedagi. Praegu näib, et Tooming kipub üle piiri, ja seda kirjandusliku algmaterjali kahjuks. Praegu on mõned meist klassikute «toomingliku pügamise» pärast siiralt tigedad, aga eks minevikustki ole teada, kuidas oma ajast ette jõudnud mõttehiiglasi ootas tuleriit.

Nolens volens *tuleb meelde palju-kära-vähe-villa-tarkus, kui kannatuste mõttetust saadab kõva lärm. Kohati kaotas ka tekst sõnade väljakarjumise tõttu.*

Naaskem taas sümbolite juurde: Medvedjev, vaat peas, tatsub mööda lava ja lõpuks võtab laudkasti üle pea. Sümboliseerib see politseiniku äärmiselt piiratud silmaringi või kõva pead (loe: puupead) või soovi tegelikkuses toimuvat mitte märgata või . . . ?

«Kas need on siis inimesed?» küsiti laval ahastusega ja terve saal läks valgeks. Anti võimalus vaadata ennast või parempoolset naabrit või eesistujat või . . .

Miks Kleštšil jalad taeva poole peavad olema?

Minu nõrka fantaasiat või kehva tähelepanu või . . . kinnitas arusaamatuks jäänud esimese vaatuse lõpp, kus kõik tegelased nagu peata kanad liikusid mööda lava, ise muudkui midagi seletades ja hüüdes.

Fraasile «Kui kõik jätavad töö, mis siis saab?» järgnes tähendusrikas paus. Ehk asja tuuma kohale jõudmiseks või küsimuse aktuaalsuse tajumiseks või . . .

Peale teadet, et näitleja poos end üles, löödi lamp kõikuma. Valgus levis laiali, ansambel ise jäi varju.

Ei tea, kas on liigne originaalitsemine, kui otsida ühist Ed. Albee näidendist **«Kõik aias»** *(Pärnu Draamateater) ning Lev Tolstoi romaanist «Anna Karenina»? Kas too ameerika abielupaar mitte ei korda inimkonna igavest viga, samastades õnne ja isiklike soovide täitumise? Sest õnn ning kasvuhoone pole olnud, ei ole ega hakka ka olema sünonüümid.*

Teise vaatuse lõpus koostab Richard külalistele pakutavate jookide nimekirja, kuigi hetk tagasi sai talle selgeks naise lisateenistuse allikas. Naudinguga võib jälgida näitleja mängu, mis peegeldab kujukalt mehe sisemuses vallandunud orkaani allasurumist mehhaanilise tegevusega. Tahtmatult meenub Pärnu teatris samalt autorilt lavastatud «Kes kardab Virginia Woolfi?» ja Aarne Ükskülа seal. Taas külalistetoas äärmuseni viidud sisepingega abikaasa, kes sardooniliselt suudab olukorrast üle olla. Aarne Ükskülа täpne sõna kandmas täpset mõtet. Et viimane ka oma nüansilikkuses vaatajani jõuaks, hoolitsevad näitleja mümika ja žestid.

Kel rohkem asja vastu huvi, võib eelmised kultuurilehed välja otsida. Aga oma silm olevat endiselt kuningas.

KERSTI MAAL,
žurnalistika III k.

Punk on lahe

Viimase paari aastaga oleme jõudnud juba üsna kenasti harjuda mõttega, et meil on ainukeseks punk-muusika viljelejaks ERKI ansambel «Trust». **See aga oli nii ainult 19. detsembrini 1982. Sel päeval atesteeris komisjon eesotsas Felix Mandrega Tartus uue grupi «Vahe», kelle stiili ainsaks mõõdupuuks on samuti punk.** *Atesteerimiskomisjon kiitis kollektiivi meeldivat ning huvitavat vokaali ja teravat ansamblitunnetust. Ette heideti liigset lärmakust, rohkeid detsibelle. (Mis parata — komisjon koosnes ikkagi ju auväärsetest kesk-ealistest . . .) Mõningaid puudujääke arvati olevat ka väljenduslaadi (s. o. stiili) küpsuses, sest tegemist oli ikkagi vähe koos mänginud ansambliga. Kuigi — tõsi küll — juured ulatuvad 1982. aasta algusesse, kui ebarahuldavates ja kitsukestes tingimustes hakati esimesi proove tegema. Kokku tuldi kas väikesesse ühikatuppa või kellegi juurde koju (kaks ansambli liiget elavad Tartus). Nii tegutseti vahelduva eduga kuni 1982. aasta sügiseni, kui EPA klubis avanes ootamatult võimalus korraliku võimendusega musitseerida, seoses ansambli «Kolmikhüpe» lahkumisega EPA klubi alluvusest. Nii võttiski punkheli rahuldava heliaparatuuriga puhtad ning hirmuäratavad tämbrid peale. Igatahes esimesel suurel avalikul esinemisel (1. märts 1983. a. O. Ulbi diskokavas. Proovi ning kindluse mõttes ei riskinud «Vahe» siis veel soolokavaga lavale minna. Diskori juhitud õhtul mängiti lihtsalt kümme lugu tantsuks ja muidu* show'ks) *võttis rahvas «Vahe» küll meeletu heakskiiduga omaks. Ka ansamblipoisid said naha märjaks . . .*

Kes siis mängivad-laulavad uues pundis?

Kõik nad on tudengid. Seega on tegemist jälle ühe üliõpilasansambliga. Grupi liidriks tuleb ilmselt pidada **Eerik Metstakki (spordimed. III),** *kelle hooleks on jäetud kitarrimäng ja lugude komponeerimine.* **Bassi hoiab Jaak Moosel (KKT II).**

(Järg 4. lk.)

KUI RASKE ON OLLA VAIMNE

Traagiline jutustus sellest, et ka aeg on raske.

Olles juba pikki aastaid oma lühikesest elust siinse templi akadeemilises hõngus ning tarkusest lummavate seinte vahel veetnud, jõudsin ma äratundmisele, et kahjuks pole ma siiski alma mater'i tudengi nime vääriliselt vaimne. Ja peale seda, kui olin pikema aja jooksul jälginud mitmeid meie linnakeses liikuvaid vaimuinimesi, arvasin olevat leidnud retsepti, kuidas viimaks ometi tõelise vaimuhiilguse ja täiuseni j uda.

Alustasin habemest. Aga võta näpust või l uast — ikka sile. Siis soovitasid head sõbrad mulle mingit võikalt haisvat segu seest- ja välispidiseks harimiseks. Lisaks kasutasin ka pastasid «Kitifix» ja «EPO». Peale mitme naha koorumist mu alalõualt sain siiski hõreda, kuid vaimse tuustikese paika.

Tähtis vaimsuse kriteerium on ka silmad. Nood peavad olema magamatusest ja klassikute lugemisest punased. Globaalset vaimupinget näitavad lotid silme all.

Vajalikke ettevalmistusi vaimse välimuse saavutamiseks alustasin juba eelmisel õhtul enne minu vaimu eeldatavat demonstratsiooni. Kõigepealt lugesin eest taha ja tagant ette kurba teost «Vaene Liisa». Selle tagajärjel nutsin mitu tundi südantlõhestavalt. Enne uinumist pigistasin kleeppaelaga kaunid kortsud silme alla. Hommikuks olid lotid naturaalsed. Nüüd jäi veel silmi bensiiniga hõõruda. Õhtusest nutmisest niigi punased silmad said purpurit juurde ning pundusid küllaltki vaimselt pealuust välja. Kõrgete mõtete sümboliseerimiseks pöörasin silmad veel pahupidi. Pikapeale see kõõritamine küll väsitas, aga raske, jah raske, kuid ka mõnus on olla vaimne.

Riietuse valisin tavalise — veidi üleshargnenud, rohkete toidu- ja veiniplekkide ning kopitusehaisuga kampsun. Kopitusehais on vaimuhiidude tüüpiline kaaslane ja näitab kogu maailmale nende kitsaid elu- ja olmetingimusi.

Suures ettevalmistuste saginas ei unustanud ma hetkekski olulisi detaile. Ja nimelt — alahuul peab pidevalt olema veidikene töllakil. Sealt võib ka sülge habemele nõrguda. Habe ise olgu soovitavalt soustine. Pea sassis, küüned lõikamata, hambad erkkollased. Välimuse üldilmes peab domineerima tüse joon — teatavasti söövad vaimuinimesed vähe. Seepärast on nad ka pidevas näljas, mille tagajärjel nad alatihti näljapaistetuses vaevlevad. Viimase detaili saavutamiseks ahmisin enne toast lahkumist palju õhku sisse. Välja ei lasknud.

Astusin uulitsale ning hakkasin liikuma juba ettemääratud marsruudil: TRÜ raamatukogu — «Edasi» toimetus — «Miška» — ülikooli peahoone. Nimelt olla nende hoonete läheduses ka varem mõnd vaimset inimest nähtud.

Sammusin vaikselt mediteerides. Käes oli mul lõhkine kilekott veel avaldamata teose käsikirjaga. Kuna mul endal ühtegi teost parasjagu polnud, võtsin kaasa 32 lehekülge ruudulist paberit, kuhu oli 300 korda kirjutatud: «Õpilane on viisakas, peseb käsi ja hambaid ning kirjutab korraliku käekirjaga.» Selle pedagoogilise n ksu abil murti kord minu vastupanu kõigele heale.

Ja tegelikult sisu polegi oluline. Sest kui mõnikord kellelegi lugeda annad, siis olenemata sisust tuuakse materjal kahe kuu pärast ja kaks korda enam kortsununa tagasi. Ja öeldakse, et geniaalne ja kohutavalt sotsiaalne ning kõike olulist käsitlev. Samas aga kaheldakse alati tugevasti, kas kusagil avaldatakse, sest et valdav osa toimetajatest olla endiselt juhmid...

Nii ma siis hõljusingi juba varem nimetatud asutusi mööda ja pakkusin oma teost lugeda. Pirogovi ausamba ligiduses püüdsin möödujatega pii-keeles suhelda. «Ülikooli» raamatupoes esitasin müüjataridele seitse guatemaalakeelset aforismi. Raamatukogu kohvikus joonistasin lauaplaadile «tao» märgi ja pugesin nurka, et hakata ülikooli tarkusesambaid vaimujõuga turuhoone alla nihutama. Ent siis tuli naine, kel nimeks Laine ja viskas mu välja.

Poolmurtuna läksin suletud nurgatagustesse. Seal karjusin, trampisin jalgu ning vehkisin kurjakuulutavalt kätega, kuni olin kohutavalt vihane. Seejärel ostsin lehmaketi, sidusin end sellega Raekoja platsi purskkaevu külge ning hakkasin vabadust nõudma.

Poole tunni pärast tulid mehed hallis ja vabastasidki mind. Nüüd olen SIIN, kus valgetes kitlites tädid tablette annavad. Meid vaimseid mehi on siin palju. Mõned isegi kahe peaga. Aga see ei häiri. Siin on lubatud ka nelja käega olla. SIIN lõpebki vaimuhiiu saatus.

Siit vabanemise järel loodan oma tõelist vaimsust vaid koduses ringis demonstreerida. Sest nagu näha oli, on AEG NII RASKE, ET OI-OI-OI ja MILLEGI TÕELISE TEGEMISEKS pole ta veel mitte küps.

ERVIN AHIN

KALLISTA KANN

28. II 1895—25. III 1983

Teisipäeval, 29. märtsil saatsid võõrfiloloogid TRÜ peahoonest viimsele puhkepaigale Raadi kalmistul kauaaegse võõrkeelte kateedri juhataja filoloogiakandidaadi dotsent Kallista Kanni. Erialalt romaani filoloog, suutis ta oma pikkade tegevusaastate vältel peale prantsuse keele sõnastike, grammatika ning õpikute koostamise aidata luua ka saksa keele õppekirjandust kõrgkoolidele ning tegelda võõrkeele õpetamise metoodikaga.

K. Kann sündis 28. veebruaril 1895 Tartus teenistujate perekonnas, õppis Tartu ülikoolis romaani filoloogiat ning lõpetas õpingud 1932. Enesetäiendamine Pariisis andis võimaluse hilisema kandidaaditöö (magistritöö) jaoks materjali koguda. 1945. aastal tuli ta tööle TRÜ-sse, kus asus peagi juhatama võõrkeelte kateedrit, mis tollal koondas kõiki ülikoolis võõrkeeli õpetavaid õppejõude. Võõrkeelte osakonna taasavamisega 1956 asus dotsent K. Kann jällegi intensiivsele pedagoogilisele tööle võõrkeelespetsialiste ette valmistama, pühendades peatähelepanu prantsuse filoloogide uue põlvkonna kasvatamisele. Suurepärane keeleoskus, imetlusväärne entusiasm ning pedagoogimeisterlikkus tegi isegi võimatuna tunduva võimalikuks: kui mõned aastad üldhariduskoolis prantsuse keelt ei õpetatud, suutsid üliõpilased viie ülikooliaasta jooksul dots. K. Kanni juhendamisel prantsuse keele täielikult omandada.

Unustada ei saa dotsent Kallista Kanni energilist, ettevõtlikku tööstiili, ta hoolitsevat suhtumist kolleegidesse ning õpilastesse. Unustada ei saa ta sädelevat isiksust, sügavat kultuurihuvi ning erilist muusikaarmastust. *Sit ei terra levis!*

Võõrkeelte kateedrid

HVILOLOOGIATEADUSKONNA TEKAANILE AVALDIS.

Palun vabastada mind ajaloolise materialismi loengutest ja seminaaridest materjaalselt raske olukorra pärast. Mind eemaldati juba mineval aastal ühikast välja ja stippi pole ka juba neliandat semestert saand. Nõnda peangi oma materjaalse olukorra jaoks peale õppetundisid elamist hankima ja arvan et see kompanseerib materjalismi loengud sest ma ju tegelen ka materjali eesmärgil. Samas palun mind veel mitte exmartikuleerida ja võimaldada mul kolmas kursus veel kord üle korrata. Ausõna teen ma eesti keele krammatika eksami juba sellel aastal ehk ära.

Igavesti teie üliõpilane ja tulevane hviloloog
TAAVET TÜNAMO

Tartus, kaks päeva tagasi sellel aastal.

Üliõpilane Vinston proovib ära

Üliõpilane Vinston istus raamatukogus ja piinles. Nüüd siis pidi ta selle ära proovima. Häda, meenus Vinstonile, ajanud kusagil härja kaevu. «Ja ega minu häda väiksem ole,» püüdis ta end õigustada.

Vinston läks riiuli juurde, punastas ja võttis vajaliku köite. Istus siis, avas raamatu.

«Hea pehme paber,» hindas ta. Žiletti hoidvad sõrmed higistasid. Vinston oli paar aastat habet ajanud, kogemused läksid asja ette — tera liikus kindlalt.

«Käes...» Ta murdis lehe kokku ning pistis tasku. Nüüd veel köide kohale ja võis minna. «Kiiresti, kiiresti,» vasardas Vinstoni peas, «kui käimlas ainult järjekorda poleks.»

* * *

Üliõpilane Vinston istus ühiselamus oma toas ja piinles. Nüüd siis pidi ta ka selle ära proovima.

Vinston tõusis, tõmbas kardinad ette, keeras ukse lukku. Siis avas kapi. See oli Lammase kapp. Vinston ajas käed alumisse riiulisse, kobas seal ringi.

«Käes...» Miski kärises, natuke raginat, paar prõksatust — ja kõik. Vinston vajus jõuetult voodisse.

«Kas tõesti olen ma nüüd siis...» — mõte sellest oli nii õudne, et ta ei julgenud seda lõpetada.

Ning rahulikult uinuda suutis Vinston alles kolmandal ööl.

* * *

Üliõpilane Vinston seisis Sille ukse taga. Nüüd siis pidi ta ka selle ära proovima.

Vinston koputas, koputas veel — ei midagi.

«Jääb proovimata,» lõi Vinston käega ja kõndis minema.

Võitis sõprus

Laupäeval kella kahe paiku peatus Vanemuise tänava õppehoone ees Läti numbriga LAZ. Taas oli teoks saamas sõpruskohtumine **Läti RÜ ja TRÜ geograafide vahel.** Võiks lisada «traditsiooniline», kui järjekorranumber 2 seda lubaks. Möödunud aastal olid võõrustaja osas ürituse algatajad — lätlased, sellel aastal siis meie.

Laupäeva pärastlõunal prooviti Kingissepa tänava võimlas jõudu meeste ja naiste võrkpallis. Avatervitused ütlesid TRÜ füüsilise geograafia kateedri juhataja H. Mardiste ja LRÜ geograafiateaduskonna dekaan J. Strauchamnis. Temale anti ka avaservi au. Matši lõpptulemus oli sõpruskohtumisele igati kohane: meestel 3:0 võit TRÜ geograafidele, naistel sama tulemusega lätlastele.

Peolauda istuti Vanemuise tänava õppehoone vastvalminud sööklas. Pärast tervitustooste jätkus õhtu meie tudengite koostatud slaidiprogrammiga. Värvipilte Eestimaa loodusest ning geograafiatudengite argi- ja pidupäevadest saatsid siirad kommentaarid. Nii mõnigi kuulaja-nägija oskab nüüd Eestimaad ehk pisut teise pilguga vaadata. Kokkupanijatele tasuks tugev aplaus. Tõelise aplausitormi kutsus aga esile ansambel «Masajas Volli».

Õhtu kulminatsiooniks kujunes sõprus- ja koostöölepingu allakirjutamine. Lätlaste koostatud lepingutekstis on ette nähtud sidemete edasine arendamine — sõpruskohtumistest koostööni õppe- ja teadusvallas. J. Strauchmanise sõnade järgi on see esimene selline leping Läti RÜ-s. Kokkulepe kehtib aastani 2000. Piduliku tseremoonia lõpus laulsid läti geograafid oma teaduskonna hümni.

Pühapäeval jätkus kohtumine taas palliplatsil, sedapuhku korvpallis. Tulemuseks taas sõbralik viik: naistel 36:31 võit meile, meestel 100:78 läti tudengitele. Kuigi sõpruskohtumine lõppes viigiga, jätsid lätlased eelmisel aastal mängu pandud karika Tartusse. Tagatiseks, et me tuleval aastal kindlasti neile külla sõidaksime. Karikat üle andes sõnas dekaan J. Strauchmanis: «Võitis sõprus!»

MARGUS TOOTS,
geogr. IV k.

Punk on...

(Algus 3. lk.)

Trummidel lisab ansambli helipilti brutaalseid nüansse **Martti Väinmaa (arstit. III).** *Laulja mikrofon on usaldatud* **Ain Tambergile (arstit. III)** *Repertuaar ei koosne kaugeltki mitte oma lugudest, nagu võiks arvata. Mängitakse ka uue laine löökpalasid «Pelle Miljoona», «Runaways», «Sex Pistols» jt. ansamblite repertuaarist. Muidugi kantakse ette ka meie punki klassikasse kuuluvad lood. Oma lauludest hindasid poisid ise kõige õnnestunumateks kahte — «Rektor on» ja «Kuule, vana!».*

«Vahe» mängulaad ei ole kaugeltki tuim laulude «äramängimine». See on ekspressiivne, tormakas, otseütlev. Peamine on sõnumi edastamine, öelda-tahtmine. Samas on see ka midagi miniatuurse teatri taolist, sest mõnede lugude esitamisel mängitakse sõna otseses mõttes maha terved pikad stseenid. Kohati kasutavad poisid isegi grimmi. Tulemus on tõepoolest rabav ja paljude jaoks kindlasti ka uudne.

Tartu roki peapuudustena näeb uus grupp sõnumi puudumist, langemist kitši tasemele, sarmitut esinemist, nõrka muusika tunnetamist. Seepärast on grupp peaagu igale Tartu ansamblile pühendanud ühe pala. Kõik verised paroodiad muidugi! Näiteks on «Suveniir» ära teeninud kogunisti kaks pilalugu. Halastatud pole ka ülikooli «Meediumile»...

Kohtumine selle uue laine ansambliga peaks kõigi eelduste kohaselt kujunema meeldejäävaks ja kindlasti ka... rabavaks. Uudistama minna igatahes tasub. Seda juba täna õhtul kell 20, kui noortemajas «Sõprus» toimub ansambli «Vahe» *show.* **Osalevad ka Tartu NAK-i liikmed. Piletid müügil 1 tund enne algust noortemaja kassas.**

IVAR VIGLA

● Osa «Vahe» poisse proovipausi pidamas. Objektiivi eest hiilis kõrvale bassimees Jaak.

MART LUIGE foto

KLUBIS

1. aprillil kl. 21 Mutabor (kõiksugusteks lindudeks ja loomadeks muundumine). Soovide disko. Baar. Sissepääs ainult muundunutele.

Laupäeval, 2. aprillil kõrgkoolidevahelise taidluskonkursi muusikažanri ülevaatus kl. 11.30 TRÜ aulas ja kl. 14 TRÜ klubis.

Kl. 21 ansambel «Meedium». Disko.

Pühapäeval, 3. aprillil kl. 18.30 ühemeheõhtu Heino Mandriga. (Päästmed 1 tund enne algust).

Kl. 22 Kesköödisko.

NB!

Pühapäeval, 10. aprillil kl. 19.30 «Vanemuise» kontserdisaalis Eesti kõrgkoolide taidlusülevaatuse LÕPPKONTSERT.

Pääsmete eelmüük kontserdisaali kassas 4. aprillist kl. 11—14 ja 17—19.30.

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 610. Однородные пространства и их подмногообразия. Труды по математике и механике. Тарту 1982, 400 экз., 144 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 620. Типология литературных взаимодействий. Труды по русской и славянской филологии. Литературоведение. Тарту 1983, 700 экз., 132 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 625. Семантика аспектуальности в русском языке. Вопросы русской аспектологии. Тарту 1982, 500 экз., 140 с., 1 руб. 40 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 629. О причинах преступного поведения. Труды по криминологии. Тарту 1983, 250 экз., 80 с., 70 коп.

Тезисы докладов VII зональной конференции Прибалтийских республик «Учет специальности при обучении русскому языку в национальном вузе». 10—14 мая 1983. Тарту 1983, 500 экз., 184 с., 70 коп.

NB!

Täna ilmub ka venekeelne «ТГУ».

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» **Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 1188. MB-01356.**

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (1334) Reedel, 8. aprillil 1983 XXXV aastakäik

● 25. märtsi koosoleku algul õnnitles rektor prof. Arnold Koop füsioloogia kateedri dotsenti **Olaf Imelikku** 60. sünnipäeva puhul ning andis talle kätte ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja.

● Hääletati sisehaiguste propedeutika kateedri professori 0,25 kohale kandideeriva meditsiinidoktor Rein Teesalu poolt.

● Hääletati dotsendi teadusliku kutse taotlemise poolt pedagoogikakandidaadile **Aurelie Allile** ja **Helgi Muonile** ning majanduskandidaat **Jaan Kivimäele.**

● **Õppe- ja töödistsipliini olukorrast ülikoolis rääkis TRÜ rahvakontrolligrupi esimees prof. Lembit Tähepõld.** Rahvakontrolligrupid on seda koos administratsiooniga pidevalt jälginud. Aluseks on TRÜ sisekorraeeskirjad 1974. aastast ning rektori käskkiri 1981. aastast. Erilise aktuaalsuse on see töö saanud seoses NLKP Keskkomitee peasekretäri J. Andropovi kõnega novembripleenumil ja kohtumisel Moskva tööpingiehitajatega. Ettekandja tõstis esile mitmeid allasutusi, kus kord alati majas (kirjastus- ja trükiosakond, õppetehnika osakond, kinolabor jt.). Samal ajal lonkab distsipliin veel mõnelgi pool.

Häiritud on õppetöö semestri algul. Distsipliinirikkumisi esines igas teaduskonnas, eriti filoloogia-, bioloogia-geograafia- ja majandusteaduskonnas ning arstiteaduskonnas vene õppekeelega ravi- ja spordimeditsiini osakonnas. Semestri algul puudub ka palju matkaklubi «Patrioot» liikmeid. Sageli täidetakse

TRÜ NÕUKOGUS

rühmapäevikuid formaalselt. Ettekandja märkis, et vähe on õppe- ja töödistsipliinile tähelepanu osutanud komsomoliorganisatsioon.

Üksikuid distsipliinirikkumisi on olnud ka õppejõududel (sageli muudetakse omavoliliselt tunniplaani, hilinetakse õppetööle jne.). Tunniplaanides on olnud ebatäpsusi.

Tõsisemalt on vaja suhtuda korrarikkumistesse ühiselamuis. Kõneleja peatus viimastel pahandustel Pälsoni t. 23, kus nulikursuslased korraldasid joomingu.

Sõnavõtjad puudutasid lähemalt mitut probleemi. Prof. Jaan Rebane ütles, et nende õppejõududel on puudumiste kohta juba aastaid oma arvestus, rühmapäevikute põhjal seda teha ei saa. Ta heitis ette: miks hoitakse ülikoolis neid üliõpilasi, kes juba pikemat aega pole õppetööst osa võtnud ning kes niikuinii eksmatrikuleeritakse. Korda ei tohi käest lasta juba semestri algul.

Et rühmapäevikuid täidetakse formaalselt, sellega nõustus ka dots. Vello Tohver. Ta soovitas kasutada allkirjade registreerimise lehte. Kuid kui üliõpilane ei tule alati loengule, kas pole siis teinekord tegemist ka kesise loengumaterjaliga? Kas ei kurda distsipliini üle rohkem just need õppejõud, kelle loengud võiksid üliõpilasele rohkem anda? Kui tudeng märkab, et tal loengult puududes midagi olulist saamata jääb, ei puudu ta nii kergesti.

Prof. Lembit Allikmets soovitas tähele panna sedagi, et viimasel ajal on küllalt palju ilmunud õppekirjandust, kust üliõpilane saab ise õppida. Seepärast ei peaks loenguil sugugi seda maha lugema, vaid pakkuma omalt poolt lisamaterjali ning rõhutama rohkem sisulist osa.

Teadusraamatukogu direktor Laine Peep oli arvamusel, et tõsist suhtumist õppetöösse on vaja kujundada kohe semestri algul. Sellest on palju kasu. Korralikku töötegemist kipub aga segama abiõppepersonali, eriti laborantide lohakas töö.

Õppeprorektor prof. Uno Palm rõhutas dekaanide ja kateedrijuhatajate osa distsipliini nõudmisel. Vastutavad ju eelkõige nemad oma allüksuse eest.

Rektor prof. A. Koop ütles arutuse all olnud küsimust lõpetades, et distsipliini nõudes tuleb alustada töö organiseerimisest, selle juhtimisest, funktsioonide kindlaksmääramisest, töö sisust. Korra tagamist ei saa nõuda üksnes normatiivide tugevdamisega, puuduste fikseerimisega. Õppetöö on üheaegselt nii õpetamine kui õppimine. Õppejõu ülesanne pole ainult õpikumaterjali reprodutseerimine, vaid ikkagi probleemne lähenemine.

Korraloojate osast on üks lüli vahepealt välja langemas — kateeder, selle juhataja, kursusejuhendaja. Siin on tarvis suhtumist muuta, nõudlikkust tõsta. Mõneski dekanaadis ei töötata ilmselt süstemaatiliselt, sest kuidas muidu õpib ülikoolis mõni liigi kümne võlaga üliõpilane.

Õppe- ja töödistsipliini tugevdamiseks ja töö efektiivsuse tõstmiseks on vastuvõetud otsuses kirjas ka järgmised punktid:

kõikide kateedrite, laborite ja allasutuste juhatajatel tuleb oma kollektiivis analüüsida sisuliselt õppe- ja töödistsipliini ning tulemused esitada koos ettepanekutega rektoraadile 15. maiks;

täpsustada TRÜ sisekorra eeskirju vastavalt NSVL konstitutsioonile ja NLKP Keskkomitee novembripleenumi otsustele ning anda need uuesti välja 15. juuniks;

dekanaatidel senisest tõsisemalt suhtuda tunniplaanide koostamisse, püüda sellesse planeerida ka üliõpilaste lõunavaheaeg. Kategooriliselt hukka mõista ametlikust tunniplaanist mittekinnipidamine ning süüdlasi korrale kutsuda jne.

● **Õigusteaduskonna kontrolli tulemused esitas dots. Valner Krinal.** Teaduskonna töö õppe- ja kasvatusprotsessi suunamisel tunnistati üldjoontes rahuldavaks ning puuduste kõrvaldamiseks võeti vastu otsus.

● **Teadusprorektor bioloogiadoktor Ants Kallikorm tutvustas 1984 aasta teaduskonverentside plaani.** See kinnitati.

● **ÜTÜ nõukogu esimees dots. Jaan Sootak esitas nõukogule kinnitamiseks üleliidulisele üliõpilastööde konkursile suunatavad tööd.** Neid on eelmise aasta 34 asemel 44 (kasv põhiliselt tänu arstidele — 7-lt 17-le; ühtegi tööd polnud filoloogiateaduskonnal).

Kolmapäeval on poliitpäev

13. aprillil kl. 14 esineb aulas Eesti NSV Riikliku Plaanikomitee esimees Gustav Tõnspoeg.

AUTASUSTAMISI

Täna toome ära nende nimed, keda autasustati 23. märtsil aulas NSV Liidu Rahvamajandusnäituse **pronksmedaliga.** Selle tunnustuse pälvisid: **Salme Nõmmik, Hans Trass, Jüri Saarma, Arvo Tikk, Ennu Sepp, Elmar Talviste, Tõnu Kollo, Mihhail Kotik, Viktor Masing, Raimund Hagelberg, Jaan Mikk, Aleksander Dulitšenko, Ülo Lepik, Hain Tankler, Valter Haamer, Tullio Ilomets, Helmut Piirimäe, Hillar Palamets, Leo Schotter, Ernst Raudam, Rein Raamat, Ado Jaagosild, Toomas Karu, Jüri Vedru, Maaja Paavo, Toomas Sulling, Arved Tammik, Mari-Liis Allsalu, Olev Lauk, Toomas Tenno, Jaan Salm, Uno Mäeorg, Toomas Rodima, Aavo Parv, Maria Epler, Aaja Taba, Vello Past, Endel Laasik, Oleg Mutt, Lembit Allikmets, Ain-Elmar Kaasik, Tiina Nugis, Aade Liigant, Ela Lepp, Paul Kard, Peeter Paris, Kalju Kudu, Elga Tamm, Niina Maandi, Mati Salundi, Aimi Sukamägi, Johannes Kalits, Atko Viru ja Jaan Rebane.**

Osavõtudiplomi said: Lembit Visnapuu, Andrus Lauren, Hilja Käsper, Henn Voolaid, Herbert Ligi, Leo Nurmand, Virve Liiv, Aino Valmet, Ellen Uuspõld, Ene Kaubi, Pille Kilmi, Aire Allikmets, Anne Pärt, Reet Talusaar, Küllike Suisalu, Tiina Päi, Tiiu Mikk, Ilmar Kruusamäe, Mati Hiiop, Marju Saar, Ebba Loodmaa, Marjuka Laanmaa, Ernest Teetsov, Jaan Öövel, Enn Üts, Juhan Hämmalov, Mart Roos, Johannes Raudsepp, Aleksei Maširin, Ellen Pedak, Jaan Eha, Mai Maser, Reet Mets, Mihkel Valvas, Elmar Sameli, Aleksandra Gerassimova, Tiina Tenno, Imbi Talvik, Ilmar Koppel, Karl-Samuel Rebane, Ando Ots, Varje Sootak, Jaan Sootak, Lembit Pung, Aksel Haav, Uno Nõmm, Gunnar Karu, Rein Pullerits, Ülo Lumiste, Heino Türnpu, Ene-Margit Tiit, Jaan Lellep, Heiki Timotheus, Ülo Kaasik, Aarne Tõldsepp, Alla Mõttus, Aavo Mikelsaar, Akivo Lenzner, Lembit Tähepõld, Albert Kliiman, Maido Sikk, Jaan Riiv, Endel Tünder, Agu Tamm, Rein Teesalu, Artur Lind, Kadri Gross, Ain Heinaru, Endel Varep, Kalju Utsal, Heigo Miidla, Erich Kukk, Jaan Eilart, Arvo Rõõmusoks, Harry Ling, Linda Eringson, Allan Liim, Ago Künnap, Huno Rätsep, Tõnu Seilenthal, Sergei Issakov, Harald Peep, Abner Uustal, Vilma Kelder, Mihhail Bronštein, Uno Sahva, Paavo Kõrge, Jaan Pärnat, Aarne Kivistik, Reet Uring, Jüri Saarniit, Kiira Schmidt, Aili Norberg, Hella-Rosina Lõuk, Kersti Kikkas, Ants Tiirik, Matti Laan, Gennadi Vainikko, Ülo Haldre.

«Rahvakontroll?» küsib üliõpilane

Arvame end oma teaduskonna eluga üsna hästi kursis olevat. Koolitee, kursus, dekanaat, tunniplaan... Siiski. Suvalise tudengi võib nõutuks võtta küsimusega: «Rahvakontroll?» Aga kui pärida majandusteaduskonna rahvakontrolligrupi esimehelt nooremteadur Madis Saluveerilt?

Mis see on, millega tegelete?

«Teaduskonna rahvakontrolligrupp valiti kolm aastat tagasi. Praegu kuulub sellesse 12 inimest (2 üliõpilast!). On korraldatud 83 kontrollreidi, neist sel aastal 5.

Põhirõhk on olnud õppe- ja töödistsipliini kontrollimisel. Kõigepealt korrektne õppetööst osavõtjate registreerimine. Siin patustavad nii rühmavanemad kui ebajärjekindlad õppejõud. Kui 1980. ja 1981. aastal toimus õppedistsipliini kontroll pisteliselt, siis 1982. aastal tegime 4 mitmepäevast reidi, et kontrollida üliõpilaste ilmumist õppetööle pärast vaheaegu ja riiklikke pühi. Selline kontrolli vorm õigustab ennast rohkem, sest annab hea ülevaate õppedistsipliinist pikema aja jooksul.

Pidevalt tuleb kontrollida ka õppejõudude distsipliini. Kui õppetööd alustatakse tavaliselt täpselt, siis lõpetamisega on lugu kehvem — kõrvalekaldumised ulatuvad mõnest minutist poole tunnini. Enamasti peetakse (üliõpilaste rõõmuks!) korrast kinni ja ka loengute ärajätmist dekanaadiga kooskõlastamata on esinenud harva.

Meie hooleks on jälgida ka abipersonali tööle tulekut ja töölt minekut. Samuti kontrollime õppejõudude individuaaltööplaane.

Tööpõld on lai. Kontrollime sanitaar- ja olmetingimusi ning energia kasutamist. Nooruse t. 9 õppehoones ei vasta talvine temperatuur nõuetele. Soodsad perioodid vahelduvad kriitilistega, kus ruumide temperatuur on ainult 11—13 kraadi. Asjatu on olnud pöördumine ülikooli juhtkonna ja ka Tartu linna rahvakontrollikomitee poole eelmise aasta sügisel. Kuidas küll asi laheneks?

Mittesuitsetajatele oli muidugi meeldiv see, et rahvakontrolköride abiga tõrjuti suitsumehed esimesele korrusele. Ventilaator ei jõua suitsunurka õhutada, nii et suitsuving hõljub ka auditooriumides. Aga tõesti ainult esimesel korrusel.

Majandusteaduskonna rahvakontrolligrupil on palju muret söögiklaga. Ei rahulda toitude valik ega kvaliteet. Praadi jätkub hommikusöögist lõunani, saiad tulevad aga alles pärast kella kolme. Kui nõudsime söökla valamute korrastamist, keerati kraanid hoopis kinni ja ühel päeval võeti lihtsalt maha. Nii et töö käib naljaga pooleks.

Kui suur rahvakontrolligrupp ka poleks, üksi oleks tal raske saavutada märkimisväärseid tulemusi. Palju sõltub sellest, kuidas laabub töö teaduskonna teiste organisatsioonidega. Vastastikuse mõistmise vaimus on läinud töö parteibürooga ja operatiivselt reageerib puudustele dekanaat. Kuid kõik võimalused majandusteaduskonnas pole veel ammendatud. Väga kohusetundlike kontrolköride kõrvale (E. Kaitsa, K. Türk, P. Õunapuu) tuleks tõmmata rohkem aktiivseid üliõpilasi.

Eraldi tuleb märkida TRÜ rahvakontrolli peagrupi suunavat osa kogu aruandeperioodil, asjalikku ja töökat õhkkonda üleülikoolilistel rahvakontrolligrupi koosolekutel.

Ikka kõik üliõpilase heaks!»

Madis Saluveeri kuulas teaduskonna pressisekretär
HELLE ÜMARIK,
majandusküb. II k.

Pilguheit tsiviilkaitsele

Jaanuaris tehti kokkuvõtteid ülikooli tsiviilkaitsetööst möödunud aastal ning püstitati 1983. aasta ülesanded. Rektor märkis, et läinud aastat iseloomustas tsiviilkaitsetöö täiustumine. Põhiürituste kalenderplaan täideti, tulemused olid head. Möödunud aasta aprillis toimunud staabiõppused näitasid, et juhtiv koosseis on hästi ette valmistatud. Ülikooli- ja teaduskonnastaapide koostöö oli ladus, sujuvalt kulges koostöö ka linnataguse tsooni juhtkonna ja staapidega.

Ülelinnalistel võistlustel ülikooli esindanud formeeringud saavutasid häid tulemusi. Luuregrupp tuli linnas esimeseks, ka meditsiiniformeeringud olid tublid. Linna tsiviilkaitseobjektide sotsialistlikus võistluses tunnistati ülikooli tsiviilkaitse väga heaks, keskmine hinne oli 4,73. Esimese grupi objektide hulgas sai ülikool esikoha, rändkarika ja aukirja.

Viimase kuue aasta jooksul (1977—1982) on ülikooli tsiviilkaitset hinnatud väga heaks, kolm korda oleme saavutanud esikoha, kaks korda teise ning üks kord kolmanda koha.

TRÜ tsiviilkaitse staabiülem
ANATOLI DOVIDENKO

* * *

1982. aastal staabiõppuste eeskujuliku korraldamise eest sai nende juhataja õppeprorektor prof. U. Palm aukirja.

Arvo TENNO foto

Ministri käskkiri

Kauaaegse viljaka teadusliku ning pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga 60. sünnipäeval dotsent **Livia Kirschi.**

I järgu diplom Mart Raukasele

Üleliidulise ühiskonnateaduste, ÜLKNÜ ajaloo ja tänapäeva rahvusvahelise noorsooliikumise alasel üliõpilastööde konkursil sai I järgu diplomi ja tasuta turismituusiku Tšehhoslovakkiasse matemaatikateaduskonna IV kursuse üliõpilane Mart Raukas. Tema tööd «Loogiliste ja matemaatiliste abstraktsioonide probleem S. Janovskaja töödes» (juhendaja prof. Jaan Rebane) vaeti filosoofia sektsioonis.

Kaks III järgu diplomit pälvisid TPI tudengid. Seitsme aukirja saaja hulgas olid TRÜ-st **Aivar Valge, Viktor Blum, Mare Reiman, Aili Retsja, Irina Surajeva ja Anna Baljutskaja.**

Eesti kõrgkoolid võistlesid edukalt: 55,6% esitatud töödest peeti auhinna vääriliseks. Seni toimunud üheksal konkursil on Eesti kõrgkoolidest parimana esinenud TRÜ.

TÄNU

Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeeriumi Looduskaitse Valitsuse palvel olid eelmisel suvel Matsalu looduskaitsealal praktikal TRÜ bioloogia-geograafiateaduskonna geoloogiaosakonna II kursuse üliõpilased. Ülesandeks oli looduskaitseala ja tema kaitsetsooni (märgala) kompleksne geoloogiline kaardistamine. Üliõpilased töötasid igati korralikult.

Looduskaitse Valitsus avaldas tänu teaduskonnale eesotsas dots. **Aadu Loogiga,** kelle vastutulekust sõltus praktikakoha ümberpaigutamine. See võimaldas täita Matsalu looduskaitseala plaanilise uurimistöö ühe lõigu.

Tänu tehtud töö eest pälvisid praegused geoloogiaosakonna III kursuse üliõpilased ning praktika juhendajad dotsendid A. Loog ja A. Oraspõld, vanemteadurid H. Kink ja R. Karukäpp, nooremteadur T. Metslang ja vanemlaborant G. Ploom.

Diplom

Eesti Vabariiklik Turismi- ja Ekskursiooninõukogu autasustas oma diplomiga üliõpilast **HEILI HANI** eduka esinemise eest 1982. aasta parima matkateemalise publikatsiooni vabariiklikul konkursil. Toimetusel on teada, et hinnatud lugu ilmus «TRÜ-s» nr. 29 22. oktoobril («Võhandu ääres»).

Uudiseid interklubist

Märtsi esimesel nädalavahetusel käis TRÜ interklubi delegatsioon Vilniuse RÜ sõpruspäevadel.

Tallinna Pedagoogilise Instituudi Vilde päevadel olid klubi president Kaido Ehasoo ja pressisekretär Anne Milder.

Sel nädalavahetusel on pikk tee ees presidendil ja tema asetäitjal Valdeko Mikheimil. Taškendi RÜ kutsus meie üliõpilasesinduse oma linna 2000. aastapäevale pühendatud teaduskonverentsile. TRÜ tudengid võtavad sõna teemal «Ülikool ja linn». Kaasa viiakse hulk fotosid, millest seatakse üles näitus.

Kiiremad päevad on alles ees. 21. aprillil algavad rahvaste sõpruse päevad, külalisi tuleb vastu võtta 28 kõrgkoolist. Sõpruspäevade info ilmub järgmises lehes.

PANE TÄHELE

DIPLOMANDID

Nõuanded töökaitses toimuvad keemiahoone ruumis 406: bioloogia-geograafiateaduskonna üliõpilastele kolmapäeviti kl. 11—13, füüsikaosakonna üliõpilastele esmaspäeviti kl. 11—13, keemia- ja kaubatundmise osakonna üliõpilastele neljapäeviti kl. 11—13.

RKA

Laupäeval, 9. aprillil kl. 18 noortemajas «Sõprus»

LUSTLIK TANTSUKONTSERT.

Just Sulle esineb TRÜ RAHVAKUNSTIANSAMBEL. Miks mitte kohtuda tantsijatega, kellele on aplodeerinud Šveitsi, Kasahstani, Läti, Leedu ja kogu Maarjamaa publik?

Veel lugejate teenindamisest

Lisaks «TRÜ-s» nr. 9 loetule (lugejate konverentsist) saab tänasest lehest teada veel mõndagi vajalikku teadusraamatukogu teenindusosakonna juhataja Kaljo Lepiku artiklist.

* * *

Lugejatel on olnud võimalik uut raamatukogu kasutada rohkem kui aasta. On täheldatud nii kiidu- kui laiduväärset. Oma arvamusi on lugejad avaldanud vahetult teenindajatele, mille eest oleme tänulikud. Samuti täname kõiki neid, kes vastasid meie ankeedile.

Tavaliste tööpäevade **lahtiolekuaegade** kohta pole nurisemist olnud. Soovitakse aga, et raamatukogu võiks kauem lahti olla laupäeviti. Raamatukogu avamisel kehtestatud lahtiolek kella 18-ni oli tingitud töötajate vähesusest. Alates septembrist võime aga hoida oma maja lahti kella 20-ni. Kaalumisel on ka lahtioleku aja pikendamine pühapäeviti eksamisessioonidel.

Lugejate täielikuks rahuloluks pole põhjust andnud nende **soovide rahuldamise kiirus.** Selle oleme päevakorda võtnud. Kaasa saavad aidata ka lugejad, peamiselt üliõpilased. Õppekirjandust tuleks tellida kõigepealt õppekirjanduse kojulaenutusest. Pahatihti alustatakse valest otsast — õppekirjandust tellitakse esmalt teaduskirjanduse kojulaenutusest, seal on aga eksemplare vähem. Asjata kulub aega lugejatel enestel ja ka raamatukogutöötajatel. Õppekirjandust ei ole mõtet tellida teaduskirjanduse lugemissaali teeninduspunktidesse, sest see on õppekirjanduse lugemissaalis avariiulitel olemas.

Lugemissaalides on nüüd käepärast rohkem raamatuid kui vanas raamatukogus. Riiulitele peaks olema pandud kõige kasutatavamad raamatud. Valikut pole sugugi kerge teha. Püüame arvestada kõiki sellekohaseid ettepanekuid. Kirjanduse ulatuslikum paigutamine avariiulitele ei käi kokku nende soovidega, kes tahaksid mõnda raamatut just koju saada. Kuid raamatut tahavad kasutada väga paljud, lugemissaalis on see vähemalt kindel. Kojusaamist takistab raamatute mitteõigeaegne tagasitoomine. Ligi poolte äraütluste põhjuseks ongi tagastamata kirjandus!

Lugeja soovide paremat rahuldamist häirib raamatukogu raamatute kaotamine. Samal ajal teatavad ühiselamute komandandid, et ühiselamutubades vedelevad raamatukogu raamatud, mida toa elanikud pole laenanud. Sellised raamatud palume tingimata ära tuua teadusraamatukogu registratuuri! Oleme väga tänulikud. Sooviksime meeldivat koostööd lugejate parema teenindamise nimel ka edaspidi.

KALJO LEPIK

Ajaloo-olümpiaad Tartus

Ligemale kaks aastakümmet on Eesti NSV Haridusministeerium ja TRÜ korraldanud üldhariduskoolide õpilaste ajaloo-olümpiaade. Käesoleval õppeaastal toimus IX olümpiaad, mis oli pühendatud NSV Liidu moodustamise 60. ja TRÜ 350. aastapäevale. Teadmistevõistlusest võttis osa kokku 17 500 õpilast, kellest üle 2100 jätkasid rajoonide-linnade voorudes, selgitades kolmes vanuserühmas välja need parimad, keda märtsikuu koolivaheajaks kutsuti Tartusse vabariiklikule lõppvoorule.

Lõppvoor kestis 23.—26. märtsini ja sellest võttis osa 109 õpilast kõigist meie vabariigi linnadest ja rajoonidest. Parimateks ajalootundjateks osutusid A-rühmas Nõo Keskkooli abiturient Toomas Anepaio, B-rühmas Pärnu 1. Keskkooli IX klassi õpilane Anu Järs ja C-rühmas Tartu 2. Keskkooli VIII klassi õpilane Karel Tomberg. Eraldi selgitati välja Tartu **ülikooli ajaloo parimad tundjad.** Abiturientidest pälvis ülikooli eriauhinna (kolmeköitelise Tartu ülikooli ajaloo) Valga 1. Keskkooli õpilane Nele Org, noorematest vanuserühmadest üldvõitjad Anu Järs ja Karel Tomberg. Eriauhinnad — venekeelne üheköiteline ülikooli ajalugu — anti Irina Bikkinale Paldiski Keskkoolist ja Jelena Koldunovale Tallinna 15. Keskkoolist.

Lõppvoorust osavõtjatele pakuti laialdast kultuuriprogrammi, mille eest kandsid hoolt TRÜ ajalookateedrite õppejõud. Õpilastele tutvustati TRÜ ajaloomuuseumi ja teadusraamatukogu uut hoonet, tehti ekskursioonid Toomemäele ja Riikliku Ajaloo Keskarhiivi. Aulas demonstreeritud audio-visuaalne programm andis ülevaate ülikooli lähemast minevikust, eelkõige äsjastest juubelipidustustest. Õpilased käisid ka «Vanemuise» teatris vaatamas O. Antoni näidendit «Tuulemurd».

Olümpiaadi pidulikul lõpetamisel Tartu raekoja saalis anti parimatele kätte auhinnad ja kuulutati välja uus, arvult juba kümnes ajalooolümpiaad, mis toimub 1984/85. õppeaastal ja on pühendatud Suures Isamaasõjas saavutatud võidu 40. aastapäevale.

HILLAR PALAMETS,
olümpiaadi organiseerimiskomitee esimees

Defektoloogidel oli vilistlaskonverents

2. septembril möödub viisteist aastat defektoloogiaosakonna avamisest meie ülikoolis, esimese lennu lõpetamisest saab kevadel kümme aastat. Defektoloogide järjekordsele vilistlaskonverentsile 2. aprillil lisas nende juubelite hõngu osakonna loomise juures seisnud esimese erialaõppejõu Ester Lepiku osavõtt. Pidulikkust süvendas ülikooli nõukogu saal, kus konverents toimus.

Vabariigi defektoloogide hulgas väga kõrgelt hinnatava lektorina tõi Tallinna Vabariikliku Haigla logopeed Ester Lepik kaasa sisutiheda ettekande logopeedilisest rütmikast. Lisaks meenutas ta entusiastlikke aastaid 1966—1970, millal avati esimesed logopeedilised rühmad lasteaedades ning defektoloogiaosakond.

Konverents tervikuna oli pühendatud üha laieneva koolieelsete erilasteasutuste võrgu probleemidele. **Ülle Toome eripedagoogika kateedrist** andis ülevaate defektoloogiaosakonna üliõpilaste vastavateemalistest diplomitöödest. **Viivi Neare (Vabariiklik Õpetajate Täiendusinstituut)** ettekanne oli pühendatud hulga mõiste kujunemisele ja kujundamise metoodikale vaimse arengupeetusega koolieelikutel. Ettekandest selgus muuhulgas, et nimetatud arengupuudega lapsed on sobiva õpetamisviisi korral võimelised oluliseks arenguhüppeks, mistõttu neile ei saa läheneda nii nagu mõni aasta nooremate normaalselt arenevatele lastele. **Tiiu Paidra ENSV Haridusministeeriumi eripedagoogika kabinetist** andis ülevaade erilasteaedadest ja arengupuuetega laste erirühmadest meie vabariigis, nende arenguperspektiividest ja nimetatud kabineti poolt korraldatavatest ühisüritustest. Allakirjutanu ettekanne edutusriskist püüdis ühelt poolt ületada massiteabevahendites esinevat käibeteadmiste piiratust selles küsimuses, teiselt poolt lisada uusi aspekte «defektoloogilisele» mõtlemismallile arengupuuete põhjuste osas, arvestades lisaks bioloogilistele riskiteguritele ka psühholoogilisi.

Ettekanded võeti seitsmekümne kuulaja poolt hästi vastu. Paljud konverentsikülalised tundsid rõõmu ülikooli muuseumist ja jätkuvalt juubelivärvides linnast, kust aastaid tagasi diplomi ja mälestustega lahkutud. Jäime taaskohtumiseni järgmisel kevadel.

JAAN KÕRGESAAR,
ÜTÜ defektoloogiaringi juhendaja

Pühapäeval!

Pühapäeval võib koos teiste kõrgkoolide taidlejatega kell 19.30 näha-kuulda «Vanemuises» ka juristide ansamblit.

EVALD VELDEMANNI foto

MINISTRI KÄSKKIRI

Pikaajalise kohusetundliku töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest avaldati 75. sünnipäeva puhul kiitust komandant **Kaare Eermele,** aukirja kauaaegse hea töö eest pälvis telefonist **Marta Valk.**

ATMOSFÄÄRIST JA KOSMOSEST

Neljapäeval, 14. aprillil kl. 16 esinevad teadusraamatukogu konverentsisaalis ENSV TA Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituudi sektorijuhataja prof. **Juhan Ross** ja **Charles Villmann** ettekannetega «Maakera atmosfäär eile, täna, homme» ning «Kosmoseuuringud».

Kuulaja saab teada, mis on Maa atmosfäär ning milline on olnud ta areng, millist mõju avaldab inimtegevus Maa atmosfäärile, kuidas uuritakse kosmost, mis on helkivad ööpilved jpm. Nimetatud teemade kõrval tuleb juttu ka Tõravere teadlaste praegustest uurimissuundadest ja -valdkondadest.

Oodatud on kõik huvilised!

TOIMETUSE VEERG

Ajakirjanikuks Leningradis

Saagem tuttavaks — Ljudmila Harlamova, Leningradi RÜ II kursuse ajakirjandusüliõpilane. Teda huvitas Tartus ajakirjanike ettevalmistamine, samuti üliõpilaselu. Kui on mahti Tartusse tagasi tulla, siis tahaks ta kirjutada meie looduskaitseringist, mis peatselt tähistab oma 25. aastapäeva, samuti rahvaste sõpruse päevadest. Toimetuses pärisime temalt omakorda Neevalinna tudengite kohta.

Kuidas saab LRÜ-sse ajakirjandust õppima minna?

«Meil loomingulist konkurssi ei ole, nagu on mitmel pool mujal ja ka teil. Mina ise ei olnudki enne sisseastumist peale seinaleheartiklite midagi kirjutanud. Elasin Tapal, käisin pärast lõpetamist depoos tööl ning võtsin osa «Vetšerni Tallinna» juures tööliskorrespondentide õppustest. Sealt suunati mind 9 kuuks LRÜ juurde töölisnoorte ettevalmistusosakonda. Mingit loomingulist konkurssi meil polnud, kes oli midagi kirjutanud, see muidugi näitas. Ka I kursusel ei ole meil kohustust kirjutada. Suvel oleme praktikal asutuste ja tehaste lehtede juures. II kursusel hakkab enam-vähem selguma, kes missuguse eriharu valib. See on katseliselt nii. Varem valiti kohe I kursusel.»

Kus te oma töid avaldate?

«See on meil suur probleem. Leningradi suurte lehtede toimetustesse me nii kergesti löögile ei pääse.» Jäävad asutuste ja tehaste lehed.

Aga oma ülikooli ajaleht?

«Üldiselt sinna kirjutatakse, kuid mitte eriti palju. Vaatasin teie lehti ja nägin, et neis on pooled kirjutised ajakirjandustudengeilt. Kuid meil on ka õppeleht, mida kordamööda grupiga teeme. Ühel kursusel õpib 100 üliõpilast Nõukogude Liidust ja 30 välismaalt. Jaguneme gruppidesse. Probleemiks on ka see, et žurnalistikaüliõpilastel pole nädalas vaba päeva loominguliseks tööks. Grupiga saame siiski semestris kaks vaba päeva, aga seda on vähe.»

Ajakirjandusteaduskonnas õpib teil siis üle 600 üliõpilase?

«Keskelt läbi jah. Meil on 6 kateedrit. Hiljaaegu saime oma TV-stuudio. Tehnilistest õppevahenditest on üldiselt suur puudus.»

Näib, et TRÜ ajakirjandusüliõpilasel on rohkem kirjutamis- ja avaldamisvõimalusi?

«Tundub küll. Et me I kursusel kirjutama ei pea, siis nõuab see mõneltki eneseületamist. Ja visadust avaldamiskoha otsimisel. Osa rahvast on muidugi ennast mõnda toimetusse «sisse söönud».

Uudiseks on teie atesteerimine. See on väga vajalik. Kas teil erialaseminarides praktilisi töid tehakse? Meie kirjutame igaüks mingis kindlas žanris näitliku loo ja arutame kohe läbi.»

Andsime Ljudmilale kaasa TRÜ ajalehti. Ta lubas neid LRÜ toimetussegi viia. Loodame sisse seada lehevahetuse, nagu meil on Moskva, Petroskoi, Kaug-Ida, Läti ja mõne teise ülikooliga.

Teatrisse?

«No Teie küll teate mulle öelda. Läksin «Vanemuisesse» piletit ostma, sealt kosteti, et kolmapäevane etendus on reserveeritud ülikoolile. Ma pole sellest kuulnudki.» Ei teadnud hommikul teel vastu tulnud tuttavale ülikooliinimesele midagi kosta. Toimetus oleks ka ise piletitest huvitatud olnud, juba töö enese pärast. Kui üliõpilane toob retsensiooni ja me mõnest lähenemisnurgast aru ei saa, jääbki lugu enne etenduse nägemist ilmumata. Niiviisi on juhtunud.

Asusime hommikul asja uurima. Tõepoolest, kolmapäevane «Pensionieelik» oli ülikoolile reserveeritud. Pileteid jagasid ametiühingu kultuurivolinikud. Iseasi, kui paljud neist sellest teada said, sest pilette arv on ju väike kogu ülikooli peale. Seda kummalisem tundub toimetusele, kes nagu pahatihti ikka, asjast viimasena kuulda saab, et see olla juba mitmes reserveeritud etendus. Kas ei peaks informatsioon siiski laialdasem olema, mitte nii salajane? Siis saaks vähemalt õigel ajal piletit küsida.

Marie Under

27. märtsil oli MARIE UNDERI 100. sünniaastapäev

26. märtsil tähistas eesti kirjanduse ja rahvaluule ring aulas pidulikult poetessi sünniaastapäeva. Luuletaja loomingust kõnelesid prof. Harald Peep, Arne Merilai ja Henn-Kaarel Hellat. Luulet esitasid Ele Lõhmus, Enn Lillemets, Marge Valner, Lea Torim, Maia Lillepalu ja Kalev Keskküla. Laule kuuldi ülikooli kammerkoorilt.

* * *

30. märtsil tutvustas teadusraamatukogu konverentsisaalis luuletaja loometeed prof. Harald Peep, luulet luges näitleja Milvi Koidu. Siingi ei puudunud muusika: klaveril esines Viiu Maimik ja viiulil Aleksander Fisch.

KEVADEMÄRGID

Suur nire väiksed joob ja uusi loob,
maa suu on avali, ta kõik nad joob.
Üht jalga päästes porist, teine sees,
nii kõndisin ma valguses ja vees.

Kõik põõsad suitsesid. Mu juus täis tuult.
Ja tilku rammusaid, kui laihtund puult
ma puistasin, sain mõne kraesse neist,
siis päikses kuivatasin märga käist.

Uut värvi oli võtnud pohlaleht,
ka sammal oli jälle pesueht.
Vastsündind niisket rohtu aiast tõin.
Toas esimese kärbse surnuks lõin.

Professor

«Tere õhtust!»

«Oi tere! Tule kohe sisse, saad kohvi!»

«Aga, professor Ariste, ma tahtsin teie käest ainult ühe küsimuse küsida.»

«Noh, rutem! Ja ei mingeid küsimusi enne kui kohvi joodud! — Perenaine, meile tuli külaline, pane kohvitass valmis!»

«Lähme nüüd üles kambrisse. Noh, rutem! Oi, tule veel enne siia, ma näitan sulle ühte hirmus huvitavat asja. Kas sa tead, mis see on?»

«Hmm, ma arvan, et...»

Me läheme koos professor Aristega trepist üles teisele korrusele, kus asub tema töötuba või «kamber». Aga enne kui me üles jõuame, näitab ta mulle veel paari «hirrmus huvitavat» asja. Kui oleme lõpuks tema raamatuid täis tuubitud kambris istet võtnud, tunneb ta huvi: «Mis mure sul siis oli? Ega sa mulle ainult midagi halba ei taha teha? Maha ei löö?»

«Professor, kuidas te vaatate sellele, et ma kirjutan teist portree?»

«Jaa, kirjuta aga, kirjuta aga. Kirjuta kõike, mida tahad. Kas või seda, et ma rumal olen.»

«Aga...»

«Heh-heh. Ma tean küll, et sa niimoodi ei kirjuta. Aga kirjuta muidugi, jah.»

Heliseb telefon. Professor Ariste võtab toru: «Halloo!... Oi tere!... Kuule, tule kohe siia, saad kohvi!... Noh jah, ja tule ruttu!»

Niimoodi on professor Ariste, Eesti NSV TA akadeemiku maja alati külalisi täis. Nende hulgas moodustavad enamiku muuseas just noored. Prof. Paul Ariste ütles oma hiljuti raadiole antud intervjuuski: «Ma ei tea, noored ilma minuta saavad, aga mina ilma noorteta küll ei saa elada!» Nii ta ongi — harva võib teda näha ilma tudengitest koosneva «saatjaskonnata». Loengutes tuleletab prof. Ariste ikka üliõpilastele meelde, et «kui midagi jääb arusaamatuks, tulge minu poole üle pärima.» Aga kui peaks juhtuma, et vana professor ei saa hädalist aidata, on ta ise veel palju õnnetum kui abipaluja. (Vahel harva tõepoolest juhtub niisugust asja, kuid puudutab see peamiselt raamatute laenamist — professor lihtsalt ei leia igakord tarvilikku kirjandust oma tohutust raamatukogust üles.)

Kui ma lõpuks professor Aristega hüvasti jätan, manitseb ta mind veel ukse peal: «Vaata, et sa siis varsti jälle mulle külla tuled. Ja võta veel keegi kaasa. Näiteks Tõnu või Taisto. Vaata, et sa kindlasti tuled!»

— — — — — —

Loengusse. Peahoones, auditooriumis number 102 istuvad esimese kursuse eesti filoloogid, kellele professor Ariste loeb sissejuhatust keeleteadusse. See on esimesele kursusele esimeseks, professor Aristele aga juba üheksakümne üheksandaks semestriks. Kuigi see arv nii aukartustäratavalt suur on, ei ole see prof. Paul Aristele kui õppejõule sugugi halvasti mõjunud. Hoopis vastupidi! Iga natukese aja tagant rõkkab auditoorium naerupahvakutest. Professor kõnnib auditooriumi ees edasi-tagasi, vahepeal ronib kateedrisse, et mõnda nime tahvlile kirjutada, või siis kutsub «kojamehe» enda asemele kirjutama. «Kojameheks» on professor Ariste loengutel kursuse kõige pikem poiss. Tema kohuseks on alati tahvlit pühkida ja kriiti tuua, kui see otsas peaks olema. Üleüldse poisid... «Kus see pikkade juustega poiss on? Ah sa oled seal! Tule aga siia. Ära karda, ega Ene sind ei hammusta. Ah ei kardagi? Noh, tule, tule!» Kõhetu, pikkade juuste ja ümmarguste prillidega Pärnu poiss vangutab kohmetult naeratades pead ja trügib tooli kaasa võttes esimesse ritta teiste poiste juurde.

Sügisel oma ainet ja iseennast tutvustavas loengus rääkis professor: «Ärge imestage, kui ma teile vahel mõne anekdoodi räägin. Siis te saate puhata ja jääb paremini meelde ka!» Seda viimast tõesti, sest professor Ariste räägib ainult loengu teemaga tihedalt seoses olevaid *anekdoote ja muid naljakaid lugusid ning juhtumisi. Näiteks kui peaks tulema eksamil punkt «keeleteadlane Vostokov», tuleb kohe meelde: ahaa! Sündis Saaremaal Osten-Zackeni nimelise mõisniku ja kohaliku talutüdruku pojana. Oskas nelja keelt. Kogeles, ei julgenud sellepärast naist võtta ja jäigi elu lõpuni vanapoisiks!*

Mida peab tudeng ütlema, kui loengusse hiljaks jääb? Professor Ariste õpetus on marjaks ära kulunud ja nüüd võibki kuulda, kuidas hilinejad ukse vahelt sisse libisedes rõõmsalt ütlevad «Palabandust!»

Aga mismoodi kõlab kiiresti öeldes lause «Üks hea poiss»? «Üksseapoiss».

Kell lippab loengu lõpu poole. Professor laseb veel Võrumaalt pärit poisil Võru murret demonstreerida. Selle üle on prof. Paul Ariste veel eriti õnnelik, kuna — kurb tõsiasi — noored tihtilugu oma vanavanemate keelt enam ei mõista. Kirjakeel tõrjub murded kõrvale.

Kui konspektid kotti topitud, kutsub professor Ariste paar poissi endaga kaasa peahoone «sakstekohvikusse» kohvi jooma. Seejuures manab ta endale kurja näo ette ja käratab tehtult: «Noh, rutem!»

Seal ta läheb — vana-noor mees — lõõpides tudengitega nagu omasugustega...

Märgusõna: KAMBIC

Mõtteid Raffaeli 500. sünnipäeva puhul

Itaalia kõrgrenessansi suurkuju, maalikunstniku ja arhitekti Raffaello Santi sünniaastapäev viib mõtted mitmes suunas. Kunstnik suri juba 37-aastaselt oma sünnipäeval 6. aprillil. Äratab imetlust, et nii lühiajaline loometöö võimaldas tal luua nii palju hindamatuid teoseid. Vist ei eksi väites, et enamikule mittekunstiinimestele seondub Raffaeli nimega eelkõige kaks suurteost — **fresko «Ateena kool»** *ja* **altarimaal «Sixtuse madonna».** *Neist esimene muutus erilise tähelepanu objektiks meie maalikunstniku Enn Põldroosi inspireerijana oma pildi «Universitas Tartuensis» loomisel. Nagu märgib Boriss Bernštein 4. märtsi «Sirbi ja Vasara» veergudel, suunab E. Põldroos oma teosega vaatajaid selle ühise sümboli poole, mis tähistab teadmisi, tarkust, mitmekülgse vaimu otsinguid, kuulsa Urbino meistri kompositsiooni juurde. Ja sellega on justkui kinnistunud mingi kaudne lüli, mis ühendab Raffaeli 500. sünniaastapäeva Tartu ülikooli juubeliga.*

Raffaeli «Sixtuse madonna» on aga juba sajandeid olnud Dresdeni maaligalerii silmapaistvamaid šedöövreid, selle kunstikogu sümboolne esindaja. Sõjaveteranina on meelde jäänud teade, mis vilksatas

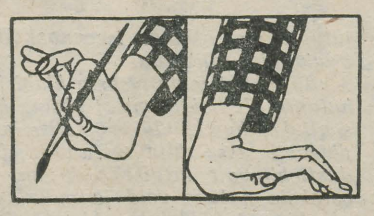

ka meie diviisi ajalehes «Punaväelane» viimase sõja-aasta kevadkuul: Nõukogude armee üksustel õnnestus hävimisest päästa Dresdeni galeriist evakueeritud ja mahajäetud kaevandusse peidetud maalid. Teatavasti restaureerisid need maalid Nõukogude Liidu suurimad spetsialistid. Enne üleandmist SDV-le 1955. aasta suvel oli võimalus maalidega tutvuda Moskvas A. S. Puškini nim. Kujutava Kunsti Muuseumis. Kõige enam imetlejaid võis leida «Sixtuse madonna» ees. Raffael olevat teost maalinud üksi, ilma abilisteta, ilma eelnevate eskiisideta.

Ka kunstivõõramale vaatajale mõjub eriti meeldejäävalt see joonte puhtus, mahedus, üllas harmoonia, mis iseloomustavad Sixtuse madonnat kui renessanslikku ülemlaulu emale...

Leipzigis ilmunud Dresdeni galerii albumi (1966) sissejuhatav osa lõpeb sügavate tänusõnadega Nõukogude Liidule, kes aitas kultuurimaailmale säilitada sõjatules ohtu sattunud vaimsed rikkused, sealhulgas Raffaeli surematu loomingu.

EUGEN TALLMEISTER

NB! Teadusraamatukogu muuseumis saab vaadata raamatukogus leiduvaid Raffaeli maalide järgi tehtud graafikat.

„Kõndija" jäljed

LIIKUMISEST JA LIIGUTAMISEST

See oli mõõdunud suvel, kui kunstikabinetis püüti korda luua ning **Raivo Kelomehe** *kätte sattus* **Andrus Kasemaa joonistus «Kõndija».** *Andrus Kasemaa ebatavaline pilt tõmbas tähelepanu: idee kõndijast, liikujast, mis paberil realiseerituna sugugi Andruse tavaline käekiri polnud. Võimalus tõlgendada seda liikumist, mis tegelikult sinu suhtes paigal seisab, sünnitas mõtte kujutada seda globaalses plaanis. Kõndija liikus pildil kindlas suunas, jättes mulje, nagu nihkuks ta samal ajal sügavuti, edasi, tagasi, paremale, vasakule... Kõndija hakkas minema, ilma et ta pildi pealt kaugemale saanuks. Inimenegi liigub, muutudes kellekski uueks ja säilitades midagi iseendast, tema mõtted suruvad üksteist järjest tagaplaanile — uuel ajamomendil toimub kõik teisiti, kuigi tunnetad selle uue juuri milleski püsivamas.*

Raivo Kelomehe käe alt hakkasid tulema «Kõndijast» inspireeritud liikumised — söejoonistused elust, olemisest, mõtlemisest, sidemetest, surmast. Tingimata ka surmast, sest surmgi on liikumine ära, edasi, minema, surm kui selline on elu värskendajaks — vana kaob eest, et teha ruumi noorele, arale ja senitundmata kogemusele. Inimene mõtleb olemisele, selle tähtsusetusele igavikus, tajudes olulisust väljendada oma pingeid, emotsioone, usku, rahutust või rahulolu — kas me saame siin panna punkti oma mõtetele-tegudele, kui see kõik ei püsi ajas, ruumis, miljöös või vastuvõtus üks ja sama. Jääv on vaid liikumine kui selline.

Raivo pilte kõrvutades üldistub arenguidee veelgi. Pooljuhuslikult oli **Merike Mäemets** *proovinud ühte pilti värvidesse panna.*

Ühele värvilaigule järgnes teine, ühele joonistusele teine. Pastelliga Raivo söekontuure lahendades püüdis Merike leida oma tunnetust, valides mingil määral just neid värve, millega ta arvas Raivot üllatavat. Magusad toonid andsid piltidele seniolematu mõju, jättes vormi põhiliselt puutumata. Surmalikud, ruumist läbi tungivad kujud hakkasid lihana autonoomset elu elama. Mõtte realiseerimine ei tähenda mitte ainult käega vehkimist: osaline, kes oma jooned tõmmanud on, võib küll kõrval seista, ent mõtes juba mingile uuele kvaliteedile jõuda. Pildiga jätkub tööd isegi siis, kui joonistajatel tekivad pausid või loomingulised tõrked, kui otsitakse uut võimalust, kuna vana lähenemine tundub juba tüütu.

Nii on lood «Kõndijaga» (mis salapärasel kombel on ise jalga lasknud kadunud asjade sekka) ja kõndijatega koos liikumisega, mis kolmandal loominguastmel, s. o. näitusel muutus ja muutub vaatajapoolseks liikumiseks, uute mõtete alguseks (kui muutub). Pildiseeria nautija peaks neid hetkvõtteid nagu filmiks ühendama. Iga joonistus on aga omaette idee, ühe mõtte või liikumise välgusähvatusel valgustamine. Selle ja järgmise asendi vahele tekib ometi mitu uut muutust, mis haakuvad piltidega. Koos annavad nad hoopis erilaadse efekti (kahju, et «Sophoklese» saal nad nii ära liigendas — järjepidevus kippus katkema).

TEGELIK REAKTSIOON

Toon ära mõned kohvikukülastajate repliigid:

1. *Ma ei saa nende piltide all rahulikult süüa. Kogu aeg tajun seljal viirastuste õudust. Isegi kui seltskonnaga istun, tunnen ebamugavust. Nad ei sobi kohvikuseinale.*

2. *Kui ma last kandma hakkan, siis hoidun heaga sellistest piltidest kõrvale.*

3. *Ilmselt ma ei mõista moodsat kunsti: mulle ei ütle need pildid suurt midagi.*

4. *Sünged. Äratavad hullumeelseid mõtteid.*

5. .....

6. *Ma (lähen) vaatan veel kord. Raske on ü t e l d a. Mõjuv.*

7. *Arvan, et vaatajat püütakse mõtlema panna. See on igal juhul õnnestunud.*

8. *Fantastika!*

Seni on jõutud nii ühe kui teiseni. Viitsimatuse korral jääb teostatu ja kogetu vaheline side muidugi puudulikuks. Mis nad siis õigupoolest on? Minuni jõudsid pildid läbi pehmete, leebete värvide (muidugi olin ma seal juhukülaline ega pidanud vajalikuks arvestada kohvikumiljööga). Unenäoõudused, normaalseid mõtteid katkestavad sinikogud? Suvalised ajusidemed minevikumütoloogia, argiasjade, inimese enese vahel? Kippusin neid müstifikatsioone vaadates eneselt küsima, kas külastajate eitavad arvamused on ikka ausad? Mina juba kirjutasin mõttes «ulmekat», kus inimesed tajuvad üksteist poolläbipaistvatena, nende inimlikud vead aga torkavad silma liikmete väänatuse, painutatuse või mõne imeliku elajana liigeste küljes. Sealsete inimeste mõistus püüab paljugi tõlgendada, kuid suutmata ammendada maailma, jõuab ta tihti salapärasuse ja maagiani. Ta teab mõõdanikku, tajub ürgsust ja stiihilist olemist. Eksisteeriv olend komistab teiste olemise vastuseisudele, millele antakse kurjuse kuju — ja seepärast muutub keha meie pilgu all ebardlikuks. Taevas, kus all inimkond oma kehades piinleb, on endasse kogunud kartused, ahastused, lootused — ta on põhjatu müstika, mille ajud aastasadade ja -tuhandete vältel on üksteiselt pärinud. Viha ja rahulolematus omaenese rumalusega, saamatusega vabaneda olemasolevast, piiravast kestast, mis vaimu kammitseb, viib tahtmisele luua olematuid maailmu. Asjad, mõtted, teod ja suhted kaovad koos konkreetse inimesega. Jääb otsimine, korduv kobamine abstraktses ruumis läbi surmade ja igaviku. Oma kestmatust tajub inimene eriti selgesti piirsituatsioonides, mil ta on sunnitud oma väärtusi isiksuslikult (kasvõi) ümber hindama, et mitte lasta end ajatormide poolt puruks rebida. Kumb jääb võitjaks, pole mõtet küsida — inimene peab ennast teistele kohandama, nii õudne kui see esimesel pilgul ei näi. Vanale kindlaks jäädes on ta õnnetu. Saatuse kõrvakiile püsimatu «süsteemi» käest nimetaksingi kogemuseks...

ILUS VÕI INETU?

Küsimus ilusast või inetust on nagu küsimus sinisest ja pruunist, soojast ja külmast. On's kunst inimese jaoks ainult silmaga nähtava elu kopeerimine? Me oleme harjunud nautima n.-ö. kauneid pilte ja arvame, et koledust pole mõtet kunstilisse vormi panna. Võib-olla me arvame nii. Kuid alati jääb võimalus pilt kauniks mõtelda, avastada koledas ilusat, nagu me ilusas alati koledat võime näha.

Merikese ja Raivo koostööd liikumise kallal kommenteerib **kunstikabineti juhataja Andrus Kasemaa:** *«Kunstiajaloos võib neile pretsedente küllalt leida. Tavaliselt lõpeb õhinal alustatud ühte tegemine materiaalsete kaalutluste pärast, sageli isegi vaenuga. Vaimset koostegemist tingib teatud ühiskondlik situatsioon, ju on aeg kollektiivseks kunstitegemiseks jälle küps. Tallinnaski kaldutakse ühistele proovimistele.»*

Lõpetuseks tahaks lohutada neid, kellel pildid nägemata jäid: uus näitus ei jää mitte tulemata, ja on variatsioonirikkam kui nähtu. Millal ja kus, seda ei oska veel ennustada.

ANU PALLAS,
žurnalistika II k.

Ammu oodatud teatmeteos

Tartu ülikool kirjasõnas. Bibliograafianimestik aastaist 1940—1980. Koostaja EHA SAARMA. Tartu, 1983, 368 lk.

Ei saa öelda, et meil teatmeteoseid just palju oleks. Seetõttu on igasuguse uue bibliograafia ilmumine juba iseenesest sündmus. Hoides nüüd käes kenas kujunduses (kiitus ülikooli kirjastusele) «Tartu ülikooli kirjasõnas» on meeldiv tõdeda, et andmed üldjoontes kõige kohta, mis nõukogude perioodil NSV Liidus meie ülikooli ajaloost on kirjutatud, asuvad ühiste kaante vahel. Et seda pole sugugi vähe, tõestab ligi neljasajaleheküljeline maht. Bibliograafia koostaja Eha Saarma ja kolleegid teadusraamatukogust on leidnud hea struktuuri. 2 364 artiklit on paigutatud nii, et neid saab lihtsalt ja kiiresti kätte. Sellist struktuuri võiks kasutada edaspidigi. Vajadus järgmiste bibliograafiate järele on olemas, sest aastail 1980—1982 ilmus ülikooli ajaloost nii arvult kui ka sisult vist rekordarv artikleid ja pikemaid töid. See vajaks nende kättesaadavaks tegemist kõigile ajaloohuvilistele. Nii vaatavad ülikooli ajaloo uurijad kui ka teadusajaloolased lootusega teadusraamatukogu poole, oodates nüüd ilmunud teatmeteosele järge.

Ilmunud bibliograafia põhiline väärtus seisnebki selles, et ta võtab omamoodi kokku ühel perioodil tehtu. Sirvides bibliograafiat erinevate teadusharude kaupa, võime näha ka nende ajaloo läbitöötatuse astet, samuti perspektiive. Bibliograafia koostajad on mõelnud tulevastelegi uurijatele ning nende le, kes ülikooli ajaloost veel vähe teavad. Nende jaoks on toodud varem ilmunud olulisemate ülikooli ajalugu puudutavate teoste nimekiri.

Mõistes koostajate suurt töömahtu nii materjalide kogumisel kui läbitöötamisel, pöörduksime omalt poolt kõigi autorite poole, kes kirjutavad ülikooli ajaloost: kui me juba iga päev suhtleme teadusraamatukoguga, siis võiks autor ise informeerida bibliograafiaosakonda oma ilmunud töödest, eriti just nendest, mis ilmunud teistes liiduvabariikides või kitsama eriala väljaannetes, sest nii mõnigi selline töö võib raamatukogu töötajatele teadmata jääda. Olgem ka ise heade bibliograafiate koostajad!

LEO LEESMENT,
PEETER JÄRVELAID

Pettumus

Valmistusime Vellaverre minekuks kaua. Hankisime isegi dekaanilt loa sõita nädala keskel ja puududa kahel päeval õppetöölt. Lõpuks oli meil puhkebaasi ruumide kasutamiseks t end olemas ja Emajõe suusabaasi koordinaadid käes, kust me, ametiühingu esinaise s nade järgi, kindlasti pidime suusad saama. Seadsingi siis sammud baasi suunas.

Seal aga kuulsin, et kahtekümmend paari suuski ilma avalduseta välja ei anta. Ega midagi, mõtlesin, ju on selline kord. Kirjutasin avalduse, kuhu ka meiega kaasa s itvad õppejõud oma allkirja andsid, ja suundusin järgmisel päeval spordibaasi.

Et loengud kestsid meil sel päeval kella neljani, siis ülikooli spordibaaside juhatajat sm. Uigat ma enam kätte ei saanud. Küll aga sain jutule Emajõe suusabaasi juhatajaga, kes teatas, et vaatamata avaldusele suuski meile siiski ei laenutata, ei kahte ega kahtekümmend paari. Baas polevat sel aastal saanud spordiinventari juurde osta ja seetõttu antakse suuski ainult võistlusteks ja suusatundideks. Lahkusin raske südamega: kas tõesti matk jääb ära?

Väljasõit siiski toimus, kuid kaasa saime võtta vaid kaheksa paari suuski ja mõned kelgud. Nii mõnigi meist aga oli sunnitud koju jääma, sest tal polnud ei üht ega teist (ainult väike osa meie kursuse üliõpilastest on pärit Tartust).

Meie väike matk kujunes väga toredaks: ilmataat lasi päikesel paista ja jagas pakastki parajal määral. Head suusarajad ja kõrged kelgumäed pakkusid meeldivat vaheldust pikkadele õppepäevadele ja umbsetele auditooriumidele.

Ometi jäi hinge tilgake kibedust: kas t esti ei ole v imalik osta suuski laenutamiseks kõigile soovijatele? Oleks vist vajalik leheveergudel selgitada, mille eest karistati neid meie kursusekaaslasi, kes pidid koju jääma?

Pettunud I kursuse inglise filoloogide nimel ametiühinguorganisaator
ANNE TALFELT

* * *

VASTUSEKS. Toimetus palus artiklit kommenteerida kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhatajal dots. UNO SAHVAL. Ta ütles, et kõik, kes pöördusid selles küsimuses kateedri poole, said suuski laenata. Just see kateeder organiseerib ülikoolis õppe- ja õppevälist kehakultuuritegevust. Kahjuks on aga tõsi seegi, et suuski on jäänud väheks. Neid ei jätku enam koguni õppetööks. Juurde osta ei ole saadud limiidi puudumise pärast juba mitu aastat.

„Feelingut" ei olnud

Laupäeval, 2. aprillil teatas Andres Kask «Keskõõmosaiigi» infoteegis rõõmsasti, et pühapäeval toimuvat Tartus kõrgkoolidevahelise taidluskonkursi muusikažanri ülevaatus. Paraku ei olnud tegemist just hiilgava hilis-aprillinaljaga. Nimelt oli üritus «Mosaiigi» eetrisoleku ajaks juba ammugi lõppenud. Seega tehti kesisele üritusele reklaami tagantjärele.

Niisiis, **2. aprillil kell 14** *astusid TRÜ klubis komisjoni ette kergemate muusikažanride viljelejad. Aga kesine ja hallivõitu oli see konkurss. Väljastpoolt TRÜ-d oli kõige rohkem esinejaid TPI-st, TPedI-st oli kaks laulutüdrukut. Tartust jätkus osalejaid pisut enam: «Masajas Volli», «Placebo», Peep Puis jt. Kohale tulid ka EPA klubi puhkpilliorkester «Popsid» ja rockgrupp «Logerid», kes aga helitehniliste puudujääkide tõttu esinemisest loobuma pidid. Ka TPI tudeng Tarmo Palk, kelle kohta koolikaaslased rääkisid, et mees on klahvpillidel teine Grünberg, ei saanud esineda. Puudu olid vastavad kõlarid: kardeti, et vahest läheb midagi heliaparatuuris rikki... Igatahes see mõningane ihnsus helitehnika osas jättis külalistele kindlasti pentsiku mulje. Võimenduse ülesseadmisega olid klubilased sedakorda liialt kokkuhoidlikud. Milles põhjus? Oli tehnika tõesti korrast ära või oli asi rohkem suhtumises? Aga ehk pidas just siin paika vanade kultuuritöötajate poolnaljakas ütlemine, et helitehnikuid tuleb sagedamini vahetada, muidu lähevad «isaks» kätte ära?!*

Konkurss oli pingevaba ja lõtv. Ka esinejad ütlesid julgesti välja, et pole mingit «feelingut». Näiteks korralik teadustamine puudus täiesti. Kõik oli jäetud taidlejate eneste hooleks. Nii jäi paljugi elementaarset lihtsalt ebaselgeks. Tundus, et tegemist on suvalise üritusega, kus justkui käsukorras lavale tuldi. Nii kuni etteastete lõpuni. Siis tõusti ja mindi laiali.

Ka žürii tõusis ja tulemustest ei rääkinud. Keda asi huvitab, võib **10. aprillil «Vanemuise» kontserdisaalis kõrgkoolidevahelise taidluskonkursi lõppkontserdist osa saada. Pileteid müüakse juba alates 4. aprillist kontserdisaali kassast.** *Küllap esinevad ka paremad nende seast, kes 2. aprillil TRÜ klubis võistulaulmises jõudu proovisid...*

IVAR VIGLA,
žurnalistika III k.

* *

Kui mina...

Oleme sageli (kohe väga sageli) kurtnud, et meie tänane tudeng on passiivne. Ollakse passiivsed, ei võeta osa, ei olda huvitatud... Aga kui me juba oleme langenud tarbijalikku suhtesse tudengielu meelelahutusliku osaga, siis tuleks küsida: millest olla huvitatud, mille pärast kuskile minna, mida tarbida?

Näiteks. Oli üks ÜRITUS klubi paljude teiste ettevõtmiste hulgas. Sellele tagasi mõeldes jääb mulje, et lausa tühine üritus — kõrgkoolide taidluskonkurss möödunud nädalavahetusel. Saali kogunes ligi kümme rida publikut. Paneb mõtlema jah, kas sellise tühise hulga pärast pingutada. Tundub siiski, et peaks pingutama, kui tahetakse, et selliste õhtute jaoks teinegi kord pealtvaatajaid (ja ka esinejaid) jätkuks. Õhtu kordaminekuks olid kõik eeldused olemas: taidlejad peaaegu kõikidest Eestimaa kõrgkoolidest, žürii ja publik. Aga sisu ei püsi koos vormita. Paraku olen kogenud, et osavõtjate ja publiku suhtumise määrab sageli just pakutava vorm, üldine korraldus ja sellest õhkuv meeleolu.

Võiks nüüd eelneva moraliseeriva jutu taustal asetada iseennast klubijuhataja olukorda.

«Ah et kui mina oleksin klubi juhataja? Et mida ma teeksin, kui saaliuks, kustkaudu esinemise a'al pidevalt sisse-välja sõelutakse, õudusttekitavalt krigiseb? Arvan, et ostaksin natuke võid ja määriksin uksehinged hääletuks. Ah et viisakas olnuks kogu taidluskonkursi kava teadustamine tartlaste hooleks jätta? Tegelikult jah, naeratusi jagav teadusta'aneiu oleks vist nõus olnud ka EPA, TPI, TPedI-i ja TRK-i kavasid teadustama. Ah et osadel esinejatel tuli oma etteastetest loobuda, sest klubi helitehnika polnud korras? Nojah, nende keeruliste aparaatide juurde tulnuks vist tehnikat valdav mees panna. Ah et külaliste esinemist kippus häirima ülalt või alt (või tegelikult ei teagi, kust kostev) puhkpillimuusika? Ürituse korraldamisel tulnuks lihtsalt arvestada agarate isetegevuslaste harjutusaegadega. Ah et eelreklaam jäi veidi nigelaks? Noh, ega see esimene kord ole. Teatrikuu suurüritust (kus esinesid külalised Kaunasest, Leningradist ja Moskvast) reklaamiv info jäi samuti tudengilehte hiljaks.

MARJU VIIES

Tuusikud

III kvartaliks on saabunud järgmised sanatooriumi-, puhkekodu- ja turismituusikud:

Läti «Baldone»	3.—26. 07.	— günekoloogilised h.	— 54.— rbl.
Valgevene «Letsõ»	4.—27. 07.	— südame-vereringe h.	— 48.— „
Läti «Baldone»	28. 08.—20. 09.	— luu-liigeste h.	— 54.— „
Valgevene «Pridneprovski»	9. 08.— 1. 09.	— liikumisorganite h.	— 48.— „
„ «Krinitša»	3. 07.—26. 07.	— seedeelundite h.	— 48.— „
Kislovodsk «Rodina»	7. 08.—30. 08.	— südame-vereringe h.	— 36.— „
Boržomi «Likani»	31. 07.—23. 08.	— seedeelundite h.	— 48.— „
Valgevene «Pr dneprovski»	3.—26. 08.	— günekoloogilised h.	— 48.— „
Jurmala «Gorki»	3. 09. —26. 09.	— südame-vereringe h	— 33.— „
Kemeri «Latvija»	27. 07.—19. 08.	— luu-liigeste h.	— 54.— „
Kemeri «Caika»	13. 08.— 5.09.	— seedeelundite h.	— 33.— „
Berdjansk «Lazurnõi»	13. 09.— 6. 10.	— närvisüsteemi h.	— 48.— „
Jurmala «Gorki»	13. 08.— 5. 09.	— südame-vereringe h	— 33.— „
Jurmala «Cina»	18. 07.—10. 08.	— südame-vereringe h	— 33.— „
Druskininkai «Draugiste»	27. 07.—19. 08.	— südame-vereringe h	— 36.— „
Jurmala «Gorki»	13. 08.— 5. 09.	— südame-vereringe h	— 33.— „
Pärnu «Rahu»	30. 07.—22. 08.	— günekoloogilised h.	— 48.— „
Pärnu «Rahu»	18. 09.—11. 10.	— günekoloogilised h.	— 48.— „
Pärnu «Sõprus»	25. 08.—17. 09.	— südame-vereringe h	— 34.50 „
Pärnu «Estonia»	6. 07.—29. 07.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Pärnu «Estonia»	5. 09.—28. 09.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Pärnu «Eston a»	27. 07.—19. 08.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Pärnu «Eston a»	27. 07.—19. 08.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Pärnu «Estonia»	27. 07.—19. 08.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Pärnu «Eston a»	15. 09.— 8. 10.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Pärnu «Rahu»	19. 07.—11. 08.	— seedeelundite h.	— 48.— „
Pärnu «Sõprus»	10. 08.— 2. 09.	— südame-vereringe h	— 34.50 „
Pärnu «Sõprus»	29. 07.—21. 08.	— südame-vereringe h	— 34.50 „
Pärnu «Estonia»	17. 09.—10. 10.	— närvisüsteemi h.	— 34.50 „
Pärnu «Estonia»	18. 09.—11. 10.	— närvisüsteemi h.	— 34.50 „
Pärnu «Rahu»	2. 07.—25. 07.	— närvisüsteemi h.	— 34.50 „
Pärnu «Rahu»	18. 07.—10. 08.	— seedeelundite h.	— 48.— „
Pärnu «Rahu»	7. 07.—30. 07.	— seedeelundite h.	— 48.— „
Haapsalu «Laine»	22. 08.—14. 09.	— närvisüsteemi h.	— 34.50 „
Haapsalu «Laine»	20. 08.—12. 09.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Haapsalu «Laine»	8. 07.—31. 07.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Haapsalu «Laine»	27. 07.—19. 08.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Haapsalu «Laine»	31. 07.—23. 08.	— närvisüsteemi h.	— 34.50 „
Haapsalu «Laine»	23. 08.—15. 09.	— luu-liigeste h.	— 34.50 „
Druskininkai (ambl.)	11. 09.— 4. 10.	— seede-südame-närvi luu-liigeste h.	— 39.— „ „ „
Pjatigorsk (ambl.)	17. 07.— 9. 08.	— seede-südame-närvi luu-liigeste h.	
Jessentuki (ambl.)	10. 08.— 2. 09.	— seedeelundite h.	— 36.— „

Puhkekodudesse:

Võsu	26. 07.— 6. 08.	— 5 tk.
Võsu	1. 09.—12. 09.	— 2 tk.
Pühajärve	27. 08.— 8. 09.	— 1 tk.
Pühajärve	28. 08.— 8. 09.	— 6 tk.
Pühajärve	22. 09.— 3. 10.	— 1 tk.
Pühajärve	21. 09.— 2. 10.	— 1 tk.
Pühajärve	29. 08.— 9. 09.	— 4 tk.
Pühajärve	20. 09.— 1. 10.	— 1 tk.

Perekonnatuusikud:

Pühajärve	(3 inimest)	16. 08.—27. 08.	— 29.70 rbl.
Pühajärve	(2 inimest)	10. 07.—21. 07.	— 19.80 „
Pühajärve	(2 inimest)	3. 08.—14. 08.	— 24.— „
Võsu	(2 inimest)	6. 08.—17. 08.	— 19.20 „
Võsu	(2 inimest)	6. 08.—17. 08.	— 19.20 „
Võsu	(2 inimest)	19. 08.—30. 08.	— 19.20 „
Võsu	(2 inimest)	19. 08.—30. 08.	— 19.20 „
Võsu	(2 inimest)	11. 07.—22. 07.	— 19.20 „
Võsu	(3 inimest)	11. 07.—22. 07.	— 36.— „

Pansionaadid:

Jurmala «Pribaltika»	4. 07.—15. 07.		— 12.— rbl.
Jurmala «Gagarini»	17. 09.—28. 09.		— 12.— „
„ „	29. 09.—10. 10		— 12.— „
Puhkekodu «Lesnoje»	(Leningrad)	7. 08.—18. 08.	
„ «Niavi»	(Gruusia)	21. 09.— 2. 10.	
„ „	„	3. 10.—14. 10.	

Avaldused esitada ametiühingukomiteesse aprilli jooksul.

Ametiühingukomitee

SPORT * UUDIS

Suuskadel olid õppejõud

13. märtsil toimusid Käärikul TRÜ töötajate talimängud. Võistlused olid neljas vanusegrupis.

Naistest olid paremad:

3 km

I grupp

1.	Tiina Kaljo	KKT	12.51
2.	Luule Medijainen	KKT	15.01
3.	Lea Talu	keemiat.	17.13

II grupp

1.	Karin Alev	KKT	13.27
2.	Marju Pedaste	KKT	14.18
3.	Anu Tamm	arstit.	14.52

2 km

III grupp

1.	Heidi Maaroos	arstit.	11.24
2.	Helju Ohno	mat.	12.36
3.	Anu Laansalu	bio-geo	12.43

IV grupp

1.	Malle Moldau	keemia	11.52
2.	Mai Maser	arstit.	12.30
3.	Evi Kukk	admin.	13.34

Mehed

5 km

1.	Mati Alaver	KKT	15.19
2.	Tõnu Pani	bio-geo	18.38
3.	Eero Medijainen	ind.	19.22

II grupp

1.	Peeter Paris	füüsika	17.38
2.	Kalle Kiiranen	füüsika	18.12
3.	Vello Russak	admin.	18.55

III grupp

1.	Jaak Maaroos	arstit.	19.40
2.	Ants Haljaste	füüsika	20.24
3.	Jaan Pärnat	KKT	20.44

IV grupp

1.	Leonhard Toom	KKT	21.44
2.	Ülo Lumiste	mat.	23.50
3.	Erki Luuk	ajalugu	24.51

Teaduskondade paremusjärjestus selgitati miinuspunktide süsteemis. Kõige vähem miinuspunkte kogus KKT — 9. Järgnesid

2. Arstit. — 16.
3. Matemaatikat. — 20.
4. Keemiaos. — 24
5. Bio-geo — 36
6. Ajaloot. — 45
7. Admin. — 54
8. Füüsikaos. — 59.
9. Õigust. — 96
10. Filoloogiat. — 112.

Halva ilma tõttu jäi teatevõistlus ära.

Järgmisel nädalavahetusel, 19.—20. märtsil toimus Käärikul Eesti NSV kõrgkoolide töötajate talispartakiaad, kus TRÜ võistkond saavutas esikoha. TRÜ au olid Käärikul kaitsmas: **Tiina Kaljo, Karin Alev, Helle Varrik, Helju Ohno, Malle Moldau, Mati Alaver, Kalle Kiiranen, Peeter Paris, Mats Raidmets, Ants Haljaste, Jaan Pedaste ja Leonhard Toom.**

MERLE REHAND,
kehalise kasvatuse ja spordi kateedri õpetaja

NB!

Üliõpilased ja töötajad, kes tellisid tekli, saavad selle kätte komsomolikomiteest.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Teisipäeval, 12. aprillil k. 18 esineb keemiahoone ringauditooriumis ARVO ALAS teemal «Islandi kultuur ja kirjandus». Oodatud kõik huvilised!

KLUBIS

Laupäeval, 9. aprillil kl. 22 **kesköödisko.**

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 9. aprillil ansambel «Kolmikhüpe».
Pühapäeval, 10. aprillil **disko.**

Kolmapäeval kl. 18 räägib dots. Reet Kasik meile keelest ja stiilist.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajaleht «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 1298. MB-01369.

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (1335) Reedel, 15. aprillil 1983 XXXV aastakäik

Laupäevakule!

Ülikoolis käivad laupäevakutööd ikka nii, et algust tehakse tükk maad varem. Ei saa ju laupäevast õppetööd ära jätta.

Kuidas läheb sel kevadel? Ülikoolisiseselt on jaotused tehtud. Teaduskonnad hoolitsevad oma põhiliste õppehoonete eest, neile on jäetud ka meie alaline objekt **Toomemägi.** Rehad välkusid seal juba nädala keskel. Siiski oli ülikooli haljastusagronoomil **Tiina Saarel** teisipäeval öelda, et mõnigi teaduskond on olnud loiuvõitu.

Ülikooli puhastada on ka mitmed tänavad (Tiigi, Baeri, Emajõe jt.).

Linn vajab tudengi käsi ehitustrusti, elamuehituskombinaati, ehitusvalitsusse ja kommunaalosakonda. Kokku nõutakse 600 üliõpilast.

Ootamatu lume tõttu lükkub osa töid edasi. T. Saar palus lehe kaudu edasi öelda, et kursuse- ja rühmajuhendajad hoiaksid temaga sidet (kui palju inimesi tuleb jne.). Telefon on 35116. Ka linnaasutustega tuleb kontakti pidada. Seda võiksid teaduskonnad teha ise.

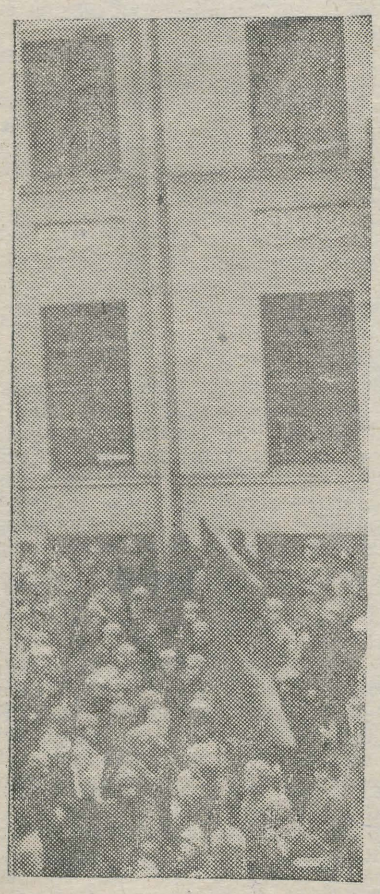

Mõned read edasi kirjapandu sündis teisipäeva õhtul. Kolmapäeval tööle tulles ... jah mäletate mitmesentimeetripaksust lund, mõnd külmakraadi. Kolmapäev ei lubanud tänavatöödele. Jääb loota aprilliuperpallide lõppu, pool kuud ju läbi.

● Vapralt ajab end üles murukatis. Kus soojatorud maa sees, seal rohetab. Nädal otsa küüritakse linnas aknaid, pühitakse liiva, rehitsetakse prahti. See ju igakevadine toiming. Lausa tavapärane. Suur kevad tulekul, linn tahab taas kena välja näha. Aga! Kas pole see ühine töötegemine läinud vahel kuidagi käsu korras? Peab minema, on vaja ära teha. Ei teagi täpselt, kuidas kusagil ülesannete jagamine käib. Kui palju peetakse enne ühiselt aru ühise väljatulemise pärast? Ja tööpaik, tööriistad, tööriidedki... Ehk võiks kindluse mõttes autoasjagi üle kontrollida.

Omal ajal — meenutagem 1919. aasta 12. aprilli, esimest **kommunistlikku laupäevakut** — polnud niisugune kevadine ettevõtmine veel üksnes suurpuhastusena kavandatud. Oma silmaga oli näha kerkinud müür või koristatud varemed. Praegu jääb meist maha puhas maapind või läikivad aknad. Kui istuks pärast ühist tööd korraks maha, vataks oma platsi üle, ütleks lõpetuseks mõne sõna. Enamasti kiputakse ruttu, ruttu lahkuma, igaüks oma kanti. On tuldud, tehtud, käsk täidetud. Võiks ju teisiti, ka saaks teisiti. Nagu saaks ka igal pool laupäevakutöid korralikult ette valmistada, et poleks asjatut ootamist, tööseisakuid.

● On ju tudengil juba kiire. Semestri alguse rahu ammu kadunud, kuldne keskpaik minemas. Oli ja kestab **ÜTÜ nädal**, üliõpilasteadusse kokkuvõtete tegemine. Täna võib 2. leheküljelt teada saada, kuidas läks ÜTÜ vabariiklik seminarlaager, millest kõneldi arstiteaduskonna konverentsil. Oma konverentsi pidasid ära ka bioloogid-geograafid, eile ja täna oli see ajaloolastel, juristidel...

● Suurfoorum oli ülikooli **taidlejail.** Nagu kaks aastat tagasi, nii tuli TRÜ jälle kõrgkoolidevahelisel konkursil esimeseks. Ka sellest toob tänane leht lugejani lähemalt teateid. Vastakaid vastukajasid tõi toimetusse aga eelmises lehes ilmunud taidlusõrituse kriitika. Põhjaliku vastuse kirjutas meile klubi juhataja Heino Variku. Toimetuse poolt talle siiras tänu kiire reageerimise eest, sest pahatihti ei pea kriitika poolt puudutatud asutused oma, s. t. ülikooliilehes üldse vajalikuks vastata, kui just toimetus eriti peale ei käi. Niipalju sellest. Tahaks kõnelda ka paarist suusõnal öeldud arvamusest.

Esimene. «Marju Viies on ilmselt üliõpilane. Ta oleks võinud ju ka ise tolle saaliukse kinni lükata, et esinemise ajal teised sisse ei pääseks. Kas kirjutamine aitas seda teha? Ja kas tõesti peab täiskasvanud inimestele tulema keegi uksi kinni hoidma?»

Teine. «Te ikka vaadake ja kontrollige enne üle, mida teile kirjutatakse. Vahel tasub autorilgi endale olukord selgeks teha, on ju objektiivseid põhjusi. Mitte kohe virisema tormata.»

Küllap on neil õigust ka. Aga kas ka sel tudengil, kes ütles, et tema organiseeriks taidlust hoopis teistmoodi. Kui nii suur teha tahtmine on, miks siis peale matemaatikute ja juristide ei viitsinud või ei söandanud keegi kevadisel taidluskonkursil välja tulla. Rääkida me oskame.

Eks me ikka näe teise vigu enne, vaevalt hakkab vigisema see, kes ise käe külge pannud. Ja kas polnud tore tunne mõnelgi esimene kord «Vanemuise» lavale pääseda kõrgkoolidevahelisel lõppkontserdil. Pole kerge ka kontserti koostada, kui esinejad nii hilja selguvad. Tahtnuks koguni rohkem näha teiste kõrgkoolide taidlejaid. Sealsamas saalis tekkis üks niisugune mõte: äkki võtaksid tuleval kevadel ülikooli taidlejad end kokku, mis veel toredam, — koos EPA-ga — ja teeksid «Vanemuises» ühe pika kontserdi. Esinejatest vist puudus ei tuleks, vaatajatest samuti. Kui palju me neid taidlejaid ikka koos näha saame?

● Meeskoori ja naiskoori saame küll peatselt, juba tuleval nädalal hõiskavad nad **rahvaste sõpruse päevad** lahti Inglisillal. Siis sõidab TAM kohe kontserdireisile Lätti ja Leetu. Naiskoor jõudis hiljaaegu tagasi Novgorodist, Leningradist ja Petroskoist.

● Kunstipoolele annab lisa ka **kunstinädal.** Kunstnike Majas välja pandud Tartu kunstnike kevadnäitus on seekord tõepoolest kevadine. Palju loodust, erksaid värve. Uksest sisse minnes läheb pilk kohe Kaarel Irdile (Miljard Kilk «Lavastaja»). Tartlased on maalinud teisigi oma linna mehi: Aleksei Petersoni (Erich Arrak), Hando Runnelit (Saskia Kasemaa), Linnar Priimäge (Andrus Peegel)... Lähme ise kaema — maastikke, lilli, inimesi; avali ja kaetud mõtteid. Teadusraamatukogu kohviku ees seati aga teisipäeval üles Viive Kuksi graafikat. On, mida vaadata. Ja on, kuhu minna, sest küllap leiab iga tudeng endale ka meelepärase sõpruspäevade ürituse.

VARJE SOOTAK

PANE TÄHELE!

MAIAKTUS

Maiaktusele koguneme reedel, 29. aprillil kl. 15 aulasse.

Poliitpäeval

esines ülikooli rahvale ENSV Riikliku Plaanikomitee esimees Gustav Tõnspoeg. Seekordse poliitpäeva teemast tulenevalt oli kõne all toodangu suurendamine, sortimendi laiendamine ja rahvatarbekaupade kvaliteedi parandamine. Kõneleja peatus põhjalikult ENSV tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise intensiivistamisel, mis peab toimuma eelkõige tööviljakuse tõusu arvel. Nende ja muudegi rahvamajanduse ees seisvate ülesannete täitmisel on kaalukas osa ka ülikoolis ettevalmistatavatel spetsialistidel. Üks teaduspotentsiaali parema ärakasutamise teid on samuti lepinguliste tööde mõjusam rakendamine koduvabariigi probleemide lahendamisel.

PÜHAPÄEV, 17. aprill

kl. 11 Emajõel — Sõuderegatt TRÜ ja VRÜ võistkondade vahel.

kl. 17 Vanemuise 46 ringaud. — Filmiprogramm eesti spordi- ja multifilmidest: «Rada vabaks!», «100 m selili kammerorkestri saatel», «Enn Sellik», «Sportlik sajand», «Paberileht», «Primadonna», «Oinas ja roos».

KOLMAPÄEV, 20. aprill

kl. 18 Inglisillal — TAM ja TRÜ AN sildade kontsert.

NELJAPÄEV, 21. aprill

kl. 14 TRÜ aulas — Kohtumine ER väliskommentaatoritega. Vabariigi kõrgkoolidevaheline mälumäng NSVL sise- ja välispoliitikast ning ÜLKNÜ — 65.

kl. 17 TRÜ ph. ees — ÜLKNÜ 65. aastapäevale pühendatud poliitiliste ja noorsoolaulude festival ja miiting.

kl. 21 Leningradi 27 kohvikus — Kohtumisõhtu Vladimir Sapožninига.

REEDE, 22. aprill

kl. 14 — Lillede asetamine V. I. Lenini mälestussamba jalamile.

kl. 15 TRÜ juhtkonna vastuvõtt külalisdelegatsioonidele.

kl. 16 Vanemuise 46 ringaud. — Kohtumine Mount Everesti vallutajatega.

kl. 20 TRÜ klubis — Henn Rebane ja ansambel «POCO».

kl. 23 TRÜ klubis — Tantsuõhtu ja ERKI tekstiilieriala üliõpilaste moedemonstratsioon.

LAUPÄEV, 23. aprill

kl. 13 TRÜ ph. ümbruses — Rulavõistlused Eesti NSV parimate rulasõitjate osavõtul.

kl. 15 Vanemuise 46 ringaud. — Kohtumine Mount Everesti vallutajatega.

kl. 17 Vanemuise 46 ringaud. — Filmiprogramm eesti dokumentaalfilmidest: «Kassilaane», «Jaan Oad», «Künnimehe väsimus», «Ruja».

kl. 21 Ansambel «Ruja».

PÜHAPÄEV, 24. aprill

kl. 17 TRÜ klubis — Jaan Kaplinski autoriõhtu «Laine üks laululaev», kaastegevad Priit Pedajas ja «Hortus Musicus».

kl. 20 TRÜ aulas — Ansambel «Hortus Musicus».

kl. 21 TRÜ klubis — Valsiõhtu, esineb RAT «Vanemuise» kammerorkester.

NB! Informatsiooni muudatustest saab teada esmaspäeva õhtust infolehtedelt.

ÜLKNÜ 65. AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD TRÜ XII RAHVASTE SÕPRUSE PÄEVADE KAVA

Tule Emajõe äärde!

RSP ● RSP ● RSP

Juba mitu aastat järjest on aprilli viimasel nädalal olnud meil asja Emajõe äärde uudistama võistlusi kas kummi- või akadeemilistel paatidel. Tänavu on võistlused nädal varem. Et möödub sajand esimestest sõudevõistlustest Eestis, siis on ka üritus juubelihõnguline. Eriline osa akadeemilise sõudmise tekkimisel Eestis on Tartu linnal, sest nii esimene sõudeklubi kui ka esimesed ametlikud võistlused on seotud just Emajõega.

Võistlusi võib minna uudistama juba laupäeval, kel laupäevakust jääb aega Emajõe sõudebaaside juurde. Seal võistlevad meie vabariigi spartakiaadikoondise kandidaadid, kes naasid äsja treeningukogunemiselt Moldaavias. Laupäeval kella 15-ks kogunevad EPA aulasse akadeemilise sõudmise veteranid.

Pühapäeval aga seadkem varakult sammud Emajõe äärde. **Regatt avatakse pidulikult kell 11.** Noored (1967.—68. a. sündinud) võistlevad ühe- ja kahepaatidel. Eesti tugevamate kõrval on andnud osavõtuks nõusoleku Läti, Leedu, Moskva, Leningradi ja Pihkva noorsõudjad. Pühapäevaste võistluste distantsiks on 1000 m ja finišijoon restoran «Kaunase» vastas. Noortevõistluste külaliste hulgas on kõik viimase kümnendi meie vabariigi tugevamad sõudjad, aukülalisena on kutsutud teeneline meistersportlane, 1956. a. olümpiavõitja ja järgmiste mängude hõbe paariskahesel Aleksander Berkutov, kes esindab NSVL Spordikomiteed ja kellel kaasas eriauhind kõige perspektiivikamale noorele. Eriauhinnad noortele on välja pannud ka ajalehed: «Spordileht» kõige perspektiivikamale ja «Edasi» parimale tartlasele.

Võistluste pinget tõstab loomulikult meie maa kahe vanima kõrgkooli **sõprusmatš akadeemilises sõudmises (TRÜ — VRÜ).** Ka tänavu võisteldakse neljas paadiklassis: ühestel, paariskahestel, üksikaeru neljastel ja suurimatel paatidel kaheksastel. Möödunud aastal jäi ELKNÜ TRÜ komitee karikas koju (seis 5:3).

Pinget peaks Emajõe ääres jätkuma nii võistlejatele kui pealtvaatajatele. Anna ka oma osa oma ülikoolikaaslaste esinemisse! Ergutuste saatel liiguvad paadid tunduvalt kiiremini. Proovi järele — küll veendud ise!

PEETER JÄRVELAID,
organiseerimiskomitee liige

RSP ● RSP ● RSP

RSP ● RSP ● RSP

Mitte auditooriumis, vaid lausa lageda taeva all kaitses oma diplomitöid grupp **Tšeljabinski Polütehnilise Instituudi** auto-traktoriteaduskonna diplomande. Maruliselt tungisid edasi üliõpilaste valmistatud mootornartad, ületades nagu muuseas suuri lumehangi. Kui näidiskatsetused olid lõppenud, külvati noored konstruktorid üle küsimusterahega. Instituudi konverentsisaalis jutustasid nad, kuidas masin sündis: üks tudeng soovitanud varustada liikur võimsa seeriamootoriga, teine konstrueerinud järelkäru inimeste ja kaupade veoks, kolmas pannud mootornartale alla roomikud jne. Spetsialistide arvates võib mootornarta saada tõhusaks transpordivahendiks Siberi ja Kaug-Põhja karmides oludes. Riiklik eksamikomisjon leidis, et mootornarta konstruktorid on ilmutanud inseneriilikku küpsust, ning hindas nende diplomitööd ainult «väga headega».

(«Правда»)

✻

Märtsi viimasel päeval tehti ametlikult teatavaks, et **Nõukogude Liit ja Hiina RV** on jõudnud kokkuleppele taastada üliõpilaste vahetus, mis oli katkenud 1960. aastate algul. Nimetatud lepe saavutati Moskvas toimunud Nõukogude—Hiina kohtumistel. Juba neli nädalat enne seda oli kolm **Saksa DV** tudengit immatrikuleeritud Pekingi ülikooli. Need kolm on ühtlasi ka esimesed sotsialismimaade üliõpilased, kes pärast 1966. aastat, mil algas hiinlaste kurikuulus «kultuurirevolutsioon», jäile Hiina RV-s tudeerida saavad.

(«Volksstimme»)

✻

Hiljuti toimus **Espoos (Soome)** üle-euroopaline üliõpilasfoorum, kus arutati tudengite sotsiaalset olukorda. Foorumi initsiaatorid olid Rahvusvaheline Üliõpilasliit (International Union of Students) ja Soome Üliõpilasliit (Suomen Ylioppilaskuntien Liitto). Kokkutulnud rääkisid üliõpilaste olukorrast Euroopa kapitalimaades ning kurtsid selle pideva halvenemise üle.

(«Forum»)

✻

Prantsusmaa meditsiiniüliõpilastele ei meeldinud sugugi see, et neile eelviimasel stuudiumiaastal üks eksam juurde pandi. Protestiks lisaeksami vastu paralüseerisid tulevased meedikud 30. märtsi õhtusel tipptunnil lühikeseks ajaks liikluse Pariisi metroos. Üliõpilased tõmbasid rongides hädapidurit ning blokeerisid 13 metrooliinist 12. Seisak kestis umbes 5 minutit, nagu metroovalitsus hiljem teada andis.

Sellest aga protestivatele tudengitele loomulikult ei aidanud. Öösel tulid nad uuesti metroo manu ning mätsisid kipsiga kinni 50 sissepääsu (kokku on sissepääse Pariisi metroos 350). Enne hommikuse liikluse algust kõrvaldas metroovalitsus sellegi takistuse.

Ülem-Normandias, Seine-Maritime'i departemangu keskuses Rouenis lasid tulevased arstid departemanguvalitsuse hoones lahti kolmja poolsada rotti ning hiirt. Ametnike seas puhkes paanika, maja tehti inimestest tühjaks. Tudengid aga kinnitasid ise, et kõik närilised olid aegsasti nakkushaiguste vastu süstitud ning on seetõttu ohutud.

(«Volksstimme»)

✻

Krakovi (Poola RV) tuntuimate kõrgkoolide — Jagiello ülikooli ja meditsiiniinstituudi — eestvõttel avati linnas «kolmanda põlvkonna ülikool». Õppetööst osavõtjate tavaline vanus on 50—60 aastat. Enamik tudengeid on ülikooli tulnud keskharidusega, kuigi on ka neid, kellel kõrgkoolidiplom juba taskus. Kõige rohkem huvitutakse kunstist, ka ajaloo, loodusteaduste, kirjanduse, sotsioloogia, psühholoogia ja filosoofia vastu valitseb elav huvi.

(«Польша»)

Otsinud
MARTIN KOBRASTE

ÜTÜ kevad Käärikul

Sügisel laulsime: «On kevad Tartu peal, on möödas halvad ajad, on kevad Tartu peal...». Nüüd on kevad käes, aga keegi ei laula enam. Kas pole halvad ajad veel möödas või ei tunne linna rõhuvas tolmus seda õiget kevade lõhna ära? Igatahes need üliõpilased-õppejõud, kes möödunud nädala keskel Kääriku ÜTÜ seminarlaagris käisid, jätsid talvega lõplikult hüvasti. Kääriku metsad, mäed ja päike — kõik meelitasid **Kevadesse,** tundma uut lootust, rõõmu ja elujanu.

ÜTÜ vabariikliku seminarlaagri korraldajaks oli sel aastal ülikool. Osavõtjaid kutsuti küll tavalisest vähem, ent esindatud olid kõik kõrgkoolid. TRÜ esindus oli arvukaim, põhilise organiseerimisvaeva nägi TRÜ ÜTÜ nõukogu koos üliõpilasaktiiviga. TRÜ üliõpilasi oli laagris õigusteaduskonnast, ajaloo-osakonnast, füüsikutelt, filoloogidelt, arstidelt, matemaatikutelt, kehakultuurlastelt, žurnalistidelt.

Üritusi jagus mõlemale laagripäevale just nii palju, et jäi mahti omavahel tuttavaks saada, päikest võtta ja metsa alt sinililli otsida.

6. aprill, kolmapäev.

Esimene laagripäeva hommik kulus majutamisele ja külaliste ootamisele. Laager avati, heisati lipp, anti külalistele embleemid. Tervitussõnad TRÜ teadusprorektorilt prof. **Ants Kallikormilt,** vabariikliku ÜTÜ nõukogu esimehelt prof. **Johannes Tammeorult,** tegevusjuhised ülikooli ÜTÜ nõukogu esimehelt dots. **Jaan Sootakilt.**

Pärast ehtkäärikulikku kolmekäigulist lõunasööki koguneti spordibaasi konverentsisaali. Vabariikliku ÜTÜ nõukogu esimees **Johannes Tammeorg** andis üldise ülevaate ÜTÜ tööst, võrdles võistlustööde tulemusi üleliidulise keskmisega. Prof. **Helmut Piirimäe** kõneles huvitavalt ja humoorikalt

TRÜ juubeli tähistamisest Rootsis. Vaidlusliku ja võitlusliku meelelolu tekitas filosoofiakandidaadi **Toomas Suti** ettekanne elu unikaalsusest.

Loengute lõppedes hiilisid TRÜ tudengid nurga taha isetegevust harjutama. Kava autoriteks ajalaolased, sestap teemagi ajalooline — *alma mater*'i juubeli pidustused. Proovi ajal pidi naer vägisi lauluhääle matma. Et see poinud paljalt edevus ja endaga rahulolu, selgus õhtul, kui Pühajärve restoranis kõrgkoolidevahelisel taidlusvõistlusel oma kavaga saali naerutasime ja esikoha välja teenisime. Ülikooli juubeli arvel proovisid oma vaimuteravust ka TPedI tudengid, aga kohalikke olusid ja iseärasusi tundmata mitte nii õnnestunult. Kaugelt parema mulje jätsid TPI poisid ja ERKI—TRK akrobaatikarühm (vastavalt ka teine, kolmas koht).

Vaimukad naljad, tants ja hõrgud söögid-joogid tegid oma töö —õige pea tundsime end sõbraliku, ühise perena. Tõeline kõrgkoolide sõprus!

7. aprill, neljapäev.

Ahvarduse saatel hommikusöögist ilma jääda silkasid hakkajamad hommikujooksule. Kontrollpunktis jagati osavõtutõendeid ja kästi ära arvata, mis lind laulab. Ülesanne polnud kergete killast — põõsas häälitses bioloog E. Kukk.

Võimlemine jätkus pärast hommikukohvi spordisaalis. Peeti maha teatevõistlus, korvpall ja rahvastepall. Spordisaalist otse konverentsisaali, kus diskuteeriti ÜtÜ probleemide üle. Väljapakutud teema: «Kas ÜTÜ õppetöö raames või väljaspool õppetööd», osutus liiga kitsaks. Probleeme oli kaugelt rohkem, kõigis kõrgkoolides, isegi teaduskondades erinevad.

TPedI üliõpilased võtsid sõna võistlustööde kui ÜTÜ tegevuse ainsa hindamiskriteeriumi vastu. Ka võitlesid nad massilisuse vastu, tutvustades ühtlasi oma ÜTÜ põhikirja, mille kohaselt organisatsiooni liikmeks saab üksnes väga tõsiselt teadusele pühendunud üliõpilane. TPedI-s on praegu ÜTÜ liikmeid vaid viiekümne ringis.

TRÜ tudengid pooldasid, erinevalt TPedI-st elitaarsuse asemel massilisust, nende süda valutas hoopis ringide töö pärast — kuidas tõmmata rohkem tudengeid tõelise teaduse juurde. Ka poldud võistlustööde konkurssidele saatmise vastu. Ülikoolis pole neid siiani protsentide pärast esitatud. ÜTÜ töö korraldusest ajalooteaduskonnas kõneles **prof. Herbert Ligi.**

TPI poisid tundsid muret juhendajate pärast. Juhendaval õppejõul pole mingit stiimulit ja võib juhtuda, et ta ei tunne üliõpilase vastu huvi ja kui üliõpilane ei tunne oma töö vastu huvi.... Tõsteti üles ka tööde vormistamise küsimusega seotud probleemid.

Loenguid oli sel päeval plaanis üks: dots. **Erich Kukk** rääkis keskkonnakaitse ja saastatuse probleemidest — ökoloogilise elamisviisi võimalikkusest (võimatusest). Esineja emotsionaalne kõnemaneer ja teema aktuaalsus, poleemilisus panid kuulajad kõrvu kikitama. Diskussioon jätkus õppejõudude vahel veel bussis tagasisõidulgi. Üliõpilased magasid õiglast und. Nad olid väsinud, aga õnnelikud.

MARGIT MIKELSAAR,
žurnalistika II kurs.

260 ettekannet kahe päevaga

Kell 11 2. aprilli ennelõunal avas arstiteaduskonna ÜTÜ nõukogu esimees Andres Arend Maarjamõisas A. Linkbergi nimelises auditooriumis üliõpilasteaduse selleaastase konverentsi plenaaristungi, andes sõna teadusprodekaan prof. Ennu Sepale.

Tänavuse konverentsi plenaaristung pühendati hüpertooniatõve probleemidele, arvesse võttes selle haiguse osakaalu meie planeedi elanikkonna tervisehädades. Sel teemal esitati 8 ettekannet, millest enamik paistis silma ladusa materjalikäsituse ja hea illustreeritusega, sobides suurepäraselt avaistungi rohkem või vähem akadeemilisse õhkkonda.

Prof. Ain-Elmar Kaasiku lõppsõnast jäi kõlama plenaaristungi tähtsus ja selle populariseerimise vajadus. Tõepoolest, mahult ülisuur ja sisult mitmekesine konverents — 255 plaanilist ettekannet 13 sektsioonis — vajab kõikide osavõtjate ühendamiseks ühist mõttetihedat ja asjalikku tuuma. Selle jaoks on ülimalt sobiv üritus konkreetsele ja üldhuvitavale probleemile suunatud plenaaristung ja sobiv koht vastvalminud mugav ja kaunilt kujundatud auditoorium Maarjamõisas. Sedapuhku ei olnud toolide read kaugeltki tühjad, kuid ka tudengimurdu ei tekkinud ukse taha. Istekohad otsisid juurdetulijaid, mitte vastupidi.

Koos külalistega Moskva, Vitebski, Donetski, Riia, Vilniuse ja Kaunase meditsiiniõppeasutustest mindi laiali kolmeteistkümnesse sektsiooni kaheks päevaks.

* * *

8. aprilli pärastlõunal tehti samas kokkuvõtteid. Kõnetoolist oli selleks ajaks maha räägitud 260 ettekannet, nii referatiivseid töid kui eksperimentaalseid uurimusi.

Sektsioonide esindajad avaldasid oma arvamuse möödunud töökoosolekutel tehtud ettekannete sisukuse üle. Enamik kõnelejaist leidis, et üldine tase oli märkimisväärselt hea, rahulolematust ilmutati referatiivsete tööde pikaleveniva esitamise üle.

Veel tõusis probleem, mis just lõppkokkuvõtete ajale iseloomulik. Üleülikooliliselt on ette nähtud igale sektsioonile välja anda üks TRÜ ÜTÜ medal diplomiga. Lisaks veel medalita diplom neis sektsioonides, kus ettekandeid rohkesti ja istungeid enam kui üks. Mitmed õppejõud leidsid, et arstiteaduskonnale jääb sellest väheseks, sest äramärkimist väärivaid töid on kaugelt rohkem. Enda jaoks leidsid lahenduse kirurgid. Nende sektsioonis kuulus kuuele paremale ettekandele aukiri linna kirurgide seltsilt.

JAANUS HARRO,
ravi II k.,
teaduskonna pressisekretär

KOR

ehk väljakirjutatult komsomoli operatiivrühm, mis kuulub ülikooli komsomolikomitee juurde, on mõeldud TRÜ üritustel korrapidamiseks. ELKNÜ Tartu Linnakomitees tegutseb KOR-ide staap, mis koordineerib oma osade õiguskaitsealast tööd, sealhulgas ka ülikooli komsomoli operatiivrühma oma.

Äsja toimus TRÜ KOR-is «võimuvahetus». Õigusteaduskonna diplomand Sulev Rais andis komandöriameti üle sama eriala II kursuse üliõpilasele Andi Kasakule. Ülikooli lehe poolt mõned küsimused neile:

Milleks on vaja komsomoli operatiivrühma?

Sulev Rais: KOR on mõeldud peamiselt ülikooli suuriüritustel (rahvusvaheline üliõpilaste päev, rahvaste sõpruse päevad) korra tagamiseks. Peale selle kuulub meie ülesannete hulka piletite kontrollimine ja valve komsomolikomitee korraldatud üritustel klubis ja kohvikus. Kõige suuremaks jõukatsumiseks oli juubel, eriti rongkäik ja uues spordikompleksis toimunud pidu. Peaks veel juhendama Tartu koolide kunderlaste tööd, aga tihti on määratud šeff formaalne. Koolid lihtsalt ei tea, mida oma juhendajatega peale hakata.

Aga ühiselamud?

Sulev Rais: Eelmisel aastal püüdsime igasse ühiselamusse teha KOR-i toa, kust valve vajaduse korral abi saaks. Kuid meie liikmeskond ei jagune teaduskondade kaupa ühtlaselt, peamise osa moodustavad juristid ja keemikud. Pühade eel oleme teinud kontrollreide.

Millisteks kujunevad rahvaste sõpruse päevad, levimuusika päevad?

Andi Kasak: Konkreetset plaani veel paika pandud ei ole. Pileteid levitatakse teaduskondade kaupa. Levimuusikapäevi korraldab linna täitevkomitee, TRÜ inimesi on sellesse üksnes kaasa tõmmatud. Arvatavasti lähevad piletid nagu eelmiselgi aastal Vanemuise t. 46 ringauditooriumis vabamüügile. Pääsmeid saab osta üksnes üliõpilaspileti ettenäitamisel. Tahaks rahvale südamele panna, et nad järjekorras ei trügiks. See aeglustab müüki. Kontserdid toimuvad üle linna — «Vanemuises», raudteeklubis jne. Mingi teise ürituse pääsmega sisse ei saa. Tingimata kontrollime pileti seerianumbrit. Kui esineja annab oma kaardi üliõpilasele, siis võetakse see ära ning esinejat enam saalipoolele vaatama ei lasta.

Millest võib KOR-i liiget ära tunda?

Andi Kasak: Igaks ürituseks oleme senini teinud eraldusmärgi, millel on ürituse sümboolika. Oleme kasutanud ka «Norma» märke ja pleksiklaasist tunnuseid. Tahaks aga sisse seada midagi kindlat ja püsivat, et iga ürituse jaoks tunnusmärke vahetama ei peaks.

Mured?

Sulev Rais: Üldiselt on see üks tänamatu töö. Häirivad need üliõpilased ja teised noored, kes üritustele tasuta sisse tahavad pääseda. Eriti ilmnes see juubelil uues spordihoones toimunud tantsupeol. Tuldi otse miitingult ja püüti suures rahvasummas piletita sisse lipsata. Suur korralagedus oligi põhjuseks, miks kõik õigel ajal sisse ei saanud. Ja veel meeldetuletuseks: TRÜ klubi poolt antud vaba pääse ei kehti komsomolikomitee korraldatud ürituste ajal.

TEET ROOSAAR,
žurnalistika II k.

Rektori käskkiri

Kauaaegse hea töö eest pälvis 75. sünnipäeval õnnitluse komandant **Kaare Eerme,** 60. sünnipäeval õnnitleti hea töö eest majahoidja **Dmitri Ivanovi,** 50. sünnipäeval tänati kauaaegse hea töö eest teadusraamatukogu restauraator-köitjat **Veera Sillasood,** ÜMPI inseneri **Lia Antonit** ja sõjanduse kateedri õppemeistrit **Matvei Danilovit.**

EKP TRÜ komitees

● 7. aprillil võeti NLKP liikmeks eesti keele kateedri dotsent **Haldur Õim.**

● 11. aprilli koosolekul võeti NLKP liikmeks **Aivar Künnapää** (õigust. V k.) ja liikmekandidaatideks **Küllike Haavasalu** (õigust. IV k.), **Irene Valtin** (õigust. IV k.), **Jelena Ditjakina** (vene fil. IV k.), **Vahur Kalmre** (žurn. V k.) ja **Margus Mets** (žurn. IV k.).

● **Laupäevaku korraldamist** ülikoolis tutvustas füüsika-matemaatikakandidaat **Jüri Tapfer.**

● **Rahvaste sõpruse päevade üritustest** kõneles komsomolikomitee asesekretär **Verni Loodmaa.**

● Arutati **kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi** füüsika-keemia-, bioloogia-geograafia- ja ajalooteaduskonnas ning ühiskonnateaduste kateedrites.

● Kõne all oli ka **1. mai ja võidupüha** tähistamine ülikoolis.

Naiste-kongressil

Eile algas Tallinnas vabariiklik naiste kongress. TRÜ-st on delegaatideks professorid Kadri Gross, Vilma Kelder ja Inge Unt, ametiühingukomitee esimees Helve Kabur, teadusraamatukogu direktor Laine Peep ja aspirantuuriosakonna juhataja Salme Laar.

Komsomoli-kroonika

12. aprillil toimus ELKNÜ TRÜ komitee järjekordne istung.

● Soovituse NLKP liikmekandidaadiks said **Aivar Tensing (füüsika V k.)** ja **Kersti Aavik (defekt. III k.).**

● **Margus Järvele (keemia I k.)** avaldati noomitus koos arvestuskaardile kandmisega komsomolipileti kaotamise ja sellest mitteõigeaegse teatamise eest.

● Valju noomituse koos arvestuskaardile kandmisega sai **Kaire Põldsam (ajaloot. I k.)** seoses kommunistlikule noorele ebakohase käitumisega.

● **Arutati otsuse «ELKNÜ TRÜ komitee tegevusest EÜE-83 ettevalmistaval perioodil» täitmise käiku.** Otsustati tõhustada Gagarini rühma komplekteerimistööd, parandada EÜE propagandat ülikooli lehes, seada igasse ühiselamusse EÜE stend ning jälgida maleva kohta käiva informatsiooni kakskeelsuse printsiipi. Senini on ettenähtud EÜE komplekteerimisplaanist täidetud juristidel 61,7%, majandusteaduskonnas 43,3%, arstidel 40,7%, filoloogidel 37,7%, matemaatikutel 37,1%, füüsikutel-keemikutel 28,9% ja ajaloolastel 28,4%.

● **Rahvaste sõpruse päevade ajal toimuvatest üritustest andis ülevaate RSP organiseerimiskomitee esimees Verni Loodmaa.** Kokku toimub orienteeruvalt 23 üritust, pääsmeid hakatakse levitama alates kolmapäeva hommikust teaduskondade komsomolibüroode kaudu. Levimuusikapäevad toimuvad RSP-st lahus, neid korraldab linna täitevkomitee kultuuriosakond.

● **16. aprillil olevast laupäevakust pidas ettekande laupäevaku staabi ülem Jaan Vihrov.** Objektidel väljaspool ülikooli töötab sel aastal 600 tudengit. Korrastamist vajavad veel Toomemägi ja neli linnatänavat.

● **Ühiselamutesse tehtud reidide tulemustest** kandsid ette selle ülesande täitmiseks määratud komitee liikmed. Et seda, kes ja kuidas ühiselamutes elavad, vähe kontrollitakse, näitab kujukalt järgmine näide. Kui komitee liige Margus Rohtla püüdis Pälsoni t. 14 ühiselamu ust sulgeda lubade kontrollimiseks, arvati lihtsalt, et keegi purjus mees püüab jälle nalja teha. Paljudes ühiselamutes pole üldse lubasid välja antud või neid pikendatud. Mõnedes puudub ka valvegraafik ja külalisteraamat. Üldse on ammu käest lastud töölõigus raske midagi radikaalselt muuta. Otsustati kokku kutsuda teaduskondade bürood, et seal asi üksipulgi läbi arutada ja sellest konkreetsed järeldused teha.

TEET ROOSAAR

Meie taidlejad olid parimad

Need, kes pühapäeva õhtul tudengitaidlusest huvitatud olid, said näha-kuulda vabariigi kõrgkoolide paremikku. Tõsi küll, konkursist jäid eemale nimekad suurkollektiivid. Hinnati teisi žanreid. Üle kahe aasta toimuva konkursi kohta ütles žürii esimees, Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teadusasutuste Töötajate Ametiühingu EV Komitee töötaja Ilmar Tamm, et seekord oli lisandunud uusi žanreid, ka otsustada polnud sugugi kerge. Tuliste vaidluste järel läks esikoht TRÜ-le. Ta tänas kõiki kollektiivide juhte, samuti esinejaid ja korraldajaid. Samas anti laureaatidele kätte autasud.

TRÜ-st pälvisid aukirja:
kammerkoor (Tiiu Jaanus);
võimlemis-liikumisrühm (Linda Martis);
rahvapilliorkester (Maie Eljas);
võimlemis-liikumisrühm (Hilja Tidriksaar);
ansambel «Lakstigal» (Maie Eljas);
solist Peep Puis;
vokaal-instrumentaalansambel «Meedium».

Meenetega autasustati kollektiivide juhte Tiiu Jaanust, Maie Eljast, Linda Martist, Hilja Tidriksaart ja Larissa Volpertit (vene näitering).

ENSV Ametiühingute Nõukogu rändauhinna — karika ning ELKNÜ Keskkomitee aukirja TRÜ-le võttis vastu meie ametiühingukomitee esimees Helve Kabur. Autasustamisele järgnes kaheosaline kontsert, kus astusid üles vabariigi kõrgkoolide paremad taidlejad.

Kuna mina...

(Vt. eelmise lehe artikleid «Feelingut ei olnud» ja «Kui mina...»).

Möödunudreedeses ülikooli ajalehes käsitlesid ühe «feelinguta» ürituse läbiviimise probleeme kogunisti kaks arvustajat. Vaatamata lausest lausesse kanduvale kriitikavoolule klubi aadressil on see teisalt ka meeldiv eelkõige seepärast, et kordki reageeriti taidlusega seoses olevatele küsimustele momentaanselt ja palumata. Tavaliselt on kirjaread taidlusest ajaleheveerule sattunud suuremas osas tänu klubi aktiivi ettevõtlikkusele. Sel juhul on käsitletu optimistlikum olnud, teema ümber sügavamalt argumenteeritud ja kokkuvõttena kasulikke nõuandeid jagatud. See on igati mõistetav, sest kirjutajad on ise sageli vaeva näinud nii mõnegi ürituse organiseerimisega, kogenud korraldamisraskusi ning kokku puutunud probleemidega, millest kõrvalseisjal ei ole ja ei saagi aimu olla. Arusaadavalt ollakse siis hiljem tehtule tagasi vaadates kitsim ka kitsaskohtade väljalausumisega.

Kitsaskohti tuleb aga alati ette, need jäävad paraku hästi silma, nende piitsutamine on peaaegu et populaarseks saanud (vähemalt taidluse puhul) ja neist ka kirjutatakse justkui parema meelega. Võib-olla on viimati mainitu minu subjektiivne arvamus? Võib-olla, aga miks ei maini artiklite autorid klubis toimunu kõrval sõnakestki hommikupoolikul TRÜ aulas toimunud akadeemiliste taidlusvormide ülevaatusest? Ka seal olid esinejad teistest kõrgkoolidest, oli žürii, oli publik ja lõppkontserdile suunati edasi meie kõrgkooli kammerkoor, rahvapilliorkester ja ansambel «Lakstigal».

Siirdugem nüüd klubis toimunu juurde. Et mina pean hea seisma kogu klubi töö eest nii majanduse, kaadri kui kultuuritöö vallas, siis leian enesel kohustuse ja õiguse olevat lühidalt kriitikale poolt- ja vastusõna öelda.

Sissejuhatuseks niipalju, et seekordne vabariigi kõrgkoolide taidlusülevaatuse teine voor otsustati vabariikliku organiseerimiskomitee poolt korraldada žanriti. (Esimese vooru üritused viidi läbi kõrgkoolides. Meil toimus sügisel esmakursuslaste taidluskonkurss, kevadel lauluvõistlus «Tudengilaul 83») ja osavõtjate vaeguse tõttu ebaõnnestunud üleülikooliline taidluskonkurss. Sõnakunsti osa jäi korraldada TPI-le, liikumisrühmade ja tantsukollektiivide ülevaatus TPedI-le ning muusikažanr TRÜ-le.

Ülevaadet püüti saada kõrgkoolide isetegevuse väikevormidest ja nn. metsikust taidlusest. Teenelised ja rahvakollektiivi nimetust omavad kollektiivid sel aastal konkursil ei osalenud.

Teise vooru pidid kõrgkoolid suunama oma parima. Vähevõitu oli seda paremat, mis kohale jõudis.

Žanriviisiliselt läbiviidav konkurss on tegelikult puhtakujuline žüriipoolne ülevaatus-hindamine, kus tuuakse välja igast alaliigist parimad **isetegevuslased**. Kõrgkoolide osas sel juhul konkreetset paremusjärjestust ei peeta. Üldistavate kokkuvõtete tegemine on muidugi võimalik, aga see ei ole seatud eraldi eesmärgiks. Võibolla ka seetõttu jäi kõikide kõrgkoolide panus taidluskonkursi täielikuks kordaminekuks liialt tagasihoidlikuks. Võidakse küsida, kas kõrgkoolide klubidele ei olegi tähtis oma õppeasutuse üksikesineja või kollektiivi saatus, kui need esinevad n.-ö. oma au nimel. On küll, sest võetagu asja, kuidas tahetakse, üksikute summa moodustab lõpuks ikkagi terviku, leiab see siis kajastamist või mitte. Ometi oli siin rida möödalaskmisi. Kas või seegi, et Tartusse saabunuil puudusid kogenud administratiivjuhid, kes oleksid võinud lahendada hea organiseerimise juures mõnedki kitsaskohad, mida paraku ette tuli.

(Järg 4. lk.)

Raffael gravüüris

Teadusraamatukogu raamatumuuseumis on vaadata näitus «Raffael gravüüris», tähistamaks renessansiajastu suurmeistri 500. sünniaastapäeva. Raffael, õieti Raffaello Santi (sünd. 28. III või 6. IV 1483, surn. 6. IV 1520) sai esmase kunstihariduse kunstnikust isalt. Seejärel õppis Lõuna-Umbrias kuulsa maalija Pietro Perugino ateljees, kelle loomelaadi ta noorpõlves jäljendas. 1504. aastal asus kunstnik Firenzesse, kus veedetud aastad olid äärmiselt viljakad. Tänu iseseisvatele loodusvaatlustele, tutvumisele Leonardo da Vinci ja Michelangelo teostega, vabanes Raffael vana umbria koolkonna kammitsaist luues iseseisva loomingulise käekirja. Küpse ja väljakujunenud meistrina tegutses Raffael Roomas, kaunistades paavstide tellimusel Vatikani stanzade ja lodžade seinu freskodega, luues kümme vaibakavandit Sixtuse kabeli alumise osa katteks. Raffaeli kunsti peeti juba kunstniku eluajal maalikunsti tippsaavutuseks, imetleti tema figuuride hingestatust ja koloriiti.

Näitusel on välja pandud üle kolmekümne Raffaeli järgi teostatud gravüüri valdavalt 16.—18. sajandist. Raffaeli kaasaegne, itaalia vaselõikekunsti üks rajajaid oli **Marcantonio Raimondi** *(u. 1480—1527), kes pühendus Raffaeli joonistuste graveerimisele. Temalt on väljas meisterlikult teostatud õrna hõbedase tooniga leht «Püha õhtusöömaaeg», samuti üks vana Raimondi koopia «Madonna hälliga». M. Raimondi õpilaselt* **Marco Dentelt** *(surn. 1527) on eksponeeritud «Helena röövimine», kus figuuride modelleering on tugevam kui Raimondil.*

Paavsti ruumide vaibakavandeid on graveerinud **Meister Täringuga**, *keda samastatakse Benedetto Veriniga. Elavalt on kunstnik tabanud putode askeldusi lillede ja vanikute vahel, figuuride modelleering on plastiline, kontuure rõhutav.*

Raffaeli tuntuimast teosest «Ateena kool» on näitusel kaks lehte. M. Raimondi abiline **Agostino dei Musi** *(u. 1490—p. 1536) on graveerinud vasakpoolsel, nn. Pythagorase gruppi, muutnud fooni ja lisanud ühe tegelase. Kuigi on tegemist fragmendiga, moodustab teos siiski terviku.*

François de Poilly. «Madonna linikuga». Vaselõige

18. sajandi Rooma kuulsalt vasegravöörilt **Giovanni Volpatolt** *(1733—1803) on suureformaadiline «Ateena kool», jõulise duuritsakäsitluse ja tugevalt modelleeritud figuuridega leht. Samast ajastust on ka rida õrnu madonnapilte, graveeritud väljapaistva meistri* **Raffaello Morgheni** *(1758—1833) poolt. Madonna kujutamine oli itaalia kunstis üks enamlevinud teemasid ja eriliseks kiindumuseks Raffaelile. Raffaeli arvukad madonnapildid paelwad oma siiruse ja tundesügavusega. Tema kuulsamat teost «Sixtuse madonna» tutvustab saksa graafiku* **Christian Gottfried Schultze** *(1749—1819) vaselõige.*

Prantsuse graveerijatest võiks nimetada 17. sajandi meistreid **Gérard Edelincki** *(1640—1707), kellelt on väljas üks kuulsamaid lehti «Püha perekond».* **Gérard Audranilt** *(1640—1703) on osa sarjast «Erosed antiikjumalate ja kangelaste embleemide ja relvadega».* **François de Poilly** *(1622/23 — 1693) pehmete üleminekutega graveerimislaadi tutvustab «Madonna linikuga». Tema uuritsakäsitlus sobis hästi Raffaeli lüürilise maalimisviisiga.*

Raffaeli teostes väljenduv mahe lüürilisus, soe tundeküllus ja renessansiajastu iluideaalid olid paljudele kunstnikele eeskujuks veel mitmeid sajandeid hiljem. Kuigi näitus tutvustab ainult gravüüre, saab siiski küllaldase ettekujutuse Raffaeli loomingulaadist, tema teoste sügavast hingestatusest.

INGE KUKK

Aitäh EPA-le

Tulevase juristina olen oma ülikooli patrioot, sestap pidanuks alljärgnev ilmuma mõne EPA tudengi sulest. Paraku ei saa mitte vaiki olla. Ma ei tea, kui paljud meist valutavad südant põllumehe tänaste tööde-tegemiste pärast. Igatahes ülemöödunud neljapäeval jäid EPA filmiklubi üritusel sinised teklid rõhuvasse vähemusse. Kahju, sest nähtu-kuuldu nõudnuks täissaali. Näidati «Tallinnfilmi» dokumentaalfilme «Adra järel», «Narri põldu üks kord...» ja «Põllumehe väsimus».

Probleemistik on lühidalt järgmine. Mustmullavööndite mõeldud riistadega pole meie kivistel põldudel midagi peale hakata. Need lihtsalt purunevad ja narrivad põldu. Kõik vajalik tuleb valmistada kohapeal põlve otsas. Kusagil toodetakse praaki, siinmail kuluvad sellest kõlbliku riista tegemiseks aeg, tööjõud, materjalid, raha... Ja seda juba aastaid.

Filmidele järgnes arutelu nende loojate Jüri Müüri ja Enn Sädega. Need on mehed, kelle mure oleva pärast tuleneb nende armastusest tuleva vastu. Vestlus väljus õige pea filmitehnika raamidest. Teemaring ulatus adra kivikaitsest põllumajanduse varustamise, finantseerimise ja juhtimiseni, geograafia aga Rjazani oblastist Saksa FV ja Soomeni. Räägiti loosungiteta, võltshäbita, nimetades asju nende õigete nimedega. Toodud näited kõlbaksid ilustama peaaegu kõiki kõrgkoolis õpitavaid ühiskonnateadusi. Ainult miks peab nendest kuulma alles filmiklubis, mitte loenguil?

VALDEKO MIKHEIM,
õigust. IV k.

I. Surguladze oli Tartu ülikooli õigusteaduskonna kasvandik

Professor S. Issakov märgib Eesti—Gruusia kultuurisidemetest kirjutades ka Tbilisi ülikooli professori ja Gruusia tuntud juristi Irodion Surguladze nime. Kes ta siis on?

I. Surguladze sündis 15. mail 1892. aastal Kutaisi kubermangus vaimuliku perekonnas. Isa soovis nähtavasti, et pojast saaks tema ameti jätkaja ja nii lõpetaski poeg Kutaisi vaimuliku kooli ning seejärel Tbilisi (seal ajal Tiflis) vaimuliku seminari, kus õppis 28. maini 1912. Järgnes kaks aastat õpinguid Peterburi psühhoneuroloogia instituudis. 1915. aasta algul esitas I. Surguladze aga palvekirja Tartu ülikooli rektorile, paludes end vastu võtta õigusteaduskonda. Surguladze esitas kõik vajalikud dokumendid ning märkis ka, et kui kreeka keele hinde puudumise tõttu ei saa teda täieõiguslikuks üliõpilaseks vastu võtta, siis kohustub ta selle sooritama esimesel aastal, nagu see pidi kombeks olema teistes ülikoolides. Surguladze ilmset huvi õigusteaduse vastu näitavad tema kaks järelepärimist ülikooli rektorile. Mis asjaoludel otsuse langetamine venis, pole teada, kuid lõpuks kõik lahenes ja 13. veebruarist sai Surguladzest täieõiguslik üliõpilane. Talle anti õpinguraamat nr. 25 925.

Kas oli juba Tartusse tulles kavatsus hiljem üle minna Petrogradi ülikooli õigusteaduskonda, pole teada, kuid kuulanud Tartus loenguid ühe semestri, esitas ta sellise palvekirja. Tartu ülikool polnud selle vastu, ent Petrogradi ülikool saatis dokumendid tagasi.

Jäänud nüüd lõplikult Tartusse, asus Surguladze sooritama eksameid ning tegi esimesena prantsuse keele eksami riigiõiguse profes-

I. Surguladze 1915. aastal

sorile Challande'ile. Prof. Challande'iga oli Surgulade seotud hiljemgi. L. Challande, Šveitsi kodaniku poeg, oli lõpetanud Peterburi ülikooli, töötanud seal eradotsendina, kaitsnud magistrikraadi ja töötas alates 1904. aastast Tartu ülikoolis, esialgu erakorralise, seejärel korralise professorina. Võibolla just temalt pärineb ka ta õpilase huvide mitmekesisus. I. Surguladze õpingud kulgesid intensiivselt: 1916. aastal erastipendiumi taotlemiseks koostatud tõendisse on märgitud sooritatud eksamitena peale prantsuse keele ka õiguse entsüklopeedia, rooma õiguse ajalugu, õigusfilosoofia ajalugu, õigeusk. 1918. aastal lõpetas Surguladze ülikooli ja professor L. Challande'i soovitusel jäeti ta valmistuma õppejõu kutseks. Keeruline olukord Baltimaadel ning samuti see, et Tartusse jõudis teade Tbilisi ülikooli loomisest 1918, andsid tõuke Tartust lahkumiseks. Ta naasis kodumaale.

Kui 1922. aastal avati Tbilisi ülikooli sotsiaal-majandusteaduskonna juures õigusteaduse osakond, asus seal õppejõuna tööle ka I. Surguladze, olles ise üks osakonna loojaid. Ta pidas loenguid riigi- ja haldusõigusest, tööõigusest, nõukogude riigiõigusest, tsiviilõigusest, finants- ja rahvusvahelisest õigusest. Kõrvuti õppetööga täitis ta ka Gruusia Ülemkohtu liikme kohustusi, jätkates aktiivset teaduslikku tegevust. 1925. aastal avaldas ta saksakeelse monograafia «Võim ja õigus» («Gewalt und Recht»), mille kaitses doktoriväitekirjana 1927. aastal. See oli Tbilisi ülikooli esimene doktoridissertatsioon õigusteadusest. Töö tekitas elava diskussiooni Gruusia ajakirjanduses, millesse sekkus ka Surguladze ise, avaldades artikli, mis arendas eelnevat edasi. Kahekümnendate aastate lõpul ja kolmekümnendate algul avaldas ta hulgaliselt töid: «Õigusliku lepingu probleem» (1928),

L. A. Challande

«K. Kautsky uus õpetus riigist» (1929), «Kodanike õigused ja kohustused 1936. a. konstitutsiooni järgi» (1937).

Kolmekümnendate aastate algul toimus Surguladze teaduslik-pedagoogilises tegevuses murrang. Alates sellest perioodist kuni elu lõpuni töötas ta mitmel pool ning õpetas ka riigi ja õiguse ajalugu. Oma tööga «Vana-Egiptuse terminid, mis tähistavad sugukondliku korra valitsemisorganeid» (1940—1941) ning järgnevate töödega pani ta aluse Vana-Egiptuse riigi ja õiguse ajaloo uurimisele gruusia õigusteaduses. Oma viimastel eluaastatel tegeles I. Surguladze Gruusia riigi tekkimise probleemidega ning uuris Gruusia vanu õigusallikaid.

I. Surguladzele kuuluvad erilised teened gruusia õigusteaduses. Palju aastaid juhtis ta Tbilisi ülikooli õigusteaduskonda, 1930—1933 oli ta nõukogude ehituse ja õiguse instituudi asedirektor, siis kateedrijuhataja. 1943. aastast töötas ta ka Gruusia Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituudis vanemteadurina. 1944. aastal anti I. Surguladzele teenelise teadlase aunimetus.

Kuni oma suhteliselt lühikese elu lõpuni jäi ta truuks üliõpilastele. Ta suri viiekümne kolmandal eluaastal.

PEETER JÄRVELAID,
TRÜ õigusteaduskonna
aspirant
LADO TSANTURIA,
Tbilisi RÜ õigusteaduskonna
III kursuse üliõpilane

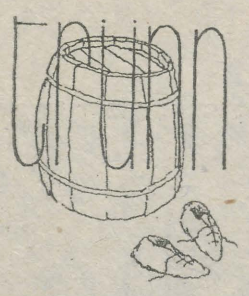

Enn Vetemaa
«Eesti näkiliste välimääraja»
«Eesti Raamat», Tallinn 1983

Tuntud näkiteadlase (naiadoloogi) vanameister Enn Vetemaa «Eesti näkiliste välimääraja» ilmus väga õigel ajal. Meie, grupp entusiaste, kes me oleme vabanenud ebausulistest, soolistest jt. eelarvamustest, oleme juba aastaid tegelnud vastava probleemiga, viinud läbi vaatlusi Lõuna-Eesti veekogudel, kogunud näkkidega seotud suulisi ja kirjalikke materjale jne. Et viimase ajani polnud aga ilmunud ühtegi **teaduslikku** tööd konkreetselt Eesti näkiliste kohta, kus oleks antud nii süstematiseerimise alused, uurimismeetodid ja muud vajalikud näpunäited, jäi meie töö siiski mõneti metafüüsiliseks, ebateaduslikuks — oleme ju siiski vaid amatöörid. Nüüd, «Välimääraja» tuginedes, oma kogusid ja fonde süstematiseerides, võime teatavaks teha nii mõnegi näkkide elu, levikut jne. valgustava, võib-olla isegi teaduslikku huvi pakkuva seiga.

RÄNDED

«Välimäärajas» on rännetele vaid vihjatud. Enamgi veel — seda lugedes jääb mulje, et näkkidel rändeid ei esine. Ainsaks lõiguks, kus antud küsimust kaudselt tutvustatakse, on peatükk Rõõkuritest (*Vocales*), kus räägitakse kultuurivahetusest. Kuid laenud näkkide repertuaaris pole argument — need võivad pärale jõuda ka kaudseid kanaleid pidi (Soome *Rockradio* ja TV, võib-olla ka Rootsi Ringhääling või Luksemburgi *Rundfunk*). Tänapäeva tehnika taseme ja kättesaadavuse juures pole veteelanikel raadiote ja telerite hankimine mingiks probleemiks. (Küll aga (garantii)remont.)

Näkkide rännetest rääkides tuleb eristada kahte rändeliiki:

1) meelelahutuslikud ja
2) sunnitud ränded.

Kõigepealt sunnitud rännetest. Nagu on õnnestunud kindlaks teha, talvitub enamik näkilisi kohapeal. Kuid kindlad tõendid on olemas mehelemb-lõõritaja rännetest, peale selle on kahtlusi ka pisifesbik-piripilli suhtes.

Mehelemb-lõõritajad siirduvad talviti lõunasse, peamiselt Krimmi. Mil viisil, millist marsruuti mööda — seda pole seni õnnestunud kindlaks teha, ka rõngastamisest pole enamasti kasu, sest nagu «Välimääraja» väga õigesti märgib, vahetavad näkid, rumalukesed, sageli rõngaid nii omavahel kui ka inimestega, pealegi on rõngad väliselt sarnased abielusõrmusega ning enamik näkke ei võta neid arusaamatuste vältimiseks lihtsalt lõunasse kaasa.

Noor naiadoloog A. A. jutustab: «Varem olin kirglik linnu-uurija (ornitoloog). Piltlikult öeldes ma ei näinud ega kuulnud midagi, mis polnud sulelistega nii või teisiti seotud. Ühel suveööl, kui olin järjekordsel väliretkel, jäin Valgjärve äärde ööbima. Olin juba uinumas, kui kuulsin järvelt laulu «Üks kask meil kasvas õues». Tõusin istukile ja nägin kaunitari, kes ujus järves ja laulis. Ma ei armasta säärast muusikat kuulata, liiatigi veel uneajast, seepärast käskisin tal lõuad pidada või plaati vahetada. Näkk vakatas hetkeks solvunult, siis ohkas ja küsis:

«Tahad, ma laulan sulle siis seda laulu, mida ma talvel Sotšis kuulsin?»

Tema silmad särasid veidi niiskelt, üldse tundus, et nutt ei lase end kaua oodata. Seepärast lõin tüdinult käega ja pugesin tagasi magamiskotti, öeldes, et laulgu, kui tahab.

Suur oli üllatus, kui kuulsin näki esituses populaarset estraadimeloodiat, oma lemmiklaulu. Sulgesin mõnutundest silmad — ta laulis tõepoolest hästi. Kui laul lõppes, kostis tasane sulpsatus ja kõik jäi vaikseks. Vaatasin järvele — näkk oli läinud...»

Jääb veel lisada, et näki kirjeldus langes täiesti ühte mehelemblõõritaja omaga.

Nüüd teisest rändeliigist — **meelelahutuslikud ränded.** Selle termini all mõistame näkkide vastastikuseid külaskäike, osavõtte matkadest ja maratonidest, ka hulkurlust ja salakaubavedu. Tihedad sidemed on eesti näkkidel soome suguõdedega. Suhted rajanevad peamiselt vastastikusel kasusaamise printsiibil — nimelt tarnivad soome hiid-paljastissid eesti hõimuõdede, eriti pesuritele soome seepi, mis on oma lääneliku pakendi ja spetsiifilise lõhna poolest eesti seebilemb-pesurite hulgas erakordselt populaarne, eesti näkid veavad Soome valget viina ja suupistet Tallinna vürtsikilu näol, mis on oma lääneliku pakendi ja spetsiifilise lõhna poolest sealsete paljastisside hulgas erakordselt populaarne.

TALVITUMINE

Jäätunud järvedest ja jõgedest kostvad hääled, lumehangede vahel välkuvad juuksetukad, rinnad ja kannikad annavad tunnistust, et näkid, v. a. mehelemb-lõõritaja, talvituvad oma kodustes veekogudes. Kas on nende eluviisis ka muutusi, tingitud kodumaa karmist kliimast?

Iseloomulik on, et talviti võib näkki kohata sageli otse inimese eluasemete juures, otsimas soojust ja hingelist kontakti. Paar näidet.

Esimene lugu juhtus kümmekond aastat tagasi Nüpli järve ääres, kuhu ehitati sigala. Poolelioleva rajatise juures seisis ehitajate vagunelamu (köetav). Ühel hommikul nägid sisseastunud töömehed brigadiri laual magavat volüümikat naisterahvast. Üks meestest, Anton Valaskala, astus magaja juurde ning näpistas naist tuharast, mispeale too ärkas ja Antonile vägeva kõrvakiilu virutas. Siis, olles ehitajad ropult läbi sõimanud, tormas ta minema. Hiljem jälgi mööda minnes jõudnud mehed eesotsas kättemaksuhimulise Valaskalaga jääauguni, kuhu jäljed kadusid. Kuigi Anton tihti luuras jääaugu ümber — seda mõistagi tööajast — näkki ta enam ei näinud, küll aga kuulis vee alt umbset vandumist.

Teine lugu leidis aset Pühajärvel, kus esinesid talisuplejad, kõik enamasti tursked ja terved meesterahvad. Oli palju publikut ja kauplusautosid. Nähtavasti meelitas viimane asjaolu kohale parve priskeid liidrikke, kes silmapilkselt talisuplejatega vennastusid. Vees algas pidu ja pillerkaar, millest paljunäinud otepäälased ka kõige kuumemal suvel, puhkuste ja reiside haripunktil, näinud polnud. Muide, näkkide huvi igatsorti spordi vastu näitab ilmekalt ka järgmine fakt: Tartus, ülikooli uue teadusraamatukogu ees asuvas ilutiigis nähtud kord prisket liidrikku, kes tagajärjetult püüdnud möödajalutava kehakultuuritudengi tähelepanu endale tõmmata.

HAI LÕUGADE VAHEL

Haid elavad meredes ja ookeanides, näkid seal ei ela — nende õrn nahk ei talu soolast vett. Ometi on läänemaailmas näkkide suurimateks vaenlasteks just nimelt haid — sedapuhku küll kapitalikiskjad liigist *homo sapiens*. Paljud veekogud on saastatud, mõõdutundetu suurtootmine rikub üha enam ökoloogilist tasakaalu. Nagu paljusid teisi liikegi, nii ähvardab ka näkke väljasuremine. Kuid nende kaitseks pole midagi ette võetud, näkkides nähakse vaid tulualikat. Fotosid mõnedest paljastisslaste sugukonda kuuluvatest isenditest müüakse spetsiaalsetes mereandide kauplustes, neid sunnitakse osalema siivututes filmides ja kasutades osavasti ära nende õrnade olendite loomulikku alastust. Paljud pesurid peavad sandikopikate eest töötama saunades ja pesumajades... Kapitalihai on kaitsetud näkid haaranud oma surmatoovasse haardesse.

Tuleb seista selle eest, et näkid ei kaoks meie veekogudest, kindlustada neile näkiväärne elu. Õigustatud on Enn Vetemaa mure näkkide saatuse pärast, mis vaatab vastu tema «Eesti näkiliste välimääraja» igast lausest, sõnast. Võtta näkid looduskaitse alla, sisse seada «Punane raamat», ühesõnaga, suhtuda neisse kui inimestesse — need kõik on asjalikud ja konstruktiivsed ettepanekud. Kuid eelkõige sõltub see meist endist, kas meie silma, kõrva, südant jt. organeid jäävad rõõmustama näkid, sisevete pärlid, või mitte...

TARTU NÄKISEKTSIOON,
nooremteadur KÄKK KÄKIVER

Kuna mina...

(Algus 3. lk.)

Kui nüüd kõige üle sügavuti järele mõelda, siis tundub, et kaks aastat tagasi kõrgkooli tutvustava tervikliku kontserdi vormis korraldatud konkurss-ülevaatus tundus igal juhul õigustatum olevat. Demonstreerida võis kõike, mida kõrgkoolidel taidlusvallas näidata oli ja mida lavale sobis tuua. Ja seda ka tehti. Sai tervik, säilis loominguline moment, võistluspinge. Tunda oli kogu taidlejatepere ja organisaatorite monoliitsust.

Niipalju siis sissejuhatuseks konkursi üldisest organisatsioonilisest küljest. Faktiks jääb ikkagi see, et klubis toimunud muusikažanri ülevaatusel ei jäädud praktiliselt millegagi rahule. Eriliselt said pihta helitehniline osa ja teadustamise puudulikkus.

Pean tunnistama, et helitehniline osa jäi üritusel tõepoolest allapoole igasugust arvustust. Esineja soovib head tehnikat, kuulaja kvaliteetset heli. Veendunult võin öelda, et klubi personal ei tahtnud esinejate ja publiku kulul halba nalja visata ning ise seejuures musta lamba osasse sattuda, vaid püüdis organiseerida kõike kõige paremini. Miks aga üritatu alati sedapidi välja ei kuku nagu kavandatud, seda teab vaid tegija ise.

Teab, et üle noatera TRÜ juubelipidustuste ajaks valmissaanud majas pole veel jõutud välja ehitada täiuslikku statsionaarset helivõimendussüsteemi.

Teab, et ülevaatuse päevaks pidi helitehnik valmis ehitama uued kvaliteetsed kõlarid, aga pangaoperatsioonide sigri-migris viibisid üleliia kaua mõned finantsdokumendid ja nii ei saadud õigeaegselt kätte vajalikke detaile.

Teab, et öösel enne taidluspäeva läks aprillikarnevali virvarris rivist välja osa aparatuurist, mida ei õnnestunud remontida, kuigi töid alustati varahommikul.

Teab, et viimases hädas püüti puuduv kokku laenata, aga seegi võimalus kustus, sest kes oma võõrastesse kätesse ikka kerge südamega tahab usaldada. Kokkuvõttena jäigi ära ettenähtud ja nii vajalik mikrofoniproov.

Mis puutub kriitiliselt äramärgitud klubipoolsesse ettevaatlikusse heliaparatuuri väljastamisel, siis selle üle võivad kurjustada vaid need, kes kasutavad nupukestega kasti oma pilli või lauluhääle võimendamiseks või mõne ürituse läbiviimiseks, kuid kellel pole nende riistapuudega lähemalt kunagi tõsist tegemist olnud. Peaasi et oleks hüva *sound*, muu aga ei ole tähtis. Sellise suhtumise tagajärjel tuleb meil ürituse lõppedes tihtipeale lavalt riismeid kokku ajada.

Helitehnik peab teatud määral «isa» olema ja selleks ka jääma, sest tema vastutab tehnika hoiustamise-ekspluateerimise eest ning teeb ka pidevalt remonti. Jäägu siis talle ka vabadus mõningate probleemide otsustamisel, mis puudutavad heliaparatuuri. Öeldakse, et liiga lahkel peremehel jäävad endal pihud varsti tühjaks. Lõpetuseks heliaparatuurist veel niipalju, et see on käesoleval ajal kultuuriasutuste majandamise üks alustugesid, võrdlemisi kallis, üliraskelt hangitav, omajagu kapriisne ja võõrastes kätes kergesti lagunev.

Kuna varemgi on koonerdamisest heliaparatuuriga juttu olnud, siis lisaksin niipalju, et aparatuuri kasutamist võimaluste piires ei ole esinejatele kunagi keelatud, kui vastavad soovid õigeaegselt teatavaks on saanud. N.-ö. viimase hetke kombineerimised jäägu aga parem ära, sest see ei sobi kokku ei eetiliste ega esteetiliste seisukohtadega helitehnikaalases töös. Ja sageli ei ole tehniliselt üldse nii kiiresti võimalik midagi ette võtta või ümber teha. Lõpuks loodame, et möödunud nädalalõpul meie tehnikaga «Vanemuises» korraldatud lõppkontserdiga jäi publik rohkem rahule.

Etteastete teadustamine on teatud juhtudel elementaarse viisakuse näitaja. Seda arvestasid ka TRÜ esinemiskava kokkupanijad. Loodeti, et sellele mõtlevad ka teiste kõrgkoolide esindused. Raske poleks muidugi olnud seda lünka täita TRÜ kava teadustanud neiul, ent selle ärajäämisel olid omad põhjused. Esiteks. Teiste kõrgkoolide esinemisprogrammide mittejõudmine meieni ja teiseks oli tegemist ikkagi konkursiga žürii ees, mitte kokkuklopsitud kontserdiga.

Meie aadressile saabunud märkustest veel niipalju, et lohakalt kinnilöödud ukse paukumist ei pehmenda või ega margariin ja see on tudengi poolt klubis näidatu üks pehmematest käitumismaneeridest. Näitab see nüüd kultuuritust või hoopis vaba käitumist — mine võta kinni. Keegi aktiivsematest, kes seda tähele pani, võinuks korralageduse lõpetada. Öeldakse, et kus viga näed laita, seal tule ja aita. Ju ei olnud siis parajasti ühtegi pärisvaba klubitöötajat, kes uksel vahti võinuks pidada.

Et mitmed esinejad etteastetest loobuma pidid, on muidugi kahetsustväärne. Oli see nüüd sajaprotsendiliselt tingitud helitehnilistest puudujäägidest, nagu mainitud, või hoopis mõne mehe kiirest kippumisest laupäevaõhtusesse koduraahusse või ikka sellest neetust viimase momendi sooviavaldusest aparatuuri osas. (Lisan veel kord, et mikrofoniproov jäi tehnilistel põhjustel küll ära, aga selle soovijaid oli ettenähtud ajal vaid kolm: ansamblid «Placebo», «Kolm On Kohtuseadus» ja EPA «Logerid»; teised esinejad saabusid vahetult etteaste alguseks ja nende soovidest ei olnud meil aimugi. Veel enam, me ei teadnud isegi seda, kes millega ja milliste vajadustega üldse esinema tuleb, sest eelregistreerimise andmed meieni ei jõudnud.) TRÜ kollektiivid, nende hulgas ka ansambel «Meedium», kes kasutab võrdlemisi kopsakat aparatuuripagasit, igastahes esinesid.

Mis puutub agaratesse taidlejatesse, kes esinemisi häirisid, siis hakkasid EPA puhkpillipoisid diskosaalis tõepoolest pisut valel ajal pilli puhuma. Süüdi neid aga mõista ei saa, sest kust võisid nemad teada, et helid ülemisse saali ära kostavad.

Niisiis. Paljus võtame kriitilised märkused teenitult omaks, arvestame neid ja püüame edaspidi paremini, mõne küsimuse puhul aga mõtleme veel pisut.

HEINO VARIKU,
TRÜ klubi direktor

P. S. Püüdsin asjata leida üliõpilaskonna hulgast «Kui mina ...» artikli autorit, et temaga koos arutada, mida klubi juhataja veel oleks võinud ette võtta ürituse päästmiseks, aga leid jäi leidmata ja lõplik selgus saamata. Kahju!

VEEL MÕNDA NÄKKIDEST

Tule Sinagi Sakala regiooni!

«Mida ütleb teile arv 20?»

Sakala regiooni komandör PRIIT LILL: «Arv 20? Oo, see ütleb palju. Näiteks seda, et saabumas on EÜE XX töösuvi ja juubeliväärililiselt kavatsevad seda veeta ka kõik Sakala regiooni 16 rühma.»

«Millise kõrgkooli üliõpilasi võib Sakalas sel aastal näha?»

Priit Lill: «Et regiooni kureerib TRÜ, siis moodustavad suure hulga malevlastest TRÜ üliõpilased, kuid on ka rühmi, mille komandörid-komissarid pärit kas EPA-st, TPedI-st või TPI-st. Muidugi on lihtliikmetena tudengeid meie kõikidest kõrgkoolidest.»

«Kas suvised plaanid on maha tehtud või on see veel sa'adus?»

Regiooni komissar HARRI ARMING surub käed kuni küünarnukkideni taskusse, muigab saladuslikult ning hakkab vilistama viisikatkendit tuntud laulust, milles räägitakse kaunist ja päikeselisest suvest. «Plaanid on olemas. Head plaanid, kes näha soovib, tulgu Sakalasse.»

«Kuid miks vaikib vaneminsener Andres Koger?»

A. K.: «Meil lobisemise eest palka ei maksta. Peamine on töö. Jah, töö on kõige tähtsam!»

«Juba Tammsaare ütles, et tee tööd, näe vaeva, küll siis tuleb armastus. Minu arvates ei tohiks üks õige malevlane unustada isiklikku hügieeni ning üldiseid sanitaareeskirju. Ainult nii võime olla kindlad, et kõik üliõpilased 1. septembriks koolipinki jõuavad,» oli **kuulda Tõnu Kalveti, regiooni arsti suust.**

Kahjuks jäi kuulmata **OT inseneri Igor Burovi** arvamus, sest ametisse määramise päevast on noormees südamega asja juures ning intervjuu ajal jälgis ta kõigi ohutustehnika nõuete täitmist, et polnud aega sõnagi sekka öelda.

PÕNEVAD POSTKAARDID

ootavad Sind, tudeng, üleval Toome muuseumis. Mis seal siis on? Palju, palju ülikoolihooneid ja sündmusi. Kogunisti ülikooli 300. juubeli tähistamisest, omaaegsest tudengielust, pilte kartserijoonistustega, naljakaarte... Vaadata on palju ja vaadata saab kuni 1. maini.

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 16. aprillil kl. 19 **«Kolmikhüpe».**
Pühapäeval, 17. aprillil kl. 19 **disko.**

Kevadkrossile!

Kõiki TRÜ üliõpilasi ja õppejõude — teenistujaid oodatakse 18.—20. aprillini traditsioonilisele kevadkrossile, mis nagu varasematelgi aastatel toimub Tähtvere pargis. Jooksumaa pikkuseks on naistele 500 m ja meestele 1000 m. Tuletame meelde, et iga osavõtja toob oma teaduskonnale punkti, mida arvestatakse teaduskondadevahelises konkurentsis.

18. aprillil kl. 8.15—19
19. aprillil kl. 8.15— 9.45 ja 14.15—19
20. aprillil kl 10.15—17

Kevadmatk toimub 24. aprillil. Start Kalda teel Ihaste tee otsa juures kl. 10.

Ootame rohkearvulist osavõttu!

KLUBIS

Laupäeval, 16. aprillil kl. 21 õhtu ansambliga **FIX.**

Pühapäeval, 17. aprillil kl. 21 matemaatikute puhkeõhtute konkursi kava «Pidu punases».

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 1456. MB-01396.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Raamatukogu Kontrolliaksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (1336) Reedel, 22. aprillil 1983 XXXV aastakäik

REEDE, 22. aprill

Kl. 12.30 — ekskursioon külalistele D. Uljanovi kortermuuseumi.

Kl. 14 — lillede asetamine V. I. Lenini mälestussamba jalamile.

Kl. 17 nõukogu saalis — kõrgkoolide RSR-ide kõnevõistlus.

Kl. 18 Vanemuise 46 ringaud. — kohtumine Mount Everesti vallutajatega.

Kl. 17 «Sõpruses» — «Aprilliklubi».

Kl. 20 klubis — Henn Rebane ja ans. «Poco».

Kl. 23 klubis — tantsuõhtu ja ERKI tudengite moedemonstratsioon.

RSP ● RSP ● RSP

ÜLKNÜ 65. AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD TRÜ XII RAHVASTE SÕPRUSE PÄEVADE KAVA

RSP ● RSP ● RSP

● **Oleme jõudnud sõpruspäevade teise poolde.** *Ühise plakati, ühise embleemi, ühise tundega. Ühist tunnet on vahest kõige rohkem neil, kes kunagi sõpruspäevi korraldanud. Kuidas tehti, sellest räägivad laupäeval klubis eelmised tegijad ehk viis viimast komsomolisekretäri, samuti nendeaegsed aktivistid. Nõnda on see ka varasemate aegade komsomolitegelaste kokkusaamine. Tere tulemast!*

Tänasel organiseerimiskomitee esimehel Verni Loodmaal on, kellest mõõtu võtta. Temale on aga need päevad selles ametis esimesed. Hoidkem talle ja kõigile uutele kaasalööjaile pöialt!

Üritused algasid aga võidukalt. Pühapäevasel sõuderegatil võitsid TRÜ tudengid Vilniuse omasid 7:1.

Külalised. Neid kutsuti rohkem kui paarikümnest kõrgkoolist. On Lvovi RÜ kammerorkester, on tudengid Moskvast, Petroskoist, Tšernovtsõst ...

Olid miiting, viktoriin, kontserdid ... On ... Kõigest toimunust ja toimuvast annab järgmistes lehtedes ülevaate RSP pressigrupp.

● *Ega see nädal ainult RSP-le kuulu. Kolmapäeval huvitusid* **TRÜ ehitusmalevast** *Üleliidulise Üliõpilaste Ehitusmaleva propagandaosakonna juhataja Vladimir Podgolzin, keskstaapide juhid Lätist, Leedust ja Kaliningradist. Neid saatsid EÜE komandör Madis Kallion ja tema asetäitja Indrek Ilomets. Teadku tänane TRÜ tudeng, et mõlemad mehed on TRÜ vilistlased. Madis oli ka komsomolikomitee sekretär ja Indrek asesekretär.*

● **RSP ajale jääb ka linna heakorrastuslaupäevak.** *16. aprillil oli linnas algul ettenähtud 600 üliõpilase asemel abiks 80 füüsikatudengit ja osa keemikuid. Mis parata, lumi ajas meie plaanid segi. Hoonete ümbruse korrastamine jätkub.*

● *Ei maksa mööda astuda teistestki üritustest. Laupäeval võivad rahvamuusikasõbrad aulas «Lakstigali» näha. Esmaspäeval tantsib «Vanemuises» RKA. Ja veel. Sel aastal täitus esimene veerandsada Tartu üliõpilaste looduskaitseringil. Juubeliüritused toimuvad tuleval nädalal. Ringi sisukatest tegemistest saab lugeda tuleva reede lehest.*

VARJE SOOTAK

RSP ● RSP ● RSP

LAUPÄEV, 23. aprill

Kl. 13 TRÜ peahoone ümbruses — rulavõistlused ENSV parimate rulasõitjate osavõtul.

Kl. 14 keemiahoone ringaud. — Eesti dokumentaalfilmid «Kassilaane», «Jaan Oad», «Künnimehe väsimus», «Ruja».

Kl. 17 Vanemuise 46 ringaud. — kohtumine Mount Everesti vallutajatega.

Kl. 21 Nooruse t. 9 — puhkeõhtu «Rujaga».

PÜHAPÄEV, 24. aprill

Kl. 17 TRÜ klubis — Jaan Kaplinski autoriõhtu «Laine üks laululaev», kaastegevad Priit Pedajas ja «Hortus Musicus».

Kl. 20 TRÜ aulas — ansambel «Hortus Musicus».

RSP ● RSP ● RSP

Täna on V. I. Lenini mälestuspäev

RSR laiendab geograafiat

● **14. ja 15. aprillil viibis õigusteaduskonna ÜTÜ nõukogu ja RSR-i kutsel Tartus Moskva Rahvusvaheliste Suhete Instituudi kolmeliikmeline delegatsioon.** Neljapäeval andsid külalised «pressikonverentsi» RSR-i senatile, reedel esineti õigusteaduskonna ÜTÜ konverentsi rahvusvahelise õiguse sektsioonis. TRÜ ÜTÜ medali sai rahvusvaheliste suhete teaduskonna IV kursuse üliõpilane Garegin Agasarjan ettekande «Afganistani probleem ja selle lahendamise teed» eest.

Et kahe kõrgkooli vaheline side teadus- ja huvialade tasemelt ka komsomolitasemele jõuaks, tõi Moskva delegatsioon kaasa **komsomolikomiteede lepingu projekti**, mille meie üldjoontes vastu võtsime. Teisipäeval Moskvasse samasugusele konverentsile sõitnud RSR-i delegatsioon viis kaasa allakirjutatud lepingu, mis näeb ette nii informatsiooni komsomolitöö metoodiliste materjalide kui ka delegatsioonide vahetamist jm.

● Jäädes truuks vanadele, äraproovitud poliitikaalaste teadmiste levitamise võtetele, otsib meie ring võimalusi veelgi laiemalt noorsugu harida. Ühtaegu nii TRÜ-d kui ka RSR-i populariseerivad meie senaatorite loengud vabariigi keskkoolides. Tallinna keskkoolides on regulaarselt esinenud Mart Vabar (geol. II k.) ja samuti Avo Greebe (õigust. I k.), Kanepis käisid Raul Eamets ja Andrus Lepikov (mõlemad õigust. I k.), viimane kõneles ka Tõrva keskkoolis. Pärnu õpilasnoorsooga on vestelnud allakirjutanu. Sellel aastal toimus ELKNÜ Pärnu Linnakomitee ja RSR-i ühiskorraldusel juba teist korda RSR-i päev Pärnus (esinesime 8 loenguga ja pidasime Pärnu keskkoolide vahelise viktoriini). Samalaadne üritus on kavas ka Tartus.

● Meie ringis osalemise üheks eelduseks on pidev eneseharimine. Üks selle vorme on osavõtt mitmesuguste seminaride tööst, mille geograafia ulatub Tartust Tallinna ja ka Vilniuseni.

AIN TÄHISTE,
õigust. IV k.,
RSR-i president

RSR-i õhtu keemikute juures

Esmaspäeva õhtupoolik ähvardas ärevaks kujuneda. Kas rahvas ikka tuleb? Kuidas on esinejatega? Mis siis toimus, küsite? **Toimus esimene RSR-i päev teaduskonnas, õigemini küll osakonnas — keemiaosakonnas.**

Ja «Sophoklesse» tulnud ei pidanud pettuma. Kohal oli RSR, olid keemikud. Kohe sai sõna RSR-i president Ain Tähiste, kes andis ülatusliku ülevaate sotsialismimaadest.

Et RSR-i esindus oli sajaprotsendiliselt «õigusteaduslik», siis huvitas keemiatudengeid ka juristide nimekas ansambel «Kolm On Kohtuseadus». Ansambli liige, RSR-i senaator Owe Ladva rääkis huvitavalt USA presidendist Ronald Reaganist.

Pärast meeleolukat sissejuhatust läks mälulahinguks. Et heitlus kujuneks pingelisemaks, olid pooled küsimustest välispoliitikast, teised keemiast. Statistika kinnitas lõpuks, et välispoliitikat tunti võrdselt hästi — 10:9 RSR-i kasuks. Keemiaküsimustega olid hädas mõlemad: 20 võimalikust said keemikud 6, RSR 3 punkti. Siinjuures täname keemiaõppejõude A. Kooritsat ja M. Pärnojat, kes mälumängu kordaminekule tublisti kaasa aitasid.

Edasi arutati veel tubli tunnipoolteise vältel vastastikust huvi pakkuvaid keemia- ja välispoliitikaküsimusi. Usume, et sellised lähemad kontaktid teaduskondade ja RSR-i vahel süvendavad kindlasti välispoliitika-alaseid teadmisi, vahest tekib mõnelgi sügavam huvi maailmas toimuva vastu. On ju igaühel võimalik saada RSR-i senaatoritelt asjatundlik vastus oma küsimusele, samuti on võimalik üldiseks arutamiseks välja pakkuda isiklik seisukoht.

Järgmise kokkusaamiseni!

ENDLA LÕHKIVI,
osakonna pressisekretär,
RSR-i senaator

Lõppkonverentsilt Kiievis

ÜHISKONNATEADUSTEALASTE ÜLIÕPILASTÖÖDE ÜLELIIDULINE KONKURSS FILOSOOFIA KATEEDRI POOLT VAADATUNA

Alus sellistele konkurssidele pandi juba 1960. aastate teisel poolel. Praeguseks on neid toimunud üheksa, TRÜ filosoofia kateeder osaleb 1972. aastast ja tema panus on olnud märkimisväärne. 1972.—1982. ühiskonnateaduslike üliõpilastööde üleliidulise etapi juhendamise eest kuulub TRÜ filosoofia kateedrile I koht vabariigi kõrgkoolide ühiskonnateaduste kateedrite hulgas. Sellel ajavahemikul on 12 kateedri õppejõudude juhendatud üliõpilastööd saanud üleliidulisi auhinnakohti (kaks I kohta, kolm II kohta, kuus aukirja, üks tänuavaldus). Edukamateks juhendajateks on olnud prof. J. Rebane — 5 tööd (I koht vabariigi ühiskonnateaduste õppejõudude hulgas), dots. R. Vihalemm — 2 tööd (III koht vabariigis) ja prof. R. Blum — 2 tööd.

TRÜ üliõpilased Ann Seilenthal ja Aili Aarelaid (1972), Andrus Pork (1974), Andrus Arro, Igor Gräzin ja Jaak Uueküla (1976), Sulev Kannike (1978), Jaan Kivistik, Viktor Blum ja Aleksander Dvorkin (1980), Viktor Blum ja Mart Raukas (1982) on üleliiduliste filosoofiakonkursside laureaadid.

2.—5. veebruarini toimus Kiievis viimase, IX konkursi lõppkonverents. Artikli järgnevad read on kirja pannud konverentsist osavõtnu, IX konkursi võitja, matemaatikaüliõpilane Mart Raukas.

ÕIE KIVIMAA

Lisaks NSV Liidu üliõpilastele osalesid Kiievi konverentsil ka teiste sotsialistlike maade noored uurijad. Meie vabariiki esindas 6-liikmeline grupp, kuhu kuulusid TRÜ majanduskübernetika V kursuse üliõpilane Mare Reiman ja allakirjutanu.

Esimene päev Kiievis kulus sisseseadmiseks ja linna vaatamisväärsustega tutvumiseks. Külalistele oli reserveeritud uus, kõigi mugavustega hotell «Mir».

Konverentsi ametlik avamine toimus järgmisel päeval Kiievi Tehnoloogiainstituudi aulas. Avaplenaaristungi kõige sisukamaks ja meeldejäävamaks esinemiseks oli Usbeki NSV TA korrespondentliikme, filosoofiadoktor M. Hairullajevi sõnavõtt, mis paelus oma elavuse ja elegantsiga, kontrasteerudes konventsionaalsele «maharääkimisele».

(Järg 2. lk.)

PANE TÄHELE!

MAIAKTUS

Maiaktusele koguneme reedel, 29. aprillil kl. 15 aulasse.

KÄÄRIKU SEMINARLAAGER PILTIDES

● **«Üks hetk!» ütleb TRÜ ÜTÜ nõukogu aseesimees Jaak Karu ja piltidele jäävad ülikooli üliõpilasteadurid ja nende juhendajad ning laagri korraldajad ja külalisedki.**

● **Kaks teadlast ja teaduse juhti: ÜTÜ Vabariikliku Nõukogu esimees prof. Johannes Tammeorg ja TRÜ teadusprorektor prof. Ants Kallikorm.**

Lõppkonverentsilt...

(Algus 1. lk.)

Ettekanne oli pühendatud tänapäeva sotsialistliku ühiskonna vaimsete väärtuste kasvuga seotud probleemidele.

Plenaaristungile järgnes töö 6 sektsioonis. Juba avapäeval kuulati igaühes kümmekond ettekannet. Meeldiva mulje jättis filosoofiasektsiooni töö, mis toimus Kiievi RÜ-s. Ligi kuuekümne filosoofiatöö autoreist esines kolmandik. Ettekandeid mitte üksnes ei jälgitud elava huviga, vaid ka polemiseeriti. Diskussioonid tekkisid peaaegu iga sõnavõtu järel.

Töö sektsioonides jätkus ka kogu järgneva päeva. Üllatas filosoofiasektsioonis esitatud ettekannete temaatiline haare (kunsti ja esteetika aktuaalsetest probleemidest kuni spetsiaalteaduste filosoofilis-metodoloogiliste küsimusteni). Eriti tahaks esile tõsta modelleerimise filosoofilisi probleeme ning keele tunnetuslikke funktsioone käsitlevaid sõnavõtte. Meie vabariigi üliõpilastest esines filosoofiasektsioonis allakirjutanu, käsitledes matemaatiliste ja loogiliste abstraktsioonide filosoofilist problemaatikat.

Konverents lõppes piduliku lõpp-plenaaristungi ja võitjate autasustamisega. Meeldiv lõõgastus oli puhkeõhtu Kiievi üliõpilaspalee parimate estraadikunstnike osavõtul.

Ühiskonnateaduslike üliõpilastööde IX konkursi lõppkonverents Kiievis — kolm päeva pingelist tööd — oli huvitav ja meeldejääv. Eriti tahaks alla kriipsutada korraldajate külalislahkust ja konverentsi organisatoorset viimistletust.

Jäi aega ka iidse, 1500-aastase linna vaatamisväärsusi näha.

MART RAUKAS

Max Plancki tähtpäevaks

Meie sajandi esimesel veerandil toimus uute avastuste surve põhjalik murrang füüsika mõtlemisviisis ja maailmapildis. Newtoni mehaanikale toetuv klassikaline füüsika asendus uuega, mille aluseks oli relatiivsusteooria ja kvantteooria. Konkreetseid füüsikaseadusi see protsess peaaegu ei puudutanud, mõnel juhul täpsustus või kitsenes vaid nende kehtivusala. Põhjalikult hinnati aga ümber ja revideeriti põhimõisteid ja kontseptsioone. Einsteini relatiivsusteooria asendas eelkõige senised njuutonlikud arusaamad absoluutsest ajast ja ruumist. Kvantteooria kummutas Newtoni ja Leibnitzi ajast vankumatult kehtivaks peetud pidevuse printsiibi «natura non facit saltus». **Sellele printsiibile vastukäiva idee — mõned füüsikalised suurused võivad teatud tingimustel omada vaid diskreetseid väärtusi, nad on kvanditud — formuleeris esimesena aastal 1900 saksa füüsik Max Planck, kelle 125. sünnipäeva teadusavalikkus tänavu 23. aprillil tähistab.**

Muidugi, Plancki esialgsest julgest väitest, et valgus võib neelduda ja kiirguda vaid kindlate portsjonite, kvantide kaupa, oli tänapäeva kvantteooriani veel pikk ja vaevarikas tee. Ent uue, asjade ja nähtuste olemust revideeriva tee avas ja astus esimese sammu ikkagi tema. Selle pöördelise sündmuse tähtsust ei vähenda ka teadmine, et Planck astus selle sammu vastu tahtmist. Kui ta asus 1896. a. uurima tasakaalulise elektromagnetkiirguse tollal nii mõistatuslikuna paistvaid omadusi, siis pidas ta lõppeesmärgiks tervikliku klassikalise füüsika loomist. Selle 3 põhikomponenti mehaanika, soojusõpetus ja Maxwelli elektromagnetvälja teooria olid küll olemas, kuid viimane oli kahe esimesega seotud suhteliselt nõrgalt. Jahmunud oma uue idee ootamatutest järeldustest, eelkõige A. Einsteini mõttest omistada valgusele enesele kvantiseloom, oli ta kaua ülimalt ettevaatlik selle rakendamisel. Asjatult otsis ta võimalusi oma idee sobitamiseks vanasse, klassikalise füüsika maailmapilti.

Max Plancki juubeli tähistamiseks korraldab füüsikaosakonna raamatukogu füüsikahoone I korrusel näituse. Välja on pandud valik Plancki enese ligi seitse aastakümmet kestnud viljakast loomingust (ta tööde nimekirjas on umbes 250 esmatrükki) kui ka tema kohta kirjutatust.

Väljas on Plancki esimesed tööd: 1879. a. Münchenis kaitstud doktoridissertatsioon ja aasta hiljem esitatud habilitatsioonitöö. Need on pühendatud termodünaamika alustele ja rakendustele, temaatikale, mis teda ka edaspidi köitis. Tööde uudsus seisis tollal mitte niivõrd tulemustes kui lähenemises probleemidele. Et käsitlusviisi peeti liiga keeruliseks, jäid need tööd kauaks teadusavalikkuse huvisfäärist välja.

Soodsamat vastuvõttu ja eriti tema õpetaja Helmholtzi huvi äratas alles 1887. a. ilmunud raamat «Energia jäävuse printsiip». Selle aluseks oli veidi varem Göttingeni ülikooli konkursile esitatud ja seal ainsana äramärkimist leidnud uurimus. Helmholtzi huvi tema tööde vastu on Plancki edaspidise käekäigu suhtes väga oluline, sest just Helmholtzi soovitusel kutsuti ta 1889. a. tööle Berliini ülikooli. Berliini, Saksamaa teaduskeskusse tööle asumist pidas Planck ise määravaks oma arengus. 1894. a. valiti ta Preisi TA liikmeks.

14. detsembril 1900 esitas Planck Berliinis Füüsika Seltsis peetud ettekandes kvantide idee, välja pandud on ka ettekanne 19. oktoobrist, milles ta interpolatsioonivalemina esitas kiirgusenergia jaotusseaduse.

Aastatel 1906—1908 avaldas Planck rea uurimusi erirelatiivsusteooriast. Artiklis «Liikuvate süsteemide dünaamikast» formeerib ta soojushulga ja temperatuuri teisenemiseeskirjad üleminekul ühest intertsiaalsüsteemist teise. Neil teemadel diskuteeriti väga elavalt kuuekümnendatel aastatel.

Pilti Plancki loomingust peaks täiendama ka tema viieköiteline teoreetilise füüsika õpik, mis ilmus paljudes kordustrükkides ning on tõlgitud ka vene ja inglise keelde.

Oma maailmavaatelt oli Max Planck materialist, kindlasti teadlikum, kui paljud ta füüsikutest kolleegid. See sundis teda korduvalt välja astuma sajandivahetuse Saksamaal laialt levinud positivistlike tendentside vastu. Nii ilmub temalt juba 1896. a. Ostwaldi uue energeetika vastu suunatud terav artikkel, 1908. ja 1910. a. aga otseselt Machi tunnetusteooriat kritiseerivad tööd «Füüsikalise maailmapildi ühtsus» ja «Machi füüsikalise tunnetuse teooriast». Oma maailmakäsitlust ja teaduse üldküsimusi on Planck valgustanud paljudes laiemale avalikkusele määratud esinemistes ja brošüürides: «Uue füüsika maailmapilt», «Kausaalsuse mõiste füüsikas», «Religioon ja loodusteadus», «Determinism ja indeterminism» jt. Üldistavaks kokkuvõtteks tema pikast loometööst jääb «Loominguline autobiograafia», mis sai valmis alles mõni nädal enne surma 4. oktoobril 1947. See, samuti valik teisigi üldprobleemidele pühendatud artikleid, on ilmunud ka venekeelses tõlkes. Mõttevärskuse ja selge esituslaadiga väärivad need kindlasti meie noorte suuremat tähelepanu.

IVAR PIIR,
teoreetilise füüsika kateedri juhataja

A Mõni sõna aspirantidest ja nende juhendamisest

Samal teemal «TRÜ» nr. 30 (1982), nr. 1 ja 4 (1983).

Öeldakse, et see inimene on õnnelik, kel on soojärgiasi, lapsi ja lapselapsi. See on oige. Inimene voib ka siis olla õnnelik või enesega rahul, kui tal on tööjärgiasi. Kui on kümnendeid tehtud tööd, kavandatud, loodud ning arendatud ja kui ollakse eakas ning märgatakse, et töö jääks kunagi seisku või muutuks isegi mingisuguseks minevikunähtuseks, siis voib sellise eaka inimese meel olla raske. Tal võib tekkida tunne, nagu oleks ta asjata rühkinud, et tal pole kedagi, kes huvituks tema loometegevusest. Ta aimab, et ta jääb üksildaseks, nagu jääb üksildaseks vana inimene, kellel pole ühtki perekonnaliiget enese läheduses.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on fennougristikal vanad traditsioonid. Need traditsioonid arenevad üha edasi õppe- ja uurimistegevuses. Meie ülikooli eakatel õppejoududel ei teki mahajäävustunnet. On rõõmustav tõdeda, et meil töötavad nooremad mehed (A. Künnap, E. Vääri, H. Rätsep jt.) on mõnelgi alal jõudnud kaugemale kui nende omaaegsed õpetajad. Oma õpetajatest kaugele edasi on läinud ka Teaduste Akadeemias töötavad A. Laanest, V. Pall, T.-R. Viitso ja mõni teinegi.

Tartu fennougristidele teevad head meelt ja au need arvukad noored õpetlased, kes on tulnud TRÜ aspirantideks, siin kaitsnud kandidaadi- ja doktoriväitekirjad ning töötavad nüüd õppejõududena mitmetes kõrgkoolides või teaduritena uurimisinstituutides Petroskois, Saranskis, Joškar-Olas, Sõktõvkaris, Iževskis, Užgorodis ja Riias, aga ka Budapestis ja Bratislavas. Nad ise ütlevad ennast olevat «Tartu koolkonna» liikmed. Tartus on neid soome-ugri keelte alal juhendanud A. Künnap, P. Alvre, E. Vääri ja allakirjutanu. Viimase aspirantidest on vähemalt kandidaadiväitekirja kaitsnud 54 noort teadurit. Kümnekonnal on väitekiri kaitsmata haiguse tõttu või mõnel teisel põhjusel, nagu hoopis teisele huvialale siirdudes. Ühe andeka ja tööka aspirandi käsitsi valmis kirjutatud väitekiri ning kogu hangitud ainestik põles ülikooli tulekahjus. Noormees oli sellest nõnda vapustatud, et ta ei suutnud uuesti otsast peale hakata, läks keskkooliõpetajaks ning temast on saanud tunnustatud koduuurija.

Õnnestunud aspirante on olnud ohtrasti. Seega on võimalik teha ülevaadet tehtud töö edenemisest ning lõpetamisest.

Juhendajale on kõigepealt oluline hästi tunda seda noort isikut, keda soovitatakse aspirandiks või kes tahab ise tulla aspirantuuri. Kui aspirandikandidaat on kuskilt väljastpoolt, on oluline võtta ühendust tema õpetajatega. Hea kandidaat on see, kes on juba midagi avaldanud oma alalt. Tartusse pole üldiselt saadetud juhuisikuid, vaid neid on igati kaalutud ja isegi viimastel kursustel ette valmistatud. Sageli on aspirandikandidaadile antud kaasa teemagi, millel väitekiri kirjutada. Mõnikord pole teema õnnestunud. Tartu raamatuvaramutes on palju rohkem fennougristika-alast kirjandust, eriti teatmeteoseid ja ajakirju kui mõnes teises keskuses. Seega võib juhtuda, et soovitatud teemal on keegi kuskil juba kirjutanud või osutub teema nõnda laiaks, et noorel õpetlasel kuluks palju aastaid, enne kui ta saaks väitekirja valmis. Mõni noor on ka ise liiga julge ja optimistlik ning loodab, et ta suudab oma töös haarata kogu fennougristikamaailma. Niisugust noort tuleb taltsutada. Teema peab olema selline, mis aspirandile meeldib ning sobib. Seda peab silmas pidama, et väitekiri saaks õigeks ajaks valmis ja et selles toodaks esile täiesti uut. On loomulik, et mujalt Tartu tulnud aspirant valib teema selle keele alalt, mis on talle emakeeleks. Et eestlastegi hulgast kasvaks soome-ugri keelte igakülgseid spetsialiste, on kodumaiseidki aspirante suunatud eri keelte juurde. TRÜ eesti keele ja soome-ugri keelte aspirantidel on olnud häid võimalusi viibida uurimisretkedel kas mõnes arhiivis või sugulaskeelte aladel. Selleks on nad saanud ülikoolilt komandeerimisrahasid. Ülikooli aspirandid on olnud liivlaste, vadjalaste, isurite, Nõukogude Liidu soomlaste, karjalaste, vepslaste, laplaste, ersalaste, mokšalaste, maride, komi-sürjalaste, udmurtide, manside, hantide, ungarlaste ja isegi samojeedide juures, kus on kogutud rikkalikult ainulaadset ainestikku, mille põhjal on võidud kirjutada fennougristikat tugevasti edasi viivaid uurimusi. Aspirantide edukale tööle on kaasa aidanud ka nende mõneaegne viibimine Ungari fennougristikakeskuses. Soomes on võinud töötada mitmed eesti keele või teiste soome-ugri keelte eriteadlased, ent aspirante Soome saata pole olnud võimalik. Vajalik see aga oleks.

TRÜ ja Teaduste Akadeemia soome-ugri aspirantide väitekirjade kaitsmisele jõudmiseks on tublisti kaasa aidanud Tallinnas ilmuv üleliiduline ning rahvusvaheline ajakiri «Sovetskoje Finno-ugrovedenije», milles esmajärjekorras avaldatakse aspirantide uurimusi. Nõutakse ju kandidaadi- ja doktoriväitekirjade kaitsjailt, et neil oleks avaldatud põhilised osad väitekirjast. Meie ülikooli toimetiste sarjas ilmub peale selle «Fenno-Ugristica», kus samuti on aspirantide töid.

Tartusse mujalt tulnud aspirantide üheks tõsiseks raskuseks on sageli olnud nende võõrkeelteoskuse nõrk tase. Meil õpetatakse ja õpitakse võõrkeeli enam kui näiteks Mordva, Mari, Udmurdi ja Komi ANSV-s. Et siiski teistele järele jõuda, peavad sealt tulnud noored ennast tugevasti pingutama. Ilma saksa ja inglise keele oskuseta on tänapäeva fennougristikas raske orienteeruda.

Vajalik on tihe kontakt juhendaja ja aspirandi vahel. Juhendaja ärgu tüdinegu aspiranti kohtamast vähemalt paar korda nädalas, pärigu temalt pidevalt, mida ta on teinud ja kas tal on raskusi või arusaamatusi. Mõni aspirant on liigselt tagasihoidlik. Ta kardab, et võiks juhendajat tülitada. Sellist noort tuleb julgustada ja temaga teistest sagedaminigi koos viibida, vestelda, arutleda. Elumugavusi armastavaid tuleb noomidagi. Peaasi on aga, et väitekiri, hea väitekiri valmiks õigeks ajaks.

PAUL ARISTE

TRÜ kasvandik on Antarktika kangelane

Jäise kontinendi uurijate hulgas on suurkujusid, kelle nimed ja elu dramatism räägivad ise enda eest. Näiteks James Cook, Robert Scott, Roald Amundsen. Tähelepanuväärse lehekülje kirjutas Antarktika uurimisse ka Vene lõunapooluse-ekspeditsioon aastail 1819—1821, mille üks juhtidest oli Fabian Gottlieb Benjamin Bellingshausen. Saaremaalt Lahetaguselt pärit meresõitjaga koos purjetas Lõuna-Jääookeanil ka eestlasi, nii vähemalt kinnitavad laeva munsterrollis olevad nimed: Olev Rannakoppel ja Paul Jakobson. On küllalt hästi tõestatud, et F. Bellingshausen avastas Antarktika mandri 28. jaanuaril (ukj.) 1820.

Teaduse päeva puhul on sobiv meelde tuletada ka Eesti geofüüsikute ja meteoroloogide saavutusi Antarktika uurimisel.

Eriti aktiivselt hakati Antarktikat uurima alates rahvusvahelisest geofüüsika aastast (1957/1958). Selle karmi mandri uurimisest on kõigi kahekümne seitsme Nõukogude Antarktika-ekspeditsiooni koosseisus osa võtnud eestlasi. Esimesest ekspeditsioonist võtsid osa kirjanik Juhan Smuul ja okeanoloog Ivar Murdmaa. J. Smuuli «Jäist raamatut» on refereeritud ka ajakirjas «Meteorological and Geoastrophysical Abstracts», mis kinnitab seda suurt huvi, mis valitses raamatu vastu kogu maailmas. Nimetame ka mõned Antarktika uurijatest, kes on TRÜ kasvandikud: Enn Kreem (ka tema raamat «Antarktika läbi aegade» pälvis teenitud tunnustuse), Jaan Ojaste, Andres Tarand, Enn Kaup — need on mehed, kes on andnud oma osa selle kauge kontinendi tundmaõppimisse.

Kõige kaalukama panuse Antarktika uurimisel on andnud 1965. aastal füüsiku diplomiga lõpetanud **Vello Park**. Siin võib vahemärkusena mainida, et nii Vello Park kui ka teised eesti noormehed lülitusid Antarktika uurimisse alates teisest ekspeditsioonist TA Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituudi sektorijuhataja Charles Villmanni eestvõttel. Meteoroloogia- ja aktinomeetria-alase ettevalmistuse said nad Tõravere Aktinomeetriajaamas.

Vello Park on mees, kes oma memuaarides võiks kirjutada, et kuus aastat on tema elu- ja töökohaks olnud Enderby maa, Kuninganna Maudi maa ja Kesk-Antarktika jääplatoo. Sellised aadressid on Nõukogude uurimisjaamadel «Molodjožnaja», «Mirnõi» ja «Vostok», kus Vello Park talvitus 18., 21., 23. ja 27. Nõukogude Antarktika-ekspeditsiooni koosseisus. Selliseid neljakordseid talvitujaid pole eriti palju, lisaks kuulub polaaruurijate sügav lugupidamine meestele, kes teevad oma tööd nii karmi kliimaga jaamas nagu «Vostok». See jaam püstitati 16. detsembril 1957. aastal prof. A. Trjošnikovi juhtimisel Maa geomagnetilise pooluse ligidal (78°27′ S, 106°52′ E). Jaama nimi on valitud Bellingshauseni ja Lazarevi juhitud esimese Vene Antarktika-ekspeditsiooni uurimislaeva nime järgi.

Peab olema päris suur annus mehisust, head tervist ja vastupidavust, et sellises jaamas polaaröös töötada. Selles jaamas registreeritud kõige madalam temperatuur on —88,3 °C (24. augustil 1960. a.), üle poole aasta ei tõuse temperatuur üle —60 kraadi. Jaama 25-aastase olemasolu kestel on ainult üks kord olnud soojem kui —20 °C, nimelt registreeriti jaanuaris 1974. a. jaama temperatuurirekord —13,3 °C. Pikk polaaröö ja tugev hapnikuvaegus (jaam on peaaegu 3500 m kõrgusel merepinnast) teevad talvitumise erakordselt raskeks. Personal on sellepärast väike. See toob kaasa uue tõsise probleemi — inimeste psühholoogilise sobivuse, sest aprillist augustini on jaam muu maailmaga seotud ainult raadioside abil. Suure talvise külma ajal muutub lennukite maandumistee kõlbmatuks tuhklume tõttu. Esimese kevadise traktorirongi kohalejõudmine on seepärast rõõmus ja meeldejääv sündmus.

Nõukogude uurimisjaam «Vostok» on eriti oluline ka seepärast, et ta asub peaaegu Kesk-Antarktika jäälahkmel, s. o. kohal, kus jää liikumiskiirus on väga väike. Alates 1970. a. teostatakse «Vostokis» mannerjää puurimisi. 1972. a. saavutati sügavus 952 m. See on sügavaim puurauk Antarktika jääplatoos. Jääproovide uurimine on andnud olulisi tulemusi Maa paleokliima täpsustamisel. Selgus, et üleminekul pleistotseenist holotseeni, s. t. 15—16 tuhat aastat tagasi leidis Maal aset oluline soojenemine, 9—11 tuhat aastat tagasi Maa kliima stabiliseerus, võttes juba siis praegusele kliimale sarnase oleku.

(Järgneb.)

Professor OLEV AVASTE,
geofüüsika kateedri juhataja

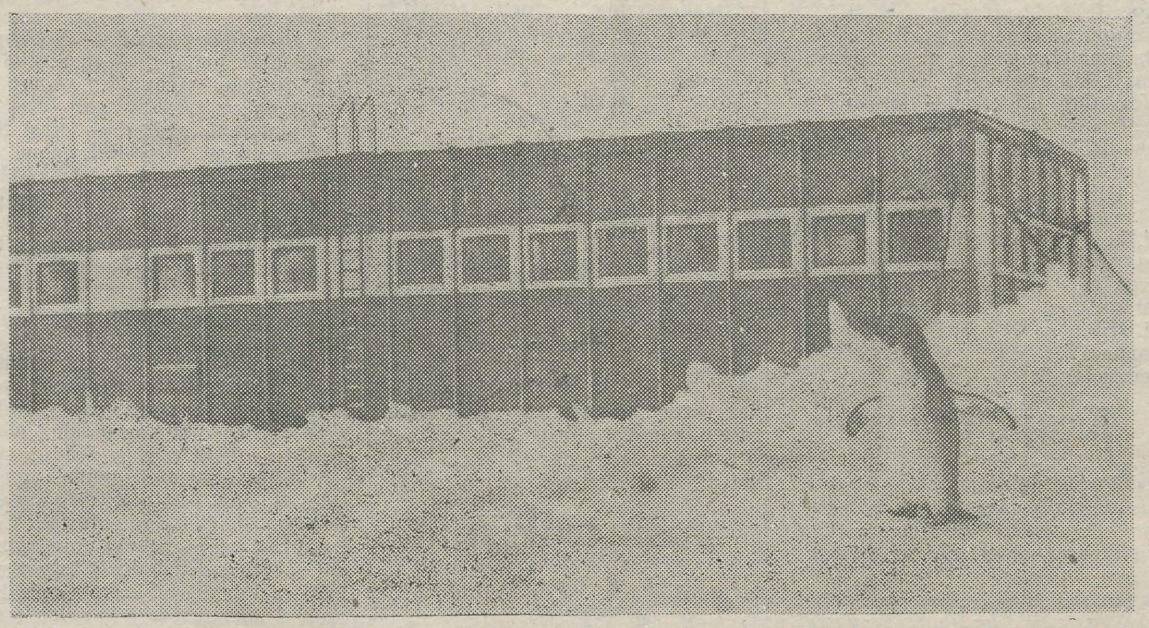

Ammused muljed märtsitähtedest

Ainult kahel õhtul isegi pilves ilmaga säravad
Märtsitähed 83
ilma teleskoobi abita oma silmaga
näete levitaevas
Apelsini, Kontorit, Elektrat, Monitori, Argost, Leila Millerit, Valdo Randperet.

Niisuguseid kuulutusi võis näha Tallinna tänavatel märtsikuu lõpul. Ette rutates olgu öeldud, et kontsertreisile sõitnud **«Apelsini»** asendas «Märtsitähtedes» **«Rock-Hotel»**.

Kuid edasi kõigest järjekorras.

Esimesena tuli linnahalli lavale ansambel **«Kontor»**. Kõigile tuntud muusikarühm; korduvalt nähtud televisioonis ning kuuldud raadios. Vana kulunud nali, vanad kulunud paroodiad Heino Seljamaalt. «Kontor» pole muutunud. Sama pakuti publikule ka oma tegevuse algusaastail.

Võidakse väita, et see pole paigaltammumine, vaid niisugune on «Kontori» stiil. Stiili järgimisega ei saa aga vabandada pidevat enesekordamist. Kui täna teeb keegi sama nalja, mida ta on teinud juba kaks aastat, siis pole see enam naljakas. Paroodia võib niimoodi osutuda hoopis iseenda pilamiseks.

Inimestele, kes ei ole «Kontori» etteasteid varem näinud, võib selle ansambli esinemine huvi pakkuda. Korduval vaatamisel-kuulamisel hakkab publikki aga arvatavasti laadanalja asemel rohkem muusikat ootama. Ning kas ei peaks parodeerija numbrit esitades ise tõsiseks jääma? Sest muidu võib «pull» laval pakkuda mõnu ainult tegijale.

Leila Miller aga esineks nagu teises ansamblis. Tema laulud ei sobi kokku palaganiga.

«Kontorile» järgnes väike vahelugemine **Jüri Krjukovilt** ning **Urmas Kibuspuult** ja siis tuli kuulajate ette järgmine märtsitäht — ansambel **«Elektra»**. Samuti tuntud kollektiiv, mis tegutsenud juba pikka aega. Korduvalt on muutunud koosseis.

Ansambel otsib. Otsib uut ja paremat. Ei peljata nii suure publiku ees nagu linnahallis tulla välja täiesti uute lugudega. Lisaks raadiost tuttavaks saanud hittidele oli seekord esiettekandel Agu Tammeoru «Loojuva lootuse laul».

«Elektra» teeb head ajaviitemuusikat. Tähelepanu on pööratud lugude tihedusele ja vokaalsele küljele; tugev on koorilaul.

Siis kuulutas Jüri Krjukov välja järjekordse tähe, **«Argose»**. Kas suudeti midagi huvitavat pakkuda?

«Argos» suutis. Pakuti *heavy-rocki*. Tugev rütm, tugev instrumentaalne tase. Lood on tihedad, läbimõeldud. Helides on tunnet. Võimekad pillimehed teevad muusikat tõsiselt, hingestatult. Ja see on muusika, mis kuulajale mõjub, teda raputab, elamuse jätab.

«Argos» on omanäoline ansambel. Otseselt ei kopeerita ühtki *heavy*-gruppi. Kõik linnahallis esitatud muusikapalad olid omaloomingulised.

Pärast vaheaega tuli lavale **«Monitor»**. Keskpärane muusikarühm, mis ei pakkunud midagi meeldejäävat.

Kontserdi viimaseks esinejaks oli **«Rock-Hotel»**, kogu vabariigis teatud-tuntud ansambel. Traditsioonilisel kujunenud heal tasemel esines ta seekordki.

«Märtsitähed 83» on minevikku jäänud. Esile on tõusnud aga uus täht — «Argos». See on hea ansambel, mis endast tulevikus ilmselt rohkem rääkima paneb. «Argose» muusikutel on, mida publikule pakkuda. Nad teevad oma tööd tõsiselt ega otsi kuulsust odavate trikkidega nagu «Kontor». Ning kindlasti ei saa ka need inimesed, kellele heavy-muusika ei meeldi, öelda, et «Argos» on halb ansambel.

VALLO KELMSAAR

Kas ainult jõukultus?

Praegust **heavy rocki** *iseloomustab hüsteeriline pingestatus, füüsiliselt viimaste piirideni viidud helitugevus, tapvalt valjud ja uimastavad rifikordused. Samas ka kohatine langemine primitivismi, vulgaarsustesse. Seda just nende veriste kabareebändide puhul, millele 25. märtsi «Helipeerus» jutus «Võim on kindlates kätes» («AC/DC» — kui uue* **heavy** *kuningas!) poole sõnaga viidatud sai. Ülljärgnevalt tulebki juttu just nendest n.-ö. keskastme gruppidest, kes oma raske roki läbilöögi lõket kuidagi ereda leegiga põlema ei suuda puhuda. Enne aga põgusalt mõistetest.* **Heavy** *— (füüsiliselt raske, seega lausa füüsiliselt raske taluda) roki põhisuund, mis sai alguse rock'n'rollist, arenes edasi ja pole siiani oluliselt kõrvalvooludega segunenud. Iseloomulikud on kvartetisuurune koosseis, lärmakas mäng, jõulised fraasikordused laulu või soolopilli taustal, pingestatud ja lausa kriiskav kõrge meeshääl.*

Esimene erinevus **hard***'ist on lihtsam muusikaline ülesehitus, lihtsam orkestreering, helitugevusest on saanud ainutähtis komponent... Loetletud kriteeriumidele vaatamata need kaks mõistet praktikas pahatihti kattuvad. Heli pole ikkagi 2 × 2...*

Inglise raske roki ansambleid võiks liigitada kahte kategooriasse. Esimesse kuuluvad grupid, kus on mehed «vanast kaardiväest» (**«Whitesnake»**, **«Gillan»**, **«Rainbow»**). *Teise moodustavad need bändid, mis ei küüni tähtedeni, küll aga on võimelised tõmbama aegajalt tähelepanu (***«UFO»**, **«Judas PRIEST»**). *Nende eesmärk oleks justkui järgida kõiges liidreid. Seda arvestusega, et mõni hästi kopeeritud käik hakkab rahvale meeldima. Eksperimenteerida need mehed eriti ei taha. Kolmanda osa annavad raske roki uue laine pundid (***«Def Leppard»**, **«Iron MADEN»**, **«Motorhead»**). *Ansamblid, mis alles hiljuti tõusid briti lavadele ja koosnevad vähetuntud muusikutest. Nagu ikka oodati ka neilt uut. Paraku aga tunduvad «Def Leppardi» liikmed vaatamata oma noorusele olevat kogenud karjeristid — nad eelistavad kasutada teiste bändide praktikas läbi löönud võtteid... Kui nende «Led Zeppelini» vaimus vali muusika oma kurdistamisega enese poole noori tõmbab, siis ehk ainult sellepärast, et magusad disko-hittide paraadid on neil oma suure suhkrusisaldusega liiksalt südame läikima ajanud. Tahetakse kuulata midagi karget ja mehist. Milline see «mehisus» tavaliselt on? See on metsik, räige heli, mis on veelgi valjem kui 70-ndate alguses ja keskpaigas. Tundub, et detsibellirohkuses pole enam võimalik kaugemale minna... Näiteks on «Motorheadi» loome kohta muuhulgas öeldud järgmist:*

«See pole nõrganärvilistele. Juba palade nimetused panevad hinge

kinni. Kui heli kuulata, siis jääb mulje, nagu taoks keegi sulle vasaraga lagipähe. Järjest korduvad akordid viivad nüristumiseni.»

Need ansamblid on keeldunud täiesti **bluesi***-algetest («uue laine» patrioodid!). Seeläbi kaotavad nad tohutult aga improvisatsioonis, kuna just* **blues** *annab improvisatsioonile avarused. Olgu öeldud, et «AC/DC» liidri Angus Youngi soolod on seevastu suuresti* **bluesi** *nüanssidest kantud. (Markantseim näide oleks siin muidugi valge* **bluesi** *isa — Eric Clapton.)*

Mida arvavad aga need muusikud ise? Leitakse, et noortel on ikkagi kasulikum käia nende kontsertidel kui peksta tänaval möödakäijaid. Pealegi on noored pärast tõelisi **heavy***-pidusid nii väsinud, et kaklemine ei tule meeldegi...*

Iga muusika on poliitiline. See ei pruugi alati väljenduda sõnades. Tähtis on just emotsionaalne mõju kuulajale. Sellest seisukohast võib paljudele tunduda raske rokk üsna reaktsiooniline, kuna ta propageerib jõhkrat jõukultust. Ent kas ikka ainult seda?

ROMAN MULJAR,
IVAR VIGLA

Kaks kevadist küsimust

«IVO LINNA, kas kevadväsimus tunda ei anna?»

«Noh, tööd on nii palju, et väsimust pole aega tundagi. Kevade sisse käivad ju ka TRÜ levimuusikapäevad. Enne seda ma vist Tartu publikuga ei kohtu. «Vanemuise» saalis oleme alati võõrast võimendust kasutanud ning sellega on ikka mõni äpardus juhtunud. Tantsuks on hea mängida Raudteeklubis, eriti kui saal on rahvast täis.

Laulsime Reedaga kaks uut laulu linti. Plaadi lauludega sain ka ühele poole. Raadios vähe mängitud lugusidki on mitu tükki.

Eks suvel peab natuke puhkama ka. Saaremaal vanemate juures võiks päris pikalt suvitada, aga rohkem kui kuu aega ma vastu ei pea. Siis tahan jälle laulda. Kuid enne seda tulevad esinemised Moskvas ja Leningradis.»

«HELGI ERILAID, millised on Sinu kevademärgid?»

«...See valgus, mida äkki nii palju on. Kummaliselt varane ja külm hommikuti. Aga see õhtuvalgus, joobunud ootamatult pikast päevast. Ta suudab mõneks hämaruse-eelseks viivuks kõik soojad toonid pehmelt hõõguma panna ning seda hõõgumist otsekui enesesse imedes muutuda ise loojanguvärvi soojuseks. See selgete aprilliõhtute võrratu vaikne valgus.

...Raadiomaja 7. korruse aknast näen kevade märke merel. Ka värvide võitlust. Võitlevad sinine, hall ja valge. Vastikud on hallid päevad, kus kõik jälle valgeks saab. Sinised päevad on rõõmsad. Neil päevil on tunne, et kõik on hästi just nii, nagu ta parajasti on. Neil päevil on iga väikseimgi argine tegevus omal kohal ja tal on mõte. Neil päevil tekib rida ilusaid pisikesi plaane, näiteks osta lilleline seelik ning teha lõppude lõpuks üks lõpmata hea laupäevamosaiik. Aga enne kui jõuan plaanid ka kenasti ellu viia, tuleb ikka mõni neetud hall-valge päev...

Kevademärgid Raadiomajas...? Rahvas tundub rõõmsamana. Maja ise heledamana. Ansamblid, kes tulevad lindistama, kõnelevad Tartu muusikapäevadest. Akendeta 15. foonikas, kus igal reedel mängitakse kokku laupäevamosaiiki, on veel kuumem kui tavaliselt. Ja kangesti tahaks kuulata mõnd igatsevat bluusi...

Kevademärgid — eks ole see ootus? Terve tüütu talve olen oodanud just seda ootust ja ma õieti ei teagi enam, kumb on rohkem väärt, kas ootuse täitumine või ootus ise. Ja nii igal kevadel, ikka ja uuesti tajudes, kui keeruline ning samas lihtne on ärkamine ümberringi, ning mõistes, kui palju — ja kui vähe — on meile kõigile antud: lootus, hingamine, valu ja värelev elu.»

Vahendanud
PRIIT HÕBEMÄGI

AUTASUSTAMISI

Teaduse päeva puhul autasustati viljaka teadusliku tegevuse ja ühiskondlikust elust aktiivse osavõtu eest ENSV Ministrite Nõukogu ja ENSV Ametiühingute Nõukogu aukirjaga teadusprorektori asetäitjat, füüsika-matemaatikakandidaati **TÕNU KOLLOT.**

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles kauaaegse eduka teadustöö ja aktiivse ühiskondliku töö eest 50. sünnipäeval keemilise kineetika ja katalüüsi labori vanemteadurit **Asta Kõrgesaart.** Samal tähtpäeval pälvisid tänu kauaaegse eeskujuliku töö eest sünnitusabi ja günekoloogia kateedri dotsent **Helje Kaarma** ning taimefüsioloogia ja biokeemia kateedri preparaator **Evi Pung.**

Tänu kohusetruu töö eest pälvisid 75. sünnipäeval uksehoidja **Rudolf Kaiv** ning 65. sünnipäeval üldfüüsika kateedri preparaator **Lev Tõnnis**, koristaja **Amalia Kaiv** ja riidehoidja **Liidia Randla.**

Rektor avaldas tänu ka bioloogia-geograafiateaduskonna ametiühingubüroo esimehele dots. **Ivar Aroldile**, kes aitas kaasa Vanemuise t. 46 õppehoone söökla valmimiseks.

Rektor avaldas tänu ÜTÜ vabariikliku seminarlaagri organiseerimise eest üliõpilastele **Jaak Arule, Vallo Aaresillale, Kalle Kullmannile, Mart Laarile, Jüri Belowile ja Katrin Uskile.**

Filosoofiakonkurss

Konkursi lõppvoor toimub teisipäeval, 26. aprillil kell 16.15 Ülikooli 16 (ühiskonnateaduste raamatukogus). Finaali pääsesid: Julia Berger (rak. mat. vene IV k.), Ell Irdt (biol. II k.), Tarmo Kangur (rak. mat. III k.), Pilvi Klaassen (pediaatria III k.), Vahur Luts (füüs. III k.), Kaupo Mätas (keemia IV k.), Endla Lõhkivi (keemia III k.), Maie Pihlak (pediaatria III k.), Dmitri Pogosjan (füüs. III k.), Aleksandr Spivak (ravi vene III k.), Asko Tamme (ingl. fil. III k.), Tambet Tampuu (õigus II k.) ja Alar Vaksma (kaubatundm. III k.).

Täpsemat informatsiooni (ka esinemisteemad) saab ühiskonnateaduste raamatukogust Ö. Kivimaalt.

Uudiseid õigusteaduskonnast

Läinud nädala teine pool oli õigusteaduskonna rahvale meeldivalt pingeline. Neljapäeval, 14. aprillil algas ÜTÜ konverents.

Plenaaristungi avasõnad ütles teaduskonna dekaan dots. A. Paltser, kes rõhutas üliõpilasteaduse osa eriala omandamisel ja soovis konverentsile sujuvat kulgu. Istungit juhatas ÜTÜ esimees S. Tipp.

Pealelõunal toimus töö sektsioonides ning ettekannete kuulamine, probleeme jätkus ka reede hommikuks.

Huvitavalt esinesid külalised Moskva Riiklikust Ülikoolist, Moskva Rahvusvaheliste Suhete Instituudist, Leningradi Riiklikust Ülikoolist, Valgevene, Kasahhi ja Tbilisi Riiklikust Ülikoolist.

Reede õhtul toimus traditsiooniline kevadpidu, kus osalesid ka ÜTÜ külalised ning teaduskonna vilistlased, kes just-just olid võitnud sütitava korvpallilahingu juuratudengitega.

Konverentsil sisukamate ettekannetega esinenutele anti ÜTÜ medalid ja aukirjad, vilistlased said rändkarika.

ANNE MILDER,
õigusteaduskonna IV,
teaduskonna pressisekretär

NAK-ist ja „Krapist“

7. aprilli EPA ajalehe 3. lehekülg: *«13. märtsil möödus kaks aastat viimase «Krapi» ilmumisest TRÜ ajalehes. Võib-olla tuleb aga Tartu NAK-i loomingut edaspidigi avaldamisele ajalehe «Põllumajanduse Akadeemia» veergudel.» Seda teksti ümbritses raam, võta või leinaraamina. Rubriigis «Krapp» pakkusid oma luulet Aime Hansen, Külli Muna, Märt Luige, Eva Adamson, Rannar Susi, Priidu Beier ja Külliki Suisalu ja Harry Liivrand. Tore, et NAK-ilaste töid ka naaberkõrgkooli lehte jõuab. Tunneme end aga pisut puudutatuna.*

Kahjuks pole koostööst NAK-iga seni suurt midagi välja tulnud. Miks, ei oska arvata. Mitmed NAK-i liikmed on lubanud meile kaastööd tuua. Tahaks väga loota, et selle semestri lubadused ainult lubadusteks ei jää.

«Krapp» on traditsiooniline ülikoolilehe rubriik. Omaloomingut on selles avaldanud mitte ainult NAK-i inimesed, vaid ka ülikooli teised algajad autorid. Üldiselt ei ole kombeks toimetusega nõu pidamata rubriike ühest lehest teise üle viia. Seda esiteks. Teiseks. Me ei ole «Krappi» maha matnud. Mõne aja tegeles selle lehekülje koostamisega eesti filoloogia üliõpilane Imre Siil. Pärast tema lõpetamist pole me talle järglast leidnud, seepärast on seisnud ka «Krapp». «Littera» rubriigis on aga ilmunud žurnalistikaüliõpilaste luulet.

Tahaks väga loota, et varasemad kokkulepped jõusse jäävad ja TRÜ-s õppivad NAK-i tudengid ka oma lehe toimetusse sisse astuvad. Me ootame.

«TRÜ» toimetus

AITA KAASA UUE KOLLEKTIIVI SÜNNILE!

On moodustamisel Tartu Linna Sümfooniaorkester. Orkestri liikmete eelregistreerimine toimub 20. maini. Oodatakse kõiki üliõpilasi ja töötajaid, kes on õppinud mingit sümfooniaorkestri koosseisu kuuluvat keel- või puhkpilli ning soovivad oma pillimänguoskust aktiivse musitseerimisega arendada.

Täiendavat informatsiooni saab telefonidel **3 41 80 U. Arro** (H. Elleri nim. Tartu Muusikakool) ja **7 58 83 V. Lauring** (Tartu I Laste Muusikakool).

Samadel numbritel toimub ka registreerimine.

JOOKSUKROSS

Ilmataadi viperuste tõttu on jooksukross edasi lükatud aprillikuu viimasele nädalale. Kellaajad on endised.

Esmaspäeval, 25. apr. kl. 8.15; 10.15; 12.15; 14.15; 16.15; 18.15.
Teisipäeval, 26. apr. kl. 8.15; 14.15; 16.15; 18.15.
Kolmapäeval, 27. apr. kl. 10.15; 12.15; 14.15; 16.15.
Järelkross on neljapäeval, 28. aprillil kl. 10.15 ning reedel, 29. aprillil kl. 16.30 ja 18.30.

Kehalise kasvatuse ja spordi kateeder

PANE TÄHELE!

14. maist tahab žürii publitsistikavõistluse töid lugema hakata. Aga veel ei ole Sinu tööd. Millest Sa kirjutada võiksid?

Üliõpilastemaatika on juba iseenesest avar. Oodatud on kõik selle avaldusvormid: komsomolielu, teaduslik töö, ühiselamu- ja erialaprobleemid, sport, taidlus, käitumisnormid...

Preemiad:
- ✻ **päris hea lugu — 10 rbl.,**
- ✻ **natuke parem — 15 rbl.,**
- ✻ **kõige parem — 20 rbl.**

Kolme küllaltki tasemel loo autoreid ergutame igaüht eraldi 5 rublaga. See ei ole veel kõik: ERIPREEMIATEGA (à 10 rbl.) tunnustame niisuguste parimate teemade autoreid:
- **— komsomol,**
- **— EÜE ja suvemalev,**
- **— ühiselamu,**
- **— üliõpilasabielu.**

Julgestuseks võid veel kord läbi lugeda kahte ilmunud võistlustööd «TRÜ»-s nr. 9 ja 11.

MARIE UNDER

Luuletaja Marie Underi sajanda sünniaastapäeva puhul on teadusraamatukogu näitusevitriinides väike väljapanek. Saab näha tema luulekogusid, tõlkeraamatuid, poetessile pühendatud luuletusi (D. Vaarandi, B. Alver, V. Luik), temast kirjutatud artikleid. Ja muidugi fotosid mitmest eluperioodist. Tallinnas on veel alles Marie Underi sünnimaja. Sellestki on väikenäitusel foto.

TULGE! TULGE!

Tulge ja pange end kirja **filoloogiateaduskonna teatrifestivalile.** Oodatud on igasugune teatritegemine. Kirja saab panna Pälsoni 14—106. Pidu toimub juba neljapäeval, 28. aprillil.

AUTOKURSUSED

Järgmise grupi (õppetöö 5. sept. — 15. dets.) nimekirja koostame **26. aprillil kl. 16.15.** Soovijatel tulla Tiigi 78—237.

ANTS PILT,
auto-motokabineti juhataja

TÖÖD

saab ülikooli ALMAVÜ-st **instruktor-metoodik.** Palk 115 rubla kuus. Sobib kaugüliõpilasele. Tulla Tiigi 78—236.

Uusi trükiseid

E. Murašev, J. Vapra, R. Sääsk. Kohtuarstiteadus I. Tartu 1983, 1000 eks., 60 lk., 10 kop.

U. Kaljulaid. Diskreetse matemaatika elemendid. Loenguid võredest ja nende kombinatoorikast. Tartu 1983, 300 eks., 100 lk., 15 kop.

Teatmik Tartu Riikliku Ülikooli esmakursuslastele. Tartu 1983, 1000 eks., 100 lk., 20 kp.

Matemaatilise analüüsi praktikum III. 2. vihik. Tartu 1983, 600 eks., 276 lk., 40 kop.

TRÜ majandusteaduskond. Majandusteadlaseks õppimise võimalustest Tartu Riiklikus Ülikoolis. Tartu 1983, 450 eks., 64 lk., 10 kp.

Füüsika kirjaliku sisseastumiseksami küsimused ja ülesanded TRÜ-sse astujaile. Tartu 1983, 1000 eks., 48 lk., 10 kop.

Imetajate süstemaatiline nimestik. H. Ling. Tartu 1983, 300 eks., 104 lk., 20 kop.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 637. Вопросы интенситикации экономики. Труды по политической экономии. Тарту 1983, 400 экз., 120 с., 1 руб .

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 636. Вопросы усовершенствования учебно-воспитательной работы в специальных школах. Труды по дефектологии. Тарту 1983. 500 гкз., 156 с. 1 руб. 50 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета Выпуск 640 Представления алгебраических систем. Труды по математике и механике. Тарту 1983. 400 экз.. 76 с., 45 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 614 Охрана внутренних вод. Научные труды по охране природы. 6. Тарту 1983 500 экз.. 152 с., 1 руб. 40 коп.

Вопросы современного дарвинизма Под редакцией К. Паавера и Т. Суттa. Тарту 1983, 500 экз.. 192 с., 1 руб. 30 коп.

Методы определения и повышения эффективности учебно-воспитательного процесса. Проблемы высшей школы VI. Тарту 1983. 500 экз.. 100 с., 80 коп.

Руководство к практикуму по общим физическим измерениям. Тарту 1983, 400 экз.. 196 с., 35 коп.

Ю. П. Ксенофонтов. Аллергозы. Учебное пособие для студентов медицинского факультета. Тарту 1988, 100 с., 800 экз.. 20 коп.

Organic Reactivity. English Edition of Реакционная способность органических соединений. Vol. XIX. Issue 1(68). December 1982. Tartu 1983, 400 eks., 144 lk., 1 rbl.

Ö. Mandel. M. Parik. R. Kuiv. Silma kliiniline anatoomia. Tartu 1983, 800 eks., 56 lk. 10. kop.

H. Tikko. D. Kuldeva. E. Tünder. Maksa-, sapiteede ja kõhunäärmehaiguste diagnoosimine ja ravi. Tartu 1983, 500 eks., 64 lk., 10 kop.

E. Tünder. Mao- ja peensoolehaiguste diagnoosimine ja ravi. Tartu 1983, 500 eks., 96 lk., 15 kop.

K. Kõrge. Krooniline neerupuudulikkus. Tartu 1983, 800 eks., 64 lk., 10 kop. eks., 52 lk., 10 kop.

Mari-Ann Palm. Stilistische Mittel der deutschen Sprache. Tartu 1983, 400 eks., 96 lk., 20 kop.

T. Paas. Jaekäibe planeerimise matemaatilised meetodid ja mudelid. Tartu 1983. 500 eks., 64 lk., 10 kop.

Helgi Kilp. Kõrgem algebra ja analüütiline geomeetria I. Tartu 1983, 500 eks., 100 lk., 15 kop.

R. Prank. Matemaatiline loogika ja diskreetne matemaatika III. Lausearvutus ja predikaatarvutus. Tartu 1983, 500 eks., 40 lk., 5 kop.

Spordipsühholoogia praktikumide juhend I. Kolmas, parandatud trükk. Tartu 1983, 500 eks., 60 lk., 10 kop.

NB!

6. mail ilmuva lehe kaastööd palub toimetus ära tuua hiljemalt reedel, 29. aprillil.

Toimetaja V. SOOTAK

Armsad sõbrad, võtke kuulda!

Hetkel tunduvad paljud asjad meie ümber nõnda tavalistena, et ei oska neid hinnata ega tähelegi panna. Aeg läheb ja küllap juba paarikümne aasta pärast pakuvad tänapäeva tudengielu meenutused lausa eksootilist huvi. Aita sinagi talletada midagi tulevastele põlvedele ja ka enesele vanaduspäevade rõõmuks.

Et tudengielu peegeldustes on suur annus folkloori, paistab mõttekana säilitada vastavaid materjale just rahvaluule panipaikades. Mis on siis see, mis pakub huvi ja on kirjapanekutena oodatud?

Traditsioonilised peod — rebasekslöömine, lõpupidu, pooleldiplomipidu (ekvaatoripidu), karnevalid, muud peod (á la bio-geo liivapidu vm.).

Kalendritähtpäevad — Nõukogude armee aastapäev, naistepäev, üliõpilaspäev, oma erialaga seotud päev, vastlapäev, kevade algus, 1. aprill, jüripäev, jaanipäev, mardipäev, kadripäev, seitsmemagajapäev, luuvalupäev jne.

Muud tähistamised — sessi lõppemine, eksami sooritamine vms.

Ebausukombed, tavad, tabud — eriti seoses eksamite ja üldse vastamisega (amuletid, juhuslikud ended, riietusega seotud tavad, käitumise eripärad (mida tuleb tingimata teha või tegemata jätta eksamile minnes või eksamilt tulles) jne.).

Tudenginaljad. Spetsiaalselt intrielu juurde kuuluvad tavad (näit. ühikapulm). **Tudengilaulud.**

* * *

Ärgem laskem kõike seda kaotsi minna! Pangem kirja, võtkem linti, talletagem fotosid!

Ärgu alljärgnev ideaalilähedusele püüdlev küsimustik kedagi hirmutagu. Praegu on analoogset materjali veel nõnda kasinalt kirja pandud, et iga pisemgi teave on oodatud.

Mida peaks silmas pidama näiteks rebasekslöömise kirjeldamisel? — Kus ja millal, milline teaduskond, kes olid korraldajad, kuidas olid rollid jaotatud (kõrge nõukogu, õhtu juht jt.), kuidas olid ruumid päevakajastatud (plakatid, loosungid jne.), rebasekslöömise atribuutika (rapiirmõõk ajaloolastel, Wiedemanni sõnaraamat filoloogidel), kostüümid, isetegevus, muud kombed jne. Nii võetagu võimaluse korral läbi kogu peo käik tegevuse järjekorras algusest lõpuni. Kui on kättesaadaval, lisada ka vande tekst. Kui seda pole, aidaku meenutada mõned küsimused: = kuidas esmakursuslasi nimetati (armetu, karvuajav, tilluke vms.)? = kas tõotati või vannuti? = mille nimel tõotati (õppejõu habe; kõrgendatud stipp; teaduskonna hea nimi vms.)? = milleks ja kelle suhtes kohustuti (käia kõigil loengutel, pidada avalikku korda, eriti stipipäevadel vms.) = mis sünnib, kui lubadus täitmata jääb?

Kas õhtust võtsid osa ka õppejõud, vilistlased? Olid nad kutsutud või tulid traditsiooniliselt.

Samas süsteemis kirjeldatagu kõiki, ka teistlaadseid esmakursuslastega tutvumise õhtuid, ükskõik, millise nime all neid peeti.

Tudengilaulud.

Vastavas nimekirjas võiksid olla kõik laulud, mis teie kursusel käibinud. Kui laul on tudengi suus selline, nagu kuuldud raadiost, telerist, või lauldakse lauliku vahendusel, piisab pala mainimisest. Üle jäävad omatehtud sõnadega (ja ka viisidega) laulud, samuti tuntud viisidele uute sõnade panek (märkida viis). Kui tuntud laul esitatakse väliselt muutmatuna, ent esitusviis ja suhtumine on originaalist erinevad, anda selgitav kommentaar. Kui laulu lauldakse näit. teatud seltskonnas, mingil kindlal puhul, teatud tegevusega seoses, siis ka see juurde lisada. Seletused võiksid kuuluda ka hüüdnimede, moonutatud nimede ja sõnade ning rändmotiivide/paroolide (saksauulipuu vms.) juurde.

Tuntumate isikute puhul (õppejõud jt.) on soovitav selgituste puhul ära märkida täielik nimi. Ja veel: kuidas laulu esitati — kooris (eestütlejaga või ilma), kui pilli saatel, siis millise?

* * *

Kuidas kirjapanekuid vormistada?

Loodetavasti saab materjali kokku paras hulk, nii et see läheks hiljem ühtekõitmisele. Sellise sihiga on otstarbekaim **tavaline jooneline vihik**, mille sisemisest servast on ca 3—4 cm tühjaks jäetud (et kokkukõidetuna ükski sõna kaduma ei jääks). Kõik asjaomane kirjutada vihiku lehtedele, mitte kaanele. Andke andmeid ka informandi e. esitaja kohta — see oleks vajalik materjali leviku teadasaamisel.

Laekuv materjal läheb praeguste plaanide järgi Kirjandusmuuseumi rahvaluuleosakonda. Kui sinnakanti asja ei ole, võib laulude, kommete vm. kirjapanekud jätta ka TRÜ ajalehe toimetusse Jaan Malini nimele.

KAS SUL ON JUBA

PILET TRÜ RAHVAKUNSTIANSAMBLI KONTSERDILE,

mis toimub
esmaspäeval kell 19.30 RAT «Vanemuise» kontserdisaalis?
Semestri esinduslikem esinemine,
kus kavas eesti, läti, leedu, vene, ukraina, ungari, rootsi tantsud.
TULE SINAGI VAATAMA!

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 1565. MB-04888.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Fr. R. Kreutzwaldi
nim. Eesti Kirjanduse
Kuraatorium

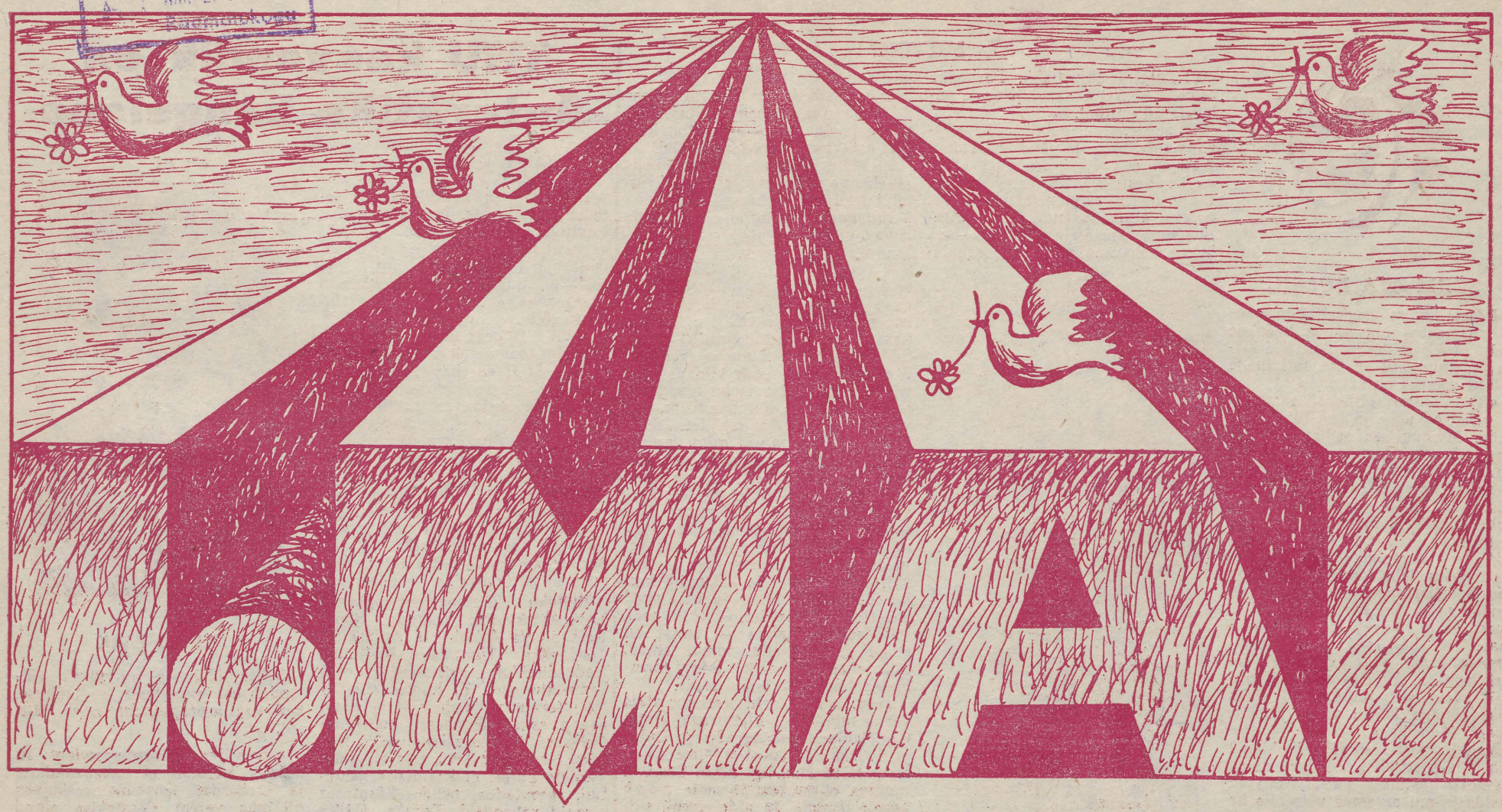

ILMAR ANVELDI plakat

Õnnitlen Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi rahvusvahelise töölispüha 1. mai puhul! Soovin jätkuvat jõudu edaspidiste tööülesannete täitmiseks ja õpinguteks.

Seniste töötulemuste eest avaldan tänu järgmistele üliõpilastele ja töötajatele:

I. Asetada foto ülikooli autahvlile.

Komandant Endla Jaanikesing, remonditööline Laine Mets, dotsent Jaan Mikk, õpetaja Eha Viitar, professor Henno Tikko, professor-konsultant Elmar Siirde, dotsent Mare Lind, dotsent Veinart Põkk, dotsent Reinhold Birkenfeldt, vanemõpetaja Anne-Liis Padar, assistent Lembit Rägo, üliõpilane Henno Ligi, direktor Hiie Kimmel, kateedrijuhataja dotsent Jüri Kärner, üliõpilane Ülle Lahi, vanemõpetaja Ants Järv, vanemõpetaja Ljubov Kisseljova, vanemlaborant Nadežda Uleksina, üliõpilane Kaja Tael, professor Ivar Jaek, dotsent Jüri Tamm, dotsent Jaak Järv, assistent Ants Tiirik, üliõpilane Alar Polt, kateedrijuhataja dotsent Helmut Valgmaa, dotsent Heino Siigur, dotsent Mart Sõrg, vanemlaborant Hilja Namm, üliõpilane Kaido Vestberg, dotsent Heino Türnpu, assistent Lea Lepmann, üliõpilane Anna Mints, prodekaan dotsent Heldur Saarsoo, üliõpilane Asko Pohla, vanemõpetaja Helgi Sillaste, vanemraamatukoguhoidja Hain Tankler, laboratooriumijuhataja Raivo Uibo, töödejuhataja Ilmar Kõiv, osakonnajuhataja Marta Raisma.

Rektori käskkiri

II. Avaldan tänu osakondadest metoodik Aino Juursoole, masinakirjutajatele Virve Toodele ja Maria Dementjevale, paberilõikaja Jaan Margile, projekti peakonstruktor Mart Kokale, õppetöökoja juhataja Mati Mätasele, lukkseppadele Georgi Krjukovile ja Aksel Ostratile, juhtiv insener Riina Laidveele, vaneminsener Tiiu Partsile, vanemteaduritele Lembit Auväärtile ja Endel Peetsile, vanemlaborant Linda Peetsole, puusepp Endel Gutmanile, ehitustööline Arved Jürnale, lukksepp Peeter Somelarile, elektrik Aavo Uusile, kopeerija Maimu Ilusale, voltija Lidia Tammele, riidehoidjatele Linda Lillemetsale ja Silvia Lohuarule, koristaja Alma Ilvesele.

Ajalooteaduskonnast dotsent Kalju Toimile, üliõpilastele Kersti Aadusoole, Jane Alopile, Märt Jänesele ja Tiiu Koppelile.

Arstiteaduskonnast kateedrijuhataja-professoritele Jaan Riivile ja Johan Sarvele, dotsentidele Selma Laanesele, Peeter Nuiamäele, Viiu Sillastule ja Helju Tällile, vanemõpetaja Elmar Arakule, vanemteadur Aime Martinile, assistentidele Jüri Liivamäele, Mart Lintsile, Helju Mitrofanovale, Dagmar Kuldevale, Mare Saele, Taavo Seedrele, Toomas Podarile, Anna Preobraženskajale ja Tiina Prükkile, vanemlaborantidele Heli Kergandbergile ja Leonora Ermanile, üliõpilastele Lev Levkovile, Krista Rebasele, Margus Lemberile, Tiina Kedderile, Merike Raalile, Ovanes Sarkisjanile, Maarika Sallole, Jaanus Väljaotsale, Tiina Ööpikule, Jelena Dobrõdnjovale, Natalja Poljakovale, Pilvi Klaassenile, Jaan Mölderile, Marina Sahhalovale ja Galina Sakutale.

Bioloogia-geograafiateaduskonnast assistentidele Martin Zobelile ja Toomas Saadile, vanemteadur Ille Palmile, nooremteaduritele Tiina Alamäele ja Andres Mäele, laborant Anu Reidlale, dispetšer Merje Paukerele, vaneminsener Helmi Põdrale, üliõpilastele Eha-Mai Karule, Anu Leplandile, Kaupo Nurgale ja Sirje Grensteinile.

Filoloogiateaduskonnast dekaan professor Ago Künnapile, professor Juhan Peeglile, dotsentidele Valeri Bezzubovile ja Jelena Gurjevale, vanemõpetajatele Valve-Liivi Kingissepale, Külvi Pruulile, Jüri Talvetile, Gustav Liivile, Kiira Allikmetsale, Kersti Reppole ja Helme Tõeverele, õpetajatele Tiiu Ojanurmele, Tiina Mullamaale, Lauri Linaskile ja Enn Veldile, vanemlaborantidele Heljo Rajandole, Milvi Kaberile, Siiri Maimetsale ja Ljudmila Vašanovale, laborant Leelo Kriisale, preparaator Ljubov Langele, üliõpilastele Peeter Pällile, Aimar Jugastele, Margit Mikelsaarele, Annela Erendile, Jelena Lapikovale, Erika Tiimanile, Lea Pildile, Veronika Gorjajevale, Ljudmila Morinale, Külli Lussmaale, Inna Orgmetsale, Inga Klanbergile, Merike Kausile, Marje Einrele ja Riia Nelisele.

Füüsika-keemiateaduskonnast dotsentidele Aleksander Paele ja Märt Liigantile, vanemõpetaja Henn Kuusile, laboratooriumi juhataja Tiiu Müürsepale, vanemteaduritele Reet Priimanile ja Mark Aizengendlerile, nooremteaduritele Natalja Paltusovale ja Aino Hallerile, vanemlaborantidele Viive Aldile ja Kalle Kiiranenile, inseneridele Lea Talvele ja Ludmila Sinodskajale, lukksepp Lembit Laiusele, üliõpilastele Anu Kõivule, Anu Lepmetsale, Vahur Lutsule, Erika Parmasele, Hille Tomingasele, Jüri Šefferile, Jaak Aroldile, Milvi Purgesele, Renata Sorkinale ja Agu Rinkenile.

Kehakultuuriteaduskonnast dotsentidele Ants Nurmekivile ja Valter Lengile, vanemõpetaja Arne Laosele, õpetajatele Milvi Kivistikule ja Jaan Pedastele, preparaator Oskar Käärmale, töölise Pärja Tiidole, meister Raimo Maiksarele, üliõpilastele Tiia Meldrele, Ave Tormile, Ruth Vähejausile ja Aivo Noormetsale.

Majandusteaduskonnast dotsentidele Jaan Vainule ja Aino Siimonile, vanemõpetaja Heino Lindrele, operaator Ene Jaksile, vanemlaborant Ülle Vaaksile, aspirant Riina Veiramile, üliõpilastele Kalev Lepikule, Rita Valgule ja Margit Meesakile.

Matemaatikateaduskonnast dotsentidele Ivi Vainikkole ja Ivar Saarniidule, vanemõpetajatele Uno Kaljulaiule, Mati Tombakule ja Kalev Pärnale, vanemteadur Tõnis Keldrile, juhtiv insener Peeter Eenmale, sektori juhatajatele Ülo Kährikule ja Enn Lasnale, üliõpilastele Olga Brudnole, Illar Kukele, Jaak Jannole ja Ardo Kubjasele.

Õigusteaduskonnast dotsent Harri Kärtnerile, üliõpilastele Ants Kullile, Reet Pruulile, Tambet Tampuule ja Egon Konsandile.

Üleülikoolilistest kateedritest õpetajatele Jüri Jekimovile, Vladimir Štšerbinile ja Lev Pitšužkinile, vanemõpetaja Inger Kraavile, autojuht Viktor Verbitskile.

Teaduslikust raamatukogust osakonnajuhatajatele Viiu Klementile ja Elsa Looritsale, vanemraamatukoguhoidjatele Niina Karginale, Silva Pastakule ja Kersti Taalile, restauraator-fotograaf Viive Kasumetsale, restauraatorköitja Pille Käärikule, peabibliograaf Kaarin Viirsalule, vanemredaktor Heljo-Mall Laasile, raamatukoguhoidjatele Kersti Kortliile ja Anna Päile.

Üld- ja Molekulaarpatoloogia Instituudist vanemteadur Anne Schotterile, nooremteadur Ene Metspalule, vaneminseneridele Agnes Laasimerile, Rein Laiverikule, Tiia Massole ja Aari Talvele, inseneridele Kersti Bergmannile, Lumme Kadajale ja Anneli Sikule, vanemlaborant Maimu Lutsule, Tiina Noorsalule ja Jevdokia Novoseljale.

EKP TRÜ komitees

● 25. aprilli koosolekul võeti NLKP liikmeks Rita Labotkina (stomatol. V k.), Toivo Hansen (keemia IV k.), Aaro Saks (matem. V k.) ja Lembit Rägo (assistent) ning NLKP liikmekandidaadiks Margus Maser (arstit. III k.) ja Andres Kaskman (KKT III k.).

● Arutati üliõpilaste omavalitsust filoloogia- ning matemaatika- ja õigusteaduskonna ühiselamuis. Võeti vastu otsus.

● Informatsiooni EÜE ja suvemaleva ettevalmistusest andis ELKNÜ TRÜ komitee EÜE asesekretär Jaan Vihrov.

Kinnitati EÜE Lõuna-Eesti regiooni rühmakomandörid ja -komissarid. Rühmafunktsionääride kinnitamine jätkub.

● Arutati õigus- ja filoloogiateaduskonna kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi.

Parimaks Leningradi mnt. 27

Pealkiri viitab ühiselamule. Nii see ongi. Mitu päeva tutvus meie ühiselamutega kõrgkoolide ja keskeriõppeasutuste vabariikliku konkursi ülikooli organiseerimiskomisjon. Mitmed märgid seadsid teistest ette Leningradi mnt. 27 maja, kus elavad majandus- ja bioloogia-geograafiateaduskonna üliõpilased.

Lähemalt anname ülevaatusest teada järgmistes lehtedes.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (1337) Reedel, 29. aprillil 1983 XXXV aastakäik

Kontrolleksemplar

SÕRM AJA PULSIL

Pärast kontserti arvati **Puurmanni ansamblist** nii: «Meie laulsime neist probleemidest, millest ise kõige paremini aru saame, mis meile täiesti selgeks on saanud.»

«Aprilliklubi»: «Ülikooli sammaste vahel on uhke ja hea tunne esineda. Muidugi on sellist publikut nagu täna miitingul, raske valitseda, aga selle poole peab püüdma.»

Valeri Polski oli ainuke kaugem külaline, keda ei takistanud RSP poliitlaulude kontserdile sõitmast mitmed objektiivsed ja paljud subjektiivsed asjaolud. Temast pikemalt juttu teha on põhjust juba kasvõi sellepärast, et noormees on Tartus neljandat korda ning ütles uuesti külla tulevat, kui aga mahti saab. Tõsi küll, seda juttu rääkisime lahkudes, paar tundi enne Valeri ärasõitu. Alguses aga olid mitmed küsimused, mida nüüd võiks kahe sõnaga kokku võtta. Niisiis.

«Laul? Muusika?»

Valeri Polski: «Laul? Folklaul? Ma pole spetsialist, kes kõik asjad õigetesse kastidesse paneb. Ma võin eksida ja mu arvamus võib olla ka täiesti vale, aga minu arvates on folklaulja see, kes hoiab sõrme oma aja pulsil. Laule jagan ma isetegevuslikeks ja ise tehtuiks. Ja veel nendeks, mida niisama ilma mingi mõtteta kaasa hõisatakse. Neid hõiskajaid on professionaalide seaski palju ja sellel, kas me nimetame teda vokaal-instrumentaalansambliks või *rock*-grupiks, pole õigupoolest mingit tähtsust.

MIITING

21. aprilli õhtupoolik. Peahoone esine. ÜLKNÜ 65. aastapäevale pühendatud miiting.

Esimestena sai publik näha «Aprilliklubi», kes seejärel mikrofoni teatepulgana Raul Mälgule edasi andis. Eesti Raadio väliskommentaator meenutas mõne sõnaga 1973. aastast alguse saanud miitingutraditsioone, seejärel said jutukorra kolme komsomolipõlvkonna esindajad.

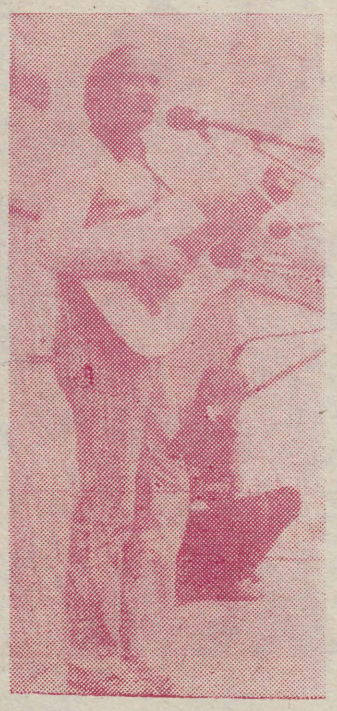

Õigusteaduskonna dotsent Edgar Salumaa ütles edasi tervitussõnad nende poolt, kes oma komsomoliaega sõja-aastatega ühendama pidid.

60-ndate aastate komsomolipõlvkonna nimel esines Milvi Reinfeldt teadusosakonnast.

Praeguste tudengite nimel võttis sõna õigusteaduskonna esmakursuslane Andrus Lepikov.

Ega tegelikult neid laule, mida ma laulan, poliitilisteks nimetada ei saagi. Arvan, et see, millest ma täna laulsin, puudutab meie noori otseselt. Ja mitte ainult noori. Me elame omaenda suletud karbikeses, me ei tea, mida teeb naaber. Hullem, kui see meid ei huvitagi.

Ma ei väljenda kunagi absoluutseid ideesid. Räägin lihtsatest asjadest, aga sellest ju kõik suur koosnebki. Ning selleks, et mõista üksteist, on vaja kõigepealt tahta. Sellest ma oma lauludes räägingi. Muidugi on neis suur tähtsus tekstil. Tekste ma ise ei kirjuta. Loen palju luulet ja kui mõni luuletus väga meeldima hakkab, teen sellele viisi. Nii sünnivad minu laulud. Muidugi tahan ma, et need publikule pärale jõuaksid, et see kirev mass mu ees ja ümber mõtleks kasvõi hetkegi samuti kui mina. Kuid samas ei saa unustada, et sellistele tänavakontsertidele satub väga juhuslik publik. Inimene võib ju lihtsalt poodi minna ja kui mina kuskil poodiumil laulangi ja tema must suuremat välja ei tee, ei tohiks seda eriti pahaks panna — temal on omad asjad ajada, minul omad. Seda enam, et ma pole mingi mammutsaalidega harjunud staar.

1980. aasta Tartu Raekoja plats võttis mind küll üllatusega vastu. Olin laulnud Leningradis ja kodus ja... ikka nii 200—300 inimese ees. Ning nüüd äkki ligi 3000! Seekord tundsin, et mu laul ja mõte peab kohale jõudma. Ja seda rõõmu siis, kui tundsin ennast kuulatavat, minuga koos mõeldavat, ei, veel rohkem, et minuga koos hingatakse.

Ja muusika üldse? Rahustab ja ergutab, rõõmustab ja teeb nukraks. Ma ei saa öelda, et muusika oleks kogu mu elu — sinna mahub veel palju peale muusika, aga tal on selles oma kindel ja tähtis koht.

MARI KARLSON

TRÜ kasvandik on Antarktika kangelane

(Algus eelmises lehes)

Lubasime ju rääkida kangelasteost Antarktikas. Mis siis juhtus talvitujatega «Vostokis»? Ajaleht «Izvestija» (6. märts) ja «Komsomolskaja Pravda» (7. aprill) kirjeldavad juhtunut põhjalikult ja emotsionaalselt. Toome siin lühikokkuvõtte.

Juhtus kõige halvem, mis võib juhtuda jaamas, kus kõige ligem abi on 1500 km kaugusel (Mirnõi jaam), nimelt hävitas kahjutuli möödunud aasta 12. aprillil diiselelektrijaama. Kustutamiskatsel hukkus elektrijaama ülem Aleksei Karpenko. Hävisid kõik kolm generaatorit. «Vostok» jäi ilma kütteta ja elektrivalguseta. Polaarpäike oli aga kadumas horisondi taha, polaartalv oli ees. Isegi vett polnud võimalik normaalselt sulatada, sest ka see agregaat hävis tules. Jaamas oli 20 inimest.

Riikliku Hüdrometeoroloogia ja Looduskeskkonna Kontrolli Komiteele alluva Arktika ja Antarktika Teadusliku Uurimise Instituudi teadusdirektor, sotsialistliku töö kangelane prof. E. Korotkevitš ütles intervjuus ajalehele «Izvestija»: «Toon esile kõigepealt kollektiivi mehisuse ja otsusekindluse. Esiteks. Nad tegid kõik, mis oli inimvõimete piires, et kustutada kahjutuli, kasutades nende käsutuses olevaid vahendeid. Teiseks. Jäädes ilma elektrijaamata, ei sattunud nad paanikasse, vaid leidsid antud olukorras parima lahenduse. Tuleb tunnistada, et kui kõik see juhtus, oli nende ees ülimalt raske ülesanne. Maad mööda talvel «Vostokki» abi saata ei saa. Saata lennuk, mis viskaks varustust alla? Näiteks sooje riideid, toitu, isegi väikese elektrijaama? «Vostoki» ülemalt saadi raadio teel vastus: «Kõik vajalik on «Vostokis» olemas». Ja tõepoolest juba järgmisel päeval peale kahjutuld tulid «Vostokist» regulaarsed meteotelegrammid. Lasti käiku ainus säilinud avariielektrijaam, jätkusid teaduslikud vaatlused, mille jaoks oli vaja palju elektrienergiat. Järk-järgult veendusime, et vaatamata väga rasketele tingimustele pole jaama töötajate elu otseselt ohus, et kevadeni, traktorirongi kohalejõudmiseni peavad nad vastu. Nii see oligi.»

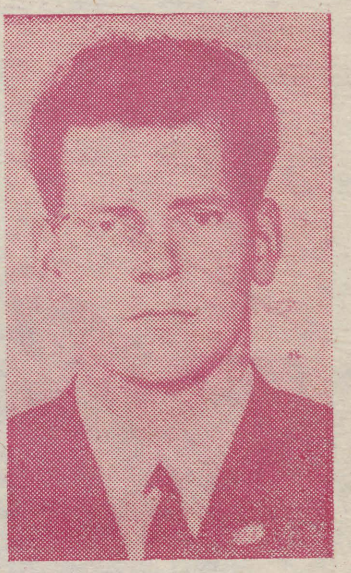

VELLO PARK

Selles lühikeses intervjuus väljendub usk mehistesse teadlastesse, kes vaatlusprogrammi auga täitsid.

«Izvestija» erikorrespondent A. Ježelev kirjutas, et tasakaalukuse ja erakordse teovõime eeskujuks oli juba varem «Vostokis» olnud aktinometrist V. Park. Ta rakendus töösse ja tõeliselt asjaliku, targa, heatahtliku inimese töö tahes-tahtmatult tõmbas teisi kaasa. Nii sai Vello Pargist talvitumise kangelane koos glatsioloog Boris Moissejevi ja jaama partorgi, aeroloog Ivan Kozorezetsiga.

Need lühikesed märkmed annavad vaid veidi aimu talvitujate mehisusest, kes nii rasketes tingimustes säilitasid töövõime ja meelekindluse. «Izvestija» toimetus lisab: «Polaaruurijate üldine arvamus on, et ka tavalistes tingimustes talvitumine «Vostokis» nõuab suurt mehisust. Talvitumine 1982. aastal — see oli kangelastegu.»

Ei ole kahtlust, et 1982. aastal talvitujate nimed jäävad püsima Antarktika uurimise ajalukku.

Professor OLEV AVASTE,
geofüüsika kateedri juhataja

«SUURLINNA MOODI VÄIKESES LINNAS,»

ütles end olevat **Arutjun Franguljan.** See oligi esmane mulje Tartust. Ta on **Leninakani Polütehnilise Instituudi** (Jerevani sama instituudi filiaal) interklubi president. Ütles, et viibib esmakordselt mitte ainult Tartus, vaid üldse Baltimail.

«Enne sõitu valmistasime end ette, lugesime, aga siia tulles oli kõik teistmoodi. Linn ise, inimesed. Näiteks majadki, mis on kõrvuti ehitatud, erinevad omavahel.»

Leninakani interklubil läheb kümnes aasta. 1924 sai linn Lenini nime. Tuleval talvel tahab klubi kutsuda sõpruspäevadele kõikide Lenini nime kandvate linnade kõrgkoolide esindajad. Üritus kannab nime «Ленинское кольцо».

Instituut ise on 25-aastane, mehine ja tehniline. Leninakani filiaalis on tehnoloogia ja mehaanika teaduskond. Tulevikuväljavaade: muutuda tehnikainstituudiks.

Oma muljetest, oma koolist rääkisid ka baškiirlannad **Olga Ovsjannikova** ja **Rima Nagajeva Ufaa Pedagoogilisest Instituudist.**

Et Tartu tudeng on enesekindel ja iseseisev, oma ülikooli ja linna peremees, ei pane nagu ise enam tähelegi. Ju peab see siis kõrvaltvaatajale silma hakkama. Olga ja Rima ütlevad, et paljudes kohtades võtvat külalisi vastu õppejõud, siin üliõpilased.

Oma koolis nad suuri interkohtumisi ei tee, teiste vabariikide üliõpilastega kohtuvad pedagoogikapäevadel. Korraldajad kutsuvad kaks inimest igast sõpruskoolist, nii näiteks Saksa DV-st, Moskvast, Arhangelskist jm. Instituudi suurimad teaduskonnad on füüsika-matemaatika ja võõrkeeled. On ka kunsti- ja graafikateaduskond, väiksem ja suurema konkursiga kõigist teistest.

Tartu ülikooli tavadena nimetame kõiksugu päevi, ent on üks, mida meil pole: huumoripäev. Seda peetakse 1. aprillil ning see kannab uhket nime — huumori ja naeru festival. «Koputa igale ukselel», «Löö kümnesse!» jt. on nende päevade hüüdlaused ning koondteemad. Eesmärk: näidata ja välja naerda meie ajale ebatüüpiliste karakterite tüüpilisi jooni.

Arutjun Franguljani, Olga Ovsjannikova ja Rima Nagajevaga rääkisime eelmisel reedel. Külalised olid parasjagu lõpetanud ringkäigu Dmitri Uljanovi muuseumis. Halli ja tumepunasega kujundatud ruum ning stendid andsid teavet D. Uljanovi Tartu-perioodist, tohtriõpinguist ja ülikoolielust sajandivahetusel.

«...tuleb palju tööd: loengud hommikul ja õhtul, praktilised õppused kord siin, kord seal, õppused linna haiglates haiguslugude ja referaatidega, seejärel teoreetilised õppused, ettevalmistus eksamiteks...»

(D. Uljanov emale 1900.)

Praegune meditsiinitudeng, kas tuleb tuttav ette?

Kaks fakti sajandi algusest jäi meelde: paar saapaid maksis siis kaks rubla, möbleeritud erakorter 20 rubla semestris. Aja muutumist iseloomustab ka korteriüüri ja saapapaari hinna suhe.

Kokku käis TRÜ 12. rahvaste sõpruse päevadel ligi poolsada külalist kaheksast vennasvabariigi kõrgkoolist.

LII KANGRU

SILLALAUL

Kes läks niisama mööda, kes aeglustas käiku, kes jäi seisma — kuulama.

Raekoja kell lõi viis pauku ja meeskoor alustas Inglisillal laulu. **Oli kolmapäev, 20. aprill.**

Naiskoorineiud kohendasid mütse ning ei jäänud alla. Neil oli väge. Ja meestel võimu.

«Süda rinnus on muutunud põlevaks sõeks tööröömust ja kevadest endast», lauldi.

«Varsti jaanid käes!» hõiskas naiskoor silla pealt.

«No oli seda nüüd vaja meelde tuletada, et sess tulekul,» turtsus keegi seljataga. Kes täpselt, sellest ei saanud aru.

Filoloogist noormees oli mossis: «Naised laulavad mehed üle!»

«Pärast loenguid kokku saame peahoone kella all,» lubatakse ülevalt silla pealt.

«Kui paneks naiskoori Inglisillale, meeskoori Kuradisillale ja laseks neid niimoodi vastakuti lauldа...» alustas keegi. «Ja siis arvutaks välja, millisel ajahetkel need hääled kohtuvad...» jätkas teine. Märk mütsi küljes näitas, et seda juttu ajasid füüsikud.

«Kuula,» manitses üks hääl.

«Hurraa!!! Ma sain 15 loengu konspekti!» hõiskas õnnelik filoloog kursusekaaslastele.

Kevad, mis parata.

Aga hakid kisasid edasi ja arvatavasti polnud neil sooja ega külma peahoone kellast, kevadest ega sellestki, et Inglisillalt parajasti «Gaudeamust» lauldi...

MARI KARLSON

VÄLISKOMMENTAATORID JA MÄLUMÄNG

Neljapäeval toimus ülikooli aulas kohtumine Eesti Raadio väliskommentaatoritega ja ENSV kõrgkoolidevaheline mälumäng teemal «NSV Liidu sise- ja välispoliitika».

Alustati mälumänguga. Kahjuks jäid kõrgkoolide esindused väga kahvatuks. Ainsad täieliikmelised võistkonnad olid välja pannud **TRÜ** ja **TPedI. EPA-t** esindas kaks tudengit, TPI, ERKI, konservatooriumi ja EÜE keskstaabi kohad jäid tühjaks. Teadmisi kontrollis väliskommentaatoritest (Veiko Lõhmus, Juhan Hindov ja Raul Mälk) koosnev žürii.

Algul läks kuidagi loiult. Oiged vastused öeldi mitte kohe pärast küsimust, vaid siis, kui jutus vahe sisse tuli. See raskendas küllaltki rohkearvulisel vaatajaskonnal tulemuste jälgimist. Üsna varsti läks juhtima TPedI, talle järgnes paari punktiga ülikool ning põllumajandustudengid ei pakkunud kahele liidrile pea enam mingit konkurentsi. Mängu kestel teatas žürii, et kuna võistkondi tuli oodatust vähem, vähendatakse küsimuste arvu kahekümnelt viieteistkümnele. 15 küsimuse järel oli seis järgmine: TPedI — 31, TRÜ — 30, EPA — 13. Ülikooli võistkond esitas protesti: «Miks teatati küsimuste arvu vähendamisest alles mängu keskel?» Žürii pidas aru ja otsustas pärast väliskommentaare esitada veel viis küsimust.

Praegu kõige aktuaalsemast välispoliitilisest küsimusest, võidurelvastumisest, rääkis **Raul Mälk.** Et relvastumise peale kulutatavad summad on tõesti meeletud, selgus järgmisest näitest. Ühe lennukiemalaeva ehitamiseks läheb niisama palju raha, kui on Eesti NSV aastane tööstus- ja põllumajandustoodang. Meeldetuletuseks niipalju, et NSV Liit ehitab praegu neljandat lennukiemalaeva, USA-l on neid aga 21. Araabia poolsaare riikide majandusest rääkis endine ülikooli komsomolikomitee asesekretär, nüüdne Eesti Raadio väliskommentaator **Veiko Lõhmus.** Sama piirkonna välispoliitikast, eriti Iisraeli osast selles, andis väga huvitava ülevaate **Juhan Hindov.**

Mälumängu taasalustades tehti vastavalt TPedI protestile punktiseisus väike muudatus. Ülikool ja pedagoogiline instituut said «näpuvea» tõttu juurde neli punkti, EPA kolm. Edaspidine heitlus läks küllaltki tasavägiselt. Võistkonnad

(Järg 4. lk.)

Malevakogemusi Tartust

Igal EÜE-suvel esindavad meie vabariiki Gagarinis TRÜ tudengid. Juba mitu kuud käib uue rühma komplekteerimine. Nädal tagasi oli ülikooli külaliseks aga Gagarini intermaleva komandör IGOR BESPALOV.

Koos eelmise aasta rühma komandöri Oleg Ševtšukiga leidsime sõpruspäevade saginas komitee suure toa otsas natuke ruumi ja püüdsime külaliselt oma küsimustele vastuseid saada.

● Tallinnas peetakse parajasti (see oli siis eelmisel reedel) Baltikumi ja Kaliningradi oblasti malevajuhtide seminari. Osalejad käisid ka ülikooli malevaasjadega tutvumas. Teid huvitab vist peamiselt Gagarini rühma komplekteerimiskäik?

«Isegi mitte niivõrd konkreetselt komplekteerimine, kuivõrd kogu malevatöö ja ülikool üldse. Miks? Põhjus on selles, et Eesti NSV rühmad on alati silma paistnud. Üliõpilased on töökad ja võimekad. Möödunudaastane rühm oli üks sotsialistliku võistluse võitjaid. Ka spartakiaadil olid nad esimesed. Suure vastutustundega suhtutakse ühiskondlik-poliitilistesse ja kultuuriüritustesse. Põnevad on olnud teie liiduvabariigi päevad. Seepärast tahaksin natuke aimu saada teie ettevalmistusperioodist, näha oma silmaga, kus teie tudengid õpivad ja elavad. Kokkuvõtlikult öeldes — tahame omandada teie positiivseid kogemusi, analüüsida ja teha sellest ettepanekuid teistegi liiduvabariikide ehitusmalevatele.»

● Millal Gagarinis jälle tudengirühmad tööd alustavad?

«Ootame üliõpilasi juuni lõpus. Pidulik avamine on 2. juulil. Vaadake sel õhtul kindlasti «Vremjat». Gagarinis avatakse tegelikult terve üleliidulise ehitusmaleva töösuvi. Sellest võtavad osa ka ÜLKNÜ Keskkomitee esindajad, mitmed ministrid ja peale Gagarinis töötavate rühmade ka teiste tudengiehitajate esindajad.

Tööpaigaks on veepuhastusjaama ehitus. See on linnale väga vajalik objekt, sest sealt hakkame puhast vett saama. Lõpetada tahame kolmandas kvartalis. Üliõpilasehitajad elavad 9-korruselises ühiselamus. Sügisel, talvel ja kevadel paigutame sinna noortebrigaadid, kes meie objekti ehitavad. Ega töö seisa. Lööktööbrigaadid saabuvad meile samuti nagu üliõpilasrühmad kõikidest liiduvabariikidest ja 11 kangelaslinnast ning lisaks veel kosmonautide koduoblastitest.»

● Millega Tartus juba tutvuda olete jõudnud?

«Alles täna saabusin. Vaatasin peahoones muuseumi. Väga huvitav. Teil olevat veel uhke raamatukogu ja muudki. Mul on siin ka sõbrad. Olegiga juba kohtusin. Tahaksin muidugi palju näha. Aga kõigepealt ikka maleva struktuuri ja juhtimist. Võib-olla saaksime ka Gagarini rühma omalt poolt millegagi aidata. Ühesõnaga, oleme huvitatud heast koostööst ja kogemuste vahetamisest. Aga tulge suvel meile külla. Saate ise näha 26 rühma elu ja tööd.»

VARJE SOOTAK

Looduskaitsering 25

Head sõbrad, olgu teil vaprust!

«Head sõbrad, me kinkudel kõndind
kesk tarmukaid kevadetuuli —
ja olgu teil rõõm sellest päevast!»

Nõnda on soovinud meie mitmete ettevõtmiste kaaslane **Kersti Merilaas-Sang.** Ja jätkanud:

«Küll lahkus meist joovastav noorus,
kuid ees on veel sinavaid sihte,
head sõbrad — ja olgu teil vaprust!
Ohk viluneb, pikeneb vari:
siis süüdakem lõke, head sõbrad,
ja saagu sest hubane õhtu.»

Kui palju on olnud lõkkesüütamisi veerandsajandi kestel? Neid ühendavaid ja mõtisklemapanevaid, lauluvirveis ja vaarikavarretee kruusi sõbralikus jagamises? Valgemetsas ja Peravallas, Kastre Emajõe kaldal ja Alatskivi Hirveaias, Belovežje piisonimetsas ja Nikita botaanikaaias helikopterite maandumisplatsil, Bugulma naftatornide keskel ja Imandra tundureil! Vahel vihmatibutuses. Teinekord külmakahutuses. Enamasti ikka turvaliste telgisuude sõõris. Tulevalvurid väljas hommikuaoni. Ja laagripaiga esimesest hoolest metsakuivade räsuvirn või mõnikord koguni ogaliste stepiveerpallide küttehunnik kõrval. Pole me hoolinud ilmast. Ega ilm hoolinud meist. Kellele selgroogu pidi allapoole ründav vihmapiisk pole sobinud, on vaikselt me hulgast ära kadunud. Aga jäänud tulesõõri sõpruses on aina veendunumalt liitunud.

Ja veel kord tahaks teie kõigiga koos üle lugeda Kersti Merilaasi. Neid värsse, mida viimati lausus me ringi kauase sõbra **Voldemar Panso** suu Varbola lõkkesõõris.

«Usalda oma silmi. Sa vaatle, võrdle ja uuri:
piisast tuntakse merd, mullasõmerast maad.
Latvade laiuse järgi peidetud juuri
mõõta ja määrata saad.»

Ja homme ... ja pärast tulevais päevades ubisegu ikka lõke teele kaasa rännusõnu: Head sõbrad — ja olgu teil vaprust!

JAAN EILART,
ringi teaduslik juhendaja 1958—1983

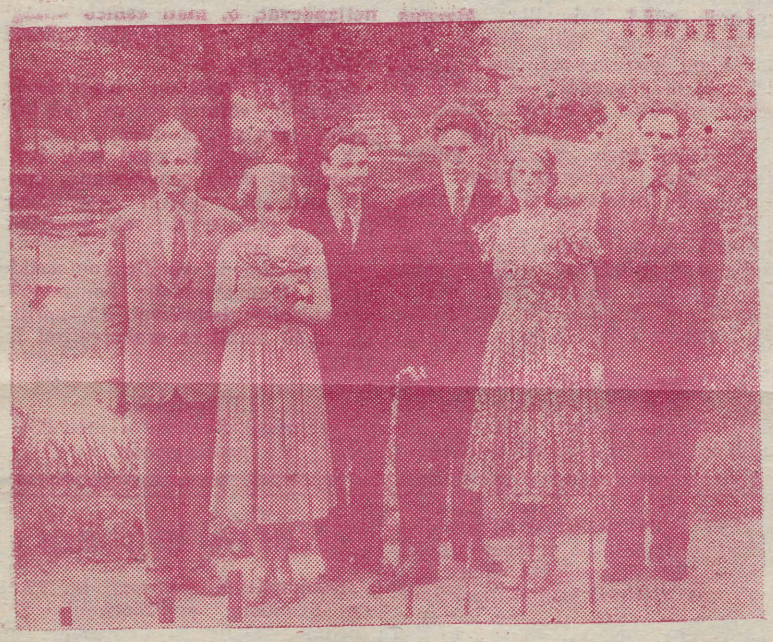

● Esimene juhatus 1958. aastal.

Üks kiri oma LK-ringile

Armas looduskaitsering ja kõik praegused liikmed! Esimene tõeline juubel on Teile kätte jõudnud. 25 aasta jooksul on vahetunud vähemalt viis tudengite looduskaitseringi liikmete põlvkonda ja iga põlvkonna ajal on meie ring olnud natuke teistsugune, natuke omanäoline.

Milline oli ta seitsmekümnendate aastate esimesel poolel, mida ta andis ja mida võttis meilt, tolle aja liikmetelt? Võttis aega, sest üritusi oli tihedalt, looduses käimisi rohkem kui tubaseid koosolemisi. Au sees olid ka kahepäevased tööd-tegemised lõbusate õhtute ja ööbimistega: loomade loendused Mahtras, hooldustööd Pala-Haavakivil. Veel võttis ta ka head tahtmist — et kevaditi iga kolmapäeva hommikul kell 6 Raadi kalmistul olla lindude laulu õppimas või et üsna sageli õhtuti üles minna Vanemuise mäest oma auditooriumi kuulamaks erinevate inimeste muljeid reisidelt-retkedelt või teadlaste ning spetsialistide vestlusi ja loenguid.

Aga andis? Andis muidugi palju rohkem. Andis sõpruse ja ühtekuuluvustunde, mida ei saa unustada. Andis suvistel ekskursioonidel tutvuse senikäimata paikadega, aga rohkemgi veel, andis sõpru meie oma Eesti metsade, jõgede, kuplistike, rabade ja liivakivipaljandite seas. Andis lõppematud laulud lõkke ääres sügisestel Taevaskoja-Valgemetsa ja kevadistel Kastre-Peravalla retkedel. Andis veel midagi, mis raskesti kirjeldatav, aga on hinge jäänud siiani ja sunnib mõtlema Tartu tudengite looduskaitseringist ikka kui oma ringist ning kõigist liikmetest ja vilistlastest kui oma inimestest.

Jäägu alati kõigile meile see oma ringi tunne südamesse!

ELLEN GRÜNTAL,
psühhiaater Tallinnas

Oma raamatukogu

Looduskaitseringi algaastail oli keskseks taotluseks looduskaitse ühiskondlike instruktorite ettevalmistamine. See toimus nii teoreetiliselt kui praktiliselt ja lõppes eksamiga komisjoni (esimees enamasti prof. E. Varep) ees. Neil aegadel oli aga veel üpris napilt kättesaadavat looduskaitsealast kirjandust ning nii sugeneski idee: luua vabatahtlike annetuste alusel oma erialane käsiraamatukogu. See paikneb TRÜ looduskaitse ja kodu-uurimise kabinetis, kus katalogiseerimist ning raamatute laenutamist (valdavalt kohapeal) teevad ringi juhtkonna liikmed ise.

Raamatukogu soetamisel aitasid ringi eriti ulatuslikult mitmed loodusteadlased: V. Voore, J. Piiper, K. Eichwald, L. Šapošnikov, F. Bahtejev, J. Eilart, E. Varep, H. Viiding, V. Masing, A. Niine jt. Ka mitmed ringi liikmed tegid kingitusi (E. ja V. Kruusmaa, J. Naaber, K. Kirt jt.). Lisandusid ringis valminud paljud käsikirjalised uurimused ning referaadid (H. Mardiste, M. Vabar, T. Frey, K. Pild, A. Marvet, L. Jaanson, J. Remmel jt.). Mõndagi laekus ka sõpruskõrgkoolidelt, eriti Moskva Riiklikust Ülikoolist ja Herzeni-nimelisest Leningradi Pedagoogilisest Instituudist. Oma teoseid pühendasid A. Sang, E. Krusten, D. Vaarandi, A. Kaal jt.

Nõnda püsib osa ringi vaimsusest ka neis paljudest kätest läbi käinud raamatuis ja neist õppinud on ise aina segadamini saanud kirjatükkide autoreiks.

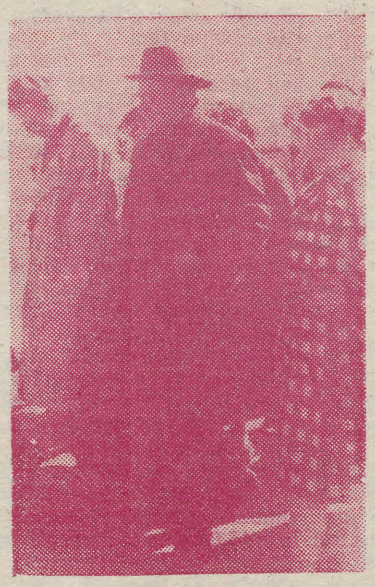

● Viimane linnukuulamisretk professor J. Piiperiga.

● Ring Fr. Tuglase juhendusel praegusel Väikese Illimari tänaval.

Möödunud veerandsajale mõeldes

Tartu üliõpilaste looduskaitseringi areng peegeldab hästi Eesti looduskaitseliikumise ja tudengkonna sihiseadmiste muutlikkust ning teisenemist tervikuna. Olgu tänase juubelijutu sissejuhatuseks põgus ülevaade ka ringi minevikust, nüüd juba vanade heade aegade loori vajunud tegutsemistest, milleta poleks ringi tänast palet ega kujuneks homsetki. Ligi paari tuhande liikmeline vilistlaskond, töötades üle vabariigi kõige erinevamates kohtades ja asutustes, on alati olnud tõhusaks toetajaks ja julgestajaks tänastele adraseadjatele. Seletamatu tunne, mis kaotab ameti- ja vanusevahed, liidab erinevaid põlvkondi loodus- ja kultuurihoiu tõrviku kandmisel, selle tunde võib esile kutsuda vaid mingi sügavam idee ja arusaamine, eneses läbitunnetatud looduse ja kultuuri põimumine, enda rolli ja vastutuse tajumine.

Aasta 1958. Asja oli vastu võetud meie sõjajärgne looduskaitseseadus, moodustamisel olid esimesed riiklikud looduskaitsealad, hakkas ilmuma ajakiri «Eesti Loodus», hakkas avalikult kostma mõtteavaldusi ja muret meie looduse seisundi kohta. Seda võiks vist võrrelda rahvusliku ärkamisajaga, niivõrd rahvahulki innustav ja oma kodumaa tundmisele-hoidmisele äratav oli liikumine tammelehe kutsel. Kõik see puudutas ka üliõpilaskonda, seda tugevamalt, kuivõrd lagunesid mitmed ebateaduslikud arusaamad inimese ja looduse suhetest. 13. märtsil 1958 loodud Tartu üliõpilaste looduskaitsering, luuderohulehe liikumine, asus täitma oma kohust kaasüliõpilaste ja terve kodumaa ees. Ringi töö on tulenenud suuresti meie loodushoiu momendi vajadustest ja kitsaskohtadest: kaitsealuste üksikobjektide arvelevõtmine ja mõõdistamine, võitlus salaküttide ja kuusevarastega, heakorrastus ja kujundustööd, instruktorite väljaõpe ja tegelemine koolinoorsooga — kui palju on siin tehtud tunde, mis muutuvad arusaadavaks alles aastatega ja mille mõju inimese kasvatamisele hindamatu! Kui mitmed kümned ringi liikmed on oma vaba aja, õpinguaastad, teadustöö, elukutse valinud ja sisustanud ideega, millele kogu majanduselu varem nii visalt vastu püüdis seista. Rõhutan, et mitte inimesed eraldi, vaid inimkond oma nõudlikkuses ja kapriissuses, masinavärk, mida majandusmehhanismiks nimetatakse. Siin keerlevad kõik, aga paljud annavad endale aru ja püüavad nende pöörete ohtlikku kihutamist pidurdada, ohjeldamatut survet loodusele tasakaalustada.

Aja möödudes teisenesid ka ringi ülesanded: looduskaitsealuste taimeliikide detailkaardistus, mõisaparkide inventeerimine, komplekssekspeditsioonid ja väljasõidud, ettevalmistustööd Lahemaa rahvuspargi rajamisel ja palju muud. Ilmunud on ringi teaduslike tööde neli kogumikku (ilmumas viies), aastatega on korjunud ja kasvanud oma raamatukogu ja arhiiv. Kujunenud on mitmeid traditsioone, nagu avamatk Taevaskotta, lõpulõke Peravallas, Raadi ajaloolise kalmistu hooldus ja vana-aastaõhtune küünalde süütamine Eesti loodusteadlaste ning kultuuritegelaste kalmudel. Pikka aega on ring tegelnud looduse õpperadade koostamisega (Tilleorg, Paganamaa, Alatskivi, Vapramäe, Viru raba, Asva-Sääremäe jt.), Arukülа devonikoobaste hooldusega ja Fr. Tuglase «Väikese Illimari pargi» rajamise ning korrastamisega. Tavapärane on ka aastapäeva vilistlaskonverents, suvised väljasõidud koos Eesti Looduskaitse Seltsiga ja tihe kirjavahetus NSVL teiste üliõpilas-looduskaitseringidega.

Paljuski on ringi tänased töövormid ja suunad varasematest erinevad, traditsioone proovime aga hoida, kui vaja, neid ka teisendades. Sellest kevadest töötab nn. väike ring, tutvustamaks ringi liikmeid kitsamate probleemidega. Töös oleme väga paljuski toetunud ringi vilistlastele (U. Alakivi, K. Pild, J. Roosaare, J. Voist jt.), tänu kellele muutub ka võimatu tegelikkuseks. Erilise austuse ja lugupidamise on ringi rajamisel, juhendamisel ja suunamisel ära teeninud Jaan Eilart, TRÜ looduskaitse ja kodu-uurimise kabineti juhendaja. Võib julgelt öelda, et temata poleks ringi, poleks üliõpilasliikumist sellisel tasemel. Tänаme Teid, Jaan Eilart, ja kõiki ringi vilistlasi, ning kohtume taas 30. aprillil Suures Taevaskojas.

Ajad lähevad edasi, kuid Ahja voolab endiselt. Ikka... Kevad ja kõrgvesi.

ANDRES TÕNISSON,
geograafia V k.
ringi esimees

*

● Ringi auliige rahvakirjanik Erni Krusten oma Muraste kodukohas ringi ees. Homme saab ta 83.

*

Olime Nigulas

* *SUUR MÕISTATUS*

«Teekond tema juurde on pikk ja vaevaline. Algab see niidult, kodulepikust. Et rabasse jõuda, pead kõrvale pöörama. Tee on aga kindel jalgealune ja seob sind inimestega. Kõrvale pöörata ja sammud raba poole suunata tähendab lahtiütlemist. Tee raba juurde ISEENDAS on pikk ja vaevaline.»

Nii kirjutas rabahellusest Edgar Kask novembrikuises «Eesti Looduses».

Läinud nädalavahetusel raputas looduskaitseringi rahvas endalt linnaköidikud, et sammud Nigula rappa seada. Olmest, rutiinist, stampidest vabana on lootust mõnikord ehk endaski õiget teeotsa leida. Või vähemalt tajuda seda imetabast kevadet, millele rangelt korrastatud inimmaailma väravad alati suletuks jäävad. Ta ei kiilu end meiega koos liinibussi ega kipu kontvõõraks lookas pidulaua äärde. Ja nii ei märkagi me ühes igaveses tormlemises ning toimetamises oma tagasihoidlikku saatjat. Veel vähem söandame iseendalegi tunnistada, kui väga vajame vahel ta puudutust, mis meid raputaks ja laeks ...

Üle õõtsuva kanarbiku, läbi salakavala älvestiku, laukasilmade vahelt peaksilt pääksile ja pääksilt peaksile (mõlemad tähendavad soosaart). ... õitsva kopsurohu ning ülase, käopäka ning sinilille noppisid silmad; ... lehelinnu ning puukoristaja, siisikese ning sookure salvestasid kõrvad; ... mullused jõhvikad läksid keele all vahvasti lõhki.

Veel Nigula järves kümblev päike ja õine äike ja ... igaüks koostas just OMA rabakildudest OMA rabamosaiigi.

Lõpetame taas Edgar Kase mõttega: «Raba oli miljoneist seoseist läbi põimitud suur mõistatus.»

KERSTI MAAL,
žurnalistika III k.

Levimuusikapäevad „Tartu-83“

Võib vist julgelt öelda, et **Tartu kevadised levimuusikapäevad**, mis sedapuhku leiavad aset juba viiendat korda, on muutunud meie muusikaelus ilusaks traditsiooniks ja on leidnud tunnustust nii publiku, pillimeeste kui ka ajakirjanduse silmis.

Kui eelnenud aastatel on päevade korralduse eest hea seisnud «peaettevõtjana» TRÜ komsomolikomitee, siis tänavu kuulub üritus kultuurifestivali «Tartu kevad» raamidesse ja seega on ka korraldajaks Tartu linna RSN TK kultuuriosakond koos ELKNÜ TRÜ ja EPA komiteede ja Noortemajaga «Sõprus».

Mida võib siis näha-kuulda RAT «Vanemuise» kontserdisaalis 5.—8. maini?

Levimuusikapäevad avatakse kontserdisaalis neljapäeval, 5. mail kell 19.30 algava kontserdiga, kus kõigepealt astub publiku ette **Urmas Alender** koos ansambliga **«Kaseke»**. Kõik *heavy*-sugemetega lood pärinevad Urmas Alenderi sulest. Esmakordselt võis seda koosseisu näha esinemas Tallinnas, pealinna vokaal-instrumentaalansamblite ülevaatuse lõppkontserdil linnahallis, kus tema osa jättis tugeva mulje.

Pianistist helilooja **Urmas Lattikas**, kes Tartu publikule on tuttav festivalilt «Tartu 82», kus ta esines Margo Kõlari klahvpilligrupi koosseisus, on pärast ansambli «Singel» lagunemist koondanud enda ümber kvinteti tugevatest muusikutest: **Mati Põllu** (ex-«UDA»), **Ain Agan** ja **Märt Kõrgesaar** «Lainest», ning põhiliselt džässimuusikuna tuntud **Tauno Saviauk**. Grupp viljeleb peamiselt instrumentaalmuusikat, mille autoriks enamasti Urmas Lattikas ise. Seekord esitatakse ka tema kaks vokaalteost, mis mõlemad kirjutatud Hando Runneli luuletustele. Lauljana on kaastegev **Sven Himma** («Mahavok») ja gruppi täiendab veel **Jaan Karp** «Rujast».

Järgmised esinejad, **Margus Kappel, Ain Varts** ja **Riho Sibul**, moodustavad trio, mille muusika kõigub kusagil džässi ja džäss-roki vahepeal. Enamiku kompositsioonide autoriks on Margus Kappel.

«Music Seif» ei vaja ilmselt erilisi kommentaare. Raadiost ja televisioonist tuttav grupp lõpetas just neil päevil pikema kontsert-turnee Soomes ning esinemine Tartus on tal kodupubliku ees pärast seda esimene.

«Kontor» tuleb Tartusse seekord ilma Leila Millerita ja võtab enda peale publiku naerutamise raske ülesande.

Reedel, 6. mail jätkuvad levimuusikapäevad «Vanemuise» kontserdisaalis kell 15.00. Siis astub lavale «Tartu 82» tulevikulootus «Mahavok». Grupil on kavas välja tulla korraga kahe trummikomplektiga, millest teise taha istub veidi aega aktiivsest muusikaelust eemal olnud **Ivo Varts** (ex-«Ruja», «Haak», «Propeller»). Ansambli muusika pärineb põhiliselt kitarrist **Heini Vaikmaalt.**

Tartu **«Meedium»** esitab 4 instrumentaalteost, millest 2 pärinevad grupi basskitarristi **Urmas Lepneri** sulest ning kaks **Z. Manoilovičilt.**

«Fixi» tutvustamine Tartu lugejale oleks ilmselt tulutu ettevõtmine, seepärast nentigem vaid, et kuuldused grupi lagunemisest, mida mitmel pool on levitatud, ei vasta tõele.

«In Spe» kava reedel on pisut erilaadne. Nimelt on inspireerituna F. Dürrenmatti «Füüsikutest» kirjutanud grupile osa kavast **Peeter Volkonski** alias **Albert Einstein.** Ka kõik grupi liikmed esinevad maailmakuulsate füüsikutena — lavale tulevad **Blaise Pascal, Alessandro Volta, Mihhail Lomonossov ja Robert Oppenheimer** — kokku loominguline kollektiiv «E=mc²».

Reedel, 6. mail kell 19.30 saab kontserdisaali lava olema *heavy*-muusika päralt. **«Argos»** Tallinnast toob kuulajateni põhiliselt ansambli kitarristi **Endel Jõgi** loomingut. Võru **«Hetero»** peab tõestama «Tartu sügise» rändkarika väärilisust. Olgu vaid mainitud, et «Hetero» on oma ridu täiendanud ka klahvpillimängijaga.

Heavy-soundile pakub väikest vaheldust ansambel **«Poco»**, keda asjast huvitatuil on samuti võimalus televiisorist jälgida laupäeva õhtul.

Pärast vaheaega tuleb lavale **«Magnetic Band»**, kelle suhtes arvustajad on viimastel aastatel kasutanud ülivõrdeid ühest äärmusest teise. Aasta on toonud grupis ka väikese koosseisumuutuse: basskitarri hoiab nüüdsest **Heiki Tark**, kes juba veteranina peaks olema kõigile tuttav «Lainest» ja «Haagist». Teise trummarina esineb **Rein Salme.**

Ansambel **«Ruja»** vaevalt et vajab pikemaid kommentaare. Tartu kontserdipubliku peaaegu suveräänse lemmikuna tuntud grupp on ka tänavu ette valmistanud kava, mis laiemale kuulajaskonnale veel suhteliselt värske.

Reedel, 6. mail on levimuusikapäevade raames ka suurem džässettevõtmine (koht veel täpsustamisel). Nimelt toimub seal algusega **kell 14.00 ja 19.00** kaks suurt džässkontserti. Esinevad **Arvo Pilliroo sekstett, Tallinna Riikliku Konservatooriumi sekstett koos Jaak Johansoniga, Aavo Tamme ansambel** ja **Tallinna kvartett.** Džässisõprade ette tuleb suur hulk meie vabariigi tippmuusikuid nagu **Lembit Saarsalu, Toivo Unt, Tiit Paulus, Peep Ojavere, Urmas Lattikas, Andrus Vaht, Taivo Sillar, Aldo Meristo ja palju teisi.**

Kuigi Filharmoonia *jazz*-abonement on ehk mingil määral suutnud Tartu džässisõpru rahuldada, võib arvata, et sellise tasemega kontserte pole Tartus enam kaua toimunud.

Laupäeval, 7. mail jätkuvad levimuusikapäevad kontserdisaalis kell 15.00, kus kõigepealt tuleb esitekandele Rein Rannapi kantaat «Ilus maa» Hando Runneli tekstile. Rein Rannapi kõrval esinevad **Urmas Alender, ansambel «Kaseke» ja Tallinna Koolinoorte segakoor Arvo Saare juhatusel.**

Igor Garšnek, kellel Tartu festivalidelt juba koju viidud 1981. a. auhind parima muusikateose eest, on sedapuhku formeerinud grupi **«Atrium»**, milles tema kõrval teevad kaasa organist **Andres Uibo** ja rida avalikkusele veel tundmatuid noori muusikuid. Igor Garšneki ja Andres Uibo muusika on põhiliselt üles ehitatud klahvpillidele.

Ühedki Tartu levimuusikapäevad pole möödunud ilma kitarrist **Juri Rosenfeldi** osavõtuta. Vägagi tugev instrumentalist on ka seekord väljas ansambliga **«Kolmikhüpe»**, mis on üle elanud märkimisväärseid muutusi. Vahest huvitavaim fakt on see, et pärast pikka rokist eemalolekut teeb *come-back*'i laulja **Tõnu Kilgas**, keda vanemad tartlased ehk mäletavad veel «Intarsia», «Initsiaali» ja «Fixi» lauljana.

Päevase kontserdi lõpetab ansambel **«Laine»**, mis nii muusikasõprade kui ka ajakirjanduse poolt vahepeal maha oli kantud. Ka «Laine» on läbi teinud rea muutusi, millest poleks paha ette teada. Nimelt on grupi solist nüüd **Novella Hanson.** Kaasa teeb ka džässvirtuoosina tuntud **Helmut Aniko.** Muusikutest tuleks ära märkida **Ain Aganit** (kitarr), **Märt Kõrgesaart (bass), Kunnar Suvistet (löökriistad) ja Konstantin Semtšenkot (klahvpillid).**

Viimane, viies võistluskontsert algab kontserdisaalis **laupäeval, 7. mail kell 19.30** ansambliga, kelle valduses on praegu Tartu festivalide rändkarikas. **«Radari»** koosseis pole aasta jooksul muutunud. Muutunud pole ka ansambli stiil. **Sergei Pedersen ja Nevil Blumbergi** kompositsioonide kõrval tulevad mängimisele ka juba klassikuteks muutunud Billy Cobhami ja Jeff Berlini ja Barry James'i teemad.

«Elektra» on viimasel ajal tõestanud oma kõrget professionaalset taset. Kitarrist **Agu Tammeoru** ja klahvpillimängija **Aarne Saluveeri** muusika kõlab eelnenute kõrval veel **Meelis Punderi** (bass) ja **Jaan Karbi** (löökriistad) esituses. «Elektra» kava teine pool on kokku pandud kolleegidega Tallinna ansamblist **«Trust».** Ühtne loominguline kollektiiv **«Totu Cool»** sisaldab endas «Elektra» muusikute kõrval ka **Roald Jürlaud** (Tartus esines paar aastat tagasi «Sunshine Reggae Surprise Bandi» koosseisus) ja **Andrus Kerstenbecki.** Lood on R. Jürlau ja Hardi Volmeri sulest.

Erkki-Sven Tüüril on levimuusikapäevadeks valminud jällegi rida uusi kompositsioone, milliste hulgas sedapuhku pole suurvorme. Ka **«In Spe»** koosseisus on kaks märkimisväärset muudatust. Nimelt mängib nüüd klahvpille **Margus Kappel** ja bassi **Vello Annuk.** Viimane on korra esinenud ka Tartu levimuusikapäevadel — 1979. a. grupi «Doktor Friedrich» koosseisus.

«Kaseke» toob laupäeval kuulajateni oma *jazz-rock* kava, mis sedapuhku koostatud mitmete autorite loomingust. Kui C. Debussy ja kitarrivirtuoosi John McLaughlini kaks kompositsiooni välja arvata, on ülejäänud autorid pärit Maarjamaalt — M. Metsala, R. Sibul, T. Naissoo, E.-S. Tüür ja M. Kappel.

Kõik eespooltoodu nähtud-kuuldud, läheb žürii tegema oma otsust. Nagu eelnenud aastatel, jutahatab ka tänavu žürii tegevust helilooja **Valter Ojakäär.** Tema «meeskonda» kuuluvad heliloojad **Olav Ehala ja Raimo Kangro**, «Vanemuise peadirigent **Erich Kõlar**, kirjanik **Leelo Tungal**, ELKNÜ KK osakonnajuhataja **Ebba Rõigas, Tõnu Tarum** ja **Alar Ojala** ENSV Kultuuriministeeriumist ning **Tiit Karuks** ja **Olav Osolin** ajakirjanduse esindajatena. **Neile lisandub veel üks žürii liige — Tartu üliõpilane, kellele endalegi tuleb žürii koosseisu arvamine üllatusena.**

Nagu eelnenud aastatel, on ka tänavu publikul võimalus välja valida oma lemmikud. **Koos žürii poolt määratavate auhindadega antakse ka publiku preemiad kätte pühapäeval, kell 15.00 algaval «Tartu 83» lõppkontserdil, mille esinejad selguvad pärast žürii otsuse teatavakstegemist ööl vastu pühapäeva.**

Kõike seda varjutab aga maagiline arv — 850 kohta RAT **«Vanemuise»** kontserdisaalis. On selge, et selle ürituse puhul ületab nõudmine pakkumise mitmekordselt. Seda silmas pidades on orgkomitee kooskõlastanud oma tegevuse paari organisatsiooniga, kes korraldavad levimuusikapäevade ajal linnas mõningaid kontserte. **Nii esineb TRÜ aulas kolmapäeval, 4. mail Rein Rannap oma sooloimprovisatsioonidega.**

Neljapäeval, 5. mail algusega kell 22.00 toimub samas öömuusikakontsert, kus astuvad publiku ette Valdo Randpere ja Anne Adams.

Reedel, 7. mail kell 22.00 on TRÜ aulas Tallinna kvarteti soolokontsert.

Ka TRÜ klubil on tantsuhuvilistele välja pakkuda kaks üritust: **neljapäeval, 5. mail esineb «Magnetic Band»** ja **järgmisel päeval «Rock Hotel».**

Reedel, 6. mail on Noortemaja «Sõprus» võtnud kavva «Music Seifi» kaks soolokontserti.

Kuigi need üritused pole levimuusikapäevade programmis, aitavad nad ehk veidigi leevendada tartlaste janu sessieelsete muusikaelamuste järele.

Informatsioon võistluskontsertide kohta teaduskondade komsomolisekretäridele laupäeval, 30. aprillil kl. 12.30 komitees erakorralisel istungil.

REIN LANG,
levimuusikapäevade «Tartu 83» pearežissöör

VÄLISKOMMENTAATORID JA MÄLUMÄNG

(Algus 2. lk.)

vastasid kas kõik õigesti või panid täiesti mööda. Viimane küsimus: «Kes valib NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe?» otsustas kõik. **Mängu võitis siiski TPedI 38 punktiga, punkt vähem oli ülikoolil ja EPA vaid kaheliikmeline «ajugeneraator» töötas välja 18 punkti.**

Enne autasustamist veel väliskommentaar Hiinast **Raul Mälgult.** Rändav auhinnakarikas läks selle kunagi välja pannud Pedagoogilisele Instituudile. Neile kuulusid ka TRÜ rektoraadi ja komsomolikomitee aukirjad. Auhinnalistele kohtadele tulid veel TRÜ ja EPA.

TEET ROOSAAR

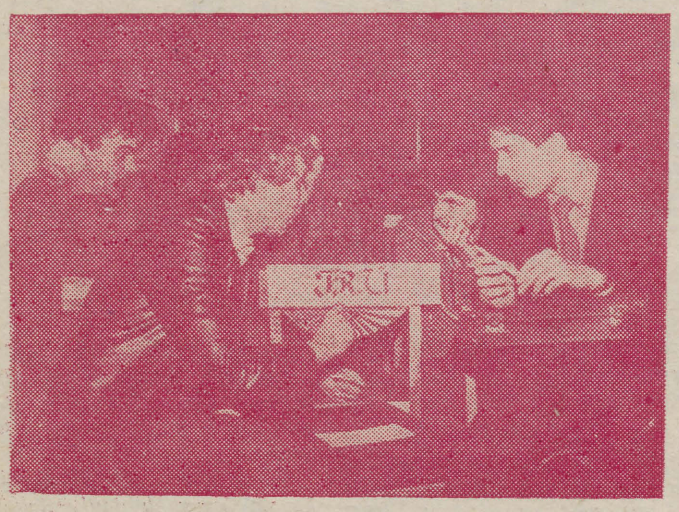

ÕHTU JAAN KAPLINSKIGA

Kui kell lõi, elas saal veel oma elu. Tassiti toole, juteldi, vaadati, kuhu end kuulama toetada.

Ja kohe nad tulidki: Jaan Kaplinski, «Hortus Musicus» ja Priit Pedajas. Esinejate kombinatsioon oli harjumatu, pärastise mulje järgi aga sobiv ja hästi kokku sulav.

Õhtut alustas vanamuusika-ansambel koomilisnukra palaga, andes sellega järgnevale omamoodi meeleolu ja tooni.

Veidi kohmetult astus kohe üles ka autor ise. Seekord luges ta vist ainult uuemat luulet, vähemasti ei olnud tunda midagi varemkuuldut. Uue joonena omasid paljud värsid kindlat süžeed: tegelasi, sündmust ja lõppu.

Hämarusest laulis Priit Pedajas, tugev jõulisus, isegi ürgsus vastu «Hortus Musicusest» õhkuvat haprust. Laul oli tolmust ja värvidest, mis tuttav juba samanimelisest «Ugala» etendusest. Pedajas tasakaalustas suurepäraselt vahepeal isegi liigsena mõjuva hapruse.

Temaatikalt olid kuuldud luulet tused erinevad, erinevad olid nad ka ulatuselt. Mingil moel võib ühisteks, enamkäsitletud teemadeks pidada loojat, loomist, ilu, igatsust rahu järele, püüdu purustada ükskõiksust; tugevalt kõlasid mõtted olemasolust.

«Hortus Musicuse» klavessiin tõi loetu vahele hetkeks teise meeleolu. Tundus, nagu sõrmitsetaks ja proovitaks pehmelt järele nähtamatuid keeli, mille sõnad olid loonud lava ja saali vahele.

Ootamatud olid Kaplinski lõunamaigulised, kõrbe värvi laulud, mille kohta ta küll enne oli öelnud, et kasutas neid luues aserbaidžaani jm. võõraid tekste. Kuuldud lugu fragmendiga sumeri eeposest meeldis väga oma puhtusega.

Õhtu jooksul kuuldu tuksub valusalt peas ja nõuab mõtteilt oma osa. Ja ma ei usu nüüd kuidagi Kaplinski väidet, et ta ise end enam ei usu. Sest mina usun teda.

TIINA LUIGE

VALGE-MUST

Reede õhtu kohta võis RSP kuulutustelt lugeda: «ERKI tekstiiliüliõpilaste moedemonstratsioon. Tantsuks ansambel «Meedium».»

Eks eelkõige sõnastuse esimene pool nii palju publikut TRÜ klubisse meelitas. Kui ukse taga ootamisest ülesärritatud rahvamurd saali pääses, olid toolid ja lavaesine korrapealt vallutatud. Juba algusest peale sai selgeks, et moedemonstratsiooni asemel oli mõeldud küll pigem *show*'d.

Esimese aplausi teenisid ära musta-valgesse riietatud tiibadega poiss ja kuldses-mustas neiu. Soodne algus oli tehtud ja nüüd tuli konferansjeel vaid saalist kostvate hüüete saatel vaatajaskonda edasi õhutada. Etteasted olid üles ehitatud peamiselt erinevatele värvikombinatsioonidele. «Valge naine» — milliseid tualette on võimalik valgest riidest valmistada. Striptiisihõnguline «Sport roosas» — valge, punane ja nende sulam. Läti tudengite «Mood Jalta sanatooriumides» — millisel määral puhkajad end palavuse tõttu lahti riietavad. Pilava *show*'na järgnesid eelmise aasta Pariisi moed ja must-kuldne värvikombinatsioon. Elavad, kogu hingega esitatava küljes olevad näod ja liikumine oli omaette vaatemäng. Seejärel finaal — kuldsete litritega ehitud neiu tirib ingli lavalt ära. Kirevus, lõbusus, hoogsus — kõike ei suudagi sõnades edasi anda.

ERKI kolmanda kursuse kostüümiõpilane Maire Lest: «Tore oli esineda tudengitest publikule. Nendega leiab kergemini kontakti. Kahju ainult, et lava nii kitsaks jäi. Ja veel, — tekstiiliüliõpilased me siiski küll ei ole.»

TEET ROOSAAR
ANDRUS SALUPERE fotod

NB! Sõpruspäevad on sõnas ja pildis ka 6. mai lehes.

Klubis

Reedel, 29. aprillil kl. 21 diskoõhtu. Vahepalad TPedI *show*-grupilt «Vellopojad».

Kolmapäeval, 4. mail kl. 20 Peep Ilmeti autoriõhtu «Tuule tee». Osalevad Priit Pedajas ja Tõnis Tulp. Pääsmete eelmüük 3. mail kl. 16—19 TRÜ klubis ja tund enne etenduse algust.

TRÜ kohvikus

Laupäeval, 30. aprillil kl. 19 ansambel «Kolmikhüpe».

Pühapäeval, 1. mail kl. 19 disko.

Venia legendi

Kolmapäeval, 4. mail kl. 12.15 on peahoone auditooriumis 238 žurnalistikakateedri dotsendi kt. PEETER VIHALEMMA *venia legendi* loeng «Tüpoloogilisest analüüsist ajakirjandussotsioloogias».

*

NLKP ajaloo kateedri dotsendi kt. Inda Rajasalu peab dotsendi kutse taotlemiseks loengu teemal «Sotsialismi ülesehitamise leninliku plaani võltsingud kodanlikus historiograafias» 4. mail kl. 14.00 NLKP ajaloo kateedris.

TRÜ Akadeemiline Naiskoor

kutsub teid täna, 29. aprillil kl. 19 aulasse oma kevadkontserdile. Dirigendid Eesti NSV teeneline kunstitegelane Vaike Uibopuu ja Tartu Muusikakooli diplomand Eha Hunt. Solist Vivian Laane.

Kavas Brahmsi, Koday, Tšaikovski, Ilijevi, Saare, Tormise jt. kooriteoseid. Piletid müügil tund enne kontserdi algust.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Teisipäeval, 3. mail kl. 18 vestlevad keemiahoone aud. 320 teemal **«Odisseas Elitise poeesia ja poeetika»** Toivo Pilli ja Kalle Kasemaa. Oodatud kõik huvilised!

FILOSOOFIA-KONVERENTS

4.—7. maini toimub TRÜ-s üliõpilaste filosoofiakonverents, millest võtavad osa ka tudengid NSVL teistest kõrgkoolidest.

Avamine toimub kolmapäeval, 4. mail kl. 15 TRÜ nõukogu saalis.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajaleht «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 1689. MB-04918.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar
ÜK
nim. ENSV Teaduste Akadeemia Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15 (1338) Reedel, 6. mail 1983 XXXV aastakäik

9. MAIL ON VÕIDUPÜHA

Võiduga tagasi

Olin Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane ja sooritasin viimast üleminekueksamit kolmandale kursusele, kui algas Suur Isamaasõda. Mind oli äsja valitud arstiteaduskonna esimesse ametiühingubüroosse. Tartule langesid sakslaste esimesed lennukipommid. Tuli haarata relv, hakata kaitsma oma kodumaad ja oma ülikooli. Eesti sõjameeste lahinguüksused formeeriti kaugel Siberis Eesti Laskurkorpusena. Kohtasin seal ka üksikuid meie teaduskonna üliõpilasi Valdek Virkoja, Aleksander Räni, Georg Loognat ja Lembit Lindu. Neid oli tõesti vähe. Rohkem leidus endisi koolivendi Tartu Poeglastegümnaasiumist, kellest on kõikidele hästi tuntud arhitekt Mart Port. Võitlejate ridades oli ka pärastine Nõukogude Liidu kangelane Leen Kullman, kes meid minu vanema õe klassiõena Tartu Õpetajate Seminarist tihti külastas ja ma saatsin teda ikka koju Tähtvere kanti, kus elas tema ema. Gümnaasiumi lõpetamise puhul kinkis Leen mulle seitse punast roosi. Tema hukkamisest fašistide poolt möödus tänavu 6. märtsil 40 aastat.

Eesti korpuse lahingumeeste tee oli pikk, raske ja ohvriterikas. Kui formeerimise päevil ründasid meid tähniline tüüfus ja düsenteeria ja tuli kannatada kõhutühjust, siis lahingurinnetel olid vastas saksa fašistid. Olin lugenud raamatuid ja näinud filme Esimesest maailmasõjast nagu «Läänerindel muutuseta», «Verdun», «Ei iial sõda» jt., kuid tõelise ettekujutuse sõjakoledustest sain alles rindel.

Võtsin osa laskurpataljoni sanitar-instruktorina ja hiljem velskrina eesrindel Velikije Luki, Eesti NSV mandri ja saarte ning Kuramaa vabastamisest. Lahingutes olin lugematuid kordi surma haardes. Vanematele saadeti isegi minu surmateade. Kuid mul vedas, uskumatult vedas. Ma ei saanud isegi tõsisemalt haavata. Kaotasime lahinguis palju vapraid mehi. Velikije Luki vabastamisel sai raskesti haavata Valdek Virkoja, suure väina forsseerimisel teel Muhu saarele langes kangelasena Lembit Lind. Ka nemad olid nagu minagi laskurpataljonide velskrid. Sõrve lahinguis astusin NLKP liikmekandidaadiks.

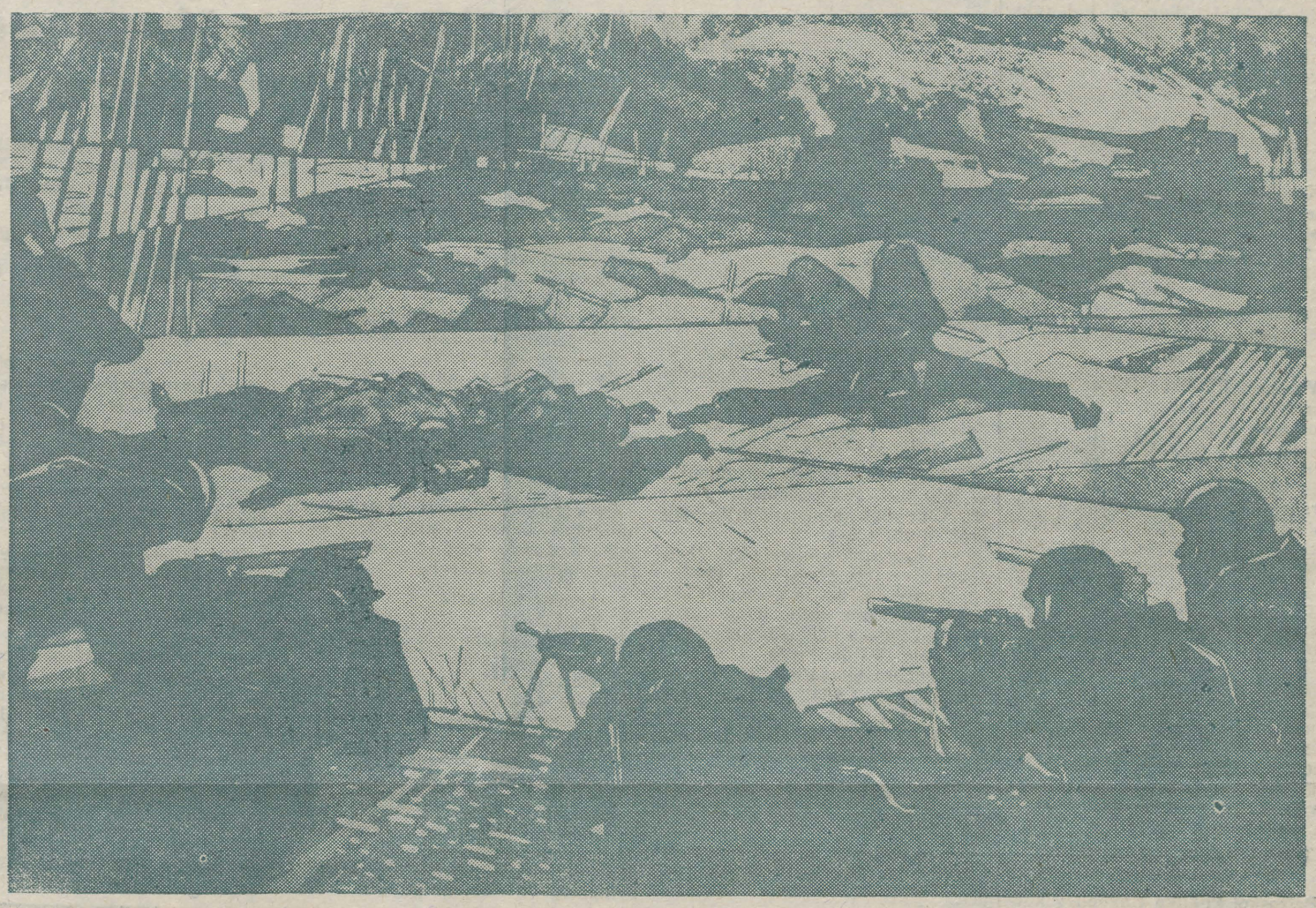

● E. Okas. Tagasilöödud rünnak. Akvatinta. 1960.

Pärast pikki ja veriseid lahinguid hakkas Saksa armee meie vägede võimsate löökide all kiiresti lagunema kõikidel rinnetel. Eesti Laskurkorpuse väeosad valmistusid andma viimast lööki saksa vägede grupeeringule Kuramaal. Olles tõmmatud seal pärast raskeid lahinguid tagalasse, anti 8. mai öösel vastu 9. maid 1945. aastal meile signaal uuesti rindele minekuks. Rivistusime ja hakkasime liikuma. Läbimurre vaenlase rindest pidi toimuma väga võimsana. Olime selleks usinasti harjutanud. Meie 917. polgule oli toetuseks ette nähtud terve tankipolk. Loodus oli end ehtinud juba kevadrüüga. Päevad olid päikeseküllased ja kaunid. Meie aga sammusime jälle eesliinile. Mõtlesin, et eesseisev jääb mulle vist viimseks lahinguks — sellest enam eluga välja ei tule. Mul oli ju siiani tohutult vedanud, kunagi pidi see vedamine ikkagi lõppema. Kuid vedas veelgi ja hoopis üllatuslikult. Märkasime, et meie kolonnide peatused muutusid ootamatult sagedasteks, ka puudus ees nii tuttav lahingumüra. Ja siis levis läbi meesterivi aimamatu teade — Saksamaa olevat kapituleerunud, sõda on läbi! Algul ei uskunud, kuid teade osutus tõeks. Oli saabunud kauaoodatud rahu. Seda tunnet, mis meid valdas, on sõnadega võimatu edasi anda, seda peab ise üle elama. Alanud 9. mai hommikul säras päike pilvitus taevas ja kuulutas võidupüha algust. Väeosades toimusid miitingud, võidu auks saluteeriti kõigist lahingurelvadest ja metsad rõkkasid rõõmuhõisetest.

Mai lõpus asusime 500 km pikkusele koduteele. Meid võeti kõikjal vastu lilledega. Marssisin selle tee maha kõrvuti sideleitnant Hans Sarvega, praeguse EPA dotsendiga.

Kohe pärast demobiliseerumist asusin jätkama poolelijäänud õpinguid meie ülikooli arstiteaduskonnas. Oli huvitav kohtuda endiste kursusekaaslastega, kes saksa rasked okupatsioonipäevad pidid siin läbi elama. Osa neist hakkas juba arstiteaduskonda lõpetama. Minul tuli tasa teha sõjas kaotatud õpinguaastad. Ring oli täis saanud — kodumaa oli vaba ja ülikool oli jälle meie.

Väga meeldiv, et Tartu Riiklik Ülikool on tänapäeval pälvinud üleliidulise tunnustuse ja et sellele on kaasa aidanud ka Eesti Laskurkorpuse ridades võidelnud tema oma arstiteaduskonna üliõpilased. Jäägu kustumatuks mälestus nendest kangelastest kursusekaaslastest ja teistest üliõpilastest, kes hukkusid möödunud Suures Isamaasõjas ja andsid meile oma elu ohvriga võimaluse edasiõppimiseks ja töötamiseks rahu ajal. Võideldes rahvaste vendluse ja sõpruse armee — Nõukogude armee ridades ja võttes osa fašistliku Saksamaa purustamisest täitsid nad auga, nagu kõik Eesti Laskurkorpuse sõjamehed, oma kohustuse Nõukogude kodumaa ees.

Meditsiinidoktor prof.
ARNOLD JANNUS,
TRÜ hügieeni ja tervishoiuorganisatsiooni kateedri juhataja, Suure Isamaasõja veteran

Maiaktus

Nädal tagasi kutsusid puhkpilliheli aulasse maiaktusele. Pidupäevakoosoleku avas õppeprorektor prof. Uno Palm. Seisatusime ülikooli lipu sissetoomiseks. Seisatusime hümne kuulates. Hiljaaegu doktoriväitekirja kaitsnud majandusteadlane Heino Siigur asetas koos üliõpilastega meie kõigi nimel lillekorvi Suures Isamaasõjas langenud ülikooli töötajate ja üliõpilaste mälestustahvli ette.

Aktusekõne pidas prof. Mihhail Bronštein. Ta meenutas hiljutist V. I. Lenini sünniaastapäeva, K. Marxi sünni- ja surma-aastapäevi. Siit ka otsene seos kahekümnenda sajandiga — marksismileninismi sajandiga. Pikk rahulik aeg — 38 aastat sõjata. Aeg, mil nõukogude rahvas sai üle sõjaraskustest, andis eeskuju teistele sotsialismimaadele. Majandusteadlasena peatus M. Bronštein pikemalt selle ala päevaprobleemidel — töödistsipliinil, tööviljakusel. On märgata edu, võrreldes möödunud aasta sama ajaga. Nii oli näiteks selle aasta esimese kvartali tööstustoodangu juurdekasv Eestis 4,7 protsenti. Tööviljakus suurenes 3,9 protsenti: selle alusel saadi 85 protsenti tööstustoodangu juurdekasvust. Kõik see näitab, et viimaseid partei ja valitsuse juhtnööre on osatud ellu viia. Kõneleja toonitas ka spetsialistide ettevalmistamisega seotud tööd, seega kõrgkooli tegevust. Oleneb ju ka ülikooli töö organiseerimisest, distsipliinist, tasemest lõpetaja enese tulevane tegevus.

Aktuse teine pool möödus autasustamise tähe all. Ametiühingukomitee esimees Helve Kabur tegi teatavaks möödunudaastase sotsialistliku võistluse võitjad (täpsemalt on sellest lugeda meie ajalehe 2. küljel). Prorektor U. Palm andis parimatele kätte auhinnad. Rändlipp jäi seekord majandusteaduskonnale. Ülikooli teenekad töötajad Sergei Nikiforov, Arved Ilves, Artur Elve ja Boris Luik pälvisid Tööveterani medali. Kaadriosakonna juhataja Asta Liivak tutvustas KKEH Ministeeriumi maikäskkirja. Selles avaldati kiitust dotsentidele Herbert Lindmäele ja Mart Kullile.

Muusikalises osas esines TRÜ Akadeemiline Naiskoor, kellelt samal õhtul täispikka kontserti võis kuulata. Naiskoorilaulule ja puhkpillimuusikale lisaks kõlasid bioloogiaosakonna diplomandilt Heiti Pavesilt ka viiulihelid.

5. MAIL OLI AJAKIRJANDUSPÄEV

Vaatame olnusse

Armas TRÜ lehe lugeja! Kas oled vahel tähele pannud esimese lehekülje ülemist poolt? Seda, mida päistiitliks või lihtsalt «peaks» kutsutakse ja kus seisavad lehe number, kuupäev ja aastakäik. Just aastakäigule tahaksimegi Su huvi juhtida. Ei me neid sageli vist silmitse, sest kuis muidu igasugused ümmargused arvud nii ootamatult meieni tulevad. Pikema keerutamiseta ütleme siis välja, et meie leht astub kolmekümneviiendat aastat. 22. novembril on meilgi võimalus oma lehe 35-aastast sünnipäeva meeles pidada. Juubelid juubeliks. Seda tähistame nagunii koos endiste «TRÜ» tegijate ja praeguste abilistega. Selle päevateemalise kirjutise eesmärk tahab teenida hoopis tõsisemalt minevikutundmist.

Kes oskaks kokku arvata, kui palju on olnud sellel väikesel ajalehel toimetajaid? Ametlikke ja mitteametlikke. Kui paljud on selles toimetuses ühiskondlikult ja palgaliselt tööd teinud? Toimetus ise teab täpsemalt vaid viimaseid aastakümneid, sest nende inimestega oleme kokku puutunud. Varasematest aegadest saab teada vaid kuuldu järgi. Ei saa ju lehest enesest alati täit ülevaadet selle kohta, kes, millal siin teda välja andnud. Tänasele lugejale võiks ilmutada mõned «TRÜ-ga» lähedalt seotute nimed. Ärgu pahandagu sellest loetelust välja jäänud, me lihtsalt pole asja põhjalikult ette võtnud, sestap ei teagi me kõiki. Mõned nimed siis: E.-L. Mikkelsaar, J. Feldbach, E. Ertis, O. Utt, R. Auling, I. Paul, K. Taev, A. Raud, O. Kuuli, H. Peep, J. Peegel, H. Palamets, E. Puusemp, A. Põldmäe, J. Talvet, R. Veidemann . . .

Siinkohal on meil kõigile kunagistele lehetegijaile palve pisut paberil meenutada omaaegset ülikooli ja lehetööd. Toimetuse arhiiv on seesugusest materjalist tühi. Ei tea, et ka tudengid oleksid uurinud sellest aspektist «TRÜ» ajalugu. Aga tasuks küll. Teema sobiks nii ajakirjandus- kui ajalooüliõpilastele. Oli ju «TRÜ» esimene kõrgkoolileht Eestis. TPI ja EPA lehed lisandusid hiljem, tänavu ka TPedI oma.

Eespoolset pöördumist kirja pannes arvestame ka kõiki kunagisi agaramaid kaastöölisi ning pressiklubilasi. Olgu siinkohal ajakirjanduspäeva puhul tänu kõigile eelmistele vaevanägijatele. Loodame teid näha mõnegi hämara ajaloolehekülje valgustamisel.

Head ajakirjanduspäeva ka kõigile tänastele abimeestele!

TOIMETUS

Moskva Riikliku Ülikooli geograafiateaduskonna agitbrigaad lõpetas oma esinemistesarja Nõukogude Liidu mittemustmullavööndis. Tudengid esinesid Kalinini oblasti sovhoosides, internaatkoolides ja ettevõtete kultuurihoonetes. Külla mindi kolme erineva programmiga. Eraldi programm oli mõeldud ka koolilastele. Brigaadi koosseisu kuulusid II ja III kursuse tudengid. Noored said hästi hakkama nii näitlemise kui ka organisatsiooniliste ülesannetega. See oli geograafide agitbrigaadile juba teine sõit maa mittemustmullavööndisse.

(«Московский университет»)

*

Kasahhi Riikliku Ülikooli tudengite poliitilise satiiri teater sai viis aastat vanaks. Selle aja jooksul on lavastatud neli näidendit ja mitu agitprogrammi, antud üle 100 etenduse. Teatritegemisega on ülikoolis hõivatud 130 inimest.

(«Казахский университет»)

*

Voroneži Riiklikus Ülikoolis hoolitsetakse välismaalastest üliõpilaste vaba aja sisustamise eest päris korralikult. Hiljaaegu viidi suur rühm välismaalasi Harkovisse ja korraldati neile huvitav ekskursioon. II kursuse žurnalistikaüliõpilane Taleb Kadi Amin kirjutab selle kohta nii: «Sõit kujunes väga huvitavaks. Kogu tee me laulsime, rääkisime naljakaid lugusid, mängisime kitarri. Ning ei pannudki tähele, kuidas saabusime linna. Tutvusime Harkovi vaatamisväärsustega. Giid rääkis meile, et sõja-aastail Harkov purustati, kuid elanikud taastasid linna, tegid ta veelgi kaunimaks. Tänane Harkov on kõrge kultuuri ja arenenud tööstusega linn. Meile meeldisid väga laiad valguskülласed tänavad, kaunid pargid ja skväärid. Mälestuseks linnast tegime me palju pilte.»

(«Воронежский университет»)

*

Petroskoi Riikliku Ülikooli V kursuse üliõpilased on tõsiselt mures ühiskondliku aktiivsuse hindamise kriteeriumide pärast. Repliigis «Kuidas hinnata aktiivsust?» kirjutavad nad järgmist: «Praegu toimub meil, viienda kursuse tudengitel, ühiskonnatöö eest antavate punktide eellugemine ning siin me põrkame paradoksidele. Näiteks osalemine mitmesuguste ühiskondlike organisatsioonide büroodes annab punkte küllaltki ohtrasti, see-eest niisugused tähtsad lõigud tudengielust nagu töö ehitusmalevas, teaduskonna spordiau kaitsmine, osalemine põllutöödel ja doonorlus jäävad peaaegu tähelepanuta. Arvame, et eelkokkuvõtted ühiskonnatööst tuleks teha igal aastal, lõplik summeerimine aga lõpukursusel. Ning ühiskondlikku aktiivsust tuleb hinnata samuti aktiivselt, võttes arvesse ühiskonnatöö iga lõigu tähtsust.»

(«Петрозаводский университет»)

*

Hoolitsuse **Kišinjovi** tudengite tervise eest võttis enda kanda eriteenistus, mis loodi Moldaavia pealinna 3. polikliinikus. Siin saavad üliõpilased arstiabi ja konsultatsioone kuulsatelt tohtritelt, siit tulevad arstid väljakutse peale koju või ühiselamusse. Uuel ravikeskusel on öelda otsustav sõna akadeemiliste puhkuste määramisel, kui asi puudutab tudengite tervist. «Kišinjovi kõrgkoolides õpib enam kui 40 000 tulevast spetsialisti, kelle enesetunne on niisama tähtis kui erialane ettevalmistus», öeldi lehekorrespondendile Moldaavia tervishoiuministeeriumis. «Meditsiinilise teeninduse tsentraliseerimine annab võimaluse välja selgitada, millist liiki arstiabi vajab noorsugu kõige enam. Eriuurimused aitavad sügavamalt analüüsida noore inimese tervislikku seisundit, laiendada võitlust enam levinud tõbede vastu. Sel eesmärgil on ka kõrgkoolide meditsiinipunktide töö võetud polikliiniku hoolsa kontrolli alla.»

(«Кишиневский университет»)

Otsinud MARTIN KOBRASTE

Jüri Lembra 50

Teoreetilise füüsika kateedri dotsent Jüri Lembra sündis 6. mail 1933 Mustvees. Pärast Võru keskkooli lõpetamist 1951. aastal tõi füüsikahuvi teda ülikooli. Viiele üliõpilasaastale järgnes sihtaspirantuur Leningradi Instituudis kiirendite füüsika erialal. See meie ülikooli jaoks ebatavaline töösuund oli seotud tollaste kavadega ehitada Tartusse kiirendi. Ent plaanid muutusid ja pärast aspirantuuri lõppu 1959. aasta sügisel asus J. Lembra tööle õppejõuna teoreetilise füüsika kateedris. Kandidaadiväitekirja fasotroni teooriast kaitses ta 1962. aastal. Et sellealast uurimistööd ei olnud Tartus võimalik jätkata, siis pühendus ta mõned aastad hiljem õhukeste kilede füüsika teoreetilistele probleemidele.

Põhilise osa ajast on nõudnud igapäevane õppetöö. Ligi veerandsaja aasta jooksul on Jüri Lembra lugenud peaaegu kõiki teoreetilise füüsika põhi- ja erikursusi, kõige enam aga aatomi- ja tuumafüüsika kursusi. Kahe viimase aine jaoks on ta koostanud seeria õppevahendeid ja metoodilisi juhendeid.

1965. aastal anti J. Lembrale dotsendi kutse. Aastatel 1969—1975 täitis ta füüsika-keemiateaduskonna dekaani vastutusrikkaid ülesandeid.

Õppe- ja teadustöö kõrval on J. Lembra olnud aktiivne ka ühiskondlikus töös. Aastaid juhtis ta rahvaülikooli tehnikateaduskonna tööd, oli füüsikaosakonna parteibüroo sekretär. Juba pikemat aega on ta füüsikaosakonna metoodikakomisjoni esimees, pühendades palju jõudu kolleegide kaasatõmbamisele kõrgkooli füüsikametoodika probleemide uurimisele ja sellesisulise töödesarja toimetamisele. Ta juhib ka osakonna filosoofilise seminari tööd. Kõiki neid ja paljusid teisi ühiskondlikke ülesandeid on J. Lembra alati täitnud vastutustundega, ilmutades suurt algatus- ja organiseerimisvõimet.

Aktiivselt lööb J. Lembra alati kaasa osakonna ja kateedri ettevõtmistes, ikka leiab ta aega suviti jalgsimatkadeks ja talviti suusaretkedeks, et värskendada vaimu ja kosutada keha. Ja head raamatut ei jäta ta kunagi lugemata.

Õnnitleme juubilari, soovime jätkuvat teotahet, raugematut optimismi, toredaid kordaminekuid pedagoogi- ja teadustöös.

Kolleegid teoreetilise füüsika kateedrist

Sotsialistliku võistluse võitjad

1982. aasta kokkuvõtete põhjal reastusid **teaduskonnad** järgnevalt:

1. Majandust.
2. Õigust.
3. Bioloogia-geograafiat.
4. Ajaloot.
5. Arstit.
6. Kehakultuurit.
7. Keemiaos.
8. Matemaatikat.
9. Filoloogiat.
10. Füüsikaos.

Üleülikoolilistest kateedritest tuli võitjaks NLKP ajaloo kateeder (juh. prof. Johannes Kalits).

Teaduskondade parimad kateedrid reastusid alljärgnevalt:

1. **Psühhiaatriakateeder (arstit.) — juh. prof. Jüri Saarma.**
2. **Üldajaloo kat. (ajaloot.) — juh. prof. Herbert Ligi.**
4. Anorgaanilise keemia kat. (keemiaos.) — juh. prof. Vello Past.
5. Raskejõustiku ja veespordi kat. (KKT) — juh. dots. Jaan Loko.
6. Üldfüüsika kat. (füüsikaos.) — juh. dots. Valdo Ruttas.
7. Taimesüstemaatika ja geobotaanika kat. (B-G) — juh. prof. Hans Trass.
8. Rahvamajandusharude ökonoomia kat. (majandust.) — juh. dots. Peeter Viires.
9. Matemaatilise statistika kat. (matemaatikat.) — juh. dots. E.-M. Tiit.
10. Tsiviilõiguse ja -protsessi kat. (õigust.) — juh. prof. Vilma Kelder.

Ära märgiti veel järgmiste kateedrite head tööd:

ajalooteaduskonnast — NSV Liidu ajaloo kat.; arstiteaduskonnast — operatiivkirurgia, topograafilise anatoomia ja ortopeedia kat.; farmaatsiakat., otorinolarüngoloogia ja oftalmoloogia kat.; bioloogia-geograafiateaduskonnast — taimefüsioloogia ja biokeemia kat.; filoloogiateaduskonnast — eesti keele kat.; füüsika-keemiateaduskonnast — eksperimentaalfüüsika kat.; kehakultuuriteaduskonnast — spordifüsioloogia kat.; majandusteaduskonnast — rahanduse ja krediidi kat.; matemaatikateaduskonnast — programmeerimise kat.; õigusteaduskonnast — kriminaalõiguse ja -protsessi kat.

Õppejõududevahelises võistluses tunnistati õppe-kasvatus-, teadus- ja ühiskondlikus töös 10 edukamaks (tähestiku järjestuses):

1. **Lembit Allikmets.**
2. **Paul Ariste.**
3. **Sergei Issakov**
4. **Johannes Kalits.**
5. **Herbert Ligi**
6. **Jaan Loko.**
7. **Helmut Piirimäe.**
8. **Jaan Rebane.**
9. **Karl-Samuel Rebane.**
10. **Hans Trass.**

Esile tõsteti üldjärjestuses veel 10 edukamat õppejõudu (samuti tähestikulises järjekorras):
Jüri Ant, Mihhail Bronštein, Linda Eringson, Ain-Elmar Kaasik, Jüri Lotman, Huno Rätsep, Juhan Tuldava, Abner Uustal, Arved Vain, Atko Viru.

Dotsentide ja vanemõpetajate grupis olid 3 paremat
Linda Eringson, Jaan Loko, Juhan Tuldava.

Õpetajate ja assistentide grupis olid 3 paremat
Ants Reinmaa, Sulev Ulp, Ülo Langel.

Teaduslaborite hulgas olid kolmeks paremaks:
tehisintellekti labor — juh. prof. Ilo Sildmäe, aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide labor — juh. dots. Kalju Kudu ja lihastalitluse labor — juh. prof. Atko Viru.

Edasi reastusid laborid:
ökosüsteemide antropogeense dünaamika uurimise grupp, keemilise kineetika ja katalüüsi labor, elektrokeemia labor, üld- ja molekulaarpatoloogia instituut, arvutuskeskus, elektroluminestsentsi ja pooljuhtide labor, biofüüsika labor, kriminoloogia labor.

Administratiiv-majandusosakonnas oli sotsialistlik võistlus allasutuste vahel 6 alagrupis. Võitjateks tulid: tele-kino-foto labor — juh. Eduard Sakk, kirjastus- ja trükiosakond — juh. Marta Raisma, õppetöökoda — juh. Ado Jagosild, ajaloomuuseum — juh. Ela Martis, õppeosakond — juh. Mati Salundi ja teadusosakond — juh. prof. Ants Kallikorm

Individuaalse sotsialistlikust võistlusest osavõtjatest tunnistati 15 edukamaks (tähestiku järgi):
Oleg Andla, Ado Jagosild, Tõnu Kollo, Salme Laar, Urve Liin, Asta Liivak, Sirje Mark, Ela Martis, Milvi Reinfeldt, Eduard Sakk, Mati Salundi, Varje Sootak, Viktor Tsapp, Õie Utter ja Mare Viiralt.

Administratiiv-majandusosakonnas toimus ka **parima kutseala töölise konkurss.** Nii tunnistati parimaks ehitustööliseks puusepp Aavo Tohvre, majahoidjaks Grigori Matjušov, koristajaks Liidia Johanson, trükitööliseks Aino Laas ja eksperimentaalaparatuuri tööliseks VI kategooria instrumentaallukksepp Georgi Krjukov.

Sotsialistlik võistlus toimus ka **teadusraamatukogu osakondade** vahel. Võitjaks tulid:

1. Käsikirjade ja haruldaste raamatute osakond (juh. Mare Rand),
2. Hügieeni ja restaureerimise osakond (juh. Viiu Klement)
3. Hoiuosakond (juh. Lia Urba).

Üliõpilaste töö- ja puhketingimuste parandamise konkurss kujunes niisuguseks:

1. **Õigust.**
2. **Bioloogia-geograafiat.**
3. **Arstit.**
4. **Kehakultuurit.**
5. **Majandust.**
6. **Matemaatikat.**
7. **Ajaloot.**
8. **Filoloogiat.**
9. **Keemiaos.**
10. **Füüsikaos.**

TRÜ nõukogus

Järjekordne koosolek toimus 29. aprillil.

● Hääletati meditsiinikandidaat **Reinhold Birkenfeldtile** dotsendikutse taotlemise poolt.

● **Vene keele õpetamise ja vene filoloogide ettevalmistamise olukorrast rääkis filoloogiateaduskonna dekaan prof. Ago Künnap.** Selles küsimuses võtsid sõna prof. Sergei Issakov, prof. Mihhail Seljakin, vanemõpetaja Kiira Allikmets ja teadusraamatukogu direktor Laine Peep.

● **Ettevalmistustest EÜE 20. töösuveks rääkis ELKNÜ TRÜ komitee sekretär Andrus Lauren.** EÜE komplekteerimisplaan näeb ette, et malevas peab tänavu töötama 830 TRÜ üliõpilast. Ülikool kureerib 42 Eesti NSV-s ja 4 NSV Liidu muudes piirkondades töötavat rühma. Samuti juhib TRÜ kolme regiooni: Tartu, Lõuna-Eesti ja Sakala. 25. aprilliks olid täielikult komplekteeritud kõikide regioonide juhtkonnad ning rühmade staabid (v. a. Gagarini rühm). Sooviavalduse EÜE-sse astumiseks olid esitanud 742 üliõpilast e. 89,4% ettenähtust.

Kõikidele teaduskondadele (v. a. bio-geo ja KKT) anti maleva komplekteerimiseks konkreetsed kontrollarvud (vt. «TRÜ» nr. 9. 1982). Oma ülesande on täitnud õigus- ja majandusteaduskond. Senisest läbimõeldumalt on toimunud rühmafunktsionääride õppused.

● **TRÜ ÜTÜ nõukogu esitas kinnitamiseks ÜTÜ võistlustööde ülikoolikonkursi juhendi.** See saadetakse pärast paljundamist lähemal ajal teaduskondadele.

● **Prorektor dots. Valter Haamer rääkis ülikooli ülesannetest linna heakorrastamisel.** 1982. aasta tulemuste eest pälvis TRÜ linnalt aukirja ja vimpli.

● **RSP-hetk. Päevad algasid miitinguga peahoone ees.** ANDRUS SALUPERE foto

Huvikeskmes majandusgeograafia

3.—7. maini toimub Tartus ja Tallinnas NSV Liidu Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi Teaduslik-Metoodilise Nõukogu majandusgeograafia sektsiooni väljasõiduistung, millest võtavad osa nõukogude tuntumad majandusgeograafid. Alustatakse Tartus, kus sektsiooni töö üldküsimuste kõrval tuleb arutusele TRÜ majandusgeograafia kateedri olukord, tema õppe- ja teadusliku töö aspektid. Ettekande teeb majandusgeograafia kateedri juhataja dotsent M. Vabar, kaasettekanded on kõigilt kateedri õppejõududelt ja Rostovi RÜ professorilt N. Rodzjankolt. Geograafiateooria probleemidest kaasajal kõneleb professor S. Nõmmik.

Tutvutakse Tartu linna ja ülikooliga. Väljasõiduistung jätkub Tallinnas, kus ühtlasi arutatakse majandusgeograafia õpetamist TPI-s. Väljasõiduistungite eesmärk on aktiviseerida majandusgeograafilist õppe- ja teadustööd väljasõidupaigas, saada ülevaade kohalikest probleemidest ja kaasa aidata nende lahendamisele.

MATKAJAD!

Neljapäeval, 12. mail kl. 19 on keemiahoone ringauditooriumis **matkaklubi «Patrioot» erakorraline konverents.** Kuulame oma aruannet tehtust, panema paika edaspidised töösuunad ja valime uue juhatuse. Ootame rohket osavõttu!

Matkaklubi juhatus

PUBLITSISTIKAVÕISTLUS

lõpeb 15. mail. Tähtaega ei pikendata.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGI

2. aastakonverents
toimub kolmapäeval, 11. mail kl. 16 keemiahoone aud. 320. Oodatud on kõik kirjandushuvilised!

Rula — ühed poolt, teised vastu

RSP raames spordist just palju ei räägita. Vaevalt see küll spordi enda ebapopulaarsusest tingitud on, pigem juba niigi tihedast üritusteprogrammist. Seda enam oli laupäeva hommikupoolikul tore jälgida tihenevat summa peahoone ümbruses. Paljud tulid eelarvamusega — rula, teadagi, *rockabilly*'de asi nagu rohkem! Ja tõepoolest, rahvarohketel tänavatel postist postini ukerdavaid rulajaid vaadates seda ala küll spordiks pidada ei tahaks. Laupäeval seevastu mängis rula kõik oma trumbid pealtvaatajaile ette. Ilma julguse, tasakaalu, kiiruse, hea hüppevõime ning paindlikkuseta võis tõesõna niisama sipsutajate hulka minna, sest rula nõuab treeningut nagu iga teinegi spordiala. Nõuab varustust, radasid, võistlusi ja mingit organisatsiooni, mis kõik rulajad ühe lipu alla koondaks. Paraku seda lippu veel ei ole, või õigemini — enam ei ole, sest Tallinnas hurraaga sündinud rulaklubi ei leidnud endale õiget peremeest. Nüüdseks juba üle aasta on rulaspordil hinge sees hoidnud paljas entusiasm, sest kui see ühine klubi ka varustusega aidata ei saanud, siis võistlusi, mille nimel harjutada, korraldas küll. Praegu on aasta ainsam esinduslikum võistlus sügisene «Kuldrula» Pärnus ja arvatavasti selge ka põhjus, miks neljakümnest tõsisest rula-entusiastist siiani veel vaid 3—4 harjutab. (Uusi tuleb muidugi juurde, aga võrreldes rulaspordi populaarsuse kasvuga igalpool mujal kohutavalt vähe.) Kergem on ju lihtsalt pühapäeva-rulajaks hakata ning linnarahva pilku püüda!

Tartus tõstab rulasport alles tasapisi pead ja sellepärast peeti ka RSP '83 rulavõistlus kahes eraldi arvestuses (Tallinn — Tartu). Kui demonstratsioonesinemised (kaks jalga kahel rulal, üks jalg või kaks kätt ühel rulal) propageerisid selle spordiala efektset poolt, siis slaalomis tuli võistlejatel tõestada oma treenitust, s. t. kes kiiremini, aga samas ka, kes puhtamalt. Sageli tähendas ühe märgiga eksimine seda, et rütm oli kadunud ja väärtuslikud sekundid samuti. Sel juhul võis oma lootused panna teisele katsele. Suur kaasaelamistuhin jättis rulajate tarvis ainult kõige hädavajalikuma osa rajast. Kukkumistele järgnes õnnetu kahin publiku hulgas, mõni teine kord jätle jõuti võistlejaga rajal pikad jutud maha pidada. Et: «Noo, mis sina siis nüüd teed? Ega tuul äkki liiga tugev ei ole? Võib-olla tuleme lükkama?!» Igal juhul jäi mulje, et kui nende võistluste Tartu-poolne hing Tarmo Kajandi võistlejatega hüvasti jättes vihjas Tartu mõnusale spordielamusele, siis polnud see paljas viisakus.

Protokollist:

Tallinn

1. **Tõnis Rannap, «Dvigatel» 43,0 s.**
2. **Ralf Tamm, Tln. 21. kk. 44,1**
3. **Jorma Holm ERKI I k. 44,3**

Tartu

Olev Metks, Tartu 8. kk.	**45,2**
Katrin Tamme, EPA	**48,7**
Lauri Tennokese Trt. 10. kk,	**51,0**

Ülearvestuses jõudis pärast kolme esimest tallinlast neljandaks tartlane **Olev Meks**, viiendaks ning kuuendaks aga taas pealinlased **Erik Raitviir** (47,6) ja **Margus Mänd** (48,5). **Katrin Tamme**, võistluste ainuke neiu, jäi kaheksandaks.

Küsimusele, kuhu kõik ülejäänud tüdrukud jäänud on, vastasid noormehed kohmetu õlakehitusega. Veel paar aastat tagasi pakkusid neiud neile kõva konkurentsi (rulaklubi presidentki oli tütarlaps) ja täiesti kindlalt ei ole rulasport põrmugi ebanaiselik ala, nii et ju neelas neiud seesama mõõn, mis noormeestelegi liiga tegi. Põhjused on inimlikud: kerge tüdimus (uus ja huvitav kulub ükskord lihtsalt ära), pettumus, kui Eesti rulasporti ainult enese fanatismist toitma pead jne. Igal juhul ütlesid Tõnis Rannap ja Jorma Holm üksmeelselt, et Võru ruladele küll midagi ette heita ei saa. On küll ka paremaid proovitud, aga põhiline on siiski see, et Eestis rulatootmine üldse nii ruttu käima pandi. Pealegi püütakse Võrus järjekindlalt igasuguste täiendustega rulasid paremaks muuta. Seekord panid nad vapralt vastu ka päris suurte meeste meetrikõrgustele hüpetele.

1. **T. Rannap, Tln. 1,10 cm**
2. **A. Kivimägi, Trt., TRÜ füüs. II k. 90 cm**
3. **R. Normet, Tln., 44. kk. 70 cm**

Lõpetuseks mõned andmed, iseloomustamaks rulaspordi mitmekülgsust. Rulaga saab arendada kiirust kuni 90 km tunnis, hüpata üle poolteise meetri kõrgust, ja mis kõige imelikum — temaga saavad kenasti hakkama isegi nii väikesed mehed, nagu seekordne pesamuna Ott Karma Tartu 8. kk. 1a klassist (pildil).

Jääb vaid loota, et rula laupäeval ka kellegi mõtteisse (suveplaanidega koos) end päriselt kinni pookis.

MARGIT SUTT,
žurn. I k.

● Andrus Salupere foto

Orkester kohvris

Täpsemalt küll mitmes kohvris ja kõiki neid viiuli, oreli, klavessiini, klaveri, saksafoni, tuuba, havai kitarri ning Demis Roussose hääli laseb üks mees omatahtsi välja.

«Henn Rebane, no mis see siis nüüd tähendab?! Keerate nuppu, laiutate käsi ja lubate hoopis ära minna. On see siis muusika? Või hoopis publiku ninapidi vedamine?»

«See pill koos generaator-kohvri või süntesaatoriga, nagu teda mõnel pool nimetatakse, on akordioni üks vorme. Ja kui ta juba olemas on, miks ka mitte siis tema võimalusi kasutada. Nimigi on tal pisut uhkem — süntakordion või elektriline akordion. Aga olgugi, et seda muusikat saab vastavalt maitsele varieerida, muutes tämbrit, tugevust, sagedust, tüütab selline mäng mind siiski. Paistab, et olen liiga kaua tõelist akordionit mänginud.»

«Akordionit võetakse praegu kui «nadinunnadi-naa» pilli. Kogu akordionimuusika taandatakse rohkem valssidele-polkadele ja eks õpilastelgi meeldi rohkem just neid lugusid mängida, kus enam «mürinat» sees».

«Jah. Aga akordion on tõeline pill. Minule pani selle arusaamise pähe Boriss Russetski, mu esimene õpetaja. Tema ei lasknud lugusid niisama läbi lõristada, tema oli ka esimene, kes mulle n.-õ. filosoofiast rääkis.

Tegelikult huvitab mind tavaline akordion rohkem kui see, mis süntesaatoriga kokku kõlab. Tavaline pill on mu elukutsekski saanud (olen Kirovi-nim. näidiskalurikolhoosi lastemuusikakooli õpetaja). Ja tõeline akordionist peab oskama mängida nii valsse ja polkasid kui Bachi.»

«Seekord alustasite hoopis Prantsuse ning Itaalia vana muusikaga.»

«Püüdsin alguses publikut rabada. Noh, kui mitte just seda, siis üllatada vähemalt. Alles hiljem tulid need palad, mida ise mängida tahtsin, mis mind ennast tõeliselt huvitasid.»

«Mis see on? Klassika?»

«Olen isegi selle üle mõelnud. Kergema sisuga lugusid on vaja selleks, et publik kuulama hakkaks, et tal tekiks huvi minu ja mu pilli vastu. Edasi, nagu ma juba ütlesin, võib oma soovide ja tahtmistega minna. Akordionimuusika vajab meil veel tugevat propageerimist. Pill, mis on kõige populaarsem Itaalias, Hispaanias ja Portugalis, millega käiakse maailmameistrivõistlustel, on meil peaaegu täiesti unustusse jäänud ja seondub mõtetes rohkem külasimmani kui kontserdisaaliga. Pole meil õiget valikut nootidestki, kust lastele lugusid valida-õpetada.»

«Pill kohvris, kotid koos, mis saab edasi?»

a) Kõige rohkem huvitaski mind üks korralik kontsert.

b) «See esinemine oli mu esimene avalik kontsert. Kahjuks jäi ettevalmistusaega vähemaks kui tahtnud oleks.

Siin sai nagu räägitud, et võiksime tuleval sügisel TRÜ aulas uuesti kohtuda. Praegu valmistan ette kava koos Jaak Jürissoniga, aga seekordseks etteastumiseks olime veel liiga «toored». Tulevase kontserdi ja tulevaste laulude-lugude kohta ei tahaks praegu veel midagi öelda, eks oma kõrv ole kuningas.»

MARI KARLSON
žurn. I k.

Reet Palm, TRÜ sõudevõistkonna kapten VRÜ ja TRÜ võistlustel 17. aprillil ehk RSP esimesel üritusel. Tema käes näeme võstkondlikku karikat.

MALEV TOOME foto

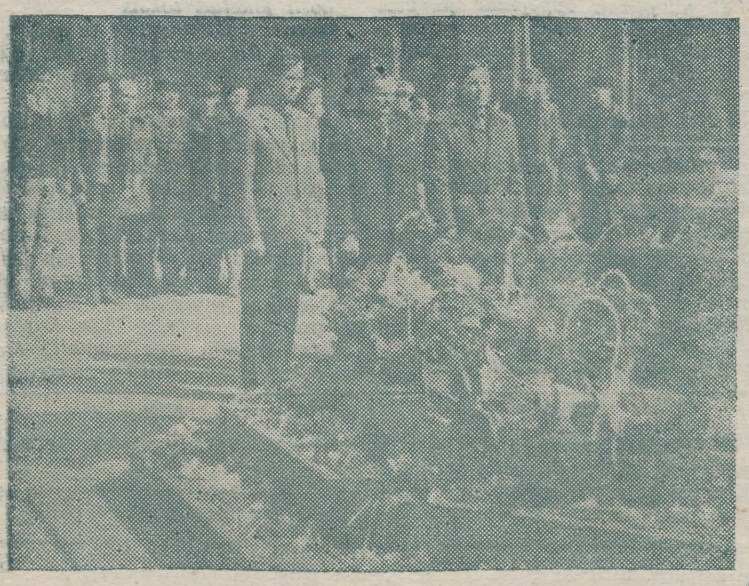

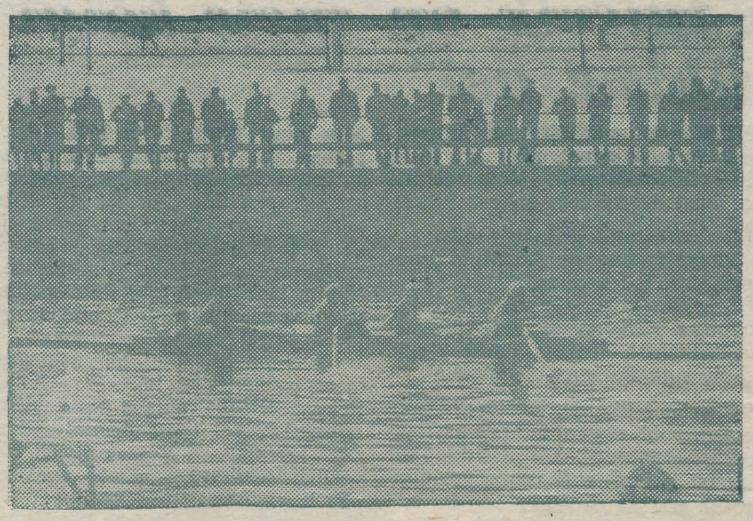

● V. I. Lenini sünniaastapäeval asetasid TRÜ ja EPA komsomolikomitee esindajad lilled meie riigi esimese juhi ausamba jalamile. ● Seekord olid võidukad meie sõudjad.

ANDRUS SALUPERE foto

MALEV TOOME foto

Komsomolikroonika

26. aprilli ELKNÜ TRÜ komitee istungil

✣ said soovituse NLKP liikmekandidaadiks **Henno Ligi (ravi V k.)** ja **Jaan Vihrov (õigust. V k.).**

✣ Arutati **Leida Kruusmaa (ajaloot. I k.)** personaalküsimust. Kommunistlikule noorele ebaväärika käitumise pärast sai ta valju noomituse arvestuskaardile kandmisega.

✣ **Kokkuvõtted TRÜ RSP XII läbiviimisest tegi organiseerimiskomitee esimees Verni Loodmaa.** Tervikuna hinnati päevad kordaläinuks ja organiseerimiskomitee tegevus rahuldavaks. Paremateks üritusteks peeti vabaõhuüritusi, nõrgimaks kõnevõistlust. Suurimad puudused esinesid reklaamiteenistuse töös ning ka teaduskondade komsomolibüroode aktiivsus päevade organiseerimisel jäi nõrgaks.

✣ **RSR osast loengulise kasvatustöö organiseerimisel ülikooli komsomoliorganisatsioonis ja Tartu linnas andis ülevaate president Ain Tähiste.**

✣ **Komsomolikomitee ideoloogiasektori juhataja asetäitjaks loengulise kasvatustöö alal kinnitati Raul Eamets (õigust. I k.).**

✣ **Laupäevakust ja EÜE komplekteerimisest rääkis komitee maleva asesekretär Jaan Vihrov.** Laupäevaku ülesanded jätsid õigeaegselt täitmata õigus-, majandus- ja ajalooteaduskonna ning keemiaosakonna kommunistlikud noored. Ülikooli komsomolikomitee ootab neilt seletust.

✣ **TRÜ komsomolikomitee ülesannetest «Rahvamaleva ja KOR-i tegevuse organiseerimisel» täitmise käigust tegi kokkuvõtte endine KOR-i komandör Sulev Rais.** Ta märkis, et esineb puudusi kunderlaste juhendamisel, šefid on peamiselt formaalsed. Moodustamisel on grupp õigusteaduskonna üliõpilastest, kes viivad ülikoolis ja keskkoolis läbi õigus propagandaalaseid üritusi. Plaanis on teha veel kontrollreide ühiselamutesse. Arutati rahvamaleva tööd ja selles esinevaid puudusi. Kõige parem on sel alal majandusteaduskond. Õigusteaduskonna baasil otsustati organiseerida loengute sari ja avaldada artikleid.

EÜE-83

EÜE-83 rühmade atesteerimine

toimub 13. ja 14. mail komsomolikomitees. Selleks ajaks peavad EÜE sektoris olema kogu rühma perfod. Rühma juhtkonnal tuleb atesteerimisel esitada rühma nimekiri (6 eksemplaris) ja atribuutikakavand (mõlemad kinnitatud kõrgkooli komsomolikomitees), tööplaan, sotsialistlikud kohustused ja vastata atesteerimiskomisjoni küsimustele (test). Neile malevlastele, kellel on OT eksam sooritamata, toimub järeleksam atesteerimisele järgneval nädalal.

Atesteerimise ajakava: 13. mail Lõuna-Eesti regioon: kl. 14 Misso, 14.15 Kiidi, 14.30 Mooste, 14.45 Kaagjärve, 15 Lutsu, 15.15 Hummuli, 15.30 Sangaste, 15.45 Orava, 16 Jõksi, 16.15 Jaani.

Sakala regioon: kl. 16.30 Vahenurme, 16.45 Kõo, 17. Kabli, 17.15 «Tervis», 17.30 Pärnjõe, 17.45 Lembitu, 18 Kalju, 18.15 Vana-Võidu, 18.30 Vändra, 18.45 Sinialliku, 19 Lavassaare, 19.15 Karksi.

Kesk-Eesti regioon: kl. 19.30 Juuru, 19.45 Rõue, 20 Laukna, 20.15 Albu, 20.30 Vigala, 20.45 Türi.

14. mail Tartu regioon: kl. 10 Puhja, 10.15 Ilmatsalu, 11.30 Laeva, 11.45 Reola, 12 Kantküla, 12.15 Relsi, 12.30 Haage, 12.45 Kureküla, 13 Nõo, 13.15 Kambja, 13.30 Ülenurme, 13.45 Haigla, 14 Elva.

Väinamere regioon: kl. 14.45 Virtsu, 14.30 Nõva, 14.45 Kuressaare, 15 Emmaste, 15.15 Muhu.

Virumaa regioon: kl. 15.30 Kolu, 15.45 «Kaljuranna», 16 Pälsoni, 16.15 Sumina, 16.30 Vao.

Rühmad väljaspool Eestit: kl. 16.45 Jakuutia, 17 Karjala (TRÜ), 17.15 Karjala (EPA), 17.30 Tjumen, 17.45 Gagarini.

Konverentsilt bioloogia-geograafiateaduskonnas

Bioloogia-geograafiateaduskonna ÜTÜ konverents toimus kahe päeva jooksul kaheksas sektsioonis (5 bioloogia, 2 geograafia ja üks geoloogia sektsioon), kokku 55 ettekandega. Erialaringides aastaringset tööd peaaegu ei toimu. Nii on kevadine konverents huvilistele üliõpilastele peamiseks mõttevahetuse kohaks. Temaatiliselt väga erinevates ja omanäolistes sektsioonides kerkisid üles kõige erinevamad probleemid.

Geolooge on teaduskonnas kõige vähem, nende ÜTÜ konverentsi suunad ja traditsioonid on võib-olla kindlaimad. Mitmed üliõpilased tegelevad pikaajalise uurimistööga, saavutatakse soliidseid tulemusi. Seekord märgiti ÜTÜ medaliga ära Ivo Paalitsa (IV k.) uurimus «Kas *Obolus apollinis* esineb Eesti ordoviitsiumis?» See töö aitab lahti mõtestada eri piirkondade geoloogilist arengut.

Viimastel aastatel on põnevamaks muutunud **geograafide,** eriti majandusgeograafia sektsiooni ettekanded. Katsetatakse uusi lähenemisviise ja meetodeid, samas kannatab aga pahatihti esituse selgus ja kandvus. Füüsilise geograafia üksmeelne esikohatöö, Maia Uibo (V k.) «Äravoolu jaotumine ja seos teiste looduskomponentidega (Eesti NSV näitel)», paistis silma uudse lähenemisviisi ja matemaatiliste meetodite asjakohase kasutamisega. Väga erilaadsetest majandusgeograafia töödest võitis pärast vaidlusrikast hääletamist medali Anu Kulli (III k.) «Väikeetnos ökosüsteemis (saamide näitel)», mis oli teistest üle ainekäsitluse väljendusrikkuse poolest. Geograafide konverentsid on teaduskonnas demokraatlikumad, ettekanded suunatakse kõigile kuulajaile, õppejõud ja üliõpilased on võrdväärsed osalised. Esinejad olid teaduskonnas noorimad, majandusgeograafia sektsioonis enamikus kolmandalt kursuselt.

Bioloogiasektsioonid olid üsna erilaadsed. Asjalikud, traditsiooniliselt arusaadavad ja konkreetsetest tulemustest rikkad olid zooloogide ettekanded. Parimaks tunnistati Sven Mäsese (V k.) töö «Otoliidi opaaksed ja hüaliinsed tsoonid», milles oli näidatud, mida saab välja lugeda kala kuulamiselundist.

Botaanika sektsioonis esitasid oma töötulemusi neli vanema kursuse üliõpilast, parimaks tunnistati Kristjan Zobeli (V k.) uurimus «Bioindikatsiooni metodoloogilisi probleeme», milles pakuti välja matemaatiline mudel samblikute saastustaluvusest.

Biokeemia, mikrobioloogia ja taimefüsioloogia, samuti geneetika ja tsütoloogia sektsioonis kuulati erialaselt kõige kitsamalt suunitletud töid. Suure töömahuga ja kaugele spetsialiseerunud uurimuste konkreetseid ja üksikasjalikke kirjeldusi on siiski võib-olla raske kuulata ja hinnata (geneetika sektsiooni medalitöö: Mare Teder «Platsenta aluselise fosfataasi polümorfism eestlastel»). Paljud sellesuunalised bioloogiatööd on seotud ulatusliku ja maailmas päevakohase teemaga, geneetilise informatsiooni erinevate edasiandmisvõimaluste uurimisega.

Üldisemad ja põnevamad, bioloogiateaduse üldpõhimõtteid ja metodoloogiat puudutavad ettekanded on koondunud teoreetilise bioloogia sektsiooni. Osa detailsetest kursusetööde ettelugemistest tüdinud üliõpilasi näeks heameelega teoreetilise bioloogia sektsiooni edasist laienemist. Probleeme tekitab veel auhindamine, traditsiooniliste väärtustega oli tänavuaastane medalitöö: Urmas Sutrop (IV k.) «Hüdatoodi mõiste ja selle kujunemine».

Teaduskonna ÜTÜ üldised mured on jäänud ikka samaks. Bioloogid kurdavad teemade kitsuse ja igavuse üle, kõikjal ei ole hästi korraldatud kontakt õppejõududega. Tööde tegemisel on iseseisvust igas sektsioonis võib-olla rohkemgi kui vaja, tihtipeale kurdetakse aga ÜTÜ ettekannete hindamispõhimõtete ja hindajate üle. (Teoreetilise bioloogia sektsioonis meeldis kuulajatele Aleksei Lotmani uudne ja ootamatu «Käitumise täpset kirjeldust võimaldava terminoloogia aksiomaatiline ülesehitus»). Jätkuvalt häirib eri sektsioonide isoleeritus, kasulik oleks ületeaduskonnalise mõttevahetuse ergutamine.

IVAR PUURA,
JÜRG TARVEL

Oleme muusikas

Muusika eile, täna, homme, ülehomme... Eile algasid viiendad Tartu levimuusikapäevad. Pildil üks varasemaid ja tänaseidki esinejaid Paap Kõlar «Radarist». Üliõpilasele meeldetuletuseks: 1979. aastal TRÜ komsomolikomitee alustatud levimuusikapäevadel hindas žürii parimaks ansambliks «Ruja», lauljaks Urmas Alenderi, instrumentaalsolistidest Reim Rannapi ja lauludest «Ei mullast» (M. Kappel — H. Runnel).

1980. aastal tõstis žürii teistest esimeseks üsna paljusid eri pillimehi ja hindas ka muid olulisi külgi. Peapreemia määrati Lembit Saarsalu kvintetile.

1981. aastal sai Grand Prix ansambel «Kaseke».

1982. aastal tegi oma valiku publik (parim ansambel **«Ruja», Grand Prix viis kaasa «Radar».**

Nüüd hindab taas auväärt žürii esinejaid, oma elamuse saab publik.

ANDRUS SALUPERE foto

*

Kas vaim on valmis, aga liha nõder?

Alljärgnevale loole võiks rubriigi pealkirjaks panna «Spordiorganisaator arvab». Tõepoolest, miks mitte sel'ist arutelu algatada? On ju tuntud tõsiasi, et sport pole jõudnud kaugeltki iga tudengini ja spordiasjad teaduskondades pole samuti korras. Mis on põhjused, kus on juured? Algus on nüüd tehtud, asja ühe kandi pealt lahatud. Mäletame, et filoloogiateaduskonnas, millest nüüd juttu tuleb, läksid spordiasjad paari aasta eest hoopis paremini: ülikooli spartakiaadil tuldi 1979. a. koguni teiseks. Nüüd on langus. Et põhjust kella lüüa on, näitab seegi lugu. Omad probleemid on kindlasti teistelgi teaduskondadel. Ärme jääme passiivseks, vaid kasutame võimalust ning paneme oma mõtted paberile. Ehk aitab avalik arutelu jääd liikuma panna.

«TRÜ» spordiosakond

Hämmastavalt sageli on siin-seal kõrva puutunud jutt, et ühele või teisele tudengile on sporditegemine vastumeelt. Veel enam, väidetakse, et sporti või mingit konkreetset spordiala koguni jälestatakse. Nõnda ütelnud humanitaarala naisüliõpilased.

Erinev on suhtumine sporti teaduskonniti. Kui näiteks geoneiu kannab meeleldi presentsturmat ja väljasõitudel õõbib telgis, olgu väljas vihm või lumi, siis enamik filoloogianeidudest sellega mingil juhul nõus ei oleks. Kas põhjus on selles, et naisfiloloog peab end liiga peenelt ja hingeliselt harituks ning tema jaoks ei eksisteeri välist «robustset» maailma? Loomulikult on ka filoloogide hulgas mitmeid aktiivse ellusuhtumisega, elurõõmsaid ja teotahtelisi inimesi, kuid siiski ainult väike osa. Kahjuks!

Kõige selgemini ilmneb soov ennast liigutada ja looduses viibida teaduskondade spordiüritustel. Filoloogidel on kolmel viimasel talvel toimunud teaduskonna suusapäevad. Ilusal kuppelmaastikul Lõuna-Eestis, sauna ja *sound*'iga, kultuuriprogrammi ja ööbimisvõimalusega katuse all. Vaatamata aga heale reklaamile ning eelmiste ürituste õnnestumisele tuleb sinna viimasel ajal hämmastavalt vähe rahvast.

Filoloogiateaduskond, üks suuremaid ülikoolis, tuleb suusapäevadele 50—60 inimesega! Kus on tõrge? Kas süüdi on mugavustunne (juba!) või hirm, et äkki pannakse sporti tegema? See kõik aga väsitab, ajab higistama ja pealegi (oh õudust!) võib lumme kukkuda. Või heidutab hoopis, et filoloogiateaduskonnas on noormehi vähe, seega jäävad väheseks šansid huvitavalt aega veeta? Vahest loobutakse ettekäändega: «Aga mis ma sellest saan?» ja loetakse värskes õhus viibitud nädalavahetus mahavisatud ajaks?

Ei hiilga filoloogid oma osavõtuga ju ka teistel spordiüritustel. Muidugi kui just kehalise kasvatuse õpetajat oma nõudmistega kukil pole ja kui kaalul ei ole arvestuse saamine. Haruharva on filoloogе näha ka teistel üliõpilasüritustel, mis ei puuduta just mõneti õpitavat eriala.

Arvan, et kõige tõenäolisem põhjus on siin loomuomane passiivsus. Et inimene lihtsalt on selline. Aga kuidas saab inimene «lihtsalt olla» selline, et on jõudnud spordi jälestamiseni? Kas sellistel inimestel tõesti ei teki imepärane rahuldustunne ning mõnus surin jalgades pärast väsitavat suusamatka? Kas neil ei teki hinges mingi seletamatu ühtekuuluvustunne hiigelmaratoni stardis, kus lausa füüsiliselt on tunda tuhandete inimeste toetus ning ühised eesmärgid? Või kas nemad ei tahaks rõõmu pärast seesmiselt avaneda ja hõisata, kui tähtsal suurvõistlusel võidab sinu kaasmaalane väikesest Eestist? Vaevalt, sest nad pole seda kõike proovinud, seepärast nad ei teagi, millest on tegelikult ilma jäänud.

Ei oska ütelda, mida taotlevad need inimesed, kes väidavad, et sportimine on neile vastik, kuid saavutavad kindlasti selle, et kaastudengid, kes spordiga veidi rohkem sõbrad on, neisse enam endiselt suhtuda ei suuda.

PEEP JAHILO,
eesti fil. III k. spordiorganisaator

Reis üle mere

Möödunud aastal täitus TRÜ puhkpilliorkestri tegevusest 20 aastat. Selle aja jooksul on kontserte antud mitmel pool. Kaugeimaks paigaks on senini Engels, kus käidi 1976. aastal. Seni on reisitud sisemaal, 22.—24. aprillini sai aga teoks esimene sõit üle mere. Nimelt toimus ELKNÜ Hiiumaa Rajoonikomitee kutsel kontsertreis Hiiumaale.

Esimest korda võeti pillid kotist välja juba praamil, tervitamaks meeskonda ja seejärel meretagust maad. Suurem kontsert toimus reedel Kärdla keskkoolis. Samal õhtul vaadati koos «Hiiu Kaluri» rahvaga «Tallinnfilmi» uut mängufilmi «Arabella» ning kohtuti näitleja Urmas Kibuspuuga. Laupäeval tehti ekskursioon mööda Hiiumaa vaatamisväärsusi ja kaunemaid paiku. Pandi oma ristid Ristimäel, käidi Tahkuna poolsaarel jm. Sel päeval oli ka Tiia, esimese ja seni ainsa hiidlasest orkestriliikme sünnipäev. Orkester käis teda sel puhul kodus õnnitlemas ja andis seal väikese kontserdi. Pühapäeval avas puhkpilliorkester Hiiumaal «Põuavälgu» rajoonivõistlused. Mürtsuv marss lisas nii mõnelegi pioneerile sammuhoogu.

Lõpuks peab veel märkima, et Hiiumaal praegu tegutsevat puhkpilliorkestrit pole. TRÜ orkestrit jäid sinna meenutama aga lahketele võõrustajatele kingitud vimplid. Orkestriliikmeil oli mere taga veedetud kolm sisukat päeva väikeseks puhkuseks ja vahelduseks enne lähenevat sessi.

SIRJE RATSO,
eesti filoloogia I k.

„Inimkonna tulevik on meie kõigi ühine asi"

14. aprillil esinesid teadusraamatukogu konverentsisaalis Tõraverest Juhan Ross ja Charles Villmann.

Juhan Rossi ettekanne käsitles Maa atmosfääri osa inimese arenemisel ning seda, kuivõrd inimese olemasolu Maal sõltub atmosfääritegureist. J. Ross näitas, kuidas inimtegevus ning tsivilisatsiooni üha kiirenev areng mõjutavad Maa ilmastikku nii praegu kui tulevikus. Kõneleja järgi on maakeral kaks võimalikku tulevikuväljavaadet. Juhul, kui inimene jätkab praegust energiapoliitikat sellega kaasneva üha jätkuva ilma soojemaks kütmisega, suureneb atmosfääris süsihappegaasi hulk, mis ei lase enam läbi Maa pinnast kiirguvat infrapunast soojuskiirgust, küll aga laseb läbi päikesekiirgust. Võib tekkida nn. kasvuhooneefekt sellest tulenevate kaasnähtustega.

Võimalik on aga ka Maa progresseeruv jahenemine.

See kõik võib toimuda juhul, kui inimesed jätkavad looduse tasakaalu rikkumist. Kuidas edasi elada, sõltub aga ka igast inimesest.

Charles Villmann käsitles kosmoseuuringuid nende minevikus, hetkeseisus ja tulevikus. Küllaltki tähtis osa on tänapäeva kosmoseuuringutes ka eesti teadlastel.

C. Villmanni sõnade kohaselt on Kuu ning peatselt ka kõik teised planeedid astronoomide tähelepanuvallast väljas ning jäävad geoloogide-geograafide uurida. C. Villmann näitas kosmoseuuringute ja -lendude tegelikku tähtsust rahvamajandusele kõikides elusfäärides. Nii on kontrollitud ka Eesti põldude kuivendamiskvaliteeti ning selgitatud välja paremad põllumaad.

Mõlemad esinejad rõhutasid kosmose rahumeelse kõlvamise vajalikkust. Milline tähtsus on maakera jahtumisel või soojenemisel kaugemas tulevikus, kui inimkonda ähvardab teadmatus nende enesetapus tuumakatastroofi läbi?

PEEP JAHILO

Pöördume anonüümsete autorite poole

Meie lehel on autoreid igast mastist: üliõpilasi, õppejõude ja veel mujaltki. Alati oled nendele lisandunud Sinagi — Anonüümne Autor. Ehkki Su kirjatükid kunagi trükki ei jõua (selleks on tarvis õ i g e t nime, aadressi ja staatust), oled Sa visa.

Toimetusse on saabunud küll teatriarvustusi, küll tirilimskeid. Anna andeks, meie lehe lugeja, et pole Sind tutvustanud selle uue värsi- või naljandivormiga (ei tea küll, kumb ta rohkem on). Tutvumise mõttes avaldame ühe sellise tirilimski:

Karl Pusser — KKT tudeng
kaua õhtuti kriminulli luges.
kui ta hommikul poksis
kotti jõuetult toksis
treener sedamaid läbi ta suges.

Kahlid Anonüümsed Autorid ja tirilimskite seeria isa Agu-Roobert Tirilimski!

Saame õige kord toimetuses kokku ja peame ühe vestlusringi. Mõtleme koos, ehk õnnestub välja anda näiteks bülletään «Anonüümne Sõna 1». Arvame ka, et silmast silma kohtumine oleks mõlemale poolele huvipakkuv. Pealegi ajab toimetus siin ka omakasu taga: siis pääseksime tagasilükatud kaastööde valvelauda viimisest. Aga ära siis väga pahanda, Agu-Roobert, et me seda ei tee! *«TRÜ» toimetus*

TÖÖD

Üliõpilased saavad töötada **valvuritena.** Pöörduda majandusmajja Kingissepa t. 18 valveülema poole toas nr. 104.

NB!

Täna ilmub ka venekeelne «ТГУ».

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 1791. MB-04938.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV ... Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (1339) Reedel, 13. mail 1983 XXXV aastakäik

Poliitpäeval

Kolmapäeval esines ülevabariigilisel poliitpäeval ülikooli rahvale Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu sekretär Lidia Murtazina. Ettekande teemaks oli naiste osatähtsus töös, ühiskonnaelus ja muidugi perekonnas. Praegu on 51 protsenti töötajaist naised, kõrgkooli õppejõudude seas on naisi 40 protsenti, niisama palju ka teaduses. Oleme harjunud nägema naisi peaaegu igal tööalal, mis talle jõukohane ja paslik. See on eeliseks võrreldes teiste riikidega, kus naise palk näiteks madalam sama tööd tegevast mehest. Ühiskonnatööski on naistel suur osakaal. On tekkinud aga uus probleem: vähe jääb aega kodule, lastele. Selleks on viimastel aastatel soodustusi, nii rahalisi kui töös (lühem tööaeg, kodustöötamise võimalus). Seda suunda arendatakse edasi. Kõneleja peatus ka üliõpilasperekondadel ning rõhutas vajadust neid veelgi rohkem toetada.

Oma ettekande järel vastas ta paljudele küsimustele.

OSAVÕTJAIST ESINEMISOSKUSENI

Tundub tavana, et üksikute puudustega üritus väärib üksnes kiidusõnu ja vaid ilmne läbikukkumine saab hurjutada. Et vältida väärarvamusi, ütleme otsesõnu: arstiteaduskonna ÜTÜ konverents 7.—8. aprillil LÄKS KORDA (vt. ka «TRÜ» nr. 10). Aga võib tuleval kevadel veel paremaks minna. Need kivid, mis siia kokku kogutud, pole mitte korraldajate kapsaaeda loopimiseks — selle suure töö tegijaile vaevalt et igati teenitud aitähki öeldi —, vaid kõigile tudengitele mõttes veeretamiseks, et seisvale kivile järgmiseks kevadeks sammal ei kasvaks.

«Aga kui me siiasamasse suure augu kaevaksime ja kivid maha matame?»

«Maha matame?»

«Ei,» naeratab Kiir, «siis on neid raske kätte saada, kui vaja on.»»

Kirjutatud on: tööd olid eksperimentaalsed ja referatiivsed ja neid oli palju. Siinkohal tahaks arutada, milleks tudengiteadus ja tema konverentsid üldse vajalikud on. Meie arvates on nende eesmärk teadustööks kogemusi omandada, esinemisoskust lisada ja — *last, not least* — kutsealaseid sügavamaid teadmisi saada. Ainult omandamine siis? Ei, eksperimentaalsed tööd kogenud õppejõudude juhendamisel toovad tihti ka käegakatsutavat ning referaatide kaudu on esinejal võimalus kolleegide teadmisi tarvilikult täiendada.

Aga kuidas siis on selle teadmiste juurdekuulamisega meie konverentsidel, et doktor Juhan kord rohkem teaks kui see, mida Juss sessi ajal palehigis eksamiks õpib? Kividega on lugu ikka nii et:

«<«See, mis ma sulle praegu ütlesin — see on teooria; kui sa veeretama hakkad — siis on praktika.»

«Ahah,» pomiseb Kiir silmi pilgutades, «teooria ja praktika.»»

Eksperimentaalsed tööd lähtuvad kateedri ja juhendajate uurimistöö suunast. Enesestmõistetavalt on nad sügavuti probleemi sees ja asjaga mittetegelejale raskesti mõistetavad. Sõltub kuulajatest, kui palju nad aru saavad. Paranema peaksid esinejate diktsioon ja kõnemaneer. Lubatud aeg — 10 minutit — jääb napiks, kui enne katsetulemuste kirjeldamist on vaja ka auditooriumile asja olemusest (resp. töö mõttest) ettekujutus anda. Seda muidugi eriti teoreetilisematel aladel.

Kõnekultuuri tõstmiseks oleks vaja oraatorikunsti õpetamist..., aga see on juba omaette jutt.

Referatiivse töö puhul peaks esineja suutma oma teadmisi kuulajaskonnale edasi anda; seda mitte pisiasjadest, vaid olemusest kõneldes. Mitmed õppejõud märkisid möödunud konverentsil ära pikaksläinud referaate. Konverentsile tulnu, kes peab tahes-tahtmata arvestama kiire teemavahetusega, ei võta mitmekümneminutilist talle võõrastesse detailidesse uppuvat teksti niikuinii vastu. Ettekandja teab juba isegi, aga teised tahavad ka teada!

(Järg 2. lk.)

Balti russistide teaduskonverents

Üleeile avati aulas Baltimaade vene keele õppejõudude VII teaduslik-metoodiline konverents «Erialast lähtumine vene keele õpetamisel rahvuskõrgkoolides». Konverentsi avas organiseerimiskomitee esimees, ENSV kõrg- ja keskerihariduse ministri I asetäitja Heimar Peremees. Tervituskõnega esines rektor prof. Arnold Koop. Külalisi tuli üle 150. Peale Balti vabariikide on esindatud Moskva, Leningradi, Taškendi, Ašhabadi, Buhhaara, Jerevani, Pensa, Kaluuga, Tbilisi, Krasnodari, Simferoopoli, Bakuu, Džizaki, Tšeboksarõ, Togliatti ja Kišinjovi kõrgkoolid. Kohale on saabunud mitmeid nimekaid õpetlasi: prof. Aleksei Leontjev Moskva Puškini-nimelisest Vene Keele Instituudist, prof. Sofja Folomkina Moskva Maurice Thorezi nimelisest Võõrkeelte Instituudist jt. Konverentsi tööst võtab osa ka üleliidulise kirjastuse «Võssaja Škola» peatoimetaja Anna Guskova. Töö toimub kahes sektsioonis. Konverents lõpeb täna.

TIIT MATSULEVITS

RSP ● RSP ● RSP RSP ● RSP ● RSP RSP ● RSP ● RSP RSP ● RSP ● RSP RSP ● RSP ● RSP ●

«Ükski jeti pole vastu juhtunud»

«Sel ekspeditsioonil oli kõik ebatavaline: Nepaal — äärmiselt põnev maa, tema loodus, rahvas, keel. Muidugi ka mäed. Kõik see oli sedavõrd fantastiline, et ei oskagi öelda, mis meile kõige mõjuvama mulje jättis. Kogu retk oli elamus.»

Nii alustasid 22. ja 23. aprillil Vanemuise 46 ringauditooriumis kaks Džomolungma-ekspeditsioonist osa võtnud alpinisti. Päikesest pleekinud habemik (pesueht mägedevallutaja!) **Vladimir Balõberdin** *tõusis möödunud aasta* **3. mail** *koos* **Eduard Mõslovskiga** *Džomolungma tippu, muide, hapnikumaskita.*

Vladimir Šopin *oli üks neist viiest ekspeditsiooni liikmest, kes tipule ei jõudnud. Kui ta 8. mai hommikul koos paarimehega tippu ründama asutas, tuli Moskvast radiogramm: seoses ilma halvenemisega kästi liigse riski vältimiseks kõik mäkketõusud lõpetada. Nii jäi tema Džomolungma-unistus täitumata.*

Koondist hakati kokku seadma ligi kolm aastat varem. Kandidaate oli üle saja. Peale valikkogunemisi Liidu kõrgmäestikes ja ränki katseid Meditsiiniliste ja Bioloogiliste Probleemide Instituudis valiti välja 16 meest.

«Kuidagi ei saa öelda, et just need 16 olid vaieldamatult parimad. Niisamasuguste võimete ja kogemustega sportlasi oli teisigi ja sellepärast oli meeskonda pääs igaühele suureks õnneks,» ütles Vladimir Šopin.

Ekspeditsiooni korraldamine oli seotud mitmete raskustega. Nepali valitsusele avaldasid survet Hiina ja USA, kes ei tahtnud näha Džomolungmal NSV Liidu riigilippu. Suuri sekeldusi oli ka varustuse kohaletoimetamisega. Nepal on madala arengutasemega riik ja korralikke teid on äärmiselt vähe. Nii tassisid kogu kraami pealinnast Katmandust kohale 400 kandjat, kelle hulgas oli ka naisi ja lapsi. Hoolimata kurnavast teekonnast tegid nad seda nurisemata, sest ekspeditsiooni teenindamine on neile peaaegu ainus viis elatist hankida.

Esinejad rääkisid veel paljust muustki. Mida sõnutsi edasi anda ei saanud, näidati slaididelt. Himaalaja-pilte vaadates tuli mõttesse üks sõna — eksootika. Kohaliku rahva ehe omapära, suurepärased mägedevaated, alpinistide teekond tipule mööda säravheledat jääd... Neilt piltidelt ei paistnud tippumineku ponnistused ega kümned eneseületamised. Aga nad olid.

Pärimisi tuli palju. Tunti huvi, kas peale mägede kuninganna vallutamist vähemad tipud veel ka ligi tõmbavad. Vladimir Balõberdin: «Džomolungma on küll ihaldatuim, kuid põnevaid mägesid on teisigi. Kõrgmäestiku ekspeditsiooni ettevalmistamine nõuab väga paljude organisatsiooniliste ja finantsküsimuste lahendamist ja on küllalt aeganõudev. Siiski on lootust, et 1985.—1986. aastal saab teoks Nõukogude alpinistide uus retk Himaalajasse. Tahetakse läbida marsruut, kus seni veel keegi käinud pole, nii nagu see ka Džomolungma-ekspeditsiooni puhul oli.»

«Teie Džomolungma-käigust on möödunud juba ligi aasta. Huvi teie vastu aga ilmselt ei kahane?»

V. B.: «Nii see on. Meid kutsutakse esinema väga tihti. Paari kuu eest tegime statistikat, millest selgus, et oleme esinenud umbes 30 000 kuulaja ees, lisaks ajalehelood, osalemine tele- ja raadiosaadetes. Võiks ju küsida, kas tüütuks ei lähe? Aga meil on neile kohtumistele sõites oma eesmärk — propageerida alpinismi, võita talle uusi poolehoidjaid.»

«Džomolungma tippu tõusu hind?»

V. B.: «Minule tähendas see poolteist aastakümmet tõsist tööd. Aga sugugi mitte tüütut, ka treening ning üldse kogu mäkketõusu ettevalmistamine on minu jaoks nauding.»

«Himaalaja on teatavasti lumeinimese kodupaik?»

V. B.: «No minule pole küll üksi vastu juhtunud. Jetidesse ja kõigesse nendega seotusse suhtun äärmiselt skeptiliselt. Nagu enamik teisigi alpiniste.»

TIINA KRUUS

Viimast korda RSP-83

Praegu on kõneaineks muusikapäevad. RSP-83 on juba minevik. Siiski oleks tarvidust otsad kokku tõmmata. Oleme rahvaste sõpruse päevi kajastanud ajalehes üksikürituste läbi, millest ei näe alati kogu suursündmuse kordaminekuid ja puudujääke. Tänaseks on üliõpilased oma arvamuse välja öelnud juba ka raadios ja televisioonis. Seepärast peaks kõnelema veel kord neist allhoovustest, mis tänavusi sõpruspäevi mõjutasid.

Komsomolikomitee sekretär ANDRUS LAUREN: «Selle õppeaasta sisse langesid ka ülikooli juubeliüritused, üliõpilaspäevad ja TRÜ komsomolipäevad, nüüd ka sõpruspäevad. Juubel oli erandlik nähtus, seda valmistati ette aastat paar. Ettevalmistusi tegema hakates kerkis küsimus: kas juubeliüritusi korraldab senine komsomolikaader, kellel 1982. aasta septembriks ülikool lõpetatud või lõppemas, või uued inimesed. Otsustasime vana kaadri kasuks ja arvan, et tegime õigesti. Nii oli üliõpilaspäevi ja teisi sündmusi korraldamas juba a.-ö. järgmine põlvkond, kellest mõned olid siiski ka varem suurürituste organiseerimisega mingil määral kokku puutunud. Kõike uut moodi muidugi teha veel ei söandatud, järgiti mõnevõrra eelkäijaid. Ka oli viimastel sõpruspäevadel uut hõngu: rulavõistlused, komsomoliveteranide kokkutulek, kohtumine alpinistidega jm.»

Sõpruspäevadele on väga raske üldhinnangut anda, sest kui mõni üritus ebaõnnestub, ei tohiks see veel teistele musta tooni anda ja vastupidi. Näiteks kukkus läbi kõnevõistlus. See tundub imelik, sest veidi hiljem kurtis raadios keegi tudeng, et tema oleks väga kõnelda tahtnud. Miks siis niisugune seletamatu passiivsuse-aktiivsuse segu? Ülikoolis oma ettepanekuga välja ei tulda, aga eetris passib öelda. Kui ta sõpruspäevadest oleks olnud huvitatud, poleks tal kõnevõistlus tähele panemata jäänud. Aga esinema ei tulnud keegi...

«Kõnevõistlusel peaksid esinema siiski kogu ülikooli parimad oraatorid. Selleks tuleb hakata teaduskondades eelnevalt kõnevõistlusi pidama. Sama lugu on taidlusega. Viimane konkurss kukkus ju läbi. Miks? Teaduskondade kultuurisektorite töö võrdus nulliga. Haarati ehk mõnel nööbist: «Kuule, sa laulad, mine tee midagi!» Aga nii ei saa. Näib, et loodetakse liialt suure komitee peale ja teaduskondade endi aktiivsus kaob.

Järgmiste suurürituste eel tuleks välja kuulutada ideevõistlus. Võibolla suudavad meie tegevust elavdada uued ettepanekud. Sisu ja vormi edasiliikumist näen ka teaduskondade üritustes. Tuleks anda igale teaduskonnale korraldada oma üritus, mis neid endid liidaks ja huvitaks. Selle peavad nad muidugi ise välja mõtlema ja see ei tohi olla tavaline puhkeõhtu.»

Sõpruspäevi kippusid varjutama levimuusikapäevad. Tõsi, esimest aastat olid nad sõpruspäevadest lahutatud ning peaorganisaator polnud TRÜ üksi. Kuid suur osa meie rahvast oli nendega ikkagi seotud. Kas nii lai tööpõld mõlema ürituse kordaminekus kaasa räägib, ei tea. Kuid kiirustamist, hakitust annab küll märgata, isegi sündmuste lehte toomisega. Võiks ju taga nutta vanu häid aegu, mil organiseerijad ka toimetuse töögraafikut arvestasid. See tähendab, et enne suurüritust pakkus organiseerimiskomitee tükk aega varem tutvustavaid materjale. Praegu tuleb meil piirduda üksnes kavaga, sellegi saame mitme küsimise peale viimasel minutil. Toimetusse jõudnud järjekordse anonüümse kirja autoril on õigus, kui ta nuriseb infopuuduse üle, lehte satub koguni valet infot. **Väike idee ka toimetuselt:** suurürituse aegu võiks eksisteerida üks pressikeskus. Sellesse kuuluksid kõik need, kes kuhugi kirjutavad, loomulikult tuleks kutsuda osalema ka teiste kõrgkoolilehtede toimetuste esindajad. Organiseerimistööga saaks siis juba tükk maad varem tutvuda. Ürituste ajal oleks vaja iga päev välkkoosolekuid, et teatada muudatustest, see väldiks eksitusi.

Arvan, et kõik eelöeldu ei varjuta sugugi sõpruspäevade ilusamat poolt, sest kes ikkagi tahtis ja viitsis, võis leida endale nii tõsisemaid kui ka meelelahutuslikke üritusi. Ja eelviimase lõigu kohta veel niipalju, et sellest poleks ma kirjutanud, kui viimaste ürituste puhul tendents just räägitu poole poleks kaldunud. Üliõpilane peaks lehest teada saama kõik vajaliku õigel ajal. Ja teada saama sedagi, kes mõne ürituse korraldajaist oma ülesandega toime ei tulnud. Kriitika olgu konkreetne.

VARJE SOOTAK

NÕNDA OTSUSTAS ŽÜRII

GRAND PRIX — «Radar»;
parimad: soolokitarr — **Nevil Blumberg** («Radar»), basskitarr — **Raul Vaigla** («Radar»), löökriistad — **Paap Kõlar** («Radar»), süntesaator — **Aare Põder** («Radar»), vokaal — **Tõnis Mägi** («Music Seif»), klahvpillid — **Rein Rannap** («Ruja») ja **Margus Kappel** (trio, «In Spe», «Kaseke»).
Üllatusauhind — trummiduo — **Ivo Varts ja Sven Himma** («Mahavok»), **preemia kõrge kunstilise taseme eest — «Kaseke», Heliloojate Liidu preemia heliloomingu eest — Rein Rannap, teine loomingupreemia — Margus Kappel, esimene loomingupreemia — Rein Rannap, parim lava*show* — «Magnetic Band», preemia helirežii eest — Eduard Kattai** («Radar»), **poeesia preemia — Hando Runnel ja Ott Arder, lootuse preemia — «Mahavok», humanistlike, inimlike ideede eest — Peeter Volkonski** ($E=mc^2$).

NII ARVAS PUBLIK

Parim muusikateos — Rein Rannap «Ilus maa», parim ansambel — «Kaseke», parim instrumentalist — Riho Sibul («In Spe», «Kaseke», trio).

* * *

Ligi 15 tundi muusikat. Žürii jaoks rõdu esimeses reas ka 15 tundi ja enamgi tööd. TRÜ üliõpilasi esindas žüriis arstiteaduskonna V kursuse tudeng, ansambli «Placebo» liige HENNO LIGI.

● Mida annab üliõpilasele, eriti aga üliõpilasest muusikule taoline võistluskontsert?

«Igale vähegi muusikahuvilisele tudengile annab see võimaluse kohtuda Eesti parimate ansamblitega, annab võimaluse hinnata Eesti levimuusika hetkeseisu.

Et Tartu levimuusikapäevad on kujunenud meie rokkmuusikute jaoks kõige tähtsamaks esinemisfoorumiks, siis püüab iga lauljapillimees anda siin oma parima, tõestada oma meisterlikkust. Põhiliselt kuuleme-näeme oma parimaid muusikuid ikka teleri-raadio vahendusel, kuid iialgi ei saa niisugust elamust kui kontsertsaalis istudes, kuulates näiteks Nevil Blumbergi või Raul Vaiglat, «Mahavokki» või «Kasekest» jne.

Juba taolise muusikafestivali õhkkond on see, mille pärast tasub kontserdile minna.»

● Enda suhe muusikaga (mänguriistad, algus, muusika TRÜ-s)?

«Õppisin kuuendas klassis, kui ema ja venna soovitusel asusin muusikakoolis akordioni õppima. Umbes samal ajal hakkasin ka veidi kitarri tinistama. 1979. aastal lõpetasin lastemuusikakooli ja sellega muusika õppimine piirdus. Praegune musitseerimine on mulle lihtsalt hobiks, enda ja sõprade rõõmuks.

Minu arvates ei peagi väikesed tudengiansamblid taotlema teab kui kõrget meisterlikkust. Olulisemaks funktsiooniks oleks sisustada väiksemaid tudengiüritusi (näiteks kursuseõhtuid), mis tihtipeale kipuvad lihtsalt diskoks kujunema.

Tore üritus on tudengite laulukonkurss, mis aitab leida uusi laulu- ja pillimehi, aitab ehk üle saada sellest liigsest tagasihoidlikkusest. Teinekord on kursusel või rühmas inimene, kes on küll pillimees, kuid keegi ei teagi, et ta laulda ja pilli mängida oskab.»

● Mida peate ise kontserdil paremini õnnestunuks?

«Lõppenud muusikapäevadel oli õnnestunud ja meeldejäävaid esinemisi küllaga. Väga toredaks kujunes taaskohtumine ansambliga «Mahavok». Võrreldes möödunudaastase esinemisega on ansambli edasiminek ilmne. Kõige meeldejäävamateks paladeks olid K. Kirme — R. Arrase «Metsade marss», H. Vaikmaa «Kärestik» ja R. Schulmani «Ei kellelegi». Kui ansamblile on seni esitatud pretensioone peamiselt vokaalse külje kohta, siis viimati mainitud loos oli mitmehäälne vokaal laitmatu ning jättis väga efektse mulje. Ansambli teeb publikule väga meeldivaks ka poiste vägagi korrektne esinemisstiil. On näha, et muusikat tehakse rõõmu ja entusiasmiga. Nii mõnegi teise esineja ülbe ja väljakutsuv käitumine laval on publikule sageli vastuvõetamatu.

Ansambel «Radar» esines ka seekord juba tuntud heal tasemel. Selle ansambli esinemised on jätnud mulle eranditult alati äärmiselt sümpaatse mulje. Ka seekordse *Grand Prix* andmine «Radarile» on täiesti õigustatud. Nende muusikute pillikäsitsust ja mängu puhtust iseloomustades võib kasutada ainult ülivõrdeid. Ansambli seekordsele võidule andis kindlasti palju kaasa ka väga hea helikvaliteet, mis sai mitmetele teistele ansamblitele seekord peamiseks komistuskiviks. Eriti kahju oli ansamblist «Elektra», keda raadiolindistuste järgi tunneme kui suhteliselt hea vokaaliga ansamblit. Seekord jõudis nende laul saali küll väga nõrgalt. Üldse jäi sellelt festivalilt rohkem meelde instrumentaalmuusika. Kõrget vokaalset taset suutis seekord näidata vaid Tõnis Mägi koos «Music Seifiga».

Omaette elamus oli muidugi G. Grapsi ja «Magnetic Bandi» *show*. Ansambli äärmiselt impulsiivne esinemine sundis saalis kaasa elama neidki, kes muidu vahest «Magneticu» austajate hulka ei kuulu. Äramärkimist väärib ka G. Grapsi füüsiline vorm.»

● Ja lõpuks: millal olite muusikas (kontserdi ajal hetk, mil ei tajunud midagi muud)?

«Selline hetk tekkis tõepoolest siis, kui esitati Rein Rannapi kantaadi «Ilus maa» kulminatsiooni — «Päike on kõikide päralt.» See oli niivõrd võimas ja hingeminev, et midagi muud peale muusika sel hetkel teadvusse ei jõudnud. See teos oli kahtlemata seekordsete muusikapäevade silmapaistvaim.»

● Kas teie ansambli liikmed ikka kontserdile pääsesid?

«Veel neljapäeva hommikul olin ma kindel, et seekordsed muusikapäevad jäävad küll nägemata, kuid siis selgus, et meie ansambli liikmetel on võimalik TRÜ klubist siiski pileteid osta.

Siinkohal tahaks tänada TRÜ klubi direktorit Heino Varikut, kes nii meie ansambli liikmeid kui ka teisi klubiga seotud inimesi piletite jagamisel meeles pidas.

Lõpetuseks veel üks ettepanek. Et levimuusikapäevade piletid on väga defitsiitsed, siis võiks näiteks järgmise aasta TRÜ lauluvõistluse üks auhindu olla vabapääsmed sellele üritusele.»

OSAVÕTJAIST...

(Algus 1. lk.)

Siin vist referatiivse töö mõte ja eesmärk ongi. Paha poleks ka illustratsioonidele rohkem mõelda. Kuulaja saaks siis palju paremini aru, juba sellepärast, et jälgib märksa suurema huviga, jälgib hoopis teistmoodi.

Jõudsime välja kurtmiseni, et kuulaja mõnikord esinejast aru ei saa. Ja peame olema valmis küsimuseks, kas ta alati tahabki aru saada, kas ta tulebki üldse kuulama?

Leidus sektsioone, kus kuulajaid oli vähem kui esinejaid ning nende kaasautoreid kokku. Kõik ÜTÜ ringi liikmed aga niikuinii kõnetooli ei lähe. Pärast viimaseid sõnu ja üksikuid küsimusi pakkis ettekande teinu tihtipeale oma paberid ja lahkus. Kolleegide töö vastu on huvi ikka väike küll.

Ega ometi hakka universaalsete geeniuste ajale järgnema ülespetsialiseerunud geeniuste või mittegeeniuste aeg? Inimest nii küll ravida ei saa.

Et probleem pole ainult sektsioonide oma, näitasid ka alustav ja lõpetav plenaaristung. Aastase töö kokkuvõtmise vastu võiks eeldada elavat huvi, istungil käsitletud hüpertooniatõve probleemide vastu samuti, kuid... Fotograaf ei leidnud filmilt kaadrit, mis kõlvanuks ajalehte — saal oli tühjavõitu. Milleks antireklaami vaja, arvas ta. Või sobinukski niisugune pilt iseloomustama tudengikonverentse? Käia plenaaristungitel oli ainsaks võimaluseks oma teaduskonna ÜTÜ seisust muljet saada. Jätkub omaenese ninaotsast küll...

Kes meist on patuta, visaku esimene kivi, öeldakse. Allakirjutanud ei julge ühineda selle tarkuse esimese poolega, kuid lohutavad end, et küllap päästis esimesed kivid veerema konverents ise, et küllap palju rohkematel tudengitel tekkis muresid ja parendamisettepanekuid, et kivide kokkupõrkamisel tekkivatest sädemetest jääb midagi tuha alla hõõguma. Kõikidele kiviveeretajatele julgustuseks laseb Oskar Luts öelda:

«Aga nad on ju suured.»

«Oh, koolivend,» vastab valitseja, «nad olid enne veel palju suuremad.»»

Soovituseks. Peaks mõtlema teoreetilise meditsiini sektsiooni ettekannete ümberkorraldamisele — liiga erinevad asjad on koos. Rohkem võiks hoolt kanda sektsioonide konverentside toimumisaja ja -koha teatavakstegemise eest. Meeles tuleks pidada, et esinemine mõjutab suuresti töö arusaadavust. Ja plenaaristungile tuleb vist teha täiendavat reklaami. Või ristida ta eestikeelseks ümber — öeldavasti on üks üritus seda parem, mida paremini ta kõlab. «Täiskogu istung» kõlaks täiesti akadeemiliselt ja kokkukutsuvalt ka.

Lõpuks paremast poolest. Arstiteaduskonna ÜTÜ konverentsil anti 14 tööle diplom ja ÜTÜ medal, 10 tööle diplom.

Diplom ja TRÜ ÜTÜ medal: J. Aru, L. Levkov, L. Borovik, I. Pahhomova; G. Timberg; R. Kolk, K. Kisand; K. Kisand, R. Kolk, E. Keskküla; V. Bogdanov; V. Tammist, L. Piiroja, E. Saar, M. Nõmmann; M. Nõmmann, E. Saar, V. Tammist, L. Piiroja; M. Jõgi, A. Märdin; K. Treijar, M. Arr; T. Hein; T. Kuddu; A. Raal, M. Raal.

Diplom: G. Gavrovski, J. Harro; A. Jõgi, K. Reva; K. Neilinn; R. Tolmov, R. Raukas; I. Soplepmann, V. Sildre; S. Suurorg, M. Ots, M. Mehilane; M. Õun, K. Rattasep; M. Talve; K. Luur, M. Pähn, T. Talving; M. Reitkam, E. Roster.

ANDRES GROSS,
JAANUS HARRO,
ravi II k.

Üldkirurgiaringis

Üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia ringil olid 29. aprillist 2. maini külas Leningradi Pediaatri Instituudi ÜTÜ üldkirurgia ringi üliõpilased koos juhendava õppejõu assistent E. Zujeviga. Külalised tutvusid mitme meie kateedriga, lähemalt üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedri tööga. Ülevaate kateedri uurimissuundadest ja perspektiividest andis selle juhataja prof. J. Sarv.

Külalistele näidati Tartu Kliinilist Haiglat ja uut lastehaiglat. Sügava mulje jätsid Leningradi üliõpilastele vanad õppehooned Toomemäel ning klassikalise muinasteaduse ja TRÜ ajaloo muuseum. Käidi ka kevadises botaanikaaias, oldi aulas maiaktusel ning võeti osa maidemonstratsioonist.

Sõprusürituste kulminatsiooniks kujunes kohtumisõhtu Leningradi ja Tartu ÜTÜ ringide vahel. Sellest võtsid osa nii meie kui ka külalisõppejõud. Ülevaate leningradlaste ÜTÜ tööst, uuritavatest teemadest andis külalisringi vanem E. Bogdanova, meie ringi teadustööst ja traditsioonidest allakirjutanu. Nii sai teoks sõprus- ja koostöösidemete loomine kahe üldkirurgia ringi vahel. Otsustasime hakata igal kevadel vahetama ÜTÜ konverentside delegaate. Järgmine kord kohtume Leningradis.

TIINA ZVIRGZDIN,
ravi VI k.,
üldkirurgia ringi vanem

MOSAIIK

Tartu V levimuusikapäevad kestsid neli päeva. Peale võistluskontsertide, millest teeme pikemalt juttu järgmises lehes, oli sel ajal linnas veel muudki huvitavat. Sellest allpool.

● 5. mail toimus EPA aulas levimuusikapäevade konverents. Esimesel taolisel üritusel esinesid **Georgi Garanjan, Valter Ojakäär, Arkadi Petrov, Rein Rannap, Rein Lang, Olav Osolin, Arseni Troitski, Dmitri Uhhov.**

Pikema sõnavõtuga esinesid **Valter Ojakäär** ja **Arkadi Petrov.** Mõlemad esinejad puudutasid terminoloogiaküsimusi. Valter Ojakäär rääkis terminitest «süva»- ja «levimuusika», mis alles hiljaaegu astusid traditsiooniliste sõnade «tõsine» ja «kerge» asemele. V. Ojakäär mainis ka, et levimuusika on meil peaaegu ilma jäänud asjatundlikust kriitikast. Oleks hädasti vaja spetsialiste, kes oleksid suutelised objektiivselt hindama levimuusikat. Suur ja tõsine probleem meie muusikas on tekstid. Väga paljud laulutekstid ei vasta tasemele. Lõpuks pani V. Ojakäär meie populaarsetele ansamblitele südamele: tuleb tõsiselt mõelda sõnumi üle, mille ansambel väljastab, ja laval tuleb end tunda lausa kasvataja rollis, sest teada on, et populaarsetel ansamblitel on noorte üle suur mõju.

Anatoli Petrov rääkis muusikaterminoloogiast üleliidulisest vaatekohast. Tema võttis vaatluse alla, kuidas nimetada muusikagruppi stiilist lähtudes. Samuti andis ta põhjaliku ülevaate nõukogude levimuusikast sõjajärgsetest aastatest tänaseni.

● **Neljapäeval võttis levimuusikapäevadele saabunud külalisi vastu prorektor prof. U. Palm.**

● Mitte ainult «Vanemuise» kontserdisaalis, vaid mujalgi kostis muusika. Kolmapäeval, 4. mail oli aulas **Rein Rannap** oma improvisatsioonidega. Läks täismajale. Neljapäeval, 5. mail oli aulas taas kontsert ja taas täismajale. Esinesid **Urmas Alender, Valdo Randpere ja Anne Adams.** Samal õhtul mängis TRÜ klubis tantsuks **«Magnetic Band».**

Reedel, 6. mail oli noortemajas «Sõprus» **džässikontsert** meie parimate muusikute osavõtul. Seal oli rahvast küll kahjuks vähevõitu. EPA aulas mängis **«Music Seif»** ja TRÜ klubis **«Rock-Hotel».** Viimane tantsitas 700 inimest. TRÜ aulas oli mõnus džässiõhtu **Tallinna kvarteti** osavõtul. Nii esinejad kui ka publik jäid väga rahule.

Laupäeval, 7. mail pidas EPA klubis tantsuõhtu maha **«Magnetic Band».**

● «Vanemuise» kontsertidel väljastati kokku **4000** piletit ja vabapääset.

Arhiivifoto. Tänavusel TRÜ lauluvõistlusel julgelt lavale astunud filoloogide ansambel. EVALD VELDEMANNI foto

* * *

Venia legendi

18. mail kl. 10.15 toimub V. Kingissepa 19 aud. 302 võimlemiskateedri dots. kt. pedagoogikakandidaadi Rein TORMI *venia legendi* loeng «Liigutusvilumuse kujunemise füsioloogilised ja biomehaanilised aspektid».

* * *

Esmaspäeval, 23. mail kl. 12.15 toimub keemiahoone aud. 430 orgaanilise keemia kateedri dots. kt. Jaak JÄRVE *venia legendi* loeng «Inhibiitoranalüüs ensüümkatalüüsi uurimisel».

NB!

KLUBIS

Laupäeval, 14. mail kl. 19 Kirjanike Maja külalisetendus «Marie Under 100». Luulet loevad Viiu Härm, Meeli Sööt, Aarne Ükskülа; avasõna Paul-Erik Rummolt; kaastegev Rein Mets klaveril.

Pääsmete müük 13. mail kl. 16—18 ja 1 tund enne algust.

Kell 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 15. mail kl. 22 kesköödisko.

KERGEJÕUSTIK

TRÜ meistrivõistlused peetakse 18. ja 19. mail TRÜ staadionil. Mõlemal päeval on algus kl. 17.30. Spartakiaadialad on 100 m, 400 m ja 4×100 m jooks ning kaugus- ja kõrgushüpe, kuulitõuge.

Sügav kaastunne Aili Soomustele
ema
surma puhul.
Rahanduse ja krediidi III kursus ja kursusejuhendaja

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 14. mail disko.

Pühapäeval, 15. mail disko.

PUBLITSISTIKAVÕISTLUSE

TÖÖDE ÄRATOOMISE VIIMANE AEG JÕUAB KÄTTE 15. MAIL.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 1891. MB-04961.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kogutäiteksemplar
Eesti ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (1340) Reedel, 20. mail 1983 XXXV aastakäik

Ahhaa! Midagi sealt ikka paistab! Tegime toimetuse postkasti lahti ja **publitsistikavõistluse** tööde asemel leidsime vaid ühe artikli. Tõsi küll, see oli vajalik ja mahukas kaastöö. Aitäh õigusteaduskonna üliõpilasele Reet Saksale, kes on paberile pannud noorspetsialistide õigused ja kohustused. Lugeda saab seda juba järgmises lehes. Aga publitsistikavõistlus? Lõppes see ju 15. mail. Mis seal salata, ütleme ära ka saabunud tööde arvu. See on 5. Kurb pilt. Miks? Aga olgu tänatud needki viis julget. Tööd anname nüüd žüriile ja juunis teatame hinnangud.

Kui maikuu lehed üle vaadata, siis märkad, et juba tükil ajal pole «Ühte nädalat» ilmunud. Tegelikult tundub aprillist tänaseni olevat üks suur nädal. Algas see **sõpruspäevadega** täpselt kuu aega tagasi. Esimese ürituse, Inglisilla laulude ajal istusid aga **teaduskondade pressisekretärid ja matemaatikute komsomolibüroo** koos Vanemuise 46 ühes auditooriumis. Teoks sai ammu oodatud kohtumine, kus vastastikku tunti huvi üksteise tegevuse vastu. Peagi loodame kohtumist lähemalt tutvustada ka «TRÜ-s».

Läbi sõpruspäevade ja ÜTÜ ürituste lähenes imekiiresti aprilli lõpp. 29. aprillil peeti aulas **maiaktus**. Sama päeva õhtul andis aulas oma semestrikontserdi **TRÜ Akadeemiline Naiskoor**. Kontserdiga tähistati ka Eesti NSV teenelise kunstitegelase, dirigent Vaike Uibopuu kahekümnendat tööaastat ülikooli naiskooriga. Kooriga seoses ei saa märkimata jätta veel üht tähtsat sündmust. Müügile jõudis heliplaat, millel meie naiskoori ja Tartu Akadeemilise Meeskoori laulud.

Aprill lõppes **looduskaitseringi** juubeliga Suures Taevaskojas.

Mairongkäigule järgnes mõneks päevaks väike puhkepaus ja siis läks muusikahuvilistele lahti **levimuusika«aed»**. Tulemused on teada, arvamusi mitmest lehest loetud. Levimuusika kontserdid tähendasid **«Tartu kevade»** algust. Nüüd näed ja kuuled näitusi ja kontserte lausa igal tunnil ja igal nurgal. Kolme aasta eest jätkus meil kõigil ettepanekuid edaspidise kujundamiseks. Nüüd hakkad juba mõtlema, et terve suvi läbi võiks linnapilti ilmestada mõni piltide ülespanek või musitseerimine. Ega peagi olema vahest terve ürituste jada, hea, kui nädalas paar korda võiksid mööda minnes seisatama jääda ja et oleks, mida tähele panna. Nagu ikka, osalevad «Tartu kevades» ka ülikooli kollektiivid. Eespool mainitud naiskoori kontserdile tuleks lisada ka kammerkoori kontsert aulas.

Mais pannakse punkt **EÜE** asjadele. Komsomolikomitees ongi praegu kõige palavam malevameestel. Mitu päeva kestis rühmade atesteerimine. Seekordne ülevaatus kujunes väga nõudlikuks. Oli neidki rühmafunktsionääre, kes teist korda komisjoni ette astuma peavad. Aga üldiselt läheb tänavune komplekteerimine hästi.

Ülikooli **parteiorganisatsioonides** tehakse aastase töö kokkuvõtteid. 10. mail alustasid aruande- ja valimiskoosolekuga arstiteaduskonna kommunistid.

Mai lõpetab üht või teistviisi kas siis aastase või semestri tegevuse. Eriti aga tudengil.

✣ «Pool ööd kirjutasin kursusetööd ümber. Kas teaduskond on suure või väikese tähega? No ütle ometi! Meil on õppejõud suur pedant niisuguste asjade peale.»

✣ «Meil peavad kõik diplomitööd masinakirjas olema. Kas võib ikka nõuda? Sellega on nii palju tüli. Ja see hirmus viitamissüsteem. Vahel tundub küll, et juhendajal on vist need igasugu märgid tähtsamad kui sisu jse.»

✣ «Oh, lektüüri on nii kole palju. Mina küll ei jõua lõpuni lugeda.»

✣ «Ära praegu küll küsi midagi, ma pean arvestuse ära tegema. Kaks eksamit vaja ette teha.»

✣ «Ah, et kus ma nii pruuniks sain? Matkal. Õigusteaduskonna sõudeklubi käis juba kolmandat kevadet enne sessi matkamas.»

Nädalad saavad sessi näo . . .

ESIMESE KURSUSE ÜLIÕPILANE!

4. juulil algab suvemaleva järjekordne töösuvi. See vältab 6 nädalat, 12. augustini. Töötame ülikooli objektidel või ülikooli šeflusmajandites ja -ettevõtetes. Praegu on veel võimalik valida sobiv rühm. Need tudengid, kes on füüsilisest tööst vabastatud tervislikel põhjustel, peavad TRÜ arstipunktist tooma vastava tõendi. Suvemaleva nimekirjadest ülikooli õppehoonetes on lisaks EÜE liikmetele välja jäetud ka noormehed, kes kutsutakse aega teenima. Lisaks esmakursuslastele on kohustatud tööle tulema ka juubelimalevast kõrvale hoidnud üliõpilased. Praktikale minejad peavad ilmuma suvemalevasse kohe pärast praktika lõppu. Majutatakse majandites, linnarühmad võivad elada ühiselamus, neile võimaldatakse soovi korral ka profülaktooriumi teenuseid.

Informatsiooni saab komsomolikomiteest. Suvemaleva '83 komandör on Raivo Maalinn (E 18—19 komitees või ka Leningradi mnt. 25—612); komissar on Toomas Tamman (R 14—15 komitees).

ELKNÜ TRÜ KOMITEE LIIKMED, TEADUSKONDADE KOMSOMOLISEKRETÄRID!

ELKNÜ TRÜ komitee selle semestri viimane istung toimub 24. mail kell 18.15. Osavõtt kohustuslik!

NB! Üliõpilastel ja töötajatel, kes tellisid üliõpilasmütsi, palutakse tulla komsomolikomiteesse.

Suure Taevaskoja ees

Suure Taevaskoja juures, igasügiseses omas paigas sai 30. aprillil kokku üliõpilaste looduskaitseringi mitu põlvkonda, sest ringil oli täis saanud kahekümne viies tegevusaasta.

Et aastad kaovad ja aastatega
tilkhaaval palgest kaob punagi,
see nii on seatud, see mind ei sega —
meid kõiki ootab see kunagi.

Las sadestuda mu liikmeis tina,
las närtsida lokkide lillenurm,
las tulla surmgi — ei karda mina.
Ma kardan seda, mis hullem kui surm.

Ma kardan seda, et süda tahkub,
kaob uudishimu ja rõõmus trots.
Siis alles minust mu noorus lahkub,
sestsaadik alles on kõigel ots.

Nende August Sanga värsiridadega («Soov») avas ringi teaduslik juhendaja (algusest peale!) Jaan Eilart kokkutuleku. «Tahaksin, et Sanga elutunnetus, trots ja uudishimu saadaksid meidki edasi!» Seda trotsi ja uudishimu on jätkunud juba kakskümmend viis aastat. Ilmselt kõik, kes on kunagi selle ringiga kokku puutunud, ei kahtle niisamasuguse teokuse jätkumises. Hetkelise seisakuga mälestati ringi esimest esimeest Leonhard Jaansoni ning teisi meie seast lahkunuid, kes ringiga seotud.

Veerandsajas sünnipäev ei saanud mööda minna autasustamisteta. TRÜ ühiskondlike erialade teaduskonna dekaan dots. Siina Lepik andis ENSV Kõrg- ja Keskeriharidusе Ministeeriumi nimel kätte aukirjad. Nendega tunnustati Jaan Eilartit, Endel Varepit ja Toomas Freyd. EPA poolt tervitas prorektor Armand Sukamägi. Põllumajanduse Akadeemia auaadressi pälvis Jaan Eilart, rektori kiituskäskkirja said Ülo Mander, Aita Mody ja Jaak Neerut. TRÜ aukirjas pälvisid kiituse Heino Mardiste, Jüri Jagomägi, Uku Alakivi, Kalev Pild ja Andres Tõnisson. TRÜ ÜTÜ nõukogu tunnustuseks oli ülikooli diplom ja ÜTÜ medal ringi juhendajale ja ringile. Ringi esimees Andres Tõnisson autasustas aktiivsemaid vilistlasi ja praegusi liikmeid mälestusesemetega ja vimplitega.

Päris algust tuletas meelde prof. Toomas Frey, kes oli kolmandaks esimeheks. Eeskuju polnud 1958. aastal veel kusagilt võtta. Ringi tekkimise eelduseks oli kahe mehe, esimese esimehe ja juhendaja olemasolu. Looduses lahtiste silmadega käia tahtjaid leidus, enamik neist jätkas siit saaduga looduskaitsetegevust oma töökohas. Tuli ju looduskaitseinstruktori eksam lausa komisjoni ees ära teha. Nüüd on ringi vilistlasi Looduskaitseseltsi igas osakonnas.

Et kokkutuleku ametlikum pool just Suures Taevaskojas aset leidis, andsid selle koha kohta selgitusi prof. Arvo Rõõmusoks ja kohalik kirjamees ning kodu-uurija Albert Ivask.

Pärast sissejuhatust ja lõunatundi liiguti Saesaare endise hüdroelektrijaama poole. Tolle hoones sai tutvuda alalise ekspositsiooniga Ahja jõe ürgorust. Edasi võis siiüvida ringi ajaloosse sõnas, pildis. Hämmastas kroonikute täpne ja mitmekesine töö. Igast aastast jutustab pildialbum, «aidaraamatus» on kirjas kõikidel üritustel osalenud, kaante vahele on kogutud kõik ringi kohta ajakirjanduses ilmunu jne. Ja veel teaduslike tööde kogumikud! Juubeliks jõudis valmis «Looduskaitsealaseid töid» 5. number.

Päeva teisel poolel jagus aega tuttavaid üles leida, traditsioonilisel käbiviskevõistlusel täpsust proovida, viktoriinis kaasa lüüa. Kohal oli ka Hendrik Relve metsameeste trio.

Kokkutulekuhetki jäädvustas kaameraga Peeter Tooming. Varsti võib sellest osa saada ka «Tallinnfilmi» ringvaates.

VARJE SOOTAK

● Kaks luuderohulehe-ühtsuse kandjat — ringi teaduslik juhendaja Jaan Eilart ja esimees Andres Tõnisson.

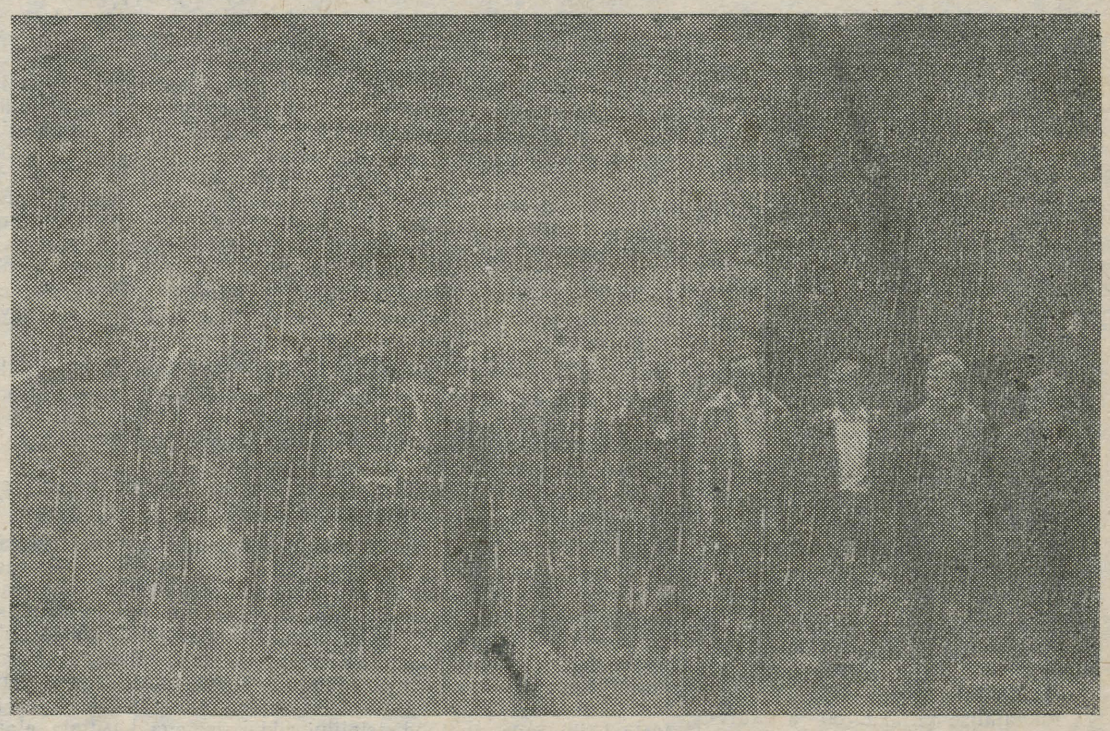

● Lugemist alustame vasakult: Toomas Frey, Ann Marvet, Mari Reitalu, Tõnis Täär, Helgi Aas-Vaga, Epp Talisoo-Kõiva, Juhan Voist, Ülo Mander, Urmas Peterson, Aldo Vaan ehk endiste esimeeste ülesrivistus (aga siin ei ole veel kõik). DANIEL MAASINGU fotod

EKP TRÜ komitees

● 4. mail võeti NLKP liikmeks **Arvo Kaerama** (bioloogia-geograafiat. V k.) ja liikmekandidaadiks **Aivar Tensing** (füüsikaos. V k.).

● 16. mail võeti NLKP liikmekandidaadiks **Kersti Aavik** (defektoloogia III k.), **Naidi Aabrams** (defektoloogia IV k.) ja **Henno Ligi** (ravi V k.).

Informatsiooni kehakultuuri- ja ajalooteaduskonna parteibüroo tööst TRÜ IV parteikonverentsi otsuse täitmisel andsid parteibüroode sekretärid dotsendid **A. Vain** ja **L. Eringson**. Sõna võtsid dotsendid A. Kiris ja A. Ots.

Administratsiooni parteibüroo tööst NLKP Keskkomitee 1982. aasta novembripleenumi suuniste täitmisel kõnelesid **E. Zimmermann** ja **Ü. Saag**.

Jätkus EÜE rühmafunktsionääride kinnitamine.

Komsomolikroonika

17. mail oli ELKNÜ TRÜ komitee järjekordne istung.

● Soovituse NLKP liikmeks astumiseks said **Alar Maarend (füüsikaos. V k.), Vahur Keldrima (arstit. IV k.)** ja **Aivar Pilv (õigust. IV k.)**.

Soovituse NLKP liikmekandidaadiks astumiseks said **Aivo Noormets (KKT IV)** ja **Silva Nurk (õigust. V k.)**.

● **Šeflussektori tööst koolinoortega rääkis sektori juhataja Andrus Lepikov (õigust. I k.)**. Põhieesmärk on ülikooli tutvustamine. Sellel aastal on käidud Pärnus ja Kanepis. Luuakse koolinoorte rahvusvaheliste suhete ring. Kavatsus on põrganud kooliõpilaste endi passiivsusele. Sektori töö tunnistati heaks.

● **Leninliku arvestuse hindamise kriteeriumidest andis ülevaate ideoloogiasektori juhataja Owe Ladva.** Esineja rääkis neljast alajaotusest, mida hinnatakse: 1) ideelis-poliitilise taseme tõstmine, 2) erialase ettevalmistuse taseme tõstmine, 3) ÜPP, 4) esteetiline ja kõlbeline kasvatus, tegelemine kehakultuuri ja spordiga. Täpsemalt mõnes meie järgmises lehes.

● Liikmemaksud on juba novembrist maksmata psühholoogiaosakonna IV ja V kursusel, ajaloo II kursusel, pediaatria I ja žurnalistika V kursusel; detsembrist eesti filoloogia V kursusel. Sellel õppeaastal pole üldse liikmemaksu tasunud vene õppekeelega füüsikaosakonna V kursus.

NB! Võlgnikel tuleb liikmemaksud tasuda hiljemalt 20. maiks!

Ministri käskkiri

Kauaaegse eduka teaduslik-pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest ning seoses 50. sünnipäevaga autasustati KKEH Ministeeriumi aukirjaga sünnitusabi ja günekoloogia kateedri dotsendi kt. **Helje Kaarmat.**

Aukirja pikaajalise teaduslik-pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku töö eest pälvis ka patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse kateedri dotsent **Eugen Murašev.**

ENSV Haridusministeeriumi käskkirjaga avaldati tänu vene õppekeelega koolide NSVL 60. aastapäevale pühendatud vabariikliku kirjandusolümpiaadi organiseerimise eest **professoritele Sergei Issakovile, Juri Lotmanile, Pavel Reifmanile ja Zara Mintsile; vanemõpetajatele Ljubov Kisseljovale (žürii esimees), Ann Maltsale, Peeter Toropile; õpetajatele Oleg Kostandile ja Maria Pljuhhanovale ning vanemlaborant Nikolai Neverdinovile.**

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga autasustati Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 25. aastapäeva puhul kauaaegse viljaka teaduslik-pedagoogilise töö eest **professoreid Endel Varepit ja Toomas Freyd ning ringi teaduslikku juhendajat Jaan Eilartit.**

Ministeeriumi aukirja kauaaegse eduka töö eest pälvis **kaubanduslabori juhataja Elmar Haljaste.**

Pikaajalise viljaka töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati **50. sünnipäeva puhul KKEH Ministeeriumi aukirjaga dotsent Jüri Lembrat, kantselei juhatajat Eili Roosti ja insener Luule Viitameest.**

Õnnitleme!

17. mail tähistas oma esimest juubelit kantseleijuhataja EILI ROOST. (Olgu märgitud, et selle aasta detsembris on tal teinegi tähtpäev — täitub 20 aastat tööle asumisest ülikooli.)

Teame, et kantselei täpsest tööst võib sageli oleneda kogu ülikooli hea maine. Seepärast on igati teretulnud, et selle allüksuse juhtijaks on Eili Roost, kes tänu varasemale tööle pedagoogika ja arhiivinduse alal on endas arendanud töökust, kohusetunnet, täpsust, korra- ja iluarmastust, tunnetanud sõbraliku koostöö vajadust. Jätkugu tal head tahet, jõudu ja printsipiaalsust nende omaduste kasvatamiseks ja arendamiseks ka oma nooremates kolleegides!

Soovime juubilarile edaspidiseks palju õnne, tugevat tervist, erksat vaimu ja rikkalikult rõõmuhetki nii töös kui kodus perekonnaringis!

Tugeva käepigistusega

BENITA VISSEL

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles ja tänas eeskujuliku töö eest 50. sünnipäeval dotsent **Jüri Lembrat**, kantselei juhatajat **Eili Roosti**, insener **Luule Viitameest** ja pearaamatukoguhoidjat **Elna Hanssoni**; 60. sünnipäeval koristaja **Erna Freimanni** ja puusepp **Aleksander Kuusi**; 65. sünnipäeval **Ilse Erdmanni**; 75. sünnipäeval majahoidjat **Alice Pärna** ning 80. sünnipäeval valvur **Olga Rekandit.**

Kirjastus- ja trükiosakonna juhataja **Marta Raisma**, tehniline toimetaja **Iraida Kallat** ja masinalladuja **Maria Dementjeva** pälvisid tänu kõrgekvaliteedilise ja operatiivse töö eest monograafia «Категория вида и способы действия русского глагола» väljaandmisel.

Ühiselamute konkurss-ülevaatus kestab

29. aprilli «TRÜ-st» võis teada saada, et Leningradi mnt. 27 ühiselamu oli kõrgkoolidevahelises võistluses meie parim. Täpsemalt öeldes on see kõrgkoolide ja keskeriõppeasutuste ühiselamute vabariiklik konkurss-ülevaatus (1982—1985). Vastavalt ENSV KKEH Ministeeriumi kolleegiumi otsusele moodustati ülikoolis konkursi organiseerimise komisjon ja žürii. 25. aprilliks oli žüriil mitu reidi tehtud ning ühiselamutest ülevaade olemas. Ühiselamutejuhtidel tuli esitada ka aruanne koos kehakultuuriürituste materjalidega.

Žürii liige, rektori abi kasvatusalal VIKTOR SEPP. Tuletame veel kord meelde, mida me ühiselamutes käies tähele panna tahtsime.

«Tahtsime näha kõike head, halva ees ei saa nagunii silmi kinni pigistada. Konkurss-ülevaatuse juhendis on kirjas järgmised punktid: ideelis-poliitilise kasvatustöö korraldamine, kehakultuuri ja sporditöö massilisus, vaba aja sihipärane organiseerimine, sisekorraeeskirjade täitmine, materiaalne baas, ruumide puhtus ja kord, toitlustamine, ühiselamunõukogu tegevus jne. Nii et vaatasime tõepoolest kõike.»

Mille poolest siis Leningradi 27 «torn» teistest üle oli?

«Sellest majast jäi meelde näitagitatsioon (stendidel kajastusid ülikooli juubel ja mitmesugused teised tähtpäevad). Ka majanõukogul on oma alaline stend. Seda oleks vaja igasse ühiselamusse. Üliõpilased ei teadnudki ju niisugusest konkurss-ülevaatusest, aga just stendilt oleks pidanud sellest teada saama, samuti teistest ühiselamu päevakajalistest sündmustest. Tundus, et majandusteaduskonna ja bioloogia-geograafiateaduskonna tudengite elamiskultuur on parem kui mõneski teises majas. Võiks leida veel mitmeid teisigi positiivseid külgi. Kokkuvõtteks peab aga ütlema, et ega see maja millegagi väga hiilga. Kõik on enam-vähem keskmiselt korras. Samal ajal ei torka silma suuri puudujääke.»

Teiseks järjestus filoloogide ühiselamu.

«Filoloogid püüavad hästi sisustada vaba aega. Žurnalistide hoole all on oma raadiosõlm, nn. Pänterraadio. Peale selle on ühiselamus korraldatud lauluvõistlusi, karnevale jm.

Selgitasime välja ka kolmanda koha omaniku. See on arstide ühiselamu.»

Millised tähelepanekud neist reididest veel jäid?

«Et ma olen ühiselamutes sagedane külaline, siis tunned paratamatult huvi, kas olukord paraneb või halveneb. Muret teeb mõnigi majanõukogu. Näiteks Tiigi t. 14 toimus vahetus ning just vahetuse ajal kippus kord käest ära minema. Kõige tõsisemaks probleemiks on endiselt valve. KOR peaks olema samuti väga sage kontrollija, eriti suurürituste ajal. Siis ei saaks ka ränki pahandusi juhtuda.

Näib, et ühiselamuküsimustega on palju tegelejaid. On kuulda arvamusi: «Meil on ju kasvatusprodekaan, miks siis veel ka mina?» Võiks hoopis küsida: «Kes siis veel kui mitte mina?». Iga dekaan, kursusejuhendaja, komsomolibüroo peaks huvituma sellest, kuidas üliõpilane elab. Võib-olla hinnatakse veel vähe ka ühiselamusaktivisti tööd. Ja miks peavad ühiselamutes elama üürivõlgnikud? Kohti ju ei jätku.

Lõpuks tahaksin öelda, et mais toimub jälle ühiselamukohtade jagamine. Juurde tulnud midagi ei ole. Osa kohti vabaneb seoses esimeste kursuste noormeeste armeesse kutsumisega. Nüüd tuleb meil majutada ka sada kehalise kasvatuse õppejõudu, kes tõstavad TRÜ-s oma kvalifikatsiooni. Üliõpilastele tahaksin öelda, et pärast sessiooni tuleb toavõti komandandile viia. Ka kaugõppijad ja suvemalevlased on vaja ära majutada.

Aga konkurss-ülevaatus kestab. Peagi vaatab meid üle vabariiklik žürii. II etapi kokkuvõtted teeme aasta pärast.»

VARJE SOOTAK

Kuidas möödus rahvakontrolliaasta?

TRÜ rahvakontrolli järjekordsel konverentsil arutati aastast tegevust ning valiti peagrupi uus koosseis.

Aruande esitas rahvakontrolligrupi esimees prof. Lembit Tähepõld. Lühidalt aruandest.

35-liikmelises rahvakontrolligrupis töötas aruandeperioodil 5 sektorit: õppe- ja teadustöö (juhendaja prof. R. Looga), majandus (vanemins. K. Talja), olme- ja sanitaar- (dots. J. Pärnat), töö- ja keskkonnakaitse (bioloogiadoktor A. Lind) ning organisatsioonilise töö sektor (dots. H. Kärtner).

Grupi tööd koordineeris büroo, mille esimehe kohustusi täitis prof. L. Tähepõld, büroosse kuulusid kõikide sektorite juhatajad ja sekretärina K. Taggel.

*

Tööplaanis sisalduvast oli üks olulisem õppe- ja töödistsipliin (see töö omandas erilise aktuaalsuse NLKP Keskkomitee novembripleenumi otsuste täitmisel). Jälgiti ülikooli 350. juubeli puhuks eraldatud vahendite hoidmist ja kasutamist sügissemestril, talviseks kütteperioodiks valmistumist ja energiaressursside kasutamist, sanitaar- ja olmetingimusi õppehoonetes ja ühiselamutes.

○ Kõrgkoolis on **õppe- ja teadustöö sektori** tegevus üks mahukamaid ja vastutusrikkamaid. Süstemaatiline õppe- ja teadusliku töö kontroll tõi esile järgmist.

Enamik üliõpilastest, õppejõududest ja teaduritest ning tööliststeenistujatest on distsiplineeritud ja töötavad kohusetruult. Samal ajal on ikka veel olulisi puudusi õppe- ja töödistsipliinis ning töö organiseerimises. Igas teaduskonnas leidub kursusi ja õpperühmi, kus üliõpilaste osavõtt loengutest, seminaridest ning praktikumidest on puudulik. Nii selgus 37 kursuse või rühma kontrollimisel 1982. aasta detsembris, et 25% ja rohkem puudujaid oli 13 juhul, üle 50% — 4 juhul. Kohati käiakse vähe ühiskonnateaduste loengutel ja seminarides. Palju puudutakse ka eriainete loengutest ning praktikumidest ja isegi erikursustelt (arsti-, bioloogia-geograafia-, füüsika-keemia-, filoloogiateaduskond jne.). Semestri algul hilinetakse sageli õppetööle. Õppeosakonna ja rahvakontrolligrupi ühine kontroll 9., 10. ja 11. veebruaril näitas, et õppedistsipliini rikuti kõikides teaduskondades. Eriti massiliselt puuduti filoloogia-, arsti- (vene ravi- ja spordimeditsiini osakondades), bioloogia-geograafia- ja majandusteaduskonnas. Suhteliselt madalam on õppedistsipliin pärast riiklikke pühi, esmaspäeva hommiku- ja reede õhtupoolikuti ning laupäeviti. Õigel ajal ei saabu õppetööle tagasi matkaklubi «Patrioot» liikmed. Paljud rühmavanemad ei täida päevikuid õigel ajal ja õigesti.

Administratsioonil ja rahvakontrollil tuleb tegelda korrarikkumistega ühiselamutes. Üks viimaseid juhtumeid leidis aset Pälsoni t. 23 ühiselamus, kus joomiselt ja korrarikkumiselt tabati mitmed ettevalmistusosakonna õpilased. Väheseks on jäänud komsomoliorganisatsiooni osa õppe- ja töödistsipliini tugevdamisel.

Kaugüliõpilaste osavõtuprotsent sessioonidest langeb, suureneb võlgnike arv (ajaloo- ja õigusteaduskond).

Ka õppejõududel on olnud üksikuid distsipliinirikkumisi (küllalt sagedane tunniplaani omavoliline muutmine, isegi õppetöö ärajätmine). Näiteks selgus kontrollimisel detsembris, et õppeosakonna tunniplaani kohast õppetööd ei toimunud 11 juhul 48-st. Tunniplaanide ebatäpsuse pärast on tulnud õppetöö semestri algul ära jätta. Mitte kõikides dekanaatides ei suhtuta tunniplaanide koostamisse täie tähelepanuga ja loominguliselt: arvestatakse õppejõudude soove, mitte aga õppeprotsessi kui terviku huvisid. Dekanaatides, kateedrites ja laborites ei panda kirja kõiki õppe- ja töödistsipliini rikkumisi ega kasutata alati mõjutusvahendeid.

Tööliste, teenistujate ning abipersonali hulgas on samuti veel tööle hilinemist ja omavolilist töölt lahkumist (majandusosakond, vanemtöödejuhatajajaoskond jt.). Samuti ei registreerita kõikides allüksustes objektiivselt ja õigeaegselt tööle tulekut ja töölt minekut.

Nendest puudustest on ette kantud ülikooli juhtkonnale, kes on võtnud tarvitusele abinõud puuduste kõrvaldamiseks, õppe- ja töödistsipliini tugevdamiseks ning töö paremaks organiseerimiseks.

○ Kuni sügiseni oli **majandussektoril** üks põhilisi suundi ülikooli 350. juubeliks ettevalmistamise kontrollimine. Pidevalt kontrolliti ka kütuse ja elektrienergia tarbimist. Selle kohta esitati õiend Tartu Linna Rahvakontrollikomiteele. Ülikool pidas üldiselt kinni eraldatud limiitidest: elektrienergiat hoiti kokku 4%, antratsiiti 249 t ja vedelkütust 40,3 t, mis seletub suhteliselt sooja sügise ja talvega. Oli objekte, kus ületati kulunorme kas ebaratsionaalse kütmise (Lutsu 7) või normide mittevastavuse tõttu (Mitšurini 38/40, staadion ja paadisadam). Ka elektrienergia kasutamisel on puudusi — ühiselamutes ei lülitata pliite pärast kasutamist alati välja, auditooriumidest lahkudes ei kustutata sageli tuld. Ülikooli majandustegevuses esineb ka terve rida puudusi, mis takistavad normaalset tööd.

Endiselt on probleemiks Nooruse t. 9 õppehoone ja Nooruse t. 5 ühiselamu kütteprobleemid, viimases on häireid ka vesivarustuses. Väga jahe on Lutsu t. 2 ja vanas anatoomikumis, eriti nädala algul. Põhjus: ei ole kütjaid. On ka liigset soojustamist (keemiahoone, Vanemuise 46 õppekorpus), mis on tingitud suutmatusest paigaldada drosseleid kütmise reguleerimiseks. Ikka veel on ülikoolis läbijooksvaid katuseid (füüsikakorpus, kehakultuuriteaduskond, keemiahoone jt.).

Rasketes tingimustes peab töötama automajand. Autosid pargitakse 20 erinevas kohas. Neid remonditakse väljas. Garaažil puuduvad abi- ja korralikud riietusruumid.

Ehitusjaoskonna praegune tootmisbaas ei vasta oma mahult ega tingimustelt vajadusele.

Need raskused ei tohiks siiski olla distsipliinirikkumiste otseseks põhjuseks, mida majandustöötajatel esineb suhteliselt palju. Nii karistati 15 töötajat, 12 töötajat on vallandatud.

Rida probleeme majandusvaldkonnas on ka teistes allüksustes. Teadusraamatukogu rahvakontrolligrupp on osutanud pidevat tähelepanu vaegtööde täitmisele uues korpuses ning ajaloo- ja keeleteaduskonna raamatukogu remondile, mis venis. Nurinat tekitas remont ühiskonnateaduste õppehoones. Kehakultuuriteaduskonna rahvakontrolligrupp tuvastas aasta lõpul uue spordikompleksi väljakute kasutamatust, raskusi spordiinventari kasutamisel jm. ÜMPI rahvakontrolligrupp leidis, et mitmeid kallihinnalisi aparaate ei ole ruumipuuduse või remondiraskuste tõttu tööle rakendatud. Füüsikaoskonna rahvakontrolligrupp viitas oma aruandes auditooriumide varustatuse puudulikkusele ja vaegtööde venimisele uues füüsikakorpuses.

○ **Olme- ja sanitaarsektor** tegi sügissemestril reide mitmesse ühiselamusse. Sanitaar- ja olmeküsimustele on pidevalt tähelepanu osutanud ka teaduskondade rahvakontrolligrupid. Eriti aktiivsed on sel alal olnud filoloogid, majandusteadlased, füüsikud. Ajalooteaduskonna rahvakontrolligrupi aktiivsel kaasabil on välja selgitatud suured puudused Pälsoni t. 23 ühiselamus, kus peale nimetatud korrarikkumise esineb üldist korralagedust, ruumide ebaratsionaalset kasutamist jm.

○ **Töö- ja keskkonnakaitse sektor** kontrollis botaanikaaias ja füüsikahoones paiknevaid kateedreid. Sageli avastati puudusi.

Tööõnnetusi pole viimasel ajal olnud. Keskkonda saastavaid töid ei tehta.

○ **Organisatsioonilise töö sektori** põhiline ülesanne oli nii TRÜ rahvakontrolligrupi kui ka allasutuste gruppide töö organiseerimine ja suunamine.

Suurt abi on rahvakontrolligrupp saanud EKP TRÜ komiteelt ja Tartu Linna Rahvakontrollikomiteelt.

(Järg. 4. lk.)

Helimere lainetel 1.

Kevadel on Tartus päevi, mil oleme muusikas, tema lummuses. Nõnda on see olnud juba neli aastat, nõnda oli see tänavugi. Peeti V Tartu levimuusikapäevad.

Sõpruspäevade sees sündinud, on muusikapäevad nüüdseks välja kasvanud nii RSP-st kui ka ülikoolist. Tänavu toimus üritus «Tartu kevade» raames ja korraldasid Tartu Linna Täitevkomitee kultuuriosakond, TRÜ ja EPA komsomolikomiteed, noortemaja «Sõprus».

Nagu ikka, tõid muusikapäevad elevust mitmele poole. Nõndamoodi saab neid jagada mitmesse gruppi. **Muusikud**, *kellele need päevad on üheks peamiseks stiimuliks ja peaaegu ainsaks võimaluseks võrrelda end teiste eesti levimuusikutega;*

Aga muusikapäevadel sukelduvad nad kõik helidesse. Nüüd, tagantjärele, mil tulvav helimeri juba nädalate taha jäänud, võib öelda, mis laineharjale tõusis, mis põhja vajus. Eelkõige paneme kirja need, kes «Vanemuise» kontserdisaalis 5.—8. maini helidemerel ilma kujundasid. **«Kaseke» koos Urmas Alenderiga, Urmas Lattikase kvintett, trio Kappel—Varts—Sibul, «Kontor», «Music-Seif», «Mahavok», «E=mc²», «Kolmikhüpe», «Meedium», «Fix», «Argos», «Hetero», «Poco», «Magnetic Band», «Ruja», Rein Rannapi kantaat «Ilus maa» koos Tallinna koolinoorte segakooriga, ansambliga «Kaseke» ja Urmas Alenderiga, «Atrium», «Elektra», «Laine», «Radar», «In Spe» ja «Kaseke».** *Nii mindi helidemerele. Allpool püüame seda teekonda kujutada inspireerituna heliteostest, osade kaupa. Et tegu ikkagi merega, siis on vahepealkirjadki sedalaadi.*

HELITORMIDE VÕIMUSES

Pärast esimest kontserti nägin morni näoga Olav Osolini. Paha tuju põhjused jäid kontserdi esimesmuidugi ka ainult helimeeste käela peale panna, aga heli oli seekord paigast ära küll. Niivõrd paigast, et see sunnib otsima teid, kuidas asja parandada. Esimesed ettepanekud on juba tehtud (helimeestele seminar!).

Tormid helimerel jätkusid. **«Elektra»** *laul ja meloodia kadusid kuhugi olematusse. Nii jäi hoopis kahvatuks sümpaatse lauljatari Kadri Hundi esinemine. Siis loominguline kollektiiv* **«Totu Cool»**. *Üllatus, sest «Elektra» meestel oli abiks pillimehi «Päratrustist». Totu (Hardi Volmer) oli laval oma tüüpkostüümis, peas tuttav laia äärega kübar, käes futu trumm. Esinemise alguseks ka lühike sissejuhatav sõnavõtt Totult. «Ansambel mängib teaduslik-fantastilist neurorokki.» Siis asus ansambel rahvast naerutama. Alles hiljuti moes olnud futu-stiili parodiseerimisega ja ilmselt ka tekstiga. Sõnad kadusid kahjuks jällegi helidemöllu.*

Nemad polnud ainukesed, kes heliga alt läksid. Eriti häiris kõrva (seda korduvalt) bassi ülevõimendatud jõmin.

Nii elasime üle helitormid, milles muusikutelgi vähe süüd polnud (kattuvad partiid, halb seade jne.).

ÜLLATUSTE SAAREL

Esimese kontserdi teine esineja oli **Urmas Lattikas oma ansambliga**. *Vähemalt Tartus tundmatu kollektiiv. Ometi võitis kvintett kohe sümpaatia. Mängiti mõnusa ja selge helipildiga džäss-rokki. Head olid Tauno Saviaugu flöödisoolod. Alustati marsitaktis «Piduliku avamänguga». Siis tuli meisterlikult Chick Corea «Sicily». Nõndamoodi jätkatigi pisut ladina-ameerikalikus, võiks öelda helge helipildiga. Jätkusid äpardused helivallas. Päris täpseks saadi heli ja mängiti end lahti alles viimaste lugude ajaks. Aga igatahes oli ennast tutvustatud väga meeldivalt. Ansambel esitas kaks lugu ka lauluga (külalisena Sven Himma). Nüüd oli kohe teine asi. Mõlemad laulud olid Hando Runneli tekstidele. Ja nagu pahatihti juhtub — elasid muusika ja sõnad omaette elu. Ehk teisisõnu: instrumentaalseade jäi sõnadele alla. Siit edasi veel paljuräägitud «sõnade-viisi» probleemist. Ilmselt arvatakse, et peamine on populaarse autori (praegu H. Runnel) tekst, muu on teisejärguline. Aga nõndamoodi, omalt poolt midagi lisamata, jääb asi väheütlevaks: sõnumita. Nii pikalt sai neist asjust räägitud seepärast, et taolisi vääratusi oli veelgi.*

Urmas Lattikase kvintett pakkus aga lõppkokkuvõttes muusikasõpradele esimese üllatuse.

Laval on kaks meest — **Riho Sibul ja Ain Varts.** *On kaks kitarri. Need räägivad omavahel, käib kitarride dialoog. Alguses kuidagi uniselt, siis üha pingestatumalt — kitarrid lummavad. Siin näed, et mehed tunnevad mängimisest naudingut.*

Tuleb **Kappel**. *Nüüd musitseeritakse kolmekesi. Alguses mõjub klaver külmana, kuidagi tehnokraatlikult. Siis on kõik kolm juba üks. Kappel «unustab» end soolosse. Tunned värinaid, kui Sibula ja Vartsi kitarrid «räägivad» üht. Nad lõpetavad. Üllatus neile, kes triot varem pole kuulnud, elamus kõigile.*

RAIVO LOTT

● **Tõnis Mägi teenis oma võimsa hääle ja lavalise sarmiga tunnustuse kui parim laulja.**

● **Alati rõõmsameelne ja väsimatu Gunnar Graps.**

EVALD VELDEMANNI fotod

organisaatorid, *kellel hool ja mure ürituse laitmatu õnnestumise eest;* **žürii**, *kelle huvides eesti levimuusika edetabelisse panek;* **muusikaspetsid**, *kel soov praegusest levimuusikaseisust ülevaadet saada, midagi uut avastada, oma tõekspidamistele kinnitust leida;* **ajakirjanikud ja muusikakriitikud**, *kellel iga asja kohta oma arvamus ning seda kohe ka avalikkusele kuulutavad;* **publik**, *kes püüab olla helides, tahab leida siit endale oma;* **kiibitsejad**, *kellel tähtis saada defitsiitsele üritusele pääse, kuuluda «äravalitute» hulka, tõsta sellega oma prestiiži.*

se poolde. Siis laulis **Urmas Alender, teda saatis «Kaseke».** *Mis saali jõudmata jäi, oli Alenderi hääl. «Nii nulliti ära meeste kuudepikkune töö,» ütles Osolin. Ka Urmas Lattikase kvintetil ei laabunud kõik heliga, ehkki lõppkokkuvõttes nende esinemine õnnestus.*

Et levimuusikapäevadest juba mõni aeg möödas, siis on jõutud ka nende kohta ohtralt sõna võtta. Peaaegu iga kirjutist läbiv teema oli heli kvaliteet. Tõepoolest, asjale tagasi vaadates on mälus rohkesti müra, kakofooniat ja musta heli, hoopis vähem aga midagi selgepiirilist ja ilusat. Seda kõike ei saa

Rakuteooria

Eesti Loodusuurijate Seltsi teoreetilise bioloogia sektsioon ja ÜTÜ teoreetilise bioloogia ring korraldasid sellel teemal Haeskas 6.—9. maini IX Eesti teoreetilise bioloogia kevadkooli. Schleideni ja Schwanni rakuteooria on üle 150 aasta üks suuremaid bioloogilisi üldistusi. Selle järgi on rakk elusloouduse põhiühik. Teiselt poolt aga puudub tänini rakkude päritolu ajaloolist arengut ja kõiki eluavaldusi kokku võttev rakuteooria.

Kevadkoolis peetud ettekanded raku evolutsioonist, rakust kui elusloouduse põhiühikust, muutuvast ja arenevast süsteemist ning raku matemaatilised ja ainevahetuslikud mudelid andsid kuulajaile hea ülevaate praegustest teadmistest ja raku uurimise edasistest suundadest. Tõdeti, et teadmisi rakust saab avardada ainult ühe tervikliku, paljusid paratamatusi arvestava mudeli raames. Niisugused mudelid toovad paremini esile lüngad meie teadmistes ning aitavad mõista raku kui tervikut.

Ohtuti toimusid arutelud «Mis on elu?», «Eluteaduste eetika» ja «*Quo vadis* bioloogia *Estonica*?»

Rõõmustas üliõpilaste agar osavõtt aruteludest. Vaidlus Eesti bioloogia üle kasvas üliõpilaste eestvedamisel vaidluseks «kuhu läheb bioloogia õpetamine meie ülikoolides».

Kevadkooli kokkuvõtteks sobib sentents *«Omne vivum ex cellula»*.

URMAS SUTROP,
bioloogia IV k.

PANE TÄHELE

„PILGAR"

(27.—30. maini ülikooli klubis)

«Pilgarit» alustame reedel, 27. mail kl. 21. Täpse info leiate erireklaamist, mis jõuab kõikjale nädala lõpuks. **Kavas:** diskokonkurss, kantriõhtu, ansamblid, filmiprogrammid, malesimultaan, väliskommentaatorid, «Randevuu»-*show*, sportlikud ülesastumised ja jõukatsumised, tantsudiskod, kus filmilindivahendusel võimalik kohtuda kümnete maailmakuulsustega muusikavallast, programmid ja *show*'d, kus esinevad tuntud ja seni veel tundmatud kuulsused. Iseenesestki mõista on varuks üllatused. Need jätame saladusse nagu üllatused ikka. Avatud on baar.

«Pilgari» kõigi ürituste külastamiseks on mõeldud **abonementpääse**, mida on võimalik saada **esmaspäeval, 23. mail kl. 16—19 ja 24. mail kl. 11—13 ülikooli klubi massitöö osakonnast. Pääsmeid üksikürituste on võimalik saada klubist vahetult enne ürituse algust. Püsima jääb nõue, et klubi uksest sisenedes oleks Sul ette näidata oma üliõpilaspilet.**

Kohtumiseni maratonil!

„Subbota" - teatri maskimängust

Märtsis toimusid Tartus ülikooli klubi ettevõtmisena üliõpilas- ja noorsooteatrite päevad.

Osavõtjaid oli napilt, kogu päevade täide oli kolme külalisteatri kanda. Need olid GITIS-e V kursuse üliõpilased, tulevased muusikateatrite näitlejad, kes esitasid J. Offenbachi «Operetitunni» ning R. Rogersi «Oklahoma», Vilniuse Inseneri-ehitusinstituudi miniatuuriteater kahe estraadikavaga «Šupins '82» ja «Gintare» ning lõpuks nn. noorsooteatreid esindav Leningradi eksperimentaalne teatriklubi «Subbota» samuti kahe lavastusega — «Teatraliseeritud ring» ja «Viis nurka».

* * *

Võrdlemisi stampsest operetietendusest ning vaatajas kaassüüdlaslikku piinlikkust tekitaval isetegevusringi tasemel esinevast leedulaste estraadist erinevana, omanäolisema ning mõttekana tõusis esile «Subbota»-teatri õhtu.

Teater-klubi loodi 1969. aastal, organiseerijaks oli ja praeguseks kunstiliseks juhiks on teatrikriitik J. Smirnov-Nesvitski. Teater on olemuselt noorsooteater — nii tegijateks kui ka pakutava otseseks adressaadiks on noored.

Teadsime sellest kollektiivist ainult tema olemasolu, nii läksingi vaatama järjekordset etendust järjekordse teatri esituses. Ei mingit eelhoiakut ega -arvamust.

Vorm, mille subbotalased eneseväljenduseks valinud, pole etendus tavalises mõttes, vaid pigem laululis-tantsulisse ümbrisesse paigutatud sõna, mis kannab mõtet, püüab edastada sõnumit.

Publiku ette astuti veendunud tahtega tehä võimalikult selgeks (lausa puust ette), kuivõrd tuimad, resigneerunud, enesessekapseldunud ning inertsed oleme meie siinpool kujuteldavat lavapiiri. Kui seda tõsiasja oli piisavalt rõhutatud, demonstreerides kontrastiks endid kui ülikontakteeruvaid ja aktiivseid, sai vaatajale selgeks ka etendatava eesmärk. Nii vahekorra selgitamiseks kui iseenese ja oma ideede ning kasutatavate võtete tutvustamiseks oli mõeldud esimene osa õhtust, «Teatraliseeritud ring». Selgub missioon, mille subbotalased enesele täita võtnud. Otse ja siiralt, säravi silmi publikusse mängides tahavad nad kõigutada tuimuse ning osavõtmatuse tõket nii vaataja hinges kui endi ja publiku vahel. Lihtsalt ja puhtalt pakutavad emotsioonid eeldavad samasugust avasilmi vastuvõttu, kuid võivad jääda mõjutuiks, põrgates vastu riuklevkavalat, skeptilist suhtumist.

Võib ju ka nii, aga kui publiku moodustavad arenenud (eeldatavasti) mõtlemisvõimega inimesed, näiteks selline sotsiaalne grupp nagu üliõpilased, siis paistab selgelt välja tegijapoolne vajakajäämine süvenemises. Välise aktiivsuse taha kaob ära sisemine. Sisemist staatikat ei õigusta kuidagi ka maski kui kujundi, üheplaanilisuse, üheseltvõetavuse sümboli sissetoomine.

Mask muutub märksõnaks, läbides mõlemat lavastust: sihilikult ühemõõtmelised, tasapinnalised tegelased, keda välja naerdakse. Kahjuks ei tõuse naerjad ise naerdavast kõrgemale ning lavastuses «Viis nurka» on mask takistuseks, vähendades võimalust jõuda eesmärgile, s. t. publiku kaasahaaramiseni.

Käsiteldavate sotsiaalse sugemega probleemide tõsidusele oleks vajalik vastata omapoolse süvenemisega. Tahaks näha tõsiselt ilmnevat huvi inimolemuse ja seda ümbritseva keskkonna vastu, mis viiks kaugemale praegusest võrdlemisi tavapärasest agitkavast, mida vürtsitatud emotsioonide küllusega.

Nähtud kahe etenduse põhjal jääb tutvus subbotalastega kesiseks nii sisult kui mahult. Ometi on ilmne nende suundumus üldinimlike ja ka tänapäeva sotsiaalpsühholoogiliste probleemide poole. Kahjuks jääb teostus alla mõttele, mille väljendamine nõuaks süvenenumat, juba mitmeplaanilist käsitlust. Praegu on valdavaks ärevad ohked, ägedad rinnapaisutamised, millega väljakujunenud suhtumisi ei muuda.

Hinnates nähtut nende mõõdupuude järgi, mis esinejad ise annavad, saab kokku (nagu eespool öeldud) võrdlemisi heal tasemel tehtud agitkava, mis propageerib siiraid suhteid, usalduslikke ja otsekoheseid vahekordi, vaimuharimise vajadust ning sekka taunib (ehkki tagasihoidlikult) liigset ratsionalismi, kainet arvestust.

Kõige eelöeldu kõrvale saab siiski panna ka paremat, mis moodustab väärtuslikuma osa nähtust: ühtne ja tugev meelestatus, mänguline ja rõõm, mille tõttu pakutav tervikuna saab vastuvõetavaks. Kõlapind, mis saavutatakse, on emotsionaalne, kuna mängitaksegi erinevaid emotsioone, mis ilmnevad tänu väljastpoolt tulevaile impulssidele. Kuid võimendub mitte põhjusena oluline impulss, vaid emotsioon.

Tagantjärele meenub vaid üks kujund, mis oli vajalikul määral varustatud nii mõtte- kui tundelaenguga, et iseseisvaks ning kõnekaks muutuda. Inimeste võrdlemine antennidega, mis kaotanud kontaktivõime. Ühine on vaid tuul (kas mitte mõelda aega ja inimsuhteid laiemas mõttes), mis kõiki ühtviisi kõigutab ja vaikselt helisema paneb, tekitades ühtekuuluvuse hetkelise illusiooni.

Ajakirja «Teatr» 1982. aasta üheteistkümnendas numbris kirjutab T. Zabozlajeva, et subbotalaste kunst on otsingud, harmoonia otsingud, mis peaks valitsema nii inimese sees kui ka tema ümber.

Nemad ise, tegijad, võivad ju jõuda harmoonia tunnetamiseni endis, kuid publik, kes näeb nende kitsa tagamaaga tegelaskujudest läbi, ja kaugemalegi, tuginedes iseenda poolt läbielatule ja iseenda argikogemusele, kindlasti mitte.

Meeldiv oli tõdeda, et Leningradi noori erutavad samad probleemid, mis paljusid meiegi hulgast. Äratundmisrõõmust jääb aga napiks, vaevalt «Subbota»-teater vaid selle rõõmu jagamiseks kauge maa taha tuli. Midagi enamat pakkuda paistab seni üle jõu olevat. Esialgu.

ANNE ASTEL

Kahekõne

Tere, kas sina oledki Andres Kaskman KKT III-lt?

Juhuslikult olen küll.

Laiem üldsus («TRÜ» lugeja) tunneb sinu vastu huvi. Nagu teada (vt. «TRÜ» nr. 10), saad sa Lurichi-nimelist stipendiumi.

Valeandmed. Viimase nimelise panin taskusse jaanuarikuus. Nüüd lepin 40-ga. (Talvel tegin kaks eksamit «headele».)

Laiskus või?

...?

Aga juttu võime ju sellegipoolest ajada?

Võime küll. Mul on 16—18 vastuvõtuaeg, eks astu raskejõustikukateedrist läbi.

???

Keda sa siin siis vastu võtad?

167. valimisringkonna valijaid.

Nii et sa siis oled...

Sa tahtsid öelda, et linnanõukogu saadik?

Nojah, kui oleksin teadnud, küllap oleksin öelnud ka. Kui palju sul neid jutulesoovijaid siin ka käib?

Seni pole veel ühtegi tulnud.

Aga...

Kui inimesel on suur häda, siis läheb ta Ülemnõukogu saadiku ukse taha, kui mure on väike, siis püüab ta oma jõududega hakkama saada.

Nii et sul polegi midagi teha?

Kuidas nüüd öelda. Kord kvartalis toimuvad linnanõukogu istungjärgud, kus kõik saadikud alati kohal peavad olema. Ise kuulun kehakultuuri- ja spordikomisjoni, nii et põhilised ülesanded tulevad sealt.

Räägime nüüd natuke spordist ka.

Räägime. Mina olen raskejõustiklane, täpsemalt tõstja.

Nagu Talts või?

No natuke kehvem ikka.

Alustuseks ikka küsitakse, et kust see spordipisik sinu sisse sai?

Kes seda enam teab, aga kuni viienda klassini olin ma igasuguse sportimise vastane. Siis tuli meile kehalise kasvatuse õpetajaks Milvi Täpp ja jää hakkas sulama. Tõstmisega hakkasin tegelema 9. klassis.

Ja tulid kohe ise mõttele, et läheks tõstaks õige natuke kangi?

Päris nii see nüüd polnud. Kundas, kus koolis käisin, olid tõstmiseks küllalt head tingimused ja mõned meie klassi poisid käisid õhtuti harjutamas. Ükskord läksin kaasa ja nii selle ala peale jäingi.

Tavaliselt peetakse selleks «süüdlaseks», kes oma ala armastama paneb, esimest treenerit?

Mingit treenerit meil polnud, vanemad mehed juhendasid natuke ja see oli kõik.

Ega sa kahetsenud ole?

Mida nimelt?

Noh, et tõstmise peale jäid.

Ei ole.

Ja juba keskkoolis oli selge, et tood paberid KKT-sse?

Ülikooli tahtsin küll juba siis, aga eriala valisin alles abituriendina. Ja tõepoolest ei kahetse.

Palju sa ka võistelnud oled?

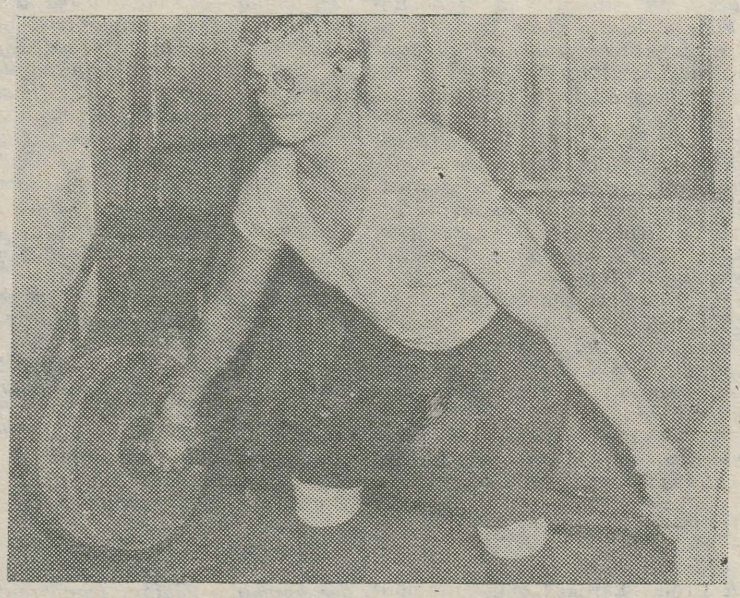

● Kursusekaaslase REIN MURU foto.

Nii kolmekümne ringis.

Ja kuidas läinud on?

Eelmisel aastal tulin VSÜ «Kalevi» meistriks. Ja Eesti juunioride meistriks ka.

Kas mõni muu ala pole tõmmanud?

Kergejõustik ja korvpall on päris meelepärased. Viimast meeldib küll rohkem vaadata.

Mis sa «Kalevi» kohta kostad?

Kahju. Ja mis sa muud oskadki kosta.

Kas sinu jaoks ebameeldivaid spordialasid polegi?

Ujumine on küll vastunäidustatud. Aga vee peal ikka püsin.

Nüüd räägitakse hästi palju vabast ajast.

Paljugi mis... Kes midagi ei tee, ei oska ka ajaga midagi teha. Sportlastel seda probleemi pole.

Aga peale sportimise teed sa ju midagi veel?

Kinos käin päris tihti. Rohkem tahaksin ka teatrisse jõuda, aga aeg ei klapi. (Etenduste ja trennide ajad langevad kokku.) Laupäevale ja pühapäevale kuhjub ka hulk igasugüseid muid tegemisi ja kodus tahan samuti käia. Ja raamatud muidugi ka.

Sul pidi ka mingi ühiskondlik ülesanne olema, kui sa nimelist stippi said?

See on praegugi — olen kursusevanem.

Oma kursus...?

On päris asjalik. Tüdrukud-poisid võiksid omavahel ainult natuke rohkem kokku hoida.

Kas kehakultuurlastel teiste tudengitega võrreldes ka mingi iseloomulik joon on?

...Vist natuke üleolev suhtumine teistesse.

Mis sinust tulevikus saab?

Ilmselt tõstmise treener. Neist on suur puudus. Praegu on kogu teaduskonna peale kokku ainult 3 tõstjat.

Ütle nüüd ise mõni sõna enda iseloomustamiseks.

Suhtlemisoskus on viletsavõitu. Aga süda on hea.

Dots. Jaan Loko lisas: «Tõstjad on kõik hea südamega, maadlejad on juba temperamentsemad.»

Ja lõpetuseks ütles dots. J. Loko Andrese kohta nii: «Mis ta kohta ikka öelda, pealtnäha sile poiss.»

KÄTRIN KASEMETS,
žurnalistika I k.

ÜKE «jõuvõistlus»

27. aprillil tehti algust ÜKE (üldkehaline ettevalmistus) osakonna meesüliõpilaste jõuvõistlusega. Algatajaks, organiseerijaks ja ühtlasi peakohtunikuks oli kehalise kasvatuse ja spordi kateedri õpetaja Jaan Pedaste. Jõuvõistlus oli individuaalne. Selgitati välja parim mitmevõistluses ja üksikute alade parimad.

Mitmevõistlus
1. Tarmo Terav (arstit. II k.) — 214 p.
2. Andres Aukust (ettevalmistusos.) — 158 p.
3. Evald Langebraun (f.-k. III k.) — 155 p.

Kahe käega kangi tõukamine
1. Tarmo Terav 100 kg — (58 p.)
2. Arvo Tõnisoo (f.-k.) 85 kg — (41 p.)
3. Jaan Tross (geo) 75 kg — (39 p.)

24 kg sangpommi rebimine ühe käega
1. Tarmo Terav — 100 korda
2. Evald Langebraun — 82 korda
3. Andres Aukust — 60 korda

Rippes käte kõverdamine
1. Jüri Loorents (arstit. III k.) — 16 korda
2. Dmitri Bolotov (fil. I k.) — 16 korda
3.—4. Aleksander Pjatetski (mat. II k.) — 15 korda
3.—4. Dmitri Gomza (fil. I k.) — 15 korda

Jõutõmme
1. Tarmo Terav — 175 kg (36 p.)
2.—3. Jaan Tross — 160 kg (33 p.)
2.—3. Andres Aukust — 160 kg (33 p.)

Kõige arvukamalt oli jõumehi arsti-, füüsika-keemia- ja filoloogiateaduskonnast. Majandusteaduskonna au kaitses ainsana T. Jäpinen. Kehalise kasvatuse ja spordi kateeder soovib, et noored mehed suvel jõudu koguksid ja et järgmisel õppeaastal oleksid tagajärjed paremad ning osavõtjaidki rohkem. Seekord oli 43 osalejat.

*

Traditsioonilisel kevadkrossil käis 1388 üliõpilast ja töötajat. See arv oleks olnud suurem, aga ärusaamatusi põhjustas ootamatu lumi, mis lükkas krossi nädala võrra edasi. Jooksukross on aga üks tähtsamaid VTK alasid.

● Esimestena läksid rahvaste spartakiaadile meie naiskorvpallurid, kes pildil on koos Usbeki NSV kolleegidega. Praegu teame, et naiskond jätkab 9. kohale.

ARVO TENNO foto

Teaduskondade paremusjärjestus:

1. Ettevalmistusosakond — 52 osalejat (52%)
2. Filoloogiat. — 260 (31%)
3. Majandust. — 207 (31%)
4. Matemaatikat. — 127 (30%)
5. Ajaloot. — 93 (21%)
6. Bioloogia-geograafiat. — 92 (24%)
7. Füüsika-keemiat. — 105 (21,8%)
8. Arstit. — 382 (21%)
9. Õigust. — 50 (17%)
10. KKT ja töötajad — 20

Kevadmatkal Tartu—Ihaste—Kabina—Tartu (15 km) oli 234 osavõtjat.

1. Filoloogiat. — 69 (8%)
2. Majandust. — 37 (5,6%)
3. Matemaatikat. — 22 (5,3%)
4. Füüsika-keemiat. — 20 (3,9%)
5. Õigust. — 9 (3,2%)
6. Arstit. — 49 (2,7%)
7.—8. Bioloogia-geograafiat. — 9 (2,0%)
7.—8. Ettevalmistusos. — 2 (2,0%)
9. Ajaloot. — 7 (1,9%)

MERLE REHAND,
kehalise kasvatuse ja spordi kateedri õpetaja

Kuidas möödus...

(Algus 2. lk.)

Rahvakontrolligrupil on olnud tihe side administratsiooniga. Ülikooli juhtkond on tundnud pidevat huvi selle töö vastu ja on suhtunud ettepanekutesse tähelepanelikult. Rahvakontrolligrupi tööd on valgustatud ajalehtedes «TRÜ» ja «Edasi».

Rahvakontrolligrupi tegevuses on veel terve rida puudusi. Näiteks ei ole kontroll alati küllalt kompleksne ja koordineeritud; vähe on kaasa tõmmatud komsomoliorganisatsiooni: tunduvalt võimaldaks kompleksust süvendada tihedam koostöö ametiühinguorganisatsiooniga; küllaldaselt ei ole kasutatud oma mõjujõudu distsipliinirikkujate väljakutsumiseks gruppide koosolekutele ja rakendatud mõjutusvahendeid; puuduste likvideerimise, eriti majandustegevuse ja õppe- ning töödistsipliini osas ei ole veel kõikidel juhtudel tehtud süstemaatilist järelkontrolli.

SÕNAVÕTTUDEST

Dots. K. Kudu (füüsikaosakonna rahvakontrolligrupp) kõneles füüsikahoone muredest. Mõlemad korpused võeti ehitajatelt vastu hindega «väga hea». Kuid puudusi on palju: katused lasevad läbi, soojus on ühtlaselt reguleerimata, seepärast on osa ruume juba 1977. aastast saadik väga külmad. Ehitustööde kvaliteet, eriti sanitaarsõlmedes on halb (plaadid langevad seintelt), füüsikute jaoks ehitatud suurtes auditooriumides puudub demonstratsiooniks vajalik sisustus, selle kohalepanekuks pole võimalusi — fuajeedes on loodussõprade maja kasvuhoone taimed. Puuduvad tahvlid. Maja hooldamine on halb, pole valgusteid, ruumid on sageli koristamata.

Dots. H. Laidrelt kuuldi kehakultuuriteaduskonna rahvakontrolligrupi tegevusest. Töötatakse koos dekanaadiga, pidevalt on päevakorras metoodilised küsimused. Uues grupis töötab ka büroo. Vaatluse all on olnud spordikompleksi töö, võimlate kasutamise efektiivsus.

Dots. T. Seilenthal (filoloogiateaduskonna rahvakontrolligrupp) ütles, et peagrupp leidis detsembris mitmeid puudusi: õppetöö ärajäämist, tundide omavolilist ümbertõstmist, ruumide muutmist jne. Küsimused arutati läbi koos dekanaadiga, võeti tarvitusele abinõud.

Vahesessioonidel on kaugõppijate osavõtt õppetööst väga väike. See töölõik vajab edaspidistki jälgimist.

Praegu on probleem endise füüsikatiiva remont ja ruumide jaotus. Peahoones liikudes on märgata ka koristajate halba tööd — lauad on tolmused, tahvlid pühkimata. Toitlustaminegi pole peahoone piirkonnas hea, kohvikud on sageli kella 15-st reserveeritud. Koostöö komsomoliga võiks tihedam olla, kuid komsomoliorganisatsioon peaks ise olema ettevõtlikum üliõpilaste kasvatustöö küsimustes.

Prof. H. Miidla (bioloogia-geograafiateaduskond) muretses väga botaanikaaia ruumide pärast. Teaduskond töötab juba aastaid kahes vahetuses, seepärast on koormus suur. Kas ei saaks veidi puhkust anda ja vahetustesse viia mõni teine teaduskond? Seoses hoonete vajumisega tuleb kahel kateedril ajutiselt ümber kolida. Ei ole veel teada, kuhu.

Dots. L. Eringson ajalooteaduskonna rahvakontrolligrupist arvas, et peagrupi õppetöösektoril oleks vaja edaspidi suuremat tähelepanu pöörata kaugõppe tööle (väga suured võlgnevused, vähene osavõtt sessioonidest, madal õppeedukus). Korrigeerida tuleks eksamite arvu sessioonidel. Kehalise kasvatuse tunnid ei võiks langeda otse keskpäevale, nii hilinetakse loengutele ja põhiained kannatavad. Pälsoni 23 ühiselamu olukord on halb, komandanti õieti polegi. Kas saaks ühiselamutes kasutada palgalist valvet? Teistes kõrgkoolides ju on nii.

M. Saluveer majandusteaduskonna rahvakontrolligrupist kõneles alalisest murest — Nooruse t. 9 kütmisest. Küsimust on arutatud 1977. aastast alates, kuid tulemusi pole. Õppetöö on häiritud ja töötajad kannatavad aastast aastasse külmade ruumide pärast. Küsimus on arutusel olnud isegi Tartu Linna Rahvakontrollikomitees. Ka Nooruse t. 5 ühiselamu on külm ja ülemised korrused sageli veeta.

Prorektor dots. V. Haamer vastas administratsiooni esindajana kriitilistele märkustele ja informeeris puuduste kõrvaldamiseks tarvitusele võetud ja võetavatest abinõudest.

Edasi märkis dots. V. Haamer, et rohkem on vaja ennetada suuremaid kapitaalmahutusi nõudvaid remonte. Palju on varaga hooletut ümberkäimist. On vaja rohkem peremehetunnet.

Tartu Linna Rahvakontrollikomitee esimees H. Volmer andis ülikooli rahvakontrolligrupi tööle positiivse hinnangu. Rahvakontrolli linnakomitee aukirja said L. Eringson, H. Pauts, R. Looga ja H. Kärtner. H. Volmer märkis, et ülikooli peaprobleem — spetsialistide ettevalmistamine ja teadustöö — peaks leidma rahvakontrolli poolt suuremat tähelepanu. See töölõik ei avaldunudki sõnavõttudes. Ta tegi ettepaneku võtta tööplaani ka teadustöö probleeme ja koordineerida tööd teiste ühiskondlike organitega.

Konverents hindas rahvakontrolligrupi töö rahuldavaks.

Valiti uus rahvakontrolligrupp. Esimeheks valiti tagasi prof. L. Tähepõld, õppe- ja teadustöö sektori juhatajaks R. Looga, majandussektori juhatajaks K. Talja, sanitaar- ja olmesektori juhatajaks J. Pärnat, töö- ja keskkonnakaitse sektori juhatajaks A. Lind, sekretäriks K. Taggel.

Esimehe asetäitjateks valiti dots. L. Saarnits ja assistent Ü. Langel, neist esimene ühtlasi ka organisatsioonilise töö sektori juhatajaks.

HARRI KÄRTNER

Tähelepanu!

I kursuse komsomolisekretäre oodatakse ELKNÜ TRÜ komiteesse (ph. 208) kolmapäeval, 25. mail kl. 15. Kõne all suvemaleva jm. probleemid. Osavõtt kohustuslik!

Klubis

Laupäeval, 21. mail ja pühapäeval, 22. mail kesköödisko.

TRÜ kohvikus

Laupäeval, 21. mail ja pühapäeval, 22. mail kl. 19 disko.

MATKAJALE!

Neljapäeval, 12. mail toimus TRÜ matkaklubi «Patrioot» konverents. Arutati muudatusi klubi põhimääruses, räägiti uutest matkaeeskirjadest ja valiti uus juhatus (esimees on nüüdsest Ain Niller, III kursuse matemaatikaüliõpilane). Õppejõudude poolt aitab klubi tegevusele kaasa dots. H. Mardiste bioloogia-geograafiateaduskonnast.

Klubi edasistest üritustest ja plaanidest saab infot ajalehest «TRÜ» ning ühiselamute ja peahoone teadetetahvlitelt.

Matkaklubi juhatus

NB!

Sellel õppeaastal ilmub veel 4 lehenumbrit: 27. mail, 3. ja 17. juunil ning 1. juulil erileht lõpetajatele.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 1954. MB-04986.

«Тарту Рийклик Ülикоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENLV eesk. Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (1341) Reedel, 27. mail 1983 XXXV aastakäik

Kõigepealt meenutab möödunud nädal mulle päikest. See oli soe ning hea, sundis särgigi ära viskama ning paistis kere punaseks. Sellesamuse mõnusa leitsaku käes olid «Tartu kevade» päevad, millest tänases lehes ka juttu on. Sooja noore suvega tahavad mõtted tööde ja õppimise juurest hoopis ära minna. Mõnus oleks istuda niisama põõsa vilus ja ilma vaadata. Aga kus sa saad.

Kõigepealt tuleb ju lähemale sess, õigemini: ta on käes. Vaatan eksamite plaani — see näitab, et bioloogidel-geograafidel peaks sessi lõpetamine käsil olema. Kiired päevad on kätte jõudnud juristidel. Nüüd pole aega enam niisama jorutada, tuleb vahel ka «seminarkas» või raamatukogus tuupida.

Hoopis keerulised päevad on diplomandidel. Vaja kokku sobitada mitu palavat asja — ilm, diplomitöö, eksamid. Ent eks nemadki saavad.

Ajakirjandusüliõpilased ja õppejõud pidasid sel nädalavahetusel osakonnapäevi. Kõigepealt oli aulas tavakohane pildistamine. «Academia journalistica» liikmeteks võeti vastu esimese kursuse tudengid. Siis mindi ja oldi Vellaveres. Kaks päeva. Peale puhkuse tegeldi ka tõsisemate asjadega. Ühiselt arutati oma loomingut. Ajakirjandusliku töö eest sel õppeaastal tunnistati osakonna parimateks **Hannes Tamme, Aimar Jugaste ja Maarja Pärl** (kõik IV k.).

Spordiski on sündinud asju, mida tasub siin ära märkida. Uues spordihoones kohtusid ülikooli ja linna asutuste-ettevõtete korvpallimeeskonnad. Matši võitis ülikool.

Oma aeg hakkab kätte jõudma EÜE-l. Natuke üle kuu ongi alguseni jäänud. Ettevalmistused suveks pea tehtud, rühmadki koos. Nii võib esimesi kokkusaamisigi pidada. Vähemalt regioonide ava-*show*'d on juba peetud, viimati oli Virumaa omadel. Viimased ettevalmistushooled enne malevasuve on regioonistaapidel. Juuni alguses on neil keskstaabis viimane aruandmine — regioonide päevad.

Suvemalevgi komplekteerub. Töötatakse ülikoolis ja ülikooli šeflusettevõtetes.

ALEKSANDER SOKK

Üliõpilasolümpiaadi kokkuvõtteks

Ka tänavu kevadel viidi läbi üleliidulise olümpiaadi **«Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress»** ülikoolisisene voor. Sel aastal oli osalejaid üle kuue tuhande. Jõudu prooviti 10 üld- ja 17 eriaines.

Kõige osavõtjaterohkem (1546) oli **vene keele üldainekonkurss,** mille võitis Krista Laarman (arstit. I k.), järgnesid Laine Hõbejärv (geogr. II k.) ja Andres Vinkel (õigust. II k.). **Vene keele ja kirjanduse eriala** üliõpilasi võistles 135. Tublimad olid Jelena Markelova, Jelena Ditjatkina ja Irina Bulkina (kõik IV k.).

Võõrkeelte üldainekonkursil osales 1089 üliõpilast. Parimad **inglise keeles:** Andri Merilo (ravi I k.), Mari Viirmaa (biol. I k.) ja Sirli Korl (pediaatria I k.); **saksa keeles:** Andres Jaanus (biol. I k.), Iiris Koort (ravi I k.) ja Marika Pahk (def. I k.). **Erialakonkursil** olid parimad **inglise keeles** (94 üliõp.) Marje Einre (IV k.), Piret Tergem (II k.) ja Merit-Ene Malkov (IV k.); **saksa keeles** (51 üliõp.) Katri Kottov (III k.), Aili Võõrmann (III k.) ja Õie Mandri (IV k.); **prantsuse keeles** (7): Inga Järva (III k.); **eesti keeles ja kirjanduse** (195): Toomas Help (III k.), Merike Kütt (III k.) ja Leili Punga (III k.).

Keemia üldainena (306): Teet Jaagosild (biol. I k.), Niilo Kaldalu (biol. I k.) ja Aser Jürimäe (ravi II k.); **eriainena:** Margus Eek (IV k.), Toonika Lihu (III k.) ja Avo Karus (II k.).

Füüsika üldainena: Urmas Tartes (biol. I k.), Illar Kukk (rak. mat. III k.) ja Mart Vabar (geogr. II k.) **eriainena** Jaan Kalda (I k.), Dmitri Feklistov (III k.) ja Aleksandr Selkan (II k.).

Teoreetiline mehaanika: Priit Truusalu, Semjon Kvitko ja Diana Geršenson (kõik füüs. II k.).

Matemaatika üldainena: Jaan Kalda, Agu Kivimägi (füüs. II k.) ja Dmitri Pogosjan (füüs. II k.); **eriainena:** Illar Kukk (II k.), Jaan Janno (IV k.) ja Jevgeni Gutman (II k.).

Bioloogia üldainena: Vallo Tillmann (ped. I k.), Krista Laarmann (ravi I k.) ja Riina Prints (psühhol. I k.); **eriainena:** Anu Lepland, Mart Külvik ja Asta Tuusti (kõik IV k.).

Pedagoogika: Anne Männama, Marika Priedenthal (def. II k.) ja Liina Kotkas (def. IV k.).

Kehakultuur: Erika Elmik, Helle Jakobson (I k.), Margus Annuk, Andi Einaste ja Andres Skuin (II k.).

Ülikoolisisese vooru parimatest (5 igalt erialalt) koostati TRÜ võistkond vabariiklikul voorul esinemiseks. Enamik konkurssidest on tänaseks lõppenud.

Ülikooli võistkonnad võitsid **pedagoogikas, eesti keeles ja kirjanduses, inglise keeles eriainena, matemaatikas eriainena, vene keeles ja kirjanduses (vene rahvusest üliõpilastele).** Real erialadel (arstiteadused, õigusteadus) viidi ülikoolisisene ja vabariiklik voor läbi koos. Parimad:

Pediaatria (65): Lilja Ginter, Mari Laan ja Kersti Kivimägi (kõik V k.).

Kirurgia: Aivar Tilk, Tiit Vaasna ja Andres Lukanenok (kõik V k.).

Sisehaigused: Roman Heiman, Mai Ots ja Ilja Fleidervitš (kõik V k.).

Farmaatsia: Ene Jõgisoo, Lea Mikkelsaar ja Anu Lehtsalu (kõik V k.).

Stomatoloogia: Riho Rätsep, Raili Sokk (IV k.) ja Ülo Pintson (II k.).

Füsioloogia: Birute Keršite (ped. II k.), Üli Pintson (stom. II k.) ja Suren Sogomonjan (ravi II k.).

Õigusteadus: Ants Kull, Liina Lebbin ja Georg Aru (kõik IV k.).

Vabariikliku vooru võitnud võistkonnad sõidavad sügissemestril võistlema üleliidulisele konkursile. Selleks neile palju edu!

Olümpiaadivõitjate pidulik autasustamine toimub kolmapäeval, 1. juunil kl. 15 nõukogu saalis.

Prof. LEMBIT PUNG,
organiseerimiskomisjoni
esimees

Pedagoogikaolümpiaad

6. mail toimus vabariiklik pedagoogikaolümpiaad, kus osalesid TPedI, TRK ja TRÜ üliõpilased. Meie võistkond oli komplekteeritud ülikoolisisese vooru tulemuste alusel. Esimese kümne hulka kuulusid: 1.—2. Anne Männama ja Marika Priedenthal (def. II k.), 3. Liina Kotkas (def. IV k.), 4. Marina Grišakova (vene fil. IV k.), 5. Svetlana Motovilova (vene fil. IV k.), 6. Marika Ennuse (keemia IV k.), 7. Maie Mõisja (vene fil. IV k.), 8. Pjotr Kagan (füüs. IV k.), 9. Hille Toomingas (keemia IV k.), 10. Marina Knjazeva (vene fil. IV k.). Selles koosseisus esinesime ka vabariiklikul olümpiaadil, ainult haigestunud M. Grišakova asemele tuli Kaupo Mätas keemia IV kursuselt.

Kõik üliõpilased esinesid hästi. Võitjaks tuli TRÜ võistkond — meie üliõpilased said 10 kohast 6 endale. Eriti tuleks esile tõsta defektoloogiaosakonna üliõpilaste edukat esinemist, mis näib olevat juba traditsiooniks kujunenud.

Olümpiaadi individuaaltulemused olid järgmised: 1. Liina Kotkas (TRÜ), 2. Piret Puust (TPedI), 3. Marika Priedenthal (TRÜ), 4. Maie Roosa (TRK), 5. Mart Raava (TPedI), 6. Maie Mõisja (TRÜ), 7. Allar Veelmaa (TPedI), 8. Marina Knjazeva (TRÜ), ... 10. Kaupo Mätas (TRÜ).

LARISSA VASSILTŠENKO,
olümpiaadi
organiseerimiskomisjoni
liige

1. JUUNIL ON RAHVUSVAHELINE LASTEKAITSEPÄEV

«Tere! Mina olen Mikk. Just nii suur või väike, kui siin pildi peal. Ja seal on minu emme ja issi. Aga nendest ma täna ei räägi. Nemad muudkui õpivad. Raamat on köögis kaasas ja minu juureski. Tahtsin hoopis öelda, et peale minu on siin majas veel palju niisama suuri, ka päris titasid ja minust pikemaidki. Arstitädi küsis algul, et mis maja see küll on, igas toas lapsed. On jah. See on meie maja. Üliõpilaste laste maja. Ja siin on veel Tiia, Maarja, Arli, Kadri, Alvar, Nele, Iti, Kai, Cristin, Üllar, Virge, Liisi, Janar, Stasis, Nadežda, Kaarel, Allan, Viktoria, Kristjan, Elo, Eero, Zurab, Mihhail, Nataša, Marko, Tanel, Jaak, Mairis, Kristiina, Andres, Jüri, Susann, Rasmus, Grigori, Maarit, Hele, Liis, Meelis, Merilin, Monika, Anna, Madli, Kristi, Ott, Anu, Grete, Timo, Triin, Sten, Andres, Jevgeni, Siiri, Helina, Katrin, Evelin, Markku, Heilikka, ja veel üks Tanel ja ega kõiki ikka ei tea ka. Komandandionu ütles ükskord, et meid tuleb pidevalt juurde, päris täpset arvu ei tea temagi.»

Praegu elab ülikooli töötajate ja üliõpilasperekondade ühiselamus ligi 180 peret, neist 128 on üliõpilased.

* * *

Mikk, Ene ja Vallo Saart käis pildistamas MEELIS LOKK.

Helimere lainetel 2.

SOS!

Teise kontserdi esimene pool oli Tartu ansamblite päralt. Mis nendest esmajoones meelde jäi, oli mingi väsimus või tüdimus. Pillimehed ei suutnud esitatavasse sisse elada, domineeris ilmetus ja kiretus ning Tartu levimuusikast jäi hetkemulje, mis alapealkirjaski fikseeritud. Ometi on Tartu rokkmuusikal pikk traditsioon. Eemal Tallinnast, on üllatatud millegi uue ja värskega. Kõigil eelmistel levimuusikapäevadel oli Taaralinnal ikka mõni sürpriis varuks. Meenutame: **«Rentaabluse»** *rahvalik viis ja vaimukas tekst,* **«Meediumi»** *puhas ja meeldiv instrumentaal,* **«Miks Jutita»** *ja* **«Salongi»** *noorus ning otsingud,* **«Kolmikhüppe»** *üllatuspüüded ja Rosenfeldti soolod ning muidugi* **«Fixi»** *hiilgus ja sära. Säärane nutulaul tundub ehk abstraktse mineviku järele õhkamisena, ent on tingitud üksnes pealesunnitud võrdlusest endise ja nüüdse vahel.*

Tänavu olid «Vanemuise» laval **kolm** *vana ja väsinud muusikagruppi —* **«Meedium», «Kolmikhüpe», «Fix».** *Ei üllatatud õieti millegagi. Vahest ainult ülikooli klubi ansambel* **«Meedium»** *oli püüdnud otsida. Oma nägu laheti leida läbi Jugoslaavia nüüdismuusika (kahe loo autor Z. Manoilovič). Endine helikeel oli veidi uuenenud, muusikas tunda mõjutusi Carlos Santanalt. Ometi jäid head kavatsused stoilise ja kiretu esinemise taha. Heli oli kuidagi hõre, mehed ei suutnud muusikasse elu sisse puhuda.*

«Kolmikhüpe» *päästis veidi tartlaste prestiiži. Kohati elavneti saaliski. Seda siis, kui mängis ja laulis* **Jüri Rosenfeldt.** *Meelikuttev bluus, Rosenfeldti hea hääl, kütkestavad soolod (kitarril ja suupillil) olid elamus omaette. Hästi läks ka A. Sõrtsovi «Rokkveteran», mis tehtud* heavy-metal *stiilis ning oli ilmselt selle festivali parim* heavy-*pala. Muidu oldi teistega ühte näägu. Polnud õieti kuulda* **Tõnu Kilgase** *laulu, ka* souli *ja* funky *sugemetega lood jäid kahvatuks. Tartlaste seas siiski parimad. Erinevalt teistest pole üle elatud nõnda raskeid mõõnu, ollakse ikka oma tasemel.*

Süs oli laval **«Fix».** *Tänavuse põhjal võib küll öelda, et Tartu levimuusika tase on ühtlustunud. Pole enam liiga ettetükkivat tippu. Mitte et teised oleks järele jõudnud, «Fix» ise on allapoole tulnud.*

● **MARGUS KAPPEL oli muusikapäevadel üks nendest, kes palju laval käisid.**

Asjal on oma ajalugu. Kui mõni aasta tagasi «Fixist» paar juhtivat muusikut lahkus, ühineti ansambliga **«Repriis».** *1982. aasta muusikapäevadel otsiti kõigele vaatamata veel oma. Seoses grupi muutumisega teisenesid taotlused. Vajakajäämisi helis ja loomingus püüti korvata* show'ga *ning see õnnestus. Tänavu polnud otsinguid, polnud leidmisi. «Fixist» on jäänud vaid nimi, endistest alles kolm:* **E. Raidma, V. Vassiljev ja S. Vrait.** *Tehti tujutult kuus lugu ja helis oli tunda «Repriisi». «Fixi» terav ja vaimukas nali on asendunud lamedustega (V. Tamm). Ka* **Silvi Vrait** *ei päästnud asja, temagi laulud ja hääl olid seekord vaid argitasemel.*

*Nõndaks. Jääb üle esitada igivana küsimus: «*Quo vadis *Tartu muusika?». Tagasi pole kuhugi, vahest siis, kui kõik ansamblid mängimast lakkaksid. Mis on Tartul veel peale nende kolme? «Tartu sügis» näitas, et ega suurt kedagi. Taaralinna levimuusika liigub praegu hallis keskpärasuse udus. Mille peale loota? Ehk ülikool aitab. Ent selleks läheb ilmselt aega. Seniks jääme ootama. Sähvatusi öös.*

KARID

Vana ja banaalne tõde on, et õnnestumised vahelduvad ebaõnnestumistega. Alles hiljaaegu kiideti meil just heavy-*punte —* **«Argost»** *ja* **«Heterot».** *Tõepoolest, ansamblid lisasid meie helipilti veel ühe suuna, mõjusid karge ja uuena. Nii võitis* **«Hetero»** *muusikafestivali «Tartu sügis 82»,* **«Argos»** *tegi ilma «Märtsitähtede» esinemisel Tallinnas, kui värskendati kommertsmuusikaga küllastunud linnahalli.*

Nüüd, pärast levimuusikapäevi on arvamused ja hinnangud 180° pöördunud. Arvustustes on jõutud koguni lihtlabase sõimuni. Mis siis õieti juhtus? Tuleb välja, et heavy*muusikal on omadus teatud hetkel muutuda kariks ansambli teel. See juhtub siis, kui doseeritakse üle võimendusega.* Heavy-*stiil on loomult metalne ja masinlik, ülesoolamine võib asja lihtsalt müraks muuta. Nagu nüüd juhtuski.* **«Argos»** *esines kõigepealt. Lämmatav heli ja diktsioonita vokaal. Niigi juba väsima kippuv publik ei suutnud kõike seda vastu võtta. See ilmnes eriti siis, kui lavale tuli* **«Hetero».** *Kuidagi mannetu oli seekordne etteaste. Esitati peamiselt «Jan Killan Band» lugusid. Ansambli taotlused kadusid musta helisse. Rahvast lahkus saalist.*

Ehk põhjustas ansamblite läbikukkumise ka võrdlus teistega: kõrv oli aldis selge heliga džässrokile. Igatahes ei tohi heavy*'t maha matta: ebaõnnestumised peaksid ansambleid ergutama hoopis uutele otsingutele.*

MÕÕN

Eelmises lehes oli juba juttu **Alenderist koos «Kasekesega».** *Märgiti, et mehed jäid kimpu võimendusega. Nüüd veel ühest kimpujäämisest:* **Alenderi** *laululooming ei tahtnud kuidagi sobida sõnadega. Palju on juttu olnud, et Urmas Alenderi püüdlused isamaa teema vallas on liialt ühekülgseks muutunud. Seekordki oli taotlus vana, kuigi uues kuues. Alender serveeris oma vanad viisid ja eesti luuletajate tekstid* hard*'i pakendis. Enam-vähem sama kordus päev hiljem, nüüd juba koos* **Rannapi** *ja* **«Rujaga».** *Nõndamoodi paukuva rütmiga materdati õrna ja valulikku luulet. Ja tundus, et seda tehti külmalt ja tundetult.*

Kogu see asi on eriti valus seepärast, et mäletan Alenderit paar aastat tagasi (jälle minevik!) koos «Rujaga» ja üksinda, esitamas laule samast vallast. Siis tegid viis ja sõnad hinge valusaks, oli tunda, et esineja tajub sedasama, mida

● **NEVIL BLUMBERG — žürii arvates festivali parim soolokitarrist.**

laulab. Tuli ühteköitev side saaliga. Tänavustelgi päevadel oli Alender korraks endine. Siis kui ta laulis Rein Rannapi *kantaati* **«Ilus maa».**

Samamoodi enesekorduste ja mõõna kammitsais tundub olevat kogu **«Ruja».** *Vaid oma esimese looga «Aeg» suudeti seekord midagi pakkuda.*

Seekordsete muusikapäevade naljavaegust püüdis leevendada **«Kontor».** *Tuldi ilma pillimeesteta ja öeldi end olevat loominguline kollektiiv «Kontor 3». Esitati 1950. aastate laule, parodeeriti ansamblilaulu. Esimene lugu õnnestuski, siis läks üksluiseks. Rohkem «Kontori» kohta polegi öelda, veel aga NALJAST. Selle defitsiit on praegu ilmne. Võib küll öelda, et muusikapäevad on tõsine ja akadeemiline üritus, kus ikkagi vaja välja selgitada parimad, mis nalja seal enam. Ometi jäid möödunud ja ülemöödunud aasta naljatlused hästi meelde. Naer on see, mis aitab lõõgastuda, peletab väsimuse, mis paratamatult tekib, kui ollakse vahetpidamatult helides.*

Nalja ja laulu mõõnamist muusikapäevadel saab ehk seletada ansamblite huvi kaldumisega ainult instrumentaalile. Tõepoolest: nüüd juba viie aasta kogemused on näidanud, et žürii peab lugu täpsest ja väljapeetud instrumentaalmuusikast. Kõik muu on hea ja tore, aga jääb paraku praktiliselt hinnanguta. Nii et ...

TÕUSULAINEL

Kõigile muusikapäevist kirjutanuile on meeldinud ansambel **«Mahavok».** *Pole allakirjutanugi erand. Kaks korda järjest lootusepreemia pälvinud ansambel on praegu ilmselt oma loomingu tõusulainel. Seekord oldi küpsemad ja väljapeetumad kui mullu. Mängiti laitmatut džässrokki emotsionaalses ja heas esituses.*

Oleme meenutustes. See lugu on Peeter Oronenile. Heli viib meid tagasi mõtisklustesse, korraga kurb ja lootuses on flööt... «Tulemata jäänud» — on mõnus ja meloodiline, kõlab mitmehäälne laul. Ilus. Siis juba möödunud korrast «Kärestik». Käib trummide dialoog, kohati küll kattuv, ent ometi midagi uut, emotsioone kütvat. Kõik need lood jätsid ansamblist meeldiva ja sümpaatse mälestuse. Oli hea kokkumäng, tunnetati teineteist.

Esimesel kontserdil käis peal **«Music Seif».** *Lood küll juba kõik kuuldud, ent ometi haaras ansambli esinemine seegi kord. Esitati vana head* hard*rokki, tõelises seitsmekümnendate aastate stiilis. Ja muidugi Tõnis Mägi. Tema oli lauljaist ainuke, kes tõepoolest mulje jättis. Võimas hääl, mis laulja tahtele allus, sarmikas esinemine, olemine helides — sellisena ta meelde jäi.*

(järgneb)

RAIVO LOTT

ANDRUS SALUPERE fotod

ÜTÜ

Väliskirjanduse ringi konverents

11. mail sai teoks ÜTÜ väliskirjanduse ringi järjekordne, arvult küll alles teine aastakonverents. Nagu märkis ringi juhendaja Jüri Talvet, tõestas konverents, et ring õigustab oma olemasolu: aasta jooksul piirduti küll külalisesinejate poolt pakutuga, nüüd kevadel aga sai selgeks, et üliõpilased on pidevalt parajal määral iseseisvat tööd teinud.

Kevadiselt napp oli aga üldsuse huvi. Auditooriumi kogunes ühtekokku 23 kirjandushuvilist (k. a. esinejad), põhiliselt võõrfiloloogid. Üllatav oli eesti filoloogide huvitus, samal ajal kui kuulama oli tulnud isegi üks füüsik! Loodetavasti on siin põhjuseks sessieelne ajapuudus: talvistel ettevõtmistel ei tahtnud publik paaril korral äragi mahtuda. Oma osa mängis siin esinejate autoriteet, aga ega konverentsi kuulajatelgi pettuda tulnud. Jüri Talvet nentis, et igal ajal, nii ka praegusel massikultuuri lokkamise ajajärgul leidub inimesi, kes viitsivad süveneda maailmakultuuri kitsamatesse küsimustesse.

Pilvi Rajamäe (ingl. fil. V k.) vaatles mõningaid sümbolismi jooni iiri kirjaniku, modernismi suurkuju James Joyce'i loomingus, osutas Joyce'i isiksuse ja loomingu erandlikkuse kujunemise teguritele. Niisama kõmulise maiguga oli ka järgmise ettekandja teema: **Merike Vanem (ingl. fil. V k.)** rääkis inglise kirjaniku O. U. Lawrence'i esteetilistest vaadetest. **Ülo Treikelder (prantsuse fil. III k.)** analüüsis prantsuse «uusromaani» — 50.—60. aastate proosasuundumuse evolutsioonist, näidates seoseid selle eelkäijate Dostojevski, Joyce'i, Prousti, Woolfi, Gide'i, Mauriaci loominguga. Vahemärkusena: kas poleks juba mainitud kirjanikud pidanud kohale peibutama iga kirjandushuvilise?

Anne Orntlich (saksa fil. II k.) kõneles F. M. Klingeri, «tormi ja tungi» liikumise esindaja ning nimeandja loomingust. Meenutagem, et 19. sajandi alguses oli Klinger seotud ka meie ülikooliga, töötades Tartu õpperingkonna kuraatorina.

Järgmised kaks ettekannet puudutasid eesti ja väliskirjanduse kontakte, mis peaks olema üks ringi töö põhisuundi. **Anne Lange (ingl. fil. III k.)** rääkis Ants Orasest kui inglise luule ja vaimu vahendajast eestlastele, ühtlasi tema tõekspidamistest oma ja maailmakultuuri suhete kohta. Need seisukohad kinnitasid veel kord, et ka «kohaliku tähtsuse» juures on väliskirjanduse uurimisel mõte. **Barbi Pilvre (eesti fil. II k.)** andis statistikarohke ülevaate Ernest Hemingway loomingu eestindustest. Konverentsi lõpetas **Toivo Pilli (inglise fil. III k.)** töö G. Chauerist, 14. sajandi kirjanikust, inglise rahvusliku kirjanduse rajajast ja tema ajastust ning selle kommetest, mis ajaliselt kaugetena mõjusid veidralt ja lõbusalt.

Nagu näha, keskendus konverents põhiliselt angloameerika kirjandusele. Eelmisel aastal oli haare veidi laiem: ettekanded puudutasid ka Norrat (Knut Hamsun) ja Soomet (Eino Leino). Mis soome kirjandusse puutub, siis on üliõpilaste hulgas kahtlemata uurimispotentsiaal, muus osas seab piirid keelteoskus (oskamatus).

Pole saladus, et väliskirjandus on õppejõududest ja üliõpilastest sõltumatutel põhjustel filoloogia valulaps. Töö, mida teeb väliskirjanduse ring (koos tõlkekabinetiga) on seega ülimalt tänuväärne täitmaks lünka meie tõelises filoloogilises hariduses.

BARBI PILVRE,
eesti fil. II k.

„Nägemiseni Tartus!"

Lõuna pool oli rohi juba tüki maad rohelisem, kirsipuud õitsesid, päike paistis pilvede vahelt vastu. Tulime rongilt maha, sirutasime jalgu ning kõndisime nagu uues maailmas, sest pooleks nädalaks oli õpperuumidega nägemiseni jäetud.

Nii astus 5. mail Vilniuse raudteejaamas kindlamale pinnale 18 TRÜ arstiteaduskonna üliõpilast ja üks õppejõud. Grupp ÜTÜ füsioloogiaringi liikmeid koos ringi teadusliku juhendaja dotsent Henn Kingisepaga jõudis sellekevadise õppereisi sihtpunkti. Vastu võtmas olid Vilniuse ülikooli arstiteaduskonna füsioloogiaringi liikmed ja juhendaja dotsent **Petras Žebrauskas.**

VRÜ arstiteaduskonna õppehooned ja ühiselamud paiknevad kobaras koos. Kõik elutarvilik on peaaegu käe juures ning tudengid on sellega harjunud. Meie igapäevastest majadevahetustest kuuldes õhkasid nad: «Kui kole ...»

Aga praktikumid ja loengud on ka siin, ja sarnanevad meie omadega. Ühest füsioloogiapraktikumist, kus paljugi tuttavat ette tuli, saime osa võtta. Programm on sama, arstid saavad ühesuguse ettevalmistuse.

Füsioloogiaringi tööst jäi erinevusena meelde see, et tavalisi ettekandekoosoolekuid ei peeta. Kokkuvõtted nii referatiivsetest kui uurimuslikest töödest esitatakse sügis- ja kevadkonverentsidel. Sügiskonverentsidel on kindel temaatika: need on pühendatud toitumuse ja toitumisprobleemide uurimisele.

Teadsime ennegi, et leedulastel on üle 400 aasta vana ülikool. Nüüd võisime näha, kuidas selle ajaloo säilitamise eest on hoolitsetud, ja alles hoitud reliikviate ees mütsi maha võtta. Teadsime sedagi, et Vilniuse vanalinnas on püsima jäänud mitukümmend vana kirikut ja muud arhitektuurimälestist. Nüüd võisime neid ja neis pakutavat ahne pilgu ja klõpsuvate fotoaparaatidega mälestusteks talletada. Ennegi teadsime, et Leedus on kiiduväärt graafika ja aukartustäratavate traditsioonidega rahvakunst, nüüd nägime seda mitmetes muuseumides ja igapäevamiljöös ise. Leedu tänapäeva arhitektuur on vaatamisväärsus omaette. Vaatasime. Vaatasime. Vaatasime.

Tantsisime koos leedulastega diskoõhtul üliõpilaslinnakus ning hilisõhtul ühiselamute ees. Ühendasime rõõmsalt oma käteplaksud üksmeelse aplausiga Vilniuse Ooperi- ja Balletiteatris, kui laval hõljus «Estonia» ballett.

Ja võib-olla kõige olulisemana saime kaasa uute sõprade käepigistused, mälestuse leedu külalislahkusest, kutsed ÜTÜ sügis- ja kevadkonverentsidele ning kokkuleppe: «Nägemiseni Tartus! — Nägemiseni Vilniuses!»

JAANUS HARRO,
ravi II k.,

PILDIMÄLESTUS

See pildimälestus viib meid tagasi varakevadesse, mil sõpruspäevade aegu oli sillalaulu naiskoorilt.

Hiljuti toimus **Moskva Riiklikus Ülikoolis** poola kultuuri nädal. Avaürituseks oli aktus ülikooli humanitaarteaduste hoone konverentsisaalis, presiidiumis istusid Poola RV saatkonna esindajad. Nädala programmi kuulus maleturniir, milles osalesid nõukogude ajalootudengite ja MRÜ-s õppivate poola üliõpilaste meeskonnad. Üliõpilasmajas Vernadski prospektil leidis aset poolakate taidluskontsert, esines ka ajalooteaduskonna agitbrigaad.

Poola kultuuri nädal lõppes nõukogude-poola sõprusõhtuga, kus meie ajaloo- ja filoloogiatudengid kohtusid MRÜ-s tudeerivate poolakatega. Peeti viktoriin «Minu sõber Poola», vaadati tõsielufilmi «Toruń», korraldati lustimäng «Naeratus». Õhtu lõppes jalakeerutusega diskomuusika saatel.

(«Московский университет»)

*

Oma olemasolu vältel on **Kišinjovi Riiklik Ülikool** (asutatud 1945) ette valmistanud ligi 35 000 kõrgesti haritud asjatundjat 27 erialal. Ülikoolis on praegu 17 teaduskonda, enam kui 13 000 tudengit, kes esindavad ligi 80 rahvust. Ülikooli 71 kateedrit koondavad ligi 900 õppejõudu, kelle seas on neli Moldaavia TA akadeemikut ja korrespondentliiget, 49 professorit ja teaduste doktorit, üle 430 dotsendi ja teaduste kandidaadi.

(«Кишиневский университет»)

*

Berliini ja kogu **Saksa DV** suurim meditsiinikeskus on Humboldti-nimelise ülikooli kliinik Charité. Siin valmistatakse ette meedikuid, siin käivad arstid ennast täiendamas, siin tegeldakse hoolsalt teadusega. Iga viies SDV terapeut ja iga neljas stomatoloog on hariduse saanud Humboldti-nimelises ülikoolis, omandanud erialateadmised ja vilumused Charités kuulsate õpetlaste ja tunnustatud asjatundjate käe all. Pidevalt on kliinikus juurde õppimas 30—40 meedikut, arstiteaduse erinevate valdade spetsialisti, kes sõidavad siia SDV kõigist ringkondadest, et tõsta oma kvalifikatsiooni. Viimaseil aastail on Charité võimalused kasvanud. Ta on saanud endale moodsa suure hoone, mis varustatud uusima meditsiinitehnikaga. Majas on 24 operatsioonisaali, aasta jooksul saab seal opereerida kuni 18 000 patsienti.

(«Правда»)

*

Üle 4000 **Prantsusmaa** tudengi avaldas 27. aprillil Pariisis meelt valitsuse poolt plaanitsetava uue kõrgkooliseaduse vastu. Õhtul ajas politsei Rahvuskogu hoone ees pisargaasi ja veekahuritega laiali suure hulga demonstrante. Enne seda olid tudengid kividega pildunud politseiautosid.

Tudengid protesteerisid ülikoolistuudiumi reformimisplaani vastu, mis näeb ette endisest varasemat spetsialiseerumist ja rohkem arvestusi. Demonstratsioon algas Concorde'i väljakul, kulges üle Seine'i ning murdis Rahvuskogu ees läbi politseinike aheliku. Enne seda oli politsei suutnud takistada üliõpilaste tungimist presidendi ja peaministri ametihoonete juurde.

(«Volksstimme»)

*

Voroneži Riikliku Ülikooli töötajate ja tudengite pärast tunneb muret linna miilitsaülem J. Koroljov, kes kirjutab artiklis «Raske pohmelus» järgmist: «Üliõpilane. Õppejõud. Neisse inimgruppidesse kuulumisega peaksid juba nagu iseenesest kaasas käima sellised omadused nagu aktiivne eluhoiak, moraalne puhtus, korralikkus, intelligentsus. Peaksid... Kuid — võta näpust! — tegelikus elus ei ole alati nii. Paraku leidub veel tudengeid ja õppejõude, kes kuritarvitavad alkoholi, huligaanitsevad, ropendavad, satuvad kainerisse. Näiteks võib siinkohal nimetada III kursuse bioloogi S. Tsukanovit, II kursuse füüsikuid I. Zolotõhhi ja V. Moissejevit, geoloogiadiplomandi V. Kisseljovi ning NLKP ajaloo kateedri õppejõudu A. Strukovi. Loodame, et ülikooli kollektiiv ei jäta nende inimeste käitumist vajaliku tähelepanuta ning nuhtleb neid küllaldase karmusega.»

(«Воронежский университет»)

Noorspetsialisti õigused ja kohustused

NSV Liidu Kõrg- ja Keskeriharidusministeeriumi käskkirjaga on kehtestatud «Kõrgkooli või keskeriõppeasutuse lõpetanud noorspetsialistide vabariikide, ametkondadevahelise ja personaalse jaotamise põhimäärus». Noorspetsialistideks loetakse kolme aasta jooksul pärast lõpetamist kõiki kõrgkoolide või keskeriõppeasutuste lõpetanuid, kes on kaitsnud diplomitöö, sooritanud riigieksamid ja tööle suunatud. Suunamiskomisjoni otsusega mittenõustumine ei vabasta töökohta ilmumisest. Komisjoni otsust saab muuta vaid ENSV Kõrg- ja Keskeriharidusministeerium.

● **Pärast lõpetamist on kõigil suunatuil õigus üks kuu puhata.** Selle puhkuse eest makstakse ühe kuu stipendiumi suurune toetus neile, kes viimasel kuul stippi said. Suunamata jäänutele puhkusetoetust ei maksta.

● **Mitmesugused kompensatsioonid on ette nähtud teise paikkonda suunatuile.** Lõpetaja alaliseks elukohaks ei loeta mitte õppeasutuse asukohta, vaid seda, kus elati enne õppima asumist.

ENSV Ministrite Nõukogu määruse järgi makstakse teise paikkonda suunatuile järgmised kulud: lõpetaja ja tema perekonnaliikmete sõit; vara vedu (kuni 500 kg lõpetaja enda ja kuni 150 kg iga ümberasuva perekonnaliikme kohta); päevaraha lõpetajale iga teeloleku päeva eest 2 rubla ja 60 kopikat, Kaug-Põhja ja sellega võrdsustatud piirkondadesse sõitmisel 3 rubla ja 50 kopikat; poole kuupalga suurune ühekordne toetus ning iga perekonnaliikme kohta veerand noorspetsialisti toetusest. Alates tulevast aastast see kord muutub ning siis makstakse ühekordset toetust terve kuupalga ulatuses: palka makstakse uues töökohas ka sõidu ettevalmistuste ja uues elukohas elamise sisseseadmise päevade eest, kuid mitte üle 6 päeva. Neid vabu päevi antakse vastavalt vajadusele.

Lõpetaja perekonnaliikmeteks loetakse abikaasa, lapsed ning mõlema abikaasa vanemad, kui nad on lõpetaja ülalpidamisel ja elavad koos.

● Kõik kompensatsioonid maksab ettevõte, asutus või organisatsioon, kuhu lõpetaja tööle suunati. **Need summad võib asutus aga täielikult tagasi nõuda,** kui noorspetsialist ei ilmunud tööle või keeldus tööle asumast mõjuva põhjuseta; noorspetsialist on lahkunud enne seadusandlusega ettenähtud tööaja lõppu omal soovil mõjuva põhjuseta või vallandatud süüliste tegude pärast. Noorspetsialist, kes tööle ei läinud või keeldus sellest mõjuval põhjusel, on kohustatud tagasi maksma kõik summad, millest arvatakse maha tema sõidukulud.

● **Kohustuslik tööaeg sisaldab mõningaid kitsendusi.** Nii ei või näiteks sel ajal omal soovil töölt lahkuda. Ära minna võib vaid siis, kui edasi töötada ei luba tervis või kui administratsioon rikub töölepingut (ei anta suunamistõendi kohast tööd, ei täideta palgatingimusi, ei anta elamispinda jne.). Niisugustel juhtudel võib nõuda vabastamist enne kohustusliku tööaja lõppu. Kui aga lahkumisavaldust ei rahuldata, ei tohi mingil juhul omavoliliselt ära minna. Siis tuleks kõigepealt pöörduda töövaidluskomisjoni poole, seejärel ametiühingukomiteesse ning lõpuks rahvakohtusse.

● Kõige rohkem segadusi võib tekkida **elamispinna** puhul. Tööõiguses mõistetakse elamispinna all eluruumi, millele on võimalik sõlmida eluruumi üürileping. Ühiselamusse saab paigutada vaid ajutiselt. Elamispinnaga peab spetsialisti kindlustama see ettevõte, kuhu ta on tööle suunatud. Kes on suunatud haridus-, kultuuri-, tervishoiu-, kaubandus-, elukondliku teenindamise või kohtu- ja prokuratuuriorganitesse, neile annab vastava asutuse taotlusel elamispinna kohalik rahvasaadikute nõukogu. Ilma elamispinna andmise kohustuseta võib tööle suunata üksnes spetsialisti enda nõusolekul.

Kui ettevõte ei saa suunamistingimusi täita, peaks ta sellest teatama kõrgemalseisvale organile spetsialisti ümbersuunamiseks sama süsteemi mõnda teise ettevõttesse või spetsialisti nõusolekul ka mujale.

NSV Liidu relvajõududes viibimine ja stažeerimine arvatakse kohustusliku tööaja hulka. Kui see aeg on alla kolme aasta, tuleb suunatud paika tagasi minna. Arstide internatuuri aeg kohustusliku tööaja nulka ei kuulu. NSV Liidu Kaitseministeeriumi ohvitserkoosseisu suunatud võivad endale pärast teenistusaja lõppu ise töökoha valida.

● **Kohustusi on ka administratsioonil.** Ettevõtte juhid ei tohi kolme aasta jooksul pärast õppeasutuse lõpetamist spetsialisti tööle võtta ilma vastava ministeeriumi (keskasutuse) või õppeasutuse tõendita, mille põhjal lõpetajal on õigus tööle asuda. Noorspetsialisti ei tohi tööle võtta katseajaga. Kohustuslikul tööajal ei või ka vallandada või vabastada kõrgemalseisva organi loata. **Erandjuhtegi on:** kui noorspetsialist viiakse üle valitavale ametikohale; kui abikaasa töötab NSV Liidu Kaitseministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Julgeolekukomitee organites või kuulub NSV Liidu relvajõudude ohvitserkoosseisu, on üleajateenija või viiakse uude teenistuskohta; kui noorspetsialist sõidab vanemate juurde, kes on I või II grupi invaliid; kui ta kaotab töövõime (antakse I või II grupi invaliidsus). Neil juhtudel peab administratsioon sellest teatama kõrgemalseisvale organile 10 päeva jooksul.

Need kitsendused ei kehti suunamata jäetute kohta. On olemas ka noorspetsialistide personaalse jaotamise põhimäärus, millega võivad asjasthuvitatud ise tutvuda, kui selles artiklis jäi midagi arusaamatuks.

REET SAKS,
õigust. II k.

„Tartu on filosoofiline linn"

Kreeka sõna «filosoof» (philosophos) on loodud vastandina sõnale sophos. Ta tähendab: t u n n e t u s t (olemust) a r m a s t a v inimene, erinevalt inimesest, kes t u n n e t u s e v a l d a j a n a endale t e a d j a nime sai. See sõna mõte on püsinud tänaseni: mitte tõe v a l d a m i s e s, vaid tõe o t s i m i s e s on filosoofia olemus... Filosoofia tähendab o l l a t e e l. Tema küsimused on olulisemad kui tema vastused, ning iga vastus muutub uueks küsimuseks.

KARL JASPERS

Ja küsiti siin tõesti palju. **SIIN, ÜTÜ filosoofiaringi IV konverentsil, mis toimus 4. kuni 7. maini ja tõi kokku 23 külalist Moskvast, Leningradist, Tbilisist, Jerevanist, Gomelist, Riiast, Togliattist, Sverdlovskist, Saraatovist ja Tallinnast.** Filosoofiaring ja tema põnevad konverentsid on mõne aastaga saavutanud liidulise maine. Kuigi enamik külalisi oli «professionaalsed filosoofid», s. o. filosoofiateaduskondade ja -osakondade üliõpilased, ei jäänud teisedki neile tasemelt alla. Suisa vastupidi! Liiati polnud professionaalsed eesmärgid ja pragmaatilised huvid sel konverentsil peatähtsad. Olulisim oli k o n t a k t. «Tõde algab kahekesi», on öelnud Nietzsche. Ehk ühe konverentsist osavõtja sõnutsi: «Siin näen ma t e i s i, tutvun inimestega, kellel on hoopis teistsugune mõttemaailm, teine eluvaade kui minul.»

Märksa põnevam kui ettekanded oli vaidlus, mis tekkis pärast neid — aga nii peabki see ühel heal konverentsil olema! Märksa põnevamad kui väited olid vastuväited — juba esimene, plenaaristungil peetud ettekanne kutsus esile tervа ja tormilise väitluse, mis vajutas poleemilisuse pitseri kogu konverentsile.

Paraku oli meie tudengite osavõtt sellest ülihuvitavast ja rikastavast üritusest v ä g a k e s i n e. Kahju! Ilmselt on tudengkonna enamusele huvi ühiskonnaprobleemide vastu ja tarve oma mõtteid teistega jagada üpriski võõrad nähtused. Arutlemine pole popp, sotsiaal- ja majandusprobleemid on «midagi kauget ja rasket», meid kõiki puudutavad «üldised asjad» — päh!, «salongiavalikkus» olgu põlatav, sest seda asendab ju edukalt diskode totralt reibas ja demonstratiivselt purjus «avalikkus». Iseseisvalt mõelda ei ole vaja. Milleks, kui ilma saab? Ja ilma saab, tõepoolest...

Ning ometi elab veel vaim, mis o n t e e l, mis vihkab totalitarismi ja «kõikvõimalikku paljukanalilist TV-d»! Seesama dogmatismist vaba vaim, lahe, mõttetegevust soosiv õhkkond, ilma milleta sisukas filosofeerimine poleks mõeldav, iseloomustas meie filosoofiakonverentsi.

Pingeline väitlus tekkis näiteks võõrandumise üle. Oli lausa heameel kuulata, et jällegi on hakatud hoolsasti tegelema selle meil vahepeal unustatud filosoofilise kategooriaga, et pikkamisi hakkab sulama kivinenud arusaam, nagu oleks «võõrandumine» vaid Marxi noorusaastate vallatus, millel pole midagi ühist «küpse» Marxi mõtetega. Kuid lootusetu oleks siinkohal püüda edasi anda kõikide ettekannete sisu, väitluste ja arutluste pinget ja vaimuteravust.

Loomulikult ei taha allakirjutanu väita, nagu oleks tase tol konverentsil ühtlaselt kõrge olnud, narr oleks ju kiita taevani seda osa ettekannetest, kus polnud tunda mingitki uurijavaimu, püüdlemist OMA poole, kus ettekandja ei saanud isegi tihti aru, mida ta räägib, kus korrutati painavaid õpikutõdesid jne. Meelde jäi ikkagi konverentsi edumeelne, kõrgetasemeline ja tõelisele filosofeerimisele aldis pool.

Kuid laskem nüüd kõnelda külalistel endil.

Poisid Armeeniast: «Selline poleemika nagu teil oleks meil üldse mõeldamatu. Liiga palju rõhutatakse meil vahesid tudengite ja õppejõudude vahel, teil seda küll ei märganud, isegi professorite puhul mitte. Meil muutub õppejõud, niipea kui on kandidaadikraadi kaitsnud, tudengitega suhtlemisel enamasti ülеolevaks ja ükskõikseks. Järgmine aasta tuleme siia kindlasti tagasi. Aga tule sina vahepeal Jerevani, me võtame su hästi vastu, Jerevan on väga ilus linn!»

Noormees Saraatovist: «Üldiselt on meil tudengite kontingent nõrguke, filosoofiast eriti huvitatud ei olda (meil ka mitte! — T. M.), ärksamad poisid on peamiselt ajaloo- ja bioloogiateaduskonnast. Saraatovis on võimalused omal käel filosoofiaga tegelda päris head: SRÜ raamatukogu on üks korralikumaid Vene NFSV-s».

Saraatovi poisid ehk nagu neid naljatamisi kutsuti — «Saraatovi fraktsioon» — jättis allakirjutanule sümpaatseima mulje sel konverentsil. Ning kui ma nüüd heidan pilgu oma toanurgas aeg-ajalt surisema hakkavale külmikule, mis kannab tagasihoidlikku nime «Saraatov», tekitab ta minus märgatavalt konkreetsemaid ja meeldivamaid assotsiatsioone kui seni.

Moskvalane: «Kauni Tartu linna eripärad ei saa jätta mõju avaldamata filosoofiakonverentsile. Need konverentsid teie suurepärases ülikoolis on nii vajalik palsam meie filosoofiale.»

Tütarlaps Riiast: «Ma käin siin mööda tänavat ja näen — tulevad vastu hoopis teistmoodi, erilised inimesed, kelletaolisi ei näe üheski teises linnas, head inimesed, kes sisendavad minusse rahu. See linn on ainulaadne, see on tõepoolest filosoofiline linn!»

TIIT MATSULEVITS

Neli päeva pioneerina

Üliõpilastel, keda tulevikus ootab õpetajaamet, tuleb läbi teha suvine pioneerilaagripraktika — s. t. olla 3—4 nädalat laagris rühmajuht, ujumise või kehalise kasvatuse instruktor. Meeldiv võimalus suvel aega veeta, puhata, ütlete? Tegelikult seisab aga kõigil pioneerilaagritöötajail ees pingeline töö, et tuhandete pioneeride suvi oleks meeldejääv.

Kui palju selleks endal õppida tuleb, teame alles nüüd, kui seljataha on jäänud pedagoogiline instruktiivlaager Käärikul.

Kui möödunud kolmapäeval sinna sõitma asusime, võis tajuda kerget irooniat ja üleolevat suhtumist eesootavasse: mõelda vaid, neli päeva tuleb tegelda igasuguste sõlmekeste ja salakirjakestega... Kohapeal ilmnes, et tuleb tõesti olla pioneer selle parimas tähenduses: tõusta fanfaarisignaali peale, võimlema ja sööma minna samuti, ja veel rivistused ning pikad pooleteisetunnised loengud ning lõkkeõhtu, ööhäire, matk, orienteerumine.

Tasapisi hakkas suhtumine muutuma: energiline ja lõputult humoorikas vanempioneerijuht **Rein Kärner** võitis kohe populaarsuse; peagi ka teised ametimehed, esinejad.

Laagriülem, pedagoogikakateedri dotsent **Helgi Muoni** kõneles sellest, mida peab tudengist rühmajuht laagrisse minnes arvestama, milleks valmis olema. Pioneeritarkusi ja -rivi õpetasid **Helle Aarsalu** ja **Ludmila Margulis** pioneerimajast, pioneeritöö suundi ja rühma töö planeerimist selgitas **Erika Makreakov,** ealisi iseärasusi valgustas **Inger Kraav**; pioneerilaule laulsime **Valdur Helmi** juhatusel, mänge mängisime koos **Vaike Raudega** ning sportmängudest kõneles **Arne Laos.** Vetelpääste õppetunni viis läbi dots. **Heino Laidre,** matkatarkusi jagasid ja käisid meiega matkal **Olev Luhaveer** ja **Martin Viirand,** looduskaitse üle arutasime **Uku Alakivi** eestvedamisel. Tublisti teoreetilisi teadmisi saime veel tsiviilkaitsest ning praktilisi oskusi orienteerumisvõistlusteks.

Mõnedki esinejad ja juhendajad algatasid arutelu, mis ei lõppenud kaugeltki teema käsitlemiseks ettenähtud ajaga.

Vaheldust pakkusid spordivõistlused, lõkkeõhtu, kus iga rühm astus üles isetegevusnumbriga, välklehtede konkurss, öine mäng (tuli avastada diversandi toiduladu ja see hävitada).

Tohutult aitas kaasa päikeseline ilm, nii et õppetöö toimus väljas. Päikesepõlenud nahka käidi aegajalt järves jahutamas.

Linnulennul on nüüd laagrile tiir peale tehtud. Kuidagi kiiresti kadusid käest neli pioneeripäeva. Kui lõputorti sõime, tundsime, et kahju on tulla ära Käärikult, kahju öelda lahti pioneeriseisusest. Küllap oli see aeg kõigile mõnusaks puhkuseks enne eksamisessiooni, küllap andis ta ka kindlust suviseks katsumuseks töös pärispioneeridega.

Ärasõit. Jäävad lehvitama laagriülem, pioneerijuht ja teised korraldajad. Ametis oli kogu pedagoogika kateeder ning hulk entusiaste, nagu pioneerijuht Rein Kärner, kes ametilt on hoopis «Perioodika» Tartu osakonna direktor, aga laagrit teinud nüüd juba 13 aastat. Kõigil neil, korraldajail, oli seljataha jäänud kaks laagrivahetust, sest Kääriku ei suutnud korraga kõiki suvel laagrisseminejaid vastu võtta, ja väsinud nad kahtlemata olid, aga küllap ka rahul...

ENDLA LÕHKIVI,
keemia III k.
teaduskonna pressisekretär

Täiusliku käsikirjakollektsiooni nimel

Ülikooli teadlaspere teab, et käesoleva aja ja möödunud sajandite dokumentaalset materjali võib arhiivide kõrval leida ka teadusraamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas. Käsikirjade talletamisele pani aluse raamatukogu esimene direktor Karl Morgenstern juba möödunud sajandi algul. Manuskriptide kogusse saabus ajapikku nii Tartu ülikooliga seonduvaid kui ka Baltimaade ajaloo- ning õigusalaseid käsikirju, mitmesuguseid kroonikaid, ürikuid, päevikuid ja kirju. Möödunud sajandil sai raamatukogu alaliseks säilitamiseks ka esimesed õppejõudude-teadlaste käsikirjapärandid. Järgides traditsiooni ning taotledes järjepidevust on Tartu ülikooli teadlaste arhiivimaterjalide komplekteerimine, läbitöötamine, säilitamine ja tutvustamine teadusraamatukogu otsene ülesanne. On loomulik, et Tartu ülikooli jooksev ametlik dokumentatsioon läheb kateedritest ja dekanaatidest ülikooli arhiivi valdusse, et kirjandusteadlaste arhiivifondide säilitajaks võib olla ka kirjandusmuuseum, et Tartu ühiskondlik-poliitilise elu tegelaste ja pedagoogide dokumentaalset pärandit kogub Tartu linna arhiiv. Mõistagi arvestatakse eelkõige fondimoodustaja enda sooviga.

Mis moodustab üldse isikliku arhiivi? Ülikooli teadlaste puhul kuuluvad sinna tavaliselt biograafilised materjalid, teadustöö käsikirjad ja märkmed, loengukonspektid, kirjavahetus ja fotod — isiku tegevuse resultaadina tekkinud või kogutud dokumentaalne ainес.

Tänaseks paikneb teadusraamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas 80 arhiivifondi, mis sisaldavad ligi 25 000 säilikut. Valdava enamuse moodustavad Tartu ülikooli teenekate õppejõudude jt. ülikooliga seotud isikute, samuti mõnede ülikooli allüksuste ja ülikooliga seotud asutuste fondid. Ülikooliainelised üksikkäsikirjad on koondatud fondi «Tartu ülikool». Aastati on materjali juurdekasv olnud väga erinev, esimene aasta uues raamatukoguhoones oli aga osakonnale tulmeterikkam kui ükski eelnenu kahekümne viiest.

Ulatuslikumaks tulmeks oli dots. R. Kleisi käsikirjaline pärand. Säilinud biograafilised ja töömaterjalid ning arvukas kirjavahetus dokumenteerivad hinnatud entsüklopedisti varaseid õpinguaastaid ning kõige küpsemat ja tulemusrikkamat loomeperioodi. Võtsime vastu prof. A. Koorti pärandi, mis sisaldab peamiselt ta teadusliku töö materjale rektoriaastatest Tartu ülikoolis 1944—1951. Endise õppejõu V. Ernitsa isikufond jääb iseloomustama koloriitse teadusejüngri laiahaardelisi huvisid ja teadmisi ning tema töö- ja elustiili. RAKA vahendusel jõudis ülikooli raamatukogusse prof. H. Moosbergi teaduslike tööde käsikirju ja materjale, kokkuleppeliselt lisandub fondimoodustajalt säilitamisväärset edaspidigi. Ülikooli arstiteaduskonna ajaloole peaksid mõnevõrra lisa pakkuma dots. V. Pärtelpoja paberid ja ülikooli kasvandiku, hilisema töötaja E. Närska mälestused 1920.—1930. aastaist. Säilitamist väärivaid dokumente on hakanud üle andma prof. L. Leesment ja dots. J. Reinet.

Lõpule saab viia prof. G. Kangro arhiivi korraldamise, kuhu lisandus õppe- ja teadustöö materjale ning fotosid nii perekonnalt kui ka matemaatilise analüüsi kateedrilt dots. E. Jürimäe kaasabil. Lõpetati ka dots. A. Miti käsikirjalise pärandi üleandmine.

Ülikooli juubeli eel asusid mitmed allüksused uutesse ruumidesse, oli liikumist ja ümberkolimist seoses ruumide remondiga. Siin ja seal tuli päevavalgele aegade jooksul kõrvale jäänud pabereid. Nii andis dots. O. Prinits üle Tartu ülikooli rakendusmatemaatika ja mehhaanika laboratooriumi ning didaktilise seminari matemaatika jaoskonna inventari- ja päevaraamatuid 1930. aastaist. Korralikult olid kateedris alal hoitud prof. G. Rägo käsikirjad, sealhulgas varasemat materjali professori enda õpiajast Tartus ja Göttingenis, tema loengute üleskirjutusi üliõpilaste poolt, märkmeid ja ülesandeid matemaatika- ja mehhaanikaloengute koostamiseks. Olulisimad prof. G. Rägo isikufondis on ta avaldamata jäänud õpikute käsikirjad.

E. Kõivu eestvõttel loovutas üldfüüsika kateeder raamatukogule hulga Tartu ülikooli füüsikakabineti, teoreetilise ja tehnilise füüsika laboratooriumi ning füüsikainstituudi dokumente. Vanimad on pärit möödunud sajandi keskpaigast, prof. L. Kämtzi ajast. Väga tervikлikult oli säilinud füüsikakabineti kirjavahetus aastaist 1860—1895, millest enamik langeb A. J. v. Oettingeni professuuriaega. Maailmamainega füüsiku prof. H. Perlitzi ning tema ümber koondunud noorte teadlaste (V. Koern, E. Aruja, A. Altma, G. Mets) tööga seonduvad füüsikalaboratooriumi väljaarendamise plaanid ning teaduslik kirjavahetus 1930. aastaist.

Raamatukoguski oli varjul seni läbitöötamata materjale, mis saabunud aastakümnete eest vaibevaradena. Sorteerimisel eraldati käsikirjade osakonda prof. A.-T. Kliimani ja N. Maimi teaduslike tööde käsikirju, korrespondentsi ja töömaterjale.

Üksikmaterjalidest tuleks nimetada prof. J. Sarve tööd 1945. aastast «Leibnizi *lingua characteristica* teostamise katse», millest lähemalt võis lugeda ajakirja «Keel ja Kirjandus» k. a. jaanuarikuu numbrist.

Ülikooli tänaste ajaloolaste ja teadusloolaste juubelieelsete suurtööde säilimise eest kandis hoolt dots. H. Palamets, kes andis üle albumi *«Alma mater Tartuensis»* ja «Tartu ülikooli ajaloo» 3. köite ettevalmistavad materjalid ning käsikirjavariandid. Käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas säilitatakse ka H. Palametsa koostatud käsikirju «TRÜ kroonika 1940—80» ja «Tartu ülikool Suure Isamaasõja perioodil (1941—45)».

Raamatukogusse saabunud dokumentaalsed materjalid võetakse esmalt arvele käsikirjade osakonna tulmeraamatus ning kantakse kartoteeki. Sellisena on materjal uurijale juba kättesaadav. Viimaste aastate tulmete puhul on suudetud küllalt kiiresti tagada ka järgnev arhiivifondi moodustamine ning materjalide säilikuline läbitöötamine koos fondinimistu koostamisega.

Kollektsioonile annab väärtuse selle täius, mis on saavutatav vaid järjepideva kogumistööga. Seda, ainult ühiselt kogu ülikooliperega rakendatavat põhimõtet tuleks pidada ka ülikooliainelise dokumentaalse materjali kogumise aluseks.

MARE RÄND,
käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja

Malest ja maletajatest Jaan Ehlvestiga

Istume raamatukogu kohvikus, mõlemad ühe teaduskonna inimesed ja ajame juttu malest. Vestluskaaslane on tänavune Euroopa noortemeister JAAN EHLVEST.

Millal oli esimene kokkupuude malega?

Käigud sain selgeks 6-aastaselt, ema õpetas. Malekooli läksin siis, kui õppisin II klassis. Ega algul see mäng eriti ei huvitanudki, aga ema võttis käekõrvale ja viis malekooli, seal õppides hakkas juba tasapisi huvi tulema.

Kunas tulid esimesed turniirid?

Päris esimest praegu enam täpselt ei mäletagi, aga kui mälu pingutada, siis olin vist 8-aastane. Järkude täitmised tulid hiljem ja eks tõsisemad turniirid lange kah hilisemasse aega. 1976. aastal täitsin meistrikandidaadi normi.

Meeldiv ja ebameeldiv vastane?

Male on teatavasti mäng, kus kaks vastast on teineteisega kokkupuutes. Laua taga istuvad erineva psüühikaga inimesed — üks rahulik, teine mitte. Tavaline on, et partii jooksul püütakse teineteist häirida, segadusse ajada. Vahel juhtub isegi nõnda, et vastased hakkavad partii ajal teineteise peale karjuma. Endal pole taolisi situatsioone ette tulnud ja ega ei lase ennast ka häirida. Püüan olla külma närviga.

Male ja psühholoogia, nendevaheline seos?

Psühholoogia aitab seletada, mida instinktiivselt oled aru saanud. Maletajat ei tohi kunagi lasta kõrvaliste «aitajate» poolt segada. Näiteks kui lased partii algul juurde psühholoogi, võib tekkida hiljem mängu ajal häirimisi ja kõrvalekaldeid. Ja muidugi aitab psühholoogia loobuda vigadest. Nii males kui elus.

Võid sa iseloomustada ühe turniiri «köögipoolt»?

Võtame näiteks viimase Tallinna rahvusvahelise turniiri. Põhiline, mis häiris, oli eraldatus. Häiris veel pressibüroo tegevus, mõnedelt maletajatelt tuldi lausa partii ajal autogrammi küsima. Maletaja mõtlemine on häiritud. Laua taga ise nii närvis polegi kui saalis istuvad sekundandid. Maletajad on küllalt viisakas rahvas, vaenlased ollakse vaid malelaua taga. Omavahel saadakse hästi läbi. On muidugi erinevaid inimtüüpe, mõnedele meeldib partiile hilineda, teisele saalis ringi jalutada jne.

Kas enne partiid on olemas seesmine pinge?

Teatud pinge on alati, ainult mõnikord ise ei tunne. Teinekord langeb pinge päris partii algul, mõnikord võib kesta päris lõpuni. Eriti kurnav oli matš Saloviga 1979. aasta valikturniiril, samuti Mehhikos 1981. aastal, kus oli vaja kindlasti võita. Viimasel Tallinna turniiril tekkis Psahhisel hoopis pinge langus, alahindas vastaseid ja see maksis kätte.

Kuhu on senised mänguteed viinud?

Kaugeim maa on loomulikult Mehhiko, kus olin 1981. aastal. 1979. aastal kadettide MM-i turniiril mängisin Prantsusmaal. 1980. aastal osalesin Belgias rahvusvahelisel noorteturniiril. 1982/83. aastal oli Holland, Groningeni noorteturniir. Nõukogude Liidus on läbi käidud kõik vabariigid peale Gruusia. Reisitud on ja ka nähtud üht-teist. Vaba aega on maletajal vähe. Mõnikord aitab lõõgastuda isegi ebaõnnestumine. Siis lähed välja, vaatad ümbrust ja mõtted lähevad mujale.

Sportlane ja treener, milline peaks olema nende vahekord?

Treener on paraku see, kes tegeleb formaalsustega, näiteks turniiri ajal. Ka tuleb tal koguda ilmuvat malekirjandust. Maletaja ei jõua kõiki läbi lapata. Treener koostab programmi. Tippmaletajal peaks abilisi rohkem olema, ühe-kahe inimesega suurt ära ei tee.

Kuidas on õppimisega, ega sagedased turniirid koormavaks muutu?

Õppetööd tuleb osata organiseerida. Hinnaalandust ei tee keegi, ole kui suur meister tahes. Eksamid tuleb järele teha, lepid ise õppejõuga kokku.

Lisada tuleb omalt poolt, et senini on Jaan nii malet kui õppimist osanud omavahel siduda, jänni pole kummagagi jäänud.

Mida ütled lõpetuseks?

Praegu mängitakse malet kahel tasandil — ühed on asjaarmastajad, teised professionaalid. Paljud mängivad meelelahutuseks, praegu on male isegi intritoas populaarne. Eks aita siinjuures kaasa malealane propaganda raadios ja televisioonis. Mina ühiselamus mängida ei saa, ikkagi segab. Maletajad arendavad omavahel koostööd, minul on kokkupuuted Kalle Kiigega.

Suvel teeb Jaan kaasa Moskvas Eesti esinduses VIII rahvaste spartakiaadil. Hoiame siis juulis pöialt, et hästi läheks.

Vestluse pani kirja
ajalooteaduskonna
pressisekretär
VAMBOLA PAAVO,
ajal. IV k.

Kevad meie linnas

Nüüd on Tartus juba mitu kevadet. Või õieti üks suur, mis aina suvesse tikub. Seekordne «Tartu kevad» üllatas linlasi mitme uue esinemispaiga, uute osavõtjate ja muugagi. Ülikooli peahoone sisehoov sobib suurepäraselt laulu ja luule jaoks. Laupäeva õhtul loetigi siin Artur Alliksaare ja Marie Underi luulet. Dirigentide Richard ja Alo Ritsingu juhatusel kõlasid segakoor «Vanemuise» laulud.

Kes ütleb peast, mitu mälestussammast, -tahvlit või -kivi on viimasel aastal meie linn juurde saanud? Ludvig Puusepp, Alexander Schmidt, ülikooli kasvandike-revolutsionääride ausammas... Loetelu saab päris pikk. Pühapäeval, 22. mail võisime osa saada veel ühe avatseremooniast. Toomemäel, Ohvrikivi ja toomkiriku varemete vahel seisab nüüd Kristjan Jaak Peterson. Seisab, paun üle õla, kepp käes. Nagu astuks ta Riia ja Tartu vahet. Skulptor Jaak Soans ja arhitekt Allan Murdmaa jäädvustasid meie rahvusliku kirjanduse alusepanija. Avakõne pidas EKP Tartu Linnakomitee sekretär Arno Almann. Lindi lõikasid läbi kultuuriminister Johannes Lott, partei linnakomitee esimene sekretär Indrek Toome ja linna täitevkomitee esimees Nikolai Preiman.

Linnapilt on huvitavam, mitmekesisem, aga ka tartulikum. Meie ise õnnelikud, rikkamad ja uhkemad. Oleme oma eelkäijaid meeles suutnud pidada. «Tartu kevad» lõppes väärikalt.

VARJE SOOTAK

Tule «Pilgarile!»

(Semestri lõpushow TRÜ klubis 27. maist kuni 30. maini)

Reedel, 27. mail

kl. 21. «Tantsumuusikat ajavahemikust 1883—1983» (Ans. «Meedium», rahvapilliorkester «Ingliska B», tantsudemonstratsioonid, tantsukursused).

Laupäeval 28. mail

kl. 01. Tantsudisko, kus filmi vahendusel võimalik kaasa elada maailmakuulsuste esinemisele muusikavallast.
* Ööüllatus *

12. Jõu- ja lauamängud.

16. Eesti multifilmid: «1+1+1», «Harjutusi iseseisvaks eluks», «Oinas ja roos», «Löö vastu», «Kolmnurk» jt.

19. Küsimustele vastab Eesti Raadio väliskommentaator Tõnu Kõrda.

21. Ans. «Randevuu» show.

Pühapäeval, 29. mail

kl. 01. Tantsudisko, kus filmi vahendusel võimalik kaasa elada maailmakuulsuste esinemisele muusikavallast.
* Ööüllatus * PILGARI SUURJOOKS *

kl. 12. Malesimultaani annab Jaan Ehlvest (simultaanist osavõtta soovijail on täna viimane päev registreerumiseks TRÜ klubis. Tel. 3 52 08, 3 47 00).

kl. 15. Eesti dokumentaalfilmid: «Jaanipäev», «Mitut värvi haldjad», «Reporter», «Jaan Oad», «Koit ja Hämarik» jt.

kl. 19. Holalaulud: Kadri Kask ja Baiba Bõtškova, ans. «Instituut».

kl. 20. Tartu diskorite kutseala meistrivõistlused.

kl. 22. TRÜ klubi amatöörfilmi «Festival» esilinastus.

kl. 23.58 Puhkeõhtu kantrimuusika, tantsutüdrukute ja karatega. (Ans. «Justament», «Placebo»).

P. s. «Pilgaril» on lillelaud, pildinäitus, puhvet karastavate jookide ja kuklitega, kaalumine, «GRAND PRIX» vastupidavamale osalejale.

Pääsmeid tasulistele üritustele saab enne algust TRÜ klubi kassast.

Kohtumiseni maratonil ehk õppeaasta lõpuüritusel TRÜ klubis!

V enia legendi

Tahke keha füüsika kateedri dotsendi kt. A. Rosentali *venia legendi* loeng «Heterolaserite füüsika lahendamata probleeme» toimub kolmapäeval, 1. juunil 1983. a. kell 14 Eesti NSV TA Füüsika Instituudi peahoone auditooriumis 301.

VELLO PAST
Füüsika-keemiateaduskonna dekaan

KÄSITÖÖNÄITUS

Tulge vaatama kodunduskabineti käsitöönäitust **30. ja 31. mail** Tiigi 78—208 kl. 18-ni.

MARKSISMI-LENINISMI ÜLIKOOL

Marksismi-leninismi ülikooli lõpuaktus on **neljapäeval, 2. juunil** kl. 18 ülikooli aulas.

Uusi trükiseid

Крапивный А. П. и др. Краткий зоологический словарь. — Минск: Вышейшая школа, 1982. — 222 с., ил.

Sisaldab umbes 3000 õppekirjanduses enamlevinud terminit ja mõistet ökoloogiast, zoogeograafiast, embrüoloogiast jm. II osas antakse põhiliste süstemaatiliste kategooriate lühiiseloomustus. Sõnastik on mõeldud eeskätt bioloogiaõpilastele, samuti aga vastava kallakuga keskeriõppeasutuste õpilastele ja bioloogiaõpetajatele. Kasulikke näpunäiteid leiavad raamatust ka loodusesõbrad.

Попа Л. Л. Пернатый мир Молдавии. Краткий справочник-определитель. — Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1982. — 255 с., ил.

Moldaavia lindude välimääraja. On mõeldud kasutamiseks nii erialaspetsialistidele kui ka loodushuvilistele laiemalt.

Русско-английский нефтепромысловый словарь. — М.: Русский язык, 1982. — 431 с.

Sisaldab ligikaudu 30 000 naftamajandusalast (nafta- ja gaasigeoloogiast, -transpordist jne.) terminit. Sõnaraamat on mõeldud naftatööstuse spetsialistidele, naftainstituutide üliõpilastele ja aspirantidele, kuid seda saavad kasutada ka teiste tööstusharude spetsialistid ja asjahuvilised.

Чешско-русский словарь. Cesko-rusky slovník. — М.: Русский язык, Прага: Гос. Пед.. изд-во, 1976.

т.1. A-O, 580 с.

т. 2 P-Z, 861 с.

Sõnastik sisaldab kokku 62.000 sõna. Lisas morfoloogilised tabelid.

Goldstein L. A., Dickerson R. C. — Atlas of orthopaedic surgery. — St. Louis, Toronto, London: The C. V. Mosby Company, 1981. — 646 p.. ill. (1637).

Sisaldab hulgaliselt erialaseid mõisteid ortopeediast, eelkõige praktilisest kirurgiast. On vajalikuks käsiraamatuks ortopeedidele-kirurgidele, samuti arstiteaduskonna üliõpilastele.

Latvijas padomju enciklopedija. 2. sejums. Bi-Dža. — Riga: Galvena enciklopediju redakcija, 1982. — 732 lk., ill., tab.

Universaaltüüpi entsüklopeedia.

NB!

Sellel õppeaastal ilmub veel 3 lehenumbrit: 3. ja 17. juunil ning 1. juulil erileht lõpetajatele.

Toimetaja kt. R. LOTT

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 2057. MB-05906.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (1342) Reedel, 3. juunil 1983 XXXV aastakäik

● «Talvel võis veel eksamiteks õppida, aga nii ilusal kevadel on kole tüütu. Ja veel on viis kevadet...» Sel ütlejal, ühel esimese kursuse arstil on seni siiski kenasti läinud. On ju see tegelikult veel alles saabuv **eksamikevad(suvi)** ülikoolis täiesti normaalne, vähemalt temale. Varem oleme kiirustanud olümpiamängude pärast ja näpanud loenguid-seminare ülikooli juubeli tõttugi. Meie ajalehe viimases venekeelses numbris toob õppeprorektor prof. Uno Palm välja ühe erinevusena eelmistest sessioonidest just selle, rahulikuma poole. I kursuse noormeestel on aga käes tõeline sess. Seoses armeeteenistusse minekuga peab neil I kursus olema lõpetatud 20. juuniks. 1. juunist haaras eksamikarussell peaaegu kõik kursused. HEAD PÕRUMIST! 17. juuni lehes sessist lähemalt.

● Enne eksameid, aga ka vahelt ja pärast jõudis mitusada tudengit klubisse **«Pilgarile»**. Reklaam oli eelmistes lehtedes päris põhjalik, seepärast etteasteid enam ei mainikski. Klubi rahvas ise jäi päris rahule, «apsude» pärast palutakse muidugi vabandust (aga üritus oli esimene ja eks kõike tule ette). Küsitletud tudengidki aina kiitsid. Näiteks diskokonkursist võttis osa 6 gruppi. Klubi juhataja Heino Variku vastas teisel pool telefonitraati, et kõik esinejad kasutasid oskuslikult lisamaterjali, taheti ja püüti hästi esineda. Parimaks *show*programmiks tunnistati «Sõpruse» diskogrüpi kava, üksikesinejaist oli parim Valdo Paddar. Žürii märkis ära Jaanus Ilbi kasvatusteemalise (alkohol, ühikad), parima tehnilise režii poolest Füüsika Instituudi grupi ja toredama diskoparoodiana Veigo Juuse kava. Publiku preemia pälvisid vennad Pilved. Ühtekokku tantsiti klubis muusikaansamblite saatel 26 tundi. Üksikürituri tuli enam kui veerandsada, külastajaid ligi 2000.

● Ka **klubi** õppeaasta sõna tõelises mõttes, sest niisuguses klubis tegutseti esmakordselt, saab läbi. Töö ise mitte: maja tahab väikest sanitaarremonti («Väljanägemine peab igati korras olema» — H. Variku). Mitmed muudki tööd on veel teha (baari pikendamine, diskoruumide väljaehitamine, statsionaarne helisüsteemi paikaseadmine jne.). Kõige suuremaks kujuneb aga amfiteatri stiilis vabaõhuklubi ehitamine. Sinna oodatakse appi suvemalevat.

● **6.—8. juulini 1984. aastal toimub IX üliõpilaslaulupidu «Gaudeamus» Tallinnas.** Ülikoolis on moodustatud oma organiseerimiskomisjon eesotsas prorektor Valter Haameriga. Juba on Tartuski koos istutud ja mõnedki asjad paika pandud. 25. mail võtsid linna täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja Valev Pärn ja klubi juhataja Heino Variku vastu Vilniuse üliõpilaskollektiivi kaks juhti. Nimelt toimub laulupeo ajal Tartus leedulaste kontsert.

Esinemisrepertuaar on peaaegu teada, koostatakse juba trükimaterjale. Meie suurkollektiividel on heaks eellaulupeoks mitmedki esinemised juba sel suvel. Kolmapäeval esines Hilja Tidriksaare liikumisrühm ja rahvakunstiansambel Tallinnas konverentsil «Läänemeri — rahumeri». Tartus saab suvel ka rahvatantsupeol ette astuda. Meeskooridel on Viljandis oma laulupäev.

● Kolmapäevasest «Edasist» võisime näha fotot, millel meie juhtkond istutas **neli hõbekuuske peahoone siseõue**. Need ja veel 16 istikut, mis pandi kasvama spordihoone juurde, kinkis ülikoolile metsainstituut.

NB! kõigile neile, kes arvavad, et ka nemad saavad kuidagi kaasa aidata ajalehe tudenglikumaks ja huvitavamaks tegemisel. Kes arvab, et mis see minu asi, las teised teevad, ärgu enam edasi lugegu. Toimetus on päris pessimismilaines ega söanda enam võistlusartikliteks midagi välja pakkuda (publitsistikavõistlusele laekus ju vaid 5 tööd! Kes kirjutaks asjalikult ja poleemiliselt üliõpilasprobleemidest?). Et sügisene fotovõistlus paremini õnnestus, siis julgeme teadustada uuest fotovõistlusest, selleks tuleb vaadata meie 4. lehekülge! Septembri esimestel päevadel korraldab aga toimetus kohtumise oma lugejatega. Mõtle juba praegu, millest tahaksid kõnelda (eelregistreerimine!). Kõige rohkem ootame niisuguseid ettepanekuid, milles üliõpilane ise kaasa lööks!

VARJE SOOTAK

TRÜ nõukogus

● 27. mai koosolekul andis teadusprorektor prof. Ants Kallikorm, kes ka koosolekut juhatas, NSVL KKEH Ministeeriumi, ÜLKNÜ Keskkomitee ja üleliidulise ühingu «Teadus» aukirja prof. **Jaan Rebasele** ja ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja **Elmar Haljastele.**

● Hääletati filoloogiakandidaat **Jaak Peebole,** keemiakandidaat **Jaak Järvele,** ajalookandidaatidele **Rafik Grigorjanile** ja **Inda Rajasalule** ning tehnikakandidaat **Eevi Kolgile** dotsendikutse taotlemise poolt.

● **Ühiskondlike erialade teaduskonna (ÜET) viimase õppeaasta tööst tegi ülevaate selle dekaan dots. Siina Lepik.** ÜET 20. tegevusaastal on mitmel erialal olnud rohkem osavõtjaid, hoogu on saanud mitme ringi töö. Paremini on töötanud looduskaitsering, kodunduskabinet ning klubi juures tegutsevad ringid. Enam on ette valmistatud spordikohtunikke ja -instruktoreid ning matkainstruktoreid. Mõnevõrra on paranenud ka kunstikabineti töö, kuid endiselt on vähe lõpetajaid ning esineb muidki probleeme. Ettekandja pidas ebapiisavaks senist õppetöö kontrollimist, ÜET propageerimist ning materiaalset baasi. Viimane puudutab eriti matkasporti.

Vastuvõetud otsus kohustab ÜET nõukogu laiemalt tutvustama oma võimalusi, täiustama liikmete arvestussüsteemi jm.

● **Tööst aspirantide ja nende juhendajatega ajalooteaduskonnas (1980—1983) kõneles dekaan dots. Allan Liim.** Praegu õpib teaduskonnas 18 aspiranti (ajaloo-osakonnas 7, defektoloogiaosakonnas 4 ja psühholoogiaosakonnas 7). Neist on kaugõppeaspirantuuris 12; ülejäänud 6 õpivad statsionaarselt. Viimasel kolmel aastal pidi aspirantuuri lõpetama 10 noort, kahjuks ei jõudnud selleni 4. Aspirantuuri vastuvõtuplaan on teaduskonnas igal aastal täis saanud, pidevalt tunnevad kateedrid ning teaduskonnanõukogu huvi aspirantide käekäigu vastu. Aspirantuuritöö puudujäägid on samad mis teisteski teaduskondades: raskusi on aspirantide reservi loomisega, soovida jätab kontakt väljaspool vabariiki olevate juhendajatega, kahjuks ei suuda kõik esitada aspirantuuri lõpetamise ajaks väitekirja. Endiselt on murettekitav aspirantide väike stipendium, ajalooteaduskonnas pole õieti võimalik osaleda ka lepingulistes töödes. Viimases küsimuses on ehk siiski peatset paranemist loota. Ka selle päevakorrapunkti kohta võeti vastu otsus.

● **Prorektor Valter Haamer juhtis koosoleku lõpul tähelepanu meie botaanikaaia palmihoone ehitusele.** Võimalik, et suvel läheb seal tarvis paljude kätepaaride abi. Seepärast peaksime vajaduse korral kõik leidma aega appi minna. Olgem selleks valmis. Juubelieltevalmistustest on meil ju head kogemused.

Moskvas elavad Dmitri Uljanovi poeg ja tütar

Maikuu esimesel poolel külastasid D. Uljanovi kortermuuseumi juhataja Elli Jaska ja allakirjutanu Dmitri Uljanovi perekonnaliikmeid. Dmitri Uljanovi poeg ja tütar on Uljanovite suurperekonna ainsad järeltulijad.

Viktor Dmitrijevitš Uljanov kasvas Nadežda Krupskaja ning Lenini õdede Anna ja Maria juures. Tema ema suri tüüfusse, kui poeg ei olnud aastanegi. Praegu on endine insener üleliidulise tähtsusega **personaalpensionär.** Tema perekonnalt saime andmeid nende perekonnaloost ja Viktor Uljanovi pühendusega raamatu isast. Viktoril endal on tütar Maria, keemiakandidaat, ning pojad Aleksandr ja Vladimir. Viimase tütar Nadežda õpib oma vanavanaisa ametit, ta on lõpetamas arstiteaduskonna III kursust ja tegelevat usinasti ka teadusega. Ehk on arstiteaduskonna ÜTÜ-l võimalus teda küllagi kutsuda. Viktori pere elab väga kaunis paigas, Moskva lähedal Kuntsevos. Viktori tervis ei ole enam nii hea, et lubaks ette võtta Tartu-reisi.

Dmitri Uljanovi tütar Olga elab üsna Lenini-nim. keskraamatukogu lähedal. See maja on tihedalt kaetud mälestustahvlite ja bareljeefidega. Seal on elanud paljud riigi- ja ühiskonnategelased nagu Vorošilov, Budjonnõi, Kossõgin jt. Olga näos võib märgata Uljanovite perekonna jooni, võib-olla kõige enam sarnaneb ta oma vanaemale. Tema tütretütar Leena on aga lausa koopia Volodja Uljanovist. Olga tütar Nadežda õpib aspirantuuris hispaania keelt ja kirjandust. Nagu näeme, on Dmitri Iljitši järeltulijate nimed samad, mis olid Uljanovite perekonnal mõni põlv tagasi.

Olga Dmitrijevna sirvis kiiruga oma materjalides ja vaatas, mida ta võiks kohe muuseumile loovutada. Tema ongi isa mälestuste ja esemete hoidja ning uurija. Originaalesemeid on Dmitri Uljanovile pühendatud ekspositsioonides veel üsna vähe. Olgalt saime mõned fotod ja artiklid. Ootasime teda külla ülikooli juubelipidustustele kortermuuseumi avamisele ning sõpruspäevadele. Kahjuks ei saanud ta tulla. Võib-olla teostub sõit juuni lõpus või juuli algul.

D. Uljanovi kortermuuseum avati sügisel ülikooli juubeliürituste aegu. Esimene tööaasta näitas ära, mida muuseum pakkuda saaks. Näiteks käisid sõpruspäevade ajal muuseumis kõik meie külalised. V. I. Lenini mälestuspäeval esinesid pioneerid siin temaatilise montaažiga. TRÜ ja EPA NLKP ajaloo kateedrid on planeerinud esmakursuslaste jaoks sissejuhatava seminari muuseumis. Seal saaks korraldada mitmeid teisigi üritusi. Näiteks võiks arstiteaduskonna komsomolgi muuseumi rohkem ära kasutada, ei teata ju veel sugugi palju D. Uljanovi tegevusest. Viimastel aastatel on temast järjest enam materjali ilmunud. VSDTP II kongressi 80. aastapäeva puhul on kindlasti kohane tutvuda ka D. Uljanovi kui tolle kongressi delegaadi mälestustega. Oli ju Dmitri Vladimiri noorema vennana Lenini üks lähemaid mõtte- ja võitluskaaslasi. Tema tegevust on hinnatud eriti kõrgelt Ukrainas, kus enamikus revolutsioonilisele liikumisele ja Uljanovite perekonna liikmetele pühendatud muuseumides ning koduloomuuseumides on materjale ka Dmitri Uljanovist. Meie ülikoolis on sisse seatud D. Uljanovi nimeline stipendium. Nähtavasti oleks huvitav kohtuda selle stipendiumi saajatega, olla kursis nende edasise teega.

MILVI REINFELDT

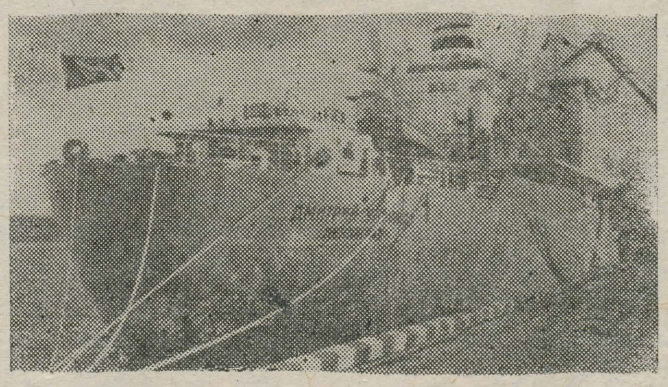

● **Ühele Leningradi ja Kuuba vahet sõitvale reisilaevale on antud Dmitri Iljitš Uljanovi nimi.**

EKP TRÜ komitees

● 30. mai koosolekul võeti NLKP liikmekandidaatideks õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane **Jaan Vihrov**, kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane **Aivo Noormets** ja matemaatikateaduskonna IV kursuse üliõpilane **Hillar Vetik.**

● Arutati EKP TRÜ komitee otsuste «Õppedistsipliini tagamise süsteemist teaduskonnas, osakonnas, kursusel ning komsomoli- ja parteiorganisatsiooni osast selle kindlustamisel» ning «Komsomoliorganisatsiooni osast õppedistsipliini kindlustamisel» täitmist (V. Kelder, A. Kruuser).

ÜLELIIDULINE SÜMPOOSION TRÜ-s

Eelmine nädal tõi ülikooli farmakoloogia- ja farmaatsiateadlasi. Kolm päeva kestis **NSVL KKEH Ministeeriumi, TRÜ ja NSVL Meditsiiniteaduste Akadeemia farmakoloogia ja farmaatsia probleemnõukogu organiseeritud üleliiduline sümpoosion «Gamma-amiinovõihappe derivaatide farmakoloogia».** TRÜ on sel alal juhtiv keskus NSV Liidus.

GEOGRAAFIDE KONVERENTS TŠERNOVTSÕS

12.—14. maini toimus Tšernovtsõ RÜ-s IV üleliiduline konverents «Geograafia teoreetilised probleemid». TRÜ geograafiaosakonda esindasid sellel üritusel professor Salme Nõmmik, dotsent Mart Vabar ja aspirant Riho Mällo. Professor Salme Nõmmikult oli ka ettekanne teemal «Sotsiaal-majandusgeograafia kui uue ühiskonnageograafilise teaduse kontseptsioon».

TIINA JASINSKI

REKTORI KÄSKKIRI

50. sünnipäeval pälvisid õnnitluse ja tänu kauaaegse teaduslik-pedagoogilise töö eest farmakoloogiakateedri professor **Ülo Hussar** ja võimlemiskateedri vanemõpetaja **Linda Martis.** Samal tähtpäeval tänas rektor kohusetruu töö eest raamatupidamise kateedri vanemlaboranti **Hilja Nammi.**

Seoses 60. sünnipäevaga pälvisid õnnitluse ja tänu kauaaegse eduka töö eest väliskirjanduse kateedri dotsent **Asta Luigas** ja võimlemiskateedri vanemõpetaja **Hilja Tidriksaar** ning 70. sünnipäeval teaduskonnasisehaiguste kateedri professor **Kuno Kõrge.**

Rektor avaldas tänu ühingu «Teadus» NSVL moodustamise 60. aastapäevale pühendatud algorganisatsioonidevahelise sotsialistliku võistluse võitjatele **Ilme Soobile, Sulev Vahtrele, Tõnis Matsinile ja Toomas Tennole.**

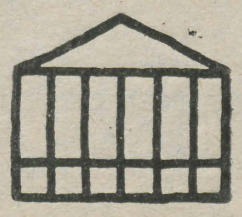

Noored kommunistid arstiteaduskonnas

Arstiteaduskond on ülikooli suurim. Kui arvudes vaadata, siis on meil ainuüksi koosseisulisi õppejõude üle 200, üliõpilaste arv ulatub 1800-ni. Kommuniste on meie hulgas 127, enamik on NLKP ridadesse astunud juba õpingute ajal. Kõrgkooli parteiorganisatsiooni omapäraks on aga see, et mitmed noored kommunistid lõpetavad ülikooli ja lahkuvad. Seepärast toimub meie ridade pidev uuenemine, täienemine. Vastuvõetute hulgas on aga ka neid, kes pärast ülikooli lõpetamist teaduskonda tööle jäävad ja siin saadud kogemusi edasi kasutavad.

10. mail pidas meie parteiorganisatsioon oma aruande- ja valimiskoosoleku. Tõmbasime joone alla eelmisele tööaastale. Kuidas võtsid sellest osa noored kommunistid? Võib kohe öelda, et nad tulid oma ülesannetega igati toime. Valime ju parteiliikmete hulka tublimaid, neid, kes teistele oma tööga eeskujuks.

Arstiteaduskonnas õpib 22 üliõpilaskommunisti, neist on 15 NLKP liiget ja 7 liikmekandidaati. Nad osalevad teaduskonna kõigis tähtsamais töölõikudes. Teaduskonna komsomoliorganisatsiooni juhib raviosakonna IV kursuse üliõpilane Vahur Keldrima, kes saab ka V. I. Lenini nimelist stipendiumi. Peale eduka õppe- ja teadustegevuse on ta ka tuntud ehitusmalevlane. Tänavu juhib ta komandörina Tartu regiooni. Meie parteibüroo ideoloogiasektorisse kuulus stomatoloogiaosakonna V kursuse üliõpilane Raul Christiansen, kelle ülesandeks oli komsomoli- ja parteiorganisatsiooni vahelise koostöö korraldamine. Ka üliõpilaste ametiühingubürood juhib noor kommunist Margus Maser, kes on püüdnud igati kaasa aidata üliõpilaste olme- ja puhketingimuste parandamisele.

ÜTÜ eesotsas seisab samuti NLKP liige, VI kursuse tudeng Jaak Aru. Tema on samuti mitu aastat V. I. Lenini nimelist stipendiumi saanud, on ise tulemuslikult osalenud teadustöös ja täidab ka üleülikoolilise ÜTÜ nõukogu aseesimehe kohuseid. Aastaid oli ta teaduskonna pressisekretär. Mitmed ÜTÜ ringide juhid on samuti jõudnud astuda kommunistide hulka, näiteks Lev Levkov (mikrobioloogia), Rita Labotkina (stomatoloogia) jt.

Meie teaduskonnast võib tuua rohkesti näiteid ka nende noorkommunistide tegevusest, kes alles hiljaaegu olid veel üliõpilased, praegu on aga aspirandid või assistendid. Aspirantuuriõpingud (eksamid, väitekirja kirjutamine) on mõistagi mahukad. Seepärast ei peeta õigeks koormata aspirante ulatuslikumate parteiliste ülesannetega. On ju iseseisva töö maht isegi suur ja aspirantuur tuleb lõpetada kandidaadiväitekirjaga. Täidetakse põhiliselt ühekordseid ülesandeid. Kuid erandeid on siingi. Näiteks farmakoloogiakateedri assistent Lembit Rägo suutis ka niisugusel pingelisel ajal juhtida ÜTÜ ringi ning edukalt kaitsta väitekirja.

Meie uude büroosse (esimeheks jäi taas prof. Ado Truupõld) kuulub ideoloogiasektori liikmena jälle üliõpilane. Selleks on Vahur Hollo ravi II kursuselt.

See oli vaid põgus ülevaade meie teaduskonna noorte kommunistide tegevusest. Huvitav oleks teada saada teistegi teaduskondade noorte NLKP liikmete õpingutest ja ühiskondlik-poliitilisest tegevusest. On ju tööpõld lai ja mitmepalgeline, kohati keerulinegi tänapäeva teravnenud ideoloogilises võitluses.

ANNA PREOBRAŽENSKAJA,
nakkushaiguste, dermatoloogia ja veneroloogia kateedri assistent, arstiteaduskonna parteibüroo liige

Rektor Feodor Klementi mälestuseks

12. juunil saanuks 80-aastaseks meie eelmine rektor (8. 06. 1951—1. 05. 1970) prof. Feodor Klement.

Juba 16-aastaselt sai temast Oudovas kooliõpetaja. Ta oli mitmest oma õpilasest noorem, kuigi kasv, ja nagu ta ise lootis, käitumine, seda välja ei näidanud. Oudovas oli ta haridus- ja poliittööl 1926. aastani. 20-aastaselt sai temast partei liige. Tema teaduslik tegevus luminestsentsi uurimisel algas Leningradi ülikooli II kursuse üliõpilasena 1930. aastal (prof. A. Tereni laboris). Sõja ajal Jelabugas kaitstud väitekirjas on toodud ka üliõpilasena tehtud põhjapaneva avastuse — sublimaatfosfooride valmistamise meetodite ja nende fosfooride omaduste ammendav analüüs. Töö tunnistati doktoriväitekirja vääriliseks, kuid sõja ajal uut kaitsmist ei toimunud. F. Klement töötas Leningradi ülikoolis üle 20 aasta, luues seal originaalse profiiliga luminestsentsilaboratooriumi ning organiseerides LRÜ füüsikainstituudi tööd. Sõja ajal juhatas ta Jelabugas LRÜ filiaali.

1951. aastal määrati F. Klement TRÜ rektoriks. Teadusliku töö tase meie ülikoolis jättis tollal palju soovida, kraadiga oli vaid kolmandik õppejõude. Värske rektorina rõhutas ta enda ette seatud ning avalikult väljendatud programmis, et kõrgharidus peab olema ühtlasi teaduslik haridus. Siit tulenes põhimõtteline ülesanne — taastada Tartu ülikooli kunagine kuulsus, muuta see tunnustatud teaduskeskuseks. Sellest programmist pidas ta järjekindlalt kinni ning oskusliku teadus- ning kõrgema hariduse organisaatorina suutis selle ka ellu viia.

Teaduslik-pedagoogilise töö juhtimisel pidas F. Klement põhiliseks kõrge kvalifikatsiooniga, suure loomingulise potentsiaaliga teadlaste kollektiivi loomist. Ta kasutas oskuslikult vana kaadri suuri teadmisi. Tema palvel tulid TRÜ-sse tööle ka nimekad teadlased teistest linnadest. Oluliselt tihenesid teaduskontaktid muude keskustega.

1957. aastal võttis teadustööst osa juba 90% õppejõududest, publitseeriti 179 teaduslikku tööd (1951.—53. aasta 11—13 vastu).

F. Klement organiseeris TRÜ-s peagi luminestsentsiuurijate kollektiivi ning lõi ENSV TA-s luminestsentsilaboratooriumi, mille juhtimise usaldas hiljem Leningradi ülikoolis aspirantuuri lõpetanud õpetlasele T. Luštšikule, praegusele ENSV TA korrespondentliikmele.

Tahke keha luminestsentsi uurimistöö koondus ülikoolis 1958. aastal loodud eksperimentaalfüüsika kateedrisse, mida 1960. aastast juhib F. Klementi Tartu-perioodi esimene aspirant, praegune prof. K.-S. Rebane, elektroluminestsentsi ja pooljuhtide laboratoorimisse ning analüütilise keemia kateedrisse.

1955. aastal organiseeris F. Klement tahke keha ja luminestsentsi teoreetilise uurimissuuna, kutsudes pärast LRÜ juures aspirantuuri lõpetamist Tartusse tööle praeguse ENSV TA presidendi K. Rebase.

Õppe- ja kasvatustöös püüdis ta saavutada mõlema seost ning pidas vajalikuks kõigiti laiendada üliõpilaste iseseisvat tööd. Teaduslike aluste rõhutamine õppetöös oli F. Klementil tingitud sellest, et ta tunnetas sügavalt teaduse ja tehnika revolutsiooni olemust ning mõistis, et ilma hea teoreetilise ettevalmistuseta ei ole tulevane spetsialist võimeline aktiivselt osa võtma eesseisvate ülesannete lahendamisest. Ta pidas oluliseks ka pedagoogiliste ja metoodiliste elementide ühtsust. Ta rõhutas, et peame kasvatama pedagooge, kes viiksid koolidesse loova töö mõtte ja jõu.

Tema oli üks esimesi kõrgkooli enda ja selle pedagoogika uurimise algatajaid. Selle ning teaduse üldküsimuste uurimused katkestas enneaegne surm 28. juunil 1973. aastal.

Füüsika Instituudi võimas hoone Riia tänava lõpus ning TRÜ füüsikahoone Tähe tänavas on püsivad mälestusmärgid, sümboliseerivad eelmise rektori tegevust.

Füüsikaosakond tähistab 13. juunil kell 14 füüsikahoones Tähe 4 seminariga oma kauaaegse mentori sünniaastapäeva. Sellele järgneb lillede viimine prof. F. Klementi hauale Raadi kalmistul.

Dotsent UNO NÕMM,
eksperimentaalfüüsika kateeder

Professor Kuno Kõrge 70

8. juunil saab 70-aastaseks üks Eesti silmapaistvam ja teenekam sisehaiguste arst professor meditsiinidoktor Kuno Kõrge, kes on arstina, teadlasena ja pedagoogina töötanud 46 aastat.

Professor Kuno Kõrge sündis Saaremaal velskri pojana ja veetis lapsepõlve ning noorukiea Viidumäe kaunis looduses. Kokkupuude isa ravialase tegevusega aitas arendada huvi looduse ja inimsuhete vastu, kujundas hilisemaks arstitööks vajaliku humanistliku suhtumise inimestesse, nii tervetesse kui haigetesse. Sealt tuleneb ka oskus näha üksiku inimese, ühiskonna ja looduse terviklikkust. Need eeldused seletavad hilisemate teadmiste laiahaardelisust ja suurt põhjalikkust.

Alg- ja keskhariduse omandamise järel asus Kuno Kõrge 1931. aasta sügisel õppima Tartu ülikooli. Juba üliõpilasena rakendus ta teaduslikku uurimistöösse, mille tulemusena valmis 2 esimese auhinnaga premeeritud võistlustööd. Lõpetanud õpingud 1937. aastal *cum laude*, määrati ta ülikooli närvikliiniku nooremaks assistendiks.

Seejärel asus Kuno Kõrge tööle Tartu ülikooli I sisehaiguste kliinikusse. Sellest ajast on ta töötanud pidevalt ülikooli õppejõuna, kõige pikemat aega teaduskonnasisehaiguste kateedris (1956—1977 oli ta selle kateedri juhataja). Aastatel 1949—1953 juhatas ta patoloogilise füsioloogia kateedrit.

1947. aastal kaitses Kuno Kõrge kandidaadi- («Kliinilis-eksperimentaalseid uurimusi insuliin-leukotsütoosist») ja 1963. aastal doktoriväitekirja teemal «Organismi reaktiivsuse ja desensibiliseeriva ravi probleemid». Ta on kolme monograafia autor ja kaasautor. Tema töödes käsitletud probleemidest on juhtival kohal allergia ja organismi reaktiivsus, reumatism, mitmed kardioloogia, endokrinoloogia ja nefroloogia probleemid.

Eriti hinnatavad on prof. K. Kõrge teened sisehaiguste arstide kvalifikatsiooni tõstmisel (arstide täiendusteaduskonnas). Prof. K. Kõrge loengud on kõrgelt hinnatavad nii sisuliste väärtuste kui ka meisterliku vormi ja ettekande poolest. Tema õppetöös avalduvad laialdased ja põhjalikud praktilise arsti kogemused. Oma arstitöö vältel on prof. K. Kõrge juhendanud praktilist ravitööd Tartu Kliinilise Haigla sisehaiguste osakonnas ja viimastel aastatel nefroloogiaosakonnas.

Tulemusrikas on olnud ta tegevus ENSV Tervishoiuministeeriumi Õpetatud Meditsiinilise Nõukogu presiidiumi liikmena ja kardioloogia probleemkomisjoni esimehena. Ta on olnud Vabariikliku Kardioloogide Seltsi ja Tartu Terapeutide Seltsi esimees ja Tartu linna peaterapeut.

Prof. K. Kõrge teened meie arstkonna ees on hinnatud ta valimisega Tallinna Teadusliku Terapeutide Seltsi auliikmeks. Sama on teinud Võru ja Kingissepa arstid.

Prof. K. Kõrge on ENE kaastöölise, tervishoiualaste käsiraamatute kaasautori ning populaarteaduslike brošüüride ja artiklite kirjutajana olnud produktiivne ka teaduse saavutuste populariseerimisel.

Kolleegide hulgas on professor Kuno Kõrge tuntud tasakaaluka, saarlaslikult muheda huumorimeelega, kirjanduse- ja kunstilembelise inimesena. Arstina, teadlasena ja õppejõuna on tal alati varuks väärtuslikke nõuandeid. Soovime professor Kuno Kõrgele veel kauaks head tervist ja tööröömu!

ÜLO LEPP

„Olin ilust pahviks löödud"

«Esimene külastaja juhtus olema tõlkekabineti esindaja, kes oli ilust täiesti pahviks löödud ega suuda sellepärast oma muljeid paremini sõnastada. Ainuke pretensioon: miks pole kodundust õppimas mehi? Ega näputöö pole ainult naiste töö, mõndagi oleks ka tugevamale (?) soole õpetada: näiteks õllekannude, veimevakkade ja -kirstude tegemist. Julget pealehakkamist!»

Jaan Kaplinski

*

«.... kas ei sobiks meile näiteks võimalus, et käsitöö ja õmblustöö oleksid lahutatud, siis jääks ühele alale rohkem aega.»

Malle Antson

*

«Tahaks ikka kõigest osa saada. Lisaks õmblemisele ja söögitegemisele ei tee paha ka kudumis- ja heegeldamisoskus.»

Matemaatikatudengid

*

«Lihtsalt rõõmustav vaadata, et kõik selle on valmis jõudnud teha niisamasugused kiirustavad tudengid nagu ise (ja sellepärast on natuke kurb ka).

Olen nõus, et mitmekülgsed oskused pole loomulikult pahad, aga lihtsam valikuvõimalus võiks jääda...»

Kai (defektoloog)

* * *

Nõ lausa poleemika! Ja seda külalisraamatus. Pealegi üks väheseid arvamusavaldusi külastajate poolt, kus pole laskutud labasuste ja materdamisteni (sääraseid näiteid ju küll!). Niisuguseid arvamusi kutsus esile meie üliõpilaste (jah, naisüliõpilaste) käsitöönäitus, mida võis veel sel teisipäevalgi Vanas Tiigis vaatamas käia.

Mis ilu seal siis pahviks lõi? Olid vaibad, tekid, kardinad, kampsunid, mütsid, kindad, põlvikud, pluusid, seelikud, kleidid, laudlinad, linikud, mänguasjad... Esemed, mida näeb vahel ka traditsioonilistel tarbekunstinäitustel, kuid mis mõnigi kord lasevad sul rahulikult mööda astuda pilkupüüdvama poole. Mind rabas mingi nooruse, erksa, moodsa hõng, vist juba kujundus ise. Õmblus- ja käsitööterminеid ja nippe välja toomata julgen arvata, et teistelegi meeldisid kirjud lapitekid (ega kunstimaitseta polegi nii lihtne lappi lapi kõrvale panna), rõõmsad kardinad oma trükitud materjalist, laudlinad, moodsad kleidid (tee või moedemonstratsiooni!). Kõike ei jõuaks, ei oskakski kirjeldada. Tean vaid, et tuleval kevadel peab leht kindlasti juba varakult näitusele kutsuma hakkama. «Ega külastajatest praegugi puudu ole, ruumis on ikka uudistajaid,» ütles käsitöö-õppejõud Kaja Rosin. Külalisraamatust leidsin koguni ühe dekaani, professor Ago Künnapi tunnustussõnad. Õppejõude on siiski näitusel vähe käinud (I. Unt, Õ. Reintam).

Kodunduskabinet üldiselt reklaami ei vaja. Kes sügisel kohe ennast kirja ei pane, selle jaoks lihtsalt pole enam kohta. Defektoloogia I ja II kursuse üliõpilastel on need tunnid lausa õppeplaanis ette nähtud (näitusel oli omaette nurgake nende algõpetuse metoodika praktilistest töödest — kutsed, kaardid, mänguasjad...). Töötab 3 algajate ja 3 edasijõudnute rühma, igaühes 15 tudengit. Kodunduskabineti õpingud lõpevad ÜET (ühiskondlike erialade teaduskonna) tunnistusega.

Aruandenäitusest võttis osa 36 üliõpilast (kõige rohkem, muide, matemaatikuid — 12, biolooge 6, geograafe 7). Esemeid oli väljas 108. Parimateks osutusid Tiina Päi (15 tööd), Naidi Abrams ja Ruth Riso. Ära märgiti Kadri Ruusi, Tiina Oruaasa, Kaie Prossi, Helje Ansperi, Sirje Kilgi, Sirje Kolometsa, Eha Kasari ja Merle Tamme tööd. Kiitust väärisid Kersti Ilvese gobeläänportree ja Silja Pihelgase lapitekk.

«... esimesel pilgul ei tunne äragi meie «teisipäevast» kodunduskabinetti. Ja kui palju on selle taga tööd ja vaeva ning ka juhendajate visadust. Aitäh neile!»

Need read oli külalisraamatusse kirja pannud Anne.

Mainigem neidki, kelle õpetusel nii kaunid esemed valmisid: Aaja Taba, Sirje Kõrge, Kai Luiga, Kaja Rosin, Tiia Toomet, Malle Antson.

* * *

1.—3. juunini pakkus silmailu ka teaduslikus raamatukogus välja pandud TRÜ naisteklubi käsitöönäitus.

VARJE SOOTAK

Eesti keele vestmik jaapanlastele

Hiroshima prefektuuris Fukuyama linnas eluneva jaapani lingvisti professor Hiromitsu Nobumori nimi ei satu sugugi esmakordselt meie ajakirjanduse veergudele. Tänu jaapanlase kohta otse hiilgavale orienteerumisele eesti kirjanduses ning (kirjade järgi otsustades) laitmatule eesti keele oskusele on varemini mitmel-setmel korral professor Hiromitsu Nobumorist meie ajalehtedes mõningal määral juttu olnud. Seekord edastab teadlane huvitava sõnumi, et üks jaapani kirjastaja on huvitatud jaapanlaste tarvis eesti keele vestmiku (Estonian Conversatsion Book for Japanese) koostamisest ja väljaandmisest ühes 1500 põhisõnaga (Basic Estonian Words).

Kirjale lisatud näidise järgi peab vestmik saama kolmekeelne: jaapani—inglise—eesti. Leheküljel nähakse ette neli veergu: 1) jaapani normaalkiri, 2) jaapani latinisatsioon, 3) ingliskeelsed vasted, 4) eestikeelsed vasted.

Professor Hiromitsu Nobumori poolt esitatud eestikeelsete sõnade ning vestluslausete ortograafia pälvib ülimat kiitust. Professor kirjutab, et ta ootab vestmiku koostamiseks nende ridade kirjutaja ablstavat kätt ning nõustumisel lubab välja saata soovitavate märksõnade loetelu (The Sample Book or Copy).

Järgmisel aastal kavatseb professor Hiromitsu Nobumori lingvistikaõpinguteks Soome tulla. Siis loodab ja kavatseb ta ka vestmiku viimistlemiseks luua Eestiga vahetu kontakti.

PENT NURMEKUND

Helimere lainetel 3.

HELIMERE AVARUSED

Eredaimana jäävad meelde kaks muusikateost. Oma avaruse, oma sügavusega.

Nad astuvad *lavale ükshaaval. Mehed minevikust. Alessandro Volta, Robert Oppenheimer, Mihhail Lomonossov, Blaise Pascal ja Albert Einstein. See kõik kokku on loominguline kollektiiv* **«E=mc²»** *ehk* **«In Spe» + Peeter Volkonski**. *Nad räägivad, laulavad, mängivad, mõtlevad tuumasõja vastu.*

Alguses on naer, oodatakse show*'d ja nalja. On hoopis igitõsine mõtisklus asjadest, millega nalja teha ei saa. Albert Einsteini (Peeter Volkonski) lummuslik hääl hoiatab, ergutab mõtiskellu, tunnetetormidesse. Siis kuskilt ja äkki on karjatused (Riho Sibula soolokitarr). Need kaovad ühtlasesse ja halastamatusse rütmi. Nüüd rahuneb ja muutub vaiksemaks, siis pimedus, kas lõpp?*

Nii hoiatades meeletuste eest, tohutult siiralt ja inimlikult jõuab see heliteos minuni. On muusikapäevade suurimaid elamusi.

Rannap ja Alender. *Nõndamoodi kõrvu oleme neid ikka harjunud nägema. Siis veel* **«Kaseke» ja Tallinna koolinoorte segakoor Arvo Saare juhatusel.** *Lauldakse-mängitakse* **Rein Rannapi kantaati «Ilus maa» Hando Runneli tekstile.**

Oleme sõnade ja muusika lummuses. Äkki on kuidagi mõnus ja hea. Lauldakse kodust, kodumaast. Tajud õlatunnet lavalolijatega, saaliga. Laval on endine ja uus Alender. Ta on siiras, hell. Lauldakserääkitakse asjust, mida armastame. «Ilus on maa, ilus on maa, kus elame». Käib soome-ugrilik mana. Tunned end hõljuvat avarustes. Tõuseme. Aplaus ei lõpe.

Hiljem, kainenedes on Rannapile ette heidetud küll isamaa teema paljukasutust, küll muusikalisi laene. Ometi elab see muusikateos oma väärtuses. Runneli värsse kannab vääriliselt Rannapi loodud meloodia.

LIPULAEVAD

Viimane võistluskontsert kuulus ansamblitele, kes praeguses eesti levimuusikas lipulaevadeks. **«Radar», «In Spe», «Kaseke».** *Saal on rahvast puupüsti täis, oodatakse muusikaelamusi. Lavale tuleb* **«Radar».** *On tõepoolest puhas džässrokk. Nagu plaadilt, mõtled. Esitustes tunned Jeff Becki, Billy Cobhamit. Tulevad soolod. Kõigepealt Nevil Blumberg naturaalkitarril ja «Habanera». Siis Paap Kõlar. Pikk ja meisterlik trummisoolo, uuendusena «kahe trummi efekt».*

Lõppkokkuvõttes oli «Radar» liigagi puhta ja ratsionaalse heliga ansambel. Läinudaastasega võrreldes ei üllatatud millegi uuega, oli niisamasugune täpne ja kiretu helipilt. Taoline masinlik muusika võib ehk rõõmustada spetside ja heligurmaanide kõrva, emotsionaalses plaanis aga jäi «Radar» väheütlevaks, isegi hingetuks.

«In Spe» *oli oma lühemad laulud vahetanud jällegi pikemate kompositsioonide vastu. Seekord vedas ansamblit ka võimendus veidi alt. Üllatusena kasutati puhkpillirühma. Ansambli helipilt on muutunud ratsionaalsemaks. On tunda intellektuaalsuse püüdlusi muusikas. Seega lähenetud «Kasekesele». Margus Kappel klahvpillide taga lisab neid mõistuslikke värvinguid veelgi.*

Ometi haarab «In Spe» sind jäägitult seegi kord. E.-S. Tüüri looga «Ei kao eal», mis pühendatud Peeter Oroneni mälestusele.

Ja lõpuks **«Kaseke».** *Allakirjutanule jäid sellest ansamblist õhtu parimad muljed. Eelkõige jäi kõrva, et ansambel oli muutunud märgatavalt emotsionaalsemaks. Kuigi heli ja kokkumäng jätsid soovida paremat, pakuti oma uute lugudega elamus. Mitte ainult «Elevant» vaid ka «Pikk päevatee», Debussy «Syrinx» jätsid ansamblist hea mälestuse.*

SADAMAS

Nõndamoodi, pärast 15 tundi tuivanud helilaineid jõuti sadamasse. Žürii pani omalt poolt asjad paika, muusikamehed pillid kotti. Mis jäi? Lintidele salvestusid helid, mälu sai rohkem emotsiooni tarbeks. Jäid järelkajad. Nüüdseks juba paljurääkitud asi on žürii tegevus. Pillimeeste arvates kippus seekordne festival juba spordivõistlust meenutama. Aga säärane võistlusmoment tekitab paksu verd ja pahandusi muusikute vahel. Viimasel kontserdil, kus esinesid kolm meie tippansamblit, oli võistluspinge küll üsna tuntav. Tundus, et mõne mehe soolodki olid enesenäitamiseks, auhinna võitmiseks. Muusikute arvates tuleks Grand Prix *(muidugi kui säärane võistlussüsteem jätkub) anda ansamblile, kes on aasta jooksul kõige enam arenenud, oma muusikasse uut lisanud. Ei peeta õigeks ka nõnda paljude ansamblite osalemist. Siit tuleb kontsertide ebaühtlane tase. Ka väsitab säärane hulk helisid nii muusikuid kui publikut.*

Tänaseks on muusikapäevadest palju arvatud. Küll kirjalikult, küll suuliselt. On teinud seda ajakirjanikud ja muusikakriitikud, heliloojad ja organisaatorid. Sõnagi pole lausunud muusikud ise. Just oma muusika kohta. Võib-olla vaikitakse seepärast, et helid kõnelevad ise enda eest, või pole muusiku jaoks olulinegi, mis ja kuidas temast arvatakse? Sõnum muusikas on arusaadav ainult talle endale ja «äravalitutele». Aga ometi — heast muusikast leiab iga kuulaja midagi. Seepärast aitaksid muusikute sõnavõtud paremini mõista nende püüdlusi, loomingut. Ka teeks väitlus ainult head meie levimuusikakriitikale ja levimuusikale üldse.

Nõndaks. Muusikapäevade helimeri on taandunud. Sadamas oleme aasta. Et uuesti teele minna TARTU LEVIMUUSIKAPÄEVADE HELIDEMERELE 1984. AASTAL.

(Lõpp)

RAIVO LOTT

● Lummav kitarr ehk Riho Sibul.

ANDRUS SALUPERE foto

* * *

MITTE AINULT MUUSIKAST

Tsiteerin teise aastakäiku jõudnud kultuuriajakirja neljandat numbrit: «Näiteks sellise suursündmuse puhul nagu Tartu festival peaks ajakirjanduse reageering olema märgatavalt põhjalikum ja kiirem. Festival toimus 23.—25. aprillini 1982. aastal, esimene kirjutis nägi ilmavalgust alles kaks nädalat pärast festivali» (Raivo Sersant «Helisevast nõiaringist»).

Ja oh imet! Levimuusika tänavuste suurpäevade lugusid võis lugeda «Sirbist» juba 13. mail ja «Noorte Häälest» 15. mail. Nii et saab küll operatiivne olla, kui väga tahta. Artiklid ei näi veel otsa saavat, ühest ja teisest lehest pudeneb neid, ajakirjade kirjutised aga vist toimetustessegi jõudmata.

Natuke oma toimetuse mainet esile upitades veel nõndapalju, et varem, kui korraldajaks oli üli-kooli komsomolikomitee üksi, jõudis eelinfo lugejani mõistagi vaid «TRÜ» kaudu. Ja ega järelkajasidki kaua oodata tulnud (juba 1979. aastal ilmus esimene artikkel «TRÜ»-s 5 päeva pärast festivali lõppu).

* * *

Viis aastat viitab sellele, et kusagil peaks talletatama ürituse atribuutikat (embleeme, suveniire) ja kirjutisi. Ja kas ei võiks järgmisel festivalil «Vanemuise» fuajees näidata juba soliidset väljapanekut? Tehti ju eksponeerimisega juba algust — kontserdikülastaja sai oma silmaga näha paremaks peetutele määratud auhindu.

Korraldajate kiituseks olgu seegi, et levimuusikapäevadel müüdi defitsiitseid heliplaate. Ainuõige paik!!! Suveniiridel paistis minekut olevat. Kes tahaks embleemiga klaasidest ilma jääda?

* * *

Organiseerijatele tuleks edasi öelda üsna paljude tudengite pärimine: kuidas muusikud festivalile pääsevad, kes neid valib või võivad osaleda kõik soovijad? Ehk võiks tulevikus avada «köögipoolt»?

Tudengile ei piisa infost: «Vanemuise» kontserdisaalis on ainult 850 kohta.» Ta tahab teada, mitu kohta anti TRÜ üliõpilastele, mida arvestati piletite jaotamisel. Seda on küsitud mitmes toimetusele saabunud kirjas. Vahepeal oli üliõpilaspäevade ja RSP ajal kena komme piletite arv teaduskondadele stendile panna. Sellest tasuks kinni võtta.

* * *

R. Sersant tegi mainitud artiklis ettepaneku: «... miks mitte korrata Tartu päevade lõppkontserti Tallinnas?» Kui see ükskord teoks saab ehk on siis ka Tartu lõppkontserdil midagi vaadata-kuulata. Viimased lõppkontserdid pole endast kahjuks suurejoonelist finaali suutnud välja tuua.

KERSTEN SAVI

Ühest tähtpäevast

Taas on kätte jõudmas 5. juuni — keskkonnakaitsepäev, millega lõpeb järjekordne looduskaitsekuu. Jälle läheneb tähtpäev, üks paljude seast. Sel kuul räägiti rohkem, kirjutati pikemalt, tehti looduse heaks rohkem kui tavaliselt. Jääb mulje, et looduskaitse on üks elukutse paljude seast, keskkonnakaitsepäev aga mõnede inimeste eriline pidupäev, mis teiste jaoks suurt tähendust ei oma. Tegelikult on igas tähtpäevas iga inimese jaoks killuke ja nii peaks olema ka keskkonnakaitsepäevaga. Alati see nii aga pole, siit ka mõned päevakohased iseärasused.

Esiteks. Keskkonnakaitsepäeva tähistamine ja looduskaitsetegevus tervikuna ei saa jääda vaid üksikisikute harrastuseks, kaasosalised (-süüdlased) on siin kõik. Pole teist tegevusala, mis nii palju tähendaks tervele inimkonnale, on ju keskkonnakaitse eelkõige ELU kaitse.

Teiseks. Keskkonnakaitse ei ole eesmärk omaette, ta peab taotlema enda lõppu, s. o. olukorda, kus pole vaja tähistada oma nimepäeva.

Kolmandaks. Inimesed peavad aru saama, et keskkonna olukord ei sõltu ainult selle kaitsjaist.

Neljandaks. Kas igasugune elamine viib inimesed lõpuks tolle paratamatu kriitilise piirini? Kui kiiresti aitame meie noorte spetsialistidena ja tulevaste juhtidena selle raja saabumisele kaasa?

*

Läinud nädalal lõpetas oma 25. tegevusaasta Tartu üliõpilaste looduskaitsering. Kevadine jalgsimatk toimus Haaslava Vooremäele, kust Tartu linn paistmas uue ja huvitava nurga alt. Arutati ka uusi ettevõtmisi sügisel, kinnitati ametisse uus president, kelleks on Ain Vellak (geograafia II k.). Kohtumiseni avamatkal Taevaskojas!

ANDRES TÕNISSON,

ringi esimees 1981—1983,
geogr. V k.

● Täna avaldame veel kord kaks fotot lootuses, et nüüd võiks vahest pildilolijad ära tunda (vt. üle-eelmist lehte!).

● Kaks luuderohulehe-ühtsuse kandjat — ringi teaduslik juhendaja Jaan Eilart ja esimees Andres Tõnisson.

● Lugemist alustame vasakult: Toomas Frey, Ann Marvet, Mari Reitalu, Tõnis Täär, Helgi Aas-Vaga, Epp Talisoo-Kõiva, Juhan Voist, Ülo Mander, Urmas Peterson, Aldo Vaan ehk endiste esimeeste ülesrivistus (aga siin ei ole veel kõik). Need pildid on ringi 25. aastapäeva tähistamisest Suures Taevaskojas.

DANIEL MAASINGU fotod

TÕLKEVÕISTLUS 1983 LÕPPENUD

Võib-olla sellepärast, et see oli järjekorras 13. võistlus, laekus töid mõnevõrra vähem kui eelmisel kahel aastal — nimelt 13 (inglise, vene, rootsi ja läti keelest; nende seas ka üks luuletõlge). Žürii U. Hanko, M.-A. Palm, A. Valmet, A. Kaalep, J. Kaplinski, P. Torop, J. Talvet; konsultandina I. Mullamaa) pidas tõlgete kvaliteeti siiski ühtlaselt lootustandvaks ja otsustas määrata järgmised auhinnad:

I auhind — KAJA TAEL (eesti filol. V k.; W. Aspenströmi novell «Tavalised inimesed», rootsi keelest);

II auhind — KARIN PIIRIMAA (inglise filol. III k.; I. Asimovi ulmelugu «Fantastiline reis», inglise keelest);

III auhind — SIGRID KANGUR (inglise filol. 1982. a. lõpetanu; P. G. Evanderi novell «Viimane päev Valle Hedmani elus», rootsi keelest);

III auhind — KARIN PIIRIMAA (J. Stephensi jutustus «Vääritu printsess», inglise keelest);

III auhind — MARJU SAAR (vene filol. III k.; F. Sologubi novell «Surm nõudmiseni», vene keelest).

Ergutusauhinnad:

KERSTI KLAVIŅA (eesti filol. III k.; I. Ziedonise muinasjutud, läti keelest);

RIINA-MERIKE NIILUS (vene filol. III k.; K. Bulõtšovi «Lugu sellest, kuidas algavad üleujutused», vene keelest);

HERKKI HALDRE (eesti filol. I k.; R. Kiplingi «Krabi, kes mängis merega», inglise keelest);

KARIN PIIRIMAA (S. Andersoni «Paberkuulikesed», inglise keelest);

UME KELAM (inglise filol. IV k.; W. S. Merwini, J. Perrault' ja P. O'Connori luuletused, inglise keelest).

««Loomingu» Raamatukogu» traditsioonilise eripreemia parima vahenduse eest NSVL rahvaste keeltest pälvis MARJU SAAR.

Tõlkevõistluse pidulik lõpetamine toimub järgmise õppeaasta alguses. Kohtumiseni!

Žürii

TÕLKEVÕISTLUS 1984

kuulutatakse välja traditsioonilistel tingimustel.

Tõlgime eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosatekstide (novellid, esseed või terviklikud katkendid romaanist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt kaks ning ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes võistluse väljakuulutamise hetkel olid või alates uuest õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1984», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks 1984 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Žürii

Ainult Sulle, malevlane!

Algab enneolematu fotomaraton «EÜE 20 ehk minu pilt on üle kõige». Ah, et preemiad? Veidi kannatust! Kõik saad teada järgmisest lehest.

Lõpuaktused

Õigust.	21. juunil kl. 12
Biol.-geograafiat.	22. juunil kl. 14
Matemaatikat.	23. juunil kl. 11
Füüsika-keemiat.	23. juunil kl. 14
Majandust.	24. juunil kl. 14
Filoloogiat.	27. juunil kl. 12
Ajaloot.	25. juunil kl. 12
KKT	28. juunil kl. 11
Arstit.	30. juunil kl. 11

Armsad lõpetajad! Teie erileht ilmub reedel, 1. juulil. Kõik, kes seda numbrit soovivad, andku endast märku. Aga palume organiseeritult, sest igaühele me postiga saata ei jõua. Tulla võiks rühma- või kursusevanem. Teatage meile lehtede arv ning lepime kokku kättesaamise kohas.

TOIMETUS

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 630. Философско-методологические проблемы социально-исторической детерминации познания. Трудв по философии. Тарту 1983, 500 экз., 160 с., 1 руб. 40 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 633. Методы вычислений для краевых задач и операторных уравнений. Труды по математике и механике. Тарту 1983, 350 экз., 96 с., 70 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 634. Современные проблемы перинатологии. Труды по медицине. Тарту 1983, 500 экз., 180 с., 1 руб. 50 коп.

Прикладные программы для программируемого микрокалькулятора «Электроника БЗ-34». Г. Славин.. Тарту 1983, 800 экз., 88 с., 15 коп.

I OSA — ALGAJAD.

ALPILAAGER «UZUNKOL»

Päike polegi soe. Nii lähedal, nii lähedal, nagu oleks tippudesse kinni aheldatud. Kivid juba tunnevad ööd, õhkavad külma. Äsja kuum olnud taevavõlv muutub peaaegu järsku jahedaks ja kaugeks.

Ime, ime, ma olen siin, keset tõelisi mägesid. Tekib uus arusaamine ilust, seekord karmist ja kordumatust. Siin tuleb üldse uus arusaamine paljudest asjadest. Aga siis ei aimanud me veel, et olles mägedele andnud sõrme, võtab ta terve käe...

See org saab päris tuttavaks, sinna me läheme mitmel korral. Viimast korda siis, kui oma elu esimest tippu vallutame.

Instruktoriks on meil Kiira — asjalik punapäine naisterahvas, kes ei kohku tagasi ka selliste sõnade eest — što tõ tam stoiš kak mokraja kuritsa — see käib õnneks poiste kohta. Nemad lõpetasid äsja üheksanda klassi ja vahel ei osanud tõepoolest, kuidas olla või mida teha.

Algus oli küll paljutõotav. Jõudsime laagrisse kaks päeva varem, kusjuures hooaeg oli alles algamas (I vahetus). Söökla ei töötanud ja kaasavõetud toidumoon oli otsas. Kaks päeva sõime me siis instruktorite lauas. Saime kiiresti tuttavaks ja jäime neile meelde. Ka kolmandas ja neljandas vahetuses mäletati veel eesti tüdrukuid.

Kehalised katsed. Käte kõverdamine, kolm korda lõuga, tasakaaluharjutus, ühe jala peal kükid ja ronimine mööda köit.

Päike alles piilus ümbritsevate mäenõlvade tagant, aga meie juba jooksime märjas rohus ja tegime hommikuvõimlemist.

Enne võimlemist — rivistuda, enne sööki — rivistuda, iga signaali peale — rivistuda. Ja mitte sekunditki ei tohi hiljaks jääda. Meie Urvega saime oma naha peal tunda, mis tähendab kord. Vist mingi toidu mõjul öökisime öö läbi, ikka üks tuli väljast, teine läks, ja seepärast me hommikuvõimlemisele ei mõelnudki, vaid toibutasime end

Mäed — minu vallutajad

voodis lesides. Me ei saanud ju seletada, miks me looskleme, sest alpilaagris ei tohi pisematki viga küljes olla. Siis saadetakse kohe arsti juurde ja nii palju siis alpinismist. Tagajärg: kaks hiiglaslikku keedupotti ja suur kuhi koorimata kartuleid...

Kurumatk oli esimene tõusmine kõrgemale. Kuru, sellel voolav jõgi ja jõe kaldal jalutavad ilusad saledad hobused jäid ikka allapoole ja kaugemale, ees aga avanesid ilusad karmid mäed. Zamok, Dolomiidid, vastaspool orgu Väike ja Suur Kirpitš.

Teisel pool kuru praktiseerisime paljajalu lume peal käimist — ikka Urve ja mina, sellised me juba oleme. On küll efektne päevitusriiete väel ja paljajalu lume peal seista ja endast pilti lasta teha, ainult et eriti meeldiv see ei olnud.

Meie grupi liige kabardiin Izmail oskas suure lõkke üles teha ja lõhkus puid vastu kivi. Meie teistel noormeestel see välja ei tulnud, ainult põrutasid oma pihud ära. Varsti olid kõik (üle 100 inimese algajaid + instruktorid) meie lõkke ümber ja laulsid igasuguseid laule. Kui meil pole peaaegu üldse matkateemalisi, rääkimata alpinismiteemalistest lauludest, siis venelastel on neid kuhjaga.

Samm läheb kergemaks, selg tõmbub seljakoti all sirgu ja näole ilmub mingi seletamatu ilme. Laager on siinsamas, üle kahe silla. Siis rivistusplatsile. Esmakordne tunne, kui sind tervitatakse, nagu oleksid sa mingi kangelasteo korda saatnud. Mine tea, võib-olla oledki!

Õppused. Kaljud, jää, lumi, loengud ja jälle õppused: päästeteenistus, rohunõlv, kivinõlv, jõe ületamine.

Me oleme siin, enam pole kuhugi minna, teisel pool langeb kivisein. Kõrval on teised tipud, neis pole kõledust, nad on uhked ja kindlad oma vallutamatuses. See väärib austust, isegi siis kui oled tipul, ei tunne sa mägedest üleolekut, teed mis sa teed, aga ikka jääd sa pisikeseks inimmutukaks, kaod üsna pea siit ilmast, aga mäed jäävad ja on ikka uhked ja alistumatud. Jääb vaid tunne ja rahulolu südame kõige salajasemasse soppi ja arusaamine, et oled vallutatud. Just, mitte sina pole vallutanud mäge, vaid just vastupidi. Enam ei teki kahtlust, kus tuleb veeta järgmine suvi peale keskkooli lõpetamist.

õhtu tantsujalad purpurses taevas
jumalik on puudutada kätega kive
õhtu jääb niikaua
kui südames kannad

(Järgneb)

Märgusõna «Oh!»

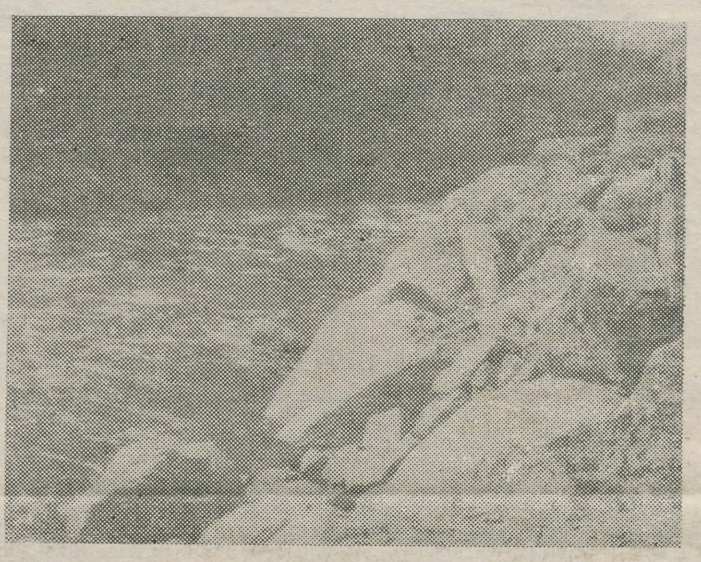

UUSI TRÜKISEID

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 628. Лингвостатистика и вычислительная лингвистика. Труды по лингвостатистике. Тарту 1982, 450 экз., 168 с., 1 руб. 50 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 632. Физические свойства электролюминесцирующих материалов. Труды по электролюминесценции. Тарту 1982, 400 экз., 140 с., 1 руб. 10 коп.

Системы обработки данных. Труды вычислительного центра. Выпуск 49. Тарту 1982, 200 экз., 112 с., 65 коп.

И. Вайникко, К. Сорнетс. Высшая математика для экономистов I. Тарту 1982, 400 экз., 88 с., 15 коп.

Г. Вайникко. Методы решения линейных некорректно поставленных задач в гильбертовых пространствах. Тарту 1982. 400 экз., 112 с., 15 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 631. Исследования по вопросам измерения физических характеристик ионов и аэрозольных частиц. Ионизация, аэрозоли, электрометрия. Тарту 1982, 450 экз., 172 с., 1 руб. 50 коп.

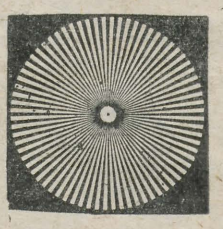

«125 AASTAT MAHTRA SÕJAST»

14. juunil möödub 125 aastat Mahtra talurahvasõjast. Meie raamatukogul on õnn omada huvitavaid trükiseid, milles juttu 19. sajandi keskpaiga Eestimaast ja sündmustest Mahtras 1858. a. Näituse alguses tutvustame olemasolevaid materjale teoorjusest ning mõisnike ja talupoegade suhetest Eestimaal enne 1858. aasta talurahvarahutusi («Darstellung der landwirthschaftlichen Verhältnisse in Esth-, Liv- und Curland», Leipzig, 1845; «Fürst Aleksander Suworov, General-Gouverneur von Liv-, Esth- und Kurland, 1848—1861», Riga, 1862; «Der Ehste und sein Herr», Berlin, 1861). Raamatukogus on olemas 1856. aastal kinnitatud Eestimaa talurahvaseaduste kogumiku saksakeelne väljaanne, mis ilmus 1857. aastal Tallinnas, ja selle eestikeelne tõlge «Eestimaa Talorahva Seadus», mille avaldamine 1858. aasta aprillis saigi ajendiks talurahvarahutustele Eestimaa kubermangus.

Eksponeeritud väljaanded sisaldavad hinnanguid Mahtra sõja kohta.

Esimene vene revolutsiooniline ajakiri «Колокол» avaldas materjale ka Eestimaa kubermangu kohta. Anonüümne autor Peterburist tutvustas kirjas toimetajale üksikasjalikult talurahvarahutusi Eestis («Колокол» 1858, nr. 25). Artiklis «XIX sajandi germaani rüütlid Eestimaal» («Колокол» 1858, nr. 29) räägiti talupoegade metsikust karistamisest Tallinnas 21. juulil 1858. aastal.

Talurahvarahutused Mahtras olid kõne all artiklis «Talupoegade mäss Mahtra külas» («Эстляндские губернские ведомости» 1890, nr. 30, 31). Pealkirja all «Metsik stseen Tallinnas» («Русский архив» 1888, кн. вт.) kirjutati Mahtra sõja peategelaste karistamisest.

Eestikeelses ajakirjanduses on samuti ära toodud hinnanguid toonaste sündmuste kohta («Olevik», 15. 08. 1900; «Postimees», 2. 11. 1900, «Postimehe» erilisa 1900).

1862. aastal avaldas Leipzigis ilmuv ajakiri «Gartenlaube» artikli «Ühe saksa palve vaese eesti rahva eest» (meie raamatukogus ajakirja seda aastakäiku kahjuks pole), milles oli juttu Mahtra sõjast osavõtnute verisest karistamisest 21. juulil 1858 Tallinnas. E. Vilde toob «Teatajas» (9. 09. 1902) lugejate ette «Gartenlaube» artikli saamisloo.

E. Vilde teeneks on Mahtra sõja sündmuste tutvustamine ja jäädvustamine: «Teataja» erilisa nr. 2 avaldas 1901. aastal eelteate Ed. Vilde ajaloolise jutustuse «Mahtra sõda» peatsest lugejateni jõudmisest. Romaan ilmuski esmakordselt «Teatajas» (12. I—7. V 1902).

Viimane vitriin tutvustab Mahtra sõja 100. aastapäevaks ilmunud uurimusi (J. Kahk, M. Kütt jt.) ning materjale ajakirjandusest.

Näitusel on välja pandud hulk trükiseid, mis peaksid tänapäeva lugejale-vaatajale pakkuma suurt huvi. Näha saab neid juuni lõpuni.

ÜLLE LANGEL

NB!

Publitsistikavõistluse tulemused järgmises lehes!

Sellel õppeaastal ilmub veel 2 lehenumbrit: 17. juunil ning 1. juulil (erileht lõpetajatele).

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 2141. MB-05918.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

AR Tartu Riiklik Ülikool Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (1343) Reedel, 17. juunil 1983 XXXV aastakäik

exam

Iga minut olgu arvel!

Kevadine kaugõppesessioon on algamas või alanud, igaühel oma plaanid tehtud sellest osavõtuks ja eksamite-arvestuste sooritamiseks. Kahjuks on mõnegi plaanid pealiskaudsed või sisaldavad vähe pingutusi. Tulemuseks on väljalangevus, mis võiks otstarbeka planeerimise ja õppedistsipliinist kinnipidamise puhul olla palju väiksem.

Kõik algab **sessioonist osavõtust.** Kohale tuleb ilmuda esimese loengupäeva hommikul ning lülituda kohe õppetöösse. Sessioonist puudumine näiliselt objektiivsetel põhjustel on esmajoones enese petmine, kuigi see petmine võib olla tõendiga kaetud. Selliste tõenditega on dekanaadid harjunud ning neid esitavad enam-vähem ühed ja samad üliõpilased. Edukatel ei tulegi objektiivseid põhjusi ette, neil esineb harukordadel tõelisi põhjusi. Igaüks on õppima tulnud vabatahtlikult, võtnud endale kohustuse, mida ta peab auga täitma.

Edukas õppimine sõltub tunniplaanis ettenähtud loengute **kuulamisest ja konspekteerimisest.** Kui isiklikult omandatud loengumaterjal on olemas, võib sellest lähtudes asuda sessioonidevahelisel ajal eksamiteks ja arvestusteks ettevalmistamisele. Sessioon on korraldatud nii, et kuulatakse üksikuid kokkuvõtvaid loenguid ning seejärel sooritatakse eksam või arvestus. Niisiis ei ole sessioon enam põhilise materjali õppimiseks, vaid selle põgusaks kordamiseks ja vajaduse korral õppejõult lisainformatsiooni saamiseks.

Sessiooni tulemuseks peab olema **kõikide eksamite ja arvestuste sooritamine.** Pool kaugõppeüliõpilastest tuleb sellega toime, mis kinnitab, et kaugõppe teel õppimine on hea planeerimise puhul jõukohane. Tasulised kutsed, mida dekanaadid välja saadavad, on hea sessioonidevahelise töö näitajad. Üks osa on aga pidevalt võlgnevustega ning kujutavad ette, nagu oleks keegi nende vedamisest ühelt kursuselt teisele huvitatud. Ei maksa unustada, et õppimine ülikoolis on vabatahtlik, kõrgem haridus pole kohustuslik. Õppejõud teevad kõik võimaliku spetsialistide ettevalmistamiseks kaugõppe kaudu, kuid kõik sõltub lõppude lõpuks ikkagi õppijast enesest.

Algaval sessioonil tahaks, et iga kaugõppeüliõpilane mõistaks, et edu aluseks on enesedistsipliin ning kaugõppetöö korralduse arvestamine. Selle hulka kuulub ka eksamilehe toomine dekanaati sessiooni viimasel päeval. Kui tõepoolest jääb võlgnevus, tuleb esitada selle likvideerimise aja kohta kirjalikult täpsed andmed. Ärge unustage, et kohe pärast sessiooni eksmatrikuleeritakse edutud üliõpilased. On kahetsusväärne, kui väljalangemine on toimunud eksamilehe esitamata jätmise pärast. Tagasisaamine on alati seotud raskustega.

Niisiis järjekindlust, enesedistsipliini ja iga minuti arvestamist!

EDUARD VÄÄRI

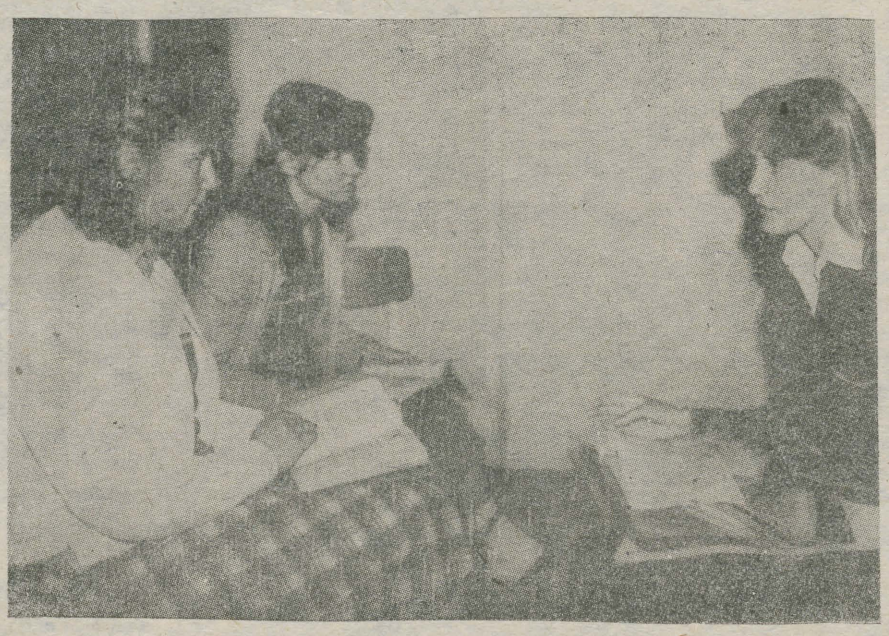

Ülal juristid, all filoloogid. Erinevad erialad, eksamipinge ometi üks. ARVO TENNO fotod

Kroonika

VELLO PEEDIMAA, TRÜ haldusprorektor

Vello Peedimaa on sündinud 17. oktoobril 1949. aastal Pärnus. Pärast Pärnu IV keskkooli lõpetamist astus ta 1968. aastal ülikooli majandusteaduskonda, mille lõpetas kiitusega 1973. aastal majandusteadlase-küberneetikuna. Ülikooli ajal töötas ta ka poliitilise ökonoomia kateedri laborandina. Sama kateeder oligi tulevane töökoht — algul stažöörina, 1974. aastast vanemõpetajana. Eelmise aasta veebruarist kuni käesoleva aasta juunini oli V. Peedimaa Tartu Kaubamaja direktor, jätkates loengutööd ülikoolis. 1. juunist töötab ta ülikooli haldusprorektorina.

Üliõpilasena oli V. Peedimaa ELKNÜ TRÜ Linnakomitee liige, ÜTÜ nõukogu aseesimees, võttis osa EÜE-st. Aastail 1979—1982 oli TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees.

1978. aastal pälvis V. Peedimaa monograafia «Sotsialistlik võistlus, materiaalne stimuleerimine, toodangu kvaliteet» ELKNÜ Keskkomitee teaduspreemia.

NLKP liige 1972. aastast.

Abielus, kasvatab 5 last.

EKP TRÜ komitees

● 6. juuni koosolekul võeti NLKP liikmeks **Alar Maarend** füüsikaosakonna ja **Jaan Toomepärg** õigusteaduskonna V kursuselt ning liikmekandidaadiks **Silvia Nurk** õigusteaduskonna V kursuselt.

● 13. juunil võeti NLKP ridadesse **Tatjana Mark** vene filoloogia IV kursuselt.

● Filosoofilis-metodoloogiliste seminaride tegevusest bioloogia-geograafiateaduskonnas kõneles dots. **Ain Heinaru.**

Vana kohvik

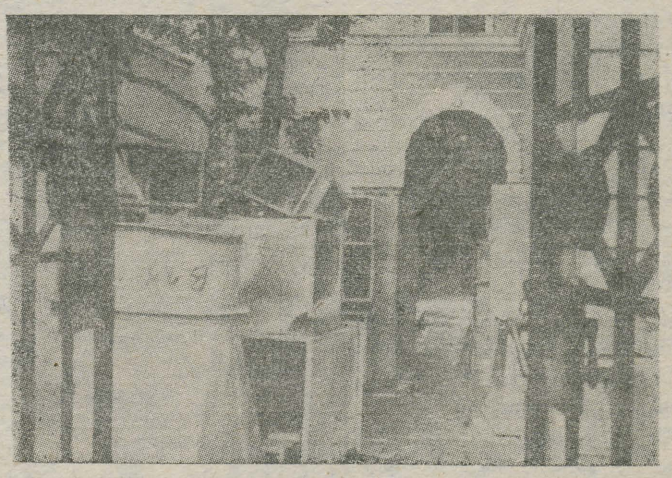

seisab ikka oma kohal ja ootab valmissaamist. Poola töölised lõpetavad oma töö augustis.

Ministri käskkiri

Kauaaegse viljaka teaduslik-pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga 70. sünnipäeval professor **Kuno Kõrget** ning 60. sünnipäeval vanemõpetaja **Hilja Tidriksaart.** Pikaajalise eduka teaduslik-pedagoogilise ja agara ühiskondliku tegevuse eest pälvis aukirja ka ÜMPI vanemteadur **Veera Hollo.**

Rektori käskkiri

Rektori tänu pälvisid Balti liiduvabariikide VII vene keele õpetajate teaduslik-metoodilise konverentsi korraldamise eest vene keele metoodika kateedrist **Kiira Allikmets, Helle Vissak, Selma Maasik, Heli Pak, Valentina Tarve, Anne Jänese, Ludmilla Vedina, Irja Tiits, Galina Grozdova, Svetlana Zaikina, Ludmilla Dulitšenko, Irina Skrebova, Jelena Šerstobitova, Malle Arak, Svetlana Meltsen, Galina Jerementšuk, Nadežda Uleksina ja Niina Taniroo.**

NSVL KKEH Ministeeriumi Teaduslik-Metoodilise Nõukogu majandusgeograafia sektori väljasõiduistungi hea organiseerimise eest tänati dotsente **Udo Pragi** ja **Lev Vassiljevit,** assistent **Anu Laansalu,** aspirante **Leelo Ansaart** ja **Riho Mällot** ning vanemlaborant **Tiina Jasinskit.**

Rahvusvahelise muuseumipäeva puhul pälvisid kiituse **Movša Michelson, Sirle Kuristik, Anne Rebane, Maria Koroljova, Adeele Luts, Olilia Talbre** ja **Õie Utter.**

Laupäevaku ja muude kevadiste koristustööde organiseerimise eest avaldati kiitust arstiteaduskonna prodekaanile dotsent **Lea Praksile** ja kursusejuhendajatele professoritele **Elmar Vasarale** ja **Selma Teesalule** ning dotsentidele **Aino Pavesele** ja **Henn Kingisepale.**

TÄNU

Meie rektor prof. A. Koobile saabus kiri Rimski-Korsakovi nim. Leningradi Riikliku Konservatooriumi muusikakoolilt. Selles avaldati sügavat tunnustust **ülikooli naiskoorile ja dirigendile Vaike Uibopuule** sisuka ja väljendusrikka kontserdi eest suures saalis 31. märtsil. «TRÜ naiskoori laul oli tõeline kunstielamus. Niisugused esinemised tihendavad meie üliõpilasnoorsoo sidemeid.»

Publitsistika võistluse tulemused

Võitjad. «Professor» (ilmus «TRÜ-s» nr. 9) **HERKKI HALDRE,** eesti fil. I k. — juhendi järgi «natuke parem lugu» e. II koht (15 rbl.).

«Mäed — minu vallutajad» (eelmises ja tänases lehes) **HEILI HANI,** eesti fil. I k. kaugüliõpilane — «päris hea lugu» e. III koht (10 rbl.).

Ergutusauhinnad läksid **KERSTI MAALILE** (žurn. III k.) «Tulen koju tagasi» ja **REIN SIKULE** (žurn. IV k.) «Aastaringne sõprusring» (à 5 rbl.).

Nii arvas žürii, kes kahanes sessi ajal vaid kolmeliikmeliseks (ELKNÜ TRÜ komitee sekretär Andrus Lauren, keemiaosakonna pressisekretär Endla Lõhkivi ja «TRÜ» toimetaja Varje Sootak).

Täna piirdumegi vaid pärjatute teatamisega, analüüsiv kirjutis jääb septembrikuusse. Mis parata, see leht (1. juuli number on ainult lõpetajatele) tahab vägisi «lõhki» minna. Et võitjate hulgas diplomande pole, jätame ka autasustamise sügise peale.

KARL PÜSS 70

26. juunil tähistab õigusteaduskonna kauaaegne õppejõud Eesti NSV teeneline jurist Karl Püss oma 70. sünnipäeva.

Põhiline osa K. Püssi senisest eluteest on kõige tihedamalt seotud Tartu linna ja ülikooliga.

Ta sündis 26. juunil 1913. aastal Tartus. Tartu linna poeglaste reaalgümnaasiumi lõpetamise järel asus ta õppima ülikooli õigusteaduskonda, mille lõpetas kiitusega 1937. aastal. Põhitöö kõrvalt asus K. Püss eksternina valmistuma õigusteaduse magistri eksamiteks. Aastatel 1940—1941 töötas ta Virumaa täitevkomitee rahandusosakonna eelarveinspektorina. Sealt mobiliseeriti ta 1941. aasta juulis Nõukogude armeesse. K. Püss teenis laskurkorpuses algul rühmakomandöri abina, hiljem sapööripataljoni instruktorina.

Pärast demobiliseerimist 1945. aasta novembris asus K. Püss tööle ülikooli. Aastatel 1945—1947 oli ta haldusõiguse kateedri assistent, seejärel vanemõpetaja. 1953. aastal kaitses kandidaadiväitekirja ja talle anti õigusteaduse kandidaadi kraad. 1954. aastal valiti K. Püss riigi- ja haldusõiguse kateedri dotsendiks ning 1977. aastal sama kateedri professori kohale.

Äärmiselt distsiplineeritud, korrektse ja nõudlikuna nii enese kui teiste suhtes on K. Püss aastaid täitnud ka mitmeid vastutavaid administratiivseid ja ühiskondlikke ülesandeid. Aastatel 1950—1961 oli ta õigusteaduskonna dekaan. (Nii kaua pole õigusteaduskonna dekaani kohal veel keegi olnud.) 1963.—1977. aastani töötas ta õppeprorektorina.

1957—1963 oli K. Püss Tartu linnanõukogu saadik ja sotsialistliku seaduslikkuse alatise komisjoni esimees, 1962—1966 EKP Keskkomitee liikmekandidaat ning 1967—1971 Eesti NSV Ülemnõukogu saadik ja seaduseelnõude komisjoni esimees.

K. Püssi kui õppejõu ja teadlase erialaks on haldusõigus. Selle kõrval on tal tulnud õpetada ka mitmeid teisi juriidilisi distsipliine.

K. Püssi on autasustatud Punatähe ordeniga ja ordeniga «Austuse märk» ning mitmete teiste autasudega. TRÜ on K. Püssi teeneid hinnanud ka ülikooli medaliga.

Kolleegid hindavad teda kui printsipiaalset ja heatahtlikku töökaaslast, kes oskab ka väga keerulistes situatsioonides leida õige lahenduse ja ei keeldu kunagi oma nõuandest.

Soovime juubilarile tugevat tervist ja kõike head edaspidiseks!

Riigi- ja haldusõiguse
kateedri kollektiivi nimel
HARRI KÄRTNER

JAAN EILART 50

Ta on sündinud 24. juunil 1933. aastal. On õppinud Türil ja Tartus. On olnud juba ülikooli I kursuse tudengina entomoloogiaringi esimees, juhendanud suurkooli ajal Noorte Naturalistide Maja botaanikaringi ja teinud suviti taimkattekaarte. Ta on õpetanud ülikoolis 25 aastat, niisama kaua juhendanud looduskaitseringi. Ta on Eesti Looduskaitse Seltsi I aseesimees. Ta on tuntud erialamees (taimegeograaf), ametilt ka keskkonnakaitsmise juht rahvusvaheline, sügavate ajaloo- ja kultuuriteadmistega, omapärase sõnaseadmise ja sõnumiga publitsist.

* * *

Varakult karja, ohakatorkimisele, heina kaarutama. 11-aastaselt Lepametsas või Jõeääres alatiseks niidupoisiks ja lõikuskuu vihusidujaks. Pea lõhkus peaaegu alati valutada. Kes sellest sai hoolida! Lootuseks kord suve jooksul minna Türile, läbi vägeva Raudmètsa männi alt, unistuseks osta mõni raamat või ilus pilt seinale. Maatööd Vaidanõmmes, Keskmiseküüni künkal sai teha veel Pala (praegu Kirna kolhoosi) algaastal ja pean seda koguni määravaks.

* * *

Ahta ringi — kodu ja perekond — avardumine sünnimaaks ning oma rahvaks nõuab konkreetset tunnetuslikku alust. Kodumaa ja maailma mõiste lisanduvad sellele aastate lippamises. Tööküpsel inimesel peavad need kolm väärtusringi tingimata kõik olema, muidu võib juhtuda sotsiaalseid väärastumisi. Võimalusi on palju, olgu ainult krapsakust tõeliseks kodanikuks-patrioodiks saada.

* * *

Kordatehtud vana taluelamu metsaservas, aiatükk haritud, õunapuud valgendatud, mesilased sumisemas. Töö looduses — see toob inimese kahe jalaga maale. Ja puutub pisut toitlusprogrammigi. Või teadlik loodusest osasaamise taotlus. Taimede määramine, lindude ligidus binokli vahendusel.

* * *

Energiaallikad kaugenevad igikeltsa lõputu teedetuse taha. Kultuuritarbe ja inimkeele asendamatu vahendusmaterjal paber muutub hinnalisemaks. Labidasse või masinasse mahutatud metall läheb kallimaks, sest varud sügavnevad. Mõnekümnekopikalised elektrisilmad laes ootavad väljavahetamist, sest looduse volframikogused kipuvad otsa saama.

Siit johtuvad omakorda meie päevade rõhuasetuse teisenemised ühiskonna võimalustele. Ei, mitte juhuidee ega ajutine kampaania pole ajendanud säästlikkuse ning kokkuhoiu kontseptsiooni. See on eluvajadus, nüüdisaja tunnus ja homse eesmärk. Samuti nagu seegi, et **kallinevad looduseannid peame väärindama elu aluseks ja edasiminekuks parema töö kaudu.**

* * *

Noorte õppimisest prii aja sisuks peab aina kindlamalt saama jõukohane ja **süstemaatiline töö.** *Sellega mitte ainult luuakse meie kallinevas ajas oma käega uusi väärtusi. Peamine — omandatakse* **tööharjumus, kallineva looduse ainuvõimalik asendaja.**

* * *

Kuidas tuleks linlastele — ehitajale, hooldajale, elanikule — sisse rukkiorase tabu tunne, see tunne, mida teelisele märkisid kollased talituustid. Mida peaksime tegema, et hakata otsima järeleandmatult, kellelegi andestamatult, kohta linlase kodukasele? Igatahes oleks see siis tulevaste päevade antisotsiaalsete tõikade ennetamise tee, kodu kodustamise tee.

(«Noorte Hääl», «Õhtuleht», «Edasi»)
ÕNNITLEME!

Ikka asjatundjana uudistajate seas. Kaljo Raua foto ühelt «Edasi» rahva retkelt Lutepäält.

«Väike, keeruline, unikaalne»,

ütlesid botaanikaaia palmihoone ehitajad. Väike, võrreldes Tartu Ehitustrusti 1. ehitusvalitsuse eelmiste töödega, neist kõigist aga keerulisem, sest sarnast tööd tehtud ei ole. Unikaalnegi, sest teised Liidu kasvuhooned olevat hoopis lihtsama konstruktsiooniga. See «väikegi» on omajagu suhteline: kõrgus üle 20 meetri, pikkust 33 ja laiust 15 meetrit, mis ei ütle suurt midagi. Kõrvutades vana palmihoonega on aga uus 6 meetrit laiem ja 13 meetrit kõrgem ja see juba on üht-teist.

Metallkarkass on püsti. Sellega polnud kerge, sest «Metallistis» polevat 10 sentimeetrit üldse mingi täpsus. Nii et kõik tuleb õigesse mõõtu seada alles kohapeal. Ja kuulus «poldiprobleem» kimbutab siingi. Ega aknaraamidki täpsed ole. Aleksander Rulli 12-meheline brigaad saab varsti hakata metallosadele alumiiniumliiste peale panema. Siis tuleb klaasitöö. Seestpooltki kõik veel teha. Kohapeal juhatab töid Arvo Lukk. Ja juhatab väga hästi, ütles botaanikaaia direktor Hiie Kimmel.

Peale palmihoone peavad külmade tulekuks valmis saama ka katlamaja, alajaam ja pumbajaam. Nendegagi tükk tegemist, sest katlamaja ja alajaama esialgne projekt ei sobinud (torud oleks tulnud viia botaanikaaeda suure ringiga).

(järg 4. lk.)

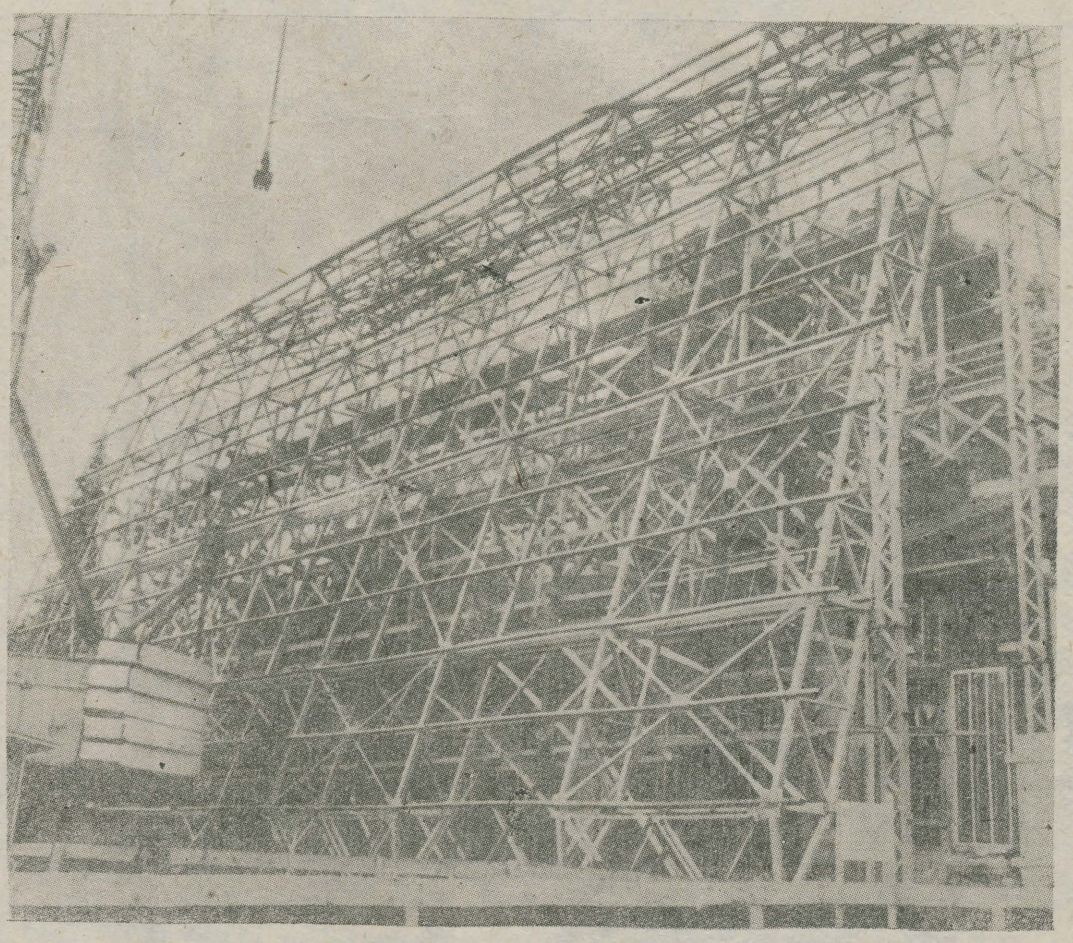

Niisugune, tellingutes näeb palmihoone välja praegu.

ARVO TENNO foto

KRAPP

KALEV KESKKÜLA

* * *

Mustad puutrellid
latvades kilgendav kuu
taevas
lumeluuk kinni
külmaks ja kõrgeks tõusnud
sädelev külm

Majakast suutu ja silmitu
pikk koridor abitu valgus
sigaretikonid praelõhn
muusikakarje
väljakutsuv ja abitu
Kümned elud
nelinurksetes latrites
aknaga öösse
südame ümber
üksinduse pime pihk
Naine
pehmete piirjoontega
kiindumas silmitsi öösse

SEE MAJA ARMASTUSELE
KODUKS

See öö armastusele koduks
See ilm armastusele koduks
Kõike võidab
kõike lubab
kõike lunastab
üksteise sisse minek
USK
Pime usk
Öö pime usk
Ma lähen kiiremini kiiremini
pikk koridor
kilgendavad näod
pooleldi riietatud naisfiguurid
ustel tardunud
valguse abitus pimeduses pleekimas
kiiremini kiiremini
igavik
silmis
öö pime usk

* * *

Päike
üle õue majade
lapsed liivakast turnimisredel
ja siis
surnuaed
vastu majakülgi vastu mänguplatsi
vastu igapäevast igavest elu
mets kui tume kardin
küünlad kui tähed öös
Me polnud veel kahekümnesedki
tulijad alles selles linnas
Meil olid kauplused
kus me teed ja veini ostsime
jõeäärsed puiesteed
valge kohvik cherry ja jäätisega
loengud mis pidid targaks tegema
väga õrnad armastuse kogemused
vahel purjus peaga
vastu valgust vaatamine
igavene päike üle silmade
Siis ei teadnud ma midagi
kaldast jõe kohal
linna tumedast servast
Siis ei teadnud veel et kord
seisan lumes
ja vaatan küünlaid öös
et seisan kaldal üle linna
ja vaatan Supilinna loojuvat
päikest

TIINA VILT

ISE

Teen kõike seda
mis ennegi tehtud
näen kõike seda
mis ennegi nähtud

Kuid ometi ei näe
keegi nii nagu mina
ometi ei tee
keegi nii nagu mina

* * *

Hommikumantlites karvamütsides
purjus studendid
karjuvad maja ees
bensiiniga öod süüdates
löövad käega
lähevad ära
kaugemale
ööst eemale
silmis igavik

SININE, SININE TAEVAS
õhk nii värske ja puhas
pole ma enam vaevas
hoopiski jõe ääres luhas

Olen siin ennegi käinud
siin on mu vanad rajad
ja seda ilu näinud
mida nii väga vajan

HARRY LIIVRAND

* * *

ning õhtuhämarus on langend tubadelle
kui kastet maitsev vaikne laululind
ta lendab üle väsinute selja
ja hõikab mind

veel kardinates tunnen pehmet soojust
käed langetan need nagu hoidnuks sind
siis sulgub tulp ja roheline vari
on eha hind

— — — — — — — — — — —

kask kohiseb kui üksik korravalvur
kesk tühja väljakut tal selleks ind
on mõtted rahunenult randa jooksnud
ent taob veel rind

leht lehe järel variseb ükshaaval
nii jalge alt kaob marmorsile pind
ja plinkiv tuletorn vaid tuba kuldab
kui fööniks-lind

* * *

pidu on pidu ja idu on idu
keegi ei keela teistpidi ridu

elu läeb looja ning vananeb mära
keegi ei usu suurt kisa suurt kära

tuul puistab tuha metsade taha
kõrgemal kaugemal kuumeneb vaha

mees tahab mõista ei tunnista ilma
kuidas küll võis tal kild jääda silma

AADO LINTROP

ELVIIRA ON TUDENGINEIU

Elviira on tudengineiu, kes teiste seast silma ei hakka.
Ta usinalt teadmisi kogub otsekui veimevakka.
On parasjagu aktiivne. Või ütelda mõõdukalt loid?
Ei ole vastikult tark, kuid samas ei puudu tal oid.
Tas elab me rahva tarkus ja vendade leplik meel.
Jah, nii nagu teistel on temalgi mitmeid voorusi veel.

Kuid öösel, kui ühikas magab, Elviira see püsib virge,
ta keha valev ja sirge on äkki täis meeletut kirge.
Ta tõuseb ja ukse avab ning alasti ukseavas
siis seisab ja tundub, et täna tal tõesti on midagi kavas.

On koridor tühi ja kõle ja kuskil ei paugu uks
ja nõnda rahuneb viimaks Elviiragi südametuks.
Ta põlema paneb lambi ja lukustet ukse taga
kirjutab helli värsse haiglase õhinaga.

PÕLVKONDLIK

Eks meiski ole ysna palju ydi,
kuid teine asi on, mis meheks teeb.
Me kirjandusest rääkimast ei tydi.
Aeg-ajalt mõnes sappi yles keeb

ja viskab hetkeks ära:
«Poisid, lõuadt!
Noh, olid kuldsed kuuekymnendad
ja kes neid ikka taga nutta jõuab.»
Ei nutagi, käid tööl ja pummeldad.

Ja hommikul kui meenub
pohmeluses,
et õhtul alustasid luuletust,
ta prygikasti viskad veendumuses,
et sinna kuulub sinu luule just.

Miks öösiti su kehal tekk ei pysi,
miks vajub pea sul alla
padja päält?
Ah, kysi raamatuilt või ära kysi,
vaid kuuled esivanemate häält:

«Ei mina synni suurte sekka,
mahu ei rikaste majasse . . .»

TÕNU SEERO

Igav Liiv
ja tühi Väli
meie ajale

seinakapis
tolmuvad nad
meie majades

jõuan ise
sinnamaani
kord ka kunagi

tolmub mõte
tolmub mõistus
tolmub ninagi

KAS TUNNED?

Kas narri südant tunned sa
nii tume läbipaistmata
Kas narri südant tunned sa
nii kurb ja senitundmata

Kui räägib keegi temaga
peab vaikima ta silmad maas
kui keegi teda kõnetab
ta narri peab siis mängima

Vaid üksinduseviivudel
võib narr vaid olla tõeline
võib olla narr ta tõeline
ja avada siis narruse

Minu pilt on parim

EÜE Keskstaap, ELKNÜ TRÜ komitee EÜE sektor ja ajalehe «TRÜ» toimetus kuulutavad välja fotovõistluse «EÜE 20». Algab täna ja lõpeb 15. oktoobril. Pilte hakkame avaldama 1. septembri lehest peale.

Hindame: 3 paremat portreed, 3 paremat tööpilti, 3 paremat taidluspilti. *Grand Prix'* foto selgitab välja ja annab auhinna EÜE Kevadstaap. Ülejäänud auhindadeks on EÜE-83 regioonide särgid ja muud malevateemalised esemed (klaasid, vimplid, embleemid jne.).

Eriauhindu jagame **lustakamatele piltidele** ja **ajalooteemalistele** (võib saata ka vanu fotosid!).

Nõuame: head kvaliteeti (kontrastsust!), laiust 10, 15 või 20 sentimeetrit, märgusõna (andmed kinnises ümbrikus: täielik nimi, kursus, Tartu aadress), osavõtja seotust TRÜ-ga (üliõpilane, vilistlane, töötaja), pildiallkirja (selleta ei arvesta me ühtegi pilti!). Et konkurss on juubelihõnguline, siis olgu eranditult kõikidel fotodel pildistamise aasta ja rühma nimi kirjas.

Kokkuvõtted saab teada EÜE lõpetamise ajaks. Ja siis seame suurepärastest piltidest üles suurepärase näituse.

FOTOKONKURSS EÜE 20

EÜE FOTO TRÜ-s

○ IVAR JÕESAARE joonistus

Punk

1970. aastate algul esinesid kõik kuulsamad muusikagrupid suurtel popmuusika vabaõhufestivalidel või hiiglasuurtes kontserdisaalides, mis olid nii suured, et silm vaevalt lava seletas.

1960. aastate lõpul tekkinud *underground*-grupid, nagu **«Pink Floyd»** ja **«Yes»**, 1960. aastatel suure populaarsuse saavutanud ja 1970-ndatel aastatel edasi tegutsenud **«The Rolling Stones»** ja **«The Who»**, uuemate *heavy metal* bändidega **«Led Zeppelin»**, **«Deep Purple»** ja **«Status Quo»** ning uute staaride **David Bowie, Elton Johni** ja **Rod Stewartiga.** Vastandina oli punk lihtne töölismuusika, mida tegid noored inimesed, kes ei suutnud peale kooli tööd leida. Nad vihkasid keskklassi hipide intellektuaalset muusikat. Punkmuusika põhimõte oli, et teda võis mängida igaüks. Tuli ainult osta kitarr, õppida ära kolm akordi ja ansambel oligi valmis.

Nii muusikaliigi kui moena sai punk alguse 1976. a. suvel. Punkmoe eesmärk oli inimeste šokeerimine: lühikesed eredaks värvitud turris juuksed ja naljakad rebenenud riided, mida hoidsid koos haaknõelad.

Kõige väljapaistvam oli laulja **Johnny Rotteni** punkgrupp. Nagu «The Rolling Stones» 12 aastat varem, said nemadki kuulsaks sellega, et kasutasid televisioonis ebatsensuurseid sõnu ja käitusid avalikel esinemistel sündsusetult.

Teised edukamad punkgrupid olid **«The Clash», «The Damned», «The Stranglers»** ja **«The Boomtown Rats».** Nende muusika, mis tihti sarnanes *heavy metal*-stiilile, oli lihtne, kuid tekst oli sageli vihane ja poliitiline.

Samal ajal ilmusid *reggae*'st, džässist ja teistest muusikastiilidest mõjutatud grupid, keda nimetati uue laine ansambliteks. Enamik 1970. aastate lõpu parimatest popmuusikutest tuli uue laine gruppidest, nagu näiteks **Elvis Costello, Ian Dury, «The Police»** ja **«The Pretenders».**

Nagu kõik edukad grupid, hakkasid ka juhtiva punkmuusika ja uue laine bändid andma suuri kontserte, nende muusika arenes ja muutus keerulisemaks ning nad eemaldusid oma austajatest. Mõne aasta pärast võib arvatavasti oodata uut muusikaliikumist, mis kutsuks uuesti üles mängima lihtsat muusikat väikestele auditooriumidele.

«Moscow News»
tõlkis Hele-Mall Remmel

LÕPUAKTUSED

Õigust.	21. juunil kl. 12
Biol.-geograafiat.	22. juunil kl. 14
Matemaatikat.	23. juunil kl. 11
Füüsika-keemiat.	23. juunil kl. 14
Majandust.	24. juunil kl. 14
Ajaloot.	25. juunil kl. 12
Filoloogiat.	27. juunil kl. 12
KKT	28. juunil kl. 11
Arstit.	30. juunil kl. 11

Armsad lõpetajad! Teie erileht ilmub reedel, 1. juulil. Kõik, kes seda numbrit soovivad, andku endast märku. Aga palume organiseeritult, sest igaühele me postiga saata ei jõua. Tulla võiks rühma- või kursusevanem. Teatage meile lehtede arv ning lepime kokku kättesaamise kohas. Tellitud lehed saab kätte valvelauast.

TOIMETUS

VÕTI KOMANDANDILE, ASJAD LATTU!

Sess saab peagi läbi ja Tartust taas minek. Enne aga, tudeng, paki oma asjad, tee tuba puhtaks ja anna võti komandandile. Ära unusta ka toidukappi puhtaks tegemast. Kui sa seda ei tee, kas sul on siis sügisel õigust nõuda ühiselamukohta?

Üliõpilane seltsimehelikus kohtus

Ülikooli seltsimehelk kohus arutas 30. mai avalikul kohtuistungil õigusteaduskonna III kursuse üliõpilase René Villi ebaväärikat käitumist.

8. mai öösel rikkus purjus R. Vill Tiigi 14 ühiselamus öörahu, sõimas ja räuskas. Sellega asi ei piirdunud. Ta külvas sõimu ja ähvardustega üle ka kohalerutanud miilitsatöötajad.

Käesolev seaduserikkumine polnud R. Villil esimene. Juba esimesel kursusel oli ta saanud rektori käskkirja valju noomitusega. Sellega kaasnes ühiselamust väljaheitmine. See kõik oli alkoholi kuritarvitamise tagajärg. Ebakaines olekus oli R. Vill terroriseerinud oma ühiselamukaaslasi.

Nagu näha, järeldusi R. Vill sellest ei teinud. Kursusekaaslased esinesid seltsimeheliku kohtu istungil kriitiliste sõnavõttudega ja mõistsid hukka tema käitumise.

R. Vill kahetses oma tegu ja lubas end tulevikus parandada. TRÜ seltsimehelik kohus karistas René Villi ühiskondliku noomitusega ja tegi vastava ettepaneku komsomoliorganisatsioonile.

LINDA PAGLANT,
TRÜ seltsimeheliku kohtu esimees

Tooge raamatud tagasi

Sellest raamatukogu kasutamise eeskirjast ei suuda kinni pidada kahjuks kõik üliõpilased. Pahatihti ei ole õppeaasta lõpuks tagastatud eelmisel õppeaastal laenatud raamatud. Teaduskirjanduse kojulaenutuses on sellisteks võlglasteks järgmised üliõpilased:

ARSTITEADUSKOND

1. Balsanjan, Vargen
2. Barkova, Tamara
3. Bliznikaite, Ruta
4. Djolai, Margarita
5. Gogitidze, Ošemal
6. Ivtšenko, Tatjana
7. Jürgens, Elin
8. Karm, Katrin
9. Kokašvili, Liana
10. Kornejeva, Riita
11. Kruze, Zane
12. Kutsar, Kadri
13. Kuusik, Katrin
14. Käsk, Rein
15. Käärik, Helle
16. Loorents, Jüri
17. Loorents, Marge
18. Luhar, Tiit
19. Luht, Margus
20. Melkozernov, Dmitri
21. Mikk, Kalle
22. Müürsepp, Hans
23. Nestor, Eva
24. Paluste, Heli
25. Paulus, Tiiu
26. Peterson, Külvi
27. Raudma, Maris
28. Reimann, Kai
29. Rennit, Elve
30. Sahtel, Marika
31. Simonovič, Edvins
32. Soerde, Tiina
33. Sevtšuk, Jekaterina
34. Sevtšenko, Viktor
35. Žuk, Irina
36. Teppo, Andres
37. Tolmatšova, Niina
38. Toop, Sirje
39. Toots, Raivo
40. Tuul, Kaja
41. Varrand, Eneken
42. Vatsnadze, Nikolai
43. Viidebaum, Terje
44. Viil, Mele

AJALOOTEADUSKOND

1. Leius, Ahti
2. Pajur, Tiiu
3. Ruus, Karin

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

1. Allorg, Ene
2. Ernits, Vilve
3. Jänes, Jaak
4. Siirak, Hain
5. Stroom, Mati

FILOLOOGIATEADUSKOND

1. Annsoo, Signe
2. Anufrijeva, Larissa
3. Aunaste, Maire
4. Belaja, Tatjana
5. Blehman, Irina
6. Gološšapova, Jelena
7. Ivanova, Tatjana
8. Jelištševitš, Elina
9. Kalmre, Vahur
10. Laanemäe, Tiia
11. Metusala, Ann
12. Mihkelson, Aire
13. Ott, Karol
14. Pjatakova, Irina
15. Rožděstsenskaja, Natalja
16. Sakk, Külli
17. Ševtšenko, Marina
18. Zaitseva, Jelena
19. Zidkova, Natalja
20. Tamm, Ülle
21. Türn, Marina

FÜÜSIKA-KEEMIATEADUSKOND

1. Goduntsov, Igor
2. Gorjatško, Sergei
3. Ilp, Meelis
4. Julman, Igor
5. Konovalov, Vladimir
6. Kossik, Vladimir
7. Kirzner, Svetlana
8. Lebedeva, Irina
9. Lõokene, Aivar
10. Rauk, Tiia
11. Rebane, Jüri
12. Reinart, Anu
13. Saprõkina, Jelena
14. Sarv, Viive
15. Soeorg, Rein
16. Sõrnikov, Vadim
17. Zaslavskaja, Irina
18. Zadunaiski, Sergei
19. Trahtman, Ilja
20. Tšonka, Ivan

KEHAKULTUURITEADUSKOND

1. Juurismaa, Inge
2. Kunnus, Kaimar
3. Lilium, Ardo
4. Murre, Marika
5. Oismaa, Arne
6. Pahapill, Enri
7. Reinok, Rein
8. Saad, Inna
9. Saks, Priit
10. Zlatin, Kai
11. Zõkov, Aleksander
12. Tohvri, Erik

MAJANDUSTEADUSKOND

1. Anissimova, Natalja
2. Buklin, Igor
3. Kaup, Kersti
4. Kink, Toomas
5. Kivistik, Leili
6. Lest, Marga
7. Looga, Anne
8. Mõttus, Eda
9. Pajusalu, Marika
10. Salmu, Toomas
11. Simmermann, Katrin
12. Tiitsaar, Helle

MATEMAATIKATEADUSKOND

1. Brudno, Olga
2. Klaser, Aivar
3. Kuzmin, Sergei
4. Nozdratsjova, Irina
5. Pellja, Irina
6. Postnikov, Vladimir
7. Timušev, Vladimir
8. Timuševa, Lilia
9. Tšagava, Luiza
10. Vetik, Hillar

ÕIGUSTEADUSKOND

1. Kingu, Einar
2. Muliste, Eda
3. Oberg, Raul
4. Plaks, Ruth
5. Porfirov, Aleksander
6. Proskurin, Nikolai
7. Toomepärg, Jaan
8. Väärsi, Liivi

„Väike, keeruline ...“

(Algus 2. lk.)

Ülikoolirahvas on ise ühiskondlikus korras käinud EPA väikest garaažihoonet maha lõhkumas. Selle asemele katlamaja ja alajaam tulevadki. Pumbajaama ehitatakse tiigi äärde. Vett saab Emajõest.

Ümberehitusi on ka botaanikaaia nn. administratiivhoones. Ühe kateedri ruumidesse pannakse kilbid, vana katlamaja asemele keldrisse soojajaotussüsteem.

Suurt abi loodetakse suvemalevast, sest tööd on veel paljugi. Praegu on alles ka vana palmihoone, uut ehitatakse eelmise ümber, sest mine ilma tea. Rahe, tugev tuul ja vihm teevad palmidele liiga.

Katlamaja ümbrus pakub arheoloogidele huvi. On ju meil kõigil meeles ettevalmistustööde aegu botaanikaaia territooriumilt leitu. Ehitusele ei tule kasuks seegi, et palmihoone projekti autor on «Maaehitusprojekt», soojasüsteemil «Tööstusprojekt». Tõepoolest: ehitus on väike, keeruline ja unikaalne.

Olgugi et botaanikaaia rahvas ehitusest segatud (uue ja parema pärast kannatatakse kõike), jätkuvad suvised tööd ja valmistutakse juubeliks.

25.—26. oktoobril peetakse botaanikaaia 180-aastaseks saamise puhul teaduskonverents «Troopiliste ja subtroopiliste taimede kasutamine ruumide haljastuses». 27. oktoobril toimub Tartus NSV Liidu botaanikaaedade nõukogu väljasõiduistung. Konverentsiteesid on saatnud juba Lvovi, Bakuu, Moskva, Doni-äärse Rostovi, Minski, Suhhumi, Ašhabadi, Batumi, Jakutski, Jalta ja paljud teised botaanikaaiad. Nii et konverents kujuneb osavõturohkeks.

Selleks ajaks peaksid ka ehitustööd lõpule jõudma. Ümbrus tarvis haljastada ju varem. Uue ilme saab ka peavärav, seda koguni restaureeritakse.

Lõpuks taas ühiskondlikust abist. Botaanikaaia ehitused on praegu ülikoolis kõige suuremad, olulisemad. Ärgem siis laskem end mitu korda paluda ega leidkem vabandusi. 351-aastase ülikooli 180-aastane botaanikaaed vajab meie kõigi abi.

VARJE SOOTAK

II OSA — MÄRKLASED.
ALPILAAGER «ALIBEK»

Mäed — minu vallutajad

Seekord pole päikest üldse, ta on ära läinud vist möödunud suvesse, igastahes meil näitab ta end haruharva. Taevas on sünge ja vihane, vihm vaheldub rahega. 20 ettenähtud päevast veedame esimesed 7 lihtsalt lausvihma käes. Kuna nüüd elame telkides, kuhu mahub täpselt neli voodit ja meie ise, siis on eriti «meeldiv» olemine. Mäed on ju siinsamas, kuid sinna ei saa.

See on tegelikult traagiline nädal «Alibeki» alpilaagri jaoks. Kõik ei lähe alati hästi. Ja taevas nutab, nutab.

Grupp on nüüd väiksem, 6-liikmeline, 3 poissi, 3 tüdrukut: Gena, Petja (Džo), Volodja, Tamara (Toma), Elle ja mina, instruktoriks on Stepanov. Kehalised normid andis meie I grupp kõik «5» peale. Võib-olla sellepärast me pidimegi alati esimesed olema ja nõnda tormama. See etapp on valiku etapp. Pärast seda antakse kätte alpinistiraamatud, kuhu pannakse hinded ja sinu iseloomustus. Pead olema väga hoolas, kui ei taha, et sind alpinistide hulgast välja praagitakse.

Õppused vihma käes, päevad vihma käes, ööd lausvihma käes. Tundus, et peale riiete lähed sa ise hallitama. Meid saatis pidev kopituse lõhn.

Uued võidud, uus rahulolu. Kahe järelejäänud nädala jooksul pidime ära täitma kogu programmi ja nii me tormasimegi. Jääõppused kestsid terve päeva, kooserdasime, «kassid» jalas, mööda liustikku, ikka üles ja alla, siis veel põigiti. Päeva programm lõppes sellega, et üks noormeestest ronis sügavasse auku ja meie «päästsime» ta sealt ära. Lumeõppused. Senikaua kui teised tõusid rahulikult üles ja hakkasid seal nokitsema, triblasime meie pidevalt üles ja alla, ikka tõus teisteni ja siis alla kivide juurde.

Kuumus tapab, aga kiivrit peast ära võtta ei tohi, samuti prille, küljes ripub sul mitu karabiini, paar repsujuppi ja veel mõned lisandid, vahel näed välja kui jõulukuusk. Üles! Tõstad jala, surud sirgeks, aeglaselt teine jalg. Muud ei mõtlegi, on ainult lumi ja meie. Isegi all laagris ei tule meelde sinu teine elu, see jäi rahulikult Eestisse oma järge ootama.

Tipud Semjonov-Baši, Sulahat (Magav Naine). Uuesti on org su jalgade ees, uued tipud on ümberringi, uuesti oled võidetud. Sul pole sellest kahju, et see tundmatu on su võitnud...

2B, «Malõi Aksaudi» tipp on seljataga, jälle esmakordne tunne: hoiad kahe käega kõvasti kivist kinni, aga ikkagi kipub tuul sind alla tõukama. Aga meil Ellega on sisemuses Eestist kaasavõetud päikesekiired ja naerukillukesed. Neid me jagame meelsasti ka teistele. Isegi see ei heiduta, et magada tuleb külgepidi voolavas vees ja pideva vihmaladina saatel.

Vallutamata jäänud tipp. Seekord on meie naerukillukesed kadunud. See jääb selja taha äikesepilvedesse, meie läheme aga laagrisse tagasi. Just nagu kiuste on järgnevad päevad päikesepaistelised, kojuminekuajaks siis nüüd ilm selgineb!

Aga enne laagrisse jõudmist tuleb ületada kaks korda oma normaalsest suurem ja kiirem jõgi. Vesi vööni, kohati ka sügavam ja kiirelt tormav, enne vetteminekut lased mööda müriseda nähtamatu kivimüraka, vaatad veest väljapaiskuvaid kivikilde, astud siis vette ja loodad endamisi, et sinu ajal jääb kivi tulemata... Alles teisel pool kallast hakkame tundma vee külmust, vees olles on ainult üks mõte: mitte kukkuda, mitte kukkuda. Mõnega see siiski juhtub, korraks kaob õnnetu vee alla (koos kitarriga), paistma jääb peanupp ja kõiest kramplikult kinni hoidev käsi. Instruktoritele see muidugi ei meeldi, ei ole ju asi märjakssaamises (olime niigi läbimärjad, sadas kogu aeg ja üle vöö ulatuv vesi ei säästnud kedagi), vaid alati tuleb olla tähelepanelik, ka väsinult. Üksainus väärsamm võib rängalt kätte maksta.

Jälle päike, sindrinahk! Nüüd on ta välja ronimud ja irvitab seal üleval! Igal pool üle terve laagri kuivavad asjad, neid on täis telgikatused, puude vahele tõmmatud repsutükid ja maapindki.

Elu läheb edasi, mõtted on juba järgmises suves. Süda peab olema suur, et mahutada kõike seda, mis sulle mäes osaks saab. Jõuda tippu, vaadata veel kõrgemale taevasse, mida me kunagi kätte ei saa, kui kõrgele ka ei roniks, ja olla vallutatud, võidetud mägede poolt. Neile jätad sa oma rahutuse, mured, vabaned ja tunned end puhtana, lõpmatus on ju siinsamas...

maailma aknal istuda
kui enam midagi pole
peale meeletu rahulolu
tagasi peab
maa kutsub meid linna
mäed seisnud ajastu algusest
nii pool meist jääb alati sinna

Kas jõuan olla veel vallutatud?

Märgusõna «Oh!»

Hooajalõpu juttu

Õppeaasta on peaaegu läbi saanud, juba on lõppenud ka spordiaasta. Seda küll vaid ülikoolis endas. *Alma mater*'i parimatel sportlastel seisavad ees veel rahvaste spartakiaadi stardid, vähemtähtsaid võistlusi jätkub teistelegi. Moskvast on juba tagasi naiskorvpallurid ja sõudjad. Korvpallurid naasid üheksanda kohaga. Aerutamiskoondise 10. kohas oli teeneid ülikoolilgi: Kaimar Kunnus ja Urmas Praakli olid meie parimatena viiendad. Nõndamoodi käib siis tippspordi käsi. Aga ülikoolisport oma laiemas tähenduses? Sellel teemal ajasin juttu ülikooli spordiklubi juhataja **Ivar Valgega.**

«Ülikoolisisene spordielu on kuidagi kahvatumaks jäänud. TRÜ spartakiaad pole enam nõnda populaarne kui kolm-neli aastat tagasi. Põhjusi on mitmeid: pole enam märgata spordiorganisaatoreid-fanaatikuid, kes siis, kui vaja, inimesi lausa käekõrval sportimispaika tõid. Organisaatorite loidus kandub teistelegi üle. Ka võistluste organiseerijatelt ootaks rohkem loomingulist suhtumist ja kõvemat pealehakkamist. Omaette teema on võistluste kajastamine ülikoolilehes. Siis, kui ülikooli spartakiaad elas oma häid aegu, oli selles suuri teeneid meie lehel. On ikka hea küll, kui oma nime lehest loed, või vastupidi — kui sind lehes aina kritiseeritakse, siis teinekord enam halvasti teha ei taha. Tuleval õppeaastal tahaks küll midagi välja mõelda, et asjad ülikooli spartakiaadil arenema hakkaksid. Kohe septembri alguses ootame spordiklubisse teaduskondade spordiorganisaatoreid, et spartakiaadijuhend täpsemalt paika panna. Meil on praegu Eesti kõrgkoolide seas parimad baasid. Nii et — tuleb ainult tahta ja uusi ning huvitavamaid võistlusvariante välja pakkuda, siis saame oma spartakiaadi jälle käima. Oleme mõelnud ka võitjate autasustamisele näiteks spordiklubi medalitega. Need asjad paneme täpsemalt paika sügisel. Suurt abi ootame ajalehelt. Just võistluste-eelset reklaami ja asjatundlikke ülevaateid ootame lehelt.»

Selle jutu lõpetuseks lisame ka lõppenud spartakiaadi paremusjärjestuse:

1.	Biol.-geograafiat.	146,5 p. (1)*
2.	KKT II	138 p. (6)
3.	Spordimed.	121 p. (3)
4.	Majandust.	101 p. (7)
5.	Õigust.	96 p. (8)
6.	KKT I	90,5 p. (—)
7.	Matemaatikat.	90 p. (2)
8.	Arstit.	77 p. (11)
9.	Filoloogiat.	71 p. (10)
10.	KKT III	67,5 p. (4)
11.	Töötajad	66 p. (13)
12.	Füüsika-keemiat.	62,5 p. (9)
13.	KKT IV	42 p. (5)
14.	Ajaloot.	30 p. (14)

* Sulgudes koht eelmisel spartakiaadil.

Järgmise õppeaasta alguses tähistab TRÜ spordiklubi oma 75. aastapäeva. Kuidas spordiklubi oma juubelit tähistab?

«Üritusi on meil palju. Tundub, et on, mida rahvale pakkuda. Üritused kestavad 6. septembrist 4. oktoobrini. Viimast kuupäeva loetaksegi spordiklubi sünnipäevaks. Juubeliüritused avab 19. Gustav Sule mälestusvõistlus kergejõustikus. 28. septembril on TRÜ—Helsingi ülikooli matš kergejõustikus. Massiürituste raames toimub Tartu sügise suurjooks. Palju huvitavat on oodata korvpallisõpradel: plaanis on mitu mängu meie kuulsate veteranide osavõtul, 1.—4. oktoobrini toimub tugevakoosseisuline naiste korvpalliturniir «Edasi» karikale. Võrkpalliturniirist võtab osa 1968. aastal NSV Liidu meistriks tulnud Tallinna «Kalevi» meeskond, «Kalevi» vabariiklik nõukogu ja TRÜ õppejõud. Lauatennises mõõdab TRÜ üliõpilaste ja vilistlaste koondis jõudu vabariigi omaga.

Suuriüritustest toimub jällegi spordipidu ülikooli staadionil ja rongkäik läbi linna. Spordipeole annab tooni ka elavmale matš, kus üheks mängijaks on rahvusvaheline meister Jaan Ehlvest.

Emajõel toimub veespordipidu, millest võtavad osa aerutajad, veemootorsportlased.

Ka ülikooli spartakiaadiga tahame algust teha juubelipäevil. Mõte on selline, et orienteerujad alustaksid võistlust ülikooli staadionilt kohe pärast spordipeo lõppu. 4. oktoobril toimub pidulik aktus, «Vanemuises» on ball. Täpsemalt teatame 1. septembri lehes.»

Jutuajamise pani kirja
RAIVO LOTT

TRÜ TENNISEVÕISTKOND — ENSV KÕRGKOOLIDE MEISTER

1983. a. kõrgkoolide meistrivõistlused tennises olid TRÜ korraldada. 28. mail kohtuti **TPI** tennisekoondisega. Vihmase ilma tõttu mängiti spordihallis. Ülikooli võistkonna võidutagajärjeks märgiti 6:1.

14. juunil toimus kohtumine **TRÜ—TPedI**. Kuigi TPedI võistkonda kuuluvad vabariigi koondise mängijad **Katrin Alvin** ja **Jaak Issak**, otsustas võistluse tulemuse TRÜ võistkonna ühtlane tase. Meie ülikool võitis 4:2.

TPedI võitis TPI tagajärjega 4:1. Seega üldine paremusjärjestus: **1. TRÜ, 2. TPedI, 3. TPI.**

ENSV kõrgkoolide meistriks kroonitud TRÜ tennisekoondisse kuulusid **Merike Kuusmann (ravi III k.), Anu Kaasik (spordimed. III k.), Kalle Pedak (õigus IV k.), Toomas Tuvikene (maj. III k.) ja Sulev Rais (õigus V k.).**

AVO ROOSMA

IKKA

Ikka ootan ka Sinu kirjapanekuid nn. **tudengifolkloorist** (laulud, kombekirjeldused, pajatused jne.), mille kohta lähemalt 22. aprilli «TRÜ». Enda sealantud koordinaatidele lisan malevalehe, žurnalistikakateedri ja Pälsoni 14—307.

Malev on tulemas ja...

JAAN MALIN

TRÜ ALMAVÜ

vajab instruktor-metoodikut (sobiv töö kaugõppijaile). Tulla Tiigi 78—236 teisip. kl. 15—16 või neljap. kl. 10—12.

Toimetaja kt. R. LOTT

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 2277. MB-05954.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

HEAD TEED!

Arsti-teaduskond

Raviosakond

Aak, Riina
Aduson, Heima
Annus, Merike
Arend, Andres — kiitusega
Ardus, Heldi
Aru, Argo
Aru, Jaak — kiitusega
Bogdanov, Viktor
Dorbek, Angelina
Einre, Lauri
Gustavson, Eva
Helk, Kristin
Homets, Heli
Ivaštšenko, Aivar
Jupits, Sirje
Jõgi, Marika
Jõgi, Piret
Jäger, Karin
Jänes, Arvo
Kallam, Andrus
Karjus, Sirje
Kaup, Reet
Kingisepp, Evi
Kirss, Jaan
Kirss, Ülle — kiitusega
Kitsing, Toomas
Kivimäe, Tiiu
Kliimask, Hiie
Koppel, Kaalep
Kosenkranius, Ülle
Kroon, Margus
Kreis, Andrus
Kreis, Anna
Kukk, Kersti
Kõiv, Leho — kiitusega
Kõressaar, Tiina
Käpa, Mare
Kütt, Kersti — kiitusega
Laidna, Riina
Leiner, Mariann
Leiner, Mihkel
Levin, Aivar
Lieberg, Jüri
Lillepea, Kai
Lindmäe, Heinrich
Lindmäe, Inna
Lintrop, Mare
Loige, Margit
Lokk, Anne
Loss, Lea
Luht, Margus
Makke, Koit
Malviste, Maire
Maranik, Sirje
Mesila, Ingrid
Mikk, Tiina
Märdin, Agi — kiitusega
Müürsepp, Hans
Nummert, Anu
Nuudi, Malle
Oravas, Annely
Oruaas, Tiina
Paberit, Rein
Pallo, Heli
Parm, Ülle
Piiskoppel, Kalle
Pikani, Jaanus
Plaamus, Piret
Plato, Reet
Pree, Peep
Priuhka, Hilja
Pross, Kaie
Puukar, Anne
Põlluäär, Tiiu
Pärtel, Ruth
Püü, Urmas
Rahkema, Mart
Raidmets, Hett
Rattas, Helgi
Rekker, Viida
Resev, Tiiu
Riispere, Mart
Ristioja, Vahur
Roostna, Tiina
Saarmaa, Rein
Salumets, Lembit
Sarapuu, Rita
Sarjas, Andres
Sellend, Merle
Siiak, Karine
Siibent, Marion
Sild, Anne-Lii
Soekõrv, Katrin
Sults, Enn
Zvirgzdin, Tiina
Tammist, Viivi
Tarkin, Tiina
Tehvre, Maire
Tiisler, Hiie
Timberg, Gennadi
Timmer, Rita
Torop, Hele
Treial, Helle
Treial, Maire
Tulmin, Peeter
Tähnas, Tiina
Tälli, Jaak
Tätte, Tiiu
Urm, Regina
Uudeküll, Marje
Vabamäe, Inna
Vahtramäe, Anne
Vahtramäe, Jüri
Valo, Vaike — kiitusega
Varrik, Merike
Vares, Ain
Vasar, Olavi
Viljus, Sirje
Viil, Mele
Voitk, Jüri
Võpsu, Ellen
Võsu, Katrin
Väli, Marika
Väljataga, Allan
Väärsi, Kadri

(Vene õppekeelega)

Agapova, Galina
Astaškina, Svetlana — kiitusega
Balinova, Irina
Birjukova, Tatjana
Dudelžak, Jakov
Feigina, Polina
Ivegeš, Boris
Jakobi, Olga
Kala, Irina
Kuptšenkova, Svetlana
Kurdgelia, Noe
Linkova, Galina
Lüter, Nadežda — kiitusega
Melnitšuk, Ivan — kiitusega
Mozarova, Natalja
Naidis, Sofja
Neifeld, Rita — kiitusega
Polidovitš, Liidia
Pšenitšnikov, Igor
Pšenitšnikova, Larissa
Rubinštein, Sofja
Savoskina, Ljudmila
Stepanova, Liidia — kiitusega
Stepanova, Tatjana — kiitusega
Šubo, Šandor — kiitusega
Timofejeva, Natalia
Tšernova, Ludmilla
Ugolkov, Igor
Ugolkova, Viia — kiitusega

Spordimeditsiiniosakond

Ahmetova, Valentina
Aleksejev, Vladimir
Barsegjan, Parandžem
Bokov, Valeri
Genno, Aleksander
Gurina, Irina
Janovski, Boris — kiitusega
Kaletina, Ljudmilla
Kasõmov, Amonullo
Katšanovskaja, Ljudmila
Kim, Larissa
Krakanovski, Vladimir
Kukois, Artur
Kundzins, Janis
Laasik, Peeter
Levkov, Lev
Li, Sergei
Locane, Lolita — kiitusega
Lominadže, Zurab
Lukošiene, Iveta
Maksteniece, Santa
Matšabeli, Georgi
Melkumjan, Ruben
Mirzhulava, Aleksandr
Mizere, Valentina
Muhtši, Ibraim
Narkus, Robertas
Nazarova, Niina
Naumkina, Liidia
Nikolajev, Gennadi
Osmukesku, Konstantin
Pimkin, Nikolai
Puškarjova, Tatjana — kiitusega
Ragulja, Mihhail
Sigalov, Georgi
Soldatova, Natalja
Strahhova, Irina
Suhhanova, Jelena
Zaališvili, Dmitri
Zabirova, Marjam
Zagora, Vassili

(Järg 2. lk.)

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

AB Ed. R. Kreutzwaldi

TRÜ
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (1344) Reedel, 1. juulil 1983 XXXV aastakäik

Arsti-teaduskond

(Algus 1. lk.)

Tabakajev, Gennadi
Tambora, Ingrida
Timtšenko, Lilija
Tšapaikin, Gennadi
Utjuševa, Zakia
Vdovenko, Ljubov
Vinantov, Vladimir

Pediaatriaosakond

Arr, Marika — kiitusega
Bärenson, Külli
Hain, Raja
Jaago, Krista — kiitusega
Kallas, Eha
Kallaste, Riina
Korp, Sirly
Kuningas, Marje
Käärik, Helle
Lepik, Siiri
Lindmäe, Heili
Miil, Merle
Mikkel, Sirje
Mikkor, Juta
Napa, Aita
Pechter, Ülle
Potti, Ene
Püvi, Eve
Treijar, Katrin
Unt, Riina

Stomatoloogiaosakond

Asser, Eda
Christiansen, Raul — kiitusega
Ellen, Siiri
Ellermaa, Heli
Ernits, Piret
Karl, Eve
Klade, Helve
Labotkina, Rita
Ligi, Inga
Luud, Riina
Malberg, Mare
Murulaid, Kersti
Nikker, Aivi
Palmer, Ene
Peterson, Juta
Põldoja, Aino
Raudam, Ellen
Raus, Irene
Rebane, Krista
Salum, Olev
Selimaa, Tiina
Tamkivi, Eva
Täht, Sirje
Vilgats, Eda
Vilimäe, Marika

Farmaatsiaosakond

Aidma, Viivi
Allikivi, Ülle
Blande, Eha
Eiche, Külli
Hollat, Imbi
Jõgisoo, Ene
Kaare, Eve
Kiissel, Tiina
Klaar, Riina
Kuljus, Angela
Lehepuu, Lea
Lehtsalu, Anu
Lopato, Anne
Maripuu, Maria
Merilo, Ulvi
Mikkelsaar, Lea
Monvelt, Helve
Piir, Anneli
Randoja, Tiina
Rebase, Maie
Rekker, Jüri
Riska, Anneli
Soosaar, Silva — kiitusega
Sõerde, Tiina
Zirel, Silvia
Tammjärv, Ulvi
Treial, Kai
Verbo, Kaida
Viirand, Vivika
Vähi, Hiie
Välja, Karin

Ajaloo-teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Ajaloo-osakond

Aadusoo, Kersti
Arjakas, Küllo
Jänes, Kärt — kiitusega
Kamenik, Toivo
Karp, Lea
Kirsioks, Marika
Käremägi, Eha
Laar, Mart — kiitusega
Medijainen, Eero
Mäe, Olav
Paukson, Aleksei
Pukk, Tauno
Raja, Riina
Rebane, Imbi
Ruusmaa, Artur
Ruusmaa, Helle
Sepik, Mare
Untera, Uve
Valk, Heiki — kiitusega
Valk, Pille — kiitusega
Valme, Elle
Värv, Ellen

Defektoloogiaosakond

Abramova, Maria
Kits, Juta
Kolk, Anu
Koppel, Tiiu
Laanisto, Reet
Lilleoja, Lii
Loorits, Siiri
Mertens, Eve
Pajur, Tiiu
Piirimägi, Elma
Pormeister, Sirje
Päi, Tiina
Raud, Endla
Roon, Riina
Seero, Hille-Mai
Talts, Ülle
Toomas, Liia
Õunapuu, Viivika

Psühholoogiaosakond

Kreen, Kadi
Käärik, Harri
Käärik, Virve
Laks, Lea
Lang, Tiina
Lehtsaar, Tõnu
Maatee, Valter
Mitt, Tiina
Montonen, Reet
Mätas, Anne
Nagirnaja, Lea
Nõmm, Tiina
Ruus, Karin
Saks, Margit — kiitusega
Sarapuu, Merike
Siilsalu, Anu
Talvik, Endel
Tamme, Eha
Tammiste, Sirje
Toomsalu, Signe
Tupits, Aare

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Ajaloo-osakond

Ilves, Violetta
Ivanov, Margus
Jakoobi, Marian
Jürjo, Indrek
Jürjo, Merike
Kahro, Heiki
Kingsepp, Irja
Kruus, Ülle
Kuusk, Külvi
Martšenkov, Hede
Pao, Bruno
Peebo, Sirje
Redko, Valeri
Rääbis, Svetlana
Sirts, Henn
Tamming, Sirje
Tiik, Kersti
Tolli, Tiina
Udu, Urve

Defektoloogiaosakond

Bubnis, Kaire
Jõgis, Virve
Järvekülg, Külli
Kaasik, Heli
Kasekamp, Inga
Kullama, Edith
Liblik, Rany
Madissoo, Asta
Matto, Hiie
Mölder, Aime
Prits, Ingrid
Putrolainen, Evi
Reinold, Aino
Simson, Hilja

Psühholoogiaosakond

Allsaar, Ille
Arge, Aliis
Aria, Alver — kiitusega
Asmer, Liivia
Aus, Toivo
Belovas, Laine
Elmet, Tiiu
Garmider, Ruth-Kaja
Haldre, Lemme
Jääger, Aime
Katušin, Toomas
Kaupmees, Sirje
Kiis, Ädu
Kobolt, Nella
Laidvee, Ülle
Laurson, Maria
Linnaks, Henri
Lääts, Liina
Mesipuu, Kalju
Metspalu, Airi
Murusalu, Ruti
Mäe, Erik
Ojaveer, Helve
Ots, Tõnu
Paju, Ülle
Piir, Mai
Päss, Igor
Raadik, Merike
Retpap, Mart
Roosmaa, Raivo
Sergejev, Mare
Talu, Matti
Tandre, Eino
Tihhonov, Valeri
Urb, Mari-Ann
Uusberg, Urve

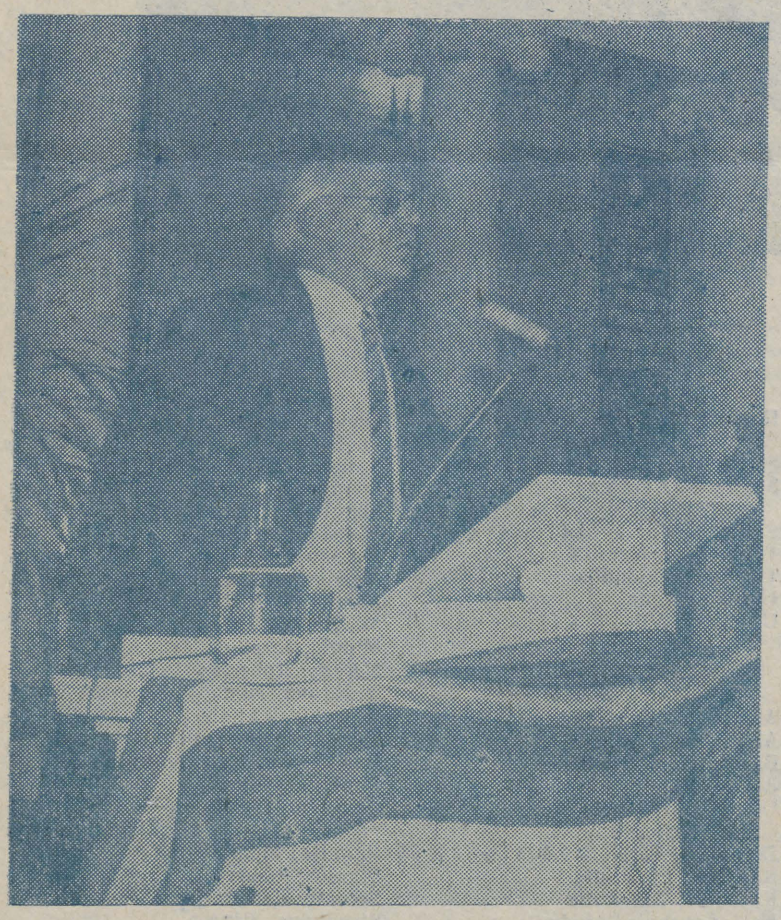

Biologe, geograafe ja geolooge saadab teele professor Hans Trass. Kõik tänase lehe pildid ongi nendest. Ja kõik pildid tegi Arvo Tenno.

Bioloogia-geograafia-teaduskond

Maran, Tiit
Mäemets, Merike
Mäses, Sven
Nurk, Rutt
Palm, Anu
Paves, Heiti
Ploompuu, Tõnu
Polma, Ann
Polma, Gunnar
Pritsik, Tormi — kiitusega
Pung, Siret
Pärn, Andi
Roosaare, Ly
Ruus, Merike
Sarv, Tiiu
Sedman, Tiina
Soosaar, Aksel
Soppe, Alar
Zobel, Kristjan
Talvik, Riina
Teder, Maris — kiitusega
Teeveer, Agu
Timm, Henn
Tuvikene, Arvo
Valgma, Hannes

Bioloogiaosakond

Asser, Ingrid
Drevs, Tenno
Eenmaa, Ülle
Eesmaa, Eda
Falk, Andres
Grenštein, Sirje — kiitusega
Hiiesalu, Sirje
Jensen, Diana
Joosep, Merike
Jäär, Marge
Kaarna, Saima
Karofeld, Edgar
Kiiver, Tiina
Kivisaar, Maia
Kohandi, Lea
Krause, Teet
Kruus, Ulvi
Kummik, Tiina
Ling, Katrin-Dagmar
Loosaar, Sirje
Luuk, Ester

Geograafiaosakond

Kaerama, Arno
Kaldmäe, Madis
Kaup, Urmas
Maripuu, Anne
Meiner, Andrus
Murumets, Andrei
Mõttus, Velvo
Ojasoo, Aime
Ojassalu, Kersti
Oolup, Imbi
Paulmann, Enno
Proos, Tiina
Pärnis, Signe
Sats, Vello
Siska, Sirje
Soomlais, Ulvi
Tõnisson, Andres
Uibo, Maia
Urgard, Ulvi
Vänto, Ülle
Üksvärav, Taimi

Geoloogiaosakond

Brutus, Aivar

Gaškov, Ago
Künnapuu, Katrin — kiitusega
Martin, Tõnu
Mõldre, Erkki
Nestor, Toomas
Paljasma, Monika
Peetermann, Saima
Pukkonen, Eduard
Puura, Ivar
Pärtin, Tiiu
Stroom, Mati
Tammik, Priit
Tennokese, Vilve
Võsa, Aivar

Filoloogia-teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Eesti keele ja kirjanduse osakond

Allikvee, Anu
Ellermaa, Einar
Feldman, Tõnu
Honga, Ebe
Jorro, Ingrid
Jõe, Triinu
Kesküla, Kalev
Kesküla, Liina
Kiivet, Ülle
Klaas, Ene
Kreek, Kaja
Kullamaa, Marika — kiitusega
Künstler, Aili
Laanekask, Anne
Liira, Liilia
Lillemets, Ernst
Mertens, Krista — kiitusega
Mõttus, Marin
Mäearu, Sirje — kiitusega
Niiduviir, Tiia
Ombler, Siiri
Pajula, Merle
Puussaar, Külliki
Rebane, Maire
Roll, Tiiu
Saaremets, Merike
Sats, Eve
Seero, Tõnu
Šmutova, Iira
Tael, Kaja — kiitusega
Uustalu, Anne
Vaard, Sirje
Vaimann, Elle
Voolaid, Ene
Vseviov, Tiiu
Vähi, Merike

Žurnalistikaosakond

Aunaste, Maire
Kalmre, Vahur

(Järg 3. lk.)

Filoloogia-teaduskond

(Algus 2. lk.)

Kuslap, Tiina
Lillemets, Marica
Ottas, Aita
Riikoja, Mart
Rozental, Väinu
Saarna, Meelike
Seppius, Marika
Spitz, Rein
Tammer, Enno

Vene keele ja kirjanduse osakond

Alov, Viktor
Annik, Sirje
Dubovik, Jekaterina
Dudka, Irina
Fedulova, Natalja
Gerassimov, Silva
Grigorjev, Roman
Juk, Riina
Kammonen, Elvira
Kester, Anne
Kopijetskaja, Marina
Koser, Aino
Kravtšenko, Lilia
Kravtšenko, Oleg
Loginova, Ljudmila
Mamadžanova, Irina
Martma, Ene
Melnikova, Jelena
Miretskaja, Jelena
Morina, Ljudmila
Nadjuk, Natalja
Nikolajeva, Jelena
Onoprijenko, Ljudmila
Pesti, Mall
Pohhomova, Marju
Rožděstvenskaja, Natalja
Zubarev, Vladimir
Taal, Terje
Urm, Ulvi
Vaab, Maret
Vernik, Astrid

Inglise keele ja kirjanduse osakond

Aug, Tiina
Boiko, Tiia
Gross, Kersti — kiitusega
Kala, Ene
Koop, Viktor
Koppel, Inga — kiitusega
Lass, Leelo
Maastik, Riina
Mandel, Signe — kiitusega
Montonen, Külliki
Märtens, Tiina
Nelis, Riia — kiitusega
Povarenkov, Hans
Pärt, Ingrid
Raid, Andres
Rajamäe, Pilvi
Roots, Sirje
Sõmer, Eve
Tamm, Hiie
Unt, Eve
Vanem, Merike — kiitusega
Vihterpal, Epp

Saksa keele ja kirjanduse osakond

Annok, Tiia
Haan, Ly
Holm, Ülle
Kaarde, Varje
Kink, Liina
Kõõp, Kärt
Linask, Katrin
Mägar, Heli — kiitusega
Mölder, Ülle
Närep, Ülle
Oot, Rita
Raudpuu, Liivi
Saar, Silvi
Urb, Ingrid
Uri, Kertu

Prantsuse keele ja kirjanduse osakond

Laidsalu, Tiina
Listra, Lore
Moritz, Margit
Pärn, Karin — kiitusega
Ratassepp, Liina
Õunpuu, Jaanus

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Eesti keele ja kirjanduse osakond

Allikof, Marina
Arak, Helen
Aru, Kairi
Henning, Karmen
Ilisson, Niina
Jürma, Halliki
Kallas, Merike
Kase, Vahur
Kivihall, Maire
Kukk, Tiina
Levin, Urve
Luik, Maire
Nõmmik, Sirje
Osjamets, Vilve
Rauks, Tiiu
Rääk, Ilme
Saar, Kaja
Saarsoo, Kristjan
Sahhatševski, Ülle
Sarapuu, Sirje

Vene keele ja kirjanduse osakond

Ananjev, Vladimir
Davidjants, Inge
Gornev, Vladimir
Gruntei, Galina
Gusseletova, Olga
Harkovskaja, Ljudmila
Iljina, Veera
Jurtšenko, Leida
Karpova, Marina
Laht, Alma
Malova, Niina
Manuhhina, Olga
Meitsar, Svetlana
Merisalu, Laine
Peterson, Nadežda
Pljuhhina, Jelena
Saltõkova, Niina — kiitusega
Zimina, Veera
Tamberg, Jelena

Inglise keele ja kirjanduse osakond

Kareva, Doris — kiitusega
Kiiver, Veronika
Kirsspuu, Marika
Lehtsalu, Inna
Leol, Sirje
Levkovitš, Anna
Lill, Ülle
Lutter, Inge
Parvet, Tiina
Viilu, Piret

Saksa keele ja kirjanduse osakond

Annama, Agnes
Rahkama, Tiina
Rebane, Jaan

Majandus-teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Toidukaubatundmise eriala

Anderson, Tiina
Ilves, Kersti
Kilmi, Kirsi
Kinsiveer, Anne
Laar, Mai
Lauringson, Anne
Laus, Eha
Lest, Marga
Mõttus, Eda
Meronen, Irma
Omri, Maia
Poljakov, Andres
Rozental, Viive
Senkel, Thea
Trofimova, Marika
Vähi, Maire

Tööstuskaubatundmise eriala

Kaljund, Koidu
Kaup, Kersti
Kurvits, Siiri
Kõre, Tiina
Lillemaa, Lea
Omri, Eve
Oras, Ülle
Pajusalu, Vilhelm
Peets, Eve
Pikkat, Katrin
Uibo, Ene — kiitusega
Vaher, Anne

Kaubandusraamatupidamise eriala

Ilves, Liivi
Jürken, Liia
Kaasik, Ly
Kaselaan, Anne
Kontkar, Ene
Kull, Piret
Kuut, Ain
Lepikult, Reet
Lepp, Anu
Meikop, Anne
Mihkelsoo, Tiina
Müürsepp, Helve
Nogelainen, Maie
Nurk, Krista
Orav, Anne
Peitak, Pilvi
Raud, Anne
Raamat, Aurika
Tamm, Malle
Tammla, Eve
Tulk, Dea
Vahtrus, Rita
Veldemann, Mare
Voormansik, Heli
Vinni, Ülle

Kaubandusökonoomika eriala

Albin, Ülle
Ilves, Kaie
Koplioja, Ester — kiitusega
Kruus, Juta
Kruusmägi, Silja
Lepisk, Ülle
Lepp, Aire
Liblik, Terje
Mägi, Kalev
Mägi, Tiia — kiitusega
Pauskar, Diana
Peitel, Marve
Piir, Sirje
Poom, Diana
Rokk, Malle
Saag, Marju
Saarma, Kersti — kiitusega
Somelar, Sirje
Soovik, Pille — kiitusega
Seinberg, Liina
Seinberg, Vello
Valdmaa, Ülo
Valk, Krista
Višneva, Ene
Õnnis, Eve — kiitusega

Rahanduse ja krediidi eriala

Aasa, Viive
Aun, Silva
Biene, Aare
Hurbola, Enn
Jõelaid, Maret
Kallakas, Peeter
Kink, Toomas
Kruusamäe, Sirje
Kure, Maire
Künnapää, Elbe
Lillemägi, Heidi
Marks, Marika — kiitusega
Marks, Tiiu — kiitusega
Nuut, Signe
Ots, Lehte
Paabo, Kersti
Pärtma, Kai
Reiska, Avo
Russakova, Liidia
Teral, Peep
Valtin, Küllike

(Vene õppekeelega)

Aminova, Jelena
Butõrskaja, Irina
Feditševa, Svetlana
Gurjev, Andrei — kiitusega
Jefremova, Irina
Kazinin, Konstantin
Klevtsov, Juri
Kutsareva, Svetlana
Kuznetskaja, Olga
Maisuradze, Natalja
Malinovskaja, Marina
Malõševa, Jelena
Nemirovskaja, Ljudmilla
Panova, Jelena
Sergijenko, Tatjana
Slessarenko, Igor
Sokratova, Tatjana
Ždanovitš, Margarita
Tišakova, Margarita
Trišina, Olga
Vahtel, Vladimir

Majandusküberneetika eriala

Ait, Maire
Allikmets, Aire
Harkman, Tiiu
Järving, Andres
Kakko, Kai
Kaljurand, Kalle
Karro, Eve
Liblik, Küllike
Lillemets, Helbe — kiitusega
Nool, Helgi
Nurga, Helje
Pruvli, Aivar
Reimann, Mare — kiitusega
Soots, Alar
Säärits, Merike
Tomson, Maris
Valge, Aivar
Väinaste, Reino
Väärtnõu, Evi
Vill, Merike

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Rahanduse ja krediidi eriala

Anderson, Mari
Bešekerskas, Valentina
Bida, Galina
Esken, Saima
Genno, Delvi
Gleibman, Ljudmilla
Ilus, Maiga
Kalugin, Igor
Külaots, Eda
Laal, Krista
Malmre, Arne
Nõgu, Anne
Petrosjan, Pjotr
Ravina, Irina
Roomere, Maie
Zintšenko, Viktor
Vorobjova, Tatjana

Kaubandusökonoomika eriala

Arras, Sirje
Bend, Vaike
Jaaska, Krista
Kalda, Helle
Koorts, Sirle
Kriis, Anne
Kruus, Johannes
Kulla, Helle
Kullus, Anne
Kuusik, Lea
Käit, Urve
Laanesaar, Merle
Laht, Sirje
Laidenen, Kaja
Maasik, Tiit
Meier, Lia
Mendelman, Riina
Miller, Ivi
Narusk, Koit
Nõmme, Hele
Närep, Kalev
Peets, Viive
Põldma, Vilja
Pärtma, Merike
Pütsepp, Heli
Rannasaar, Voldemar
Reek, Lea
Reimann, Elle
Repkina, Heljo
Rink, Ülle
Salusoo, Helle
Sein, Elsa
Sellik, Ülla
Selliov, Pille
Sui, Leelo
Tamm, Eldi
Teetlaus, Anne
Tull, Marika

(Vene õppekeelega)

Arhipov, Aleksandr
Filitševa, Nadežda
Ivanova, Valentina
Kaljuvee, Eha
Kapustinskas, Natalia
Kozlikina, Tamara
Kozlov, Mihhail
Mamutova, Ksenia
Nazarova, Svetlana
Pirnazarova, Irina
Podoinitsõna, Larissa
Smirnova, Olga
Teslenko, Natalja
Teslenko, Tatjana
Tsaregorodtseva, Julia

Füüsika-keemia-teaduskond

Füüsikaosakond

Alop, August
Jagomägi, Riho
Jõgi, Jaak
Kattai, Kaitti
Kelder, Maimu
Leedjärv, Laurits — kiitusega
Maarend, Alar
Mogom, Tiit
Mägi, Elmu
Pihlik, Riina
Raudheiding, Agu
Raudheiding, Lilia
Sakson, Mare — kiitusega
Sauga, Ako
Siimon, Hele
Tensing, Aivar
Tetlov, Kalju
Toit, Jüri
Vallikivi, Marika
Vilt, Elar

(Vene õppekeelega)

Arikeze, Valeri
Bam, Arina
Bitov, Igor — kiitusega
Dmitrijeva, Alla
Gerassimov, Vladimir
Golovina, Inessa
Kapanin, Igor
Konovalov, Vladimir
Konovalova, Irina
Kosorotov, Oleg
Kotjuhh, Tatjana
Landa, Vadim
Lukjanets, Andrei
Lurich, Kira
Savihhin, Sergei — kiitusega
Savihhina, Inna
Sevostjanov, Sergei
Sevostjanova, Irina
Sorkina, Renata
Sinakov, Juri
Stulberg, Aleksandr
Tverdohleb, Vladimir

Keemiaosakond

Arold, Jaak — kiitusega
Bogatševa, Jelizaveta
Eichelmann, Hillar — kiitusega
Kanger, Kaja
Kasesalu, Imbi
Kihno, Andres
Kivimägi, Kersti
Koort, Eda
Kosk, Marika
Kõivopuu, Harri
Käämbre, Tuuli
Kööse1, Enn
Liblikas, Ilme
Lõokene, Aivar
Lõokene, Kaja
Lõvi, Monica
Meister, Anniki
Neilinn, Maarika
Neilinn, Mart
Nõmmiste, Piret
Pajula, Arne
Palumets, Riin
Priisalu, Piret — kiitusega
Purgas, Milvi
Pärlist, Piret
Raud, Tiit
Ratasepp, Raili
Remmelgas, Ruth
Riikoja, Aime
Rinken, Ago — kiitusega
Rooma, Ene
Saar, Reet
Salumaa, Tarmo
Sarv, Viive
Sikk, Marika
Sild, Veljo — kiitusega
Tensing, Tiina
Tiivoja, Inga
Tiivoja, Urmas
Unt, Õnnela
Utt, Meeme
Vabamäe, Mati
Varvas, Külliki
Õllek, Haili

Õigus-teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Aavisto, Mai
Aavisto, Raivo — kiitusega
Aju, Ülle — kiitusega
Albo, Hilja
Aru, Katrin
Baida, Anne-Ly
Jervson, Sirje
Järvesaar, Ott
Karu, Tiiu
Kasak, Reet — kiitusega
Kikkas, Ilmar
Klaar, Margo
Kõits, Kersti
Künnapää, Aivar
Liba, Ruth
Linde, Väino
Loonurm, Enno
Luhaäär, Terje
Luhaäär, Toomas
Luukas, Mati
Luukas, Ülle
Mardõkainen, Marika
Merilo, Sirje
Milvere, Peeter
Milvere, Ree — kiitusega
Mitt, Epp
Muutra, Kariina
Nurk, Silva
Olle, Ivar
Paabo, Kristel
Paal, Vallo
Petuhhova, Liia
Pustak, Enn
Pustak, Katre
Raam, Arne
Rais, Sulev
Reinola, Urmas
Rõõm, Sirje
Sarjas, Aarne
Sepp, Elmar
Sepp, Mare — kiitusega
Sepp, Toomas
Sooaluste, Urmas
Sui, Imre
Tark, Aare
Tark, Marju
Teder, Indrek
Teder, Ivo
Teder, Küllike — kiitusega
Toomepärg, Jaan
Uus, Enn
Vihrov, Jaan

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Allik, Ene
Brokko, Jüri
Gasman, Mark
Geimonen, Vaike
Juuresoo, Mare
Kaare, Hille
Kets, Enel
Kozlov, Viktor
Labi, Matti
Lao, Tiiu
Liivak, Peeter
Linikoja, Taidus
Luude, Valve

(Järg 4. lk.)

Kehakultuuriteaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Eek, Arvi
Ilja, Riina
Iltsenko, Igor
Janson, Rolf
Kaljuvee, Alar
Kaljuvee, Ivi — kiitusega
Karamkov, Nikolai
Kosemets, Martin
Lankei, Aivar
Leiumaa, Arvid
Leius, Ülle
Liivamägi, Kalle
Lilium, Ando
Lüütsepp, Sulev
Maask, Anu
Morrisson, Merle
Muuga, Ingrid — kiitusega
Mägi, Ulvi
Paavo, Tiina
Pekri, Kaidi
Petersell, Rita
Pohhomov, Vladimir
Poska, Kersti
Poska, Olev
Poska, Sulev
Praakel, Heidi — kiitusega
Redi, Andres
Saad, Inna
Seedre, Eve
Svedko, Nikolai
Zõkova, Irina
Tamm, Tõiv
Tiitsaar, Anneli — kiitusega
Tsarski, Ulvi
Tõnisson, Anu
Vaard, Paul
Vlassov, Jüri
Voogalaid, Toomas
Vähejaus, Ruth

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Gapejev, Georgi
Hiie, Jaanus
Kochberg, Sven
Komar, Anatoli
Laak, Ene
Mõtlik, Lembit
Raska, Liina
Raska, Peeter
Zubotõkin, Mihhail
Rits, Vello

Matemaatikateaduskond

Matemaatika eriala

Aro, Marika
Arro, Margit
Asu, Taimi
Erit, Esta — kiitusega
Graf, Marju
Järvmägi, Karin
Kala, Margot
Kalvik, Tiina
Kriisa, Tatjana
Kudrina, Margarita
Kukemelk, Eve
Kõiv, Kersti
Kütimets, Karin
Loite, Kersti — kiitusega
Lõhmus, Ulvi
Mitt, Mall
Oberg, Liilia
Oja, Eve
Olup, Tiia
Piiskop, Kaie
Priimägi, Ursula
Punning, Rita
Pärt, Anne
Rinne, Maret
Rinne, Rein
Ristla, Eve
Saks, Aaro — kiitusega
Saks, Malle — kiitusega
Siimon, Aivo
Smirnova, Juzeffa
Süld, Piret-Ülle
Štšerbakova, Maarika
Zaitseva, Irina
Taraste, Velle — kiitusega
Tensing, Ulvi
Thetloff, Maie
Timofejeva, Maria
Toomeste, Piret
Vladimirova, Jelena — kiitusega
Võrse, Karin
Väär, Viive

Rakendusmatemaatika

Aller, Marina
Buht, Ene
Jalasto, Rein
Kiisla, Külli
Lebedev, Jüri
Pruus, Maire
Riet, Marge
Rosenvald, Jüri
Sillat, Eve
Soomlais, Aigar
Tekko, Jaanus
Vajakas, Toivo

(Vene õppekeelega)

Antropova, Viktoria
Aržanova, Tatjana
Berežnova, Jelena
Blintšuk, Gennadi
Brudno, Olga — kiitusega
Girina, Jelena
Golovenski, Vjatšeslav
Gorjunova, Svetlana
Jagomjagis, Silvi
Jelkina, Svetlana
Kapinus, Natalja
Kivit, Natalja
Klaser, Aivar
Mitrofanova, Olga — kiitusega
Nikolajeva, Margarita
Pellja, Irina
Podlesnova, Irina
Portnoi, Jevgeni
Postnikov, Vladimir
Potekevitš, Natalja
Rogova, Irina
Rudenok, Svetlana
Žuk, Natalia
Timuševa, Lilia
Vaitšukuns, Artur

Õigusteaduskond

(Algus 3. lk.)

Maiste, Kalju
Maurer, Küllike
Mikk, Eha
Mõttus, Kalle
Nurk, Lembit
Raudsepp, Priit
Rõivas, Tiiu
Sadajeva, Maret — kiitusega
Šmidt, Anne
Truu, Merike
Ustel, Eevi
Vask, Silvia
Veevo, Ats
Ventsel, Peeter

(Vene õppekeelega)

Golovanova, Tatjana
Ištšenko, Ljudmila
Južuk, Oleg
Kuznetsova, Svetlana
Nugis, Oskar
Petrova, Svetlana
Skripko, Viktor
Šarihhina, Irina
Zubkov, Valeri
Tsivatõi, Nikolai

Teele saates

Muru muutub ikka rohelisemaks. Uuristub sile miljoneid idusid, pütsikuid, lehekimbukesi ja imestleb oma nupusilmadega: — ah, see ongi siis maailm? Ning kask kuulatab oma hiirekõrvul: — või nõnda see noorus seal kikivarbail oma teekonda algab!

Algas. Friedebert Tuglase sõnade järgi toimus midagi sarnast neilgi päevil. Veel eilegi, siis lõpetasid arstid. Nüüd on 1175 verivärskel spetsialistil diplom ja kaunimad soovid kaasa antud. Lisaks senilausutule tahab toimetus omalt poolt öelda tänusõnad kõigile neile, kes suurkooliaastail tahtsid ja püüdsidki oma mõtteid leheveergudel jagada. Nagu Jaak Aru arstiteaduskonnast, Kersti Loite matemaatikateaduskonnast, Enn Uus õigusteaduskonnast. Nad olid oma teaduskonna pressisekretärid. Aga lõpetajate hulgas on ka niisugused tuntud nimed nagu Raivo Aavisto, Alar Maarend, Jaan Vihrov, Andres Tõnisson, Meeme Utt, Tarmo Salumaa, Kalev Keskküla, Ernst Lillemets ja paljud, paljud veel. Lõppenud on ka 11 ajakirjandustudengi õpingud. Viimastel aastatel nende seast meile kaastöö tegijaid enam polnud (eks tulnud silmas pidada tulevast tööpaika), kuid esimeselteisel kursusel õppides ilmestasid nad lehte taidlusprobleemide (Maire Aunaste, Marica Lillemets (Alaküla), Eesti teiste kõrgkoolide tutvustamisega (Mart Riikoja) ja muuga. Enno Tammerist ja Tiina Kuslapist said aga nüüd koguni meie kolleegid. Nad mõlemad suunati TPI lehe toimetusse.

Diplom üksi ei tee siiski veel kedagi kõrgelt harituks. Alles esimesed 4—5 aastat näitavad, mida suurkoolist osatud, suudetud saada, mida ollakse võimelised ise andma. Ei alga see ka mitte augustis esimesel töökohal, vaid algas juba tudengipõlves. Suhtumine elukutsesse, töösse, ühiskondlikku tegevusse.

Vahest pole liiast meelde tuletada sedagi, et igal sügisel heidetakse TRÜ-le ette mõne noore õpetaja mitteilmumist suunamiskohale. «Ah et õpetajaks peab saama?» küsib mõnigi praegune tudengikandidaat pettunult. Ta võiks kohe meeles pidada, et enamik TRÜ-s õpetatavatest erialadest annab õpetajakutse ja et ehk pole just tema see valitu, kellel õnnestub nn. parem koht saada ja koolisaatmisest kõrvale hiilida. Kuidas lood uue täiendusega, kellest saab siitsamast kõrvalt lugeda.

Teele saates pakume kaasa veel mõned viimased uudised. **Õppeaasta viimasel TRÜ nõukogu koosolekul 24. juunil** kuulasime rektor professor Arnold Koobilt pikemalt uueks õppeaastaks valmistumisest. Ta peatus meie viimastel tähtsatel dokumentidel, eriti juunipleenumil. Praegu on veel pisut aega sihte täpsemalt paika panna, et sügisel alustada tõsist ja tulemusrikast tööd. Puudujäägid distsipliinis, sessioonil, EÜE töös, ühiselamuis sunnivad meid mitte ainult kontrollimist suurendama, vaid eelkõige nõudlikkust, puuduste parandamist, järelkontrolli ning süüdlasi teenitult karistama. Teadusprorektor prof. A. Kallikorm esitas kinnitamiseks järgmise aasta teadustööplaani ning ÜTÜ nõukogu esimees dots. J. Sootak tutvustas üliõpilaste teadustööde sisevõistluse tulemusi. Võitjate hulgas on ka palju lõpetanuid. Sügisel püüdke jälgida meie lehte, parimad saate sealt teada. Dotsendikutse taotlemise poolt hääletati filoloogiakandidaat Marju Lauristinile ja psühholoogiakandidaat Peeter Vihalemmale.

EKP TRÜ komitees võeti 20. juunil NLKP liikmeks Rein Muru (KKT III k.) ning Toomas Haldma (majandusteaduskonna nooremteadur), liikmekandidaadiks Lehte Ots (majandust. V k.). I. Koppel tegi kokkuvõtteid parteiharidusvõrgu tööst ja S. Lannes aruandeja valimiskoosolekuist, S. Russak tuvustas Punase Risti Seltsi tööd. TRÜ pälvis siin kolmandat korda järjest esikoha. 22. juunil võeti NLKP liikmeks Vahur Keldrima (ravi IV k.), Aivar Pilv (õigust. IV k.), Mart Riispere ja Olavi Vasar ning liikmekandidaadiks Aivar Ivatštšenko (kõik ravi VI k.).

Uudiseid jagub, aga leheruum saab otsa sügiseni. Meeldiva sündmusena mainiksin eelmise nädala lõpul Põllküla peetud ajakirjanike kokkutulekut. Oli huvitav, oli kasulik, oli kohtumisi kursusekaaslastega, oli sisukat teavet. Aitäh korraldajaile! Nüüd võtab «TRÜ» toimetus igast järgmisest kokkutulekust osa. Homme sammuvad ehitusmalevlased oma kahekümnendasse töösuvve (Hei, ärge unustage meie fotovõistlust!), suvemalev alustab 4. juulil.

Kõigile malevlastele, praktikal olijaile, matkajaile on toimetusel siiras palve — kirjutage meile oma suvest, saatke pilte. Kes soovib oma oma lugu juba 1. septembri lehes näha, sellel palume meeles pidada, saadetis peab toimetuses olema hiljemalt 22. augustil. Eriti aga kõigil neil ülikooli inimestel, kes tahavad midagi teatada 1. septembril ilmuvas suvekalendris juulis ja augustis toimunust. Lõpuks vabandame ka autorite ja lugejate ees trükikuradi segaduste pärast eelmises lehes.

PÄIKESELIST SUVE!
KOHTUMISENI 1. SEPTEMBRIL!

VARJE SOOTAK

Sulle, tudengikandidaat!

Teed ülikoolihariduse poole võib Tartus tänavu alustada 1475 inimest (28,4% ENSV kõrgkoolide vastuvõtust), neist päevases osakonnas 1115 (31,4%). Taas on siin võimalik õppida prantsuse filoloogiat, suurenenud on vastuvõtt rakendusmatemaatikasse, vähenenud vene keelde, žurnalistikasse, majandusküberneetikasse, vastuvõttu pole psühholoogiasse.

Lisama peab, et suurenenud on nende erialade nimetuste hulk, kuhu meie ülikooli kaudu suunatakse õppima väljapoole Eestit. Asja ministeeriumilt saadud andmetel on meile antud kolm lisakohta ühiskonnateaduste alal (1 NLKP ajaloo koht Moskva RÜ-sse, 1 poliitökonoomia ja 1 filosoofia Valgevene RÜ-sse), 1 füüsika (MRÜ), 1 romaani-germaani filoloogia (Leningradi RÜ) ja 1 biokeemia (Moskva II Meditsiiniinstituut).

Esimene töönädal möödus vastuvõtukomisjoni sekretariaadis vaiksemalt kui mullu. Päevasesse osakonda laekus avaldusi 5, möödunud aastal sama aja jooksul 17. Esimene avaldus toodi mõlemal korral arstiteaduskonda, tänavu pediaatriasse, mullu eesti raviosakonda. Ilmselt aitas mullune juubel tudengikandidaatidel kiiremini otsusele jõuda. Ent olukord muutub tõenäoliselt juba lähematel päevadel. Esimesel töönädalal on avaldusi laekunud tavaliselt alati alla 1% üldarvust. 28. juunil tuligi neid rohkem kui läinud aasta seitsmendal tööpäeval. Kaugõppeosakond on juba praegu eduseisus.

Lõpetuseks tahaks ümber lükata kuuldusi, nagu poleks ülikoolis tänavu nn. eksperimenti, see on, kuid kuulutatakse täpsustatult välja hiljem.

Dotsent KAIDO JAANSON,
vastuvõtukomisjoni vastutav sekretär

Diplomitööst

Mõni aeg tagasi toimus ülikoolis diplomitööde kaitsmine, jõudis lõpule üliõpilaste kõige kaalukama sõnaseadmise pikk ja vaevaline protseduur. Valminud tööd on ehk veel pisuke algkapital selle paberimäe kõrval, kuhu edaspidi tuleb tõusta. Diplomitöö pole siiski lihtne ettevõtmine, alati eelneb sellele pikk eel- ja järellugu. Paljudel määrab diplomitöö tulevase väitekirja suunitluse, paljudel on ta lihtsalt üks järjekordne aastajuurdekasv eelmisele kursusetööle. Nagu kõik asjaosalised kogeda võisid, ei tähenda diplomitöö ainult mõtlemist ja kirjutamist. Olenevalt erialast, eelneb valge paberi taha istumisele vaevlemine probleemi ja pseudoprobleemi üle, sisseelamine tulevase töökoha — praktikabaasi — olustikku, mitmesuguste andmete kogumise labürindi läbimine, enese sundimine raskele iseseisvale tööle. Suutmata sõna võtta rohkema kui geograafiaosakonna teadmistega, tahaksin peatuda mõnel momendil meie osakonna töödes, vahest ehk üldisematelgi.

● Iga dipolmitöö kirjutamine algab **teema valikust.** Siin on võimalikud kaks äärmust: üliõpilasele «öeldakse» teema esimesel semestril ja üliõpilane valib teema viimasel semestril. Nii raskena paika pandav tõde võiks asuda nende vahel, kaldudes veidike teise variandi poole. Sagedasemad on juhud, kus aasta-aastalt sama teemaga tegelemine viib teatud tüdimuseni ja stagneerumiseni. Vähemalt esimesel kursusel võiks teemade valik olla vaba ja suunatav vaid teatud piirini.

● Diplomitöö **sisu** peaksime ammutama suvistel menetluspraktikatel. Peaks. Hea on neil, kes tõötavad suvel mõnes suuremas asutuses, kollektiivis, kus eesmärk ja vahendid selged. Meie osakonna teine äärmus on üksik naistudeng keset paksu metsalaant, varustuseks kaasas isiklik mõistus, pliiats, labidas, mullapuur, mõõdulatt ja nivelliir koos statiiviga (päikesevarju nivelliiri juurde vaevalt keegi võtta kavatseb). Kui tõesti ei leidu võimalust üliõpilasi asutuste juurde praksi saata, siis peaks leidma neile ülesandeid, mis sobiksid kahelekolmele inimesele.

● Diplomitöö **kirjutamine kahasse.** See on meil seni vähe praktiseeritav, kuid tasuks siiski katsetada. Teatud piirkonda (nähtust) uurivate üliõpilaste teemad haakuvad sageli tihedalt üksteisega: asend, geoloogia, reljeef, pinnakate, mullastik, kliima jne. jne. Eriti võiksid ühise diplomitööga üles astuda abieluinimesed, kes veedavad praktikaaja koos, uurides sarnast teemat. Kasu oleks mõlemapoolne. Mida arvavad sellest ...

● ... **juhendajad** — olgu nad siis valitud või valivad? Mõne diplomitöö lugemisel oleks nagu juhendaja nimi kaasautorina tiitellehelt puudu, kogu töö kannab tema käekirja. Igasugune sisukorra dikteerimine ja töö sisuline muutmine näitavad siiski rohkem õppejõu taotlusi. Kus on siis veel see koht, kus *studiosus* peaks oma mõtteid väljendama? Juhendaja käsi võiks ulatuda vaid ilmse vale mahatõmbamiseni.

Diplomitöö alalõikude juures saaksid diplomandid kokkuleppel juhendaja ja noorema kursuse üliõpilastega viimaseid oma huvides kaasa tõmmata. Pole kurvemat tunnet noorel tudengil, kui oma tegemiste tähisuse, mõttetuse tajumine. Ometi võiks ta jõudumõõda abiks olla ka vanemale kolleegile. Ülesandeid jagub ja täiendavad kontaktid vaid rikastaksid noort. Selline kursusetöö kirjutamine tagaks mitmekülgsema juhendamise ja vajaliku usu oma töö kasulikkusesse (mõelda vaid: teise mehe diplomi nurgakivil!).

● Lõpuks tahaks peatuda vist kõigi üliõpilaste ette kerkival küsimusel — **vormistamisel.** Võimalused ja vajadused on siin vägagi erinevad, tutvused ja tundmatus keerukas paljundamismasinas võrreldamatud. Meil peetakse normaalseks, et diplomitöö on välimuselt kena, vormistus ühtne ja ladus, seega on enamasti kaante vahele poetud kõveraid teid pidi. Kas ülikoolil poleks võimalik organiseerida ühtsemat paljundussüsteemi, vähemalt jooniste, illustratsioonide jms. osas.

ANDRES TÕNISSON,
vastne spetsialist

JOHAN SARV

2. II 1923—27. VI 1983

27. juunil varises ootamatult manalasse üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedri juhataja, arstiteaduse doktor, professor Johan Sarv.

Johan Sarv sündis 2. veebruaril 1923. aastal Otepää lähistel talupidaja perekonnas. 1942. aasta kevadel lõpetas ta kiitusega gümnaasiumi. 1945—1951 õppis TRÜ arstiteaduskonnas. Pärast ülikooli lõpetamist teenis J. Sarv Nõukogude armees meditsiiniteenistuse ohvitserina. Alates 1956. aastast töötas ta arstiteaduskonnas. 1961. aastal kaitses kandidaadiväitekirja ning 1971. aastal doktoriväitekirja seedetrakti kirurgiast. 1969. aastal anti J. Sarvele dotsendi-, 1974. aastal professorikutse. 1974. aastast kuni surmani töötas J. Sarv üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedri juhatajana.

Oma uurimusi on ta kokku võtnud ligi 100 teaduslikus artiklis. Johan Sarv on õpetanud tuhandeid tulevasi arste. Ta oli suurte kogemustega kirurg. Teenete eest gastroenteroloogia arendamisel anti talle 1980. aastal gastroenteroloogide grupi koosseisus Nõukogude Eesti riiklik preemia. Teaduslik-pedagoogilise ja kliinilise töö kõrval võttis prof. J. Sarv aktiivselt osa ühiskondlikust elust, täites mitmesuguseid ülesandeid: oli arstiteaduskonna parteibüroo liige, ENSV Tervishoiu Ministeeriumi atestatsioonikomisjoni liige, ENSV Tervishoiu Ministeeriumi Teadusliku Meditsiini Nõukogu liige, Vabariikliku Kirurgide Seltsi juhatuse ja probleemkomisjoni liige, ENSV Gastroenteroloogide Seltsi juhatuse liige.

Mälestus Johan Sarvest jääb kauaks püsima.

Kolleegid üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedrist

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 2424. MB-05983.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту, Эстонской ССР.

F. R. Kreutzwaldi nim. Eesti Riiklik Raamatukogu

HEA AUGUST

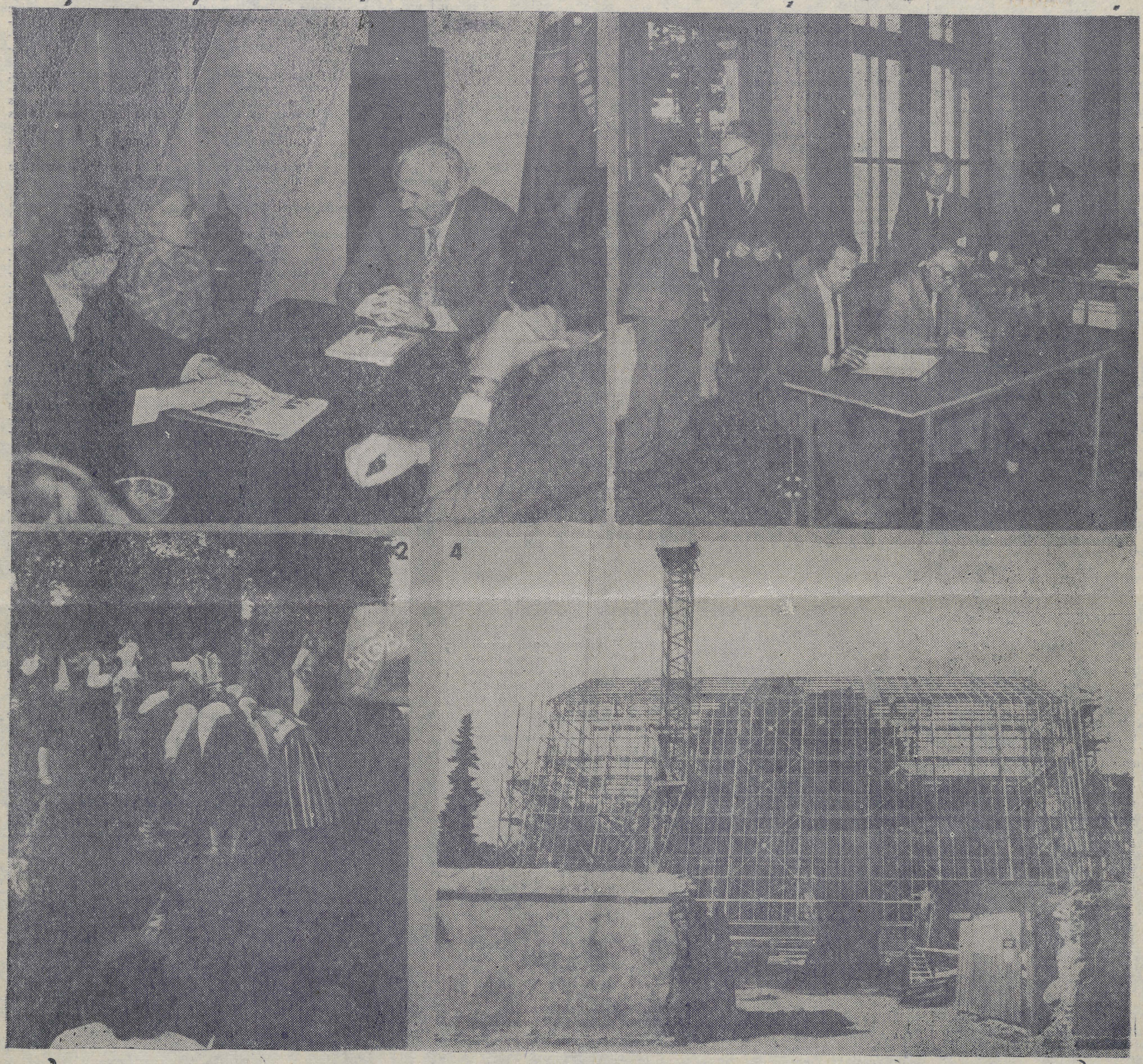

Neli pilti suvest. 1. Kohtumine Olga Uljanovaga. 2. Rahvakunstiansambel «Kommunisti» sovhoosis. 3. Ehitaja annab üle vana kohviku. 4. Botaanikaaia palmihoone valmib.

Eduard Saki ja Kive-Josep Michelsoni fotod

TRÜ
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

proletaarlased, ühinege!

Nr. 22 (1345) Neljapäeval, 1. septembril 1983 XXXV aastakäik

LUGUPEETUD IMMATRIKULEERITU ehk NIMEKIRJADESSE KANTUD

* * *

Majandusteaduskonna dekaan dots. VALNER KRINAL:

Ülikooli noorusliku näo kujundab umbes üks viiendik esmakursuslasi. Ärgu heidutagu teid akadeemiline rangus ega uued mured. Ei maksa unustada, et just teie olete noored, kõige nooremad ülikoolis.

Septembri esimestel päevadel sõidate ma anditesse. Võib juhtuda, et mõnel kipub paus kolhoosist tuleku ja õppima hakkamise vahel liiga pikaks. Vabadustunne on suur, aga see maksab hiljem kurjalt kätte. Ikka kohe töölel

Ühiselamus elajaile tahaksin südamele panna: olgu see tuba teile koduks, ärgu saagu sellest vaid läbisõiduhoov.

Meie teaduskonda astujaile soovitan aga mitte hoolida bussidest, vaid rohkem jala kõndida. Ei tahaks kuulda hiljaks äämise põhjendust: «Buss ei tulnud õigel ajal.»

* * *

ELKNÜ TRÜ komitee sekretär ANDRUS LAUREN:

Sulle, esmakursuslane, on alanud kõige kaunimad aastad Sinu elus — tudengiaastad. Kõigepealt palju õnne eksamisõela eduka läbimise puhull Vale oleks küll arvata, et peamine on nüüd tehtud. Vastupidi, kõik seisab alles ees. Ees seisavad kümned eksamid, arvestused, sadu tunde loenguid, seminare, praktikume, tunnid meie raamatuvaramutes... Kuid see on vaid Sinu tõna algava tudengielu üks külg. Täisväärtuslikuks võib üliõpilaselu nimetada alles siis, kui sellele lisanduvad veel kümned kursuseõhtud, suved nii suvemalevas kui ehitusmalevas, elav kaasalöömine ülikooli ja teaduskonna komsomoliüritustel... Selleks Sulle tänane esmakursuslane, tõsine palve — ole ise aktiivne, sest keegi ei tule Sinu eest tudengielu huvitavaks tegema, hoia oma auväärse alma mater'i vaimseid traditsioone, ära mõtle, et ülikoolis hinnatakse Sind selle alusel, kui palju tühja taarat jõuad tekitada, vaata elu lahtiste silmadega, otsi ja leia...!
Selleks õpinguindu ja nooruslikku särtsu!

* * *

Õigusteaduskonna I kursuse juhendaja RAIT MARUSTE:

Oled hirmsasti siia saada tahtnud, sest muidu poleks Sa raskuste kiuste just siin. Et ülikooli ülesandeks on spetsialistide koolitamine, siis järelikult oled ise väga tahtnud õppima tulla! See on peamine mõõdupuu, mille järgi seab ülikool Sinuga oma suhted.

Ülikooli sissesaamine lööb enamikul esimest korda elus tõsiselt segi omaseks saanud elurütmi, harjumused, nõudmised, isegi väärtused. Nõrgemal ja tagasihoidlikumal võib see jalgealuse kõikumist, ebamugavust, pettumusigi valmistada. Mõni «üle» kohanenu võib aga jäädagi kohanemata. Võta endale aega ja rahulikku meelt selgitamaks, mis on mis ja kes on kes. Kui see endal üle jõu käib, siis usu, igaüks aitab Sind siin.

Ülikoolis on koos ärksam osa noortest täiskasvanud inimestest. Ergas ja sisutihe suhtlemine kaaslastega rikastab võrratult, asendamatult ning kindlasti aitab tunnetada seda hoovust, milles liigub tänane noor haritlaskond. Mulle tundub, et just Sina oled seatud tegema uuemini, värskemini, paremini kui Sinu eelkäijad! Kas pole nii?!

Jõudu töölel

Uus õppeaasta, uued ülesanded

INTERVJUU REKTOR PROFESSOR ARNOLD KOOBIGA

Jälle on 1. september, algab õppeaasta 1983/84. Kui heidaksite tagasipi gu eelmisele, mida tõstaksite esile, millised olid meie vajakajäämised?

Eelmisel õppeaastal oli eriline ilme. Tähistasime oma kõrgkooli 350. aastapäeva. Septembrisse jäid arvukad juubeliüritused, neid korraldasime veel oktoobris ja hiljemgi. TRÜ-d tutvustav näitus oli välja pandud Moskvas Rahvamajandussaavutuste Näitusel, Moskvas toimus ka mitu konverentsi ja seminari, ülikooli delegatsioonid viibisid TRÜ pidupäevaüritustel Rootsis ja Soomes. Nüüd, mil meid eraldab juubelisündmustest juba teatud distants, võib nentida, et meie tähtpäev kujunes tõepoolest üldrahvalikuks pidupäevaks. See näitab veenvalt, milline tähtis koht meie vaimuelus, kogu haridus- ja kultuurielus on *alma mater*'il.

Selle erilise õppeaasta jooksul toimusid aga Nõukogude Liidus mitmed märkimisväärsed sündmused, mis puudutavad otseselt ka kõrgkoole. Need olid NLKP Keskkomitee novembripleenum, Nõukogude Liidu moodustamise 60. aastapäeva pidustused, NLKP Keskkomitee peasekretäri Juri Andropovi aktusekõne, NLKP Keskkomitee juunipleenum. Pleenumite otsused kohustavad meid põhjalikult analüüsima senitehtut ning hoolikalt kavandama edaspidist tööd. TRÜ õppe- ja teadussaavutused on üldiselt head, meil on üle maailma kuulsaid teadlasi, oleme Nõukogude Liidus tuntud mitme teadusharu edendajana. Viimastel aastatel on stabiliseerunud õppeedukus, mis püsib nüüd kindlalt 91—92 protsendi piires. Kuid paljude heade statistiliste näitajate taga peitub veel olulisi puudujääke. Kogu senise tegevuse analüüs näitab, et me ei ole võimalusi kaugeltki ammendanud. Eelkõige on vaja olla aktiivsem, initsiatiivikam. See puudutab kõiki õppejõude ja üliõpilasi, kõiki ülikooli töötajaid. Mõistes oma vastutustunnet, suudame viia ülikooli arengu tänapäeva nõuete tasemele. Sageli kõneleme sügava austusega oma ülikoolist, tunneme end ülikooli patrioodina. Seda tunnet peavad kinnitama eelkõige konkreetsed teod.

TRÜ nõukogu juunikuu koosolekul peatusite NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsusel. Pleenumil pöörati suurt tähelepanu ideoloogiatööle ja massilisele poliittööle, sealhulgas ka ühiskonnateaduste õpetamisele. Millised ülesanded seisavad kõrgkooli ühiskonnateadlaste ees?

Ideoloogiatöö ja massilise poliittöö tõhustamine on üks tänapäeva aktuaalsemaid ülesandeid. Seda tingivad nii meie maa sise- ja välispoliitiline olukord kui ka ideoloogilise võitluse teravnemine ning sõjaohu kasv, mis nõuavad Nõukogude inimeselt eelkõige maailmavaatelist küpsust ja valvsust. Juunipleenumi otsuse täitmisel ongi eriline koht kõrgkoolidel, kus valmistatakse ette kaadrit meie rahvamajandusharudele, kus õpivad tulevased pedagoogid, riigi- ja ühiskonnategelased. Nii lasub pleenumi otsuse elluviimisel tähtis osa ka ühiskonnateaduste kateedritel.

Ühiskonnateaduste õpetamise taset on vaja oluliselt parandada: täiustada ainete struktuuri, pöörata erilist tähelepanu ainetevahelistele seostele, vältida tarbetuid dubleerimisi. Kateedritel seisab ees palju tööd. Selle eest vastutab iga ühiskonnateaduste õppejõud, kes peab olema teoreetiliselt väga hästi ette valmistatud, mõistagi valdama terviklikult marksismi-leninismi õpetust, olema laia silmaringiga meisterlik pedagoog.

Väga suur osa pleenumi otsuste täitmisel on ka kõrgkooli partei- ja komsomoliorganisatsioonil.

Mida soovite neile, kellel algab esimene tudengiaasta?

Kasutagu esmakursuslane ära kõik need avarad võimalused, mida ülikool noore inimese arenemiseks pakub. Neid võimalusi on palju. Meil on rikkalik teadusraamatukogu väga heade õppe- ja puhkeringimustega, kateedrid ja laborid, mille uurimistöösse saab lülituda, muuseumid, ringid, huvialaklubid... Kõik objektiivsed tingimused arenguks on olemas. Kas aga tänasest esmakursuslasest saab tõeline oma ala spetsialist, tõeline isiksus ja intelligent sõna kõige paremas tähenduses, sõltub siiski temast endast. Oma kõlbelise palge, intellektuaalse taseme ja sotsiaalse küpsuse eest vastutab ta ise. Soovin, et kõik vastsed tudengid seda mõistaksid ja järgiksid. Tuleb endale aru anda, et alustatakse õpinguid auväärsete teadus- ja kultuuritraditsioonidega ülikoolis ning et iga üliõpilase kohus on hoida kõrgel oma *alma mater*'i au.

Palju jõudu ja edu meie ühiste ülesannete lahendamisel kogu Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivile. Kujunegu see õppeaasta tulemusrikkamaks eelmistest, ainult nii liigume edasise arengu suunas, oleme nüüdisaegsete nõuete tasemel.

Intervjuu pani kirja VARJE SOOTAK

Herman Mürk 75

Õnnitleme!

Dotsent Herman Mürk on füüsikaosakonna kõige pikema tööstaažiga õppejõud: ta alustas siin juba 1937. aastal. Õppejõuna töötas 1944. aastast kuni pensionile minekuni 1979. aastal. Pensionipõlveski on füüsika-matemaatikakandidaat Herman Mürk tihedalt kursis eelmisel aastal TRÜ-s taasavatud geofüüsika kateedri probleemidega.

Herman Mürk sündis 21. augustil 1908 Valgamaal. 1937 asus ta tööle ülikooli juures olevasse meteoroloogia observatooriumi. 1940. aastal lõpetas töö kõrvalt ülikooli ja alates 1944. aastast on töötanud mitmetes füüsikakateedrites, täites ka geofüüsika kateedri juhataja kohuseid. Kandidaadiväitekirja «Atmosfääri läbipaistvuskarakteristikutest integraalse päikesekiirguse jaoks» kaitses ta 1966. aastal.

Herman Mürk on uurinud peamiselt aktinomeetriat ja aktinoklimatoloogiat. Ta on mitme õpiku kaasautor, on avaldanud üle poolesaja teadusliku artikli. Suure töö on dotsent Herman Mürk teinud teaduse populariseerimisel ühingus «Teadus», Eesti Loodusuurijate Seltsis ja ka Eesti Geograafia Seltsis. Ta võttis aktiivselt osa televisioonisaate «Lugedes looduse raamatut» ettevalmistamisest ja eetrisse andmisest.

Dotsent Herman Mürk on kasvatanud terve põlvkonna Nõukogude Eesti geofüüsikuid, kellest kolm on omandanud doktorikraadi ja 15 kandidaadikraadi. Ta on õpetanud füüsikat paljude erialade üliõpilastele. Herman Mürgi oraatorikunsti võib ainult kadestada: ta suudab ka keerulisi probleeme esitada arusaadavalt ja lihtsalt. Auditoorium vaevalt tajub, et loengutele on eelnenud põhjalik ettevalmistus ja et see on ka pikaajalise pedagoogitöö tulemus. Imetlust väärib samuti Herman Mürgi suhtlemisoskus üliõpilastega. Ta on alati olnud üks armastatumaid ja lugupeetavamaid õppejõude.

Herman Mürk on jäänud endiselt reipaks ja säilitanud aktiivse ellusuhtumise. Tema muhe huumor kosutab alati kaasvestlejaid.

Soovin tema õpilaste ja praeguste geofüüsika kateedri töötajate nimel dotsent Herman Mürgile jätkuvat nooruslikku tegutsemisindu ja tugevat tervist veel paljudeks aastateks.

Prof. OLEV AVASTE,
geofüüsika kateedri
juhataja

Komsomolikroonika

Terve õppeaasta toob see lakooniline pealkiri lugejale komsomoliuudiseid. Mõndagi juhtus ka suvekuudel, juulis ja augustis. Tuletagem meelde.

1. juulil ilmunud «TRÜ» erinumber lõpetajaile tõi diplomisaajate hulgas ära paljude komsomoliaktivistide nimed. Suurkooliaeg jõudis lõpule komsomolikomitee endistel asesekretäridel Raivo Aavistol ja Tarmo Salumaal, praegusel asesekretäril Jaan Vihrovil, komitee endistel liikmetel Mati Luukasel, Krista Rebasel, komitee aktiivi kuulunud Alar Maarendil, Jaak Tällil ja teistel. Lisagem siia ka mõned teaduskondade pressisekretärid: matemaatikateaduskonnast Kersti Loide, õigusteaduskonnast Enn Uus, arstiteaduskonnast Jaak Aru.

2. juulil alustas oma kahekümnendat tööSuve Eesti Üliõpilaste Ehitusmalev. TRÜ tudengeid oli sel suvel EÜE-s 830 ringis. Ülikool moodustas 40 rühma Eestis, lisaks olid rühmad Gagarinis, Karjalas, Tjumenis ja Jakuutias. 8 üliõpilast kuulus Jugoslaavia, 10 Tšehhi ja 15 Ungari rühma.

4. juulist 12. augustini töötas 300 suvemalevlast ülikooli šeflusmajandeis, linna objektidel ja ülikoolis.

6. augustil toimunud EÜE kokkutulekul Varblas läks päris hästi TRÜ rühmadel. Rühmadevahelises võistluses tuli esikohale Pärnjõe rühm, teiseks jäi Muhu, kolmandaks Pääga. Malevasuve kordaminekut iseloomustab hästi seegi, et es kümnes domineerivad pidevalt ka TRÜ rühmad, esiletõstmist väärib Tootsi rühm (komandör Mihkel Juhkami õigusteadusk.).

Juba ammu ei pea paika väide, et suvel komsomolikomitee puhkab. On tulnud vastu võtta külalisi, uudistada ise teisi kõrgkoole. TRÜ vastu tundsid huvi Lumumba-nim. Rahvaste Sõpruse Ülikooli tudengid, praktikavahetusrühmad SDV-st ja Tšehhoslovakkiast, malevarühmad Jugoslaaviast ja Tšehhoslovakkiast. Ülikooli komsomolitööst huvitus ka Üleliidulise Ehitusmaleva Keskstaabi sektorijuhataja Sergei Maslennikov. Komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren käis suvel tutvumas Vilniuse RÜ komsomoliga, Gagarini EÜE rühma külastasid asesekretärid Aare Kruuser ja Verni Loodmaa.

Küllap tuleb neile uudistele veel lisa. Nüüd aga tähelepanu!

KÕIKI KOMSOMOLIKOMITEE LIIKMEID OODATAKSE ÕPPEAASTA ESIMESELE KOOSOLEKULE TEISIPÄEVAL, 6. SEPTEMBRIL KELL 18.15.

*

Suvemaleva komissar TOOMAS TAMMAN, kus töötasid selle aasta esimese kursuse tudengid?

«Põhivahetus kestis 4. juulist 12. augustini. Elva sovhoosi abistamist jätkas teine rühm 1. augustil. Töö kestis kuu lõpuni. Konservitehase teine rühm tegi algust 12. augustil. Töötati veel õlletehases, metsamajandis, plastmasstoodete katsetehases, toitlustustrustis, V. Kingissepa nim. kolhoosis, V. Sassi nim. sovhoosis, «Avangardi» kolhoosis, Värska sovhoosis, Hiiumaal jm. Tööd jätkus, tööd tehti tublisti. Tekkis aga nn. poisteprobleem — neid oli lihtsalt vähe. Kiita saab mitut rühma, eelkõige Hiiumaa oma, kus põhituumik ei koosnenud üksnes esmakursuslastest.

Linnarühmadest väärivad häid sõnu plastmasstoodete katsetehase rühm, ülikooli haljastajad jt. Lõplikud kokkuvõtted on meil veel teha, lähemalt mõnes järgmises lehes.»

TÄNU

ENSV Filmi-, Foto- ja Fonodokumentide Riiklik Keskarhiiv tänab kaasabi eest meie tele-, kino- ja fotolaboratooriumi juhatajat Eduard Sakki. Tema mõistva suhtumise tulemusena täienesid keskarhiivi fondid väärtuslike ajalooliste fotodokumentidega TRÜ-st.

Ministri käskkiri

Kauaaegse eduka teaduslik-pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati KKEH Ministeeriumi aukirjaga 70. sünnipäeval prof. Karl Püssi, 60. sünnipäeval dotsent Asta Luigast ning 50. sünnipäeval vanemõpetajat Linda Martist ja vanemlaborant Hilja Nammi.

Rektori käskkiri

Rektor tänas kauaaegse eduka töö eest ja õnnitles 70. sünnipäeval prof. Karl Püssi, 50. sünnipäeval dotsent Helgi Sillastet, vanemlaborant Rein Kahuskit, valvur Toomas Leesmenti ja insener Dabita Laumetsa; 75. sünnipäeval puusepp Jüri Viitsaart, Elfriede Ambot ja 80. sünnipäeval Enn Tedret.

Linna tuberkuloosidispanseri 60. aastapäeva puhul pälvisid tänu tulemusrikka ravitöö eest prof. Heinart Sillastu, dotsent Lea Praks ning assistendid Helle Leesik ja Toomas Vapra.

Rahanduse ja krediidi kateeder sai 25

Augusti lõpupäevil tähistas kateeder oma veerandsaja aasta pikkust tegevust. Selle tähenduse avamiseks paar küsimust kateedrijuhatajale dotsent VAMBOLA RAUDSEPALE.

●

● Millal tuli rahandusõpetus Tartusse?

Alates 1632. aastast, mil Tartusse ülikool asutati, võib mõnede erialade koostisosades leida rahandusteaduse üksikuid elemente. Praeguse TRÜ rahanduse ja kaubanduse erialad loevad oma tegevuse alguseks 1803. aastat, mil Tartu ülikoolis rajati rahanduse ja kaubanduse õppetool.

● Missugused on kõrgharidusega rahandusspetsialisti rakendusalad?

Tänaseks ületab selle eriala lõpetanute arv 1200. Nende tegevusväli on avar. Rahandusspetsialist suunatakse tööle peamiselt rahandusorganitesse ja pankadesse, aga ka rahvamajanduse mitmetesse ökonoomikateenistustesse. Meie lõpetanute erialane edasiminek on olnud kiire. Kateeder on andnud enamiku Eseti NSV rahandusorganite, pankade ning mitmete ministeeriumide tipp- ja keskastme juhte.

● Kateedri töö keskne probleem?

Spetsialisti ettevalmistamise täiustamine — see tähendab ennekõike õppejõudude endi meisterlikkuse tõstmist. Ka kasvatust tuleb tõhustada just õpetamise kaudu.

25 aasta jooksul on kateedris koostatud ja kaitstud kolm doktoriväitekirja (R. Hagelberg, H. Siigur, V. Raudsepp) ja kümmekond kandidaaditööd. Rahanduse automatiseeritud juhtimise probleemide uurimisel oli TRÜ (meie kateedri baasil) eelmisel viisaastakul üleliiduliseks juhtivaks kõrgkooliks. Praegu annab kateeder välja oma teaduslike tööde kogumikke, mille kaudu oleme tuntuks saanud meie maa juhtivate rahandusteadlaste peres. Värskeid uurimistulemusi rakendatakse kohe õppetöös.

● Kuidas areneb üliõpilasteadus?

Enamik vanemate kursuste üliõpilasi on seotud kateedri uurimisteemaga. Pikemat aega on kateedris ÜTÜ tööd korraldanud dots. Ü. Kauer ja dots. E. Ulst, viljakaim juhendaja on olnud dots. A. Susi. Kõrgeimaks tunnustuseks on kateedrile olnud üleliidulise konkursi medal (K. Kanepi 1975. a.) ja mitmed diplomid.

● Perspektiivid?

Kateedri ilme ja asjaliku tööõhkkonna on loonud prof. R. Hagelberg, ta juhtis kateedrit üle 24 aasta.

Praegu pöörame enam tähelepanu krediidi ja pangatöö probleemide õpetamisele. Suuremat näitlikkust ja sisutihedust vajab auditoorne töö nüüdisaja tehnika baasil.

INDREK LAAN

*

Augusti lõpul vastuvõtukomisjonis

Mida ta endast kujutab, see Tartu Riikliku Ülikooli tänavune esmakursuslane, on täna (25. augustil), mil need read tuleb kirja panna, veel raske öelda. Neljas osakonnas jätkub järelkonkurss. Täitmata jäänud kohtadele võtame teiste kõrgkoolide hinnetelehtedega soovijaid vastu 31. augustini. Kestavad kaugõppe teise vooru eksamid, eksamitulemuste lõplik analüüs raalist on alles tulemata. Täpne pilt ülikooli ajaloo 352. aastat alustavast tudengist selgub seega alles septembri alguspäevil.

Mingid kontuurid tema huvidest võib ometi tõmmata. Vastuvõtuplaan andis tänavu päevasele osakonnale 1115 (mullu 1140) ja kaugõppele 360 (360) kohta. Erialade arv jäi endiseks. Enam ei võeta vastu psühholoogiasse, taas võeti vastu prantsuse filoloogiasse.

31. juuliks oli **päevasesse osakonda** laekunud 1786 avaldust. See oli 128 võrra vähem kui mullu. Ettevalmistusosakonna kaudu tuli ülikooli tänavu 84 inimest, mullu 76. Keskmine konkurss oli ühele kohale seega 1,73 (1,8).

Paraku ei jaotunud see Eesti oludes küllaltki kõrge konkurss ülikoolisiseselt ühtlaselt. Hinnatuimad erialad olid saksa filoloogia (3,4), kaubatundmine (3,3), ravi vene os. (3,3), ajalugu (3,2), kaubandusökonoomika (3,2). Võrdluseks — mullu oli niisamasuguse pingerea algus järgmine: ravi vene os. (4,2), kaubandusökonoomika (3,5), geograafia (3,2), õigus (3,2), kaubatundmine (3,1).

Pingerea lõpus olid matemaatika (0,4), keemia (0,4), füüsika eesti os. (0,5), füüsika vene os. (0,8) ja farmaatsia (0,9). Sama koosseis mis mullugi, ainult konkurss väiksem ja väike vaheldus järjekorras: tookord matemaatika (0,5), füüsika vene os. (0,7), keemia (0,8), füüsika eesti os. (0,9), farmaatsia (1,0).

Läinud aastaga võrreldes oli huvi tõus tänavu absoluutarvudes ja suhteliselt suurim bioloogia ja inglise filoloogia vastu. Neist esimesse laekus avaldusi 31, teise 11 võrra rohkem kui mullu. Bioloogide kohtade arv jäi seejuures endiseks, inglise filoloogide oma oli «prantslaste» tõttu veel 4 võrra väiksem. Huvi langus oli suurim ravi vene os. (—24) ja füüsika eesti os. (—20) suhtes.

Vastupidi päevasele osakonnale laekus **kaugõppesse** avaldusi rohkem kui mullu (495 tollase 438 asemel). Siingi on huvi ebaühtlane. Populaarsuse pingerea eesotsas on õigusteadus, lõpus defektoloogia ja kaubandusraamatupidamine. Märgatavalt tõusis tänavu huvi ka nende erialade vastu, kuhu ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeerium suunab noori õppima väljapoole meie vabariiki, sisseastumiseksamid aga sooritatakse meie ülikoolis. Mulluse (ülemullu 62) 66 avalduse asemel laekus 81 avaldust. Tugevaim oli konkurss kinoökonoomika (1 kohale 5 inimest), filosoofia, okeanoloogia, vene filoloogia ja rakendusliku keeleteaduse (igas 4) erialadele.

KAIDO JAANSON,
TRÜ vastuvõtukomisjoni vastutav sekretär

Ühest meie kohustusest

Kui jalutada päikesepaistelisel suvepäeval Emajõe kaldal või Toomemäel ja puhata pingil sillerdavate purskkaevude kõrval uue raamatukogu ees, siis tunnetab vist iga tartlane ja võib-olla ka mittetartlane, et augustikuine Tartu on igati vaikne ja armas ülikoolilinn. Seesama Tartu oli aga 1941. ja 1944. aasta suvekuudel mürskudest purunevate hoonete ja suitsevate varemetega sünge rindejoon. Tartu ülikooli ajaloos ei leidu teist perioodi, mil oleks ülikoolile tekitatud niipalju kahju kui Suure Isamaasõja aastail. Nii öeldakse kolmekõitelises juubeliväljaandes.

Sõjakahjustused oleksid võinud kujuneda veelgi purustavamaks, kui 1944. aasta suvel poleks Nõukogude väejuhatus saanud oma plaane edukalt ellu viia. Nimelt moodustati Tartu vabastamislahingute ajal linna sisenenud väekoondistes eriründerühmad, kelle ülesandeks oli kiiresti hõivata ülikool ja puhastada see miinidest. Need rühmad tegidki seda. Linna vabastamisel 25. augustil tõrjuti vaenlane Tartust välja, kuid ida ja kirde pool jäi ta linnale veel väga lähedale. Vaenlane tulistas Narva ja Räpina maantee vahelistelt kõrgendikelt. Süttisid veel mitmed hooned. 17. septembri varahommikul algas Nõukogude vägede, sealhulgas ka Eesti Laskurkorpuse uus pealetung, mis paiskas vaenlase Tartu lähistelt lõplikult eemale ning algas ka Eesti NSV mandriosa kiire vabastamine. See kõik võimaldas alustada õppetööd ülikoolis juba 61 päeva pärast, see on 17. novembril.

25. augustil tähistati Tartu vabastamise 39. aastapäeva. Me peame omalt poolt hoolt kandma, et see tähtpäev ei kipuks ülikoolis uue õppeaasta sagina varju jääma ning et tuleval suvel, mil täitub 40 aastat Tartu vabastamisest, osaleme agaralt kõigis juubeliüritustes.

EUGEN TALLMEISTER

Nivelliir, päike ja sääsed

Rahulik ja vaikne suvehommik. Korraga lõikub unenohinasse kime: «Äratus!», «Ärgake ometi, no mis te magatel» hõigub ta väsimatult. Mis tal viga kisada! Ise juba tubli tunni üleval, mannapuder keedetud. Samas kõlab ka äratussignaal. Fanfaaril on dotsent Lev Vassiljev.

Varsti tilgubki TRÜ Välgi õppebaasi ehk Tootsi Ülo talu ustest ükshaaval unine rodu geograafe kaevule. Natuke vett silmale, veidi mannaputru kõhtu ja kähku-kähku seina najalt vajalikud riistad. Siis, dotsent kergel, küirel sammul ees, tudengite reibas rodu taga, minnakse Välgi küla niitusid, põldusid ja võsavahesid kaardistama.

Kell aga venib ja venib. Töötame nivelliiriga. See on üks elementaarne riist kõrgusvahede mõõtmiseks. Ille seisab nivelliiri taga. Ta keerab osavalt ainult ühte kruvi, vahib hoolega vesiloodi mulli ja tapab verejanulisi sääski.

Kerstin, kes on võsaraiuja tähtsa ametikoha endale haaranud, pistab pea põõsast ja küsib, kas võtta maha kogu Välgi-tagune võsa või jätta midagi püsti ka. Ta, vaeseke, on kirvega tublisti tööd teinud, kuid nivelliirist ei ole ikkagi latti näha. Kadri hõikab kusagilt kaugelt, kas ta võib lati püstihoidmise lõpetada. «Ei mingil juhul!» karjume kooris, muutudes üha närvilisemaks. Lõpuks saab Ille nivelliiriga latilt lugemi võtta. Panen selle suure rahuldustundega kirja ja jumal tänatud! Vahe tuleb välja.

Fanfaarisignaal kutsub lõunale.

Pärast lõunat kõrvetab päike, aga tööd ei oota. Kes tahab targaks saada, peab praktikumis hoolsalt töötama. Mornilt longime võsasse. Oleme roidunud. See haarab kõigepealt mind, andmete kirjapanijat. Vajun külili rohu sisse. Varsti on kogu rühm loid peale Ille, kes üksi sooritab nivelliiri juures töökangelastegusid.

Eemalt paistab varsti väsimatu õppejõu hallikas kogu. Tõuseme. Esmalt paneme oma aeglusega dotsendi kannatuse proovile, teiseks ilmneb meie töös parandamatuid viqu, mida vaid ümbertegemine parandada saab ...

Päike loojub kaunilt pajuvõssa. Kõlab õhtusöögisignaal. Topograafiaentusiastid ei hooli söögisignaalist: «Kadri, hoia ometi latti otse!» Hilisõhtu. Rühm väsinud I kursuse geograafiaüliõpilasi saabub Välgi suurepärasesse õppebaasi. Vana tõde: kes õhtusöögile hiljaks jääb, on ilma. Sellest me eriti ei hooligi. Oleme õnnelikud, et saime töörohke päeva jooksul kätte kolm õiget kõrgusevahet.

Aidas silitab Kadri nivelleerimislatti — oma lahutamatut sõpra; Ille sätib nivelliirikasti käeulatusse: hommikul hea võtta; Kerstin otsib võsaraiumiskirvele käepärasemat paika. Pea all see nagu kõvavõitu.

Öö. Välgi õppebaas magab. Sääsed otsivad saaki. Põrand magamiskottide all on niiskevõitu, aga magada võib. Uus hommik ootab reipaid geograafe.

KATRIN VATSEL,
geograafia II kursus

*

LK-embleemi alla koondunuid tuntakse loodusekaitsjaina. See bussitäis looduskaitseringi liikmeid, kandidaate, vilistlasi ja huvilisi (kõiki pole, sest pilditegijaid oli ka tarvis) sõitis 6.—15. augustini koos ENSV Looduskaitse Seltsi aktivistidega maha 4200 kilomeetrit, et ... näha Karpaate. Mida seal nähti ja kuuldi, sellest edaspidi.

VARJE SOOTAKI foto

Tõlkevõistlus 1984

kuulutati välja 3. juunil k. a.

Tõlgime eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosatekstide (novellid, esseed või terviklikud katkendid romaanist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt kaks ning ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes võistluse väljakuulutamise hetkel olid või alates uuest õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1984», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks 1984 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Žürii

PANE TÄHELE

ESMAKURSUSLANE!
PANE HÄSTI TÄHELE!

Tule võta ennast õigel ajal komsomoliarvele! Selleks on vaja komsomolipiletit ja arvestuskaarti. Kui Sul arvestuskaarti enda käes pole, too komsomolipilet. ELKNÜ TRÜ komitee arvestussektor on avatud kella 9—18-ni. Arvestussektor asub peahoone vasakus tiivas II korrusel ruumis 212.

ELKNÜ TRÜ komitee

Minu pilt on parim

EÜE Keskstaap, ELKNÜ TRÜ komitee EÜE sektor ja ajaleht «TRÜ» toimetus kuulutasid 17. juunil k. a. välja fotovõistluse «EÜE 20». See lõpeb 15. oktoobril. Pilte hakkame avaldama kohe.

Hindame: 3 paremat portreed, 3 paremat tööpilti, 3 paremat taidluspilti. *Grand Prix'* foto selgitab välja ja annab auhinna EÜE Keskstaap. Ülejäänud auhindadeks on EÜE-83 regioonide särgid ja muud malevateemalised esemed (klaasid, vimplid, embleemid jne.).

Eriauhindu jagame **lustakamatele piltidele** ja **ajalooteemalistele** (võib saata ka vanu fotosid!).

Nõuame: head kvaliteeti (kontrastsust!), laiust 10, 15 või 20 sentimeetrit, märgusõna (andmed kinnises ümbrikus: täielik nimi, kursus, Tartu aadress), osavõtja seotust TRÜ-ga (üliõpilane, vilistlane, töötaja), pildiallkirja (selleta ei arvesta me ühtegi pilti!). Et konkurss on juubelihõnguline, siis olgu eranditult kõikidel fotodel pildistamise aasta ja rühma nimi kirjas.

Kokkuvõtted saab teada EÜE lõpetamise ajaks. Ja siis seame suurepärastest piltidest üles suurepärase näituse.

Uusi trükiseid

Prantsuse 17. sajandi ja 18. sajandi 1. poole graafika TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondides. Kataloog. Tartu 1983, 1500 eks., 64 lk., 65 kop.

Mati Kilp. Algebra II. Tartu 1983, 500 eks., 80 lk., 15 kop.

Ravimite annustamine lastele. Viies trükk. Metoodiline juhend arstiteaduskonna üliõpilastele. Tartu 1983, 1000 eks., 164 lk., 30 kop.

Koolimatemaatika X. Metoodilisi materjale matemaatikaüliõpilastele ja õpetajatele. Tartu 1983, 400 eks., 56 lk., 10 kop.

Pascal 360. Programme kõigile. Koostanud Ü. Kaasik, J. Kaasik. Tartu 1983, 300 eks., 96 lk., 15 kop.

Psühhiaatria stomatoloogidele. Metoodiline juhend arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonna üliõpilastele. Koostanud Jüri Saarma, Märt Saarma. Tartu 1983, 1000 eks., 84 lk., 15 kop.

Elektrokardiograafia. Ü. Lepp. Tartu 1983, 1000 eks., 92 lk., 15 kop.

Althochdeutsche Texte mit Wörterverzeichnis, Erläuterungen und Übungen. Von Koidu Uustalu. 2. Auflage. Tartu 1983, 200 eks., 100 lk., 20 kop.

English-Estonian Medical Terminology by A. Kriit. The Third Edition. Tartu 1983, 500 eks., 304 lk., 55 kop.

Keemiaülesanded TRÜ-sse astujaile. Tartu 1983, 600 eks., 16 lk., 5 kop.

Looduskaitsealaseid töid V. Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi 25. aastapäeva konverentsi teesid. Tartu 1983, 800 eks., 44 lk., 15 kop.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 635. Текст и культура. Труды по знаковым системам XVI. Тарту 1983, 1000 экз., 156 с., 1 руб. 50 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 583. Проявление генетической информации и дифференцировка клеток. Труды по цитологии и генетике. Тарту 1983, 400 экз., 136 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 638. Восприятие и социальная деятельность. Труды по психологии. Тарту 1983, 300 экз., 152 с., 1 руб. 30 коп.

Всесоюзный симпозиум «Фармакология производных гамма-аминомасляной кислоты». Тезисы докладов. Тарту, 25—27 мая 1983 г. Тарту 1983, 500 экз., 172 с., 60 коп.

Методика преподавания физики в вузе. В помощь преподавателю VIII. Тарту 1983. 200 экз., 92 с., 70 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 639. Механизм действия гормонов в периферических тканях при мышечной деятельности. Эндокринные механизмы регуляции приспособления организма к мышечной деятельности. Тарту 1983, 250 экз., 152 с., 1 руб 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 643. Вопросы уральской филологии. Труды по финно-угроведению 10. Тарту 1983, 500 экз., 160 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 642. Финансово-кредитные методы управления народным хозяйством. Труды по экономическим наукам. Тарту 1983, 280 экз., 112 с., 95 коп.

Aastaringne sõprusring

Publitsistikavõistluse tulemused andsime teada 17. juuni lehes. Täna alustab ilmumist ergutusauhinna saanud Rein Siku (žurn. V k.) artikkel.

* * *

Mind peeti imelikuks.

— «Mida sa sealt rahvakunstiansamblist saad? Vehite kolm korda nädalas ringi ja olete üliõnnelikud oma pastlakeste ja viisukeste üle. Oige mees teeb hoopis karated või kirjutab romaani või käib orientalistikaringis või, või, ...»

Kolme aasta pärast peeti mind natukene õnnelikuks inimeseks.

— «No küll te seal RKA-s saate palju reisida. Peaks ise ka millegagi tegelema hakkama — kõik ilm veel nägemata.»

Nagu näha, tundub mõnede jaoks rahvatants väga lihtsalt mõõdetav olevat. Tabeli ühele poolele, mida oled andnud, ja teisele, mida saanud, siis plussid ja miinused kokku — eks näeb, kas tasub tegelema hakata. Jõhker värk...

Aga siiski — ehk on mõõtmine ometi vajalik. Kasvõi selguse ja mõistmise huvides. Ja ehk suudab see kirjatükk näidata, et mitte kõik väärtusmõõdud pole ühtsed ning et paljugi siin ilmas on mõõdetav lihtsa silmaveega.

ÜKS

Võib-olla on see just täna, just praegu, mil TRÜ RKA seisab sõprusringis. Ikka poiss, tüdruk, poiss, tüdruk, parem käsi üle vasema. Nii seisame meile kõige tähtsamatel hetkedel, seisame alati pärast esinemisi.

Praegu on meie ümber veidike salapärane haldjatalu oma käänuliste teede, pahklike puude ja veidi kõssivajunud laudaga. Seal keskel aga ring noori pühalikus vaikuses. Vaid tuul sosistab kastaneis ja plõksutab nende oksi vastu väravat, mil puust hobusepead ehteks.

Haldjatalu on Haldja talu ja siin elab Memm — meie kunagine kunstiline juht Helju Mikkel, kes kord ansambli sõprusringile õige hoo sisse andis.

Maikuus saavad Haldjal kokku uus ja vana. Meie hulgas seisavad ansambli vastsed liikmed, seisavad needki, kel kuus sammast peaaegu seljataga ning see kevad RKA-s viimane.

Nii seisime Haldjal ka aasta tagasi. Oli 1982 ja lõpetajad andsid kaelast kaela edasi Anna Raudkatsi sõrmusest valmistatud kaelaehet. Anna Raudkats pärandas sõrmuse Helju Mikkelile. Memm pani sõrmuse ehte keskpunkti. See kaelaehe jääb igavesti ringlema, sest memm pärandab ta järgmisele eesti rahvatantsu edasikandjale.

Ehk saab keegi läinudaastastest lõpetajatest Anna Raudkatsi sõrmuse omanikuks? Vara veel teada. Aga neilgi olid taskus tantsujuhi paberid — seega on nemadki vastutavad meie tantsu hoidmise ja kandmise eest. Ring tiirleb.

Mitmed eesti tantsuelu vedajad on kunagi RKA sõprusringist läinud. Kristjan Torop — «Leigarite» juht ning tulihingeline etnograafilise tantsu patrioot. Toivo Luhats — ansambli rahvapilliorkestri kunagise juhi Elmar Luhatsi troonipärija — paneb praegu Tallinna Pioneeride Palees poisid kenasti pilli puhuma. Neil on oma ansambelgi, «Piibar» nimeks. Milvi Link teeb Tartu noortemajas «Sõprus» naisrühma. Tõnu Lindvet on Kuusalu kandi tantsuvedaja ja tantsupidude üldjuhtide assistent. Ansambli vilistlasi tantsib «Sõpruses» ja «Kuljuses», paljud ELVI rühmast on RKA-st läbi käinud. Juba veavad ka läinud aasta lõpetajad vankrit edasi. Jõgeva koolmeister Udo Zibulski on ansamblis tagasi — seekord juba treeneri kohal. Kadrina keskkooli inglise keele õpetaja Merike Toiger püüab sealsete neidude tantsusamme sättida. Ring tiirleb ning eesti rahvatants võib julgelt rääkida Mikkeli koolkonnast. Ent tagasi Haldjale. Lauda taga ajasid hiirekõrvul kased esimesi juureidusid niiskesse mulda — iga lõpetaja oli istutanud kase. Seegi on jäänud.

Seisime sõprusringis. Siin olid ka vastsed RKA liikmed. Lõpetajatel olid pisarad silmas.

Märgusõna «Kõlbmatu»

(Järgneb)

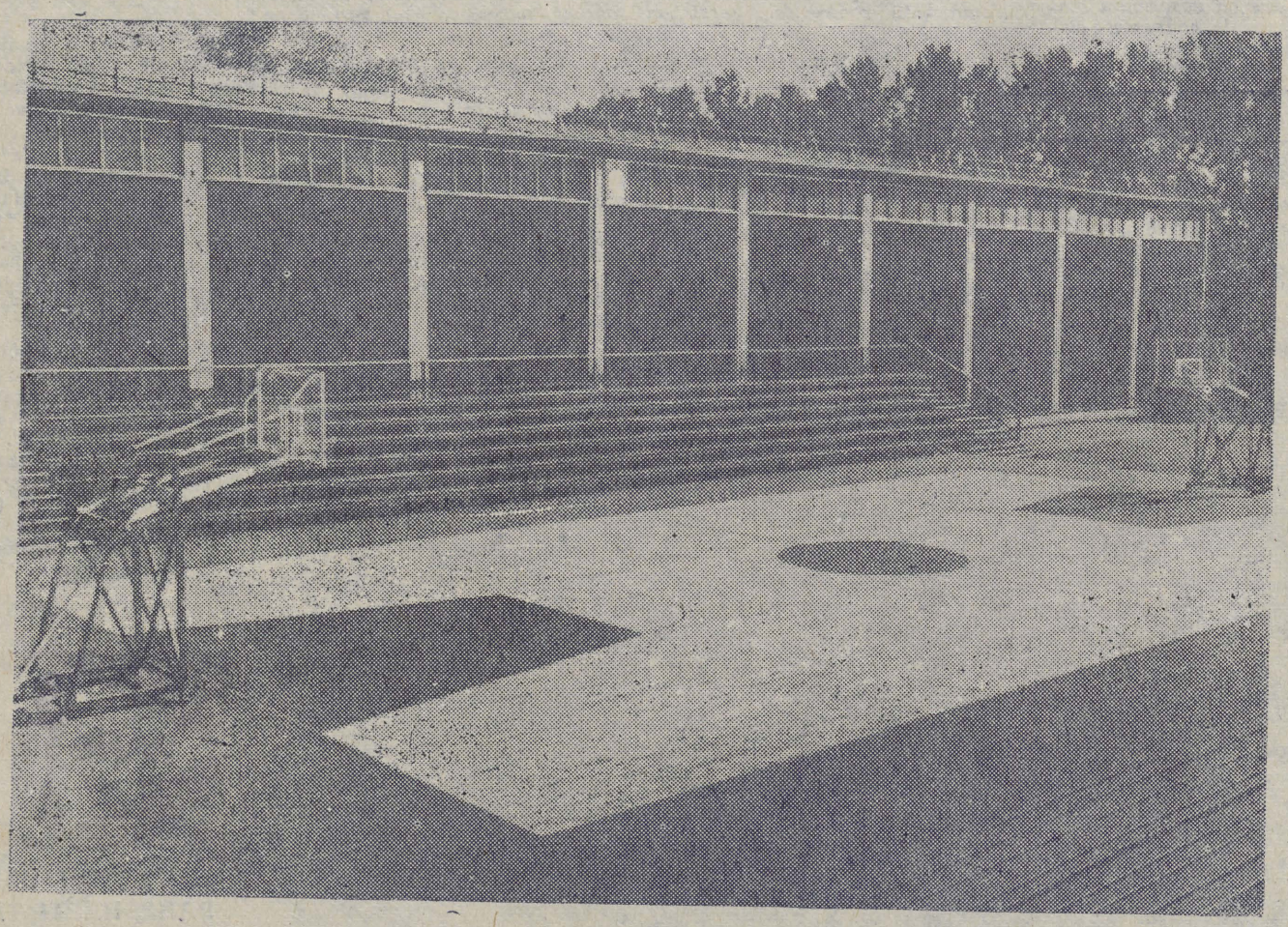

SPORDIUUDIS!

Spordisõbrad teavad TRÜ selle suve spordiasju niikuinii. Teistele on ehk uudiseks see pilt. Mis siin siis on? Korvpalli välisväljak. Esimene 37×20-meetrise vetruva laudpõrandaga Nõukogude Liidus.

EDUARD SAKI foto

EÜE

ATESTEERIMINE

TRÜ kureeritavate rühmade dokumentatsiooni atesteerimine on 8., 9., ja 10. septembril ELKNÜ TRÜ komitees.

8. sept.

TARTU REGIOON:
- kl. 10 Puhja
- kl. 10.20 Laeva
- kl. 10.40 Reola
- kl. 11 Relsi
- kl. 11.20 Side
- kl. 11.40 Haigla
- kl. 12 Elva PL

KESK-EESTI REGIOON:
- kl. 14 Juuru
- kl. 14.20 Rõue
- kl. 14.40 Laukna
- kl. 15 Albu
- kl. 15.20 Alliku

VIRUMAA REGIOON:
- kl. 15.40 Kaljuranna
- kl. 16 Kolu

TALLINNA REGIOON:
- kl. 16.20 Ljubljana

9. sept.

LÕUNA-EESTI REGIOON:
- kl. 10 Misso
- kl. 10.20 Kiidi
- kl. 10.40 Mooste
- kl. 11 Lutsu
- kl. 11.20 Värska
- kl. 11.40 Hummuli
- kl. 12 Sangaste
- kl. 12.20 Orava
- kl. 12.40 Võit
- kl. 13 Räpo

VÄINAMERE REGIOON:
- kl. 15 Virtsu
- kl. 15.20 Nõva
- kl. 15.40 Kuressaare
- kl. 16 Emmaste
- kl. 16.20 Muhu

10. sept.

SAKALA REGIOON:
- kl. 10 Vahenurme
- kl. 10.20 Kõo
- kl. 10.40 Kabli
- kl. 10 Tervis
- kl. 11.20 Pärnjõe
- kl. 11.40 Pääagu
- kl. 12 Kalju
- kl. 12.20 Vana-Võidu
- kl. 12.40 Vändra
- kl. 13 Tootsi

NSVL RÜHMAD:
- kl. 15 Gagarin
- kl. 15.20 Tjumen
- kl. 15.40 Karjala
- kl 16 Jakuutia

NB! Kohal peavad olema nii rühma komandör, komissar kui ka meister!

Uusi trükiseid

Organic Reactivity. English Edition of Реакционная способность органических соединений. Vol. XX. Issue 1(69). March 1983. Tartu 1983, 400 eks., 148 lk., 1 rbl.

Jaak Peebo. Pöördkonnad. Tartu 1983, 800 eks., 60 lk., 10 kop.

W. A. Kaslandsja. Phraseologische Synonyme der Deutschen Sprache. Tartu 1983, 400 eks., 72 lk., 10 kop.

Ü. Kaasik. Kombinatoorika. Teine, parandatud trükk. Tartu 1983, 500 eks., 96 lk., 15 kop.

Fortran (informatsioonivahetus ja silumine). Programme kõigile. Koostanud Ü. Kaasik. Tartu 1983, 300 eks., 96 lk., 15 kop.

Kompleksse audiomeetrilise uuringu metoodika. Metoodiline juhend arstiteaduskonna üliõpilastele ja arstidele. Tartu 1983, 800 eks., 76 lk., 10 kop.

Übungen zur Deutschen Sprachgeschichte. Von Koidu Uustalu. Tartu 1983, 200 eks., 32 lk., 5 kop.

Matemaatika ülesandeid TRÜ-sse astujaile (1982. a. sisseastumiseksamite ülesanded). Koostanud R. Samel. Tartu 1983, 1500 eks., 60 lk., 10 kop.

NB!

TOIMETUSELT

Järgmine leht ilmub reedel, 9. septembril.

Homme ilmub ka venekeelne lisaleht.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 2914. MB-08428.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar
Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (1346) Reedel, 9. septembril 1983 XXXV aastakäik

TRÜ NÕUKOGUS

● **TRÜ nõukogu esimesele koosolekule uuel õppeaastal koguneti 31. augustil.**

Rektor prof. Arnold Koop meenutas oma avakõnes möödunud aasta septembripäevi, mil tähistasime ülikooli juubelit. Ta peatus ka partei ja valitsuse viimase aja tähtsatel dokumentidel, mis seavad meie ette uusi ülesandeid.

Rektor andis vanemteaduritele Lembit Visnapuule ja Olev Laugule kätte laureaadidiplomi ja -märgi ning professor Leo Schotterile ja assistent Aleksei Panovile autoritunnistuse leiutise eest.

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja kauaaegse eduka töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest pälvis professor Jüri Saarma.

● **Õppeprorektor prof. Uno Palm informeeris kokkutulnuid lühidalt möödunud sessioonist ja uue sügise õppeasjadest.**

Õppeedukus oli 92,1 protsenti. See on meie õppeedukuse keskmine, stabiliseerunud tulemus. Mõtlemapanevalt suur oli mullu aga eksmatrikuleeritute arv, tervelt 260.

Alanud õppeaastat iseloomustab uutele õppeplaanidele üleminek. Vastsed plaanid on varasematest paindlikumad, neid saab kohandada vastavalt vajadustele.

Hoogsalt jätkub õppebaasi tehnifitseerimine. On loomisel õppetehnikateenistuse uus struktuur.

Õppetööd saab alustada 120 auditooriumis (paraku on puudu 21 ruumi ning õigus-, ajaloo- ja bioloogia-geograafiateaduskond peavad oma tööd tegema ka õhtuses vahetuses). Tervenisti puudub niipalju ruumi kui Tähe tänava õppehoones olemas.

Erilist tähelepanu on uuel õppeaastal vaja pöörata õppe- ja töödistsipliinile, selles on puudujääke olnud.

● **Haldusprorektor Vello Peedimaa tutvustas remondi- ja ehitusprobleeme (vt. intervjuud 2. lk.).**

● **Parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris** peatus lühidalt seadusel «Töökollektiividest ning nende osatähtsuse tõstmisest ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtimises», mis toob uusi tahke ka TRÜ töötajate osas oma asutuse juhtimisel. Ta tutvustas ka muudatusi tööseadusandluses.

● **Õppeprorektor dots. Valter Haamer** rääkis tänavusest kaugõppe vastuvõtuplaanist. 360 kohale toodi 435 avaldust, mis on 40 võrra rohkem eelmisest aastast. Suurem tung oli õigusteadusele ja kaubandusökonoomikale. Kohad said täis ka ajaloos, eesti filoloogias, kehakultuuris jm. Žurnalistika 25 kohale laekus 15 avaldust ning psühholoogiaosakonna (kõrgkooli baasil) 50 kohale 340 avaldust.

● **Valiti uus konkursikomisjon**, kuhu kuuluvad prof. Karl-Samuel Rebane, Ain-Elmar Kaasik, Harald-Heino Peep, Ülo Lumiste ja Ivan Volkov.

Sportmängude kateedri juhatajaks valiti pedagoogikakandidaat Rein Roos, võimlemise kateedri juhatajaks dots. Arved Vain, kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri juhatajaks dots. Kalle Nigola. Anatoomia ja histoloogia kateedri professori kohale valiti prof. Ülo Hussar, tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri professoriks õigusteaduse doktor dots. Endel Laasik ja psühhiaatria kateedri poolele professori kohale meditsiinidoktor dots. Märt Saarma.

Hääletati dotsendi kutse taotlemise poolt füüsika-matemaatikakandidaat Arnold Rosentalile, pedagoogikakandidaat Rein Tormile ja meditsiinikandidaat Viktor Kalninile.

SPORDIKLUBI 75 TRÜ

Läks lahti!

● **TRÜ korvpallinaiskonna vastuvõtt**

● **Pressikonverents**

See embleem tähistab mitmesuguseid spordi- ja spordiga seotud üritusi paari kuu jooksul. Algust tehti kolmapäeval nõukogu saalis. Sinna kogunes TRÜ korvpallinaiskond koos oma treeneritega. Ülikooli juhid eesotsas rektor professor Arnold Koobiga tervitasid ja õnnitlesid sellel suvel kõrgliigasse jõudnuid.

Nõukogude Liidu teeneline treener dotsent Ilmar Kullam andis lühikese ülevaate ülikooli korvpallinaiskonna varasemast teest. Juba 1957—60 oldi Liidu parimate seas. Järgnesid tõusu- ja mõõnaajad. Nüüd on taas põhjust rõõmu tunda. Otsustavaks mänguks oli Palangas matš Leningradi «Burevestnikuga».

KKT dekaan prof. Atko Viru luges ette rektori preemiakäskkirja naiskonna liikmetele. Pühendusega album «Alma mater Tartuensis» anti vanemtreener Arnold Selgele ja treener Ilmar Kullamile ning naiskonna liikmetele ja võistkonna arstile.

Ülikooli spordiklubi juhatajalt Ivar Valgelt said korvpallitüdrukud spordiklubi juubelimedali, vimpli ja äsja trükist tulnud kena kujundusega kava.

«Kalevi» vabariikliku nõukogu poolt õnnitles esimees Tõnu Murašev, tartlaste poolt linna kehakultuuri- ja spordikomitee esimees Vello Kivi.

Lõpuks tänasid ülikooli toetuse ja igakülgse abi eest treener Arnold Selge ja naiskonna kapten Anne Hinnobert.

* * *

Samas toimus pressikonverents spordiajakirjanikele. Eelseisvaist üritustest kõnelesid spordiklubi juhatuse esimees prof. Elmar Vasar, spordiklubi juhataja Ivar Valge ja dots. Valter Lenk. Juubeliürituste eesmärgiks on nii spordi propageerimine kui üliõpilaste ja linnarahva kaasatõmbamine. Võistlused pole ainult tänastele sportlastele. Tahetakse meeles pidada kõiki neid, kes ülikooli spordile au teinud. Seepärast on üsna palju ka neid üritusi, kuhu TRÜ endised sportlased ise kohale tulevad.

Kolmapäeva õhtupoolikul algasid Gustav Sule mälestusvõistlused. Tulemas on «Kääriku kapa» tennisevõistlused, TRÜ ja TUL-i matš, veekarneval, laste spordipidu, spordipäev ja palju muud. 4. oktoobril peetakse aulas aktus. Ürituste kava saab jälgida teadetetahvlitelt ja spordiajakirjandusest.

Ministri käskkiri

Kauaaegse viljaka teaduslik-pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga professor-konsultanti **Elmar Siirdet**, professor **Õie Reintami**, dotsente **Veinart Põkki, Leida Kerest, Heinrich Petlemi** ja **Hilda Lindu.**

TÄNU

Kauaaegse tulemusliku koostöö eest Voroneži RÜ teoreetilise ja rakendusmatemaatika kateedri kollektiiviga avaldati tänu professor **Ülo Lepikule.**

Füüsilise geograafia kateedri vanemõpetaja **Aino Benno** ja nooremteadur **Jüri Roosaare** pälvisid tänu XIV vabariikliku geograafiaolümpiaadi korraldamise eest.

1. septembril

«Kas esmakursuslane?»

«Ei, aga esimest aastat statsis.»

Varje Viljamaa tuli ajaloo kaugõppest. Nii et 1. september on ka omamoodi tähiseks. Edasine soov pole päris kindel, aga kunstiajalugu huvitaks küll.

Toomas Lelumees tuli kehakultuuriteaduskonda. Tahab aerutamisega edasi tegelda. Praegu veel kõik nii uus ja imelik. Aga Tartus on palju tuttavaid, oma klassist tuli mitu inimest ülikooli ja põllumajandusakadeemiasse. Üks soov on veel — fotograafia. Kui ülikoolis mingi ruum selleks oleks.

Esimeste kursuste suur pühalik päev on nüüd möödas. Praegu käiakse kartulivagude vahel või ollakse siinsamas ülikooli juures abiks. Alles oktoober toob kõrgkooliseinte vahele tagasi. Siis näib aktusel soovitu hoopis lähedasemana. Rektor prof. Arnold Koop mõtestas lahti hariduse sisu, kõneldes selle tähendusest tänapäeva ühiskonna arengule. Koos õppeosakonnajuhataja Mati Salundiga andis ta poolesajale paremate tulemustega sisseastunule kätte üliõpilaspiletid. Uue õppeaasta puhul tervitas meie kollektiivi kõrg- ja keskeriharidusminister Ilmar Nuut. Esmakursuslaste nimel võtsid sõna Triin Raudsepp arsti- ja Aleksandr Kotljarski filoloogiateaduskonnast.

EDUARD SAKI foto

Kroonika

Teadusprorektori asetäitja
JAAK JÄRV

Jaak Järv on sündinud 8. novembril 1948. aastal Tartus. Õppis aastail 1967—1972 TRÜ keemiaosakonnas, 1973—1976 oli orgaanilise keemia kateedri aspirant. Väitekirja kaitses 1976. aastal. 1977. aasta maist oli orgaanilise keemia kateedri vanemõpetajaks, möödunud aastast dotsent. Tema teadustöö temaatika on seotud bioorgaanilise keemiaga. 1. septembrist on teadusprorektori asetäitja.

NLKP liige 1971. aastast.
Abielus, peres poeg ja tütar.

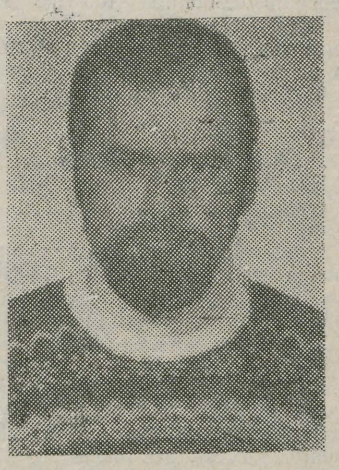

Teadusosakonna teadussekretär
AAVO LUUK

Aavo Luuk on sündinud 22. juulil 1945. aastal Paides. 1968—1971 õppis TRÜ ajaloo-keeleteaduskonnas, 1971—1973 Moskva RÜ-s psühholoogiat ning 1973—1976 oli MRÜ aspirant. Kandidaadiväitekirja töö- ja inseneripsühholoogiast kaitses 1977. aastal. 1976. aastast töötab loogika ja psühholoogia kateedris, 1978. aastast dotsendina. 1. juunist on teadusosakonna teadussekretär.

Abielus, kasvatab kolme poega.

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles ja avaldas 50. sünnipäeva puhul tänu kohusetruu töö eest anorgaanilise keemia kateedri assistendile **Greeta Vesmanile**, mineraloogia kabineti vaneminsenerile **Vaike Vanambile**, ajaloomuuseumi töötajale **Helvi Moorale** ja preparaator **Erika Langile**; 60. sünnipäeva puhul vene keele kateedri dotsendile **Veera Mürkheinale**, klaasipuhuja **Hans Kruusele** ja meister **Regina Neumannile**; 65. sünnipäeval trükitöölisele **Olga Kondile** ja kütja **Veera Narusingile** ning 75. sünnipäeva puhul koristaja **Ella Varele**.

Uued laborid

- Ajaloo- ja semiootikalabor
- Rakendusmatemaatika labor
- Arvutustehnika labor

○ **Ajaloo- ja semiootikalaborit** juhatab Linnart Mäll, selle teaduslikud juhendajad on professorid Herbert Ligi ja Juri Lotman. Neist esimene tutvustas uut laborit nii: «Semiootikaküsimustega tegeleb professor Lotmani rühm, kestab senine uurimistöö. Ajaloolased on põhiliselt seotud rahvusvahelise uurimisprogrammi «Inimene ja biosfäär» (MAB) projektiga «Inimese ja looduse suhete areng ENSV territooriumil». Projekti juhendavad H. Ligi, L. Laasimer ja L. Jaanits. Peale äsja loodud labori tegelevad selle probleemiga ka mitmed kateedrid ja ENSV TA instituudid. Uue üksuse juurde mahuvad ka orientalistid, kes seni olid koondunud orientalistikakabineti ümber. Viimane jääb endiselt õppekabinetiks.

Uue labori praegune 6-liikmeline kollektiiv peaks lähema 3—4 aasta jooksul suurenema 12-liikmeliseks. Labori pidulik avamine oli esmaspäeval Tiigi tänava õppehoones.

* * *

○ **Rakendusmatemaatika labor** on moodustatud arvutuskeskuse baasil, juhatajaks on füüsika-matemaatikakandidaat Tõnu Kollo, teaduslikuks juhendajaks professor Gennadi Vainikko.

○ **Arvutustehnika laborit** juhatab füüsika-matemaatikakandidaat Jüri Tapfer, kes juhendab ühiskondlikult ka arvutuskeskust.

Komsomolikroonika

ELKNÜ TRÜ komitee istungil 6. septembril **anti soovitus NLKP liikmekandidaadiks astumisel** raamatupidamise kateedri stažöör-uurijale Marina BAIBATSUKILE ja õigusteaduskonna V kursuse üliõpilasele Peeter KODARILE.

Kinnitati **ELKNÜ TRÜ organisatsiooni tööplaan** 1983/84. õ-a. sügissemestriks.

Asesekretär Ülle Lepp rääkis **aruande- ja valimiskoosolekute korraldamisest.** Teadmiseks teaduskondade komsomolisekretäridele ja siseorganisatsioonilise töö sektorite juhatajatele — õppus AVK läbiviimise korra ja dokumentatsiooni kohta toimub **neljapäeval, 15. septembril kell 18.15** ELKNÜ TRÜ komitees!

TRÜ komsomoliorganisatsiooni 27. konverentsi ettevalmistamisest rääkis sekretär Andrus Lauren. Konverents toimub 27. oktoobril aulas.

Asesekretär Verni Loodmaa tutvustas esialgset plaani **ÜLKNÜ 65. aastapäeva tähistamiseks** ülikooli komsomoliorganisatsioonis.

Teaduskondade sekretäridele tuletati meelde, et kõik esmakursuslased ei ole end veel ülikooli komsomolikomitees arvele võtnud. Pöörduda **kiiremas korras** ELKNÜ TRÜ komitee arvestussektorisse ph. 212.

RAHANDUSVILISTLASED KATEEDRI JUUBELIL

27. ja 28. augustil kogunesid oma osakonna 25. tegevusaastat tähistama majandusteaduskonna rahanduseriala lõpetanud. Neid oli kokku tulnud ligikaudu 200. Teaduskonna aulas kõnelesid senikäidud teest kateedri endine kauaaegne juhataja prof. R. Hagelberg, prorektor dots. V. Haamer, dekaan dots. V. Krinal, rahandusministri I asetäitja V. Aron jt. Kateedris oli välja pandud näitus. Juubeliks olid valminud mitmed suveniirid. Õhtusel üritusel peeti ka viktoriin ja tutvustati ankeetküsitluse tulemusi.

Rahanduse ja krediidi kateedri 25. aastapäeva puhul autasustati TRÜ aukirjaga kauaaegse kohusetruu töö eest professor **Raimund Hagelbergi**, kateedrijuhatajat dotsent **Vambola Raudseppa** ja dotsent **Heino Siigurit**.

Tänu kauaaegse eeskujuliku töö eest pälvisid dotsent **Mart Sõrg**, vanemõpetaja **Maimu Kuusk**, assistent **Sirje Ilver**, laborant **Elviira Babaitšuk** ja pensionär **Leonhard Kangur**.

NB! Raamatupidamise kateedri juubelist saab lugeda 3. leheküljelt.

Remont ja ehitus

Intervjuu haldusprorektor VELLO PEEDIMAAGA

● **Esmalt remondist. Mida uuendati?**

Enamik õpperuume korrastati juba eelmisel aastal juubeliks. Selleks aastaks jäi vähe teha, õpperuume remonditi 16 500 rubla eest. Need on Vanemuise 46 7 ruumi, keemiahoones 6, vanas anatoomikumis 3, Riia mnt. 23 2, Tiigi 78 II ja III korruse õpperuumid ning koridorid, Tähe 4 III korruse fotolabor ja 1 IV korruse õppekabinet, Mitšurini 37 võimla põrand, Gagarini 1 saali põrand ja I korruse põrand. Tänavu on TRÜ vanemtöödejuhataja jaoskond teinud kapitaalremonti ligikaudu 400 000 ja jooksvat remonti 115 000 rubla eest.

Jätkub staadioni remont. Ühteist seati korda ühiselamuis, «tornides» ka vee- ja soojasüsteemid.

Korralikku töötegemist kippus häirima materjali- ja transpordipuudus. Suuremat abi oleks võinud olla suvemalevast. Ülikooli objektid näisid küll viimased olevat, kuhu staap üliõpilasi saatis.

● **Veel nädala algul tuli värvilõhna peahoone endisest füüsikute tiivast. Millal seal ruumid valmis saavad?**

Esimese korruse kaks ruumi annavad Vabariikliku Restaureerimisvalitsuse Tartu osakonna töölised üle veel sel nädalal. 128 ja 129 on filoloogide tarbeks.

Keerulisem on teise korrusega, õieti selle laega. Uue katuse panemise ajal avastati, et talad mädanevad. Esmakursuslased kärutavad nüüd laepealset isolatsioonikihti (savi) välja. Pärast näeme, kas on vaja panna tervenisti uued talad või ainult otsad. Võimaluste piires käib kolmes ruumis juba remont.

* * *

AVAME PROFESSOR VILIPI NIM. AUDITOORIUMI UKSE koos restaureerimisvalitsuse Tartu osakonna töödejuhataja Olly Platonovaga. Siin on veel kõik räämas. Karniisid on juba maha aetud, vanast värvist on aknad ja uksed vabad. Aknaraamidel säravad vastu vasest pöörad ja riivid. «Neid ei osanud oodatagi, kõik oli aastatega üle värvitud.» Nendes kolmes ülemises ruumis on selgesti märgata, kuidas lagi keskelt kumeras — talad on mädanenud. Need ruumid on selle aasta tööplaanis. Valmimist on raske täpselt ennustada, oleneb materjalidest ja talastiku ning katusekonstruktsiooni tugevdusprojekti keerukusest. Projekti konstruktiivse lahenduse annab konstruktor pärast seda, kui vahelagi on vabastatud soojustusest. Esimesed kaks ruumi jäävad auditooriumideks, teise pääseb sisse koridorist, mis läheb žurnalistikakateedri poole. Samast tehakse sissepääs ka viimasesse ruumi, mis on «TRÜ» toimetusele lubatud. Siia jagub isegi päikest! Praegu põlevad toimetusetoas päev läbi kõik lambid, sest on pime.

Aga nüüd esimesele korrusele. Siin paistis kõik korraga nii helge. Värviti auditooriumi pinke, uksi, aknaid. Toonid on heledad.

«Oleksime varemgi lõpetanud, aga värvid jõudsid kohale alles läinud reede õhtupoolikul. Ka laupäeval ja pühapäeval tehti tööd. Pinke ei saa praegu veel teist korda värvida, sest valgustid on vaja üles panna.»

* * *

● **Vana kohviku üleandmisaktile kirjutati alla 15. augustil. Poola ehitajate töö on lõppenud. Millal jälle kohvikus ja sööklas süüa saab?**

Kohviku ja söökla ehituslik osa on tõepoolest valmis. Nüüd saab hakata sisustama. Seadmete ja mööbli tassimisel on abiks esimese kursuse tudengid. Lahti tahame teha võimalikult ruttu, st. ikka sel aastal.

* * *

AVAME KAHE KOPUTIGA KOHVIKUUKSE koos remondiosakonna juhtiva inseneri Kalev Looritsaga. Käime läbi kõik ruumid. Ei ole kerge nähtut tagantjärele kirjeldada. Kas ongi mõtet üksipulgi ära seletada, seda peab ise nägema. Püüame siiski natuke rahuldada kõigi huvi, kes on toimetuselt vana kohviku kohta pärinud. Alustada võiks sellest, et põhiruumid on ikka samas kohas. Sööklas hakkame toitu kätte saama nagu vanasti vasakult poolt. Esimese ruumi paremas nurgas asub nüüd nõudepesula. Nõud saab sinna ulatada läbi luugi, ka järgmisest söögitoast. Tunduvalt meeldivama ilme on omandanud tagumine ruum: hallid laed, pruunikad seinad. Väärisvineerist puitpaneelid, millel lambikuplid peal, jaotavad ruumi kolmeks osaks. Kabiine seal ei ole.

Kohviku ehitustöid juhtinud tahaksid siinkohal veidi täpsustada nädal tagasi «Sirbis ja Vasaras» ilmunud artiklit «Peahoone vasemal käel». Eespool juba selguski, et kabiine sööklas pole.

Ringkäik köögikorrusel (keldris) võttis lausa tummaks. Kõik säras, helendas. Poola ehitajate viimistlust võib aiva kiita ja mitte ainult köögis. Personalil on ruumi varasemast tunduvalt rohkem. On ka neli statsionaarset külmkambrit, üks koguni jäätmete jaoks.

Tuttav trepp, tuttavad käsipuud. Nišš trepi otsas on saanud «Ärsilt» sepisvõre. Sellel on kolm tähte — TRÜ —, ja aastaarv 1983. Uudiseks on trepiääre tume marmorserv.

Nii kamina- kui rõdusaalis tõmbavad kohe endale tähelepanu marmorseinad, täpsemalt marmorplaadid. Kaminasaalis on nad hallikirjud suuremad, rõdusaalis kitsa pilastrina. Kaminale on seltsiks «vana» ahi. Jutumärkides sellepärast, et ta on lihtsalt uuesti laotud, vana ei talunud pikemat iga.

Nüüd peaks tulema vahesaal. Selle alguses on nõudepesula, tagapool puhvet. Mööbel paigutatakse keskele, nõnda pääseb leti juurde igalt poolt.

Põnevana näib rõdusaali lagi: tumesinine põhi, pruunid talad. Saalide põrandatki tasub kaeda. Jalge alla jääb kollakaspruunikas mustriline tamme- ja kaseparkett.

Nägusam on nüüd ka kolmas korrus, rääkimata muidugi esimese korruse fuajeest. Riidehoid asub välisukse vastas. Ehk aitab. Andku kohvikuga vaevanägijad ajakirjanikule andeks, kui ta ehk pole osanud igale poole vaadata, ei tea ta sedagi, millega rohkem muret oli, mille pärast rõõm suurem. Küllap tuleme kohviku juurde selle avamise ajal tagasi. Siis lähemalt ka kasutuskorrast.

Lõpuks veel natuke lisamist «Sirbi» loole. Ülikooli poolt rõhutati veel kord, et kuigi seadmete ja sisustusega probleeme jagub, tahetakse kohvikus tähistada juba aastalõpuüritusi. Ja mahtuma peaks oli peaettevõtja.) Allettevõtjad (ehitajad) olid «Budopol» Wroclawist (üldehitus) ja kaks firmat Gliwicest (elekter, sanitaartehnika). Juubeliks pidid valmima fassaad ja katus ning mõned ruumid külaliste toitlustamiseks. Et külaliste toitlustamise vajadus selles majas ära langes, siis lükkas rektoraat ka nende ruumide lõpetamise tähtaja 1983. aasta 15. augustile. Fassaad ja katus aga antigi üle mullu 31. augustil..

Kujundus ja siseplaneering on täiesti uudsed. Projekteerija oli ENSV Kaubandusministeeriumi Projekteerimis- ja Tehnoloogiainstituut (osalesid osakonna juhataja G. Tšižov, projekti peainsener oli A. Koitjärv, arhitekt L. Pärtelpoeg, vaneminsener H. Korjus, projekteerija H. Brenner jt.).

* * *

● **Jätkame pärimist haldusprorektorilt. Kuidas edeneb palmihoone ehitus?**

Töölised töötavad hoolega. Klaasimine läheb hästi. Palju sõltub appi saadetud tudengitest, tööd on hulga. Oktoobris läheb veel kindlasti ühiskondlikku abi tarvis. Keeruline on taimi ühest hoonest teise viia, sisse ja välja pääseb ainult ühest uksest, ei saa korraga mitut tööd ette võtta.

● **Külmad ajad pole enam kaugel, kuidas valmistume kütteperioodiks?**

Linna tsentraalküttele saame üle viia keeltemaja ja õppehoone Riia 23. Ka Leningradi maantee ühiselamute soojasüsteeme remonditi, kuid soojatrass on amortiseerunud ning talvel võib häireid ette tulla. Probleemiks on Tulbi tänava katlamaja, mis peaks sooja andma majandusteaduskonna majja ja Nooruse ühiselamusse. Kas ta seda suudab, pole veel selge.

Pisut tulevikuplaanidest.

Järgmise aasta kapitaalehituste plaanis on sideliini ehitamine Nooruse tänavas ning ilmselt ka juurdeehitus Leningradi mnt. 4. Ülikooli vajadused on suured. Praegu toimub järgmise viisaastaku ehituste vaagimine-kaalumine.

VARJE SOOTAK

See pilt on tehtud 15. augustil kohviku kaminasaalis.

EDUARD SAKI foto

Tänu

Rektor avaldas tänu kõrgekvaliteedilise pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku töö eest Joensuu ülikoolis vene keele metoodika kateedri dotsendile **Antidea Metsale**, Helsingi ülikoolis vanemõpetaja **Aino Rodimale** ning Tampere ülikoolis eesti keele kateedri dotsendile **Ellen Uuspõllule.**

Tänu konkursi «60 aastat NSV Liidu moodustamisest» organiseerimise eest pälvisid dotsendid **Ervin Kivimaa**, **Rafik Grigorjan** ja **Hans Dsiss**, vanemlaborant **Veera Ant** ning kabinetijuhataja **Juta Lauren.**

Tänu tehtud töö eest ning õnnitluse 65. sünnipäeva puhul pälvis üldfüüsika kateedri preparaator **Hillar Uibo.**

PANE TÄHELE

FILMIKLUBILASED

Vanade liikmepiletite pikendamine on on 13.—15. septembrini ph. 104 kl. 18—20. Esimene üritus on 21. septembril. Liikmekandidaate (põhiliselt esmakursuslased) ja uusi liikmeid hakatakse registreerima oktoobri algul. Liikmemaks jääb endiseks.

KODUNDUSKABINET

Kodumajandusest, käsitööst ja õmblemisest huvitatud üliõpilasi (algajaid ja edasijõudnuid) registreeritakse algavaks õppeaastaks ja komplekteeritakse rühmadesse kodunduskabinetis Tiigi 78 ruumis 208 12. ja 13. septembril kl. 12—14.

Veterani juubel

Õnnitleme!

Füüsikaosakonnas tunnevad vist kõik **Regina Neumanni,** eksperimentaalfüüsika kateedri meistrit. Oma kohusetunde ja hea tööga on ta kujunenud eeskujuliku töötaja etaloniks.

Regina Neumann on üks vanemaid ülikooli töötajaid. Juba 1945. aastal asus ta tööle halduspro rektori sekretärina. Vahepeal tuli tal mõni aasta töötada Eesti Põllumajanduspangas, algul raamatupidajana, varsti aga vaneminspektorina. 1951. aastast on ta jälle ülikoolis, üldfüüsika kateedris. Kui 1958. aastal moodustati eksperimentaalfüüsika kateeder, asus ta tööle seal ning on töötanud siiamaani.

Regina Neumann on Tartu II Keskkooli vilistlane. Pärast kooli lõpetamist omandas ta täiendavalt raamatupidamise ja sekretäriameti alused. Võib vabalt öelda, et ta on neid teadmisi kasutades töötanud loovalt. Mahukad käsikirjad, mis talle antakse ümber trükkida, uurib ta enne põhjalikult läbi, täpsustab autoriga kahtlased kohad, redigeerib ja parandab, kus vaja, ning täidab tellimuse alati enne tähtaega. Tema trükitud mustandvariantide tase on selline, et meie rotaprindi jaoks on need olnud tihti paljundamiskõlblikud. Regina Neumanni korrektsust ja täpsust peegeldab juba tema kalligraafiline käekiri, allpool näetegi seda.

Kolleegidesse suhtub Regina Neumann suure taktitundega, ent nõudlikult. Mõnelgi kateedri «hieroglüüfimeistril» on tulnud oma käsikirjad enne temale üleandmist loetavaks muuta. Kunagi tunnistas juubilar allakirjutanule, et ta kogub oma trükitud materjale. Ma pole küll tema isiklikku arhiivi näinud, kuid selle töö mahu järgi, mis ta ainult viimastel aastatel kateedris on teinud, peaks see olema üsnagi mahukas.

Kuigi pensioniiga saabus juba viis aastat tagasi ja käes on ka «Tööveterani medal», ei ole veel märgata, et Regina Neumanni töös ilmneks väsimuse märke. Eksperimentaalfüüsika kateedri kollektiiv soovib juubilarile nooruslikku eluröömu ja töötahet veel paljudeks aastateks!

Eksperimentaalfüüsika
kateedri
kollektiivi nimel
KARL-SAMUEL REBANE

Olen sündinud Tartumaal
Töö vallas rostiametniku
tütrena.

Raamatupidamise kateeder 25

NSV Liidu 150 kõrgkoolis lõpetab raamatupidamise eriala ligikaudu 28 000 üliõpilast aastas. Sellele vaatamata ei suuda kõrgkoolid rahuldada rahvamajanduse kasvanud vajadusi. Nagu näitavad Statistika Keskvalitsuse andmed, ei siirdu erialasele tööle vähemalt 1/5 lõpetanutest. Oma osa on voolavusel, mis seotud nii pensionileimineku kui edutamisega, aga ka lahkumisega omal soovil — ei olda rahul töö ja palgaga.

Kõrgharidusega raamatupidajate vajaduse katmiseks on kavandatud mitmeid meetmeid. Kõrgkoolidesse vastuvõttu suurendatakse 25 000 üliõpilase võrra aastas, vähendades vastuvõttu teistel erialadel. Avatakse uusi raamatupidamisosakondi vastavate tööstusharude tehnoloogilistes ja polütehnilistes instituutides.

Meie kaubandusraamatupidamise osakonna on lõpetanud 13 lendu. Rahvamajandusele on antud 264 diplomeeritud spetsialisti. Sajaprotsendilise lõpetamise korral oleks neid 325, seega on õppeprotsessis «kaduma läinud» kaks ja pool lendu, seda eelkõige esimeste lendude arvel. Algaastail oli eriala üsna ebapopulaarne, seetõttu ka väike konkurss. Väikse konkursiga kujunes paratamatult ka nõrk kontingent. Viimastel aastatel on konkurss kasvanud, kuid vaatamata sellele tuleks noori enam julgustada raamatupidajakutset valima.

Kaubandusraamatupidaja diplomit taotlevad enamuses neiud. Lõpetanute seas on 39 noormeest (14,8%). Nende väheste noormeeste ametialane kasv on olnud üsna kiire.

Suurem osa lõpetajatest (75%) on suunatud kaubandusse. Et vabariigi teistes kõrgkoolides ei valmistata ette raamatupidajaid tootmissfääri-välistele asutustele ja organisatsioonidele, siis oleme oma lõpetajaid andnud teenindus-, varumis-, kultuuri-, haridus-, tervishoiu-, kommunaalmajanduse jt. ministeeriumidesse. Vanemraamatupidajateks on suunatud 53,2% lõpetajaist, järgnevad vanemraamatupidaja asetäitja, raamatupidaja, revident, ökonomist. Lõpetajad on tööle asunud ka plaani- või revisjoniosakonna asejuhatajatena ning raamatupidamise õppejõududena tehnikumides. Vahetult pearaamatupidajate asetäitjateks on suunatud esimese ja kolme viimase lennu lõpetanuid.

Lõpetajaid oleme lähetanud vabariigi peaaegu kõikidesse linnadesse ning rajoonikeskustesse: Tallinna — 45%, Tartu — 18%, Pärnu — 7%, Viljandi — 5%, muudesse linnadesse ja keskustesse — 25%.

Aeg on teinud mõnedki korrektiivid. Erilisi nihkeid ei ole toimunud ETKVL-i süsteemis (suunatud 34,1% lõpetajatest, käesoleval ajal töötab 32,8%). Kaubandusministeeriumi süsteemist on lahkunud aga peaaegu 10% sinna suunatutest (suunatud 39,7%, töötab 29,9%). Samuti on lahkutud muudest süsteemidest, eelkõige teenindus- ja kultuuriasutustest. Lõpetanute ümberpaiknemine on toimunud KEK-i, MEK-i ja EPT-süsteemidesse, samuti tööstus-, põllumajandus- ja autotranspordiettevõtetesse. Lahkumise motiivideks on korteri puudumine, rahulolematus töökorralduse ja palgaga, perekondlikud põhjused, edutamine. Intensiivsem ümberpaiknemine on esimestel lendudel.

Süsteemi vahetus pole üldiselt seotud eriala vahetusega — jätkatakse tööd pearaamatupidajatena, nende asetäitjatena või vanemraamatupidajatena.

Rõõmustav on märkida lõpetanute ametialast kasvu. Alustatakse ametiredeli madalamalt astmelt ning enamasti 3—5 aasta või isegi lühema ajavahemiku jooksul saavutatakse pearaamatupidaja või tema asetäitja positsioon. Nii töötavad pearaamatupidajatena ja nende asetäitjatena 35% lõpetanuist, osakonnajuhatajatena ja nende asetäitjatena — 12%, vanemraamatupidajatena — 20% (suunatud 53%).

Ametialase kasvu poolest väärib esiletoomist 1976. aasta lend, kus 55% lõpetanutest töötavad pearaamatupidajatena või nende asetäitjatena organisatsioonides, kuhu nad suunati, ning esimene lend, kus samuti peaaegu pool kursusest on hõivanud juhtivad kohad raamatupidamise alal.

Ei saa märkimata jätta ka põhjendamata erialast liikumist. Mitmed lõpetanud on siirdunud naabererialadele, töötades kaubamajade, restoranide direktoritena, kaupluste, sektsioonide juhatajatena või nende asetäitjatena, plaaniosakondade juhatajatena, ökonomistidena või kaubatundjatena.

Suurem osa kaubandusraamatupidamise eriala lõpetanutest on jäänud truuks ülikoolis omandatud kutsele.

EUGEN KAITSA
SINAIDA KALNIN

* * *

Laupäeval ja pühapäeval tuli üle saja raamatupidamiseriala lõpetanu kateedri veerandsajast juubelit pidama. Aktusel aulas andis dekaan dots. V. Krinal ülevaate teaduskonna ajaloost ja tänapäevast ning kateedri juhataja dots. E. Kaitsa tutvustas 25 tegevusaastat. ETKVL-i Raamatupidamise ja Aruandluse Valitsuse juhataja I. Tambauri ettekande teema oli «Raamatupidaja ja kaasaeg».

Kokkutulnuid tervitasid endine kateedrijuhataja prof. H. Müür, EPA raamatupidamise kateedri juhataja dots. H. Soe ning naaberkõrgkooli majandusteaduskonna ametiühingu esimees V. Käsner jt. Tervitustelegrammide hulgas olid ka kunagiste kateedrijuhatajate dotsentide Albert Kadaku ja Kalju Parveli õnnitlused.

Pärast aktust vaadati ülikooli ajaloo muuseumi ning kuulati peahoone aulas H. Palametsa loengut TRÜ minevikust.

Ohtupoolik ja teine päev veedeti Kukulinnas. «Mister raamatupidajaks» valiti 1980. aasta lõpetanu, praegune Pärnu MEK-i pearaamatupidaja Jüri Reinson. Kõige arvukamalt oli kokkutulekul esindatud 1977. aasta lend (60%). Nemad on oma erialal ka enam silma paistnud. Kõige raamatupidajalikumad (erialatruudus) on 1976. aasta lõpetajad. Kateedri staažikaima vanemlaborandi Hilja Nammi nimelise auhinna kõige korrektsemale asjaajajale said mullused diplomisaajad.

Kokkutulekut jäävad meenutama ühisfotod ja mitmesugused suveniirid. Muusikat tegi muidugi teaduskonna vilistlastest koosnev ansambel «Rentaablus».

Organiseerimiskomitee oli agar. Lehes paluti ära mainida esimees vanemõpetaja Enn Leppik, dotsent Sinaida Kalnin, vanemõpetaja Priit Peets, kabinetijuhataja Viia Saidla, vilistlased Mare Tiitus, Eda Eerik, Peeter Puskai, Evald Veldemann jt.

Jälle teatrimängust

Keskeltläbi seitse aastat nõudvat aega, et inimese rakustruktuur täielikult uueneks. Võib-olla teiseneb, uueneb samasuguse tsüklilisusega ka meie maailmapilt, kujuneb immanentne ühtekuuluvustunne, mis loob põlvkonnatunnetuse ja selle kajastused kunstis, ühiskonnaelus. Teatrist kõneldes tundub, et peaaegu nii see ongi.

Tartu teatriuuendus 60. aastate lõpul tähendas eelkõige eksperimenti. Lavastused «Tuhkatriinumäng», «Laseb käele suud anda», «Sina, kes sa saad kõrvakiile» seisid omas ajas ja ruumis täiesti omaette, neile tuli alles juured kasvatada. Kui Tooming 1976. aastal uuendusliikumise kokkuvõtteks ja kvintessentsiks «Põrgupõhja» lavastas, oli selles juba tunda mälestustehõngu, ühitumist kohaliku teatritraditsiooniga, vasttekkinud lavakonventsioone, mille kummutamisest pidanuks toitu saama uus arenguring. Ometi oli teatriuuenduse najal üles kasvanud uus näitleja- ja vaatajapõlvkond. Püüdsime mõista metafoorsemat lavakujundit, ekspressiivsemat ja autonoomsemat (võrreldes põhiliselt sõnale tugineva teatriga) mängulaadi, publiku kui potentsiaalse kaasamängija provotseerimist, kollektiivsele alateadvusele ühiste arhetüüpide avastamispüüdu läbi regilaulu rituaalsuse piiblimüütide tõlgendamiskatseteni välja.

70-ndate lõpp tähendas nii Toominga kui ka Hermaküla puhul ennekõike intensiivset stuudiotööd, oma trupi loomise katseid ja mängupaiga otsinguid, küllap ka liigset egotsentrismi, mis väljendus vabas ümberkäimises kirjanduslike tekstidega; ühel juhul iseenese ideede ja näitlejavõtete näitamises läbi näitleja, teisel juhul lava ja näitleja allutamises iseenese näitamisele. Väga huvitavale suundumusele meie teatris — inimhinge süvakihtide läbivalgustamisele ja uute suhtlemisvormide otsingule, mis eelkõige väljendus Hermaküla stuudio «Pimedate» mängus — pani punkti väikese maja põleng. Tõsi, omas laadis jätkus see suund viimase lavakunstikateedri lennu diplomilavastuses «Meie elulood» ja «Ruumid on täis». Tervikuna on see arenguring andnud «Vanemuisele», nüüdseks üldiselt ka kogu eesti teatrile; terve rea huvitavaid noori näitlejaid, kellest nii mõnelgi lavastajakalduvusi (Luts, Kollom, Saldre), ammendanud aga Tartu seisukohast vaadates viimase 15 aasta juhtivate lavastajate Toominga ja Hermaküla loomepalangu.

Minevikus on Tartu teater saanud vaimset tuge ja värsket verd ikka ülikoolist. Õieti on kahjugi, et kumu ja reklaam, mis juubeliaastal luua püütud üliõpilasteatri ümber käis, milleski praktilises ei teostunud. Plaane tehakse aga selgi sügisel. Sedapuhku on nõus näitestuudio oma hõlma alla võtma ülikooli klubi. Eestvedajaks «noored vihased mehed», kes välja pakkunud ka konkreetsed autorid nagu Moberg, Kästner, Osborne jt., kelle teatritekstid neil hinge peal. Teoreetilisemas plaanis huvitavad tegijaid ikka inimestevahelised suhted, nende ilu või väärastumine — eesmärgiks meelerahu, mida peaksid andma kunst ja loomejõudude tärkamine, vastukaaluks killustavale olmemürale ja neurootilistele pingetele, mis kohuvad, kui elu ühekülgselt asiste väärtuste tagaajamiseks püüame ahendada.

Ootame kõiki tudengeid, kes usuvad, et unistuste sinilindu saab tabada, ning kel tahtmist läbi teatrimängu taasavastada inimkäitumise ja -tunnete ilu, ülikooli klubisse **kolmapäeval, 14. septembril kell 18,** *et tutvuda, vestelda ja edaspidise tegevuse suhtes kokku leppida.*

TÕNU KARRO

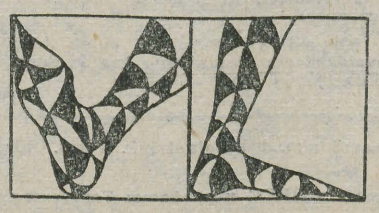

Minu pilt parim

EÜE Keskstaap, ELKNÜ TRÜ komitee EÜE sektor ja ajalehe «TRÜ» toimetus kuulutasid välja fotovõistluse «EÜE 20». See algas 17. juunil ja lõpeb 15. oktoobril. Pilte hakkame avaldama kohe.

Hindame: 3 paremat portreed, 3 paremat tööpilti, 3 paremat taidluspilti. *Grand Prix'* foto selgitab välja ja annab auhinna EÜE Keskstaap. Ülejäänud auhindadeks on EÜE-83 regioonide särgid ja muud malevateemalised esemed (klaasid, vimplid, embleemid jne.).

Eriauhindu jagame **lustakamatele piltidele** ja **ajalooteemalistele** (võib saata ka vanu fotosid!).

Nõuame: head kvaliteeti (kontrastsust!), laiust 10, 15 või 20 sentimeetrit, märgusõna (andmed kinnises ümbrikus: täielik nimi, kursus, Tartu aadress), osavõtja seotust TRÜ-ga (üliõpilane, vilistlane, töötaja), pildiallkirja (selleta ei arvesta me ühtegi pilti!). Et konkurss on juubelihõnguline, siis olgu eranditult kõikidel fotodel pildistamise aasta ja rühma nimi kirjas.

Kokkuvõtted saab teada EÜE lõpetamise ajaks. Ja siis seame suurepärastest piltidest üles suurepärase näituse.

FOTOKONKURSS EÜE 20

EÜE FOTO TRÜ-s

Esmakursuslane, raamatukogu ootab sind!

Vastsed üliõpilased saavad end lugejaks registreerida I korrusel kl. 8—20 (laup. kl. 10—18). Kaasa tuleb võtta üliõpilaspilet ja foto (3×4 cm). Lugejapilet annab õiguse kasutada raamatukogu kõiki teeninduspunkte. Kõige olulisem neist on õppekirjanduse kojulaenutus, mis õppeaasta algul ja lõpul asub I korrusel ning on avatud kl. 10—20, laup. kl. 10—18. Uutele üliõpilastele laenutatakse õpikuid komplektidena, mis laenamist hõlbustab. Ka teaduskirjanduse kojulaenutus on üliõpilaste käsutuses. Siit saab laenata ka ilukirjandust, tellides seda hoidlast või valides kojulaenutuse juures olevalt avariiulilt.

Peale nende teeninduspunktide ootavad avarad lugemissaalid. Need on lahti kl. 8—22, laup. kl. 10—20, pühap. kl. 10—17. Esimeste kursuste üliõpilastel läheb kõige rohkem tarvis õppekirjanduse lugemissaali, kus avariiulitel on kohapeal kasutamiseks kõik õpikud. Raamatukoguga harjumine läheb hõlpsamini, kui loete läbi meie maja kasutamise eeskirjad ja lugeja meelespea.

Peale uute lugejate registreerimise toimub 1. septembrist alates lugejapiletite pikendamine. Selleks peavad eelmisel õppeaastal laenatud raamatud olema tagasi toodud. Kahjuks ei ole paljud üliõpilased kirjandust kohe pärast eksamisessiooni ära toonud, vaid on pidanud paremaks seda teha enne õppeaasta algust. Loodame, et kõik raamatud jõuavad tagasi septembrikuu jooksul.

KALJO LEPIK,
teadusraamatukogu
teenindusosakonna juhataja

ELFRIIDE LAAS

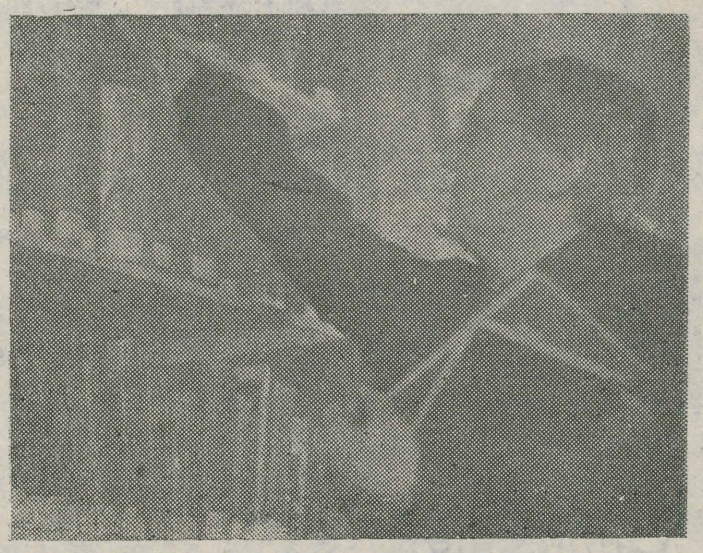

IN MEMORIAM

16. augustil lõppes kauaaegse ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogu juhataja E. Laasi elutee.

Elfriide-Heleene Laas sündis Tartus 15. juulil 1903. aastal. 1924. aastal lõpetas ta Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Keskkooli (praegune Tartu 2. keskkool), mille järel astus õppima ajalugu Tartu Ülikoolis. Ülikooli lõpetas ta 1937. aastal. Alates 1. augustist 1936 kuni pensionini siirdumiseni 1968. aastal töötas E. Laas vahetpidamata ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogus, alguses abilisena hiljem juhatajana. Koos tema poolt juhatatava raamatukoguga muutis ametipabereis korduvalt oma nime ka E. Laasi ametinimetus (juhataja, assistent, vanemlaborant, raamatukoguhoidja, juhataja), sisuliselt jäi «seminarka» ikkagi «seminarkaks» ja E. Laas selle perenaiseks. Tema ülesanne oli raamatukogu komplekteerimine, raamatute kataloogimine ja mis peamine — lugejate teenindamine. Kõik need õppejõud ja üliõpilased, kes 32 aasta jooksul kasutasid E. Laasi abi, meenutavad teda heldimusega. Oma tööd tegi ta vaikselt ja hoolsalt, oli lugejate suhtes alati tähelepanelik, oli tõeline «seminarka» perenaine. Perenaiselikud olid samuti tema töövälised harrastused — hoolitsus perekonna eest, osavõtt EAMS-i ning TRÜ naiste käsitöö ringi tööst. Hoolsast tööst räägivad ülikooli arvukad kiitus- ja tänukirjad.

Endised kolleegid

Aastaringne sõprusring

(Järg eelmises lehes ilmunule)

KAKS

Juunis 1982 peeti Rakveres ansamblite vabariiklikku tantsupidu pealkirjaga «Läänemeremaade tantsud». Ülikooli tantsijaile oli see pidu sessi ajal. Olid ju minutidki hinnas, aga meie ohverdasime kaks päeva, kui jätta treeningtunnid juurde arvamata.

Kontserti oli vaatamas ka ansambli vilistlane, Paide apteeker Rita Maripuu. Ta oli kui mäeveeru külge aheldatu. Ikka tahad ala, kus tantsuring tiirleb. Ikka tahad omade sekka, ent mis omadki, paljud sind veel mäletavad, omadele võõras. Vaid mõni üksik on veel jäänud sinu aegade tantsuringist. Ja nii pead enesele tunnistama, et oled vana, et uus vahetus on peale tulnud ja tantsib samu tantse, mida sinagi omal ajal. Ja sina istud vaid pealtvaatajana mäeveerul ringikäsi käib liigtihti silme alt läbi.

KOLM

Esmakordselt said Gagarini linna platsid eesti rahvatantsu tunda läinud aasta juulis, mil TRÜ RKA käis külas EÜE Gagarini rühmal, et eesti päevale uuslinnas õige mekk juurde anda.

Tagasiteel jäime ööd veetma ühe suure järve äärde kämpingusse. Ansambli kunstiline juht Henn Tüvel tegi lõkke üles. Tollane EPA poiss Aivar Arrak käis bussis kandle järel ning siis õpetas Henn kõigile krakovjakki ja reilendrit ja padespaani. Tagantjärele meenutasid tüdrukud veel kaua, kui kaunilt olid kõlanud kandlehelid ühe suure ja tundmatu Venemaa järve veerul, kui loojus päike ning kämpinguvahi koer lõi sekka haugatust paar. Ning Henn ise ning laulud ööst ja kõik see kokku olnud nii kena, et vägisi läinud hinges nukraks.

NELI

Me laulsime «Gaudeamust». Vabaõhuetendus «Vivat Academia» hakkas lõppema. TRÜ 350 — see tähendas kümmet esinemist. Veel oli silme ees juubelisaluut ning õhtutaevas lahvatanud hiigelkrüsanteem. Veel olid jalgades Tartu tänavanurkadel tantsitud tantsud, mängitud mängud. Veel käis silme ees ringi tuhandepäine voogav teklite ja tulede meri Raekoja platsil, veel kõlasid kõrvus ühislaulud koos linnarahvaga. Seljataga olid ka ülikooli teaduspäevad vabariigi rajoonides, sõprussõidud Lätti ja Leetu. Seljataha jäid ka kaks nädalat treeninglaagrit ajal, mil reatudeng veel vaheajarõõme nautis.

Ning treeninglaagrimälestus — Ave Priks ajalooteaduskonnast: «Esimene päev oli hirmus. Teine päev oli veel hirmsam. Kolmas päev oli kõige hirmsam. Ja siis ei tulnud öösel und, ning mõttes vihkasid seda kõike.» Ja Ave jutus oli tõde, tõde, mille teine pool sai paika «Gaudeamusega».

Tol korral olid mul seljas eesti rahvariided. Ma laulsin «Gaudeamust» põlvitades alma mater'*i ees. Ja millegipärast tundsin kurgus klompi ja laul ei tahtnud ilusasti välja tulla.*

VIIS

ENSV kultuuripäevad Kasahstanis olid võiduka lõpuni jõudnud. Tantsitud oli Alma-Atas ja Tšimkendis. Oli tantsitud hiigellaval, millesarnast meil polegi ja oli tantsitud ka tillukestel klubilavadel, kuhu kaheksa paari hädavaevu ära mahtusid. Ent kõikjal ikka saatmas vägev aplaus ja soojad sõnad. Kõikjal lauad lookas andide rohkuse all. Kasahstanis kuulsime, kuidas kõlab dombra ja proovisime, mis mekk on kumõssil. «Kasahstanis nägin ma esmakordselt elus mägesid,» rääkis Ave, «ja see oli ilus.»

Seisime lennuväljal. Päikesemaa vallutanud põhjatuul uitas mootoritemürinas ringi ning kontides ajas mõnus väsimus juuri.

Seisime sõprusringis, sest viiele meie hulgast olid Kasahstani päevad lõplikult viimased RKA-s. Oma õpetajaid ootasid Kadrina ja Jõgeva koolilapsed, teadusetegijaid ZBI ning TRÜ matemaatikute tööpaigad.

Viimased sõnad: «Ei ole meil teile anda mägede lumiseid tippe ega ole meil lõunamaalaste hingekuumust ning andide rikkust, pole meil steppide avarust. On teile kaasa anda vaid tükikene merevärvi rahvakirjalist paela. Ja alati kui seda vaatate, tuleb kõik olnu meelde.» Naksusid käärid.

Viis tundi tagasi oli üks paelatutest riietusruumis südantlõhestavalt nutnud. Keegi ei öelnud midagi — kõik said aru.

KUUS

Detsembrikuine Sveits ning NSV Liidu kultuuripäevad. Seitse kontserti mööda pisikest maad suurte mägede vahel, kaasas vaid parimad, mitmete hindajate tulest läbi käinud tantsud-laulud, tantsijad-lauljad.

Keemiadiplomand Meeme Utt rääkis: «Kauneim oli vist esimene õhtu Zürichis. Jalutuskäik vanalinna, õhtuhämarus. Tänavad ööks ettevalmistusi tegemas. Moosekandid. Käsitöölised kauplemas. 17. sajandi majade aknaist kostmas 20. sajandi muusika. Kusagil aga kõrgusid Alpid.»

Leonoora Erman on omade jaoks laulik. Lisaks on ta ka TRÜ farmaatsiakateedri vanemlaborant ja ansambli staažikaim tantsija.

Esimesel kontserdil Šveitsis väänas Leelik jala välja. «Tuljak» jäi tantsimata,» rääkis tüdruk. «Järgmisel päeval oli asi aga nii hull, et üldse tantsida ei saanud. Tuli kogu kontserti pealt vaadata.» Vaevalt, et keegi meist tahtnuks olla Leeliku olukorras, tunda, mida tema pidi tundma.

PISARAPÄRG

Kui artikli kirjutamise aegu Leelikuga juttu puhusin, küsisin ka selle nutmise asja kohta.

— «Ju on meil siis silmad nii vesise koha peal. Ei kujuta ettegi, kuidas sel kevadel ansamblist lähen. Liialt palju on siia antud, et lihtsalt ära minna.»

Ei osanud selle peale midagi kosta. Võiks ju kevadel viimases sõprusringis öelda: tüdruk, ära nuta. Aga milleks? Pisarad on ju vaid kaheksa tantsuaasta väärtus ning mõõdupuu.

Kui rumalad olid mu tarkus ja julgus, kui võtsin nõuks ühe aastaringse sõprusringi põhjal vastata, miks tüdrukud teinekord nutavad ja poisid liigtõsistena seisavad. Ei teata ju isegi. Lihtsalt tuleb midagi meelde või kratsib südames hirmsasti.

Eks ole igaüks meist laulupeo finaali või tantsupeo «Tuljaku» ajal tundnud, nagu roniksid sipelgad mööda selga... Ja äkki on nii, et enam ei saa, kuigi meel on ju tegelikult hea.

Eks lähe Leelikugi meel rõõmsaks, kui ta kõigele olnule tagasi mõtleb või ehk mõnd äärtest kulunud fotopakki sõrmitseb.

Kuid võib-olla seisab ta just täna, just praegu sõprusringis ja ansambel laulab: «Jää Lindana julgeks ja kangeks kui Kalev...»

Ring avaneb, sulgub, pöörleb.

* * *

Selle võistlusloo eest pälvis Rein Sikk ergutusauhinna.

Uusi trükiseid

Tartu Riiklik Ülikool. 1977. a. ilmunud tööde bibliograafia 1. Tartu 1983, 400 eks., 172 lk., 45 kop.

Tartu Riiklik Ülikool. 1977. a. ilmunud tööde bibliograafia 2. Tartu 1983, 400 eks., 216 lk. 55 kop.

Rein Zupping. Peavalu. Tartu 1983, 1000 eks., 84 lk., 20 kop.

Kapitaalmahutuste finantseerimise dokumentatsioon. A. Susi. Abimaterjal majandusteaduskonna üliõpilastele. Tartu 1983, 300 eks., 32 lk., 5 kop.

Harjutusülesandeid võredest ja nende kombinatoorikast. Koostas U. Kaljulaid. Tartu 1983, 300 eks., 28 lk., 5 kop.

Metsaõiguse akte. Koostanud Lembit Saarnits. Tartu 1983, 500 eks., 204 lk., 40 kop.

Juhendmaterjale ravimite sobimatuse vältimiseks. Metoodiline juhend arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna üliõpilastele. Koostanud L. Kirsch, I. Kruse, T. Hinrikus. Tartu 1983, 1000 eks., 176 lk., 35 kop.

Songs in English. Compiled by Enn Veldi. (For Language Laboratory Use Only). Tartu 1983, 300 eks., 76 lk., 15 kop.

Редакционная способность органических соединений. Том. XX. Вып. 1(69). Март 1983. Тарту 1983, 400 экз., 144 с., 1 руб.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 642. Финансово-кредитные методы управления народным хозяйством. Труды по экономическим наукам. Тарту 1983, 280 экз., 112 с., 95 коп.

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 644. Теория и история международного языка. Interlinguistica Tartuensis 2. Тарту 1983, 750 экз., 124 с., 1 руб. 40 коп.

Хозяйственное право (нормативные материалы). Составитель Э. Л. Плоом. Тарту 1983, 300 экз., 124 с., 25 коп.

Подагра. Методические рекомендации для студентов медицинского факультета, интернов и слушателей факультета повышения квалификации врачей при ТГУ. Тарту 1983, 500 экз., 24 с., 5 коп.

NB!

Järgmine ajaleht ilmub reedel, 23. septembril.

Fotodest. Toimetus palub tuua avaldamiseks ainult väga hea kvaliteediga fotosid (kontrastseid!).

UUS NÄITUS

Kunstnike majas on Lola Liivati, Ado Lille ja Kaarel Kurismaa abstraktse kunsti näitus. Oma silm on kuningas!

SHAKESPEARE

Teadusraamatukogu konverentsisaali ees saab tutvuda näitusega «Shakespeare ja tema aeg». See on Inglise kultuuriatašee kingitus TRÜ Teadusraamatukogule.

KLUBIS

Reedel, 9. septembril kl. 21 puhkeõhtu (läbi rokkmuusika koos ansambliga «Meedium»).

Laupäeval, 10. septembril kl. 21 kesköödisko neegrirütmidega.

Pühapäeval, 11. septembril kl. 21 lindimuusikaõhtu vanemate kursuste tudengitele (vanad ja uued lindid).

KOHVIKUS

Laupäeval, 10. septembril ja pühapäeval, 11. septembril disko.

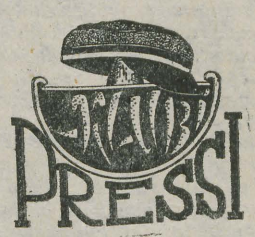

Kohtume jälle tuleval reedel, see on 16. septembril kell 15.

Toimetaja V. SOOTAK

Neile, kel kätt ja silma

Ülikooli klubi kuulutab välja **sümboolikakavandite konkursi.** Kavandi võib teha piktogrammina, idee võib tulla aga ka loodusest (nagu näiteks suitsupääsuke noortemaja «Sõprus» sümbolina) või mõnest muust eluvaldkonnast. Eesmärgiks on saada lööv, meeldejääv ja esinduslik sümbol, mida klubi saaks kasutada «firmamärgina» oma ürituste reklaamis ja läbiviimisel, samuti mitmesuguse atribuutika märgistamisel.

Tuśiga joonistatud kavandid, millele märgitagu ka mõõdud, tuleb tuua või saata ülikooli klubisse Tähe tn. 3 **hiljemalt 31. dets. 1983. a.** Autoriandmed (nimi, elukoht, tegevusala) lisatagu kinnises ümbrikus. Konkursi võitnud kavandi loojale paneb klubi auhinnarahana välja **100 rubla.**

Õnnelikku mõttevälgatust ja kindlat teostajakätt kõigile konkursil osalejaile!

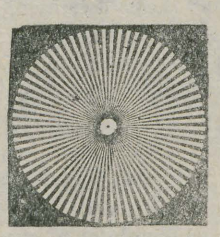

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3001. MB-08453.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (1347) Reedel, 23. septembril 1983 XXXV aastakäik

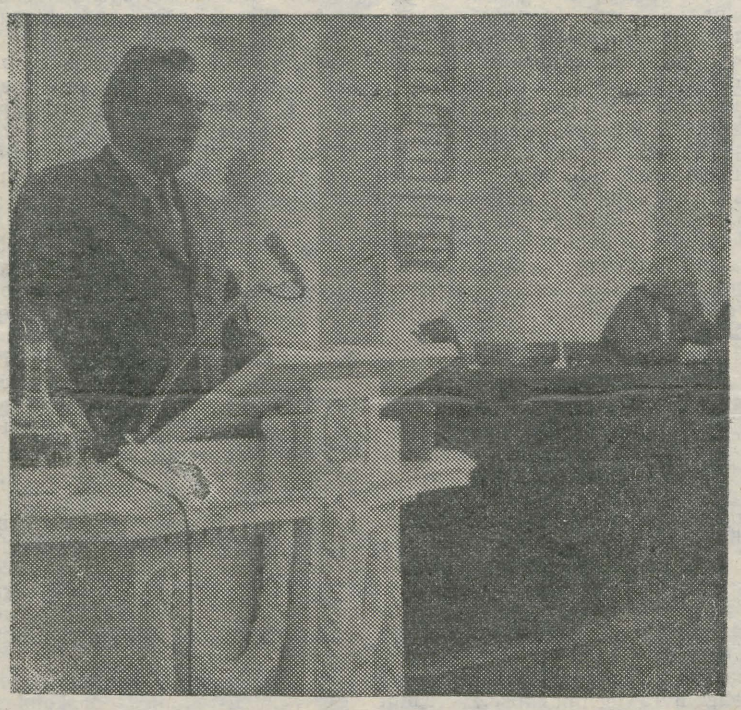

● Viimasel poliitpäeval esines ülikooli kollektiivile EKP Keskkomitee sekretär Artur-Bernhard Upsi.

ARVO VIILUPI foto

Poliitpäeval

14. septembri poliitpäeval esines ülikooli aulas EKP Keskkomitee sekretär Artur-Bernhard Upsi. Ettekande teemaks olid põllumajanduse põhiprobleemid. Põhiseisukohti:

- põllumajandusliku tootmise stabiilsus tuleb tagada nii erinevatel aastatel kui erinevates majandites, mahajäämus pole tingitud mitte alati halvemast tööst, vaid vahel ka halvemast majandamistingimustest, näiteks kehvast maast; mõistliku abiga nõrgematele ning tugevamate majandite tulu osalise ümberjaotamisega saab mõndagi paremaks muuta;
- palju abi loodetakse agrotööstuskoondistelt;
- endiselt põhjustavad muret masinad, need kas pole kohased meie kivistele põldudele või on lihtsalt lohakalt tehtud;
- Eesti põllumeeste saavutused paistavad silma terves Nõukogude Liidus, see on tingitud ka näiteks maaviljeluse ja loomakasvatuse teadusliku uurimise instituutide tõhusast tööst, üldiselt aga meie maainimese põlisest töökusest;
- rõõmustav on põllumajandustöötajate arvu stabiliseerumine.

Homme laupäevakule!

Komsomoli- ja noortelaupäevaku kohta saime ülikooli komsomolikomitee õiguskasvatuse sektori juhatajalt, õigusteaduskonna III kursuse üliõpilaselt Andi Kasakult teada järgmist: «Sellest laupäevakust võtavad osa kõik esmakursuslased. Kõige rohkem töötab neid Valga rajoonis — 290. Laupäevakutööd teevad ka Tartu, Põlva ja Rakvere rajooni majandites olevad tudengid.

Ülejäänud üliõpilased lähevad laupäevakule hiljem. Siis, kui tarvis Toomemägi lehtedest ja muust prahist puhtaks teha.»

EKP TRÜ komitees

19. septembri koosolekul:

- arutati ja kinnitati EKP TRÜ komitee selle poolaasta tööplaan;
- oli kõne all TRÜ parteiorganisatsiooni V konverentsi korraldamine (see toimub kolmapäeval, 2. novembril kl. 14);
- arutati kaadriküsimusi ning autasustamisi;
- NLKP liikmekandidaadiks võeti raamatupidamise kateedri stažöör-uurija Marina Babaitšuk.

NB!

● Teisel leheküljel on täna lugeda EKP TRÜ komitee sekretäri dots. Advig Kirise artikkel TRÜ parteiorganisatsiooni ettevalmistumisest oma konverentsiks.

Laupäeval on koos eesti filoloogid

Homme avab ülikooli aula oma uksed eesti filoloogia osakonna vilistlastele. Algavat kokkutulekut lahutab eelmisest selletaolisest peaaegu kaks aastakümmet. Vahepeal on jõudnud osakonna lõpetanute hulk kahekordseks kasvada ja õppejõudude põlvkond vahetuda. Tava puudumine tekitas kokkukutsujais kahtluse: kas leidub küllalt palju neid, kes jätaksid argipäeva sinnapaika ja tuleksid pidumeeleolus oma suurkooli — vaatama, kuulama ja tundma end taas Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasena. Nüüd on korraldajate kahtlused hajunud — tullakse.

Kokkutuleku mõte sai tuge ülikooli 350. aastapäeva pidustustest ja homne vilistlaspäev ongi mulluse juubeli vahetuks jätkuks. Ent selle suursündmuse kõrval tuleb esile tõsta mitte küll nii ümmarguse arvuga, aga eesti filoloogile lähedast tähtpäeva. **Täna täitub 180 aastat eesti ja soome keele lektori ametikoha asutamisest Tartu ülikoolis, 180 aastat tagasi jõudis ülikooli eesti keel.** Oli möödunud 171 aastat ülikooli asutamisest, enne kui auditooriumi astus eesti keele lektor. Ja kulus veel 116 aastat, enne kui Tartu ülikoolis hakkas õpetuskeelena kõlama eesti keel, hakati koolitama emakeeleõpetajaid ja õpetama eesti filoloogiat.

Tollal, päris alguses õpetas lektor maakeele algeid saksa soost teoloogiaüliõpilastele. Kolmkümmend kaheksa aastat hiljem pidas eestlasest lektor Dietrich Heinrich Jürgenson esimesed loengud eesti kirjanduse ajaloost, mõned aastad selle järel lektor Friedrich Robert Faehlmann esimesed teaduslikud loengud eesti keelest. Siis tuli Mihkel Veske ja tõi Tartu ülikooli soome-ugri keeleteaduse. Elu on läinud vääramatult edasi. Vaevalt mõistis Faehlmann laupäeva õhtuti kella neljast kuueni eesti keelt õpetades aimata, et saja viiekümne aasta pärast töötab eestikeelses Tartu ülikoolis eesti filoloogia osakond, kus õpib eesti keelt ja kirjandust üle neljasaja üliõpilase, õpetab kolm kateedrit üle kolmekümne õppejõuga (neist seitse professorit), et sellestsamast ülikoolist on saanud soome-ugri keelte, eesti keele, eesti kirjanduse ja rahvaluule tunnustatud uurimiskeskus. Püüdke tunnetada saja kaheksakümne aastast teed.

Homne vilistlaspäev algab kell 11 konverentsiga aulas. Sõna on antud enamasti noorematele õppejõududele ja tähelepanu keskpunkti seatud **kooliõpetuse aktuaalsed probleemid.** Professorkonda esindab **Eduard Laugaste**, kes selgitab rahvateaduse olemust ja selle uurimise ülesandeid tänapäeval. Õpetaja **Ele Lõhmus** käsitleb lüürika ja kooli vahekorda, tänavuse vastuvõtueksamikomisjoni esimees dotsent **Reet Kasik** teeb kokkuvõtte TRÜ üliõpilaskandidaatide emakeeleteadmistest 1983. aasta sügisel, dotsent **Haldur Õim** teemaks on keele suhtlusfunktsioon emakeeleõpetuses, dotsent **Tõnu Seilenthal** jälgib soome-ugri keelte sugulust kaasaja keeleteaduses.

Õhtupoolikul tutvutakse ülikooli uusehitustega. Kell 17.30 kogunetakse Raadi kalmistu väravasse, et siis üheskoos mälestada Tartu mullas puhkavaid õppejõude prof. Johannes Voldemar Veskit, prof. Villem Alttoad, dots. Karl Abenit, dots. Richard Kleisi, dots. Jaak Põldmäed, mehi, kes on paljudele vilistlastele oma teadmisi jaganud. Austatakse ka neid, kes seisid eesti filoloogia pika tee alguses ja keskpaigas esimesest lektorist Friedrich David Lenzist esimese professori Jaan Jõgeverini. Vilistlaspäeva lõpetab ball «Vanemuise» kontserdisaalis.

Alma mater on kaua oma lapsi külla oodanud. Ja kui nad lõpuks tulevad, siis on ta südamest rõõmus ja õnnelik.

Tere tulemast, eesti filoloogid!

Prof. HUNO RÄTSEP,
eesti filoloogia osakonna
juhataja

● Tuttavad näod, eks ole. Nemad ootavad teid ka täna. Tere jälle!

Moskva Riikliku Ülikooli suursugune peahoone tähistas tänavu oma valmimise 30. aastapäeva. 15. märtsil 1948. aastal võttis NSV Liidu Ministrite Nõukogu vastu otsuse MRÜ uue hoonetekompleksi rajamiseks Lenini mägedes. Juba sama aasta 20. detsembril algasid tööd. Peahoone projekteeris grupp tolleaegseid nimekaid arhitekte eesotsas L. Rudnevi, S. Tšernõševi, P. Abrossimovi ja A. Hrjakoviga. Agaralt osalesid ka ülikooli õpetlased. Ehitustööd kulgesid enneolematu kiirusega — nelja ja poole aastaga kerkis Lenini mägedesse terve linnake. Ülikooli ehitati nii päeval kui öösel. Andeka inseneri V. Nassonovi ettepanekul sai gigantse rajatise «skeletiks» originaalselt konstrueeritud teraskarkass. Kasutati uusimaid materjale ja moodsaimat tehnoloogiat, mis tol ajal üldse ehitajate käsutuses oli. Kümned meie kodumaa erinevais linnades paiknevad tehased ja vabrikud tootsid ülikoolile kõike vajaminevat. Hoonestiku kunstilisse kujundamisse kaasati 70 parimat skulptorit. Ülikoolile anti kõik parim — pronks, marmor jm. Peasissekäiguni viib lai graniittrepp. Selle külgedel on skulptuurid, ühel pool noormees, teisel pool neiu (autoriks kollektiiv V. Muhhina juhtimisel). Mitmesugused tornid ja tornikesed, mille otsas paiknevad kellad ja baromeetrid roostevabast terasest numbrilaudade ning pronksist numbritega, annavad ilmekalt edasi ajastule omast hõngu.

Peahoone sisemusestki võiks rääkida lõpmatult. Esmajoones väärib tähelepanu suur aula. Võimsad sambad, pompoossed lühtrid, hääletult avanevad ja sulguvad massiivsed uksed. Aula projekteerinud arhitekt J. Somov on püüdnud sellele anda ainukordset, uhket ja helget pidulikkust. Ning terve selle arhitektuurisümfoonia raputavaks lõppakordiks on kuulsa kunstniku P. Korini loodud mosaiikpannoo.

1953. aasta 1. septembril toimunud pidulikul avamiitingul lausus MRÜ tollane rektor akadeemik I. Petrovski: «Nende Moskva ülikooli uute hoonete avamine on kirkaim lehekülg tema peaaegu 200-aastases ajaloos.» Too päev 30 aastat tagasi sai tõeliseks nõukoguliku hariduse ja kultuuri pidupäevaks. Juba varahommikust saati täitsid tohutud rahvahulgad peahoone-esist väljakut. Ergavpunane lint lõigati läbi ning kell 12 päeval kõlas vastvalminud auditooriumides esimene loengukell.

(«Московский университет»)

*

Mongoolia Rahvavabariigis moodustavad naised 50,1% elanikkonnast. Kõrgharidusega inimeste hulgas on naisi 32,8%. Tudengeist ja keskeriõppeasutuste õppureist moodustavad tütarlapsed 45%.

(«Монголия»)

*

Birma võimud osutavad suurt tähelepanu riigi haridussüsteemi arengule. Neljanda neliaastaku programmi elluviimisel (1982/83—1985/86) plaanitsetakse avada 2000 alg-, 70 kesk- ja 25 kõrgkooli. Maa kõrgkoolides võetakse juba tõsiseid meetmeid, et hakata teadlastele ja õppejõududele omistama teaduslikke kraade. 1984/85. õppeaastal kehtestatakse uued õppeprogrammid, mille sihiks on otsustavalt tõsta haridustaset Birmas.

(«Азия и Африка сегодня»)

*

Budapesti Karl Marxi nimelises Majandusülikoolis avati hiljuti uus raamatukogu, mis mahutab pool miljonit köidet. Kolmekorruseline hoone võib korraga vastu võtta 500 külastajat.

(«Вечерние новости»)

Otsinud MARTIN KOBRASTE

Kokkuvõtteid tehes

ADVIG KIRIS,
EKP TRÜ Komitee sekretär

Ülikooli parteiorganisatsioonis hakkab lõpule jõudma järjekordne aruandeperiood. See algas kevadsemestril aruande- ja valimiskoosolekutega 38 parteigrupis ja 15 teaduskonna parteiorganisatsioonis ning lõpeb 2. novembril TRÜ parteiorganisatsiooni V konverentsiga.

● **Aruandluse kulg parteigruppides, teaduskondades ja allasutuste organisatsioonides** annab tunnistust sellest, et enamik ülikooli kommuniste on õigesti mõistnud selle etapi suurt tähtsust parteiorganisatsiooni elus, suhtunud sellesse tõsiselt ja vastutustundega. Edaspidise töö kavandamisel lähtuti kõikjal partei suunistest korra kindlustamiseks ja distsipliini parandamiseks, parteilise juhtimise tõhustamiseks ja kohuse- ning vastutustunde süvendamiseks. Esinevatesse puudustesse suhtuti kriitiliselt.

Aruandekoosolekutel käsitletud probleemid hõlmasid kogu kasvatustööd, õppeprotsessi ja majandustegevust. Suhteliselt tagasihoidlikumaks jäi teadustöö probleemistikule pühendatud tähelepanu. Võib oletada, et see ei peegelda mitte niivõrd teadusliku töö parteilise juhtimise probleemide puudumist, kuivõrd teistes töö valdkondades üleskerkivate küsimuste suuremat aktuaalsust.

Kõige enam tähelepanu nii aruannetes kui sõnavõttudes pühendati **õppe- ja kasvatustöö küsimustele.** Oldi mures õppetöö kvaliteedi pärast, otsiti teid selle parandamiseks ja puuduste kõrvaldamiseks. Kui ülikoolis tervikuna on õppetöö tulemused viimaste aastate jooksul stabiliseerunud ja teaduskonniti ilmutanud ühtlustumise tendentsi, siis ometi ei ole veel kõikides teaduskondades ja osakondades, kursustest ja õpperühmadest rääkimata, suudetud saavutada häid tulemusi, mis rajaneksid tugeval õppedistsipliinil, üliõpilaste kõrgel teadlikkusel ja vastutustundlikul töössesuhtumisel, õpetamise metoodika täiustamisel ning õppejõu- ja dekanaadipoolsel nõudlikkusel. Kevadise eksamisessiooni hinded näitavad õppeedukuse langust ajaloo- ja füüsika-keemiateaduskonnas, eriti füüsikaosakonnas. Jättes siinjuures täiesti kõrvale arutlused õppeedukuse näitaja sisulisest väärtusest, tuleb kummatigi tunnistada ebanormaalseks olukord, kus iga viies või isegi neljas üliõpilane ei soorita eksamisessiooni. Just sellised olid kevadsemestri tulemused vene õppekeelega rakendusmatemaatika (75,7%), füüsika (78,7%) ja kaubandusliku raamatupidamise (80,8%) erialadel. Ainult veidi paremini läks ajaloo ja keemia erialadel (84,1 ja 84,8%).

Õigus on nendel parteiorganisatsioonidel, kes vaatlevad õppetööd lahutamatus seoses kogu kasvatustööga. Nii tegid seda oma aruandekoosolekul näiteks majandus- ja kehakultuuriteaduskonna kommunistid. Positiivsed nihked õppetöös on võimalikud ainult tõsise töössesuhtumise ja teadliku distsipliini juures. Neid ei ole võimalik saavutada käsu korras ja üksnes organisatsiooniliste meetmetega.

Kuid samal ajal on just kasvatustöö tõhustamiseks küllaltki palju reserve, mille hulgas võib esimesena nimetada kollektiivi (kursuse, õpperühma) enese omavalitsuslikku jõudu. Väga sageli vaadeldakse ja vaadeldi aruandekoosolekuil üliõpilaskollektiivi ja tema komsomoliorganisatsiooni vaid kui objekti, kelle juhtimisele on suunatud dekanaadi, parteiorganisatsiooni ja õppejõudude kõik jõupingutused. Igapäevases praktilises töös tähendab see aga taandumist administreerimisele ja kasvatustöö kompleksuse nõude ignoreerimist. Tundub, et kohati hakatakse leppima oma kollektiivi komsomoliorganisatsiooni inertsusega, tema juhtiva osa nõrkusega. Mille muuga seletada asjaolu, et mõne teaduskonna parteibüroo (bioloogia-geograafiat., matemaatikat.) aruandes ega aruande arutamisel ei peetud vajalikuks käsitleda komsomoli parteilist juhtimist. Samal ajal on ilmne, et just komsomoliorganisatsiooni juhtiva osa suurendamine, tema võitlusvõime ja vastutustunde tõstmine nõuab praegu meie kõikide kommunistide väga tõsist tähelepanu. Ülikooli parteiorganisatsiooni kauaaegsed kogemused on näidanud, et komsomoli aktiviseerimisega tagatav üliõpilaskollektiivi omavalitsuslike algete äratamine ja nende õige parteiline suunamine on praktiliselt ainus tee selle kollektiivi tegevuses vähegi püsivate positiivsete tulemuste saavutamiseks. Administratiivsete meetoditega võib saavutada ainult ajutist efekti.

Tähtis koht kommunistide arupidamistes oli **ideoloogiatööl.** Põhjalikult vaeti seoses valdkonnas tehtut, enesekriitiliselt kaaluti vajakajäämisi ja otsiti reserve. Eriti üksikasjalik oli ideoloogiatöö käsitlus arsti- ja ajalooteaduskonna aruannetes.

Kogu aruandeaasta ideoloogiatöö ilme määras **NSV Liidu moodustamise 60. aastapäev,** millele olid pühendatud ülikooli kõik ideoloogilist laadi üritused. Selle suure tähtpäevaga seondus ka **ülikooli asutamise 350. aastapäeva tähistamine,** mis seadis ülikooli kollektiivi ja parteiorganisatsiooni ette eriti vastutusrikkad ülesanded. Nii ülikool tervikuna kui teaduskondade ja muude allasutuste kollektiivid tulid nende ülesannetega edukalt toime. See näitas, et tõsiselt oma kohustustesse suhtudes, vastutust täielikult tunnetades ollakse paljuks võimelised. Kuid juubelijärgne periood ei saa anda meile põhjust endaga rahuloluks. Vastupidi — see suur tunnustus, mida partei ja Nõukogude valitsus ülikoolile avaldasid, kohustab meid töötama veelgi paremini.

Ka ideoloogiatöös tõi aruandeperiood välja rea olulisi reserve. Väga vähe on poliitilise kasvatustööga koormatud komsomoliorganisatsioon. Poliitinformatsioonid kursustel (rühmades) toimuvad enamasti juhuslikult, kohati ei toimu üldse või on nende organiseerimise raskus üle kandunud kursusejuhendajale. Ülikoolisiseses loengulises töös kasutame vähe oma üliõpilaslektoreid ja õppejõude. Rahvusvaheliste suhete ringi töö peaks olema suunatud rohkem ülikooli oma kollektiivi teenindamisele. Kuigi ühtne poliitpäev on muutunud ülikooli kollektiivi poliitilise kasvatustöö loomulikuks koostisosaks ja võimaldanud töötajatel kohtuda terve rea vabariigi juhtivate partei- ja riigitegelastega, on ka selle paremaks korraldamiseks veel palju võimalusi, eriti teaduskondade jt. allasutuste tasandil.

Need on vaid mõned probleemid, mille lahendamine seisab ees ülikooli parteiorganisatsioonide äsjavalitud büroodel koostöös TRÜ parteikomiteega. Nendega kahtlemata ei ammendu kasvatustööga seonduv probleemistik. Nende ja paljude teiste aruandeperioodil üleskerkinud küsimuste lahendamisest sõltub meie töö efektiivsus ja kvaliteet spetsialistide ettevalmistamisel. Selged suunad töö tõhustamiseks annavad meile NLKP Keskkomitee 1982. aasta novembripleenumi ja käesoleva aasta juunipleenumi materjalid.

Mitme teaduskonna, aga ka teiste allasutuste büroode aruannetes ja kommunistide sõnavõttudes oli juttu ruumikitsikusest. Neli teaduskonda on sunnitud õppetööd tegema kahes vahetuses. Samuti kannatab teadustöö, raskendatud on majandusülide ja administratiivaparaadi tegevus, puudu on ühiselamukohti. Probleem ei ole uus ja selle lahendamiseks on viimastel aastatel osutatud ülikoolile märkimisväärset abi. Meenutagem: teadusraamatukogu, õppe- ja spordikompleks, auditooriumikorpus. Valmimisjärgus on botaanikaaia palmihoone. Kuid samal ajal peab nentima, et esimesed sõjajärgsed õppehooned ehitati ülikoolis alles 70-ndatel aastatel, et ülikooli areng on olnud märgatavalt kiirem tema materiaalse baasi arengust ning et ühel ja samal ajal amortiseeruvad vanad hooned seavad ülikooli ette üha uusi ja uusi probleeme. Praegu tegeleb rektoraat bioloogide (botaanikaaia) ruumide avariiolukorraga. Lahendamisel on majandusõue probleem. Otsustamisel on ühe õppehoone ehitamine, head perspektiivid on arsti- ja majandusteaduskonna olukorra parandamiseks. Maarjamõisa taotletakse veel ühe ühiselamu ehitamise alustamist 1985. aastal.

Seni aga peavad vastavad administratiivülilid koos parteibüroodega rangelt kontrollima olemasolevate pindade pidevat ja otstarbekat kasutamist ning ühiselamute elanike heaperemehelikku suhtumist oma ühiskodu ruumidesse.

● **Praegu toimub teaduskondade ja allasutuste parteiorganisatsioonides delegaatide valimine TRÜ parteiorganisatsiooni V konverentsile.** Ei ole kahtlust, et nendeks saavad kommunistid, kes toovad konverentsile kaasa mitte üksnes oma probleemid ja nende nägemise oskuse, vaid ka aktiivse töömeeleolu, värsked ideed ja julged ettepanekud meie ühise töö paremustamiseks NLKP Keskkomitee novembri- ja juunipleenumi otsuste vaimus.

TRÜ rahvakontrollipeagrupis

● **Semestri tööplaanid valmis**

● **TRÜ rahvakontrolli tööga tutvus ENSV Rahvakontrollikomitee osakonnajuhataja H. Sisask**

● **15. septembril toimus rahvakontrolli kevadisel konverentsil valitud uue peagrupi büroo sügisese töösemestri esimene koosolek.**

Arutati ja võeti vastu peagrupi, selle büroo ja sektorite tööplaanid. Õppe- ja teadusliku töö sektor (juhataja prof. R. Looga) jätkab endiselt õppe- ja teadustöö kontrolli. Majandussektor (juhataja vaneminsener K. Talja) võtab muu hulgas kontrolli alla ka elektri- ja kütteenergia kokkuhoiu ning ülikooli hoonete (eriti Nooruse t. õppehoone) ettevalmistamise talveks. Koos olme- ja sanitaarsektoriga (juhataja dots. J. Pärnat) valmistatakse büroo ühele oktoobrikuu koosolekule ette küsimus TRÜ vana kohviku ja söökla avamisest.

Organiseerimistöö sektor (juhataja dots. L. Saarnits) kavandas ülikooli allüksuste 16 rahvakontrollgrupi ja 4 kontrollposti töö koordineerimise, aktiivi õpetamise, kontrollorganite töö tihendamise, otsuste täitmise kontrolli jmt. üritusi.

● **TRÜ rahvakontrolliorganisatsiooni külastas Eesti NSV Rahvakontrollikomitee osakonnajuhataja H. Sisask.** Pärast tutvumist ülikooli rahvakontrolli tööga järgnes põhjalik mõttevahetus tehtu üle EKP TRÜ komitee sekretäri A. Kirise juures. Saadi asjalikke juhiseid ning soovitusi.

Teaduskondade jt. allüksuste rahvakontrolligruppides on lõpule jõudnud töö planeerimine uueks semestriks.

Rahvakontrolli täiendavad ülesanded on seotud ka töökollektiivide seaduse vastuvõtmisega ning töötajate osatähtsuse suurendamisega töökollektiivi juhtimisel.

Geograafiatudengid Soomest

Neli päeva kestnud õppereisi Eestisse tegid 22 Turu ülikooli geograafiaüliõpilast akadeemik Olavi Granö juhendamisel. Tartus vaadati ülikooli peahoonet, ajaloomuuseumi ja teadusraamatukogu. Vanemuise tänava õppehoones, kus üle 70 aasta tagasi õpetas eesti keeles geograafiat külalisakadeemiku isa prof. Johannes Gabriel Granö, kohtuti geograafiaosakonna õppejõudude ja üliõpilastega. Külalistele anti ülevaade meie õppetööst ja osakonna traditsioonidest. Suurt huvi äratasid meie praktikad, millest näitasime soomlastele ka slaide. Külaskäiku jääb meenutama J. G. Granö 100. sünniaastapäevaks tehtud mälestusmedal.

HEINO MARDISTE

● **Akadeemik O. Granö (paremal) annab üle mälestustahvli.**

ILJA KALA foto

TÄNU

Kohtla-Järve rajooni «Kaljuranna» kolhoosist saabus ülikooli meeldiva sisuga kiri. Selles tänatakse TRÜ malevarühma, kes tegi suvel mitmeid töid ning aitas ka muinsuskaitseobjekte tähistada, kalmistuid korrastada, lasteaeda remontida jm. Aukirja ja preemia pälvisid rühma komandör **Andrus Soopalu** (arstit. III k.), komissar **Aili Kruusa** (arstit. III k.) ja liige **Marge Valner** (eesti fil. III k.).

Rakvere rajooni Laekvere sovhoosi juhtkonnalt tulnud kirjas palutakse tänu avaldada tubli töö eest Muuga rühma arstile **Eve Mõttusele** (ped. VI k.) ja rühma liikmele **Külli Mannile** (ravi V k.).

Professor Ants Rulli 75

16. septembril sai Eesti NSV teeneline arst, meditsiinidoktor professor Ants Rulli 75-aastaseks.

A. Rulli on sündinud Viljandimaal. 1928. aastal lõpetas ta Viljandi maakonna gümnaasiumi ning 1936. aastal Tartu Ülikooli arsteteaduskonna. Pärast ülikooli lõpetamist oli ta ülikooli haavakliinikus assistent, kirurg Võrus ja Viljandis. Alates 1945. aastast töötas professor Ants Rulli arstiteaduskonnas kateedrijuhatajana, 1945—1952 ja 1956—1974 üldkirurgia kateedris ning 1952—1956 teaduskonnakirurgia kateedris. 1974. aastast on A. Rulli üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedri professor ning paaril viimasel aastal konsultant-professor.

1947. aastal kaitses A. Rulli edukalt kandidaadiväitekirja «Respiratoorsest arütmiast vagotoomia puhul». Dotsendikutse anti talle 1949. aastal. 1960. aastal valmis A. Rullil doktoritöö «Hemodünaamika paikse tuimestusega opereeritavatel haigetel», mille kaitses samal aastal. 1971. aastal omistati talle professorikutse.

Juubilar on olnud teerajajaks eesti rindkerekirurgias (nii südame- kui kopsukirurgias), olles esimene, kes hakkas nende probleemidega süstemaatiliselt tegelema. Eriti suure panuse andis ta kopsukirurgia kaasaegsete ravivõtete rakendamisse. Tähelepanu väärivad ka tema tööd vereringe uurimisel. A. Rulli konstrueeris tonointervallograafi süstoolse ja diastoolse vererõhu pidevaks registreerimiseks. Aparaati demonstreeriti ka NSV Liidu Rahvamajandussaavutuste Näitusel Moskvas.

Pedagoogilist tööd alustas A. Rulli juba 1936. aastal kohe pärast ülikooli lõpetamist. Ta on õpetanud tuhandeid tulevasi arste, jaganud neile oma praktilisi kogemusi. Ta on mitme õppevahendi looja ning õpiku «Üldkirurgia» üks autoreid. Juubilar on juhendanud ja oponeerinud paljusid kandidaadi- ning doktoriväitekirju.

Teadusliku, pedagoogilise ja kliinilise töö kõrval on professor Ants Rulli aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust ja administratiivsest tööst. Kohe pärast kinnitamist üldkirurgia kateedri juhataja kohale 1945. aastal reorganiseeris ta kiiresti sõjakeerises hävinud kirurgiahaigla ja oli selle peaarst.

A. Rulli on korduvalt olnud Tartu Teadusliku Arstide Seltsi, hiljem Tartu Kirurgide Seltsi esimees. Ta on olnud ENSV Kirurgide Seltsi juhatuse ja ENE ühiskondliku toimetuse liige.

Oma täpsuse, töökuse ja nõudlikkusega nii iseenese kui kolleegide ning üliõpilaste vastu on prof. A. Rulli võitnud lugupidamise ja austuse.

Tervitame sõbralikku, alati abivalmis ja heatahtlikku juubilari ning soovime talle tugevat tervist!

Kolleegid üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedrist.

Selle pildi lugu

Seni kuni puud vaid eemalt paistsid, näisid nad lihtsalt tiheda rohelise vaibana. Oleksin tahtnud lausa bussiaknast pehmesse kattesse kaduda. Nii kutsuvad, pehmed näisid nad. Ligitõmbav salapärasus kaob, kui tee puude vahele jõuab. Uudishimu mitte. Niikaugele kui silm näeb, on puudealune lage, alusmetsata. Puuladvad aga üksteise kõrval nõnda tihedalt, et ei lase päikestki läbi.

On aeg kaotada üldmõiste «puud» ning laskuda konkreetsusesse. Jutt on pöökidest, pöögimetsast. Selles uudistajad aga loodushuvilised. Täpsemalt ENSV Looduskaitse Seltsi ja Tartu üliõpilaste looduskaitseringi aktivistid. 1. septembri lehes lubatule lisaks nüüd siis pöökidest. Ega seal metsa all nii lihtne pilti teha olegi. Valgust vähe. Valgust ei jätku ka väikestele pöökidele, sestap puudealune nii hõre ongi. Sellepärast on ka nende metsade kaitset tarvis.

Pöök, mis hinnalist puitu annab, hakkas kaduma. Teda oli liiga palju maha raiutud. Karpaatide looduskaitseala moodustati 1968. aastal Ugolis. Seal on säilinud kõige võimsamad metsad. Koos kaitseala töötajaga sammusime metsa all terve hommikupooliku. Tema viis meid ka lubjakivis asuvate karstikoobaste juurde. See oli meie ekskursioont kõige elamuslikum päev. Ise astuda, tunnetada oma jõudu ja väsimust, mäeharjal ahmida vaatevälja avarust. Ja siis õhtul nii rammestunult telki jõuda, et silm kohe kinni vajub.

VARJE SOOTAKI tekst,
DANIEL MAASINGU foto

KUNST

Järelmõtteid ühest suvisest näitusest

Meie kunstipublikul oli järjekordselt võimalik tutvuda grupi Tartu noorte kunstnike töödega. E. Õunapuu ja I. Kruusamäe on ehk juba rohkem tuntud, J. ja E. Luik vähem.

I. Kruusamäe *esitas läbilõike oma nelja aasta loomingust. Suur osa töid on küll varem nähtud, kuid koos uutega mõjuvad siiski värskelt. Milline on I. K. maailm, mis teda erutab ja mida tahab ta öelda? Mitmel puhul on Kruusamäele ette heidetud välist efektitsemist ja sisemist tühjust. Vaadelgem tema töid siiski veidi lähemalt. Mida sümboliseerib pruun, kõrbenud taust pildis «Murelik lapsepõlv»? Kas ei ennusta see globaalkatastroofi, nagu see juba on toimunud «Suitsutunnis», milles me ei näe ühtki rohuliblet, ei midagi elavat, vaid roostes rauda, pragunenud kummit, suitsu. Kas ei mõtle tumedale tulevikule ka noor naine pildilt «Mida teha?»: maali raamis algab praole suunatud pilk, otsekui sümboliseeriks millegi murdumist, katkemist. Samale näivad viitavat ka pragunenud maastikud «Kivistumises» ja «Loodusõnnetuses». I. K-l on tähelepanu jätkunud teistelegi ühiskondlikele nähtustele, sealhulgas inimestevahelistele suhetele («Vendlus», «Kontakt», «Kevadine koolivaheaeg»). Portreedest võib õnnestunumaks pidada «Kütioru vaadet» (eksponeeritud ka vabariiklikul noortenäitusel Tallinnas) ja «Ervin Õunapuud». «Kodu-käija» jääb väheveenvaks. «Legend» (Miljard Kilgi portree) on varasem töö (1980) ja teenitud tähelepanu juba leidnud.*

Tööga «Viil ja kellu» tuleb hästi esile huvitav joon I. K. loomingus — oskus ühendada realistlikku puhtabstraktsionistlikuga. See võte on pildis leidnud eriti õnnestunud lahenduse. Keegi pole küll iial näinud niisuguseid ehitusplokke, kuid kujutagem neidsamu plokke ette tavaliste hallidena — ja pilt kaotab kohe oma võlu. Sama võtet — realistliku ja abstraktsionistliku ühendamist — kohtame vähemal määral ka teistes töödes: «Vaikus», «Murelik lapsepõlv», «Vendlus». Huvitav oleks näha Kruusamäelt puhtabstraktsionistlikke kompositsioone. I. K. teosed sisaldavad kindlat sõnumit, tuleb vaid osata seda leida. Vaeva tuleks kunstnikul näha aga maalimistehnika täiustamisega.

E. Õunapuu *on samuti noorema põlvkonna kunstnik, kes meie näitustel juba mõnda aega esineb ning on suutnud küllalt lühikese aja endast rääkima panna nii kiitvalt kui lausa mahategevalt. Temalt oli kahe viimase aasta looming. Meenutuseks, et E. Õ. personaalnäitus toimus Tartu Kunstimuuseumis juunis-juulis 1982. E. Õ. kunstist rääkides on saanud tavaks viidata tema puhul Boschi mõjudele ja mainida, et E. Õ. kordab end jälle. Nii häälestatakse asjasse vähem pühendatud vaataja paratamatult kunstniku kogu loomingu suhtes negatiivselt. Veidigi süvenedes Õunapuu temaatikasse ja sümbolite keelde võime veenduda, et Boschiga on sarnasus parimal juhul vaid puhtjuhuslik.*

Seekord välja pandud 15 tööd moodustasid otsekui omavahel seotud stseenide rea inimese elust. Selles jadas on kõike: sündi, surma, imestust, õudust, rahu, vaikust. Rida algab pildiga «Empire State Building» — inimene vaatab päranisilmi enda ümber, avastab seda endale — ja lõpeb «Viimse pilguheiduga» — äraminejate filosoofilise, veidi sarkastilise tagasivaatega kogu kaduva maailma rabelemistele. Kaks nimetatud tööd on E. Õ-le võrdlemisi ebatüüpilised. Tundub, et lõpuni läbi töötamata, kuid sellises kontekstis nad oma ülesande täidavad. Üldse tundub selles väljapanekus olevat kõige vähem tüüpilist Õunapuud. Vaatleme kasvõi tööd «Kohtumised ajas», milles autori traditsioonilised kujundid on äkitselt ühendatud tükikesega Elmar Kitse 1939. aastal maalitud «Figuurist tooli ja lilledega». Siin aga oleks tahtnud näha veidi rohkem läbimõeldust. Praegusel kujul mõjub selline ühendus liialt järsu ja toorena. Pildil «Teekonna lõpp» on E. Õ. tema kohta liiga suure otsekohesusega kõik välja öelnud, jätmata vaatajale ainet mõistatamiseks, mida aga kuhjaga pakub näiteks «Hülgepüük Roomassaares». Väljapaneku tugevamateks töödeks võib kahtlemata pidada «Moonduvaid vähke» ja «Keskpäeva lagendikul». Vähkidega seostub seletamatu kõhedustunne — miks nad lendavad? Kuhu? Kelle juurde? «Keskpäev lagendikul» on autori enda sõnade järgi visioon Ruhnu saarest. Vist oleks tulutu püüda leida E. Õ. maailmanägemisele ühest ja kõigile vastuvõetavat seletust. Seda enam, et on üldiselt teada: alati ei ole ka kunstnik ise hiljem kindel, mille ajel ta ühe või teise teose loonud. E. Õ. kujundimaailm oleks kindlasti maiuspalaks freudistile, kuid selline tõlgendus oleks kindlasti määratud läbikukkumisele, sest niisama vähe kui Boschiga on Õunapuul ühist ka Freudiga.

Lõpuks jääb üle avaldada kahetsust, et näituse korraldajad olid otsustanud ühte gruppi liita niivõrd erinevad kunstnikepaarid. Tervikliku mulje saamisele see igatahes kasuks ei tulnud.

TAUNO PUKK

● ILMAR KRUUSAMÄE. «Kütioru vaade». Õli. 1983.

Ühiskonnateaduste infoväljaanded

Oma 3,8 miljoni trükiüksusega on TRÜ Teaduslik Raamatukogu Eestis suurim. Fondi aastane juurdekasv on 90 000 üksust. Raamatukogul on ligi 400 vahetuspartnerit umbes 40 riigist.

200 aastat tagasi ei oleks sellisest rikkusest julgenud unistada ükski teadlane. 1850. aastal ilmus terves maailmas ainult 100 perioodilist väljaannet, 1980. aastal aga juba 100 000. TRÜ TR-s leidub sellest hulgast «ainult» 1400. Ometi võib nii õppejõudude kui üliõpilaste teadustöös juhtuda, et just see kõige vajalikum väljaanne asub kuskil mujal. Selleks, et teada, kus asuvad need ajakirjad ja raamatud, on vaja tunda infoväljaandeid.

Enne, kui kaugele minna, tuleb teada, mis on kohapeal. TRÜ TR infoosakonna väljaanne **«Raamatukogusse saabunud väliskirjandus»** ilmub kord kuus. Erialade kaupa on loetletud kõik eelmise kuu jooksul raamatukogusse saabunud raamatud ja teaduslike asutuste perioodiliste väljaannete numbrid, mis sisaldavad üksikuurimust (dissertatsiooni, monograafiat jne.). Esitatakse ka kohaviidad.

«Raamatukogusse saabunud välisperioodika» ilmub kord aastas. Selles on registreeritud kõik aasta jooksul tellitud ja vahetuse teel saadud ajakirjad, jätkväljaanded. Iga nimetuse puhul on näidatud, missugused köited ja numbrid on raamatukogusse saabunud. 1982. aastal telliti ühiskonnateadlastele ligi 300 nimetust perioodilisi väljaandeid.

Ülevaate meie vabariigi teaduslikesse, erriala- ja suurematesse rahvaraamatukogudesse saabunud humanitaarteadusi hõlmavaist välisperioodika väljaandeist annab **«Välisperioodika koondnimestik»**. Kõige uuem toob andmeid 1982/1983. aasta kohta. Registreeritud on 918 ajakirja.

ENSV TA TR väljaannete **«Estica. Ühiskonnateadused»** ja **«Soome-ugri etnograafia, rahvaluule»** eesmärgiks on ülevaate andmine Eesti NSV raamatukogudesse ja asutustesse saabunud välisperioodikas esinevatest Estica materjalidest ühiskonnateaduste ning soome-ugri etnograafia ja rahvaluule alal. Bibliograafianimestiku lõppu on lisatud artiklite, retsensioonide ja retsenseeritud raamatute register ning annotatsioonides mainitud eestlaste või eesti päritoluga isikute nimestik.

ÜLLE MUST
(järgneb)

Komsomolikroonika

ELKNÜ TRÜ komitee istungil 20. septembril anti **soovitus NLKP liikmeks astumisel** raviosakonna III kursuse üliõpilasele Jaan Mölderile.

ÜLKNÜ ridadesse võeti vastu raviosakonna V kursuse üliõpilane URMAS KOHU.

Arutati kahe üliõpilase **personaalküsimust.** Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilast Ain Tähistet karistati valju noomitusega koos arvestuskaardile kandmisega seoses äärmiselt vastutustundetu suhtumisega temale usaldatud komsomoliülesannetesse. Ajaloo osakonna IV kursuse üliõpilast Ahti Arakut karistati valju noomitusega koos arvestuskaardile kandmisega kommunistlikule noorele ebaväärika käitumise eest.

Komsomolikomitee **kinnitas Pälsoni 14 ühiselamu vanemaks** saksa filoloogia osakonna III kursuse üliõpilase Merike Kuulpaki.

Õppetööalaste otsuste täitmise kontrollist ja õppesektori töösuundadest rääkisid ELKNÜ TRÜ komitee asesekretär Aare Kruuser ja Ardo Kubjas. Väljatöötamisel on uus süsteem, mis peaks tagama võimalikult suure osavõtu õppetööst ning seega ka eksamisessioonide paremad tulemused.

Kokkuvõtteid **TRÜ suvemaleva tegevusest** tegi komandör Raivo Maalinn. Töö tunnistati kordaläinuks.

Preemiareisile

15 meie üliõpilast sõitis neljapäeval Saksa DV-sse. See on preemiareis möödunud juubeliaasta ürituste hea korraldamise ja kaasalöömise eest. Mitu päeva ollakse Berliinis ning Tallinna sõprusLinnas Schwerinis. Tagasi jõutakse 8. oktoobriks.

Rahanäitus

Septembri algusest on Leningradi mnt. 27 raamatukogus näitus «Baltimaade münte ja paberrahasid».

Näituse ülespanija, rahanduse ja krediidi V kursuse üliõpilane Edgar Umblia: «Müntidel ja paberrahadel on kaks poolt, informatsiooni sisaldavad mõlemad. Näiteks on Läti lati esiküljel rahvariides neiu, tagaküljel vapp. Leedu müntidel on kujutatud ajaloolisi isikuid, näiteks Vytautas Suurt, kes on Leedu ajalukku jäänud populaarse valitsejana.

Kui Läti ja Leedu paberrahadest on osa puudu, siis Eesti marga seeriatest on esindatud kõik peale rariteetide. Rahad on kujundanud G. Reindorff. Väljas on ka Tartu ülikooli 300. aasta juubelile pühendatud kahekroonine juubelimünt.»

Edgar Umblia hakkas süstemaatiliselt rahasid koguma üliõpilasena. Baltimaade rahad on tema kogus kõige täielikumalt olemas.

Näitust saab vaadata septembri lõpuni.

HELLE ÜMARIK,
kübern. III k.,
majandusteaduskonna
pressisekretär

SPORDIKLUBI 75 TRÜ

Nii on meie ülikooli spordiklubi juubelikuu kestnud juba kaks nädalat. Nende sees oleme näinud võistlemas ka välismaa ja vabariigi ja oma linna kangemaid. Lühiülevaate korras polegi võimalik anda ülevaadet ei spordiklubi ajaloost ega praeguste ürituste ulatusest. Piirdume nüüd niisama lühiteadetega. Meie odaviskesuuruse Gustav Sule mälestusvõistlustest. Seal viskas Heino Puuste tulemuse ja võitis. Ent ega ainult suurüritustest ei kesta spordi pidupäevad. Tartu spordivaimustust näitas veespordipäev Emajõel. Osalejaid ja vaatajaid jätkus küllaga. Ometi tuli ka meelehärmi. Seda jällegi korvpallureilt. Matš TUL-ile kaotati suurelt. Meie väravpall mõõtis jõudu lätlastega. Ühel turniiril võideti, teisel kaotati. Jätkub tegevust kõigile. Lähedale tuleb esimene Tartu sügisjooks. Lootus on, et suurürituste sära annab jõudu nii meie linna noor- kui ka üliõpilassportlastele.

Üle mitme aja oli Tartus näha jälle meie lauatennise paremikku. Võistlustele andsid värvi Soome TUL-i ping-pongi mängijad.

Mis edasi? Pühapäeval on ülikooli staadionil TRÜ spordipäev. Mis seal tehakse, näeb kohapeal. Algus kell 11.45.

Esmaspäeval, 26. septembril hakkab «Edasi» karikaturniir naiste korvpallis, esimene proovenne NSV Liidu meistrivõistlusi.

Kolmapäeval, 28. septembril on TRÜ ja Helsingi ülikooli matš kergejõustikus, järgmisel päeval kohtumine korvpallis.

ARVO VIILUPI fotod

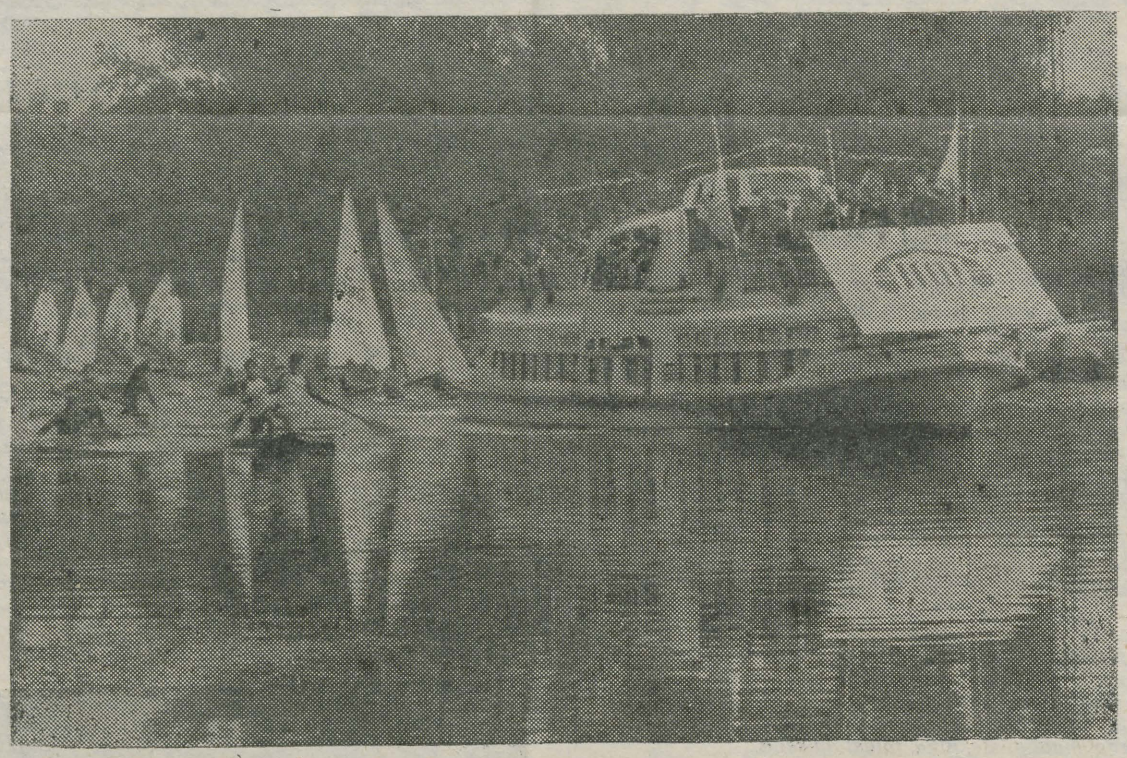

PANE TÄHELE

PSÜHHOLOOGIA-DOKTOR MOSKVAST

Psühholoogiadoktor prof. L. Fridman (Moskvast) esineb esmaspäeval, 3. oktoobril kl. 14.15 Vanemuise 46 aud. 107 loenguga **õpetamise ja kasvatamise probleemidest koolis.**

PSÜHHOLOOGIDE SELTSI

Tartu grupi koosolek toimub 29. septembril algusega kell 17 «Sophokleses». Kavas informatsioon seltsi kongressi tööst Moskvas.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RING

Õppeaasta **avakoosolek** toimub neljapäeval, 29. septembril k. 18 peahoone audit. 127. Kuulatakse ülevaadet tehtust, arutatakse tööplaani, registreeritakse uusi liikmeid. Oodatud kõik huvilised!

TRÜ TÕLKEVÕISTLUSE 1983

ametlik lõpetamine ja auhindade kätteandmine toimub teisipäeval, 27. septembril k. 18 peahoone audit. 127. Oodatud kõik, keda huvitab tõlkimine!

VANAKREEKA KEEL

Vanakreeka keelt õppida soovijail koguneda 26. septembril kl. 17 võõrkeelte kateedrisse (km. 313).

KUNSTIHUVILISED!

30. septembrini saab ülikooli ajaloo muuseumi rõdusaalis vaadata ENSV teenelise kunstniku OLEV SOANSI vabagraafikat.

FILMIKLUBIS

28. septembril kl. 18 linastub Vanemuise 46 itaalia režissööri **Valerio Zurlini «Tatarlaste kõrb»** («Il deserto dei tartari» 1970). Film on vändatud Dino Buzzati samanimelise romaani järgi, operaator on Luciano Tovoli («Elukutse: reporter»). Osades: Jacques Perrin (Drogo), Vittorio Gassman (Filimore), Jean-Louis Trintignant (Rovine), Max von Sydow (Hortiz) jt.

KLUBIS

29. ja 30. septembril kl. 19 on klubis Pärnu Draamateatri etendus **«Võlausaldajad».** Pääsmed müügil 26.—28. septembrini kl. 16—19 klubis (ruumis 207) ja üks tund enne etenduse algust.

*

Laupäeval, 24. septembril kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 25. septembril kl. 21 jälle disko (üllatajaks Valdo Paddar Viljandist)!

* * *

NB! Tähelepanu teaduskondade kultuuriorganisaatorid!

Teid palutakse tulla kolmapäeval, 28. septembril kl. 18.30 klubisse koosolekule.

UUES KOHVIKUS

24. septembril disko. 25. septembril ansambel «Meedium».

KLUBI PRESSI

PRESSISEKRETÄRID!

● **Toimetus ootab tööplaane esmaspäevani.**

● **Koosolek on 14. oktoobril kl. 16 toimetuses.**

Toimetaja V. SOOTAK

Uut teatmekirjandust

BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS TARTUENSIS MDCCCII

Комментарии к законодательству о поселковых и сельских советах. Второе, перераб. и дополн. издание. — М.: Известия, 1982. — 447 с.

Ametlike materjalide ja dokumentide kogu, millele järgnevad kommentaarid. Alfabeetiline mõisteregister: lk. 440.

Кушаковский М. С., Журавлева Н. Б. Аритмии и блокады сердца. Атлас электрокардиограмм. Издание 2-е, стереотипное. — Л.: Медицина, 1983. — 339 с., 486 ил., табл. — Библ.: с. 337, 177 назв.

Kaasaegseid seisukohti sisaldav elektrokardiogrammide kogum on koostatud põhiliselt autorite endi uurimistulemuste ja tööde põhjal. Raamatu autorite poolt on välja töötatud ka klassifikatsioon ja diagnostikakriteeriumid. Töö sisaldab autorite unikaalseid tähelepanekuid. Väljaanne on mõeldud põhiliselt kardioloogidele ja terapeutidele.

Об образовании Союза Советских Социалистических Республик. Документы. — Tln.: Eesti Raamat, 1982. — 63 lk. — Bibl.: lk. 63.

Dokumentide kogum aastatest 1922—1924.

Охрана ландшафтов. Толковый словарь. — М.: Прогресс, 1982. — 271 с. — Библ.: с. 237.

Entsüklopeediatüüpi geograafia-alane seletussõnastik vene, bulgaaria, poola, saksa, slovaki, tšehhi keeles. Väljaanne tutvustab laiale looduskaitsetöö ajaste ringile enamkasutatavaid maastikukaitsealaseid termineid. Lk. 249—271 leiduvad ka terminiregistrid ülalmainitud 6 keeles.

Словарь географических названий СССР. Издание второе, перераб. и дополн. — М.: Недра, 1983. — 296 с.

Sõnastik sisaldab kõigi NSV Liidu linnade, linnatüüpi alevite, rajoonikeskuste jt. I ja II järgu administratiivüksuste nimetusi, samuti nende geograafiliste objektide nimetusi, mis on märgitud tänapäeva üldkasutatavatele maakaartidele. Kõikide objektide puhul lisatud ka lühiandmed paiknemise kohta. Väljaanne on käsiraamatuks geograafidele, kartograafidele, kirjastus- ja postisidetöötajaile, samuti aga laiemale lugejaskonnale.

Турова А. Д., Сапожникова Э. Н. Лекарственные растения СССР и их применение. Издание третье, перераб. и дополн. — М.: Медицина, 1982. — 286 с., ил — Библ.: iga kirjelduse lõpul.

Raamat annab üldistatud andmeid tänapäeva meditsiinis kasutatavatest ja varemkasutatud taimedest. Esitatakse botaaniline lühikirjeldus, leidumiskohad, kogumisaeg, säilitustingimused, andmed farmakoloogilisest toimest, kasutamise näidustused ja vastunäidustused. On antud ka keediste, ekstraktide, ravimteede valmistusviisid, osaliselt ka kirjeldatud taimedest toodetud preparaate. Väljaanne on mõeldud mitmesuguse spetsiaalsusega arstidele, kuid mõningaid näpunäiteid saab laiemgi lugejaskond.

Großes Wörterbuch der Deutschen Aussprache. — Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1982. — 600 S., Ill. — Bibl. S. 140—143.

Sõnaraamat kujutab endast 1974. a. ilmunud sõnastiku põhjalikku ümbertöötlust. Teoreetilises osas käsitletakse eraldi saksa konsonantismi, vokalismi, foneetikat, intonatsiooni jm. häälduslikult seisukohalt; samuti esitatakse tüüpilised vead ja nende põhjused. Sõnastikuosa paikneb lk. 150—599.

Suomen kielen sanakirjat 1. Uusi sivistyssanakirja. Toimittanut A. Aikio, uusintanut R. Vornanen. — Helsinki, 1982. — 664 s.

II trükis on esitatud hulgaliselt uusi võõrsõnu.

Suomen kielen sanakirjat 2. Suomalainen fraasisanakirja. Toim. S. Virkkunen. — Helsinki, 1981 — 420 s.

Sisaldab üle 7000 märksõna. Sõnaraamatus on esitatud lendsõnad, kõnekäänud, fraseologismid, osalt ka vanasõnad jne. Sõnastiku III trükk, millele on lisatud rohkesti rahusvahelisi lendsõnu ja fraseologisme (s. o. laenulisi elemente). Hea käsiraamat tõlkijaile, samuti edasijõudnud keeleoskajaile ja -huvilistele.

Suomen kielen sanakirjat 3. Suuri slaavilainen sanakirja. Toim. J. Laine. — Helsinki, 1982. — 556 s.

Sisaldab nii soome kui välismaiste kirjanike tsitaate, samuti tsitaate ühiskonnategelaste ja silmapaistvate poliitikute teostest.

«TRÜ»

Ajaleht «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3187. MB-0813.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Ex Libris Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Kooltooleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (1348) Reedel, 30. septembril 1983 XXXV aastakäik

Sulle, esmakursuslane

Sinu jaoks on meie lehes rubriik «Esmakursus'ane». Huvitavat leiad teistestki lugudest. Täna pakume Sulle lugeda 2. leheküljel «Mitte ainult esmakursuslasele» ja «ÜET». Sinult endalt ootab aga ajaleht värskeid mõtteid ja head sulge!

ÜLKNÜ 65 ● ÜLKNÜ 65 ● ÜLKNÜ 65 ● ÜLKNÜ 65

Kui hästi tunneme komsomoliajalugu

29. oktoobril tähistame ÜLKNÜ 65. aastapäeva. 4. oktoobril möödub 43 aastat ülikooli komsomoliorganisatsiooni moodustamisest.

Miks mitte tuletada sel puhul meelde mõningaid fakte ajaloost. Ülikooli komsomolikomitee ja ajalehe toimetus otsustasid korraldada viktoriini. Kes lahendamisvaeva paljuks ei pea, seda ootavad peale teadmiste saamise ka vaba sissepääs kõikidele selle aasta üliõpilaspäevade üritustele, üliõpilaspäevade atribuutika ning «TRÜ» 1984. aasta tasuta numbrid. Vastuseid ootame 10. oktoobriks vastavasse kasti peahoone valvelauas, ajalehe toimetusse või komsomolikomiteesse. Väljaspool Tartut tulnud vastuste puhul arvestame postitempli kuupäeva.

Ja nüüd küsimused:

1. Kodanlikus Eestis ilmus eraldi väljaandena ainult üks V. I. Lenini töö. Milline see oli ja mis pealkirja all see avaldati?
2. Praegu valmistub TRÜ komsomoliorganisatsioon oma 27. konverentsiks. Mil.a. toimus 1. konverents?
3. Mi line on ÜDNF-i loosung?
4. Kes nõukogude kosmonautidest on käinud kosmoses kommunistliku noorena?
5. Milline komsomoliorganisatsioon Nõukogude Liidus oli kodanliku Eesti põrandaaluste kommunistlike noorte šefiks?
6. Millal ilmus ülelidulise noorsooajalehe «Комсомольская правда» esimene number?
7. Esimest korda oli mitteehituslik rühm EÜE koosseisus 1979. aastal. Kus ta töötas?
8. Missugused eestlastest kommunistlikud noored on saanud Nõukogude Liidu kangelase nimetuse?
9. Millisel jõel asub komsomoli IX kongressi nimeline tamm?
10. Millal loodi TRÜ suvemalev?

KKKL — 25

Ülikooli teaduslaboratooriumide kroonikasse hakatakse sel sügisel kirjutama kahekümne kuuendat aastaringi. Esimesena kahekümne ühe venna seast jõudis veerandsajandiseks keemi ise kineetika ja katalüüsi laboratoorium. TRÜ algatatud ning Nõukogudemaa tippkeemikute toetatud mõttele andis reaalsus õu NSV Liidu kõrghariduse ministri allkirjaga käskkiri 11. juunist 1958, sisuline tegevus käivitus sama aasta novembris.

Laboratooriumi teaduslik juhendaja on püsivalt olnud Nõukogude Eesti keemiateaduse kuulsaim mees, ENSV TA kirjavahetajaliige professor **Viktor Palm**. Tema ideed said ka labori töö suunajaks viiekümnendail aastail veel üsnagi uudse, klassikalisest «kokakunstikeemiast» kardinaalselt erineva füüsikalise orgaanilise keemia uuringuradadele. Kakskümmend viis aastat on otsitud kvantitatiivseid, rangelt matemaatilisi seoseid ainete ehituse ning nende keemiliste ja füüsikaliste omaduste vahel. Kiiresti saadi sel alal juhtkollektiiviks NSV Liidus ning saavutati igati arvestatav nimi maailma tuntumates keemiakeskustes. Tänaseks on KKKL-i kanda koordinaatori roll kõigi meie maal orgaaniliste ühendite reaktsioonivõimet uurivate teadusasutuste tegemistes.

Veidi tavapärast juubeliarvustikku.

3 doktorikraadi (Viktor Palm, nüüd Tallinnas TA Keemiainstituudis töötav endine laborijuhataja professor Ülo Haldna ja tänane orgaanilise keemia kateedri professor Ants Tuulmets).

Üle 20 kaitstud kandidaadidissertatsiooni.

20. aastakäiku ilmuva üleliidulise kõrgkoolide vahelise **perioodilise kogumiku «Orgaaniliste ühendite reaktsioonivõime» toimetamine-kirjastamine vene ja inglise keeles.**

15 monograafiat või monograafilist väljaannet, mis ilmunud välismaa või üleliidulistes kirjastustes.

Enam kui 600 teadusartiklit.

Mõistagi on publikatsioonide üldarvul hoopis kasinam tähtsus kui nende kasuteguril, panusel maailmakeemiasse. Teaduseuurijate kinnitusel on objektiivsemaid hinnangualuseid raamatute-artiklite viidatavus. Just selles skaalas ilmneb KKKL-i üsna tillukese kollektiivi läbilöögijõud erilise selgusega. Mõni aasta tagasi rehkendasid Eesti TA kolleegid välja, et professor Viktor Palmi ja tema kaastöötajate trükistele tuleb aasta vältel umbes kaks korda enam viiteid kui kõigile ülejäänud Eesti keemikuile — aga neid jagub küllap paar tublit instituuditäit. Eriti peetakse lugu labori teadusjuhendaja 1961. aastal ilmunud programmartiklist, mis Ameerika teadusemõõtjate kinnitusel kuulub poolesaja enamviidatava Nõukogude teadlaste uurimuse hulka.

Sünnipäevaüritused algasid eile hommikul teadusseminariga nõukogu saalis. Avasõnu ütles prorektor prof. **Uno Palm**, labori ajalugu tutvustas professor **Viktor Palm**, NSV Liidu TA Keemilise Füüsika Instituudi professori **Sergei Entelise** ettekanne valgustas teoreetilise orgaanilise keemia küsimusi. Hommikuprogramm mahutas veel tavapärase tervitus- ning autasustamistoimingu.

Pealeõunal jätkati töisemas stiilis teadusraamatukogu konverentsisaalis, ettekandeid jäi veel tänasekski. Konverentsil osalevate külaliste hulk kinnitab labori töökontaktide haaret ning soliidsust. Kohal on Ukraina TA presiidiumi liige akadeemik **Leonid Litvinenko**, Moskva KFI professoreist lisaks Sergei Entelisele veel **Mihhail Vinnik** ja **Roald Tiger**, Leningradi RÜ kateedrijuhataja **Boriss Jeršov**, ENSV TA akadeemik **Endel Lippmaa** ning mitmed teised meie maa juhtkeemikud. Tartlastest said või saavad konverentsil Viktor Palmi kõrval sõna laborijuhataja vanemteadur **Ilmar Koppel**, teadusprorektori asetäitja dotsent **Jaak Järv** ning vanemteadurid **Vilve Nummert** ja **Mati Karelson**.

JÜRI TOOM

Kateedri juubel

Kroonika räägib, et 1863. aastal asutas Vene Haridusministeerium Tartu ülikooli taimefüsioloogia ja antropoloogia kateedri. Juhendajaks kutsuti Matthias Jacob Schleiden (1804—1881) — üks rakuteooria rajajaid. 1921—1940 töötas taimefüsioloogia professorina esimene Eestist pärit rahvusvaheliselt tunnustatud teadlane Hugo Kaho.

1952. aastal olid kateedri uurimisobjektiks puutaimed, kartul ja nisu. Praeguseks on kateedri teadustöö temaatika avardunud, uurimused kulgevad kolmes põhisuunas: taimefüsioloogia, biokeemia ja mikrobioloogia.

120-aastast juubelit tähistati 23. septembril ülikooli aulas aktusega. Samal päeval avati ülalnimetatud teadlastele mälestustahvlid botaanikaaias (pildil) ning asetati lilled varalahkunud bioloogiadoktor Lembit Sarapuu kalmule. 24. septembril toimus A. Vaga nim. auditooriumis V taimefüsioloogia sügiskool teemal «Fenoolsed ühendid taimedes».

Botaanikaaia hoone seinal on nüüd ka mälestustahvlid M. J. Schleidenile ja H. Kahole.

KALJO RAUA foto

Ajakirjanikud „Pravdast“

Kolmapäev tõi ülikoolilinna neli ajakirjanikku **«Pravda» toimetusest.** Sõjanduse osakonna toimetaja, kirjanik Arkadi Gaidari poeg **Timur Gaidar**, arengumaade osakonna toimetaja asetäitja **Juri Gluhhov** ja toimetuse kirjastuse vastutav töötaja **Nikolai Korovitšev** külastasid koos «Pravda» Eesti NSV korrespondendi **Dmitri Klenskiga** ka TRÜ-d. Parteikomitee sekretär dots. **A. Kiris** ja õppeprorektor prof. **U. Palm** tutvustasid neile ülikooli. Vaadati ka klassikalise muinasteaduse muuseumi ja teadusraamatukogu.

EKP TRÜ komitees

26. septembri koosolekul:

● kõneles parteikomitee ideoloogiasektori liige keemiakandidaat Ilmar Koppel poliitharidusvõrgu uue õppeaasta algusest ülikoolis;

● tutvustas TRÜ rahvakontrolligrupi esimees prof. Lembit Tähepõld grupi tööplaani, komitee kinnitas selle;

● kinnitati ajalehe «TRÜ» ja venekeelse lisalehe «ТГУ» semestri tööplaanid;

● arutati oktoobripühade aktuse korraldamist, see on reedel, 4. novembril;

● NLKP liikmeks võeti teoreetilise füüsika kateedri aspirant Andres Ihermann.

Generaator

Mis see on? Sellele annab vastuse peakirjas toodud nimetusega mängu juhend. Ehkki paljud võibolla on seda oma silmaga näinud ja kaasagi lööma asunud, peame otstarbekaks sellest ka lehes kirjutada.

Mäng «Generaator» on ajurünnak üliõpilaspäevade programmi jaoks uute ideede saamiseks. «Generaator» võimaldab anda igal mängijal oma panuse üliõpilaspäevade õnnestumisse. Üliõpilaspäevade programmi projekti pöördele pane kirja oma ideed (üritused, mida veel kirjas pole, keda kutsuda esinema, mida programmist välja jätta jne.). Mängijate vahel loositakse välja üliõpilaspäevade vabapääsmed ja auhinnakomplektid.

Mängu algatas ülikooli komsomolikomitee. TRÜ ja EPA peahoones jagati 250 lehte. Üleeile oli esimene päev oma ettepanekuid kastitama tulla. Tagasi laekus jujuba 45 lehte.

*

KÕIGILE ÜLIÕPILASTELE JA TEENISTUJATELE, KELLELE ON SÜDAMELÄHEDANE TARTU SUUSAMARATON!

Tartu suusamaratoni rajateenistus ootab abi maratoniraja ettevalmistustöödele. Osavõtt kolmest tööpühapäevast võimaldab tasuta registreeruda maratonile, mis toimub 12. veebruaril 1984. Väljasõit on pühapäeviti kl. 9 RAT «Vanemuise» parklast, registreerimine neljapäeviti alates kella 15 suusaspordi kateedris.

ESIMENE VÄLJASÕIT ON 9. OKTOOBRIL!

* * *

KLUBIS

NB! Tähelepanu, teaduskondade kultuuriorganisaatorid! Teid oodatakse igal kolmapäeval kl. 15 klubisse.

Kolmekümne kolme **Nõukogude Liidu** linna 150 kõrgkoolis tudeerib praegu 4600 vietnami üliõpilast. Kolme aastakümne vältel on meie maal kõrghariduse omandanud rohkem kui 19 000 vietnamlast.

(«Международная жизнь»)

* * *

Tänavu 4. juulil asutati **Rootsi** linnas Malmös uus rahvusvaheline kõrgkool — Ülemaailmne Mereülikool (*World Maritime University*). Asutamise initsiaatorid olid rahvusvahelise merelaevanduse organisatsiooni juhtkond, Rootsi valitsus ja Malmö linn.

Uue ülikooli põhieesmärk on abistada arengumaid merelaevandusspetsialistide ettevalmistamisel. Teatavasti on erialaspetsialistide puudus Aafrika, Aasia ja Ladina Ameerika mahajäänud maade üks põhihädasid majandus-, teadus- ja kultuurielu korraldamisel. Vastloodud ülikoolis on tegevad õppejõud paljudest maailma riikidest, sealhulgas ka Saksa DV-st. Peale õpetajate saamise toetavad arenenud riigid ülikooli veel seeläbi, et lasevad õppureil praktiseerida oma laevastikes.

(«Der Morgen»)

* * *

Viimase pooleteise aastakümne jooksul on **arengumaad** kaotanud rohkem kui 400 000 kõrghariduse ga teadlast, inseneri, arsti. «Ajude äravool» on tõsine probleem Kõrghariдusega spetsialistid, keda on koolitatud läänemaades nende koduriikide kulul, ei taha tihtipeale enam tagasi tulla. Põhjus on lihtne: arenenud maad pakuvad neile suuremat palka, paremaid töö- ja elutingimusi kui mahajäänud maad. Viimase kahekümne aasta jooksul on USA endale «meelitanud» üle 200 000 spetsi arengumaadest. (Praegu elab näiteks üksnes New Yorgis rohkem iraani arste kui islamivabariigis endas.) Ühe kõrge kvalifikatsiooniga erialatundja koolitamine maksab aga keskeltläbi 45 000 dollarit. Lõpetuseks lisagem, et 37% kõigist USA Nobeli preemia laureaatidest on muulased, viimased moodustavad ka veerandi Ühendriikide rahvusliku teaduste akadeemia liikmeskonnast.

(«Международная жизнь»)

Tudenginalja
Nõukogude Liidust

Kas teate, et...

... teoreetilise ja rakendusmehaanika instituudis sooritatud katsed laiskvorst-roboti mudeli loomiseks lõppesid edukalt: nimelt ei hakanud mudel tööle.

... hüdrodünaamika instituudis tehti kindlaks, et plahvatuse abil võib valmistada väga kiiresti maitsva toidu? Nüüd murravad õpetlased pead probleemi kallal, kuidas vältida toidu laialilendamist plahvatusel.

* * *

Õppejõud üliõpilasele eksamil: «Formuleerige, palun, Ohmi seadus!»

Üliõpilane (hingestatult): «Kõik inimesed Kuškast Valge mereni, Karpaatidest Sahhalinini austavad ja armastavad suurt ning võimsat Ohmi seadust. Sest kuidas võib teda mitte armastada: paneb ju tema tööle masinad ja liikuma rongid, toob ju tema valguse linnadesse ja küladesse... Ma võin küll esitada tema täpse formuleeringu, kuid sellel pole minu arvates enam praktilist tähtsust.»

(«Студенческий меридиан»)

Otsinud MARTIN KUBRASTE

Mitte ainult esmakursuslasele

● **Vestlusringis ülikooli komsomolikomitee sekretär ANDRUS LAUREN ja asesekretär ÜLLE LEPP**

● **Teaduskonna büroo esmakursuslase esimeseks abiliseks**
● **Aktiivne otsib aktiivse tuttava**
● **Kust esmakursuslane informatsiooni saab?**

Varje Sootak: Ülikoolis on 1115 vastset tudengit, enamik neist kommunistlikud noored, koguni komsomoliaktivistid. Kas komsomolikomiteel on neist ülevaade?

Ülle Lepp: Hetkeseisuga komiteel ülevaadet ei ole, seda on võimalik saada sisseastumisel täidetud ankeetidest.

Andrus Lauren: Küsimus on selles, kellel see ülevaade olema peab.

Ü: Alustama peavad teaduskonnad. Teaduskondade büroode esmane ülesanne on välja selgitada, millised üliõpilasaktivistid õppima asusid. Muidu võivad nad meile kaduma minna.

V.: Kas töö esmakursuslastega kajastus mingil määral ka teaduskondade büroode tööplaanides?

Ü.: Mõningat tähelepanu on neis pööratud esimeste kursuste aktiivi väljaõpetamisele. See töö on siis juba valitud aktiiviga. Üheski tööplaanis ei märganud ma küll selgelt klauslit nagu aktiivi väljaselgitamine.

A.: Sellele sai juba komitee esimesel koosolekul komsomolisekretäride tähelepanu juhitud. Praegu kui «rebased» kolhoosis on, olekski õige aeg ankeedid läbi vaadata.

Ü.: See võimaldaks võrrelda, kui paljud kooliaktivistid on siin ametisse pandud. Pärast õppetööle asumist valitakse esimese kolme päeva jooksul oma liidrid: kursuse komsomolisekretär, asetäitja. Kui teaduskonna büroo on ankeetidega tutvunud, siis saab välja selgitada, kas valitud on ka tegelikud liidrid, on ka endised kooliaktivistid.

V.: Kas igal pool toimub see vaimisena? Tavaliselt paneb ju alguses ametimehed paika kursusejuhendaja?

Ü.: Mu oma kursusel pandi juhid samuti eelnevate iseloomustuste põhjal ametisse. Alati aga ei õigusta see ennast.

A.: Nüüd on natuke teisiti kui minu esimese kursuse ajal. Esimene kursus käib kolhoosis.

Ü.: Kuu ajaga õpitakse üksteist päris piisavalt tundma, et välja selgitada need, kes tegelikult võiksid kursuse tegevust juhtida.

V.: Tuleks usaldada tudengeid endid ja lasta neil oma valik teha?

Ü.: Nii see peaks olema.

A.: Eks see mõnes teaduskonnas nii ka on. Konkurss ei näita kaugeltki kõike nende kohta, kes siia kokku tulevad.

V.: Kõik kooli komsomolisekretäridki pole ju võrdselt tööd teinud. Mõni neist on tugevam, mõni nõrgem.

Ü.: See puudutab klassi ja kooli komitee tasandit.

A.: On välja kujunenud teatud tugeva kaadriga koolid. Näiteks Rakvere 1., Tallinna 43. keskkool, Pärnu 2. keskkool. Aidata saaksid meid rajoonikomiteed. Kooliosakondades on suhteliselt hea ülevaade sellest, kes on olnud tegelik liider, kes formaalne. Nemad töötavad ju selle kaadriga neli aastat, 8.—11. klassini. Komsomoli kaadrit annavad ka õpilaskomiteed.

V.: Kas ülikoolis on tunda õpilaskomiteedest tulnuid?

Ü.: Märgatavalt küll ei ole.

A.: Märgatavalt ei ole midagi muutunud. Kahjuks on tendents oodatule vastupidine.

Ü.: Leiguse ja inertsuse poole.

A.: Tagasiminek on toimunud vastutuses. Vastutustundetus kursuse tasemel on küllalt suur.

Ü.: Enam ei või üldse kindel olla, kas saadud ülesanne täidetakse ilma kontrollimata.

A.: Silma hakkab suurenenud iseteadlikkus. Arvatakse endast ei tea mida. Toon ühe näite. Selle suve malevast. Kevadel oli rühmakomandöridega juttu, kuidas rühma finantsdokumente täita. «Oo, mis seal keerulist on! See on kõik väga lihtne! Milleks veel õppused, aega ei ole?» Sügisesel atesteerimisel tuli välja, et vaid 1—2 protsenti teab, kuidas midagi vormistada, kuidas rühma majandusasjad peavad välja nägema. Selline iseteadlikkus on tunduvalt kasvanud. Millegipärast on oma rumaluse näitamine väga populaarne.

Ü.: Silma on hakanud aga ka niisugune tore asi, et need, kes on koos olnud näiteks õpilasmalevas, jäävad kokku kõrgkooliski. Kui keegi neist, näiteks komandör, on juba ülikoolis, siis hoiab ta oma endistel kaaslastel silma peal ja paneb nad kõigepealt kohe tööle. Nii see peakski olema. Väga toredat järelkasvu tuleb näiteks matkaklubile Tamsalu keskkoolist.

V.: On veel konkreetseid näiteid?

A.: Miks ei ole. Väga viljakas on Tartu EÖM-i klubi. Küllalt paljud on sealt ka meie aktiivi jõudnud. Näiteks Rein Murakas.

Ü: Tema juhendab neid. Ta on endine Rakvere 1. keskkooli sekretär ja väga edukalt tööle pannud ka endast järgnevad sekretärid. Üks neist, Üllar Püvi, on praegu EPA-s asesekretär. Kõigepealt avastasime Tartus selle inimese meie, alles siis nende komitee. Nüüd oli poiss juba regiooni funktsionäär.

V.: Kas esimese kursuse tudeng võib sattuda teaduskonna aktiivi hulka?

A.: Miks mitte. Me isegi soovitame. Eriti selliseid tudengeid, kes on läbi «nulli» tulnud ja seal ennast hästi näidanud.

Ü.: Nad tunnevad üksjagu ülikooli elu, nii et esimesel kursusel võiks neid juba teaduskonna büroosse valida.

V.: Mida võiks teaduskonna büroo veel teha esmakursuslase sissesulatamiseks suurkooliellu — peale «rebaste» õhtute?

Ü.: Neil õhtutel tutvustatakse põhiliselt teaduskonna traditsioone, mis ei laiene tervele ülikoolile. Esmakursuslaste ball annab küll mingisuguse ülevaate, aga mitte sugugi ammendava. On küll kuulutused, kuid «rebasel» on neis orienteeruda päris keeruline. Kuulutus üksi ei tee asja nii selgeks, et võiks täpselt otsustada. Kes on keskkoolis tegelnud mingi huvialaga, ei pruugi ülikoolis leida õiget kohta, kus seda edasi teha. Esimesel kursusel ei osata kusagilt otsida ja hiljem ei sõandata enam minna.

A.: See on õige. Kogu infosüsteem esimesel kursusel on küllaltki puudulik. Võtame näiteks ÜET, ühiskondlike erialade teaduskonna, kus üsna paljud peaksid leidma endale sobiva eriala. Valik on lai: klubi ringid ja meie huvialaringid. Tudeng peaks saama korraga ülevaate.

Ü.: Et ta võiks esitada korraga kõik teda huvitavad küsimused.

A.: Näiteks konverentsil. Ühe vormi on teaduskonnad ise hüljanud, loengud — sissejuhatuse erialasse. Kolm-neli aastat tagasi kutsuti sinna komsomolisekretäre rääkima komsomoliorganisatsiooni tegevusest. Viimastel aastatel on sellest millegipärast loobutud.

V.: Siit jõuamegi komitee ülesanneteni.

A: Meie töötame juba teaduskondade poolt valitud aktiiviga. Esimene ülikooli tutvustav õppus kursusesekretäridele on novembri algul. Üks õpetamise vorm on ka aktiivilaagrid. Erinevatel aastatel nihkuvad esiplaanile erinevad õpetamise vormid. Kõigepealt peame välja õpetama need, kes hakkavad teisi õpetama. Komsomoliaktiiv, ka tippaktiiv, vahetub kõrgkoolis kiiresti.

V.: Kas ka esimese kursuse tudeng on komiteesse jõudnud?

Ü.: Eelmisel aastal tuli näiteks õigusteaduskonna I kursuselt Andrus Lepikov, juhatas šeflussekorit. Ei tea täpselt öelda, kas EÖM-i klubi kaudu või Murakas lihtsalt tundis teda.

A.: See on üks erand, aga üldiselt on komiteesse jõudnud ettevalmistusosakonnast tulnud.

Praegu tunnevad millegipärast ainult ühiskonnateadlased selle vastu huvi, mida keegi koolis on teinud. Eelmisel aastal uurisin seda ka oma õpperühmas. Kui keskkoolis on hõivatus üle 90%, siis ülikoolis langeb see kuhugi 20-ni. Muidugi 90%-le ei jätkukski pidevaid ülesandeid. Kui neid aga siin ja seal kõrvutada, ei lange ülesanded kokku. See näitab, et teaduskonna komsomol ei ole ise huvi tundnud, millega inimesed koolis on tegelnud. Kursustel võiks lasta ringi käima kasvõi lehekese, kuhu igaüks ise oma hõivatuse märgib. Praegu oleme selle jätnud ühiskonnateadlaste peale.

Ü: Meil on probleem tavaliselt esimese kursuse aktiivi kokkusaamine. Distsipliin. Teaduskonnal on oma aktiivi tunduvalt lihtsam kokku saada kui komiteel. Teaduskonna aktiivi peaks aga õpetama keegi komiteest, kes seda töölõiku põhjalikult tunneb.

A.: Üht momenti tahaks rõhutada: ka parteiorganisatsioon saaks esmakursuslastele rohkem tähelepanu osutada. Teaduskonniti on see erinev. Näiteks majandus- ja õigusteaduskonnas selega tegeldakse. Oigusteaduskonnas on näiteks traditsiooniline kohtumine professor Vilma Keldriga. Soovitaksin teaduskondadel kasvõi üheks nädalalõpuks kokku võtta oma aktiiv. Usun, et ametiühingukomitee annab Käärikut. Esimeste kursuste aktiivile koos teaduskonna komsomolibürooga.

Ü.: Olen ise ühest niisugusest üritusest osa võtnud. Seal oli kogu teaduskonna aktiiv — Urmas Roosimaa, Arvi Karotam jt. Võin julgelt öelda, et sellest seltskonnast oli ülikooli lõpuni küll 80 protsenti igal tasandil aktiviste. Süvenes ühtse pere, oma aktiivi tunne. Hiljem teaduskonna sekretärina oli hoopis lihtsam tööd teha, tundsid kõiki.

V.: Esmakursuslane võiks ka ise vist väheke julgem olla ja tulla oma abi pakkuma?

A.: Võiks muidugi, aga psühholoogiliselt on see raskevõitu. Kõigepealt tuleks «rebastel» käima panna kursusesisene elu. Kuu aega ju koos oldud.

V.: Isegi ballil saaksid esmakursuslased midagi ise teha.

A.: Miks ei saaks! Näiteks ühtses vormis ette astuda. Võimalusi on rohkesti.

V.: Aga kõigepealt peavad nad end vist arvele võtma?

Ü.: Jah, kõik ei ole seda veel teinud.

A.: Eks seegi näitab suhtumist. Kuulutused olid väljas: tähtajaks 15. september. Eriti puudutab see neid, kellel on arvestuskaardid rajoonikomiteedest enda kätte võetud. Rajoonikomiteede kohta veel niipalju, et info vahetamine võiks vilkam olla. Seni on sõnadest tegudeni jõudnud vaid Viljandi. Tartu linnakomitee büroo vastav osus on juba kaks aastat vana: et kooliosakond annaks meile üle oma aktiivi. Sõnadest tegudeni pole jõutud.

Ü.: Seni peame me aktivisti välja selgitama väga kõveraid teid pidi.

A.: Esimesed 8 Viljandi rajoonikomitee soovitust on nüüd meile saadetud. Selles palutakse kasutada kooli komsomoliaktiivi. See on kahepoolne protsess: meie saadame jälle lõpetajate kohta soovitused rajoonikomiteedesse. See kergendab aktiivi valikut.

ÜET

Kui see lühend ajalehes «TRÜ» 1962. aastal esimest korda ilmus, vajas ta põhjalikku seletust. Praegu uudistavad selle tähendust vaid esmakursuslased.

TRÜ kümnes teaduskond, ühiskondlike erialade teaduskond, töötab ühiskondlikel alustel. Üliõpilased omandavad seal oma soovi järgi mõne lisaeriala.

ÜET võimaldab õppida 10 osakonnas 23 eriala. Osakondi võib inglikult jaotada kolmeks: ühiskondlik-poliitilised, kultuurihariduslikud ja sportlik-rakenduslikud.

Ühiskondlik-poliitiliste erialade raames saab õppida lektoriks, ajalehe kirjasaatjaks, looduskaitseinstruktoriks ja giidiks.

Noorte lektorite ettevalmistamine kulgeb mitmes vormis. Esmased kogemused saab üliõpilane ühiskonnateaduste loenguil ja seminarides. Referaatide koostamist ja esinemist juhendavad ühiskonnateaduste õppejõud.

Vastavalt üliõpilaste soovile kulgeb lektorite II astme ettevalmistamine teaduskonniti noorte lektorite koolides. Teaduskondade töö on olnud aluseks paljude ühingu «Teadus» lektorite väljakujunemisel.

Rahvusvaheliste suhete ring (RSR) on traditsiooniline lektorite ettevalmistamise koht. Interklubis õpitakse giidideks, kes tutvustavad ülikooli ja oma vabariiki meie külalistele.

Ajalehe kirjasaatjad saavad ettevalmistuse «TRÜ» toimetuses. (Praegu on nendeks teaduskondade pressisekretärid. Kaastööliste aktiiv peaks aga olema tunduvalt laiem. Selle tarvis teeb toimetus lähemal ajal lugejatega kohtumise. Ka ei ole meil veel paigas mõngi organisatsiooniline küsimus (ÜET tunnistus jm.). — Toim.)

Populaarne on Tartu üliõpilaste looduskaitsering (EPA ja TRÜ). Õpitakse tundma looduse ja inimese suhteid, tehakse praktilisi töid, näiteks rajatakse looduse õpperadu, toidetakse talvel loomi jne. Looduskaitseringi üritused on enamasti Vanemuise tänava õppehoones 226. auditooriumis.

Kultuuriharidus'ikus osakonnas saab õppida kodukultuuri-, rahvatantsu- ja peotantsuinstruktoriks ning kunstnik-dekoraatoriks. Kodunduse kabinet asub Tiigi t. 78 õppehoones. Seal saab õppida õmblemist, kangakudumist, toiduvalmistamist jm. Sellesse ringi on väga suur tung ja kõiki soovijaid ei suudetagi vastu võtta. Kevaditi korraldatakse näitusi.

Kunstikabinetis (peahoones ruum nr. 13) tegutseb kunstihuviliste õpiring. Stuudiumi vältel õpitakse kunstiajalugu, mitmeid tehnikaid, korraldatakse näitusi ja arutelusid.

Rahvatants saab selgeks rahvakunstiansamblis (RKA). Parimatele antakse igal kevadel instruktori kutsetunnistus.

Ulatuslikke võimalusi **sportlik-rakenduslike erialade** viljelemiseks ja instruktori ning kohtuniku kutse omandamiseks pakub TRÜ spordiklubi (kõik TRÜ-s viljeldavad spordialad).

Kõik õpperühmad komplekteeritakse vabatahtlikkuse põhimõttel. Õppetööst osavõtt tugineb üliõpilaste huvidele, võimetele ja teadlikule distsipliinile. Õppetöö kestab enamasti 1—2 aastat.

Pärast programmide läbivõtmist ning arvestusnõuete täitmist saavad üliõpilased vastava tunnistuse.

Jälgige reklaami peahoones ja teistes õppehoonetes ning ajalehes. Info saamiseks võib pöörduda ka komsomolikomiteesse või ÜET dekaani poole.

Edukat lisaerialade valimist ja omandamist!

SIINA LEPIK,
ÜET dekaan

Häid spetsialiste

Eksperimentaalfüüsika kateeder 25-aastane

25-aastase töö tulemusena on füüsikudiplomini jõudnud kolmandik osakonna veidi enam kui 1200 lõpetajast. Algul polnud meil eripraktikume ega laboreid. Seepärast oligi kateedri esimene ülesanne radioaktiivsuse, spektroskoopia, röntgen- ja vaakuum- ning raadioelektroonika praktikumide sisseviimine. Vastavaid laboreid on korduvalt sisustatud uute seadmetega, nende jaoks on kirjutatud mitmeid originaaljuhendeid. Mõne praktikumi sisu on esialgsega võrreldes tundmatuseni muutunud. Nendes praktikumides saavad kõik füüsikaosakonna üliõpilased oma esimesed eksperimenteerimiskogemused, mida hiljem läheb pidevalt vaja igapäevases töös.

50-ndate aastate lõpus kavatseti kateedri juures hakata välja õpetama aatomifüüsika spetsialiste. Kuid ENSV-s sellist tööstust polnud ja juba paari aasta pärast orienteerus kateeder ümber elektroonikale ja optikale. Neil aladel toimub õppetöö senini. Elektroonikateadmisi läheb noortel füüsikutel väga vaja. Kui täiuslik eksperimenteerimisaparatuur ka ei ole, ikka saab elektroonikat tundev füüsik seda paremaks muuta. Sellised füüsikud on alati olnud kõrges hinnas ja suunamisel on nende pärast koguni «lahinguid» peetud. Elektroonikute õpetamisel kasutas kateeder esmakordselt füüsikaosakonnas loengukursusega täielikult sünkroniseeritud praktikumi, mis juba aastaid edukalt töötab. Praegu rajavad elektroonikaõppejõud baasi ja metoodilisi aluseid mikroprotsessorite õpetamiseks suuremale üliõpilasgruppidele. Üksikud üliõpilased omandasid selle tehnika juba siis, kui esimesed seda tüüpi elektroonikaelemendid meile ilmusid.

Optikute õpetamisel toetume peamiselt kateedri traditsioonilisele uurimissuunale — tahke keha luminestsentsile, mis sageli on läbi põimunud elektroonikaelementidest. Õpetame ju kateedris juba aastaid ka kursust, kus sellist läbipõimumist otseselt rõhutatakse — optoelektroonikat.

Füüsikute õppeplaanid näevad ette ulatuslikku õppetööd erilaborites. Enamikus kõrgkoolides on selleks võimsad ja kallid erilaborid, millest igaühe maksumus ulatub mitmesaja tuhande rublani. Meie leidsime mooduse sellistest laboritest loobuda. Erilaborite asemel kinnistasime üliõpilase kateedri õppejõu, mõne instituudi teaduri või ka ettevõtte kvalifitseeritud inseneri juurde ja usaldasime neile noore spetsialisti kasvatamise. Juhendajal on üldiselt parem aparatuur kui meie laboris. Ka individuaaljuhendamise eelised on ilmselged. Juhendaja on huvitatud, et talle usaldatud noor omandaks kiiresti niisuguse taseme, mis võimaldaks iseseisvalt lahendada teaduse ja tehnika pakilisi ülesandeid.

Niisugusel õppevormil on veel üks hea omadus. Nimelt on sel juhul õppejõu ja üliõpilase kontakt palju vahetum, õppejõu kasvatuslik mõju suurem.

Kateeder ongi väga palju tähelepanu pühendanud kasvatusküsimustele. Paljude noortega tuleb näha tõsist vaeva, mis mõnigi kord ei anna tulemusi. Eriti tegeldakse praegu õppedistsipliiniga. Kahjuks sisaldab see töö ülikoolis mitmeid vastukäivaid momente, mis ei luba kõiki, ka mitte meie partei ja valitsuse poolt ette kirjutatud meetmeid mõjusalt rakendada.

Kasvatades noori kasvab ka kateedri kollektiiv ise. Kateedrist on võrsunud enamik osakonna juhtivast aktiivist: prodekaane, parteiorganisatsiooni sekretäre, ametiühinguaktiviste. Peaaegu igal aastal soovitavad kateedri kommunistid mõne oma kasvandikest NLKP liikmeks.

Kõigil kateedri õppejõududel on teaduslik kraad ja kutse. Kateedris töötab kolm professorit. Viis õppejõudu — dotsendid A. Pae, L. Ulbo, L. Tuvikene ja U. Nõmm töötavad kateedris 1958. aastast. Vanim neist, dots. A. Pae, töötab TRÜ-s 1937. aastast. Professor L. Pung oli kateedri esimesi diplomande. Kateedri aspirantidest on jagunud spetsialiste nii oma kateedrile, naaberkateedritele kui mujalegi.

Ees ootavad uued ülesanded ja ka nende lahendamiseks tahab eksperimentaalfüüsika kateeder anda oma panuse.

KARL-SAMUEL REBANE,
eksperimentaalfüüsika kateedri
juhataja, professor

Filoloogide päev

Meid oli natuke rohkem kui 400. Laupäeval, oma osakonna vilistlaspäeval. Tulime, et varsti jälle kokku tulla, sest nüüd seab seda juba vilistlasnõukogu, kelle kümme liiget on nendelt kursustelt, kust oli rohkem esindajaid.

Aulakonverentsil tervitasid meid õppeprorektor Valter Haamer, dekaan professor Ago Künnap, osakonna juhataja professor Huno Rätsep. Ettekanded olid mõeldud peamiselt õpetajaile, kuid liiast polnud need teistelegi.

Pärastlõunal uudistasime raamatukogu uut maja ja ajaloomuuseumi. Raadil tuletasime meelde oma endisi õppejõude.

«Vanemuise» ballil kuulasime üksteist, Ellen Niitu, Andres Ehini, Rein Veidemanni, Toivo Tasa ja Mihkel Zilmerit, balliüllatusena Väino Puurat. «Vanemuisel» oli balli peremees, perenaine ja mõnus *show* Vassili Medvedevi balletirühmalt. Samuti mõistev suhtumine. Lõpuks häälestasime end tagasi ülikooli juubelipäevadele ja vaatasime filmi «Vivat universitas». Oligi kõik? Sugugi mitte. Oli palju küsimist ja teadasaamist.

VARJE SOOTAK,
1971. aasta vilistlane

Ühiskonnateaduste infoväljaanded

(Algus eelmises lehes)

Ühiskonnateaduste Teadusliku Informatsiooni Instituut (ИНИОН) on Nõukogude Liidu suurim ühiskonnateaduste alase kodu- ja välismaiste materjalide komplekteerija ning refereerija. Tema väljaannetest tuntuimad on referaatajakirjad **«РЖ Общественные науки в СССР»** ja **«РЖ Общественные науки за рубежом»**, mis ilmuvad mitmes seerias (teaduslik kommunism, majandus, filosoofia, riik ja õigus, ajalugu, orientalistika, teaduslugu, keele- ning kirjandusteadus). Referaatide autorid on oma ala tunnustatud spetsialistid (ajaloolastest näiteks A. Kan, A. Gurevitš, J. Grigulevitš).

Kord kuus ilmuvad bibliograafilised nimestikud «Новая советская литература по общественным наукам», «Новая иностранная литература по общественным наукам». Nimestikes on andmed kodu- ja välismaal ilmunud monograafiate, artiklite (kogumikest, ajakirjadest jt. perioodilistest väljaannetest), kongresside ja konverentside materjalide, teatme- ja bibliograafilise kirjanduse, retsensioonide, instituuti deponeeritud teaduslike tööde ning kõrgkooliõpikute kohta. Nimestik on osaliselt annoteeritud, varustatud isiku- ja aineregistritega ning kasutatud perioodiliste väljaannete nimekirjaga.

Üleliidulise Väliskirjanduse Raamatukogu (ВГБИЛ) poolt välja antavad väliskirjanduse **bibliokaardid** on tuttavad kõigile ühiskonnateadlastele. Peale selle tutvustab raamatukogu oma fondidesse saabunud uusi trükiseid bülletäänis **«Бюллетень новых книжных поступлений в фонде ВГБИЛ»**, mis ilmub kaks korda kuus. Väljaandes **«Сводный бюллетень новых иностранных книг, поступивших в библиотеки СССР. Общественные науки»** antakse jooksvat infot Nõukogude Liidu suurimate raamatukogude fondidesse saabuva ühiskonnateaduste alase väliskirjanduse kohta. Bülletään ilmub kuus korda aastas. Registreeritakse raamatud, aga ka mõned jätkväljaanded (aastaraamatud, teaduslike asutuste aruanded, kongresside, konverentside materjalid jne.), samuti antakse teateid dissertatsioonidest. Bülletään kajastab nelja viimase aasta jooksul ilmunud raamatuid, sest nende saabumisaeg raamatukogudesse on erinev. Iga bülletääni kantud raamat on annoteeritud ning näidatud ära raamatukogu, kus ta asub.

Üleliidulise Teaduslik-Tehnilise Informatsiooni Keskuse (ВНТИ Центр) peamiseks ülesandeks on registreerida alustatud ja lõpetatud teaduslikud tööd. Väljaandes **«Бюллетень регистрации научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ (НИР и ОКР)»** avaldatakse teaduslike uurimisasutuste plaanidesse lülitatud teemade nimetused, tööd teostava asutuse nimi ning plaanis ette nähtud uurimuse valmimise aeg. Tutvumine bülletääniga annab võimaluse arvestada teistes organisatsioonides teostatavate analoogiliste tööde suunaga ning kontakteeruda teadureil, kes uurivad lähedasi teemasid.

Kogumikus **«Сборник рефератов научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ»** avaldatakse plaaniliste tööde, doktorining kandidaadidissertatsioonide referaadid. Tutvumine nende väljaannetega annab ülevaate Nõukogude Liidus teostatavatest uurimistöödest.

TASS-i väljaannetest peaks tuntud olema **«TASS-i atlas»**. 1982. aastast on meie raamatukokku tellitud tea m.k **«Maailma maad täna» («Страны мира сегодня»)**, kus on toodud kõige viimased andmed maailma maade territooriumide, riigikorra, valitsuse, poliitiliste parteide, ametiühingu, trüki, raadio ja televisiooni kohta. Peale andmete aktuaalsuse on väljaande suureks pluss.ks isiku-, koha- jm. nimede esitamine ka originaalkeeles. Üliõpilased saavad TASS-i väljaandeid kasutada alles pärast juhendaja allkirjaga varustatud avalduse rahuldamist TRÜ TR direktori poolt.

Kõiki (v. a. ВНТИ Центр) väljaannetes olevaid raamatuid on võimalik tellida RVL vahendusel. Vajalikud raamatud jõuavad kiiresti kohale ainult siis, kui tellimuse vormistamisel kasutatakse ära kogu infoväljaannetes sisalduv teave (raamatukogu, kus teos asub, täpne kohaviit). Ülalnimetatud väljaannetega saab lähemalt tutvuda TRÜ TR info-osakonnas.

ÜLLE MUST,
teadusraamatukogu
info-osakonna
vanembibliograaf

Soome majandusteadlased ülikoolis

25. septembril viibis Tartus külaskäigul grupp teadlasi Soome Majandusteaduse Seltsist.

Ennelõuna möödus TRÜ majandusteaduskonnas, kus kohtuti teaduskonna õppejõududega (kohal oli ka ülikooli majandusgeograafia kateedri juhataja dots. **M. Vabar**). Dekaan dotsent **Valner Krinal** esines sissejuhatava sõnavõtuga **«Majandusharidusest Eestis»**. Põhjanaabreile pakkus huvi eeskätt üliõpilaste väljaõppe korraldus, aspirantuuris õppimise võimalused. Käsitleti ka teisi erialasse puutuvaid küsimusi. Vahetati hulgaliselt erialast kirjandust.

Pärastlõunal käisid külalised ülikooli teadusraamatukogus ja RAT «Vanemuises», Laura Vajanne (majandusteaduste doktor, Soome Majandusuuringute Instituudist, Soome Majandusteaduse Seltsi teadussekretär), Kari Alho (majandusteaduste doktor, Soome Majandusuuringute Instituudi teadusjuhataja) ja Tapio Korhonen (majandusteaduste kandidaat) andsid nõusoleku kohtumiseks üliõpilastega. 40 minuti jooksul vesteldi NSV Liidu — Soome kaubandussuhetest, Soome üldisest majanduslikust olukorrast.

Üldiselt arvati, et külaskäik oli kasulik mõlemale poolele. Avaldati soovi peatseks taaskohtumiseks.

EDGAR UMBLIA,
rahanduse ja krediidi eriala V k.

Mängufilmiauhind klubisse

TRÜ klubi filmiringile kujunes suureks kordaminekuks osavõtt Eesti NSV 19. amatöörfilmide ülevaatusest. Konkursitulle mindi mängufilmiga «Festival», mille autorid on režissöör JAAN KOLBERG ja operaator KALLE JÜRGENS, kes võitis preemia parima operaatoritöö eest.

Film on loodud G. G. Marquezi novelli «Naine, kes saabus kell kuus» ainetel. Mehe ja naise vaheliste suhete nurrijooks, suutmatus või ka oskamatus uuesti alustada ja sealsamas tohutu igatsus inimliku soojuse järele kumavad läbi filmi kujundikeele. Heatasemelised on «Festivali» näitlejatööd. **Ülevaatuse parima näitleja preemia saanud ÜLLE TOMING:** «Mulle oli «Festival» esimeseks mängufilmiks. Närvipinget pakkusid partneri, vanemuislase Tõnu Kilgase suured näitlejakogemused ja harjumatult aktiivne mängumaneer. Kohanesin siiski ruttu ja koostöö kogu võttegrupiga laabus. Heameelega haaraksin tulevikuski loominguvõimalusest mõnes muus kunstivallas väljaspool tantsu ja esinemist baarvarietee «Tallinn» revüüprogrammis.»

Mängufilmi tegemine harrastuskunstina tähendab mõnes mõttes pidevat riskimist võimaluste piiril. Kõike on napilt — võtteaega, raha, filmilinti... Sellepärast ei saa kuidagi mainimata jätta TRÜ klubi juhataja Heino Variku ja osakonnajuhataja Rein Õunapi mõistvat ja abistavat suhtumist filmitegijate muredesse.

Ülevaatuse žürii andis «Festivalile» parima mängufilmi karika ja kuldmedali. Kuldmedali sai ka tallinlaste Tõnu Aru ja Ülo Keeduse mängufilm «Poolõed». **Tudengeile näidatakse võidufilmi loodetavasti ülikooli filmiklubis pärast Balti liiduvabariikide ja Leningradi harrastusfilmide konkurssi, mis toimub oktoobri alguses Riias ja kuhu oma filmiga on osalema kutsutud ka «Festivali» loojad.**

TÕNU KARRO

TERE, VASSILI!

HERN—KIRU: **V. Kandinsky** (1866—1944), vene maalikunstnik, graafik, esimesi abstraktsioniste ja abstraktsionismi teoreetikuid. — — — 1910 lõi oma esimese abstraktsionistliku akvarelli, mille dünaamilise struktuuriga taotles kunstniku sisemise tunnetuse rütmi vahendamist.

A—DYN: **Abstraktsionism**, modernistlikke kunstisuundi maalis, skulptuuris ja graafikas. Abstraktsionistid ei lähtu teoste loomisel reaalseist objektidest, ei reprodutseeri loodusvorme isegi deformeeritud kujul, vaid püüavad ekspressiivsust ja dekoratiivsust saavutada värvikombinatsioonide ja joonte ning vormide rütmi abil. — — — Eriti levinud on a. kapitalistlikes maades.

MAAP—PAIR: **Modernism**. realismiga sisulises vastuolus olevate 20. saj. kirjanduse, kunsti ja muusika loomingulise põhimõtete, taotluste ja katsetussuundade ühisnimetus marksistlikus esteetikas. M. väljendab enamasti isiksuse kriisi hiliskodanlikus ühiskonnas.

A. LILL, K. KURISMAA, L. LIIVAT Tartu Kunstnike majas...
02. 10. 83.

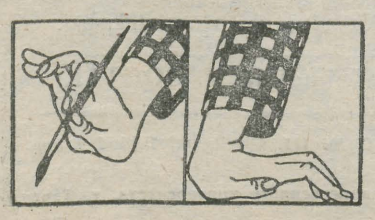

Ado Lill *on kõige ekspressiivsem. Tema tööd on küll suureformaatlised, ent tunda on kärsitust, õulisust, pürgimist. Karjuvad. Peletavad. Jah, hämmastav, kuidas eemaldudes võib pildi.ni(-sse) jõuda. Suures saalis liikugem seinaääri mööda, ent sedapuhku teisipidi, selg seinas. Lill eeldab distantsi, tõukub ja avaneb. Tunnetuslik respekt. Koloriit irriteerib, kohati kriiskavpuhas, vaid puhuti hajades («Kuma») ja puhates (mistõttu pole sugugi mõeldav, et Lill oma paletid seinale oleks toonud).*

Lille karge ilu (kalla?) on nüansirikas, mittemillegi taga lõputu mäng joonte, värvi, harmooniaga. See ei tähenda, nagu pilguga pusimata Lill ei avaneks. Esmane emotsionaalne laeng (löök) ei vaibu hetkega, elamuste sasi jätkub kaugele näitusesaalist välja.

Kuidas nimetada neid kompositsioone? Natüürmort? Tõlge (surnud loodus) tõukab ära, ehkki näikse pealiskaudselt sobivat. Või siis still-life? Vaikne elu. Siit parafraseerides: hääletu kisa! (Heureka!)

Malbem, puhtam on **Kaarel Kurismaa**. *Kammerlik. Valgusse, vaikusse, puhtusse... Justkui kaks meelest kroonlehte avavad mõlemasse külge riputatud lõuendid otsasaali. Tagaseinast vaatab «Ois». Kisub endasse nagu lihasõõja lill.*

Valgusse... Kurismaa valgus on tema taiestes. Kindel, et näitusesaali jõhker valgustus seda tapab. Tahmatult sorteerid mõttes, kuhu paremasse paika üht, teist pilti paigutada, päästa. Õdusalt, hubaselt. (Lillega seda probleemi pole. Tema ründav stiil on primitiivsest palatiinterjöörist — neutraalsus? — lihtsalt üle).

Vaikusse... Muidugi, materjal, formaat määrab olulise, ent sisuliselt sobib peasaali Lill; nõnda pärast «loputust», mõjub Kurismaa lõesti puhkustandvalt. Vastupidisel juhul hellitaks Kurismaa närvi ära, teeks selle Lille tarvis liiga hellaks.

Puhtusse... Kurismaa pilt on hoolitsetud, viimistletud. Mitte steriilne! Pilt sünnib lõuendil. Kurismaa laseb värve üksteisesse voolata, pritsib neid, laiutab lahustiga, mis kortsu tõmbab, laseb mureneda ja murendab ise. Seos allkirjaga on tugev, selles on sugemeid lõuendilt ja vastupidi. (Interpreteerimise võimalus ja vajadus jäävad muidugi kärpimata, allkiri pigem suunab neid.) Kontseptualistlikku faktitunnetust on «Voolus».

Lill on hooletum, tema värvikimbud-puntrad teenivad avalamat eesmärki, peaasjalikult laiale toonpinnale vastu (kaasa) mängides. Karjuvad appi «Katastroofis». Lill ei nikerda, ta valitseb teose tervikut. Mistõttu on raske kujutleda piltide eksponeerimist teisiti — küliti, seliti. Kas tekib uus mäng või muutub pilt paletiks? Lille spontaansena näiv tasakaalu,-tuse taju omavolitseda ei luba. Paradoks!

PEEP PEDMANSON,
žurn. III k.

KUNST

Me mängime...

«Ma pole kunagi lavastanud lava jaoks. Selleks, et lavalaudadelt midagi hõigata, peab olema väga suur näitlejameisterlikkus. Lavalt on võimalik valetada, aga kui mängid otse inimeste seas, siis... kui on vaja nutta, siis peab tõepoolest pärispisaratega tegema.»

«See on ju väga raske!»

«Aga siiras.»

«Mida EPA lavastuudios mängisite?»

«Tšehhovi «Palat nr. 6», Mrožeki «Avamerel» ja «Striptiis», O'Connori «Tõusuteel kohtuvad kõik» ja veel neid teisi asju ka.

(Valitud katkend jutuajamisest Märt Loidiga. Septembrikuus klubis)

INFOKONTSENTRAAT

Pärast aastast pausi hakkab **Märt Loit** taas **üliõpilasteatriga** tegemist tegema. Sedapuhku TRÜ klubis. Esimene kogunemine on **3. oktoobril kell 21 klubi väikeses harjutussaalis. 10. oktoobril on oodatud eelkõige rebased, aga asjast huvitatuid kutsutakse terve oktoobrikuu vältel — esmaspäeviti kell 21 klubis.**

Vaat kus lugu!

See oli noorterikkas Eestimaa linnas.

Tüdruk ja poiss, üliõpilased, olid juba mõne aasta teineteist lähemalt tundnud. Niiviisi neiuks ja peiuks saanud. Tahtsid pulmad teha. Oli neil oma salaline päev, just sel kuupäeval ja mitte ühelgi teisel soovisid nad sõrmuseid sõrme saada. Neiut-peiut olid kõrvaotsaga kuulnud, et paaripanekujärjekorrad on mitu kuud pikad. Üks elektrik olnud isegi üle poole aasta järjekorras, räägiti, ja kogu selle aja kõrgepinge all pealegi. Oh hullu küll! Neiul-peiul oma salapäevani ainult neli kuud jäänud. Sel aastal trehvas ...s august laupäeva peale ka. Nagu tellitult. Muidu oota paarimineku seadustikustamisega veel mitu aastat, kuni jälle kuu- ja nädalapäev sobivalt ühte langeb.

Võtsid käigu ette. Süda põksus ja jalg nõksus. Passid kaasas, igaks juhuks pistis neiu ka sünnitunnistuse krokodillinahksesse nessessääri. Ei või ju iial teada, kus missugust paberit tarvis tõotab tulla.

«Ma nii kardan,» sosistas neiu ja vaatas malbelt kõnniteele, täpselt sentimeetri jagu kinganinadest ettepoole.

«Ära karda, mina olen ju su kõrval,» vas as peiu elutargal häälel, nii et piiga pilk taas paplilatvade poole piilus ja jalake värisemast lakkas.

Kes teab, kas see just nõnda juhtus ja kes kellelt mida küsis, aga perekonnaseisuosakonna uksest nad sisse läksid.

Osakonna töötaja lasi neil mõnikümmend minutit oma kiire asjaga kannatada ja kutsus siis viisakalt kabinetti. Palus istuda. Hakkas küsima. Täitis mingeid pabereid ja raamatut ning laskis noortel avalduseblanketid täita. Kõigil tegevust kui palju! Siis päris viisakas ametimees seda kõige tähtsamat, kuupäeva.

«...s august,» kostis nagu ühest suust.

«No kuulge! Kas tulite siia nalja tegema või?» vihastas ametnik.

«Ei tulnud nalja tegema, see päev on ju laupäev,» oli peiu kord kurk karedaks ütelda.

«Laupäev, laupäev,» osatas ametnik. «Mis siis, et laupäev, sinna on ju üle nelja kuu aega.»

«Me mõtlesime, et mida varem, seda kindlam. Teil pidid siin väga pikad järjekorrad olema,» vupsas neiul suust.

«Hea küll. Mul pole aega teiega rohkem jantida. Tööd niigi palju. Tehke endile sõadused selgeks, siis tulge uuesti. Abiellumise päeva ja kellaaega saab kinni panna kuni kolm kuud ette, mitte rohkem. Vaat niisugune on lugu.»

Ametnik võttis laualt täidetud avaldused, rebis need aeglase tõmbega katki ja viskas prügikorvi. Kahest abiellumisavaldusest sai pisikese käeliigutusega neli paberitükki.

Ametnik tõusis, soovitas kolm kuud enne õiget päeva uuesti tulla, naeratas. Noored tõusid samuti ja läksid sõnatult kabinetist välja. Ukse taga ei suutnud neiu enam pisaraid silmadesse tagasi pigistada. Peiu pigistas tema kätt, see aitas vaid natuke.

«Kuradi kaabakas, otse silma all,» ei saanud peiu ütlemata jätta ja pani suitsu.

«Jah, seda poleks tast küll oodanud, et ta niimoodi.... Öelnud siis ilusti ära. Muidu päris soliidne mees... Mina enam siia majja tagasi ei tule.»

«Mina ka mitte.»

Aga tulid küll. Ainult et aasta pärast ja teise asja pärast. Juba naisena ja mehena. Abiellumiseks olid noored kasutanud naaberrajooni pulmamaja teenuseid ja sõrmed said kullaseks täpselt ...l augustil. Nüüd tulid nad siis jälle sellesse majja, pojale nime panema ja sünnitunnistust võtma. Noor ema kahtles, kas ikka saab esimese korraga lapsele nime kirja. Äkki on jälle see südametu mees seal laua taga ja hakkab hinge käristama.

Ei olnud seda meest enam selles majas. Ta oli vahepeal edutatud eeskujuliku töö eest kõrgemale kohale ja suuremasse linna. Aukirigi anti kaasa. Vaat kus lugu!

Juhanile kirjutati sünnitunnistus välja ja ema pani selle krokodillinahksesse nessessääri, matrikli kõrvale. Isa avaldas arvamust, et siia majja võiks sama asja pärast veel mitugi korda tulla, ive isegi väike ja tööjõupuudus kummitab. Sellise jutu peale noor ema muidugi punastas.

Või kes seda nii täpselt kuulis ja nägi.

HANNES TAMME

Siin ülikooli naiskoor

Möödanikuks on saanud tihe tööaasta — juubelite aasta. Osalesime ülikooli, M. Saare ja Z. Kodály aktustel, pidulikel kontsertidel. Esinesime Tartu ja Tallinna kontserdisaalides. Meeleolukad olid sõlia-, trepi- ja varemekontserdid. Tuhandete mälus püsib vabaõhuetendus «Vivat academia». Korda läksid «Naistelaulude» külalisetendused Moskvas ja Viljandis. Andsime kontserte Novgorodi Kultuurharidustöö Koolis, Petroskoi O. Kuusineni nim. Riiklikus Ülikoolis ja Leningradi Riikliku Konservatooriumi juures asuvas muusikakoolis. Petroskois oli meie võõrustajaks sealse ülikooli segakoor. Leningradis hoolitses meie eest farmakokeemia instituudi naiskoor, kelle dirigent on üliõpilaslaulupidudelt tuttav B. Karandassov. Viimatimainitud koori ootame tuleval kevadel vastukülaskäigule.

Suvi tuli Tartu rajooni laulupäevaga. Samas Elva mändide all said lahkumissõnad kaasa tänavused lõpetanud. Poolteist kuud hiljem laulsime peahoone trepilt tervituseks Tartusse saabunud Radevormwaldi meeskoorile.

TRÜ naiskoori ja Tartu Akadeemilise Meeskoori teine **jalgrattamatk** läks lahti laulupeokivi juurest. Matkasihiks oli seekord Otepää kõrgustik. Jalgrattasõidu mõnu ja raskust sai tunda neli päeva. Võrdlesime Pangodi, Pühajärve, Pülme järve ja Elva Vaikse järve vete soojust. Kääriku lähedale Pülme järve veepeole oli tulnud Neptungi. Küllap pahandas ta millegi peale, sest matka sisse mahtus ka juulikuu ainus vihmapäev. Selle jaotasime pooleks: pool rattapäeva, pool laulupäeva. Teine pool oli meeldivam. Matka lemmiklauluks kujunes K. A. Hermanni «Oh laula ja hõiska». Sellega alustasime matka, tänasime pimaperenaist ja lahket pererahvast, kelle juures vihmavarjus olime.

Koori **suvelaager** peeti sedakorda Hiiumaal. Laagrielu korralduse eest aitäh koori hiidlasest liikmele Rutt Järvale ja tema vanematele. Päevad olid sisustatud tööga «Sõpruse» kolhoosi põllul ja aias, ekskursiooniga mööda Hiiumaad ja laulmisega. Jäi aega Kassari vaikuse ja eksootika nautimiseks. Lauluproovgi peeti lausa mere kaldal kesk kadakaid. 18. augustil pakkusime saarerahvale kontserdi Suuremõisa lossi tagatrepil. See Ungern-Sternbergidele kuulunud mõisahoone on olnud mitmete kirjandus- ja muusikateostes käsitletud sündmuste tunnistajaks.

Uus lauluaasta algas naiskooril 1. septembril. Koori liikmekandidaatideks on võetud juba esimesi uusi lauljaid. Dirigentide Vaike Uibopuu ja Ene Ahvena juhatusel õpitakse uusi laule. Aruande-valimiskoosoleku järel asus koori tööd korraldama vastne juhatus eesotsas esinaise Helle Pärisalu ja koorivanema Heli Rasvaga (mõlemad pediaatria osak. IV kursuselt). Kauaaegsed juhatuse liikmed esinaine Ene Klaas, koorivanem Liia Jürken ja laekur Aita Napa lõpetasid ülikooli. Juba on olnud kontsert Kr. J. Petersoni mälestussamba juures (15. septembril) ja õunavõtupäev Rõngus.

Tööplaanis seisavad kirjas laululaager Käärikul oktoobri lõpus, sest õppimist ootab mitukümmend uut laulu. Samal kuul peetakse spordipäev koos TAM-iga. Novembrikuu plaanid on seotud üliõpilaspäevadega. Detsembris on tavakohane semestrikontsert aulas, jaanuaris tähistame maestro Gus av Ernesaksa juubelisünnipäeva. Kevadised plaanid seostuvad tulevasuviste laulupidude ja -päevadega.

Pane tähele! TRÜ Akadeemilisse Naiskoori saab astuda veel koori proovidel 4. ja 11. oktoobril kell 18.05 peahoone auditooriumis 128. Kui Sul jätkub lauluhäält ja teotahet, oled oodatud!

LEENI UBA

Kas hankida kindlasti kvadrokõlarid?

Või värviteler? Või omada uusimat automudelit, natuke teistsugust kui varasem? Kas poleks targem väljuda iseenesestmõistetavuseni omasest püüdest asjade poole, soovist olla see või omada seda, mida parasjagu ei ole. Lihtsustada, ümber hinnata oma tahtmatult asistunud eluvajadused. Sammukesegagi sinnapoole pääseks ühiskond tohutust hulgast sõelatööst veevedamisel.

Võimalik, et taolise äratundmise aluseks peab olema nii enese kui üldse inimese koha paikapanemine looduse suhtes.

*

Kas ülikooli **looduskaitsering** *(LK) saab peale selle endale seada veel mõnda eesmärki?*

*

Lähtuda tuleb sellest, et ka tema on aja näoga. Möödas on aastad, kus tuldi hulgakesi kokku ja tehti tööd. Praegu tahab igaüks ise midagi ära teha, endast maha jätta. Töö tükeldub ka teisalt: LK ainevald on paisunud laiuti üheselt haaramatuks. Võimalik, et parim oleks

töötada ideeliselt ühtsete sektsioonidena, ühiselt aga korraldada üldisi ökoloogilisi suhtumisviisi propageerivaid üritusi. Ring tuleks muuta teaduskondadevahelisemaks — nii jurist kui filoloog võiks siin leida meelepärase valdkonna.

*

Ühelt poolt võib eesmärgiks pidada organiseerimist — LK-liikumine nagu iga teinegi vajab ühendamist ja kaasaaitamist. Teiselt poolt on eesmärgiks propaganda — LK idee levitamine. Ükskõik, kas tulemus väljendub vaid inimeste loodussallivuses või ka sügavas loodushoidmises. Esimeste impulsside andmiseks tehtud töö on igal juhul tänu leidnud.

*

Läinud suvi viis ülikoolist kaasa senise LK presidendi Andres Tõnissoni, meie ajalehe looduskirjasaatja. Kirjapandu on püstijalajutt veel enne lõpuaktust. Nüüd on ring ja Andres lahus. Jõudu edaspidiseks mõlemale!

Vahendanud

MART KÜLVIK,
biol. V k.

Tulipunktis korvpall

Ilm organisaatorite arvamust ei küsi ja nonda oli pühapäeval, ülikooli spordipäeval, küm ja vihmane. Ei jäänud muud nou, kui väljast sisse kolida. Mindi TRÜ spordihoonesse, kus pidu ka maha peeti. Pidulikkust oli muidugi vähem — ära jäi sportlaste defilee linnas. Ent ometi — üritus toimus, traditsioon jätkus. Mõistagi oli publikupool ilma tõttu hõredam. Paljud, kes hilinesid, ei leidnud kohtagi üles...

Enam-vähem peeti kinni programmist, mis oli kavalehtedel. Esinesid naisvõimlejad, jooksid kergejõustiklased, peeti meeskonnajooks, toimus bušš pallimatš TRÜ korvpallurite ja raskejõustiklaste vahel. Mäng jäi viiki. Niimoodi kestavad ülikooli spordiklubi juubelikuu üritused. Osasaajaid on olnud igast alast. Millest vähem, millest rohkem, eks ole see rohkem maitseasi. Ometi ei saa eitada, et kulminatsioonüritused saabusid alles sel nädalal. Korvpall ja kergejõustik on alad, millel iga eestlane end asjatundjaks tahab pidada. Teisipäeval algas spordihoones korvpalliturniir

«Edasi» karikale

Mäletan läinud aasta turniiri, kus naiskonna mäng jättis elamuse, pakkus vaatajaile naudingut. Tänavune turniir kohustab enamaks: nende mängude järgi hakkame kaaluma oma naiskonna võimalusi kõrgliigaturniiril. See algab varsti. Kes on mängudes «Edasi» karikale meie vastased? Riia TTT (rääkimatagi selge!), Minski «Gorizont» (tugev naiskond, kuulub kindlalt Nõukogude Liidu viie esimese naiskonna hulka), Frunze «Stroitel» (ammune naiskond esiliigast). Nii mindi vastu esimesele voorule, kus vastamisi Riia TTT ja Minski «Gorizont» ning TRÜ — Frunze «Stroitel».

Võitsid esimestena mainitud, tulemused vastavalt 73:70 ja 84:73. Kolmapäeva õhtul oli teine voor, kus meie tudengite mängupartner juba tõsine — Minski «Gorizont». Mäng läks algusest lõpuni tasavägiselt, TRÜ oli küll kogu aeg tagaajajaks. Paistis silma valgevenelannade ühtlasem ja kindlam mäng. See kindlus tõigi võidu 87:86. Meil oli kiirust küllaga, ka mängiti end heale viskepositsioonile. Siis aga visati palju mööda, ka rabamist ja pallikaotusi oli palju. Teises mängus võitis Riia TTT Frunze «Stroitel» 74:56. Et korvpallinädalaks kiskus, tõestas seegi, et neljapäeval kohtus TRÜ meeskond Helsingi ülikooliga. Selle mängu tulemuse ja «Edasi» karikaturniiri lõplik järjestus on järgmises lehes.

Kolmapäeval nägi TRÜ staadionil ka kergejõustikku. Oli matškohtumine meie ja Helsingi ülikooli vahel. Võitis TRÜ 94,5:84,5. Parimad tulemused olid Ain Evardilt kõrgushüppes (2.15) ja Aivar Ojastult 400 m jooksus (47,8).

Nõnda. Aga mis meid ees ootab? Pühapäeval, 2. oktoobril on Tartu sügisjooks; teisipäeval, 4. oktoobril TRÜ spordiklubi 75. aastapäeva aktus, kontsert ja ball; teisipäeval, 16. oktoobril Tartu — Tallinn linnavõistlus korvpallis 100. «laual».

TUDENGIFOLKLOOR

TÄHELEPANU — ÄRGEM LASKEM KÕIKE TUDENGIELU HEAD JA ILUSAT KAOTSI MINNA, VAID KOGUGEM SEE KOKKU: PANGEM KIRJA; VÕTKEM LINTI (isäraanis laulud), JÄÄDVUSTAGEM FOTOLE!

Talletamist väärib kõik tudengielus oluline, temale iseloomulik: traditsioonilised peod (rebaseks löömine, «ekvaatori»- ja lõpupidu jne.), kalendritähtpäevad (armee aastapäev, üliõpilaspäev, seitsmemagajapäev, luuvalupäev, jms.), argielusündmused, ebausukombed, tabud, tõotused, ended, vanded, tudengina:jad, ühiselamunaljad, tudengi(lori) laulud jne. jne. jne.

Niisiis, märgi oma teadmised-tundmised neilt aladelt üles joonelisse vihikusse (servast 3—4 cm vabaks) loetavas käekirjas. Lisa oma nimi ja aadress (osaleda võib ka anonüümselt) ning läkita see hiljemalt selle aasta 15. novembriks ülikooli lehe toimetusse märgusõna all «Tudengifolkloor».

Kogutu säilitatakse Kirjandusmuuseumi rahvaluulefondides, kokkuleppel kirjapanijaga avaldatakse osa materjale ajalehes «TRÜ».

Kaasalööjaid ootavad auhinnad, meened ja meie kõigi tänu.

FILMIKLUBI

Veel on võimalik pikendada vanu liikmekaarte — **3. oktoobril** kl. 18—19 Vanemuise 46 fuajees. **Uute liikmete** vastuvõtt (üliõpilased alates II kursusest, õppejõud ja teenistujad) on samuti 3. oktoobril kl. 19—21 sealsamas. Kaasa foto 3×4 cm ja 5 rubla.

Esmakursuslasi võetakse klubi liikmekandidaatideks. Registreerimine 4. oktoobril kl. 18—21. Kaasa foto ja 6 rubla.

Kolmapäeval, 5. oktoobril kl. 18 näidatakse Vanemuise 46 Ungari põnevusfilmi «Ohver». Lavastaja György Dobray. Piletite kätteandmine algab sealsamas kl. 17.

PEREKONNAST

Taas algab TRÜ klubi korraldatav **loengutsükkel «Perekond kaasajal». Sel aastal esmaspäeviti Vanemuise õppehoone suures auditooriumis.** Plaanis on loengud teemadel: «Perekond tänapäeva kultuuri-traditsioonis», «Perekonna eetilistest väärtustest» (S. Lepik). «Inimeste psühholoogilised omadused ja sobivus perekonnaeluks» (A. Pulver), «Mehelik ja naiselik väärikus» (S. Lepik), «Halbadest harjumustest perekonnas» (H. Kadastik).

Avaloengu peab Ivar Trikkel 10. oktoobril — perekonnast kultuuri-traditsioonis.

SÜGISKROSSILE!

Kõiki TRÜ üliõpilasi ja õppejõude ning teenistujaid oodatakse 3.—5. oktoobrini traditsioonilisele sügiskrossile, mis nagu varasematelgi aastatel toimub Tähtvere pargis. Jooksumaa pikkus on naistele 500 m ja meestele 1000 m. Tuletame meelde, et iga osavõtja toob oma teaduskonnale punkte, mida arvestatakse teaduskondadevahelises konkurentsis.

3. okt. kl. 15.45—18.45
4. okt. kl. 8.15; 12 15; 15.30; 18.15
5. okt. kl. 14.15—18.30

ÜTÜ ORIENTALISTIKARING

Õppeaasta avakoosolek toimub **kolmapäeval, 5. oktoobril** füüsikahoone (Tähe 4) auditooriumis nr. 001. Kavas ringi juhatuse aruanne ja ringi käesoleva õppeaasta töö põhisuundade arutamine. Orientalistikakabineti juhataja L. Mäll räägib möödunudkevadistest orientalistide konverentsidest Leningradis, Bakuus ja Ulan-Udes. Tutvustatakse ida keelte õppimise võimalusi orientalistikakabinetis. Võetakse vastu uusi liikmeid. Oodatud on kõik orientalistikahuvilised üliõpilased.

HEI, MATKASÕBER!

Jälle alustavad tööd alg- ja keskastme **suusamatkakoolid** (parimad lektorid, slaidid, filmid jne.). Oodatud on kõik huvilised, eriti esmakursuslased.

Eelnevalt aga kohtume **15. ja 16. oktoobril TRÜ matkajate päevadel Süvahavval.** Tulija ei kahetse!

Täpsem info ühiselamute teadetetahvlitelt.

LASTELE

Mudilastele (5 — 6-aastased) **peotantsuring** alustab tööd kolmapäeval, 5. oktoobril kl. 16 TRÜ klubi suures saalis. Teine proov on reedel, 7. oktoobril. Juhendavad Hele ja Jaan Siilak.

Võetakse vastu uusi liikmeid.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3297. MB-08538.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (1349) Esmaspäeval, 10. oktoobril 1983 XXXV aastakäik

7. OKTOOBRIL OLI NSV LIIDU KONSTITUTSIOONIPÄEV

Õigus haridusele

NSV Liidu Ülemnõukogu poolt 7. oktoobril 1977 vastuvõetud konstitutsiooni seitsmendas peatükis on kirjas meie maa kodanike põhiõigused, -vabadused ja -kohustused. Valdav osa selles kuulub õigustele, millest üks silmapaistvamaid ja sügavamaid on õigus haridusele. Selle tagavad tasuta haridus, kohustuslik keskharidus, mitmekülgselt välja arendatud haridussüsteem, riiklikud stipendiumid ja mitmesugused teised soodustused.

Aastatuhandeid on inimesed soovinud õppida, kuid seda õigust pole neil alati olnud. Eriti puudutab see kõrgemat haridust, mille juurde pääsemist kodanlikus ühiskonnas piiravad veel praegugi majanduslik ebavõrdsus ja keerukas õppemaksude süsteem. Seepärast ei määra kõrghariduse omandamist mitte inimese võimed, vaid põhiliselt jõukus.

Tänu sellele, et Nõukogude riik on teinud oma tekkimisest peale õiguse haridusele kodanike põhiõiguseks ning on selle ka taganud, on meie maa varustatud kaadriga, mis on aidanud kindlustada tema jõudmise arenenud sotsialismi. Haridus, kaasa arvatud kõrgem haridus, on sillutatud mitmesuguste soodustustega ning väljendab endas üldrahvaliku, riikliku ja inimese isikliku huvi ühildumist.

Igas ühiskonnas kujunevad seoses uuele tasandile jõudmisega uued nõudmised ja vajadused ning samuti ka uuele tasandile omased ebakõlad, puudujäägid, raskused. See on arenemise paratamatu kaasnähtus, mistõttu pole ka arenenud sotsialism niivõrd harmooniline oma praktilises arengus, kui me seda teoreetiliselt ette kujutame. Suur osa on siin sageli ideoloogia valdkonnas asetleidvatel subjektiivsetel hälvetel. See kehtib ka hariduse kohta, kus hariduse saamise võimaluste ja nende kasutamise vahel peaksid mõistusepäraselt valitsema äärmiselt positiivsed vastastikused seosed. Ometi võib täheldada teatavate ebakõlade olemasolu. Ilmselt on toonud selle väärtuse languse noorte inimeste silmis see, et meie ühiskonnas on kõrgkooli pääsemine ja õppimine kujunenud nii enesestmõistetavaks ja tavaliseks. Üha sagedamini kuuleme õppedistsipliini kindlustamise vajadusest või rakendame mitmesuguseid kontrollisüsteeme. Seegi kõneleb vildakast ebaratsionaalsest suhtumisest hariduse omandamisse.

Sügavast ja siirast tahtest harituks saada ei kõnele ka niisugune suhtumine, kus eksamitel loodetakse mõnikord mitte teadmistele, vaid heale «puksile». Mõneti sagedamini istutakse loengul või seminaris rohkem sellepärast, et on õppetööst osavõtu kohustus, selle asemel et kasutada ratsionaalselt aega nende teadmiste vastuvõtuks ja läbitöötamiseks, mida õppetöös pakutakse. Ülikoolis korraldatud sotsioloogilised küsitlused näitavad, et umbes kümme protsenti üliõpilastest on oma eriala suhtes küllaltki ebasoodsalt häälestatud. Ometi panid nad koha kinni nende eest, kes võib-olla oleksid soovinud just sellel erialal õppida. Leidub sugemeid ükskõiksusest, käegalöömisest, eneseimetlemisest, originaalitsemisest, upsakusest, mis kuidagi ei sobi haritud inimeseks kujunemise protsessi. Otse vastupidi — nii hakkavad kujunema harjumused, mis hiljem võivad konkretiseeruda ebaausaks suhtumiseks oma tööülesannetesse, tendentsiks muiduleivasöömisele, jahiks kerge elu ja pika rubla järele. Siis on ka hilja mõista seda, et diplom üksi ei tee spetsialisti, et ainult läbisaamiseks sooritatud eksam tuleb elupraktika karmi komisjoni ees ümber teha.

Toonitaksin veel kord — õigusel haridusele on suur ja sügav sisu. Ta on samal ajal ka suur ja sügav kohustus ühiskonna suhtes, kes on jõudnud selle õiguse kehtestamise ja igakülgse tagamiseni. Selle kohustuse täitmiseks pole piisav väljastpoolt suunatud nõudlikkus ja kontroll. Kohustuse mõistmiseks ja täitmiseks on vaja iga noore teadlikkusele rajatud enesedistsipliini, vabanemist põhjendamatust üleolekutundest oma *alma mater*'i poolt pakutu suhtes, mõistmist, et ainult tõeliselt haritud inimene suudab tänapäeva teaduslik-tehnilise progressi ajal õigustada *homo sapiens*'i nimetust ning täita oma osa ühiskonna arenguprotsessis. Õigus haridusele kuulub nende õiguste hulka, mida on vaja tingimata täielikult ära kasutada.

JOHANNES KALITS

RAHU!

Oleme lugenud ajalehtedest NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe Juri Andropovi avaldust, millega ta pöördus maailma rahvaste poole 28. septembril. Oleme lugenud ja sellega ühinenud. Nagu teistes asutustes ja ettevõtetes, nii tulid ka ülikoolis kokku üliõpilased, õppejõud ja teised töötajad. Meenutati meie maa ränkraskeid sõjapäevi, toetati rahuavaldust.

Matemaatikateaduskonna miitingu Vanemuise t. 46 fuajees avas eelmisel esmaspäeval teaduskonna parteibüroo sekretär dots. Aivo Parring. Oma sõnavõtus kutsus prodekaan dots. Heino Türnpuu kõiki toetama rahupüüdlusi.

Õigusteaduskonna rahumiitingul kõnelesid parteibüroo sekretär dots. Herbert Sepp, dekaan dotsent Albert Paltser, dotsent Jaan Sootak ning V kursuse üliõpilane Olev Retsja.

Mitmel pool toimusid rahumiitingud ka kursustel. Nii näiteks esines füüsika I kursusele NLKP ajaloo kateedri ajaloodoktor Feliks Kinkar jne.

TRÜ kollektiiv toetab üksmeelselt rahuavaldust.

MARKSISMI-LENINISMI ÜLIKOOL

alustab oma tegevust kolmapäeval, **12. oktoobril kl. 8. I ja II kursusele esineb keemiahoone ringauditooriumis TRÜ rektor professor** Arnold Koop.

EÜE KONVERENTS

EÜE '83 Tartu konverents toimub 19. oktoobril kl. 19 ph. aud. 139.
Vaatluse all möödunud malevasuvi ja prognoosid järgnevaks: kokkutulek, välisrühmad, ideoloogiatöö ja muu.

EÜE sektor

FOTOVÕISTLUS «EÜE 20»

Hei, malevlane! Fotovõistlus lõpeb juba 15. oktoobril!

EÜE'83 rühmade järelatesteerimine toimub kolmapäeval, 12. oktoobril ELKNÜ TRÜ komitees.

Tartu regioon:	
Relsi	kl. 14.
Side	kl. 14.15.
Elva	kl. 14.30.
Kesk-Eesti regioon:	
Laukna	kl. 14.45.
Virumaa regioon:	
«Kaljuranna»	15.
Lõuna-Eesti regioon:	
Mooste	15.15.
Lutsu	15.30.
Värska	15.45.
Võidu	16.
Räpo	16.15.
Sakala regioon:	
Vahenurme	16.30.
«Tervis»	16.45.
Vändra	17.
Väinamere regioon:	
Kuressaare	17.15.

ARSTITEADUSKONNA ÜTÜ

10. oktoobril kl. 18 on A. Linkbergi nim. auditooriumis L. Puusepa t. 8 **arstiteaduskonna ÜTÜ nõukogu aruande- ja valimiskoosolek.** Palume osa võtta kõigil, keda praegu ja edaspidi huvitab teadus.

Igavesti noor juubilar

Igal üritusel on oma keskpunkt, kulminatsioon. Ülikooli spordiklubi juubelipäevad jõuavad kõrgpunkti 4. oktoobril. Seda päeva täpselt 75 aastat tagasi loetakse ülikooli spordiklubi sünniajaks. Ajalooline tähis vajab märkimist, meelespidamist. Teisipäeval tehtigi seda pidulikult ülikooli aulas TRÜ Spordiklubi 75. aastapäevale pühendatud aktusega.

Kohaletulnudki esindasid klubi ajalugu. Tulnud oli aktiviste peaaegu algusaastaist alates. Nõndasugune seltskond, kes pingutanud ja muret tundnud ühise asja nimel, tekitas aulas sooja ja koduse mikrokliima. Oli paljugi taaskohtumisi nii kolleegidega kui ka linna ja ülikooliga.

Aktuse avas rektor prof. **Arnold Koop**. Presiidiumilaua taga olid istet võtnud ENSV Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimees **Juhan Unger**, kõrg- ja keskerihariduse ministri esimene asetäitja **Heimar Peremees**, EKP Tartu Linnakomitee sekretär **Arno Almann**, EVO «Kalev» Vabariikliku Nõukogu esimees **Tõnu Murašev**, Tartu RSN Täitevkomitee aseesimees **Ants Paabut**, Tartu Spordikomitee esimees **Vello Kivi**, ülikooli õppeprorektorid prof. **Uno Palm** ja dots. **Valter Haamer**, EKP TRÜ komitee sekretär **Advig Kiris** jt.

Sõna sai sportmängude kateedri dots. **Valter Lenk**, kes tutvustas lühidalt spordiklubi ajalugu. Et ettekanne oli huvitav, vürtsitatud vähemtuntud faktidega, siis mõned pidepunktid lugejalegi:

○ *Oma spordiklubi loomise mõte oli küps juba tükk aega enne selle tegelikku asutamist. Juba möödunud sajandi lõpupoole tegeles grupp õppejõude ja üliõpilasi aktiivselt spordiga. Üks eestvedaja oli maailmakuulus teadlane F. G. W. Struve.*

○ *1907. a. augustis otsustasid 12 vene rahvusest üliõpilast luua oma spordiringi. Aasta hiljem jõuti teoni. 4. oktoobril 1904 asutasid 34 liiget üliõpilaste spordiringi (seltsi) «Sport». Ringis valitses kindel kord ja asjaajamine. 5. aastapäeva puhul peeti rida suuremaid võistlusi. Siis kuulus «Sporti» juba 128 liiget.*

○ **1920. a.** *tulid kokku seltsi allesjäänud liikmed, võeti vastu uus põhikiri ning* **1921. a.** *detsembris esineti juba uue nime all — Eesti Akadeemiline Spordiklubi. See oli isemajandav organisatsioon, mis tegutses ülikooli juures. Seoses majanduslike raskustega viljeldi klubis põhiliselt tippsporti, ka liikmeid oli vähevõitu (200).* **1923**, *klubi 15. aastapäeva puhul algatati Balti riikide üliõpilaste olümpiaadid, mis suvealadel toimusid 13 ja talialadel 6 korda.*

○ *Saabus* **1940. a.** *ja juunipäevad. Seoses nõukogude korra kehtestamisega saadeti laiali kõik kodanlikud spordiorganisatsioonid. Tuli luua uued. Asutati Tartu Ülikooli Spordiselts, mille esimeheks sai Mihkel Kask. Noor ülikooli kehakultuuriteaduskonna õppejõud Fred Kudu oli Eesti NSV-s esimene VTK-märklane. Tol aastal võideti ka üleliiduline 8 linna turniir meeste korvpallis.*

○ *Pärast Suurt Isamaasõda, oktoobris* **1945** *sai spordiringist akadeemiline spordiklubi.* **1946. a.** *mais allutati kõrgkoolide spordiklubid «Kalevile».* **1949.** *aastast tänaseni on 19 korral peetud spordiklubi konverentse, kolmel korral aruande-valimiskoosolekuid.* **1952. a.** *seoses EPA moodustamisega eksisteerib TRÜ ja EPA ühine spordiklubi. Aasta pärast hakkasid mõlemad spordiklubid tegutsema eraldi.* **1948** *asutati teaduskondade kehakultuurikollektiivid, 1960-ndate keskel spordinõukogud.*

○ *TRÜ Spordiklubi juhatuse esimehi:* **Harald Haberman, Fred Kudu, Karl Siilivask, Alfred Pisuke, Uno Sahva, Arnold Vaiksaar, Elmar Vasar jt.** *Kõige kauem on juhatuse esimeheks olnud* **Uno Sahva** *ja* **Fred Kudu**. *30 aastat on klubis töötanud* **Silvia Leet, Liidia Inglist** *ja* **Edgar Namm.**

Selle tagasivaate läbi, samuti sõnavõttudest, õhtusest ballistiki õhkub seda, mida võiks ehk nimetada traditsiooni tegemiseks. Spordiklubiga seotud inimeste loetelu ei piirdu sportlastega. Kaugeltki mitte. Selles pikas nimistus seisavad kõrvu kehakultuurlastega ajaloolased, juristid, filoloogid, arstid jt., inimesed, keda me enam ammu ei seosta spordiga (Karl Siilivask, Mikk Titma), kes aga olid omal ajal tooniandjad ülikooli spordielus. Nõnda ta on: selgub, et (spordi-) klubi piirid pole kitsukesed, see on üks tee eneseleidmisel-avamisel.

Tulevad pidupäevale kohaselt tervituskõned: EKP Tartu Linnakomitee sekretär Arno Almann, KKEH ministri esimehe asetäitja **Heimar Peremees**, ENSV Spordikomitee esimees **Juhan Unger**, EVO «Kalev» Vabariikliku Nõukogu esimees **Tõnu Murašev** ja Tartu Soprdikomitee esimees **Vello Kivi**, Heimar Peremees annab spordiklubile üle kingituse.

Igal sünnipäeval tuuakse kingitusi, iga vaevanägija saab tasu. Olgu siin loetletud need, kes tunnustuse pälvisid.

Teenete eest kehakultuuri ja spordi arendamisel ning seoses TRÜ Spordiklubi 75. a. juubeliga said Eesti NSV Spordikomitee teeneteplaadi EKP TRÜ komitee sekretär dotsent **Advig Kiris**, rektor **Arnold Koop**, NSV Liidu teenelised treenerid dotsent **Fred Kudu**, dotsent **Ilmar Kullam** ja **Edgar Naarits**, õppeprorektor Uno Palm, kehalise kasvatuse kateedri **juhataja Uno Sahva** ja kehakultuuriteaduskonna dekaan professor **Atko Viru**.

(Järg 4. lk.)

Oma tervituskõnes ütles linna spordikomitee esimees Vello Kivi: «Mõtlesime ja mõtlesime, mida spordiklubile kinkida, siis otsustasime — kingime sügisjooksu!»

Ja tõepoolest, esimesel korral said väärtuslikust kingitusest oma osa 900 jooksjat. Ja mis kõige väärtuslikum — ajapikku kingitusest osasaajate hulk ei vähene, vaid kindlasti aiva suureneb.

VELLO MARANDI foto

TRÜ NÕUKOGUS

● 30. septembri koosoleku algul andis rektor prof. Arnold Koop dots. **Jaan Reinetile** üle autoritunnistuse tööstusjääkide põletamise ahju eest. ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja said kauaaegse eduka töö eest 60. sünnipäeval dotsent **Veera Mürkhein** ja tööline **Hans Kruuse.**

● **Põhiküsimuseks oli õppetöö. Kevadsemestri tulemusi analüüsisid õppeprorektorid Uno Palm ja Valter Haamer.** Nende artikleid saab lugeda peatselt ka ajalehest. Lühidalt võiks iseloomustada kevadisi eksameid ja arvestusi järgmiselt: õppeedukuse üldtulemus oli 91,1%, mis on lähedane eelmistele aastatele. Kõige paremini läks arsti- ja majandusteaduskonnas, viletsamini füüsika-keemiateaduskonnas (86,9%).

Sõnavõttudest. Prof. Robert Looga soovitas rohkem valida tudengikandidaate. «Sageli on sisseastunuil küll viied, kuid mõne aja pärast ei tea nad koguni elementaarseid asju.»

Füüsika-keemiateaduskonna dekaan professor Vello Past selgitas kevadiste tulemuste languse ühte põhjust. Nimelt ei teinud 10 esimese kursuse noormeest ühtegi eksamit enne sõjaväkke minekut. Aastast aastasse on halvenenud vene õppekeelega kursuste hinded. Ilmne põhjus on konkursi puudumises. Tuleb ju praegu koguni täiendavaid konkursse korraldada. Niisugust olukorda pole oluliselt parandanud ka kutseorientatsioon. Parem polevat pilt ka teistes Liidu kõrgkoolides peale Moskva ja Leningradi.

Kehakultuuriteaduskonna dekaani prof. Atko Viru sõnavõtu põhjustas samuti sessioonitulemuste halvenemine (93,5%-lt 90,5-le). Ülikool on õppeasutus, kus tarvis sooritada eksamid ja arvestused, eelkõige tuleb aga õppida. Kahjuks ei suuda teaduskond üksi seda osale üliõpilastele selgeks teha. Nimelt ei ole see osa huvitatud õppetööst ega tulevasest treenerikutsest, vaid üksnes sportlasekarjäärist. Küsimust arutatakse lähemal ajal ENSV Rektorite Nõukogus. Ka selles teaduskonnas jättis osa sõjaväkke minevaid tudengeid eksameid tegemata. Nähtavasti pole nad valmis kõrgkooliõpinguiks. Professor A. Virul oli oma teaduskonnast aga tuua ka paar meeldivat näidet. Tänavu lõpetasid KKT 39 üliõpilasest kiitusega 4, rohkem kui pooled said ainult viisi.

Rektor professor Arnold Koop toonitas oma sõnavõtus mitut õppetöö aspekti. Ülikooli sisseastuv noor vajab teistsugust lähenemist ja õpetamist kui varasem. Eelkõige peaksime rohkem huvi tundma vastsete tudengite mõttemaailma ja tegude vastu. Selge on seegi, et elu on edasi läinud ning ainult traditsiooniline õppeviis (õppejõud loeb ning tudeng kirjutab kõik üles) ei suuda alati äratada noore inimese huvi. Loenguid saab ilmestada tehniliste vahenditega.

Distsipliinirikkumise pärast heideti eelmisel õppeaastal ülikoolist välja 20 üliõpilast. Ligi 90% neist eksmatrikuleeriti ilma, et nad varem oleksid saanud ühtegi karistust. Kuidas ei märgatud teaduskonnas midagi varem? Ei tohiks karistamata jätta ühtki eksimust.

Vastuvõetud otsuses peetakse muu hulgas vajalikuks pöörata erilist tähelepanu kursuse(rühma)päevikute täitmisele; süstemaatilisemalt on vaja töötada I kursustega, rangemalt tuleb suhtuda distsipliini ja õigusnõuete rikkujatesse jne.

● **Koosolekul saime prof. U. Palmilt veel teada, et mulluste massispordi tulemuste eest sai TRÜ NSV Liidu spordikomiteelt diplomi.**

● **Koosolekul kinnitati TRÜ nõukogu semestri tööplaan.**

● **NSV Liidu ajaloo kateedri professoriks valiti ajaloodoktor Jüri Ant.**

Matemaatikud Käärikul

Üle-eelmine nädalalõpp möödus matemaatikuil Käärikul. Peeti teaduskonverents **«Algebra analüüsi meetodid»**, mis pühendati prof. Gunnar Kangro 70. sünniaastapäevale. Töötati kolmes sektsioonis: algebra, analüüs ja arvutusmeetodid. Külalisi oli tulnud Leedust, Lätist, Kiievist, Dnepropetrovskist, Kaasanist, Moskvast, Kiievist ja meie vabariigi kõrgkoolidest.

Kõrgkooli kõnepruugist

Koolil on oma terminoloogia ja kõnepruuk, ülikoolil oma. Vilmastel aastatel on täheldatud kooli kõnepruugi püsimist nooremate kursuste üliõpilaste keeles. Selle asemel, et öelda: «Ma lähen ülikooli loengule» öeldakse: «Ma lähen kooli tundi». Kõrgkoolile omaseid termineid ja ametinimetusi kasutatakse sageli vääralt või hoidutakse hoopiski nende pruukimisest. Keegi ei olevat üliõpilaseks vastuvõetud noor inimene kantakse üliõpilaste nimekirja ehk **matriklisse.** Vastavat pidulikku toimingut nimetatakse **immatrikuleerimiseks.** Ülikooliperre kuulumise tõendina antakse üliõpilasele üliõpilaspilet, mis kujutab endast väljavõtet matriklist ja mida seepärast nimetatakse samuti matrikliks. Igal matriklil on oma number, mille kaks esimest kohta märgivad lühendatud kujul ülikooli vastuvõtmise aastat, kolm viimast aga, mitmendana antud isik sel aastal ülikooli hingekirja võeti (näiteks 83 462 ütleb teadjale inimesele kohe, et esitatud matrikli omanik astus ülikooli 1983. aastal ja ta võeti vastu 462. üliõpilasena sel aastal).

Ülikooli esimene mees kannab **rektori** ehk ladina keelest tõlgituna juhi, juhtija, nime. TRÜ-d juhib professor Arnold Koop. Meie ülikoolis abistavad rektorit **4 prorektorit** — kaks õppeprorektorit prof. Uno Palm ja dots. Valter Haamer, teadusprorektor prof. Ants Kallikorm ja haldusprorektor Vello Peedimaa. Koos oma lähemate abilistega moodustavad nad rektoraadi. Rektoraat asub peahoone keemiahoonepoolses tiivas, teisel korrusel. Samas on ka õppeosakond, mis tegeleb otseselt õppetöö korraldamisega kogu ülikooli ulatuses.

Ladina keelest on võetud ka mitmed õppejõudude ametinimetused. **Professor** (= avalik õpetaja) on üldreeglina teaduste doktor, kes õpetab oma eriala kõrgkoolis. Eriala õpetaval teaduste kandidaadil on tavaliselt dotsendi kutse (*docens*= õpetav). Praktiliste ainete õpetajat nimetatakse mõnikord ka **lektoriks** (*lector* = lugeja).

Vanasti anti professorile õpetamiseks eriline iste, õppetool ehk **kateeder.** Tänapäeval mõistame kateedri all mitte mööblieset, vaid mingit kitsamat teadusharu õpetavate ja uurivate teadlaste kollektiivi. Praegu on Tartu Riiklikus Ülikoolis üle 80 kateedri, neist 6 ülelülikoolilist, mis õpetavad kõigi või enamiku teaduskondade üliõpilasi. Ülejäänud kateedrid koonduvad 9 teaduskonnaks ehk **fakulteediks.** See sõna on tulnud ladinakeelsest *facultas*, mille all mõisteti võimet mingit teadusala asjatundlikul tasemel õpetada.

Fakulteedi eesotsas seisab **dekaan.** Ladina keeles tähistati selle sõnaga kas kümnikku või kümne mehe pealikut Rooma sõjaväes. Dekaani abilised, asedekaanid kannavad **prodekaani** nime.

Ka **eksam** tuleneb vanade roomlaste keelest, kus sõna *examen* tähendas uurimist või katsumist. Ja eks eksamil uurigi professor *studendil* teadmisi, et siis õige ja õiglane hinne välja panna. Kui õppejõud lihtsalt vestleb üliõpilasega teadmiste väljaselgitamise eesmärgil, siis nimetatakse seda **kollokviumiks.** Sel juhul veel hinnet ei panda. On eksamid ja arvestused korras, siis võib *studiosus* loota ka tasu **stipendiumi** näol, mis ladina keeles tähendabki tasu.

Ja olekski nagu kõik oluline öeldud sellest, mis käib keskajast meieni jõudnud kõrgkooli kõnepruugi kohta.

HILLAR PALAMETS

nende võõraste sõnade tähendust nagu kord ja kohus selgitanud.

Järgnevad read akadeemilisest kõnepruugist vaevalt et olukorda põhjalikumalt muudavad. Mõningat tulu peaks aga nendest siiski tõusma.

Kaua aega oli ülikoolide õppe- ja asjaajamise keeleks keskaegne ladina keel. Ülikool kujutas endast teadmiste jagamise ja omandamise tsunfti ning kandis ka vastavat nimetust: *universitas magistrorum et scholarium* — s. t. õpetajate ja õpilaste ühtekuuluvus. Selle pika nimetuse tagumise poole on aeg maha nühkinud, **universiteet** ülikooli tähenduses elab paljudes keeltes ikka veel edasi. Tänapäevalgi on **universiteet** ühtekuuluvus — erinevalt ühe teaduse õpetamisega tegelevatest instituutidest ühendab **universiteet** paljusid erinevaid teadusharusid, uurib ja õpetab neid. Hellitavalt nimetatakse ülikoole (aga ka teisi kõrgkoole) toitev ema ehk ladina keeles *alma mater. Alma mater Tartuensis* kõlaks tõlkes Tartu toitev ema, tähendab aga Tartus juba sajandeid tarkust ja haridust jaganud suurkooli.

Keskajal nimetati üliõpilast *studiosus*, s. t. hoolsalt õppija, millegi poole püüdleja. Sellest on tulnud paljudes keeltes kasutatav *student* ja meie mugandus — tudeng.

TPI, TPedI, TRK, ERKI, EPA, TRÜ. Nii palju meid on. Igaüks oma näoga. Mõni aasta tagasi olime külas teiste kõrgkoolide komsomolisekretäridel (rubriik «Sõna on komsomolisekretäril»), avaldasime erilehekülje Konservatooriumist ja Kunstiinstituudist. Üksikuid lugusid on olnud teinegi kord. Nüüd tahaks jälle teada, mida teised teevad. Selleks ka täna avatav rubriik. Heidame pilgu oma naabritele. Edaspidi? Edaspidi võiks ka igaüks, kes teisest kõrgkoolist midagi teada saanud, meile kirjutada. Uudiseid otsime eelkõige teiste kõrgkoolide lehtedest ja toimetustest. Ehk saab teoks koguni materjali vahetamine. Aga täna siis

EPA-sse

Seda maja, mis aina põnevama kuju võttis, silmas igaüks, kes Tallinna maanteed pidi Tartusse jõudis. Arhitektuuriliselt on maja tõepoolest huvitav nii seest kui väljast. EPA suurima, metsanduse ja maaparanduse teaduskonna hoone projekteeris RPI «Eesti Maaehitusprojekt», projekteerija oli ENSV teeneline arhitekt Valve Pormeister. Tema ise andis avapäeval, üle-eelmisel reedel, seletusi maketi juures.

Dekaani prof. Endel Laasi artiklist viimases «PA-s» loeme: «Mitmel korral tuldi kokku tolleaegse EPA rektori dotsent Arnold Rüütli kabinetti, kus põhjalikult analüüsiti töö käigus kerkinud probleeme ja otsiti kogu hoone liigendusele ratsionaalsemat lahendust. Samuti vaadati iga kateedri ruumide lahendus läbi vastavas kateedris.» Kahekorruseline hoone on kolme siseõuega, iga õue ümber kaks kateedrit. Ehitamist alustati juba 1977. aastal. Tulemus on lõpmata kena ja mis peamine — sobiv. Nii maja asukaile kui teistelegi.

Ei laabunud siingi kõik esialgse projekti järgi. Keerulisemad küsimused lahendati ühiselt ehitaja, projekteerija, tellija ning linna ja EKE juhtide operatiivstaabi nõupidamistel.

Aga läheme majja sisse. Avamispäeval muidugi kõikjale ei jõudnud, kõike ei näinud, aga ma arvan, et igaühel tasuks ise minna naaberkõrgkooli vastset maja uudistama. Hoian «PA» kolleegide lähedale, et oleks, kellelt pärida. Kohe paistab silma ka majajuht. Oleme harjunud, et selle valmistamisega alati aega läheb, vist rohkem küll asja kättevõtmisega. Aga näe, siin on kohe algusest kõik läbi mõeldud. Samas on ka fotonäitus ehitamise algusest peale. Makett. Siis sibame teiste seas edasi. Valged laed ja seinad, tumesinised uksed. Ustel tumesinise ja valgega sildid. Metsakasvatuse kabinet, ulukibioloogia kabinet... Ustel sildid: siin professor E. Laas, seal vanemõpetaja V. Veibri, vanemlaborant... Ruum on jätkunud tõepoolest. Kui lugeda veel EPA lehte, siis selgub, et seni paiknes teaduskond neljas eri kohas.

Siis on kuulda mingit mürinat ja oleme nagu ehtsas tsehhis. Pikad torud ja kanalid, sees voolab vesi. See oleks ühe filoloogist ajakirjaniku esmane seletus. Tegemist on nn. veelaboriga. Tegelikult mahub siia neli: hüdraulika, pumpade, hüdrotehniliste ehitiste ja veekaitselabor. Ringkanal on 25 meetrit pikk, seda hakatakse kasutama nii katseseadmena kui veehoidlana. Võib ette arvata, kui palju annab see õppetööle, teadustööle.

Nii palju majast. Aga siin on veel mitu kateedrit ja laborit, kohvik, väiksemad ja suuremad auditooriumid, tulevikus metsamuuseum...

Milvi Vajakas, EPA lehe toimetaja, viib mu trepist teisele korrusele: «Lagle Iisraeli pannood pead Sa küll nägema!» Teaduskonna nõukogu saali ühes seinas on... mis asi? Pastelltoonides kividest maastik. 2,5 meetri kõrguse ja 13,7 meetri laiuse pannoo kaal olevat 2 tonni. Arvud arvudeks. Tahaks seda kauem vaadata. Ja kividest, kunstniku enda korjatud kividest on see tõesti kokku pandud. Selleks on läinud 14 aastat. Osa plaate polegi siia mahtunud. Võibolla on see hoopis uue peahoone tarvis. Sest EPA tulevik on suunatud just siia, kus nüüd juba kaks hoonet ja ühiselamud. Lõpetamist vajab seegi maja, sest praegu on ehitamata veel maanteepoolsele küljele tornikujuline auditooriumikorpus.

EPA rahvas oli helde tänama ehitajaid. Ka üliõpilased nägid vaeva — siin tehti rohkem kui 12 000 tööpäeva. Ja sugugi mitte ainult abitööliste, vaid paigaldati ka Saaremaa dolomiitplaate, viimistleti siseseinu jm.

Avamisest võttis osa ka ülikooli juhtkond eesotsas rektor professor A. Koobiga. Naabrite värsket maja uudistasid samuti mitmed bioloogia-geograafiateaduskonna õppejõud.

VARJE SOOTAK

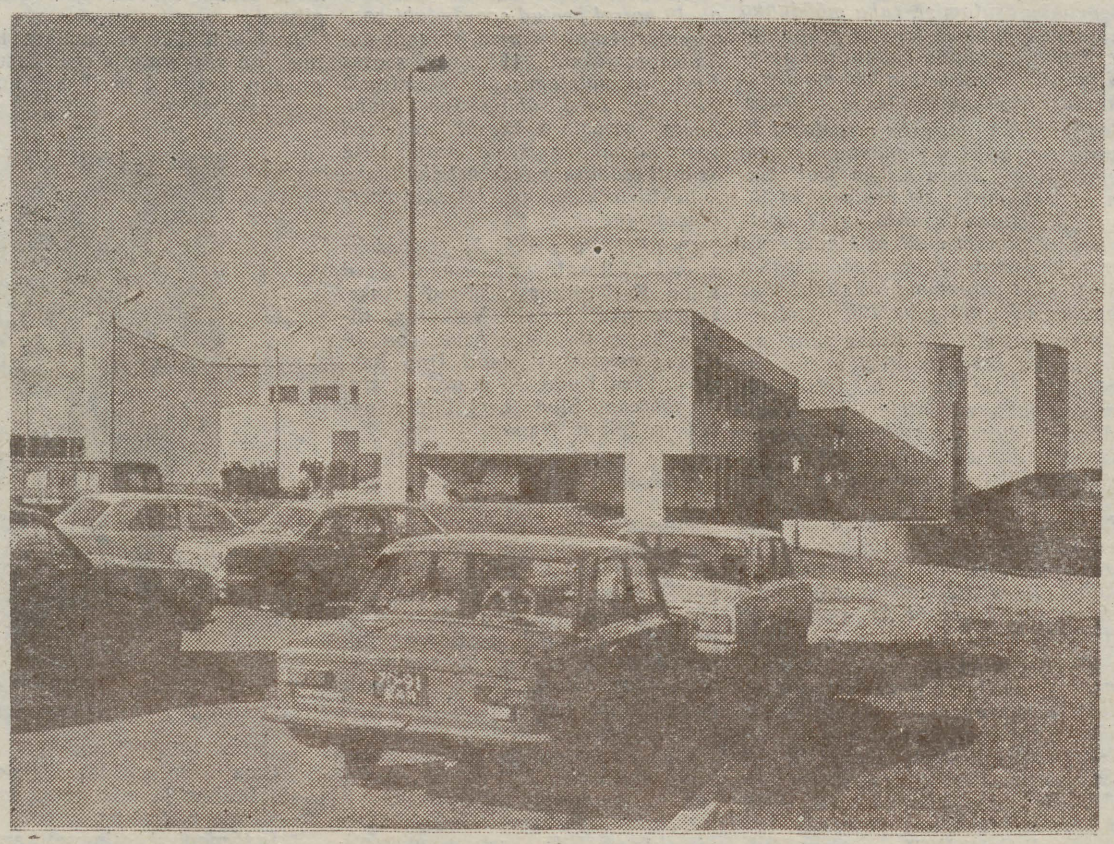

EPA MMT teaduskonnal on nüüd nii arhitektuuriliselt kui ka funktsionaalselt laitmatu õppehoone. KALJO RAUA foto

KUIDAS TOIMUVAD BIBLIOGRAAFIAÕPPUSED

Esmakursuslaste loengutsükkel «Sissejuhatus erialasse» sisaldab 8 tunni ulatuses tutvumist raamatukogu ja selle kasutamisvõimalustega, praktilisi harjutusi kataloogide süsteemi ja teatmeteoste tundmaõppimiseks, metoodilist juhatust kirjanduse otsimiseks ja kasutatud kirjanduse nimestiku vormistamiseks teadustöö juurde. Et neid teadmisi on vaja kohe õppeaasta algul, peavad TRÜ Teadusliku Raamatukogu töötajad neid väljaspool tunniplaani. **Seepärast palume kõiki esimese kursuse rühmavanemaid tulla oktoobri algul raamatukokku W. Struve 1,** informaatori juurde, et kokku leppida sobivaks ajaks.

Õppused toimuvad 10—15-liikmeliste rühmade kaupa, igale rühmale on 4 kahetunnilist õppust raamatukogu lahtioleku ajal.

Loodame, et seda võimalust raamatukogu tundmaõppimiseks kohe kasutama hakatakse.

LAINE KILK

1001

artiklit, 299 autorit ja 100 numbrit. Sellised on mõned põhilised arvud ENSV Justiitsministeeriumi bülletääni **«Nõukogude Õigus»** peatoimetaja, vastse Eesti NSV teenelise juristi Lembit Koigi ettekandest kolmapäeval, 28. septembril. Bülletääni (ehk kunagi edaspidi ka ajakirja) **100. numbri ilmumise puhul** peetud pidulikul koosolekul osalesid justiitsminister Erki Silvet, ülemkohtu esimees Robert Simson, vabariigi prokuröri asetäitjad Ülo Roots ja Evald Lang, TRÜ õigusteaduskonna dekaan dots. Albert Paltser, ajakirja «Sotsialistitšeskaja Zakonnost» peatoimetaja, paljude teiste õigusorganite esindajad, bülletääni aktiivsemad autorid.

Oma tervituses rõhutas A. Paltser, et nagu paljud teisedki õigusasutused, nii peab ka ülikooli õigusteaduskond «Nõukogude Õigust» oma väljaandeks, mida huviga loetakse ja kuhu kaastöid saadetakse. Õppeprotsess õigusteaduskonnas pole tänapäeval bülletäänita, seal ilmuvate artiklite, ülemkohtu juhendavate selgituste ja normatiivaktideta õieti mõeldavgi. Palju on teaduskond «Nõukogude Õigusele» tänu võlgu aspirantide ja noorte õppejõudude artiklite avaldamise eest. Ka üliõpilasteadurite parimad tööd on leidnud avaldamist bülletääni lehekülgedel. Õigusteaduskonna õppejõududest on «Nõukogude Õigusele» rohkesti kaastööd teinud professorid Abner Uustal, Ilmar Rebane, Vilma Kelder, Endel Laasik, õigusdoktor Leo Leesment, dotsendid Albert Paltser, Edgar Salumaa, Inge Orgo, Herbert Sepp jt., majandusteaduskonnast õigusteaduse doktor Heino Siigur. Algusest peale kirjutas bülletäänile nüüd juba meie hulgast lahkunud dotsent Johannes Mäll. Koos jätkuva hea koostöö soovidega andis peatoimetaja Lembit Koik aktiivsematele autoritele üle toimetuse märgi ja vimpli.

JAAN SOOTAK

TUDENGIFOLKLOOR

Ärgem laskem tudengielu kombeid, harjumusi, traditsioone, laule jms. meelest minna, vaid pangem need kõik kirja ja kogugem talletamiseks ühtekokku. Selleks saada oma kaastöö ülikooli lehe toimetusse. Märgusõna «Tudengifolkloor»!

Täpsemalt vaata «TRÜ» eelmisest numbrist.

Unt Schilleriga Tartus

Läinud nädalal sai «Vanemuises» esietendusküpseks Schilleri «Röövlid». Lavastajaks Mati Unt, kes 1966—1972 Tartu teatris kirjandusalajuhataja ana töötas, seejärel Tallinna siirdus, kus ta praegu Noorsooteatri juures ka ametis on. Schilleri «Röövlid» on külalisele 19. lavastus.

Mati Unt: *«Miks just selle tüki valisin, põhjendada ei oskagi. Lihtsalt meeldis. Klassikaliste teoste vooruseks on üldinimlikud sõnumid, mis kehtivad igal ajal. Klassikast saab omaette maailma teha, millest igaüks siis suva järgi võib seoseid tänapäeva tõmmata. Aga ka seda mitte tehes, võttes etendust lihtsalt nii nagu ta on, ei juhtu midagi.*

Tänapäevatükkide vastu pole mul ka põhimõtteliselt midagi — lavastaksingi ehk mõnda. Paraku pole sobivat leidnud.»

Mõni sõna «Röövlitest». Schiller oli 16 aastat vana, kui oma esikdraamat kirjutama asus (lõpetas 21-selt). Autor protesteerib ülekohtuse ühiskonnakorra vastu. Peategelane püüab omal jõul, relv käes, õiglust jalule saada. Pettub aga peagi, kuna ta abimehed-röövlid on kurjategijad ega tegutse sotsiaalsete kättemaksjatena. Nii võib draama põhimõtteliselt kokku võtta. Sisuliselt käib mäng võimu ümber.

Maximilianil (valitsev krahv von Moor) on kaks poega. Vanema nimi — Karl, noorem on Franz. Viimane sepitseb intriige ja laimab venda, et iga hinna eest (ajades hauda isa ning kuulutades Karli surnuks) ainuvalitsejaks saada. Franz alustab eksperimenteerimislustist, tagajärjed kujunevad aga traagilisteks.

Osi täidavad Ants Ander, Andrus Eelmäe, Raivo ja Kais Adlas, Ao Peep, Tiit Lilleorg jt.

Muusika Erki-Sven Tüürilt, kunstnikuks ENSV teeneline kunstnik Jaak Vaus.

Schilleri «Röövleid» on mängitud koomiksi ja klounaadina, eriti Saksamaal. «Vanemuise» variant on originaalist 2,5 korda lühem. Teksti pole niivõrd kärbitud kui just kokku surutud. Seega on stseenid väga tihedateks kujunenud. Jälgimist hõlbustab kõrtsi- ja lossistseenide vaheldumine. Nn. uuendusena märkis Mati Unt mõne tegelase surma ühes, ja elluärkamist järgnevas vaatuses.

Lõpetuseks võrdleb lavastaja teatrit ja kirjandust:

— kirjanik peab süžee välja mõtlema, lavastajal seda tööd pole;

— võrreldes valgustiga — kirjanduses pead ise valmis nokitsema lambikupli, pirni ja juhtmed. Teatris vajutad vaid lülitile ja valgus süttib . . .;

— lavastamine on kirjutamisest väsitavam — esimesel juhul sõltud trupist, seevastu ise kirjutades võid puhata ja vahet pidada nii kaua, kui tahad.

Saksa Shakespeare'iks nimetatud autori draama esietendusest on 201 aastat möödas. «Vanemuise» laval oli see tähtis päev eile. 9. oktoobrist saab nüüd Schilleri «Röövlitele» rohket publikut soovida. Samuti meeldivat elamust ja viitsimist ajaloosügavikust enese jaoks mõni sõnum üles leida.

MARE LEINO

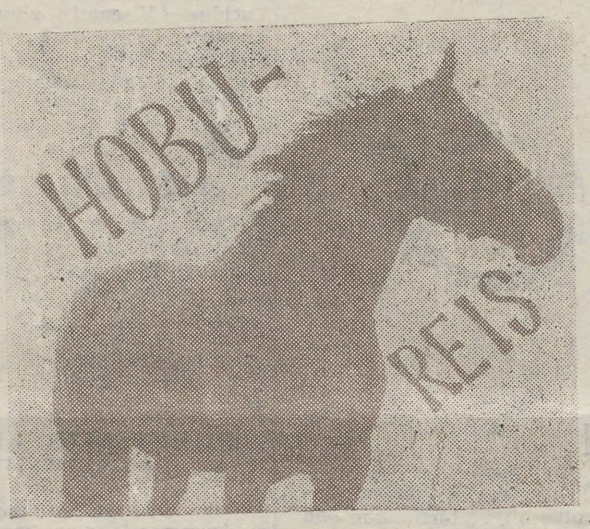

● *«Hobu-Folki» ära seletada tähendab rääkida viieteistkümnest TRÜ RKA endisest ning praegusest liikmest ja viiest hobusest. Hobused laenati «Kommunisti» sovhoosist. Direktor Kalev Raave oli lahkesti nõus üritust toetama. Rahvariided said TRÜ tantsijad Rakverest, tantsuansambli «Tarvanpää» kunstijuhilt Maie Oravalt. Kõik need mängimised ning tantsimised ning laulmised pani paika RKA endine liider, tuntud ning tunnustatud tantsumemm Helju Mikkel.*

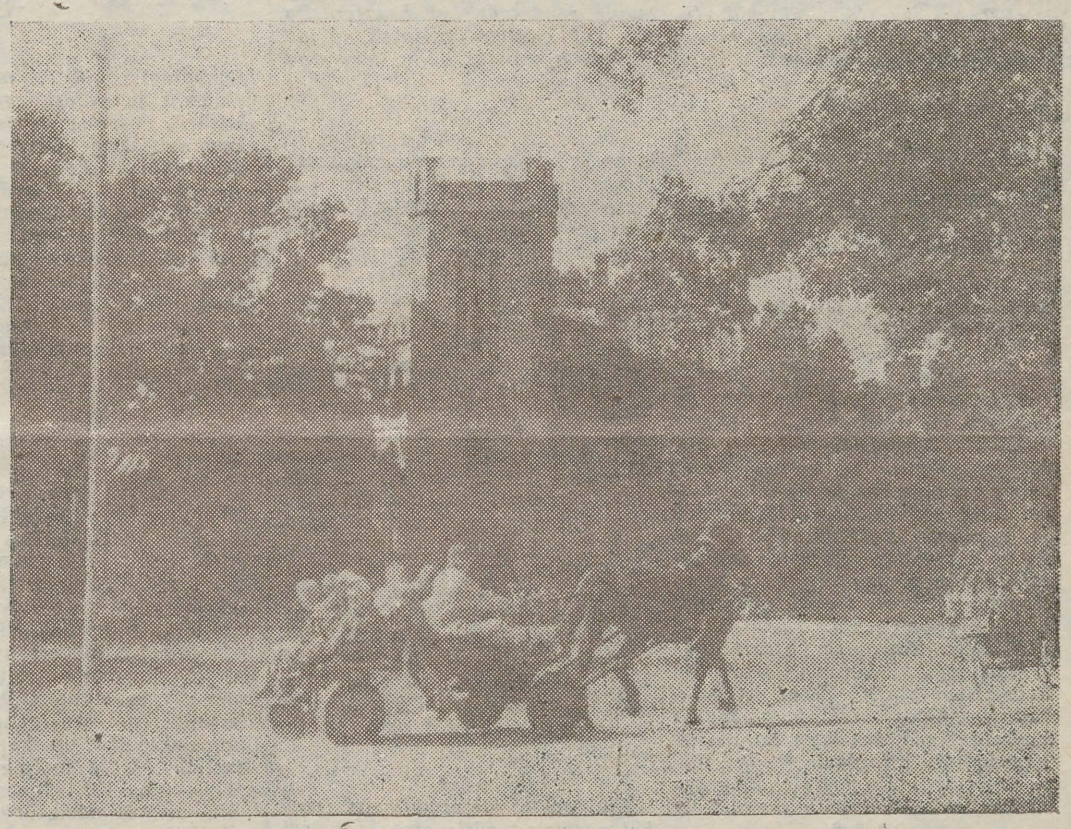

* * *

● *Sihva, Sangaste, Laatre, Kaagjärve, Kobela, Kuldre, Otepää — ikka tasapisi logistades mööda külateid. Tantsuplatsiks murukonarus ning lavapiirdeiks põllud, järved, talud. Kõikjal saatmas tänu ning toetus.*

Sangaste lossi müürid ei olnud vist mitu aastat sellist kihamist ning rõõmu näinud kui tol hommikupoolikul, mil kõigile kohaletulnud lastele lõbusõitu tehti.

* * *

● *Oligi ju kogu ürituse juures tähtsam see, et rahvakunst jõudis üle suurte lavalaudade ning läbi prožektorivalguse taas tagasi sünnikohta — põldude vahele. Suurde ringi põimitud tantsijad ning pealtvaatajad. Kusagil ei tõmmatud piiret vahele. Ei antud mitte lihtsalt kontserte, vaid peeti simmaneid, kus ühistants kõiki nakatas.*

KARL KALA tekst ja fotod. Viimase pildi autor on KIVE-JOSEP MICHELSON.

TRÜ ÜTÜ nõukogu

õppeaasta avakoosolek peeti kolmapäeval, 28. septembril. Et kõne all olid mitmed olulised probleemid, siis allpool neist veel kord.

● **Teaduskondade ÜTÜ aruande- ja valimiskoosolekud** palume ära pidada hiljemalt 17. oktoobriks, s. t. selle nädala jooksul. Lisaks nõukogu aruande ärakuulamisele ja uue nõukogu valimisele tuleb valida delegaadid **TRÜ ÜTÜ aruande- ja valimiskonverentsile.** Delegaatideks soovitame valida teaduskonnanõukogu liikmed ja igast ringist 4 aktivisti. Konverents toimub 15. novembril.

● On valmis TRÜ ÜTÜ **liikmepiletid.** Tuletame meelde: TRÜ ÜTÜ põhikirjas § 12 on öeldud, et ÜTÜ liikmeks loetakse üliõpilane, kes on edukas õppetöös ja võtab aktiivselt osa teaduslikust uurimistööst ÜTÜ erialaringis ning tunnistab ÜTÜ põhikirja. Teaduskondade ÜTÜ nõukogudel tuleb välja töötada konkreetsed kriteeriumid, mille alusel arvata üliõpilane ringi liikmeks ja seega pileti vääriliseks. ÜTÜ liikmepiletid antakse välja TRÜ ÜTÜ nõukogust, kuhu esitatakse piletit vajavate ringiliikmete nimekiri. ÜTÜ liikmete arvestus jääb ülikooli ÜTÜ nõukogu ülesandeks.

● Ringidevahelise **sotsialistliku võistluse kokkuvõtted** peavad teaduskonnas olema tehtud 15. oktoobriks.

● ÜTÜ **ringide aruanded** esitada ÜTÜ teaduskonnanõukogu kaudu ülikooli ÜTÜ nõukogule 17. oktoobriks.

Me samm on virge ja tantsule kutsuv

Igal sügisel lehtede langemise aegu tuleb TRÜ rahvakunstiansamblisse uus vahetus, kel soov jõuda esivanemate rahvaloomingu varaaitade juurde. Tee on pikk ja raske, nõuab vaeva ja kannatust. Ükski asi ei tule kohe, iseäranis tantsukunstis.

Tants on üks vanimatest kaunitest kunstidest, ilus on ta siis, kui teda tehakse hingega, andutakse temale.

«Rebane», kas Sa tead, mida tähendavad pethoone teadetetahvlil tähed RKA? Muidugi ei tea, kust võidki kõiki ettetulevaid lühendeid meeles pidada. Peale teadasaamist — see on **TRÜ rahvakunstiansambel** *— tule vaata ja otsusta, kas tahad anda oma hinge tantsumuusale. Kui tahad, otsusta ruttu, sest ootamas on veel mitmed toredad huvialaklubid ja kollektiivid.*

Me samm on virge ja tantsule kutsuv veres tuikamas tuljakurütm virge, julge ja homsesse uskuv töö ja loomingu ühine külv.

Kahe aasta pärast jõuab ansambel oma 40. sünnipäevani. Oleme Eestimaa kõige vanem isetegevuslik tantsukollektiiv, esimeste seas saime teenelise ansambli aunimetuse. Kõik see on tulnud raske töö ja vaevaga. Kui mitu korda on Henn korranud: «Tööta enda kallal, tantsus ei saa olla nagu sahvrivaim.» Tal on õigus, tuleb olla armutu enda vastu. Tee tööd ja näe vaeva, siis tuleb ka armastus, armastus tantsukunsti, korra ja kaaslastegi vastu. Palju on valatud trennides higi ja väänatud varbaid. Need, kes kord tulnud, on ansamblile ja tantsule truuks jäänud tänaseni. On mingi nähtamatu niidike, mis kõiki ühte seob.

* * *

Rahvatantsuansambel seisis Balti vabariikide üliõpilaste laulu- ja tantsupidude hälli juures. See oli aastal 1956. Tuleval suvel leiab aset IX «Gaudeamus». Seekord Tallinnas. Sinagi, «rebane», saad neist rõõmudest osa, kui väga tahad.

Iga kontsert, olgu ta suur või väike, on alati tähtis — nii publikule kui esinejale. Sina, kes Sa laval esined, pead vaatajani tooma oma mõtted, tantsu vormitud eneseteostuse. Oled kui valgustaja, kes rullib tahti tantsukanga, publik peab kõigest toimuvast aru saama, seda mõistma. Sageli pole see kerge, kiputakse unustama, et laval peab olema kõik kaunis: riided, esineja ja esituslaad. Iga kontsert moodustab suure missiooni väikese osakese, kokku saab üks tervik. Nii kaua, kuni leidub neid, kes estemade-isade loomingust osa tahavad saada, nii kaua rullub laval ka tantsukangas.

Tantsimine on püha, ta on olnud püha toiming juba aegade hämarusest saati, olnud kui rituaal. Esinemisel ei saa mõelda millelegi muule, võid olla kui hea tantsija, aga kui mõtted on laiali, ei tule tantsustki midagi välja, siin peab olema loomulik.

* * *

Rännuteed on RKA-d viinud lähemale ja kaugemale. Esinemiste geograafia ulatub Läänemere kallastelt ääretule Kasahstani steppideni ja lumiste Kaukasuse tippudeni. Tantsukaar on keerelnud Soome-, Saksa-, Tšehhi- ja Sveitsimaal. Oma tantsuga on vaimustama pandud Moskva olümpiamängude ja ülemaailmse noorsoofestivali külalist. Vastutusrikkaim etapp oli kahtlemata «Alma Mater Tartuensis 350» aastapäeva pidustuste aegu, kui peahoone sammaste ees kalkusid «Seppade tantsu» vasarad ja helisesid «Tuljaku» viisid. Värvide virvarrist sai osa peaaegu terve Taarallnn ja pool Eestimaadki.

Aastatega on kogunenud esinemispagas ja osa saadud mitmetest ajaloo lehekülgedele kirjutatud tähtsündmustest.

Tantsija leib on kibe ja tuleb kätte raskelt, aga kui oled korra sellest suutäie maltsnud, tuleb meelde, et tsegi oled oma panuse andnud.

* * *

Igal aastal detsembrikuus, enne kui aastaring päris otsa saab, seisab kogu RKA ühises sõprusringis ja ümberringi on tunda praetud vertvorstide ning kuuseokste hõngu. On haljasoksa õhtu, meeldejääavaim üritus kogu aastas. Loomulikult seisab aukohal «memm» — RKA kauaaegne kunstiline juht HELJU MIKKEL. Võib-olla võtab Sindki, esmakursuslane, «memm» vastu meie sõprusringi ja Henn annab Sulle kaasa oma õpetussõnad. Kümned hääled laulavad

«Me sõprusring on tilluke, kuid ta on armas minule.»

VAMBOLA PAAVO,
ajaloo V k.

Sügisjooks

«Eile polnud häda midagi, aga täna on surm suu ääres, ei saa liigutadagi,» «Üks vanake tegi küll nalja, muudkui spurtis mul seljatagant,» «Õnn, et eesjooksja pikk juhtus olema, päris hea tuulevari.» Umbes selliseid jutukatkeid võis kuulda päev pärast Tartu esimest sügisjooksu. Tänavune sügis on üldse rahvajooksu rohke, lippamist armastajad peaksid rahul olema. Tartu jooksu 20 km nõudis ehk rohkem tulekujulgust kui eritreeningut. Sõrkides, vahel ka käies jõuab selle maa ikka jalge alla jätta. Ja lõppude lõpuks — mis ikkagi on kasulikum liikumisrõõmust ja kargest sügisõhust. Tippudele läheb midagi rohkem tarvis. Et end hästi tunda, selleks ei piisa neil vaid distantsi läbimisest, vaja on jagu saada kolleegidestki. Niisuguseid mitmes plaanis asju aetakse ühel ajal ja ühel rajal. Ühtedele saab ainult tee varem otsa. Pühapäeva hommikul olid 900 jooksjat tulnud raekoja platsi starti. Sealt mindi, nüüd juba jooksusammul uuele sillale, siis Ihaste poole. Juba poole peal on **Viljo Emajõe** ja **Rein Valdmaa** ees, niimoodi jõutakse lõppugi, ikka esimene ees, teine järel. Kolmas on **Aivar Tsarski**. Parim naisjooksja **Ille Kukk** lõpetab 93-na. Jääb loota, et juubelipäevade raames sündinu ka kord oma juubelini jõuab.

Igavesti...

(Algus 1. lk.)

Eesti NSV Spordikomitee teenetemedali pälvisid Eesti NSV teeneline sporditegelane, spordiklubi veteran **Erna Abel**, suusaspordikateedri vanemõpetaja **Osvald Allikas**, prorektor dotsent **Valter Haamer**, kergejõustikukateedri dotsent **Martin Kutman**, sportmängude kateedri dotsent **Erich Kübarsepp**, sportmängude kateedri dotsendi kt. **Valter Lenk**, raskejõustiku- ja veespordikateedri juhataja dotsent **Jaan Loko**, võimlemiskateedri vanemõpetaja **Linda Martis**, kergejõustikukateedri juhataja dotsent **Alfred Pisuke**, sportmängude kateedri vanemõpetaja **Vello Truuma** ja kehakultuurikaadri kvalifikatsiooni tõstmise teaduskonna dekaan dotsent **Arnold Vaiksaar.**

TRÜ korvpallinaiskonna treenerile **Arnold Selgele** antakse üle Eesti NSV teenelise treeneri tunnistus.

KKEH Ministeeriumi aukirja said raskejõustiku ja veespordi kateedri dotsent **August Tähnas**, kehakultuuriteaduskonna õppe- ja spordibaasside juhataja **Enn Uiga**, ülikooli arstipunkti juhataja **Aija Landõr** ja Kääriku spordibaasi juhataja **John Põldsam.**

EKP Tartu Linnakomitee ja RSN Täitevkomitee aukirja teenisid ülikooli spordiklubi juhatuse esimees **Elmar Vasar** ja spordiklubi juhataja **Ivar Valge.**

EVO «Kalev» auliikmeteks nimetati **Elmar Vasar, Elle Lapp, Ivar Valge.**

EVO «Kalevi» aukirja ja teenetemedali pälvisid ülikooli rektor prof. **Arnold Koop, Jaan Ehlvest, Rein Aun, Aino Hein, Anne Hinnobert, Eve Jaanson, Valve Kaasik, Ethel Kudu, Valter Külvet, Silvia Leet, Heino Lipp, Linda Ojastu, Reet Palm, Mare Višnjova ja Alar Volmer.**

Tartu linna spordikomitee teeneteplaadi said Gennadi Kinko, Ants Nurmekivi, Toomas Savi, Mart Paama, Helmut Valgmaa, Arne Kivistik, Llidia Inglist, Hanno Selg, teenete medali said Mati Alaver, Aino Arro, Rein Aule, Heino Laidre, Ago Marksoo, Avo Roosmaa, Kalev Sepp, Servi Täll, Hilja Tidriksaar.

TRÜ Spordiklubi tänukirja medali pälvisid **Arno Almann, Juhan Unger, Heimar Peremees, Tõnu Murašev, Ants Paabut, Jaan Kundla, Ella Rekker, Helve Kabur, Vello Peedimaa, Jüri Paalma, Heino Sisask, Allan Liiv, Lembit Allikmets, Aadu Loog, Ago Künnap, Vello Post, Valner Krinal, Mati Kilp, Albert Paltser, Endel Hirvlaane, Leonhard Toom, Ernst Ehaveer, Mati Salundi, Aleksander Illi, Friedrich Issak, Artur Reiser, Harald Habermann, Bronislav Võrse, Hugo Uimerind, Karl Siilivask, Heldur Tüüts ja Vello Kivi.**

Autasustatute nimel tänas õnnitlejaid rektor prof. Arnold Koop. Õhtul oli ülikooli klubis spordiklubi töötajate, endiste ja praeguste liikmetele **ball.**

RAIVO LOTT

* * *

Kulminatsioonihetk on möödas. Eelmisest ja sellestki nädalast on võistlusi, mis meie lehes veel kirja panemata. Allpool siis nendest. Juubeliüritusi jätkub aga edaspidigi. Teisipäeval, 11. oktoobril peetakse ülikooli spartakiaadi esimene ala — orienteerumine, pühapäeval, 16. oktoobril kohtuvad omavahel 100 Tartu ja 100 Tallinna korvpallivõistkonda. Teisipäeval, 18. oktoobril aga algavad NSV Liidu meistrivõistlused naiste korvpallis.

* * *

Korvpall

Eelmises lehes jäi jutt «Edasi» karikaturniirist pidama sealmaal, kus võistluste lõpuni oli üks voor. Tõepoolest, lootus oli, et tartlannad end võitjaks suruvad, ent lõppkokkuvõttes jäi kõik õigetesse (varem olnud) raamidesse. Polnud riialannad ilma Semjonovatagi nõrgad ning meie veel võitudeks küpsed. Viimase vooru mängud: Riia TTT — TRÜ 68:58 (35:24) ja Minski «Gorizont» — Frunze «Stroitel» 73:63 (41:34). Turniiri järjestus tuli selline: **1. Riia TTT, 2. Minski «Gorizont», 3. Tartu RÜ ja 4. Frunze «Stroitel».** Üllatusi seekord polnud, ja ega neid veel praegu vaja olnudki. Aga vaat siis, kui algab kõrgliiga turniir... Siis küll. Igatahes mänguklassis küll erilist vahet pole. Vanad kõrgliiganaiskonnad on kogenumad, seetõttu kindlamad mänguolukordi kasutama. Oma lootused ja naiskonna võitlus-üllatusvõime paneme kaalule juba 18. oktoobril, mil Tartus algab kõrgliigaturniir.

Uudiseid ka meie ülikooli meeskonnalt. Kunagine NSV Liidu meister TRÜ peab praegu ponnistama selle nimel, et hoida end Eesti meistrivõistlustel esimeses liigas. Meeskonna hädad on vanad, põhimängijad samuti. Korvpallureid TRÜ-sse õppima ei kisu, ka ise pole noori ja häid mehi kusagilt leitud. Eelmisel nädalal võideti küll kaks olulist mängu. Kõigepealt alistati tavakohases matškohtumises **Helsingi Ülikool 76:52 (36:22)**, ning seejärel Eesti meistrivõistluste mängus **EPA. See jättis meie meeskonna sliski 8 parema hulka.**

16. oktoobril on enneolematu matškohtumine Tallinna ja Tartu vahel.

Ja veel. Mängivad 200 võistkonda. 49 mängu peetakse Tallinnas ja 51 Tartus (7 saalis). Teises rühmas mängivad teaduskondade kaupa üliõpilased — 9 naiskonda, 15 meeskonda.

HRÜ—TRÜ

Selle kergejõustiku võistluse traditsioon on vana, ulatudes aega, mil ülikoolis oli ka rahvusvahelise kuulsusega sportlasi. Siis olid ka matšid vihased ja punktidel vahest teine väärtus kui praegu. Sest aja möödudes on nii Tartu kui Helsingi üliõpilaskergejõustik hääbunud argitasemele, kokku on kuivanud võistluste kava ja matš viiakse läbi ühel päeval umbes kahe tunniga. On sellelgi küljel omad väärtused. Säärase väikese programmiga võistlus saab olla väga mõnus pealtvaatajaile: alasid vähe, need kulgevad kiiresti. Siin saaks tekkida mõnus side publiku ning võistlejate vahel. Kui juba asi on muutunud salonglikuks, siis miks mitte seda ära kasutada. Mis oli tegelikkuses. Tänavu kiidetud Tartu kergejõustikupublik tuli kohale nüüdki, ehkki hõredamalt kui muidu (ka küim ja vinge ilm oli süüdi, samuti toimus täpselt samal ajal «Edasi» karikaturniir!). Ka võistlusest endast oli raske ülevaadet saada, paljud alad toimusid üheaegselt, seetõttu oli ka info lünklik (informaator on süüst puhas, tema püüdis asjadest rääkida palju jõudis. Aga palju sa üksinda ikka jõuad). Nõnda ei jäänud muidu küll ladusalt kulgenud võistlusest erilist muljet. Ka publik ei raisanud üritusele emotsiooni. Arvan, et asja elavdaks, kui loobume nii omaks saanud akadeemilisest rangusest, mis tavaline kergejõustikuvõistluste puhul. Mängulisuse moment (show!?), võistluste veidi suurem hajutatus (et saaks kõik alad eraldi välja tuua), publiku üleskütmine — arvan, et sellise võistluse puhul oleksid need elemendid omal kohal.

LP. ÜLIÕPILASED, ÕPPEJÕUD ja TEISED TÖÖTAJAD!

IV kvartalis müüb ametiühingukomitee 150 statsionaarse ja 210 ambulatoorse ravi tuusikut. Ambulatoorse ravi gruppe saab toitlustada TRÜ õppehoonete sööklates ametiühingukomitee kirjaliku erikorralduse alusel.

Ravi- või profülaktikatuusiku avaldus tuleb vormistada arstipunktis Leningradi mnt. 25 II korrusel E 10—19, T, K, N 10—17, R 10—16, L 10—13. Tuusiku annab ametiühingukomitee juba 10 päeva enne vahetuse algust (keemiahoone III korrusel). Tuusik maksab 15.30 (tegelik hind 52.20), 20% tuusikuid antakse tasuta teaduskondade ametiühingubüroode taotluste põhjal).

Profülaktooriumi tuusik kestab 24 kalendripäeva. Järgmine statsionaarne vahetus algab 20. oktoobril. Ambulatoorse ravi tuusikuid võetakse vastu kõigil tööpäevadel kl. 12—19 TRÜ SP registratuuris.

Teie käsutuses on raviarstid, hambaravi-, füsioteraapia-, ravikehakultuur- ja massaažikabinetid, medikamentoosne ravi, üld- ja dieettoitlustamine jm.

HEI, MATKASÕBER!

TRÜ alpiklubi «Firn» võtab treeningugruppi vastu uusi liikmeid. Kandidaatide kehalised katsed toimuvad oktoobri kahe esimese nädala jooksul. Koguneda (E, K, R) kl. 17 Gagarini 1.

FILMIKLUBIS

12. oktoobril kl. 18 Vanemuise 46 **Luchino Visconti viimane film «Süütu»** (L'innocente, 1976). Lavastuse aluseks on Gabriele D'Annunzio sama pealkirjaga romaan (1892, e. k. 1913). Osades Jennifer O'Neill, Laura Antonelli, Giancarlo Giannini.

TANTSUHUVILINE!

TRÜ rahvakunstiansambel võtab uuel hooajal vastu uusi liikmeid esmakursuslaste seast. Oodatud on eriti noormehed (võivad olla ka II—III k.).

Proovide (katsete) ajad esmaspäeviti ja neljapäeviti kl. 18 Tähe t. 3 (klubis) ning kolmapäeviti kl. 18 5. keskkoolis.

PUHKPILLIORKESTER PRESSIKLUBI

kutsub kõiki puhkpillimängijaid ja rivitrummareid oma koosseisu igal esmaspäeval ja neljapäeval kl. 19—21 TRÜ klubi diskosaali. Iga mängija on väga hinnas ja teretulnud!

KLUBIS

TRÜ klubi jätkab ka sel õppeaastal kunstiloengute sarja. I poolaastal tuleb vaatluse alla kunstnike looming, kellest kunstiteaduses räägitakse kui **fantastilise kunsti** või ka **fantastilise realismi** viljelejatest. Tegemist pole mingi kindla kunstivooluga, vaid eri ajastute kunstnikega, keda seob fantastilise, nägemusliku maailma kujutamine. Fantastilise realismi ilmingud on alates 1970. aastate algusest leidnud kunstiteadlaste suure tähelepanu. Käesolevas sarjas tuleb juttu **madalmaade fantasti H. Boschi (1450—1516) loomingust (18. okt.), inglise luuletajast ja graafikust W. Blake'ist (1757—1827) ja F. Goyast (1746—1828) (15. nov.), XX saj. kunstnikest G. Chiricost ja M. Chagallist (29. nov.)** ning sürrealismi ühest silmapaistvamast esindajast **S. Dalist (13. dets.).** Lektorid on Tartu kunstimuuseumist. **Loengud toimuvad Tähe tn. õppehoone 111. auditooriumis teisipäeviti algusega kl. 19.**

ANTS JUSKE

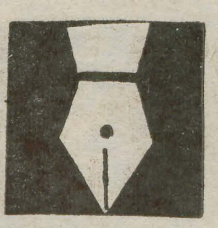

Saame jälle kõik kokku reedel, 14. oktoobril kl. 16 toimetuses. Arutame pressikonverentsi korraldamist ja «TRÜ» 35. aastapäeva tähistamist.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajaleht «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3390. MB-08556.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (1350) Reedel, 14. oktoobril 1983 XXXV aastakäik

Arstiteaduskonna päev

algab täna kl. 10.15 Eesti NSV Tervishoiuministeeriumi teadusliku meditsiininõukogu, arstiteaduskonna nõukogu ning üld- ja molekulaarpatoloogia instituudi nõukogu ühise koosolekuga «Meditsiini teaduskaadri olukord ja perspektiivid Eesti NSV-s» A. Linkbergi nim. auditooriumis, Puusepa t. 8.

Kl. 15 avavad aulas aktuse TRÜ rektor prof. A. Koop ja ENSV tervishoiuminister prof. V. Rätsep. Akadeemiline loeng «Eesti noorsoo tervisest» on prof. R. Sillalt, ülevaade arstiteaduskonnast sel õppeaastal dekaanilt prof. L. Allikmetsalt.

NB! Arstiteaduskonna materjalid on 2. ja 3. leheküljel.

KOMSOMOLI ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEKULT

Füüsikaosakonnas

Teisipäeval, 11. oktoobril toimus füüsikaosakonna komsomolialgorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Mõni tahk sekretär Vahur Lutsu aruandest.

Tubli töö on teinud ideoloogiatöö sektor, näiteks kohtumised filosoofiakandidaat Lembit Valdiga ja väliskommentaator Vambola Põdraga.

Spordisektor korraldas aruandeperioodil kohtumisi korv- ja võrkpallis nii osakondades kui ka teiste teaduskondade meeskondadega. Kevadsemestri suurim spordiüritus osakonnas oli vastlakelgutamine Kassitoomel. Üsna rohkearvuline oli osavõtt Elva—Kääriku suusamaratonist, samuti teistest ülikooli spordiüritustest.

EÜE sektor osales Eesti Üliõpilaste Ehitusmaleva komplekteerimisel. EÜE-s oli sel suvel 49 füüsikaosakonna üliõpilast, sealhulgas ka TRÜ esindusrühmas Gagarinis.

Hoolikat tööd on teinud kultuurisektor. Eraldi võiks ära märkida veebruaris korraldatud vastlapidu Leningradi mnt. 27 kohvikus ja lahtist puhkeõhtut TRÜ klubis.

Kõige suuremaks mureks füüsikaosakonnas on halb õppeedukus, eriti vene osakonnas. Vastuvõetud otsuses näidati ära abinõud, mis võetakse tarvitusele olukorra parandamiseks: 1) määratakse järelaitajaid, 2) stimuleeritakse autahvliga, 3) stippi hakkab jaotama komsomolibüroo, 4) ühiselamukoht seatakse sõltuvusse õppeedukusest. Kuigi, jah, õppimine peaks siiski olema iga kommunistliku noore oma hool.

Nõrgaks jäi agitatsioon — ei olnud füüsika õppehoones üleval ühtegi komsomoli poolt sisustatud stendi, kuigi tühje aluseid on küll. Liiga vähe näitasid aktiivsust üles kursused. Õppedistsipliini ja -edukuse tagamiseks saaksid just kursused ise teha palju (kursuse koosolekud võiksid anda soovitusi stipendiumide ja ühiselamukohtade määramiseks).

Lõpuks võeti vastu otsuse projekt, mis saab aluseks uue büroo tööle. Nii et komsomolikoosolek nagu koosolek ikka, ja selle võiks lugeda kordaläinuks. Sekretäriks valiti taas Vahur Luts IV kursuselt.

TIINA KUUSIK,
füüsika I k.,
füüsikaosakonna pressisekretär

Esmakursuslane 1983

1. Mida ta siis endast kujutab, see TRÜ 1983. aasta esmakursuslane?

● Kõigepealt mõni sõna **sisseastumiseksamitest**. Kuigi alljärgnevas kajastuvad ka läbikukkunute ja konkursiga väljajäänute hinded, näitavad nende tulemused ometi soela, millele praegune esmakursuslane jääma pidi. (Konkursist üldse ja alade kaupa oli juba juttu 1. septembri lehes.)

1870-st meie ülikooli avalduse andnud (koos järelkonkursiga) tudengikandidaadist ilmus eksamitele 1824 ehk 76%. Neist sooritas kõik eksamid edukalt 1367 ehk 74,9% (1982 — 73,5%). Eksamid edukalt sooritanutest said ainult «väga häid» hindeid 12,1% (16,9%) ning «häid» ja «väga häid» 33,8% (30,0%).

Hinnete protsentuaalne jaotus oli tänavu järgmine: «väga head» — 31,4% (+2,4% mullusega võrreldes ja viimase 6 aasta parim näitaja), «head» — 35,9% (+0,4% ja 4. aasta), kolmed — 27,5% (−2,0% ja 4.—5. aasta) ja kahed — 5,2% (−0,9% ja viimase 6 aasta madalaim). Seetõttu oli ka keskmine hinne tänavu parem kui muidu — 3,93 (1982 — 3,87). Ainult 1979. aastal oli see veel kõrgem (3,94).

Eksamiainete kaupa oli keskmine hinne järgmine: kõrgeim oli see bioloogias (4,24), järgnesid geograafia (4,20), matemaatika suul. (4,19), prantsuse keel (4,18), vene keel suul. (4,10) ja eesti keel suul. (4,09). Ülejäänud ainetes jäi hinne alla nelja. Madalaim oli see füüsikas (3,49), sellele eelnesid vene keel kirj. (3,60), matemaatika kirj. (3,74), saksa keel (3,87) ja NSV Liidu ajalugu (3,91).

146-st medali või kiitusega avalduse andnust sooritas esimese eksami viiele 61 ehk 41,8% (1982 — 54,2%). Kõigist laekunud avaldustest moodustasid nende omad 7,8% (1982 — 8,3%). Esimese eksamiga panid nad kinni 5,5% kohtadest (1982 — 7,9%). Seega oli tänavu nagu mullugi see protsent väiksem kui nende osa laekunud avaldustest.

● Vastuvõttu kahe eksami tulemuste põhjal — nn. **eksperimenti** — (kasutati TRÜ-s mulluse 23 eriala asemel tänavu 15-l. Eksperimendi korras oli neil erialadel võimalik sisse saada 248 isikul. See moodustas 42,2% neile erialadele avalduse andnute koguarvust 587 (1982 — 45,8%).

Möödaminnes olgu märgitud, et kõigist statsionaarsesse osakonda pürgijaist oli eksperimendiõiguslikke 50,03% (1982 — 50,4%). Vastupidi levinud argiarvamusele ei kutsu eksperiment sugugi nii massiliselt üht või teist eriala elukutseks valima — eksperimendita erialadel oli eksperimendiõiguslasi keskmisest rohkem.

«Eksperimenteerijatest» sooritasid eksamid enda jaoks edukalt (said vähemalt 9 palli) 114 isikut ehk 46,0% avalduse andnutest (1982 — 49,8%). Kõige kehvemini kukkus see välja kaubandusraamatupidamise eesti osakonnas, kus 8-st «eksperimenteerijast» sai oma õigust nautida ainult 1 (12,5%), kõige paremini matemaatikas — 8-st 6 (75%).

Vastuvõtuplaaniga antud kohtadest (520) hõivasid nad 26,2% (1982 — 35,8%). Seega pole tont nii kohutav kui teda maalitakse näiteks 19. juuli «Edasis» eksperimendi puhuse artikli juures õnnestunud fotoga «telliskivist» ülikooli peahoone ees. Ilmselt on aga ebaotstarbekas rakendada eksperimenti erialadel, kus konkurss on etteteatult suur, nagu tänavu ajaloo-osakonnas. (Tänavune vastuvõtukomisjoni vastutav sekretär oleks omaaegse hädise neljaks ümardatud keskmisega nüüd kindlalt väravate taha jäänud. Siis aga eksperimenti polnud ja konkurss oli samuti väiksem.)

Seni aga, kuni ENSV KKEHM ja meie teised kõrgkoolid pole aktsepteerinud TRÜ vastuvõtukomisjoni poolt mullu tehtud ja tänavu korratud ettepanekut kuulutada eksperiment välja kõigis ENSV kõrgkoolides ning mitte enne juuli lõppu, pakuksin välja mingi, tõsi küll, veidi lihtsavõitu skeemi. Ilmselt ei ole otstarbekas rakendada eksperimenti erialadel, kus aasta varem oli konkurss üle 2 (või 1,8), kaalutleda selle kasutamist erialadel, kus konkurss oli 1 (1,2) ja lubada seda kindlasti seal, kus oli alakonkurss.

Et aga eksperimendiõiguslastele teatud olukordades mingeid eeliseid tagada tasub, kinnitab negatiivnegi näide. Nn. eksperimendierialadel said nad mitterahuldavaid tunduvalt vähem kui üldkonkursis osalejad: esimesel eksamil 3 (1,4%), teisel 4 (1,9%) ja kolmandal-neljandal 2 (1,0%); üldkonkursi puhul olid vastavad arvud 24 (6,1%), 38 (9,6%) ja 17 (4,3%).

TRÜ statsionaarse osakonna vastuvõtuplaan täideti tänavu täpselt. Erialade lõikes see päris nii ei läinud. Füüsika eesti osakonna 3 täitmata jäänud kohta jagati ümber teaduskonna piires, matemaatika 15-st kohast sai osa mitu teist teaduskonda.

Läbiminev pall oli tööstaažiga isikute puhul kõrgeim saksa keeles (23,0) ja žurnalistikas (22,5), madalaim rahanduse ja krediidi erialal (15,0); tööstaažita isikutel kõrgeim ajaloos; (23,5) ja ravi vene osakonnas (23,0) ning madalaim füüsika eesti osakonnas ja matemaatikas (15,5).

Ülikooli pürginud noormeestest sai sisse suurem protsent kui ülikooli pürginud tütarlastest, samuti said mõnevõrra kindlamini sisse 2-aastase tööstaažiga noored ja demobiliseeritud.

Kõrvutades tänavust I kursust mullusega, näeme, et suurenenud on naiste (+2,9%) tööstaažiga ja demobiliseeritute (+1,5%), tööliste (+1,0) ja jooksval aastal keskeriõppeasutuse lõpetanute (+0,7%) osakaal. Samaks on jäänud kolhoosipäritolu protsent.

TRÜ I kursuse üliõpilaste sotsiaalset koosseisu iseloomustavad 1983. aastal järgmised näitajad: tööliskonnast — 37,8%, kolhoosipäritolu — 4,5%, teenistujaid — 37,8%. ÜLKNÜ liikmed on neist 91,0%, eestlasi 85,2%, noormehi — 31,2%. Viimase arvu puhul võiks lisada, et see on küll viimase viie aasta madalaim, erineb aga minimaalselt eelmisest madalseisust (1979) — miinus on kõigest 0,3% ehk 4 poissi.

KAIDO JAANSON,
TRÜ vastuvõtukomisjoni
vastutav sekretär

(Järgneb)

Sotsioloogia osakond — mis ja milleks?

Juhtiva kõrgkooli seisund annab ülikoolile avaramad võimalused oma teaduslike allüksuste struktuuri kujundamiseks, viimaks seda suuremasse vastavusse uurimistöö ning teaduskaadri ettevalmistamise traditsioonide ja perspektiividega. Sellelt aluselt lähtus ka rektori käskkiri, millega 1. septembrist s. a. TRÜ teadusosakonna koosseisus moodustati **sotsioloogia osakond.**

Niisuguse osakonna loomine on loogiline jätk kogu uurimis- ja organisatsioonilisele tööle, mida ülikoolis on juba ligi kaks aastakümmet sotsioloogia alal tehtud. On olemas nendesamade kahe aastakümnega kujunenud uurijate kaader, teadusliku tähtsuse ja praktilise väärtusega tulemused mitmes teadustöö suunas, allüksused, kus neid suundi plaanipäraselt viljeldakse, sidemed ja ühistöö kolleegidega kodu- ning välismaal. Seni polnud aga see kõik organisatsiooniliselt ühendatud.

Sotsioloogia osakonna loomine kannab kolme põhieesmärki. **Esiteks**, suunata sotsioloogilist uurimistööd, mida teevad nii teadusosakonnale alluvad kui teised ülikooli allüksused. **Teiseks**, laiendada uurimistöö tulemuste juurutamist ülikoolis endas ja väljaspool seda. **Kolmandaks**, korraldada sotsioloogiaspetsialistide ettevalmistamist ning ülikoolis töötavate sotsioloogide kvalifikatsiooni tõstmist.

Nende eesmärkide elluviimist suunab sotsioloogia osakonna nõukogu eesotsas osakonna teadusliku juhendaja, rektor professor Arnold Koobiga. Nõukogus on esindatud ülikooli kateedrid ning laborid, mille teadustöö põhitemaatikasse kuulub sotsioloogiline uurimistöö, sotsioloogiameetodite kasutamine või sotsioloogilise algandmestiku töötlus.

Sotsioloogia osakonna loomisega allutati sellele vahetult viis teadusosakonna koosseisu kuuluvat allüksust. Muutusid mõnede üksuste nimetused, saavutamaks nimetuste täielikumat vastavust uurimis- ja juurutustöö sisule. Osakonna alluvuses on niisiis **haridussotsioloogia labor** (end. kommunistliku kasvatuse labor), **kõrgkoolipedagoogika labor** (end. kõrgkooli komplekssе uurimise labor), **käitumishälvete sotsioloogia labor** (end. kriminoloogia labor), **perekonnauurimise labor** (tegutses siiani uurimisgrupina) ning **tehisintellekti labor**. Juba nimetused ütlevad, et tegemist on teadustöö ja sotsiaalse arengu aktuaalsetes suundades tegutsevate kollektiividega, kelle tegevuse ühildamisest peaks tulema kaheldamatult kasu. Sama kehtib ka teiste ülikooli allüksuste kohta, kus olulisel kohal sotsioloogiline uurimistöö — nimetaksin esmajoones NLKP ajaloo ja žurnalistikakateedrit ning linnauurimise laborit.

NLKP Keskkomitee juunipleenum nõudis teadustöö kvaliteedi tõstmist ka sotsioloogiliselt. Oma allüksuste kaudu on meie osakonnale pandud ülesanne koordineerida mitme sotsioloogiaprobleemi uurimist kogu vabariigis. Endiselt jääb te-

(Järg 4. lk.)

EKP TRÜ komitees

10. oktoobri koosolekul:

● **kõnelesid ühiskonnateaduste õpetamisest NLKP Keskkomitee k. a. juunipleenumi otsuste valguses ühiskonnateaduste nõukogu aseesimees prof. Vambola Türk ning ühiskonnateaduste kateedrite parteibüroo sekretär dots. Ülo Vanaaseme.** Juunipleenumi materjale on arutatud kateedrite koosolekuil, need on lülitatud loengutesse ja seminaridesse. Rõhutati pleenumi dokumentide programmilisust ning seda, et nende elluviimine ei tohi olla kampaanialik, vaid järjepidev protsess. See eeldab ka õppejõududelt senisest sügavamat ja kaasaegsemat lähenemist ning õpetamist. Sõna võtsid J. Kalits, A. Koop, P. Kenkmann, V. Kelder ja A. Kiris. Arutusel olnud küsimuse kohta võeti vastu otsus;

● **kokkuvõtte malevasuvest tegi ELKNÜ TRÜ komitee EÜE asesekretär Jaan Vihrov.** Töö tunnistati kordaläinuks, suuremaid möödalaskmisi ei esinenud. Leiti, et komsomolikomitee tegeles malevaküsimustega varasemast rohkem. (NB! Malevast lähemalt pärast TRÜ EÜE konverentsi. — toim.). Võeti vastu otsus.

● **NLKP liikmeks võeti Aare Kruuser (õigust. V k.) ning Rein Kinkar (teadusosakonna juhtiv insener), liikmekandidaadiks Peeter Kodar (õigust. V k.).**

Komsomolikroonika

ELKNÜ TRÜ komitee 4. oktoobri istungil:

● arutati ajalooteaduskonna II kursuse üliõpilase Lea Salupere personaalküsimust. Talle avaldati noomitus arvestuskaardile kandmisega komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest;

● arutati teadusraamatukogu komsomoliorganisatsiooni tööd. Büroo (sekretär Marje Mets) töö hinnati rahuldavaks, võeti vastu otsus;

● kuulati ära matemaatikateaduskonna komsomolibüroo sekretäri Toomas Tammani informatsiooni büroo tegevusest juhtiva komsomolikaadri valikul. Senine töö tunnistati ebapiisavaks. Juhiti tähelepanu kaadrivalikule I kursusel ning kaadri väljaõppele teaduskonnas;

● kuulati ära majandusteaduskonna ning füüsikaosakonna komsomolibüroo sekretäride Kalev Lepiku ja Vahur Lutsu informatsioon aastaarvestuse kontrolli läbiviimisest. Ehkki olukord on rahuldav, on siseorgtöösektorite osa AAK korraldamisel lubamatult väike;

● arutati EÜE-83 TRÜ kureeritavate regioonide ja rühmade töö tulemusi. Kuulati ära Tartu regiooni komandöri Vahur Keldrima ja Lõuna regiooni komissari Margus Rohtla aruanded. EÜE 20. töösuvi hinnati kordaläinuks. Võeti vastu otsus.

Ministri käskkiri

Kauaaegse eduka teaduslik-pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEHM aukirjaga 75. sünnipäeval meditsiinidoktor **Ants Rullit**. Ministeeriumi aukirja pälvis samuti pedagoogikakandidaat **Aleksander Elango.**

Täna on jälle arstiteaduskonna päev

KUUS KÜSIMUST DEKAANILE PROFESSOR LEMBIT ALLIKMETSALE

*

1. Kuidas hindate NSV Liidus arstide (farmatseutide) taseme taustal TRÜ arstiteaduskonna lõpetanute taset?

Arvan, et alust eriti hoobelda meil pole. NSV Liidus on 86 meditsiini- ja farmaatsiainstituuti ning 10 ülikoolide arstiteaduskonda. Ülikoolide arstiteaduskondade seas (NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi alluvuses) oleme suurim ja komplekssem. Meie teaduskonnas on ravi, stomatoloogia, pediaatria, farmaatsia ja spordimeditsiini erialad. Puudub ainult sanitaararstide ettevalmistus. Sellise komplekssusega on ainult üksikud meditsiiniinstituudid. Konkurss meie teaduskonda on aga palju madalam üleliidulisest keskmisest ja seetõttu õppiv kontingent väiksema vaNkuga, mis kajastub mõnel määral töövõimes. Suurema konkursiga meditsiiniinstituutides on tunda ka üliõpilaste suuremat võimekust ja tööarmastust. Formaalne õppedistsipliin, samuti nõudmised erialase käitumise suhtes on meditsiiniinstituutides rangemad kui ülikoolide arstiteaduskondades.

2. Kas on erinevusi õppetegevuses meil ja mujal?

Õppeplaan on meie riigis ühtne ja kuigivõrd olulisi erinevusi õppetegevuses ja mahtudes NSV Liidu meditsiini- ja farmaatsiakõrgkoolides pole. Riikide vahel mõningaid erinevusi on, eriti õppeainete mahu osas. Meil on palju tunde teraapia ja kirurgia õpetamiseks. Paljudes välisriikides on see väiksem ja selle asemel pühendatakse rohkem tunde patoloogiale, farmakoloogiale, psühhiaatriale, geneetikale, meditsiini ökonoomikale, sotsioloogiale, looduskaitsele. Ma ise arvan, et meditsiini teoreetilisi ja ka majanduslikke (mis kui palju maksab) küsimusi peaks meil praegusest põhjalikumalt õppima ja õppeplaani vastavalt täiustama. Praktiline kogemus areneb ka hiljem, põhiteadmisi aga süstemaatiliselt niipea ei täienda. Meditsiini keemilised, bioloogilised ja tehnilised alused arenevad praegu väga kiiresti.

Oluline õppetegevuses on kateedrite algatusvõime kaasaegsete saavutuste õpetamisel ka väljaspool programmi. Nõudlikkuse ja uute suundade õpetamisega võivad kateedrid õppeplaani ületada. Üldiselt on praegu meditsiini õpetamisel maailmas tendents loengulise töö mahu vähendamise, kontrolltööde ja seminaride mahu suurendamise suunas.

3. Palun rääkige veidi teadussidemetest teiste liiduvabariikide ja välismaa keskustega.

Kateedrite erialased sidemed teiste liiduvabariikide meditsiiniinstituutide, teaduskondade ja uurimisinstituutidega on laialdased: sidemed on uurimistöös, teadlaskaadri ettevalmistamisel ja erialaste kogemuste vahetamisel. Enam arenenud on sidemed stomatoloogia, pediaatria, neuroloogia-neurokirurgia, psühhiaatria, farmakoloogia, mikrobioloogia, teaduskonnakirurgia jt. kateedritel. Ka üld- ja molekulaarpatoloogia instituudi laboratooriumidel on tihedaid teadussidemeid kodu- ja välismaa uurimisasutustega. Kõrgetasemeline teadus ja haridus on alati olnud internatsionaalsed. Laiemad peaksid olema meie teaduse vahetud välissidemed. Praegu on riiklikud koostööprogrammid Soome Vabariigiga meditsiiniuuringutes ainult neuroloogidel ja gastroenteroloogidel. Välismaaga tihedamat koostööd teevad ka mikrobioloogid, farmakoloogid, kirurgid, molekulaarbioloogid jt.

4. Millal võiks arstiteaduskonna üliõpilane hakata mõtlema kitsamale erialale spetsialiseerumisest?

Kohe, kui ta teaduskonnas alustab. See on väga teretulnud, kui üliõpilasel on kindel huvi mingi kindlama eriala vastu, mida ta soovib süvendatult õppida. Tingimuseks olgu, et mitte üldise meditsiinilise hariduse ja üldainete kahjuks. Me ei mõtle siin ainult praktilise meditsiini võimalikke erialasid, vaid ka teaduslikke huvisid. Meditsiini võib defineerida kui üht kitsast bioloogiateaduste rakendusala, mis tegeleb inimeste tervise ja ka haigustega. Tegelikult on aga arstiteaduskonna üliõpilase võimalused spetsialiseeruda palju avaramad — sõltub ju meditsiini areng eelkõige bioloogiateaduste, ka keemia ja füüsika arengust. Revolutsioonid meditsiinis baseeruvad mitte puhtmeditsiinilistel võtetel, nende eeskujulikul tundmisel ja kasutamisel, vaid põhiliselt molekulaarbioloogia ja bioorgaanilise keemia arengul. Diagnoosimis- ja ravimeetodid täiustuvad ainult uute avastuste kaudu fundamentaalteadustes.

Ühiskonnale kalliks minevad viirus-, onkoloogilised ja pärilikkushaigused on põhimõtteliselt võidetavad ainult molekulaarbioloogilise uurimissuuna olulise arenguga meditsiinis, isegi eelisarenguga praeguses meditsiinile tehtavate kulutuste üldstruktuuris. Mida varem üliõpilane spetsialiseerub meditsiini fundamentaalaladele tulevase teadusliku eriala valiku eesmärgil, seda suurem kasu.

Spetsialiseerumine meditsiini praktilistele erialadele ehk täpsemini, huvi tundmine mõne kitsama eriala vastu on samuti tervitatav. Praeguseni NSV Liidus kehtiv õppeplaan (ka 1982. a. rakendatud uus) näeb ette osalise spetsialiseerumise VI kursusel põhierialadele — kirurgiale, teraapiale ja sünnitusabile-günekoloogiale. Ka riigieksamid olid seni vastavalt nendele erialadele jaotatud V ja VI kursusele. Ise ma selle plaani poolt ei ole juba selle tõttu, et V kursusel valitud eriala järgi ei pruugi töölesuunamist saada. Õige oleks elukutsega seotud spetsialiseerumine siiski pärast diplomit, kui on saadud ühtne hea üldarsti ettevalmistus.

5. Mida soovitaksite üliõpilasteadusele ja tudengitele, kes teadusega tegelevad?

Indu ja armastust selle tegevuse vastu. Meditsiin, nagu kõik kõrghariduse erialad, on suure teadusliku sisuga. Mida rohkem õpingute ajal tegeldakse uurimismetoodika omandamise ja uurimistööga kateedrites, laboratooriumides, seda täiuslikumaks kujuneb hariduse omandamine. Palju sõltub siin kateedrite teaduslikust aktiivsusest. Mitte kõik ÜTÜ ringid teaduskonnas pole sügavalt uurimistööga tegelevad: ainult kitsama eriala omandamisega tulevaseks praktiliseks tegevuseks pole õige piirduda. Hea spetsialist ja tervishoiu ükskõik millise taseme juht on palju edukam, kui ta pidevalt teaduslikult analüüsib oma tegevuse tulemusi. Mitte ainult uurimisasutused ja ülikool ei vaja teadusliku kraadiga töötajaid, neid vajab ka vabariigi tervishoiuorganisatsioon.

Sisukale tegevusele ÜTÜ ringis kulutatud aeg tagab eluks palju avarama ja tulemusrohke tegevuse praktilises tervishoiusüsteemis.

6. Mida uut toob teaduskonnale homne päev, uus aasta?

Tavaline tööaasta. Uusehitused on visad tulema. Võimalik et õnnestub elustada Tartu Polikliiniku projekteerimist. Loodame ka mitmete kandidaadi- ja doktoriväitekirjade kaitsmisi.

TARTU KLIINILISE HAIGLA PEAARST DOKTOR JAAN LEPP

*

Kuidas mõjutab ülikoolile õppebaasiks olemine haigla tööd?

Meie pinna peal on 11 kateedrit ning arstide täiendamine ja spetsialiseerumine. Keeruline on muidugi. Tartu Kliiniline Haigla on vabariigi suurim haigemaja ja sellise spetsialiteediga raviasutust teist ei ole. Et haigla asub kolmes erinevas kohas viies hoones, on tööd raske korraldada. Meie kanda on ka peaaegu kogu õppetöö. Sõbralikuks koostööks on tarvis arusaamist ja eneseohverdamist mõlemalt poolelt. Hea koostöö on meil dekanaadiga.

Ka haige seisukohast on selline elu väga rahutu. Päev läbi toimuvad praktikumid. Ühte ja teist haiget demonstreeritakse suurele hulgale üliõpilastele.

Mureks muutub haigla puhtus ja kord. Eriti L. Puusepa 8. hoonest käib läbi liiga palju inimesi. Ja kas siis iga tudeng vahetab jalatseid! Majal on üks suur viga — seda ei ole ehitatud õppehooneks. Õpperuumid ja õppejõudude toad on võetud haigete arvelt, oleme kasutanud palateid.

Uus A. Linkbergi nimeline auditoorium, mis suure au ja hiilgusega valmis tehti, oli küll samm edasi, kuid see on lõpetamata ja tal puudub kindel peremees. Auditooriumi riidehoid on sisustamata ja ei tööta. Paigaldamata on õppepult, kinoaparatuur jms. Et korpused kuuluvad meile, peaks ka auditoorium olema meie majandada ja koristada. Soojuse ja valguse anname niikuinii meie — aga meie oma ta ei ole. Üleandmise järel on tehnifitseerimine unustatud. Kuid õppetöö käib, sest auditooriumi järele on karjuv vajadus.

Mida peate kõige tähtsamaks raviarsti töös?

Arsti esmane ülesanne on ju aidata haiget, võtta haigelt valu, taastada tervis. Ja selle juures peaks nägema mitte ainult haigust, vaid ka inimest, haiget inimest. Meie tänapäevases igale poole kiirustavas maailmas on haige ja arsti vahekord pinnapealne — nüüd lähete laboratooriumi, nüüd protseduuridele, nüüd operatsioonile ... Puudu jääb intiimsusest. Haige satub haigemajja vahest üks kord elus, arstil on selliseid patsiente võib-olla tuhandeid. Selle tõttu ei suuda arst haige seisukorda asetuda. Kui ta seda ei püüagi, võib ta oma patsiendile tõsise psühhotrauma põhjustada.

Iga haige eraldi on omaette individuaalsus. Teinekord on tarvis eelkõige head sõna, tähelepanelikku, hoolitsevat suhtumist, millega võib palju kaugemale jõuda kui üksnes ravile toetudes.

Mul on üldse niisugune tunne, et arstide koolitamises jääb vajaka kutse-eetilisest aspektist. Stuudiumi vältel taotakse sisse aina tarka teadust, kuid kutse-eetika ja printsiipide rõhutamine on tagaplaanil. Võib-olla seepärast, et esiplaanil on nüüd arstide massiline ettevalmistamine. Ega tegelikult igaühest, kes diplomiga lõpetab, arsti saa.

28 aastat tagasi ütles Villem Alttoa, et kui sa ei tea, et kaks korda kaks on neli, ära matemaatikat õppima mine, ja kui sa üle meetri kõrgust ei hüppa, ei sobi kehakultuuri õppida. Arstiks saamiseks niisuguseid eeldusi vaja ei ole, peaasi on tahtmine.

Kas diplomisaajate arv on nõudmistega vastavuses?

Tartus ei ole arstid probleemiks, rajoonides aga on kohtade täitmisega raskusi. Avatakse uusi haiglaid, tuleb juurde uusi kohti. Arste vajatakse. Spetsialiste pole teinekord kusagilt võtta.

On tekkinud vajadus tervishoiu organisaatorite järele, nagu tervishoiuosakondade juhatajad, peaarstid. Ei jätku sobilikke kandidaate, paljud ei taha ka ise, sest tänamatu töö on see juhi töö meditsiinis.

Millised on teie peaarstitöö suuremad mured ja rõõmud?

Heameel on, kui suudad inimesi aidata, kui inimesed on rahul ravi, põetuse, hooldusega ja lahkuvad meilt tervena. Sageli pöörduvad meie poole haige sugulased palvega, et võtaksime enda hoolde inimese ühest või teisest rajoonist, sageli on selline soov põhjendatud, sest rajoonis pole saadud vajalikul tasemel abi. Tihti suudame neid küllaltki lihtsate vahenditega terveks ravida. Inimeste tänu ongi kõige suurem rõõm.

Heameel on, kui kogu suure maja töö laabub viperusteta.

Töö ei muutu kunagi trafaretseks, iga päev on uus. Hommikul tööle tulles ei tea kunagi täpselt, mis ees ootab. Kui kuulen kedagi kurtmas, et töö tüütab ära, siis mõtlen, et minul seda hirmu küll ei ole.

Mis siis häirib? Me oleme vabariigis spetsialiseeritud keskne raviasutus. Paljudel erialadel anname kvalifitseeritud arstiabi kogu vabariigile. Aga seda meie kohta vabariigis tihti ei arvestata. Näiteks siis, kui meile eraldatakse rahalisi vahendeid, aparatuuri. Tänavu on ravirahadega raske. Me saame täpselt normatiivide järgi, aga elus ei saa kõike ette näha. Reanimatsiooniosakonnas on haige kohta ööpäevas eraldatud kolm ja pool rubla, aga meile tuleb haigeid, kellele kulub kakskümmend viis.

Kui vajame remondivahendeid, peaks olema loomulik, et meile antakse. Iga päev midagi laguneb, miski läheb katki, miski jookseb mitte sinna, kuhu vaja — see takistab tööd. Aga ikka peab otsima, kauplema.

Veel: kohata arstipersonali poolt ebakollegiaalsust, külmust, ükskõiksust — ka see on vastuvõetamatu, millega ei saa leppida.

Öeldakse niimoodi: nii kaua, kui sa valid ja õpid arsti ametit, on see kõik su isiklik asi. Diplomi vastuvõtmisega saab sellest midagi enamat, tekib kohustus, meie kõigi kohus aidata haiget inimest.

Minevikust tänapäeval

AUGUST RAUBER JA KARL FRIEDRICH BURDACH

Mida kiiremini näib suurenevat aastat näitav number, seda vähem jääb aega möödanikule mõtlemiseks. Et äratada tähelepanu teadusajaloole, on tarvilikud pisikesed nõelatorked, üksikudki meenutused kunagistest suurtest nimedest ja tegudest.

AUGUST RAUBER sündis 22. märtsil 1841 Baieris. Õppis Müncheni ülikoolis õigus-, loodus- ja arstiteadust. Lõpetas ülikooli 1865. aastal, samal aastal kaitses doktoriväitekirja. Oli sõjaväearst, eradotsent, Leipzigis erakorraline professor ja eraõpetlane. 1886. aastal valiti ta Tartusse anatoomia kateedri juhatajaks.

A. Rauberi teaduslik pärand sisaldab umbes 110 tööd anatoomia, histoloogia, antropoloogia ja selgroogsete embrüoloogia alalt. Tema töid iseloomustab põhjalikkus ja süsteemikindlus, neid läbivad sügavad filosoofilised arutlused. Teadlasena oli A. Rauber veendunud evolutsionist-materialist.

Mida siis A. Rauber teadusevallas tegi?

Närvisüsteemi anatoomias pööras ta erilist tähelepanu kraniaalnärvide ganglionidele. Teda huvitas ka peaaju poolkerade reljeef, ta selgitas luu füüsikalisi omadusi, uuris kanaembrüotel, luukaladel ja amfiibidel selgroogsete arengut, on üks eksperimentaalembrüoloogia rajajaid jne.

Mitmed A. Rauberi tööd käsitlevad embrüoloogia teoreetilisi küsimusi. A. Rauber kirjutas kudede spetsiifilisusest, organismi ja väliskeskkonna ühtsusest ja organismi kõikide üksikelementide vastastikusest seosest.

Kohe pärast Tartusse saabumist hakkas värske professor organiseerima anatoomia õppemuuseumi. Paljud preparaadid valmistas ta ise. A. Rauberi töö on säilinud tänapäevani. Professor leidis, et muuseum peab tudengites tekitama austust ja lugupidamist anatoomia kui teaduse vastu ning andma neile ettekujutuse distsipliini ulatusest. Ka praegu jätab eksposítsioon mõjusa elamuse.

1886. aastal ilmus Rauberi õpikäsiraamat, mis tõlgiti mitmesse keelde, elas üle mitu trükki ja tegi autori nime üldtuntuks.

August Rauber suhtus tähelepanelikult üliõpilastesse ja üliõpilased oskasid oma professorit austada. Vaesemate tudengite heaks korraldatud aulakontserdil — professor mängis väga hästi viiulit — külvasid üliõpilased Rauberi kord esinemise lõpul rõdult roosidega üle.

Ta oli tagasihoidlik ja kinnine, väga erudeeritud inimene. Ta tundis klassikalist ja antiikkirjandust, tegeles maalimise ja modelleerimisega. Lähemaid üliõpilasi kutsus ta oma koju «laupäevaõhtule», kus arutati teaduse, kunsti ja ilukirjanduse küsimusi.

1911. aastal läks Rauber pensionile. Lahkumisel pidas ta tudengitele hüvastijätukõne. Selles märkis ta ära oma elukontseptsioonist tulenevad kolm põhiülesannet: soo jätkamine, töötamine ühiskonna heaks, kultuuri arendamine.

Professor August Rauber suri 1. märtsil 1917. Teadlane on maetud Tartusse Puiestee tänava äärsele kalmistule. Tema 10. surmaaastapäeval pandi Vana Anatoomikumi auditooriumi seinale memoriaaltahvel.

KARL FRIEDRICH BURDACH töötas ülikoolis suhteliselt lühikest aega ning tema poolt siia jäetud jäljed ei ole enam silmaga nähtavad. Ometi ei saa temast Tartu arstiteaduskonna ajaloos mööda minna.

K.-F. Burdach sündis 12. juunil 1776 Leipzigis, kus lõpetas ka ülikooli. Doktoriväitekirja kaitses 1798. aastal. 1807. aastast oli Leipzigi ülikooli erakorraline professor.

1811. aastal kutsuti ta Tartu ülikooli anatoomi'a, füsioloogi'a ja kohtuarstiteaduse professoriks. Sellel kohal töötas ta 1814. aastani, siirdumiseni professoriks Königsbergi ülikooli (kus asutas esimese teadusliku anatoomiainstituudi Saksamaal).

(Järg 3. lk.)

Täna on jälle arstiteaduskonna päev

Selle pealkirja all proovime läbi kõndida kõik arstiteaduskonna kateedrid, samas järjekorras, kui õppeplaan tudengile ette näeb. Täna tuleb juttu poolest kateedrist — anatoomia ja histoloogia kateedri sellest osast, millega tudeng semestri võrra enne teist poolt kokku puutub.

TUNDA INIMEST

AJALOOREAD

XVII saj. — Academia Gustaviana's õpetati arstidele anatoomiat, kursust luges teoreetilise meditsiini kateedri professor.
1802 — ülikoolis luuakse anatoomia, füsioloogia ja kohtumeditsiini kateeder prof. H. F. Isenflammi juhtimise all.
1833 — A. E. Hueck, õpetatud Eesti Seltsi loojaid, annab välja esimese anatoomiaõpiku Tartus.
1843—1885 — kateedrit juhatavad F. Bidder, C. Reichert, E. Reissner, L. Stieda, kateedris töötab C. Kupffer.
1886—1911 — kateedrit juhatab A. Rauber.
1890 — avatakse anatoomia muuseum.
1876, 1951, 1953, 1969 — anatoomia ja histoloogia lahutamine ja ühendamine üheks kateedriks. Viimaseks iseseisva anatoomia kateedri juhatajaks oli dots. E. Kogerman-Lepp, praegu juhatab anatoomia ja histoloogia kateedrit prof. Ü. Arend.

Oktoobrikuu hakul, saapad kolhoosi kartulipõldude mullast puhtaks pestud, tuleb arstiteaduskonna «rebane» kõigepealt siia. Ronib ähkides mööda põlispuudega palistatud kõnnirada üles Toomele, otsib üles veidi veidra kujuga, ent kaugeleulatuva kuulsusega õppehoone, siseneb hingedel raskesti liikuvast uksest — ja astub arglikult **VANA ANATOOMIKUMI** põranda kivipiaatidel maja vaiksesse sügavusse.

Selles sügavuses on varjul seninägemata asjad ja sisseastumiskatsete ajal igatsetud akadeemiline hõng, mida õhkub preparaatidest klaaskapis, suure valge ahjuga jahedavõitu auditooriumist, kus kord õpetas Pirogov ise, ja «amfiteatrist», mille seina ehib plaat «Hic docuit AUGUSTUS RAUBER 1886—1911».

Romantilisest uue sissehingamisest toob maa peale tagasi lahkamissaal, kus harjumatult teravalt... hm, ütleme kohe ära, et ebameeldivalt lehkab. Ja esimese praktikumi luud-kondid, millele veel seegi salapära lisab, et iga kühm ja õnarus kannab soliidset ladinakeelset nime.

Võrdlemisi ruttu harjub nina uute lõhnadega ja mõte uue keelega, sõrmed tunnevad eksimatult igat konarust luul. Selleks päevaks, mil tudeng, skalpell peos, inimese kallale lastakse (sest kuigi surnud ja konservantides ligunenud — ikkagi inimene), on ebatavalisus kadunud ja asemele tuleb töö. Just nimelt tööd tuleb anatoomias teha.

Anatoomiat õpitakse kolme semestri vältel ja igal semestril kontrollitakse arvestustel teadmisi, uue elundsüsteemi iseärasuste omandamist. Kes ise õppinud, seda ei pane väga imestama legend tudengineiust, kes unevoodist istuli tõusis ja enda ees istuvale kujutletavale õppejõule ladina keeles kolju ehitust vastas, või need üliõpilased, kes sõbra sünnipäevale selgroolülid või konspekti kaasa tassisid, sest kordamine on ju meeldejäämise ema.

Kas anatoomiat on võimalik lõpuni ära õppida, nii et teadmised üle ääre ajama hakkavad? On ju tegemist väga vana teadusega, klassikalisel vaatlusel ja kirjeldamisel põhinevaga — kas aine ei ammendu?

Üks kateeder

Ilmselt mitte. Seda kinnitab kateedri õppe-metoodilise töö (kateeder on välja andnud mitmeid üliõpilaste iseseisvat tööd hõlbustavaid vahendeid, eriti «Spinaalnärvid» ja «Kraniaalnärvid» väärivad tänu tudengite poolt) kõrvalt tehtav teaduslik tegevus.

Dotsent Ela Kogerman-Lepp: «Anatoomia ülesandeks on toetada kliinikut, näidata, millest kirurg peab lähtuma. 1965. aastast alates toimub kateedris organite segmentaarse ehituse uurimine, vaadeldakse eriti kopsude, maksa ja neerude segmentaarset verevarustust. Organi veresooned täidetakse sobiva seguga — kateeder on täiustanud korrosioonimetoodikat ja välja töötanud oma injektsioonimassid. Saadakse veresoonte hargnemise ja jagunemise mudel segmentides, mis aitab lahendada organi säilitamisega seotud küsimusi kirurgilistel operatsioonidel.»

Veel uuritakse elundeid antropoloogia seisukohalt. Eesotsas professor J. Auliga on Tartus jõutud niikaugele, et meie linna on nimetatud Moskva ja Minski kõrval ühe üleliidulise antropoloogia keskusena. Paaril viimasel aastal lahendatakse eksperimentaalse morfoloogia küsimusi, uuritakse formaliini mõju rottidele.

Kateedri ruumides paiknev anatoomia muuseum oli kunagi maailmas üks vähestest. Kunagi asutatud Rauberi poolt abistamaks meditsiinitudengeid õppetöös, on muuseum nüüd veel meditsiinipropaganda teenistuses. Muuseumi külastavad erinevad ekskursioonid — koolidest, kõrgkoolidest, asutustest ja ettevõtetest.

Tegutseb ÜTÜ ring, esimeheks praegu ravi IV kursuse üliõpilane Andrus Arak. Kõik õppejõud tegelevad üliõpilaste juhendamisega, ringi juhendajaks on dotsent Helle Tapfer. Ilma sellesügisese esimese kursuse rakendamiseta on nimekirjas 18 tudengit.

Dotsendid Ela Kogerman-Lepp, Arne Lepp, Aade Liigant, Helle Tapfer, vanemõpetajad Mai Maser ja Kalev Ulp, assistent Ivo Kolts ja vanemlaborant Katrin Paju alustasid kaks nädalat tagasi arstiteaduskonna uue esimese kursuse kõikide osakondade tudengite õpetamist inimkehas orienteeruma. Ja nii läheb see aastast aastasse.

SISEHAIGUSTE PROPEDEUTIKA KATEEDRI DOTSENT REGINA KASKMETS

● Kuidas Teil õnnestub end jagada haigete ja tudengite vahel?

Üsna suure osa ajast hõlmavad muidugi tavalised arstikohustused: igahommikune konverents, kord nädalas koosolek, rajoonist saabunud haigete vastuvõtt ja konsultatsioonid. Kord-kaks aastas tuleb sõita kaugemale — minu kontrollida on Viljandi rajooni haigla. Rajoonihaiglate olukorda ja võimalusi peame täpselt teadma, sest ainult nii saab võimalikuks ratsionaalne tööjaotus vabariikliku ja rajoonihaigla vahel.

Lisaks sellele tegutsen konsultandina — juhendan interne. Mul on palat, dotsendil ei pruugiks seda olla, kuid leian, et ei tohi võõrduda praktilisest ravitööst.

Hoolimata sellest, et sisehaiguste propedeutika kateedris on praktikume tudengitega palju ning kaugeltki mitte alati ei klapi nad palatiga ühte, õnnestub siiski kõigega toime tulla. Enamasti jõuan hommikul palati üle vaadata, vahel aga alles pärast praktikumide lõppu. 3. kursuse lõpul teen koos rühmaga hommikust visiiti.

Lõomulikult on kergem pühenduda ühele töölõigule, see võimaldab põhjalikumalt süveneda, annab enam aega haigetega rääkimiseks, nendega tihedama kontakti loomiseks. Võimalik, et sel pinnal võrsuvad ka paremad ravitulemused. Kuid teisest küljest — arst, kes samal ajal tegeleb õppetööga, peab olema erialaga märksa laiemalt, põhjalikumalt kursis, sest õppejõul on pidev enesetäiendus vältimatu. Järelikult säilib kõrgemal arsti kvalifikatsioon.

Selge on ka see, et õppejõud-teoreetik jääb haigetest ning praktilisest meditsiinist veidi kõrvale. Mina isiklikult saadaksin haige tavaliselt praktiku, mitte alati aga professori juurde.

Ühest vastust sellele küsimusele anda ei saa, väga hea on, kui suudad mõlemale poolele enam-vähem võrdselt anda, see tasub ennast alati ära.

● Mida pakuvad tudengid Teile kui inimesele?

Teatava rahulduse. Rahulduse, et saan noortele edasi anda niisuguseid teadmisi, millega nad alustavad oma arstitegevust. Inimene tuleb kliinikusse, ta ei tea veel palju, kahe semestri vältel õpib ta haiget uurima, kursuse lõpul paneb ta oma haigele diagnoosi. Temast on saanud juba keegi — ta oskab haiglas silmi lahti hoida.

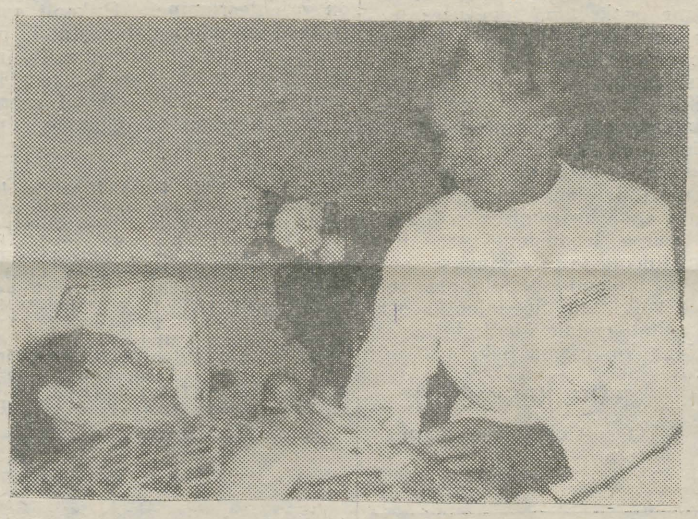

Eks nad tüüta mind vahel pisut ära ka, kuid tooniandev see pole. Muidugi on vanemate kursustega hospitaalkateedris suuresti lihtsam. Kolmas kursus ju iseseisvalt midagi ei tee, V—VI kursuse tudengid aga võtavad osa kliiniku tööst, neil on oma haiged. Vaeva on küll vähem, kuid ei tohiks unustada sedagi, et III kursus on alles sissejuhatus meditsiini ning see on samuti vajalik. Meie kohus on siin tudengitele igati kaasa aidata.

● Kuidas haiged suudavad kliinikus õppetööle vastu panna?

Ega ei suudakski, kui me praktikume delikaatsusega ei planeeriks. Täna näiteks on haiglas neli ravija kolm stomatoloogide rühma, sobilikke haigeid leidub aga äärmiselt vähe, olemasolevaile langeb ülisuur koormus. Tuleb arvestada haigete isikupära, psüühikaga, haiguse iseloomuga. Üldiselt suhtuvad patsiendid tudengitesse äärmiselt heatahtlikult ja vastutulelikult — ikkagi tulevased tohtrid. Tõrksaid tuleb ette vähe, eks me keelita neid ning anna nendele järele. On ju iseenesest mõistetav, et igaühele ei meeldi auditooriumi ees õppevahendiks olla. Mingil moel tuleme toime, kuigi haigete kontingent ei ole ega saagi olla mitmekülgne. Alati tuleb aga meeles pidada, et konflikt patsiendiga on lubamatu.

● Kas tavalise meditsiiniõe või sanitari ja õppurist ametivenna vahel on erinevust märgata?

Ei ütleks. Nii ühed kui teised kipuvad vahel kergemalt läbi ajama, siin nad sarnanevad. Küll aga võib täheldada tudengite suuremat initsiatiivi ja huvitatust.

Arstitudengite haiglatöö on igati tervitatav, inimene elab haiglaelusse ja töökorraldusse sisse, omandab praktilisi kogemusi, millele koolikorras õppides lihtsalt ei tulda.

Haiglas töötamine enne stuudiumi välistab kindlasti enamiku edaspidiseid ümbermõtlemisi. Arsti töö ei ole ometi kuuldetoruga taskus ringi jalutamine, haige inimene vajab hooldamist. (Siinkohal küsitleja vahemärkus: Miks oli esimene sanitaripraktikum sisuliselt laupäevak? Märksa õigem oleks praktikumiaega kasutada raske haige põetama õppimiseks kui akende pesemiseks ja kardinate triikimiseks hoogtöö korras, viimatimainitud oskused vaevalt meediku kvalifikatsiooni oluliselt tõstavad. Et laupäevakutööd samuti teha tahavad, mõistab iga tudeng, aga miks ei võiks asju nimetada nende õigete nimedega?)

Praegu noorte kolleegide hulgas ringi vaadates võin peaaegu eksimatult ütelda, kes on varem haiglas töötanud — neid iseloomustab parem suhtlemisoskus ja kergem lävimine haigetega.

Minevikust tänapäeval

(Algus 2. lk.)

Burdach äratas paljudes arstiteaduskonna üliõpilastes oma aine vastu sügavat huvi. Tema loenguid kuulasid näiteks K. E. von Baer ja Chr. H. Pander. Tartu perioodil töötas Burdach ka innukalt närvisüsteemi anatoomia ja füsioloogia valdkonnas, pöörates erilist tähelepanu peaaju morfoloogia uurimisele. Burdachi nimi on antud mitmetele kesknärvisüsteemi moodustistele.

Tartu ülikooli ajalukku läheb Burdach ka Tartu Teadusliku Seltsi asutamisega 1811. aastal. Peale Vilniuse Meditsiiniseltsi oli see teine puhtarstiteaduslik selts Venemaal. Selts katkestas oma tegevuse 25. istungil 1912. aastal, sest põhikirja ei kinnitatud.

Burdachi lahkumise Tartust põhjustaski seltsi organiseerimisest tekkinud konflikt õppekuraatori ja ülikooli nõukoguga. F. W. Schellingi natuurfilosoofia pooldajana oli Burdach Tartus tunnustust mitteleidnud mõtlemissuuna esindajaks. Enamik tolle aja professoreid astus natuurfilosoofia vastu välja, mistõttu ka K.-F. Burdach oli sunnitud lahkuma.

Kes siinloetust huvitub, saab lisa «Nõukogude Eesti Tervishoiust» nr. 8 1981 ja nr. 5 1982. a.

A. Rauberi haud.

Leheküljed koostas teaduskonna pressisekretär Jaanus Harro koos Pille Talviku ja Aser Jürimäega (kõik ravi III k.).

Rektori käskkiri

Keemilise kineetika ja katalüüsi labori 25. aastapäeva puhul said pikaajalise ja viljaka teadustöö eest TRÜ aukirja labori teaduslik juhendaja prof. **Viktor Palm**, labori juhataja **Ilmar Koppel**, vanemteadurid **Vilve Nummert**, **Aino Pihl**, **Imbi Tulvik**, **Mati Karelson** ja **Asta Kõrgesaar**, vaneminsener **Viljar Pihl**, nooremteadur **Vaike Timotheus**, insener **Tiiu Raudam**, ENSV TA KBFI sektorijuhataja **Avo Aaviksaar** ja Keemia Instituudi sektorijuhataja **Ülo Haldna**.

Taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri 25. aastapäeval pälvisid TRÜ aukirja kateedri juhataja prof. **Heigo Miidla** ning **Eeva Heinaru**, **Evi Padu** ja **Jaan Simisker**. Tänukirja said **Aleksander Perk**, **Vello Tohver**, **Larissa Mjatšikova**, **Salme Vaino**, **Hella Moorits**, **Õie Haldre**, **Silvia Talts**, **Alma Koha** ja **Juta Viil**.

Eksperimentaalfüüsika kateedri 25. aastapäeva puhul avaldas rektor tänu kateedri juhatajale prof. **Karl-Samuel Rebasele**, elektroluminestsentsi ja pooljuhtide labori juhatajale **Arved-Aleksander Tammikule**, dotsentidele **Aleksander Paele**, **Leon Tuvikesele**, **Leonid Uibole**, **Aksel Haavale** ja **Uno Nõmmele** ning meister **Regina Neumannile**.

Rektor õnnitles 75. sünnipäeva puhul ning autasustas kauaaegse eeskujuliku töö eest TRÜ aukirjaga dotsent **Veinart Põkki**. Samal tähtpäeval õnnitles rektor ka ajaloomuuseumi töötajat **Gavril Karastet**. 65. sünnipäeval pälvis tänu ja õnnitluse ajaloo- ja filoloogiateaduskonna raamatukogu töötaja **Varvara Sotšenkova** ning 60. sünnipäeval riidehoidja **Silva Lohuaru**.

Vastuvõtukõmisjonis tehtud töö eest avaldati tänu vanemlaborant **Heljo Kaimale**, seoses pensionile minekuga inglise filoloogia kateedri vanemõpetajale **Virve Liivile** ja komandant **Bernhard Ütsile**.

20-aastase eeskujuliku töö eest avaldati tänu poliitilise ökonoomia kateedri vanemlaborandile **Vaike Vanaasemele** ja kauaaegse eeskujuliku töö eest raamatukoguhoidjale **Erna Russakule**.

Läti Riiklikus Ülikoolis teatakse rääkida järgmist: Phaetoni päikesevankri küljest tulnud üks ratas lahti, liuelnud allapoole ja hakanud siis suure hooga mööda maad veerema. Põrganud aga vastu munakivisillutist ning jäänud lebama ootuses, et saaks jälle edasi veereda. Tulnudki Aristoteles, et panna too ratas liikuma, ning koos temaga tulnud Lätisse ka lõburohked tudengipidustused, Aristotelese peod.

Iga aasta 31. augustil lööb vana hallipäine Aristoteles ise LRÜ esmakursuslased rebasteks. Viimastel on seljataga sisseastumiseksamid. Täna on nad juba üliõpilased ning kõrgele-kõrgele, kohe päris pilvedeni kaiguvad iidse üliõpilashümni sõnad:

«Gaudeamus igitur,
Iuvenes dum sumus...»

Olgem rõõmsad, kuni oleme noored, laulavad Läti üliõpilaskoorid. Ja pole ka midagi katki sellest, et rebased ei tunne tolle laulu sõnu. «Varsti hakkame õppima ladina keelt, siis saame kaasa laulda,» ütleb keegi võõrkeelte teaduskonna esmakursuslastest teistele rahustavalt. Kolonnid rivistuvad Pēteris Stučka (tema nime kannab ka ülikool) mälestussamba juurde, pannakse lilli. Igal teaduskonnal on oma embleem: filoloogide tunnuseks on sulg, geograafidel maakera, keemikutel kolb. Need märgid saadavad tudengeid kõik viis ülikooliaastat.

... Suundutakse 17. Juuni väljakule. Improviseeritud lavale tõuseb Aristoteles, ümbritsetuna hiilgavast kaaskonnast. Vaikib melu, jääb vakka orkester — igaüks tahab kuulda tervitussõnu. Aristoteles käsib oma saatjaskonnal tutvustada teaduskondade dekaane. «Kas te olete valmis oma dekaani vastu võtma?» pärib ta järgemööda iga teaduskonna rebastelt. «Jah!» vastavad nemad. Dekaanide «laialijagamine» lõpeb ning lustlik ja lärmakas kolonn suundub ülikooli peahoone poole. Siin antakse igale rebasele kätte üliõpilaspilet.

Pidu on lõppenud, aga kõik tähtis on veel ees. Ootavad pingelised tudengiaastad. Õnne teile, rebased!

(«Padomju Students»)

Üks tänavu **Moskva Riiklikku Ülikooli** õppima asunud välismaalastest, majandusteadlaseks pürgiv **Saksa DV** neiu Karin Sendel, kirjeldab oma esmaelamusi niimoodi: «Juulis saabusin koos kaaslastega Moskvasse. Meist said MRÜ tudengid. Paljud meie seast sattusid teie maale esmakordselt. Loomulikult oli meil raskusi vene keelega. Meie tarvis korraldati ettevalmistav keelekursus. Igasugustel ekskursioonidel saime hea kõnepraktika ning palju uut ja huvitavat teada teie hiiglaslikust kodumaast. Me käisime Krasnaja Presnja muuseumis, tutvusime seal esimese Vene revolutsiooni kangelasliku ajalooga. See külastus sööbis kauaks saksa tudengite mällu. Oli ka teistsuguseid ekskursioone. Üks huvitavamaid nende seast oli bussisõit mööda Moskvat. Kreml ja Punane väljak, Borodino panoraam ja olümpiaküla, linna minevik ja tänapäev rullusid lahti meie endi silme all. Käisime ka Leninliku Komsomoli nimelises autotehases, kellega MRÜ on sõlminud šefluslepingu. Palju «Moskvitše» võib näha ka Ida-Saksa teedel.

Me oleme Saksa Vaba Noorsoo (*Freie Deutsche Jugend*) nime kandva organisatsiooni liikmed. Siia saabunud FDJ-laste grupis on meil tihti juttu olnud Feliks Edmundovitš Dzeržinskist, Nõukogude riigi ühest rajajast. Tema nime meie grupp kannabki.

Paraku on need kaunid ettevalmistuspäevad nüüdseks läbi. On alanud semester, juba on kuulatud loenguidki. Moskvas õppimine on mulle suur au. Ning ma püüan kõik need viis aastat õppida võimalikult hästi.»

(«Московский университет»)

Tarvilikke õpetussõnu
Tšuvaššiast

Esmakursuslane! Ülikoolis olles tervita iga inimest, kes on üle 30 aasta vana. Võib juhtuda, et Sa ütled tere professorile, kellele Sul tuleb teha eksam.

* * *

Halb on see tudeng, keda ei teata dekanaadis.

* * *

Loengus magada pole soovitav. Võid loengu lõpu maha magada.

* * *

Nähes dekaani, ära karga kõrvale nagu jänes, vaid mine temast uhkelt mööda.

* * *

Esimesel kursusel on raske õppida vaid paar esimest aastat. Pärastpoole läheb kergemaks.

* * *

Millest loengutel aru ei saanud, seda saad teada eksamil.

* * *

Ära usu seda, kes väidab: tudeng on upsakas inimene. Ennast ära arvesse võta.

(«Ульяновец», Tšeboksarõ, Tšuvaši ANSV)

Rebasejutt

Vaevalt kuu aega on möödunud hetkest, mil said kätte matrikli. Võib-olla olid just sina üks neist õnnelikest, kes said selle rektorilt endalt. Igaüks võttis matrikli vastu isemoodi. Kes kahvatunult, kes naeratades, kes kõhklevalt, kes enesekindlalt. Mis näoga sina matrikli vastu võtsid, jäägu su enese või sõbra teada, kes sind sel ajaloolisel momendil jälgis. Sellest hetkest peale tunned end ametlikult Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasena. Üliõpilane! See kõlab uhkelt! Vaevalt sa aga kohe tunnetasid, millega oled hakkama saanud. Tõeline tudengitunne tuli mõnele vahest alles paari päeva pärast, mõnele ei ole see veel ehk kohale jõudnudki. Oli lihtsalt ütlemata uhke tunne ja tahe silmapilkselt midagi suurt ja ilusat korda saata. Esimest tulisust aga jahutasid tsipake õppejõud. Mõneski auditooriumis kõlasid sõnad, et ülikoolis ei kavatse keegi tudengitest spetsialiste teha, tudengitel endil tuleb selleks saada.

Suur oli soov kiiresti-kiiresti teada saada, kellega tuleb koos viis (kuus) aastat õppida. Esmapilgul oskasid vaevalt arvata, mida keegi enesest kujutab. Noormehed piilusid näiliselt ükskõikse pilguga neidude, neiud noormeeste poole.

Uudishimu rahuldamiseks andis ülikool kiiresti võimaluse — suurem hulk esmakursuslasi saadeti Eestimaa sovhoosidesse-kolhoosidesse. Üsna tõenäoline, et nii sinul kui paljudel teistel hakkas kõhe pühalikust vaikimisest, mis valitses majandi poole veerevas bussis. Igaüks oleks tahtnud midagi öelda, kuid midagi mõistlikku lihtsalt ei tulnud pähe.

Barjäär ei murdunud kaugeltki kergesti. Lausa katsumuseks kujunesid esimesed istumised lõunalauas, poisid ühel, tüdrukud teisel pool. Kõik vahtisid pingsalt oma taldrikule. Ja kui mõni tõstiski hetkeks pilgu, siis vaevalt kellegi silmi kohates vupsas see kohe taldrikusse tagasi.

Iga rühm sai probleemidest jagu omamoodi. Kellele oli suureks abiks värske ajalehe saabumine, mida kohe ühiselt lugema asuti; keda aitas kursusejuhendaja, kuulutades välja tutvumisõhtu (koosoleku); kes said lähemalt tuttavaks kartulipõllul, linas või õlgedes. Mida päev edasi, seda rohkem avaldusid kaaslaste juures üha uued ja uued iseloomujooned. Leidis kinnitust tõetera, et kõige paremini õpid sõpra tundma koos tööd tehes.

Üsna ruttu taipasid, et kokku on saanud ütlemata tore seltskond, kellega võib mõndagi korda saata. Olid kindel, et just sinu kursus on parim kogu ülikoolis. Kuid juba varsti hakkasid tajuma, et olemas on ka teised kursused. Esmajoones nägid sa oma naaberkursuseid, nägid, et ka neil on ülikooli ajaks suuri ja väga suuri plaane.

Esimesi päevi käib õppetöö, mis alles päriselt näitab, mida keegi tegelikult väärt on. Varsti peab selguma, kes juba sessi ajal eksamiraamatusse õppejõu autogrammi saab, kes aga peab seda veel mõne aja ootama. Tahaks loota, et sina selleks viimatinimetatuks ei osutu. Ürita igal võimalikul juhul trügida esirinda, ära unusta, et nüüd oled sa tudeng. Laisklemisega ei tee sa häbi mitte ainult endale, vaid osakonnale, teaduskonnale, ülikoolile. Sa ei kujunda mitte ainult ülikooli nägu, sa kujundad mõneti ka linna nägu. Saagu sulle omaseks ja koduseks mitte ainult ülikooli hooned, saagu su sõpradeks ka teised Tartu linna hooned, sest nüüd oled sa ju tartlane.

Edu sulle, rebane! Näita, et sa väärid tudengi nime, et ülikool võib sinu peale lootma jääda.

Rebasejuttu ajas
AAVO KOKK,
žurn. I k.

Sotsioloogia...

(Algus 1. lk.)

gutsema ekspertide komisjon, tagamaks andmekogumis- ja töötlusmetoodika taset. Tunnustusena ülikoolilinna sotsioloogiakaadrile loodi juba kevadel — esimesena Balti liiduvabariikides — sotsioloogide kutseühingu, Nõukogude Sotsioloogia Assotsiatsiooni Tartu filiaal. Viimane peaks oma tegevuses toetuma ennekõike ülikooli sotsioloogia osakonnale. See oleks ka organisatsiooniline alus sotsioloogide kvalifikatsiooni tõusule ning sotsioloogiateadmiste levitamisele.

Üliõpilased, eriti Tartu omad, on sotsioloogide poolt vist kõige enam «ära uuritud» elanikkonnarühm. Tudengite endi haaramises sotsioloogia-alasesse teadustegevusse ning uurimistulemuste tutvustamises nendele on ülikooli sotsioloogid veel suured võlglased. Sotsioloogia osakond võtab endale ülesande ka seda võlga kustutama hakata.

PAUL KENKMANN,
TO sotsioloogia osakonna
juhataja

Ülikooli spordisügis võtab hoogu

Mida rohkem suurde sügisesse ja talve pöördub aeg, seda rohkem tegusid ja sündmusi hakkab toimuma ülikooli spordielus. On jõudnud kätte ülikooli spartakiaadi aeg. Esimene ala, nagu tavaks saanud, on orienteerumine. Ülikooli spartakiaad on viimastel aastatel justnagu soikunud, vähemasti info sellest on meie lehes rohkem kui napp olnud. Nüüd, ülikooli spordiklubi juubeliaastal, püüame omalt poolt viga parandada.

Tänasesse lehte jõuavad paraku küll ainult arvud. Järgmises pikemalt. Võisteldi sundvalikus ja teateorienteerumises. Parimad: naised — 1. Tiina Kikkas (geogr. V k.), 2. Pille Taba (ravi V k.), 3. Anu Järv (biol. I k.), 4. Mari Lahtmets (geogr. I k.), 5. Kerri Veski (KKT III k.), 6. Juta Tsuhna (geogr. II k.). Teatevõistlus: 1. Õppejõud (Milvi Kivistik, Karin Alev), 2. B-G (Ulvi Gerst, Anu Järv), 3. Arstit. (Pille Taba, Katrin Ounap). Mehed — 1. Tiit Tali (KKT IV k.), 2. Valdo Toome (ravi VI k.), 3. Toomas Ellervee (ravi III k.), 4. Veiko Ulp (KKT V k.), 5. Rein Prenk (õppejõud), 6. Maido Remm (biol. I k.) ja Mait Kõiv (ajaloot. IV k.). Teatevõistlus: 1. B-G (Maido Remm, Mart Külvia), 2. KKT I (Toomas Mast, Indrek Ümarik), 3. Arstit. (Priit Teder, Toomas Ellervee).

Teaduskonnad: 1. B-G 365,5 p., 2. Arstit. 337 p., 3. Õppejõud 281p., 4. KKT III 259 p., 5. Majandust. 125 p., 6. Spordimed. 121 p.

Ja lõpuks veel meeldetuletuseks: 16. oktoobril on Tartu — Tallinn korvpalli linnavõistlus «100 laual», 18. oktoobril algab Tartus NSV Liidu meistrivõistluste kõrgliigaturniir naiste korvpallis.

«TUDENGIFOTO»

Eks ole ju tänaseks päevaks ka kõige laisemad fotograafid oma suvised pildid valmis teinud. Miks need ainult käest kätte käivad? Mida kõike need pildipakid ei sisalda — malevasündmusi, praktikapäevi, ekskursioone, matku, kokkutulekuid, spordivõistlusi. Paraku saavad neid huvitavaid momente näha ainult asjaosalised.

Et seda viga parandada, kuulutavad TRÜ ja EPA komsomolikomiteed koos EPA tehnikaspordiklubiga «Tartu üliõpilaspäevade 83» raames välja fotokonkursi «Tudengifoto». Konkursile esitatavad üksikfotod või seeriad peavad kajastama tudengite suvist elu. EPA tehnikaspordiklubi paneb omalt poolt välja eripreemiad parimatele autoritele tehnikasporti, näitusi jne. kajastavate fotode eest.

Paremaid autoreid autasustatakse vabapääsmetega üliõpilaspäevade üritustele, ergutuspreemiateks on atribuutikakomplektid. Konkursile laekunud töödest koostatakse näitus.

Fotod peavad olema formaadis 18×24, tagaküljel selgelt loetavalt pildi allkiri ning autori andmed (nimi, eriala, kursus, aadress). Tööde esitamise viimane tähtaeg on **10. november**, mis ajaks tuleb nad viia oma kooli komsomolikomiteesse.

ÜP '83 orgkomitee

FOTOVÕISTLUS «EÜE 20»

Tähtajaks ei ole mitte 15. oktoober, vaid 1. november!

EÜE KONVERENTS

on 19. oktoobrilt üle viidud 2. novembrile.

FILMIKLUBIS

19. oktoobril kl. 18 Vanemuise 46 **Läti dokumentaalfilm «Küti tähtkuju»** (sts. A. Paudis ja J. Podnieks, rež. J. Podnieks, 1982). Film on äratanud üleliidulist tähelepanu ning hea vastuvõtu leidnud ka enamikus Eesti filmiklubides.

Pärast väikest vaheaega toimub klubi üldkoosolek, tutvustatakse praegust juhatust ja töökava.

Programmi teises pooles näeme 1949. a. valminud Läti NSV kolmandat mängufilmi **«Rainis»**, mille lavastasid A. Ivanov ja J. Raizman (viimane film «Eraelu»). «Rainist» loeti omal ajal üheks parimaks nõukogude eluloo-filmiks.

TRÜ RAHVAKUNSTIANSAMBEL

võtab vastu lauljaid loodavasse **VOKAALGRUPPI** ja pillimängijaid (kannel, akordion, viiul, klarnet, torupill jm.) **RAHVAPILLIORKESTRISSE.** Soovijatel võtta ühendus ansambli kunstilise juhi Henn Tiiveliga TRÜ klubis esmaspäeviti ja neljapäeviti kl. 18.

Kiirusta! Ees ootavad huvitavad kontserdid ja ringreisid.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Merit Malkov vestleb teemal **«Biitnikute kirjandus USA-s»** neljapäeval, 20. oktoobril kl. 18 keemiahoone aud. 152. Oodatud kõik huvilised!

ESMAKURSUSLANE!

Ei katke selgi aastal esmakursuslaste taidluskonkursi traditsioon. 25., 26. ja 27. novembril saab teoks rebaste suur ülesastumine TRÜ klubis. On aeg hakata tegema esimesi ettevalmistusi. Lähemad seletused järgmises lehes.

KLUBIS

Laupäeval, 15. oktoobril kell 22 kesköödisko Musta mandri rütmide salapärast.

Pühapäeval, 16. oktoobril kell 21 gurmaanidele kulinaarne õhtupoolik. Diskoköögis külmad ja soojad road;

- **pisut magusat,**
- **palad diabeetikutele.**

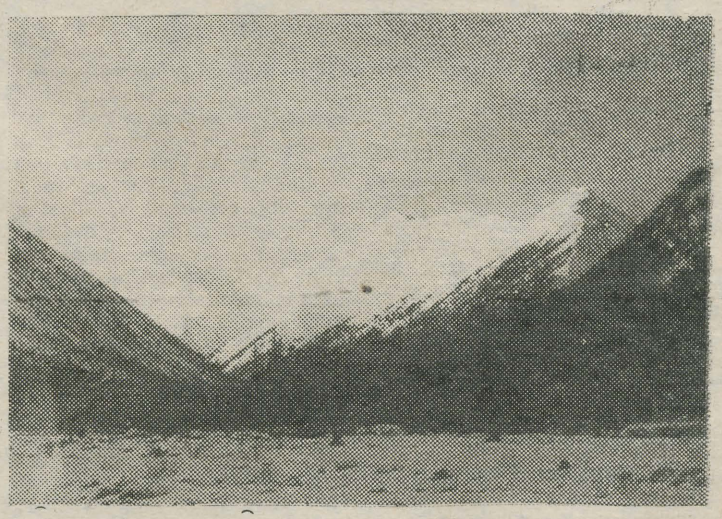

Tartu ülikooli nimeline tipp on kinnitatud

Nad ei püsi kodus. Nad kipuvad välja. On rahutud ja lähevad kesksuvel talve otsima, katsuvad olla ilusama avastajad minevikus ja tulevikus, olevikust rääkimata.

Eelmisel aastal tegi TRÜ alpiklubi «Firn» ülikoolile sünnipäevakingituse. Nüüd on meil **6350 m kõrgusel asuv Tartu ülikooli ja ka kunagise ülikooli rektori J. F. Parroti nimeline mäetipp.** (Nende mägede vallutusloost on juttu olnud ka meie lehes. Vt. «TRÜ» nr. 26, 1982).

Sel sügisel tuli teade: nimed on kinnitatud, marsruudid klassifitseeritud — Tartu Ülikooli tipu raskuskategooriaks 5A ja J. F. Parroti nimelisel tipul 3B, ja Pamiiri kaardile kantud. Tükike Eestit on jälle kaugemale (ja kõrgemale) jõudnud.

Tulevikus aga ... Kindlasti on siin palju neid, kelle pilgud on pööratud mägede poole ja põues hingemattev igatsus. Mägedes on rahu. Mägedes võib kuulda vaikuse helinat. Südames — seesama helin.

HELI HANI

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ» Ajaleht «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3480. MB-08587.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riikl. Raamatukogu Kontrolleksemplar

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (1351) Reedel, 21. oktoobril 1983 XXXV aastakäik

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XXVII konverents on neljapäeval, 27. oktoobril kl. 10 aulas

Delegaatide registreerimine algab peahoone fuajees kl. 9.

Lp. komsomolikonverentsi delegaat! See on Sinu suurfoorum ülikoolis, kus saad kaasa öelda oma sõna enda ja kaaslaste tudengielu mitmekesiseks muutmisel. Aktiivset osalemist!

* * *

N B! ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri Andrus Laureni aruannet saab lugeda järgmisest lehest.

Komsomolikroonika

● ELKNÜ TRÜ komitee 18. oktoobri istungil anti soovitus NLKP liikmekandidaadiks astumiseks **Mart Raukasele (matem. V), Andres Pastile (õigust. IV)** ja **Andi Kasakule (õigust. III).**

● **Reet Veilbergile** (ajaloot. I) avaldati komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest noomitus arvestuskaardile kandmisega, EÜE-83 Vahenurme rühma komandörile **Agu Kivimäele** (füüs. III) tehti suuline noomitus hooletu suhtumise eest oma kohustustesse.

● **Asesekretär Verni Loodmaa rääkis rahvusvahelise üliõpilaspäeva tähistamise ettevalmistustest.** Üliõpilaspäevad peetakse 17.—20. novembrini.

● Oma mõtteid ja kavatsusi tutvustasid filmiklubi juhatuse liikmed. Märgiti, et eelmise õppeaasta tööga ei saa rahule jääda, eriti kevadsemestril. Eesmärgiks seati tegevuse hoogustamine — toimuma peaksid loengusarjad, kohtumised filmitegijate ja -näitlejatega; repertuaar muutub tõsisemaks. Komitee kinnitas **filmiklubi presidendiks Peep Pedmansoni** (žurn. III).

● **1982. a. 21. detsembri otsuse alusel arutas komitee ideoloogiatööd ajalooteaduskonnas ja keemiaosakonnas.** Leiti, et endiselt on keemikud ajaloolastest tublimad, ja kohustati mõlemaid jätkama otsuse täitmist. Edaspidi võetakse vaatluse alla ka teised teaduskonnad ning osakonnad.

● **Andi Kasak informeeris komiteed laupäevakutöödest.** Tegemata jäänud töö (Toomemäe koristamine) tuleb ära teha kiiremas korras.

INDREK LINDSALU,
komitee pressisektori juhataja,
žurn. IV k.

Viktoriinivõitjad teada

Lõppenud on kolme nädala eest välja kuulutatud viktoriin komsomoliajaloost. Neid, kes lahendamisvaeva paljuks ei pidanud, oli ülikooli peale 5, 4 täpselt ühesugust vastust tuli EPA-st.

20 võimalikust kogus võitja, **Mihkel Juhkami** õigusteaduskonnast, 17 punkti. Järgnevad EPA noormehed **Kalle Kivi, Kalev Tihkan, Ülari Kasak** ja **Margus Eller** 15 punktiga. **Endla Lõhkivi** (keemiaosak.) tulemuseks jäi 13 punkti. Seitsmes oli Ardo Kubjas (matem.) 9 p., 8.—9. Tiina Tõnts (stomatoloogia) ja Anu Pärgmäe (psühholoogia) 6 p.

Vastustest ja kogutud punktidest nähtub võistlejate küllalt erinev tase (või soov kirjandust uurida) ning küllap ka küsimuste suhteline raskus. Tahaks loota, et osavõtjad on rahul oma teadmistepagasi täienemisega.

Jääb soovida arvukamat osavõttu järgnevatest viktoriinidest.

(Järg 2. lk.)

OKTOOBRIAKTUS

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 66. aastapäeva aktusele koguneme aulasse reedel, 4. novembril kl. 14.

Kommentaariks sellele pildile:

rektor professor Arnold Koop kohtus alpiklubi «Firn» liikmetega, kes vallutasid möödunud aasta 3. augustil kaks tippu Pamiiris. Eelmisest lehest saime teada, et ülikooli juubeli auks hõivatud tipud, TRÜ (6350 m) ja J. F. Parroti nimeline (6277 m), on nüüd kinnitatud ja kantud Pamiiri kaardile. Ekspeditsioonirühma kuulusid nii ülikooli vilistlased, praegused töötajad kui ka huvilised teistestki asutustest.

Kuidas tippu jõuti, sellest jutustasid kahe grupi juhid Kalev Muru ja Alfred Lõhmus. Vastuvõtul oli 26-st osavõtjast 16. Leinaminutiga mälestati Jaak Sumerit ja Alar Sikka, kaht nüüdseks meie hulgast lahkunud ekspeditsiooni liiget. Räägiti retkest, vaadati slaide. Rektorile jäi jäiste tippude vallutamisest fotoalbum. «Midagi taolist minu isiklikus arhiivis veel pole,» ütles ta kingitust vastu võttes. Rektor huvitus idee tekkest, ettevalmistustest. Ta tänas alpiniste kogu ülikooli nimel ning andis igale osavõtjale TRÜ juubelialbumi.

Spordiklubi juhataja Ivar Valge ja kehakultuuri ning spordi kateedri juhataja dotsent Uno Sahva andsid 75-aastaseks saanud spordiklubi poolt alpinistidele medali ja tänukirja.

EDUARD SAKI foto

Meie botaanikaaed 180

Oma 180. aastapäeva tähistab TRÜ botaanikaaed 25.—26. oktoobril teaduskonverentsiga «Troopiliste ja subtroopiliste taimede kasutamise probleemidest sisehaljastuses». Konverents avatakse aulas kl. 14. Subtroopilisest ja troopilisest floorast kui Maa unikaalsest loodusrikkusest kõneleb prof. H. Trass. Botaanikaaia ajaloost ja tänapäevast annab ülevaate direktor H. Kimmel. Konverents jätkub teadusraamatukogu konverentsisaalis.

27. oktoobril toimub NSV Liidu Botaanikaaedade Nõukogu istung, millest tuleb osa võtma üle 60 juhtiva botaanikaaia direktori ja spetsialisti.

28. oktoobril on külalistel võimalus tutvuda ENSV TA Tallinna Botaanikaaiaga, Kirovi-nimelise kolhoosi talveaia ja Pirita LKS näidisaiaga.

- **G. A. Germann, C. F. Ledebour, A. Bunge, M. Willkomm, E. Russow, N. Kuznetsov, M. Tswett, T. Lippmaa, A. Vaga, H. Trass, V. Masing, E. Lellep.**
- **Botaanikaaias kasvab rohkem kui 7000 taimeliiki.**
- **Peale palmihoone rekonstrueeritakse ka teised kasvuhooned.**

● Tartu ülikool oli kuulus oma arstide-loodusteadlaste poolest, kes tundsid «rohtusid» ja andsid arstiabi pikkadel reisidel Venemaa kaugetesse paikadesse. Sealt toodi kaasa imeväärseid taimi, mida Euroopas veel ei tuntud. Need pandi kasvama ülikooli botaanikaaeda, mille asutas 1803. aastal noor professor **G. A. Germann**. Algul valiti selleks maatükk praeguses Vanemuise pargis, kuid väike territoorium ja seisva veega tiik sundisid otsima uut kohta. Selleks sai 1806. aastast praegune asupaik Emajõe paremal kaldal.

Vana linnamüüri vall muutis aia relieefi mitmekesiseks ja võimaldas kasvatada erinevaid keskkonnatingimusi nõudvaid taimi. Juba 1807. aastal oli siin 2367, 1810. aastal aga juba 4360 liiki. Professor Germann suri 36-aastaselt. Tema auks on botaanikaaias mälestuskivi.

25 aastat (1811—1836) töötas botaanikaaias tuntud süstemaatik ja fütogeograaf professor **C. F. Ledebour**. Eriti kuulsaks tegid botaanikaaia tema ekspeditsioonid Altaisse, kust ta tõi kaasa ligi 500 taimeliiki, mida seni polnud botaanikaaedades kasvatatud ja mille hulgas oli rohkesti uusi liike. Paljud Siberi ja Altai päritoluga taimed levisid siit Kesk- ja Lääne-Euroopasse. Ekspeditsioonide kokkuvõtteks kirjutas prof. C. F. Lebedour oma kapitaalsed teosed «Flora Rossica» ja «Flora Altaica».

Lebedouri järglased olid väljapaistev taimesüstemaatik, florist ja taimegeograaf **A. Bunge** (töötas direktorina 1836—1867), seejärel Pürenee poolsaare taimestiku uurija ning dendroloogina tuntuks saanud **M. Willkomm** ja mikroskopist **E. Russow**.

Palju kuulsust tõi botaanikaaiale professor **N. Kuznetsov**, kes töötas Tartus aastail 1895—1915. Ta andis aastail 1900—1914 välja venekeelset ajakirja «Jurjevi Ülikooli Botaanikaaia Tööd», mis kujunes Venemaal kõige loetavamaks botaaniliseks perioodiliseks väljaandeks.

(Järg 2. lk.)

TRÜ TÄNA

● Vastuvõtukomisjoni vastutav sekretär Kaido Jaanson jätkab teemal «Esmakursuslane 1983» — 3. lk.
● Fotovõistlus «EÜE 20» kestab 1. novembrini. Vt. 2. ja 4. lk.
● Jälle «Helipeerg» — Roman Muljar ja Peep Jahilo — 3. lk.
● Esmakursuslane, taidluskonkursile! — 4 lk.
● Suur korvpall Tartus — 4. lk.
● «TRÜ» pressikonverents saab teoks kolmapäeval, 26. oktoobril — 4. lk.

Meie botaanikaaed 180

(Algus 1. lk.)

Temalt ilmus ka 45 vihikut «Kaukaasia kriitilist floorat».

Lühikest aega töötas Tartus ülemaailmselt tuntud kromatograafilise adsorptsioonimeetodi looja professor **M. Tswett.**

Botaanikaaia uus tõusuperiood seostub prof. **T. Lippmaaga** (töötas direktorina 1930—1943). 1937. aastal ilmus trükist tema mahukas uurimus «Tartu Ülikooli Botaanikaaia süstemaatilised ja taimegeograafilised kogud». Tema töö katkestas saksa fašistlik okupatsioon. Sõjapäevil hukkus professor botaanikaaias pommi tabamusest. TRÜ 350. aastapäeva puhul avati linnamüüri vallil tema mälestussammas.

Järgnes raske taastamisperiood prof. **A. Vaga** juhtimisel (töötas direktorina 1944—1956).

Botaanikaaia tegevuse põhisuundade väljaarendamisse on tänapäeval suure panuse andnud professorid **H. Trass** ja **V. Masing** ning botaanik-florist **E. Lellep.**

* * *

● **Praegu kasvatatakse botaanikaaias enam kui 7000 liiki ja sorti taimi 9 osakonnas avamaal ja 6 osakonnas kasvuhoonetes.** 180 aasta jooksul on botaanikaaias kasvatatud kümneid tuhandeid taimeliike. Siit on levinud teistesse maadesse paljud kasulikud liigid: amuuri korgipuu, siberi lehis jt.

Meie aed on TRÜ ja EPA üliõpilaste taimeanatoomia ja -morfoloogia, taimesüstemaatika ja -geograafia, ravimtaimede jt. kursuste õppebaas, samuti oluline õppe-teaduslik keskus ka tehnikumide, kunstikoolide, keskkoolide eriklasside ja Noorte Loodusesõprade Maja õpilastele. Kevaditi külastavad meid arvukad õpilasekskursioonid.

Iga aastaga kasvab botaanikaaia populariseerimisel oluline osa. Suvel külastab aeda üle 35 000 ekskursiooni ja asjahuvilise NSV Liidu kõige erinevamatest piirkondadest ja välisriikidest. Taimekasvatuse ja haljastuse intensiivistamiseks korraldatakse koos EAMS-i osakondade ja NSVL Loodepiirkonna LKS aretajate ning haljastajate sektsiooniga massiüritusi: toalillede, roosside, liiliate, iiriste, lillekompositsioonide kujundamise näitusi, samuti temaatilisi päevi («Rooside päev»), teaduslikke sessioone, kus peetakse asjahuvilistele erialaseid populaarteaduslikke loenguid haljastusest, mitmesuguste kultuuride kasvatamisest, ökoloogiast ja taimekaitsest. Antakse üle 6000 konsultatsiooni taimede hooldamisest.

Teadusliku töö põhisuunaks on dekoratiivtaimede sordikatsetused, looduslike ja kultuurtaimede sortimendi laiendamine ning nende juurutamine rahvamajanduses, samuti uute introdutseeritavate dekoratiivtaimede kasvatamise ökoloogilised alused taimede aklimatiseerimiseks NSV Liidu Loodepiirkonnas. Suured ülesanded seisavad botaanikaaia ees looduslike ressursside säilitamise ja ratsionaalse kasutamise teaduslike aluste väljatöötamisel.

Vajalike seemnete ja taimsete materjalide saamiseks vahetame neid ligi 150 botaanikaaia ning teadusasutusega NSV Liidus ning enam kui 400 välisriigi botaanikaaiaga. Saadame ligikaudu 2000 liiki ja sorti seemneid ning istikuid sisaldavat trükitud seemnekataloogi «Index seminum» paljude riikide botaanikaaedadesse. Koolid, lasteaiad, tööstusettevõtted ja asjaarmastajad saavad igal aastal üle 100 000 dekoratiivtaime istiku.

TRÜ botaanikaaed on Põhja-Euroopa üks vanimaid ja ka meie palmide, kaktuste, subtroopiliste taimede ning rooside kollektsioonid on tuntumad mitte ainult oma vabariigis, vaid koguni väljaspool Nõukogude Liitu.

● Et meie kollektsioonid on liigirikkad ja eakad, on botaanikaaias plaanis ulatuslik **kasvuhoonete rekonstrueerimine.** Esimesena valmis palmihoone, järgneb troopiliste ning subtroopiliste taimede kasvuhoonete ümberehitamine ning botaanikaaia peahoone kujundamine. Baasaia väljaarendamine võimaldab rajada uued osakonnad, kuhu on koondatud sibullilled, iirised, sirelid, elulõngad, puukool ja seemnetaimede kasvatus.

HIIE KIMMEL,
botaanikaaia direktor

● **Esimene palm istutati uues majas 6. oktoobril.**
VELLO MARANDI foto

Viktoriinivõitjad teada

(Algus 1. lk.)

Õiged vastused:

1. 1924. a. ilmus Eestis V. I. Lenini kõne VKNÜ III kongressil pealkirjaga «Lenin noortele». Ainult sellele küsimusele vastasid kõik täpselt.
2. TRÜ komsomoliorganisatsiooni I konverents toimus 18. ja 19. oktoobril 1952.
3. ÜDNF-i loosung «Noorsugu, ühine võitluseks rahu, demokraatia, rahvusliku sõltumatuse ja parema tuleviku eest!» osutus raskelmaks küsimuseks, andes ainult 2 täistabamust.
4. 1963. a. lendas kosmoselaeval «Vostok-5» kommunistlik noor Valeri Bõkovski, kes lennu ajal võeti NLKP Keskkomitee otsusega partei liikmeks. 1964. a. viibis «Voshod-1» pardal kosmoses kommunistlik noor Boriss Jegorov. Ainult 5 vastajat olid ära märkinud 1 õige nime.
5. Kodanliku Eesti kommunistlike noorte šefiks oli ÜLKNÜ Pihkva kubermanguorganisatsioon. Enamikul oli jäänud täpsustamata, et tegemist oli kubermanguorganisatsiooniga.
6. «Комсомольская Правда» esimene number ilmus 24. mail 1925. a.
7. 1979. a. töötas mitteehituslik EÜE rühm Elva pioneerilaagris.
8. Nõukogude Liidu kangelase aunimetuse on eestlastest kommunistlikest noortest saanud A. Meri, A. Repson, N. Matjašin, A. Pappel, H. Hindreus, J. Kunder ja L. Kullmann. Kõik 7 kangelast oli märkinud ainult üks osavõtja, teised unustasid ära peamiselt N. Matjašini.
9. Komsomoli IX kongressi nimeline tamm asub Uurali jõel.
10. TRÜ suvemalev loodi 1. märtsil 1973.

KOIT NOOK,
ajaloo IV k.

NB! Võitjad! Üliõpilaspäevade ürituste pääsmed saab M. Juhkami, EPA noormeeste nelik «TRÜ» aastakäigu ja ÜP atribuutikat ning ülejäänud osalejatele samuti ÜP suveniire. Võitude kättesaamisest annab komsomolikomitee varsti teada.

● **Kestab. Ikka kestab! Seni on tulnud pilte 3 autorilt. Oleme julged ja loodame veel. Tähelepanu! Kirjutage juurde oma nimi, märgusõna pole tarvis. Pildiallkiri muidugi ka.**

● **Esimesena jõudsid toimetusse mele vana tuttava kevadel lõpetanud MEEME UTTI pildid Elva pioneerilaagri 1979. aasta EÜE rühmast — «Žürli» ja «Kuningad».**

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 646. Теоретические и практические вопросы взаимодействия литератур. Труды по романо-германской филологии. Tartu 1983, 400 экз., 179 с., 1 руб. 30 коп.

Практикум по фармакологии. Общая рецептура. Составитель М. Я. Оттер. Tartu 1983, 750 экз., 94 с., 15 коп.

А. Д. Дуличенко. Советская интерлингвистика (Аннотированная библиография за 1946—1982 гг.). Tartu 1983, 500 экз., 88 с., 70 коп.

Э. И. Сепп, А. А. Мыттус. Операции на сердце и сосудах. Tartu 1983, 1000 экз., 76 с., 15 коп.

Реакционная способность органических соединений. Том. XX. Вып. 2(70). Июнь 1983. Tartu 1983, 400 экз., 272 с., 90 коп.

Organic Reactivity. English Edition of Реакционная способность органических соединений. Vol. XX. ISSUE 2(70). June 1983. Tartu 1983, 400 eks., 276 lk., 90 kop.

Keemia ülesanded TRÜ ettevalmistusosakonna ja ettevalmistuskursuste kuulajatele. Koostanud R. Pullerits. Tartu 1983. 700 eks., 56 lk., 10 kop.

Saksa keele kõnemustreid ning vestlusteemasid algajatele. Teine trükk. Tartu 1983, 300 eks., 102 lk., 15 kop.

Patoloogilise füsioloogia õppetabelid. Metoodiline materjal arstiteaduskonna III kursuse üliõpilastele. Neljas, täiendatud väljaanne. Koostanud R. Looga. Tartu 1983, 1000 eks., 172 lk., 10 kop.

Närvisüsteemi kliiniline uurimine III. Kliinilised abiuurimsmeetodid. Metoodiline materjal arstiteaduskonna üliõpilastele. Koostanud Ernst Raudam. Tartu 1983, 1000 eks., 56 lk., 10 kop.

С. Г. Исаков. Литература народов Прибалтики (до 1940 г.). Tartu 1983, 500 экз., 96 с., 20 коп.

Tartu ülikooli perioodikaväljaanded 1802 — 1940. I. Bibliograafianimestik. Koostanud Lea Trikkant. Tartu 1983, 800 eks., 292 lk., 70 kop.

Tartu ülikooli perioodikaväljaanded 1802 — 1940. II. Registrid. Koostanud Lea Trikkant. Tartu 1983, 800 eks., 88 lk., 20 kop.

Jaan Sootak. Sotsialistliku vara riisumise piiritlemine teistest kuritegudest. Tartu 1983, 300 eks., 48 lk., 10 kop.

Ilmar Rebane. Teo ühiskonnaohtlikkust välistavad asjaolud. Nõukogude kriminaalõigus. Üldosa. Õpetus kuriteost. III osa. 1. vihik. Tartu 1983, 600 eks., 88 lk., 20 kop.

Ilmar Rebane. Kuriteost osavõtt ja kuriteoga puutumus. Nõukogude kriminaalõigus. Üldosa. Õpetus kuriteost. III osa. 2. vihik. Tartu 1983, 600 eks., 92 lk., 15 kop.

Saksa keele grammatika spetsiifilisi raskusi eestlastele. Harjutustik. J. Soonvald. Tartu 1983, 500 eks., 120 lk., 20 kop.

Paul Alvre. Soome-ugri keelte ajalooline grammatika I. Sõnaliigid. Arvu- ja käändekategooria. Tartu 1983, 300 eks., 88 lk., 15 kop.

Ülesandeid kolloidkeemiast. Teine, parandatud trükk. A. Koorits. Tartu 1983, 300 eks., 56 lk., 10 kop.

J. Vainu. Aegridade korrelatsioon- ja regressioonanalüüs. Õppevahend majandusteaduskonna üliõpilastele. Tartu 1983, 300 eks., 52 lk., 10 kop.

V. Luigaleht. Raamatupidamise alused I. 3., ümbertöötatud trükk. Tartu 1983, 600 eks., 84 lk., 15 kop.

Jüri Linkberg. Maooperatsioonid. Tartu 1983, 1200 eks., 56 lk., 10 kop.

M. Kalnin, E. Leibur. Hammaste ekstraktsiooni õpetus. Tartu 1983, 1000 eks., 80 lk., 15 kop.

Toenghüpete algõpetuse metoodika. Koostanud Ivo Okk. Metoodiline vahend kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele. Tartu 1983, 350 eks., 64 lk., 10 kop.

Übungen zur Grammatik der deutschen Sprache. Das Präpositionalobjekt. Tartu 1983, 300 eks., 56 lk., 10 kop.

Essentials of Geography (Canada, Australia and New Zealand). Compiled by A. Kriit. Tartu 1983, 300 eks., 72 lk., 15 kop.

A Short Student's Guide to American Literature XIII. The Twentieth Century. Poetry. Drama. Compiled by A. Luigas. Tartu 1983, 300 eks., 92 lk., 15 kop.

Uut teatmekirjandust

TEADUSRAAMATUKOGUS

Женщины в СССР. Статистические материалы. — М.: Финансы и статистика, 1983. — 35 с.

Brošüür sisaldab andmeid naiste elu ja tegevuse kohta, samuti andmeid emade ja lastekaitsest NSV Liidus jm. Väljaanne on mõeldud laiale lugejaskonnale.

Ископаемые цветковые растения СССР. / А. Л. Тахтаджян. — т. 2. Ulmaceae — Betulaceae. — Л.: Наука, 1982. — 216 с., ил.

Laiaulatuslik paleobotaaniline töö. Raamatus esitatakse väljakaevatud taimede kirjeldused, võimalusel samuti sünonüümsed nimetused jne. Kirjeldusi teevad ülevaatlikumaks arvukad tabelid, joonistused ja fotod. On antud ka vastavate taimede (leidude) geoloogiline ja geograafiline levikuala.

Краткий толковый словарь русского языка. — 3-е изд., исправл. и доп. — М.: Русский язык, 1982. — 245 с., ил.

Põhisõnavara seletussõnastik hõlmab umbes 5000 sõna. Nagu igas tüüpilises seletussõnaraamatus, esitatakse kasutusia lausenäiteid, fraseoloogiat, lisaks on siin illustratsioonid. Lisas antakse ka lühike grammatiline (foneetika, morfoloogia) ülevaade keelest. Mõeldud kasutamiseks vene keele õppijaile ja õpetajaile.

Byrne I. H. Mrs. Byrne's dictionary of Unusual, Obscure, and Preposterous Words. — Granada; Granada Publishing, 1979. — 242 p. — Bibl.: p. 239.

Uute ja vähekasutatavate sõnade sõnaraamat.

Eesti NSV elamukoodeks. — Tln.: Eesti Raamat, 1983. — 88 lk.

Koodeksi sätted puudutavad kõiki elamuid ja eluruume ning jõustusid 1. oktoobril 1983. a.

Sliosberg A. Elsevier's medical dictionary in five languages english/american, french, italian, spanish and german. Second, revised edition. — Amsterdam, Oxford, New York: Elsevier scientific publishing company, 1975. — 1452 p.

Mitmekeelne meditsiiniline terminisõnastik, mis sisaldab pealkirjas mainitud 5 keeles 18 341 mõistet ja terminit. Lisaks põhiosale on sünonüümiregister.

Esmakursuslane 1983

(Algus eelmises lehes)

2. Tööst vastuvõtukomisjonis.

Ilmselt enamik vastuvõtukomisjoni, täpsemalt küll selle sekretariaadi tööst jääb kõrvaltvaatajale, sealhulgas ka sisseastujale tunnetamatuks. «Vastuvõtukomisjon töötab? Mis seal nüüd juba teha on?» küsib võhik (tudengist ministeeriumitöötajani välja) detsembris ja imestab septembris, mis seal veel tehakse, on ju sisseastujaist ammu tudengid saanud.

Paremini mõistavad vastutavat sekretäri tema äsjased eelkäijad. Saatusekaaslastega 1950. aastaist on raskem ühist keelt leida: siis olid nõudmised väiksemad ja töö tehti ära palju väiksema koosseisuga.

Aastaid tegeles õppeosakonnas pidevalt vastuvõtuküsimustega vaneminsener Meeli Reinvelt, täpne ja kohusetundlik töötaja. Selle aasta jaanuaris jäi ta pikale ja raskele haigusele alla. Ühes temaga kadus palju talletatud kogemustest, kuid tema näpunäited ja suurepärases korras materjalid olid peamisi töö järjepidevuse eeldusi.

Märtsis asus poolel kohal sellesse ametisse ajaloo-osakonna diplomand Ellen Värv, kes pidi tegema kolme tööd korraga: õppima kantseleitööd, valmistuma riigieksamiteks ja kirjutama diplomitööd. Lõpetamisjärgset puhkust võtmata asus ta sekretariaadi etteotsa kohe pärast viimast riigieksamit ja enne lõpuaktust. Hindamatuteks abilisteks olid talle Silvia Orgla, kes kohakaaslasena täitis mõnda aega ülejäänud poolt kohta, lahendas «põlevad probleemid» ja andes näpunäiteid ning hinnanguid, mis osutusid eksimatult paikapidavaks. Samuti Heljo Kaima, kes rahulikult ja optimistlikult ohverdas juba teise suve järjest, et oma kogemusi edasi anda. Sellist ohvrit (tänavune suvi!) on võimatu materiaalselt korvata. Seda meeldivam on meenutada meie üksmeelset kollektiivi.

Ei tahaks laskuda vastutava sekretäri töö peensustesse. Kirjeldamine aitab vähe, see töö tuleb ise ära proovida. Üldmulje on aga hästi kirja pannud eelkäija 1976. aastast dotsent Leo-Peeter Kullus oma «Sekretäri meelespeas». Ta võrdleb vastuvõtukomisjoni vastutavaks sekretäriks määramist loodusõnnetusega, millest ülesaamiseks soovitab endale sisendada, et: 1) kogu oma teadliku elu olen unistanud saada TRÜ vastuvõtukomisjoni vastutavaks sekretäriks (korrata sosinal enne uinumist 37 korda) ja 2) lohutada end sellega, et järgmise 25 (16, 8 ... olenevalt sellest, palju on jäänud pensionile minekuni) aasta jooksul see karikas enam sinu pihta ei satu.»

Abinõude hulgas, kuidas end selle vastutusrikka ameti jaoks ette valmistada, pakub ta muuhulgas välja järgmist: «Tuua lasteraamatukogust A. Lindgreni «Väikevend ja Karlsson katuselt», lugeda see hoolega läbi ja võtta omaks Karlssoni deviis «Rahu, ainult rahu!». Kontrollimaks, kas deviis on omaks saanud, võib kasutada kodust situatsiooni, näiteks hakata koridoris kirjutama teaduslikku artiklit (väitekirja vms.). Samal ajal selgitada ämmale, miks sul pole veel autot (resp. on kõige vanem mudel), rääkida naisele eilse, kella 23.15-ni veninud koosoleku 3. päevapunkti sisu, avada kellahelina peale uks ja anda naabrile konsultatsiooni järgmise nädala TV-programmi kohta. Kui kodus on telefon, siis vestelda viisakalt iga helistajaga, kes nõuab pesumàja, 6. keskkooli kantseleid jmt. Kui kahe tunniga oled kirjutanud 1,5 lehekülge teksti ja suudad igale küsijale naeratades vastata, siis oled sekretäriametiks küps.» Lisaksin, et eeltoodus puuduvad igasugused liialdused, tegelikkus pakub välja palju vastakamaid situatsioone. Neid sobiks palju paremini kirjeldama kõrvalseisja sulg, näiteks žurnalistikatudengi oma.

Dotsent L.-P. Kullust isiklikult tundmata avaldan talle siinkohal siirast tänu. Tema meelespea oli mul kogu aeg käe all ja nii jäi ära mõnigi möödalaskmine. Ise kujutaksin vastutavat sekretäri vähemalt kuue erisuunalise jõu keskmes — kõrgemal KKEHM ja vastuvõtukomisjon ise, allpool sekretariaat ja ainekomisjonid, kusagil ühel pool varustus, kirjastus ja teisel lapsevanemad jne. Kuidas sa oma aega ja energiat kõigi nende jõudude vahel jaotad, ei sõltu aga sugugi sinust endast.

Aasta-aastalt suureneb mammade-papade hulk, kes augustis Tartusse oma võsukeste rõõmudelemuredele kaasa elama tulevad ja ka vastuvõtukomisjoni sekretariaadi üles leiavad. Vaat et hakkavad lapse eest avaldustki täitma. Seetõttu ütleksin tänavu immatrikuleeritud tudengeile: «Te lõpetate stuudiumi 1988. aastal. Spetsialisti küpsemiseks kulub kümmekond aastat, parimasse loomeikka jõuate seega alles XXI sajandil. Tulevased pedagoogid teist hakkavad kasvatama järgmise sajandi inimest. Parem, kui sellist, kes ei vaja käekõrval talutamist.

Ent oli meeldiv, kui laia juttu keerutava ema kõrval tütar lõpuks julges ja oskas probleemi palju täpsemalt näha, kui haige ema pärast esimesele eksamile hilinenud noormees kohusetundlikult ruttas vabandavat tõendit muretsema ka siis, kui seda polnud enam vajagi, kui muidu hooldusega nii hellitatud teenekate sportlaste seas leidus ka selliseid, kes kõiki oma asju algusest lõpuni korrektselt ja soliidselt ise tahtsid ja suutsid ajada. See kõik sisendas optimismi.

KAIDO JAANSON,
TRÜ vastuvõtukomisjoni
vastutav sekretär

Ameerika psühholoogi visiit

12. oktoobril külastas ülikooli professor Robert Solso, Nevada osariigi ülikooli psühholoogiateaduskonna dekaan. Külaline on tunnustatud spetsialist kognitiivse psühholoogia alal. Äraseletatult on kognitiivne psühholoogia eelkõige eksperimentaal-teoreetiline teadusharu, mis uurib tunnetusprotsesse. R. Solso sõnade järgi on tegemist uue suunaga ameerika psühholoogias. Püütakse komplekssselt uurida infotöötluse varjatud struktuuri inimesel, vastandatakse end eelkõige bihevioristlikule psühholoogiale, aga ka freudismile.

R. Solso enda uurimused on tehtud kognitiivse psühholoogia ühes enim arenenud valdkonnas — mälu ja õppimise alal. Külalise toimetatud kolm kogumikku Loyola ülikooli sümpoosiumidest (eelmise kümnendi algus) sisaldavad mitmeid suundi rajavaid töid kognitiivsest psühholoogiast ning on hästi tuntud meie loogika ja psühholoogia kateedri õppejõududele. R. Solso õpik kognitiivsest psühholoogiast (*Cognitive psychology*, Harcourt — Brace, 1979) on Lääne ülikoolides laialt kasutusel.

Visiidi põhiline eesmärk oli andmete saamine meie psühholoogide poolt tehtava kohta, sest käsil on nõukogude psühholoogiast raamatu kirjutamine. R. Solso on varem viibinud teistes meie maa juhtivates psühholoogiakeskustes. Seekordsel, neljandal visiidil Nõukogude Liitu jõudis järg Tallinna ja Tartu kätte.

Mõned ülestähendused külalisprofessori vestlustest ja esinemisest TRÜ ajaloo muuseumi konverentsisaalis.

● Külalise arvates üllataks enamikku ameeriklastest tõik, et vastu ootusi pole I. Pavlovi õpetus sugugi nõukogude psühholoogia põhiliseks nurgakiviks. Ameerikas teab iga koolipoiss, et kellahelinale järgneb suurenev süljeeritus.

● Üllatab ja teeb murelikuks tähelepanek, et nii meil kui USA-s levib psühholoogiliste uuringute rakenduslikkuse ületähtsustamine ning teooria alahindamine.

● Hädavajalik on tihendada kontakte meie maade psühholoogide vahel. Eesrindlik ja uus levib mõlemas suunas liiga aeglaselt. Selle leevendamise üks abinõusid on ühiste sümpoosiumide korraldamine.

● Kognitiivses psühholoogias eneses on tekkinud uued tendentsid ja see näitab, et tegemist on areneva, elujõulise suunaga, kus ühinevad teoreetiline ja eksperimentaalne uurimistöö.

● Eelneva informatsiooni ja kohapeal saadud muljete põhjal hindas külaline kõrgetasemeliseks Tartus kognitiivse psühholoogia vallas tehtu ning pidas vajalikuks koostöösidemete loomist ja ühiste publikatsioonide väljaandmist.

AAVO LUUK,
TALIS BACHMANN

Rektori käskkiri

Klassikalise muinasteaduse muuseumi 180. aastapäeva puhul autasustati TRÜ aukirjaga **Tullio Ilmetsa, Helgi Sillastet, Lalla Grossi, Maria Korolevat ja Olilia Talbret.**

Vabariikliku teaduskonverentsi «Geoinformaatika probleeme» eeskujuliku korraldamise eest pälvisid tänu füüsilise geograafia kateedri dots. **Ants Raik**, vanemteadur **Jüri Jagomägi**, dots. **Lev Vassiljev**, vanemõpetaja **Jaan Kaasik**, nooremteadurid **Urmas Peterson** ja **Jüri Roosaare** ning üliõpilased **Kalev Sepp, Ain Vellak, Valdo Kuusemets** ja **Margus Liiv.**

Rektor avaldas tänu viljaka teadusliku ja pedagoogilise töö eest 50. sünnipäeval eesti keele kateedri dotsendile **Jaak Peebole.**

Tänu hoolsa töö eest avaldati 60. sünnipäeval elektrik **Paul Pihlakasele**, 65. sünnipäeval geofüüsika kateedri meistrile **Aleksander Kirmile** ja 70. sünnipäeval taimesüstemaatika ja -geobotaanika kateedri preparaatorile **Salme Penderile.**

SAKSA DV — NÕUKOGUDE SÕPRUSÜHING

Pühapäeval olid Tartus Saksa DV — Nõukogude sõprusühingu aktivistid. Raekoja saalis tervitasid külalisi linna parteikomitee esimene sekretär Indrek Toome ning sõprusühingu Tartu osakonna juhatuse esimees, meie õppeprorektor prof. U. Palm. Autasustati osakonna aktiivseimaid liikmeid, tutvuti linna ja ülikooliga.

ÕPPEJÕUDUDE MÄLESTUSEKS

Arstiteaduskonna päeva puhul kogunesid farmaatsia kateedri õppejõud ja üliõpilased, proviisorite täienduskursusest osavõtjad, Apteekide Peavalitsuse, ENSV Farmatseutide Teadusliku Seltsi ja farmatseutide regionaalsete teaduslikkude seltside esindajad 13. septembril Raadi kalmistule, et austada manalasse varisenud õppejõude. Prof. N. Veiderpassi haual avasid vabariigi proviisorid hauakivi. Lilled asetati ka professorite H. Partsi, A. Siimi ja A. Tominga kalmudele.

KÜLALISLEKTORID

Geograafiaosakonna üliõpilastele ja õppejõududele pidas kahel päeval loenguid Tbilisi RÜ geograafiaprofessor **Niko Berutšašvili**, kes oli Tartus seoses geoinformaatika konverentsiga. Ta rääkis maastike geofüüsikalistest uurimismeetoditest, mis on Gruusia NSV-s heal järjel. Tema juhendamisel on praktikat teinud mitu meie geograafiaüliõpilast.

● **Professor N. Berutšašvili.**
ELMAR SOOME foto

* * *

Soome veemajanduse spetsialist **Esko Vuolas** tutvustas hüdroloogia eriharu üliõpilastele Soomes kasutatavat jõgede vee kvaliteedi mõõtmise automaatsüsteemi. Nende aparatuur pandi NSV Liidu ja Soome teaduslik-tehnilise koostöö raames ajutiselt üles ka Pärnu jõele.

HEINO MARDISTE

Ministri käskkiri

Taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri 120. aastapäeva puhul autasustati ENSV KKEHM aukirjaga kauaaegse eduka teadusliku ja pedagoogilise töö eest dotsent **Laine Viilebergi.**

Kauaaegse kohusetundliku töö eest pälvis 60. sünnipäeval aukirja töötaja **Paul Pihlak.**

Klassikalise muinasteaduse muuseumi 180. aastapäeva puhul said kohusetundliku töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest aukirja **Sirle Kuristik** ja **Movša Michelson.**

Igal nädalalõpul kutsub TRÜ klubi diskosaal tantsu- ja muusikamaiaid tudengeid diskole.

Eraldi diskosaal, filigraanne helitehnika, muudetava režiimiga valgusmuusika ja innustav reklaam. See kõik jääb siiski ainult väliseks, kui pole lisada tasemel esinemist diskorilt. Tänavuse hooaja avadiskol tutvustati kolme diskorit, kes kuuldavasti jäävad klubi põhiliseks tööjõuks. Valitud olid head mehed, kes oskasid öelda õige sõna õigel ajal ja muusikavalikuga olid ära tabanud publiku hetkemaitse. Muidugi kasutatakse edaspidi ka külalisdiskoreid, kelle hulka võib aga asjatundjate kõrval sattuda diletantegi. Et mõlemaid jätkub, näitas juba läinudaastane diskorite tarifitseerimine. Seal, võistluslikus miljöös selgus kohe, kellel on omanäolisust ja mõtet. Kes aga ei saanud pihta ei tehnikale ega tekstile, kes püüdsid kangesti soovisaate onu Tõnise moodi olla. Tuleb välja, et vähegi läbimõeldum programm valmistatakse ette vaid tarifitseerimiseks, muidu aga lastakse n.-ö. üle jala. Usun siiski, et korraliku kavaga saaks hakkama iga keskpäranegi diskor, kui ta vaid veidi vaeva näeks.

Disko pole ammugi enam uus asi. Ja mida aeg edasi, seda enam on diskol oht end kordama hakata, üksluiseks muutuda ja seega iseennast eitama hakata. Disko iseenesest on progressiivne ja edasiviiv nähtus. Ja kui seda ei suudeta teatud kindlates raamides pidada, on tegemist diskorite mõtteloidu se ja saamatusega. Kui diskod hõlmavad iga nädala teise poole ning nädalast nädalasse kordub bassi üksluine tümps ja diskovedaja pahatihti arusaamatu jõmin, ei pea ka kõige suurem diskohull kaua vastu. Olen käinud mitmeid kordi diskodel eesmärgiga kuulata heakvaliteedilist uut muusikat ja viimaseid uudiseid muusikamaailmast (mille levik massikommunikatsioonis on paraku liiga napp), kuid info saamise soov on väga harva täitunud. Diskokõrb januneb sõnumi järele! Diskor, kes ronib puldi taha, peab ilmtingimata endale aru andma, kas ta on võimeline midagi peale lindivahetamise pakkuma, kas tal on midagi uut või vähemasti heatasemelist öelda. Kui aga diskor surub aina peale oma lemmikbändi ja lugude vahele teatab vaid selle esitajaid suvalises häälduses ning lugude žanre suvalises määratluses, on ürituse vaimne osa tühja läinud. Mida arvata diskorist, kes teadustab, et täna diskot ei tule, täna kuulame popmuusikat. Ja hakkab laskma ikka sedasama, nimetades vaid üht lugu pop-souliks, teist pop-pankiks ja nõnda edasi? Vahest oleks kindlam lähtuda juba paikapandud terminitest ja muusikastiilide jaotusest? Diskorite ülesandeks võiks olla terminite avamine, tutvustamine, vastava muusika ettemängimine jne. Siit jätkuks ainet ka paljude temaatiliste diskode läbiviimiseks. Usun, et kuulamisdisko huvilisi jätkuks. Viimane taoline üritus toimus minu meelest paar aastat tagasi, mil terve õhtu veedeti «Pink Floydi» tolleaegse uusima albumiga «The Walls». Kuulamisdisko edasiarendusena võiks käsitleda ka kahte läinudaastast audiovisuaalset programmi (kus küll puudus sõnaline osa). Audiovisuaalse programmi kokkuseadjate ees igatahes müts maha ja jõudu edaspidisteks eteastumisteks!

Oleks meeldiv, kui diskorid mõtleksid rohkem sellele, et rahva liigutamis-, tantsimis- ja tutvumisvajaduse rahuldamine ei ole disko ainueesmärk. Tegemist on kultuuriüritusega, millest osavõtja peaks saama ka vaimse naudingu. Rohkem infot, uut head (mitte ainult disko)muusikat ja uute võimaluste otsinguid — siis ei oleks diskol veel hääbumisohtu.

PEEP JAHILO,
eesti fil. IV k.

Disko — mitte ainult detsibellid

Nähtamatu muusik

Ta ei laula, ei mängi professionaalsel tasemel ühtegi pilli, ei anna kontserte ega esine televisioonis. Sellele vaatamata on ta tuntud kogu maailma rokisõprade seas. Te arvasite õigesti — see on **Alan Parsons**, *elukutselt helirežissöör. Niipalju, kui mees mäletab, on ta alati tahtnud muusikuks saada. Lapsepõlves õppis ta klaveri-, flöödi- ja kitarrimängu. Õpetajad tõstsid esile paraku vaid lapse püüdlikkust, ei enamat. Teiseks meelisharrastuseks oli Alanil elektroonika. Ta istus päevad ja ööd igasuguste skeemide kallal, tegi raadio- ja võimendusaparaate, eksperimenteeris helilindistustega. Siis tekkiski noormehel soovunelm — saada tööle stuudiosse, kus tegi helisalvestusi Alani lemmikansambel «The Beatles». Soovijaid oli paarsada. Fortuuna naeratas Parsonsile. Esialgu polnud töö eriti kiita — põhiliselt lintide ümberkerimine. Peagi märgati aga siingi Alani püüdlikkust ja talle hakati andma üha keerulisemaid ja tõsisemaid ülesandeid. Ja kui biitlid tegid «Abby Road'i», oli noormees juba helirežissööri esimene abi. See plaat andis Alan Parsonsile ka suurepärase helitehniku maine. Edasi töötab Alan juba niisuguste tuntud kollektiividega, nagu «Pink Floyd», «Hollis», Londoni sümfooniaorkester.*

Parsonsi helirežissööritee algus langes ajaliselt kokku suure murranguga helitehnikas — ilmusid mitmerealised magnetofonid, stereoplaadid. Tehnika tähtsus lindistamisel tõusis märgatavalt. Esimesi ansambleid, kes läks tehnika arenguga kaasa, oli «Pink Floyd». «Roosad poisid» olidki need, kes hakkasid esimesena kasutama salvestamisel eraldi sissemängimist. «Dark Side of the Moon» kallal nähti vaeva terve aasta. Koos Parsonsiga leiutasid nad uusi salvestusvõtteid ja -mooduseid. Eksperimenteerimine õnnestus: kriitika oli teose heliküljest vaimustatud.

(Järg 4. lk.)

Esmakordselt NSV Liidus

1980. aastal peeti NSV Liidu Geograafia Seltsi VII kongress, mille otsuses rõhutati vajadust luua automatiseeritud geograafilisi informatsioonisüsteeme.

Loodusvarade õige kasutamine ja iga territooriumi (liiduvabariik, rajoon) kõikide eelduste arvestamine eeldavad äärmiselt mitmekülgse ja mahuka andmestiku kasutamist. Aastakümnete jooksul tehtud loodusuuringute tulemused on koondunud kaartide, tabelite ja aruannetena paljudesse erinevatesse asutustesse. Nende juhtimises kasutamine on raskendatud otsuste tegemiseks vajaliku (optimaalse) teabe aeganõudva ettevalmistamise tõttu. Väljapääsuks on regionaalsete andmepankade ja nende baasil geoinfosüsteemide loomine, s. o. arvutite kasutamine andmete, sealhulgas geograafiliste kaartide, säilitamiseks ja korrastamiseks ning üldistamiseks ja väljastamiseks. Andmepankade loomine nii Eesti NSV-s kui ka mitmel pool mujal meie maal on läinud isevoolu teed. Ametkondlikke andmepanku on raske ühendada, on ka valdkondi, mille andmete koondamine ei ole ühegi asutuse ülesanne. Raskusi on sobivate arvutite ja kaartide töötlemiseks vajalike lisaseadmete saamisel.

Et füüsilise geograafia kateedris oli geoinfosüsteemide küsimustega dotsent A. Raigi eestvedamisel juba mõnda aega tegeldud ja vanemteadur J. Jagomäe vahendusel laabus hästi ka koostöö programmeerimise kateedriga, siis võttiski TRÜ koos Eesti Geograafia Seltsiga geoinformaatika konverentsi organiseerimise enda peale. Kuna sellise üritus oli NSV Liidus esmakordne, siis oli osavõtjaid ja külalisi rohkem kui tavalisel vabariiklikul konverentsil.

Käärikule tuli 85 inimest, kes esindasid 8 kõrgkooli ja ligi 20 NSV Liidu ja liiduvabariikide teaduste akadeemiate ja ametkondlikku instituuti ning arvutuskeskust. Lisaks neile osales veel plaani- ja projekteerimisasutuste spetsialiste. Kaugemad külalised olid Vladivostokist, teaduste akadeemia Siberi osakonnast ja Aserbaidžaani kosmoseuuringute keskusest. Enamik osavõtjaist olid geograafid ja matemaatikud.

41 ettekandest ligi kolmandiku autorid või kaasautorid olid meie geograafiaosakonnast ja programmeerimise kateedrist. Käsitleti geoinfosüsteemide loomise prin.siipe, tutvustati olemasolevaid andmepanku ja infosüsteeme ning räägiti matemaatilisest ja kartograafilisest modelleerimisest. Programmeerimise kateeder demonstreeris mikroarvuti võimalusi kartograafilise materjali töötlemisel. Konverentsil osalenud NSV Liidu Teaduste Akadeemia Geograafia Instituudi teadusdirektori prof. V. Preobraženski silmis tõusis TRÜ potentsiaal sedavõrd kõrgele, et tema arvates võiks kaaluda ülikooli soovitamist järgmise viisaastaku juhtasutuseks geoinformaatikas. Ideid meil on, aga nende rakendamiseks on vaja koosseisulist kaadrit ja arvuteid.

Konverents õnnestus. Selle jätkuks soovitati paari aasta pärast korraldada geoinformatsioonisüsteemide loomist käsitlev seminar.

HEINO MARDISTE

● NSVL TA Geograafia Instituudi, Moskva RÜ ja TRÜ ning Stavropoli Pedi juhtettekande pidas prof. V. Preobraženski.
JÜRI LAANE foto

Suur korvpall

on siis nüüd üle pika aja ka meie linna jõudnud. Enamgi veel — meie ülikool on selles osaline. Alates teisipäevast mängib **TRÜ naiskond** NSV Liidu meistrivõistluste kõrgliigaturniiril. Loomulik on, et me ei rahuldu vaid oma võistkonna osavõtja auga. Tahame, et naiskond kinnistuks kõrgliigas. Kas nendel lootustel on määratud ka täituda, näitab tulevik.

Mis on olnud esimestes voorudes? Kõigepealt vastaseks võimas ja tugev **Riia TTT**, 22-kordne NSV Liidu meister. Üldjoontes võib öelda, et kõik läks oma rada, mängu käigu määras tugevama tahtmine. See mäng meie naiskonna võimalusi veel täiel määral ei avanud. **Tulemus 77:56 Riiale.**

Vahepeal: kes siis mängivad ülikooli naiskonnas? Olgu need siin kõik nimetatud. **Olga Demjanenko, Sirje Kikas, Kai Lass, Ülle Järv, Anne Hinnobert, Piret Tuvi, Inna Saad, Galina Jelenskaja, Marje Mõldre, Riina Alvre, Kai Zlatin, Lea Kiis.**

Kolmapäeval mängiti **Kiievi «Dünamoga»**. Tasavägiselt kulgenud mängu otsustasid ehk suuremad kogemused. Jällegi toredat mängu näidanud tartlannad kaotasid **61:70**.

Oma lehe jaoks

Ajaleht ei saa valmis iseenesest, ammugi mitte kahe toimetusetöötaja suletööna. Kel mõni tähelepanek oma igapäevasest üliõpilasümbrusest, teistelegi huvipakkuv probleem, joonistus või luuletus, võiks selle toimetusse tuua. Aga iga algus olevat raske. Saame kõik need, kellel tahtmine omalt poolt «TRÜ»-d oma leheks teha, kokku

pressikonverentsil kolmapäeval, 26. oktoobril kl. 17 ph. aud. 140.

Küsimustele vastavad toimetuskol'eegium ja pressisekretärid. Pressiklubi saab enne seda toimetuses kokku teisip. kl. 16.

FOTOVÕISTLUS

EÜE-83

Vilistlase JUHAN KÕDARI pildid Mõniste 1969. aasta rühmast: 1. «Nael läks jalga», 2. «Plekkmees».

(Algus 3. lk.)

Nähtamatu muusik

Pärast koostööd «Pink Floyd'iga» tuli mehele mõte luua oma ansambel. Tekkis grupp nimega «Alan Parsons Project». Kollektiivi tuuma moodustavad Alan Parsons, poeet ja helilooja Eric Vulfson ja aranžeerija-helilooja Andrew Powell. Parsons määrab ära plaadi põhiidee, Vulfson kirjutab sellele tuginedes muusika ja tekstid, Powell teeb aranžeeringu ja dirigeerib lindistuse ajal sümfooniaorkestrit.

«Project'i» esimene teos kandis nimetust «Jutustused kujuteldavast ja mõistatuslikust» ja olid loodud Alan Edgar Poe jutustuste ainetel. Muusikalises mõttes kujutas see endast üsna huvitavat segu rokist, džässist, avangardistlikust ja klassikalisest muusikast. Plaati kuulates tundub aga, et originaalsuse külje pealt on stuudiooperaatori amet teinud muusikule karuteene. Seevastu helisalvestuse tase on väga kõrge, Alan Parsonsi plaatide helipilt on täiuslik.

Järgmised LP-d «Olen robot» ja «Püramiid» kinnitasid ansambli menu. Mõlemad plaadid koosnesid mitmetest, ühe süžeeliiniga ühendatud erinevatest paladest. Selline plaadi ülesehitus ja muusika filosoofilisus on andnud kriitikutele põhjust nimetada Alan Parsonsit rokkmuusika intellektuaaliks.

Oma esinemistest keeldumisi põhjendab Parsons nii:

«Ekstsentrilise välimuse või pompoossete lavashow'dega kuulsust teenida pole minu rida. Arvan, et muusika peab ise rääkima enese eest. Ja näha, on ta hea või halb, võib ainult kõrvalt, varjust. On meeldiv, kui plaate ostetakse pelgalt muusika, mitte prestiiži ega uudishimu pärast.»

Vahendas ROMAN MULJAR

Esmakursuslaste taidluskonkurss

Konkurss toimub 25., 26. ja 27. novembril (täpse esinemispäeva saab teada kuulutustelt).

Esinemiskohaks on klubi saali lava, kus vastavalt kokkuleppele saab varem ka proovi teha.

Esitada tuleks just seda, mis kõige enam sobib, kõige paremini välja tuleb: näidend, estraad, luuleprogramm, rock-ooper, laulumäng, ballett, või *show*. Tähtis on, et säiliks terve ja särav tudengivaim. Esinejate arv pole piiratud. Teretulnud on ka üksikesinejad.

Üritusel on palju korraldajaid: TRÜ ametiühingu- ja komsomolikomitee, TRÜ klubi. Ja neil kõigil on palve: tooge oma kavad, laulusõnad, tekstid, sõnade, muusika autorid — sõnaga, stsenaarium, 23. novembriks klubisse. Eelnevalt oleks vaja, et teaduskonna funktsionäärid kavad läbi vaataksid.

Ajapiiri ei ole, kuid soovitav on, et kava ei kestaks üle poole tunni.

Oma ettepanekute ja küsimustega võib pöörduda **klubisse: Tähe tn. 3, II korrus, kunstilise isetegevuse osakond (tel. 3 47 00).**

Mälu proovima

Lugejate soovil on ülikooli raamatukogul kavas uus üritus neile, kes soovivad oma teadmisi ja mälu proovida viktoriinis: dots. H. Palametsa ja raamatukogu ühisel jõul on teoks saamas **üliõpilaste mälumäng.**

Seekordne mäng toimub 3-liikmeliste võistkondade vahel. Võistkondade moodustamisel ei ole piirideks teaduskond ega kursus.

Mälumängu küsimused hõlmavad viit temaatilist valdkonda:
— Suur Isamaasõda,
— maailm 1980. aastatel,
— Tartu ja Tartu ülikool,
— raamat ja raamatukogu,
— varia.

Iga teema kohta esitatakse neli küsimust, seega tuleb mängu jooksul vastata 20 korda.

Eelvoorud toimuvad novembris **ja detsembris, poolfinaalid ja finaalid** aga järgmise aasta alguses.

Et määrata eelvoorude täpne aeg, selleks ootame kõiki osaleda soovijaid koosolekule teatmekirjanduse lugemissaali juurde **27. oktoobril** kl. 18.

Head pealehakkamist!

PANE TÄHELE

MARKSISMI-LENINISMI ÜLIKOOLI

õppetöö on **kolmapäeval, 26. oktoobril kl. 18** I kursusele ühiskonnateaduste majas aud. 212 ja II kursusele keemiahoones aud. 320.

PSÜHHOLOOGID!

Psühholoogide seltsi Eesti osakonna koosolek toimub 27. oktoobril kl. 17 «Sophokleses». Kavas P. Tulviste ettekanne «Kultuuri osa lapse sõnalise mõtlemise arengus».

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Neljapäeval, 27. oktoobril kl. 18 keemiahoone aud. 320 räägib Mati Sirkel Franz Kafkast.

Oodatud kõik huvilised!

ALPIKLUBI «FIRN»

alustab järjekordset loengutsüklit algajatele alpinismihuvilistele. Esimene loeng on **esmaspäeval, 24. oktoobril kl. 19** füüsikahoone (Tähe 4) auditooriumis D-206.

FILMIKLUBIS

Teisipäeval, 25. oktoobril kl. 18 Vanemuise 46 Prantsuse põnevusfilm «Koerad linnas» (stsenaristid Adré Ruelland, Alain Jessua, režissöör Alain Jessua. Osades Gerard Depardieu, Victor Lanoux, Nicole Calfan.

KLUBIS

Reedel, 21. okt. kl. 21 disko.

Laupäeval, 22. okt. kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 23. okt. kl. 21 ansambel «Meedium» ja disko.

* * *

Tähelepanu alpinismihuvilised! Pühapäeval, 30. okt. kl. 19.45 alpinismi tutvustav õhtu. Räägitakse alpinismist ja alpinistidest; Tartu alpinistide klubist. Näidatakse Tartumaa alpiniste, alpinismivarustust, slaide.

Järgneb meelelahutuslik osa ja jalakeerutus. Pääsmed 1 tund enne algust klubist.

KOHVIKUS

Pühapäeval, 23. okt. kl. 19 disko.

* * *

Teisipäeval, 25. oktoobril. kl. 19 kohvikklubiõhtu ajakirja «Noorus» peatoimetaja asetäitja **Tõnu Otsaga**. Juttu tuleb tundekasvatusest kirjanduses ja muudel teemadel. Disko.

Pääsmed 1 tund enne algust kohvikust.

Toimetaja V. SOOTAK

TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241. tel. 3 51 80 Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3559. MB-10508.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

AR Fr. R. Kreutzwaldi nim. ENSV Riiklik Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (1352) Reedel, 28. oktoobril 1983 XXXV aastakäik

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XXVII konverents

RAHULÄKITUS

Iga päev jõuavad meieni uudised rahvusvahelistest rahufoorumitest, nõupidamistest, manifestatsioonidest. Enam kui 2,5 miljonit rootslast, norralast, taanlast ja soomlast on andnud allkirja üleskutsele kuulutada Põhjamaad tuumavabaks tsooniks. Niisama palju oli osavõtjaid Saksa FV rahunädalal. Briti ametiühingute kongressi 115. aastakongressil kutsuti viima läbi kampaaniat Inglismaale tiibrakettide paigutamise vastu. USA Seneca sõjaväebaasi, kust peaks Euroopasse saadetama esimesed kesktegevusraadiusega tuumaraketid, blokeerisid ameerika rahupooldajad. Nõukogude Liidu püüdlused kajastuvad konkreetsetes ettepanekutes, mille eesmärk on saavutada rahvusvahelises olukorras otsustav pööre paremusele.

Kahjuks ei tegutse kõik inimesed maakeral selle eesmärgi nimel, 38 aastat tagasi nõudsid kaks aatomipommi Hiroshimas ja Nagasakis esimesed 100 000 inimelu. Ei tohi taas juhtuda see, mida omaaegne Ameerika Ühendriikide president Harry Truman sõnastas nii: «Kui aatomipomm on juba tehtud, siis peab see ka plahvatama.» Sellise mõtteviisi tunnistajateks jäidki Hiroshima ja Nagasaki. Nüüd võetakse termotuumasõda kui paratamatust. Ameerika allüksuste manöövritel «Confident Enterprise» Saksa FV Hesseni liidumaal harjutati sõjategevuses hukkunud sõdurite massilist matmist.

Kui Albert Einsteinilt omal ajal küsiti, milliste relvadega peetakse III maailmasõda, vastas ta: «Seda ma ei oska ütelda, kuid kui saab teoks IV maailmasõda, peetakse seda kivikirvestega.» Kommentaariks saab öelda vaid üht: Albert Einstein oli optimist. Järgmist mõtlematust ei tohi sündida, sest siis enam tunnistajaid ei jää: pole kedagi, kes valmistaks kivikirveid.

Ainus vastukaal Valge Maja peremeeste ja nende liitlaste agarusele on ülemaailmne rahuliikumine ja sotsialismimaade kaitsevõime. Seepärast kutsume kõiki ENSV üliõpilasi üles praegu, ÜRO ja Ülemaailmse Rahunõukogu algatusel toimuval desarmeerimisaktsioonide nädalal osa võtma selle üritusest, et kaitsta rahu maakeral, et kaitsta elu. Võitluses rahu eest ei saa olla kõrvalejääjaid!

Eile tulid aulasse komsomolikonverentsi delegaadid ja külalised. Arutati kahe viimase aasta üliõpilaskomsomoli tegevust. Aruande esitas ELKNÜ TRÜ komitee sekretär Andrus Lauren (lühendatuna ilmub see 2. ja 3. lk.).

Mandaatkomisjoni aruande esitas Ülle Lepp. 5 511 kommunistlikku noort pidi esindama 305 delegaati. Mõjuvatel põhjustel puudus 19.

Konverentsil võtsid sõna matemaatikateaduskonna III kursuse üliõpilane Ardo Kubjas, keemiaosakonna komsomolisekretär Endla Lõhkivi, spordimeditsiini II kursuse üliõpilane Aršak Simonjan, majandusteaduskonna V kursuse üliõpilane Kalev Lepik, arstiteaduskonna komsomolibüroo liige Jaan Mölder, žurnalistikaosakonna V kursuse üliõpilane Margus Mets, vene filoloogia V kursuse üliõpilane Tatjana Mark, õigusteaduskonna komsomolisekretär Andres Past, bioloogia-geograafiateaduskonna pressisekretär Maire Milder, «Patrioodi» president Ain Niller, EÜE komissar Raimo Kägu, ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Donald Visnapuu ja EKP TRÜ komitee sekretär Advig Kiris. Sõnavõtte saab lugeda järgmisest lehest.

Rahuläkituse luges ette ideoloogiasektori juhataja Owe Ladva.

Loeti ette tervitustelegramm EPA komsomoliperelt, kes pidas samuti eile oma konverentsi.

Konverentsist võtsid osa EKP Tartu Linnakomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja Kalle Merusk, kellele kui TRÜ endisele komsomolisekretärile anti teenete medal, ELKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Silvia Liias, ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär Arvi Karotam jt.

Konverents hindas komitee töö aruandeperioodil rahuldavaks. Uus komitee valiti 21-liikmeline (vt. 3. lk.). Uus komitee valis sekretäriks Andrus Laureni, ideoloogia- ja kultuuritöö asesekretäriks Verni Loodmaa, töökasvatuse asesekretäriks Jaan Vihrovi, organisatsioonisisese töö asesekretäriks Ülle Lepa ning õppe- ja teadustöö asesekretäriks Andi Kasaku.

ELKNÜ Keskkomitee sekretär D. Visnapuu andis komsomoli keskkomitee aukirjad aktiivse komsomolitöö eest Sirje Astelile, Kaupo Mätasele, Merle Viitpoomile, Anu Uusile, Jaak Evertile, Sirli Ungale, Margus Rohtlale, Toivo Hansenile, Vahur Keldrimale, Endla Lõhkivile ja Andi Kasakule ning ÜLKNÜ Keskkomitee aukirja suure töö eest noorte kommunistlikul kasvatamisel prof. Johannes Tammeorule.

KOMMUNISTLIK NOORSOOÜHING 65

TRÜ V PARTEIKONVERENTS

EKP TRÜ organisatsiooni V konverents on kolmapäeval, 2. novembril kl. 14 aulas.

Delegaatide registreerimine algab kl. 13.30.

OKTOOBRIAKTUS

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 66. aastapäeva aktusele koguneme aulasse reedel, 4. novembril kl. 14.

Toitlusprogramm JA ÜLIKOOL

Täna alustame uut rubriiki «Toitlusprogramm ja ülikool», milles võtavad sõna ülikooli teadlased. Järgmisel korral saame üht-teist teada aerosoolidest.

Mis on „Estosteriil“?

NSV Liidu toitlusprogrammist tulenevate loomakasvatuse arendamise ülesannete hulka kuulub loomade haigusi põhjustavate mikroobide, viiruste ja parasiitide leviku tõkestamine. Selleks tuleb loomakasvatusruume perioodiliselt desinfitseerida. Praegusaegseil desinfektantidel peab olema tugev bakteritsiidne toime, kuid see ei tohi kahjustada inimesi, loomi, hooneid ega seadmeid, ei tohi saastada keskkonda ega pärssida heitvee bioloogilist puhastamist. Seni kasutusel olnud preparaadid nendele nõuetele enamasti ei vasta.

«Estosteriil-1», mille koostise ja sünteesi mooduse on välja töötanud farmaatsiakateedri ja ELVI (mikrobioloogialabori juhataja prof. V. Tilga) spetsialistid, vastab neile nõuetele. NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee on tunnistanud selle preparaadi leiutiseks. «Estosteriil-1» desinfitseerivaks toimeaineks on peräädikhape, mida preparaat sisaldab 14...16%. Peräädikhappele resistentseid mikroobe pole seni leitud. Nii surmavad «Estosteriil-1» lahused, mis sisaldavad 0,05...0,1% peräädikhapet, 2...5 minuti jooksul kolibakterid, salmonellad, stafülo- ja streptokokid, mükobakterid jm. 0,3...0,4% lahust surmab eoseid moodustavaid batsille, viirusi ning hallitusseeni. Preparaat on laia toimespektriga, loomadele kahjutu ja laguneb toimetuiks jääkideks. Peräädikhapet sisaldavad preparaadid on seni ainukesed tõhusad desovahendid, mis ei saasta keskkonda, mida on võimalik kasutada loomi laudast välja ajamata ning mis toimivad ka madalal temperatuuril.

Preparaat sünteesiti farmaatsiakateedris 1979. aastal. Üleliiduline Riiklik Veterinaarpreparaatide Teaduslik Kontrolliinstituut ning Veterinaarfarmakoloogia Komitee kiitsid katsetamise tulemused heaks kaks aastat tagasi ja NSV Liidu Põllumajandusministeeriumi Veterinaaria Peavalitsus kinnitas kasutamisjuhendi.

TRÜ töötajaist on tõhusat kaasabi osutanud dotsendid E. Tallmeister, L. Kirsch, T. Hinrikus, bioloogiakandidaat A. Nurk, E. Teetsov jt. Kolme aasta vältel on sihikindlalt ÜTÜ liinis töötanud praegused diplomandid M. Pavel, H. Reiska ja R. Sokko, keda hiljutisel arstiteaduskonna päeval mahuka võistlustöö eest ka autasustati. ÜTÜ eelkäijatena töötasid usinasti A. Meos ja R. Palusalu-Rüütel.

«Estosteriil-1» toodetakse tööstuslikult kolmes majandis: Tartu rajooni Kingissepa-nimelises, Harju rajooni Kirovi-nimelises ja Rapla rajooni Vältu kolhoosis. Väga operatiivselt tegutsesid nende kolhooside spetsialistid eesotsas esimeeste sotsialistliku töö kangelase O. Kuuli, Eesti NSV teenelise agronoomi T. Teetsi ja J. Laanemaaga loominguliste koostöölepingute sõlmimisel, spetsiaalsete tsehhide ehitamisel, tehnoloogiliste liinide ja mittestandardsete seadmete projekteerimisel, tehniliste tingimuste ja muu normatiiv-tehniliste dokumentatsiooni kooskõlastamisel. Ideest masstootmiseni kulus 3—4 aastat. Teadus aitas tootmist, tootmine teadust — igaüks tegi seda tööd, mida ta kõige paremini tundis. Partnerid on üksteisega rahul. Aastaplaan on toota 270 tonni preparaati, millest täiesti piisab meie vabariigi loomakasvatajatele.

Koostöö ELVI ja Eesti NSV majanditega jätkub. Katsetootmiseni on jõudnud mastiitide profülaktikavahend **«Estosteriil-2»** ja jodofoorpreparaat **«Mastisteriil»**, millele taotleme autoritunnistust. ÜTÜ-lastest osalesid preparaadi väljatöötamisel diplomandid A. Saksing ja A. Kruse. Väga perspektiivsed on prostaglandiinide ravimvormid loomade inna ja seega ka poegimise sünkroniseerijatena (seni takistab preparaatide kõrge hind nende ulatuslikumat kasutamist).

Propoolise ekstrakti, propoolise jääkidest saadava vaha ja kalakonservitööstuse heitvees leiduvate rasvade utiliseerimise tulemusena töötati välja veterinaarne nahahooldusvahend. Hea raviefektiga on ka nitrofuraanühendeid ja dimetüülsulfoksiidi ning männiõli ja nipagiini sisaldavad linimendid. Samuti jätkub töö «Estosteriili»-rea preparaatide parendamisel — uute efektiivsemate katalüsaatorite, stabilisaatorite ning antikorrodantide loomisel.

ILMAR KRUSE,
veterinaarfarmaatsia-alaste tööde juhendaja

Üks koht, kus «Estosteriili» toodetakse, on Kirovi-nimelise kalurikolhoosi tsehh.

TRÜ TÄNA

- Kahe aasta komsomolitöö põhjalik analüüs on komsomolikomitee sekretäri Andrus Laureni aruandes — 2. ja 3. lk.
- Fotovõistlus «EÜE-20» lõpeb 1. nov. — 2. lk.
- «Rahva Hääle» toimetuse postkast on tänasest peahoone lehelaual — 4. lk.
- Rubriigis «Hetk» (H) arutleb esmakursuslane aja üle — 4. lk.
- «Radar» esines pooltühjale saalile. Miks? — 4. lk.

ELKNU TRÜ ORGANISATSIOONI XXVII KONVERENTS

Aruanne

Komsomolikomitee annab konverentsile aru tehtud tööst aastail 1981—1983. Meie tegevusele avaldasid mõju 1982. aasta novembris ja tänavu juunis toimunud NLKP Keskkomitee pleenumid. Laialdaselt tähistati kogu Nõukogudemaal NSV Liidu moodustamise 60. aastapäeva. Möödunud aasta mais Moskvas toimunud ÜLKNÜ XIX kongress ja sellele eelnenud vabariigi kõrgeim komsomolifoorum kavandasid komsomoli töösuunad lähemaks viieks aastaks. Erilise ilme meie organisatsiooni tegevusele andis *alma mater Tartuensis*'e suurjuubeli tähistamine. Võib häbenemata öelda, et tehtud on palju, elatud on täisverelist komsomolielu, antud meie aktiivile kogemusi, millest on kasu ka pärast ülikooli lõpetamist. Meie organisatsiooni edasise arengu huvides on vaja tõsiselt ja analüüsivalt peatuda just vajakajäämistel ja reservidel.

● ÕPPETÖÖ

«Vastutustundlikust suhtumisest õppimisse saab alguse ka edasine töössesuhtumine» — seda tõsiasja tuletati veel kord meelde ELKNÜ XIX kongressil. Konverentsidevahelisel ajal on õppeedukus ühtlustunud. Endiselt on põhjust uhkust tunda nende üle, kes õpivad ainult paarematele hinnetele. Kuid möödunud õppeaastal vähenes mõnevõrra nendegi arv. Samal ajal suurenes ainult «rahuldavaid» hindeid saanute arv 28 ehk 0,5% võrra. Tõsi, need arvud on väikesed ega tohiks veel anda põhjust eriliseks muretsemiseks. Kuid langus on kestnud juba mitu aastat ja nii võibki pikamööda libiseda käest see, mille üle aastaid on uhkust tuntud. Raske on täpselt öelda, kui palju on siin komsomoliorganisatsiooni tegematajätmist. Kuid kasvuruumi nende probleemidega tegelemiseks on.

Kui uskuda pabereid, siis on õppetöö küsimustega tegeldud päris piisavalt. Vähemalt kaks korda semestris on seda arutatud kõikide kursuste komsomolikoosolekutel, pidevalt teaduskondade komsomolibüroode koosolekutel. Õigusteaduskonnas jõudsid need küsimused ka teaduskonna üldkoosolekuni — õppeedukus aga hoopis langes. Järelikult ei ole meie tegevus olnud tulemuslik. Mitmele meie töösuunale on omane, et üht või teist tehes ei sea me endi ette konkreetset sihti, ei mõtle läbi, kuidas seda saavutada. Teaduskondade ja osakondade komsomolibürood võtavad mõnegi asja ette üksnes «linnukese pärast». Mille muuga seletada kasvõi majandusteaduskonna komsomolibüroo nn. poliitikat eksamivõlglaste ja õppedistsipliini rikkujate suhtes. Büroo jagas komsomolikaristusi mitte niivõrd õppetöölt puudutud tundide, vaid selle järgi, kes kutsututest büroo koosolekule tuli. Tagajärjena jäi möödunud õppeaasta eksamivõlglaste ja õppedistsipliini rikkujate nimekiri peaaegu muutumatuks.

Möödunud kaks aastat tõestasid veel kord, et nõrk õppedistsipliin ja õppeplaani nõuete mittetäitmine on edasijõudmatuse peamisi põhjusi. Nende vanade tõdede tunnetamiseni pole veel jõudnud kõik komsomoliorganisatsioonid. Ilmekaks näiteks on vene filoloogia ja rakendusmatemaatika vene osakond. Neil on rohkesti puudumisi. See väljendub kohe ka õppeedukuses, mis on 5—8% madalam ülikooli keskmisest. Nende osakondade arvele langeb samuti suurem osa (33% ja 46,5%) teaduskonna võlglaste arvust. Komsomoliorganisatsioonidel on, millega tegelda. Tähtis on ka õigest otsast — õppedistsipliinist — pihta hakata.

Rohkem on komitees nende probleemidega tegeldud käesoleval aastal. Veebruaris toimus üleülikooliline komsomolikoosolek. Komsomolikomitee initsiatiivil said kokku õpperühmade vanemad ja õppesektori aktiiv.

Uut õppeaastat alustas komitee õppesektor õppedistsipliini kontrolliga. Kontrolliti kõiki teaduskondi, välja arvatud kehakultuuriteaduskond. Alates septembrikuu keskpaigast võib näha loengutel osalejate arvu kontrollimas komitee aktiivi. Vajadus selliste sammude järele selgus kevadel teaduskondade komsomolibüroode õppesektorite tegevust analüüsides, mis selgitas välja järgmised puudused:

● õppedistsipliini ja õppetulemuste kohta saab andmeid üksnes dekanaadist. See vähendab tunduvalt teaduskonnabüroo ja kursuste organisatsioonide vahelisi tõiseid sidemeid;

● õppedistsipliini rikkumisi arutatakse komsomolibüroo koosolekutel pealiskaudselt;

● teaduskondades on vähe mõeldud parimate üliõpilaste esiletõstmisele;

● vähe pööratakse tähelepanu õppedistsipliinile ühiskonnateaduste. Näiteks osales sel sügisel vene filoloogia II kursuse NLKP ajaloo seminaris 27 üliõpilasest 10. Siiani puudub vastus küsimusele, kuidas on sellele reageerinud komsomoliorganisatsioon;

● ebapiisav on olnud komsomolibüroode side dekanaatide ja teaduskonna teiste ühiskondlike organisatsioonidega õppetöö ning õppedistsipliini asjus;

● teaduskonnabürood on vähe toetanud esmakursuslasi kõrgkooli õppeprotsessi lülitumisel.

Teaduskonnabürood peavadki komitee õppesektori juhtimisel sel õppeaastal suunama oma jõupingutused nende puuduste kõrvaldamisele. Et pealetung «laial rindel» ei pruugi anda kohe soovitud tulemusi, siis hakkab komitee eriti kontrollima nende üliõpilaste distsipliini, kellel oli varasematel sessidel võlgnevusi.

Läbi tuleks mõelda ka meie kasutada olevad ergutused ja karistused. Tihti unustame ühe kasvatustöö põhitõe: igale käitumisele, tegevusele tuleb anda hinnang — olgu see siis kiitus või karistus.

Vähe on esiletõstmiseks sisse seatud autahvleid. Ainult õigusteaduskonnas kohtuvad parimad õppe- ja teadustöös dekanaadi ja õppejõududega. Ebapiisav on olnud ka komitee õppesektori suunav osa. Me ei ole täielikult läbi mõelnud kõiki karistusvõimalusi. Komsomolibürood jätavad tavaliselt igasuguse karistuse dekanaadile või rektoraadile. Selline ükskõiksus kaasüliõpilaste vastu on viinud mõnigi kord eksmatrikuleerimiseni. Eelneva arutamiseta büroos on komsomolisekretäri allkiri eksmatrikuleerimise esildisel vaid formaalne. Iga sellist esildist võib aga lugeda ka meie töö praagiks.

Komsomoliorganisatsioonilt oodatakse enam ettepanekuid õppeprotsessi täiustamiseks. Kahtlemata on psühholoogiliselt küllaltki raske ütelda midagi õppejõu loengu või seminari kvaliteedi kohta, kui sellesama õppejõuga tuleb kohtuda eksamil. Saame aga teha ettepanekuid õppetöö vormide mitmekesistamiseks. Kindlasti aitaks mõnigi kord seminar omandada teadmisi paremini kui loeng, mis dubleerib trükisõnas ilmunud õppevahendit. Komitee õppesektor koos vastloodud sotsioloogiaosakonnaga korraldab küsimuste uurimiseks kevadsemestril anonüümse ankeedi. Tulemusi tutvustame TRÜ nõukogule. Kuid vaid tõsiste ja läbimõeldud vastuste korral saame teha ettepanekuid õppeprotsessi täiustamiseks.

* * *

Vastavalt möödunud konverentsi otsustele loodi **šeflussektor**, kes suunas tööd keskkooliõpilastega, kaugüliõpilastega ning ettevalmistusosakonna noortega. Et meie otsus selle moodustamise kohta oli õigeaegne, näitas ÜLKNÜ XIX kongress. Esimesel tegevusaastal oli rõhk ettevalmistusosakonnal, teisel aastal keskkooliõpilastel. Suunati Tartu kooliõpilaste huvialaringe, tihedad sidemed olid EOM-i klubiga, mitmes rajoonis tutvustati õppimisvõimalusi TRÜ-s jms. Seni oleme aga vähe ära kasutanud keskkoolide komsomoliaktiivi, kes on õppima asunud ülikooli. Tihedam oleks võinud olla side komsomoli Tartu linnakomitee kooliosakonnaga. Jäi mulje, et koolinoortega tehtav töö on üksnes meie mure, linnakomitee pole asjast eriti huvitatud, vaatamata koolide komsomoliaktiivi huvile. Enesekriitiliselt tuleb märkida, et komitee on vähe tegelnud kaugõppeprobleemidega. Alustada tuleks neist kaugõppijatest, kes töötavad ülikoolis. Enam abi saaksime osutada kaugõppijate majutamisel. Seni kuni kõik tudengid ei vabasta talvevaheajaks oma tube, tegevust teaduskonnabürool ja majanõukogul jätkub.

Seegi aruandeperiood lisas meie **üliõpilasteadusele** üleliiduliste konkursside autasusid. Komitee koos ÜTÜ nõukoguga korraldas komsomoliajaloo-alase üliõpilastööde konkursi. Üks võitjaid Toomas Sepp jõudis hiljaaegu tagasi preemiasõidult Saksa DV-st. Preemiareisil Jugoslaavias käisid olümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» vabariikliku vooru võitjad. Loodame, et ELKNÜ Keskkomitee leiab ka edaspidi võimalusi premeerida tublimaid üliõpilasteadureid. Enam tuleks meil osaleda ühiskonnateaduste-alaste konkursside organiseerimisel. Julgemalt võiksid komsomoliorganisatsioonid teha ühiskonnateaduste kateedritele ettepanekuid uurimistemaatika kohta. Juba aastaid on kuulunud majandusteaduskonna komsomolibüroosse ÜTÜ nõukogu esimees. Sellist sidet soovitame kõikidele teaduskondadele.

Aruandeperioodil sai jalad alla **noorte teadlaste nõukogu** (NTN). Toimus mitu seminari, korrastati arvepidamine. Soovime nõukogule ja esimehele Lembitu Kuusele niisamasugust hoogu.

● IDEOLOOGIATÖÖ

Kogu meie maa komsomoliorganisatsioonide tähtsaim ülesanne on noorsoo ideelis-poliitiline kasvatamine. Tabavalt väljenduti meie partei keskkomitee juunipleenumil, kus öeldi: «Kogu meie ideoloogiatöö süsteem peab tegutsema nagu hästi kokkumängiv orkester, kus igal pillil on oma hääl, kus iga pill esitab oma partii, harmoonia aga saavutatakse oskusliku dirigeerimisega». Kahjuks ei saanud meie ideoloogiatöö korraldust mitte alati võrrelda sellise orkestriga.

Komitee ideoloogiasektoril oli kohustus koordineerida organisatsioonis tehtavat ideoloogilist kasvatust. Just vigade ja puudujääkidega sektori tegevuses ongi seletatav enamik probleeme. Sektor ei suutnud vajalikul tasemel tööle rakendada teaduskondade komsomoliaktiviste. Mitme teaduskonna bürood tegelesid vähe ideoloogiatöö erinevate vormidega. Esmajoones tuleb siin nimetada ajalooteaduskonna büroo tegevust möödunud õppeaastal, samuti kehakultuuriteaduskonna ja füüsikaosakonna büroosid.

Ideoloogiasektori keskne töö on **leninliku arvestuse ja ühiskondlik-poliitilise praktika organiseerimine.** Kuid juba aastaid teeme kõike ühtviisi, arvestamata seda, et elu on seadnud meie ette hoopis uued nõudmised. Mille muuga seletada, et 86% meie üliõpilastest on atesteerimisel saanud «väga head» ja «head» tulemused. Igapäevaelus nii suurt aktiivsust ei tähelda. Komitee töötas välja uued ühtsed leninliku arvestuse ja ÜPP hindamise kriteeriumid. Kahjuks pole aga ideoloogiasektor suutnud neid materjale vajalikul määral paljundada. Aruandeperioodil korrigeeriti ka õpperühmadevahelise konkurssülevaatuse juhendit. Konkursi läbiviijad peaksid olema komsomolikomitee ja ametiühingu vastav üliõpilaskomisjon. Paraku on see töö lasunud üksnes komsomoliorganisatsiooni õlgadel.

Tähtsal kohal meie maa eilse ja tänase päeva probleemide ning rahvusvahelise elu selgitamisel on **loenguline propaganda**. Vabariigis on populaarseks saanud poliitpäevad. Kahjuks ei ole selline töövorm pälvinud meie teaduskondade komsomoliorganisatsioonide tähelepanu. See võimaldaks kohtuda erinevate eluvaldkondade esindajatega, vabariigi ja Tartu juhtivate inimestega. Et põhikuulajaskonna moodustavad tudengid, võiks initsiatiiv tulla just komsomolibüroolt. Ideoloogiasektor kavatseb korraldada nn. suuri infotunde, kuhu kutsutakse esinema tuntud inimesi. Ootame nende korraldamiseks ettepanekuid.

Oluline osa loengulises töös on olnud hiljuti 20-aastaseks saanud **rahvusvaheliste suhete ringil**. RSR on populaarne nii ülikoolis, Tartus kui mujal. Pidevat tööd on teinud «väike ring». Kuid «väikese ringi» tööst võtab osa vähe üliõpilasi. RSR-i tegevus peaks olema rohkem suunatud ringist väljapoole. Miks pole aga teaduskonnabürood kasutanud peaaegu üldse RSR-i lektoreid? Jätkata tuleks RSR-i päevi teaduskondades, esimene toimus keemiaosakonnas. Kas me ei alahinda poliitinfo osa? Nagu näitavad mitmed komsomolikoosolekud, malevafunktsionääride atesteerimine jm., ei orienteeru meie tudengid mitte alati sise- ja välispoliitikas. Millises vormis toimuvad poliitinformatsioonid ühel või teisel kursusel ja kes esinevad — need küsimused peab lahendama kursuse komsomolibüroo.

Uusi vorme oleme otsinud **sõjalis-patriootlikus tegevuses.** Koos eriõpetuse kateedriga toimusid võidupühale pühendatud teaduskondadevahelised viktoriinid. Uue üritusena kutsusime sõjalis-rakenduslikel aladel võistlema TPI ja TPedI võistkonnad. Lähenemas on Eesti NSV ja Tartu vabastamise ning võidu 40. aastapäeva üritused. Tõsist tööd üliõpilaste patriootlikul kasvatamisel on teinud klubi «Patrioot». Igal aastal on käinud talimatkadel paarkümmend gruppi paarisaja liikmega. Põhjalikumalt oleks vaja eelnevalt tundma õppida paikonda, kuhu sõidetakse. Samuti peaks klubi korraldama õhtuid, kus tehakse kokkuvõtteid matkarajoonides kuuldust ja nähtust. «Patrioodi» juhtkond peaks enam tähelepanu pöörama ka üliõpilaste süsteemikindlale matkatehnilisele väljaõppele ja sportlike matkade igakülgsele ettevalmistamisele.

TRÜ-s õpib peaaegu kolmekümne rahvuse esindajaid, me oleme teadussidemetes kõikide liiduvabariikidega. Märgatavat hoogu sai **internatsionaalne kasvatustöö** NSVL moodustamise 60. aastapäeva aegu. Toimusid liiduvabariikide õhtud, eesti ja vene osakondade ühisõhtud jm. Teistest rahvustest üliõpilased võtavad aktiivselt osa filmiklubi tööst, korraldatakse temaatilisi puhkeõhtuid. Hästi on oma tegevust organiseerinud vene osakondade komsomolisekretäride nõukogu, kes on oluliselt rikastanud internatsionaalse kasvatustöö vorme. Kahjuks ei saa seda öelda interklubi kohta. Tublisti on nähtud vaeva külaliste vastuvõtuga. Samas aga pole peaaegu toimunud üritusi väljaspool klubi, kahanenud on liikmeskond. Komitee arutas klubi tegevust, kuid sellest ei tehtud järeldusi. Ka komiteepoolne kontroll otsuse täitmise üle jäi väheseks.

Vähe tegelevad oma vene osakondadega filoloogia- ja matemaatikateaduskonna ning füüsikaosakonna komsomolibürood.

Tihenenud on meie komsomoliorganisatsioonide sidemed teiste liiduvabariikide kõrgkoolidega, komiteel on kujunenud head sidemed meie maa vanima kõrgkooli, Vilniuse RÜ komsomolikomiteega. Laienenud on sidemed Tšehhoslovakkia, Jugoslaavia ja Soome kõrgkoolidega. Eespool kõneldut arvestades on ilmselt õige taastada komitees **internatsionaalse kasvatustöö sektor.**

Ammutuntud tõde on: kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta. Seda silmas pidades oleme organiseerinud ülikooli komsomoli erinevate põlvkondade kohtumisi, komsomoliajaloo konverentse. Möödunud aastal seadis komitee sisse meie kõrgeima autasuna **ülikooli komsomoliorganisatsiooni teenetemedali.** Oluline koht meie organisatsiooni läbikäidud tee jäädvustamisel on mullu ilmunud ülikooli endise komsomolisekretäri professor Johannes Kalitsa raamatul «Ülikooli komsomoli neli aastakümmet». Komsomoliajaloo erinevate aspektide uurimist tuleb jätkata. Et paljugi meie ajaloost on juba läbi uuritud, siis on otstarbekas korraldada komsomoliajaloo konverentse üle aasta. Kahe päeva pärast tähistame ÜLKNÜ 65. sünnipäeva. Õnnitlen selle puhul kõiki saalis viibivaid komsomoliveterane.

(Järg 3. lk.)

● Tere, Madis! — hüüab Kabli rühm.
● Maskid võtku suvi.

Füüsikaosakonna vilistlase VÄINO POOLI fotod Varbla kokkutulekust.

ELKNÜ TRÜ ORGANISATSIOONI XXVII KONVERENTS

(Algus 2. lk.)

● **KULTUURITÖÖ**

Ülikooli komsomolikomitee on alati tähtsaks pidanud meie üliõpilaskonna **esteetilise maitse** kujundamist. On rida traditsioonilisi üritusi, näiteks rahvaste sõpruse päevad, Tartu levimuusikapäevad.

Paljudes teaduskondades on huvitavat, järeletegemist väärivat. Nii on kogu ülikoolis tuntuks saanud filoloogide ühiselamus toimuvad teatri- ja laulufestivalid, majandusteaduskonna kellade piduliku edasikeeramise pidu 31. märtsil, bioloogia-geograafiateaduskonnas liivapidu ja aprillikarneval. Ja ometi pole esinejaid kevadisel taidluskonkursil. Ilmselt ei tulene vähene osavõtt mõtte- ega tegemislaiskusest, vaid büroode vähesest organiseerimistööst. Igal aastal valime kultuuriorganisaatorid. Kuid millega nad siis tegelevad, kui ei suudeta välja tuua taidluskonkursi esinejaid? Üks põhjusi on kindlasti seegi, et enamikus teaduskondades ei toimu juba aastaid osakondade- ega kursustevahelisi konkursse. Ilmselt tuleb ka ülikooliülevaatusele leida uus, tudenglikum vorm. Samuti ei ole kõiki oma võimalusi taidluse suunamisel ära kasutanud komitee kultuurisektor koos ametiühingukomitee vastava komisjoniga.

Alles hiljuti arutasime **filmiklubi** tegevust. Klubi oli peaaegu kogu möödunud semestri varjusurmas. Nüüd on ametisse kinnitatud uus juhatus. Töö näib edenevat. Ebaõiglane oleks aga klubi tegevust ainult kritiseerida. Öeldu puudutab ju üksnes möödunud õppeaastat, varem töötati täie pingega, aastas korraldati keskmiselt 30 üritust. Esile tõstma peaks TRÜ juubeli üliõpilasürituste filmiprogrammi ja NSV Liidu paremikku kuuluvate filmide nädalat.

* * *

Meie komsomoliorganisatsiooni tegevuses on oma kindla koha võitnud **aasta suurüritused: üliõpilaspäevad, sõpruspäevad ja levimuusikapäevad,** millega oleme tähistanud ka meie maa tähtsündmusi. Eriti põhjalikku ettevalmistust aruandeperioodil nõudis *alma mater*'i suurjuubeli üliõpilasürituste programm. Suurest usaldusest, mis tõi kaasa ka suure vastutuse, kõneleb seegi, et komsomolikomitee korraldada oli keskne juubeliüritus — tõrvikutega rongkäik läbi linna ning miitingud Raadi memoriaalil ning Raekoja platsil. Kuid üliõpilasürituste õnnestumist oleks vale ainult meie teeneks lugeda. Nende ettevalmistamisest võttis osa kogu Eesti, kogu ülikoolipere. Suurt abi andis TRÜ juubeli vabariikliku organiseerimiskomitee üliõpilasürituste komisjon eesotsas ELKNÜ Keskkomitee sekretäri Donald Visnapuuga. Õnnestumisele aitasid kahtlemata kaasa needki kogemused, mis olid omandatud iga-aastastelt suurüritustelt. Ilmselt oleks vaja mõnes kursuse- või võistlustöös üldistada ja analüüsida juubeli ettevalmistamisel saadud kogemusi, et neid säilitada järgmistele tegijatele.

Suurürituste korraldamiseks on komsomolikomitee moodustanud komisjonid, kuhu kuuluvad enamasti komitee liikmed. Nii on komsomolikomitee ürituste programmi koostaja kui ka elluviija. Sellel on aga kaks negatiivset külge. Me ei ole korraldamisega hõlmanud eriti suurt üliõpilaste ringi. Samal ajal jääb tegemata üht-teist komitee liikmete põhikohustustest. Muidugi nõuavad need üritused teatavaid organisaatorlikke võimeid ja kogemusi. Väljapääs on vahest selles, et tuleb enam kaasa haarata teaduskondade aktiivi. See tooks kindlasti ka värsket verd ja uusi ideid.

Ülikool on alati olnud vaimse kultuuri kandja. Sellest lähtudes peaksime edaspidi suuremat tähelepanu pöörama **intellektuaalsete, meid harivate ürituste korraldamisele.** Need ei tohiks mingil juhul dubleerida õppeprogramme, vaid peaksid neid täiendama. Et sellised üritused tudengile huvi pakuvad, näitab aktiivne osavõtt kohtumistelt tuntud teadlastega.

On veel üks valdkond, millele juhtis tähelepanu ka ÜLKNÜ 19. kongress — need on **üritused noortele perekondadele.** Teemad peaksid pakkuma noorele perekonnale niisugust huvi, et neist võtaksid osa ka meie lastega tudengipered.

Neid ja ka kõiki teisi komsomoliüritusi on jõudumööda kajastanud komitee **pressisektor.** Peamiselt küll tänu ajalehe «TRÜ» toimetuse jõupingutustele on kahe aasta jooksul loodud pressiklubi, peaaegu kõikides teaduskondades on pressisekretärid. See on võimaldanud mitmekesistada ajalehes ilmuvaid komsomolimaterjale. Vähene on aga olnud komitee pressisektori organiseeriv osa, kes peaks kogu protsessi juhtima ja koordineerima. Seni on sektori juhataja piirdunud vaid kõige vajalikumate artiklite ja sõnumite kirjutamisega. Suurem võiks nende probleemide kajastamisel olla žurnalistikaosakonna komsomoliorganisatsiooni osa. Kahjuks pole enamik komitee liikmeidki meie ajalehes sõna võtnud. See oleks aga hea võimalus tutvustada oma sektori probleeme. Laiemalt peaks leheveergudel kajastuma komsomoliprožektori staabi tegevus.

* * *

Hiljuti tähistati meie **üliõpilasspordi** 75. aastapäeva. Tänapäeva õppeprotsessis suurenenud vaimsele pingele peab vastama ka füüsiline koormus. Mitmed komsomolibürood on seda ka arvestanud. Korraldatakse teaduskondlikke spordi-, suusa- ja vastlapäevi, matku, kursustevahelisi turniire jms. Ka komsomolikomitee on korraldanud suurürituste ajal spordivõistlusi jms. Organiseerijad peavad aga arvestama, et tudengeid tõmbab sportima vaid hästi ettevalmistatud ja igakülgselt läbimõeldud üritus. Igal rahvaspordiüritusel võiks olla mänguline element. Hea võimalus teaduskondi aktiviseerida on traditsiooniliste üleülikooliliste rahvaspordiürituste korraldada andmine erinevatele teaduskondadele.

* * *

Suurem osa üliõpilasi elab **ühis-**

Aruanne

elamutes. Pole mõtet kirjeldada seal valitsevat olukorda. Ütelda võib vaid üht: sellega ei saa rahul olla. Ühiselamuküsimustega on ülikoolis palju tegeldud. Ka komsomolikomitee on aruandeperioodil arutanud neid seitsmel korral. Vaatamata sellele on olukord paremuse poole liikunud lausa teosammul. Midagi kardinaalselt muuta on raske, kui me ei muuda oma suhtumist ühiskodusse. Millegipärast on hakanud levima arvamus, et ühiselamukoha peab kõrgkool igal juhul andma. See ei ole nii. Ühiselamukoha saab anda vaid tudengile, kes seal elada t a h a b ja o s k a b. Kas seda aga saab öelda näiteks kehakultuuritudengite kohta, kes möödunud semestril viisid minema kõik oma korruste tuletõrjevoolikud? On see tänapäeva tudenginali? Kui jah, siis ebaõnnestunud, sest selle tulemusena võib tuletõrje keelata ühiselamus elamise. Samas Leningradi mnt. 25 ühiselamus muudeti liftid individuaalseteks, takistades nende liikumist teistele korrustele. Ühiselamutes elavad ju ka komsomolibüroode liikmed. Teguviisi arutamisest üksi ei piisa. On vaja tegutsemist, aktiivset sekkumist.

Oleme vabatahtlikult paljudes teaduskondades andnud käest meile rektori käskkirjaga antud õiguse otsustada, keda majutada ühiselamusse. Komsomolibürood kardavad sekkuda neisse probleemidesse. Analüüsides ühiselamunõukogude ja teaduskondade komsomolibüroode vahelisi suhteid võib öelda, et teaduskonnabüroode osa olmeküsimuste lahendamisel on vähenenud, sest ühiselamunõukogud on tugevnenud ja lahendavad enamiku probleeme ise. See pole õige. Teaduskonnabürood peavad juhtima komsomoliorganisatsiooni kõiki tegevusvorme. Olmesektorite juhatajad peaksid olema kas majanõukogu esimehed või nende asetäitjad. Rohkem on vaja karistada korrarikkujaid. Enam tuleks kasutada ajalehte, teaduskondade seina- ja latilehti.

Korrarikkumiste arv ühiselamus väheneks ka siis, kui suudaksime seal organiseerida nõuetekohase valve. Kuidas seda ühes või teises ühiselamus teha, sellele peab vastuse leidma iga komsomolibüroo ja majanõukogu ise. Distsiplineerivat mõju avaldab seegi, kui komsomolibüroode ja majanõukogude liikmed koos komsomoli operatiivrühmaga kontrolliksid valvet ja korda ühiselamutes. Loomisel on nn. KOR-i toed, st. et ühiselamus elavad tudengid aitavad vajaduse korral tagada maja sisekorda.

Olemegi jõudnud **õiguskasvatussektori** töövaldkonda. Sektor loodi möödunud konverentsil, et juhtida ja koordineerida KOR-i ja rahvamaleva tegevust, õiguskasvatust ja -propagandat. KOR-i kuulub praegu 65 üliõpilast, enamuse moodustavad õigusteaduskonna tudengid, sinna kuulub ka keemiaosakonna ja kehakultuuriteaduskonna üliõpilasi. Teistest teaduskondadest peaaegu polegi. KOR-i põhiülesanne on aidata korda kindlustada TRÜ ühiselamutes ja linna kultuuriasutustes ning üliõpilasüritustel. TRÜ 350. juubeli pidustustel tuli KOR-i suurendada peaaegu 200 üliõpilase võrra, kellest igaüks oli väljas ligi 5 tundi. Selle tööga võib rahule jääda, kuid siiani on kesiseks jäänud ühiselamukorra parandamine. Tõsi, möödunud semestri lõpus korraldati komsomolikomitee eestvõttel terve rida reide, ent mõju oli väike.

Kunderlaste juhendamisel pole nullpunktist veel üle saadud. On küll loodud side alaealiste asjade inspektsiooniga, ent probleemi edukaks lahendamiseks on vaja keskkoolide komsomoliorganisatsioonide suuremat huvitatust. Väheseks on jäänud ka ELKNÜ Tartu Linnakomitee kooliosakonna koordineeriv osa.

Rahvamaleva töös oleme astunud sammu edasi. Ent endiselt ei suuda mitme teaduskonna rahvamalevafunktsionäärid kindlustada reididest sajaprotsendilist osavõttu. Endiselt on probleemiks rahvamaleva piletid. Sageli lähevad linnastaabis kaduma pildid või avaldused. Ilma piletita reidile minna ei saa. Rahvamalevafunktsionäärid peavad kohusetundlikumalt oma töösse suhtuma ning komsomolikomitee olema nõudlikum.

Õigus propaganda. Ühiskondlikust õigusnõuandlast ei tulnud midagi välja. Puudus klientuur, kellele nõu anda. Asendasime õigusnõuandla õigusalaste kirjutistega ajalehes «TRÜ». Algus õnnestus.

* * *

Tänavu möödub 20 aastat ajast, mil meie *alma mater*'i seinte vahel sündis **üliõpilaste ehitusmalev.** Tänaseni etendab ülikool selles tähelepanuväärivat osa. Meie tudengid moodustavad enam kui neljandiku EÜE-st. Et rühma näo määravad enamasti komandör ja komissar, siis on komitee kõige enam tähelepanu pööranud rühmafunktsionääride valikule ning nende ideelis-poliitilisele ja finantsmajanduslikule väljaõppele. TRÜ rühmad on alati täitnud ja ületanud oma tootmisülesanded, korraldanud huvitavaid üritusi.

Komitee on pidanud aga arutama ka funktsionääride personaalküsimusi. Tükiks ajaks jääb EÜE musta nimekirja Mooste rühm, kelle keskstaap keset töösuve laiali saatis. Rühma eesotsas olnud tulevased juristid said range komsomolikaristuse. Need juhtumid näitavad, et funktsionääre soovitanud teaduskonna büroo ei olnud tõsiselt läbi mõelnud, keda soovitada.

Töösuvejärgne rühmade atesteerimine näitas, et funktsionäärid, kes õppustest osa ei võtnud, pole suutelised täitma maleva dokumentatsiooni. EÜE sektoril tuleb uue malevasuve eel enam tähelepanu pöörata väljasõitvate, eriti Gagarini rühma ettevalmistamisele.

Meil on välja kujunenud esmakursuslaste suvise töötamise traditsioon. Möödunud õppeaastal töötasid 803 tudengit 3 vahetuses. Selle suve töö muutis keerulisemaks noormeeste vähesus. Et sama probleem püsib EÜE sektori ees ka järgmistel suvedel, peab tulevikus enam tähelepanu pöörama vaba aja veetmise organiseerimisele. Õigeaegsemalt peaks tööjõu vajadusest teada andma ülikool ise.

Ülikooli korrastada on Toomemägi. See on ammu teada, kuid millegipärast peame seda igal aastal teaduskonnabüroodele meelde tuletama. On ju igal teaduskonnal Toomel oma kindel territoorium ja midagi keerulist tööde organiseerimisel ei ole.

Ülikooli tudengitel on sidemed ka Eesti Õpilasmalevaga. Möödunud suvel juhtisid EÕM-i rühmi 29 TRÜ tudengit, võiks olla rohkemgi. Saavad ju paljudest meie lõpetajatest pedagoogid, kes tahestahtmata hiljem malevaga kokku puutuvad.

Töökasvatusega seoses tahaksin meelde tuletada, et ülikooli juubeliks sai korda klubi — meie komsomoli löökehitus. Klubi ehitusel äratati ellu vorm, mida võiks kasutada laupäevakute puhul edaspidigi. Need on talgud.

* * *

Kas me suudame ellu viia kõik, millest eespool juttu oli, selle määrab ära meie organisatsioonilise töö tase. Võtmerolli etendab aktiivi õpetamine. Mitmes teaduskonnas seda ei tehta. Nimetagem filoloogia-, kehakultuuri- ja matemaatikateaduskonda. Lüngad aktiivi õpetamises on jätnud oma jälje teaduskondade tegevusele. Ilmselt on vähe teinud ka komitee organisatsioonisisese töö sektor. Sektor peab koos komitee teiste sektoritega välja töötama teaduskonnaaktiivi õpetamise metoodilised materjalid, samuti õppuste näidisplaani. Sagedamini tuleks sektoril korraldada ka üleülikoolilisi aktiiviõppusi.

Enam tähelepanu peavad teaduskonnad pöörama kaadri valikule ja paigutamisele. Määrab ju meie aktiiv ära selle, kuidas oma ülesandeid suudame täita. Töö kaadriga peab olema pidev kursuste ja õpperühmade organisatsioonidest kuni ülikooli komiteeni. Valesti talitavad need teaduskonnabürood, kes sellega vaid enne aruande-valimiskoosolekuid tegelevad. Sama kehtib ka komitee mõne sektori kohta. Teaduskondade ja osakondade bürood peavad kohe õppeaasta algul alustama ka esmakursuslaste aktiivi tundmaõppimist. Pidevalt tuleb jälgida meie valitud komsomoliaktiivi edasijõudmist õppetöös. Tõsiselt peame edaspidi tegelema komsomoliaktiivi vastutuse tõstmisega talle pandud ülesannete täitmisel. Pole loomulik, et teaduskonna sekretär ei täida oma kohustusi. Õppeaasta algul ei teinud seda aga näiteks filoloogiateaduskonna sekretär Gaida Kabral. Mida siis nõuda neilt, keda ta peab juhtima?

Organisatsioonisisese töö üks näitajaid on ka liikmemaksude õigeaegne laekumine. Viimasel ajal on probleeme olnud filoloogiateaduskonna, rakendusmatemaatika vene osakonna ja teenistujate komsomoliorganisatsiooniga.

Tänane aruanne sisaldas tubli annuse kriitikat. See ei tähenda, et oleks vähe tehtud. Komitee leiab, et just sellise kriitika ja enesekriitikaga suudame tõsta meie komsomolitöö kvaliteeti, selle sisukust. Samuti ei suutnud aruanne täielikult hõlmata meie tegevuse kõiki tahke, vaid ainult peamist. Komitee loodab, et aruanne ärgitab sõna võtma ja välja pakkuma omapoolseid lahendusi.

● Hetk mullusügiseselt klubi avamiselt. Klubi sai valmis tänu paljude tudengite abile.

ELKNÜ TRÜ komitee koosseis

Vahur Glaase — õigust. III k., olmesektori juh.
Elina Grib — vene fil. II k., organisatsioonisisese töö sektori juh. aset.
Toivo Hansen — keemia V k., internats. kasvatust. sektori juh.
Ovanes Sarkisjan — spordimed. V k., sõjalis-patr. töö sektori juh.
Lii Kangru — žurn. II k., pressisektori juh.
Andi Kasak — õigust. III k., õppe- ja teadustöö asesekretär.
Vahur Keldrima — ravi V k., arstit. komsomolisekretär.
Toomas Kivimägi — õigust. III k., õiguskasvatussektori juh.
Ardo Kubjas — rakendusmat. III k., õppesektori juh.
Owe Ladva — õigust. III k., ideoloogiasektori juh.
Andrus Lauren — ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.
Ülle Lepp — organisatsioonisisese töö asesekretär.
Verni Loodmaa — kaub. ök. IV k., ideoloogilise kasvatust. asesekretär.
Margus Raud — biol. I k., šeflussektori juh.
Ants Rebane — ajaloo III k., spordisektori juh.
Heli Reinola — õigust. III k., organisatsioonisisese töö sektori juh.
Margus Rohtla — maj. küb. IV k., EÜE sektori juh.
Sergei Semenkov — spordimed. VI k., vene osakondade komsomolisekretäride nõukogu esimees.
Sulev Ulp — ravi III k., kultuurisektori juh.
Anu Unt — arvestussektori juh.
Jaan Vihrov — töökasvatuse asesekretär.

Majandusteaduskonnas asjalikult

Majandusteaduskonna 631-liikmelise komsomoliorganisatsiooni aruande- ja valimiskonverentsil rääkis büroo tööst aruandeaastal sekretär Kalev Lepik. Tähistati vääriliselt NSVL moodustamise 60. aastapäeva, toimusid ülikooli 350. juubeli pidustused, peeti mitu teaduskonna õhtut, toimusid spordipäevad, osaleti aktiivselt EÜE-s.

EÜE sektori tööst kõneles pikemalt sektori juhataja Toomas Villems: «On põhjust rahul olla. Teaduskond saavutas suvemalevatöödel esimese koha. Erilist väljatoomist väärib praegune kaubandusökonoomika II kursus. Sealt ei puudunud põhjuseta ükski üliõpilane. Ülikooli kureerida oli 3 EÜE regiooni, igas ka meie teaduskonna üliõpilasi. Rühmafunktsionääridena tegutses 13 üliõpilast. Täideti EÜE komplekteerimisplaan. 120 plaanitu asemel töötas EÜE-s 141 tudengit.»

Spordisektori juhataja Raul Koni nentis, et tänu võistkondlikele aladele tõusis teaduskond üleülikoolilisel spartakiaadil 7. kohalt neljandale.

TRÜ komsomoliorganisatsiooni esindajatena viibisid konverentsil ja esinesid asesekretär Verni Loodmaa ja EÜE sektori juhataja Margus Rohtla. Sõna võttis ka dekaan Valner Krinal.

Koosolek kulges asjalikult ja üksmeelselt. Rõhutati, et aktiivsemalt tuleb tööle panna kursuste komsomolisekretärid — korras pole veel dokumentatsioon, komsomolimaksud jms. Rohkem tähelepanu tuleb pöörata esmakursuslastele, et liitumine teaduskonna komsomolieluga toimuks kiiremini.

Komsomoliorganisatsiooni töö aruandeperioodil tunnistati rahuldavaks. Uueks komsomolisekretäriks valiti küberneetika III kursuse üliõpilane **Kaido Vestberg.** Uus büroo sai 15-liikmeline.

HELLE ÜMARIK,
teaduskonna pressisekretär,
küb. III k.

Ajalooringi väike ekskursioon

ÜTÜ ajalooringi tavakohane väikeekskursioon oli oktoobris Põhja-Viljandimaale, kus tutvuti sealsete huvipakkuvamate arheoloogilis-kultuuriliste objektidega. Uudistati Madisepäeva lahinguga seotud kohti, heliloojate Kappide sünnikohta Suure-Jaanis, Lõhavere Lembitu linnust, Mart Saare sünnikodu Hüpassaares. Olustveres huvituti peamiselt arheoloogilistest väljakaevamistest. Külastati ka C. R. Jakobsoni memoriaal-muuseumi Kurgjal. Lisaks nähtule kuuldi ringi liikmetelt sisukaid ettekandeid.

JAAN LUKAS,
ajaloo I k.

ÕPPETÖÖ

Laupäeval, 5. novembril õpimeõpetame teisipäevase ja pühapäeval, 6. novembril kolmapäevase tunniplaani järgi.

Esmaspäeval marsime ühises oktoobrirongkäigus ning teisipäeval ja kolmapäeval puhkame.

Tähelepanu! Laupäeval ja pühapäeval on kohal kõigi nende kateedrite ja allasutuste inimesed, kelle töö seondub õppetööga.

PRS

TRÜ algorganisatsiooni aruande- ja valimiskonverents toimub esmaspäeval, 31. oktoobril kl. 18 keemiahoone ringauditooriumis. Oodatud kõik asjast huvitatud.

AUTO-MOTOKABINET

vajab **sõiduõpetajat** õppeautole «Moskvitš 412» (sobib kaugõppijale). Tulla teisipäeviti kl. 15—16 ja neljapäeviti kl. 10—12 Tiigi 78—236.

FILMIKLUBIS

Teisipäeval, 1. novembril kl. 18 Vanemuise 46 **Nikita Mihhalkovi loomingu õhtu.** Filmid «Suguselts» (1981) ja «Ilma tunnistajateta» (1983). Jälgige reklaami!

KOHVIKUS

Pühap., 30. okt. disko.

Tähelepanuks «Rahva Hääle» lugejaile TRÜ-s

«Keskkoolis olin suur aktivist: komsomolitöö, muusika, tantsuring! Siis tuli paus sisse — see oli aeg, mil ülikoolis käisin. Ei tea, miks, ehk mu tollasest tagasihoidlikkusest kõigepealt, aga minuni ei jõudnud ei oma kursuse ega üleülikoolilised ettevõtmised. Komsomolitöö ka mitte. Maksin vaid liikmemaksu.

Ainult mehele läksin ülikoolis küll.

Täiselu algas taas pärast töölesuunamist. Mu oma klass! Mu õpilaste tantsuring! Meie tugev õpetajate pere. Taas olin ja olen senini täiesti rakkes, oma elemendis...»

Nii rääkis tänane teeneline õpetaja, kel täitub ülikooli lõpetamisest kakskümmend aastat.

«Oleks olnud vaja rohkem teada, mida tulevikus tarvis läheb, ja seda ka ülikoolist võtta. Mõtlen komsomolitööd, mis oleks pidanud andma suhtlemiskogemusi edaspidisekski, mõtlen klubi, huvialaringe, võimalust õppida ühiskondlike erialade teaduskonnas... Aga mulle meenub üliõpilasajast kõigepealt ühiselamu, toakaaslased, kes samuti nagu mina igavlesid. Muidugi arutasime üheskoos kõiksuguseid maailmaasju, meil sai nalja — aga see polnud see...»

Temal täitub lõpetamisest neli aastat.

Kuidas elab üliõpilane täna?

Sellele palub «Rahva Hääle» toimetus vastust teilt: tänasest kuni 4. novembrini on peahoones üleval «Rahva Hääle» postkast.

Ootame arvamusi teie elust väljaspool loenguid ja õppimist! Kas teile on selge, mida teil tulevases töös lisaks kutseoskustele veel väga vaja läheb ja kas leiate sellele omandamiseks suurkoolis võimalusi? Kas olete rahul oma komsomoligrupi tegevusega? Milline on teie enda osa komsomolielus? Milliseid jooni peaksite endas tulevast töökohta arvestades veel süvendama, mida endas arendama? Millistena kujutlete enda ja oma tulevaste ülemuste ja töökaaslaste vahelisi suhteid? Ja lõpuks — kuidas arvate, kas teie sõna sekka ütlemine on oluline üliõpilaselu kujundamisel kõrgkoolis?

Ootame teie kirjutisi!

«Rahva Hääle»
hariduse ja teaduse osakond

Superlatiiv?

23. oktoobril esines Tartu noortemajas «Sõprus» ansambel «Radar». Esimene, kella 18-ks kuulutatud kontsert jäi publiku puudumise tõttu ära, kella 21-sel oli pooltühjas saalis piinlik just kohalolijatel. Tõsi, oli pühapäev.

Peotäis grand prix'sid, *millega «Radar» Tartu levimuusikapäevadelt lahkus, ei vaja üleütlemist, kasutati (ja kasutatakse ka praegu) ju tema puhul peaasjalikult ülivõrret (vt. «TMK» nr. 9 s. a.). Passivapoolelt mainitakse sama järjekindlusega ülemäärast elektroniseeritust, omapärast(!) robotiseeritud õhkkonda, laitmatut disaini. Kui seda võib veel (etteheitena?) tunnistada, siis «steriilseks» «Radari» helipilti nimetada on küll liiast või vähemalt vara. Mingi nähtuse (eseme, isiku) steriilsus eitab juba iseenesest vitaalsust, töögijõudu, mida «Radaril» esialgu jätkub — ka siis, kui Tartust soodsat vastuvõtupinnast ei leita.*

Aasta eest «TRÜ-s» korraldatud muusikaküsitluse tulemuste peale võib vaid muiata: TRÜ tudengite meelisansambel on «In Spe»! Vaevalt viimast siiski sedavõrd «Radarile» vastandatakse, et kontsert ära põlata... Peetakse ju mõlemaid tõsise (nn. intellektuaalse) roki viljelejaiks, selle suuna eliidiks. Pigem vastandub mainitud intellektuaalsusele intellektuaalitsemine, või ka kramplik vaimsuse-mainetaotlus. Oleks aga lust tunnistada: kas meil aastal 1983 enam puhast fusion*-bändi tarvis ongi, selles on siinkirjutaja(d) lahkarvamisel (vt. mainitud «TMK»). Kellest?*

«Rock-Hotelil», kui ta ka diskopuberteedile (peaaegu) suletud TRÜ klubis mängib, publikupuudust karta ei pruugi. Hiljaaegu levitatud generaatorimäng tõi tudengitelt kaasa ka sellekohase muremõtte: hoolikamalt tuleks kontrollida pileteid tantsuõhtutel, et vältida traditsioonilist higisse lämbumist, või siis hoopis vähendada piletite müüki. Allakirjutanu sõrendused ei pretendeeri toodud väite halvustamisele, pigem olgu see kontrastiks eespool kirjutatule.

Nii et, vähem pseudovaimsust! Ja nobedat tantsujalga!

Või hoopis: elagu snobismivaba suhtumine Eesti levimuusikasse Tartus!?

In spe

PEEP PEDMANSON,
ajakirj. III k.

ÜTÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ringi loengusari

RAHVAPUU

jätkub 1. novembril kl. 18 ph. 126. Esineb fil.-kand. Anu-Reet Hausenberg Keele ja Kirjanduse Instituudist teemal «Komid ja komi keel».

KLUBIS

Laup., 29. okt. kl. 22 kesköödisko «Made in Mulkland».

Pühap., 30. okt. kl. 19.45 alpinismiõhtu. Räägitakse alpinismist Järgneb meelelahutuslik osa ja jalakeerutus. Pääsmed 1 tund enne algust klubist.

ESMAKURSUSLASTE BALL

on pühap., 6. nov. kl. 20 klubis. Pääsmete eelmüük 1.—3. nov. kl. 13—18 klubis. Tulla õpperühmade kaupa, mitte üksikult!

Sügismõtted korvpallist

Mäherdune mõju on ikkagi asjadel, mida omaks peame. Kui suureks ja heaks puhume asja, mis väljastpoolt vaadates üsna argine tundub. Aga nõnda on ja hea, et on. Õues kestab Tartu sügis.

Sisenen ülikooli spordihoonesse. Käib üks naiste kõrgliigamänge, milles ühe osalisena ka TRÜ korvpallinaiskond. Esmapilk tabab vaid kuklaid ja selgi, mulje mängust siginеb vaid kuulmise läbi. Ja ehk ongi esialgu parem, et ei näe — on aega emotsioonide jaoks. Vaatad ümberringi — on väga palju rahvast, aina tuttavad näod. Nii sugeneb sinusse suure küla tunne. Meid on palju, oleme kõik koos, oleme tänavale tulnud. See kõik kokku on kõvasti rohkem, palju tähtsam ja väärtuslikum kui kivilinnade üleolev tuimus ja üksindus.

Kivilinnast külla oli äkki naiste korvpallgi saanud. Telerist vilksatas ühel päeval ka Kaunase spordihalli tribüünide tühjus (Kaunases oli kõrgliiganaiskondade teise kuuiku turniir). Jah, mõtled, nende jaoks pole see ikkagi meeste mäng! Aastaid tagasi mõtlesime meiegi nii. Aastaid tagasi olid meilgi naiste mängude aegu tribüünid pooltühjad. Ent aeg muudab väärtusi, kannab raskuspunkte mujale. Võib isegi nii öelda, et nendel õblukestel naisteõlgadel lasub praegu kunagi nii suureks peetud Eesti spordi au. Kui kõrgeks on küll tõusnud teiste lävepakk või kui madalaks oleme jäänud ise, et juba paljalt kõrgliigasse jõudmine tundub meile saavutusena. Ent teisest küljest see ongi saavutus! Vähemalt ülikooli naiskonna enda jaoks. On ju nüüd lõpuks naiskonna pingutused kõrgliiga nimel vilja kandnud. Pealegi ei saa meil ükski teine pallimängu kollektiiv isegi sellega kiidelda, et omaks reaalseidki väljavaateid kõrgliigasse pääsemiseks.

Mis aga edasi? Kas kõrgliigasse saamine jääbki naiskonnale laeks?

Käib MÄNG. Väljakul ja meis endis. Alati ei saa tõesti seda endale tunnistada, mida silm näeb, mõistus ette aimab. Süda loodab teisiti. Käib mäng ja meie silm näeb tasavägist ja võrdset mängu, on hirmus lootus, et ehk see mäng toob peo meie tänavale. Ent kuskil on teadmine, et ega seda võitu tule. See teadmine tuleb, nähes vastaste jõudu, lausa kivimüürina ähvardavat kindlust.

Seisan rahva hulgas, üks teiste seas. Tajun ühtsust, mõistan, mille nimel siin üks ollakse. Sport on tõepoolest üks väheseid asju. (ja eks seepärast nii vajalik), mis võib meid jäägitult üheks liita. Seda saavutab ta palju kergemini kui näiteks teater või kirjandus. Sest sport on elu, mis rullub otse meie endi ees, tema dramaatika ehtne. Teatrielamuse saamiseks on tarvis paljude tingimuste kokkulangemist (hea materjal, ka suurepärane mäng jne.). Spordielamust õnnestub aga luua keskpäraselgi sportlasel. Vanad tõed. Ent ikka uued, kui oled selle ise läbi elanud, kogemuse läbi selgeks saanud.

Tuleme siis lõpuks selle mõttisklusté rägast pinnale. TRÜ naiskond kaotas kõdus kõik viis mängu ja jagab praegu viimast-eelviimast kohta. Ometi on naiskonnal teeneid. Juba kasvõi seetõttu, et kõrgliigakorvpalli jälle ka Tartus nähtud.

RAIVO LOTT

Spartakiaadivõistlused orienteerumises

Käesolev aasta on toonud ülikooli orienteerumisellu mõningast elevust. TRÜ praeguste esmakursuslaste hulgas on üsna suur hulk orienteerujaid, nende hulgas ka selliseid, kes kohe esinduskoosseisu pretendeerivad. Ülikooli spartakiaad pidigi nüüd näitama, milleks keegi suuteline on.

11. oktoobril tehti ots lahti sundvalikuga Vorbuse metsas. **Rajameister** oli 5. keskkooli 10. klassi õpilane **Margus Kesa.**

Meestel tuli arvessemineva tulemuse kirjasaamiseks läbida 6 kontrollpunkti. Kiireimaks osutus 30.03-ga **Tiit Tali** kehakultuuri IV kursuselt. Järgnevad kolm kohta kuulusid kõik arstiteaduskonna tudengitele: **Valdo Toome** (ravi VI) 34.01, **Toomas Ellervee** (ravi III) 34.12 ja **Priit Teder** (ravi II) 34.48. Esmakursuslased seekord löögile ei pääsenud. Parimana jagas **Maido Remm** (biol. I) 6.—7. kohta.

Tunduvalt teisem oli pilt naiste konkurentsis (nad pidid läbima 4 kp). Esikoha sai **Tiina Kikkas** (geograafia V) 24.39-ga, teine oli **Pille Taba** (ravi V) 25.27, järgnesid I kursuse bioloogiatudeng **Anu Järv** (27.21) ja geograafiarebane **Mari Lehtmets** (27.27).

Kokku viibis sel päeval metsas 265 ülikoolis õppijat ja õpetajat.

12. oktoobril jätkati Ropka metsas teatevõistlusega. **Rajameister Heiki Rammul** pakkus meestele välja 8,2 kilomeetrise (4,1+4,1) 16 kontrollpunktiga (8+8) raja. Rajale läinud **25 võistkonnast** tulid esimestena teatevahetusse **Maido Remm** (biol. I) ja **Toomas Mast** (KKT I). Teises vahetuses jooksid **Mart Külvik** (biol. V) ja **Indrek Ümarik** (KKT I). Samaks jäi järjekord raja lõpuni. Võitja ajaks fikseeriti 43.05, teine kaotas juba 25 sekundiga. Kolmanda aja jooksis välja **arstiteaduskonna** võistkond koosseisus **Priit Teder** (ravi II) ja **Toomas Ellervee** (ravi III). Nende aeg 45.10.

Naiste raja pikkuseks oli 6 km (3,0+3,0). Läbida tuli 14 kp (7+7). Nobedaimad olid seekord **õppejõud Milvi Kivistik** ja **Karin Alev.** Nende ajaks jäi 42.13. Nüüd tuli üsnagi suur vahe ja siis saabus finišisse **bio-geo** võistkond koosseisus **Ulvi Gerst** (I k.) ja **Anu Järv** (I k.). Neil kulus raja läbimiseks 45.03. Kolmanda kohaga olid sunnitud leppima **arstiteaduskonna** neiud **Pille Taba** ja **Katrin Ounap** (45.25).

Õhtul punkte kokku lüües selgus, et kõige kopsakama punktisaagi on kogunud **Bio-Geo** — 365,5 punkti. Edasi järgnesid **arstiteaduskond** (337 p.) ja **õppejõud** (281 p.). Neljas oli **KKT III** 259 punktiga, viies **majandusteaduskond** 125 punktiga ja kuues **spordimeditsiin** 121 punktiga.

AAVO KOKK,
ajakirj. I k.

Kuidas peatada aega

«See jääb teile koduseks ülesandeks,» ütleb õppejõud loengu lõppedes materjali kohta, mille läbitöötamiseks kulub vähemalt kolm tundi. «Laiema eruditsiooni mõttes on kasulik lugeda...» — järgneb kirjanduse loetelu, millega saaks edukalt sisustada kogu nädala õhtupoolikud. «Hea oleks, kui võtaksite osa ÜTÜ või vähemasti ainеringi tööst...» Ja nii päevast päeva, loengust loengusse. Tahame ju kõik heaks spetsialistiks saada, miks siis mitte tööd teha? Meeleolu tumestab vaid asjaolu, et suure osa ööpäevast võtavad lihtsad maised vajadused: uni, sööklajärjekord või ühiselamu gaasipliit. On karussellitunne. Viraažist väljalendamise vältimiseks tekib tahtmine peatada aeg, mida ei jätku isegi õppimiseks.

Füüsikas on olemas seaduspärasus, mille põhjal aeg aeglustub. Mulle tundub, et see valem on tuttav peale füüsikatudengite ka paljude teiste erialade üliõpilastele. Tehakse TRÜ-s ju ühiskondlikku tööd, sporti ja taidlust.

Vaba aja tegemise valemit õppisin esmakordselt tundma peahoone vestibüülis. Silmitsesin «TRÜ» lehte ja tahtmatult jäid kõrvu tulejate-minejate lausekatked. Lisaks tavapärasele «tere-terele» jäeti nägemiseni õhtul trennis, teatris, peol, kontserdil jne. Ainult üks tudeng keeldus väljumast õpingusfäärist. Diskosaalist paremaks pidas ta raamatukogu, mispeale tema sõber üllatunult pead vangutas ja ilmekalt sõrmenukkidega oimuluu pihta koputas.

OLAV VALDAS,
ajakirj. I k.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3651. MB-10523.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Ülikooli parteikonverents

TRÜ 731-liikmelise parteiorganisatsiooni esindajad pidasid oma V konverentsi kolmapäeval aulas. Sellest võtsid osa ka EKP Keskkomitee teaduse ja õppeasutuste osakonna juhataja Aili Aben, ENSV kõrg- ja keskeriharidusminister Ilmar Nuut ja EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär Indrek Toome.

Aruande kolmeaastasest tegevusest esitas parteikomitee sekretär Advig Kiris (vt. 2. lk.). Sõna võtsid delegaadid Jaan Rebane, Valeri Vassiltšenko, Valner Krinal, Andrus Lauren, Ain-Elmar Kaasik, Jakov Samodumski, Vello Peedimaa, Allan Liim, Anatoli Dovidenko, Arnold Koop ning külalised Hilda Moosberg, Ilmar Nuut ja Aili Aben.

Töö aruandeperioodil tunnistati rahuldavaks. Võeti vastu otsus.

Valiti delegaadid linna parteikonverentsile ja uus 23-liikmeline komitee, kuhu kuuluvad Mati Heinloo, Endel Hirvlaane, Ado Jaagosild, Helve Kabur, Laur Karu, Vilma Kelder, Paul Kenkmann, Advig Kiris, Arnold Koop, Toivo Kuldsepp, Jüri Kärner, Silvi Lannes, Andrus Lauren, Hillar Palamets, Olev Raju, Varje Sootak, Mart Sõrg, Agu-Tõnis Talvik, Henno Tikko, Lembit Tähepõld, Helmut Valgmaa, Paul Varul ja Valeri Vassiltšenko. Sekretäriks valiti uuesti A. Kiris.

REKTORI KÄSKKIRI

Rektor õnnitleb Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 66. aastapäeva puhul ülikooli kollektiivi saavutuste eest kutsetöös ja õpinguis. Parimate töö- ja õpingutulemuste eest

asetati foto autahvlile:

kateedrijuhatajad dotsendid Vambola Raudsepp, Kalle Nigola, prodekaan dotsent Ivar Saarniit, dotsendid Kaido Jaanson, Tiina Talvik, Artemi Vapra, Aade Liigant, Jelena Gurjeva, Ando Ots, dotsendi kt. Valter Lenk, vanemõpetajad Mall Hõrak, Vaiki Luigaleht, laborijuhatajad Arved Tammik, Jüri Tapfer, Jaan Eha, osakonnajuhatajad Salme Laar, Lilie Pung, õppelabori juhataja Tiiu Müürsepp, assistent Volli Kalm, pearaamatukoguhoidja Arvo Tering, vanempreparaator Helga Tibbin, preparaator Salme Pender, vanemlaborant Ilmar Anvelt, juhtiv insener Riina Laidvee, vaneminsener Enno Mõttus, lukksepp Aare Kiiskmann, peametroloog Ene Koitmets, tehnik Sirje Talerman, meister Raivo Kangus, riidehoidja Linda Lillemets, üliõpilased Mart Nutt, Aet Haberman, Ovanes Sarkisjan, Aimar Jugaste, Hille Eek, Ulvi Reidma, Rita Valk, Irina Matusevitš ja Ain Kabal.

Tänu pälvisid:

ajalooteaduskonnast dotsent Linda Eringson, vanemlaborandid Juta Kull, Mare Kulu, üliõpilased Marika Pahk, Pille Elmre, Mart Rootslane, Tõnu Sepp, Evelin Ihoma, Harri Mägi;

arstiteaduskonnast kateedrijuhatajad professorid Elmar Vasar, Leo Päi, professorid Märt Saarma, Salva Gulordava, dotsendid Toivo Hinrikus, Nadežda Vihm, Ela Lepp, vanemõpetaja Margareete-Helge Otter, assistendid Joel Aasav, Ruth Vasar, Aleksei Panov, Jüri Liivamägi, Anatoli Landõr, vanemlaborant Sirje Kaur, laborandid Elle Essau, Lehte Põder, Ester Lokuta, preparaator Leontine Teesalu, üliõpilased Boris Merlin, Henno Ligi, Erika Saluveer, Sirje Kivistik, Hele Plattais, Rasa Sirevičiute;

bioloogia-geograafiateaduskonnast kateedrijuhataja professor Harri Ling, dotsent Lev Vassiljev, assistent Riho Kõiveer, laborant Ester Schnur, üliõpilased Tiina Paalme, Kalev Sepp, Ivo Paalits, Jaanis Kasesalu;

filoloogiateaduskonnast kateedrijuhataja professor Harald Peep, dotsent Toivo Kuldsepp, vanemõpetajad Valve-Liivi Kingisepp, Jüri Valge, Lilia Otsmaa, Tiiu Vilimaa, Helle Vissak, Peeter Torop, Anastassia Seleznjova, Hilja Koop, Malle Laar, Saima Peiker, Ele Kaldjärv, õpetajad Irja Tiits, Ludmilla Vedina, Oleg Kostandi, Virve Tamm, vanemlaborandid Helju Rajando, Aime Jõgise, Paul Hagu, laborandid Mare Sepp, Jüri Tikk, üliõpilased Mari Kõiv, Peeter Päll, Merike Kütt, Toomas Help, Katri Kottav, Küllike Kuivari, Vadim Mitroškin, Kersti Maal, Anu Jõesaar, Eve Rohtla, Hannes Tamme, Anu Pallas, Tarmu Tammerk;

füüsika-keemiateaduskonnast vanemõpetajad Johannes Raudsepp, Hilda Teral, assistent Mihkel Pärnoja, vanemlaborant Tiina Ader, vanempreparaator Linda Rebane, preparaator Eugenia Vetka, laborant Aime Tipp, üliõpilased Raivo Stern, Einike Aaresild, Aleksander Trummal, Hugo Mändar, Mirt Tõnisson, Aleksander Pištšev, Toivo Hansen;

kehakultuuriteaduskonnast vanemõpetajad Tõnis Matsin, Helvi Prii, õpetajad Kaja Keeman, Tiina Torop, Tarmo Kajandi, vanemlaborant Marju Pedaste, laborant Irja Rentel, üliõpilased Helle Jakobson, Ulvi Teemäe, Margus Annuk, Mati Püü, Ave Torm;

majandusteaduskonnast dotsendid Sinaida Kalnin, Jaak Karu, vanemõpetajad Jüri Sepp, Heino Lindre, laborant Mare Dontsov, aspirant Riina Veiram, üliõpilased Lea Vikat, Jaak Evert, Paavo Kollom, Aivar Juurik, Tarmo Vaino, Sirje Sulp;

matemaatikateaduskonnast dotsendid Ivar Kull, Kalle Velsker, Jaan Lellep, Elts Abel, Vladimir Fljaišer, Virge Soomer, vanemõpetaja Kalev Pärna, assistent Merik Meriste, laborant Meeli Lõhmus, üliõpilased Jaan Janno, Toomas Kiho, Tatjana Bõstrova, Heli Leuska;

õigusteaduskonnast laborandid Marge Püss, Maire Ranno, üliõpilased Voldemar Salomon, Ants Kull, Vesse Võhma;

ühiskonnateaduste kateedritest dotsendid Lembit Kiik, Ülo Matjus, Paul Kenkmann, vanemõpetajad Sirje Krikk de Mateo, Hillar Padu, kabinetijuhataja Laidi Laiverik;

majandusosakonnast koristajad Hilda Säkk, Alma Unt, Liidia Lomp, Valentina Lõssakova, Aino Kets, Alma Haaviste, Victoria Rängel, kütjad Selma Pänn, Liidia Tenno, majahoidja Paul Looga, pasportist Eugenia Enno;

teadusosakonnast professorid Lembit Allikmets, Ilo Sildmäe, juhtivad insenerid Peeter Eelma, Rein Kinkar, insenerid Tamara Galuško, Juta Freiberg, Mall Kure, vaneminsener Veera Loginova, vanemteadurid Alla Jalas, Toomas Silk, Valentina Reisenbuk, osakonnajuhatajad Sirje Karis, Ernest Teetsov, masinaülem Jaan Kandimaa, vanemtehnik Nelli Kivi, peakonstruktor Mart Koka, sektorijuhataja Ülo Kährik, vanemmetoodik Marje Mets, pearaamatukoguhoidja Tiina Sepp, muuseumijuhataja Oie Utter, laborijuhataja Mart Viikmaa;

vanemtöödejuhataja jaoskonnast meister Evi Kukk, sepp Karl Märtson.

Ministri käskkiri

Kauaaegse eduka teadusliku, pedagoogilise ja ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEHM aukirjaga farmaatsiakateedri dotsenti **Boris Luike**, 50. sünnipäeval eesti keele kateedri dotsendi kt. **Jaak Peebot** ja anorgaanilise keemia kateedri dotsenti **Vello Loodmaad.**

Pikaajalise eeskujuliku töö eest said ministeeriumi aukirja seoses botaanikaaia 180. aastapäevaga direktor **Hiie Kimmel**, insener-bioloog **Valve Kivi** ja insener **Helmi Põder.**

Arstiteaduskonnast pälvisid aukirja kauaaegse eduka töö eest prof. **Leo Pokk**, dots. **Aino Paves**, assistent **Maaja Paavo** ja vanemlaborant **Aasa Raudsepp.**

* * *

Rektori käskkiri

Arstiteaduskonna päeva puhul said tubli töö ja ühiskondliku tegevuse eest TRÜ aukirja prof. **Ennu Sepp**, dotsendid **Boris Luik, Aleksander Seffer, Viiu Sillastu, Lembit Mehilane, Sulev Maramaa** ja **Ants Peetsalu**, vanemõpetaja **Luule Tanning**, assistent **Aleksei Panov** ja üliõpilased **Vahur Keldrima, Jaan Rüütmann, Ovanes Sarkisjan** ja **Eliko Musting.**

Botaanikaaia 180. aastapäeva puhul autasustati TRÜ aukirjaga pikaajalise hea töö eest meistreid **Lilli Remsujevit, Antonina Leidlat** ja **Hilja Lepikut**, endist direktorit, praegust pensionäri **Elli Lellepit** ja vanemlaborant **Hell Alapuud.** Tänu pälvisid meistrid **Aino Vaide, Leili Alaoja** ja **Nadežda Lukk**, vaneminsenerid **Jaan Kotter, Vaike Põdersoo** ja **Jaan Tänavots**, insener **Aarne Kähr** ning tehnik **Peet-Rein Klesment.**

* * *

Taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri 120. aastapäeva hea organiseerimise eest avaldati rektori käskkirjas tänu nooremteadur **Tiina Alamäele**, vanemlaborantidele **Aksel Soosaarele** ja **Ene Talpsepale** ning insener **Hele Teugjasele.**

Kohusetundliku töö eest septembrikuus TRÜ objektidel pälvisid tänu üliõpilased **Toomas Tamman, Andi Kasak, Priit Tisler, Vello Õun, Andrus Aukust, Maire Paukson, Piret Pohla, Maire Paurson, Jana Jallai** ja **Aleksandra Ivanova.**

TÄNU

Tallinna Olümpiapurjespordi Keskus avaldab suurt tänu võõrkeelte kateedri vanemõpetajale **Ester Rahule**, kes osales aktiivselt rahvusvahelise Balti regati korraldamisel.

Valgevene RÜ juures asuva Ühiskonnateaduste Õppejõudude Kvalifikatsioonitõstmise Instituut avaldab tänu NLKP ajaloo kateedri dotsendile **Inda Rajasalule** aktiivse õppe-, teaduslik-metoodilise ja ühiskondliku töö eest 1982/83. õppeaastal.

Üliõpilaspäevad 16.—20. novembrini

ELKNÜ TRÜ ja EPA komitee korraldatavad üritused algavad 17. novembri õhtul TRÜ peahoone ees toimuva miitinguga. Seejärel on tõrvikutega teatejooks EPA peahoone juurde ja asetatakse lilled V. I. Lenini mälestussamba jalamile. Üritusi tuleb palju: mälumäng, duellkõned rahvusvahelisest poliitikast, filmiprogrammid jt. Esinevad: Filharmoonia kammerkoor, «Kontor», «Mahavok», L. Väinmaa, R. Rannap, Tallinna kvartett jt.

Teavet saab stendidelt alates 14. novembrist. Kohtumiseni üliõpilaspäevadel!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

EKP TRÜ organisatsiooni V konverents

TRÜ parteiorganisatsioon töötas aruandeperioodil 3. novembril 1980 valitud 21-liikmelise komitee juhtimisel. Sekretär oli dots. Advig Kiris. Ülikooli kommunistide kolme aasta tööst saame ülevaate aruande refereeringust.

* * *

Oma igapäevatöös juhindus TRÜ parteiorganisatsioon NLKP XXVI kongressi, NLKP Keskkomitee novembri- ja juunipleenumi ning partei ja valitsuse teistest tähtsatest otsustest ja määrustest. TRÜ kollektiiv tuli väärikalt toime NSV Liidu 60. ja ülikooli 350. aastapäeva tähistamisega. Suurt abi juubeli ettevalmistamisel osutasid EKP Keskkomitee ja ENSV Ministrite Nõukogu, ning paljud teised organisatsioonid, asutused, ettevõtted. 1981. aastal autasustati TRÜ-d üleliidulise sotsialistliku võistluse võitja rändpunalipuga. Vahetult juubeli eel pälvis ülikool Rahvaste Sõpruse ordeni. Juubeliks paranes tunduvalt materiaalne baas. Kuid TRÜ vajadused pole kaugeltki rahuldatud. Kõik valminud objektid peale spordihoone olid juba varasemates ehitusplaanides ning olid aina edasi nihkunud. Praegu on veel teravalt puudus nii õppe-, teadustöö kui tootmispinnast.

TEADUSLIK-PEDAGOOGILINE KAADER

Õppe- ja teadustööpersonal koosneb 1 192 inimesest, kellest õppejõude on 775. Nende hulgas on 104 teadusdoktorit ja 468 kandidaati. Teadusliku kraadiga õppejõude arv on suurenenud, kuid seda ainult kandidaadikraadi taotlejate poolest. Teaduskonniti ja kateedriti on olukord väga erinev. Nii on näiteks kehakultuuri- ja majandusteaduskonnas vaid 2 teadusdoktorit või professorit, 85 kateedrist pole ühtegi 25 ja vaid üks on 32 kateedris. Parteikomitee on järelkasvu probleeme uurinud ja analüüsinud. Uuel komiteel tuleks välja töötada konkreetne meetmete süsteem ning aidata see ellu viia.

Parteiorganisatsiooni liikmete arv on suurenenud: 1980. a. 643, nüüd 731 kommunisti. TRÜ 15 parteiorganisatsioonist on suurim arstide oma 124 liikmega. On suurenenud ka kommunistidest õppejõudude hulk; kommuniste on varasemast rohkem teadusdoktorite seas. Vähenenud on NLKP liikmete arv teaduskandidaatide hulgas. Siin peaks loomulikku järelkasvu tulema aspirantuurist. Kuid ikka ei ole veel suurenenud kommunistidest aspirantide osakaal näiteks filoloogia- ja matemaatikateaduskonnas. Aspirantuuri parteilisus on lahutamatus seoses üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatustööga: aspirantuurikandidaate tuleb leida varakult edukate ja aktiivsete üliõpilaste seast.

Parteiorganisatsioonidel tuleks tõsisemalt tegelda ka juhtiva kaadri küsimustega, sest NLKP liikmetest juhtiva kaadri iga on suurenenud.

Kaadri valik ja paigutamine on eriti päevakorral, sest kõrgkoolides väheneb mõningal määral õppekoosseis ning vananemise tõttu jääb aktiivsest tööst paratamatult eemale vanem generatsioon.

ÕPPETÖÖ

Õppetöö parteilisele suunamisele lähenes komitee kompleksselt koos kaadri valiku, kvalifikatsiooni tõstmise jt. küsimustega. Üldistati õppedistsipliini tagamise vahendid, mille alusel töötati teaduskondades välja oma mõjutusvahendite süsteem. Kui aga seda süsteemi kontrolliti, selgus, et enamasti hoidub sellesse lülitumast õppejõud ise. Sageli ei kontrollita päevikusse kantud üliõpilaste arvu. Õppejõud loodab distsipliini tagajana näha dekaani, prodekaani, kursusejuhendajat, komsomoli. Tõsisemalt tuleb aru pärida neilt õppejõududelt, kelle loengust-seminaridest vähe osa võetakse. On ette tulnud ka õppejõudude distsiplinirikkumisi.

Tihenes koostöö komitee õppe- ja teadustöö sektori ning teaduskonnabüroode sektorite vahel. Ühtlustati teaduskondade kogemused õppetöö parteilisel suunamisel.

Sageli tuuakse madala õppeedukuse põhjuseks vastuvõetava kontingendi kehva ettevalmistust, vastutustundetut töössesuhtumist, mis oleks nagu meist olenematu ja mittemuudetav. Need on liiga mugavad põhjendused. Õppe-metoodiline töö kõrgkoolis peab arvestama üliõpilase psühholoogilist eripära. Tööd tuleb teha just selle kontingendiga, kes on vastu võetud.

Õppetöö taseme eest vastutab põhiliselt kateeder. Parteibürood pole seni mitte alati otsustavalt nõudnud kateedreilt õppetöö kvaliteedi ja üliõpilaste teadmiste hindamise kriteeriumide kontrollimist. Õppejõu loovat tööd, tema meisterlikkust peab enam arvestama ka tema ümbervalimisel ning teadusliku kutse taotlemisel.

TEADUSTÖÖ

TRÜ teaduspotentsiaal moodustub praegu 16 laborist, 5 harulaborist, ÜMPI-st ja 85 kateedrist. Oluliselt on reorganiseeritud teadusliini struktuuri. Sisemiste reservide ümberpaigutamisega loodi mitu uut allüksust, sealhulgas hiljuti ökofüsioloogia ja mikroprotsessortehnika sektorid. Teadusosakonnale anti muulu I kategooria.

Jätkus teadustemaatika kontsentreerumine, suurenes osavõtt riiklikest kompleksihtprogrammidest. Osaletakse mitmes ranvusvahelises programmis (Soome lahe reostuskaitse, tervishoiu-uuringud jt.). Suur on TRÜ teadlaste panus toitlusprogrammi täitmisel.

On kasvanud lepinguliste tööde maht. Kuigi on suurenenud lepinguliste töödest osavõtt, pole nendega haaratud veel rohkem kui pooled õppejõud ja üliõpilased. Paraku pole lepinguliste tööde mahu kasvuga kaasas käinud koosseisude suurendamise võimalus. Ebapiisavaks on jäänud tööde juurutamine, sageli tegelevad sellega ainult uurimuste autorid ise.

Pidevalt on tõusnud väitekirja esitamise ja kaitsmisega aspirantuuri lõpetajate arv. Raskusi on aga aspirantuurikohtade täitmisega, mis tõendab, et kateedrites ei tegelda süstemaatiliselt järelkasvuga. Sageli on sellest eemal kõrge kvalifikatsiooniga õppejõud. Näiteks ligi pooled professorid ei juhenda juba aastaid ühtki aspiranti. Suur on veel kaitsmata väitekirjade arv, seda mõjutab muidugi ka erialanõukogude vähesus ülikooli juures.

IDEOLOOGIATÖÖ

Ideoloogiatöös peegeldub kõige selgemini parteilise kaadri oskus läheneda inimestele, tema autoriteet, oskus valida kaadrit, töötada parteitu aktiiviga. Ideoloogilise kasvatustöö korraldamisel ja suunamisel pidas parteikomitee silmas kompleksuse nõuet ja plaanipärasust, põüdes seda enam siduda üliõpilaste igapäevase õppetöö ja õppetöövälise tegevusega.

* * *

Teaduslik-pedagoogilise kaadri põhilised ideoloogiatöö vormid on filosoofilis-metodoloogilised seminarid ja marksismi-leninismi ülikool. 1980—1983 töötas 30—36 kõrgastme seminari ligi 1000 kuulajaga aastas. Reorganiseeriti seminaride struktuur: teadus- ja osakondades on moodustatud seminari büroo. Kõik propagandistid on NLKP liikmed. Täiustunud on temaatika, mis on suundunud erialaküsimustelt tõeliselt filosoofilis-metodoloogiliste probleemide suunas. Hiljuti seminaride tööga tutvunud NSVL TA filosoofilis-metodoloogiliste seminaride nõukogu teadussekretär E. Vološin jäi tehtuga üldiselt rahule.

Keskharidusega töötajad osalevad ühiskondlik-poliitiliste teadmiste rahvaülikoolis (6 gruppi), lektooriumides ja poliitringides.

MLÜ-sse suunati aruandeaastal õppima 289 töötajat. Komplekteerimisraskusi on olnud õigus- ja majandusteaduskonnas ning teadusraamatukogus. Komitee on soovitanud ühest teadus- või osakonnast korraga suuremate gruppide õppima saatmist, nii et lähedase eriala esindajad saaksid moodustada MLÜ-s aktiivse seminarigrupi. Parteibürood peaksid enam jälgima kuulajate osavõttu.

* * *

Üliõpilastega tehtava ideoloogilise kasvatustöö alusdokumendiks on **üliõpilaste kommunistliku kasvatuse kompleksplaan.** Plaani täiustati ning selle alusel pidid oma plaani korrigeerima ka teaduskonnad. Kuid see töö on veel tegemata. Plaan tagaks kasvatusprotsessi järjepidevuse, komplekssuse, muudaks selle terviklikuks süsteemiks. Komitee püüdis aruandeperioodil enam tähelepanu osutada ideelis-poliitilisele kasvatustööle õppeprotsessis, võeti vastu otsus. Küsimuse ettevalmistamisel ilmnes, et üldiselt nähakse ideoloogilist ülesannet vaid ühiskonnateaduste ainetes, sidumata seda vastava teaduse internatsionaalset sisu esile toovate aspektidega, avamata teadusharu neid külgi, mis aitavad kaasa patriotismi kasvatamisele.

Ideelis-poliitilise kasvatustöö põhiraskus lasub kahtlemata **ühiskonnateadustel.** Ühiskonnateadlased on ära teinud suure töö. Õppetööd ilmestasid mitmesugused konkursid ja viktoriinid, tihenesid sidemed teaduskondadega. TRÜ ühiskonnateadlased on hinnatud lektorid kogu Eesti NSV-s. Rohkem tuleks neid aga esinema kutsuda ülikooli poliitpäevadele, kohtumistele.

Õppetöövälise kasvatustöö uute vormidena võib nimetada neid, mis on suunatud üliõpilaste kutsehuvi ja kutsekindluse kujundamisele. On tihenenud sidemed vilistlastega. Korraldatakse arstiteaduskonna päeva, füüsikute päevi, matemaatikapäevi, filoloogide päeva. Need üritused peavad olema mõeldud eeskätt üliõpilastele, silmas pidades kasvatustöö vajadusi.

Aruandest

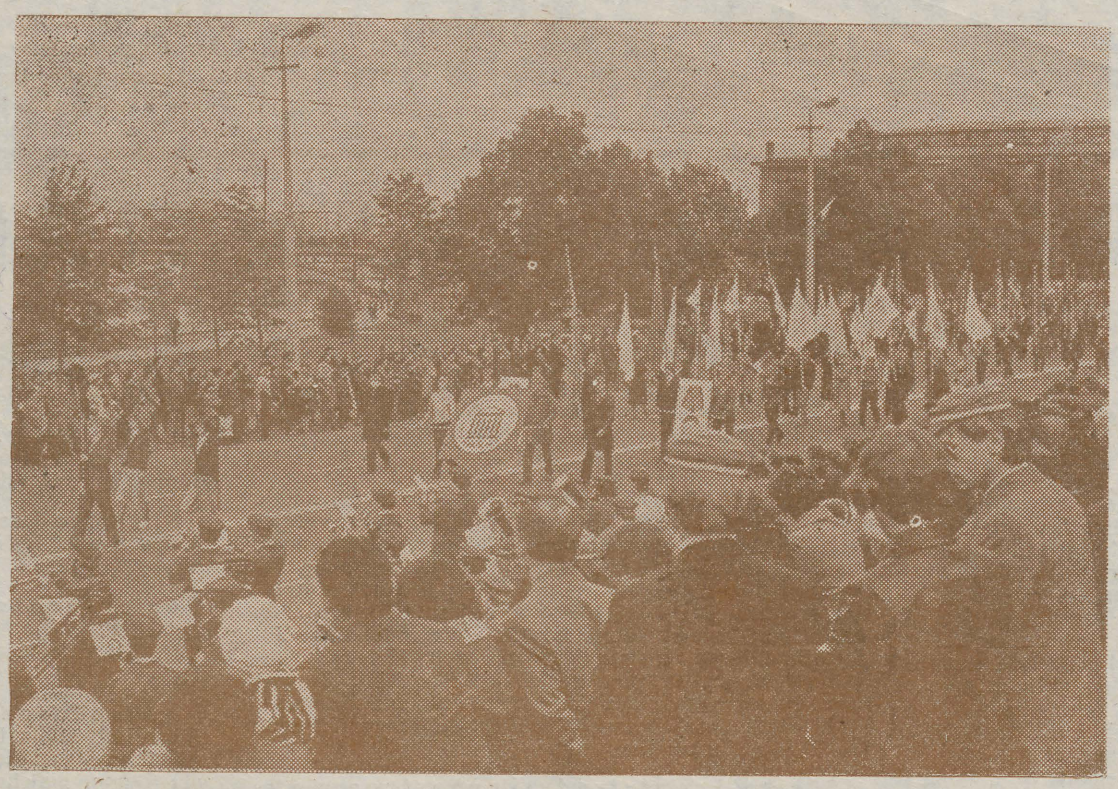

Aruandeperioodi jäid aasta tagasi toimunud *alma mater*'i juubelisündmused. Kulminatsiooniks kujunes Raadilt alanud ühine rongkäik. KALJO RAUA foto

ÜPP süsteem on põhiliselt välja kujunenud, on suurenenud nõudlikkus atesteerimisel. Täiendamiseks leidub reserve, mitte igal üliõpilasel pole veel pidevat ühiskondlik-poliitilist ülesannet.

Rahuloluks ei anna põhjust kursuste **poliitinformatsioonid**, need ei toimu veel sugugi regulaarselt. Samuti võtab vähe üliõpilasi osa üleülikoolilistest **poliitpäevadest.** Teaduskondadest on pidevamalt poliitpäevi korraldanud arsti-, majandus- ja õigusteaduskond. Uus komitee peab läbi vaatama teaduskondade poliitpäevade semestriplaani, aidates vajaduse korral esinejaid leida. See vähendaks poliitpäevade kujunemist erialapäevadeks. Esinema tuleks kutsuda rohkem partei ja riigi juhtivaid töötajaid, vähem teaduskonna erialade spetsialiste.

* * *

Komitees analüüsiti **internatsionaalset kasvatustööd** arsti-, majandus- ja matemaatikateaduskonnas. Sisukat tegevust on olnud nii neis kui teisteski teaduskondades. Ajaloolastel on laialdased sidemed ÜTÜ kaudu, bioloogid-geograafid korraldavad turiaade teistesse liiduvabariikidesse jne. Teha on veel palju. Pearõhk peab olema ühistel üritustel vene osakondadega. EÜE tööst võtab osa vähe vene rahvusest üliõpilasi. On vaja tuleuslikumat selgitus- ja organiseerimistööd.

Sõjalis-patriootiline kasvatustöö on eriti elavnenud hoogtöökuudel. On korraldatud mitmesuguseid üritusi, nagu näiteks viktoriine, sõjaajaloo seminare, võistlusi, matku jm. Suurema aktiivsusega peaksid sõjalis-patriootlike ürituste korraldamisse suhtuma komsomolibürood. Lähenemas on võidu 40., samuti Eesti NSV ja Tartu vabastamise 40. aastapäev, mis vajavad aegsat ja põhjalikku ettevalmistust.

ÜHISELAMUD

Dekanaadid ja parteibürood juhivad kasvatustööd ühiselamuis prodekaanide kaudu ning lahendavad koos nõukogu esimehe ja komandandiga enamiku küsimusi. Prodekaane aitavad kursusejuhendajad. Paremad tulemused on neis teaduskondades, kus parteibüroode ja kasvatusprodekaanide tegevus toetab üliõpilaste omavalitsust (arsti-, majandus- ja filoloogiateaduskond). Filoloogid on korraldanud huvitavaid üritusi, populaarne on «Pänterraadio».

Kasvatustöö ja olme paremat korraldamist takistab mõnevõrra ruumide halb sanitaarne olukord.

Häirivalt mõjub koordineerimatus ühiselamunõukogu, komandandi, dekanaadi, halduspprorektori ja ühiskondlike organisatsioonide vahel eriti neis ühiselamuis, kus elavad kahe teaduskona üliõpilased (Leningradi mnt. 25 ja 27, Tiigi 14).

Ühiselamuprobleeme on komitee arutanud semestris mitu korda. Otsuste elluviimine oleneb ka mitmest objektiivsest tegurist: valvurite puudumine, kasvatustöö abi vakantne koht jne. Kuid määrav on teaduskonna dekanaadi ja ühiskondlike organisatsioonide nõudlikkus ja järjekindlus, oskus kasutada üliõpilasaktiivi.

NÄITAGITATSIOON

Aktiivselt tegutses parteikomitee juures loodud näitagitatsiooni komisjon, mille esimees on H. Padu. Komisjon loodi juubeliettevalmistuste ajal ning on teinud palju tööd hiljemgi. Detsembris tunnistati TRÜ ekspositsioonid ENSV kõrgkoolide konkursil parimaks. Probleem on endiselt näitagitatsioon ühiselamuis ning korraliku näitagitatsiooni kõrge hind.

KOMSOMOL

Üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel on parteikomitee toetunud oma abilisele ja reservile komsomolile. Tihe kontakt on parteikomiteel komsomolikomiteega. Niisugust asjalikku sidet ei ole aga kõikide teaduskondade partei- ja komsomolibüroode vahel. Nõrgaks jääb komsomoli juhtimise parteiline mõju just õpperühmades, kursustel, kus aga tegelikult toimubki sisuline kasvatustöö. Sobivad komsomolitöövormid ning vajalik kontakt partei- ja komsomolibüroode vahel on majandus- ja arstiteaduskonnas. Seal on ka stabiilne õppeedukus, komsomoliaktivistid astuvad pidevalt NLKP liikmeks ning jõuavad ka komsomolikomitee tasandile. Varem esireas olnud õigusteaduskonna komsomoli parteilises juhtimises on olnud tagasiminek.

Olulise täienduse andis ülikooli komsomoliaktiivile varem ajalooteaduskond. Nüüd ei ole siit täiendust olnud, on tulnud tegelda hoopis üliõpilaste nõrga poliitilise kasvatustöö probleemidega. Teaduskonna kommunistid peavad oma kasvatustööd märksa tugevdama, kaasajastama õppetöö sisu ja korraldust vastavalt üliõpilaste maailmavaate ning kutseorientatsiooni kujundamise nõuetele..

* * *

Parteikomitee tõhustas EÜE juhtiva kaadri parteilist valikut. Kandidaadid kooskõlastati komsomolibüroode ja parteibüroodega ning kinnitati koos komsomolikomiteega personaalselt parteikomitee istungil. Kuraatorite valikul kehtestati nõue, et kuraator on samast teaduskonnast, kust rühma tuumik. Need abinõud aitasid tagada tänavusuvises malevas parema distsipliini ja töö. Kuid kaks korda rikkunud rühma vabariiklikul kokkutulekul olid just TRÜ-st. Komitee ootab partei- ja komsomolibüroodelt suuremat tähelepanu ja aktiivsemat sekkumist malevaküsimustesse. Tulevaks suveks võib prognoosida raskusi maleva komplekteerimisel. EÜE keskstaap peaks leidma rohkem võimalusi tütarlaste rühmadele, nagu on seda tehtud teistes liiduvabariikides.

* * *

Ametiühingu parteiline juhtimine on toimunud põhiliselt tema juhtivatesse organitesse valitud kommunistide kaudu. Ametiühingukomitee on oma ülesandeid täitnud tõsiselt. On suudetud parandada üliõpilasperekondade elamistingimusi seoses ülikooli töötajate, aspirantide ja üliõpilaste ühiselamu valmimisega. Avardusid klubi töötingimused. Kuid taidlusruume on meil ikka veel vähe.

Olulise töö tegid aruandeperioodil **rahvakontrolli** peagrupid ja grupid. Töö on järjepidev ja plaanipärane. Esile võib tõsta tihenenud töö- ja õppedistsipliini kontrollimist. Rahvakontrollitööga jäid rahule ka ENSV Rahvakontrollikomitee juhtivad töötajad.

Soovida on jätnud **rahvamaleva** tegevus.

Huviala-, kutseühingute ning -organisatsioonide seast väärib enam esiletõstmist **Punase Risti Seltsi organisatsioon** (esimees dots. S. Russak), kes on vabariigi kõrgkoolide hulgas juba mitmendat punku parim. Aktiivselt on tegutsenud spordiklubi (juhataja I. Valge). Häid saavutusi on tsiviilkaitses.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XXVII konverents

Eelmises lehes avaldasime ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri Andrus Laureni aruandekõne. Tänases lehes jätkame konverentsil räägitu-arutatu avaldamist: toome ära olulisemad mõtted konverentsil kõlanud 13 sõnavõtust. Siit edasi tuleb igaühel endal arutleda — nii komitee kui teaduskondade büroode liikmetel ja ka kõigil teistel komsomoliorganisatsiooni kuulujatel.

*

Ardo Kubjas (matem. III) — õppetöö.

Üliõpilase põhitegevus on teadagi õppimine. Seda saab kõige paremini hinnata sessioonitulemuste põhjal. On olemas selline seos, et eksamitel kipuvad läbi kukkuma just need, kes ei käi regulaarselt loengutel. Distsipliini parandamine ongi õppeedukuse tõstmise tähtsaim reserv.

Õppedistsipliini jälgimisel peab oma osa andma ka komsomoliorganisatsioon. Peab olema tihe side komitee ja teaduskondade büroode ning teaduskondade büroode ja kursuste vahel. Pistelise kontrolliga ei ole võimalik õppedistsipliinist ammendavat ülevaadet saada.

Võimalikud mõjutusvahendid, mida komsomoliorganisatsioon võiks rakendada, oleksid: arutelu kursusel (põhjuseta puudumisi alla 25 tunni); arutelu teaduskonna bürool (üle 25 tunni); arvamuse esitamine stipendiumikomisjonile stipendiumist ilmajätmiseks; arvamuse esitamine majutuskomisjonile ühiselamukohast ilmajätmiseks, ettepanek eksmatrikuleerimiseks.

Seni on õppedistsipliini tagamisel liiga väike õpperühma aktiivi ja rühmavanema osa. Üks puudumiste soosijaid on hooletus ja järjekindlusetus puudujate märkimisel.

*

Endla Lõhkivi (keemia IV) — ideoloogiatöö.

Poliitinformatsioonide läbiviimiseks on keemiaosakonnas leitud uus töövorm — ühisüritused RSR-ga. On täiesti loomulik, et need mööduvad elavalt ja huvitavalt. Tudeng tahab maailma asjade üle arutleda, tuleb talle, vaid selleks soodus võimalus pakkuda.

Oleks tore, kui kõikjal kujuneksid traditsiooniks pressikonverentsid; üliõpilased küsija, teaduskonna või osakonna õppejõud vastaja osas. Nii tiheneb õppijate-õpetajate side ja tudeng saaks huvitavat informatsiooni.

Ka pressisekretäride tegevus on ideoloogiatöö. Nende aktiivsus on praegu oluline seda enam, et žurnalistikaüliõpilased näikse oma kooli lehe unustanud olevat.

Ideoloogiatöö edukus on tagatud vaid siis, kui teaduskondade büroode ideoloogiasektorites tegutsevad inimesed, kes on asjast huvitatud. Komiteelt saadav abi on tõhus. Kui veel midagi soovida, siis tihedamaid sidemeid erinevate teaduskondade ideoloogiasektorite vahel, kogemuste vahetamist.

*

Aršak Simonjan (spordimed. II) — komsomollelu spordimeditsiini osakonnas.

Spordimeditsiini osakonnas õpib paljudest rahvustest noori üle kogu Nõukogude Liidu. Sellepärast on eriline tähtsus internatsionaalsel kasvatustööl. Omavahel sõbruneda aitavad osakonnas toimuvad sõprusõhtud, erinevate rahvaste õhtud jne. Võib öelda, et spordimeedikutel on alati olnud tore ühise pere tunne. Eks aita kaasa seegi, et osakonnal on oma märk ja oma embleemiga spordisärgid, mida tahetakse soovitada teistelegi osakondadele.

Tihe side on kujunenud ühiskonnateaduste kateedritega. Sealt saadakse alati värsket informatsiooni ideoloogiatööks. Siis pole ka vaja poliitinformatsioone rajada vaid ajalehtedest loetule.

*

Kalev Lepik (maj. V) — kultuuritöö.

Enamiku majandusteaduskonna kultuuriüritustest organiseerib komsomolibüroo. Edaspidi on plaanis hakata tegutsema kahasse ametiühinguga. Kavatsetakse aktivistid välja valida juba esmakursuslaste hulgast, korraldada neile pidevaid aktiiviõppusi. Sel kombel mitmekesistuks teaduskonna kultuurielu, sest korraldajate hulka tuleks pidevalt uusi inimesi ja kaoks oht langeda stampi.

Valitud mõtteid sõnavõttudest

Üldiselt on üliõpilaste vaba aeg sisustatud väga tihedalt. Ole alnuit mees ja löö kaasa! On välja kujunenud kindel kontingent, kes pidevalt üritustel osaleb. Kui igaüks nende hulgast suudaks kaasa tõmmata vähemalt ühe vähem aktiivse noormehe või neiu!

Üks konkreetne ettepanek ülikooli klubile: taidluskonkursi tähtajad antagu teada juba kevadsemestri algul. Siis saaks pikaajalisi plaane teha.

*

Jaan Mölder (arstit. III) — EÜE.

Sel aastal oli ülikoolist 14 regiooni juhti, neist 11 uued.

*

Andres Past (õigust. IV) — ideoloogiatöö.

ÜPP ja leninlik arvestus on poliitilised üritused. Leninlik arvestus viiakse läbi komisjonides, soovida jätab aga üliõpilaste endi aktiivsus. Õige oleks, kui arvestus toimuks lähtise komsomolikoosoleku vormis. Kindlasti tuleks hindamisel arvestada seda, kui kellelgi on kodus laps(ed).

Õigusteaduskond korraldab pidevalt aktiiviõppusi. On kohtutud mitmete partei- ja komsomoliveteranidega. Tänusõnad selle eest ka dekanaadile ja partei linnakomitee töötajatele.

Malevasuvest kokkuvõtete tegemisel selgus, et TRÜ kureeritavad rühmad pälvisid töö eest kõige rohkem autasusid. 8 rühma olid parimad oma ministeeriumide arvestuses.

*

ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Donald Visnapuu.

Üliõpilase poliitiline teadlikkus avaldub suhtumises oma põhitöösse — õppimisse. Eesmärk on selline: homne kõrgharidusega spetsialist olgu parem kui eilne. Kindlasti pole õppetöös mitte kõik võimalused ära kasutatud.

Torkab silma, et suures osas elatakse ühest kultuuriüritusest teiseni. Ent rohkem tuleks komsomoli-

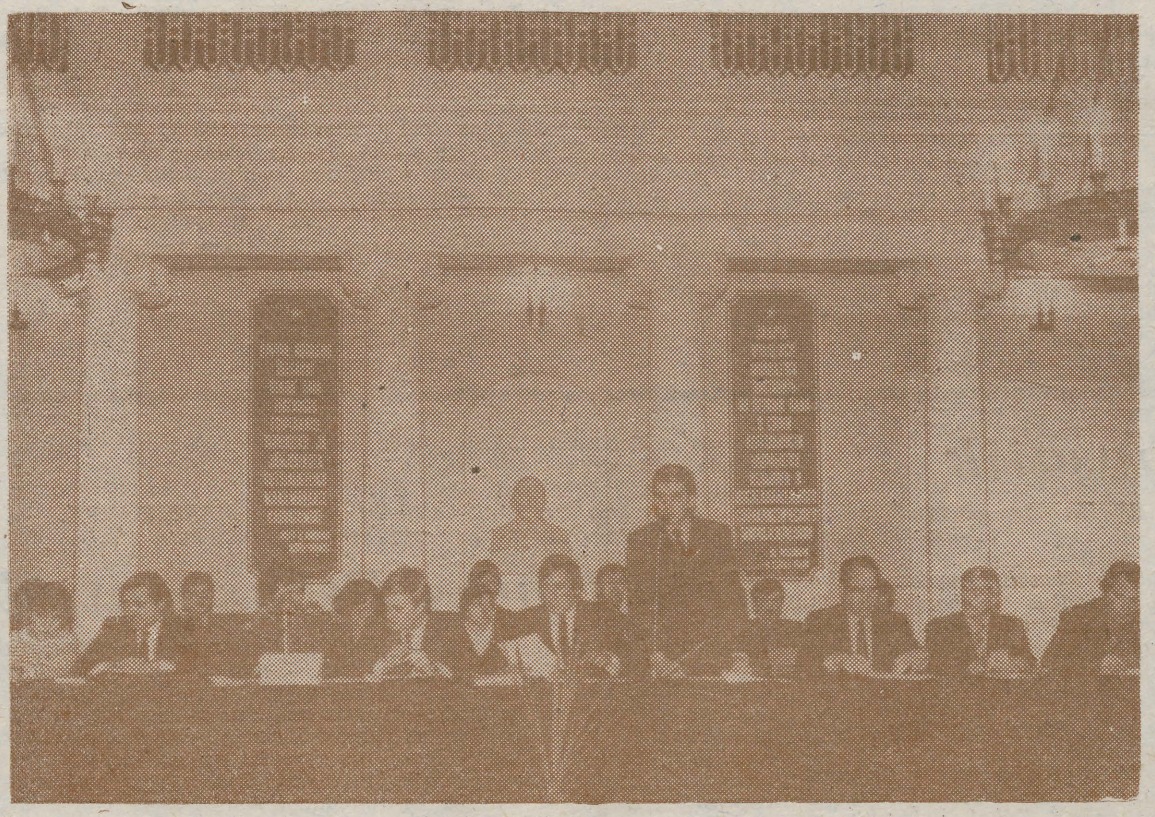

● Komsomolikonverentsi tööd juhatas 20-liikmeline tööpresiidium.

EDUARD SAKI foto

töös tähelepanu osutada ideoloogilistele üritustele.

Natuke valesti mõistame sõna «aktivist». Mitte see pole aktivist, kes igas võimalikus ettevõtmises kaasa lööb, vaid see, kes täidab kohusetundlikult komsomoliülesandeid. Peale selle peab aktivist kaasa tõmbama oma isikliku eeskujuga. Selles mõttes on häbiväärne Mooste rühma käitumine kokkutulekul. Oli ju tema eesotsas nii kõrge positsiooniga aktivist nagu ülikooli RSR-i president.

*

Ülikooli parteikomitee sekretär Advig Kiris.

Kui kursuse õppeedukus on 50% (näiteks vene filoloogia osakonnas), siis tekib tahes-tahtmata küsimus, kus oli komsomoliorganisatsioon. 100%-line õppeedukus pole muidugi kõikjal mõeldav, ent ka praegune ülikooli keskmine (92%) on suhteline — kõikumine on ju mõlemale poole.

Õppeedukuse alanemist ei tohi komsomol sündida lasta!

Kuidagi tegutsevad teaduskondade bürood, kursustel aga komsomolitööd praktiliselt ei tehta.

Ühiselamute omavalitsus tähendab nii õigusi kui kohustusi. Kui seda ei arvestata, langeb põhitöö ülikooli administratsioonile. Tekib vastastikune rahulolematus: administratsioon ei taha endale üliõpilaste tööd, tudengid aga kaebavad, et neil ei lasta midagi teha.

Aktiivsesse komsomoliellu pole eriti tõmmatud vene õppekeelega osakondi. Sellesse küsimusse peaksid tõsisemalt suhtuma teaduskondade bürood. Aktiivsem võiks olla vene osakondade kaasalöömine malevas. Maleva komplekteerimisega tuleb niikuinii raskusi (noormeeste puudus!).

Poliitpäevadest võtab tavaliselt osa üks-kaks kursust, kellel peahoones õppetöö. Vähemalt teaduskondade poliitpäevadest peaks üliõpilaste osavõtt agaram olema. Esinejaid võiks kutsuda ka kursustele.

Märkmeid tegi

INDREK LINDSALU,
žurn. IV k.

Üks malevasuve kordamineku näitajaid on malevaga seotud personaa.küsimuste arv sügisel komsomolikomitees. 1982. a. oli neid 13, 1983. a. aga 3.

Meie vaiulaps on Gagarini rühm. Raskusi on selle komplekteerimisega. Et tegemist on vabariigi esindusrühmaga, võiks tema koostamise teha kõigi Eesti kõrgkoolide ülesandeks.

Väga meeldis üliõpilastele Elva pioneerilaagris katsetatud variant, kus malev oli ühendatud praktikaga. Selliseid rühmi võiks rohkemgi olla.

*

Margus Mets (žurn. V) — ühiselamud.

Ühiselamutes on kord käest ära. Ühiselamuload kas puuduvad täiesti või siis kontrollitakse neid formaalselt. Nii ei olegi haruldased lõhkumised ja vargused. Olukord on kujunenud selliseks, et rahul pole ühiselamutes toimuvaga ei ülikooli administratsioon ega üliõpilased ise.

Mõned võimalikud meetmed:

— viia sisse tasuline valveteenistus;

— ehitada uued valvelauad, mis väljsuksele lähemal;

— töötada välja karistused valvest puudujaile.

Karistamisel tuleks rohkem praktiseerida ühiselamukohast ilmajätmist.

Parandama peaks ka olmetingimusi ühiselamutes, samuti jälgima ühiselamute vastavust sanitaarnõuetele.

*

Tatjana Mark (fil. V) — õppetöö.

Vene filoloogia osakond on õppeedukuselt mahajääjate hulgas. Neid, kes eksamite-arvestustega jänni jäävad, lohistatakse ühelt kursuselt teisele. See aga nõrgendab üliõpilaste vastutustunnet. Kellele on vaja hinnaalandusega ülikooli lõpetanud spetsialiste?

Peaaegu puudub kontroll loengutel käimise üle. Kui loengul 5—6 inimest kohal ei ole, ei panda seda tähelegi. Nii tekivad «sissemagamised», nendest aga algavad läbikukkumised eksamitel ja arvestustel.

*

Maire Milder (bio-geo IV) — pressisekretärid.

Suhteliselt uue klubina tegutseb ülikoolis pressiklubi. Selle aktiivi peavad moodustama pressisekretärid, liikmeid võiks olla aga rohkemgi.

Seni pole pressisekretäri kehakultuuri- ja matemaatikateaduskonnas!

Ajalehe «TRÜ» pressikonverentsil oli kohal 17 üliõpilast; see näitab huvit(at)ust, suhtumist oma lehte.

Edaspidi tuleb pressisekretäride tööd mitmekesistada, otsida huvitavamaid võimalusi.

*

Ain Niller (mat. IV) — matkaklubi «Patrioot».

Matkamine on ühelt poolt vaba aja sisustamine, teiselt poolt sport. Seega peab klubi sidet pidama nii komsomolikomitee kui spordiklubiga, nendega koos oma probleemid lahendama.

Üks tegur, mis klubi tegevust pisut takistab, on ajanappus. Näiteks kolmanda kategooria matk kestab 10 päeva pluss sõit matkakohta ja tagasi. Seega on raske näiteks talvevaheaega ära mahtuda. Siinkohal loodetakse mõistvasse suhtumisse ülikooli administratsiooni poolt.

Klubi juhatuse liikmed peavad leidma aega noorte liikmetega tegelemiseks. Seda on juba olnud, et juhatus viibib kõrgema kategooria matkadel sel ajal, kui nooremad istuvad omapead.

Terav on varustusprobleem, eriti suuskade ja telkide osas.

*

EÜE komissar Raimo Kägu.

Malev algab kaadrist. Selles mõttes on käesolev aasta tõesti eriline olnud (kaadrivahetus!). Tuleb meeles pidada, et iga uus juht peab oma esimesel tegevusaastal töötama vähemalt niisama hästi kui vana.

Gagarini rühmast: kas pole tore, kui selle rühma paneb kokku üks kõrgkool? Niiviisi kuulub ju ülikoolile parima kõrgkooli au — esindada vabariiki on austav. Muidugi võib olla liikmeid mujalt.

EKP TRÜ komitees

● 24. oktoobril võeti NLKP liikmeks üliõpilased **Irina Jakovleva** (maj.) ja **Jaan Mölder** (arstit.) ning inglise keele õppejõud **Hans Künka.**

● 31. oktoobri koosolekul võeti NLKP liikmekandidaatideks õigusteaduskonna üliõpilased **Andres Past** ja **Andi Kasak.**

Järgnevalt arutati TRÜ parteikonverentsil esitatavat aruannet.

Kriitiliselt, enesekriitiliselt

19. oktoobril aulas peetud õigusteaduskonna aruande- ja valimiskoosolekul esitas aruande **komsomolibüroo sekretär, V kursuse üliõpilane Aivar Pilv.** Vaadeldav periood oli rikas ühiskondlik-poliitiliselt tähtsate sündmuste poolest, mis avaldas mõju ka komsomolibüroo tööle. Sekretär analüüsis komsomolielu sektorite kaupa. Õppesektor pidas edukat võitlust põhjuseta puudujate ning läbikukkujatega. Korduvalt kutsuti neid büroo koosolekule vastust andma. Kahju, et sellest hoolimata õppeedukus siiski langes, peamiselt praeguse III kursuse pärast, kes lasi end kevadel ennekuulmatult lõdvaks. **Kursuse komsomolisekretär Sven Papp** kinnitas öeldut oma sõnavõtus ning tõi välja mõned põhjused, mis selle languse tingisid. Näiteks olid eksamiplaanid koostatud nii, et ümbertegemiseks erilist võimalust polnud. See ei ole muidugi mingi vabandus.

ÜTÜ ringide kohta ei saa öelda midagi tunnustavat. Ringide juhtimisse peaks rohkem üliõpilasi haarama, et juhendav õppejõud üksi vankrit ei veaks. Aruandeperioodil toimus ÜTÜ konverents. Kuid siingi tekkis oma probleem: arvukuse taga on formaalsus ning tõsiselt teadusega tegelevaid üliõpilasi on vähe.

Büroo tegevust iseloomustas kriitiline ja enesekriitiline töössesuhtumine. A. Pilv soovis uuele büroole sama joone jätkamist.

Õppesektori tööst rääkis Liina Lebbin (V k.). Sporditööd puudutas sektorijuhataja Veiko Tišler (V k.). Teaduskondadevaheline spartakiaad on kriteerium, mille järgi saab hinnata teaduskonna sportlikku potentsiaali. Aruandeperioodil saavutasime 5. koha, mis on ilmselt ka võimete piir, sest suuremate teaduskondadega on raske konkureerida. Veiko kurtis, et tütarlaste osavõtt sporditööst on napp. Ka talvisel spordipäeval Käärikul osales vähe tudengeid. Võistlustel oli vähe kaasaelajaid. Veiko Tišler soovis uuele spordisektori juhatajale entusiasmi, mida on tõesti vaja.

Kultuurisektori tööd tutvustas juhataja Vesse Võhma (III k.).

M. Juhkam III kursuselt filosofeeris malevateemadel. Ikka on vigu rühmafunktsionääride valikul. Komplekteerimisele tuleb enam tähelepanu pöörata.

Olmesektori juhataja V. Glaase (III k.) ütles, et ühiselamunõukogu käib koos kaks korda kuus, organiseerib valvet, tubade sanitaarkontrolli, stende, ühiselamulubasid. Soovida jätab mööbliga varustamine. Ka oleks vaja veevärgi remonti, mis on liikunud udusesse tulevikku.

Dekaan dotsent Albert Paltser hindas aruandekõne analüüsivaks ning kriitikarohkeks, kogu eelmise õppeaasta komsomolitöö aga edukaks.

Dekaan oli mures praeguse III kursuse kevadise õppeedukuse pärast. Komsomolielus on tähtsamaid küsimusi distsipliin.

Ülikooli komsomolisekretär Andrus Lauren toonitas, et komsomolibüroo tegevus olgu operatiivne. Ta selgitas Mooste rühma EÜE-st väljaheitmise põhjusi. Aktiviseerida tuleks tegevust õiguspropaganda ja õiguskasvatuse vallas. A. Lauren andis tublimatele aukirjad. Koosolek hindas komsomolibüroo tööd aruandeperioodil rahuldavaks.

Valiti uus komsomolibüroo, sekretäriks sai Andres Past IV kursuselt.

ANNE MILDER,
õigust. V k.

Andres Pärl 80

Enamik neist, kes mõnel viimasel aastakümnel ülikoolis loogikat on õppinud, on teinud seda dotsent Andres Pärli käe all ja tema kirjutatud õppevahendite abil. Paljud tunnevad teda lisaks veel kui ajaloo-keeleteaduskonna dekaani aastail 1955—1962, loogika ja psühholoogia kateedri õppejõud — kui oma kateedrijuhatajat aastail 1952—1972 ja head kolleegi praeguseni. 10. novembril saab Andres Pärl kaheksakümneaastaseks.

Ta sündis Viljandimaal Kabala vallas, lõpetas 1924 Põltsamaal reaalgümnaasiumi ja 1929 Tartus filosoofiteaduskonna. 1933 sai filosoofiamagistriks pedagoogika alal tööga «Meie keskkoolinooruri hingeelu tema õpilasajakirjandusliku loomingu järele». Avaldas raamatuid, artikleid, retsensioone mitmelt alalt — nimetame siin raamatut «Esteetika. Sissejuhatus kunstiküsimusisse» (Tartu, 1935). Oli ametnik Haridusministeeriumis. 1941—1945 Nõukogude tagalas, viimase aasta stipendiaadina Moskva ülikooli juures, kus muuhulgas tõlkis eesti keelde S. Rubinsteini «Üldpsühholoogia alused» (katkendid sellest tõlkest ilmusid ülikooli väljaandel 1970).

Aastast 1945 kuni pensionile minekuni 1978 oli Andres Pärl TRÜ õppejõud. Tema sulest on ilmunud õppevahendid «Mõisteõpetuse põhiküsimusi», «Loogika üldkursuse omandamisest», «Otsustusõpetus ühes sissejuhatusega väiteloogikasse ja formaalloogilised mõtlemisseadused». Lisaks on ta tõlkinud ja toimetanud loogika-alast kirjandust. Viimastel aastatel on dotsent Pärl uurinud loogika ajalugu meie ülikoolis XVII ja XIX sajandil. Kutsetöö kõrval on ta ikka elavalt osalenud avalikus elus.

Juubilar on harinud oma aeda sihikindlalt ja põhjalikult. Palju jõudu selleks järgnevatelgi aastatel, tervist ja rõõmu! Palju õnne suureks sünnipäevaks!

Loogika ja psühholoogia kateeder

TRÜ ÜTÜ ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEK

toimub teisip., 15. nov. kl. 18.15 keemiahoone ringauditooriumis.

ÜTÜ nõukogu koosolek on esmasp., 14. nov. kl. 18.15 ÜTÜ nõukogu ruumis.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Neljapäeval, 17. novembril k. 18 keemiahoone aud. 320 räägib Lembit Liivak 1983. a. Nobeli kirjanduslaureaadist **William Goldingust.**

Ootame kõiki huvilisi!

RSR 20

RSR on jõudnud oma tegevuse 20. verstapostini. Avakoosolek toimus 7. oktoobril 1963. Õigupoolest algas kõik juba varem: 1962. aasta sügisest tegutses komsomolikomitee juures poliitikahuviliste grupp. ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XI konverents otsustas muuta selle ülelikooliliseks ringiks.

Esimene president oli Mati Uesson, esimene avalik üritus toimus 14. oktoobril. Ülikooli kohvikus pidas ettekande «Mõningaid probleeme kaasaegsest Hiinast» Mikk Titma. Alusepanijate hulgast võiks nimetada veel Kaido Jaansonit, Jaak Kaarmat ja Toomas Alatalu. Tolleaegse noorsoo elav poliitikahuvi ning RSR-ilt pakutava info sisukus ja tudengipärane esituslaad tegid ringi kiiresti populaarseks. Esimesel tööaastal peeti 170 loengut, teemad näiteks sellised: «Must Tšombe ja valge armee», «Kas araabia sotsialism on sotsialism?», «Kuuba revolutsioon ja selle arenguetapid». Tavapärane esinemiskoht — TRÜ kohvik — hakkas peagi kitsaks jääma, tuli kolida peahoone auditooriumidesse või keemia ringauditooriumi.

Nii ringi töövormid kui ka põhiterminoloogia on kujunenud päris algaastatest. RSR-i tegevliikmed — senaatorid — käivad koos kord nädalas, nad moodustavad «väikese ringi». Mingi probleemi terviklik analüüs avalikul üritusel kannab «suure ringi» nime. Ajaproovile on vastu pidanud ka RSR-i *show*'d, mida on lavastatud küll kohtuprotsessi, küll poliitiliste debattide vormis.

RSR-i presidenditoolis on istunud **Mati Uesson** (okt. 1963—sept. 1964), **Jaak Kaarma** (sept. 1964—veebr. 1965), **Toomas Alatalu** (veebr.—sept. 1965), **Toomas Leito** (sept. 1965—okt. 1967), **Rein Ruutsoo** (okt. 1967—okt. 1969), **Jaan Sootak** (okt. 1969—okt. 1970), **Tõnu Laak** (okt. 1970—nov. 1971), **Hardo Aasmäe** (nov. 1971—nov. 1972), **Raul Mälk** (nov. 1972—okt. 1973), **Rein Toomla** (okt. 1973—sept. 1974), **Tõnu Kõrda** (sept. 1974—okt. 1975), **Viktor Kaasik** (okt. 1975—okt. 1979), **Veiko Lõhmus** (okt. 1979—veebr. 1981), **Alar Maarend** (veebr. 1981—okt. 1982), **Ain Tähiste** (alates 1982. a. oktoobrist).

Viimaste aastate tegemistest võib lisaks traditsioonilistele töövormidele nimetada veel koostööd koolinoortega, regulaarsete kontaktide taastamist Moskva Rahvusvaheliste Suhete Instituudiga.

Oma juubelit tähistame täna toimuva RSR-i konverentsiga. Tartusse tulevad kokku RSR-i ekssenaatorid. Tere tulemast!

AIN TÄHISTE,
õigusteaduskonna V k.,
RSR-i president

ELMAR HALJASTE

IN MEMORIAM

24. oktoobril lahkus meie hulgast ootamatult kaubanduslaboratooriumi kauaaegne juhataja Elmar Haljaste. Oleme kaotanud kolleegi, tarmuka töömehe, kes veel soliidses eas andis kaaluka panuse teaduskonna töösse.

Elmar Haljaste sündis 15. juulil 1913. aastal Haapsalus kooliõpetaja perekonnas. Haridusteele järgnes töö teenistujana mitmesugustes majandusasutustes. 1933. aastal asus ta õppima ülikooli majandusteaduskonda panganduse ja kindlustuse erialale, kus õpingud kestsid 1941. aastani. Samal ajal töötas E. Haljaste Tallinna Linnapangas ja Eesti Kommunaalpangas. 1941—1945 võttis E. Haljaste osa Suurest Isamaasõjast Eesti Laskurkorpuse ridades. Pärast sõda asus E. Haljaste tööle ETKVL-i süsteemi, oli 1950—1965 ETKVL Tartu Rajoonidevahelise Kaubabaasi direktori asetäitja. Töö kõrvalt õppis ta majandusteaduskonnas, mille lõpetas 1962. aastal kaubandusökonoomika erialal. 1965. aasta maist töötas E. Haljaste TRÜ kaubanduslaboratooriumi juhatajana, alustades selle rajamist ning kujundades selle aastate jooksul teaduskonna kaubandusalase teadustöö keskuseks. Tema enda uurimisteema oli tarbijate kooperatsiooni majandusajalooline tegevus. Tal oli kaalukaid ühiskondlikke ülesandeid. Elmar Haljaste oli autasustatud ordeniga «Punane Täht», medalitega ja aukirjadega.

Kadunu oli erudeeritud inimene, väga abivalmis ja tähelepanelik kolleeg, optimistliku ellusuhtumisega, väga laia huvideringiga, tal oli suur autoriteet nii teaduskonna veteranide kui noorema generatsiooni hulgas.

Helge mälestus Elmar Haljastest jääb püsivalt kolleegide ja sõprade südameisse.

Majandusteaduskond

Päntrimosaiik

Esimene öö Päntris

Tikk-takk! Tikk-takk! Tikk-takk! Vedrud kägisevad; tuleks uinuda. Kõik kuus meelt tajuvad pingsalt ümbritsevaid helisid: sammud, müdin, laulujorin, koputus, teine, ägedam. Tukk-tukk, süda taob. Kes pagan seal öösel veel sisse trügib? Rammimine.

«Kas saate minema, häbi võiks olla!»

Äge diskussioon läbi suletud ukse, neljanda kursuse sisemine päästeagitatsioon osutus viljakaks.

Ärevad unenäod, jälle sagin koridoris: varsti algab vist päev. Piilun lambiga teki all kella: pool neli. Oehh! Peaks selle hommikuni vaid vastu! Und ei tule. Millal see lutikas mind veel sööma mõtleb hakata? Vähkren kramplikus ootusärevuses. Esimesed koidukiired toovad pingete languse. Mul on hullupööra vedanud, meil isegi puuduvad need ebameeldivad «koduloomad».

Esimesed elamused

● *«Neiud, tahate maailma parimat pilti näha? Üks peika tuli pruudile tuletõrjujatega järele, ise on ta aga oma kainusega paar päeva tagasi hüvasti jätnud, ajas auto vastu seina. Tuigub ringi ega saa kuidagi masinasse sisse.»*

● *«Ma lõbus õllepruulija,*
hõissa ja hõissat»

Selline lõbusalt lärmakas meeleolu ei ole ühikas just harukordne. Kui need pidulised ka piiri pidada oskavad, ei juhtu midagi hullu, kahjuks pole see alati nii.

Päntri teine külg

Väike roheline tuba nelja voodiga. Meeldivad vaibad, linikud, lilled vaasis. Tuhat pisidetaili, mis teevad ühest ruumist hubase paiga. Väikesed nüansid suudavad elu kujundada ja kaunistada, teha ühikast midagi rohkemat kui ööbimiskoht. Kui lisandub veel soe ja mõistev suhtumine, võib ühiselamut õigusega koduks nimetada.

Niisugune on ühikaelu oma vooruste ja puudustega. Mõndagi tuleb ümber hinnata ja oma mõttemaailmas korrigeerida. Algul võib vapustavalt mõjuda usteta duširuum, rääkimata riivide puudumisest. Või tõsiasi, et ühiselamuruumidesse pääseb sisse igaüks.

Ei vaidle vastu: rangema korra puhul üht-teist teha annaks, aga kui elanikud ise üksmeelselt parema poole ei püüdlegi, siis seda paremat lihtsalt ei tule.

Päntri elu üle viriseda pole mõtet: ta vastab vist täpselt meie **ühisele** *suhtumisele.*

Telliskivid just aknast sisse ei lenda ja magamatusest kotte ka silme all ei ole. Võtkem siis asja reaalselt, ilma mustade või roosade prillideta.

MARGIT MIKK,
žurn. I k.

Reinuvader Rebase jutud

Sattus rebane džunglisse. Džungel oli häälekas ja kirev nagu džungel ikka.

Džunglielanikelt sai ta teada, et seda kutsutakse Päntriks. Erinevalt rohelistest džunglitest oli Pänter valdavalt roosa. Üllatusega kuulis reinuvader, et Päntril olla ka komandant.

Seadiski rebane sammud komandandi jutule. Et džungel suur ja võõras, aga kui siin juba olla, siis tuleks ka oma koht leida. Muidu võib kuri karjas olla.

Tuligi välja, et kõrgem silm oli rebase sinnasattumist ette arvanud ja talle pasliku kohagi valmis vaadanud. Aga oh häda! Vanemad džunglielanikud millegipärast ei tahtnud rebasega ühe pinna peal elada. Soovitati tal endale teine elupaik otsida ja tehti rumalale ruttu selgeks, et see, mis komandant räägib ja määrab, on üks asi, aga tegelik elu on hoopis teine. Veel sai rebane teada, et temale eraldatud kohal elavat partisan.

Reinuvader vaatas targast raamatust järele. «Partisani» tähenduseks oli seal «relvastatud võitleja vaenlase tagalas».

Kes on kelle vaenlane ja kus on tema vägi, sellest rebane aru ei saanud. Aga sõna «relvastatud» kinnitas reinuvaderile, et pole siin kellegi käest õigust nõuda.

Nüüd elab rebane erakas.

SULEV VALNER,
žurn. I k.

Niisugune lugu juhtus toas 106. Tudengite sõnade järgi polevat see ainuke. Võib ju küsida: miks üliõpilane ei pöördunud kursusejuhendaja, dekanaadi või komandandi poole. Igaüks ei sõanda. Pealegi kui vanemad tudengid ütlevad, et ega me ei lase sul siin nagunii elada. Ja esmakursuslane küsib: «Miks ei võiks ühe kursuse rahvas omaette tubades elada? Miks meid pannakse teistele lisaks? Halb on neil ja halb on meil.»

Mida arvab sellest loost Pälsoni 14 ühiselamunõukogu, samuti komsomolibüroo? Mida võetakse ette ühiselamureegleid rikkuvate vanemate kursuste üliõpilastega? Toimetus ootab vastust.

Teater meis endis

Sel sügisel harjutab klubis ja püüab üliõpilasteatrit elustada üpris arvukas ja kirev näiteseltskond. Taotluste kohta, mille pärast ja nimel keegi töötab, on veel vara midagi arvata. Lihtsam on rääkida konkreetsetest näitemängudest.

Praegu on loomisel trupp, millega püüame välja tuua etendust, kus tekstid on Sophokleselt, Camus'lt, Dostojevskilt, samuti Baudelaire'i ja Ristikivi luulest.

Ootame rõõmuga kõiki, kes näitemiskooliga juba algust teinud, aga ka neid, kel võib-olla varasem kokkupuude näitemänguga puudub, ent, kel huvi ja tahtmist trupiga liituda. Seda saab teha **ülikooli klubis.**

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 650. Развитие навыков говорения и проблемы контроля. Methodica. Тарту 1983. 350 экз., 120 с., 1 руб. 20 коп.

И. Грязин. Текст права. Опыт методологического анализа конкурирующих теорий). Таллин, издательство «Ээсти раамат», 1983, 800 экз., 188 с., 80 коп.

Учебно-методическое пособие по развитию речи. Для студентов 1-го курса филологического факультета. Часть I. Е. И. Гурьева, С. Б. Мельцер, А. В Селезнева. Тарту 1983, 60 экз., 160 с., 30 коп.

Sõnasõel. Uurimusi ja materjale eesti keele sõnavara alalt 6. Tartu 1983, 350 eks., 116 lk., 1 rbl.

E. Kübarsepp. Väravpall. Metoodilisi nõuandeid ründemängu õpetamiseks. Tartu 1983, 500 eks., 128 lk., 20 kop.

Abiks selgroogsete paleontoloogia õppijaile. Valik loengute illustratiivsest materjalist. Koostanud A. Rõõmusoks. Tartu 1983, 350 eks., 64 lk., 10 kop.

Juhend üliõpilastööde koostamiseks majandusteaduskonna üliõpilastele. Tartu 1983, 1500 eks., 64 lk., 10 kop.

Praktilisi töid kolloidkeemias. Teine, parandatud trükk. A. Koorits. Tartu 1983, 600 eks., 104 lk., 15 kop.

Übungen zur Grammatik der deutschen Sprache. Das Präpositionalobjekt. Tartu 1983, 300 eks., 56 lk., 10 kop.

PANE TÄHELE

OKTOOBRIPIDU

ülikooli töötajate ja üliõpilaste lastele toimub 13. nov. kl. 16 uues kohvikus (Leningradi mnt. 27). Esinevad TRÜ lasteaia mudilased. Tööotab einelaud.

FILMIKLUBI

Neljapäeval, 10. novembril kl. 18 Vanemuise 46 Marlen Hutsijevi 1961. a. valminud film «Olen kahekümneaastane». Osades V. Popov (Sergei Žuravljov), N. Gubenko (Nikolai Fokin), S. Ljubšin (Slava Kostikov), episoodis ka Andrei Tarkovski.

KLUBIS

Reedel, 4. nov. kl. 21 POP-KLUBI (diskoseriaali avaõhtu neile, kes soovivad diskoilmast midagi värsket välja õngitseda.)

* * *

Laup., 5. nov. kl. 22 kesköödisko:

— miks me kardame ning ... arstitädi,

— kas armastus on haigus,

— kes ravib kuutõbiseid,

— doktor Aibolit paugutab uksi.

* * *

NB! Kui soovid saada diskoriks, pöördu kiiremas korras TRÜ klubisse (tel. 3 52 08, 3 47 00), kust saad infot. Vabariiklik atesteerimine-tarifitseerimine on klubi diskoteegis juba 26. nov.

KOHVIKUS

Laup., 5. ja pühap., 6. nov. kl. 19 disko.

«TRÜ» 35!

22. novembril saab 35 aastat ajalehe «TRÜ» esimese numbri ilmumisest. Toimetus oleks väga tänulik kõigile neile, kel leidub fotosid endistest lehetegijatest, aktiivsemaist kaastöölistest ning üldse kõigest ajalehega seonduvast. Tahaksime neid pilte kasutada juubelistendil. Pildid anname lahkele omanikule tagasi.

FOTOVÕISTLUS «EÜE-20» LÕPPENUD

Võistluse viimaseks päevaks 1. novembriks olid fotod saabunud Meeme Utilt, Väino Poolilt, Juhan Kõdarilt, Heiki-Jaan Kaalepilt, Andres Saluperelt ja Vahur Keidrimalt. Žürii asub tööle.

NB!

Järgmine «TRÜ» ilmub 18. novembril.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3755. MB-10549.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

AB

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (1354) Reedel, 18. novembril 1983 XXXV aastakäik

ÜLKNÜ 65. aastapäevale pühendatud

Tartu Üliõpilaspäevad 1983

Студенческие дни в Тарту · Tartu Students' Days

REEDEL, 18. NOV.

kl. 16 — mälumäng TRÜ ja EPA õppejõudude ja üliõpilaste vahel EPA aulas;
kl. 18 — I filmiprogramm Vanemuise 46;
kl. 19 — I aulamuusika (R. Mets);
kl. 19.30 — ans. «Mahavoki» kontsert EPA aulas;
kl. 21 — II aulamuusika (M. Kolk);
kl. 21 — tantsuõhtu EPA klubis.

LAUPÄEVAL, 19. NOV.

kl. 13 — kõrgkoolide üliõpilasansamblite kontsert EPA aulas;
kl. 16 — II filmiprogramm (amatöörfilmid) Vanemuise 46;
kl. 18 — luuleklubi «Vile» ja J. Kaplinski «Sophokleses»;
kl. 19 — III aulamuusika (R. Rannap);
kl. 21 — tantsuõhtud TRÜ (ERKI), EPA klubis;
kl. 21.30 — IV aulamuusika (H. Rebane, J. Jürisson, T. Aav);

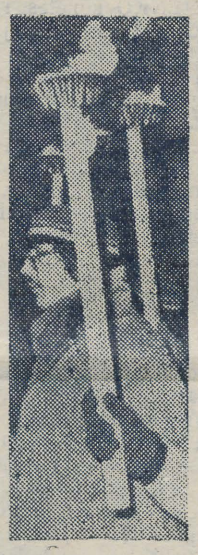

PÜHAPÄEVAL, 20. NOV.

kl. 13 — spordi*show* EPA võimlas;
kl. 16 — III filmiprogramm (ÜRKI diplomitööd) Vanemuise 46;
kl. 20 — V aulamuusika (L. Väinmaa);
kl. 21 — tantsuõhtu («Kontor») TRÜ klubis.

* * *

KUNSTIHUVILINE!

Sinu jaoks on ERKI näitused teadusraamatukogus (graafika), EPA uues majas (disain), TRÜ ajaloomuuseumis (maal), õppejõudude «Sophokleses» (karikatuur) ja TRÜ kunstikabineti maalid üliõpilaste «Sophokleses».

ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ● ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ●

Üliõpilaspäevad on käes

Nõndamoodi lumiselt on kätte tulnud need novembripäevad, mida ikka igal aastal kannatamatult oodatakse. Üliõpilaspäevad. Tudengi tavalise päeva rutiin saab rikutud, nädal aega on täis kõiksugu üritusi ja muidu siginat-saginat. Vaatamist-kuulamist peaks jätkuma kõigile. Ja mitte ainult niisama kuulata-vaadata, vaid ka ainet mõtlemiseks, ise kaasa ütlemiseks pakub programm. Milline on alma mater'i elurütm nüüd — üliõpilaspäevade ajal. Lühidalt saab öelda — kiire, ent vaataksime seda kõike lähemalt.

Peahoone fuajees otse kella all on üliõpilaspäevade kavad üles pandud. Haruldane pole pilt, et paljudel on afiššide ees paberileht ja pastats. «Kuhu sa homme lähed?», «Kas sul sinna pilet on?», «Kust pääsmeid saab?» Nõndasugune melu on peahoones praegu tavaline.

Ent lähme edasi. Trepist üles ja siis komsomolikomitee. Parajasti käimas just organiseerimiskomisjoni viimaseid koosolekuid, esimehe Verni Loodma nägu on murelik: kas ikka kõik klapib nagu vaja, kas asjad hakkavad jooksma. Arutatakse parasjagu tõrvikutega teatejooksu. Asi pannakse paika viimse detailini. Telefon! Jah, see heliseb siin praegu küll kogu aeg. Asesekretär Ülle Lepp on ametis pääsmetega. Oodatakse «Ellerheina», kes kohekohe peab saabuma. Nõnda. Ja nii tulebki kätte ürituste aeg. Kolmapäeval vestles Vanemuise tn. auditooriumis ZBI labori juhataja Toomas Sutt. Õhtul laulab «Ellerhein». Neljapäeval oli miiting ja tõrvikutega teatejooks. Üritused jätkuvad. Neis saab osaleda kuni nädala lõpuni. Ja eks selle aja kestel leia igaüks enda jaoks midagi. Nii tahaks loota.

Veel midagi: tänavusi üliõpilaspäevi organiseerivad TRÜ ja EPA koos. Ega ilmaasjata aeg-ajalt Üllar Püvit peahoones ei kohata. Samuti on organiseerijaile appi tulnud vilistlasi. Ja teadagi, mis organisaatorite püüd — et kõik õnnestuks ja hästi välja tuleks.

ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ● ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ●

Oma mammutist

Kui TRÜ ajaleht tegi ettepaneku vahendada mõtteid omaaegse ja praeguse komsomolitöö omapärast, olin tõsises raskuses. Tunnen ju praegust komsomolitöö «kööki» vähe, n.-ö. ajalehes kirjapandu ja põgusate jutuajamiste järgi. Mingi tõsisem arusaam on siiski olemas ühisest tegevusest ülikooli juubeliürituste ettevalmistamise ajast. Nägin mitmeid aktiviste, kes suhtusid oma ülesannetesse ülima hoolega. Nad olid rongkäigu tõelised läbiviijad ning peremehed.

Mõnigi asi oleks võinud muidugi paremini välja kukkuda. Niisuguse suurürituse uuesti tegemisel saaks muidugi alati midagi paremini ja teisiti teha. Põhiline oli see, et taheti teha ning vanema kolleegi toetamisel ka kenasti ära tehti. Omalt poolt veel kord aitäh kõigile, kellega koos juubelit korraldasime. (Toimetus lisab omalt poolt, et L. Karu oli juubeli keskstaabi esimees.)

* * *

Dotsent LAUR KARU, endine komsomolikomitee sekretär jätkab oma mõtteid 3. leheküljel.

«TRÜ-st» ja 35-st ka

✲ «Loen läbi peaaegu kõik tudengite kirjutatud lood. Kõige rohkem ootan oma teaduskonna artikleid,» arvab tagasihoidlikult esimese kursuse tudeng.

✲ «Miks te panete lehte juubelilugusid ja igasuguseid muid ametlikke materjale? Nende koht ei ole lehes. No kes loeb seda pikka ülevaadet, ainult vastava ala esindajad. Kus on probleemartiklid,» nõuab teise-kolmanda kursuse tudeng.

✲ «Ülikoolis on palju oma ala entusiaste, staažikaid töötajaid, veterane, kellest peaksite lehes kirjutama. Võib-olla mõistab nende töö tutvustamise kaudu meie kõigi pingutusi paremini ka praegune tudeng,» soovitab õppejõud.

Nii palju, kui on lugejaid, on ka erisuguseid arvamusi. Lehetegijad teavad seda. «Ah, et teate? Miks siis leht ei ole niisugune?» Lihtne küsida, raske vastata, raske teha. Need probleemid on kummitanud kõiki eelnevaid «TRÜ» palgalisi ja ühiskondlikke tegijaid, kummitavad praegugi. Ja miks mitte kõnelda väikese tähtpäeva, ajalehe 35. ilmumisaasta puhul just tööst endast. Jätame seekord ütlemata tervitusfraasid.

Alguses välja toodud arvamuste arvestamine, täitmine ei sõltu ainuüksi toimetuse kahest ajakirjanikust. Ühiskondlikust aktiivist? Jah, küllalt suuresti. Et iga teaduskonna tudengielu lehes kajastuks, on tegutsemas pressisekretärid. Paraku on nendegi töös paar keerulise võitu aspekti. Praktika on näidanud, et üksi, ilma asetäitjata, komsomolibüroo ja teaduskonna abita seda koormat ei vea.

Pöörame nüüd pilgu hoopis juubelijoonistusele. Need, kes «TRÜ»-d ammust ajast lugenud, tunnevad ära omaaegsed rubriigid «Oma mätta otsast», «Dixi» jt. Tänasest lehest leiavad nad ka endise komsomolisekretäri nii pildil kui tekstis. Mõndagi väärtuslikku on üle võtta varasematest lehenumbritest. Küllap saame endiste lehetegijate kogemustest kuulda ka ajalehe aastapäevaüritusel 22. novembril. Kohtumiseni!

TARTU ÜLIKOOLI EESTI JA ÜLDISE KIRJANDUSE PROFESSORI GUSTAV SUITSU 100. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosolek on laupäeval, 19. novembril kl. 12 aulas.

* * *

G. Suits eesti luules — Karl Muru;
G. Suits rahvaluule käsitlejana ja kasutajana — Eduard Laugaste;
G. Suitsu retseptsioonist Soomes — Toivo Kuldsepp;
G. Suits tekstoloogina — Peeter Olesk;
G. Suits kirjandusteoreetikuna — Harald Peep;
Mälestusi G. Suitsust — Karl Taev; Aino Undla-Põldmäe, Eduard Laugaste, Aarne Vinkel.

NB! Ülevaade Gustav Suitsu elust ja tööst ning luuletus «Kateedrist» on 5. leheküljel.

TRÜ TÄNA

● Parteikonverentsil sõna võetud probleemidest — 2. lk.
● EÜE: konverents, suve parimad, fotovõistlus — 3. lk.
● TRÜ-s on 87 ÜTÜ ringi. ÜTÜ konverentsist — 4. lk.
● Gustav Suits 100 — 5. lk.
● On raamatukogukuu — 6. k.

Oktoobriaktusele

kogunesime aulasse 4. novembril. Pidulikkusele häälestasid ülikooli lipu sissetoomine, hümnid. Nagu meie tähtsamate sündmuste puhul kombeks saanud, asetati selgi korral lilled Suures Isamaasõjas langenud TRÜ üliõpilaste ja töötajate mälestustahvli ette. Aktuse avas rektor professor Arnold Koop. Pidupäevakõne esitas NLKP ajaloo kateedri juhataja professor Johannes Kalits. Ta meenutas meie riigi asumist sotsialismiteele, algusaastate raskusi, sõjapäevi, taastamisaega, kõneles tänapäeva keerulisest rahvusvahelisest olukorrast. Eriline rõhk oli praegu kõige tähtsamal — rahu teemal.

Rektor Arnold Koop ja ametiühingukomitee esimees Helve Kabur andsid ülikooli teenekamaile kätte Tööveterani medali. Õppeosakonna juhataja Mati Salundi tegi teatavaks ENSV KKEH ministri oktoobrikäskkirja. Selles avaldati kiitust dotsentidele Reet Kasikule ja Tiiu Tammperele, vanemõpetaja Kiira Allikmetsale ja töölisele Kalju Kreosele.

Päevakohased laulud kõlasid ülikooli kammerkoorilt.

EKP TRÜ komitees

14. oktoobri koosolekul:

● **arutati organisatsioonilisi küsimusi.** Komitee ideoloogiasektori juhatajaks valiti eesti kirjanduse kateedri dotsent Toivo Kuldsepp, õppe- ja teadustöö sektori juhatajaks tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri juhataja, professor Vilma Kelder ning organisatsioonilise töö sektori juhatajaks voimlemise kateedri juhataja dotsent Helmut Valgmaa;

● **kuulati ühiskondlike erialade teaduskonna (ÜET) dekaani dots. Silva Lepiku** ülevaadet viimaste aastate tegevusest. Praegu töötab ÜET-s 10 osakonda, õpitakse 25 erialal (vt. ka «TRÜ» nr. 25, 30. sept.). Osavoturonkeimad ja populaarsemad on looduskaitse ja kodundusringid. Huvi on suurenenud matkaerialade vastu. Paremini peaks siiski korraldama lektorite ettevalmistamine. Selle pole lõpetajaid tulnud kultstikabinetist, kus valmistatakse ette kunstnik-dekoraatoreid. Tänavu kevadel sai lõputunnistuse 1362 üliõpilast. Seni on soovida jätnud informatsiooni saamine opitavatest erialadest, üksikud kuulutusi ei panda alati tähele ei ajalehes ega teadetetahvlil. Leiti, et oleks vajalik ammendav brošüür, alaline stend näiteks klubis ja füüsikahoones, plakat. Samuti tuleb ette valmistada rohkem metoodilist materjali nii üliõpilaste kui külaliste jaoks. TRÜ on korraldanud mitu tutvustuspäeva teistele kõrgkoolidele (looduskaitses, kodunduses). Kokkuvõtlikult võib öelda, et viimastel aastatel on ÜET töö hoogustunud.

● **kinnitati tsiviilkaitse tööplaan.**

Kääriku la-la-83

Oktoobrikuu viimase nädalavahetuse veetis TRÜ Akadeemiline Naiskoor Käärikul LAuluLAagris. Üle 100 kooriliikme ja noorlaulja õppis uusi laule dirigentide Vaike Uibopuu ja Ene Ahvena ning muusikakooli diplomandide Kalli Lindami ja Merle Kanguri käe all. Mõne lauluga astuti publiku ette juba üliõpilaspäevadel. Sügisest peale harjutatud lauludega tuli noortel käia «luukambris», st. laulda need kvarteti või oktetina dirigendile ette. Kuulajate arvamus: järelkasv on tubli.

Peale põhitöö jõuti veel osaleda laupäevakul, kohtuda psühholoog Aleksander Pulveriga, sportida, teha retk sügisesse loodusse.

Laupäevaõhtu sisustasid kaks tähtsat sündmust: noorte lauljate rebasekslöömine ja häälerühmadevaheline taidluskonkurss «Hei hoogul», mis oli pühendatud ÜLKNÜ 65. aastapäevale. Kõigis neljas taidluskonkursi kavas oli nimetatud tähtpäeva silmas peetud. Noored lauljad võtsid teadmiseks TRÜ akadeemilise naiskoori laulja 10 käsku ja said endale lauluemad, vähemalt 2-aastase kooristaažiga lauljad, kes aitavad neil kiiresti kooriga kohaneda.

Enne kojusõitu vaadati üle välklehed, jagati välja diplomid ja auhinnad ning maeti «rebasekarvad» koos vastava ürikuga tavakohaselt Kääriku mulda.

LEENI UBA

EKP TRÜ organisatsiooni V konverents

Konverents toimus 2. novembril. Aruande kolmeaastasest tööst esitas parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris. Seda võisime lugeda eelmisest lehest. Täna refereerime sõnavõtte. Konverentsil valiti uus, 23-liikmeline komitee: Mati Heinloo, Endel Hirvlaane, Ado Jaagosild, Helve Kabur, Laur Karu, Vilma Kelder, Paul Kenkmann, Advig Kiris, Arnold Koop, Toivo Kuldsepp, Jüri Kärner, Silvi Lannes, Andrus Lauren, Hillar Palamets, Olev Raju, Varje Sootak, Mart Sõrg, Agu-Tõnis Talvik, Henno Tikko, Lembit Tähepõld, Helmut Valgmaa, Paul Varul ja Valeri Vassiltšenko. Komitee valis sekretäriks tagasi Advig Kirise, ideoloogitöö asetäitjaks sai Paul Kenkmann, organiseerimistöö asetäitjaks Silvi Lannes ja rahvakontrolli asetäitjaks Lembit Tähepõld.

* * *

Õppetöö

Esimesena sõna võtnud **filosoofiakateedri juhataja professor JAAN REBANE** alustas ühiskonnateadlaste kaadrist. Praegu õpetab ülikoolis 57 ühiskonnateadlasest õppejõudu, kelle seas on 10 teadusdoktorit ja 32 kandidaati. See on küllaltki kõrge kvalifikatsiooniga kaader. Kümne aasta jooksul jouavad aga ligi pooled neist pensionile. Doktorite juurdekasv on kulgenud praegu hästi. Aruandeperioodil kaitsesid väitekirja Jüri Ant, Feliks Kinkar, peatselt peaksid selleni jõudma ka Andrus Pork, Eero Loone jt. On oodata uusi teaduskandidaategi. Probleemiks on aga noorte õppejõudude juurdetulek, nende tase. Kui neid olekski votta, pole praegu nende jaoks vabu kohti.

Ühiskonnateadlased õpetavad kõikide teaduskondade üliõpilasi. Töö raskendab kontingendi ebaühtlus. On ju näiteks füusika-keemiateaduskonnas nii «tippe» kui jareikonkursiga sisseastunuid. Kes on aga kehv ühiskonnateadustes, on kehv teisteski ainetes, usutav, et ühe erialeski. Sõnavõtja arvamus on: «Pole mõtet neid vedada kursuselt kursusele.»

Palju tähelepanu ühiskonnateadustele pooratl NLKP Keskkomitee juunipleenumil. TRÜ ühiskonnateadlased on need suunised oma tegevussuniks seadnud. Ühiskonnateaduste kateedrite töotajail on oma nõukogu ja parteibüroo. Ehl pole ju näiteks oma dekanaati, lausa oma ühiõpiaskonda. Kommunistidegi koormatus on ebaühtlane. Ilmselt oleks otstarbekas, kui ühiskonnateadlastest kommunistid saaksid osaleda rohkem ka teaduskondade kasvatustöös. Intensiivsem võiks sõnavõtja arvates olla parteigruppide töo.

Füüsikaosakonna dotsent VALERI VASSILTŠENKO puudis välja tuua vene õppekeelega osakondade üliõpilaste õppeedukuse languse põhjusi. Nähtavasti on üks põhjus nende kohanemises uue keskkonnaga. Kas me oleme ise teinud alati kõik selleks, et teisest riigivabariigist tulnud noor tunneks end nagu kodus, saaks aru meist ja meie temast. «Jälgisin mõne aja peahoones olevaid kuulutusi. Informatsioon on ainult eesti keeles.» Edukamaid tuleks enam kaasa tõmmata ka teadusse, füüsikaosakonnas peetakse seda silmas.

V. Vassiltšenko tegi ettepaneku pöörduda ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi poole vene keeles õppinud füüsikute töölesuunamise asjus. Kui eesti osakonna lõpetanud füüsikute järele on suur nõudmine, siis vene osakonna omadele ei jätku kohti.

Ideoloogiatöö

Majandusteaduskonna dekaan dotsent VALNER KRINAL tutvustas TRÜ lektorite tegevust. Tänavu üheksa kuu jooksul on ühingus «Teadus» esinenud 610 TRÜ lektorit 2876 loenguga. Nende hulgas on 42 üliõpilast, kahjuks mitte veel eriti tuntuks saanud lektorit.

Ülikooli juubeli eel toimusid paljudes linnades ja rajoonides ülikooli e. teaduse päevad. Niisuguseid esinemisi taheti näha edaspidigi. Kevadel esinesid TRÜ lektorid ühiselt Pärnu ja Rakvere rajoonis. Kohtumistel oleks hea võimalus tutvustada keskkooliõpilastele ka ülikoolis õppimist.

V. Krinal puudutas ka oma teaduskonna probleeme, mis on tegelikult tuttavad teistelegi. Kas pole sageli nii, et vastutus jaotub mitmele lülile, kuid otseselt keegi probleemiga ei tegele? Lõppotsuse täideviimiseks suunatakse küsimus aina altpoolt üles tippjuhini välja. Konkreetne näide: 15. oktoobril soitis majandusteaduskonna üliõpilane Jõgeval ilma piletita. Dekaan sai sellest teada 2. novembril. Kohapeal oleks saadud ka ise midagi ette võtta, pealegi vahetult parast korrarikkumise ilmsiks tulekut. Asjaajamise kohmakus ning ajaline distants ei tule kasuks.

Palju on räägitud ja räägitakse arvatavasti edaspidigi üliopilaste omavalitsusest. Praegu on vist õigem sõna «omavalitsus» koguni mitte kasutada, sest tegelikkuses seda ei ole ning nooremad üliõpilased pole sellest kuulnudki. V. Krinal arvas, et sageli võtame ise üliõpilastelt vastutuse ning kurdame, et nad on passiivsed. Peaksime aga andma näiteks ühiselamunõukogu otsustada ühiselamust väljaheitmise, ettepanekute tegemise, stipendiumi määramise suntes jm.

Komsomoliteemat jätkas **komsomolikomitee sekretär ANDRUS LAUREN.** Ta peatus lühidalt nädal varem toimunud komsomolikonverentsil ning jätkas seal arutusel olnut. «Ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö efektiivsus ja sisukus sõltuvad eeskätt sellest, kuidas tootavad kursuste, osakondade ja teaduskondade komsomoliorganisatsioonid. Me oleme mures teaduskonnaüliõ töö parast. Esmajoones tuleb siin nimetada filoloogia-, matemaatika ja kenakultuuriteaduskonda. Ka komsomolikomitee ei ole kasutanud kõiki oma mojutusvanendeid. Kuid kogemused näitavad, et kus komsomoliorganisatsioon teeb oma tood igapaevases kokkupuutes, käsikaes parteiorganisatsiooniga, seal lahendatakse ka komsomoli ees seisvaid ülesandeid paremini.» Peab ju parteiorganisatsioon olema komsomoli opetaja ja suunaja. Muidugi ei tähenda see, et kommunistlike noorte eest tuleks midagi ära teha. Küsimus seisneb toetamises, abistamises, pidevas huvis komsomoli tegevuse vastu. Motlema peaks panema niisugunegi fakt: kui paljud dekaanid, prodekaanid voi parteisekretarid viibisid komsomolikonverentsil? A. Lauren pani saanis tahele ainult ajaloo-, majandus-, matemaatika- ja oigusteaduskonna ning keemiaosakonna esindajaid. Ehamvahem nitsamasugune pilt on aruande-valimiskoosolekuil.

Möödunud aastal tostis komsomolikomitee noudlikkust ja printsipiaalsust EÜE regioomi- ja rühmafunktsionääride kaadri valikul ja paigutamisel, ideelis-poliitilisel väljaõppel. Valitud töövormid õigustasid end. Kevadine atesteerimine tahetakse teha senisest veelgi kahe nädala võrra varem, jätkatakse ka sügisest atesteerimist. Tunduvalt rohkem püütakse EÜE-sse haarata teistest rahvustest tudengeid.

Võimalikult vara tuleb paika panna ka kuraatorid. Nii vara, et rühma juhtkond saaks juhendajaga arutada oma tööplaani ning atribuutikakavandeid, võib-olla läheb tema abi tarvis ka rühma komplekteerimisel. Igati on õigustanud kuraatorite määramine samast teaduskonnast, kust on rühma tuumik. Komsomolikomitee soovib omalt poolt, et malevasuve kokkuvõtteid tehtaks teaduskondade partei- ja komsomolibüroode ühiskoosolekul. Mõistagi peaksid sellest osa võtma ka kuraatorid.

Sõjanduse kateedri õppejõud JAKOV SAMODUMSKI tutvustas sõjalis-patriootilist tööd, mis moodustab ühe suure osa kateedri tegevusest. Paraku ei leia kateeder alati abistajaid ja kaasalööjaid teaduskondadest, samuti komsomolikomiteest.

Ajalooteaduskonna dekaan dotsent ALLAN LIIM kõneles üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatustöö tõhustamisest. On tihenenud üliõpilaste ja õppejõudude kontaktid, tegeldud varasemast rohkem kutseorientatsiooniga, tugevdatud sidemeid komsomoliorganisatsiooniga.

Teaduskonna üliõpilased ja õppejõud täitsid vastutusrikkaid ülesandeid juubeli ajal. On kavandatud üritusteplaan järgmiseks suuremaks sundmuseks, võidu 40. aastapäevaks. Plaanis sisalduvad kohtumised sõjaveteranidega ning nende mälestuste kogumine, temaatiline õhtu «Tartu linn ja ülikool Suure Isamaasõja aastail», vastavad ettekanded ÜTÜ ajalooringis ning üliõpilaste populaarteaduslikud loengud koolides, asutustes ja ettevõtteis jm.

Tsiviilkaitse staabi ülem ANATOLI DOVIDENKO kõneles TRÜ tsiviilkaitsetöö saavutustest ja ülesannetest.

Ülikooli parteiorganisatsiooni vanim liige, endine õppejõud professor **HILDA MOOSBERG** meenutas omaaegset tööleasumist TRÜ-s 1945. aastal ning rääkis ideoloogiatöö kogemustest. Ta rõhutas eriti individuaalset tööd üliõpilastega: olla rohkem noorte keskel, mõista neid, teha tööd ühiselt.

* * *

Majandus

Arstiteaduskonna materiaal-tehnilisest baasist kõneles **professor AIN-ELMAR KAASIK.** Paljud õppehooned ja -ruumid on vananenud nüüdisaegse õppetöö tarvis. Täiesti amortiseerunud on morfoloogiliste ainete kateedri ruumid. Teaduskonna parteibüroo nimel pöördus A.-E. Kaasik palvega uue komitee poole toetuse saamiseks.

Terviklikku pildi ülikooli majandusküsimustest andis **haldusprorektor VELLO PEEDIMAA.** Peale arstiteaduskonna hoonete on teisigi eelmisel sajandil ehitatuid muutunud voi muutumas kasutamiskõlbmatuks. Niisugused on botaanikaaia hooned ja moned teisedki. On muutunud ka hoonete funktsioonid, see tähendab aga suuri ümberehitusi ning kulukat remonti. Aastane remondiplaan on 680 000 rubla, sellest teeb TRÜ ehitusjaoskond ligi 400 000 rubla eest. Kogu ehitus- ja remonditööd takistab vanemtöödejuhataja jaoskonna äärmiselt vilets baas. Juba ainuüksi olemasoleva sanitamiseks peaks aastane remondiplaan voimaldama teha tööd miljoni rubla eest. Ebapiisavad on materjalivondid, raskusi on ka eraldatud fondi kättesaamisega. Pidevalt on puudus vesiemulsioonvärvidest, klaasist, tsemendist, mineraalvatist jm.

Kapitaalremonditööd on ulatuslikud, kuid viimasel ajal ei ole leida projekteerijat. Linnas on palju amortiseerunud hooneid, tegeldakse nendega ning projektorganisatsioonide maht on piiratud.

1986—90. aasta plaani projektis on Lätte t. ühiskonnateaduste hoone, botaanikaaia II järk, õppe-tootmisbaas. Käigus on ettepanek morfoloogiakorpuse ehitamiseks. Mitme teaduskonna, eeskätt bioloogia-geograafiateaduskonna olukorda peaks leevendama Tartu meditsiinikooli Pälsoni 32 hoone ülikooli käsutusse andmine. Vastavalt riiklikule plaanile on uue ühiselamu ehitamine Nooruse tänavasse ette nähtud 1985. aastal.

Ühest küljest on meil puudus paljudest vajalikest hoonetest, ruumidest, ka mööblist. Teisest küljest ei osata või ei tahetagi alati olemasolevaga ringi käia mõistlikult. Millal näiteks kritseldab tudeng auditooriumilauale? Kas loengu vaheajal või loengu ajal? Vaheajal vahest mitte. Jarelikult loengul. Kas tõesti ei võiks seda õppejõud tähele panna, veel enam, oma sõna sekka oelda?

REKTOR PROFESSOR ARNOLD KOOP peatus lühidalt TRÜ viimaste aastate saavutustel ja edaspidistel ülesannetel. Edasiminek on olnud tunduv. TRÜ on näiteks üks esimesi 70 juhtiva kõrgkooli hulgas, kelle teadusosakonnale anti 1 kategooria. Suur on meie teaduslik potentsiaal, seda näitab ka osavõtt sihtprogrammidest. Edukad on olnud üliõpilasteadurid. Võrreldes liidu teiste kõrgkoolidega on meil küllaltki arvukalt nii teadusdoktoreid kui -kandidaate. Rahul võib olla ka õppeedukuse põhinäitajatega. Meie tulemuste üle on kolleegid imestustki avaldanud. Seepärast oleks teinekord eneselegi enam teadvustada tarvis oma õppeasutuse kohta ja tulemusi. Kuid üldiste heade arvude taga peitub muudki, kõigepealt suur ebaühtlus. Kui näiteks enamikus teaduskondades on lõpetanute protsent 80 ja 90 ligidal, siis filoloogidel on see vaid pisut üle 50.

Edasi peatus rektor novembri- ja juunipleenumi otsustel, eriti aga vastutustunde ja distsipliini küsimustel. Üldine häda seisneb aastakümnete vältel kujunenud vananenud vastutusemudelis, mille järgi nagu keegi otseselt vastutust ei kannakski. Alati on põhjust see endalt järgmisele lükata. Niisugune atmosfäär takistab tööd. Ei kasutata samuti kõiki vastutuse hoobasid. Vähe on korrale kutsutud allasutusi, kus rikutakse vara, kus seisavad kallid valuuta eest ostetud seadmed. On kujunenud mugavaks tavaks, et me näbeneme seda avalikult oelda. Ei juleta lausuda isegi seda, et jätsid ülesande täitmata. Avalikku, põhjendatud ja lahendustega kriitikat ei tehta ka oma ajalehes. Ainult vastuvoetud otsused meie tood ei paranda ega vii edasi. Kõik vastuvoetud otsused tuleb ka täita. Hakkame printsipiaalsemalt suhtuma nii iseendasse kui naabrisse.»

ENSV KÕRG- JA KESKERIHARIDUSMINISTER ILMAR NUUT ütles oma sonavotus, et ministeerium püüab konverentsil ülestostetud probleemide lahendamisele kaasa aidata, ning juhtis tähelepanu moningatele kõrgkooli töö tahkudele. Ta tuletas meelde, et suvel toimub järjekordne üliõpilasmalupidu «Gaudeamus» ning avaldas lootust, et TRÜ kollektiiv selle ettevalmistusele igati kaasa aitab.

EKP KESKKOMITEE TEADUS- JA ÕPPEASUTUSTE OSAKONNA JUHATAJA AILI ABEN hindas konverentsi kaiku asjalikuks, edasivinvaks. «Kommunistid naevad oma osa probleemide lahendamises.» Ta soovitas poorata edaspidigi suuremat tähelepanu ideoloogiakusimustele praeguses teravas rahvusvahelises õhkkonnas. Nõudlikkust tuleb suurendada ka distsipliini vastu. Ta soovitas ka TRÜ-l koostada oma sotsiaalmajandusliku arengu perspektiivplaan aastani 2000 nagu on Moskva ülikoolil. A. Aben ütles oma sõnavõttu lõpetades, et TRÜ positiivsed kogemused väärivad üldistamist ja laiemat propageerimist.

* * *

Konverentsi vaheajal viis dotsent Hillar Palamets delegaadid tagasi TRÜ juubelipäevadesse. Helilindilt kuulasime juubeliaktusel sõnavõtnuid, vaatasime slaide pidustustest.

Sõnavõtte refereeris

VARJE SOOTAK

RSR-il uus tööaasta ja uus president

Kes eelmist «TRÜ-d» hoolega luges, teab juba, et 4. novembril toimus **rahvusvaheliste suhete ringi (RSR) 20. tegevusaastale pühendatud teaduslik-praktiline konverents.**

Ekspresidentidest viibisid üritusel Toomas Alatalu (president 1965. a.), Rein Ruutsoo (1967—69), Jaan Sootak (1969—70), Tõnu Laak (1970—71), Tõnu Kõrda (1974—75) ja Veiko Lõhmus (1979—81). Kunagistest senaatoritest ning juhendajatest osalesid Eero Loone, Kaido Jaanson, Siim Kallas, Kalev Karell, Eimar Rahumaa, Aarne Kasikov, Marje Põder, Sally Pukk jt. Esindatud olid rahvusvaheliste suhete klubid EPA-st, TPI-st ja TPedI-st, ühing «Teadus».

Ettekannetega esinesid TRÜ filosoofiakateedri dotsent E. Loone, õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane Ain Tähiste (president kuni nov. 1983), ajalooteaduskonna III kursuse üliõpilane Ants Rebane, õigusteaduskonna III k. üliõpilane **Owe Ladva** (valiti presidendiks nov. 1983) ja TPedI dotsent Toomas Alatalu.

Millest kõneldi? Rahvusvaheliste suhete teoreetilisest aspektidest, sotsiaaldemokraatia päevaprobleemidest, ühiskonna sotsiaalsest struktuurist ja klassijõudude vahekorrast tänapäeva kõrgelt arenenud kapitalistlikes riikides, vaidlusalustest territooriumidest maailma poliitilisel kaardil, Grenadaga seonduvast. (Järgneb 3. lk.)

ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ● ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ●

Oma mammutist

(Algus 1. lk.)

Laiemalt vaadates oli see juubel ka komsomoliperele kahtlemata suur ja tõsine asi, oma «mammut», mis sadadele tudengitele ühist mõtte- ja vaimupinget andis. Selliseid suuri ühendavaid tegureid ei ole aktiivil ja üliõpilasperel pidevalt. Ei tohiks rahulduda oma mammuti kadumise tundega. See tunne pole ilmselt mingi juubelijärgne sündroom, vaid komsomoli aeg-ajalt külastav nähtus, eriti pärast suuremate ürituste lõppu, kui ei osata kohe leida uut ja köitvat tegevust. Hoopis halvasti, kui see tunne on pidev. Ta väljendab tihti rutiini ja mõttelaiskust, mida põhjendatakse objektiivsete asjaoludega (üliõpilaste passiivsus, kommunistlike noorte suur arv jne.).

Lugedes viimase komsomolikonverentsi materjale, kuulates parteikonverentsi esinejaid ning kuuldes üliõpilaste arvamusi, on mul tekkinud arvamine, et miskipärast on **oma** mammut tükimat aega kadunud ning väljastpoolt tuleva objektiivsusena juubel lihtsalt asendas seda. On ju iseenda ja oma kaaslaste tegevuse sisuline analüüs ning selle üle otsustamine (kui vaja ka karistamine) üks põhilisi iseärasusi, mis peaks eristama keskkooli komsomoli ettevõtmisi kõrgkooli omadest. Kahjuks on hakatud liialt lootma õppejõudude ja dekanaatide osale üliõpilas- ja komsomoliküsimuste lahendamisel.

Pikemata on selge, et komsomoliorganisatsioon töötab parteiorganisatsiooni juhtimisel, dekanaatidel ja õppejõududel on ülikoolis omad kindlad ülesanded. Hoopis kurjast on aga see, kui komsomoli ja üliõpilaselu «siseköögi» küsimuste lahendamisel loodetakse abi ja äraternist õppejõududelt.

Teaduskondades, rühmades ja kursustel toimub kenasid üritusi, kuid need ei korva üldise «mammuti» puudumist. Ilmselt tasuks uuesti läbi vaadata üliõpilaste omavalitsuse küsimused, mis 70-ndate aastate alguses välja töötasime ja rektori käskkirjaga vastu võeti. Vaevalt on mõtet alustada päris uue jalgratta leiutamist — võimalik, et tollest ajast on midagi kasulikku võtta.

1960—70-ndail aastail nägime tõsist vaeva oma mammuti leidmisega. Ainult küllaldaselt sisulist pinget, energiat, oskusi ja tahtmist nõudev kestev ühise eesmärgi poole pürgimine pakub komsomolile ja üliõpilasele vajalikku huvi. Vaid aastaid ühes suunas liikumine võimaldab lihvida oma ettevõtmisi ning jõuda tuhandete üliõpilasteni, panna neid kaasa mõtlema, vaidlema nii, nagu seda ei võimalda lühiaegsed kampaaniad.

Tahaksin soovida uuele komsomolikomiteele ja kogu aktiivile mõtteerksat tegevust TRÜ komsomolipere juhtimisel.

LAUR KARU,
ÜMPI direktor,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär 1969—1970,
asesekretär 1965—1966.

ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ● ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ●

Komsomolikroonika

ELKNÜ TRÜ komitee uue koosseisu teine istung oli 15. novembril.

● Komitee andis soovituse IV kursuse ajakirjandusüliõpilasele **Anu Jõesaarele** NLKP liikmekandidaadiks astumiseks.

● ELKNÜ TRÜ komitee avaldas noomituse arvestuskaardile kandmisega Allan Rajastele (õigust. II k.), Mari Kreitzbergile (maj. IV), Helgi Ilissonile (maj. II) ja Mati Uibole (maj. II) komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest.

● Sõjalis-patriootilise töö sektori juhataja asetäitjaks kinnitati arstiteaduskonna vene ravi os. V kursuse üliõpilane **Juri Kadatski** ning õiguskasvatustöö sektori juhataja asetäitjaks ja komsomoli operatiivrühmade staabi ülemaks õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane **Tambet Tampuu**.

● **Teaduskondade komsomolisekretärid tegid ülevaate aruande- ja valimiskoosolekutest.** Oma hinnangu aruande- ja valimisperioodile teaduskondades andsid asesekretärid Verni Loodmaa, Ülle Lepp ja Jaan Vihrov. Asjalikud konverentsid on pidanud arsti- (sekretär Vahur Keldrima) ja bioloogia-geograafiateaduskond (Margi Sooäär). Teisi koosolekuid ei saa hinnata üle rahuldava.

● Õiguskasvatustöö sektori juhataja Toomas Kivimägi rääkis sektori tööd puudutavate otsuste täitmise kontrollist.

KOMMENTAAR.

Mitu katset. Vähe sõnavõtte. Vähene osavõtt.

Neid kolme puudust heideti kõige enam ette teaduskondade komsomolikonverentsidele. Millega seda põhjendada? Kas näiteks selles, et filoloogid, kehakultuurlased ja matemaatikud said rahva kokku alles kolmandal katsel, on süüdi büroo või passiivne kvoorum?

Tegelikult nii küsida ei saagi — süü kipub olema mõlemapoolne. Kui üliõpilastele on büroo tegevus nii kauge, et ta ei tunne olevat endal asja koosolekule, võib ju bürood süüdistada. Filoloogide büroo süü tõttu ei saanud teaduskond üliõpilaspäevadele **ühtki** piletit. Ei teatud isegi üliõpilaspäevade toimumise aega. See tekitab tõrke minna järgmisele koosolekule, olgu peale, et on kohustuslik.

Selle kõrval on järgmine tähelepanek pisiasi. **Kuulutus.** Mitte hooletult visatud leht pisikeste punaste, mustade või siniste tähtedega, vaid korrektselt vormistatud silma hakkav teade, kus oleks märgitud ka päevakord.

LII KANGRU,
žurn. II k.,
komsomolikomitee pressisektori juhataja

RSR...

(Algus 2. lk.)

Konverentsile järgnesid mälumäng (selle võitsid vilistlased) ning «väike ring» vilistlastele ja tänastele senaatoritele, kus ühiselt arutleti RSR-i tegevust minevikus ja kõneldi tulevikuperspektiividest.

*

NB! **Esmakursuslane**, kes sa tahad osaleda RSR-i 25. aastapäeva ja järgmistel juubelikonverentsidel, ennekõike aga ringi igapäevases töös juba sel aastal, tule 28. novembril kl. 20 teadusraamatukogu auditooriumisse 325. Tulla võivad ka vanemate kursuste üliõpilased, kel suur huvi välispoliitika vastu.

ENDLA LÕHKIVI,
keemia IV k.,
RSR-i senaator

Malevakonverentsist koos tagasivaatega

Nagu sügiseti juba tavaks saanud, toimus tänavugi TRÜ malevakonverents. Sedapuhku juba üheksandat korda. Nii see arv kui ka auditooriumi täis rahvast andsid tunnistust säärase ürituse vajalikkusest. Mis just täpselt asjale väärtuse annab, kas konkreetsed ettepanekud, tagasivaade ja kokkuvõtted suvest, muidu suu puhtaks rääkimise võimalus või hoopistükkis teoretiseerimine, jäägu igaühe enda otsustada. Igatahes on malevakonverents küll koht, kus ükskõikseid pole, sest tegemist on ka probleemidega, mis kokkutulnud auditooriumile väga lähedased. Eks siit tulenegi malevakonverentsile nii omane õhkkond — täis elektrit, sõnasõdu, vaimukusi. Iseasi muidugi, kas sellest kõigest ka edaspidise tarvis kasu on? Ometi on üks avameelne «südamelt ära» jutt tarvilik asi. Kui mitte millegi muu, siis pingete maandamise seisukohalt kindlasti.

UUS JA VANA

Enne, kui hakkasin seda lugu kirjutama, sirvisin läbi «TRÜ» aastakäigud, et vaadata, mis oli keskmeks eelmistel malevakonverentsidel. On nõnda olnud, et igat konverentsi on läbinud mingi keskne teema. Osa probleeme, mida arutatud, muidugi mõista enam päevakorral pole, aga on ka selliseid teemasid, mis korduvad aastast aastasse (kokkutulek, malevaleht). Ehk ainult rõhud on veidi teised. Et malevakonverentsi juubel on pea tulemas, siis ei teeks paha neid arupidamisi veidi meelde tuletada. Seda enam, et nii saab võimalikuks ka paralleelide tõmbamine eelnenu ja nüüdse vahel.

Esimene sai teoks 1975. aasta sügisel. Miks sellist üritust läbi viima hakati, põhjendatakse ajalehes «TRÜ» nr. 42 nii: *«Liiga vähe on räägitud maleva argielu teravatest probleemidest. Süsteemi spetsiifiliste probleemide käsitlemine laiema auditooriumi ees aitab alati kaasa süsteemi arenemisele.» Konverentsil oli kolm põhiprobleemi:* **komissar, sotsialistlik võistlus ja kokkutulek.»**

Komissari probleemi tõstatas tolleaegne Lõuna-Eesti piirkonna komissar **Igor Gräzin** — *«komissar on osutunud niisuguseks inimeseks, kes ei suuda midagi organiseerida. EÜE-s on välja kujunenud olukord, kus komissar jääb meistri ja komandöri varju.»* Haapsalu piirkonna komissar **Andres Eesma** rääkis sotsialistlikust võistlusest. Ta tõi välja, et sotsialistliku võistlusega kaasneb pahatihti bürokraatlikku laadi aktiivsus. Selle asemel, et tegelda rühmadega, tegelevad mõned komissarid pliiatsi ja paberiga. Üritusi nimetatakse ebaõigete nimedega, et viia neid sotsialistliku võistluse punkte toovate ürituste alla.

Et uus õigupoolest äraunustatud vana on, näitab ilmekalt arutelu **Vinni kokkutuleku** ümber. Ehkki kokkutulek loeti õnnestunuks, teeb Igor Gräzin järgmise ettepaneku: kokkutulek ei tasu ennast ära, sest keskstaabi käed on suurürituste organiseerimisega pikemat aega seotud. Maleva kokkutuleku asemel võiks teha iga piirkonna kahe-kolme parema rühma kokkutuleku. Rohkem rõhku tuleks aga panna piirkondade kokkutulekutele. Üldiselt jäi kõlama siiski seisukoht, et kokkutulek on saanud malevaelu traditsiooniks, millest loobumine pole valutu.

III malevakonverents 1977. a. algatab pikemaks ajaks päevakorda jäänud **poleemika malevalehe ümber.** Sel korral aga veel tulise kriitikani ei jõutud, need ajad tulid hiljem. Tehti konkreetseid ettepanekuid lehe tööks. Ajaleht «TRÜ» kirjutab: *«lehe probleemid peavad olema maleva probleemid ja maleva probleemid lehe omad.»* Tollal oli lehel veel olemas kolmeastmeline pressiteenistuse süsteem: **rühmakirjasaatja — piirkonna pressikomissar — malevalehe toimetus.** Ilmselt säärane süsteem õigustas end, sest otsustati ka järgmisel aastal samamoodi jätkata.

Tulles nüüd jälle hetkeks tänasesse päeva tagasi, võiks samasugust varianti nüüdki välja pakkuda. Saaksid ju ajakirjandusosakonna tudengid, töötades suvel regiooni pressisekretärina, ära teha ka oma praktika. Asi nõuab kaalumist.

IV malevakonverents 1978. aastal ja endiselt kõne all **sotsialistlik võistlus. Mart Raik:** *«Vähe tutvustatakse suvel malevlasele sotsialistliku võistluse käiku. Malevalehes pole viimase viie aasta jooksul üldse vahetatud mõtteid sotsialistliku võistluse üle.* Tartu regiooni komissar **Mercedes Pent** tuli välja mõttega moodustada k o r i l u s r ü h m, mille liikmed koguksid ravimtaimi, vanarauda, makulatuuri jm.

Malevalehe kvaliteet on tõsisema vaatluse all **VI konverentsil.** Lehetegijaid süüdistatakse mitte-midagi ütlevate või lausa nõmedate rühmalugude avaldamise pärast. Repliik ka EÜE kokkutuleku kohta: tavaliselt kipub EÜE allveelaev spordi sisse ära uppuma.

Usun, et hilisemad malevakonverentsid on juba kõigil hästi meeles, seetõttu toon ära vaid peamised probleemid, mida arutati **1981.** ja **1982.** aastal: **must jõuk, taidlus, EÜE leht, kokkutulek.** 1981. a. esitas «Persostradi» rühm konverentsile oma ettepanekud ja teesid.

SEEKORD JUHTIMINE

Tänavusel konverentsil olid kõige räägitumad asjad **juhtimine** ja **interrühmad** ning **välisvahetus.** Siinkohal tahaks ära märkida ka tendentsi, et viimased ülikooli malevakonverentsid on üha teoreetilisemaks muutunud. Seda küll tänu **Sulev Kannikesele,** kellel igaks konverentsiks jällegi uus probleem omapärases teoreetilises käsitluses. Tänavu oli teinegi samalaadne sõnavõtt **Meelis Milderilt.** Mõlemad käsitlesid ka ühte ja sama probleemi — juhtimine EÜE-s. **Sulev Kannike** tõi välja 4 lüli, mille esinedes võib öelda, et malevasuvi ebaõnnestus. Need on *(1) kontingent on halb (laisad, joodikud, distsiplineerimatud); (2) ajad ja olud kehvad (miski ahistab); (3) öeldakse, et ideid pole; (4) midagi toimub, aga kui asi on läbi saanud, siis jääb tunne, et oli mingi jama (organiseerimise puudulikkus).*

S. Kannikese arvates oli tänavu tegu just selles neljandas punktis öelduga. EÜE-t loetakse tugevaks organisatsiooniks, sest siin on seni suudetud kaks korda rohkem ette mõelda kui tavalisele mõistusele tarvis. Järeldus — seni on regiooni staapides olnud võimekad organisaatorid. Rea aastate jooksul on organiseerimistöö hästi funktsioneerinud. Jäi koguni mulje, et palju asju läheb lausa iseenesest.

Kui nüüd andeka organisaatori kohale asub keskpärane inimene, siis tekibki melu, mille põhjustest ei saa keegi aru. Sel suvel nii juhtuski. Maad on hakanud võtma organisatsiooniline lodevus, mis levib ülevalt alla. Põhjuseid analüüsides tuleb järeldus, et keskpäraseid organisaatoreid on rohkem tulnud. Keskpärased võimendavad üksteist. Järelikult peaks kontroll ülevalt alla olema ka kaks korda tugevam kui enne, mil regiooni staapides oli rohkem entusiasmi ja võimekamaid organisaatoreid. Mis oleksid EÜE sektori ülesanded. Juba detsembrikuus peaks paika pandama regioonide funktsionäärid. EÜE sektor peaks hea seisma selle eest, et TRÜ tudengid läheksid ikka oma kõrgkooli kureeritavasse regiooni.

Meelis Milder mediteeris EÜE juhtimisest teooriast lähtudes. Räägitu põhines kontseptsioonil EÜE-st kui süsteemist. Praeguses malevas on struktuuri osas määravaks saanud regiooni staabi tase. Läbi tema toimuvad seosed malevlase ja keskstaabi vahel.

(Järgneb.)

RAIVO LOTT

EÜE parimad

EÜE töösuve lõpp toob kaasa ka piduliku momendi — autasustamise. Meie ülikoolistki oli terve hulk neid, kes tänu ja kiituse ära teenisid.

ELKNÜ Keskkomitee aukirja pälvisid Juuru rühma komandör **Kaido Vestberg,** Reola rühma komissar **Hiie Asser,** Pläägu rühma meister **Toomas Rõõm,** Tartu regiooni interkomissar **Andi Kasak.**

EÜE aukirja teenisid Ljubljana rühma arst **Piret Kask,** Relsi rühma komissar **Heiki-Jaan Kaalep,** Räpo rühma komandör-komissar **Andres Dvinjaninov,** Kuldre rühma arst **Jana Orgla,** Kõrgemäe rühma liige **Lea Ruuven,** Pläägu rühma liige **Karin Viires,** Kalju rühma liige **Raul Oberg,** Tootsi rühma komandör-komissar **Mihkel Juhkami,** Vana-Võidu rühma liige **Kalev Proosväli,** Muhu rühma komissar **Ursel Soomets,** Virtsu rühma komissar **Monika Solo.**

VK EKE aukirja pälvisid Nõva rühma komandör **Andres Alas,** Nõva rühma komissar **Veiko Tišler.** VK EKE süsteemis oli sotsialistliku võistluse võitja **Nõva** rühm, teine koht **Laukna** rühmale. ENSV Agrotööstuskoondise aukirja said Emmaste rühma komissar **Aavo Aadli,** Emmaste rühma meister **Andres Järving.** Sotsialistlikus võistluses oli esimene **Emmaste** ja teine **Muhu** rühm.

Ehitusministeeriumi aukirja teenis Juuru rühma komandör **Kaido Vestberg.** Sotsialistlikus võistluses oli siin kolmas **Virtsu** rühm.

EÜE kuldmärki saavad nüüdsest rinnas kanda **Toivo Hansen, Marianne Sisask, Margus Ulst, Innar Tõru, Tarmo Kajandi, Andres Alas, Sirje Roots, Ivan Melnitšuk. EÜE hõbemärki** aga **Tiina Eelmäe, Heivi Raamat, Kersti Loko, Ivar Kask, Marika Kahro, Arvi Antsov, Külli Põder, Heli Ilomets, Veiko Tišler, Katrin Uudne, Silvia Tuustik, Aivar Põldvee, Vahur Keldrima, Jaan Mölder.**

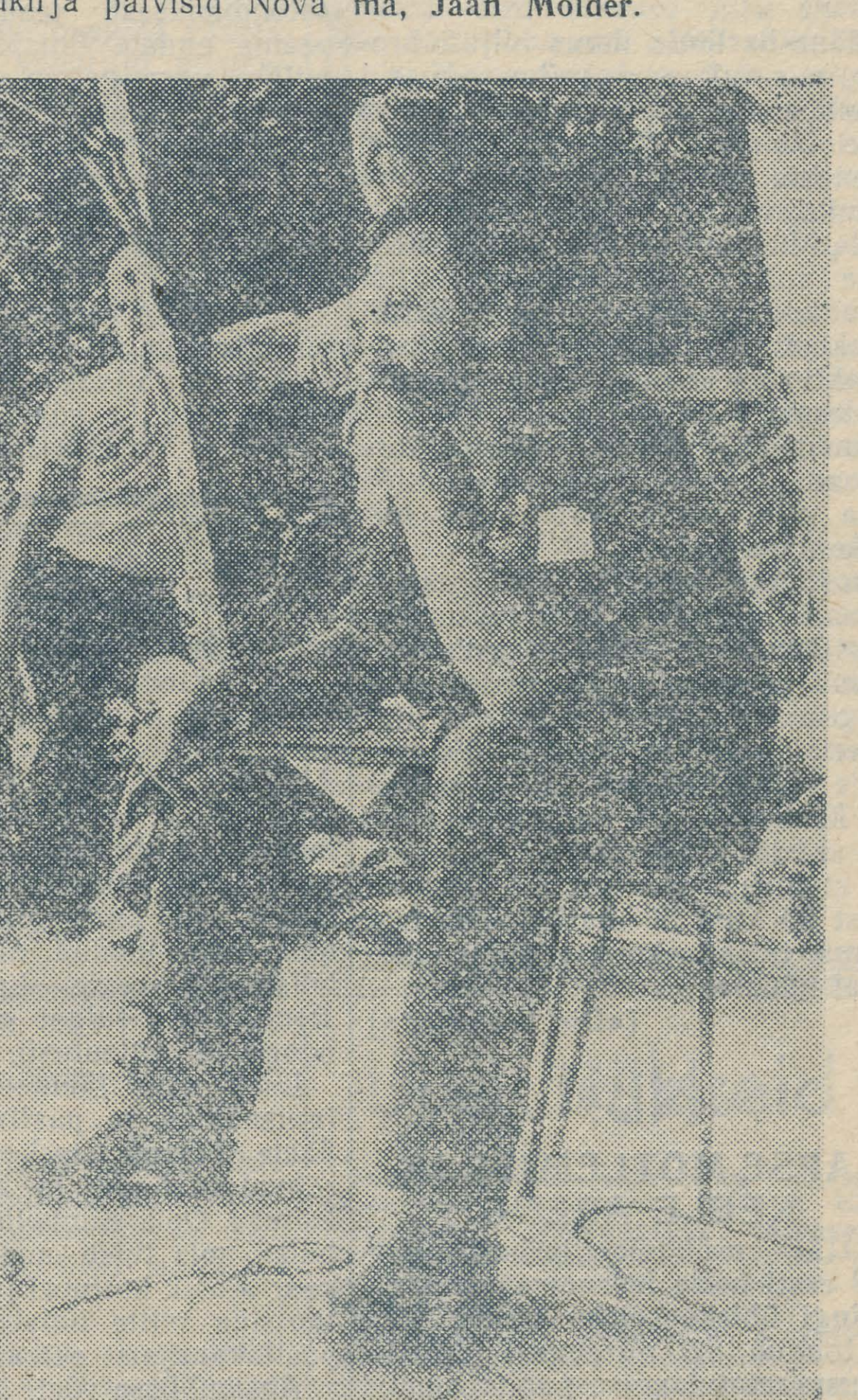

● Regioonimees Urmas Sukles mõtisklemas (1982. a.)
ANDRUS SALUPERE foto

NB! Reedeks on lubanud Tartusse tulla ka EÜE keskstaabi esindaja. Ja siis paneb žürii paika parimad pilditegijad. Sellest anname teada järgmises lehes.

Pēteris Stučka nimelise **Läti Riikliku Ülikooli** I kursusele võeti tänavu vastu ühtekokku 1937 inimest, sealhulgas päevasesse osakonda 1104 (eksamid sooritas 2095), õhtusesse osakonda 319 (576) ja kaugõppeosakonda 514 (1038).

Eksamid sooritas ühtekokku 3709, läbi kukkus 2556 pürgijat. Päevases statsionaaris oli suurim tung õigusteaduskonda (3,2 avaldust ühele kohale), võõrkeelte teaduskonda (2,78) ja bioloogiateaduskonda (2,68). Õhtuses osakonnas oli populaarseim jällegi juura — 2,4 avaldust kohale; järgnesid ajaloo-filosoofiateaduskond (2,16) ning rahandus- ja kaubandusteaduskond (1,6). Kaugõppeosakonnas oli kõige rohkem tahtjaid ikka juurasse — 2,72 avaldust kohale; järgnesid rahandus ja kaubandus (2,33) ning ajalugu-filosoofia (2,26).

Tänavustest keskkoolilõpetanutest sai ülikooli sisse 805 inimest, 4,6 protsenti päevasesse osakonda astunutest tuli töökoha suunamisega, 13 protsendil oli tööstaaž.

Kõige rohkem poisse — 21 protsenti — on päevase osakonna esmakursuslaste seas; kaugõppes on poisse 20, õhtuses osakonnas 15,4 protsenti.

(«Padomju Students»)

* * *

Septembri lõpus jõudsid **Saksamaa Liitvabariigi** kümne liidumaa ning **Lääne-Berliini** kultuuri- ja haridusministrid Hamburgis kokkuleppele uue korra suhtes, mille järgi nüüdsest hakatakse arstiteadust tudeerida soovijaid kõrgkoolidesse vastu võtma. Esmakordselt avaneb meditsiiniprofessoritel võimalus täita väike osa (15 protsenti) kohtadest omal äranägemisel, soovijatega peetavate individuaalsete vestluste põhjal.

20 protsenti kohtadest aga täidetakse — sõltumata keskkooliusinusest ja testide tulemustest — alles pärast ooteaega, mille vältel pürgijad oma võimeid, andekust ja sotsiaalset aktiivsust näitama peavad. Samuti muutub põhjalikumaks tavapärane sisseastumistest. Kümme protsenti kohti jagatakse välja parimatele vastajatele.

(«Volkstimme»)

* * *

Lääne-Berliinis ilmus hiljuti brošüür, mis tutvustab mitmesuguseid enesetäiendamise võimalusi sealse *Freie Universität*'i juures 1983/84. õppeaasta sügissemestril. Sadakond täienduskursust meditsiini-, sotsiaal-, humanitaar- ja loodusteaduste vallast annavad teoreetilisi ülevaateid või vahendavad praktilisi oskusi. Osa õppekursustest käsitleb aktuaalseid poliitika- ja teadusprobleeme. Raamatuke sisaldab hulga andmeid ka ülikooliloengute korralduse ja uute õppeprogrammide kohta ning teavet «vanemate inimeste ülikoolist».

Brošüüris antakse lühike sisuülevaade kõikidest täienduskursustest. Õppejõududeks on enamasti ülikooli professorid. Kursustest võivad osa võtta need, kellel on üld- või erialahariduse või siis töökogemuste põhjal omandatud eelteadmised. Keskkooli- või kõrgkoolidiplom pole vajalik. Osalejatel on vabakuulaja staatus, õppemaks on sõltuvalt ainest 20 kuni 50 marka semestris. Enamik täienduskursusi algas käesoleval nädalal.

(«Die Wahrheit»)

NB!

LAPSE MÕTLEMISE JA KEELE ARENG

on ÜTÜ psühholoogiaringi ning ÜTÜ eesti keele ja soomeugri keelte ringi ühiskoosoleku teema. Üritus toimub 22. novembril kell 15 teadusraamatukogu auditooriumis 321. Esinevad J. Allik, P. Tulviste, E. Lepik, H. Pakk, R. Elango, T. Tuulmets, K. Mäger, S. Lõhmus, K. Suisalu, M. Sepp ja T. Help. Ootame kõiki huvilisi!

Keelering

87 ringi, 3272 üliõpilast

ÜTÜ ARUANDE- JA VALIMISKONVERENTS

Teisipäeval tehti kokkuvõtteid 1982.—1983. aasta tööst. Konverentsi tööst võtsid osa TRÜ teadusprorektor prof. Ants Kallikorm ja EKP TRÜ komitee sekretär dots. Advig Kiris. Eelmisest konverentsist möödunud kahe aasta sisse mahtusid eelkõige ülikooli juubel, aga ka muud sündmused, mis suuremal või vähemal määral on mõjutanud ÜTÜ tööd. Järgnevalt olulisemat TRÜ ÜTÜ nõukogu esimehe Jaan Sootaki aruandest.

Üliõpilaste haaratus teadustöösse

on meil suur, olles viimastel aastatel stabiliseerunud 94% piiridesse. Jutt on haaratusest mistahes teadustöö vormidega, kaasa arvatud õppetöösiseselt. Tänapäeva permanentse hariduse nõue tähendab seda, et teaduslik, loominguline töössesuhtumine ei ole tudengi kui tulevase spetsialisti eralõbu, vaid tema ettevalmistamise üks eeldusi. See on tinginud piiri kadumise õppetöövälise ja -sisese teadustöö vahel (üliõpilastele loetakse teadustöö aluste kursust, enamikus teaduskondades on ette nähtud referaadid, kursuse- ja diplomitööd, millest parimad esitatakse võistlustöödena).

Tõsi, üliõpilaste kõrge hõive teadustöös muudab mõiste **ÜTÜ** laialivalguvaks, mitmesuguste andmete ja näitajate kogumiks. Siit ka ÜTÜ nõukogu püüdlused

ÜTÜ kui organisatsiooni

täpsemaks määratlemiseks. Aruanded näitavad, et meil tegutseb **87 ringi 3272 liikmega** (keskmiselt 37 osavõtjat igas ringis). Kui palju neist on aga ÜTÜ liikmed, kuipalju lihtsalt manulised, seda praegu täpselt öelda ei osata. Lisaks mõni aasta tagasi vastuvõetud põhikirjale seadsime sisse ÜTÜ liikmepileti. ÜTÜ teaduskonnanõukogud ja ringid peavad välja töötama täpsed kriteeriumid, keda pidada ringi liikmeks, ning andma välja pileteid. Liikme seisundi täpne määratlemine on ÜTÜ kui organisatsiooni jaoks hädavajalik. Tugevates, läbi aasta töötavates ringides pole liikmeksoleku kindlaksmääramine nähtavasti eriline probleem, talveund harrastavate ning alles kevadiseks konverentsiks ärkavate ringide jaoks võib liikmepiletist saada ehk üks stiimuleid oma tegevust ärksamaks muuta. Õppeaasta lõpuks ootab ülikooli ÜTÜ nõukogu täpseid andmeid kõikide ringide kohta. Tahaks loota, et ükski praegu teadaolevast 87 ringist ei osutu kevadel blufiks, kellele tuleb vaesustunnistus välja kirjutada.

ÜTÜ liikmeskonna määratlemine ei tähenda arusaadavalt loobumist võimalikult paljude üliõpilaste kaasatõmbamisest teadustöösse. Me peame endale lihtsalt aru andma, millise vormiga on ühel või teisel juhul tegemist. Peame endale ka tunnistama, et 1950.—60-ndate aastate ÜTÜ-d oma väikese liikmeskonnaga ja eranditult väljaspool õppetööd tegutsevana lihtsalt ei ole enam.

Üliõpilaste teadustöö vormide diferentseerumine ei tähenda muidugi loobumist paljudest traditsioonidest, mis jäävad ka edaspidi keskseteks. Üks neist on kevadine

teaduskonverents,

ÜTÜ põhiüritusi, kokkuvõtete tegemine õppeaasta jooksul tehtust. Ka üliõpilasteadus vajab foorumit, kuluaare, isiklikke kontakte kolleegidega kaugemalt. Meeldiva tendentsina võib täheldada sektsioonide arvu kasvu (1981 — 42, 1982 — 46, 1983 — 55), mis ilmselt tähendab suuremat spetsialiseerumist. Olgu pealegi ühes konkreetses sektsioonis rahvast vähem, see-eest on koos asjast huvitatud. Valikuvõimaluse suurenemine suurendab ka huvi asja vastu.

Tahame muuta konverentsi taas tõeliselt üleülikooliliseks (praegu on sisuliselt tegemist teaduskondade konverentsidega) — korraldada see kõikides teaduskondades ühel ajal, pidada üleülikooliline plenaaristung. Ehk suurendab see ka meie ühtekuuluvustunnet.

Võistlustööde konkurss

Ülikoolikonkursile esitatud tööde arv kasvab pidevalt (1981 — 787, 1982 — 823, 1983 — 913). Seni kasvas ka ülikoolisiseselt väljaantavate esikohtade arv, ulatudes üle kahe kolmandiku esitatud töödest. Nii kaotas esikohadiplom igasuguse stimuleeriva osa, lakkas tegelikult olemast tunnustus tõeliselt paremate. Kevadel tegime TRÜ nõukogu kinnitusel võistlusjuhendis muudatuse ning piirasime esikohtade arvu ülikoolis $^1/_4$—$^1/_3$ esitatud tööde arvust.

Ülikooli juubeli puhul korraldatud erikonkursid — ülikooli ajaloo ja komsomoliajaloo konkursid — läksid hästi korda. Temaatiliste konkursside korraldamist (ka üldkonkursside raames) võiks edaspidigi praktiseerida.

Üleliidulisele konkursile oleme viimastel aastatel saatnud 40 töö ringis, see arv näib olevat optimaalne. Tööde taset pole seni olnud põhjust häbeneda — keskmiselt iga viies töö tuleb tagasi medali või diplomiga. Loodame, et edaspidi pole meil teaduskondi, kus üleliidulisele konkursile saadetavate tööde arvuks kirjutatakse ümmargune null (1982. a. bioloogid-geograafid, 1983. a. filoloogid).

Parasjagu muret teevad

publikatsioonid.

Et ülikooli ÜTÜ konverents pole vabariiklik, tuleb teeside trükkimiseks taotleda iga kord luba. See on ka saadud, kui teesid on korralikult vormistatud. Avaldamisele minevate tööde toimetamine ei ole aga üliõpilastele jõukohane, siit tulenevalt saab üliõpilaste teadustööde ilmumist (mitteilmumist) käsitada ka juhendava õppejõu töössesuhtumise indikaatorina.

Üliõpilaste osavõtt

lepingulistest töödest

on üks valulapsi. 1982. aasta andmetel võttis lepingulistest töödest osa 13% tudengeid, mis on vähevõitu. ÜTÜ nõukogul endal on raske siin midagi kardinaalselt muuta. See aga ei võta meilt kohustust üritada asja parandada teadusosakonna kaudu. Ka teaduskondade ÜTÜ juhendavad õppejõud võiksid neid küsimusi teravamalt teaduskonnas või laborites tõsta.

Sotsialistlik võistlus

ÜTÜ-s toimub kahel tasandil. **Esiteks, ringidevaheline võistlus**, mida korraldab ülikooli ÜTÜ nõukogu ise. **Teine tasand on üleülikooliline sotsialistlik võistlus**, mis toimub õppejõudude, kateedrite ja teaduskondade kaupa (esimese võistluse tulemused saab teada järgmisest lehest). Kahte võistlust võrreldes märkame nii kokkulangevusi kui ka olulisi lahknevusi. Näiteks ajalooteaduskond on üleülikoolilises sotsialistlikus võistluses ÜTÜ tipus, ka ÜTÜ ajalooring on ülikoolis parimaid. Seevastu näiteks füüsikalise biokeemia, teoreetilise bioloogia, sünnitusabi ja günekoloogia, psühhiaatria, eesti keele ja soomeugri keelte ring on ÜTÜ ringide hulgas edetabeli tipus, vastavad teaduskonnad ametlikus sotsialistlikus võistluses ÜTÜ töös tagapool.

Peamine põhjus on ülikoolikonkursi esikohtade eest antud punktide ülepaisutamine juhendis. Näiteks saab üleliidulise konkursi medali eest 50 punkti, ülikoolikonkursil annab esikoht 20 punkti. See vahekord pole õige, üleliidulise konkursi laureaaditöö on tõeline tipp, suursaavutus, sellega ei saa võrdsustada 2—3 suhteliselt tagasihoidlikku tööd ülikooli tasemel. Praegu pääseb sotsialistlikus võistluses tippu õppejõud või kateeder, kes ülikoolikonkursi keskmiste töödega sõna otseses mõttes üle ujutab. Loodame, et ülikoolikonkursil antavate erikohtade piiramine aitab suurendada üleliidulise konkursi osatähtsust. Ka võiks juhendi järgi anda täiendavaid punkte töö esitamise eest üleliidulisele konkursile.

ÜTÜ ülikoolinõukogu tööst

Aruandeperioodil korraldas ülikooli ÜTÜ nõukogu kaks kaalukat, vabariiklikku üritust — üleliidulise ja vabariikliku konkursi laureaatide austamisõhtu ülikooli aulas ja vabariiklik seminarlaager Käärikul. Mullu talvel pidasime Käärikul laagri ka oma aktiivile. Kontakt rektoraadiga on olnud hea, koostöö komsomolikomiteega samuti. Nagu eelmiselgi aruande-valimiskonverentsil, peame nüüdki nentima korraliku tööruumi puudumist. Lubadused uue ruumi andmiseks ei too kütet ja loomulikku valgustust ega muuda paberi- ja võistlustööde virnade vahel küdevat radiaatorit tuleohutuks.

* * *

Aruande järel võtsid sõna üliõpilased Tõnis Lukas (ajaloot.), Toomas Help (filoloogiat.), Urmas Sutrop (bio-geo), Armin Sepp (keemiaosak.), Ants Froš (õigust.).

TRÜ üliõpilasteaduse kohast ülikoolis ja kaugemalgi rääkis teadusprorektor prof. Ants Kallikorm.

Konverentsil anti kätte diplomid teaduskondade parimatele ÜTÜ ringidele, samuti neljale parimale ringile ülikoolis. Mulluse ülikoolikonkursi laureaadid, nooremate kursuste üliõpilased, said kätte preemiad. Senine TRÜ ÜTÜ nõukogu aseesimees Jaak Aru pälvis ülikooli aukirja hea töö eest üliõpilasteaduse korraldamisel.

Valiti uus TRÜ ÜTÜ nõukogu, kuhu kuuluvad dots. kt. Jaan Sootak (esimees), dots. kt. Jaak Karu ja üliõpilane Tõnis Lukas (aseesimehed), Tiina Nugis (sekretär), Renate Elango (eesti fil. III k.), Alar Rummel (keemiaosak. V k.), Peeter Veroman (bioloogia V k.), Mehis Viru (kehak. III k.), Paavo Kollom (maj. II k.), Kalle Kullmann (matem. V k.), Ants Froš (õigust. III k.), Aet Haberman (arstit. IV k.), Mart Kalm (ajal. V k.).

* * *

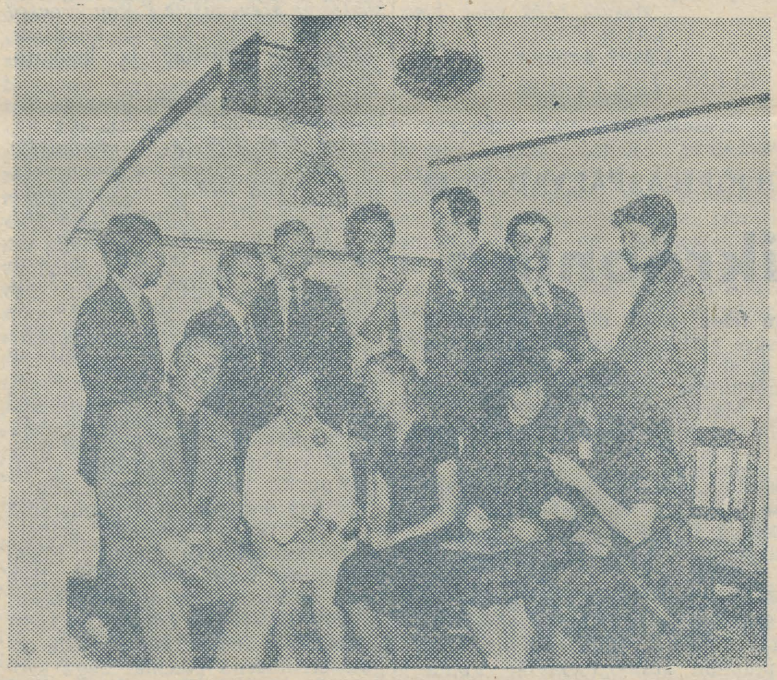

● **Möödunudaastase üleliidulise konkursi laureaadid ja juhendajad.**

ARVO TENNO foto

Rebaseid lõi RKA

28. oktoobri õhtupoolikul võis TRÜ klubi fuajees kohata elevil ja ootusärevate nägudega üliõpilasi. Algamas oli uute liikmete vastuvõtt ENSV teenelisse TRÜ rahvakunstiansamblisse. Avatseremoonia ajaks seisid tantsijad ühtses sõprusringis. Kui ansambli lipp ja mõõk olid sisse toodud ning sõpruslaul kõlanud, soovis kunstiline juht **Henn Tiivel** julget pealehakkamist, hoogu ja tantsulusti.

Loeti ette liikmetõotus. Rahvatantsuõpiku ja pastlapaariga löödi ühele põlvele laskunud tudengid rahvatantsijaiks ja kinnitati rinda kelluke. Õpik sümboliseeris tantsude hulka, mis tuleb omandada, pastlapaar ajastu kultuuri järjepidevust — tantsida mitte halvemini kui meie pastlakandjaist esivanemad.

Ansamblisse võeti üliõpilased, kes on vastu pidanud aastase treeninguaja. Et sõna «tants» ei kätke endas uute ansambli liikmete jaoks ainult meelelahutuslikku tähendust, tõendasid nende higi ja vaevaga pikkade treeningutundide vältel ilusaks lihvitud tantsuoskused.

Kandlemuusika ja viiuli saatel tantsiti ja mängiti rahvamänge.

Humoorikat vaheldust ülevale peomeeleolule pakkus «kaugelt tulnud» žürii, kes kohe agarasti asus tantsijate teadmisi-oskusi hindama.

Vilistlane dotsent **Kaljo Soonets:** «Rahvatants on paljudele eneseväljenduse ja -teostuse vahendiks. Samuti aitab rahvatants luua silda inimesest inimeseni, isegi rahvast rahvani. Tuleb ju paljudel tantsupidudel esindada oma rahvast ja tantsida koos teiste rahvastega.» Slaidide vahendusel meenutati fragmente üliõpilastantsupidudelt ja sõprussuhteid teiste rahvatantsukollektiividega.

Lõpuks seisti jällegi sõprusringis. Henn Tiivel pani kõikidele tantsijatele südamele, et nad ka ülikooli lõpetamise järel ei unustaks tööd rahvakunstiansamblis, et tänased tantsijad kannaksid ilumeelt edasi rahva sekka, aitaksid tantsuleeki loita.

OLAV VALDAS,
žurn. I k.

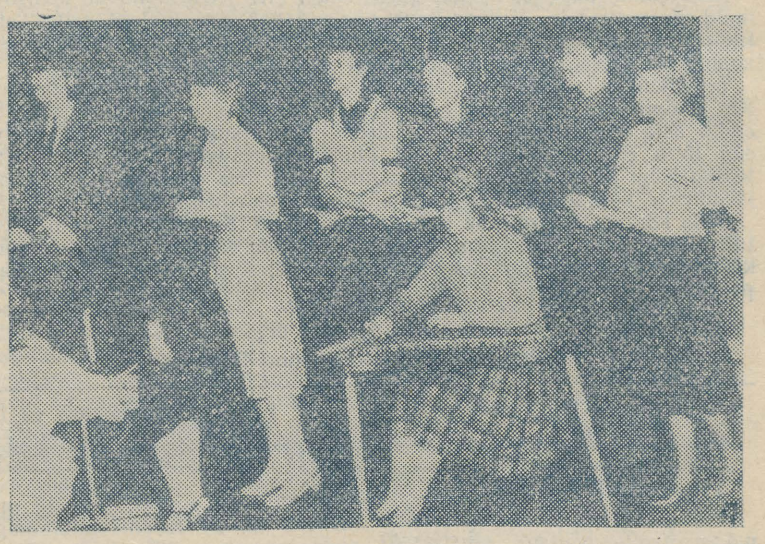

● **MEEME UTI foto**

Gustav Suits

30. 11. 1883—23. 05. 1956

Kateedrist

Veerand akadeemiline kaikund,
minutit viis üle veerandigi,
õppejõud (kas häitsmemehest vari?)
auditooriumi sisse astub.
Sumin jalakraapimiseks katkeb,
kulund põrand, kraapida ei maitse.
Ent professori, kes kohust täidab,
hajameeli, hetkeks naeratades,
kuulajate kogunemist kohtab.
Ust kui pärast teda keegi praotab,
sisse poeb — ei prillid pane paljuks.
Ülespöördud pilkude all pingul
ju kateedrisse ta istund kahkjalt,
koduse töölaua taas ööpäevast,
ettevalmistuse suitsupilvist.
Suujoon sõna lausumata tuksleb:
teine kui veel oleks olemine,
kandilisse kantslisse ei istuks,
tund kus jaotlemas on algust,
lõppu —
tagapinki märkamatult poetuks,
püsti ei ma tihkaks tolgendada!
Kummardudes otsiskelu kühmas
puldile siis koondab oma andemeid.
Tõstab pead, häält kõnetluseks
tõstab:
«Lahked kuulajad» (ei nagu
piisaks),
veenvamalt «mu loengute muusad!»
Kursust lugev kõnekord — ja üha
koridorirändlejad need kohal,
taamale kui tänasest see vaade
riivab vindrikke veel kõnnukände,
kaugend pioneeri koldeaset.
Kantslimonoloog käib rohtund rada,
häärberist mis kaldus suitsutarre,
õndsaks õpetuseks, ajaviiteks
peeruvalge hämarusse laskus.
Elavas suus tülpimatu tahe
ivitsuste hitsmeid päästa risust,
estofiilide eelkäimist juurdleb:
mälestuse märk saab kaetiseks,
pälgatab kust valgustuse kuma,
palvekoguduse armu hurma.
Oh tudeerigem ja teadjaiks saagem!
Tolmund tõed ka piire vahetavad,
kohapealset kitsust taip ei mälu,
eritlust ja võrdlust rakendades.
Kuuljad kiirustavad kirja panna:
allikate harulised sooned
avanevad lahti lääne poole
(õpikute avastused varsti).
Sissekaevlemisi tunniosut
(auditooriumi ukse kohal)
lõikab. Sisemonoloog? See viipleb
üle ajamäära ilmast ilma,
vehkleb märkmelehtedega pihus
üle kellalöögi saabuvasse.
Nimekandjad möödunud ausärast
tagurpidi käigus kaduvikku.
Loeng kui jälle, kerkigu siis kujud
alandusest, nimetute hulgast,
legendaarsest esiärkamisest.
Ärgu ütelgu need järglastele:
võõriti meid mõistnud oletegi,
vähe ustavust, ei taha elada!

Kogust «Luuletused» Tallinn, 1959.

Professor Gustav Suitsu pedagoogitöö Tartu ülikoolis kirjandusteadlaste ettevalmistamisel ja kirjandusteaduslike uurimissuundade rajamisel on olulise tähtsusega meie kultuuriloos.

Võnnu kooliõpetaja perest pärit G. Suits, lõpetanud 1904. aastal Tartu Gümnaasiumi, astus Tartu ülikooli ajaloo-keeleteaduskonda, kuid siirdus Helsingi ülikooli, kus 1905—1910 õppis soome keelt, kirjandust, rahvaluulet ja esteetikat. Filosoofiakandidaat 1910. Töötas Helsingi ülikooli raamatukogus, 1913—1917 Helsingi vene gümnaasiumis soome ja rootsi keele õpetaja. 1917—1918 oli tegev esseeride parteis. **1919—1944 Tartu ülikooli eesti ja üldise kirjanduse kateedri juhataja, 1924 erakorraline, 1931 korraline professor.** Märtsis 1944 siirdus Soome ja sealt Rootsi, kus töötas Nobeli Instituudi raamatukogus.

Luuletajana sai G. Suits tuntuks juba gümnaasiumiõpilasena. Kogud: «Elu tuli» (1905), «Tuulemaa» (1913), «Kõik on kokku unenägu» (1922), «Tuli ja tuul» (1950), regivärsiline ballaad «Lapse sünd» (1922); valikkogud «Ohvrisuits» (1920), «Kogutud luuletused» (1938 ja 1963), «Luuletused» (1959), «Väike luuleraamat (1964), «Luulet» (1979). Teistes keeltes: «Избранные стихотворения» (1934), «Flames on the Wind» (1953).

G. Suits organiseeris Tartus kirjandushuviliste õpilaste rühma, toimetas albumit «Kiired» I—III (1901—1902), oli üldkultuurilisi sihte taotleva kirjandusliku rühmituse «Noor-Eesti» vaimseks juhiks, toimetas albumeid «Noor-Eesti» I—V (1905—1915), ajakirja «Noor-Eesti» (1910—1911), kogumiku «Võitluse päivil» (1905), avaldas esseedekogud «Sihid ja vaated» (1906) ning «Noor-Eesti nõlvakult» (1931), antoloogia (koos K. E. Söödiga) «Eesti luule» (1910), kogumiku (koos B. Lindega) «Teatriraamat» (1913), koostas soomlastele «Eesti lugemiseraamatu» I, II (1916, 1919).

Tartu ülikooli tunnustatud õppejõuna uuris, lähtudes valdavalt kultuuri- ja vaimuajaloolisest suunast, eesti kirjanduse ajalugu, poeetikat ja mitmete maade kirjandust. Eriti põhjalikult tegeles

Kreutzwaldi noorpõlve ja K. J. Petersoni uurimisega. Koostas Koidula (1925) ja Kreutzwaldi (1926) luulekogud, antoloogia «Eesti nüüdisluürika» (1929) ja (koos M. Lepikuga) kaaluka tähendusega «Eesti kirjanduse ajalugu tekstides» I (1932). G. Suits oli Akadeemilise Kirjandusühingu asutaja ja juhataja (1924—1941), osales radikaalsetes ajakirjades «Murrang» (1921) ja «Tarapita» (1921—1922), asus 1930. aastatel ja hiljemgi antifašistlikul positsioonil. Emigreerunud Rootsi, oli ta algul natsionalistlikult meelestatud, hilisemad luuletused peegeldavad aga ummikutunnet. Varem ilmunud artiklite põhjal avaldas välismaal monograafia «Nuori Kreutzwald» (1953) ja varasema perioodi «Eesti kirjanduse ajalugu» (1953).

G. Suitsu luuletusi on tõlgitud vene, inglise, saksa, soome, ungari jt. keeltesse.

Oi, kui palju rebaseid!

See humoorikas ütlemine on tänavuselt esmakursuslaste ballilt. Tõepoolest, vähe meid ei olnud. Kui astusin TRÜ klubi suurde saali, oli seal ballilisi ees parasjagu. Mängis kammermuusika, rahvast kogunes üha enam. Silmadega tuttavaid otsides ei jäänud märkamata neidude kaunid ballikleidid ega ka mõned frakkides noorhärrad. Saalis muutus järjest kitsamaks, häältesumin valjenes. Ja siis

«Gaudeamus igitur,
Iuvenes dum sumus»

Üliõpilashümn ja rektori sõnavõtt lõid rebasteballile omase algusmeeleolu. Neile järgnes traditsiooniline avavalss. Tõsi küll, valsitaktis keerles tantsupõrandal peamiselt akadeemiline seltskond, kuid küllap nauditav vaatepilt ainult võitis sellega.

Muidugi oli mõeldud ka teistsuguste rütmidega harjunutele. Neile avas keldrikorrusel uksed diskosaal, kuhu efektne värvusmuusika arvuka tantsijaskonna meelitas. Kel soovi oli, võis end kõrvalasuvas baaris šampuse või limpsiga pisut turgutada.

Pärast valsiminuteid jätkus ballisaalis õhtut sisustanud mitmekülgne programm. Põhiraskus jäi ansambli **«Randevuu»** *kanda, kes püüdis mängida igaühele midagi — polkast* rockabilly*'ni. Esimestena andsid pillimeestele puhkust klubi tantsuringi* **«Kiki»** *võistlustantsijad. Ei tea kuidas teistega, kuid minul tekkis tantsu tõelist ilu ja võimalusterikkust nähes kerge alavääsustunne. Vältimaks selle süvenemist, siirdusin pärast võistlustantsijate etteastet joonelt diskosaali.*

Üleval jätkus ball ansamblimuusikaga. Sellele vaheldusek võis osa saada möödunudaastastest juubelisündmustest **filmi «TRÜ 350»** *kaudu. Siis jõudis esinemiskord vanemate kursuste taidlejate kätte. Kõige parema vastuvõtu osaliseks sai neist ansambel «Kolm on kohtu seadus». Noormeeste sarmikas esinemine ja humoorikad laulutekstid tegid* **«KOX-i»** *paljudele balli naelaks. Hoopis teist laadi oli aga folklaulja* **Anne Adamsi** *esinemine ja vastuvõtt — H. Runneli tekstidele loodud laule kuulati hiirvaikselt. Üheks kirevaks taidluskavaks sidus need etteasted särtsakas liikumisrühm.*

Rebasepaari konkursile erilist tungi ei olnud. Siiski sai see peetud ning võitnud paarile ulatati auhinnaks kenad punakarva plüüšrebased. Kell lähenes juba südaööle, kui rahva ette astus balliüllatus — **Heino Seljamaa.** *Tema esitatud paar estraadipala võttis osa publikust hästi vastu, kuid üllatuselt oleks oodanud siiski rohkem. (Nagu hiljem selgus, tingis poolikuks jäänud balliüllatuse U. Alenderi saabumata jäämine.)*

Kesköömimutitel võis nautida muusikat **konservatooriumi trio** *esituses ning* **«Vanemuise» balletiduo** *tantsu. Enne kui ansambel «Randevuu» alustas viimast poolt.ndi, näidati veel kaht vaimukat multifilmi.*

Nii jõudiski kätte aeg, mil balli perenaise-peremehena juhtinud **Kersti Karu** *ja* **Vesse Võhma** *elutervest optimismist kantud lõpusõnu lausuma hakkasid. Et aga rebased toredalt ballilt lahkumisega ei kiirustanud, näitab kasvõi kolm korda mängitud lõpuvalss.*

IVO RULL,
žurn. I k.

Kas on raske olla mälumängur ?

Ühel vihmasel oktoobriõhtul istusime intritoas ja ajasime juttu kõrgkoolidevahelise TV-mälumängu «Kes keda?» osalejatega. Tänavu on TRÜ esinduse käsi märksa paremini käinud. Võib-olla on oma osa uuenenud koosseisul või hoopis millelgi muul. Ei tea. Kui praeguses tempos jätkatakse ja fortuuna ka soosib, siis pole ehk võitki vaid soovunelm.

Esinduse põhikoosseisu moodustavad ajalooteaduskonna noormehed, kellest KOIT NOOGI ja ANDRES KASESALUGA järgnev jutuajamine teoks sai.

* * *

Kellelt tuli saatesarjas esinemise idee?

«Süüdlaseks» võib pidada Maie Egipti, kes kord möödunud sügisel Tartusse juhtus ja poisid pehmeks rääkis.

Kes on võistkonnas?

Enamuse moodustab ajaloo-osakonna esindus, õigemini neljas kursus, kust on kolm liiget, neljas on rahanduse ja krediidi eriala diplomand **Arno Saamen**. Eelmisel aastal osales Eerik Puura, kes praegu on Nõukogude armees, ja kahes lindistuses tegi kaasa Ivar Lõbu.

Lisan omalt poolt tutvustamise mõttes tänavuse aasta koosseisu ajaloo IV kursuselt — **Koit Nook, Andres Kasesalu ja Jaanus Soo.**

Ettevalmistus sellises saates esinemiseks peab olema vist põhjalik ja pidev?

On väljakirjutustega kaardid, mida pidevalt täiendame. Hoolas tuleb olla teabe hankimisega isikute kohta, eriti juubelite puhul. Viimasel ajal on niisuguseid küsimusi vähem. Üldse on küsimused muutunud huvitavamaks. Enne iga lindistust uurime raamatukogus teatmeteoseid: Meyers Lexikon, Lexikon der Musik, *БСЭ*, ENE jt.

Aastad pole vennad, iga uus toob kaasa midagi erinevat. On tänavune võistlussüsteem muutunud?

Uuendati hindamissüsteemi! Kui varem anti teadmiste eest 1 ja ka kiiruse eest 1 punkt, siis tänavu annab teadmine 2 ja kiirus 1 punkti. Nii võib varasema kahe asemel õige vastuse korral teenida 3 punkti. Ebaõige vastuse korral läheb kiiruse arvel 1 punkt maha. Tänavu tahetakse teadmisi, mitte enam kuupäevi nagu mullu. Kiiruselegi on asetatud väiksem rõhk, vähendatud on juhuse osa.

* * *

Mälumänguril peab olema peale hea mälu, mis jätab meelde pisiasjadki, ka hea reageerimiskiirus. Kui küsimus on eetris kõlanud, tuleb panna mõte õiges suunas liikuma. Kerge loomulikult pole, vahel otsustab õige vastuse saatuse äkitselt meelde tulnud detail, mis lugemise juures võib kahe silma vahele jääda.

Mõnikord on juhuselgi oma osa, kuid mitte määrav. Kui asjast midagi kuulnud ega näinud pole, siis ei aita seegi. Vahel võib vastus minna täppi, teinekord mitte. Olulisem kõigist on ikka TEADMISED.

Oleme kuulnud mitmete arvustajate suust, kes omavahel olles liigutaksid kasvõi mägesid: «Mis nad seal kaamerate ees küll teevad, nii lihtsaid asju ei tea.» Kui seesama praalija panna ise prožektorite valguses vastama, siis ei tuleks talt suures sabinas vist A-d ega B-d. Kerge on teisi kritiseerida, raske ise midagi teha.

Küllaltki sageli valmistab meelehärmi küsimuse ülesehitus ja sõnastus. Õige küsimus ei tohi olla rumal. Rohkem peaks olema konkreetsust ja vähem laialivalguvust.

Pärisin, kas kaamerate ees enne lindistust ka mingi seesmine sabin on. Selle peale kuulsin: «Kuidas kunagi. Algul oli kindlasti rohkem, nüüd on miljöö omasem. Ühe viimase lindistuse aegu jäime stuudioproovile tehnilistel põhjustel kolmveerand tundi hiljaks ning Jaanus Soo istus üksinda vastaja kohal.»

* * *

Eelmisel aastal oli kavas telefonimäng.

Kui teised istusid stuudios ja vastasid seal, siis telefonimängus tuli olla pingsalt aparaadi juures ja vastata. See oli raske. Kogu aeg pidi olema ühendus stuudioga, tuli jälgida, et side ei katkeks. Vahel ütles side ikkagi üles ja siis tuli uuesti valida. Mõnikord oli kuuldavus nii halb, et ei saanud millestki aru.

Võite meenutada mõnda kentsakat vastust, neid peaks taolistel võistlustel küll kuulma?

Asutuste mälumängust on meelde jäänud küsimus, kus sooviti teada esimest Viini kongressi järgset vabalinna ja vastati Pariis. Õige on hoopis Krakov. Veel kurioossem on näide, kus pakuti 1919. aastal Eesti saadikuks Saksamaale Jaan Anvelti.

Mida on mälumäng teile andnud ja millised on edaspidised plaanid?

Mälumänguga tegelemine annab hea võimaluse ennast harida ja kontrollida. Kõik see, mis praegu on, aitab tõsta mängu populaarsust rahva seas, kindlasti suureneb meie kuulajas-vaatajaskond, tekib tahtmine ise teha. See teenib propagandistlikku eesmärki.

Edaspidi tahame osaleda raamatukogu turniiril, vabariigi meistrivõistlustel paarismängus ja vahetada oma vanuseklassi (kuni 24 a.) II koht I vastu. Üliõpilaspäevade aegu peaks ka võistlusi tulema, ees seisab mäng RSR-i karikale.

Turniire võiks enam olla ja kaasalööjaid tudengeidki rohkem.

Lõpuks võiks öelda praeguse «Kes keda?» seisu.

Praegu oleme kogunud 34 punkti.

* * *

Enda poolt jääb lisada: olemasolevate punktidega on TRÜ kindlalt liider, kuid fortuuna on heitlik, olemasolev edu võib kiiresti nulliks kahaneda.

Ega's midagi, soovime meie mälumänguritele vastust lauda ja kindlat meelt!

Vestluse seadis kokku ajalooteaduskonna pressisekretär
VAMBOLA PAAVO

Kuulamisdisko come-back

Piduliku ja võimsa signatuuriga «Emerson, Lake & Palmerilt» algas **2. novembril TRÜ klubi diskosaalis esimene kuulamisdisko.** *Kaks hakkajat meest —* **Tõnis Kahu** *ja* **Olev Ulp** *olid otsustanud hakatust teha* **«Helisalongiga».** *Rokkmuusika klassika läbilõike kõrval oli avaõhtu põhiplaadiks* **«Pink Floydi» viimane LP «The Final Cut».**

Tegijatel näib olevat hulganisti uusi ideid ning energiat. **T. Kahu:** *«Püüame pakkuda muusikat võimalikult laias diapasoonis. Esitatava muusika kriteeriumiks on tema võimekus kuulaja kõrvale midagi pakkuda. Tantsumuusika jäägu peoõhtutele.»* **O. Ulp:** *«Valdavaks jäävad tulevikus kaks võimalikku suunda: õhtu jooksul käsitletakse-kuulatakse kindla ansambli plaati või antakse läbilõige mingist stiilist, muusikavoolust, muusikust.»*

Pakutavate faktide, analüüsi ja muu info osakaal saab huvilistele loodetavasti täiesti piisav olema.

Publik ei jää «Helisalongis» muidugi mitte muidukuulajaks. Tahtjamad võivad esitada oma arvamust muusikaküsimustes või välja ütelda mõne põneva fakti teistelegi teadasaamiseks. «Helisalongi» külastajatele võimaldatakse ka osaleda kuulatud esinejate hindamisel. Kuuldud plaati võib hinnata 6-pallises süsteemis ning ka põhjendada oma arvamust.

Mis mõtted on kaugema tuleviku kohta?

O. Ulp: *«Kindlasti tahame tulevikus hakata kasutama ka visuaalseid võimalusi. Kuidas nimelt, selle kohta ei tahaks veksleid välja anda.»*

Helisalong hakkab koos käima kolmapäevaõhtuti. Sissepääsutasu saab olema minimaalne. Üle 5 minuti on soovitav mitte hilineda, pärastpoole tulijate ees keeratakse uks lihtsalt lukku.

PEEP JAHILO

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государственного университета. Выпуск 653. Социальная детерминация познания. Культурологический аспект. Труды по философии. Тарту 1983, 400 экз., 140 с., 1 руб. 20 коп.

Использование тропических и субтропических растений в озеленении интерьеров. Тезисы конференции, посвященной 180-летию Ботанического сада ТГУ. 25—26 октября 1983 года. Тарту 1983, 500 экз., 104 с., 40 коп.

Учебно-методическое пособие по развитию речи для студентов 1-го курса филологического факультета. Часть II. Е. И. Гурьева, И. П. Кюльмоя, А. В. Селезнева. Тарту 1983, 600 экз., 184 с., 30 коп.

Физиотерапия спортивных травм. Методическое пособие. Л. Лутс, Я.-Х. Сээдер. Издание второе. Тарту 1983, 500 экз., 32 с., 5 коп.

RAAMATUKOGUKUU 81

Tänavune raamatukogukuu (10. novembrist 10. detsembrini) on kolmas Eestis. Raamatud on ja jäävad huvikeskmesse, kuid sellele lisandub muudki. Kutsume osa saama meie töö teistestki vormidest: loengutest, kohtumistest, näitustest, mälumängust ja informiinist. Soovime, et need tavalisemast pidulikumad ja tööpäevad aitaksid lugejate suhted raamatukoguga mitmekülgsemaks ja sisukamaks muuta.

Juba on toimunud kohtumised dots. J. Miku ja prof. J. Saarmaga.

* *

● 8. detsembril kl. 16 kõneleb konverentsisaalis prof. M. Bronštein Nõukogude Liidu agraarpoliitikast ja aktuaalsetest majandusprobleemidest.

● 25. novembril toimub informiin.

● 28. novembril avame teaduskirjanduse lugemissaalide fuajees näituse «Gustav Suits 100». Kahe huvitava väljapanekuga saab tutvuda raamatumuuseumis. «Sajandist sajandisse» on pühendatud meie raamatukogu restauraatorite tänuväärsele tööle. «Martin Luther 500» annab ülevaate Martin Lutherist ja temaga seotud kirjutistest.

● 29. novembril kl. 16 analüüsivad konverentsisaalis dots. M. Lauristin, I. Tšernov, E. Lõhmus ja L. Peep lugemisprotsessi ja sellega seonduvaid probleeme.

30. novembril kl. 18 toimub üliõpilaste mälumängu esimene eelvoor. Kes pole senini avaldanud osavõtusoovi, võivad seda teha nimetatud päeval.

● 1. detsembril kl. 16 esineb prof. J. Lotman teemal «Raamat kui kultuuriobjekt».

INFORMIIN

Kui ülevabariigiliste raamatukogukuude traditsioon on alles noor, siis meie informiinide oma on juba üsna aukartustäratav — seekordse ürituse järjekorranumber on 18.

Nagu ikka, toimub see novembrikuu viimasel reedel kl. 16 teadusraamatukogu teatmekirjanduse saalis. Võistluse kulgki on traditsiooniline, koosnedes viiest voorust:

1. informatsiooni otsimine kataloogidest;
2. informatsiooni otsimine teatmeteostest;
3. isikute ja sündmuste määramine diapositiivide järgi;
4. simultaanviktoriin, kus neljast antud vastusevariandist tuleb valida õige;
5. improvisatsioon, kus mingile teemale/probleemile tuleb anda lahendus 2—3-minutilises ettekandes.

Põhilise osa punkte annavad 1. ja 2. voor — seega on olulisim raamatukogu ja tema teatmestu hea tundmine. Järgnevad voorud pakuvad vaheldust ja lodvestust.

Et igal aastal lopetab ülikooli kunagisi informiinispetse, tuleb uuesti tutvustada ka autasustamist. Nagu raamatukogu poolt korraldatud ja raamatukogu ning raamatu propageerimiseks moeldud üritusel ootusparane, on auhindadekski raamatud, ainult esikohale tulnud 3-liikmelist võistkonda ja parimat suure ringi lahendajat ootab reis omavalitud sihtpunkti NSVL Euroopa-osas. Võitja võistkond esindab TRÜ-d ka 6. detsembril meie raamatukogus toimuval ENSV kõrgkoolidevahelisel informiinil.

Allpool avaldame suure ringi küsimused, mida võivad individuaalselt lahendada koik soovijad ja mis on heaks eeltreeninguks 25. novembril toimuvale põhivõistlusele, kus osalevad 3-liikmelised võistkonnad. (Kui võistkond koos, registreeruge teatmekirjanduse saalis, sellega hõlbustate korraldajate tööd!).

Suure ringi küsimustele vastates näidake iga vastuse puhul ära ka täpne allikas (teose pealkiri, köide, lehekülg), kust vastuse leidsite. Selliselt vormistatud vastused laske hiljemalt 24. novembril vastavasse kasti teatmekirjanduse saalis.

Küsimused

1. Leidke raamatukogust üks daktüloskoopia-alane teos.
2. Mitu raamatut on TRÜ TR-s Arvi Siia tõlkes?
3. Leidke väljaande Труды Сухумского ботанического сада kohaviit TR-s.
4. Millise Belgia asutuse lühend on INR?
5. Millised retsensioonid ilmusid 1982. a. D. Kareva luulekogule «Puudutus»?
6. Leidke 1960. a. üliõpilase J. Kaplinski võistlustöö. Millise auhinna väärilisena see tunnistati?
7. Millal valmistati esimene muusikasüntesaator?
8. I Ülevenemaalisel Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogu Kongressil 9. (22.) juunil 1917 pidas V. I. Lenin kõne sõjast. Millises Lenini teoste köites on see avaldatud?
9. Milline on (rahvusvahelise) Okeanograafia Instituudi aadress?
10. Milline raamat ilmus 1975. a. Kirovi nim. Kalurikolhoosi kohta?
11. Millist merd on 9.—15. saj. kroonikates nimetatud Vene mereks?
12. Millises liiduvabariigis ilmus 1980. a. kõige vähem raamatuid ja brošüüre?
13. Missugustel nädalapäevadel ilmus 1934. a. «Viru Maaleht»?

Teadusraamatukogu

Õigusteaduskonna raamatuklubis

järjekordsel klubiõhtul oli külaliseks teadusraamatukogu direktor, Eesti NSV teeneline kultuuritegelane Laine Peep. Kohtumisel raamatukogu rohelises saalis oli kõne all raamatukogu meil ja mujal.

Osalenud õppejõud ja üliõpilased said teada palju huvitavat tänapäeva raamatukogust. Pärimised-kostmised kestsid ligi 3 tundi. Külalisele jäi kohtumist meenutama klubi embleem. Üritus oli ühtlasi alanud raamatukogukuu avaürituseks.

Uusi trükiseid

Humanitaarteaduste arengust Tartu ülikoolis. Tartu ülikooli ajaloo küsimusi XIII. (TRÜ ajaloo komisjoni ja ajaloo muuseumi materjalid). Tartu 1983, 500 eks., 216 lk., rbl. 2.—

Reaalteaduste arengust Tartu ülikoolis. Tartu ülikooli ajaloo küsimusi XIV. (TRÜ ajaloo komisjoni ja ajaloo muuseumi materjalid). Tartu 1983, 500 eks., 208 lk., rbl. 1.80.

Herbert Lindmäe. Kriminaalasjade eeluurimise metoodika. Tartu 1983, 700 eks., 92 lk., 15 kop.

Mõõtevigade hindamine füüsika praktikumis. H. Voolaid. Tartu 1983, 500 eks., 56 lk., 10 kop.

Metoodilisi nõuandeid ilukirjandusliku stiili analüüsiks ettevalmistusosakonna kuulajaile. Külvi Pruuli. Tartu 1983, 250 eks., 32 lk., 5 kop.

Orgaanilise sünteesi praktikumi laboratooriumitehnika. H. Timotheus, A. Tuulmets. Tartu 1983, 500 eks., 68 lk., 10 kop.

Neuroloogiliste haigete uurimise näidisplaan arstiteaduskonna üliõpilastele. Teine trükk. Koostanud E. Raudam. Tartu 1983, 1000 eks., 24 lk., 5 kop.

Übungen zum deutschen Verb für das I. Studienjahr. L. Paavo. Tartu 1983, 250 eks., 92 lk., 15 kop.

Hauslektüre für Anfänger. Tartu 1983, 500 eks., 76 lk., 15 kop.

Professor Raiot Silla. Eesti noorsoo tervisest. Avalik loeng arstiteaduskonna päeval TRÜ aulas 14. oktoobril 1983. Tartu 1983, 1000 eks., 24 lk., 5 kop.

OK „Ilves" ja ülikool

Möödunud kuu alguses täitus Tartu orienteerumisklubil «Ilves» viies tegevusaasta. Asutamispäevast saadik on «Ilves» väga tihedalt olnud seotud TRÜ-ga. **Klubi mõtte algatajaks** oli kahekordne NSVL orienteerumismeister, ülikooli matemaatikateaduskonna vilistlane **Arvo Kivikas.** Tema mõttega tulid kaasa nii erinevatel aegadel ülikooli lõpetanud ja parajasti seal õppivad kui ka sinna alles minna kavatsevad inimesed.

Idee õigsust näitab kasvõi see, et «Ilvese» järel on üle kogu NSV Liidu tekkinud kümneid analoogseid klubisid (Eestis on neid 5).

Mida kujutab klubi endast nüüd, novembris 1983? Äsja on mööda saanud järjekordne võistlushooaeg. Iga klubi liige teab ise, kas ta on saavutustega rahul või mitte. Klubi põhifunktsiooniga — võistluste korraldamisega on küll põhjust rahul olla. Klubi on korraldanud kümneid võistlusi, kuid kõige suurem ja muidugi ka tähtsam oli V «Ilvesteade» — osavõtjate arvult NSV Liidu suurim ja maailmas kolmandal kohal olev orienteerumisteatevõistlus.

Vaadelgem lähemalt inimesi, kes seisavad kõigi nende võistluste hea kordamineku taga.

Erialaklubide struktuur eeldab, et oleks olemas klubi juhatus. OK «Ilves» juhatus koosneb 8 liikmest. Nendest kaks on praegu TRÜ-s õppejõud: **Helje Kaldaru** majandusosakonnas ja **Lembitu Kuuse** kehakultuuriteaduskonnas. Lisaks neile on juhatuses veel 4 ülikooli vilistlast — ajalooõpetaja **Avo Veermäe**, programmeerija **Arvo Kivikas**, treener **Madis Õras** ja ZBI vaneminsener **Tõnu Oja.**

Ka klubi kõige aktiivsemad liikmed on seotud ülikooliga. Muidugi on need tudengid. Klubi liikmeid võib leida esimesest kuni viienda kursuseni. filoloogiast kehakultuurini. On neid, kes astusid klubisse ülikooli ajal, on ka neid, kes seal juba keskkoolist.

Aastate jooksul on kogenumate meeste käe all paljudest tudengitest saanud üle vabariigi tunnustatud kaardijoonistajad ja rajameistrid. Ka on enamikust saanud kvalifitseeritud kohtunikud.

Asjast eemal oleval isikul on üsna raske taibata, mis sunnib inimesi metsa minema. Suvel toimub pea igal nädalavahetusel kusagil mõni võistlus ning selleks, et paar tundi rajal viibida, loksutakse mõnikord läbi kogu Eestimaa. Sügisel lähevad laupäevad ja pühapäevad kaardijoonistamisele. Vaevalt suudabki keegi kõike seda võhikule selgeks teha, peab lihtsalt olema fanaatik ja armastama metsa.

Millega seletada ülikooli niivõrd suurt osa «Ilvese» tegevuses? Kui vaadata natukene laiemalt ringi, siis näeme, et üle kogu Eesti on TRÜ-s lõpetanud orienteerumisentusiaste. Neid leidub enamikus linnades ja orienteerumisklubides. Ülikooli orienteerumissektsioon on lihtsalt nii tugev, et suudab varustada kogu vabariiki. Igal aastal tuleb juurde perspektiivikaid noori, kes enamasti üsna pea ka entusiastideks muutuvad. «Ilvesesse» on neid kogunenud suuremal hulgal ja sellest ka klubi elujõulisus.

Loodame, et kui viie aasta pärast klubi oma 10. tegevusaastat tähistab, on sidemed ülikooliga veelgi tihenenud.

AAVO KOKK,
žurn. I

PANE TÄHELE

FILMIKLUBIS

23. novembril kl. 18 Vanemuise 46 **Francois Truffaut' «Taskuraha»** (L'Argent de poche, 1976).

ESMAKURSUSLASED!

Taidluskonkursi esinemisjärjekord:
reedel, 25. nov. — maj., matem. ja õigust.
laup., 26. nov. — fil., F-K, KKT.
pühap., 27. nov. — ajaloot., arstit., B-G.
Algus igal päeval kl. 18.

KLUBIS

22. nov. kl. 20 ANNE ADAMSI laulukava «Lihtsad laulud» esietendus.

Kaastegevad Toomas Lunge ja Andres Dvinjaninov. Piletite eelmüük 21. nov. kl. 16—19 ja tund enne algust.

Pühap., 20. nov. kl. 18 **TPedI kultuuriteaduskonna üliõpilaste etendus A. Christie «Kümme surnud neegrit».** Lavastaja ENSV teeneline kunstnik Rudolf Allabert. Piletid 1 tund enne algust klubis.

*

Uut teatmekirjandust teadusraamatukogus

КПСС. Справочник / Антонюк Д. И. и др. — 5-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд. политической литературы, 1982. — 446 с.

Populaarse iseloomuga teatmik sisaldab NLKP ajaloo pohifakte, andmeid NLKP kongressidest ja konverentsidest jne. Daatumiregister lk. 405—437. Mõeldud kasutamiseks eriti propagandistidele, agitaatoreile, õppejoududele, üliõpilastele, parteiaktiivile, samuti laiale lugejaskonnale.

Медицинское науковедение. Указатель отечественных и зарубежных публикаций, изданных в 1970—1981 гг. — Рига: РМИ, 1982. — 230 с.

Meditsiinialaste teaduslike kodu- ja välismaiste artiklite, samuti autoreferaatide bibliograafia.

Павлов А. В. Справочник по эпидемиологии. — Киев: Здоровья, 1983. — 216 с.

Raamatus on esitatud epidemioloogi töö põhimõtted, on kirjeldatud enam levinud epideemiate profülaktikat, samuti antud soovitusi sanitaar-epidemioloogiliste režiimide organiseerimiseks raviasutustes, jne. Mõeldud kasutamiseks arstidele (epidemioloogidele), arstiteaduskonna üliõpilastele jt.

Русско-немецкий словарь / Лепинг Е. И. и др. — М.: Русский язык, 1983. — 848 с.

Sõnaraamat sisaldab umbes 53000 sõna. Näidetena on sisse toodud ka üsna suur hulk sõnaühendeid. Väärib märkimist sõnade tähendusvarjundite küllalt detailne ja peen eristamine. Sõnastik on mõeldud saksa keele spetsialistidele, samuti aga saksa lugejaile, kes tegelevad vene keelega.

Советская археологическая литература: Библиография 1973—1975. — Л.: Наука, Ленинградское отделение, 1983. — 376 с.

NSV Liidu arheoloogia bibliograafia 6. köites on arvesse võetud nii vene, NSV Liidu rahvaste kui ka võõrkeelites ning välismaiste uurijate tehtud tööd. Bibliograafia on mõeldud arheoloogidele, etnograafidele, kunstiloolastele, antropoloogidele jne.; õppejõududele, muuseumitöötajaile, samuti kõigile ajaloohuvilistele.

Справочник членов Союза художников СССР: М-Я. — М.: Советский художник, 1982. — 773 с.

Teatmik sisaldab NSV Liidu kunstnike aadresse jms. andmeid.

Щерба Л. В., Матушевич М. И. Русско-французский словарь: 50000 слов. — II-е изд., стереотип. — М.: Русский язык, 1983. — 840 с.

Sõnastik sisaldab põhisõnavara kõrval üldfraseoloogiat ja enam kasutatavat teaduslik-tehnilist leksikat (kokku 50000 märksõna). Mõeldud on sõnaraamat tõlkidele, teadustöötajaile, õppejõududele jne., muidugi ka kõigile keeleõppijaile.

Энциклопедический словарь медицинских терминов: т. 2: Кабана болезнь — Пяточный бугор / Петровский Б. В. — М.: Советская энциклопедия, 1983. — 448 с.

Entsüklopeedia tüüpi sõnastik sisaldab ligikaudu 60000 tänapäeva meditsiinilises kirjanduses kasutatavat terminit. Peale puhtmeditsiiniliste mõistete on väljaandesse lülitatud ka mõningaid mõisteid lähedastelt aladelt — biofüüsikast, biokeemiast, geneetikast jm. Mõeldud kasutamiseks arstidele, meditsiiniüliõpilastele ja õppejõududele, samuti aga keeleteadlastele jt.

Philosophenlexikon: Von einem Autorenkollektiv herausgegeben von E. Lange u. D. Alexander. — Berlin: Dietz Verlag, 1982. — 973 S., 111.

Väljaanne sisaldab maailma tuntuimate ja olulisemate filosoofide lühielulugusid, filosoofilisi vaateid ja annab ülevaate nende publikatsioonidest jm. töödest.

KARL-FELIKS SAUKS

IN MEMORIAM

3. novembril lahkus ootamatult meie hulgast professor Karl-Feliks Sauks, kelle nimi on lahutamatult seotud majandusteaduskonna rajamise ja kaubanduserialade väljaarendamisega ülikoolis.

K.-F. Sauks sündis 28. juulil 1915. aastal Tallinnas. 1940. aastal lopetas ta ülikooli majandusteaduskonna kiitusega. Suure Isamaasõja aastatel töötas ta tagalas, oli Eesti NSV jaoks kaadrit ettevalmistava õppekombinaadi õppejõud.

1944. aastal saabus K.-F. Sauks tagasi Eesti NSV-sse. Ta määrati TPI majandusteaduskonna õppejõuks.

1952. aastal kaitses K.-F. Sauks kandidaadiväitekirja «Eesti NSV kaubandusvorgu areng ja paiknemine» Moskva G. V. Plehhanovi nimelise Rahvamajanduse Instituudi juures. Samal aastal valiti ta TPI kaubandusökonoomika kateedri juhatajaks.

Alates 1954. aastast, mil majandusteaduskond toodi üle TRÜ-sse, töötas K.-F. Sauks meie majandusteaduskonnas. 1954—1968 juhatas ta kaubandusökonoomika kateedrit. Kuni iseseisva dekanaadi loomiseni täitis K.-F. Sauks sisuliselt prodekaani kohustusi. Seoses teaduskonna reorganiseerimisega töötas K.-F. Sauks majandusteaduskonna rahvamajandusharude ökonoomika kateedri dotsendina, alates septembrist 1972 professori kt., 1976 valiti ta professoriks.

K.-F. Sauksi kui võimeka õppejõu, teadlase, nõudliku kasvataja ja nea organisaatori panus teaduskonnas on väga kaalukas. Ta õpetas kaubandusokonoomikat, majandusliku tegevuse analüüsi ja väliskaubandust nii statsionaarsetele kui ka mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Valdav osa kaubandusspetsialistidest loeb end õigustatult prof. K.-F. Sauksi õpilasteks.

K.-F. Sauks oli viljakas teadlane: ta on enam kui 70 teadustöö, s. h. 7 monograafia autor. Aastail 1965—1974 vottis ta teadusliku juhendajana aktiivselt osa TRÜ kaubanduslaboratooriumi rajamisest ja väljaarendamisest.

K.-F. Sauks lõi aktiivselt kaasa ühiskondlikus töös. 1954—1964 oli ta õigus-majandusteaduskonna parteibüroo liige, 1963—1964 majandusteaduskonna parteiorganisatsiooni sekretär.

K.-F. Sauks oli tagasihoidlik, laia huvideringiga inimene, austatud pedagoog, tähelepanelik ning abivalmis kolleeg, kellel oli väga suur autoriteet kolleegide, vilistlaste ja üliõpilaste hulgas.

Helge mälestus prof. K.-F. Sauksist jääb alatiseks kolleegide, õpilaste ja sõprade südameisse.

Tartu Riiklik Ülikool,
majandusteaduskond

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3897. MB-10579.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee naalekandja

Nr. 32 (1355) Reedel, 25. novembril 1983 XXXVI aastakäik

ÜLKNÜ 65. aastapäevale pühendatud

Tartu Üliõpilaspäevad 1983

Студенческие дни в Тарту · Tartu Students' Days

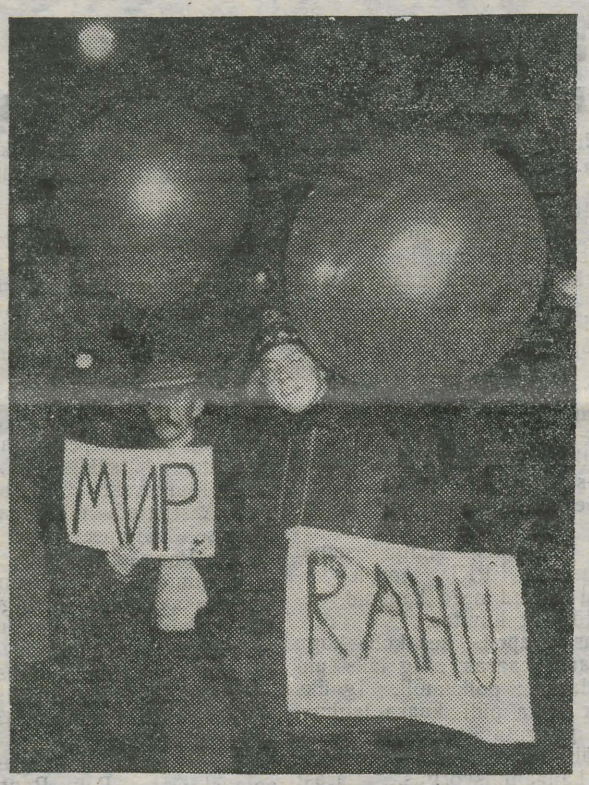

On õhtu, on lumine *alma mater*.

Õhtus välgatavad tõrvikud, nende paistel soojenevad südamed.

Tudengid tulevad, kogunevad, rullitakse lahti loosungikangad.

17. november. Üliõpilaspäevade kulminatsioonihetk. Meie mõtted, meie tunded rahust.

Mängib EPA puhkpilliorkester, peahoone trepile astuvad rektor Arnold Koop, ülikooli parteikomitee sekretär Advig Kiris, linna komsomolikomitee esimene sekretär Arvi Karotam, TRÜ komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren, EPA komsomolikomitee sekretär Toivo Aalja.

ÜDNF-i hümn. Mario Rosentau TRÜ-st, Vladimir Merkušin EPA-st, Georg Aru, ETV stažöör-toimetaja — nad räägivad sõja vastu, nad räägivad rahu poolt. Laulavad Peep Puis ja «KOX».

Rahuläkituse teistele Eesti kõrgkoolide tudengitele loeb ette RSR-i president Owe Ladva.

Must taevalaotus valgeneb. Õhus on mitut värvi raketid. Üles läkitatakse õhupallid, millel kiri «МИР!» «RAHU!»

● **Üliõpilaspäevade üritustest kirjutab pressigrupp 2. leheküljel.**

ANDRUS SALUPERE foto

ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ● ÜLIÕPILASPÄEVAD 83 ●

ÕNNITLEME!

Austatud ajaloodoktor, Eesti NSV Teaduste Akadeemia korrespondentliige professor

HILDA MOOSBERG

Alates 1945. aasta võidukevadest on Teie elu ja töö olnud ligemale nelja aastakümne vältel lahutamatult seotud Tartu ülikooliga. Te olete väsimatult hoolitsenud nõukoguliku ajaloo-osakonna kujundamise ning arendamise eest. Teie õpilastest on võrsunud arvukalt silmapaistvaid Nõukogude Eesti ajaloolasi, nii uurijaid kui õpetajaid. Meie parteiorganisatsiooni kõige staažikama kommunistina olete olnud oma elutarkuse ja entusiasmiga meile kõigile eeskujuks. Teie teeneid ülikooli ees on hinnatud meie kõrgeima autasuga — Tartu Riikliku Ülikooli medaliga.

Tööpunalipu ja Rahvaste Sõpruse ordeniga Tartu Riiklik Ülikool tervitab ja õnnitleb Teid Teie suurpäeval — 80. sünnipäeval ja soovib palju tervist, jõudu ning energiat veel paljudeks aastateks.

Võtke vastu kogu ülikooli kollektiivi siiras lugupidamine ning tänu.

Tartus 23. novembril 1983

Rektor
EKP TRÜ komitee sekretär
TRÜ ametiühingukomitee esimees
Ajalooteaduskonna dekaan

ÜTÜ parimad ringid

Ülikooli ÜTÜ ringidevahelisest võistlusest on kokkuvõtted tehtud. Teadusprorektori juhtimisel töötanud komisjon otsustas kuulutada **1982/83. õppeaasta parimateks ringideks humanitaarteadustest eesti keele ja soome-ugri keelte ringi** (esimees R. Elango, juhendajad vanemõpetaja V. Kingisepp ja dotsent T. Seilenthal) **ning rahanduse ja krediidi ringi** (esimees E. Umblia, juhendaja dots. E. Ulst), **täppisteadustest füüsikalise biokeemia ringi** (esimees M. Randoja, juhendaja dots. J. Järv) **ning loodusteadustest teoreetilise bioloogia ringi** (esimees Ü. Sutrop, juhendaja dots. H. Kallak).

Vastavalt äsjamuudetud juhendile kuulutati ülikooli parimateks senise kolme asemel neli ringi (võrdsete pretendentide korral on see nüüd erandina lubatud).

Eelmise õppeaastaga võrreldes ei näe me parimate hulgas ajalooringi, samuti arstiteaduskonna ringe. Nende kuulumine ülikooli paremiku hulka on endiselt vaieldamatu, kuid seekord eelistas komisjon ka värsket verd, ringe, kes on viimastel aastatel oma hea töö ja uute tegevusvormidega parimaiks jõudnud.

Eesti keele ja soome-ugri keelte ringi töövormid on mitmekesised: kevadkool Taevaskojas, loengusari soomeugri rahvastest ja keeltest («Rahvapuu»), ungari keele ring. **On vastu võetud ringi põhikiri, määratletud ringiliikme õigused ja kohustused.** Osaletakse murdevõistluses ja etnograafiamuuseumi võistluses. Ringil on mitmeid publikatsioone «Sõnasõelas», Keele ja Kirjanduse Instituudi noorteadlaste konverentsi teesides jm., tegevust on tutvustatud ajakirjas «Keel ja Kirjandus» ning ülikooli ajalehes. Üks ringi liige on lülitunud KKI ja Soome TA vahelisse eesti ja soome keele kontrastiivse grammatika uurimisprogrammi, ta esines ka ettekandega rahvusvahelisel sümpoosionil Tallinnas.

Rahanduse ja krediidi ringi töövormid on traditsioonilised, töö on süstemaatiline ja hästi läbi mõeldud (äsja sai ring 25 aastat vanaks). Ringi liikmed osalevad mitmetel temaatilistel konkurssidel (ühing «Teadus» ja rahandusministeeriumi konkurss), üleliiduliselt konkursilt on saadud 2 medalit ja 4 diplomit. Ringil on pidevad kontaktid vilistlastega (siinkohal võib nimetada Siim Kallast, Veiko Lõhmust, Tõnis Aviksoni, Arno Kirti jt.).

Teoreetilise bioloogia ring on koraldanud mitmeid ühisüritusi (zooloogiaringiga, Looduseuurijate Seltsi teoreetilise bioloogia sektsiooniga), kevad- ja suvekoole, osaletakse aktiivselt Tartu üliõpilaste looduskaitseringi ettevõtmistes, käiakse sageli matkadel. Ringi tööd on kajastatud peale ülikooli ajalehe veel «Edasis», «Sirbis ja Vasaras», Vikerraadio kesköökavas.

Füüsikalise biokeemia ring püsib parimate hulgas erakordselt sisutiheda ja tõsise teadustööga. Paljud ringi liikmed on lülitunud kateedri uurimistöösse, samuti lepingulistesse töödesse. Tavalistele ringikoosolekutele lisaks peetakse iganädalasi erialalisi seminarkoosolekuid. **Üliõpilastööd on jõudnud välja üleliidulistesse ja rahvusvahelistesse väljaannetesse.** Üleliidulisele võistlustööde konkursile saadeti 4 tööd.

Ja lõpuks veel möödunud õppeaasta parimad ringid teaduskondades: teoreetilise bioloogia ring, sünnitusabi ja günekoloogia ring, füsioloogiaring, veespordi ring, füüsikalise biokeemia ring, algebra ja geomeetria ring, rahanduse ja krediidi ring, eesti keele ja soomeugri keelte ring, ajalooring, riigi ja õiguse ajaloo ring.

JAAN SOOTAK,
TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees

TALLINN 1984 GAUDEAMUS IX

Üliõpilaslaulupidu on 6., 7. ja 8. juulil Tallinnas

Täna ja edaspidi, küllap ka veel tuleva aasta sügiskuudel juhatab see embleem «Gaudeamuse» juurde. Ja ongi viimane aeg. Toimetusest on juba üliõpilased mitmel korral pärida jõudnud: «Kas pidu tuleb, kus ja millal?» Mis on «Gaudeamus», ei vaja meie üliõpilasele pikemat selgitamist. Oli ju traditsiooni sünd Tartus 1956. aastal. Osa tänaseid tudengeid on ise kaasa teinud viimase laulupeo Riias 1981. aastal. Nüüd tuleb IX «Gaudeamus» Tallinnas.

Püüame selles rubriigis tuua lugejani TRÜ kollektiivide ettevalmistust, anname laulupeokomisjoni infot. Viimasest täna alustamegi.

17. novembril ENSV KKEH Ministeeriumis toimunud laulupeokomisjoni nõupidamisest võtsid osa ka meie õppeprorektor dotsent Valter Haamer ja kateedrijuhataja dotsent Uno Sahva. Et arutati ka ajakirjanduse ülesandeid, olid kutsutud üliõpilaslehtede esindajadki. Nõupidamist juhatas kõrg- ja keskerihariduse minister Ilmar Nuut.

● **ERKI rektor prof. Jaan Vares** tutvustas laulupeo kunstilist kujundamist. Paika on pandud kolonni kujundus, valmis on embleem, peatselt jõutakse ühesele arvamusele ka plakati osas. Tal oli kaasas suur pakk kunstiüliõpilaste valmistatud kavandeid. Sobivad rätikute, märkmikkude, noodikaante, auaadresside jpt. meenete kavandid valib nende hulgast välja spetsiaalne komisjon. Kavandeid oli rohkesti ning nende seas üpris põnevat.

● **Pressi- ja propagandagrupi esimees Uno Polisinski** toonitas, et kõrgkoolide ajalehed ei tohiks piirduda üksnes ettevalmistuste informatsiooniga, vaid peavad analüüsima ka kollektiivide ette kerkivaid probleeme ning aitama sellega omalt poolt kaasa laulupeo korraminekule. «Gaudeamuse» alguseks ilmub venekeelne erinumber, mis valmistatakse ette TPedI ajalehe baasil, peo lõpuks tuleb välja kõigi Eesti kõrgkoolide ühiselt ette valmistatud number.

Loomulikult ilmub ka «TRÜ» erinumber «Gaudeamuse» Tartu päeval. Mis see Tartu päev on, sellest pisut pärastpoole.

● **Rongkäigu organiseerimise grupi esimees on Uno Sahva.** Rongkäik algab Tõnismäelt igavese tule juurest. Eesti, Läti, Leedu ja eraldi külaliste grupid paiknevad lähedastel tänavatel. Liigutakse Võidu väljaku suunas, sealt edasi Narva maanteele Lauluväljaku poole.

● **Rohkesti probleeme on raudteetranspordigrupil.** Selle esimees andis teada laulupeokollektiivide Tallinna saabumisest. Tartust saavad koorid ja orkestrid kohale sõita nende vagunitega, mis on plaanis olevale kohalikule rongile juurde lisatud.

● **Tartu Linna Täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja Valev Pärn** tutvustas lähemalt **Tartu päeva.** Et kavandatud on kolm varianti ning leedulastega veel mõnigi tahk lõplikult paika panemata, siis ei saa üksikasjalikult sellest veel kirjutada. Mõte on aga selles, et Liidu kollektiivid peatuvad kolmapäeval, 4. juulil laulupeole sõites Tartus, sammuvad ühises rongkäigus EPA eest TRÜ peahoone juurde ja siit Tähtvere lauluväljakule ning annavad kontserdi. Seejärel sõidavad aga kohe õhtul Tallinna, et olla järgmisel hommikul juba proovil.

● Veel oli juttu laulupeo **tehnilisest teenindamisest** ja **liiklusgrupi** ülesannetest. Need puudutavad ka ülikooli ja EPA-t.

● Lõpuks täpsustati veel **ürituste kalendrit.** Kolmapäeval, 4. juulil toimuvad ka Pärnu päev ning külaliskollektiivide esinemised Kohtla-Järvel. Neljapäev, 5. juuli on täielikult proovipäev. Reedel, 6. juulil on üks kesksemaid üritusi — suur sõpruskontsert Lauluväljakul. Laupäeval, 7. juulil toimub rongkäik ja tantsupidu. Pühapäeval, 8. juulil lõpeb «Gaudeamus» IX laulupeoga.

Muna õpetas kana

Need, kes pooldavad teesi, et muna on targem kui kana, võisid sellele tõestust loota **TRÜ ja EPA õppejõudude ning üliõpilaste vaheliselt mälumängult.** Pealegi, kui ühes linnas juba on kaks haridustemplit, on igati loogiline, et ei või jääda klaarimata, kumb neist mõnikord üle on. Mõlemad igihaljad vaidlusküsimused pididki 18. novembri pärastlõunal EPA aulas lahenduse leidma. Ja seda suure pealtvaatajaskonna uudishimulike silme all.

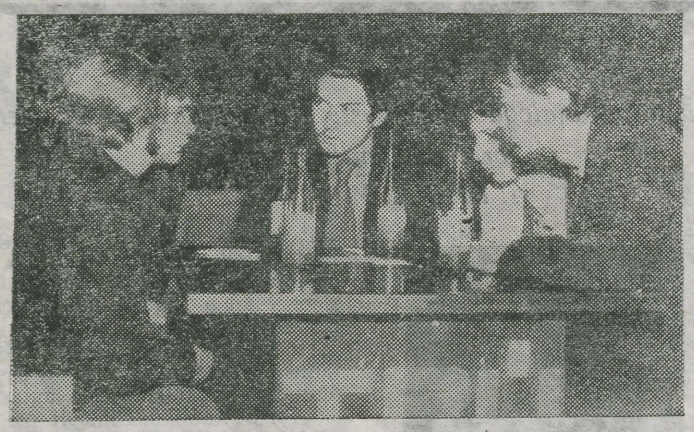

● **Nemad need võitjad ongi.**

Kolmekümnest äraarvamatult mitmepalgelisest küsimusest pidi piisama, et välja selgitada, kelle teadmistepagas rikkalikum. Juhuse osa oli sellega viidud miinimumini, võidu väärtus tõstetud sedavõrra kõrgemale.

Juba esimestele pärimistele laekunud vastuste täpsuse ja õigsusega haarasid juhtohjad TRÜ tudengid, kes on meile tuttavad televiktoriinist «Kes keda?». TRÜ õppejõudude püüded esineda igati oma reputatsiooni vääriliselt osutusid esialgu tulutuiks, EPA võistkonnad võistlesid omavahel punase laterna osast pääsemise eest.

Küsimused kõlasid, vastused laekusid, punktid läksid suurde tabelisse kirja ning mängu lõpule lähenedes hakkas ka pinge kõigi seaduste kohaselt kulmineeruma. Publikki muutus pisut elavamaks, oma emotsioone ühe või teise kõrgkooli edu puhul ei püütudki vaos hoida. Viimaste küsimuste ajal sammusid mõlemad TRÜ võistkonnad kui paarisrakendis finiši poole, veel olid kummagi esinduse liikmete pilgud täis lootust. Kes seni võrdselt kogutud punktide juures peale jääb, pidi otsustama kõige viimane küsimus: mitme kogupauguga ning mitmest suurtükist tähistati Moskvas 1945. aasta 9. mail Suures Isamaasõjas saavutatud võitu. Saal taandus hiirvaikseks, kui teadjamad mehed ees laudade taga kõik viiekesi peadpidi koos oma mäludes tuulasid, mingile otsusele jõudnult selle siis ka paberile kirja panid ning žüriile läbivaatamiseks ja hindamiseks teele läkitasid. Pisut oodati ja kannatati, kuni lõpuks kuulutati selge ning kõva häälega: **TRÜ III kursuse juuratudengid Owe Ladva ja Mario Rosentau ning Koit Nook, Jaanus Soo ja Andres Kasesalu ajaloo IV kursuselt osutusid sedapuhku tänu täpsemale viimasele vastusele üldkokkuvõttes targemaks kui keegi teine ning on esikoha auga ära teeninud.** Ühepunktiline allajäämine tähendas TRÜ õppejõududele (Enn Hansberg, Rein Toomla, Paul Varul, Ülo Langel ja Andres Raukas) teiseks jäämist, kolmandaks platseerusid EPA õppejõud ning neljanda, kuid sellele vaatamata samuti auhinnalise kohaga tuli leppida põllumajandustudengeil.

Nagu rõõmuga näeme, osutuski muna targemaks kui kana, m.o.t.t.

PRIIT PULLERITS,
žurn. I k.

Võistukõnelemine EPA klubis

Pikk laud, kummaski otsas kaks tooli. Ja muidugi ei ole need tühjad. Ühes otsas kaks meest EPA-st, teises kaks meilt. Lisaks veel üks mees laua keskel, kes jääb sinna algusest lõpuni. Tegemist on **Ariel Leviniga (ravi IV)**, kelle hooleks on malekellal aja võtmine ja võistluse juhtimine.

Alustatakse eelringiga. Kohtadele asuvad **Arno Kaseniit (ÕK III)** ja **Arnold Pastak (AGRO IV)** EPA-st ning **Ants Rebane (AJALUGU III)** ja **Tiit Lõhmus (ÕIGUS II)** TRÜ-st. Loosi tahtel tuleb arutatavaks teemaks **«Milline on isiku mõju ajaloole?»** Aega 2×5 minutit. Ründama asub EPA. Sõnapommid langevad vaheldumisi ning publikuni jõuab palju põnevaid fakte, mida vähesed varem teadsid. TRÜ hakkab vähehaaval võimust võtma, aga kõik, aeg!

Järgmine paar. Nüüd esindavad EPA-t **Rein Rätsep (veterinaaria LPT V)** ja **Erli Aasamets (majand. III)** ja TRÜ-d **Mario Rosentau** ning **Sven Papp (mõlemad ÕIGUS III).** Tingimused endised, teemaks aga tuleb **«NSVL rahvamajandus 1982—83 NLKP Keskkomitee pleenumite põhjal.»** Teema on konkreetsem ja võistlejad hakkavad ka kohe täpseid fakte kasutama. Mõlemal poolel on laiad teadmised ning võistlus kulgeb tasavägiselt. Tundub, et peale jääb see, kes oma väiteid esitab kontsentreeritumalt. Kogu aja keerleb jutt põhimiselt põllumajanduse ümber. Ja jälle kell. Kohe teatab **žürii** koosseisus **Olev Raju** (TRÜ), **Aivo Sildnik (EPA)** ja **Owe Ladva (TRÜ)** ka edasivõistlejad. Esimeses eelmängus osutus tugevamaks TRÜ paar Ants Rebane ja Tiit Lõhmus ning teises EPA paar Rein Rätsep ja Erli Aasamets.

Finaal. Kulli ja kirja viskamisel selgub, et seekord alustab TRÜ. **Teemaks «Rahu kui inimmõistuse hääl.»** Vaidlus ei taha kuidagi hoogu sisse võtta, sest mõlemad paarid lähtuvad inimmõistuse häälest. Lõpuks jõutakse siiski ka selleni, millistes piirides vaielda. Ollakse nõus, et vaieldakse selle üle, kuidas ja miks on vaja võidelda sõja kui rahu vastandi vastu. Vaidlus muutub tuliseks ning mängu juht annab kogu publiku nõusolekul 5 minutit lisaaega.

Lõpuks ometi aeg, võistlejad tõusevad, jättes publiku **«Kuldsuu»** suhtes segadusse, küll aga mitte žürii. Olev Raju teeb teatavaks, et **parimaks osutusid EPA poisid Rein Rätsep ja Erli Aasamets.**

Lisaks saavad võitjad veel eripreemia «kõrgeklassilise demagoogia ja olematute tsitaatide eest.»

Algab kõnesimultaan. Teemaks seekord **«Kas inimkond võib end ka ise hävitada (ilma tuumasõjata)».** Laua ühes otsas on TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri dotsent Olev Raju ning teises otsas kõik 8 duellanti. Tudengite poolel on pilt lausa masendav. Simultaani andja lööb nad üle kõigis küsimustes, igale sõnale vastab kahega. Tudengid, tahtmata kaotust tunnistada, üritavad vastast murda oma interpretatsioonidega tema vastustest, kuid mees ei murdu, vaid leiab öeldu olevat demagoogia. Lõpplahendust ei tule ning ei jäägi muud üle, kui leppida kokku revanšmatši suhtes.

Mõningaid tähelepanekuid. Võistlejatel mõte liikus, kuid pahatihti ei osatud seda sõnavormi valada. Publik oli väga aktiivne, üsna mitu korda katkestati vaidlejaid tugeva aplausiga. Kohati oli kuulda isegi repliike kõnelejate ja kõneldava aadressil. Huvitav, et enamik publikust oli naissoost. Kas tähendab see, et sõnakad noormehed on populaarsed?

Igatahes tuleb kõigil duellantidel veel tublisti harjutada, et vastastele kõvemat konkurentsi pakkuda ja publikule suuremat muljet avaldada.

AAVO KOKK,
žurn. I

Pühapäevane filmielamus

Üliõpilaspäevade filmiprogramm lõppes pühapäeval ÜRKI diplomitööde ja parimate dokumentaalfilmidega.

«Saatnud kord Vanataat maa peale seitse korda seitse surma, kes igaüks pidi kaasa tooma seitse korda seitse hinge. Üks surm tuli aga maa peale esmakordselt, enne oli ta taevas ingel olnud.» Selliste sõnadega algab **E. Tusti «Külaline»**, mis tugineb rahvapärimustele. Tabavalt on näidatud lumes sammuvaid vikatimehi, kes otsivad ohvreid. Algajast surm otsustab oma ametist loobuda ja inimeseks hakata. Igasugune ringist välja astumine on ohtlik: inimeseks hakates kaotas surm surematuse ja ametivend viib endaga tema hinge. Lõõvalt mõjub lumel lebav üksik vikat ja minema marssivad surmad lõpukaadris.

R. Tammeti filmis «Kiri Giuliale» on nappide vahenditega püütud edasi anda inimese mõtteid ja tundeid surmaga silmitsi olles. Hirmunud silmad, närvilisusest tekkiv külm higi, mõtted pehmetes tenniskingades jooksust, kui jalge all lebab raudne miin. Jumalagajätukiri Giuliale, aeglased sammud teadmatusse. Plahvatus hilineb, mees jääb elama, naise hing järgneb talle.

See, et autor miini «leidis» ja L. Ulfsak oma osa põhjani mängis, lõi kokku tasemel terviku.

Kahes järgnevas filmis **«Soolo»** ja **«Pulmapilt»** on R. Tammet toonud sisse ulmelise elemendi: esimeses lendava taldriku ja tulnukad, teises tulevikuinimese. Õnnestunum tundus olevat viimane, kus püstitati probleem inimese liikumisest ajas ja kinnitati fakti, et möödunut ei saa olematuks muuta isegi elanik tulevikust.

Teises pooles linastunud **M. Soosaare «Aeg»** meeldis publikule kõige enam, ainsana kutsus see esile üksmeelse aplausi. Film näitab lõike inimese elus sünnist surmani — tormiliselt kulgeva ajamere taustal. Kiirendatud kaadrites on kujutatud inimeste askeldusi, muudetud nad lustaka leierkastiviisi taustal marionettideks maketil. Koomilise askeldamise vastandina on näidatud kive, nende stoilisust ja rahu. Selle võttega on tühised toimetused veelgi naeruväärsemaks kujutatud.

Võrratu elamuse jättis värvidemäng: loojuva päikese kuma, mis pikkamisi allapoole valgudes täitis kõik vaataja silmale nähtavad sopid, muutudes lausa valuliselt põletavaks. Värvilise tasakaalu mõttes süttivad teises ekraani servas asuvas talus üksikud tulukesed, sama leekivpunased kui loojangki.

P. Toominga «Linnaloomas» tuleb eriti esile tõsta autorite oskust leida tabavaid kaadreid reaalsest elust. Vastakalt mõjuvad stseenid imearmsatest kutsikatest turukottides ja koerapüüdjatest, kes loobivad laipu... P. Tooming rõhutab linnainimeste arulagedat käitumist loomade suhtes. Ajuti tundub, et nad ei peagi koeri, kasse jt. elavaiks olendeiks.

P. Simmi «Mitut värvi haldjad» käsitleb raskestikasvatatavate noortega seotud probleeme. On püütud vaagida erinevaid teid, mis neid erikoolidesse toonud. Kuuleme osaliste endi arvamusi. Kurvalt jäid kõlama poisi sõnad, kes ütles, et pole erikoolist midagi head kaasa saanud, pigem õppinud halba juurdegi. Selle mõtlemapaneva filmiga programm lõppes.

MARGIT MIKK,
žurn. I k.

Markantsematest muusikaüritustest

Seekordsete üliõpilaspäevade publikumenukaimaks ürituseks võib julgelt pidada ansambli **«E=mc²» kontserti EPA aulas 17. novembri kesköö!.** Lisaks publikule vahekäikude ja aknalaudadeni täis saalis tungles umbes poolt samapalju inimesi veel uste taga, mis selleks korraks jäädavalt sulgunud olid...

Ja lõpuks ometi, kell pool üks tulid lavale 7 maailmakuulsat füüsikut, kellest igaüks seda teadust edasi on aidanud. Sinnamaani, et nüüd on meil aatomi-, vesinik- ja neutronpomm.

Oma sügavat valu väljendasid läbi muusika **Archimedes, Pascal, Lomonossov, Kurtšatov, Oppenheimer, Marconi ja Einstein** *alias* **Urb, Sibul, Annok, Brambat, Kappel ja Volkonski «Viies tantsus viimse kevade hommikul».**

Teises pooles seevastu lauldi armastusest — ainsast, mis meile jäänud.

Laupäeval, 19. novembril pidid EPA aulas üles astuma **kuus kõrgkoolide ansamblit,** kuid organisatsiooniliste segaduste tõttu jõudis neid lavale kaks ja pool (väljakuulutatutest). Kujuneski nii, et pea terve esimese kontserdipoole lõbustas saalitäit tudengeid **«Kolm on kohtu seadus»,** enne kui kohale jõudis ürituse üllatus **Anne Adams** koos **Toomas Lungega** ning **Andres Dvinjaninoviga.** Koos mitmete teiste ansambli liikmetega suutsid nad esitada toreda, meeldejääva laulupõimiku, mis enamikus pärines A. Adamsi uuest laulukavast.

Pärast vahepausi tuli taas lavale **«KOX»**, kes sel kontserdil paistis olevat korraldusvigade paikaja, mida nad ise ka korduvalt tunnistasid. Koos väikeste lisajõududega esitasid nad valimiku neile nii omaseid laule aktuaalsetel ühiskondlikel teemadel, mis ka tänuväärset vastuvõttu leidis.

Ja siis tuli lavale Eesti praegusaja kindlalt parim tudengiansambel **«Kapell».** Nelja kõrgkooli õppurite ühendus näitas vägagi ilmekalt, kuidas tuleb laulda, pilli mängida ja laval olla. Ohtrad aplausid kinnitasid seda täielikult. Kahju vaid, et heli kehvapoolselt saali jõudis, seetõttu läks laulutekstidest nii mõndagi kaduma.

Asi lõppes ühislauludega. Lavale tulid pea kõik, kes seal ennegi mänginud olid, ning publikuga koos lauldes üritus ka lõppes, et...

... jätkuda **õhtul EPA klubis** *country*-**salongis.**

Oli tõepoolest salong, mitte aga saloon. Sest polnud sinna sellist masside trügimist nagu samal ajal toimunud ERKI *show*'le, kohale olid tulnud need kauboid, keda asi tõsiselt huvitas.

Alustas «Kapell», kes kohe kogu rahva kaasa haaras, ning läks lahti ohjeldamatu polkamöll. Igaüks võis ehk lausa pidi kaasa laulma, möirati, paugutati püstoleid, mida siiski vähe kaasas oli — tongide nappus kaubandusvõrgus. Pärast «Kapelli» jätkas õhtu kunstiline juht **Tõnu Raadik**, kes laulu vahel pajatas juhtumistest oma kauboielus.

«Justamendiga» koos jätkus tantsupõrgu. EPA klubi trepid lirtsusid, seinad sõna otseses mõttes nirisesid väljatantsitud veest. Veel korra vahetasid ansamblid teineteist ja siis algas *jam-session*, kus laval oli ansambel **«Justapell»** Tõnu Raadiku juhendusel. Rahva tohutu heakskiidu saatel mängiti läbi hulk «Kukerpillide» repertuaari ja kui «Kapell» kella ühe paiku lahkuma pidi, lõbutseti «Justamendiga» veel pool tundi.

See oli ka kõik, sest lehmapoisid ja -tüdrukud pidid oma karjade järele vaatama minema.

HANNES ASTOK,
žurn. I k.

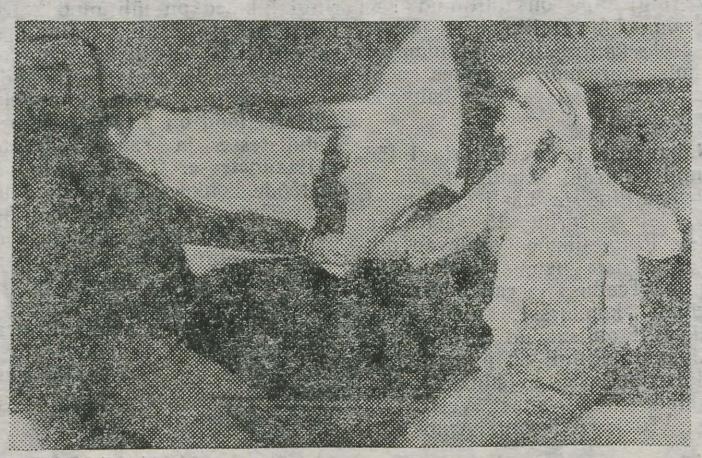

● **EPA spordihoones peeti lustakat *show*'d.**

Kaks klaveriõhtut

REIN RANNAPI klaveriõhtu

19. novembril oli üks viiest aulamuusika kontserdist.

Kontsert algas kahe mahuka, pingsat süvenemist nõudva sonaadiga: 7. Haydni sonaat C-duur ja L. van Beethoveni sonaat F-moll. Kava teine pool koosnes lausa klassikalise klaverimuusika pärlitest. oli kergemini jälgitav, meeleoludelt vaheldusrikkam. Nokturni lüürikat esindasid R. Schumanni «Unistus» ja Liszti nokturn nr. 3 (rohkem tuntud pealkirja all «Armuunelm») tsüklist «Liebestraume». Tšaikovski «Oktoober» tsüklist «Aastaajad» täitis saali selge, äärmiselt väljapeetud heliga.

Rein Rannapi improviseerimislust ja harjumus end amüsantselt väljendada avaldusid eelkõige F. Chopini valsis H-moll: muusik lubas endale mõningaid tempo- ja rütmimuutmisi. Lüürika vastandpoolt esindasid F. Liszti etüüdlik «Äike» tsüklist «Rännuaastad» ja Chopini etüüd C-moll.

Pärast pikka ja tagasikutsuvat aplausi esitas Rein Rannap žestikalt popurrii kõigist kontserdi teisel poolel kõlanud klaveripalade katkendeist.

* * *

20. novembril toimus aulakontsertide viimane, **LAURI VÄINMAA klaveriõhtu.** Lauri Väinmaa senist muusikuteed kroonib kahe, vabariikliku ja vabariikidevahelise konkursi laureaadi tiitel. Praegu õpib pianist Moskva Konservatooriumi IV kursusel. Kui Rannap ühendab endas nii klassika, improvisatsiooni kui «Ruja», siis Väinmaa on pianistina seostatav eelkõige klassikalise muusikaga. Ta esindab elegantset ja korrektset mängumaneeri, iga rõhk ja paus on omal kohal.

Klaveriõhtul TRÜ aulas esitas pianist J. S. Bachi «Kromaatilise fantaasia ja fuuga ning Beethoveni sonaadi nr. 4 neljas osas.

Kontserdi teine osa koosnes J. Brahmsi helitöödest — klaveripaladest ja variatsioonidest Paganini teemadel.

L. Väinmaa kontserdikava oli koostiselt ja ülesehituselt nõudlikum, muusika kuulamise harjumust ja oskust eeldavam kui Rannapi oma.

MARI RÄTSEP,
žurn. I k.

ANDRUS SALUPERE fotod

*

RAT «Vanemuine» kontserdisaalis 28. nov. kl. 19.30 **«Tants ja liikumine muusikas».**

Esinevad TRÜ rahvakunstiansambel ja ülikooli võimlemisrühmad.

Pääsmed kontserdisaali kassast iga päev kl. 11—14 ja 17—19.30.

Lapimaal

Juba aastakümneid on lisatud sõnale «praktika» müstiline eessõna «menetlus» ning selle deviisi all sõidutatud äsja kolmandalt kursuselt lõpparve võtnud geograafe läbi Karjala Koola poolsaarele ja Arhangelski kaudu tagasi. Teisiti öeldes tähendab see võimalust ainsal vabal kuul asendada rahateenimine raha kulutamisega. Mitmed eelnenud geograafide põlvkonnad on pakutava tehingu tunnistanud vaid näiliselt ebavõrdseks ja meiegi saime traditsiooni jätkajateks.

Bussiga Leningradi, sealt laevadega Petroskoisse — on sellelaadiliste reiside ülimalt tüüpiline algus. Edasi juba aastatega kujunenud variatsioonid. Eesmärk on alati jäänud samaks — saada võimalikult kompleksne ülevaade ühe põhjarajooni majandusest, maastikust, elust-olust. Karjala ja Koola poolsaar on selleks väga tänuväärne materjal: meie kui põhjamaalaste ilumõistele enim vastav loodus, piirkonna ajaline ja materiaalne kättesaadavus, jalgu sirutav tööstus ning lisaks veidi eksootikatki — ikkagi polaarjoonetagune.

Kõige sagedamini kasutatakse nähtu iseloomustamiseks väljendit «karge». Stambi taga peituva elamuseni jõudmiseks kulub aga pikk tee. Bussiaknast seiratud Kivatši looduskaitseala, turistide Meka Kiži saar, Petroskoi, Kantalahti, Kirovsk, Montšegorsk, Murmansk, Arhangelsk ... — nimed, millest igaühel on küll oma nägu, kuid mis jäänuks kokku ikkagi halliks massiks, poleks me saanud vahepeal linnade lämmatavast ringist eemale kõndida ja Hibiinide tundrus aega maha võtta.

Igaühe vahekord loodusega selgineb siis, kui oled lasknud end vihmal leotada üdini tilkuvaks ja seejärel tervitanud tormiliselt päästjat Päikest; kui oled palunud mäenõlval tuult ning pilvi, et sulle avataks natukenegi laiem vaateväli; kui oled õhtul naeru saatel väsinuna telki varisenud, hinges taasärganud usk elu mõistlikkusse. Ikka üksinda ja üheskoos. Vahest taolised praktika täiesti mittepraktilised aspektid olidki just need kõige väärtuslikumad kaasatoodud «kah-tarkused», aruandes kajastamatud, teadmistes peegeldamatud.

Ja veel — kui me juba otsustasime rahakitsikust ignoreerida, siis tegime seda, nagu öeldakse, nii, et oleks tehtud. Igatahes banaanide söömise aastanorm sai nende Põhjala augustinädalatega küll täidetud.

ANU KULL,
geograafia IV k.

Läbi raskuste tähtede poole

Nagu paljude teiste teadusharude diplomande, ootas meidki sügisel Tartusse tulles pedagoogiline praktika Taaralinna koolides. Selle sooritavad kõik tulevased füüsikud, välja arvatud tahke keha füüsikale spetsialiseerunud. Viimased tegutsevad ülikooli juures. Lisaks neile õnnestub tänavu *alma mater*'i baasil praktiseerida veel kahel tudengil-astrofüüsikul. Nn. ülikoolipraktika korral tegelevad tudengid oma eriala kateedri juures teadustööga. Pidades silmas spetsialiseerumist, sooritasime meie kaks (allakirjutanu ja Mirt Gramann) oma praktika teadusliku osa AAI juures Tõraveres, kust meid omakorda saadeti vaatluspraktikale Krimmi. Seal asub Moskva RÜ Šternbergi nim. Astrofüüsika Instituudi lõunabaas.

Viimane asub 31 km Simferoopolist lääne pool. Lisaks instituudi teadureile käivad seal suviti praktikal Moskva ülikooli astronoomiatudengid. Pidevaid elanikke on baasis viis, ülejäänud tulevad sinna komandeeringusse. Sellele vaatamata käib vilgas tegevus. Vaatlustingimused on head, aegadega on koguni nii kitsas, et jagelemine käib lausa minutite, mitte enam tundide pärast. Põhiliselt tegeldakse nõrkade (s. t. väikese heledusega) objektide ja muutlike tähtede uurimisega.

Meie viibisime baasis 14. septembrist 3. oktoobrini. Kahjuks sattusime sinna just ajal, mil öötaevas säras Kuu. Seepärast saime mõningate vaatlusmeetoditega tutvuda üksnes teoreetiliselt. Põhiliselt puudutab see spektraalvaatlusi, mis on seotud elektronoptiliste muundurite kasutamisega. Osaleda saime aga vaatlustes, mis toimusid infrapunases piirkonnas ning mida tehti baasi suurima teleskoobiga — 125 cm reflektoril 3TШ. See teleskoop on muide esimene reflektor Euroopas, mille peapeegli läbimõõt on üle ühe meetri. Peale selle käisid sel ajal fotomeetrilised ja mõningad spektraalvaatlused. Ka eelnevalt nimetatute metoodikaga saime piisavalt tutvuda.

Kahjuks ei saa baas oma riistvaraga just hiilata. Põhilised instrumendid peale teleskoopide on instituudi töötajate endi konstrueeritud ja ehitatud. Kuid mis seal ikka teha, kui baasi aastane eelarve on 4000 rubla!

Baasi vahetus naabruses asub NSVL TA alla kuuluv Krimmi observatoorium. Põgusalt saime tutvuda ka sellega. Nägime ühte kolmest Päikese vaatlemise teleskoobist, nende suurimat reflektorit, 2,6 meetrist ja mitmeid muid teleskoope, mida ühtekokku on Krimmi observatooriumil kuusteist Moskva ülikooli lõunabaasi kuue vastu. Sügava mulje jättis öö, kus saime viibida teleskoobiga 3TЭ teostatud vaatlustel.

Peale praktika teadusliku külje, mis eeskätt Krimmis mööduski, ei pääse me ka pedagoogilisest ja kasvatuslikust osast. Meil on mõned füüsikapraktikumid arstiteaduskonna esmakursuslastele. Geograafia I kursusele mõeldud loengute lugemiseni me ei jõudnudki: õppeplaane muudetakse ning meie astronoomiaosa oli üle viidud teisele kursusele. Nemad aga võtsid meie poolt plaanitud osa läbi enne, kui Krimmist tagasi jõudsime.

Kasvatuslik osa seisneb oma osakonna teise kursuse ÜPP atesteerimises ning plaanitud ekskursioonis Tõraverre. Nimelt tuleb osaleda mõnedel füüsikapraktikumidel tööde juhendajana, pidada mõni loeng ja teha paar harjutustundi. Lisaks kõigele tuleb korraldada paar üritust oma osakonna teise kursusega.

KALLE JÜRGENSON,
füüsika V k.

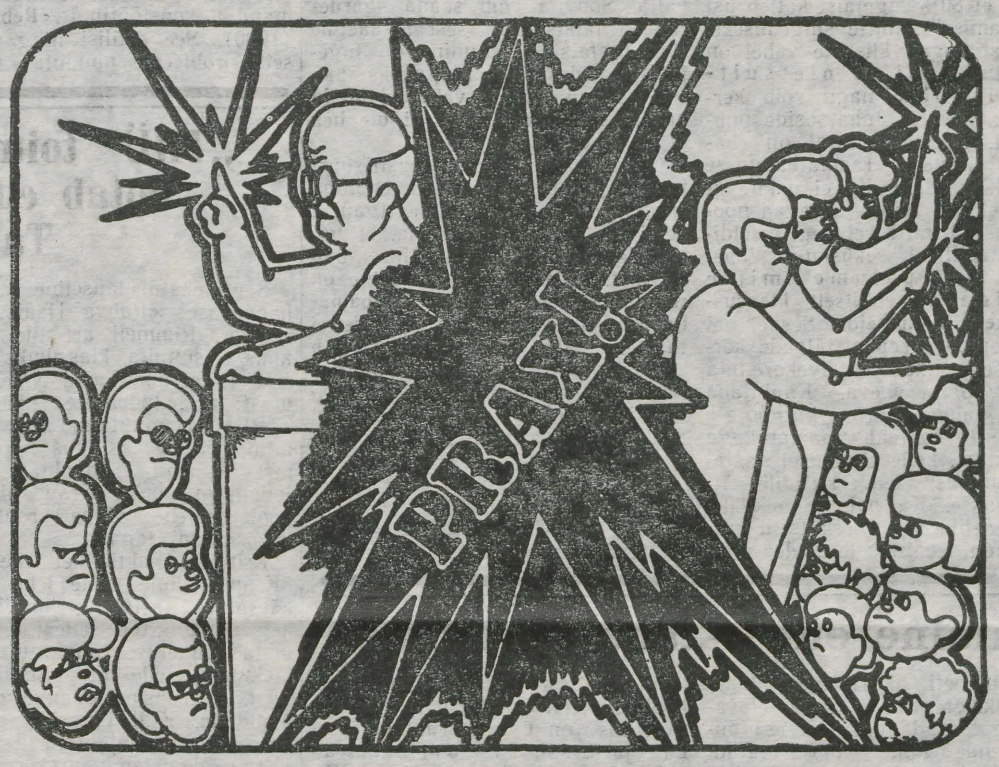

«Prax» — tudengi keelepruugis lausa parasiitsõnaks muutunud keelend. Sessisegaduses midagi unelmale lähenevat, päikeselõõsas linnamõistetule vahel lausa lõputuna näiv. Tõsine või romantiline, tegevus või pseudotegevus. Kuidas kellelegi. ● **IVAR JÕESAARE joonistus.**

Valged ööd valges kitlis

Kuus nädalat südasuvises Leningradis oli see aeg, mil jõudsime nii mõningatestki suurlinna võludest osa saada, kurnata oma kujutlusvõimet ning lõpuks kuhjunud muljetest väsidagi.

Põhijoontes optimistlikud, nii nagu me edukalt lõppenud sessioonist järele jäime, istusime ka bussi, mis pidi meid Leningradi viima. Pool teed sõidetud, sulas aga optimism nagu taimerasv kuumal pannil. Ju polnud see kuuetunnine sõit mööda auklikku Tartu—Leningradi maanteed sessist puretud üliõpilastele kontimööda. Jõudnud lõpuks Neevalinna, ei saanud me oma heameelt piinarikka reisi lõpu üle muudmoodi väljendada, kui kepsutasime kergel «Tuljaku»-sammul, 30-kilosed kohvrid käes, sinnapoole, kus arvasime olevat I. Pavlovi nim. Leningradi Meditsiiniinstituudi ühiselamu.

Tulevaseks eluasemeks osutus 10-korruseline hiidmaja, mis meenutas pigem mingit tootmishoonet. Astusime sisse, valvur ulatas lahkelt võtmed ning pärast mõningaid otsinguid leidsime rõõmsalt, et tuba asub ühiselamu komandandi oma kõrval. Tuba ise oli mõeldud kahele inimesele — vahest sellepärast, kuid osalt kindlasti ka muudel põhjustel kujunes välja nii, et üle kolme meid seal korraga ei ööbinudki. Ühikasse Une-Matit ootama jäänutel tuli magusamad hetked ööst enamasti mööda saata kompromissitus võitluses kohalike verejanuliste sääskedega, pärast seda aga poole lõunani oodata kojujäänud äratuskella tilinat või teinekord, kui naabritel (korrus kõrgemal) kraan jälle lahti ununes, tunda hommikul end (ka nigela kujutlusvõime puhul) vannis.

Kes teab, poleks arstitudengina nelja aasta kestel olelusvõitluses karastunud, oleks meie enesekindlusesse tekkinud pragudesse imbunud enneaegset nostalgiat. Seda ei juhtunud — ei meie ega rajataguste kolleegidega. Kadedusega võis vaadata, kui kaugele kodumaast on tuldud haridust omandama ning millise näilise kergusega suudetud kohaneda. Ilmselt on just meie eriala esindajatel adaptatsioonimehhanismid enam arenenud. Otsustage ise: meie naabreiks osutusid peaaegu kõigi 15 liiduvabariigi esindajad, poolakad, ungarlased, tšehhid-slovakid, kreeklased, liibanonlased, kurdid, süürlased, mongolid, vietnamlased, hindud jt. Nii nende kui ka meie puhul oli üllatamapanev see, et ei saanud kannatada põhitegevus (mis seisnes tulevasele arstile nii vajalike kogemuste omandamises).

Esimese kahe nädala jooksul tegutsesime arstiabina III üldkirurgia kliinikus. Maja ise oli vana (nagu enamik kliinikulinnakust), ravitingimused kesised, kuid operatsioonijärgsete tüsistuste protsent üllatavalt väike. Ei uskunud kohe, et kliinik on üks autoriteetsemaid asutusi neerusiirdamiste ning neeruarterite lõikuste alal Nõukogude Liidus. Kuid näinud lähedale kerkiva uue korpuse kontuure, oleks uskunud enamatki.

Endal oli võimalus assisteerida peaaegu kõigil kergematel operatsioonidel, lisaks kureeritavate haigete lõikustel (sõltumata operatsiooni raskusest). Patsientidest jäi enam meelde apenditsiidiga neegritar, kes oli operatsiooni ootuses punu nud patsidest sangu meenutavaid kujundeid. Muljet avaldas professor L. Potašovi elav huvi meie praktikarühma käekäigu vastu.

Teraapiatsükkel viis meid tihedasse kokkupuutesse erialaga, mida Leningradis on viimastel aastatel eelisarendatud. Endokrinoloogiaosakonnas saime rikkalikke kogemusi, kehtestatud õppeprogrammi peaaegu aastaga ennetades. Siin töötas ka meie praktika üldjuhendaja Jelena Ostrouhhova, kelle isikliku eestkoste all olime. Meeldivat koostööd jäid meenutama uusimate metoodiliste õppevahendite komplekt, muljed ultrahelidiagnostikast, funktsionaalsest diagnostikast jt. protseduuridest. Hakkas silma õppejõudude püüe esitada tähtsamad seosed, klassifikatsioonid eelistatult tabelite, skeemide näol — pidi üliõpilasele paremini meelde jääma.

Praktika viimase tsükli, sünnitusabi kogemusi omandasime linna teises otsas, 15. sünnitusmajas. See kollektiiv oli eesrindlikumaid kogu oblastis. Siia olid koondatud need, kel sünnituse normaalne kulg küsitav.

Imestati, et viiest laupäevast ei jätku ehitusmälestistega tutvumiseks ning muuseumides käimiseks. Ju vist siis alahinnati meid ja meie uudishimu. Lomonossov, Petrodvorets, Pavlovsk, Puškin, Gatšina. Enamasti kujunes päev meeldivaks jalutuskäiguks elevil rahvahulkadest täidetud parkides, harvem monarhide kombel igavuse nautimiseks. Aeg on hoolitsenud losside-paleede omanäolisuse eest. Iga tiik, sild, metsatukk või paviljon nõuab endale erilist tähelepanu, säilib aga harmoonilisus, seos ümbritsevaga. Jah, kahjuks ei võimalda kuulsad muuseumid, lossid, pargid üksindust ruumivormide ning kunstiteoste nautimiseks. Ermitaaži külastades on tunne, et õhtuks väsivad nii inimesed kui hooned, tuhmub saadav elamus. Leidlikkust ja kannatlikkust nõuab kunstialbumist tuttavate maalide äratundmine. Andes küll au kunstiennistajate vaevarikkale tööle, oli siiski äsja restaureeritud maale vaadates imelik näha kunstniku poolt kujutatu kõrval (s. t. peal) ka enda ähmaseid kontuure. Ning lõpuks, taies, mida teistsugustes tingimustes imetleks võib-olla küllastumiseni, jääb siin veelgi kuulsamate, täiuslikumate varju.

Põhjamaine kliima ning mere naabrus on määranud Leningradi välise arhitektuuri lihtsuse, millele seesmiselt vastandub püüe saavutada hubasust. Erandiks tuleb pidada õhulist, pisut kergemeelset barokki, mis alati suudab pakkuda üllatusi. Nagu ka taksojuht, kes öises linnas tundis end vilunud hävituslenduri na, samal ajal meie end aga sprottidena konservikarbis. Midagi niisamasugust võis tunda linna parimates diskoteekides. Laserid, värvitelerid, värvimuusika, miniseelikud — kõik see lummas. Diskoritelt detsibellidest küllastunud harmoonilised võnkumised. Suurema osa diskost võbeles membrana tympani itaallaste melanhoolsete lugude rütmis. Vahest pidi see kohati kurvameelne, kohati romantikat ja kirge täis muusika mõjuma rahustavalt grupi «Space» kontsertidele mittepääsenutele.

Traditsioonide võlust osasaamiseks võib alati soovitada 200-aastase kaunitari, S. Kirovi nim. Ooperi- ja Balletiteatri trupi etendusi. Õnnestunud etteastet pärjavad «braavo»-hüüded, austajate tunglemine lava ees pärast etenduse lõppu. Kõik see ja kohalike võrdlused möödaniku kuulsustega tugevdasid vahetu kaasaelamise efekti. Oli see kogetu uudsus või andis endast märku Neevalinna suursugune mänglev pale — suudle kätt ja kao, sest igapäevast muusade kummardamist ei võimaldanud praktika iseloom ja rahakott.

Kokkuvõtteks võib öelda, et praktika oli asja ette ning kui pakutaks võimalust järgmine menetluspraktika tsükkel sooritada samas kohas — läheks kindlasti.

TÕNU JÕGI,
HEITI KAIO,
ravi V k.

Lühike meelespea

NEILE, KES SUVEL PIONEERILAAGRIPRAKTIKALE LÄHEVAD

Ole valmis kõigeks, nii kõige halvemaks kui kõige paremaks, sest laagris tuleb ette kõike. Õpetussõnad, mis sulle enne minekut teele kaasa öeldakse, kuula ära: hiljem on hea mõelda, kas sellest midagi kasu ka oli.

Pea alati meeles, et kõige tähtsam inimene laagris ei ole mitte peakokk ega arst, vaid LAAGRIÜLEM. Temaga on soovitav algusest peale sisse seada head suhted (tema annab hiljem pedagoogikakateedrile tähtsa paberi — sinu iseloomustuse). Mida selleks teha? Peamine on, et ei sina ega sinu rühm (≈40 jõnglast) ülema silma alla liiga sageli ei satuks. Laagris peab valitsema vaikus ja puhtus, ühe sõnaga — kord. Aga lapsed ju klobistavad puukingadega, ajavad kõva häälega juttu, togivad üksteist, rüselevad, naeravad, kiljuvad, loobivad vett, mäluvad nätsu ... Seda ei tohi ülem näha ega kuulda. Ülemaga ei tohi vaielda. Maailmaparandamise vajadus rahulda kusagil mujal. Oma plaanid hoia tulevasteks pärispedagoogi aastateks, praktikandina tee seda, mis ette nähtud.

Kogu oma jõud kuluta raudse distsipliini loomisele. Selle järgi hinnatakse sinu tegevust. Huvitavad üritused? Need võid ju välja mõelda ja tööplaani kirjutada (5—6 eksemplaris), aga ära püüagi neid ellu viia. Tegijal võib ju midagi juhtuda, aga seda sulle keegi ei andesta.

Lastega ära parem üldse püüagi hästi läbi saada. Pärast heidetakse sulle ette distantsitunnetuse puudumist ja semutsemist. Ja pealegi võivad pioneerid hakata hiljem oma siiraste-naiivsete kirjade-kaartidega häirima sinu hingerahu.

Harjuta endale varakult ette kuri nägu, ja häält võid ka kohe treenima hakata. Vali hääl, kui sa kasvatatavaid manitsed, kostab alati ka laagriülema kõrvu ja annab tunnistust sinu pedagoogivõimetest.

Eriti hoolikalt pea silmas, et sa juhtumisi ei hakka mõnd pioneeriüritust kaasa tegema, see laastab sinu autoriteeti ega lase sul pidevalt jälgida oma kasvatatavaid.

Kui sa neid ja analoogseid, kuid vähemolulisi nõudmisi hästi meeles pead, siis saab sinust laagri juhtkonna silmis hea ja usin kasvataja. Küll hakkavad siis ka lapsed sulle oma vaimustust kinnitama: ära imesta, leides oma supi sööklas tulisoolasena või toapõranda veega üle uputatuna.

Pioneerilaagris tuleb suhelda erialiste inimestega. Kui juhtkond on sinust 2—2,5 korda vanem ning lapsed samavõrra nooremad, siis kisuvad suhted keeruliseks. Igas laagris ei kisu. Aga ühes oli see nii kohe päris kindlasti. Ei saa ega tohi ühe laagri eluolu ning ühe laagriülema isiksuse eripära hakata välja pakkuma üldise kriitikana laagripraktika vastu. Tulevasele pedagoogile kulub selline enesekontroll ära ja tavaliselt kujuneb ta ülikooliaja meeldivaimaks ja meeldejäävaimaks praktikaks. Erand kinnitavat reeglit. Nii et viimase soovitusena oma meelespeas soovitan unustada viimanegi nõuanne, mis eespool kirjas seisis.

ENDLA LÕHKIVI, keemia IV k.

Meenutus

Möödunud on viis kuud. Ei mäleta täpselt, millised olid ilmad igal päeval, milline menüü. Meeles püsib aga kindlalt, et veetsime ühe toreda-asjaliku nädala rahulikus ning üksmeelses õhkkonnas. Varakult jalul, kerge eine ja siis metsa, kus rahmeldasime terve päeva, isegi lõunat sõime mätta otsas. Tagasi naasesime tavaliselt õhtuks, kuid sellega polnud päev veel lõppenud. Pärast kehakinnitust korrastasime päeval kogutud taimi ning kandsime ette metsas kordasaadetust. Ega Prof ei lasknud laiselda, ta nõudis palju, samas andis meile kotiga teadmisi, reipust. Ja üleüldse — meeleolu, mis valitseb tudengi hinges koos prof. Viktor Masinguga praktikal olles, mõistavad ainult need, kes seda ise tunda on saanud.

Kust see suur rahulolu — olime ju tegelikult kaugel linna mõnudest, tegime ise süüa, magasime välivoodis või küünis, olime päev läbi jalul, sageli läbimärgade varvastega.

Ilmselt siin peitubki too seletamatu, mille saaks panna ehk ühte lausesse — ta on hingelt geograaf.

Praktika jooksul tuli koostada Väätsa Katsemetsamajandi territooriumi geobotaaniline kaart. Seda me siis 15.—21. juunini tegimegi, juhendajateks prof. V. Masing, assistent A. Läänelaid, E. Tammemägi ning juhendatavateks praeguse IV kursuse 7 biogeograafi.

MAIRE MILDER,
geograafia IV k.

● **Praktikalehekülje koostas filoloogiateaduskonna pressisekretär KERSTI MAAL (žurn. IV k.).**

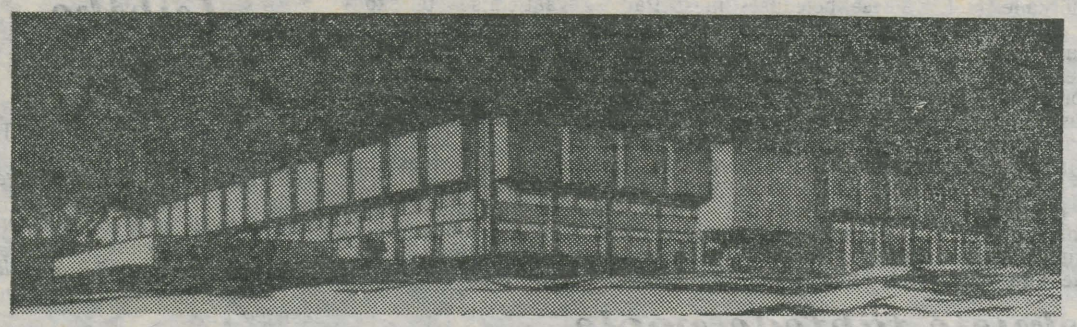

Raamatukogu rahulolust lugejaga

● **Ülikooli raamatukogu on töötanud uues ilusas majas juba peaaegu kaks aastat.** Kindlasti on igal lugejal selle aja jooksul välja kujunenud oma arvamus raamatukogu uue kodu ja praeguse töökorralduse kohta. Selle väljaselgitamiseks, mis on hästi, mis võiks paremini olla ja millega ei saa hoopiski rahule jääda, on raamatukogu mõndagi ette võtnud.

Mööda dunud aastal oli mitmel puhul vaja lugejateenindust ümber seada. Lugejate konverentsi eel viisime läbi küsitluse, mille vastustest laekus hulk huvitavaid tähelepanekuid ja uusalgatusi. Selgitamaks lugeja seisukohti, palusime kevadel vastata meie ulatuslikumale küsimustikule. Ankeet «36 küsimust lugejale» korraldati eesmärgiga muuta lugejate teenindamine paremaks. Lugejate rahulolu, siiski pigem rahulolematus raamatukogu tegevusega annab meile konkreetseid andmeid sellest, mida on vaja muuta.

Samal ajal on raamatukogutöötajail endil kogunenud terve hulk tähelepanekuid sellest, mida tuleks muuta lugejate käitumises ja suhtumises meie ühisesse varamusse. Olgu 10. novembril alanud raamatukogukuu õigustuseks katsele neid soove väljendada. Enamasti ei taotle me oma arvamust avaldades mitte raamatukogutöötaja suuremat mugavust ja heaolu, vaid ikka neid eesmärke, mis on suunatud lugeja rahulolu suurendamisele. **Niisiis ühistegevuse nimel mõned raamatukogu soovid lugejatele. Esitamise alus on väga formaalne — jälgime lugeja tüüpteekonda raamatukogus.**

● **Raamatukogu kahekordsed klaasist pendeluksed on selleks, et neid ka sulgeda.** See ei nõua erilist pingutust, sest kui avamiskaar pole üleliia hoogne, sulgub uks iseendast. Ja kui on tunda, et uks ei liigu sisenejaga kaasa, piisab kergest tõmbest. Palun pange tähele, raamatukogu kõigi klaasuste käepidemed on «Arsi» disainerite poolt eritellimusel tehtud. Varasemad standardsed alumiiniumist ukselingid öeldi olevat käega katsuda ebameeldivad. Usume, et ei vaja selgitust, miks maja välisuksi peab sulgema. Ometi näitab lihtne vaatlus, et 80% lugejaist kätleb ust vaid avamiseks, mitte sulgemiseks.

Raamatukogu välisuste vahel on õhkkardin. **Seal ei ole suitsetamiskoht,** nagu võib kergesti ära arvata tuhatooside puudumisest. Mittesuitsetajal on ebameeldiv siseneda raamatukogusse läbi suitsukardina. Ka ei paku paberinutsakusse tuhka poetavad noored inimesed mitte kellelegi meeldivat vaatepilti. Uuseküsimuse lõpetamiseks — **palume mitte kleepida omavoliliselt klaasustele teateid ja kutseid.** See ei näi kuigi kena. Kleepimisjälgede kõrvaldamisega näeb valvekoristaja iga päev palju vaeva. Kuulutada soovijal palume võtta infotöötaja vahendusel kontakt raamatukogu kunstnikuga, kelle teadmisel vastavas vormistuses teade stendile välja pannakse. Ka palume isiklikke kirju, sedelikesi ja üleskutseid mitte poetada teeninduslettidele ning kontroll-lauda. Iga päev toob sisse sedalaadi teadaandmisi, et — «Pets, tule Päntrisse!» Kasutage, palun, teisi sidekanaleid!

Edasi tuleb paratamatult tudengkonna teadlikku tähelepanu juhtida vanale heale kombele sisenemisel jalgu pühkida. Harjasmatid on ju olemas! Paar kraapivat jalatõmmet säästab kümnete koristajate vaeva parkettpõranda ja eriti vaipkatete hooldamisel. Valge marmoriga vestibüülis ja trepil näikse olevat lihtsam koristada, kuid siiski, praeguste pori- ja lumelödiilmadega saadab nii mõndagi moekat roomikkummikute kandjat selge jäljerida kuni kohviku vaipadeni välja. Soovija võib saada garderoobist jalatsikoti, sest pikaaegne tänavajalatsites istumine on lugejate soovidestki ebamugavaks loetud. **Palun võtke vahetusjalatsid kaasa, sest porisaabas ei ole hea ei meile, ei teile!**

Garderoobis ei ole enamasti suurt tungi. Igatahes teatri riietehoiuga ei anna mitte võrreldagi. Igaühel peab nii palju aega olema, et vabaneda riidehoidja vahendusel ülerõivaist. **Üleriietes sisenemine on raamatute hoiu seisukohalt lubamatu.** Iseteenindamine garderoobis ei tule kõne alla, sest riideid võib kaotsi minna, tekib vastutamatus. **Ärge poetage oma rõivaid ka vestibüüli toolidele ning diivanitele!** See näeb väga näotu välja ja pealegi — laokile jäetud riietusesemeid on juba varastatud.

(Järgneb.)

LAINE PEEP
teadusraamatukogu direktor

Nõukogude filmide nädal

5.—9. detsembrini korraldab TRÜ filmiklubi taas Nõukogude filmide nädala.

5. detsember. Sergei Urussevski saavutas maailmakuulsuse M. Kalatozovi «Kured lendavad» operaatorina (1957). Tema kaamera-avastusi on hiljem rakendanud paljud Nõukogude ja välismaised operaatorid ning lavastajad. 1969. a. valminud **«Teldri jooks»** (T. Aitmatovi «Hüvasti, Gulsarõ!» ainetel) on Urussevski esimene autorifilm.

6. detsember. Ukrainlane Ivan Mikolaitšuk on tuntud näitleja — S. Paradžanovi «Unustatud esivanemate varjud», J. Iljenko lavastused jm. 1979 väntas Mikolaitšuk oma esimese autorifilmi **«20. sajandi Babylon»** (temalt on lavastus, käsikiri, helikujundus, peaosa), mis XIII ÜKF-l võitis preemia parima režii eest. Filmi aluseks on V. Zemljaki romaan «Luigeparv», tegevus toimub 1920. aastate alguse ukraina külas. Mikolaitšuk ise nimetas oma tööd «rahvusromantiliseks luulelooks»; see on ajalugu nii, nagu ta kujustub mitte ühe inimese, vaid rahva mälus — «rahvas mäletab alati omamoodi».

7. detsembril näeme Vadim Abrašitovi ja Aleksander Mindadze kolmandat koostööfilmi **«Rebasejaht»** (1980). See eetilisi ning sotsiaalseid probleeme puudutav teos pakub kindlasti huvi ka teostuse küljest (läinud aastal nägime samade autorite «Rong peatus»). Osades Vladimir Gostjuhhin, Irina Muravjova, Igor Nefjodov ja Alla Pokrovskaja.

8. detsember. «Gruziafilmis» valmib igal aastal kümmekond mängufilmi (Tallinnas 2...4). Niisugune arv võimaldab, mõistagi, eksperimente.

Georgi Sengelaja **«Veria kvartali meloodiad»** on muusikaline pilt sajandi alguse Tbilisist. Peaosad: Sofiko Tšiaureli ja Vahtang Kikabidze.

9. detsember. Nädala lõpetab Sergei Bondartšuki **«Stepp»** (1977). Osades I. Smoktunovski, S. Bondartšuk, A. Vassiljev, I. Lapikov, S. Ljubšin jt.

Filme näidatakse Vanemuise 46 ringauditooriumis. Seansside algus: 5. dets. kl. 21, 6.—8. dets. kl. 18, 9. dets. kl. 19. Pileteid müüakse kõigile soovijaile peahoones 1. ja 2. detsembril kl. 18—19 ning tund enne seansi algust kohapeal.

FILMIKLUBI

30. novembril kl. 18 Vanemuise 46 Ivan Põrjevi **«Vennad Karamazovid»** (1968). Osades Mihhail Uljanov (Dimitri), Lionella Põrjeva (Grušenka), Kirill Lavrov (Ivan) ja Andrei Mjahkov (Aleksei). Kommenteerib Peeter Torop.

„TRÜ" toimetus on oodanud ja ootab edaspidigi kaastöid Tartu NAK-ilt

See oleks ühelauseline vastus pühapäevases «Rahva Hääles» ilmunud R. Rimmeli artiklile «Klassikuks ei sünnita, klassikuks saadakse». Tsiteerime Tartu NAK-i arvamust: «...tudengite häälekandja «TRÜ» on muutunud igavaks administratiivleheks, kus noorte loomet peaaegu ei avaldata. Noorte loomingu rubriik «Krapp» ilmus ülikooli ajalehes viimati rohkem kui kaks aastat tagasi...»

Esiteks. Faktid ei ole õiged. «Krapp» ilmus meie lehes viimati käesoleva aasta 17. juunil. Vaheaeg oli tingitud sellest, et vaatamata toimetuse jõupingutustele ei laekunud meile nii palju ilukirjandust, et oleksime saanud «Krappi» avaldada. Küll ilmusid aga üksikute autorite luuletused. Ega suvise «Krapi» koostaminegi kerge olnud. See oli ikka toimetuse algatus, mitte noorte oma. Toimetusele jääb täiesti arusaamatuks, millest on tekkinud NAK-is arvamus, et «TRÜ» neid ei avalda. Küsime: aga miks te ei too meile midagi isegi siis, kui lausa palume, koguni lehe kaudu. Eespool toodud arvamust väljendasid noored autorid ka 7. aprilil EPA ajalehes. Asjast huvitatud võiksid lugeda meie vastust 13. aprilli «TRÜ-st».

Me ei oska seletada, miks on vaibunud noorautorite avaldamissoov. Kas ei ole ehk kirjutamine noorte hulgas enam nii levinud nagu näiteks muusikaga tegelemine? Muusikakirjutistest meil puudust pole. Toimetus on võtnud «Krapi» avaldamise iga semestri tööplaani. Detsembris saab teoks esimeste kursuste tudengite omaloomingu lehekülg. Tartu NAK võiks nüüd samuti oma lehekülje kokku panna, et saaksime selle uue aasta algul avaldada.

Loodame, et Tartu NAK jätab maha harjumuse meist mööda vaadata, vaid astub meile sisse. Omalt poolt püüame samuti kontakti võtta.

Teiseks. Tudengite häälekandja on kogu kõrgkooli häälekandja. Selles peab sisalduma kogu kõrgkooli informatsioon, elu. Tudengielu eeskätt tudengi silma ja käeläbi. Ja ka sinu sõna läbi, noor autor. Tule ja kirjuta, aita muuta oma lehte tõeliseks omaks leheks. Ka omaloomingu kaudu.

Toimetus

Ülikooli orienteerumine eile — täna — homme

Vaevalt pool kuud on Eesti orienteerujatel möödunud suvehooaja lõpust. Üsna tubli hulk nendest tegi kogu hooaja kaasa TRÜ lipu all. Erines aga aasta eelmisest selle poolest, et ebaharilikult palju oli neid, kes alles sügisel võisid võistlejakaardile kirjutada TRÜ.

Sellist massilist tulekut annab meenutada. Eelmine suurem rühm on jõudnud V kursusele, nii et praegused tulijad peaksid otseselt jätkama eespoolsammujate traditsioone. Need on aga olemas. Just TRÜ-st on suurde orienteerumisse jõudnud NSV Liidu esivõistluste võitjad ja meistrid **Madis Aruja, Aarne Kivistik, Olavi Kärner, Mati Ojandu ja Arvo Kivikas.** Võistleb neist praegu veel vaid **Arvo Kivikas,** aga peale on kasvamas uued nimed, kes ei ole seni küll NSV Liidu kolme parema hulka mahtunud, kuid rühivad visalt sinnapoole. Kõige kaugemale on jõudnud V kursuse matemaatik **Leho Haldna;** Eesti meistriks on tulnud veel ka **Tiit Tali** kehakultuuri IV kursuselt.

Vahepealsed 4 aastat olid võrreldes tugeva V kursusega tühjavõitu, kuigi esinduskoosseisu pretendeerib võistlejaid peaaegu kõigilt kursustelt. Nagu mainitud, tõi käesolev aasta tublisti värsket verd juurde. Ülikooli tuldi üle kogu Eestimaa — alates Tartust ja lõpetades Hiiumaaga. Kui lisada veel suunistusega aktiivselt tegelevad õppejõud ja ülikooli töötajad, siis selgub, et nii palju orienteerujaid ei ole ülikoolis tema ajaloo jooksul veel kunagi olnud. Järgmisel aastal tuleb küll väike tagasilöök, sest lahkub V kursus, kuid mõne aasta pärast kasvavad ka esmakursuslased niivõrd, et suudavad sõna sekka öelda Eesti tasemel.

Üle vabariigi on välja kujunenud orienteerumisklubide süsteem, mille ülesandeks on võistluste edukas korraldamine. TRÜ orienteerujad on jagunenud kahe klubi — «KAPE» ja «Ilvese» vahel. «KAPE-s» olevad tudengid tunduvad natuke loiumatena, ka on nad jäänud mõneti aktiivsemate vanemate liikmete varju; seda elavamalt tegutsevad aga «Ilveses» olijad. Nende nime võib leida nii 0-kaartide koostajate nimekirjadest kui ka mitmesuguste võistluste kohtunikekogu hulgast. Ka uued tulijad peaksid kiiresti end paika panema, sest mõlemad klubid vajavad uusi aktiivseid liikmeid.

NSV Liidus ja Eestis on orienteeruja taseme näitajaks meistersportlase järk. Selleks, et Eesti tingimustes sellist järku saada, peab tulema kas Eesti meistrivõistlustel esimese 3 hulka või «Jõu» ja «Kalevi» meistrivõistlustel esimeseks.

Ülikoolis on praegu 4 meistersportlast. Lisaks **Leho Haldnale** veel **Mart Külvik** (bio V), õppejõud **Madis Alev** ja I kursuse geograaf **Mari Lahtmets.** Tema sai meistersportlaseks juba keskkooli ajal, sama on suutnud veel vaid **Sirje Ilver** (tollal **Kallasmaa**). Lähemal ajal on loota kahe MS-järgu kinnitamist — **Tiit Talile** ja **Tiina Kikkale** (geograafia V).

Alati on harjutud mõõtu võtma endiselt ja edasisi plaane seadma äsjasaavutatu põhjal. Nii tuleb meilgi vaadata ülikooli orienteerujate saavutusi lõppenud hooajal. **Kõige suuremaks saavutuseks tuleb lugeda Leho Haldna edukat esinemist NSV Liidu meistrivõistlustel (ind. 11. ja teates 4.).** Kui lisada veel kaks Eesti meistrikulda ja hulk võite vähemtähtsatel võistlustel, siis võib teda lugeda mitte ainult ülikooli edukaimaks, vaid ka Eesti üheks parimaks. Eriliselt efektne oli tema jooks V «Ilvesteatel». Just temal on suured teened selles, et «Kalevi» võistkond 4 päeva summas võitjana metsast väljus.

Meestest sekundeerisid Leho Haldnale jõudumööda **Tiit Tali** ja ülikooli töötaja **Kalle Remm,** naistest **Tiina Kikkas.** Väga heaks saavutuseks tuleb lugeda **Indrek Ümariku** (KKT I) **esikohta NSV Liidu noorte esivõistlustel.**

Tudengite omavahelisel mõõduvõtmisel saatis TRÜ-d sel aastal täielik edu. **Kõju suudeti tuua esikoht nii Eesti kui ka Balti kõrgkoolide meistrivõistlustelt.** Selline saavutus on üsna haruldane, sest Läti ja Leedu kõrgkoolid kipuvad objektiivselt tugevamad olema. On olemas aga ka teised, meist endist sõltuvad põhjused. Juba pikemat aega käib Eestis ja seega ka ülikoolis spordiühingute vahel «poks». Kipub niimoodi olema, et ühes organisatsioonis on juhtival kohal üks spordiühing, teises teine. Ja kui sportlane läheb ühest organisatsioonist teise, siis üritatakse teda tingimata sundida ka spordiühingut vahetama. Igaüks soovib, et loorberid tuleksid just tema spordiühingusse. Üldsegi ei mõelda sellele, kas sportlane saab jääda lõplikult ausaks, vahetades vastu tahtmist spordiühingut. Sportlasel ei saa ju niimoodi tekkida vastutustunnet Eesti spordi ees, sest ta näeb, et Eesti sporti kui tervikut ei ole olemas.

Saavutatut on siiski vaja kaitsta ning see tähendab pidevat treenimist. **Esmakursuslaste treenimise on enda peale võtnud Tiit Tali.** Treeninguid üritatakse muuta vaheldusrikkaks, varieerides nii treeningute kohta kui ka seal tehtavat.

See on aga ainult asja üks külg, ei ole võimalik saada head võistkondlikku tulemust, omamata korralikke omavahelisi sidemeid. Viimasel ajal on küll niimoodi, et igaüks tegutseb omaette, ära on jäänud ühiste laagrite korraldamine, sest nendest lihtsalt ei võeta osa. Vaevalt, et siin midagi ära saab teha suusaspordi kateeder, kellele orienteerujad alluvad, põhiinitsiatiiv peab tulema meilt, üliõpilastelt enestelt.

Saabumas on talihooaeg, ees ootavad nii võistlused kui ka nende korraldamised. Üritagem kõik seda, et juba nendel võistlustel esineme ühise kollektiivina. Tehkem kõik selle heaks, et kümmekond aastat hiljem ülikooli kuulsatest orienteerujatest rääkides meenutataks mõnda nime ka meie hulgast.

AAVO KOKK

Tartu maraton

Vastab rajateenistuse ülem Rein Lellep.

Üleskutsele töötada Tartu maratoni rajatrassil reageeris 54 üliõpilast ja mõned õppejõud-teenistujad. Töötati veel pühapäeval trassil esinevatel lõikudel ja teostati kõik plaanis ettenähtud tööd. Tublimatest üliõpilastest, kes osalesid vähemalt kolmel pühapäeval, võib nimetada Marika Mõttust, Tiina Tontsi, Toomas Aani ja Raivo Pohlakut. Rajateenistus tänab kõiki osalejaid ja soovib head harjutamislusti, et kohtuda juba **12. veebr. 1984. a. Tartu maratoni stardis.** Momendil on trassil tööjärg traktorite käes, mis annavad sellele viimase lihvi.

TRÜ ESMAKURSUSLASTE TAIDLUSKONKURSS

25. nov. kl. 18
Majandust.
Matemaatikat.
Õigust.

26. nov. kl. 18
Filoloogiat.
F.-K.
KKT.

27. nov. kl. 18
Ajaloot.
Arstit.
B.-G.

KLUBIS

Laup., 26. nov. kl. 22 KESKÖÖDISKO.

Pühap., 27. nov. kl. 21 Diskoprogramm «Tants ümber rahapaja» (valerahategijad, pangaröövid, miljonid, miljonid, miljonid).

✣

RAT «Vanemuine» kontserdisaalis 4. dets. kl. 19.30 vabariigi kõrgkoolide instrumentaal- ja vokaalinstrumentaalansamblite **SÕPRUSKONTSERT.**

Pääsmete üksikmüük kontserdisaali kassas alates 28. nov. kl. 11—14 ja 17—19.30.

ÜTÜ FÜSIOLOOGIARINGI

koosoleku 1. detsembril kl. 18.30 O. Lutsu 2 sisustab **dots. Olaf Imelik.** Kavas — palju pilte ja vähe juttu sellesügisestest kongressidest-konverentsidest-seminaridest kolme mere kallastel. (Rohkem reisi- ja foto- kui teadusehuvilistele.) Osavõtt vaba kõigile vanusegruppidele ka väljastpoolt füsioloogiaringi.

Ringi juhatus

● RSR ● RSR ● RSR ●

Uusi liikmeid võetakse vastu **esmaspäeval, 28. novembril** teadusraamatukogu auditooriumis 325. Ootame kõiki huvilisi, eelkõige esmakursuslasi!

Kallist kursusekaaslast

URVE KRIISKI

mälestavad õigusteaduskonna IV kursus ja kursusejuhendaja.

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 3987. MB-10601.

«Тарту Рийклик Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

AD Kontrollkogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee naalekandja

Nr. 33 (1356) Reedel, 2. detsembril 1983 XXXVI aastakäik

NÄDALASÜNDMUS ● OLI ● TULEB ● NÄDALASÜNDMUS ● OLI ● TULEB ●

*

Eelmisel esmaspäeval külastas ülikooli EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan, kes tutvus nüüd juba vastu võetud palmimajaga, füüsikahoone jt. Ta vestles füüsika- ja žurnalistikaõppejõududega, huvitus nende töödest ja teadussuundadest.

*

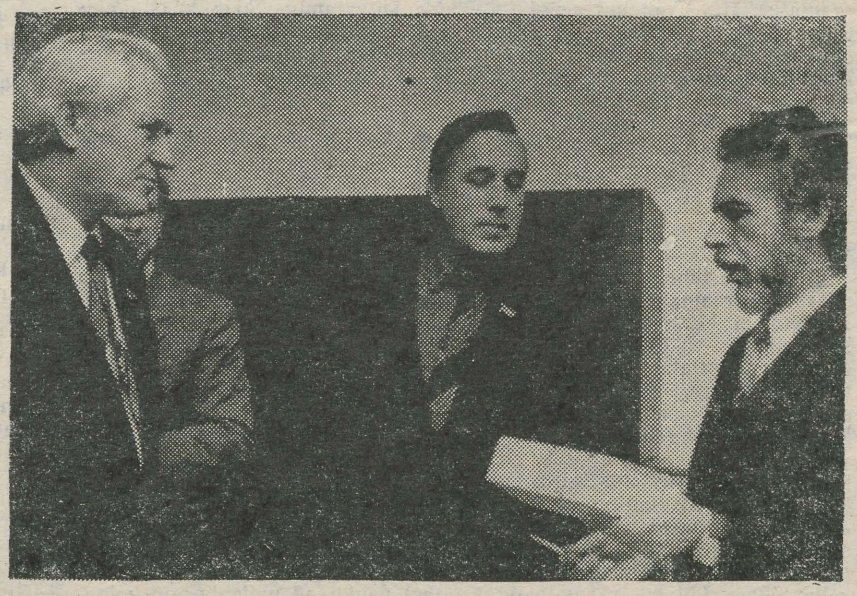

ARVO TENNO foto

PALMIHOONELE «VÄGA HEA»

Kolmapäeval käis riiklik vastuvõtukomisjon botaanikaaias. Tartu ehitustrusti ehitusvalitsuse nr. 1 töö hinnati väga heaks. Palmimaja valmis kuu enne tähtaega.

RAHU! RAHU!

«Nõukogude Liit astub endiselt välja Euroopas oleva tuumarelvastuse küsimuse kõige radikaalsema lahendamise poolt. Ta kordab oma ettepanekut muuta Euroopa üldse vabaks tuumarelvadest.»

NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe Juri Andropovi sellesisulist avaldust toetavad koos kõigi teistega ka TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad. Kolmapäevasel miitingul õigusteaduskonnas kõnelesid dots. E. Salumaa, teaduskonna komsomolisekretär A. Past ja I kursuse üliõpilane M. Rätsep. Avalduse kiitsid üksmeelselt heaks ka ajaloolased, ühiskonnateadlased, füüsikud, kehakultuurlased, keemikud, majandusteadlased, geograafid, arstid, bioloogid. Lühimiitingud ülikoolis jätkuvad.

Valitsusetelegramm

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
HILDA MOOSBERG

Lugupeetud juubilar, Eesti NSV Teaduste Akadeemia korrespondentliige Hilda Moosberg.

Teie auväärne juubel on tähtis sündmus mitte üksi teaduslikule üldsusele vaid ka vabariigi parteiorganisatsioonile. Juba revolutsiooni ja kodusõja aastail sidusite oma saatuse Kommunistliku Partei üritusega, kelle ridadesse olete kuulunud 58 aastat. Olete alati olnud revolutsioonilise ülesehituse eesliinil, töötades Siberis esimestes põllumajanduskommuunides ja Leningradis Kominterni Eesti sektsioonis, õppides ise ja õpetades teistele revolutsiooniliikumise ajalugu. Kui Eestis võitis sotsialistlik revolutsioon, olite Te esimeste hulgas, kes hakkas siin rajama nõukoguliku teaduse alusmüüre ja õpetama noorele põlvkonnale marksistlikku teooriat. Paljud meie vabariigi tuntud teadlastest on olnud Teie õpilased.

Olete teinud ära suure töö ajalooteaduse edendamisel meie vabariigis, Tartu Riikliku Ülikooli kujundamisel üheks NSV Liidu juhtivaks kõrgkooliks ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituudi uurimissuundade väljaarendamisel. Teie revolutsiooniline entusiasm ja printsipiaalsus on eeskujuks meie noorsoole, kelle kommunistlikuks kasvatamiseks Te olete teinud nii palju. Kõige selle eest võtke vastu siiras tänu, lugupidamine ning õnnesoov juubeli ja Teile Eesti NSV teenelise teadlase aunimetuse omistamise puhul.

Soovin Teile tugevat tervist, väsimatut energiat, tööja rõõmurohkeid päevi veel paljudeks aastateks.

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee esimene sekretär KARL VAINO

* * *

Professor Hilda Moosbergi austamisõhtu toimus reedel, 25. novembril aulas.

NÄDALASÜNDMUS ● OLI ● TULEB ● NÄDALASÜNDMUS ● OLI ● TULEB ●

See huvitab meid kõiki

6. ja 7. detsembril toimub kuues ülikooli ajaloo alane teaduslik sessioon «Tartu ülikooli osa teadus- ja kultuuriloos». Selle korraldavad TRÜ ajaloo komisjon ja ajaloo muuseum.

Kahel päeval kuulatakse 66 ülikooli ajalugu käsitlevat ettekannet, millest 9 on külalistelt Moskvast, Leningradist, Riiast, Odessast, Harkovist.

● Konverents algab **teisipäeval, 6. detsembril kell 11 Toomel ajaloomuuseumi rõdusaalis plenaaristungiga.** TRÜ ajaloo komisjoni esimees prof. K. Siilivask kõneleb Tartu ülikooli ajaloo uurimise tulemustest ja ülesannetest. NSVL TA Loodusteaduste ja Tehnika Ajaloo Instituudi teadusdirektor J. Voronkov räägib teaduse ajaloo õpetamisest kõrgkoolis. Plenaaristungi lõpus esineb ülikooli kammerkoor.

● Päeva teisel poolel jätkub töö neljas sektsioonis. **Humanitaarteaduste** sektsioon alustab tööd kell 14 muuseumi rõdusaalis.

Leningradi ja Tartu ülikooli revolutsiooniliste sidemete ajaloost räägivad leningradlased J. Margolis ja T. Tiškin. Ülikooli raamatukogu ja Peterburi sidemetest aastail 1802—1839 kõneleb V. Klement. Tartu üliõpilaskonna ajaloo eri tahke tutvustavad S. Tamuli, M. Viiralti, P. Hänni ja J. Linnuse ettekanded. Üldajaloo kateedri õppejõud V. Tamul räägib Tartu ülikooli Professorite Instituudi kasvandikest Berliinis. Kunstiajaloolane T. Nurk tutvustab K. Morgensterni kunstialaseid kirjutisi. Tartu ülikooli õppejõudude isiklikest raamatukogudest XIX sajandi I poolel kuuleme K. Noodlalt. Prof. S. Issakovi ettekandest saame teada V. Žukovski ja Tartu ülikooli sidemetest. Dots. V. Trummal kõneleb ülikooli osast arheoloogide ettevalmistamisel, dots. T. Rosenberg Akadeemilisest Ajaloo Seltsist aastail 1920—1941. TRÜ osa meie vabariigi Teaduste Akadeemia loomisel tutvustab M. Talfeldt Tallinnast. R. Ruutsoo vahendusel kuuleme K. Ramuli filosoofilistest vaadetest.

● Teise konverentsipäeva ettekanded käsitlevad fennougristika ning eesti keele ja kirjanduse uurimist ja õpetamist (professorid A. Künnap, E. Vääri, P. Ariste, E. Laugaste ja dots. T. Kuldsepp), ühingu «Teadus» tegevust TRÜ-s (dots. I. Rajasalu) ja hiljutisi juubelipuhuseid teaduspäevi (M. Reinfeldt).

● **Reaal- ja loodusteaduste** sektsioon alustab kl. 14 ajaloomuuseumi lektooriumis muuseumi teaduri M. Raudsepa ettekandega materiaalse baasi mõjust astronoomia arengule Tartu ülikoolis 19. sajandi I poolel. Järgnevalt käsitletakse mitmete tuntud teadlaste elu ja tegevust (ettekandjad J. Gaiduk Harkovist, prof. E. Varep, H. Eelsalu, L. Rootsmäe, M. Karmo).

Organiseeritud looduseuurimise algusest Baltikumis annab ülevaate L. Kongo. T. Meikar kõneleb Akadeemilise Metsaseltsi loomisest. Teisel päeval saavad sõna veel prof. K.-S. Rebane, E. Kõiv, dots. A. Pae, dots. H. Mürk, T. Meikar, J. Tapfer, H. Martinson ja E. Kilk.

● **Meditsiinisektsioonis** on avapäeval (ajaloomuuseumi auditoorium kl. 16) esiplaanil arstiteaduskonna ajaloo ja selle arengu probleemid (prof. E. Siirde, L. Schotter, E. Karu, dots. S. Sibul, A. Jents, Õ. Mandel, A. Panov, N. Vihm, A. Kõdar, M. Lõvi-Kalnin, A. Miltinš, S. Russak, M. Bujanov), sidemed teiste kõrgkoolide ja teaduskeskustega (A. Loit, dots. V. Kalnin, A. Viksna, prof. K. Vassiljev) ning Tartu arstiteadlaste panus erinevate meditsiinidistsipliinide arendamisse (prof. E. Käer-Kingisepp, Z. Sulimo-Samuillo, A. Jefremenko, A. Sahunin, M. Tšigrinski, dots. V. Ritslaid). Uurimistulemused on koondatud 10 ettekandesse. 7. detsembril kuulatakse veel 11 ettekannet, neist 8 külalistelt. Sektsiooni lõpuettekanne on ajaloomuuseumi vanemteadurilt M. Päidilt teemal «Arhiivimaterjalid Tartu ülikooli arstiteaduskonna materiaalse baasi arengu kohta 19. sajandil Eesti NSV RAKA-s»

● **Kehakultuuri ajaloo sektsioon** alustab kell 14.15 V. Kingissepa 19, aud. 302. Ettekanded tutvustavad kehakultuurialast õppe- ja teadustööd ning ülikooli lõpetanute käekäiku (dots. A. Vain, A. Vaiksaar, A. Pisuke, T. Lukk, V. Lenk).

Enamiku ettekannetega võib lähemalt tutvuda vastilmunud «Tartu ülikooli ajaloo küsimustes» nr. XIII, XIV, XV.

MARE VIIRALT

Komsomolikroonika

● **29. novembri koosolekul andis ELKNÜ TRÜ komitee soovituse NLKP liikmeks astumiseks Jaan Rüütmanile** (ravi VI), **Uku Vilsonile** (ajal. IV), **Mart Nutile** (ajal. IV), **Koit Noogile** (ajal. IV, teaduskonna komsomolisekretär), **Verni Loodmaale** (kaubandusökon. IV, komsomolikomitee asesekretär).

● **NLKP liikmekandidaadiks soovitati Jaanis Kasesalu** (biol. V), **Peeter Kallakas** (1983. a. majandusteaduskonna lõpetanu) ja **Mehis Viru** (KKT III).

● **ÜLKNÜ-sse võeti Neeme Sild** ja **Anton Müülberg** (õigust. I), **Taimo Saan** (matem. III), **Lemmi Vinkel** (maj. II).

Komsomoli ridadest heideti välja Margus Linnamäe (eesti fil. I) ÜLKNÜ põhikirja mittetunnistamise pärast.

● **Keemiaosakonna komsomolisekretäriks kinnitati Endla Lõhkivi ja ajalooteaduskonna komsomolisekretäriks Koit Nook.**

● **ÜTÜ nõukogu tööst andis infot TRÜ ÜTÜ nõukogu aseesimees Tõnis Lukas, Noorte Teadlaste Nõukogu (NTN) tegevusest esitas lühiülevaate Andrus Lauren.**

● **Seflussektori juhataja Margus Raud** rääkis, mis tuleb teha šeflustöö parandamiseks üldhariduskoolides. Tehtust teaduskondades andsid ülevaate sekretärid. Matemaatikateaduskond käis eelmisel aastal näiteks ettevalmistatud kavaga Viljandi koolides eriala propageerimas. Sama tehakse tänavu.

Õigusteaduskond lubas kaasata šeflustöösse oma lektoritegrupi. Oma eriala ja ülikooli on käinud tutvustamas teisedki teaduskonnad.

● **ÜP organiseerimiskomitee esimees Verni Loodmaa** võttis kokku üliõpilaspäevade plussid ja miinused. Organiseerimiskomitee töö hinnati heaks. (Pikemalt järgmises lehes).

● **ÜPP ja leninliku arvestuse** atesteerimise tähtaeg **oli** 25. november ja **on** nüüd 2. detsember.

VIITNALT TAGASI

Eelmisel neljapäeval jõudsid Viitnalt tagasi 15 TRÜ komsomoliaktivisti. **Kolmepäevases vabariiklikus seminarlaagris** kuulati EKP Keskkomitee sekretäri Rein Ristlaant, ELKNÜ Keskkomitee esimest sekretäri Donald Visnapuud ja sekretäri Andres Raad, Teaduste Akadeemia asepresidenti Arno Köörnat, väliskommentaator Tõnis Aviksoni jt.

Järgmises lehes peatub komsomolikomitee pressisektori juhataja Lii Kangru koosräägitul pikemalt.

TRÜ TÄNA

● Laine Peep jätkab 2. leheküljel raamatukogu ja üliõpilaste suhteid.
● «Krapis» esinevad esmakursuslased Anneli Sihvart ja Tiit Reinart (žurn.) ja diplomand Anne Milder (õigust.) — 3. lk.
● «Tartu sügis» lõppenud — 3. lk.
● EÜE probleemidest — 4. lk.
● Vana kohvik ja söökla varsti lahti — 4. lk.
● Informiini võitjate hulgas ka tüdrukud — 4. lk.

Arne Kivistik 50

Ülikooli, Tartu ja kogu Eesti orienteerumisspordi veerandsajandi pikkune kasvuaeg ja edusammud on tihedalt seotud praeguse suusaspordi kateedri juhataja dotsent Arne Kivistiku tegevusega. Varsti pärast kehakultuuriteaduskonna suusaspordi eriala lõpetamist leidis juubilar ala, millele pühendus täie hingega. Raske on hinnata, mis on olnud tulemuslikum, kas isiklikud sportlikud saavutused, tema käe all õppinute edu, järjepidev võistluste korraldamine, orienteerumisteooriaga tegelemine, rahvavõistluste korraldamine või oma ala propageerimine meil ja teistes liiduvabariikides.

Kõige lihtsam on kokku lugeda võidetud medaleid. Juba paariaastase harjutamise järel tuli tal 1963. aastal, vanuses, kus paljud hakkavad oma sporditegevust lõpetama, suur edu. Nimetatud aasta saagiks jäid kaks kuld-, üks hõbe- ja üks pronksmedal Eesti NSV meistrivõistlustelt, esikoht esimestelt üleliidulistelt võistlustelt ja esikoht vabariigi orienteerumisjooksu aasta edetabelis. Kuni 1974. aastani (40. eluaastani) tuli igal aastal 1—2 meistritiitlit. Kokku on A. Kivistik saanud orienteerumises 16 Eesti meistrimedalit. Temast rohkem on neid vaid kahel mehel. Üle 50 korra on ta kuulunud vabariigi koondvõistkonda.

Imestamapanev on A. Kivistiku energia. Enamik nädalavahetusi nii suvel kui talvel on ta olnud võistluste korraldamisel, kaarte korrigeerimas ja rajameistrina tegutsemas. Nii juba kahe aastakümne vältel. Siia jääb asutuste pisivõistlusi ja kuni 2000 osavõtjaga mitmepäevajookse. Vaheldust on pakkunud radade ja kaartide valmistamine teistes liiduvabariikides. Eks seda kohusta ka üleliiduline kohtunikukategooria. Viimati abistati BAM-i orienteerujaid.

Ta on paljude ürituste ja uuenduste väljamõtleja ja elluviija. Aktiivse suure spordi kõrval on A. Kivistik oluliseks pidanud rahvavõistluste korraldamist. Selles, et varem kui teistel aladel kujunes orienteerumises välja rahvaspordivõistluste süsteem Eestis, on suuri teeneid just temal. Selle tunnustuseks oli ENSV teenelise sporditegelase aunimetus 1977. aastal.

A. Kivistik on väleda sulega mees. Ta on avaldanud nii palju lugusid orienteerumisest, et ta nimi on kindlasti meelde jäänud ka spordist õige kaugelt mööda vaatavatele inimestele. A. Kivistik on meie esimeste orienteerumisraamatute autor. Kogu selle aktiivse tegevuse kõrval leidis ta aega orienteerumisalase kandidaadiväitekirja kaitsmiseks.

Ala põhjalik tundmine ja kogemused on nagu iseenesest ta õlule pannud palju ühiskondlikke ameteid nii orienteerumisföderatsioonis kui ka mujal. Praegu juhib ta orienteerumisklubi «Kape» tegevust.

Eeltoodu käib ainult ühe ala kohta. Sugugi väikesed ei ole A. Kivistiku teened õpitud ja ametlikul tööalal — suusatamises. Et lugu ei oleks väga erapoolikult kirjutatud, toome välja ühe — ta oli Eesti suurima spordivõistluse — 1983. aasta Tartu suusamaratoni peakohtunik.

Ikka samas vaimus edasi!

Ülikooli ja Tartu orienteerujate nimel
HEINO MARDISTE

TÄNU

Ajaloo Instituut avaldab tänu Eesti Õpilasmaleva Olustvere rühma juhtinud üliõpilaskomandöridele **Arvo Tõnissoole (füüsika IV k.)** ja **Märt Läänemetsale (psüh. V k.)**, komandöri abile **Krista Ränile (saksa fil. IV k.)** ja komissar **Elo Tõnissoole (saksa fil. IV k.)**.

NB!

SÕPRUSKONTSERT

«Vanemuise» kontserdisaalis on 4. dets. kl. 19.30 **Eesti kõrgkoolide** instrumentaal- ja vokaal-instrumentaalansamblite sõpruskontsert. Pääsmete eelmüük kontserdisaali kassas kl. 11—14 ja 17—19.30.

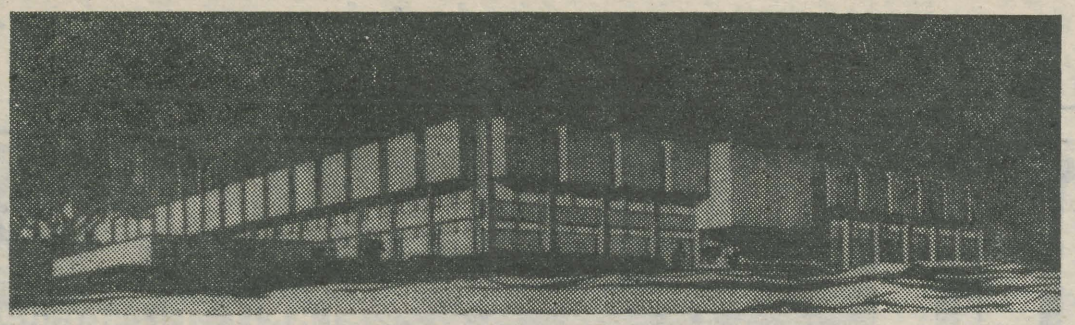

Raamatukogu rahulolust lugejaga

(Algus eelmises lehes)

● Pole mõtet ümber jutustada raamatukogu kasutamise eeskirju ja kirjutada lugejaks registreerimise korrast ning sellest, et lugejapileti teistele edasiandmine on keelatud, kaotamine toob kaasa karistuse. Küll aga näikse vajavat selgitamist, misjaoks istub oma kohal **informatsioonilaua töötaja.** Ta on vahendajaks raamatukogu siseelu ja -töö ning mitmesuguste väljastpoolt laekuvate soovide ning ülikooli ja raamatukogu külaliste vahel — kutsub välja vajaliku töötaja, korraldab otsitava spetsialisti leidmise. Küsimused «Kas Pets on üleval? Kas ta oli täna siin? Kas kutsute ta välja?» jäävad vastamata. Sedasama ei tea enamasti ka direktor, kellelt on kombeks päevas paar korda telefonitsi pärida andmeid kellegi raamatukogus viibimise kohta.

Tõsi, meil on täpne arvepidamine ja peab olema selge ülevaade sellest, kes raamatukogusse siseneb. Kontroll-lauas uuritakse igaühe lugejapiletit mitte pelgast uudishimust. Raamatute avapaigutus sunnib meid valvsusele. Valu, mure ja häbiga oleme sunnitud tunnistama, et **raamatuvargad ning raamatukratid** on häbematult julged tegutsema meiegi ülikooli raamatukogus. Kadumised avariiuleilt sunnivad vahel peale mõrud mõtted peita kogu raamatuvara taas hoidlatesse. Õhukeseks «opereeritakse» teatmeteosedki. Hiljuti kurtis üks õppejõud, et tema erialal pole mõtet raamatukogu teatmestut kasutada — kõik õppetööks vajalikud seadused ja paragrahvid on raamatuist ja ajakirjadest välja lõigatud ja ära varastatud. Võib ainult arvata, et neid seadusi vaevalt küll teised vajasid, kui just nimelt selle eriala tudengid. Filosoofia eksamil kukkus terve õpperühm vahele sellega, et kasutati spikrina raamatute ja teatmeteoste lehti. Isegi ümberkirjutamise vaev oli kõrghariduse poole pürgijaile liigne tüli ja enesevaevamine. Mida peab lugejast arvama raamatukogutöötaja, kes tabab lugeja vargsi näppe ajamast uudiskirjanduse väljapaneku riiulite tagaküljel olevasse pilusse, selleks et? Need kaks filoloogineiut, kellele tegi märkuse allakirjutanu, olid üdini solvunud. Nad olevat ainult proovinud, kas niimoodi saab raamatu kätte. Aga kui keegi juhtuks mõtlema nende võimalikule ebaaususele, tuleks sedasi arvajat kohtulikult karistada. Praegusajaks oleme asunud rakendama salaabinõusid kurjategijate teolt tabamiseks. Kõigi ausate raamatukasutajate huvides järgneb tabamisele karm karistus ja avalik häbistamine.

* * *

● **Mõned tähelepanekud suhtlemisest raamatukogutöötajatega.** Nooremate kursustel ei erine see suhtumisest ükskõik millistesse teenindustöötajatesse. Tudeng ei väsi demonstreerimast oma «vaimset üleolekut» umbes samas hoiakus nagu kingaparandustöökojas või taarapunktis. Ümmargusi silmi kuulas üks noormees selgitust selle kohta, et pöördumine «Ära õienda, keri korstnasse, vanamoor!» oli suunatud kahekordse kõrgharidusega teenekale raamatukogutöötajale, kelle tööaeg ülikooli raamatukogus on üle 20 aasta. Tudeng nimelt ei võinud arvata, et raamatukogus töötavad ülikoolis käinud inimesed. Suhtlemiskultuuri tõstmise huvides julgeks soovida sedagi, et pöördumisel võiks konsultanti või valvebibliograafi tervitada, et lamasklev istumisasend, käed püksitaskus seismine ei ole ka vestluses kursusekaaslasest neiuga tulevase noorspetsialisti au vääriline. Meie töötajad on ikka ja jälle sunnitud tegema üliõpilastele märkusi selle kohta, **et kataloogikastid ja nende toetamiseks mõeldud lauakesed kataloogide ruumis tuleb pärast kasutamist jälle sahtlisse lükata, et risa-räsa jäetud toolid lugemissaalides häirivad silma ja segavad liikumist, et istumiseks mõeldud toolide tagajalad on nõrga konstruktsiooniga ega kannata kiikumist ning kõõlumist, et valjuhäälne jutlemine ning lärmamine raamatukogus segab teisi lugejaid, et raamatuisse kriipsutusi ja sissekirjutusi teha ei tohi, et häälekas magamine, kaardimäng ning higimärgade sokkide kuivatamine käib kaaslugejatele närvidele, et raamat ei sobi kohvikusse supitassi ja suu juurde...**

* * *

● **Kohvik on rahulolu seisukohast raamatukoguelu tulipunkt.** Kohvik on kohvik ja seepärast on seal mõndagi teisiti kui mujal raamatukogus: mängib muusika, võib sõpradega vestelda ja tuleb ikka süüa kah. Kuid ometi ei sobi siia üle kolida õppetegevust ega kirjatööd. Olustik kohvikus on vaimse töö jaoks ebamugavalt jutusuminat täis, on pimedavõitu, sagitakse edasi-tagasi. Kui loetakse, siis piirdutagu kaasaostetud ajakirjandusega. Raamatukogu restauraatorid on väsinud ja ülekoormatud kohvi-, rasva- ja peedisupiplekkide kõrvaldamisest. Toitumisjälgedega raamatut on kätte võtta väga ebameeldiv. Omapärast suhtumist raamatukogusse näitavad ka ennelõunasest ajast paukuvad pudelikorgid kohvikus. Seda eriti stipipäevadel. Siis näib meie kohvik juba õhtu eel kõrtsina. **Avalikus kohas, kultuuriasutuse kinnises kohvikus, tuleb alkoholi pruukida taktitundega.**

Takti ja austust teise inimese vastu peaks olema ka suitsunäljastel. Keskmise raamatukogus viibimise aja, 3—4 tundi, peaks suutma suitsuta vastu pidada. Mittesuitsetajaile on suitsuhais enamasti vastik ja tubakaving kahjulik. **Ülikooli raamatukogusse ei ole projekteeritud suitsetamisruume. TRÜ Nõukogu otsusega 1980. aastast rakendati raamatukogu tööle suitsetamisvaba asutusena.** Kui suitsuinimeste taotlusel ülikooli juhtkonna seisukoht muutub, tuleb hakata murdma pead sobiva suitsetamisruumi leidmiseks. Praegu on WC-de kasutamine mittesuitsetajale niisama ebamugav kui on alandav suitsunälja kustutamine käimlas. **Kallid suitsetajad, vabastage meid, mittesuitsetajaid, suitsupuhujate eest muretsemast!** Tegelge oma kätteõpitud ja vabatahtlikult kaelavõetud pahega kuskil mujal! On uurimusi, mis näitavad, et suitsupahvimine ei kahjusta ainult tervist, vaid rikub iseloomu ja laostab isiksust.

Rohkem põhjendatud ja inimlikult täiesti arusaadav on ettepanek organiseerida raamatukogus **lastetuba.** Iga päev käib raamatukogus eelkooliealisi, laupäeviti, kui lasteasutused ei tööta, möllab neid raamatukogus ringi kümmekond. Nende hulgas on ka kooliealisi, kelle arengutase ei küüni veel tõsise raamatuhuvini. Ja siis on raamatukoguhoidjail tegu nende vaoshoidmisega. Mida teha lastega? Ukse taha jätta pole südant. Valvake siis ise nende järele, lugevad vanemad!

* * *

● **Lõpuks veel lugejate isiklikest külalistest raamatukogus. Palume neid meile mitte kaasa tuua.** Ka kohvikusse mitte, sest kohvik on mõeldud raamatukogu töötajaile ja lugejaile. Kõigile uudishimukülalistele me ei saa raamatukogus ringijalutamist lubada. See on segav süvenenult töötada soovijaile. **Raamatukogu näitab oma valdusi ja varasid eelkõige ülikooli ametlikele külalistele ja kolleegidele teistest raamatukogudest — eelneval kokkuleppel ning selleks sobival ajal ja viisil.** Niigi ulatub külalisgruppide arv mõnel päeval 7—8-ni. Raamatukogu soovib saada ja jääda mugavaks õppe- ja teadustöö tegemise kohaks. Me ei saa lubada vahetamist odava populaarsuse peenrahaks. Niigi käibib rahvasuus lõbujutt, et täitsamees ja popkutt on see, kellel nahkpintsak ja velvetpüksid, kes on näinud «Estonias» «Savoy balli» ja ringi jalutanud Tartu ülikooli uues raamatukogus.

* * *

● **Lõpetuseks** tahaksin öelda, et raamatukogu on oma lugejaga rahul. Meie lugeja on sage külaline raamatukogus, on väga lugemishimuline, kasutab pidevalt lugemissaale, esitab konsultantidele ja bibliograafidele arukaid ning huvitavaid küsimusi, kuulab tähelepanelikult ja arvestavalt raamatukoguhoidjate märkusi, allub kergesti korrale, suhtub säästvalt raamatukogu sisustusse, on abivalmis ning suhtlemises meeldiv ja heatahtlik. Esitatud rahulolematusepiisad ei pääse veel üldpilti rikkuma.

LAINE PEEP,
teadusraamatukogu direktor

Eesti filoloogid käisid Mulgimaal

Ühel oktoobrihommikul oli TRÜ peahoone ees bussi ootamas hulk matkarõivastuses üliõpilasi ning mitu õppejõudu, nende hulgas ka dots. Paula Palmeos. Kõige rohkem leidus matkalisi eesti filoloogia II kursuselt, nendega koos kursusejuhendaja dots. Ellen Uuspõld. Murelikult vaadati pilves taevast: kui ainult sadama ei hakkaks... TRÜ eesti keele ring oli valmis õppematkaks, seekord Mulgimaale. Põhieesmärgiks oli kuulata mulgi murret, selle kõrval tutvuda ka ajaloosündmuste ning kirjandus- ja kultuurilooga.

Peaülesande lahendamiseks oli abimehena kaasas TA KKI töötaja Salme Nigol, põline Lõuna-Eesti murrete uurija, ajalooliste paikade tutvustajaks oli palutud TRÜ noor ajaloolane Mati Laur. Kirjandus- ja kultuurilooliste seikade meenutamine oli II kursuse tudengite ülesandeks.

* * *

● Esimene peatus oli pisut enne Viljandit, **Uusnas.** Seal kuulasime 75-aastase põliselaniku Marta Krooni kõnet. Oli kuulda ka lõunaeesti murdejooni. Kuna elutuba oli nii pisike, et terve grupp korraga sisse ei mahtunud, uuris teine pool ümbrust. Nii juhtuski, et vanemõpetaja Valve Kingisepp sattus kokku mehega, kes nõustus meile tutvustama lähikonnas asuvat perekonnakalmistut. Sinna oli maetud ka Hermann Evert, Eesti Kirjanduse Seltsi kunagine asjaajaja, kes omal ajal oli edukalt korraldanud seltsi väljaannete kirjastamist.

Meeldejääv oli hommikutund **Lõhavere linnamäel:** asjalikud seletused tõid kuulajate silme ette 13. sajandi võitluspäevad.

Suure-Jaani kalmistul peatusime eesti maalikunsti suurmeistri Johann Köleri haua juures. Sealt pisut edasi oli muusikute Kappide perekonna matmispaik, kõrvale oli mulda sängitatud helilooja Mart Saar. Lehtede sabinas meenusid muusikahelid...

Kui buss jälle vurama hakkas, jutustati mikrofoni vahendusel Viljandimaa ajaloolistest paikadest ja siit pärit inimestest, kes on jätnud eesti kultuurilukku oma jälje. «Seal teest paremal on arvatav Pala lahingupaik. Viljandis on C. R. Jakobson välja andnud «Sakalat». Pärstist on läinud Riiga Kristjan Jaak Petersoni suguvõsa...»

Kuulsime palju huvitavat **Karksi** lossi ajaloost, pilku paelus ümbruse kaunis sügisene loodus.

Nuias oli meie keelejuhiks 79-aastane Ida Kapral. Tema kõnes tulid esile kõik peamised Mulgi murde jooned: *«Ku leibä tetti, siis kuuse puijega aiva* (ajasid) *ahju kuumass... Pooleteräk olli sedäsi. Peremiis and* (andis) *siimne, ku vili kasvi* (kasvas), *pidi üits vakk teräkselt, teene peremel saama...»* Nii toredat murdejuttu ei osanud keegi enam oodata. Meie eesti murrete lektor Aino Valmet arvas, et siia tuleks lähemas tulevikus veel magnetofoniga tagasi tulla.

Taageperra jõudsime juba hämaras, kui loojangu taustal paistsid lossi sakilised tornid. See pani tööle fantaasia. Meelekujutlusi aitasid luua vanad legendid.

Edasi jätkus jutt bussis: omaaegsete Mulgimaa suurtalude tekkimine, August Kitzbergi teoste tegelased ja nende prototüübid, Hella Murrik, kellest sai teispool Soome lahte Vuolijoki... Ja kuigi Jõgevestes jäi käimata, meenutasime 1812. aasta Isamaasõja sündmusi ja Barklay de Tollyt kui suurt väejuhti.

● **Mis jäi eriti meelde? Esiteks:** põhjaeestlastele uudne, lõunaeestlastele armas Mulgi murre, mida oleks veel kaua kuulanud... **Teiseks:** ajalugu muutub elavaks ja fakt ununematuks eriti siis, kui see seostub silme ees seisva konkreetse objektiga. Mis meie eneste hoole ja vaevaga koostatud lühiülevaatesse puutub, siis kogesime korduvalt, et esinema — nii et see teisteni jõuaks — peab alles õppima...

Nooremate kursuste eesti filoloogia tudengid loodavad, et jõuavad samal moel käia veel mitmeski Eestimaa paigas.

TERJE KINDSIKO,
URVE OLESK,
eesti fil. II k.

● **Mati Laur räägib Karksi lossi ajaloost. VALLO KALAMEHE foto**

PARIM LUTSI MURRAKU MÕISTJA SURNUD

1951. aastal oli akadeemik Paul Ariste, professor Eduard Vääri ning hiljem teiste eesti filoloogide, etnograafide ja folkloristide teadusobjektiks Kagu-Lätis Jaanikülas 1896. aastal sündinud käsitöömeister Antonina (Antsja) Nikanov. Juba 1936. a. viibis P. Ariste ühes oma poeedist üliõpilase August Sangaga Antsja perekonnas. 1938. aastal tõi A. Sang Tallinnasse P. Ariste juurde tolleaegse parima lutsi murraku tundja, Antsja isa Meikul Jarošenko, kellelt P. Ariste heliplaadistas lutsi filoloogilist materjali. M. Jarošenko viidi oktoobris 1941. aastal Raipoli (Räätä) kalmistule, kuhu hiljuti pärast kadripäeva kanti ka tema ainuke tütar Antsja. Jaanikülla jäi Antsja pojapoeg Nikolai, kes oskab vahest veerandi vanaema vaimuvarast.

PAULOPRIIT VOOLAINE

KRAPP

Tiit Reinart

BLUES

Toa hämaras õhus
bluesi helisid kuuleb
sinu huuled
pehmed
vetruvad
janused huuled
minu huuled
talitsematud
suured
langevad
su poolavatud suule
su silmadele
poolkinnistele
ja katavad nad
pimedus
suudleb valgust
ja katab ta
toa täiesti pimedaks
muudab
sind tajuvad ainult
mu huuled
minu keha
sinu keha
kaotavad äkki
aja ja ruumi
kõik muutub õhkkergeks
ja bluesi
veel kuuldes
kõik hõljub ja liugleb
kui unelm

Blues lõpeb
ja tagastab ruumi
raadiodiktori
rutakas kõne
kõik oligi unelm
ma tean
sa ei tule
On teinegi
hea ja armas
kes ei kuula
kodunurgas
melanhoolset bluesi
vaid pakub
rütmi ja ruumi
tema ümber on
menu ja buumi
tema seltskonnas
kaotad ehk
ruumi

Toa hämaras õhus
bluesi helisid kuuleb
ja bluesiga tuleb
üks pisike unelm
ja ma kuulan bluesi
ehkki tean
sa ei tule

* * *

Sa tulid
ja maailm kadus
jäid ainult sina
mu väikeses ajus
ja hinges
on möllamas raju
kõikjal vaid
sind ainult
tajun
muu maailm
mu ümber on hajuv
kõikjal näen sind
ja su kuju

Sa tulid
ja maailm muutus
täiuslikumaks
huvitavamaks
ilusamaks
ja kesk seda maailma
meie kaks
Sa tulid
ja õnn tuli maailma
õnn
mida haarata
ei suudaks
ei mina
ei sina
me ükshaaval õnne
ära kaoks
sest õnn on
nii meie
kui maailma jaoks

* * *

Tahan
ja tulen
su soovide taha
summutan soovid
ja surun nad maha
Tahan
ja tulen
su unede taha
lõpetan une
ja ajan su üles
Tahan
ja topin end
kõikjale taha
su unede
soovide
südame taha
Kasutan kõike
nii kaua
kui tahan
kui enam
ei taha
siis jätan su maha

Anneli Sihvart

ÜKSI

I

mis käes on viskaks raginal maha
pihuks ja põrmuks kadugu kõik
see mis on ja see mida pole
miskit ei ole tühjusest tühjem
kostab vaid kuskilt kellegi pilge

II

talveõhtu ükskõikne tuul
puhub sust läbi
kui oled üksi
võid kaduda selles tuisus

III

tuleks keegi
ükskõik kes
nendest keda tunnen
või tuleks keegi võõras —
saaksime tuttavaks
tuleks või naabri kasski
ma ei taha täna enam
üksi olla

URVELE

tuled või lähed
nii nagu tähed
kõigile kaugeks jääd ikka
võimatu mõista
kuis nii küll võid Sa —
jätta kõik ütlemata
oled Su juures
või eemal, Sust kuuled
ikka vaid tühist vada
midagi endast
Sa ära ei anna
siis kui Sa ise ei taha

* * *

Ma olen vist ainult peegel
ja mitte midagi muud.
Kõik kunagi kuuldud jutud,
kõik kunagi nähtud näod,
kõik kunagi tuntud tunded,
kõik kunagi mõeldud mõtted.

Kunagi kuuldi midagi,
kunagi öeldi midagi,
kunagi tuli esimene ahv puu otsast alla

ja mõtles esimese mõtte.
Küll ta võis olla õnnelik,
ta oli originaalne,
ehkki ta arengu resultaat ...

Ja siis nad ronisid
puu otsast alla.
Pagana pärdikud,
ei tea, mis neil puu otsas viga oli ...

ÕHTU TARTUS

Silmad pärani, ollakse
väsinud varjude toel,
kuu ripub kõrgel.
Võib-olla see
ununes sinna?
Mil moel?

Õhtu õhus on värvitus —
senitundmatu värv;
kes ei mõista, see ärritub:
tumedalt tuhmõudne värv.

Oksad on sassis, ja laternad,
killuke kollast kuud
valgustab lumetun'd tänavaid,
eksides, leidmata end.

* * *

Kõndida kuhugi kaugele
omapäi tusastel teedel
olla kellelgi meeles
pikil pimedail öil
kõikjal tunda ja kõnelda
mõtelda emakeeles
olla üksi ja kõigiga
ometi omapäi

* * *

Anne Milder

OKTOOBER

Ja-jah see sügis —
nad räägivad:
Ta olla tõesti käes.
Ning läbi halli vihmasaju
et olla külm ja
troostitu me päev.
Et uni vaevavat.
Et tunded soikuvat.
Et külmast kohmetuvat käed.
Nii räägivad.
Kuid ometi ma vakatan
su ees — me kirjuleheline
EESTI SÜGIS.
Ja vaimustun sust
igal aastal taas ning taas.

NOVEMBER

Nüüd kõige lõpuks on ka lumi maas!

Lausa luulenädal

«Mõnus oleks, kui päevad ja nädalad ikkagi vennad oleksid.» Sedaviisi mõtlesid ilmselt paljudki tartlastest luulesõbrad. Pean silmas neid, kes novembrikuu teisel poolel ära kasutasid mitmeid meeldivaid võimalusi taaskohtumiseks nii meie endi esiluuletajate kui ka hõimurahva ungarlaste lauliku Sándor Petőfi loominguga.

«Vanemuise» kontserdisaalis luges oma luulet tosinajagu vabariigi nimekamaid poeete, luuleklubi «Vile» kohtus üliõpilaspäevade ajal Jaan Kaplinskiga, Eesti ja Ungari Raadio eestvedamisel toimus ühissaade S. Petőfi luulest. Lisades siia veel Gustav Suitsu 100. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosoleku TRÜ aulas, koguneski nädala peale Euterpe rõõmuks päris kopsakas programm.

Veidi pikemalt **23. novembrist.** Sel õhtul oli üle hulga aja peahoone aulas võimalus istuda nii, nagu seda tehti aastaid tagasi — seljaga akende poole. Teemadki, mille üle mõtiskleti, olid aula kohta pisut ebatavalised — vabadus ja armastus Petőfi luulepildis. Eesti ja Ungari raadiomeestel pole sellelaadne üritus esmakordne. Juba mitmendat puhku korraldatakse vastastikku ühel ja teisel maal kirjanduslikke ekskursse vennasrahva kultuurilukku. Mullu tutvustasid meie luulet madjarite juures näitlejad Milvi Koidu ja Heino Mandri. Seekord siis olime võõrustajad meie ja tutvustatav Petőfi, kelle sünnist möödus tänavu 160 aastat. Oli Petőfi oma ajastu peegel, südametunnistus või heerold — jäägu see asjatundjate otsustada, ent usku oma töö viljakusse tulevpõlvede silmis õhkub igast tema värsireast. Eestikeelseid tekste lugesid Mikk Mikiver, Enn Nõmmik ja Jaan Tooming. Veenvuse lisamiseks ja keeleoskajate rõõmuks esinesid ka ungari näitlejad. Olgugi et ühed soomeugrilased, on interpretatsioonis ikka vahe küll.

Sõnalisele osale pakkusid vaheldust solistid Taisto Noor, Mati Kärmas ja Hannes Altrov. Kui mitmelgi korral on olnud kuulda nurinat, et luuleõhtu muusikaline osa sõnalisega kuidagi haakuda ei taha, siis seekordne variant tundus nimetatud puudustest küll vaba olevat.

Lõpetuseks tahaksin lootust avaldada, et traditsioon ikka elujõuliselt jätkuks. Et selle vajaduses veenduda, tegin väikese katse — palusin peahoones vastutulevail tudengeil nimetada ungari luuletajaid. Petőfi oli enamasti ainus. Mõni teadjam filoloog pakkus välja Vörösmarty. See oli ka kõik.

TIIT PRUULI

Kaks päeva tantsu

● **12. ja 13. novembril liitusid TRÜ ja EPA rahvatantsijad.** «Gaudeamus IX» tantse olid õpetama tulnud tantsupeo pealavastaja, TPedI õppejõud **Mait Agu** ja TPI rahvatantsuansambli «Kuljus» kunstiline juht **Ülo Luht**. Kahel päeval õpiti «Põhjamaad», «Kungla rahvast», «Läki tantsule» ja «Polkat».

● **MEEME UTTI fotole jäi Mait Agu.**

Suhetest Kesk-Aasia vennasvabariikide orientalistidega

Nende ridade kirjutaja viibis erialasel komandeeringul mõnedes Kesk-Aasia vennasvabariikide orientalistikakeskustes. Kuna Usbekistanis oli just alanud puuvillakoristuse hooaeg, veetsin lõviosa komandeeringust Kirgiisi NSV TA orientalistikaosakonnas Frunzes.

Mullu ilmunud brošüüris «Отдел востоковедения АН Киргизской ССР» mainitakse mitmel korral tihedaid ja viljakaid töösidemeid TRÜ orientalistidega.

Kirgiisi NSV TA orientalistikaosakond kirjastab pidevalt väga huvitava temaatikaga teadustöid. Osakonna töötajate peamise kontingendi moodustavad tunganid.

Tunganoloogiasektori juhataja Muhame Imazovi äsjailmunud monograafia «Очерки по морфологий дунганского языка» pälvib igati keelespetsialistide kõrgendatud tähelepanu.

Monograafia kätkeb tungani keele grammatika põhimisi kategooriaid. Erilist tähelepanu omistab autor sõnatuletuse ja grammatika korrelatsioonile, jälgides seejuures tähelepanelikult sõnatuletuse elementide siirdumist sõnamuutelisteks ja vastupidi. Üsnagi detailselt kirjeldatakse tungani sõnade morfoloogilist struktuuri. Selgub, et ühte sõnaliiki kuuluva sõna struktuur erineb mõningal määral teise sõnaliiki kuuluva sõna omast. Öeldut tõestavad huvitavad näited igapäevasest elavast keelest. Originaalselt tõstatatakse ja lahendatakse sõnaliikide probleem. Üldiselt loetakse sõnaliikide probleemi paljudes keeltes (eriti aga nn. isoleerivates, kuhu kuulub ka tungani keel) üheks keerukamaks. Autor kinnitab sõnaliikide olemasolu isoleerivates keeltes väitega, et vahetegemist võimaldavad nii semiootilised kui ka formaalsed kriteeriumid. Tõestus on usutav, esitatakse ka rida sõnaliike koos üksikasjalise analüüsiga.

Edasi siirdub autor üldteoreetiliselt käsitelult sõnaliikide kirjeldamisele tungani keeles, tõstatades siingi selliseid ülitähtsaid küsimusi nagu grammatilise soo, arvu ja käände kategooriate olemasolu selles keeles. Tavapäraselt eeldatakse tungani keeles nende kategooriate puudumist. Ent autor asetab huvitavate näidete taustal selle kivistunud arvamuse kahtluse alla. Selgub, et real nimisõnadel (ja nimisõnade rühmadel) võivad esineda erilised grammatilist sugu väljendavad vormid. Erilised viisid mitmuse väljendamisel ning vahendid tähistamaks nimisõnade suhteid kõne muude osadega ei kõnele autori arvates sugugi mitte grammatilise soo, arvu ning käänete kategooriate puudumisest tungani keeles.

Monograafiale on lisatud tungani keele grammatika alalt ilmunud teadustööde ammendav bibliograafia. Sõnaloetelud pakuvad ülevaatliku pildi sõnaliikidest käsitletavas keeles. Tekstid kinnitavad monograafia teoreetilisi seisukohti.

Frunzes viibides oli nende ridade kirjutajal heameel esineda keeleliste ettekannetega Kirgiisi NSV TA orientalistikaosakonnas ning keskkoolides. Viimaste poolt esitati kutse tulla järgmisel aastal andma võõrkeelte näidistunde.

PENT NURMEKUND

„Tartu sügis 83"

See võistluskontsert toimus tänavu juba kuuendat korda. Algselt Tartu ansamblitele mõeldunа, on sellest muusikakonkursist tänaseks välja kasvanud vaata et tervet Lõuna-Eestit hõlmav üritus. Vähe sellest. Viimastel aastatel on väljastpoolt ansamblid saanud tooniandjateks (möödunud aasta võitja oli Võru «Hetero») ja ega selgi aastal teistmoodi olnud.

Kahel võistluskontserdil noortemajas «Sõprus» osales 12 ansamblit. *Olgu need siinkohal ka kirja pandud. J. Gagarini nim. NST ansambel* **«Günf»** *Viljandist,* **«Hetero»** *Võrust, Tabivere kultuurimaja ansambel* **«Kop»**, *Ilmatsalu kultuurimaja ansambel* **«Mikser»**, *Tartu ettevõtete bändid* **«TETS»**, **«Gea»**, **«Tarra-kuma»**, **«Bassein»**, *puhkpilligrupp* **«Popsid»** *ja ansambel* **«Vahe»** *EPA-st ning TRÜ egiidi all esinesid* **«Anekdoot»** *ja* **Jüri Homenja orkester** *ning* **«Justament»** *noortemajast «Sõprus».*

Et pikem lugu tuleb järgmises lehes, siis seekord lühidalt vaid auhinnatud. Grand-Prix' *sai* **«Kop»**. *Parimaks omaloominguliseks looks peeti* **«Ma olen rahu poolt» Jüri Homenja orkestrilt**, *parima vokalisti auhinna teenisid* **Kalle Jents ja Leo Priivits** *ansamblis* **«Günf»**. *Parimaks instrumentalistiks osutus bändžot mänginud* **Teet Saviauk «Justamendist».**

Lõpetuseks ka nendest, kes ansamblid ritta panid. Žürii esimees oli **Olav Ehala**, *liikmed Tartu Linna RSN Täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja* **Valev Pärn**, *linna komsomolikomitee sekretär* **Vello Tamm**, *noortemaja «Sõprus» direktor* **Riho Illak**, *TRÜ komsomolikomitee asesekretär* **Verni Loodmaa** *ja ajalehe «TRÜ» korrespondent* **Raivo Lott.**

INFORAAIN

Võitjate hulgas ka tüdrukud

25. novembril kogunes teadusraamatukokku 6 võistkonda informiinihuvilisi. Esindatud olid ajaloolased kahe võistkonnaga, juristid ja arstid kumbki ühe võistkonnaga ja kaks esimeste kursuste segavõistkonda. Kahjuks pole viimastel aastatel osa võtnud bioloogia-geograafia-, majandus- ja matemaatikateaduskond. Kui tavaliselt on võistlema tulnud ainult poisid, siis seekord tõestasid rebased, et ka tütarlapsed võivad edukalt esineda: neid esindas kaks võistkonda (õed Sirli ja Nele Org arsti- ja ajalooteaduskonna I k. ning **Kadri Kokk arsti-, ja Tiina Norberg inglise filoloogia I kursuselt. Viimastega liitus ka Priit Pullerits žurnalistika I kursuselt. Viimati nimetatud võistkond saavutaski esikoha 29,25 punktiga. Teisele kohale tuli arstiteaduskonna II kursuse võistkond (Juhan Paiste, Aivar Ehrenberg ja Kaido Andres) 29 punktiga ning kolmandat-neljandat kohta jagasid õigusteaduskonna III kursus (Owe Ladva, Jaanus Rootsi, Vello Luik) ja ajaloo III kursus (Anton Pärn, Ago Pajur, Tõnis Lukas) 28,25 punktiga.**

Punktide seis näitab, et tegemist on väga võrdväärsete võistkondadega ja kõrgkoolidevahelisel **vabariiklikul informiinil 6. detsembril** tuleb TRÜ-d esindama minna tõenäoliselt rohkem kui ühel võistkonnal.

Suure ringi küsimusi lahendasid 13 võistlejat. Õiged vastused ja korrektselt märgitud allikad olid **Aivar Soolal, Mihkel Juhkamil, Owe Ladval ja kollektiivselt lahendanud Anton Pärnal, Tõnis Lukasel ja Ago Pajuril.** Preemiasõidu saab nii esikohale tulnud võistkond kui ka kõige varem suure ringi küsimuste õiged vastused esitanud **Aivar Sool** õigusteaduse III kursuselt.

LAINE KILK

TAM võitjaks!

Möödunud nädalavahetusel **laulsid Tallinnas võistu Eesti meeskoorid.** Kõrgeimas, A-grupis tuli võitjaks Tartu Akadeemiline Meeskoor Alo Ritsingu juhatusel, edestades veenvalt teist kohta jaganud ENSV Teaduste Akadeemia ja TPI Akadeemilist Meeskoori.

Seekordses kontsertkoosseisus laulis teiste seas 28 meest, kes õpivad või töötavad TRÜ-s.

HANNES ASTOK

Kõrgkooli-pedagoogika infoväljaanded

Need, kes istuvad täna kõrgkooli auditooriumides, hakkavad lahendama XXI sajandi keerulisi ülesandeid. Selleks, et nad teeksid seda hästi, on vaja pingutada tänastel õpetajatel.

«... teadustöötajatel tuleb tegutseda suurema tulevikusuunitlusega ning õigeaegselt «tabada» küpsevaid tendentse» (NLKP Keskkomitee pleenumi materjalid, 14.—15. juuni 1983, lk. 32.). Need juunipleenumil öeldud põhimõtted käivad kõrgkooliõppejõu kohta kahekordselt. Ta peab olema hea spetsialist oma erialal ning valdama kõiki kõrgkooli-pedagoogika nõudeid.

Uusimaid suundi kõrgkoolipedagoogikas aitavad «tabada» eelkõige **infoväljaanded.**

Uurimusi, mida teevad Nõukogude Liidu kõrgkoolid, uurimisinstituudid, kajastab kogumiku «Сборник рефератов научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ» (ВНТИЦентр) kolmas seeria.

ÜLLE MUST

(Järgneb.)

Malevakonverentsist koos tagasivaatega

(Algus üle-eelmises «TRÜ-s»)

IKKA AJALEHT

Malevalehe teema pole oma aktuaalsust kaotanud. Ja tõsi ta on, malevalehe vajalikkusest malevlasele on palju räägitud. On ju leht suvel see organ, kes malevlasi üle Eesti NSV omavahel peaks ühendama. Igatahes on lehe probleemid malevlasele vägagi lähedased. Tänavu olid siiski kired ajalehe ümber vaibuma hakanud. Tänavusuvist lehte analüüsis Andrus Salupere. Leht oli keskmine, parimateks jäävad **1979.** ja **1981.** aastal ilmunud malevalehed, teistest nõrgem on **1980.** aasta leht. Rubriik **«Veterani sõna»** oli asjalik asi, igal veteranil oli midagi öelda. Meeldis ka uus rubriik **«Meist arvatakse».** Ei mõistnud sääraste rühmalugude, nagu näiteks **«Hei, hei, Vigalast»** funktsiooni. Ei saanud aru toimetuse suunast, miks sääraseid lugusid avaldati. Regioonide kokkutulekutest oli materjali vähe — õige ka, sest kokkutulekud olid ise hallid. Urmi Reinde malevaarmastuse lugu küll see õige asi polnud.

Allakirjutanu kõneaineks olid malevalehe probleemid tegija seisukohalt. Toimetajate suvised mured on eelkõige seotud kahe aspektiga: **lehe tehniline pool** ja **kaastööd.**

Malevalehe valmimise tsükkel oli sellel suvel keskmiselt kolm päeva. Säärane kestus võttis toimetajatelt praktiliselt võimaluse ise ringi käia. Mõningad sõidud küll suve jooksul olid, aga rühmast lugu tegema minna ei jõutud. Et trükimasinad tihti rivist väljas olid, juhtus ka selline kurioosum, et malevaleht nr. 10 jõudis malevlaste kätte enne kui nr. 8.

Teine nõrk koht on endiselt kaastööd. Rühmadest saabuvad ainult sellised lood, nagu «Hei, hei, Vigalast». Väga harva saabus toimetusse rühmalt või regioonimeestelt kasvõi asjalikku informatsioonigi. Vana lugu on ka see, et kokkulepetest kinni ei peeta. Kuigi artiklid on tellitud, peab kahjuks juba ette arvesse võtma, et seda ei tule.

TANTS VÄLISVAHETUSE ÜMBER

Džinni lasi pudelist välja Andrus Salupere, kes tõstatas välisrühmade probleemi. Lepingu sõlmimisel võiks arvestada, mida külalised näha tahavad. Näiteks ungarlasi huvitab eelkõige eksootika (Kesk-Aasia, Taga-Kaukaasia liiduvabariigid). Vastuvõtjad peaksid oskama veel mõnda keelt peale oma emakeele. See nõue käib nii meie kui ka ungarlaste kohta. Ka peaksid vastuvõtjad olema head organisaatorid. Tänavune suvi Ungaris näitas kahjuks vastupidist.

Toivo Hansen rääkis interrühmadest, s. t. rühmadest, kes Eestis väliskülalisi vastu võtavad. See sõnavõtt tõi endaga diskussiooni.

Interrühm pole populaarne. Inimesi polnud kerge rühma saada. Tuli pakkumisi nendeltki, kes soovisid, et ainult nende perfo malevas käiks. Väga kasulik oleks, kui interrühmaga tegelev inimene saaks käia ise lepingut sõlmimas. Et suvi õnnestuks ning rahule jääksid mõlemad pooled, peaks juba enne lepingu sõlmimist olema side firmaga, valmis vaadatud elukoht, nõu peetud kultuuriprogrammi osas.

Tööobjektidele, samuti olmele tuleb pöörata suuremat tähelepanu. Peamine, et jätkuks tööd. Tore kogemus tšehhidele olid heinateopäevad. Interrühma komandör olla on raske ilma ettevalmistuseta. Siit ka ettepanek korraldada interrühmade tuumikuile spetsiaalne õppelaager.

Küsimus saalist Toivo Hansenile: «Miks sina hakkasid tänavu interrühmaga tegelema?»

T. H.: «Meil oli kevadel sellest EÜE sektoriga juttu. Ausalt öeldes ahvatles võimalus sõita välismaale lepingut sõlmima. Samas aga tuli arvestada ka seda, et millise lepingu ma sõlmin, sellest sõltub minu suvi interrühma komandörina, st. tuli mõelda ka sellele, kuidas hakkab elama ja töötama vastuvõttev rühm.»

Mart Raik: «Interrühma asjadega olen kokku puutunud 1977. aastast, ent esmakordselt näen interrühma komandöri, kes räägib ausa silmavaatega asjadest, nagu nad on.»

EÜE

Madis Kallion: «Tuleb esile tõsta Hansoni ausust. Järeldus: interrühmade töö paranemiseks on tarvis stiimulit.»

Interrühmas nähakse mingit olematut tonti. On aeg juba lõpetada selline suhtumine. Praktika on näidanud, et on interrühmi (kui on tugev juhtkond), mis on paremad kui keskmine EÜE rühm. Ei saa alahinnata ka neid kontakte, mida saab suhtlemisel teiste maade üliõpilastega.

IGAVENE TEEMA

malevakonverentsil on olnud ja vist jääbki **EÜE kokkutulek.** Otsa tegi lahti EPA lõpetanud Toomas Määrmann. Ilmselt oli keskstaap üritanud teha kõik selleks, et kokkutulek õnnestuks ja vastavalt juubeliaastale ka pidulikum oleks. Kohta ettevalmistades pingutati kõvasti. Säärane pingutus ja töö peavad lõppkokkuvõttes saavutama ka ühiskondliku tunnustuse. Aga Varbla kokkutulekul ...

Tavaliselt on kokkutulek kulminеerunud taidlusega. Tänavusel taidluskonkursil tuldi välja vaid nelja kavaga, arvatavasti on see organiseerimise viga. Tundub, et seekord püüti ennast spordiga üles kütta ...

Varbla kokkutuleku erijooni — looduse stiihia kandus üle pidulistesse. Esimese õhtu parimateks kujunesid videodisko ja kesköömuusika.

Mart Raik: *«Kokkutulekult jäi heast küljest meelde regioonimeeste luulekonkurss. See oli tore. Leidsime, et kõik esinesid hästi. Laulukonkurss on muutunud aastate lõikes, praegune suund on üliprofessionalism. Nii instrumentaalne kui ka vokaalne külg on läinud keeruliseks, esiplaanil rohkem vorm.»*

Elevust tekitas **Kaido Ehasoo** ülesastumine, mis oma provotseeriva laadiga ärgitas kohalolijaid diskussioonile.

Kokkutulekul on «suur jama» väljanuputatud üritused, nagu näiteks kalapüük Väinamere regiooni kokkutulekul. Sellega täidetakse lihtsalt tühje lahtreid. EÜE kokkutulekul istus suur hulk tegevuseta. Tore kokkutulek on selline, kus palju häid rühmi. Tähtis on midagi anda ja samas ka midagi vastu saada. Seda momenti Varblas ei tekkinud.

Spordiga seoses räägitakse palju sellest, et tegevsportlasi ei tohiks spordivõistlustele lubada. Punktide arvestamisega me aga ainult soodustame seda tendentsi. Tänavuse kokkutuleku videodisko jättis osalejad passiivseks. Oleks pidanud leidma aktiivsema vormi.

KOMANDÖRI SÕNA

EÜE komandör Madis Kallion püüdis vastata kõigile tõstatatud probleemidele. Sulev Kannikese käsitlus juhtimisest on õige. Regiooni staabid peaksid suvel tõepoolest paljugi paika panema. Ent tänavu võis tõsiselt arvestada vaid **Väinamere, Virumaa** ja **Kesk-Eesti regiooni** staapidega. Nagu näha, pole loetelus TRÜ kureeritavaid regioone. Keskstaabil on isegi mõte avada «must raamat», kus sees kõik Sakala regiooniga seotud pahandused. Tundub, et regioonimeestel käis organiseerimine kohati oma taskusse. Põhiline, kuidas endal hea oleks, muu vastu huvi ei tunta.

Kokkutulekust rääkis Madis Kallion ajaloolist kogemust silmas pidades. Need probleemid, mis tänavu üles kerkisid, pole uued, neist on räägitud ennegi. Malevalehest saab nende kõigi kohta teadust.

2000 inimese kokkutoomine on lihtne, aga neile midagi pakkuda — raske.

Interrühmadega oli probleeme sel aastal vähem kui varem. Ja veel üks probleem: 2—3 aastat pole keskstaap rõhku pannud eelrühmadele. Sellele tuleb edaspidi tähelepanu pöörata, sest tänavu läks maleva töö täie pingega käima alles juuli keskel.

RAIVO LOTT

FOTOVÕISTLUS EÜE-20 LÕPPENUD

Esmalt vabandame lugeja ees, sest lubasime juba eelmises lehes võistluse tulemused teada anda. Nüüd on žürii (EÜE keskstaap, ELKNÜ TRÜ komitee EÜE sektor ja lehetoimetus) pildid hoolikalt üle vaadanud ja teeb kohe teatavaks oma arvamuse.

Grand Prix jääb sel korral veel ootama. Lihtsalt polnud eriti esiletõusvaid fotosid. Keskstaabist öeldi aga, et auhinnaks on neil fotoaparaat «Zenit». Tuleval suvel korraldame taas EÜE fotovõistluse ja loodame, et siis ka fotoaparaadi pärast «löömist» tuleb.

II auhinna väärilisеks peeti majandusteaduskonna üliõpilase Heiki-Jaan Kaalepi töid. Ülejäänud osalejad **Andrus Salupere, Juhan Kõdar, Väino Pool, Meeme Utt ja Vahur Keldrima pretendeerivad kõik III kohale.** Osavõtt tähendab ka midagi.

Kokkuvõtteks. Arvasime, et EÜE juubel toob siiski rohkem pilte ja uusi nimesid. Kokku laekus 31 fotot. Hea, et peeti kinni pildiallkirjadest. Need olid ilmekamad A. Saluperel.

Pildid on pandud stendile ja neid saab vaadata komsomolikomitees selle aasta lõpuni.

NB! Kõik pärjatud pöördugu 5. detsembrist toimetuse poole. Siis anname kätte auhinnad.

EÜE-84 VÄLISRÜHMA!

Tuleval suvel sõidavad TRÜ rühmad Ungarisse, Tšehhoslovakkiasse ja Jugoslaaviasse. Rühma komplekteerimine ja dokumentide vormistamine peab olema lõpetatud juba varakevadeks. Seepärast alustame välisrühma soovijate **perfode vastuvõttu 1. detsembril** ja lõpetame vastuvõtmise 10. veebruaril.

Rühma liikmeks kandideerijal peab olema vähemalt 3-aastane malevastaaž. Mõistagi võetakse arvesse ka ühiskondlikku aktiivsust. Seepärast on väga oluline, et perfol oleks täidetud **kõik** lahtrid. Kindlasti peab olema perfol **pilt.** Tähtis on ka see, et EÜE sektor saaks perfolt välja lugeda, mis kuus Te saate välismaale sõita (juuli või august) ning milline on ülalmainitud riikide pingerida (millisesse riiki soovite eelkõige sõita).

Perfode väljavõtmine ja vastuvõtt toimub komsomolikomitee EÜE sektoris.

EÜE sektor

PANE TÄHELE

Lähme jälle vanasse kohvikusse!

Varsti saab minna tõepoolest ülikooli vanasse, 26-aastasesse kohvikusse, mis meid uuenenuna vastu võtab. Kohviku personalile antakse ruumid pidulikult üle järgmise nädala lõpul, külastajatele avatakse ületuleval nädalal. Nii üliõpilaste kui õppejõudude saalid on avatud kell 11—21. Söökla tehakse lahti arvatavasti nädala võrra hiljem, sinna pääseb kell 11—18.

Ja nüüd tähelepanu! TRÜ vanasse kohvikusse ja sööklasse saab sisse vaid **üliõpilaspileti ja TRÜ töötõendiga.** Nii et kellel töötõend kaadriosakonnast võtmata, tehku oma asjad kiiresti korda.

Kohviku-uudiseid on veel. Seoses vana kohviku avamisega suletakse peahoones üliõpilaste kohvik.

Esmaspäevast, 5. detsembrist on muudatusi ka Leningradi mnt. tornühiselamute sööklates. **Leningradi mnt. 25 söökla hakkab teenindama ainult profülaktooriumi- ja dieettoidutuusikute omanikke.** Teistele üliõpilastele on hommikusöögiks avatud **einelaud kella 7—13-ni.** Lõunat saab süüa **Leningradi mnt. 27 sööklas kella 11—17-ni. Sama maja kohvik on õhtuti lahti kell 17—23.**

INTERKLUBI

koosolek on **neljapäeval, 8. detsembril kl. 16 komsomolikomitees.** Oodatakse kõiki vanu klubi liikmeid ja uusi soovijaid.

KLUBIS

3. ja 4. dets. kl. 21 külalisdiskod TPedI juhtivalt diskorilt Jüri Laulikult.

UUES KOHVIKUS

3. ja 4. dets. kl. 19 **disko.**

Uut teatmekirjandust teadus-raamatukogus

Атлас автомобильных дорог СССР. — М.: Гл. управление геодезии и картографии при Совете Министров СССР, 1983. — 168 с., ил.

Nõukogude Liidu autoteede kaartide kogumikus on esitatud teed vabariikide ja regioonide kaupa. Antakse ka vabariikide pealinnade ja NSV Liidu suuremate linnade skeemid. Lk. 139 jj. paikneb asustatud punktide, kohanimede (I järgu administratiivüksuste) register. Väljaanne on mõeldud reisijuhiks autoteedel.

Земельный кодекс Эстонской ССР: Официальный текст с изменениями и дополнениями на 1 мая 1983 года. — Таллин: Ээсти Раамат, 1983. — 159 с.

Eesti NSV maakoodeksi uus, täiendatud ja parandatud (1. maist 1983) väljaanne.

Rebasetaidlus on lõppenud

Sedakorda on esmakursuslaste taidluskonkurss jälle läbi saanud. Lühidalt paremusjärjestusest.

Esimese koha väärilisеks tunnistati geograafid. Seda tänu kollektiivsele ja eluröömsale rebasevaimule ning ladusale esitusele. Ka arvas žürii nende kava kõige tudenglikumaks.

Teine koht anti üksmeelselt eesti filoloogidele. Arvatavasti on siin suuri teeneid **Margus Kasterpalul, kes sai ka parima meesesineja eripreemia.** Tema loetud «Kerkokell» jättis žüriile hea mulje. **3.—4. kohta jäid jagama õigus- ja žurnalistikatudengid,** ehkki kavad olid žanrilt kui ka esituslaadilt täiesti erinevad. Žurnalistid tulid välja Hando Runneli loomingu põhjal koostatud rahuteemalise kavaga, juristid tõi aga auhinnale töö. Ehkki «Viimse reliikvia» ainetel loodud taidluskavasid on juba küllalt nähtud, oskasid juristid siiski leida uusi nüansse. Õigusteaduskonnast on ka **parima naisesineja auhinna saanud Kadi Kask,** kes mängis korrakaitsepunkti ülemat. Et **majandus**rebastel on veel kasvuruumi, seda näitab saavutatud **viies koht ja eripreemia parima omaloomingulise stsenaariumi eest.** Parema saavutamiseks oleks lavastus võinud veidi läbimõeldum olla. Edasi jaotati kohad järgmiselt: **6. geoloogiaos., 7. matemaat., 8. kehakultuurit., 9. keemiaos. ja 10. füüsikaos.**

Oma põhiülesande — otsida uut täiendust üliõpilastaidlejaile — konkurss täitis, kuigi ainult osaliselt. **Kuhu jäid sellised suured ja muidu nii taidluslembesed teaduskonnad nagu arsti- ja ajalooteaduskond, bioloogid ja võõrfiloloogid?** Millega tegelevad nende teaduskondade ning osakondade komsomoli ja ametiühingu kultuuriorganisaatorid? Mis saab kevadsemestril toimuvast teaduskondade taidluskonkursist?

TIIT RUISU,
rahanduse ja krediidi III k.

* * *

● Ivo Rull analüüsib tuleva nädala lehes esmakursuslaste taidlust lähemalt.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 4121. MB-11526.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (1357) Reedel, 9. detsembril 1983 XXXVI aastakäik

Teisipäevast reedeni ehk komsomoliaktiiv Viitnal

Meil oli kümne peale suur punakaspruun märkmik. Sinna kirjutas igaüks, mida just kõige olulisemaks pidas. Sealt sirvisin välja

KILLUD KOLMEST PÄEVAST.

Need kolm päeva olid novembri lõpul. Viitnal sai kokku kõrgkoolide komsomoliaktiiv. Kuna paljud tudengid-aktivistid olid äsja valitud, tuli meile selgitada, mida ja kuidas teha. Niisama oluline oli tutvuda kolleegidega teistest kõrgkoolidest.

Rääkimas käisid EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan, ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär Donald Visnapuu, ELKNÜ Keskkomitee sekretär Andres Raa, Teaduste Akadeemia asepresident akadeemik Arno Köörna, komsomoliveteran Hendrik Allik, väliskommentaator Tõnis Avikson jt.

KAKS KÜSIMUST

ehk olulisemast, mis märkmikku jäi.

Esimene täislaagripäev algaski **Donald Visnapuu** esinemisega. Ta selgitas, et ülikooli lõpetanut vaadatakse töökohas kui noort teadmiste, organiseerimiskogemuste, suhtlemisoskuse ja eluvaatega inimest. Ülikool peab ta kõigeks selleks ette valmistama. Järelikult tuleb komsomolitööski arvestada mitte ainult komitee hetkehuve, vaid tuleviku vajadusi. Noori peavad nende tööandjad ikka kõige aktiivsemaks osaks kollektiivis, seda enam siis ülikooli lõpetanuid.

Noored seda kahtlemata ongi, ent me ei saa mööta aktiivsust igal ajal samade kriteeriumidega. Ei vaja selgitust, et 60. aastatel oli ka aktiivsus teisesuunaline kui praegu.

Järgnev kulges küsimuste-vastustena. Ja näitas, et kõrgkoolide komsomolijuhid on inimesed, kes muretsevad mitte ainult oma kooli, vaid komsomolielu parandamise eest üldse (ERKI, TPI).

MIDA ON ETTE HEITA KÕRGKOOLI OMAVALITSUSELE?

Suurim etteheide: omavalitsus piirdub tihti omavalitsuse mängimisega. Näiteks teaduskondade komsomolibürood ainult mängivad osavõttu ühiselamu asjadest. (NB! Ühikamuredest oli juttu iga kõrgkooli komsomolikonverentsil.) Selle asemel tuleks tegelikult töötada koos ühiselamunõukoguga või need lihtsalt tööle panna ja neid kontrollida.

(TRÜ konverentsil on selles suhtes ette tuua positiivseid tagajärgi. Pälsoni tn. 14 sai öötädi ja hakatakse kasutama ka lubasid.)

MIKS ON KÕRGKOOLIDE MIITINGUD VALDAVALT AMETLIKUD JA IGAVAD?

Seda tööd tehakse arvestusega, et kedagi nagunii ei huvita. Kui ülesandele ei lähenetaks sellise seisukohaga, ei tuleks ka resultaat igav. Hea näitena on meeles 1978. aasta EÜE miiting ja selle aasta üliõpilaspäevakogunemine Pedagoogilises Instituudis. Kui kava väga korralikult läbi mõelda, leitakse alati uusi võimalusi.

MOSAIIK

Pärast Donald Visnapuud sai sõna **Rein Ristlaan.** Temagi vastas peamiselt ülikoolielu küsimustele.

ENSV KKEHM inspektor **Jaan Kundla** rääkis «Gaudeamuse» ettevalmistamisest. Ta ütles, et kõik majandus- ja seltsielumured lahendavad kõrgkoolid ise. Toitlustamise eest vastutab TPI majandusteaduskond, sümboolika, dekoratsiooni ja näitagitatsiooni eest ERKI üliõpilased jne. Juba on valmis laulupeoembleem ning valmimisel reklaamkott.

EÜE rühmad komplekteeritakse üleliiduliste plaanide järgi. Meile antakse niisama suur plaan kui varem ja selle täitmiseks tuleb leida sisemisi reserve. See oli põhimure, millest rääkis **EÜE komandör Madis Kallion.** Üsnagi kitsa väljapääsutee annab erialarühmade loomine. Neis on malevlasteks peamiselt TPI ja EPA mehhaniseerijad, vähem teiste teaduskondade üliõpilased.

Ja veel — samal põhjusel võetakse järgmisel malevasuvel EÜE rühmadesse ka nooremaid kui 18-aastasi.

Laagri lõpetas **üliõpilasnõukogu laiendatud istung.** Juttu oli nõukogu tööst, lepiti kokku järgmise konverentsi aeg. Ajakirjanik Eve Osa «Noorte Häälest» ütles paar sõna iga kõrgkooli lehe kohta. ERKI ja konservatoorium arvasid, et neil kui loomingulistel koolidel võiks ka kahe peale ajaleht olla, aga leiti, et see on perspektiivitu. Ei kasutata ära isegi «Noorte Hääle» pakutavaid «Studiosuse» lehekülgi.

INIMENE ON MURD

«Õppetöö eest vastutajad on dekanaadis, parteikomitees, komsomolikomitees, kursusel. Aga tööd ennast siiski eriti teha ei taheta.» Nii arutas **TPedI õppeprorektor dotsent Lembit Türnpuu** aktiivi seas tekkinud ülejuhtimisolukorda. Kui igaüks sahkerdab, tegutseb ja seletab, muutub ta naeruväärseks. Funktsionääriks halvas mõttes. Siit mõttearenduse põhiprobleem: Kuidas saaks nii, et iga funktsionäär poleks ülemus, juhataja, vaid ka tegija? Ja lahendusvahendid.

— Aktiiv (sektor) tuleb liita. Et nad tunneksid end omainimestena, käiksid meelsasti koos. Et neile peale ei käidaks, vaid lastaks rahulikult oma rida ajada.

— Komsomoli põhiviga on see, et kõige madalamas liinis töö ei käi. Latv teeb. Selsamal ladval tuleb hoida otsest sidet. Muidu on nagu laste telefonimängus, et lõppu alla jõudes on sõna(d) muutunud tundmatuseni.

— Ära muutu tähtsaks! Lase teistel seda olla. Viimase nõude juurde selgitamaks-täiendamaks see mõttetera:

«Inimene on murd, mille lugejaks on see, mida ta endast (teise jaoks) kujutab ja nimetajaks see, mida ta endast (ise) arvab.» Järelikult: mida rohkem ta endast arvab, seda vähem ta on!

Tasub järele mõelda!

* * *

Need terad sain märkmikulehtedel Viitnalt kaasa. Ehk on mõnest kasu.

Laagris oli LII KANGUR

Õnnitleme!

*

Kauaaegse viljaka teadusliku ja pedagoogilise töö eest autasustas Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium 2. detsembril oma aukirjaga Tartu Riikliku Ülikooli õppeprorektorit, Eesti NSV teenelist teadlast professor **Uno PALMI** *tema 50. sünnipäeva puhul.*

*

1957. aastal lõpetas TRÜ keemiaosakonna kiitusega, 1957—1960 anorgaanilise keemia kateedri laborant, 1960—1963 aspirant Moskva Riikliku Ülikooli juures ülemaailmse kuulsusega elektrokeemiku akadeemik Frumkini laboris. Alates 1963. aastast õppejõud anorgaanilise keemia kateedris. Kandidaadiväitekirja kaitses 1964, dotsent 1967. aastast, 1969—1972 füüsika-keemiateaduskonna prodekaan. 1977. aastal kinnitati doktorikraad ja anti professorikutse. Samast aastast ENSV teeneline teadlane. Arvutu hulk teaduslikke töid — üle 230. Mitmete õpikute kaasautor, paljude populaarteaduslike artiklite kirjutaja.

Suure hulga kandidaadiväitekirjade juhendaja. Elektrokeemia uurimislaboratooriumi teaduslik juhendaja. 1976. aasta detsembrist õppeprorektor. Siia juurde tuleb arvata ka piisavalt ühiskondlikke ülesandeid ja ameteid. Autasud, aukirjad, tunnustused. 1962. aastast NLKP liige.

Niisugune on lühidalt juubilari, üleliiduliselt ja rahvusvaheliselt tunnustatud elektrokeemiku akadeemiline tee meie *alma mater*'is. Vanemad kolleegid mäletavad, kui keemiaosakonda ilmus pikk, kõhetu ning enesekindel tudeng Uno Palm, kes asus kohe haruldase fanatismiga keemiat läbi seedima. Seda fanatismi oma erialal on tal jätkunud tänapäevani. Talle on algusest peale selge olnud, et keemik sünnib laboris ja keemia sünnib laboris.

Olles äärmiselt ratsionaalse mõtlemisviisiga, püüab ta seatud eesmärgi poole visa sihikindlusega, laskmata end segada kõrvalmõjudest ja ahvatlustest. Laialivalguvus ja paljusõnalisus on talle täiesti võõrad. Huvi võõrkeelte ja keemia ajaloo vastu on puhtpraktilise väärtusega, eriala vajadustega seotud tegevus.

Juubilari iseloomustab suur töövõime, tõsine suhtumine töösse. Talle on vastukarva boheemlik elukäsitlus, uimerdamine ja distsipliinitus, lohakus, ebatäpsus, minnalaskmine. Neis asjus on tal madal valuläviga siin tuleb ilmsiks üks ta iseloomujooni, nimelt impulsiivsus, otsekohesus, mittetseremoonitsemine. Asjade õige nimega välja ütlemine. Oma seisukohtades ja arvamustes on ta kindel, aga mitte sugugi jäik.

Prorektoriametit pidades on Uno Palm jäänud oma erialal loovaks töömeheks, kelle teaduslik viljakus pole põrmugi vähenenud. Tublile töömehele, meie *alma mater*'i tõsisele patrioodile soovime juubeli puhul tervist, jõudu ja jaksu ning pikka meelt.

Kirja pannud TULLIO ILOMETS

Mõttemaraton Välgil

3.—4. detsembril toimus Välgil Tartu üliõpilaste looduskaitseringi õppeseminar teemal «Looduskaitse probleeme nüüdisühiskonnas». Looduskaitse seostub paljude elualadega. Viimaste aastakümnete ökoloogiline kriis on põimunud tööstuse ja tehnika arenguga, muudab inimese maailmanägemist ja enesetunnetust, nõuab tähelepanelikkust ja hoolt elukeskkonnas. Seminari avarama kõlajõu huvides oli esinejaid mitmelt erialalt, käsitleti keskkonna kujundamise, ühiskonna arengu ja mõttelaadi muutumise probleeme.

Tööstuse ekspansioonilaine lõppemisel inimese uut elukeskkonda kujundavast «kolmandast lainest» (Alvin Toffleri järgi) rääkis polemiseerivalt geograaf **Jüri Roosaare.** Tööstusühiskonna ökoloogiat ja keskkonnakaitse perspektiivseid võimalusi tutvustas slaidide abil bioloog **Ülo Mander.** Nõukogude Liidu majanduse arengusuundadest kõneles geograaf **Jürg Tarvel.** Geograafilise keskkonna ümberkujunemise mehhanismi kirjeldas looduskaitseringi asutajaliige geograaf **Mart Vabar.** Arhitekt **Tiit Trummal** näitas slaididel postmodernistliku arhitektuuri püüdlusi eluümbruse ilmestamisel. Orientalist **Arvo Tõnisoo** tutvustas pöördumisi idamaade poole uue mõttelaadi otsinguil. Rahvaste muutumistest ja hääbumistest kõneles etnograaf **Heno Sarv.** Etnograaf **Tõnn Sarv** rääkis kultuurilistest väärtushinnangutest ja hingelisest enesesäilimisest.

Teisel päeval kirjeldas geograaf **Erika Leiten** maailma riikide erinevaid arengusuundi. Humanistlikust geograafiast ja inimese kohastumisest ümbrusega rääkis kirjanik **Jaan Kaplinski.** Looduskaitse infotöötlemise praktikat tutvustas geograaf **Jüri Jagomägi.** Lõpetuseks demonstreeris füüsik **Jaak Aaviksoo** mänguliselt äri ja koostöö põhimõtteid. Seminari juhatas geograaf **Jaan Riis.**

ERIKA LEITEN,
geogr. IV k.

* * *

Laupäevaõhtul võttis geograafiaosakonna Välgi õppebaas vastu bussitäie rahvast, ühendajaks looduskaitsering. Midagi sidus meid veel. Seda võiks vist nimetada vana kulunud sõnaga «rahutus». Uudishimu mitte niivõrd selle vastu, mis saab inimkonnast või loodusest, kuivõrd küsimine miks? kuidas? Teema oli kõikelubav ning ettekandjadki üksteisest küllalt kaugetelt erialadelt. Ometi ei mõjunud see kriiskava mosaiigina, keskkonna mõiste on ju samuti mitmetahuline. Seekord läheneti vaid kuidagi geograafialikult — «tera siit, teine sealt». Osavõtjatekski enamuses geograafid. Ning maja ise ... vana, palkidest, maiselt irreaalne, klaaspärlitest lühtrid viisid kiuslikult mõtteid Hermann Hessele ...

Huvitav, kuidas võiks toimunud ürituse vormi nimetada: kollokvium, seminar, vahest hoopiski sümpoosion? Pigem mõttemaraton. Kahtekümmend nelja tundi kuulamist-arutamist katkestasid kohati vaid väikesed suitsu- ja söögipausid ning viietunnine uneaeg. Tasegi suunati maratoniilmeliselt nii tippudele kui jüngritele.

Kui teise päeva pärastlõunaks oli keegi kogemata hakanud keskkonnakaitse pilvedes hõljuma, siis tegelikkuse paberilasu nägemine tõi ta kohe kindlasti maapinnale Mürinal.

ANU KULL,
geogr. IV k.

TRÜ TÄNA

- Esmakursuslased löödud — terve 2. lehekülg!
- Õnnitleme maestro Gustav Ernesaksa — 3. lk.
- Taidlus oli, on ja jääb — 3. lk.
- Kõrgkoolidevahelise informiini võitis TRÜ — 3. lk.
- Kunstilooring külastas Andres Toltsi — 3. lk.
- Ülikooli kergejõustikuelu sellel aastal lahatakse 4. lk.

Samas saab lugeda spartakiaadivõistlustest ujumises.

Nüüd on nad siis löödud!

Karm ja õiglane kohtuotsus

langetati oktoobrikuu keskel õigusteaduskonna I kursuse tudengitele. Süüdistusasja «Tudengiks löömine» olid ette valmistanud vanemad kolleegid IV kursuselt. Kohtuprotsess kui «juurakatele» kunagi nii omane tudengiks löömise vorm oli viimaste aastate jooksul teenimatult unustuse hõlma vajunud. Piirduti lihtsalt paragrahvide näppimise ja muude kahvatuvõitu protseduuridega. Nii tõmbaski IV kursus kopsud õhku täis, et vanad rituaalid tolmust puhtaks puhuda. Dekaan dotsent. A. Paltseri avasõnad ja protsess võis alata.

Prokurör (Margus Viira) ja kaitsja (Heldur Otti) ilmuvad oma laudade taha. Püsti seistes avaldab kogu seltskond lugupidamist kõrgele kohtule, kes rektori, kantsleri ja pedelli (alias Margo Norman, Riho Sillar ja Ain Kabal) isikutena istet võtab. Prokurör süüdistab värsket tudengkonda õppejõudude kimbutamises piinlikult hea õppeedukusega sisseastumiseksamitel, ummistuse tekitamises peahoone sammaste vahel ja hoolimatus suhtumises aukõrgenduseta jäänud noviitsidesse. Õppejõududest koosnev vandemeeste žürii jälgib pingsalt protsessi ja lükkab põlgusega tagasi esmakursuslaste altkäemaksukatse, mida viimased, tõsi küll, serveerivad kui tagasihoidlikku soovitust enne otsuse tegemist keelt kasta. Vandemeeste verdikt kõlab: süüdi! Järgneb karm ja õiglane kohtuotsus — karistada noortudengeid viieaastase stuudiumiga range režiimiga teaduskonnas. Erialata isikutele organiseeritakse kohustuslik kutseõpetus, millest vabastatakse vaid invaliidid, samuti isikud, kes alma mater'i *lävest üleastumisel oma teo iseloomust ja tähendusest aru ei saanud või vaimutegevuse ajutise rikke all kannatasid. Otsus on lõplik ja ei kuulu edasikaebamisele.*

Kohtuotsuse kinnitamiseks vajutas õigusejumalanna oma laia pöidlaga noortudengite otsaette igavest õiguse teenimist väljendava jälje. Vanemate kursuste mustertudeng luges ette vande, mida tema noored kolleegid hinge- ja häälevärinaga kordasid.

Õigusteaduskonna pidudelt ei puudu ansambel «Kolm on kohtu seadus». Seekord manitsesid nad kokkutulnuid mitte langema altkäemaksu võtmise mülkasse ning juhtisid tähelepanu rahvamaleva raskele ja tänuväärsele tööle.

Vähe on protsesse, kust lahkudes kohtualused nii rõõmsameelsed ja vitaalsed on olnud. Ja milline torm võis möllata veel nende hinges, keda saatus ise vanemate kursuste üliõpilaste või koguni õppejõuga tantsima viis!

MARGO NORMAN,
kohtu eesistuja,
muul ajal IV kursuse tudeng

Täpselt nagu olema peab

Kolmanda kursuse tudengi pilguga vaadates tuleb rebaseid lüüa niisama kõvasti kui sind ennast löödi või õige pisut tugevamini.

Majandusteaduskonna traditsioonide kohaselt toimetatakse osakonniti see asi ära septembris või oktoobris (vastava verejanulise aktiivi osavõtul) ja siis teise etapina üks üldine lõplik rebasekssaamine.

See on teaduskonna õhtu (omas majas oma baari ja tantsusaaliga, oma ansambliga «Rentaablus»), kuhu tuleb aastas kõige rohkem pidulisi kokku. Õpetatud Nõukogu ja kõigi teiste majandusüliõpilaste kõrval on rebaste kohalviibimine tähtsuselt kolmas. Nad on ette valmistanud viis (osakonnad eraldi) 7-minutilist kava ja pärast nende ettekandmist (kriitika on vali) laskuvad alandlikult Õpetatud Nõukogu ette põlvili, kõige ees kursuse kolmik. Hakkavad sadama küsimused. Rebased, teadagi, oskavad harva nendele õigesti vastata. Siis lööb teaduskonna väärikaim poiss neile ükshaaval «Kapitaliga» pähe ja nad võivad suudelda suurt punast rebasekuju, nagu seda kõik nende eelkäijad teinud on.

Veel on üheks esmakursuslaste suureks õiguseks lüüa täidetud pokaal kokku dekaaniga.

Edasi läheb lahti lõbusaks tantsuks. Tunnid vaheldumisi rebasepaari missiks ja misteriks valimisega kuluvad ruttu.

Muljed novembri algul toimunud teaduskonna rebaseklöömiselt: Rebane '83 oskab ja tahab esineda, olla alandlik ja sõnakuulelik, natuke rumal ja vaimukas, ülemeelik ja väljapeetud. Täpselt nagu rebane olema peab.

HELLE ÜMARIK,
küb. III k.,
majandusteaduskonna
pressisekretär

«Kontakt gloobusega» ehk gloobusega, enamasti raamatuga pähe, öeldakse selle lehekülje lugudes. Vist kõigis osakondades on nn. löömiseüritused juba toimunud. Kus kuidas, sellest siis siin.

ANDRUS AUKUSTI foto

Saad ajaloolaseks

Kui oleksin sattunud 17. sajandi üliõpilaseks saamise tseremooniale ehk depositsiooni, kirjutanuksin ilmselt nii: Deposiitor — vanema kursuse üliõpilane, vahel ka professor — riietas noviitsi (=üliõpilaskandidaadi) räbaldunud kostüümi ja sarvede ning eeslikõrvadega kübarasse. Suhu torgati seakihvad, nägu määriti tahmaga. Puukirvega vehkides ajas deposiitor noortudengid ettenähtud ruumi. Algas pommitamine konksküsimustega. «Mitu kirpu läheb ühte purki?» Kohmetult vaikiv noviits saab deposiitorilt «ergutuseks» kepihoope. Õige vastus on: Kirbud ei lähe, vaid hüppavad.

Siis kõneles deposiitorihärra nii: «Teadke, et eeslikõrvad, sarved ja seakihvad on võhikluse, tooruse ja liigjoomise-söömise tunnusmärgid. Neist vabaned, kui virgalt õpid.» Nüüd järgnesid tragikoomilised protseduurid. Seakihvad sikutati tangidega suust, puuhöövliga lasti üle selja, kõhu ja külgede, ämbriga kallati vett kaela ja kaltsuga lajatati üle näo. Lõpuks raputati noviitsi keelele «tarkusesoola» ja pähe tilgutati veini. Dekaan kuulutas ta vabaks üliõpilaseks

Sellest on möödunud üle kolme sajandi. Kombed on tundmatuseni muutunud. Üliõpilaseks saada tahtjale on katsumuseks sisseastumiseksamid. Aga nüüdki tähistatakse tudengiperre vastuvõtmist üliõpilaseks löömisega. Ajaloo-osakonnas toimus see nii. Uudishimulikud ja pisut ärevad esmakursuslased ning hoopis rahulikumad vanemad tudengid kogunesid TRÜ ajaloomuuseumi. Üks viienda kursuse üliõpilane sulges rebased eraldi ruumi ning hoiatas: «Kes piilub, jääb löömata.» Mis parata, hakkasime ootama. Ärgade ja kannatamatute närvid said veidi kõdi. Põnevus kasvas veelgi. Esimene tudengihakatis viidi vanema üliõpilase saatel ära kinniseotud silmadega, mõned arvasid, et niimoodi tuleb trepist alla minna — küllap kartusest, aga võibolla hoopis teiste hirmutamiseks. Flegmaatikuid hirmutamine ei häirinud; nad lugesid raamatuid. Tunni-poole jooksul jõudsid kõik nii ärevad kui kannatlikud rebased diplomandide range kohtu ette. Põlesid küünlad ja mängis muusika. «Kuidas talumees kevadel maad katsus?» Ühel tuli minna ja vaadata, mis Inglisillale kirjutatud. Teine pidi kindlaks tegema, millised kujud on Kreeka jumalad, millised muusad. Arukuse, julguse ja kavalusega vastati küsimustele ja pälvitigi õigus olla tudeng. Ja esmakursuslased löödi mõõgaga üliõpilasteks. Löömist saatsid sõnad: «Sa saad, oled ja jääd ajaloolaseks!» Korrati ka vannet ja lauldi ühiselt «Gaudeamust». Siis joosti ühest nöörist kinni hoides tervishoiutöötajate majja pidutsema. Peol märgati, et üliõpilane R. U. hilines ja jäi löömata. R. U. pälvis dotsent V. T. halastuse ja viimane lõi ta tudengiks. Valiti *miss historia* ja *mister historia*. Esimese kursuse noormehed, misteriksihaldajad võlusid viienda kursuse neide omaloomingulise armastusluulega. Missikandidaadid panid meesõppejõud punastama. Missi ja misteri kandidaadid valiti elegantsematest tantsupaaridest.

Professor Jüri Ant: «Vahvad need värsked tudengid. Nad pidasid hästi vastu. Ja küllap ka vajakajäänud teadmised-tarkused omandatakse viie tudengiaasta jooksul. Tore, et ka kevadised lõpetajad esmakursuslasi kaema tulid. Ülikooli ajaloomuuseum oli tudengiks löömise õige koht.»

Dotsent Vilma Trummal: «Viiendalt kursuselt arukad küsimused, esimeselt vastused. Ainult mõned küsimused olid liiga isiklikku laadi. Toome vana raamatukogu interjöör mõjus pidulikult. Kahju, et ruumikitsikus takistas hiljem missi ja misteri kandidaatide valimisel korralikult tantsijaid jälgimast. Aga üldiselt läks asi korda.»

JAAN LUKAS,
ajaloo I k.

Bio-geoteaduskonnas

toimusid osakondade õhtud deviisi all «Löögem rebaseid!». Geograafidel 2. detsembril, bioloogidel 3. detsembril (geoloogidel toimub see traditsiooniliselt geoloogide päeval).

● **Niisiis oleme 2. detsembril TRÜ klubis geograafiaosakonna õhtul** (eelnevalt kuulasime Altai muljeid ning mängisime korvpalli).

Toimunu tutvustus kava järgi oleks niisugune:

○ Avasõnad dots. A. Marksoolt.

○ Korraldava kursuse (geogr. IV) etteaste «Kunstnik Riisi ateljee». «Kunstniku» sõnade kohaselt tuleb kunsti vaadata, seda ei saa kirjeldada. Ateljees kasutati kunstiteoste loomisel seni tundmatut materjali, inimmassi (rebased). Etteaste jagunes osadeks: kujud klassikalise kunsti laadis, pantomiim, dekoratiivne mööbel.

○ Rebaste löömine.

Rebased käisid ükshaaval autoriteetse komisjoni ja külaliste eest läbi. Külalisteks olid Kõrgelseisev Isik, Autoriteetne Isik Mõjukatest Ringkondadest, Neiu Moemajast, Miljonäri Poeg, Lektor, Võlur. Järgnes vanne, kontakt gloobusega, kingituste jagamine ja «Gaudeamuse» laulmine.

○ Rebaste taidlus (sama mis ülevaatusel),
○ «Masajas Volli» kuulamiseks ja tantsuks.
○ «Justament», tants.

Järelkaja.

Õppejõududelt:

A. Kont: Esimene osa oli väga hästi välja mõeldud, kahjuks ei jõudnud see kõik saali, äkki hiljem koduteel saadi lõpuni naerda. Ülemöödunud aastal tõsteti latt niivõrd kõrgele, et seda ilmselt ei ületatagi.

A. Marksoo: Lavalt sai näha midagi uudset. Meeldivat segas külm saal.

Vilistlastelt:

A. M.: Õhtu läks korda. Tulime — lõõgastusime.
K. J.: Riis ähkis väga intellektuaalselt mikrofoni.
M. K.: Meeldis J. Riisi taidlus. Baar oli tasemel.

V kursuselt:

H. R.: Üldkokkuvõttes meeldis. Tore, et oli palju õppejõude ja vilistlasi.

M. K.: Rebased head, ootamatult julged. Tulevikus oleks vaja rohkem etteasteid enne läbi proovida.

A. S.: Rebastega käidi liiga hästi ümber. Tore võimalus oli kohtuda vilistlastega.

IV kursuselt:

A. K.: Rahule ei jäänud ilmselt konservatiivid.

V. H.: Üldjoontes kordaläinud üritus. Rahuloluks pole põhjust, aga me ei pea ka häbenema.

Ü. S.: Meil on sellised kujud, mitte supertaidlejad ja samas ka individualistid — tegime vastavalt võimetele.

III kursuselt:

A. K.: Mõtted jube head, teostus nõrk.
Ü. I.: Tore jätk ühikas. Selgelt oli tunda osakonna hõngu.
M. S.: Õhtu ladusalt organiseeritud. Iga nali ei jõudnud kohale.

II kursuselt:

T. N.: Meeldis rebaste esinemine. Oli mõnus olemine.
A. H.: Tunnetasin õhtul selgelt, et õpin geograafiaosakonnas.

I kursuselt:

I. K.: Väga tore õhtu oli. Pabin puudus. Tundus, et oleme sattunud elujõulisse ja rõõmsasse osakonda.

P. I.: Jäin korraldatuga rahule. Oleksin soovinud vilistlastega enam tutvuda.

K. M.: Meeldis see, et löödi gloobusega ja et IV kursus suhtus meisse inimlikult.

* * *

● **3. detsembril tervishoiutöötajate majas, bioloogiaosakonna õhtul.**

○ Tervituskõne.

○ Korraldajate (biol. IV k.) etteaste «Killukesi neljast ülikooliaastast»: pantomiim «Ma langesin esimesel ülikoolisuvel»; tantsusükkel, luulepõimik «Lähme BÕM-ile», kunsttantsud, filmid «Ma ei tea, kes soovib mulle halba» ja «Poolik, pealkirjatu»; linnuaabitsa hääled, reklaam, korraldajate ansambel.

○ Rebaste löömine:

rebaste küsitlus kateedrite kaupa; vanne; löömine, mille atribuutideks osutusid A. Tohveri «Biokeemia» õpik ja mõõk, tulemuseks «*Vulpes biologicum*»; kingituse üleandmine rebastele: 2 roosat rotti (nn. rebaste ja küülikute ristsugutised).

○ Tants 20. ja 30. aastate muusikas ja stiilis.

Järelkaja.

V kursus:

D. K.: Õhtu meeldis. Etteaste hea, kuid pikk. Rebaste löömine nõrk — muutus nagu kõrvaliseks asjaks. Film stiilne.

S. H.: Õhtu väljapeetud. Repsid jäid avamata.

IV kursus:

M. S.: Organiseerijatele loomulikult meeldis, huvitab hoopis teiste arvamus.

T. T. ja A. T.: Tahtsime teha stiilselt. Oli kuulda häält publikust, et tüdineti, eesmärgiks oli otsida vaheldust ja anda õhtule oma nägu. Publik tuli kaasa. Löömise tseremoonia õnnestus. Rebased viisakad ja mängisid hästi oma osa. Kursus avas end meeldivalt töö käigus.

III kursus:

A. B.: Meeldis, tugev edasiminek võrreldes kahe eelmise aastaga (kuigi räägitakse, et vanasti olevat veelgi parem olnud).

M. S.: Organiseeritud väga heal tasemel, kogu õhtu taga oli näha suurt tööd.

II kursus:

E. E.: Meeldis, et õhtu oli vanas stiilis (olen selle ajastu suur austaja). Tekkis pisiprobleem riietega, eks sellepärast suutsid end stiilselt riietada vähem kui pooled. Tore, et õhtu polnud ainult rebaste ristimine.

H. H.: Meeldis (sai teha ettevalmistusi ja rakendada oma fantaasiat). Üks vahvamaid pidusid üle hulga aja. Rebased võiksid olla ühtsemad.

I kursus:

L. M.: Oli huvitavalt tehtud, stiilne riietus ja muusika.

M. P.: Suur ettevõtmine. Meeldis väga rebaste tervituskõnega haneks tõmbamine. Rebastel paluti esineda omapoolse kõnega. Eks rebane läinudki pulti ja hakanud kõnelema. Tegi suu lahti ja tahtis alustada, ... kuid juba tänati, sõnad makilt ja rebane oligi lolliks tehtud). Sellega anti hoog sisse ning seejärel ajas kõik iseenesest naerma.

I. H.: Etteaste omal kohal. Ometi oleks võinud ristimine olla põnevam (arvan nii tänu varasematele kogemustele). Ootasin midagi hullemat (s. t., et rebastega oleks halvemini ümber käidud).

Sellised need õhtud siis olidki.

MAIRE MILDER,
geogr. IV k.,
teaduskonna pressisekretär

Informiini võitis TRÜ

Õigemini ülikooli kolmas võistkond, mis koosnes juuratudengitest: See on **FAKT.** Fakt on seegi, et edasine järjestus oli niisugune: **2.** TPI I võistkond — 38 p., **3.** EPA 37 p., **4.** TPI II — 33 p., **5.** TRÜ II — 32,5p., **6.** TPedI — 27,75 p., **7.** TRK — 22,75 p.

KOMMENTAARIS ütles TRÜ võistkonna liige, õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane **Owe Ladva:**

«Paraku jäi kaks lauda teadusraamatukogu lugemissaalis tühjaks. Võistluspaika ei jõudnud ERKI ja TRÜ I võistkond. Meie meeskonnas olid peale minu veel Mihkel Juhkami, Vello Luik ja Jaanus Rootsi. Võistlus kulges viies voorus: pidime leidma raamatuid kataloogi järgi, leidma küsimustele vastused teatmeteostest, tundma diapositiividelt suurmehi ja -naisi, vastama viktoriiniküsimustele ja improviseerima etteantud teemal. Viimases pidime valima kahe teema vahel: kas rajatava noorteraamatukogu direktor suudab komisjoni ees oma raamatukogu projekti otstarbekust põhjendada või noortekirjastuse «Studiosus» direktor kirjastuskomitees selgitada, et tuleval aastal on vaja avaldada tingimata 12 mitte 8 või veel vähem raamatut.»

Esemed on huvitavamad

TRÜ kunstilooringil on kena tava korraldada ateljeekohtumisi kunstnikega — et paremini mõista ka maalide, skulptuuride loojaid.

Üks viimaseid üritusi oli kohtumine **maalikunstnik Andres Toltsiga** *Tallinnas tema Kunstihooneateljees. Üpris avar ruum, avarust lisab ka aknast avanev panoraamvaade punastele vanalinna katustele ja Niguliste tornile. (Kohe tekivad seosed paljude A. Toltsi vanalinna-maalidega.) Kui siis ateljees endas veidi ringi vaadata, püüab pilku huvitav kärtslilla riidega tugitool. Seina najal püsti tühjad pildiraamid, silmakõrgusel rippumas kolm vähem nähtud suureformaadilist maali, molbertil veel viimane töö. Kunstnik ise võtab istet oma armastatud tugitoolis.*

Teame, et A. Tolts õppis 1968—1973 ERKI-s disaini ning on eesti avangardistliku kunsti tipus olnud päris selle algusest peale: esinemine 1969. aasta ERKI nn. iseseisvate tööde näitusel, sama aasta ERKI sügisnäitusel «SOUP-69» jne. Ka esimesed happening*'id ikka selsamal perioodil ei möödunud ilma temata. Tänaseks on kunstniku loomingut eksponeeritud paljudes meie maa ja piiritagustes linnades, pildid on saanud mitu preemiat.*

Jutuaineks oli muidugi kunstniku tegevus ja looming. A. Tolts on koostanud ajakirja «Kunst ja Kodu» ning kujundanud mitmeid näitusi. Eelkõige teame teda aga maalijana. Puhtad, selged värvid ja esmapilgul veidi arusaamatuna mõjuv tehiskeskkond. Ei kusagil ühtegi inimest. Küsimusele, miks kunstnik oma piltidel inimest ei kujuta, oli vastuseks õlakehitus — esemed on huvitavamad (lõpetas A. Tolts ju ikka disaini eriala). Sellegipoolest on igas maalis tunda inimkätt just nimelt asjade kaudu. Isegi loodusmotiive näeb kas maalina maalis või hoopis ekraanilt — A. Toltsil puudub ühetähenduslik puhas loodusmaal. Kõik on seotud inimesega, allutatud tema tahtele.

Kuigi kunstnik oli väga seltskondliku jutuvooluga, ei püüdnud ta oma loomingut meile ära seletada ega lahti mõtestada ja ega me seda oodanudki. Ta ütles vaid niipalju, et maalidel kujutatud esemed tunduvad alguses kaootilistena ning ainult juhuse läbi pildile sattunutena, pikemal vaatlemisel võib aga tajuda esemete omavahelisi suhteid ning pilt hakkab rääkima. See olekski vahest niidiotsaks A. Toltsi tööde mõistmisel. Vaataja süvenegu ja otsigu seoseid, kasutades oma vaba fantaasiat. Võib imetleda erilist kosmilist avarust, mida A. Tolts on saavutanud sügavsinises taevas — sellele vastanduvad aga tsivilisatsiooni arengu märgid.

Kõik eespool öeldu teeb A. Toltsist omanäolise ja kaasaegselt mõtleva maalija. Oli igatahes huvitav näha ja kuulata ühte kunstnikku miljöös, milles sünnivad need huvitavad maalid.

HEIE TREIER,
ajaloo III k.

«VIIMAKS OMETI SAIN SISSE,»

kostis Gustav Ernesaks laupäeva õhtul aulas, TRÜ vastne tekkel peas. Nii see oli. Dotsent Advig Kiris tutvustas rektori käskkirja. Selles nähti ette Gustav Ernesaksa kui ühiskonnategelase, dirigendi ja helilooja töö tunnustamist TRÜ kõrgeima autasu — ülikooli medaliga.

Maestrole kõnelesid ja laulsid sel õhtul paljud. Ühineme kõik koos õnnitlussõnadega veel kord 12. detsembril, mil Gustav Ernesaks saab 75-aastaseks.

EREDAID MUUSIKAAASTAID!

(Algus eelmises lehes)

Kui hakkame lehitsema eelmisel aastal ilmunud kogumikke, selgub, et aktuaalsemad teemad on: üliõpilaste isiksuse kujundamine, ühiskonnateaduste õpetamine, komsomoliorganisatsiooni osa tõstmine, tehniliste vahendite kasutamine kõrgkoolis jne. Uuriti ka üliõpilasleksikat, üliõpilaste vaba aja veetmist, ÜTÜ osa teadustöös, üliõpilasmaleva probleeme jne.

Kõrgkooli Probleemide Teadusliku Uurimise Instituudi (НИИВШ) väljaanded annavad ülevaateid ja referaate uuemast kodu- ja välismaisest kirjandusest järgmistes seeriates:

«Kommunistlik kasvatus kõrgkoolis» — käsitletakse üliõpilaste kommunistliku kasvatuse sisu, vorme, meetodeid, tuuakse ära selle peasuunad, ÜPP peamised liigid. Esitatakse andmeid ka sotsialistlike maade kõrgkoolide koostöö kogemustest.

«Kõrgkoolipedagoogika sisu, vormid ja meetodid» — käsitletakse kutsesuunitluse osa üliõpilaskontingendi kujunemises, samuti õppeplaanide ja programmide täiustamise küsimusi.

Kõrgkooli-pedagoogika infoväljaanded

«Õppevahendid kõrgkoolis» — tuuakse andmeid tehniliste vahendite kasutamisest nii meil kui ka välismaa kõrgkoolides.

«Kõrgkooli juhtimine, ökonoomika ja prognoosimine» — käsitletakse kõrgharidusega spetsialistide ettevalmistamise, nende arvu prognoosimise ja planeerimise küsimusi, lõpetanute rahvamajanduses kasutamise ja jaotamise probleeme. Siia kuuluvad ka teadusliku uurimistöö planeerimise, prognoosimise, organiseerimise ja juhtimise, samuti kõrgkooli juhtimises automatiseeritud süsteemide kasutamise küsimused.

Lähtudes TRÜ mitmete kateedrite ja laborite uurimissuundadest, alustati 1975. aastast TRÜ Teadusraamatukogu infoosakonnas **kartoteegi «Õppe-kasvatustöö kõrgkoolis»** loomist. Tänaseks on kartoteegis üle 6000 nimetust kirjandust kõrgkoolipedagoogika erinevate tahkude kohta.

1976. aastast annab infoosakond välja **infolehte «Juhtimise üldprobleemid. Juhtimine kõrgkoolis».** Nii kartoteek kui ka infoleht tutvustavad raamatukogusse saabunud trükiseid (monograafiaid, artikleid perioodilistest ja jätkväljaannetest, autoreferaate jne.), samuti neid publikatsioone, mis TRÜ TR-s puuduvad ning mida saab tellida RVL-i kaudu. 1980. aastast on infoleht annoteeritud.

Meeldiv koostöö on raamatukogu infoosakonnal välja kujunenud TPI Teadusraamatukogu infoosakonnaga: **nende infolehte «Kõrgkooliprobleemid»** on võimalik kasutada ka meie õppejõududel. Infoleht tutvustab TPI raamatukokku saabunud raamatuid, ajakirjade ja kogumike artikleid. Dokumentide bibliokirjete järel on sisu avavad võtmesõnad, annotatsioonid.

ÜLLE MUST

Ülikoolilehe eelmises numbris pandi esmakursuslaste head ja natuke vähem head taidluskavad paika. Nüüdseks on ehk kired vaibunud ning võib asuda nähtut lähemalt vaatlema. Selgituseks veel niipalju, et lõplikku tõde kirjapandust otsida ei tuleks, sest autori taidluskogemused on paremal juhul võrdsed esinejate omadega.

Taidlus oli, on ja jääb

● *Kolm viimast kohta hõivanud olid* **paroodiakavad.** *Vaadelgem igaüht eraldi.*

FÜÜSIKATUDENGID TÕID lavale oma «Rebaste õhtu nii nagu ta oli». Oli gaasimaskis kohtunik (ei kannatanud repside lõhna) koos abiliste ja sangpommi tapariistana tarvitanud timukaga. Oli veidi nalja ja kava korralik esitamine. Ei olnud aga paroodiat. Ja ei saanudki olla, sest paroodia algnõudeks on parodeeritava (üld)tuntus. Antud juhul oleks kava täielikuks mõistmiseks pidanud kõik saalisolijad ka ise füüsikute rebasteõhtul viibima. See oli ette välistatud ning nii jäigi nähtu vaid liialdatud kopeerimiseks.

HOOPIS PAREMA valiku parodeerimiseks tegid **keemikud** *— televiisorit vaatab ju igaüks. Siit aga kohe teine häda: teleparoodia on üsna äraleierdatud žanr.*

«Uniküla TV katseprogrammina» pealkirjastatud kava alguseks esitati F. Chopini klaveripala ja K. Kikerpuu laul «Taas punab pihlakaid». Kui neis oldi parodeerimisega liiga tagasihoidlikud (pila praktiliselt puudus), siis järgnevas pakuti kohati tublisti üle. Korvpallireportaaž venis lõputult ja meenutas kümneid analoogiaid. Vahereklaam jäi mittemidagiütlevaks. Küll aga tabas otse märki Sindi 7. kutsekooli tutvustav programm. Kuid nali oli lokaalne ning seega publikule mõistetamatu.

Häid kohti oli lõigus, kus fraseoloogilisi ütlemisi tõlgendati sõna-sõnalt (nii näiteks sooviti ja visati!) kivi kotti klaastaara äraviijale). Üldmulje kavast jäi siiski tagasihoidlik.

KEHAKULTUURLASTEL OLI tükk tegemist oma etteaste enamvähem korraliku esitamisega. Kõige rohkem jättis soovida teadustamine (korduv ütlus «Nüüd näete...»). Parodeeriti spordivõistlusi, seetõttu ei haakunud kenasti esitatud peotantsud ülejäänud numbritega. Öeldu käib ka sanitaartehniku vahepala kohta.

Üsna kulunud oli tõstmise parodeerimine (puändiks viib koristaja alistamatuks jäänud kangi mängleva kergusega minema). Maratonijooks oli hästi läbi mõeldud ja esitatud, ebaõnnestusid aga kommentaarid. Head olid pealtvaataja pantomiim ja autasustamine. Kava lõpuosa moodustas publikus elevust tekitanud naturalistlik ujumisstseen ja mõttetuna tundunud odavise.

● *KINDLASTI KÕIGE omapärasem kava oli* **matemaatikutel**, *kes mängisid absurditeatri juhtivama esindaja S. Becketti «Sõnadeta vaatemängu II» (miim kahele näitlejale).*

Siinkohal tuleks paari lausega peatuda absurditeatril üldse. Alguse sai see modernne suund Prantsusmaal pärast II maailmasõda. Absurditeatri aluseks on kogu varasema teatri (süžee, karakterid, dialoogid) eitamine ning lähtumine maailma ja inimelu absurdsuse ideest. Talle on omane ebaloogilisus, seosetus, tegevuse miinimumini viimine, tsirkusevõtete kasutamine jms.

Mida öelda kõige selle taustal matemaatikute kava kohta? Näib, et absurditeatri klassika taidluslavale siiski ei sobi. Taidlust jälgiva publiku ootused on lihtsalt teistsugused. Kuid midagi (antud juhul 7. koht) on väärt ka julge pealehakkamine ja taidlusstampide eiramine. Mis esitusse puutub, siis esimese mängija puhul oli see hea, teine aga närveldas liialt (või oligi see nii mõeldud?).

KUUES KOHT läks **geoloogide** *luulekompositsioonile, millel motoks A. Haava värsiread:*

Kuni armastad,
seni elad sa.
Tahad elada — armasta!

Plika ja poisi armastusemäng, noormehe ja neiu kiindumus, tüli perekonnas, leppimine... Kõik see vaheldumisi küünlavalgel loetud armastusluulega. Kava algas humoorikalt, kuid peagi omandas ta teemale kohasema mõtlik-tõsise vormi. Vaieldavaks jäi vahest «Queeni» muusika tantsuks kasutamine pruutpaari stseenis. Kui aps luule esitamisel välja jätta, tundus kõik muu paigas olevat.

● *MAJANDUSTUDENGITE SAAGIKS* **jäi viies koht.** *Tegemist oli sõjavastase näidendiga: X riigi diktaator koos kindrali ja leiutajaga lendab erilennukis, millelt kohe heidetakse alla kõikepurustav pomm. Hetk enne saatuslikule nupule vajutamist kustub laval valgus. Puändiks selgub, et tegemist on hullumajas viibivate haigetega...*

Näidendi tekst oli riimkõnes, mis tegi esituse meeldejäävamaks. Etteheiteid võib teha osatäitjatele, tunda andis vähene harjutamine.

● *RAHUTEEMA OLID valinud ka* **žurnalistikatudengid.** *H. Runneli luule põhjal koostatud taidluskava tegevustik toimus juba pärast tuumaplahvatust. M. Raveli «Bolero» helide saatel käis laval ringi Surm ning küsitles oma ohvreid... Et allakirjutanu ise kavas osales, toogem ära mõned saalisviibinute hinnangud.*

«Žurnalistid spekuleerivad kolme R-ga (Rahu, Runnel, Ravel).»

«Luuletuste lugejaid võinuks vähem olla — esitustasemetes liiga suured kõikumised.»

«Taustmuusika kippus lõpupoole esinejaid üle mängima.»

«Nähtud kava kordas oma põhikoelt mitmeid omasuguseid.»

Kui esimene hinnang osaliselt välja jätta, peaksid teised paika pidama.

● *EELMISE KAVAGA ühele pulgale asetatud* **juristide** *oma oli jällegi paroodia, seekord «Viimsest reliikviast». Filmi on lugematuid kordi parodeeritud, aga ikkagi andis tast midagi võtta! Muidugi korrati seejuures palju vana ning kõik uuski polnud naljakas. Siiski oli hulga toredaid leide — Agnese ja Gabrieli tutvumine, lausa oivaline korrakaitsepunkti stseen (KKP ülemat mängis Kadri Kask) ja VII pilt (KKP inspektor: «Ära ole loll, külamees! Anna tüdruk siia, laseme sul eluga minna.» Gabriel (löödult): «Võtke, võtke...»).*

Oli siiski palju jantlikkust ja jämekoomikat, puudus võidukavale omane väljapeetus.

● *EESTI FILOLOOGID* **tulid teisele kohale.** *G. Suitsu «Kerkokella» esitus tahtis südame rinnus seisma panna — niivõrd väljendusrikas ja mõttetäpne oli Margus Kasterpalu esinemine. Iseenesest sugugi halb polnud A. Jakobsoni «Sääse ja hobuse» mängimine, kuid kahe etlemise vahele ta justkui ei sobinud. Vahest võinuks lõppu jääda.*

Kolmanda etteastena esitas Innar Kruus H. Hesse novelli «Puud», mis samuti polnud põrmugi halvem professionaalse näitleja lugemisest. Võib öelda, et eesti filoloogide edu tagasidki tugevad näitlejatööd.

● *NING KÕIGE lõpuks võitjad —* **geograafid***! Nende etteaste oli lühiülevaade geograafide minevikust, olevikust ja tulevikust. Kenal minevikupildikesel pikemalt peatumata tuleme hoobilt tänapäeva. Laval etendati geograafialoeng, I kursuse üliõpilaste sooline suhe oli enam-vähem tasakaalus. Mäng oli väljapeetud, kordagi polnud liialdamist ega veiderdamist. Väga hea oli õppejõudu mänginud Avo Trumm. Loeng ise viidi stiilselt absurdi («Soo — see on mäda maa!»).*

Kommentaator (Talvo Troon) teatas mõnede aastate möödumisest. Jälle geograafialoeng (NB! õppejõud: tekst sõna-sõnalt sama), kangemat poolt aga esindas ainult üks karkudel komberdav sõjaväest tulnud poiss (Arne Uusjärv)...

Järgnevalt intervjueeriti geograafiaosakonna lõpetanud teadlast, kolhoosi esimeest ja kultuuritöötajat. Igas stseenis oli oma iva, kuid vaatemänguliselt pakkus kõige rohkem intervjuu kultuuritöötajaga (Pille Pentel). Tõepoolest, paremat juba on raske soovida (näiteks vastuseks küsimusele «Mis on õnn?» hakati noormehi kultuuritööle agiteerima). Kõige lõpuks lauldi lustakalt üks geograafiateemale kohandatud ja geograafiliselt väga laialt levinud laul.

Võtame kokku: paras annus sotsiaalsust + lahe huumor + terviklik kava + ühtne ja väljapeetud mäng = esikoht.

Lõpetuseks tsiteeriksin kõikidele taidluskonkursist osavõtnutele tuntud lendlauset: «Professionaalsus kiirelt mööda läeb, taidlus oli, on ja jääb!»

IVO RULL

SÜGISIMPRESSIOONID

Mõnigi akadeemiline inimene läheb su kõrvalt ja su üle. Läheb tarku, huvitavaid ja kultuurseid. Sina imed nad endasse. Sa tahad olla nagu need, kes lähevad ja ei kolleta. Sina pead. Mõnus vihm surub su veelgi enam kleepuma maadligi. Jalad astuvad üle. Nad jätavad sinusse kaugete kohtade, võõraste tunnete jäljed. Ja sõnad, sest lauset ei jõua sa tabada. Mõned sõnad on lirtsuva kõlaga, hallid; on ilusamaid, poleeritud heliga. Kõik on su jaoks ühtviisi mõttetud, seosetud — siiski kultuuri ja teadmisi kandvad.

... luulekujund ... peremehetunne ... pühapäev ... graafiline joon ...

Tunned end ühena neist, kes lähevad. Sa võid sõna sekka öelda. Otseses mõttes SÕNA, aga sõna ongi kõik. Lauset ei ole. Kultuurselt vedeleb Toomel vahtraleht, üks ülejäänutest.

Sinus seisab sügis.

*

Suvetaevas on helesinine või vihmast hall, aga sügisesel taeval pole värvi. Sügistaeva värv on üksindus. Surud helesinise endale pähe, kuigi küllap eelistaksid helesinist pea kohal. Kuidagi pead ju end kaitsma, et sinus ei muutuks põhivärviks üksindus. Üks helesinine on teise vastu vahetatud nostalgia? Ei, lihtsalt oled nii loodud, et su pea kohal peab alati olema lootuse värv.

LEILA SALUM

Ülikooli kergejõustik olümpiaeelsel aastal

28. novembril võttis ülikooli kergejõustik end kateedrisse kokku. Videodisko kõrvuti kaunite vaadetega MM-aegsest Helsingist andis puhkust kehale ja rõõmu silmale. Hüüti välja lõppenud hooaja parema 1 kergejõustiklased. Tehtud otsus kinnitati spordiklubi klaaside ja aukirjadega.

Meestest oli parim **Aivar Ojastu.** Vabariigi veerandmailerite kindla esinumbrina tegi ta tänavu tuule alla ka Eesti rekordile, saades uueks tipptähiseks **46,79**, käsitsiajavõtuga **46,5**.

Küsisime Aivarilt, kuidas ülikoolielu tõsise kergejõustikuharrastusega kokku klapib?

«Kehakultuuriteaduskonnas ei tohiks küll kellelgi nurinaks põhjust olla. Takistusi ei tehta, igati tullakse vastu. Teistes teaduskondades on taoline elu kahestamine raskem. Arstiks pürgides ehk võimatugi.

Võimalused sportimiseks on ülikoolis head: baasid korras, treeninguajad soodsad, treenerid tugevad ja hingega asja juures.

Ise treenin Fred Kudu juures, pole põhjust kurta. Võistlusi ikka korraldatakse, kuigi, jah, mina võtan neist harva osa. Tõsiseltvõetavaid vastaseid praegu ülikoolis ja vabariigiski tegelikult ei ole.

Tänavuseks aastaks jäi talvine baas suuremas osas alla tegemata. Varasuvised tulemused olid põhiliselt õnnestunud lõunalaagri vili. Kui ettevalmistus järgmiseks aastaks läheb nii, nagu ta minema peaks, ei tohiks NSV Liidu 4×400 m teatejooksumeeskonda pääsemine üle jõu käia. Selline eesmärk on. Vähemat oleks ka narr tahta.»

Parim naiskergejõustiklane oli kahtlemata **Taimi Kõnn. 5753** punkti seitsmevõistluses andis talle meistersportlase nimetuse ja küllap ka tubli tüki eneseusku. Selline summa lubab meil loota, et ehk juba järgmisel suvel algab see number 6-ga. Võib-olla muutub summa koguni niivõrd kopsakaks, et hakkab silma ka üleliidulise koondise treeneritele? Tore oleks. Mõistagi ei parane tulemused spordis iseenesest. Taimi Kõnn teab ise, mida ta tahab ja mida selleks teha tuleb.

Kõige enam tooni annavad ülikooli kergejõustikule **Fred Kudu kümnevõistlejad.** Nende abil täidetakse ülikooli võistkonnad 110 m tõkkejooksus, kaugus- ja teivashüppes, kettaheites. Rääkimata kümnevõistlusest, kus kaugeltki mitte iga maa koondis ei saa vastu panna kolme meest, kel üle 7500 punkti kirjas.

Valter Külvet tuli Euroopa juunioride meistriks. See esimene edu peale pikemat vigastusperioodi ei jää kindlasti viimaseks. Targa treeningu ja hea õnne korral ei julge edasisi tulemusi ette ennustadagi.

Värsked meistersportlased **Kalev Oja** (7690) ja **Meelis Jukk** (7501) on seni jäänud pisut Külveti varju. On aeg nad sealt varjust välja tõsta, sest uuel aastal võib neilt õnnestumise korral nii mõndagi oodata. Samuti kui tänavuselt vabariigi meistrilt **Urmas Käenilt** (7305).

Fred Kudult, meie ühelt staažikamalt ja kogenumalt treenerilt, pärisime, millised on olnud spordikuninganna tugevad ja nõrgad küljed TRÜ-s?

«Traditsiooniliselt nõrku alasid ei olegi olnud. Tugevaid tegijaid on alati leidunud. Eriti heal järjel on püsinud mitmevõistlus. Hetkel võib põua üle kurta vaid heitjate-tõukajate leeris.

Tööd tehakse praegu päris hoolega. Pingutavad treenerid, pingutavad sportlased. Ja selleks on ka põhjust: nüüd peab igaüks, kes õpib TRÜ-s, kaitsma võistlustel ülikooli värve. See ühendab, tekitab tõelise võistkonnatunde. Varasemal killustatuse perioodil, mil iga sportlane võistles ühingu eest, kuhu ta kuulus, oli taolise ühtse vaimu tekkimine võimatu. Kahju on sellest, et tükil ajal ei korraldatud üleliidulisi üliõpilasmänge, kus TRÜ koondis üldarvestuses kaheksal korral esimeseks platseerus. Tuleval suvel saab seegi jõuproov pärast pikka pausi jälle teoks.

Muret valmistab, et viimastel aastatel tuleb kehakultuuriteaduskonda õppima järjest vähem noori andekaid kergejõustiklasi. Põhjus on TSIK-is, kes koondab kõik lootustandvad sportlased enda tiiva alla, sealt edasi ülikooli tuleb neid vaid tühine vähemus.

Ohtralt on meil siunatud naiste kergejõustiku käekäiku. Tõsi ta on; et varem harjutas õrnem pool suurema hoole ja innuga. Sellele vaatamata on TRÜ naistudengite osa vabariigi kergejõustikus kopsakam kui meeste oma...»

Kes need mehed ikkagi on?

Mihhail Urjadnikov sprintis tänavu jälle peaaegu endises headuses. Kordas vabariigi 100 m jooksu rekordit (10,3), ja ehkki esinemine NSVL rahvaste spartakiaadil ebaõnnestus, ei tohiks temaga väga kurjustada. Eneseleidmine peale tõsist vigastust on ka saavutus. Jõudsalt arenes 400 m jooksus **Aivar Otsalt** — 48,0.

Rein Tölbi 1964. aastal joostud 800 m vabariigi rekordi (1.47,7) pikast habemest on palju juttu olnud. **Taivo Mägi** jõudis 1.48,1-ga sinna päris lähedale. Aga aeg on vahepeal edasi läinud ja üleliidulise tipptasemeni (nagu Tölp omal ajal) on veel tükk maad minna.

Pikematest jooksudest pole tegelikult midagi kirjutada.

110 m tõkkejooksus juhib edetabelit **Rain Paju** 14,5-ga. 400 m tõkkejooksus on jäme ots **Ojastu** käes, noor ja lootustandev **Urmas Kitsing** (54,0) peab veel oma aega ootama.

Ain Evardi 2.21 kõrgushüppes on kahtlemata väga hea tulemus. Veel kümmekond aastat tagasi oleks see olnud maailmaklass. Kuid vahepeal on kõrgushüppe areng olnud kiirem kui mistahes teisel meeste kergejõustikualal. Eriti tormiline oli see tänavu. Parandati nii vabariigi, NSV Liidu kui ka maailmarekordit. Evard jäi endisele tasemele.

See-eest tuli **Oleg Kravtšenko** toime meistrinormi täitmisega — 2.15.

Et Evard juhib ka ülikooli kolmikhüppe pingerida (15.01), näitab ühest küljest tema mitmekülgsust, teisest küljest aga kolmikhüppe nõrkust. Kaugus- ja teivashüpe on Kudu meeste «kontrolli all».

Heitjatest on ainsana vabariigi tipptasemel vasaramees **Neinar Seli** — 69.62.

NAISTE sprindis on ülikoolis konkurentsitu **Taimi Loide-Loov.** 400 ja 800 m jooksus võitis Eesti meistritiitlid **Katrin Rehemaa.** Kahjuks on vahemaa üleliiduliselt arvestatavate tulemustega masendavalt suur. Samuti kui tühi maa Rehemaa ja järgnevate vahel Eesti tasemel 800 m jooksus.

100 m tõkkejooksus ja hüpetes valitseb **Taimi Kõnn.** Kaugushüppe (6.13) ja tõkkejooksu (13,9) tulemustel on teatavat kohalikku (vabariiklikku) tähtsust.

Heidetes kuulub **Lea Vahter** vabariigis juhtgruppi, s. t. nende hulka, kes asja tõsiselt võtavad. Ka tema järel on ülikoolis tükk tühja maad.

Seitsmevõistluses tuli Eesti meistriks **Ülle Kink**, aga tõe huvides peab märkima, et kõiki vabariigi paremaid ei olnud kohal.

Niipalju siis naistest.

Eesti meistrivõistluste üldvõit toodi ülikooli tänu teatejooksudele. Seni juhtinud Tallinn jäi pealinna häbistavale teisele kohale. Võideti **meeste 4×400 m** ja **naiste 4×100 m, 4×100 m tõkkejooks, 4×400 m, 4×800 m teatejooksud.**

Lõpuks tundsime huvi kehakultuuriteaduskonna dekaani professor **Atko Viru** arvamuse vastu.

«Momendi tase on päris hea. Tähtsamad jõuproovid on ikka ära võidetud: Eesti meistrivõistlused, mõõduvõtud Moskva ja Helsingi ülikoolidega.

Üldse valitseb ülikooli kergejõustiklaste seas praegu sõbralik üksmeelne vaim. Välja on kujunenud kindel tuumik, kes tõmbab ka teised endaga kaasa. Miks me teistest kõrgkoolidest ja koduvabariigi linnade-rajoonide esindustest paremad oleme olnud, see seletub ülikooli kergejõustikuelu hea organiseerimisega. Asjaosalised on täis tahet ja otsustavust midagi ära teha. Samas tuleb tunnistada tõsiasja, et üleliidulises koondises pole meie esindajaid juba tükil ajal olnud.»

Ülikooli kergejõustik on heal järjel. Nii ütles Atko Viru. Fred Kudu toetas seda arvamust ja Aivar Ojastu ei vaielnud ka vastu.

SULEV VALNER
PRIIT PULLERITS

Ujumises võitjad selgunud

Asja lõppes ülikoolis kaks suurüritust ujumises — **TRÜ 1983. a. spartakiaadi teaduskondadevahelised võistlused** ja **TRÜ — Leedu kehakultuuriinstituudi (LKKI) 47. matškohtumine.**

... TRÜ spartakiaadi ujumisvõistluste kavas olnud 100 m distantsil, kus iga osavõtja võis vabalt valida ujumisviisi, startis kolmel võistluspäeval **11 võistkonda kokku 69 nais- ja 99 meesüliõpilasega. 4×50 m** vabalt teateujumises osales **13 nais-** ja **20 meeskonda.** Suhteliselt osavõtulembelisemad olid arstiteaduskonna ja spordimeditsiiniosakonna, füüsika-keemiateaduskonna ning bioloogia-geograafiateaduskonna üliõpilased.

Auhinnalised kohad individuaalarvestuses jaotusid järgmiselt.

Naised:

1. Terje Liiske (raviosak. II k.)	1.09,5
2. Riina Pütsepp (farmaatsiaosak. I k.)	1.09,6
3. Merle Niinemets (KKT I k.)	1.10,2

Mehed:

1. Priit Jagosild (raviosak. I k.)	56,9
2. Tiit Kutser (füüsikaosak. I k.)	57,7
3. Livio Vilberg (KKT II k.)	59,1

4×50 m vabalt teateujumises olid kiiremad **arstiteaduskonna** esimesed võistkonnad. Naiskond **(R. Pütsepp, P. Rahuvarm, K. Jakon, T. Liiske)** sai ajaks **2.11,8** ja meeskond **(J. Reintam, J. Starkopf, K. Känd, P. Jagosild) 1.50,0.**

Võistkondlikus arvestuses:

1.	Arstiteaduskond	423 punkti
2.	Spordimeditsiiniosak.	400 „
3.	KKT I — II k.	283 „
4.	Bioloogia-geograafiatead.	177 „
5.	Füüsika-keemiateaduskond	168 „
6.	KKT III k.	166 „

... **TRÜ — Leedu KKI** traditsioonilised sõpruskohtumised on toimunud alates 1956. aastast. Tänavune 47. kohtumine kulges äärmiselt tasavägiselt, andes teise võistluspäeva lõpuks siiski **kindla paremuse TRÜ koondisele: 4119 punkti** leedulaste **3970** punkti vastu. Kolmeks edukamaks naisvõistlejaks olid **Simona Požeruskaite** 383 ja **Ramune Ivanuskaite** 364 punktiga (mõlemad LKKI-st) ja **Merle Niinemets** (TRÜ) 343 punktiga. Meestest hõivasid juhtkolmiku meie üliõpilased **Tiit Kutser** 430, **Priit Jagosild** 426 ja **Livio Vilberg** 424 punktiga.

HEINO LAIDRE

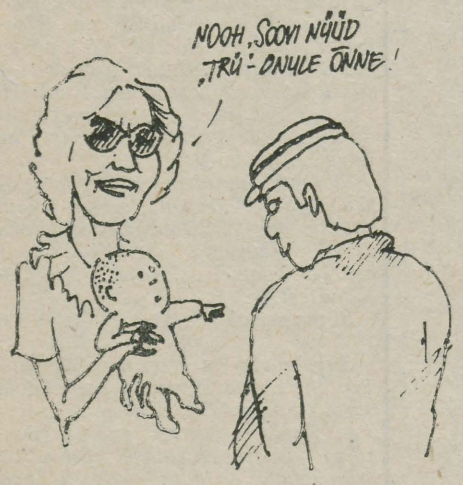

AITÄH!

Sisaldagu see pealkiri tänusõnu kõigile, kes soovisid toimetusele ja kaastöölistele tarmu ja värskust, suurte sõnadeta, küll aga suurte mõtetega kaastöid jpm. Sest Eesti vanim kõrgkoolileht hakkas astuma 22. novembrist peale 36. aastat. 22. novembri sünnipäevaõhtul oli rõõm näha «Sophokleses» professor Juhan Peeglit, dotsente Hillar Palametsa, Tullio Ilometsa, Jüri Anti, Reet Kasikut, vanemõpetajaid Asta Veskit ja Jüri Valget, ajakirjanikke Ene Puusempi «Edasist», Asta Põldmäed «Sirbist ja Vasarast», Rein Veidemanni «Loomingust», Riina Paulust «Punalipust», Urve Buschmanni TPedI, Milvi Vajakat ja Tiina Siimetso EPA lehest koos oma kirjasaatjatega ning TPI pressiklubilasi.

Paljudel eespool nimetatutel on olnud oma elus aeg, mil nende mõtted aina «TRÜ» ümber kinni olid, sest siin oli oma ideede teokstegemine, oli igapäevane töö, millest on enamusel ajakirjanikuelu alanud.

Aitäh Hillar Palametsale, kelle mõnus sõna ja huumorimeel kogu koosviibimist saatis, aitäh oma aja meenutajaile. Ühiselt tõdesime ju, et olnud on palju. Asja, s.t. lehetegemise sees olles ei või alati märgatagi, kuidas kõigest sellest ükskord ajalugu saab, kuidas ise ajalugu e. kõrgkooli kroonikat jäädvustame. Ja leidsime, et on viimane aeg hakata kokku panema ka endiste toimetajate ja kaastööliste mälestusi. Seda kokkusaamist oli tõepoolest tarvis, sest ka praegustele lehetegijatele läheb mõnikord tarvis julgustavat sõna, taas eneseleidmist, eriti veel sellel pingerikkal sügistalvel. Oli ja on paraku päevi, kus üksainus noor inimene, ilmselt sügavamalt mõtlemata võib ühe viriseva lausega kogu meie töö nulliks teha. Ise sealjuures ainult nõudes, omalt poolt mitte midagi andes.

Aga on ka teistsuguseid, enesest jälgi jätvaid. Sellel üritusel andis toimetus välja esimesed seitse pressiklubi liikmepiletit. Need said pressisekretärid, kes mitu aastat tublit tööd teinud: Maire Milder (biol.-geogr.), Vambola Paavo (ajaloot.), Helle Ümarik ja Imbi Koop (majandust.), Jaanus Harro (arstit.), Kersti Maal (fil.) ja Endla Lõhkivi (keemiaos.).

Eelmisel reedel said nelja kõrgkoolilehega seotud kokku TPI-s traditsioonilisel kokkutulekul. Teisipäeval kõneldi «TRÜ» tänasest ja homsest tegemisest eilse valgusel «väega kirglisel ja põhjusmõttelisel harutusel» ÜTÜ žurnalistika ringi ja žurnalistika kateedri ühisüritusel.

Last not least. *Selle sõbraliku joonistuse leidsime Pedagoogilise Instituudi auaadressi vahelt: kümnekuine «PI» tervitab. Joonistanud on selle Enno Rätsep.*

PANE TÄHELE

VENIA LEGENDI

Anorgaanilise keemia kateedri dotsendi kt. **Toomas Tenno** *venia legendi* loeng teemal «Hapniku keemilise ja elektrokeemilise määramise probleeme» toimub **reedel, 16. detsembril kl. 16.15** keemiahoone auditooriumis 320.

Prof. VELLO PAST,
füüsika-keemiateaduskonna dekaan

ANTROPOLOOGIA-HUVILINE!

Eesti Loodusuurijate Seltsi, Vabariikliku Anatoomide, Histoloogide ja Embrüoloogide Seltsi antropoloogia sektsioonid korraldavad ühise loengusarja. Kursus on mõeldud õppejõududele ja üliõpilastele, kes on huvitatud inimese individuaalsete võimete avamisest ja rakendamisest. Antropoloogia kaudu avaneb ühtlasi võimalus kontaktide loomiseks eri distsipliinide vahel, samuti teaduslikuks koostööks inimese uurimisel.

Avaloengu «Antropoloogia kui teadus ja õppeaine, tema sisu ja uurimismeetodid» peab prof. J. Aul neljapäeval, 15. detsembril kl. 18 Vanemuise 46 zooloogia kateedri auditooriumis.

Sektsioonide juhatused

TOITUMISKOOL

Toitumiskooli järjekordsel õppusel **12. detsembril kl. 16.30 O. Lutsu t. 2** kõneleb prof. Aili Paju toidu ravivast toimest.

ÜTÜ FÜSIOLOOGIARINGI

koosolek toimub 13. detsembril kl. 19 füsioloogiakateedri ruumides O. Lutsu 2.

Päevakorras: 1. A. van Leeuwenhoeki osast mikroskoopia arengus (A. Heiman, II k.). 2. Omavalmistatud A. van Leeuwenhoeki mikroskoobi demonstratsioon (H. Ipsberg, II k.). 3. M. Malpighi — mikroskoopilise anatoomia rajaja (H. Kotkas, II k.).

Ringi juhatus

SPORDIKLUBI KONVERENTS

on **kolmapäeval, 14. detsembril kl. 17** V. Kingissepa 19, aud. 302.

FILMIKLUBIS

reedel, 16. detsembril kl. 20 (Vanemuise 46 ringauditooriumis) semestri lõpuüritus. **Alain Resnais' film «Minu Ameerika onu»** (Mon oncle d'Amerique, 1980). Osades Nicole Garcia, Roger-Pierre, Gerard Depardieu. Režissööri loomingut kommenteerib prof. J. Lotman.

KLUBIS

● Reedel, 9. dets. kl. 18 **«Helisalong»** — Mälestusteõhtu John Lennonist.

Kl. 21.30 **«Helisalongi» tantsuõhtu** «Ever green the Beatles» (slaidid, filmifragment).

● Laupäeval, 10. dets. kl. 22 **kesköödisko.**

● Pühapäeval, 11. dets. kl. 21 **disko.**

● Pühapäeval, 11. dets. kl. 20 **Anne Adamsi lauludeõhtu «Lihtsad laulud».**

Pääsmed tund enne algust klubist.

KOHVIKUS

● Pühapäeval, 11. dets. kl. 19 **disko.**

EPA VÕIMLAS

● Laupäeval, 10. dets. kl. 15 ja pühapäeval, 11. dets. kl. 11.30 **TRÜ tantsuklubi «KIKI» TANTSUTURNIIR.**

Osa võtavad Moskva, Leningradi, Kišinjovi, Minski ja Baltikumi tantsupaarid. NSVL koondise liikmete, rahvusvahelise klassi tantsupaari OLGA ja VLADIMIR ANDRJUKINI demonstratsioonesinemised. Pääsmed tund enne algust EPA võimlas.

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 4193. MB-11536.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 35 (1358) Reedel, 16. detsembril 1983 XXXVI aastakäik

MINISTRI KÄSKKIRI

ENSV KKEH ministeeriumi aukirjaga autasustati ehitusmaleva hea töösuve organiseerimise eest TRÜ õppeosakonna juhatajat, Ungari rühma komandöri **Mati Salundit** ja arstiteaduskonna üliõpilast, Väinamere regiooni arsti **Piret Holtsi.**

TÄNU

Moskva RÜ ajalooteaduskonna dekaan ja etnograafiaakateedri juhataja paluvad oma kirjas anda edasi tänusõnad meie ajalooteaduskonna õppejõule dotsent **Arved Lutsule,** kes aitas organiseerida MRÜ suvist etnograafiaekspeditsiooni Saaremaale, Muhusse ja Abrukale.

NSV Liidu Botaanikaaedade Nõukogu eesotsas esimehe, NSV Liidu TA korrespondentliikme P. Lapini ja ENSV KKEH Ministeerium avaldavad **ülikoolile,** eriti aga **H. Kimmeli juhitavale botaanikaaia kollektiivile** tänu ja sügavat tunnustust edukalt kulgenud ja kõrgel tasemel organiseeritud juubelikonverentsi eest.

Rektor avaldas tänu kauaaegse ja kohusetundliku töö eest ÜMPI-s meditsiinikandidaat **Väino Sinisalule** ning arstiteaduskonnas meditsiinidoktor **Ruth Paimrele.**

Ohtliku kurjategija tabamisel ülesnäidatud valvuse eest avaldati tänu teadusosakonna konstrueerimis- ja eksperimentaalosakonna töötajaile **Jüri Kirssile** ja **Leo Visbergile.**

Tänu Gustav Suitsu 100. sünniaastapäeva ettekandekoosoleku eeskujuliku organiseerimise eest pälvisid dotsent **Toivo Kuldsepp** ja vanemõpetaja **Reet Vääri.**

Ajalehe «TRÜ» 35. aastapäeva puhul pälvisid tänu aktiivse ja hoolsa töö eest ajalehe ühiskondlikud keeletoimetajad eesti keele kateedri õppejõud dotsent **Reet Kasik** ja vanemõpetaja **Jüri Valge** ning korrektor vanemõpetaja **Asta Veski;** tele-kino-fotolabori juhataja **Eduard Sakk** ja režissöör-operaator **Arvo Tenno;** matemaatikateaduskonna stažöör-uurija **Andrus Salupere;** oma teaduskonda viljakamalt kajastanud teaduskondade üliõpilased pressisekretärid **Endla Lõhkivi** (keemiaos.) **Vambola Paavo** (ajaloot.), **Helle Ümarik** (maj.), **Jaanus Harro** (arstit.) ja **Maire Milder** (bio-geo). Muusikarubriigi organiseerimise eest avaldati tänu **Ivar Viglale** (žurn. IV k.) ja joonistuste eest **Ivar Jõesaarele** (žurn. V k.).

Tänu pälvis ka **Hans Heidemanni nimelise trükikoja kollektiiv,** kelle abiga on nende pikkade aastate jooksul ajaleht valminud, toimetuse staažikas sekretär-masinakirjutaja **Mai Lepp** ning korrespondent **Raivo Lott.**

Rektor õnnitles 50. sünnipäeva puhul ja avaldas tänu anorgaanilise keemia kateedri dotsendile **Vello Loodmaale,** suusaspordi kateedri juhatajale dotsent **Arne Kivistikule,** teadusraamatukogu sektorijuhatajale **Siiri Lutsule,** tehisintellekti labori insenerile **Linda Peetsole,** vanemraamatukoguhoidjale **Aino Mägile,** biofüüsika labori insenerile **Valentina Paabole,** Kääriku spordibaasi meistrile **Virve Põldsamile,** üldfüüsika kateedri preparaatorile **Hugo Toomikule** ja majahoidja **Ilmar Kuldhaamerile.**

TRÜ nõukogus

25. novembri koosolekul:

● tegi TRÜ tsiviilkaitse staabi esimees **Anatoli Dovidenko kokkuvõtteid** tsiviilkaitse õppeaastast. Aprillis toimunud staabiõppused läksid hästi. Oma grupis saadi esikoht ja neljandat aastat järjest võideti rändkarikas.

● **Filoloogiaspetsialistide ettevalmistusest kõnelesid dekaan prof. Ago Künnap, metoodikakomisjoni esimees vanemõpetaja Maia Rõigas ning SIK-i aseesimees dots. Valner Krinal.**

Viimasel ajal on dekanaat, ühiskondlikud organisatsioonid ja metoodikakomisjon pööranud sellele küsimusele suuremat tähelepanu. Võeti vastu õppe- ja kasvatustöö parandamise abinõude plaan. Erialasid on tutvustatud paljudele kooli- ja töötavatele noortele. Metoodikakomisjoni juures töötab 5 alasektsiooni.

Kahjuks on veel puudusi õppedistsipliinis. Diplomandidel on liiga palju varasematelt kursustelt jäänud võlgnevusi. Vähe on üldistatud ja levitatud kursusejuhendajate häid kogemusi.

Otsuses juhitakse tähelepanu veel teistelegi töölõikudele. Senisest rohkem tuleks erialade tutvustamisel kasutada lõpetanute ja praktikantide abi, arutada ja välja töötada õppekirjanduse plaan jm. Nõukogu otsusega kohustatakse rektoraati osutama kaasabi õppeklasside väljakujundamisel ning pöörduma haridusministeeriumi poole ettepanekuga parandada filoloogide planeerimist.

Õppeprorektor prof. Uno Palm lisas, et ühe põhiülesandena peab korda saama eesti ja vene filoloogia üliõpilaste õppe- ja töödistsipliin. Võõrfiloloogidega pole neis küsimustes pahandusi. Seal on rohkem tegemist õppejõududega, kes omavoliliselt tunde ära jätavad.

● Hääletati bioloogiakandidaat **Toivo Hindrikusele** dotsendikutse taotlemise poolt.

EKP TRÜ komitees

28. novembri koosolekul:

● võeti NLKP liikmeks **Hannes Tamme** ja **Aimar Jugaste** (žurn. V k.) ning liikmekandidaadiks **Anu Jõesaar** (žurn. IV k.) ja **Mart Raukas** (matem. V k.);

● **komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren informeeris EKP TRÜ komitee otsuse «Üliõpilaskommunistide juhtivast ja suunavast osast TRÜ komsomoliorganisatsiooni töös» täitmisest.** Komsomolikomitee on viimastel aastatel tegelnud varasemast märksa enam üliõpilaskommunistidega. Praegu on ülikoolis 69 üliõpilaskommunisti, neist 9 kuulub ka komsomolikomitee liikmete hulka. Tunduvalt on suurenenud nende osa EÜE funktsionääridena. Noorkommunisti ühiskondlik töö peakski kulgema komsomolitööd tehes;

● **ühingu «Teadus» TRÜ organisatsiooni tööst NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuste propageerimisel kõneles juhatuse esimees Märt Saarma.** Võeti vastu otsus.

● **5. detsembri koosolekul** võeti NLKP liikmeks teadusliku kommunismi kateedri õpetaja **Jüri Jekimov,** NLKP ajaloo kateedri õpetaja **Reet Logvinova** ning ajaloo IV kursuse üliõpilased **Koit Nook** ja **Mart Nutt.**

NLKP liikmekandidaadiks võeti **Jaanis Kasesalu** bioloogia V kursuselt.

EÜE 20 ● EÜE 20 ● EÜE 20 ● EÜE 20 ● EÜE 20 ● EÜE 20 ●

● See fotovõistlus on läbi ja auhinnadki enamikul käes. Kes pole veel oma preemia järel käinud, astugu lehetoimetusse.

● Raudteepildi «Kõik teed viivad Balti Raudteekonna Tartu Teejaoskonna objektile» on teinud sellesuvisest Relsi rühmast võistluse võitja Heiki-Jaan Kaalep.

FOTOKONKURSS EÜE 20 EÜE FOTO TRÜ-s

TRÜ JA ANTARKTIKA

Meie lugejal on vahest meeles **Vello Pargi** nimi. 22. ja 29. aprilli numbris kirjutas temast geofüüsika kateedri juhataja prof. Olev Avaste. Põhjuseks oli 1965. aastal TRÜ füüsikaosakonna lõpetanud Vello Pargi osalemine Antarktika uurimises. Ta on käinud mitmel uurimisreisil, millest kõige raskemaks osutus möödunud aastane. Nimelt hävis talvitumise ajal tules diiselelektrijaam, hukkus elektrijaama ülem. Uurimisjaam «Vostok» jäi elektrivalguse ja kütteta. Töö jätkus vaatamata erakordsetele tingimustele. Eriti on mitmetes üleliidulistes väljaannetes esile tõstetud aktinometrist Vello Pargi tasakaalukust ja erakordset teovõimet.

30. novembri «Izvestija» teatab, et NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse põhjal autasustati kõiki 27. ekspeditsioonist osavõtnuid Tööpunalipu ordeniga. Samas meenutatakse lühidalt toimunut ning tuuakse ära autasustatute nimed, kelle seas on ka TRÜ kasvandik Vello Park.

ÜLIÕPILASFESTIVAL TULEB MOSKVAS!

Seda ÜLKNÜ algatust toetab Rahvusvaheline Üliõpilasliit (RÜL). RÜL-i peakorteris Prahas toimunud pressikonverentsist võtsid osa kogu maailma üliõpilasorganisatsioonide esindajad. Ettevalmistustest kõnelesid ka RÜL-i president M. Štěpan ja NSV Liidu noorsoo-organisatsioonide komitee esimees V. Aksjonov. XII ülemaailmne noorsoo- ja üliõpilasfestival toimub 1985. aastal.

153 ÜTÜ LAUREAATI

Eile said TPedI-s kokku kõigi meie kõrgkoolide parimad üliõpilasteadurid. Aktusel hüüti välja ka 153 humanitaar-, täppis- ja loodusteaduste ning ühiskonnateaduste vabariikliku konkursi laureaati TRÜ-st. Nende nimed ja Tallinna-üritus on pikemalt järgmises lehes.

II PREEMIA IGOR GRÄZINILE

Üle-eelmise nädala «Noorte Hääl» andis teada ühe vabariikliku konkursi lõppemisest. See oli komsomolile V. I. Lenini nime omistamise 60. aastapäevale pühendatud VIII noorte ühiskonnateadlaste konkurss. II preemia saajate hulgas oli ka ülikooli vanemõpetaja Igor Gräzin, kes praegu stažeerib Moskvas. Õnnitleme!

VANA KOHVIK

Vana kohvik on lahti arvatavasti esmaspäevast. Ent juba laupäevaõhtusel üritusel ütlevad endistele tuttavatele ning uutele kohviku ja söökla töötajatele taas tere selle traditsioonilise paigaga «sina» peal olijad.

Kohvikukorraski on üht-teist uut. Selleks vaata veel kord üle-eelmist, s. o. 2. detsembri lehte.

TRÜ TANA

● Soodustused emale — 2. lk.

● Mis toimus Alma-Atas, Riias ja Permis? — 2. lk.

● Mida arvan muusika-aastast? Täidan talongi — 3 lk.

● «Litteras» tõlkevõistluse töö — 3. lk.

● Kes on ülikooli parimad sportlased? — 4. lk.

● Teadusraamatukogus on ka fonoteek — 4. lk.

Soodustused emale, isale, kogu perele. Millised?

Õigusteaduskonna üliõpilane Reet Saks tutvustas möödunud semestril meie lehes ülikooli lõpetavate spetsialistide õigusi ja kohustusi. Täna kirjutab ta soodustustest lastega perekondadele. Ülikooli sotsiaalhoolduskomisjonilt on siia lisatud ka see, kuhu, millal ja missuguste paberitega pöörduda.

* *

NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu ühismäärus «Abinõudest riikliku abi suurendamiseks lastega perekondadele» 1981. aastast kehtib alates möödunud aasta novembrist ka Eestis.

* * *

● **Ühekordset sünnitoetust** makstakse nii töötavale kui õppivale emale esimese lapse puhul 50, teise ja kolmanda lapse puhul 100 rubla, kaksikute või mitmikute sünni korral saab iga lapse eest 100 rubla.

Kui ema ei õpi ega tööta, makstakse toetus töötavale või õppivale isale: nii esimese, teise kui kolmanda lapse eest 30 rbl.

On aga lapsevanematelt vanemlikud õigused kohus ära võtnud, ei maksta neile toetust.

Kui toetuse saamise õigust omav lapsevanem sureb, makstakse sünnitoetus välja teisele lapsevanemale või muule last kasvatavale isikule.

Toetust ei maksta aga siis, kui laps sündis surnult. Samuti ei võeta surnud lapsi uue lapse sündides toetuse määramisel arvesse.

Tavaliselt makstakse need toetused välja ema töökohas, üliõpilastele määrab toetuse õppeasutuse ametiühingukomitee ja maksab välja raamatupidamine sotsiaalkindlustusvahenditest.

Esimese lapse sündides esitab lapsevanem ametiühingukomiteele (vana kohvikumaja III korrus) tõendi lapse sünni kohta, mille on välja andnud perekonnaseisuosakond. Teise või kolmanda lapse sünni puhul tuleb sellele tõendile lisada ka eelmiste laste sünnitunnistuste ärakirjad ning laste elukohatõend.

Neljanda ja järgmiste laste puhul makstakse sünnitoetust sotsiaalhooldusosakonnast.

Ametiühingukomitee teeb nende dokumentide alusel kindlaks toetuse saamise õiguse ja selle suuruse ning märgib perekonnaseisuorgani tõendi pöördele kirje toetuse määramise kohta. Pärast seda antakse lapsevanemale kõik dokumendid tagasi ja need tuleb nüüd esitada raamatupidamisele. Raamatupidamine maksab samal päeval välja määratud toetuse.

* * *

● Sama määrusega on kehtestatud ka **osaliselt tasutav puhkus kuni lapse aastaseks saamiseni.** Kaug-Põhjas ja Siberis on see puhkusetoetus 50 rubla kuus, meil 35 rubla. Maksmist alustatakse pärast rasedus- ja sünnituspuhkuse või korralise palgalise puhkuse lõppu. Seda toetust makstakse töötavatele emadele, kes õpivad statsionaarselt kõrgkoolides, keskeriõppeasutustes ja kutsekoolides, aspirantuuris või kliinilises ordinatuuris, olenemata tööstaažist. Emadele, kes ei tööta ega õpi statsionaarselt, samuti noorspetsialistidele, kes pole veel tööle asunud ja üldhariduskoolide õpilastele puhkustoetust ei maksta. Ka ei maksta seda isadele. Ülikoolis on aga kehtestatud kord, et kui perekonnas on laps, säilitatakse

tema vanematele igal juhul stipendium.

Töötav või õppiv ema peab olema sünnitusjärgse puhkuse järel vormistanud end palgata puhkusele (üliõpilased akadeemilisele puhkusele). Selle toetuse määrab TRÜ ametiühingukomitee sotsiaalhoolduskomisjon, kuid välja makstakse see ülikooli raamatupidamisest.

Toetuse taotlejatel tuleb ametiühingukomiteele esitada järgmised dokumendid: 1) töötavatel emadel kaadriosakonna tõend palgata puhkusele määramise kohta (vastavalt rektori käskkirjale), millel on märkus tööstaaži kohta, 2) üliõpilasemadel — dekanaadi tõend akadeemilisele puhkusele jäämise kohta. Üliõpilastel tuleb sünnitusmajast võtta dekreetpuhkuse lõppemise tõend, mille alusel dekanaat määrab akadeemilise puhkuse lapse aastaseks saamiseni. Enne lapse sündi ei tohi akadeemilisele puhkusele määrata. Tegelikult saab akadeemiline puhkus järgneda pärast dekreetpuhkuse lõppemist ning 35-rublane toetus makstakse vaid akadeemilise puhkuse aja eest kuni lapse aastaseks saamiseni. Seega peab dekanaadi antud akadeemilise puhkuse tõendil olema märkus, et puhkus on vormistatud alates dekreetpuhkuse lõppemisest.

Teiseks peab nii töötav kui ka õppiv ema esitama **lapse sünnitunnistuse ärakirja**, mille kinnitab kaadriosakond.

Kui toetus saadetakse postiga, võetakse saatekulu maha. Soovi korral võib saata ka hoiukassasse ema hoiusele. Mõlemal puhul on vaja ametiühingukomiteele koos teiste dokumentidega esitada ka vastav kirjalik taotlus.

Toetust makstakse igas kuus kuu teise poole palga või stipendiumi maksmise päeval ühtse maksedokumendi alusel.

Lapse surma puhul katkestatakse toetuse maksmine. Toetust ei määrata, kui ema ei kasvata last ise.

● **Noortele spetsialistidele määratakse ja makstakse ajutise töövõimetuse, rasedus- ja sünnitustoetus.** Lapse sünni korral pärast õpingute lõpetamist makstakse ühekordset sünnitoetust ja toetust osaliselt tasutava lapsehoolduspuhkuse aja eest töökohas, kuhu noorspetsialist on suunatud.

Kui laps viiakse sõime, lastekodusse või mõnesse muusse lasteasutusse, samuti siis, kui laps antakse kasvatada teistele, kaob õigus saada osalist puhkusetoetust. Toetuse maksmine katkestatakse ka siis, kui ema asub tööle või kui laps sureb.

Kui emal täitub aasta üldist tööstaaži enne lapse aastaseks saamist, tuleb talle ülejäänud aja eest maksta ka puhkusetoetust.

Nii osaliselt puhkusetoetuselt kui ka sünnitoetuselt üldjuhul makse ei arvestata.

* * *

● **Kuni lapse poolteiseaastaseks saamiseni on emal õigus veel tasuta puhkusele.** See aeg läheb nii üldisesse, pidevasse kui ka erialasesse tööstaaži. Välja jääb see ainult puhkuse õigust andvast tööstaažist. Kui noorel emal on enne lapse sündi jäänud oma palgaline puhkus kasutamata, võib ta selle liita kas rasedus- ja sünnituspuhkusele või osaliselt tasutavale lapsehoolduspuhkusele.

Seda palgata puhkust kuni lapse 1,5-aastaseks saamiseni võivad kasutada ka naisüliõpilased. Kui akadeemilise puhkuse aja eest maksti 35 rubla kuus, siis palgata puhkuse võtmise korral selle toetuse maksmine lõpeb ja ka stipendiumi selle aja eest ei säilitata.

Vallasemadele makstakse riigi poolt iga kuu toetust 20 rubla kuni lapse 16-aastaseks saamiseni. Kui pärast seda laps veel õpib ega saa ise stipendiumi, makstakse emale seda toetust kuni lapse 18-aastaseks saamiseni.

Kõik need soodustused kehtivad ka neile, kes on lapse lapsendanud.

● **1974. aastal kehtestati lastega perekondadele, kelle sissetulek ei ületa 50 rubla kuus ühe inimese kohta, 12-rublane igakuine toetus kuni lapse 8-aastaseks saamiseni.** Sissetuleku määramisel võetakse arvesse perekonna eelmise kalendriaasta sissetulek, mis jagatakse 12 kuu ja perekonnaliikmete arvuga. Selleks on vaja esitada **raamatupidamise töötajale L. Aaviksoole (Kingissepa t. 18, tuba 204) järgmised dokumendid: majavalitsuse tõend perekonna koosseisu kohta, laste sünnitunnistuste ärakirjad, tõend iga töötava perekonnaliikme sissetuleku kohta.** Seda toetust makstakse täiskuude kaupa, mitte kalendripäevade eest.

Täiendava selgituse saamiseks võib pöörduda ametiühingukomiteesse (tel. 3 48 75), sotsiaalhoolduskomisjoni liikme A. Espenbergi poole (tel. 3 53 97) või TRÜ raamatupidamisse L. Aaviksoo (tel. 3 52 62) poole.

REET SAKS,
õigust. III k.

Alma-Atas, Riias, Permis

ÜLELIIDULINE PEDIAATRIAOLÜMPIAAD

Juba kolmandat aastat peeti Riia meditsiiniinstituudis üleliidulise olümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» III voor. Peaaegu kõik liiduvabariigid, samuti Moskva ja Leningradi meditsiiniinstituudid olid võistlustulle saatnud oma parimate üliõpilaste neljaliikmelised võistkonnad. TRÜ pediaatriaosakonda esindasid L. Ginter, M. Laan, K. Kivimägi VI ja H. Varendi V kursuselt.

Olümpiaad toimus 24. novembril Riia Vabariiklikus Kliinilises Lastehaiglas. Igal võistlejal tuli lahendada 5 situatsiooniülesannet eri vanuses laste haigestumise kohta. Tuli panna esialgne diagnoos, mõelda läbi diferentsiaaldiagnoos, määrata ja hinnata laboratoorsete uuringute tulemused, koostada raviplaan. Samuti oli vaja intensiivravi korras «abistada» raskes haigusseisundis imikut.

Võitjaks tulid ülekaalukalt Valgevene pediaatrid, neile järgnesid Läti ja Leningradi võistkonnad. **TRÜ üliõpilased saavutasid neljanda koha.** Ka individuaaljärjestuses tulid esikohtadele valgevene ja Läti üliõpilased, meie **H. Varendi oli neljas.**

Olümpiaadist osavõtjad viibisid ka Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV meditsiinikõrgkoolide XXIII ühisel üliõpilaste teaduskonverentsil, mis toimus samas 22. ja 23. novembril.

Linnaekskursioon lubas lähemalt tutvuda naabervabariigi pealinna mineviku ja tänapäevaga, külastasime ooperi- ja balletiteatrit ning draamateatrit. Pärast pingutavat võistluspäeva toimus üliõpilastele meeleolukas puhkeõhtu. Olümpiaadi piduliku lõpetamise ajal kirjutasid kõik üliõpilased ja võistkondi esindavad õppejõud alla rahuläkitusele «Maailma arstid tuumasõja ärahoidmise poolt».

Olümpiaadi ja üritused olid organiseerinud eeskujulikult Riia meditsiiniinstituudi pediaatriateaduskonna lastehaiguste kateedri juhataja professor I. Ebels ja sama kateedri töötajad koos VI kursuse üliõpilastega. Aitäh neile nende sisukate päevade eest!

HELJU TÄLLI,
olümpiaadivõistkonda
esindanud
õppejõud

ÜLELIIDULINE INGLISE KEELE OLÜMPIAAD

21.—24. novembrini oli Alma-Atas kolmas üleliiduline inglise keele olümpiaad «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress», läbiviijaks endiselt Alma-Ata Võõrkeelte Instituut. Osalesid kõik liiduvabariigid, Moskva ja Leningrad, kokku 17 võistkonda, igas 4 võistlejat. Eestit esindasid kolmandat korda TRÜ inglise filoloogia eriala üliõpilased, vabariikliku olümpiaadi võitjad: Merit Malkov, Tiina Jürisson ja Tarmu Tammerk V ning Piret Tergem III kursuselt. Kahele esimesele oli see kolmas reis üleliidulisele olümpiaadile. Võistkonna treeneriks enne võistlusi oli inglise filoloogia kateedri aspirant Krista Soomere, esindajaks allakirjutanu.

Seekord tuli lahendada neli ülesannet. Arvestus toimus võistkonniti ja individuaalselt.

Võistkonnad järjestusid: 1. Moskva (M. Thorezi nim. Võõrkeelte Instituut), **2.—3. Eesti ja Leningrad (Leningradi Ülikool)**, 4. Kasahhi, 5. Leedu, 6. Vene NFSV, 7. Valgevene, 8. Armeenia, 9. Ukraina, 10.—11. Läti ja Usbeki, 12. Moldaavia, 13. Kirgiisi, 14. Aserbaidžaani, 15. Gruusia, 16. Tadžiki, 17. Turkmeenia. Žürii otsusega autasustati aukirjaga 1.—3. koha saavutanud võistkondi ning kõige kõrgema punktide arvu saavutanud individuaalvõitjaid ülesannete kaupa. **Eesti võistlejatest said aukirja** kolmanda ülesande parima lahendamise eest **M. Malkov ja T. Jürisson.** Möödunud aastal saavutasime neljanda koha. Tänavune võistkondlik 2.—3. koht on suur saavutus TRÜ inglise filoloogia eriala üliõpilastele ja kogu kateedri kollektiivile, seda enam et ees ja kõrval on Liidu tugevamad, kelle võimalusi ei saa meie omadega võrrelda.

Olümpiaadi raamidesse mahtus ka tihe kultuuriprogramm. Tegime väljasõidu kuulsale Medeo jäästaadionile, külastasime kunstimuuseumi, Alma-Ata Võõrkeelte Instituudi rahvusvahelise solidaarsuse klubi ja muuseumi, võtsime osa rahvaste sõpruse õhtust, vaatasime ooperi- ja balletiteatris «Luikede järve».

HEINO LIIV

KOLM PÄEVA ÕPPEMETOODILIST ARUTELU

29. novembrist 1. detsembrini toimus Permi farmaatsiainstituudis Vene NFSV farmaatsiainstituutide ja teaduskondade profileerivate kateedrite juhatajate II õppemetoodiline konverents, mis oli pühendatud proviisorite ettevalmistamisele. Konverentsile olid kutsutud ka apteekide peavalitsuste ja vennasvabariikide farmaatsiainstituutide ja teaduskondade esindajad. Külalistega kokku oli osavõtjaid 153. Töö toimus kahel plenaaristungil ja neljas erialasektsioonis.

Peamiseks teemaks oli õppetöö korraldamine uue õppeplaani järgi, mis peab parandama proviisorite kvalifikatsiooni ja sellega ka elanikkonna ravimitega varustamist. Arutati loengute ja laboratoorsete tööde metoodikat, õppe- ja menetluspraktikat, spetsialiseerumist viimasel kursusel ja riigieksaminõuete ühtlustamist. Oluliseks peeti üliõpilaste iseseisvat tööd, eriti aga teadustööd, nii õppeprotsessis (laboratoorsed tööd teaduslike tööde elementidega, kursuse- ja õppeuurimistööd) kui ka väljaspool (ringid ja laborid). Arutluse all oli ka õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmine. Kuigi kogemuste vahetamise korras märgiti ära ka TRÜ saavutusi, jäävad konverentsi resulutsioon ja soovitused juhendiks meiegi farmaatsiaosakonnale.

Konverentsi organiseeriv õppeasutus **Permi Riiklik Farmaatsiainstituut** on suurim Vene NFSV-s. Seal õpib 3849 üliõpilast 274 õppejõu juhtimisel (neist teadusliku kraadiga 40%). Töötavad ka kaugõppe- ja proviisorite täiendamise teaduskond. Farmaatsia õpetamine Permis sai alguse 1918. aastal. Esimesed õppejõud olid Tartu Ülikooli kasvandikud G. Dragendorffi õpilased professorid N. Kromer ja A. Mesing.

JOHANNES TAMMEORG

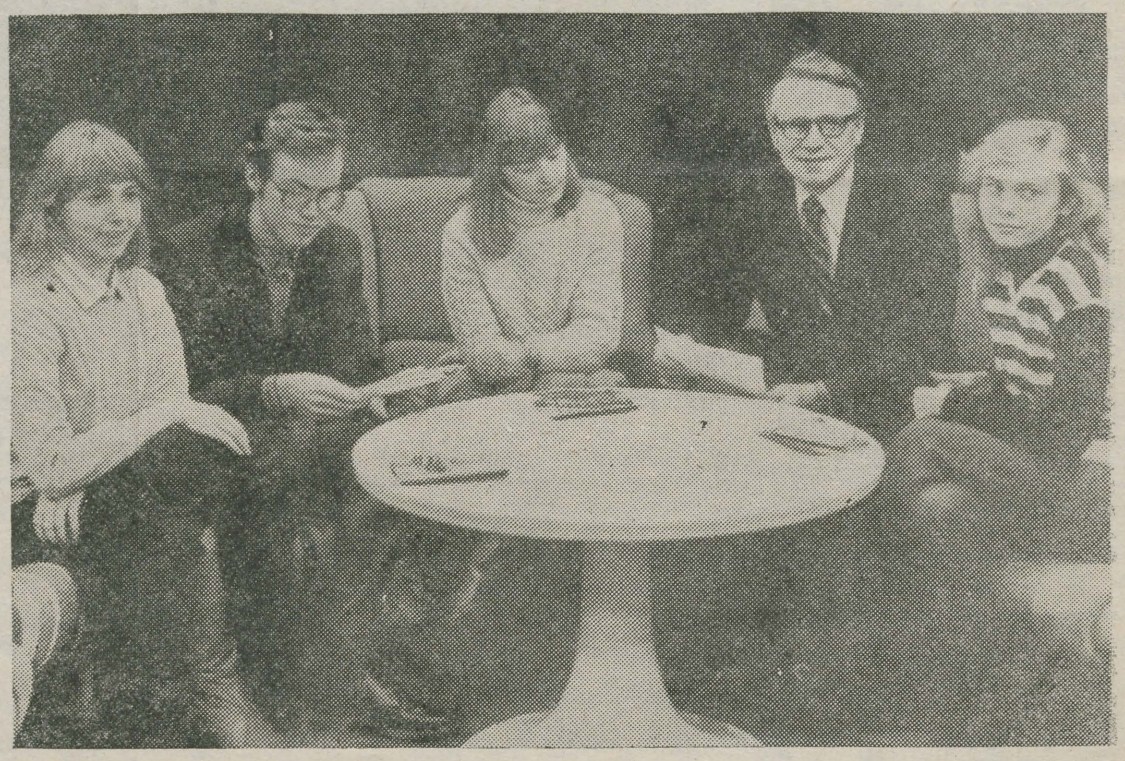

Olgugi et peaaegu täpselt niisamasugune Kaljo Raua foto juba «Edasis» ilmus, vaadakem veel kord neid inglise keele olümpiaadil käinud tudengeid koos oma õppejõu dotsent Heino Liiviga. Ega igapäev juhtu lehte säärast pilti!

Õpetajaametit proovimas

Sügissemestri alguses tuli V kursuse keemikutel tavakohaselt oma kodune keemiahoone kaheks kuuks maha jätta ning siirduda keskkoolidesse oma teadmisi proovima ja edasi andma. Algas pedagoogiline praktika.

Sedakorda oldi praktikal Tartu 1., 2., 3., 5., 6., 7., 12. ja Tallinna 44. ning Nõo Keskkoolis. Neli tudengit said oma võimeid proovida ülikooli kateedrite juures: nad lugesid loenguid ja juhendasid praktikume.

Muidugi ei tulnud praktikantidel tegelda ainult erialatundidega. Kõik pidid veel osalema klassijuhatajatöös, käima abiks majandites, aitama organiseerida klassi- ja kultuuriõhtuid, teatri- ja kinokülastusi ning ekskursioone. Mõnel tuli isegi spordikohtuniku roll ära proovida. Kõrgkooli juurde jäänud tegid kursusejuhendaja tööd ja täitsid lepingulisi töid.

Mida need kaks kuud (elu)koolis andsid ja millised olid muljed, seda saadi üksteiselt teada seminarides ja praktika lõppkonverentsil.

Enamik tudengeid oli oma praktikaga rahul, s. t. meeldis kool, meeldisid õpilased ja ka õpetajaamet istus. Õpilased muutis meeldivaks nende suhtumine õppeainesse ja teadmistepagas. Kõigile jäid õpilaskollektiivist meelde just «äärmusliku» teadmiste tasemega õpilased. Keskmine õppur ei ärata ju tavatunnis tähelepanu. Palju meenutati õpilaste öeldud «pärleid». (Arvati näiteks, et alkaloidid on toatemperatuuril gaasilised ained või et lämmastiku keemiline sümbol on Lä jm.)

Peale õppeaineisse puutuva esitati seiku õpilaskäitumisest. Mõnes koolis harrastasid pedagoogid hirmuvalitsemist. (Meie hulgas küll selliseid autoritaarse juhtimisstiili pooldajaid ei leidunud.). Mõnel pool mängisid õpilased aga kammipilli, teisal peeti veesõda. Üldiselt siiski ületamatuid distsipliiniprobleeme ei olnud. Raskemini allusid korrale kaheksandad klassid.

Klassijuhatajatundides räägiti enesekasvatusest, distsipliinist, käitumisest, rahust, tööst, EOM-ist, moest jm.

Klassijuhataja töö ei võrdu kursusejuhendaja tööga. Seetõttu oli ülikooli juures olijatel veidi kergem. Koolis viibiti klassijuhatajana peaaegu iga päev, nõudmisi ning ülesandeid sadas paremalt ja vasakult. Ülikoolis nähti oma kursust vaid kord-kaks nädalas ja kohustused olid küllaltki väikesed.

Miinus-poolelt. Liiga palju on veel koolides paberimäärimist. Sellest ei tunne puudust ka praktikandist õpetaja. Praktikabaasiks peaks valitama koole, kus juhendajaks on vilunud õpetajad, kes ei sunni praktikandile peale oma meetodeid.

Kaks kuud olime «head» praktikandid. Sügisest saavad meist paljudest «kurjad» õpetajad.

TOIVO HANSEN,
HILLE EEK,
keemia V k.

„Oli ikka hirmus küll?"

Kaljulaagris

Oktoobripühade aegu organiseeris Tartu alpiklubi «Firn» esimees **Kalev Muru** Laiusel noorte alpinistide esimese kaljulaagri.

Laagris pidi selguma, kuidas tullakse toime paarikümne meetri kõrgust seina mööda ronimisega ning ööbimisega novembrikuu lahtise taeva all. Seda kõike võimaldasid Laiuse lossivaremed. Endine loss paikneb ringikujuliselt. Astudes müüri sisse ehitatud võlvkaare alt läbi, sattusime lossiõuele, mida piirab kolmest küljest kõrge ahervare. Kuigi esisein püsib veel tervena, on aeg teinud oma töö — taga- ja külgseinu pole peaaegu ollagi. Nende müüride peal, mis ajahamba puremisele vastu on pidanud, kolisevad tuulise ilmaga suured raudkivid. Kord juhtusime isegi nägema, kuidas kaarnaparv päästis müürile laskudes lahti lausa kivivaringu. Seepärast ei soovitatud meil seal all kõndida, ronimisest rääkimata. Harjutada saime ainult otsaseina ja -torni pool küljes.

Alguses harjutasime piki seina traaversit, hiljem proovisime juba kergemate müürilõikude peal tõsisemat ronimist. Paljudele oli aga eesmärgiks Laiuse lossivaremete 20-meetrine otsatorn. Alt vaadates polegi midagi erilist. Imelik, et isegi vanad alpinistid nii kaua sinna otsa ronivad ja vahepeal lõdvestuseks väsinud käsi raputavad. Kui kiiver pähe kinnitatud ja julgestusköis selja taga pingule tõmbus, algas tegelikult see õige kannatuste rada, mille kõrval Tartu raekojast ülesronimine on lausa käkitegu. Võisid valida, kas ülesjõudmiseks kasutada ainult küüsi ja varbaid või võtta ka hambad appi...

Suure vaevaga poolele teele jõudnud, tunneb vaene ronija, kuidas äkki nina vesiseks muutub (ronida tuli ju paljaste kätega ja külmad kivid avaldasid kohe oma mõju). Hüüad küll alla, et tulgu mõni julgem ja toogu taskurätt — see jäi tuulepluusi vasakusse taskusse —, aga see on justkui hüüdja hääl kõrbes: keegi ei soovi seda kümmet sammu sinuni teha. Kuid kõige hullem ootab alles ees.

Just enne tippu jõudmist tunneb verivärske alpinist, et jalg, mille ta äsja kiviprakku oli surunud, hakkab värisema. Natukese aja pärast tundub alt vaadates, nagu ei ripukski seal inimene, vaid laperdav pesu. See on staadium, kus ei saa teha sammugi edasi ega tagasi. Alt karjutakse: «No mis sa värised! Võta julgus kokku — oled mees või ei ole?» Aga värisejale tundub, nagu oleks kogu ta meheuhkus ja -julgus ära lennanud, hõljub parajasti seal tipu kohal ja ootab parajat aega, millal kehasse tagasi tulla. See aeg tuleb varsti — siis, kui üleni värisev mehike julgestusköiega lihtsalt maa peale lastakse. Mõni minut hiljem kuulen: «Oli ikka hirmus küll?» — «Päris tavaline,» kõlab iseteadlik vastus, «just nagu raekojaesisel munakivisillutisel...»

Päevad läksid kiiresti. **Kalle Hanseni** ja **Toomas Kalve** juhendamisel õpiti selgeks kaljuronimise põhitõed, harjutati tähtsamaid sõlmi, õpiti julgestama ning — mis peaasi — saadi esimesed kogemused.

Igaühele jäi midagi südamesse kripeldama. Oli see tärkav rännukirg? Tulevase kevade ootus? Kes teab.

PRIIT PIHLAPSON,
matem. I k.

Komsomolikroonika

Teisipäevast komsomolikomitee istungit juhatas asesekretär Ülle Lepp.

● Komitee andis soovituse NLKP liikmeks astuda **Sulev Kuusele** (bio-geo IV), **Irina Matuševitsile** (mat. V) ja **Jaak Evertile** (maj. IV), NLKP liikmekandidaadiks soovitati **Urmas Varblane** (maj. V), **Margus Talur** (maj. III) ja **Hugo Mändar** (keem.-füüs. IV).

● Õigusteaduskonna komsomolisekretäriks kinnitas komitee **Andres Pasti** IV kursuselt.

● Arutati vene ravi VI kursuse üliõpilase Valeri Norkini personaalküsimust: joomingu korraldamist Tallinna Polütehnikumi ühiselamus. Arstiteaduskonna komsomolibüroo kontrollis andmeid ja leidis, et teated on liialdatud. V. Norkinit karistati noomitusega, mis kantakse arvestuskaardile.

Keemia-füüsikateaduskonna I kursuse üliõpilane Jaanus Tammeaid sai komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest noomituse arvestuskaardile kandmisega.

● **Margo Sooäär andis ülevaate bioloogia-geograafiateaduskonna õppesektori tööst ja selle kontrollimisest.**

● **Asesekretär Jaan Vihrov rääkis ülikooli komsomolikonverentsi otsuste täitmisest.**

Leningradi mnt. 25 korrast

Otsus kohustas kehakultuuriteaduskonna ja keemiaosakonna komsomolibüroosid enam suunama Leningradi mnt. 25 ühiselamunõukogu tööd. Ühiselamut kontrolliti pärast konverentsi kahel korral. Nüüd on olemas KOR-i tuba, kust saab abi soovimatute külaliste väljaviskamiseks.

Hinnates otsuse täitmist ütles Jaan Vihrov, et keemiaosakonna komsomolibüroo tegeleb ühikaasjadega, KKT oma ei tegele.

Interklubi tööst

Konverentsil toodi ära interklubi viimase aasta töö põhipuudused: üritused on liiga kitsale ringile; nende arv väike (eelmisel õppeaastal 3 (!) üritust); puuduvad sidemed vabariigi teiste interklubidega; pole ülevaadet suhetest teiste liiduvabariikide kõrgkoolidega. Arvatavasti võib lihttudeng interklubi kohta praegugi üsna naiivselt küsida, mis asi see on.

Iga kuu esimesel kolmapäeval kl. 16 on komsomolikomitees interklubi koosolek. Kes asjast huvitatud ja nõus kaasa tegema, tulgu järgmise semestri esimesele koosolekule, et kõigest täpsemalt teada saada.

* * *

NB! ELKNÜ TRÜ komitee järgmine koosolek on tuleval teisipäeval, s. o. 20. detsembril.

LII KANGRU,
žurn. II k.,
komsomolikomitee pressisektori juhataja

Rektorite Nõukogu preemiad

Tänavused premeeritud on:

VAMBOLA PAAVO — ajal. V k., teaduskonna pressisekretär, kes on tutvustanud lehes põhjalikult oma teaduskonna elu ning kes viis meid aasta tagasi sarikirjutisega Kasahhimaale rubriigis «NSVL 60»;

ANU PALLAS — žurn. III kursuselt on kirjutanud emotsionaalseid ja isikupäraseid kunstiartikleid;

MART JUUR — žurn. III k. ja **HANNES TAMME** — žurn. V k. on eelmistel semestritel pidevalt ilmunud «TRÜNN-i» autorid;

ANDRES TÕNISSON — oli looduskaitseringi esimees ning pühendas meid mitu aastat looduse ja üliõpilase seostesse.

Täname virga sõna ja pildi eest! Õnnitleme!

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI

Kes on parim?

Nõnda kiiresti ongi aasta oma ringi käinud, et tema lõpp jälle käes. Nagu tavaks, on aasta lõpp kokkuvõtete tarvis. Nii ka meie siin ajalehe «TRÜ» toimetuses mõtlesime, et aeg on taas paika panna ülikooli rahvalevimuusikalemmikud 1983. Selleks on loomulikult tarvis Sinu abi, lugupeetud lehelugeja. Sul tarvitseb vaid täita allpool tulev talong ning panna see peahoone valvelaua või toimetuse postkasti.

Meeldetuletuseks veel ka möödunudaastase küsitluse parimad: ansambel «In Spe:; showansambel «Magnetic Band»; meeslaulja Ivo Linna; naislaulja Silvi Vrait; instrumentalist Riho Sibul.

Nõnda et osalema! Oma kaasalöömisega saad osaliselt kummutada müüti suurema osa üliõpilaste passiivsusest.

NB! Kõige tähtsam — talongi postitamise viimane tärmin on 26. detsembri hommikupool — kuni kl. 10-ni.

1. parim ansambel —
2. „ meeslaulja —
3. „ naislaulja —
4. „ muusikapala (mõeldud on eesti autorite loomet)
5. „ *show*-ansambel —
6. „ pillimees —

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI

SHERWOOD ANDERSON

Paberkuulikesed

Winesburg oli vana mehe unustanud, kuid doktor Reefy hing säilitas oma ilu ja elujõu. Doktori kabinet asus Heffneri kvartalis Pariisi Kuivainetekompanii kaupluse kohal, ning tihtipeale istus ta seal üksi, väsimatult töötades, luues ja hävitades. Ta tuletas uusi tõdesid, et neid seejärel ümber lükata ja taas otsast alustada.

Dotkor Reefy oli pikka kasvu mees. Juba kümme aastat kandis ta ikka üht ja sama ülikonda. Selle varrukaotsad narmendasid ning küünarnukid ja püksipõlved olid auke täis. Kabinetis kandis ta veel linast kitlit, mille tohututes taskutes leidus alailma rohkesti käkras paberilipakaid. Mõne nädalaga muutusid paberinutsakad kõvadeks ümmargusteks kuulikesteks, ning kui taskud täis said, puistas ta kõik põrandale. Kogu selle kümne aasta jooksul oli ta leidnud ainult ühe sõbra, vana John Spaniardi, kes oli puukooli omanik. Doktor Reefy õngitses mõnikord vallatult taskust peotäie paberikuulikesi ja viskas vana Johni nendega. «Sa oled üks nutune vana kelmitaat, et pagan sind võtaks!» rappus ta naerust.

Lugu doktor Reefyst ja sihvakast tõmmust tüdrukust, kellest sai tema naine ja kes pärandas talle kogu oma raha, on väga kummaline. See on hõrk nagu külmavõetud õunad Winesburgi viljapuuaedades. Sammud sügisel aeda ja maa jalge all on külmast korpas. Õunad on puudelt ära korjatud. Neid saadetakse tünnitäite kaupa linna ning süüakse seal korterites, mis on täis tuubitud raamatuid, ajakirju, mööblit ja inimesi. Puude küljes ripuvad veel ainult mõned kärbatanud pabulad, mida pole ära korjatud. Need on doktor Reefy sõrmenukkide moodi. Näkitsed üht sellist pabulat ja tunned, kui hea see on. Õuna kumer sile külg talletab endas kogu suve magususe. Jooksed üle kontkõva mulla ühe puu alt teise alla ja topid taskud külmavõetud pabulaid täis. Ainult vähesed teavad, kui hästi need maitsevad.

Tüdruk ja doktor Reefy tutvusid ühel suvisel õhtupoolikul. Doktor oli siis neljakümne viie aastane ja tal oli juba tekkinud harjumus toppida taskusse paberinutsakaid, mis muutusid seal kõvadeks kuulikesteks ning visati seejärel minema. See harjumus tekkis tal siis, kui ta istus oma kalessis, mida vaevatud valge hobune vedas aeglaselt mööda külavaheteid. Ta kirjutas paberitükkidele mõtteid, millest mõnel polnud algust, mõnel lõppu.

Ükshaaval oli doktor Reefy need mõtteterad loonud. Nende kaudu jõudis ta tõeni, mis vallutas ta vaimu. See tõde varjutas kogu maailma, muutus lausa hirmuäratavaks, kuid vajus peatselt unustusehõlma ning uued mõtted tulid nende asemele.

Sihvakas tõmmu tüdruk tuli doktor Reefylt abi saama, sest ta oli sedaviisi ja ta kartis. Sedaviisi jäi ta sellepärast, et oli juhtunud terve rida veidraid asju.

(Järgneb.)

«Litteras» saab täna lugeda tõlkevõistlusel ergutusauhinna pälvinud Karin Piirimaa vahendust inglise keelest. Tema tõlgitud proosalood hinnati ka II ja III preemiaga.

Tuletame meelde, et «Tõlkevõistlus 1984» on alanud, kestab ja lõpeb 1. märtsil.

* * *

Vanal mehel oli valge habe ja väga suured käed ja nina. Kunagi ammu enne seda, kui meie temaga tutvusime, oli ta olnud arst ja sõitnud vaevatud valge hobusega ühest majast teise mööda Winesburgi tänavaid. Hiljem kosis ta naiseks ühe jõuka tüdruku. Too oli isalt suure viljaka farmi päranduseks saanud. Tüdruk oli tasane, sihvakas ja tõmmu ning paljude meelest väga ilus. Kõik Winesburgi elanikud panid imeks, miks ta doktorile läks. Aasta pärast pulmi ta suri.

Doktoril olid erakordselt suured sõrmenukid. Kui ta käed rusikasse surus, nägid need välja nagu kobar värvimata puupalle, nagu terasvarda otsa lükitud kreeka pähklid. Ta popsutas savipiipu ja istus pärast naise surma päevad läbi oma tühjas kabinetis ämblikuvõrkudega kaetud akna all, mida ta kunagi ei avanud. Ühel palaval augustipäeval võttis ta nõuks akna avada, kuid raam oli kinni kiilunud, ning hiljem ei tulnud see talle enam meeldegi.

Kes on TRÜ parim sportlane 1983?

Alljärgnevalt palume teid kaasa aidata TRÜ parima sportlase selgitamisele.

Teie abistamiseks ja mälu värskendamiseks paneme kirja meie arvates silmapaistvamad sportlased 1983. Kui teie arvates nende seas parimat ei leidu, siis kirjutage tabelisse loomulikult oma kandidaat.

Mehed

Aivar Ojastu — kergejõustiklane, püstitas Eesti NSV rekordi 400 m jooksus, kahekordne vabariigi meister.
Valter Külvet — kergejõustiklane, Euroopa juunioride meister kümnevõistluses.
Alar Volmer — purjetaja, rahvaste spartakiaadi «pronks».
Jaan Ehlvest — maletaja, juunioride meeskondlik maailmameister, juunioride Euroopa meister, pääses tänavu mängima NSV Liidu kõrgliigasse.
Leho Haldna — orienteeruja, NSV Liidu meistrivõistlustel individuaalselt 4., meeskondlikult 5. Mitmekordne vabariigi meister.
Tiit Tali — orienteeruja ja kergejõustiklane. Eesti tänavune maratonimeister.

Naised

Taimi Kõnn — kergejõustiklane, vabariigi mitmekordne meister.
Reet Palm — sõudja, rahvaste spartakiaadi «hõbe».
Katrin Rehemaa — kergejõustiklane, mitmekordne ENSV meister keskmaajooksudes.
Marina Trofimova — ujuja, NSV Liidu meistrivõistluste finalist.

Nüüd siis paremust määrama.

● Kes olid Teie arvates tänavu 3 parimat ülikooli meessportlast?
1.
2.
3.

● ... 3 parimat naissportlast?
1.
2.
3.

● ... parim võistkond?
1.

Aitäh! Teid tänavad küsitluse läbiviijad: ülikooli spordiklubi, komsomolikomitee ja ajaleht «TRÜ»!

Küsitlustalong palume lasta peahoone lehelaual olevasse kasti või toimetuse uksel paiknevasse postkasti.

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI

Vaatame tagasi maadlusaastale

TRÜ maadlejate eduga lõppes ka käesoleva aasta viimane suurem maadlusvõistlus — **ENSV 1983. a. kõrgkoolide meistrivõistlused vabamaadluses** Tallinnas. Ülikooli maadlejad paistsid silma ühtlase esinemise ja parema ettevalmistusega. Võistkondlikus arvestuses edestati Tallinna kõrgkoolide esindusi veenva ülekaaluga. Kõrgkoolide meistri tiitli saavutasid kolm meie sportlast: **R. Kiilström, K. Samarüütel** (KKT III k.) ja **R. Aru** (füüsika II k.). Seega tuli K. Samarüütel tänavu kahekordseks ENSV kõrgkoolide meistriks. Ta oli parim ka kevadel toimunud klassikalise maadluse meistrivõistlustel. Tore kingitus meie maadlejatelt TRÜ spordiklubile tema juubeliaastal!

Hoolimata tagasihoidlikest ja kaasaaja nõuetele mittevastavatest treeningutingimustest on TRÜ maadlejatel sellel aastal ette näidata mitmeid kaalukaid saavutusi. **T. Tsäko** (KKT II k.) ja **K. Samarüütel** (KKT III k.) tulid ENSV juunioride meistreiks. T. Tsäko on saanud esikohad kõigil vabariigis toimunud vabamaadlusvõistlustel. Ta on ENSV koondise kandidaat.

Ka klassikalise maadluse mehed ei ole halvemad. Kõige kaalukama saavutusega tuli toime **K. Samarüütel** G. Lurichi auhinnavõistlustel, tulles sellel ammuste traditsioonidega üleliidulisel turniiril esikohale. Tartu suurimal võistlusel, G. Hackenschmidti üleliidulisel memoriaalil, võitis 3. koha KKT III kursuse üliõpilane **I. Farhudtinov.** Mõlemad mehed on «Kalevi» koondise kandidaadid, kusjuures K. Samarüütel ja TRÜ spordiklubi treener **A. Pattak** on ka käesoleva aasta spordiühingu meistrid.

Seega võib aastaid treeningutingimuste paranemist ootavate maadlejate võistlustulemustega rahule jääda ja nentida, et TRÜ maadlussektsioonis tehakse tõsist tööd.

TÕNU SIKKUT,
TRÜ raskejõustiku ja veespordi kateedri vanemõpetaja

ÜLIÕPILANE JA SPORT ● ÜLIÕPILANE JA SPORT ● ÜLIÕPILANE JA SPORT ● ÜLIÕPILANE JA SPORT ●

Teadusraamatukogus on ka fonoteek

Meie raamatukogu fonoteek, mis koosneb keeleõppematerjalidest ja heliplaatidest, **asub ruumis 309.** Need helimaterjalid moodustavad tähtsa osa fonoteegi fondidest. Meilt on võimalik kohal kasutamiseks laenutada helisalvestisi inglise, prantsuse, saksa, hispaania, itaalia, rootsi, jaapani, poola, ungari ja vene keele õppimiseks.

Suuremale osale raamatukogu lugejatest on uudiseks heliplaatide fond. Kuigi heliplaate on kogutud küllaltki lühikest aega, leiab nii muusika- kui ka kirjandussõber meilt kindlasti üht-teist huvitavat.

Heliplaatide fond on mõeldud eelkõige eesti heliloojate, interpreetide, kirjanike, näitlejate ja teiste kultuuritegelaste loomingu ja sõna kuulajateni toomiseks. Peaaegu samaväärse tähtsusega on ka maailma muusikaliteratuuri paremiku, eri rahvaste muusika ja ka tänapäevasemate stiilide kättesaadavaks tagamine meie raamatukogu külastajatele.

Nüüd meie töö korraldusest. Helisalvestite kataloogist märkige teid huvitava heliteose andmed **raamatute kojulaenutussedelile. Soovisedelitega tulge kolmanda korruse õppelugemissaali.** Lugemissaali töötajad vormistavad teie tellimuse ja **kohe** saate ka soovitud helisalvestise.

Kuulata saab individuaalkabiinides. Helisalvestiste laenutamine toimub tööpäeviti 10—20, laupäeviti 10—18.

Fonoteegiruumist (309) võivad asjast huvitatud saada konsultatsiooni meie fondides olevate helimaterjalide kohta tööpäeviti 10—16. Samas asub ka väike kogus lugemissaalis kasutamiseks mõeldud muusikakirjandust.

Osa heliplaate laenutame ka koju. Hoidke heliplaate hoolikalt. Üks juhuslik kriips võib muuta ta kasutamiskõlbmatuks. Koju saab laenata üheks nädalaks, korraga ei anta välja üle viie plaadi.

Meil on võimalik kasutada grupitundidena keelte õppimiseks 20-kohalist lingvafonikabinetti. Keeleõpetajatel palume info saamiseks pöörduda õppelugemissaali töötajate poole.

Tuusikud

TRÜ ametiühingu komiteele on saabunud 1984. aasta I poolaastaks järgmised sanatooriumi- ja puhketuusikud:

I kvartal

Pärnu «Rahu»	14. 01.—06. 02. — närvisüsteemi h.	— 34.50
„ „	29. 01.—21. 02. — „	— 34.50
„ „	31. 01.—23. 02. — „	— 34.50
Haapsalu «Laine»	28. 01.—20. 02. — „	— 34.50
„ „	31. 01.—23. 02. — „	
Druskininkai (ambl.)	14. 02.— 8. 03. — günekol., närvi-, liigesteh.	— 34.50 — 39.—
Pärnu «Rahu»	16. 01.— 8. 02. — liigesteh.	— 34.50
„ «Estonia»	17. 01.— 9. 02. — „	— 34.50
„ „	24. 02.—18. 03. — „	— 34.50
Pärnu «Sõprus»	27. 01.—19. 02. — südame-vereringeh.	— 34.50
„ „	28. 01.—20. 02. — „ „	— 34.50
„ „	27. 02.—21. 03. — „ „	— 36.—
„ „	28. 03.—20. 04. — „ „	— 36.—
Pärnu «Rahu»	11. 01.— 3. 02. — seedeelundite h.	— 48.—
„ „	28. 01.—20. 02. — „	— 48.—
„ „	30. 01.—22. 02. — „	— 48.—
„ „	27. 02.—21. 03. — „	— 48.—
Truskavets	27. 02.—21. 03. — „	— 48.—
Anapa (ambul.)	4. 02.—27. 02. — närvi-, liigeste-, hingamisteede h.	— 35.70
Pühajärve	15. 01.—26. 01. — 5 tuusikut	
„	16. 01.—27. 01. — 2 t.	
„	27. 01.— 7. 02. — 21 t.	
„	28. 01.— 8. 02. — 15 t.	
„	08. 02.—19. 02. — 2 t.	
Lielupe	8. 03.—31. 03. — 1 t.	

II kvartal

Tshaltubo	1. 05.—20. 05. — günekol. h.	— 29.70
Pärnu «Rahu»	15. 05.— 7. 06. — günekol. h.	— 48.—
Valgevene «Letšõ»	01. 04.—24. 04. — südame-vereringeh.	— 48.—
Jurmala «Cina»	03. 04.—26. 04. — „ „	— 33.—
Läti «Mežtšiems»	15. 04.—08. 05. — „ „	— 33.—
Kislovodsk «Piket»	25. 04.—18. 05. — „ „	— 48.—
Jurmala «Gorki»	22. 05.—14. 06. — „ „	— 36.—
Jurmala «Pumpuri»	16. 06.— 9. 07. — „ „	— 33.—
Tshaltubo	15. 06.— 4. 07. — „ „	— 29.70
Jurmala «Jan Fabricius»	16. 06.— 9. 07. — „ „	— 36.—
Boržomi «Gornoje Ustsele»	7. 04.—30. 04. — seedeelundite h.	— 48.—
Pärnu «Rahu»	20. 04.—13. 05. — „	— 48.—
Druskininkai «Nemunas»	2. 05.—25. 05. — „	— 51.—
Jurmala «Jan Fabricius»	11. 06.— 9. 07. — „	— 36.—
Pärnu «Rahu»	29. 06.—22. 07. — „	— 48.—
Läti «Liepaja»	04. 04.—27. 04. — liigeste h.	— 33.—
„ «Baldone»	23. 04.—16. 05. — „	— 54.—
Haapsalu «Laine»	20. 04.—13. 05. — „	— 34.50
Pärnu «Estonia»	13. 05.— 5. 06. — „	— 34.50
Haapsalu «Laine»	29. 06.—22. 07. — „	— 34.50
Pjatigorski «Lesnaja Poljana»	25. 05.—17. 06. — „	— 48.—
Valgevene «Pridneprovski»	25. 05.—17. 06. — „	— 48.—
Haapsalu «Laine»	08. 05.—31. 05. — närvisüsteemi h.	— 34.50
Leedu «Zelenogradsk»	13. 04.— 6. 05. — „	— 37.50
„ Druskininkai ambl.	25. 06.—18. 07. — „	— 39.—
Pühajärve	23. 05.—03. 06. — 1 tuusik	
„	24. 05.—04. 06. — 1 t.	
Võsu	03. 06.—14. 06. — 2 t.	
„	17. 06.—28. 07. — 2 t.	
Võsu (perek.)	15. 06.—26. 06. — 2 inimest	
„ „	28. 06.— 9. 07. — 3 inimest	

Avaldused esitada otse ametiühingukomiteele.

PANE TÄHELE

Uut teatmekirjandust teadus-raamatukogus

Большая медицинская энциклопедия / Гл. ред. Б. В. Петровский. — 3-е изд. — М.: Советская энциклопедия, 1983. — т. 20: Пневмоплексия — Преднизолон. — 560 с., ил.

Entsüklopeedia 20. köide sisaldab meditsiinilisi põhimõisteid. Mõeldud teadlastele, meditsiiniüliõpilastele, õppejõududele, praktiseerivatele arstidele jt.

Васильев А. М. Библиография Саудовской Аравии. — М.: Наука, 1983. — 270 с.

Meie maa esimene antud tüüpi teatmik ühe tähtsama araabia maa kirjandusest. Esitatakse üle 4000 raamatu ja artikli nimetuse (araabia, vene, samuti euroopa keeltes). Teatmik on varustatud teemaregistriga.

Гражданская война и военная интервенция в СССР: Энциклопедия / Гл. ред. С. С. Хромов. — М.: Советская энциклопедия, 1983. — 704 с., ил.

Teatmeteos Nõukogude riigi elust 1918—1922. a. on järg entsüklopeediale SSOR-ist. Entsüklopeedia sisaldab fakte, nimesid, arve antud perioodist, räägib võitlusest noore nõukogude korra säilitamise eest.

Гуляев Г. В., Мальченко В. В. Словарь терминов по генетике, цитологии, селекции, семеноводству и семеноведению. — Изд. 2-е, перераб. и доп. — М.: Россельхозиздат, 1983. — 240 с.

Sõnastik sisaldab ligikaudu 1200 enamkasutatavat terminit geneetika, tsütoloogia, selektsiooni ja seemneteaduse alalt. Mõeldud kasutamiseks agronoomidele, selektsionääridele, teadustöötajaile jne.

Анисимов Н. В. Транзисторные радиоприемники, радиолы, электрофоны, магнитофоны: Справочник. — 5-е изд., стереотип. — Киев: Техника, 1983. — 352 с., ил. — Библиогр.: 352.

Raamatus on vaadeldud kõiki meil leiduvaid nimetatud aparaate, alates väljalaskeaastast 1979. On esitatud aparaatide väliskujud (joonistused), on antud nende integraalskeemid, samuti elektrilised, montaaži- jne. skeemid. Tutvustatakse remondimetoodikat. Teatmeteos on mõeldud raadioamatööride laiale ringile.

Литвин И. П. Словарь тононимической лексики Латинской Америки. — М.: Наука, 1983. — 264 с.

Esmastrükk. Sõnastik sisaldab ligi 1200 leksikaalset üksust ja hõlmab kõiki kontinendi hispaaniakeelseid maid. On esitatud ka teiste euroopa keelte ja põlisrahvaste keelte terminoloogiat.

Основные акты о правовой работе в народном хозяйстве. — М.: Юридическая литература, 1983. — 520 с.

Kogumikus on esitatud põhilised normatiivaktid, mis puudutavad plaanimajandust, lepinguid ja töödistsipliini tugevdamist, majandussuhete kehtestamist ja funktsioneerimist, majandusreziimi kindlustamist, sotsialistliku omandi säilitamist, toodangu kvaliteeti jne. Kasutamiseks tootmisjuhtidele, rahvamajanduses töötavaile juristidele, samuti õigusasutuste töötajaile jt.

Парпаров Л. Ф., Азарх Л. С. Немецко-русский словарь военных сокращений. / Под ред. Л. Ф. Парпарова. — М.: Воениздат, 1983. — 320 с.

Sisaldab ligikaudu 15000 SDV ja SLV sõjajõududes kasutatavat lühendit ja tingmärki koos dešifreeringuga ja tõlkega vene keelde.

KLUBIS

Laup. ja pühap. kl. 21 disko.

KOHVIKUS

Pühap. kl. 19 disko.

TUDENG!

Klubi ootab Sind kolmapäeval, 28. detsembril kl. 21 veetma nääre vanavanemate kombel. Pakume näärivorsti, -õlut, hapukapsaid. Meelt lahutavad nääritantsud, naljad, pillilood. Püüa ka Sina riietuda rahvuslikus stiilis.

NB! Pääsmed ainult eelmüügis 22., 23. ja 26. detsembril kl. 15—18 klubis.

NB!

Järgmine leht ilmub neljapäeval, 29. detsembril. Kõik kaastööd peavad olema toimetuses hiljemalt nädal varem, s. o. neljapäeval, 22. detsembril (pildid veelgi varem — kolmapäeval, 21. detsembril).

Toimetaja V. SOOTAK

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 4291. MB-11551.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi, ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36 (1359) Neljapäeval, 29. detsembril 1983 XXXVI aastakäik

TRÜ 12 KUUD

Ei tea, ei mõista ette kujutada järgmist aastaringi. On soovid, on tahtmine teha seda..., seda... ja... Tegelikkus teeb oma korrektiivid. Vahest enam mõtiskleme neil aasta viimaseil päevil hoopis senise üle. Mida suutsime? Kuidas suutsime? Igaüks meist erinevat ja erineval viisil. Lühikese koondtegevustiku saab ka «TRÜ» aastakäiku lehitsedes.

JAANUAR

Üks suur sess, nagu jälle tulemas. Eelmise talve oma oli siiski esimene neile, kes uues kohas, uues kuues «seminarkas», õppima hakkasid. Märtsis pärisime õppeprorektor prof. Uno Palmilt sessitulemusi. Intervjuuvastustest loeme: «Eksamimaterjali võivad mõned küll kolme päevaga ära õppida, mitte aga sügavalt selgeks saada. Kolme-nelja päevaga ei saa võõrkeeltes, teoreetilises füüsikas, anatoomias või mistahes muus aines kompenseerida semestri jooksul tegemata jäetut.» Too sess tõi ootamatult kehvemaid hindeid teistele kursustele. Nähtavasti lõid kõrgkooliga adapteerumisraskused välja just neil. Kas on midagi muutumas?

Jaanuaris külastas ülikooli ÜLKNÜ Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Juri Sažnjov, ülikooli juhtkond võttis pidulikult vastu Hollandis Euroopa juunioride malemeistriks tulnud psühholoogiaüliõpilase Jaan Ehlvesti, geograafid meenutasid Jakob Kentsi tema sajandal sünniaastapäeval.

VEEBRUAR

Esimesel kuupäeval avati Tallinnas TRÜ juubelinäitus. Terve kuu kestsid seal teaduskondade üritused, juubelisündmustest tehti kokkuvõtteid ning parimaid organisaatoreid autasustati märtsis ülikooli aulas. TRÜ partei- ja komsomoliaktiivi koosolekul arutati meie igapäevaprobleeme: õppimist, töödistsipliini, EÜE-d, ühiselamuelu.

Kergemaks läksid nende kõhumured, kelle päev möödub füüsikahoones, seal avati söökla.

«Mis tänavas elas Tartus vene poeet Vassili Žukovski?» päriti üliõpilaspäevade ajal TRÜ ja EPA üliõpilaste ja õppejõudude vaimukatsumisel. Õiget vastust ei tulnud. Ometigi võinuks Lille tänav meelde jääda, sest veebruaris Žukovski 200. sünniaastapäeval võis tema elukäiku lugeda nii «Edasist» kui ka «TRÜ-st».

Veebruar ei oleks veebruar, kui siia jätaksime lisamata Tartu—Kääriku maratoni. Värske teabena mainime: 10. jaanuarini kestab maratoni maskotivõistlus!

MÄRTS

tuletab meelde taidlust. Kahjuks pole teaduskondadevahelisest konkursist midagi meelde tuletada, sest esinejaid oli vaid kolmest teaduskonnast. Üllatas lauluvõistlus. Lehest loeme sellest pealkirja all «Kas tõesti üle argitavade piiride?» Siin kerkis esile arstiteaduskonna tudeng Juri Homenja, kes «Tartu sügiselgi» loorbereid lõikas.

ÜLIKOOLI ESINDAB

4. märtsil toimuvad NSV Liidu Ülemnõukogu valimised. TRÜ õppejõud ja teenistujad esitasid reedel aulas oma esindajaks Liidunõukogu valimiste ringkonna nr. 750 komisjoni professor Johannes Kalitsa.

KOMSOMOLIKROONIKA

Semestri viimane komitee koosolek oli 20. detsembril.

● Ülikooli komsomolikomitee võttis ÜLKNÜ-sse ravi IV kursuse üliõpilase **Jelena Mahhova.**

● Arstiteaduskonna komsomolisekretäriks kinnitati uuesti **Vahur Keldrima** (V k.), matemaatikateaduskonna sekretäriks **Anu Uus** (III k.) ja füüsikaosakonna sekretäriks taas **Vahur Luts** (IV k.).

● **Matkaklubi «Patrioot» juhatuse esimeheks jäi Ain Niller (mat. IV k.).** Tema rääkis ka klubi tegevusest õppeaastal.

Suuri probleeme on juhtide leidmisega algastme suusamatkakooli lõpetanutele. Need peavad käima I—II raskuskategooria matkal. Vanemad aga tahavad teha kõrgema kategooria matku. Väljapääs oleks matkajuhtide töö tasustamises (kas või preemia rektori fondist).

● **Asesekretär Verni Loodmaa analüüsis kultuurisektori tööd. Edaspidi.**

Tuleb käima panna koostöö ülikooli klubi ja üliõpilaste ametiühingukomitee kultuurikomisjoni vahel.

Komsomolikomitee kultuurisektor peab looma sideme teaduskondade kultuurisektoritega. Ilmselt on vajalik ka teaduskondade omavaheline side. Järgmisel semestril tuleb korraldada ülikooli taidlusülevaatus, konkurss «Tudengilaul 84» ja «Gaudeamuse» Tartu päev. See kõik nõuab kultuurisektori asjalikku ühistegevust.

Siin on kirjas, **mis** teha. **Kuidas** teha, seda tulebki mõtlema hakata.

● **Ülikooli komsomolikonverentsil tehtud kriitiliste märkuste ja ettepanekute statistilise ülevaate andis Heli Reinola.** Sisse on seatud kartoteek, märkusi analüüsitakse ja komitee hakkab kontrollima ettepanekute realiseerimist.

● **Kõige suuremad liikmemaksuvõlglased on KKT, ajaloo- ja õigusteaduskonna komsomoliorganisatsioonid.**

Järgmine komitee koosolek on 14. veebruaril.

VIIMASED UUDISED • VIIMASED UUDISED

ARSTITEADUSKONNA POLIITPÄEVAL

21. detsembril esines uue anatoomikumi auditooriumis linna täitevkomitee sotsiaalhoolduse osakonna juhataja E. Anderson. Ta rääkis NLKP sotsiaalpoliitikast ja selle realiseerimisest nõukogude sotsiaalhoolduses. Ettekandes käsitleti emade ja laste sotsiaalabi ning invaliidsuse sotsiaalseid probleeme, pensioni ja muid küsimusi.

TRÜ 12 KUUD

Külalisi. Ülikooliga tutvus NSV Liidu kultuuriminister Pjotr Demitšev. ELKNÜ Keskkomitee sekretär Donald Visnapuu kohtus komsomoliaktiiviga.

«Mis on lahti filmiklubiga?» küsiti lehes teist semestrit järjest. Nüüd sobivad vastuseks sügiskuude kuulutused ning klubijuhatuse artikkel tänases numbris.

Ja polnud vist teaduskonda, kus oleks läbi saadud suusapäevata.

Aasta esimestel kuudel linastusid uued Eesti filmid «Šlaager» ja «Corrida». Mõlemad kutsusid ellu meie lehes peaaegu väljasurnud žanri — paroodia. Ju siis oli, mis neis filmides ärritas, kutsus.

Kirjandussõpradele oli suursündmuseks Marie Underi 100. sünniaastapäev.

APRILL

ei ole ainuüksi sõpruspäevade vaid ka ÜTÜ kuu. Vabariikliku laagri Käärikul organiseeris tänavu TRÜ. Toimusid teaduskonnakonverentsid. füsioloogiaring tähistas oma 35. aastat. Üleliidulisel üliõpilaste ühiskonnateaduste konkursil sai I järgu diplomi matemaatikatudeng Mart Raukas.

Taidlusprobleemid jätkusid, koguni nii teravalt, et klubijuhataiat Heino Varikul endal tuli lehes sõna võtta.

Ju vist mõjutas kunstinädal meidki. Meil on ehk rohkem silme ees rektoraadi tiivas juubeliks üles seatud Enn Põldroosi maal «Universitas Tartuensis», mis mõjustatud Raffaeli «Ateena koolist», kui itaalia kõrgrenessansi maalikunstniku ja arhitekti enda loome. Kes teab. Aprillis möödus tema sünnist 500 aastat. Näitus raamatukogus, artiklid «TRÜ-s». Kunstikabinetist ja tema loominglastest kirjutas lehes paaril korral Anu Pallas.

Ja kuu lõpus RSP.

MAI

«Kui palju on olnud lõkkesüütamisi veerandsajandi kestel? Neid ühendavaid ja mõtisklemapanevaid, lauluvirreid ja vaarikavarretee kruusi sõbralikus jagamises?» küsib endamisi Tartu üliõpilaste, s. o. siis nii EPA kui TRÜ ühise looduskaitseringi teaduslik juhendaja Jaan Eilart. Ring on sisukalt tegutsenud 25 aastat. Ühist teed meenutati kokkutulekuga Taevaskojas.

Mai alguses kandunud Tartu levimuusikapäevad olid juba viiendad. Žüriis osalenud arstiteaduskonna tudeng, ansambli «Placebo» liige: «Igale vähegi muusikahuvilisele tudengile annab see võimaluse kohtuda Eesti parimate ansamblitega, annab võimaluse hinnata eesti levimuusika hetkeseisu.»

Rahvakontrollikonverentsil vaeti aastast tegevust. Töös on edu olnud. Seda leidis sügisel ka ENSV Rahvakontrollikomitee esindaja. Esimeheks valiti taas prof. Lembit Tähepõld.

(Järg 2. lk.)

TRÜ 12 KUUD

Aruande- ja valimiskoosolekutel analüüsiti ka teaduskondade parteiorganisatsioonide tööd. Hakati valmistuma sügiseseks parteikonverentsiks.

«Tartu kevade» saatel oli märkamatult sess lähenema hakanud.

JUUNI

Sess. EÜE. Ametisse astus uus halduse prorektor Vello Peedimaa. Palmihoones ja vanas kohvikus kibedad tööpäevad. Tõlke- ja publitsistikavõistluse kokkuvõtted. Lõpuaktused — diplom 1175 lõpetajale. Kiirustame suvesse.

Kõige tähelepanuväärsemaks kujunes aga NLKP Keskkomitee juunipleenum, mis otsustavalt mõjutab kogu meie edasist tegevust.

JUULI, AUGUST

ei ole ülikoolis siiski paljudele puhkusekuud. Üliõpilaskandidaatide vastuvõtt, praktikad, matkad.

Suvel külastas ülikooli ka Dmitri Uljanovi õde Olga Uljanova.

SEPTEMBER

«Kasutagu esmakursuslane ära kõik need avarad võimalused, mida ülikool noorele inimesele arenemiseks pakub. Meil on rikkalik raamatukogu väga heade õppe- ja puhketingimustega, kateedrid, laborid, mille uurimistöösse saab lülituda, muuseumid, ringid, huvialaklubid... Kõik objektiivsed tingimused arenguks on olemas,» ütles rektor prof. Arnold Koop intervjuus. Uusi tudengeid tuli 1115. Septembris oli neil aega üksteist tundma õppida kolhoosides ja sovhoosides.

End suvel kõrgliigasse mänginud TRÜ korvpallinaiskonna piduliku vastuvõtuga algasid spordiklubi 75. tähtpäeva üritused.

Majandusteaduskonnas said kokku vilistlased: pühitseti raamatupidamise kateedri ning rahanduserialа 25. aastapäeva. Eesti filoloogid tulid kokku vilistlaspäevale. Kahekümneviieseks said ka keemilise kineetika ja katalüüsi labor ning eksperimentaalfüüsika kateeder. 120. aastaring sai täis taimefüsioloogia kateedril.

Semestri esimesel poliitpäeval esines aulas EKP Keskkomitee sekretär Artur-Bernhard Upsi. Oma mõtteid jagasid meiega tänavu paljud, nende seas ka ENSV Riikliku Plaanikomitee esimees Gustav Tõnspoeg, ENSV Ametiühingute Nõukogu sekretär Liidia Murtazina, ENSV Rahvakontrollikomitee esimees Otto Merimaa jt.

OKTOOBER

Suursündmuste jada jätkus. Tavakohane arstiteaduskonna päev, meie ajalehe erileheküljed olid uue pressisekretäri Jaanus Harro koostada. Tasapisi hakkavad lehte jõudma ka esmakursuslaste read, eelkõige muidugi siit kõige lähemalt, žurnalistikatudengitelt.

180. See aastaarv märkis nii meie botaanikaaia kui ka klassikalise muinasteaduse muuseumi vanust.

Sügisest peale moodustati TRÜ-s sotsioloogia osakond, ajaloo- ja semiootikalabor, rakendusmatemaatika labor, arvutustehnika labor.

Kuu lõpus peetakse komsomolikonverents. Sekretäriks valitakse juba mitmendat puhku Andrus Lauren.

Puhas heli '83

TUDENGI LEMMIKUD EESTI LEVIMUUSIKAS

● «Rock Hotel» ● Ivo Linna ● Leila Miller ● «Turist» ● Andres Põldroo ● «Ilus maa» ●

Neid, keda siin ülalpool üles loetud, võib arvata tudengite lemmikuiks tänavuse aasta levimuusikas. Kas selliseks üldistuseks siiski alust on, ei tea, sest küsitluslehti saabus tagasi vaid **137**. *Ent mingi pildi annab küsitlus ikkagi. Ka sellele vaatamata, et mõnedki püüdsid oma lemmikuid toetada mitme kaardi saatmisega. Seda me muidugi arvesse ei võtnud.*

Aga siiski on tänavused lemmikud üsna suveräänsed liidrid. Tundub, et kui mullu oli **«In Spe»** *aasta, siis tänavu, muidugi küsitlust arvestades, on küll* **«Rock Hotelli»** *oma. Ansamblile kuulus vägagi ülekaalukas esikoht, sama võib öelda ka meeslauljate kohta, kelle hulgas troonib konkurentsitult* **Ivo Linna**. *Pillimeestest peeti mõnevõrra ootamatult parimaks* **Andres Põldrood**. *Nõndaviisi siis «Rock Hotellile» kolm esikohta, lisaks kolm lugu parimate muusikapalade hulgas. Kas säärane valik näitab tudengi irdumist tõsisemast rockmuusikast? Arvan, et mitte. «Rock Hotel» koosneb ju vabariigi tippmuusikutest, ansambli helipilt on puhas, publikut emotsionaalselt äärmuseni kaasakiskuv. Arvan samuti, et on tekkinud ka mingi väsimus või vahelduse otsimine nn. sügavama roki bändidele, mida Tartus on ka üksjagu kuuldud. Seda näitab nii ansamblite kui ka lauljate järjestus. Naissolistidest parim on* **Leila Miller**. *Üldse on naiste edetabelis kõige vähem muutusi võrreldes eelmise aastaga. Leila Milleris meeldib ilmselt tema laulu südamlikkus ja nostalgia.*

Tundub, et ka levimuusikas otsib tudeng tudengit. Nõnda arvati **Andres Dvinjaninov** *meessolistidest kolmandaks, ERKI ansambel* **«Turist»** *showansamblite seas esimeseks ja* **«Justament»** *sealsamas kolmandaks.*

Ja teisiti ei saakski tudengivõistlusel olla. Loomingus peeti parimaks **Rein Rannapi** *kantaati* **«Ilus maa» Hando Runneli** *tekstile. Teose esiettekanne oli mäletatavasti kevadistel levimuusikapäevadel.*

HELIPEERG

Pingerida

Ansamblid: *1. «Rock Hotel», 2. «Music Seif», 3. «Mahavok», 4. «Radar», 5. «In Spe» ja «E=mc²», 7. «Justament».*

Mehed: *1. Ivo Linna, 2. Tõnis Mägi, 3. Andres Dvinjaninov, 4. Urmas Alender.*

Naised: *1. Leila Miller, 2. Silvi Vrait, 3. Anne Veski, 4. Reet Linna, 5. Marju Länik, 6. Kersti Rosenberg.*

Showansamblid: *1. «Turist», 2. «Magnetic Band», 3. «Justament», 4. «Kuldne Trio», 5. «Kontor», 6. «Apelsin».*

Pillimehed:

1. Andres Põldroo, 2. Margus Kappel, 3. Tõnu Raadik, 4. Paap Kõlar, 5. Nevil Blumberg, 6. Rihó Sibul.

Lood: *1. «Ilus maa», 2. «Ära räägi tundeist mul», 3. «Keskööthäed», 4. «Jänese bugi», 5. «Rokabilli rokk».*

RAIVO LOTT

Konspektist lektorini

Nüüd, mil eksamite-arvestuste aeg juba käes, tärkab tahtmatult huvi oma märkmeraamatute sisu vastu. Revideerimisel ilmsiks tulnud lüngad ja päris puhtad vihikud aitavad tõdeda, et head konspektid on paganama väärt asjad.

Näib, et halvast head teha pole kuigi keeruline — viskad ringi ja ants. Kindlasti tulebki hea mõttematerjal, kuid kelle jaoks? On ju üleskirjutatud loengumaterjal kontsentreeritud, seetõttu läheb loengul viibinu mällu salvestatu paratamatult kaduma.

Pole vist päris õige ka nii üheselt loengulist suhtlemist vaadelda, sest iga õppejõud loeb erinevalt, igaühel on oma stiil. Kõige enam õigustab ümberkirjutamist n.-ö. sõnasõnaline konspekt, mille puhul lugemis- ja kirjutamiskiirused võrdsed. Muidugi võivad esineda ka variatsioonid väikeste ekskursside, kommentaaride ja kõrvalepõigetega, mille hulgast oleneb nn. sukakudumisefekti (teatava vilumuse korral liiguvad vardad automaatselt, suurem osa ajukoorest tegeleb muuga) tõenäosus. Kui kirjutamise asemel otseses mõttes kootakse, võib antud protsess ilmneda pöördeliselt: selle asemel, et kudumisele mõelda, kuulatakse hoopis lektorit.

Päris täiuslik pole ka teine variant: lugemiskiirus ületab tunduvalt kirjutamise oma. Vaevalt jõuad alustada üht lauset, kui juba pead teise lõpetama — pastakas liigub nagu varese nokk tuntud rahvamuistendis. Kõige raskem on väga kõrge tempo puhul, sest siis tuleb oma ajusid liigutada ja materjal üldistatuna omakoostatud lausetes paberile panna.

Mõni kavalam lektor püüab vältida eelnevate variantide puudusi ja loeb olulise ebaolulisest lahus — teistsuguse intonatsiooniga. Aga kui õppejõud on ärritatud või laseb end täielikult teemast haarata — mis juhtub siis intonatsiooniga...?

Loengupidamist võib hinnata ka kvalitatiivsete näitajate põhjal. Näiteks mõni lektor loeb huvitavalt ja valjusti, mõni igavalt ja tasakesi, mõni naljakalt ja hästi jne.

dixi

Mida rohkem huumorit ja ainega mitteseotud asju käsitletakse, seda suurem on loengu külastatavus.

Kõige muu tagant tuleb ka üliõpilast näha. Kas hommikul avasilmi magavana või lõuna ajal tühja kõhuga ehk siis õhtul mõtteis äraolevana — igal juhul on tema oleku ja õppetöö tulemuse vahel mingi seos olemas.

Üleüldse on kommunikatsioon võrdlemisi komplitseeritud ja nigelas olukorras nähtus, sest mõtte edastamiseks tuleb kasutada mitmeid abivahendeid nagu sõnad, žestid, miimika jne. Kahju, et tänapäeva tehnika ei võimalda veel teavet edastada otse ajust ajju, peab kuidagi läbi ajama käepäraste vahenditega.

Või ehk siiski peitub just suhtlemises, nii nagu ta on, tema ilu. Ka siis, kui pärast eksamit pead tunnistama, et teineteisemõistmine polnud täielik.

OLAV VALDAS

Spordiklubi konverents tagareast vaadatuna

Hoolikamad lehelugejad ilmselt teavad, et 14. detsembril pidi teoks saama spordiklubi konverents. Asjaga tihedamalt seotud olevad isikud aga teavad ilmselt ka seda, et teoks see saigi.

Konverents kulges vormiliselt nagu konverents ikka. Alguseks ütles paar sõna spordiklubi juhataja Ivar Valge, edasi valiti presiidium ja juhataja, kelleks sai KKT prodekaan Jaan Loko.

● **Neljakümneminutilise aruande viimaste aastate tööst tegi spordiklubi juhatuse esimees professor Elmar Vasar.** Lühidalt oli tema kõne sisu järgmine.

1984. aastal toimuvad pärast pikemat vaheaega jälle NSVL üliõpilasmängud. Need ongi TRÜ sportlaste lähimaks eesmärgiks ja nendele võib üsna julgelt vastu minna, sest tähtsaim ala spordiklubi töös, õppe ja -treeningutöö, on küllalt heal tasemel. Seda näitas väga kujukalt ENSV 1983. aasta suvespartakiaad, kus TRÜ saavutas Tallinna järel ja Tartu ees teise koha, kusjuures koguti rohkem punkte kui teised Eesti kõrgkoolid kokku. Edu on esmajoones tingitud materiaaltehnilise baasi tunduvast paranemisest seoses üli-kooli juubeliga. Tähtsaim oli muidugi Ujula tänava spordikompleksi valmimine. See tõi kaasa ka finantsolukorra paranemise, sest nüüd on olemas omad ruumid võistluste korraldamiseks. Teiseks on mõned võistlused publikule tasulised ja ka see toob sisse üsna palju. Väike ei ole ka varustuse üürist saadav summa.

Õppe- ja treeningutöö tegemiseks vajalikud eeldused ja tingimused on niisiis olemas. Segab sportlaste ühinguline kuuluvus. Kõik TRÜ-s õppivad sportlased peaksid kuuluma «Kalevisse», et nad saaksid võistlustel esindada ülikooli.

● **Edasi läks sõnajärg revisjonikomisjoni esimehe Enn Uiga kätte, kes tutvustas spordiklubi rahalist olukorda.** Lisaks nimetas ta veel aastail 1981—1983 TRÜ-s ettevalmistatud meistersportlaste ja meistersportlase kandidaatide arvu. Esimesi oli 4+7+8 ja teisi 27+28+24.

● **Järgnesid sõnavõtud. Otsa tegi lahti kergejõustiku kateedri juhataja dots. Alfred Pisuke.** Ta andis küllalt ülevaatliku pildi ülikooli kergejõustikust, nentis heitjate halba seisu ning toetas E. Vasara arvamust, et ülikooli sportlased peaksid kuuluma «Kalevisse».

Järgmisena sai sõna kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja dots. **Uno Sahva**. Päriselt korras ei ole kõik spordi massilisusega. Tudengid tulevad massiüritustele ainult siis, kui välja tulevad ka õppejõud. Samuti leidis ta, et laagrid Käärikul ja teistes baasides on vaja muuta veelgi sportlikumaks. Tuleb teha nõnda, et iga hetk oleks maksimaalselt kasulik. Selleks on esmajoones tarvis parendada spordiinventari laenutamist. Praegu on niimoodi, et näiteks suuski lihtsalt ei ole.

Una Sahva tõi veel välja tõiga, et puuduvad ka spordikalendrid, kust asjahuvilised tudengid saaksid teada, kus mingi üritus toimub. Ta tundis veel muret selle üle, et ei võeta osa VTK-üritustest.

Kergejõustikutreener **Henn Vallimäe** kõne teemaks oli Fred Kudu juhtimisel tegutseva eksperimentaalgrupi tegevus viimase 4 aasta jooksul. Gruppi, mille krooniks on Valter Külvet, kuulub kokku 16 sportlast, kellest 10 moodustavad grupi tuumiku. Tegevus on olnud edukas ja selle põhjuseks on esmajoones tihe side ülikooliga, kes võimaldab sportlastele individuaalgraafikuid. Samuti on hea side spordiklubi ning Kääriku baasiga.

Matkaklubi «Patrioot» presidendi **Ain Nilleri** ettekanne sarnanes väga TRÜ komsomolikonverentsil kuulduga. Ka nüüd tõi ta põhiprobleemina välja vajaduse kuidagi stimuleerida grupijuhte ja teha mõningaid mööndusi neile tudengitele, kes transpordiprobleemide tõttu õigel ajal õppetööle tagasi ei jõua. Lisaks selgus ettekandest, et soovi sel talvel matkale minna on avaldanud juba 20 gruppi.

Ujumise ja veepalli õppejõud **Heino Laidre** väitis, et väga tarvilik on ülikoolile oma ujula ehitamine. Olevat kaks võimalust: ehitada Ujula tänavasse ujula või panna tänavale mingi uus nimi. Ujula käikulaskmine tõmbaks kohe massid kehakultuuri juurde. Ta tõi välja ka need ohud, mis varitsevad juhul, kui kõiki ülikooli sportlasi sunnitakse astuma «Kalevisse» ja leidis, et seda ei tohiks siiski teha.

ELKNÜ TRÜ komitee spordisektori endise juhataja **Tarmo Kajandi** arvates on massiüritustega samuti lugu üsna kehv. Üliõpilased on küll passiivsed ega võta massiüritustest osa, kuid teisest küljest on ka korraldus sageli halb. Üks lahendusi oleks kõrgemalt poolt suunatud ürituste organiseerimine.

Võimlemise kateedri juhataja dots. **Arved Vain** leidis, et ülikooli võimlejate olukord on kurb — puudub võimlemiskavade läbiviimiseks vajalike mõõtmetega saal, praeguses on harjutamine seotud väga suurte raskustega.

Suusaspordikateedri juhataja **Arne Kivistik** kõneles mõningatest kurioossetest juhtumistest seoses Kääriku baasiga. Nimelt on juhtunud, et suusatajad, kelle heaoluks baas algselt mõeldud oligi, ei ole saanud baasi kohti, vahel isegi siis, kui see peaaegu tühi on. Sama lugu on ka orienteerujatega.

KKT õppe- ja spordibaaside juhataja **Enn Uiga** ettekandes leidis jällegi kajastamist baaside kasutamine. Neid kasutatavat ebaperemehelikult, kuid on ju baasid krediidiks sportlastele, peavad abistama neil kõrgtulemusi saavutada.

Linna Spordikomitee esimehe **Vello Kivi** kõnest oli tunda, et tegemist on kutselise sporditöötajaga. Ettekanne oli tunduvalt läbimõeldum, aga sellevõrra ka ümmargusem, nii et kõik, mis ta lubas, oli väga ebamäärane. Põhisisuks oli E. Vasara mõtte toetamine, et kõik ülikooli sportlased peaksid kuuluma «Kalevisse», ja nõue pöörata rohkem tähelepanu VTK-le.

TRÜ parteikomitee sekretär **Advig Kiris** puudutas peamiselt spordi moraalseid probleeme ja soovis spordiklubile edu eelseisvas töös.

Pärast sõnavõtte asuti hääletamise juurde. Spordiklubi töö hinnati rahuldavaks ja kinnitati ka uus juhatus. Kõik see toimus kiiresti, sooviga asi kiiremini lõpetada. Tundus, et paljud kohalviibivad tudengid ei saanudki aru, miks nad kutsuti.

Jääb vaid loota, et järgnevatel aastatel ei ole spordiklubi tegevus sugugi nii loid, kui oli tema konverents.

Konverentsil käis

AAVO KOKK

ÜTÜ ● ÜTÜ ● ÜTÜ

VABARIIKLIKU KONKURSI LAUREAADID

I JÄRGU DIPLOM JA RAHALINE PREEMIA (75 rbl.)

● Ajaloot. — **Eero Medijainen, Indrek Jürjo, Kärt. Jänes.**

● Arstit. — **Lia Lasn, Tiina Uusna, Aleksander Levit, Marje Pavel, Hayde Reiska, Reet Sokko. Andres Soosaar, Ain Reimest.**

● Bio-Geo. — **Maia Kivisaar, Ivar Puura.**

● Filol. — **Juri Mitroškin, Kaja Tael.**

● Füüsika-keemiat. — **Jaak Jõgi, Renata Sorkina, Tiit Raud, Ago Rinken.**

● KKT — **Georgi Gapejev.**

● Majandust. — **Svetlana Nazarova, Helbe Lillemets, Lehte Ots.**

● Matem. — **Olga Brudno, Aaro Saks.**

I JÄRGU DIPLOM

● Ajaloot. — **Imbi Rebane, Helle Ruusmaa, Bruno Pao, Siiri Loorits, Riina Roon.**

● Arstit. — **Viktor Bogdanov, Rein Paberit, Peep Pree, Andres Sarjas, Rita Neifeld, Svetlana Astaškina, Tatjana Birjukova, Marika Nõmmann, Ene Saar, Ânu Mägi, Karmen Pidim, Evi Kingisepp, Raul-Allan Kiivet, Urmas Kohu, Peeter Jaanson, Kalle Kisand, Rein Kolk, Anu Jõgi, Krista Reva, Ain Raal, Merike Raal.**

● Bio-geo. — **Tiiu Pärtin, Andrus Meiner, Imbi Oolup, Sirje Grenštein, Sven Mäses, Maris Teder, Kristjan Zobel.**

● Filol. — **Margit Moritz, Tiina Kukk, Laine Merisalu, Tõnu Seero, Inga Koppel, Doris Kareva, Marin Mõttus, Aili Künstler, Ludmilla Onoprijenko, Elviira Kammonen .**

● Füüsika-keemiat. — **Igor Bitov, Tiit Mogom, Hillar Eichelmann, Piret Piirsalu, Milvi Purgas.**

● KKT — **Toomas Vooglaid.**

● Majandust. — **Eve Õnnis, Anne Kaselaan.**

● Matem. — **Eve Kukemelk, Karin Järvmägi, Eve Sillat.**

● Õigust. — **Jüri Brokko, Aare Tark, Maret Sadajeva.**

II JÄRGU DIPLOM

● Ajaloot. — **Anu Eek, Mart Rootslane.**

● Arstit. — **Mara Veinberga, Ilona Garder, Anu Kompa, Kadri Kõpp, Larissa Šarina, Saima Nõgel, Ene Pragi, Ludmilla Korneva, Tatjana Novikova, Guldraihai Šakuta, Albina Frolova.**

● Bio-Geo. — **Marika Düüna, Tiit Artma, Piret Jalakas, Kersti Tarask.**

● Filol. — **Lea Pild, Toomas Help, Peeter Päll, Anna Ivanova, Jaan Rebane.**

● Füüsika-keemiat. **Jaan Kalda, Kaupo Palo, Arvo Pihl, Olev Kahr.**

● KKT — **Andres Kaskman.**

● Majandust. — **Margit Mäesalu, Riina Ristmäe, Anneli Talv.**

(Algus 2. lk.)

● Matem. — **Jevgeni Gutman, Gennadi Greidinger.**

● Õigust. — **Ants Froš, Sven Papp.**

ÜHINGU «TEADUS» PREEMIA

● Majandust. — **Merike Vill, Ülle Lepisk.**

Ühiskonnateadused.

Filosoofia.

● **Uurimuslikud tööd.** **1 preemia (50 rbl.) ja diplom: Andres Herkel** (ajal.) — «Keelesüsteemi teke ja arengu eripärad kahes kõrgkultuuris» (juh. dots. R. Vihalemm, õp. T. Killak; **Hannes Voolma** (fil.) — «Semiootika sisulisest aspektist ja selle käsitlemisest nõukogude autorite töödes» (juh. õp. J. Kivistik).

III preemia (25 rbl.) ja diplom: Tiina Gorlats, Endla Lõhkivi, Einike Reinvelt (kõik füüsika-keemiat.), Ebe Rooks (arstit.).

Ära märgiti **Dmitri Pogosjani** (füüsika-keemiat.) töö.

● **Referatiivsed tööd.** **Preemia (15 rbl.) — Aaro Toomela** (arstit.).

ÜLKNÜ ajalugu ja kaasaegne rahvusvaheline noorsooliikumine

I preemia ja diplom: Kersti Kerstna (õigust.) — «Üliõpilaste suhtumine valitud erialasse olgu komsomolitöö tähelepanu objektiks» (juh. prof. J. Kalits).

II preemia (35 rbl.) ja diplom: Anne Lange, Külli Lussmaa (mõl. fil.), **Toomas Preemet** (õigust.).

Ära märgiti **Heidi Valgepea ja Eve Liiva** (biol-geogr.) uurimus.

Poliitiline ökonoomia

III preemia ja diplom: Eve Reili, Ülle Variko (maj.).

Ära märgiti ning autasustati diplomiga Riina Elbergi, Helve Sarapuu, Valentina Kallase, Tarmo Vaino, Merle Marrani, Meeli Jaaska, Mihhail Daškovski, Viktoria Novikova, Tatjana Pildi (kõik maj.) ja **Heiki Tulu** (õigust.) tööd.

Teaduslik kommunism

I preemia ja diplom: Juri Mironov — «Mõningaid sotsiaalse vastutuse probleeme arenenud sotsialismi tingimustes» (juh. prof. I. Volkov), **Aivo Roos** (mõl. maj.) — «Tarbimise osa isiksuse arengus» (dots. M. Murd), **Pilvi Süld** (fil.) — «ENSV keskkoolilõpetajate eluplaanid ja nende realiseerimine» (dots. H. Dsiss).

II preemia ja diplom: Owe Ladva (õigust.).

III preemia ja diplom: Anneli Oravas (arstit.), **Barbi Pilvre** (fil.).

● **Referatiivsed tööd.** **Preemia** (15 rbl.): **Riin Palumets** (füüsika-keemiat.), **Maire Tehvre** (arstit.), **Viive Väär** (mat.).

NLKP ajalugu

● **Referatiivsed tööd.** **Preemia** (15 rbl.): **Peep Pruks** (õigust.), **Vambola Paavo** (ajal.), **Irene Päiv** (fil.).

* * *

Ühiskonnateaduslike tööde juhendamisel tunnistas žürii parimaks **TRÜ**, kolme parima kateedri hulgas ka **TRÜ NLKP ajaloo kateedri.** Tänu üliõpilaste teadustöö organiseerimise ja juhendamise eest pälvisid professorid **J. Kalits** ja **I. Volkov**, dotsendid **H. Dsiss, M. Murd** ja **R. Vihalemm**, assistent **J. Kivistik** ja õpetaja **T. Killak.**

Referatiivsete tööde konkursil peeti edukaimaks õppeasutuseks Kunstiinstituuti ning kateedritest **TRÜ teadusliku kommunismi** ja TPI poliitilise ökonoomia kateedrit.

Venia legendi

Anorgaanilise keemia kateedri dots. kt. **Lembi Tamme** *venia legendi* loeng «Metallide pinna uurimise elektronspektroskoopilisi meetodeid» toimub **neljapäeval, 12. jaanuaril** kl. 15 keemiahoone auditooriumis 320.

Prof. VELLO PAST,
füüsika-keemiateaduskonna dekaan

Tähelepanu!

KLUBIS

Teaduskondadevaheline taidluskonkurss on 13., 14. ja 15. aprillil. Lauluvõistlus «Tudengilaul 84» (kümnendat korda!) toimub 6. aprillil.

Tartu ülikool ja A. Leeuwenhoek ning J. Metšnikov

● Aastal 1632, mil Tartus avati pidulikult Academia Gustaviana, sündis Hollandis poisslaps, kelle nime võib leida iga mikrobioloogiaõpiku sissejuhatavas peatükis. See oli Delfti linnas elanud riidekaupmees ja asjaarmastaja looduseuurija **Antonie van Leeuwenhoek,** kes 300 aastat tagasi avastas mikroorganismid. Leeuwenhoek uuris kogu oma vaba aja endavalmistatud üheläätseliste mikroskoopidega mitmesuguseid objekte. Ta üllatus oli ülisuur, kui nägi vihmatilgas, hambakatus ja mujalgi hulgaliselt üliväikesi elavalt liikuvaid «loomakesi». Oma kaasmaalase, tuntud anatoomi Reinier de Graafi soovitusel saatis Leeuwenhoek uurimuste tulemusi «teaduslike kirjadena» Londoni Kuninglikule Akadeemiale. 39. kiri 17. septembrist 1683 sisaldas bakterite kõigi põhivormide üksikasjalise kirjelduse ja jooniseid. Leeuwenhoeki elutöö krooniks oli neljaköiteline teos «Arcana naturae ope et beneficio exquisitissimorum microscopiorum detecta», milles on kokku võetud tema ligi neljasajas kirjas ülesmärgitud avastused. Ta on avastanud veel ripsloomad, inimese verelibled, dentiini, lihaste võödilisuse, loomade ja inimese spermatosoidid ja mõndagi muud.

TRÜ histoloogia kateedris leidub Leeuwenhoeki teoste üks originaalköide aastast 1687, milles on andmeid viimati nimetatud avastustest. Selle ostis 1876. aastal ülikoolile professor Emil Rosenberg akadeemik Karl Ernst von Baeri pärijatelt. Baer oli teose saanud Berliinist, nagu ilmneb andmeist raamatu esilehtedel. Nii tuleb välja, et Baer kui teadlane, kes avastas inimese munaraku, oli spermatosoidide avastaja Leeuwenhoeki teose omanik.

* * *

● Tänavu möödub ühtlasi 100 aastat väga tähtsast avastusest immunoloogias. Selle autoriks oli vene zooloog ja mikrobioloog **Ilja Metšnikov.** Tema teaduslik ettekanne looduseuurijate ja arstide koosolekul Odessas 1883. a. «Organismi tervistavatest jõududest» sisaldas fagotsütoositeooria põhialused. Fagotsüütide ehk õgirakkude võime haarata endasse ja rakusisese seedimise tulemusena teha kahjutuks võõrkehi ning baktereid on organismi olulisemaid kaitsereaktsioone infektsiooni vastu. Teadlase suurt panust immuunsuse uurimisse märgiti 1908. aastal Nobeli preemiaga.

I. Metšnikovi ja Aleksander Kovalevskit autasustati 1867. aastal K. E. v. Baeri nimelise preemiaga tööde eest, mis panid aluse evolutsioonilisele embrüoloogiale. (Siin on mõeldud Peterburi TA asutatud K. E. v. Baeri nimelist preemiat).

Eriti huvipakkuv peaks aga olema see, et 80 aastat tagasi vormistatud dokumendid ja kirjad, mille fotokoopiad asuvad ka TRÜ mikrobioloogia kateedris, heidavad valgust suure teadlase kontaktidele Tartu ülikooliga. On olemas ärakiri Tartu ülikooli rektori professor A. Filippovi kirjast I. Metšnikovile 24. detsembrist 1902, milles teatatakse, et Tartu ülikooli taasavamise 100. aastapäeva puhul valiti I. Metšnikov ülikooli auliikmeks.

Meil on ka fotokoopia mõni aeg hiljem I. Metšnikovile saadetud ülikooli auliikme diplomist.

Kõige huvitavamaks osutub aga I. Metšnikovi enda käega kirjutatud kiri Tartu ülikooli rektorile, milles ta avaldab sügavat tänu temale osutatud au eest. Kiri on kirjutatud 12. jaanuaril 1903 Pariisis Pasteuri Instituudis, kus I. Metšnikov töötas viimased 29 aastat. Algul laboratooriumi juhatajana, hiljem asedirektorina.

Võib-olla on neist teadusajaloolistest tähendustest tulu ka neile arstiteaduskonna üliõpilastele, kellel seisab lähemal ajal ees mikrobioloogia eksam.

EUGEN TALLMEISTER

Filmiklubist ja tema võistlusest ka

Semester on seljataga Taimi Truusil (kaubatundm. III), Jaak Lõhmusel (eesti III), Peep Pedmansonil (žurn. III), Villu Kännul (eesti III), Peeter Lauritsal (ingl. I). Selline on TRÜ filmiklubi verivärske juhtkond, hoovõtt on läbi, hoog . . .?

Järgnev on kokkuvõte ankeedist, mida levitasime viimaste ürituste aegu. Klubiliikmete koondhinnang (meeldis — ei meeldinud) näeb välja selline (toodud järjestusse võib suhtuda nagu teadmisse, et mees on ENSV-s keskmiselt 174 sm pikk):

1. A. Resnais «Minu Ameerika onu» (108—13)
2. N. Mihhalkov «Suguselts» ja «Ilma tunnistajateta» (95—6)
3. L. Visconti «Süütu» (82—13)
4. V. Zurlini «Tatarlaste kõrb» (77—8)
5. I. Põrjevi «Vennad Karamazovid» (68—3)
6. P. Pärna «Kolmnurk» (67—8)
7. F. Truffaut' «Taskuraha» (67—8)
8. P. Simmi «Järgmine loosimine» (66—3)
9. «Strindberg kunstnikuna» (55—4)
10. R. Raamatu «Kas on ikka rasvane?» (54—9)
11. G. Panfilovi «Algus» (48—15)
12. A. Jessua «Koerad linnas» (44—31)
13. G. Dobray «Ohver» (44—32)
14. M. Hutsijevi «Olen 20-aastane» (34—8)
15. S. Eisensteini «Elagu Mehhiko» (33—7)
16. I. Kawalerowitczi «Kohtumine Atlantikal» (29—22)
17. I. Podnieksi «Küti tähtkuju» (27—14)
18. S. Bondartšuki «Stepp» (18—6)
19. V. Abrašitovi «Rebasejaht» (18—15)
20. I. Mikolaitšuki «20. sajandi Babülon» (16—8)
21. S. Urussevski «Teldrijooks» (11—8)
22. G. Šengelaja «Veria kvartali meloodiad» (13—19!)

See järjestus pole muidugi absoluutne, sest on raske võrrelda vaataja hinnangut näit. 13 (44—32) ja 19 (18—6) puhul. Kas võtta kriteeriumiks huvi filmi vastu või positiivsete ja negatiivsete arvamuste suhe?

Rõõmustab, et eelnenud kiratsemisest hoolimata saime kokku optimaalse liikmeskonna (umbes 500). Nõnda, et ankeedile reageeris ligi neljandik! Küllalt piisav objektiivse ülevaate saamiseks.

Poole aasta töö hindeks sai kokku «4» (või olgu siis tükike peale — 4,04666).

Oli püütud nähtud filme ka 5 palli süsteemis hinnata (!), sellise edetabeli ees tunnistab filmiklubi aktiiv enese paraku ebakompetentseks. Välja pakutud plussi ja miinuse süsteem olgu ikka subjektiivse mulje väljendajaks.

Veel:

Miks näitame filme, mida kinos näha on olnud? — Head filmi pole patt ka kaks korda vaadata.

Miks me ei näita filme, mida kinos näha ei ole? — Filmiklubil, kuidas ta seda ka ei sooviks, pole oma arhiivi.

Kõik head filmid on väga staatilised! Miks me ei näita dünaamilisi häid filme? — !?

Miks ei alga meie üritused täpselt, vaid veerand tundi hiljem? — Võtame süü omaks.

Miks näitame kärbitud variante? — Filmiklubi käes kääre pole, me ei tea ka, kellel on.

Mida soovi(ta)ti?
— **neorealistlikke filme**
— **Norra jt. põhjamaade filme**
— **Tarzani-seeriat J. Weissmülleriga**
— **festivalide auhinnafilme**
— **filmikunsti ajaloo šedöövreid**
— **filme B. Bardot'ga**
— **eesti dokumentaalfilme**
— **eesti multifilme**
— **Bergmani, Visconti,, Antonioni, Fellini filme**
— **«Helisevat muusikat»**
— **«Kollast allveelaeva»**
— **«Abbat»**
— **«Agooniat» (E. Klimov)**
— **«Teemat» (G. Panfilov)**
— **«Ristiisa»**
— **«Tommyt»**
— **«Lõvi talvel»**
— **«Ivan Groznõid»**
— **rohkem kommentaare**
— **rohkem tahvliinfot**
— **mitte stabiilset nädalapäeva**
— **reedet**
— **süstemaatilisemat sisu**
— **kohtumisi Eesti kineastidega**
— **midagi, mis vapustaks hingepõhjani ka siis, kui ei oska näha!**

Raske lubada, et kõik tahtjad niipea rahuldust saavad. Jäägu aga lootus, et midagi pole unustatud, kedagi ei unustata.

Filmiklubis võtsid sõna V. Bezzubov, P. Torop, L. Kärk, J. Lotman.

Ütleme aitäh kõigile, kes selle ära on teeninud, head põrumist, vaheaega ja uut aastat ka ülejäänuile!

Täpsema info leiate juba uue semestri lehest, siinkohal aga niipalju, et filmiklubi kulu ja kirjadega on plaanis ära pidada filmiteemaliste kirjutiste võistlus. Võistlustöö peab järgmise semestri jooksul TRÜ lehes lugeda olema. Pimedat ekraani!

Tibusid loetakse kevadel.

Filmiklubi

(Algus eelmises lehes)

SHERWOOD ANDERSON
Paberkuulikesed

Peale ema ja isa surma sai ta päranduseks palju aakreid viljakat maad ning tal hakkas hulgaliselt kosilasi käima. Kaks aastat ühtejärge käis neid peaaegu igal õhtul. Kõik noormehed, peale kahe, olid täiesti ühtemoodi. Nad kõnelesid kirglikke sõnu, kuid nende hääl kõlas võltsilt ja pilk oli teeseldult innukas. Need kaks teistmoodi noormeest polnud ka omavahel põrmugi sarnased. Üks neist, sihvakas valgete kätega poiss, Winesburgi juveliiri poeg, kõneles alalõpmata neitsilikkusest ega tunnistanud temaga koos viibides ühtegi teist kõneainet. Teine, tumedapäine suurte kõrvadega poiss, ei rääkinud üldse midagi, vaid tiris teda alati hämaratesse nurkadesse, kus tikkus suudlema.

Algul mõtles sihvakas tõmmu tüdruk, et ta abiellub juveliiri pojaga. Ta istus tundide kaupa vaikselt ja kuulas noormehe juttu ja lõpuks tuli talle hirm peale. Neitsilikkusejutu varjus aimas ta suuremat himurust kui ühelgi teisel. Mõnikord näis talle, poisi juttu kuulates, et too juba hoiabki tema keha oma käte vahel. Ta kujutles, kuidas poiss pöörab teda aeglaselt oma valgete kätega ja vahib tema keha. Öösiti nägi tüdruk unes, et poiss oli löönud hambad tema ihhu ja et tema suust tilkus ila. Ta nägi seda und kolm korda ja siis jäi ta sedaviisi tollest teisest, kes ei kõnelnud sõnagi, kuid kes kirehoos teda tõepoolest õlast hammustas, nii et hambajälgi oli veel kaua aega näha.

Saanud tuttavaks doktor Reefyga, näis sihvakale tõmmule tüdrukule, et ta ei tahaks temast enam kunagi lahkuda. Ta läks ühel hommikul arsti juurde ja too näis ütlematagi taipavat, mis temaga juhtunud oli.

Arstikabinetis ootas keegi naine, Winesburgi raamatukaupmehe abikaasa. Doktor Reefy, nagu kõik vanamoelised maakonnaarstid, tõmbas ka hambaid välja, ning see naine suruski taskurätti vastu hambaid ja oigas. Tal oli ka mees kaasas ja kui hammast välja tiriti, karjatasid mõlemad, ning veri voolas naise valgele kleidile. Sihvakas tõmmu tüdruk ei teinud sellest väljagi. Kui abielupaar oli lahkunud, naeratas doktor Reefy tüdrukule. «Tulge minuga kaasa, teeme ühe sõidu maale,» kutsus ta.

Mitu nädalat veetsid sihvakas tõmmu tüdruk ja doktor Reefy peaaegu kõik päevad koos. Seisukord, mis oli tüdruku arsti juurde toonud, läks üle nagu haigus; kuid kord maitsta saanud kärbatanud õunte hõrkust, ei tahtnud tüdruk enam proovidagi ümarikke rikkumata vilju, mida süüakse linnakorterites. Samal sügisel abiellus ta doktor Reefyga ja järgmisel kevadel ta suri. Talv läbi luges mees talle ette paberitükkidele kritseldatud mõttekilde. Ette lugenud, naeris ta ja surus paberinutsakad taskusse, kus need ajapikku muutusid väikesteks kõvadeks kuulikesteks.

Kogumikust «The Portable Sherwood Anderson».

Inglise keelest
KARIN PIIRIMAA,
inglise fil. IV k.

(Algus 1. ja 2. lk.)

NOVEMBER

algas ülikooli parteikonverentsiga. Ka siin valiti tagasi endine sekretär dots. Advig Kiris.

Lisame siia veel ÜTÜ aruande- ja valimiskonverentsi, malevakonverentsi ja üliõpilaspäevad. Nende ürituste kajastamine haaras enda alla üsna palju leheruumi ning seadis toimetuserahvastki kiiremale tempole. Üritustel osalemine, kirjutamine, organiseerimine. Siiski jäi meilgi mahti natuke koos olla endiste lehetegijatega ning meenutada «TRÜ» kolmekümmend viit aastat ja käia ka TPI-s Eesti kõrgkoolilehtede toimetuste ja aktiivi kokkutulekul.

Valmis sai palmimaja.

«Kerkokella» looja, aga ka ülikooli kunagise õppejõu Gustav Suitsu sünnist möödus 100 aastat.

DETSEMBER

«Meie lugeja on sage külaline raamatukogus, on väga lugemishimuline, kasutab pidevalt lugemissaale, esitab konsultantidele ja bibliograafidele arukaid küsimusi, kuulab tähelepanelikult ja arvestavalt raamatukoguhoidjate märkusi, allub kergesti korrale, suhtub säästvalt raamatukogu sisustusse, on abivalmis ning suhtlemises meeldiv ja heatahtlik,» lõpetab teadusraamatukogu direktor Laine Peep artikli «Raamatukogu rahulolust lugejaga». Artiklist selgub üsna palju rahulolematusepiisku. Vist oleks edaspidi tarvilik lehes ära tuua ka nende nimed, kelle pärast enam mõnd raamatut, ajakirja polegi võimalik kasutada (lõhutud, varastatud).

Pärast uue hoone valmimist on raamatukogutöötajatelt toimetusse virgalt kaastööd tulnud. Leidsime neid viimase aasta lehtedest rohkem kui kümme. Aitäh!

Ja olemegi lõpuni jõudmas. Viimaseks suuremaks uudiseks jäi meile vana söökla ja kohviku avamine. Uut moodi vana kohvik tahab natuke harjumist nagu uus kordki. Aga jõuame sellestki veel kirjutada. Veel vaja kokku võtta sportlaste ja muusikute küsitluste tulemused ja ühel ajal vana-aasta lehega mõelda-teha esimest uue aasta omagi.

Võib-olla pole see aasta lühiülevaade ammendav. Oleme päri. Püüdsime leida lehest küll avarama tähendusega, olulisemat. Kuid olgem ausad, kõik ju pole siia toimetusse ega lehte jõudnudki. Toimetus kordab endiselt, et kaks lehetöötajat ei jõua igale poole helistada ega pärida. Olge kenad, saatke meile vähemalt oma ürituse kutsegi. Lausa igapäevaseks hakkab kujunema pilt: peahoones peetakse konverentsi, astud laua juurde, pärid, kes organiseerib, palud kava, konverentsile enam ise minna ei saa, sest päev on teisiti seatud. Jääb üle paluda organiseerijailt endilt infot, mõnikord tuleb leppida lihtsalt selle kuulutuselt mahakirjutamisega. Ehk on tulevane aasta selle kandi pealt meile kõigile rikkam. Ilmestagem seda lehte kõik üheskoos.

Ülikooli parimad sportlased

on REET PALM ja JAAN EHLVEST. See selgus pärast spordiklubi, komsomolikomitee ja «TRÜ» korraldatud küsitluse tulemuste läbivaatamist. Ülikooli spordi kahe liidri edumaa teiste ees oli ilmselge: Jaan Ehlvest on pürgimas Nõukogudemaa maleparemikku, Reet Palm tõi meile medali (ühe vähestest) rahvaste spartakiaadilt. Kuidas teised liidrite järel reastusid?

Mehed

1.	**Jaan Ehlvest**	**88 p.**
2.	**Valter Külvet**	**60 p.**
3.	**Leho Haldna**	**21 p.**
4.	**Aivar Ojastu**	**19 p.**
5.	**Alar Volmer**	**13 p.**
6.	**Tõnu Vanakesa**	**5 p.**

Naised

1.	**Reet Palm**	**88 p.**
2.	**Katrin Rehemaa**	**41 p.**
3.	**Marina Trofimova**	**36 p.**
4.	**Taimi Kõnn**	**31 p.**
5.	**Anne Hinnobert**	**9 p.**
6.	**Sirje Kikas**	**4 p.**

Võistkondadest oli konkurentsitu tänavu ka Eesti NSV parimaks tunnistatud **TRÜ spordiklubi korvpallinaiskond.** Loodame parimatega juttu ajada ning selle ka lugejateni tuua uue aasta alguses.

NÄÄRITRÜNN

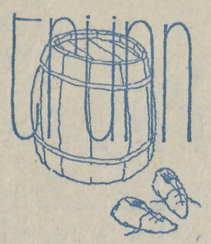

NÄÄRITRÜNN

Nii, nii, veel väike jõupingutus, ja veel, ning juba veerebki kaas kõrvale. Kiire pilk kahele poole — veendumaks, et tegemist on õige kohaga.

● **ESIMENE KÕRVALEPÕIGE.** *Teid hakkas kindlasti huvitama, kes seda kaant nii hoolega kergitas. Kui päris ausalt öelda, siis olen ma näärivana täievooliline esindaja, kes on saadetud välja uurima, mida keegi näärideks soovib. Muidugi mõista ei ole mina ainus, minusuguseid on palju ja igaüks vastutab kindla, tema hoolde usaldatud lõigu eest.*

Paar peakeerutust toovad tõepoolest veendumuse, et tegemist on just selle kohaga, mis on minu skeemi peal kujutatud. Asun nimelt Ülikooli ja Kingissepa tänava nurgal. Ronin kiiresti tänavale ja veeretan üsna väikese jõukuluga kanalisatsioonikaevu kaane omale kohale tagasi.

* * *

● **TEINE KÕRVALEPÕIGE.** *Ei ole mõtet kontrollima minna, niisama hästi võis see olla ka mõnel teisel tänavanurgal. Ega ma ometi kõiki oma saladusi välja rääkima hakka.*

Skeemil näpuga järge ajades suundun ülikooli peahoone paraadukse poole. Sisenen, keeran paremasse koridori, lähen selle lõpuni, edasi pööran vasakule, lähen ka seda koridori mööda niikaua, kui sein vastu tuleb. Ronin trepist üles, ja seisan ukse ees, mis asub otse trepi vastas. Sisenen ja lähen jälle mööda ees avanevat koridori, selle lõpuni. Koridori avanevate uste pealt silte lugedes võin veenduda, et minu skeem oli õige ja ma olen sattunud just sinna, kuhu soovisin. Olen žurnalistika kateedris.

Kõige tagumise ukse vahelt sisse piilumine kinnitab, et ka otsitavad on kohal. Kohendan ennast veel viimast korda ja sisenen.

● **KOLMAS KÕRVALEPÕIGE.** *Iseenesestki mõista ei esine ma näärivana saadikuna, seda lihtsalt ei usuks keegi ja kui mõni usukski, siis võib ta ju ahneks minna.. Praegusel juhul olen ma lihtsalt reporter, kes tunneb huvi, mida žurnalistika kursusel näärivanalt soovitakse.*

Naeratan sõbralikult ja ütlen: «Tere, lapsed!» ning teen teatavaks oma soovi. Mõni muigab, mõni on surmtõsine, aga mõne pilk muutus millegipärast kavalaks. Huvitav, kas tegin midagi valesti? Egas midagi, hakkame siis otsast pihta.

HANNES *(19 a., poisslaps, suure ninaga): «Mina tahan, et näärivana tuleks ja teeks lahti minu kodu lähedal asuva taara vastuvõtupunkti.»*

AAVO *(19 a. poisslaps, pikkus 172 cm): «Ah mina või? Mis te nüüd, mina ei taha tegelikult midagi, minul on niigi hea olla. Kui, siis ainult üks suur-suur kotitäis häid õppejõude teiseks semestriks. Veel tahaks, et ta tooks maailma palju julgeid inimesi, kes ütleksid asjade kohta seda, mida nad tegelikult nendest mõtlevad. Ja kui natukene veel küsida, siis tahaks saada veel paar sentimeetrit pikkust juurde.»*

MAAJA *(18 a., tütarlaps): «Mina tahaks üle kõige, et näärivana tooks just seda, mida ta eelmisel aastal toomata jättis.»*

ANNELI *(19 a., tütarlaps, blond): «Näärivana võiks ära viia halvad poisid.»*

SULEV *(18 a., poisslaps, 193 cm): «Minul oleks hea meel, kui näärivana tooks uusi tuuli elukooli suhtes ülikooli ajal.»*

TIIT *(18 a., poisslaps, nahkpintsakuga): «Kallis näärivana, anna mulle jõudu elada selles paratamatus ajas ja ruumis, mis meile on määratud.»*

EVE *(19 a., tütarlaps, puudub). Teised ütlesid, et Eve tahab näärivanalt kuigi palju. Tegelikult ei tea ma isegi, mida ma tahan — viina ja naisi igatahes mitte.»*

IVO *(18 a., poisslaps, 77 kg): «Mina ei taha tegelikult näärivanalt kuigi palju. Tegelikult ei tea ma isegi, mida ma tahan — viina ja naisi igatahes mitte.»*

MARGIT *(19 a. — juba kaks päeva, tütarlaps, hallide silmadega): «Mina tahan saada saanitäie leppimist, naeratust ja õnne, ilusat talve ja härmatanud puid.»*

Nii, nüüd olengi kätte saanud kõigi soovid, jääb üle need veel vaid avaldamiskohta viia.

Näärimehe ootel

MARI *(20 a., tütarlaps): «Hea näärivana, too mulle selline masin, mis laseks mul hommikul paar tundi kauem magada.»*

OLAV *(20 a., poisslaps, vuntsidega): «Mina ei usu näärivanasse, aga kui ta tõesti tuleb, siis võiks ta tuua õpinguraamatu ilusate, ilusate numbritega.»*

PRIIT *(18 a., poisslaps): «Mina tahan väga, et näärivana tooks mulle üks viiskümmend viis koma nulli (1.55,0).»*

IMBI: *(21 a. tütarlaps, prilliga): «Ma tahan, ma isegi nõuan, et näärivana looks tingimused, mis võimaldavad mul tanu alla saada.»*

TIIT *(19 a., poisslaps, habemega): «Oleks väga hea, kui näärivana tooks mulle sellise inimese, kes oskaks enne keeletunde anda informatsiooni selle kohta, mis kodus õppida oli.»*

ANU *(19 a., tütarlaps, brünett): «Et näärivana kaupleks mulle välja kõigi mugavustega kahetoalise korteri. Näärivana ei tohi olla naabrionu nägu, sest naabrionu mulle ei meeldi.»*

MALLE *(20 a., tütarlaps): ‚Näärivana võiks teha mingi hea üllatuse... Näiteks sel aastal tulla sinise habemega. Aga peale selle tahaks soovida kuldsulge, õppimiseisu ja muud head-paremat.»*

● **NELJAS KÕRVALEPÕIGE.** *Ei maksa arvata, et viin loo sinna lihtsalt auahnusest. Mitte sugugi. On ju tarvis ka näärivanaga sidet pidada.*

Ja kui küsiks ka õige avaldajate endi soove. Neid tuli väga palju. Nopin välja mõned:

○ *«Toogu näärivana vitsakimp, oot-oot, mis veelgi parem, üks fotograaf siia endise füüsikute poole teise korruse trepile, kuhu kogu ülikooli suitsetajad kogunevad.»*

○ *«Ehk on näärivanal aimu, kuidas «Ülikooli» raamatukauplus oma nime ei kaotaks, tuleks taas meile lähemale, vähemalt oma vanasse tänavasse, ja pakuks jälle üliõpilastele ja õppejõududele oma vaimuvara?»*

○ *«Mis oleks, kui näärivana ühe suhtlemiskooli lahti lööks? Ehk jääksid ära nääklused raamatukogu riidehoius. (Tudeng sapiselt riidehoiutädile, kes passiks talle vanaemaks, kui tollel kiirustades varrukast müts maha kukub: «No kuulge!» Mütsi võinuks kotti panna! Nojah, mis seal salata, teinekord kuuleb teiselt poolt lettigi põhjuseta porinat.)?*

○ *«Et klišeed ja ajalehetrükk niisama selgeks jääksid nagu detsembrikuus.»*

Reporteri nimi oli muide

HAMOPI TAMMASTEIM

Kaartide kirjutamise päev

Vana kena kombe kohaselt veavad postiljonid aastavahetuse eel ja järel soliidse raskusega postikotte. Mõni päev on nii õnnelik, et võid saadud läkitusi kahe käe sõrmedel kokku arvata. **Enne** *aga on kaartide kirjutamise päev.*

Kui oled kümme aastat kaarte koos sooviga «Head uut aastat!» lendu lasknud, tuleb tahtmine originaalitseda. Kena, kui sinu kaart erineb teiste omadest, sest stamp on üks matmist vajav asi. Siis kirjutatakse kaardile salm, mis näitab, et oled teisele inimesele ehk enam mõelnud, minuti rohkem aega kulutanud. Näiteks võib matti võtta eelmisel aastal saabunud uusaastatervitustest:

Toogu sulle aasta uus
kaksteist õnnelikku kuud!
*
Sumisegu soojad toad,
särisegu vorstiroad!
*
Uuel aastal õnne, edu
kanget tööd ja hüva pidu!
Verivorst ja seapea, siis saab näärihtu hea!

Ühekordsel lugemisel iseenesest kenad salmid. Viiendal, kuuendal korral mõtled, et miks kõik uue aasta salmid nii ühetaolised on. Mõtled, et küllap kuskil külades elavad veel lorilaulumeistrid, kes on needki salmid sepitsenud.

Ja nõnda, vastavalt sellele, mis salm just parasjagu enam moes, saad mitu korda lugeda, et:

Lennaku kork ja kõlagu pauk
uuel aastal sinu auks!
Verivorstid-piparkoogid,
õllemärg ja teised joogid
olgu vana aasta saatjaks,
palju õnne uuel aastal!

Aga kui mul polegi Sulle midagi sellist soovida, mida sooviksin ainult Sulle ja ei kellelegi teisele? Veel vähem on mul Sulle siis riimis soovida. Pealegi on kaarte neile, keda vaja meeles pidada, vähemalt paarkümmend. Nii et läks lahti:

toogu sulle aasta uus...

ISE mõelda? Kust see aeg ja tahtmine? Külasepad on ka inimesed ja vajavad tunnustust.

Soovin Sullegi kaksteist õnnelikku kuud!

LEILA SALUM

Matikute simman

Teaduskonna nääripidu on igaaastane suurüritus, mille tavakohaselt organiseerib teine kursus.

Et pidu hästi välja tuleks ja kauaks meelde jääks, peab rahvale midagi uut ja huvitavat pakkuma. Selliste mõtete ja kavatsustega alustasimegi. Peagi aga selgus, et palja optimismiga kaugele ei jõua. Tõdesime, et pisiasjad rohkem tähelepanu nõuavad, kui arvasime, et lihtsalt «hurraaga» kuuske metsast ära ei too, pealegi kui kursusel on ainult üks poiss. Mõtlema pani ka see, et õppejõud peost palju rohkem huvitatud olid (vähemalt esialgu) kui tudengid.

Simmaniks said siiski kõik probleemid lahendatud. Tore oli ka, et üleskutset — riietuda rahvuslikult, kuulda võeti.

Pidulik algus: viiulihelid, luulepõimik, küünalde süütamine..., mõnelgi käis sel ajal kuum jutt südame alt läbi.

Edasi läks pidu täies hoos lahti «Justamendi» polkaviiside saatel. Teretulnud olid rahvamängud. Ja kui juba pidu simmanina mõeldud oli, siis muidugi esiisade aegse kõrtsi ja koduõllega, millel üllatavalt hea menu oli.

Uksed avas ka «Posimiskontor». Soovijaid oli niivõrd palju, et järjekord selle ukse taga hetkekski ei kadunud.

Muidugi ei puudunud nääriüllatus: seekord nähti tavapärase ühe näärivana asemel korraga seitset nääpsukest ja ühte turskevõitu Lumehelbekest, kes mõneti meie prodekaani meenutas. Ja eks olnud üllatus seegi, et Lumehelbeke ja näärivanad päris hea liikumisrühma moodustasid.

Peo lõpetuseks valiti Simmani-Jüri, Mari leidis Jüri ise.

Peost kokkuvõtteid tehes leidsime üksmeelselt: simman õnnestus, oli tore lõõgastus algavaks sessiks!

AGE VIRKUS,
matem. II k.,
teaduskonna pressisekretär

ANDRUS SALUPERE fotol on üks matemaatikute mitmest näärivanast.

KASULIKKE NÄPUNÄITEID AASTAVAHETUSEKS

METSAST KUUSE TOOMISEL,
mis mõningate määruste ja seaduste tõttu on muidugi komplitseeritud, võiks piirduda ainult käbiga. Käbiseeme istutada suuremasse potti uusaastaööl. Korraliku hooldamise korral on järgnevatel aastatel tunduvalt vähem jalavaeva ja trahviraha jääb kah tasku. Ülejäänud seemned võib kinkida sõpradele, kel veel metsast kuusk toomata.

SÄRAKÜÜNALDEKS
sobivad hästi keevituselektroodid. Vastava transformaatori olemasolul põlevad maheda violetse leegiga.

ILMAENNUSTAMISEL
valamismeetodi järgi tuleb jälgida tina hangumist. Kui hangub täielikult — tuleb külm ja selge ilm, kui osaliselt, siis tuleb vaheldusrikas ilm sula ja külmaga. Kui aga tina jääb vedelaks, on oodata sooja ning vesist talve.

Väga täpseid tulemusi annab ka sademete jälgimise meetod. Ümarguse kujuga lumehelveste korral on ilmamuutused sujuvad, kandiliste puhul aga järsud. Kui sademeid pole, siis ilm ei muutu.

Kui uusaastaööl tuppa toodud lumepall sulama ei hakka, on oodata leiget talvist kütteperioodi ja jahedat tubast mikrokliimat.

KALENDER
Nagu teada, hakkab uuel aastal päike jälle kõrgemalt käima. Selle tõttu muutub maasse torgatud luuavarre vari iga päev kukesammu võrra lühemaks. Kui aga iga päev lõigata kepi otsast kukesamm ära, siis jääb varju pikkus konstantseks. Kepitükid kruvida vastavale plaadile, kust neid jaanipäeval jälle kepi otsa tagasi saab panna. Pühad ja puhkepäevad võib värvida punaseks.

OLAV VALDAS

«TRÜ»

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 4423. MB-11564.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

NB!

«TRÜ» ilmub jaanuaris reedel, 13. ja 27. kuupäeval. Veebruaris reedel, 10. kuupäeval ning seejärel taas igal reedel.

Toimetaja V. SOOTAK

NB! Täna ilmub ka venekeelne lisaleht.